

శ్రీ మ దాంధ్ర

పద్మపురాణము

(సృష్టి ఖండము)

తృతీయసంపుటము

౧౯

చంద్రశేఖరశాస్త్రి

శ్రీమహాశూరమహారాజాస్థానమహావిద్వాన్

భావ్యకళానిధి ఆశుకవికేసరి విద్యాభూషణ శతావధాని

పి ను పా టి చి దంబ ర శాస్త్రి ప్రణీతము

శ్రీ పినుపాటి లక్ష్మీనారాయణ, B. A., B. L., Advocate గారి

ప్రవృత్తావస్థానమున ముద్రింపఁబడినది

ప్రకాశకుడు

పి ను పా టి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

విదంబరగ్రంథమాల

రామారావుపేట - కాకినాడ

1958

[సర్వస్వామ్యములు ప్రకాశకునివి]

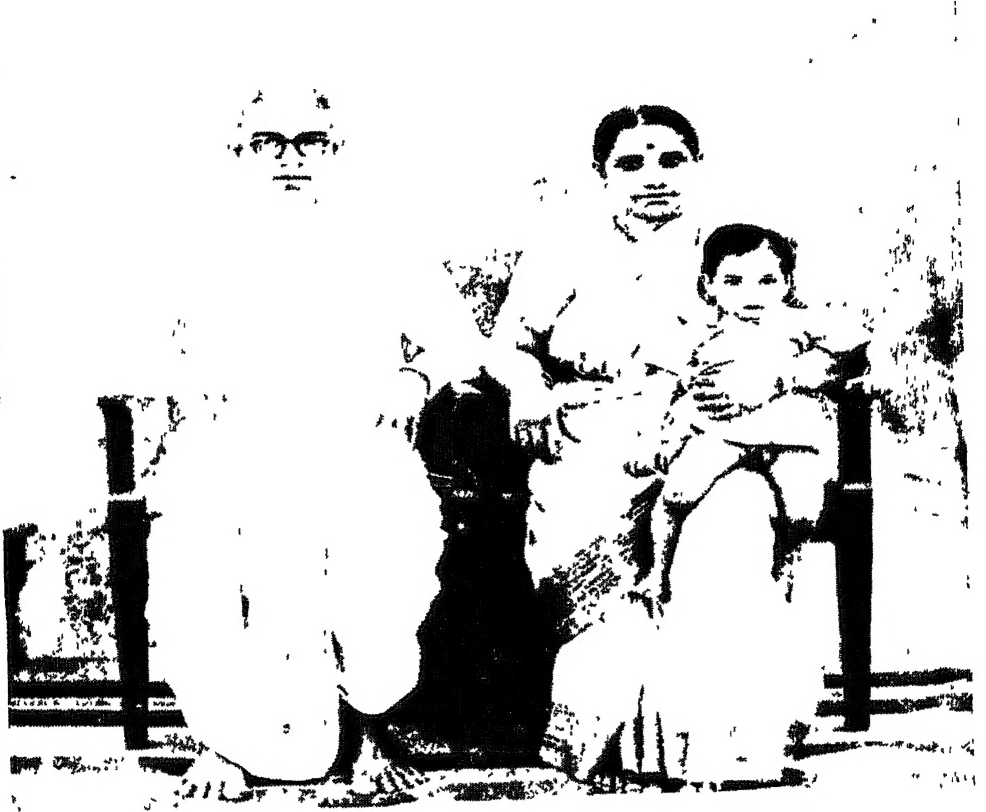
రై పనిదాంబ్రహ్మపర్వపురాణము

ప్రథమసంపుటము	శ్లోకవిశేషము	3 0 0
ద్వితీయసంపుటము	..	1 0 0
తృతీయసంపుటము	..	5-0 0
చతుర్థసంపుటము	..	6-0-0

పుస్తకములు విరకంబు

శ్రీ చిదంబరగ్రంథమాల

రామరావుపేట కాకినాడ

ప్రతియనంపుటముద్రణపర్యాప్తద్రవ్యదాత
శ్రీ పినుపాటి లక్ష్మీనారాయణగారు, B A, B L. Advocate.
వారి ధర్మపత్ని సాభాగ్యవతి కమలాంబగారు

వంశవతారము

సీ. శ్రీమదాంధ్రపురంధ్రక శీర్షరత్న
భూషణంబును నిగమారపోషణంబు
నై సమూంధ్రపద్మపురాణమందు సాద్య
సంపుట విష్ణు-⁹యోగ్యవసవంశమందు.

1

సీ. శిలుంగుడేకంబునడిగడ్డ దివ్యభోధ
ననునగు శానాల్లిపురమంబు నునమనీషా
"గుండెనుభ" గుండెన బలపడియుండె నందు
సప్తరాశిసంపలు నుచ్చతిల్లె.

2

సీ. అన్యథా నశ్చ వామనవం హస్త రసామృతవీచిదోలఁ దెం
దెప్పలుగాగె నూఁజుంగ నున్న గెలభావము లుబ్బిపాఱ నే
నిప్పగిదిక్ రచించి పఠయి చిత్ర బద్ధము లప్పురాణపుం
గొప్పతనంబు మేల్మియును గోనదబ్బందము మెచ్చునట్లుగన్.

3

సీ. తనశక్తికొలదిని వెనుదీయఁబోక పా
త్రుల కుపకారంబు సలుపువాఁడు
తనుజన్ము లనునట్టు లనుజన్ములను సర్వ
విధములఁ గాపాడుపథమువాఁడు
పోయన వచ్చిన బాగులక విఱవీ
గక యెల్లకాలంబు గడపువాఁడు
కొండ పై బడిననుగూడఁ జలింపని
నిండుమనంబుతో నుండువాఁడు

సీ. శ్రీభరద్వాజగోత్రాబ్ధిశీతకరుండు
భద్రభావుండు వెలనాటిబ్రాహ్మణుండు
గురుండు భ్రాత చిదంబరకోవిదుండు
నిలుచుఁగావుత మస్మనోనిలయమందు.

4

సీ. సంస్కృతాంధ్రములందు సవిమర్శసాహిత్య
మూరించి ప్రకటించి యశము నింజె
బాపపహం బై నశ్రీపాదుకాదీక్ష
చేకొని తేజంబుచేత మించె
గాఁగినిగాఁగను బాదరాయణశాస్త్ర
సాండిత్యమునఁ బెరు పానుకొలి

శతసహస్రము లష్టశతవధానములందు
నననగోన్నేషధీజవము వెలువె

గీ. నేమహామహుఁ డివిధి ధీమహాత్మ్య
గావనత్వవిష్ణుత్వభానురుంధా
మతఁడు మాపూర్వపుణ్యంబుకలన మాకు
భ్రాత యయ్యెఁ జిదంబరప్రాజ్ఞమాలి.

సీ. అల్లి పద్మముఁ జెప్ప నది మానిశాప మై
త్రేకువిధ్యుంసంబు సలిపితిఁ
అలర కై త రచిగు నది యిష్టదైవ మై
కొర్కు లెల్లను సమకూర్చితిఁ
నరసి గ్రంథము వ్రాయ నది వేదవాక్యమై
తత్త్వవేత్తల నెల్లఁ దనిసితిఁ
గదలి యాశువు నల్ల నది మోహనాశ్రు మై
సభ్యసమ్మోహంబు సలిపితిఁ

గీ. నేమహామహుఁ డివిధి ధీమహాత్మ్య
నిగ్రహనుగ్రహత్వాదిసుగ్రహంబు
యతఁడు మాపూర్వపుణ్యంబుకలన మాకు
భ్రాత యయ్యెఁ జిదంబరప్రాజ్ఞమాలి.

సీ. పలుకుపలుకున రసం బాలుకఁ గావ్యము లల్లి
జగదేకవిఖ్యాతి సంతరించె
నానేతుహిమభూధరాంతసత్సభలందు
నవధానములు సేసి యవఘులించె
నాంధ్రపద్మపురాణ మనునాత్మజాతను
వారణాసీశ్వరవరున కిచ్చె
సూర్యరాయనిఘంటుసూక్తులు ఘటియించి
యఖిలాంధ్రవిబుధుల కందఁజేసె .

గీ. జెప్పలేనంతవాఙ్మయస్మృప్తి చేసి
సత్యధర్మదయాశౌచనిత్యవస్తు
తత్త్వముల బోధగావించి ధన్యుఁ డయ్యె
శ్రీచిదంబరకనిచంద్రశేఖరుండు.

2. నేలిమిబంగారుడాలు :- తొనరింపఁ
 గలిన నెమ్మేనిచాయ గలిగి
 గంగప్రవాహంగబుగారము గీఱంగఁ
 గల్గివృష్టవాగ్జాలకలన గలిగి
 నేపెలుకగణాలపెలుగును గిలిగించు
 గాలప్రభాభాసుభరము గలిగి
 మూసేంద్రజపనిష్ఠమహిమంబు గలఁ జాలు
 దేవతోపాసనాదీక్ష గలిగి

3. స్వయంజననంబుతోడ దేశీయు లెల్ల
 సన్మ్యు లగునట్లు చేసినధన్యతముండఁ
 శ్రీచిదంబరకవిచంద్రశేఖరుండఁ
 నిలుచుఁగావుత మన్మనోనిలయమందు.

4. కక్షతో నిలిచిన లతాధిపతి నై నఁ
 బిచ్చగాని నొనర్చుబిరుదులాడు
 ప్రియవట్టనయెడఁ బార్థవేంద్రుల నై నఁ
 శత్రులు జోడింపఁజేయువాడు
 ఎదురువాదము నేయ నెంతపండితు నై న
 'దాసోఽహ' మనిపించువాసివాడు
 కుకివిమార్గముఁ ద్రొక్క నుకవిశేఖరు నై న
 నో రెత్తనీయనితీరువాడు

5. భరతఖండమహారాజపండితేంద్ర
 సభలలోపల దిగయ స్తంభములను
 నాఁటియున్నాఁడు వంగవోల్ నాఁటివాడు
 శ్రీచిదంబరసుకవీంద్రశేఖరుండు.

6. శ్రీజగద్గురు వై సత్యంగేరిమతనేత
 నానందలహరి నోలాడఁజేసి
 సోసలాలంకారు వ్యాసరాయమతేశు
 సుతాహడోల నుట్టుఁతలూఁచి
 ప్రతివాదిగజసింహుఁ బరకాలపీఠేంద్రు
 మఱపుమున్నీటిలో మగ్నుఁ జేసి
 తిస్యతంత్రుని మంత్రాలయమతేశు
 నాశ్చర్యపని వృత్తమాడఁజేసి

గీ. ద్వారకానగం గాదభారతి

సతీల సై దుష్టమో హతమతులః క్షణి

నున్నునలు దీవలును గో కోన్న పాదని

శ్రీచిదంబరకవివారద్రక్షేభరుండు.

11

సీ. సదచల్లయ న్నాడం పశ్యమోహనుని

విభవంబు ముసూరుసిభునిచెంతి

గురియచియున్నయ సరసవాగమృతంబు

సింహాంగి సదనీధన్వనిదగతి

అరిగి వియన్నాడు నిరుపమమేధామ

హిమ మనంతశయనాధశుచెంతి

గనిపించియున్నాడు ఘనకావ్యసంపత్తి

కాశీవసుంధరాకాంతుచెంతి

గీ. శూపీయున్నాడు ధారణాస్త పుణంబు

పండితుల డగ్గుల చ్చిహ్నపాలుచెంతి

కెలసియున్నాడు కేముషీవిలసనము

శ్రీచిదంబరకవివారద్రక్షేభరుండు.

11

సీ. గద్వాలమెదిసికాంతనాస్థానిలో

సూప అగ్గంప వాక్కుద్ధి జూట్

యాంధ్రభాజుల డన్నయభిధానమును గొన్న

పీఠకాపురరాజుపేరు నిలీప

వేదధర్మరతుండు వేయటగిరిరాజు

గుణసుమంబులఁ దావి గుబులుకొలిపి

బ్రాహ్మణప్రభుండు నబ్బువేటవిభుని

శ్రీ రి నలైసలందుఁ గీలుకొలిపి

గీ. దొంతిబాల్చిలిముక్త్యాలదొరలనభల

నాట్యమాడినదొరసాని నలుత్రమీలు

శ్రీచిదంబరకవివాణి నేవనీయ

యగుట విద్వత్క వీంద్రభాగ్యంబు గాడ.

12

సీ. వ్యాసనగనీంద్రకృతాష్టాదశపురాణ

సాక్షికాద్యంబు విజ్ఞానదగ్గ

పద్మినీ లోదంతిపాపములవనంబు

సూధవహృదయం ముంజులు

కల్పమహాకల్పగాఢాఢబహుశంబు

విశ్వలోకచరిత్రవిస్తృతంబు

శ్రీహరినాదమ్యవాహినీపూతంబు

సద్మధురాణామ భవ్యదంబు

గీ. నానందముగలుగబడ్యాలలోఁ దేనెనాగు
సురియ రిచియించి శ్రీచిదంబరకనీంద్రుఁ
వెలులమహిమాన్వితుండు నిద్యాధనుండు
విశ్వనాథున కర్పించి నెడలె గినిన్.

13

గీ. ఎగుడునీగుడుగాలు యెగిరియెడిమాట

సూరధ్రపద్మపురాణమందు శేషు

ఎగిరిదీత దిగిదీత వెగటుమంటలమోత

సూరధ్రపద్మపురాణమందు శేషు

నామకాండమున క్రొవ యలవరింపనిశ్రోవ

సూరధ్రపద్మపురాణమందు శేషు

అనకతమశీర్షు లొకలింపనిమార్పు

సూరధ్రపద్మపురాణమందు శేషు

గీ. ఆంధ్రభారతభాగవతాదులట్లు
రచనమందును బురుషార్థవచనమంగు
సూరధ్రపద్మపురాణంబు ననుపమంబు
దానిఁ బ్రకటించువారలు ధన్యతములు.

14

గీ. శాలుమూలులు లేవు తాలుగింజలు లేవు

తాలు అప్పులు లేవు మాలు శేషు

నడుగుగొంగులు లేవు సందియంబులు లేవు

పొరపొచ్చెములు లేవు పొల్లు లేదు

చాటుకూటలు లేదు మోటుమాటలు లేవు

చెప్పి చెప్పట లేదు చెడ్డ లేదు

చిందుపొందులు లేవు చేదుమందులు లేవు

జల్లియల్లిక లేదు కల్ల లేదు

గీ. సందిబండులు బడిదలు బట్లు లేవు
చూడవచ్చును బదిమంది నాడవచ్చు
నాంధ్రపద్మపురాణంబు ననుపమంబు
దానిఁ బఠించువారలు ధన్యతములు.

15

సీ. తీర్థముల్ స్వార్థముల్ దివ్యమౌత్రము లుండి
క్షేత్రరాజము లుండి క్షేమ ముండి
ఘగ్గళాశ్రుము లుండి దర్శనార్థము లుండి
నేదవై భవ ముండి విద్య యుండి
సున్వంతరము లుండి మానివృత్తము లుండి
సర్గమార్గము లుండి సత్య ముండి
రాజ్యతౌత్రము లుండి రాజవంశము లుండి
మనతాగకథ లుండి యఖిల ముండి

గీ. శ్రీచిదంబరకవిచంద్రసృష్ట మేన
నాంధ్రపద్మపురాణంపుటమరతరువు
చెలసె నీనాట నేటికి నినియుఁ గనియు
నిఖిలజనులును ధన్యులై నెగడవలయు.

16

గీ. సౌకుమార్యమాధుర్యప్రసాదసమత
అనుగుణంబులఁ బొదలినయతులమణులు
వాణియుయ్యాలసరముల వఱులుమణులు
నిహపరంబుల రహించుమహితమణులు
సూర్యచంద్రులఁ బురుడించుసాగనుమణులు
హృదయమాలిన్యపర్వతహీరమణులు
చిత్తదీక్షిక వెలింగించుచిత్రమణులు
ముగితియైదువఁ గై నేయుమురువుమణులు
ప్రాతపల్కుల మెఱించుపూతమణులు
విశ్వనాథునితోడవుల వెలుంగుమణులు
విష్ణుహృదయంబు వివరించువిజ్ఞ మణులు
బౌదరాయణులఁపులఁ బఱువుమణులు
శ్రీచిదంబరకవిచంద్రసిద్ధమణులు
నాంధ్రపద్మపురాణరత్నాకరంపు
మణులు సానలదీనినమణులు మణులు
మణులు మణు లోహగా యోహోహగా మణులు మణులు.

17

కి. అని యీ సభలోపల నా
 వినిపించినపద్యవితతి వీనులవిం దై
 మెనువెంటనె తినమనమును
 చనుపగ నట నున్ననొక్కధార్మిక డెలమిన్. 18

చ. పెదవుల బిన్న నవ్వు గనిపింపగఁ గన్నులఁ గాంతిపుంజముల్
 పొకల లలాటదేశమున బొల్పెసలారఁ బ్రసాదసంపదల్
 సొసమునందుఁ దియ్యములు వాడులునేయఁగ నన్నఁ గాంచి నా
 పొక్కున వచ్చి సోదరుడ యెన్నిదినాలకు నిన్నుఁ జూచితిన్ 19

స. అని పలుకరింపు నేనును 20

స. కన్నులను గనినంతనె
 పుష్పముల గాంతి మెఱయఁ బలికతి నోహా
 పుష్పముల గాంతి మెఱయఁ స
 పుష్పముల గాంతి మెఱయఁ సమయమునకు లభ్యంపడితె. 21

స. అని సాఖిప్రాయంబుగాఁ బలుక ధార్మికం డగఁ నాలక్ష్మీనారాయణుండు
 పోడియు నిట్లనియె. 22

స. ఈమహి సగ్రజవంశము
 కామేశ్వరశర్మ యనెడిగారాబునుతున్
 బ్రేముడి నిడి నిలిపితి వీ
 వీమెయిఁ దత్కృతియు నిలుప నెంచితి వొక్కోన్. 23

గీ. సంస్కృతాంధ్రకవిత్వవిశారదుండు
 కోవిదుండు సూర్యరాయాంధ్రకోశకర్త
 సత్సఖుండు విశ్వేశ్వరశాస్త్రి మున్నె
 వినిచెను బురాణముద్రణవిషయ మెల్ల. 24

క. అది వినినదిమొదలుగ నా
 మదిలోపలఁ దత్పురాణమహిమంబు వినఁ
 బొదలుచు నుండెను వేడుక
 యది నేటికి సఫలమయ్యె హర్షం బయ్యెన్. 25

శ. చెవులకుఁ ద్రుప్పు డుల్చితివి చేసితి వామహితాంధ్రపాద్యసం
 భవవిషయప్రశంసనము భ్రాతృకవిత్వమహత్వభాగ్యసం

నవమును వస్తుపై భవము. దిద్దిత...
కవనము తప్పురా...మును గన్నులు... పునరుత్పాదకము.

26

మ. మనవంశంబున నీశతబ్రహ్మమున ప్రకాశ్యమై పునరుత్పాదించి పున
ఘన వకాపద్యపురాణసంహితను సులభముగా బ్రహ్మగ్రంథము
దెనుఁగుంజేసి మృడాంకితం బొసగుటకై వీక్ష్యే 'పద్య' అనియును
నిని ముద్రింపఁ గడంగుటల్ ముదిరి నుండే దృష్టి గావించెడిట్.

27

క. నేనును నొకసంపుటమును
దీనను ముద్రింపఁజేసి ధిమాద్రుహిణి
నూనచిదంబరసుకవీ
శానాశీర్వాదధన్యజననుఁడ నగుదుఁ.

28

వ. కావున బాంధవుండవు నుభయభాషాపారంగతుండవు నగు నీ వీవవిత్రకార్యంబున నా కన
కాశంబు గల్పించి నాయరంబు సార్థకం బగునట్లును నాజన్మంబు ధన్యం బగునట్లును
నొనర్చు మని భక్త్యాదరపురస్కరంబుగాఁ బలుక నే నమందానందకందభితహృదయా
విందుండ నై శ్రీమదాంధ్రపద్యపురాణంబునందలిసృష్టిఖండంబును దృతీయసంపుటం
బుగా నిరూపించి దాని నాపినుపాటివంశభూషణం బగులక్ష్మీనారాయణసిద్ధవ్యసాహ
య్యంబున నచ్చొత్తింప నియ్యకొంటి. కావున గృతజ్ఞతాసూచకంబుగా నావదాన్యని
నంశావతారం బభివరించెద.

29

ఉ. నైజతపోవిశేషమున నల్వకుఁ దృప్తి ఘటించి కాంచె నే
యోజను నెవ్వరుం గననియుజ్జ్వలవేదగిరిత్రయంబు స
ద్రాజి వెలింగె నప్తముషితల్లజలం దొకరుండుగా భర
ద్వాజమహామునీశ్వరుఁడు తామరసాసనకల్పఁ డల్పుడే.

30

శా. భారద్వాజవిత్రగోత్రమునఁ 1 బాపంభట్టు నా నుండె పి
స్తారోదారయశోదయోదయుఁడు వేదజ్ఞుఁడు విప్రుండు సం
స్కారోపేతుఁడు నాధ్యుఁడుఖరవధగ్రామముఁ డాసూరిక
ధీరుల్ వుట్టిరి మువ్వ రాత్మజులు నాణీయఃప్రభావాఢ్యులై.

31

వ. 2 పినుపాటివంశోద్భవు లగు నాపాపంభట్టుకుమారులు జ్యేష్ఠానుక్రమంబుగా ముత్తం
భట్టు కొండుభట్టు బైరాగిభట్టు ననుప్రసిద్ధనామంబులం బడసిరి. వారియందు జ్యేష్ఠుం
డును గుణశ్రేష్ఠుండు నగుముత్తంభట్టునకు బంగారుభట్టు శేషంభట్టు పద్మానాభభట్టు
రామంభట్టు వేంకంభట్టు ననునైదుగురు పుత్రు లుద్భవించిరి. వారు పితృజ్ఞాపరి
పాలనపరాయణులై యొకమత్యసాభ్రాతృత్వాదినద్గుణసంపన్ను లై పురాణేతిహాస

1. "పాపం భాట్లు" అని వ్యవహారము. 2. "పినుపాటి" అని వ్యవహారము.

కథాకథనధర్మాధర్మవివేచనానాథులై బుద్ధిబలభుజాబలసమేతులై మృష్టాన్నబోజన
ప్రియులై ధనాధ్యులై దాతలై పరభయంకిరులై దిటలై గ్రామంబునకుం బెట్టని
శోటలై యుండిరి. వారియందు. 32

గీ. సద్మనాభభట్ట సుగుణసద్మ మనంగఁ
బరగుపద్మమ్మ భార్య యై భవసుఖంబు
లొనంగ ధర్మార్థకామముల్ పొనగునట్లు
కనియె నలపెదలక్ష్మయ్య యనెడినుతుని. 33

క. పెదలక్ష్మయ్యయ్య గుణసం
సద గలమంగమ్మ యనెడిపత్నిం గొని య
భ్యుదయపరంపర లొడవెడి
సదమలదానంబు లెన్నె సలిపెన్ వ్రతియై. 34

క. అతనికి వేంకటరాయఁడు
మతిమంతుం డుద్భవించె మంగమయందున్
సిరిగతులను గని యిట నటఁ
జ్యోతి లేకుండుంగ నడచునుచరిత్రుఁడుగన్. 35

క. శ్రీవత్ససగోత్రుఁడు చి
ల్లావంశోద్భవుఁడు సుగుణలక్ష్మీతుఁడు లస
ద్భవుఁడు పోకటసుబ్బయ
సానసచరితుండు ధరణి భాసిలుచుండెన్. 36

సీ. అతఁడు వేంకటరాయఁ డతనితనూజను
బేరమ్మ యనుకన్యఁ బెండ్లియాడె
పెండ్లియాడినదాది పెరుగుచు ధనభాన్య
గన్తు నంపడ లెల్ల విస్తరిలై
విస్తరిల్లినదాది పినయవిధేయతా
కలితసంతానంబు గలుగఁజొచ్చె
గలుగఁజొచ్చినదాది కలుషహం బై న
నానధర్మాకాంక్ష తారసిల్లె

గీ. తారసిల్లినదాదిగా ధర్మకాన్య
ములను జేసెఁ బూర్ణాత్మత్రములకు నడిచె
దోడుసేసిగఁ బేరమ్మ తోడ నడువ
సమలగుణుఁడు వేంకటరాయఁ డవనిసురుఁడు. 37

గీ. ఎట్టికలహంబు లై నను రట్టు లేని
సహనమార్గంబుతోడను జక్క-బటిచి
కష్టముల కోర్చి కృషిచేసి కలిమిఁ బెంచె
బహుళముగను వేంకటరాయబాడబుండు.

౩౫

౩. ప్రశాంతచిత్తుండగు నిరాడంబరుండును వెలనాంబైబాహ్మణుండును గరవదిగ్రామ
వాసియు నగువేంకటరాయనికిఁ బండితవంశసంజాతయు ననకూలవతియు వివేకవతియుఁ
బతివ్రతయు దయాశీలయు నగుపేరమ్మయం దుత్పన్న మైనసంతానం బాత్మాను
రూపం బై వినయగుణభరితం బై యొప్పారు చుండె. అందు సుబ్బరామయ్య
రంగయ్య లక్ష్మీనారాయణుం డనువారలు జ్యేష్ఠమధ్యమకనిష్ఠపుత్రులుగను వర
లక్ష్మమ్మ సరస్వతమ్మ యశోదమ్మ యనువారలు జ్యేష్ఠమధ్యమకనిష్ఠపుత్రికలుగను
నలరారు చుండిరి. వారియందు లక్ష్మీనారాయణుండు.

౩౬

ఉ. చిన్నతనంబుచుండి నయశీలము గల్గినవాఁడు వర్తనం
బెన్నికఁ గాంచునట్లు పతియింపఁగఁజేసెను దండ్రీ యాతనికి
ఇన్నెలు వన్నెలుం గలిగి చిత్తహరం బగుజ్యోతిషంబునం
దున్నత మైనయాంగమున నుత్తమపాండితి గల్గె వానికిఁ.

40

గీ. అతఁడు బీ. యే. పరీక్ష జయంబుఁ గాంచి
యవల బీ. యెల్. పరీక్షఁ గృతార్థుఁడయ్యె
సునిశితం బగునాతనిఘనమనీష
కందరానిది విద్దెలయందుఁ గలదె.

41

క. న్యాయసభలందు మూఁట
జేయుచు వాదంబు లెన్నో చేకొని జయమున్
ధీయుతుఁ డాలక్ష్మీనా
రాయణుండు విశదయశోవిరాజితుఁ డయ్యెన్.

42

చ. అతనికి నన్నివిధియల సంతయొ యింతొ ప్రవేశ ముండుటన్
శ్రుతియుగళంబునం దగులుసూరిజనోత్తల సూక్ష్మధర్మముల్
సతము గ్రహించు వాచరణసాధ్యమునేసికొనంగ దాని సం
తతమును యత్నముం జలుపు ధార్మికపండితనేవ నేయుచున్.

43

క. మాలక్ష్మీనారాయణుఁ
డేలా యలవలుచుకొన్నెనో యింగ్లీషుకలా

శాలలలోఁ జదివియు వే
దాలసదాచారసరణి దాఁటసినియతిఁ.

44

౩. ఆతఁడు బాల్యమునుండియు
మాతాపితృసేవ సేయు మల్లడి గొనఁగి -
నాతతభ క్తిశ్రద్ధలు
హతోత్సాహ మయి బంధుజాతము పొగడుకొ.

45

శా. నానానూనసపర్యలక జనని కానందంబుఁ జేకూర్చుచుకొ
గానక రానివి పాత్రదానము లసంఖ్యాకంబుగాఁ జేయుచుకొ
శ్రీనాథాదిసుపర్వపూజనములకొ జ తంబు శోధించుల
శ్రీనారాయణుపారమార్థికమతికొ డ్దేమార్థు లగ్నింపకో.

46

శా. దీనానాథుల సంధపంగుల దయాదృష్టికొ విలోకించి త
ద్దానికొ బాపెడు సన్న వస్తుములతో ద్రవ్యంబుతో నోర్పుతో
సేనాఁడకొ నిజబంధుసంతతిమనోఽభీష్టుంబు లీడేర్పు ల
శ్రీనారాయణత్యాగవై భవము లక్ష్మీంబు లీక్షింపఁగకొ.

47

౪. ఆల శ్రీనారాయణః
జేలెను గమలాంబ యనెడియీలుపు గలయి
ల్లాలిని దద్గుణగణ మా
ప్రోలు గలసకలజనము పొగడుచు నుండకొ.

48

మ. అమలాచారపరాయణాత్మ యగుచుకొ బ్రాణేశ్వరుకొ గొల్పుచుకొ
గ్రమమార్గంబున బిడలకొ నడుపుచుకొ బ్రాజ్ఞాళిఁ బూజించుచుకొ
దమసంపన్నులదీచనల్ గొనుచు నాడై త్యారిఁ గీర్తించుత
త్క-మలాంబకొ సుగుణాలవాలఁ దగదే ఖ్యాతకొ బ్రశంసింపఁగకొ.

49

ఉ. శిష్టకులంబునం బొడమి చిన్నులపెద్దలవన్నె వాసి వి
స్పృష్టము గాఁగ వర్తిలుచు భారతభాగవతాదు లెల్ల సం
తుష్టిఁ బొందుచుకొ వినుచుఁ దోరము లై నవిశేషధర్మముల్
కష్టము లేక సంస్మరిని గ్రాలు నహో కమలాంబ ధన్యు.

50

సీ. రేపల్లెపురమునం దేపారుబ్రాహ్మణ
వంశంబులం దెల్ల వాసిఁ గాంచె
గౌంశిన్యగోత్రంబు కలఁ డందు నాదినా
రాయణశాస్త్రి నా నవనిదేవుఁ

శన్నపూర్ణకు నాట యగున్న పూర్ణమ్మ
యతనికి భార్య యై యండ నుండి
శన్నగృహమెధి సజనుం డాతండు
నిరతాన్నదానంబు సేపు చుండు

11. ఇతిని కొకపుత్రుఁ డుదయించె ననుపమాన
మేఘ గలవాఁడు హూణవిద్యాధికుండు
సకలకక్ష్యలఁ బ్రధముఁ డై జయముఁ గొన్న
రమ్యమతిశాలి వేంకటరామశాస్త్రి.

51

గీ. ఉన్నతస్వాయసభయందు నెన్నఁదగిన
న్యాయవాది వదాన్యుఁడు నాప్తజనుఁడు
వేశాశ్రపురాశాదివిద్యలందు
ర కి గలవాఁడు వేంకటరామశాస్త్రి.

52

వ. అగొల్లపూడివేంకటరామశాస్త్రికి జెల్లెలును నన్నపూర్ణాదినారాయణశాస్త్రిపుత్రు
దంపతులకుఁ బుత్రికయు భారద్వాజగోత్రాలంకారుం డగుపినుపాటిలక్ష్మీనారాయణుని
ధర్మపత్నియు సతిధృభ్యాగతపూజాపరతంత్రయు మృష్టాన్నదానకల్పితానేకబ్రాహ్మణ
సంతర్పణయు భర్తృహృదయాహ్లాదకారిణియుఁ బతివ్రతయు సగుకమలాంబయందు
వేంకటరాయశర్మ శ్రీనృష్ణుండు శ్రీరామచంద్రమూర్తి యనుమువ్వరు పుత్రులును
వరలక్ష్మిమ్మ శ్యామలాంబ యిందిరాదేవి హైమవతి సరస్వతి శారదాప్రపూర్ణ
యనునాఱుగురు పుత్రికలును నుదయించిరి. వారందఱును శుక్లపక్షచంద్రికలచందం
బున గినిదినాభివృద్ధిం గాంచుచు శ్రీమంతంబు లగునామంబుల కనురూపంబు లగు
నడవడికలు గలిగియుండిరి. వారియందు వేంకటరాయశర్మ మాతాపితృభక్తియు
బంధుప్రేమయు నున్నతవిద్యారక్తియు సాధుగుణసంపత్తియు సత్యవచనపరాయణత్వం
బునుం గలిగి యశావనోదయకాలంబునంద వికాసోన్ముఖం బగుమల్లికాపుష్పంబు
చందంబున సుగుణపరిమళఘనమంఘమితదిశామండలుండుగా నుండు. ఇట్లు విద్యా
సుగుణసంతానసంపదలు తామరతంపర లై యుండ నాలక్ష్మీనారాయణుండు తనకు
సకలసత్కార్యంబులందును జేదోడువాఁదోడుగా నుండుకమలాంబ తోడనడువ ననేక
పర్యాయంబులు సకటంబయాత్రలు సలిపి రామేశ్వరము సేతువు అనంతశయనము
చిదంబరము కఁచి తిరుపతి భద్రాద్రి శ్రీశైలము పంచారామములు పూజగన్నా
ధము గోవర్ధనము గోకలబృందావనము కాళి గయ ప్రయాగ అయోధ్య హోషింగు
బాదు హృషీకేశము మొదలగుపుణ్యక్షేత్రముల కరిగి సేతుసముద్రబ్రహ్మకుండాదుల
యందును దామ్రపర్ణి కావేరీకృష్ణాగోదావరీగంగాసరయుఁ ఘల్లునీతివేణీయమునానర్క

గాదమహాసదులయందును స్నానములు చేసి యధావిధి తీర్థవిధులు నడిపి త్రైదేవతా
చర్చనసేవనపూజరాదులు జరిపి యక్షణమోక్షసామ్రాజ్యసింహాసనాసాధనము డగు
పరమేశ్వరునికృపాకబూతువీక్షణంబులకుఁ బ్రాప్తుం డయ్యె. ఇట్లు నెగలతరసత్కార్య
ప్రవృత్తుం డగు లక్ష్మీనారాయణుండు శ్రీమదాంధ్రవద్మధురాణానందుఁ బర
మై వలముగా నిరూపింతుం డై నలక్ష్మీనారాయణునిప్రసాదంబు వలన

పెరి

క. పండితసహవాసముతోఁ

గౌండిన్యసగోత్ర యైనకమలాంబికతో

నిండినసంతానముతోఁ

బండినవృద్ధయంబుతోడ భాసిలుఁగాతన్.

పెరి

రచయిత

పి సు పా టి సు బ్ర హ్మ ణ్య కా వ్రీ

—

అ ను బ ం ధ ము

శ్రీమదాంధపద్మపురాణముద్రణమునకుఁ దోడ్పడినదాతలనామధేయాదికము

మ హా రా జ పో ష కు లు

మొత్తము

1116-0-0

శ్రీ వేంకటాచారాజకళాశాలాధ్యక్షులు, నెల్లూరు.

(Inter & B. A. 1952 & 1953)

(Inter & B. Sc. 1954)

284-0-0

రా జ పో ష కు లు

శ్రీ వేంకటాచారాజకళాశాలాధ్యక్షులు, నెల్లూరు. 250-0-0

శ్రీ వేంకటాచారాజకళాశాలాధ్యక్షులు, నెల్లూరు. B. A., B. L. నెల్లూరు. „

శ్రీ వేంకటాచారాజకళాశాలాధ్యక్షులు, నెల్లూరు. B. A., B. L. నెల్లూరు. „

శ్రీ తిక్కవరపు రామిరెడ్డిగారు, నెల్లూరు. „

శ్రీ ఈదరవెంకట్రావుపంతులుగారు, Proprietor, Venkatrama & Co., Eluru. „

పో ష కు లు

శ్రీ బెజవాడి గోపాలరెడ్డిగారు, ఆంధ్రరాష్ట్రప్రధానమంత్రి, నెల్లూరు. 100-0-0

శ్రీ పినుపాటి సుబ్బరామయ్యగారు, కరవది. „

శ్రీ వంక లక్ష్మీనారాయణగారు, నెల్లూరు. „

శ్రీ ములుముూడి లక్ష్మీనరసింహముగారు, నెల్లూరు. „

శ్రీ M. శ్రీవేణుగోపాల్ గారు, B. Sc. వేంకటగిరి. „

శ్రీ వావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రిగారు, Proprietor, Vavilla Press Madras. „

శ్రీ తల్లా సుబ్రహ్మణ్యముగారు, నేంద్రపురము. „

స హా యు లు

శ్రీ పినుపాటి వేంకటరాఘవయ్యగారు, M. P. కరవది. 50-0-0

శ్రీ పంచాగ్నుల యజ్ఞేశ్వరయ్యగారు, నెల్లూరు. „

శ్రీ మతి భాస్కర విశాలాక్షమ్మగారు, వేంకటగిరి. „

శ్రీ జయంతి బుచ్చిరామశర్మగారు, ముక్తేశ్వరము. „

శ్రీ పైడా వేంకటనరసయ్యశాస్త్రిగారు, పితాపురము. „

శ్రీ నాయని నరసింహారావునాయుడుగారు, B. A., B. L. ఒంగోలు. „

ఉపాధ్యాయబృందము, Taluk High School, Tenali. „

ప్రొత్సాహకులు

ఆంధ్రకేశరి గ్రంథాలయము, నండ్లూరు.

25-0-0

(శ్రీ) జబావల్లభుల పురుషోత్తముగారు, M. A. విజయవాడ.	”
(శ్రీ) చివుకుల కృష్ణయ్యగారు, B. A., L. T. విజయవాడ.	”
(శ్రీ) ముప్పి విజయభాస్కరసుబ్రహ్మయ్యకూమార్ గారు, చెన్నపురి.	”
(శ్రీ) నోరి రామశాస్త్రిగారు, విజయవాడ.	”
(శ్రీ) దివాకరుని లక్ష్మీనారాయణగారు, B. A., B. L. గుంటూరు.	”
(శ్రీ) ముల్లపూడి తిమ్మరాజుగారు, తణుకు.	”
(శ్రీ) మంత్రరావు సత్యనారాయణరావుగారు, M. A., LL. B. తణుకు.	”
(శ్రీ) కొండముది శ్రీరాములుగారు, B. A., B. L. తెనాలి.	”
(శ్రీ) కూచిభొట్ల సూర్యనారాయణగారు, B. A. తెనాలి.	”
(శ్రీ) పిసిపాటి సత్యనారాయణగారు, రేపల్లె.	”
(శ్రీ) ఎద్వాన్, దర్గా వేంకటకృష్ణమూర్తిగారు, M. A. నెల్లూరు.	”
(శ్రీ) ధర్మకోట వేంకటసుబ్బయ్యగారు, M. A., BED. నెల్లూరు.	”
(శ్రీ) పోలూరి హనుమజ్జనకీరామశర్మగారు, B. A. (Hons) నెల్లూరు.	”
(శ్రీ) M. S. రాఘవన్ గారు, M. A. నెల్లూరు.	”
(శ్రీ) కాసుశేల రామారావుగారు, B. A., B. L. నెల్లూరు.	”
(శ్రీ) రెట్టిగంటి పశ్చేష్వరరావుగారు, చిటుతపూడి,	”
(శ్రీ) రాడ్ల పల్లి మృత్యుంజయుడగారు, నెల్లూరు.	”
(శ్రీ) ప్రభాత్రెస్, నెల్లూరు.	”
(శ్రీ) డి. వేంకటరెడ్డిగారు, B. A., B. L. నెల్లూరు.	”
(శ్రీ) ఓరుగంటి నరసింహయోగిగారు, గంటి.	”
(శ్రీ) గొట్టముక్కల వేంకటనరసింహారాజుగారు, అయిభీమవరము.	”
(శ్రీ) మతి సుందర మణిరామచంద్రరావుగారు, గూడూరు.	”
(శ్రీ) జి. దశరథరామయ్యగారు, నెల్లూరు.	”
(శ్రీ) చింతా సత్యనారాయణమూర్తిగారు, నెల్లూరు.	”
(శ్రీ) పోకూరు సుబ్బరామరెడ్డిగారు, నెల్లూరు.	”
(శ్రీ) దొడ్డ సుబ్బారెడ్డిగారు, వరిగొండ.	”
(శ్రీ) వేమరాజు భానుమూర్తిగారు, B. A.	”
(శ్రీ) దామా చెంచయ్యగారు, సాయిపేట.	”
(శ్రీ) ఉదయగిరి చిన్నసిద్దయ్యగారు, గూడూరు.	”
(శ్రీ) నిట్టా ఈశ్వరయ్యగారు, కురుటూరు.	”

శ్రీ నూకరాజు వేంకటేశ్వరుగారు, చంద్రశేఖరపురము.	25-0-0
శ్రీ ఆర్కాటు వేంకటేశ్వరుగారు, నెల్లూరు,	"
శ్రీ చుండి తిమ్మారెడ్డిగారు, చేజెర్ల.	"
శ్రీ నలుబోలు శ్రీనివాసులురెడ్డిగారు, నెల్లూరు.	"
శ్రీ దొడ్డ వేంకటేశ్వరరెడ్డిగారు, నూర్కాపురము.	"
శ్రీ ముప్పాళ వేంకటసుబ్బరాజుగారు, ముస్తాపురము.	"
శ్రీ సూరి శివరామమూర్తిగారు, సిద్ధవటము.	"
శ్రీ మన్నేపల్లి వేంకటనరసింహరావుగారు, కొమ్మి.	"
శ్రీ జిల్లేళ్ల మూడి రాధాకృష్ణమూర్తిగారు, కింగుకూరు.	"
శ్రీ సింగము నరసారెడ్డిగారు, బసిన్రెడ్డిపల్లె.	"
శ్రీ పేర్ల మల్లికార్జునరెడ్డిగారు, ఎత్తగుంట,	"
శ్రీ గాలి వేంకటసుబ్బరామమూర్తిగారు, కిరేపా.	"
శ్రీ ఇనుకొల్లు వెంకయ్యగారు, కనిగిరి.	"
శ్రీ వంకం తిరుమలయ్యగారు, జమ్మలమడుగు.	"
శ్రీ మేకా ఏనాదినాయుడుగారు, ఎవ్వేరు.	"
శ్రీ చల్లా సూర్యనారాయణశర్మగారు, B. A. B. L. తణుకు.	"
శ్రీ వేదాంతము రాజగోపాలాచార్యులుగారు, విజయవాడ.	"
శ్రీ త్రిపురమల్లు శ్రీరాములుగారు, తెనాలి.	"
శ్రీ వినపాముల సీతారామయ్యగారు, గుంటూరు.	"
శ్రీ జనస్వామి వేంకటేశ్వరశాస్త్రిగారు, తెనాలి.	"
శ్రీ సంకా వీరభద్రయ్యగారు, తెనాలి,	"
శ్రీ సంకా వేంకటేశ్వరుగారు, తెనాలి.	"
శ్రీ చంద్రమాళి సీతారామయ్యగారు, తెనాలి.	"
శ్రీ అద్దేపల్లి శ్రీమన్నారాయణగారు, తెనాలి.	"
శ్రీ కరుగంటి చిదంబరశాస్త్రిగారు, ఒంగోలు.	"
శ్రీ కాంచనపల్లి కనకాంబగారు, విజయవాడ,	"
శ్రీ మదిందిరానిశాంతగ్రంథనిలయము. మూల్పూరు.	"
శ్రీ ఆంధ్ర గీర్వాణవిద్యాపీఠము, కొవ్వూరు.	"
శ్రీ జవ్వాది లక్ష్మయ్యనాయుడుగారు, పెనుగొండ.	"
శ్రీ సరస్వతీగ్రంథాలయము, ఒంగోలు.	"
శ్రీ మాక్ నారాయణం రామమూర్తి ఆచార్యులుగారు, పొన్నూరు	"
శ్రీ సామవేదము శార్వపాణియంగారు, పొన్నూరు	"

- (శ్రీ) సనాతన శై వసమాజ పు స్తకభాండాగారము, ఈమని. 25-0-0
- (శ్రీ) మేఘరి రామనాథ దీక్షితులుగారు, కోట, కర్నూలు. 25
- (శ్రీ) కరుగంటి పెదసత్యనారాయణశాస్త్రిగారు, ప్రొద్దువాడ అగ్రహారము 25
- (శ్రీ) గొల్లపూడి వేంకటరామశాస్త్రిగారు, B. A., B. L. గుంటూరు. 25
- (శ్రీ) చల్లా ధర్మారెడ్డిగారు, కలువాయి. 25
- (శ్రీ) ఓ.వి. కాశీరెడ్డిగారు, తుమ్మలచెఱువు. 25
- (శ్రీ) డాక్టర్, ఏనుగు సుందరరామరెడ్డిగారు, నెల్లూరు. 25
- (శ్రీ) సారస్వతనికేతనము, వేటపాలెము. 25
- (శ్రీ) రాయసము లక్ష్మీనరసింహరావుగారు, ఒంగోలు. 25
- (శ్రీ) జి. రాఘవాచార్యులుగారు, M. B. B. S. ఒంగోలు. 25
- (శ్రీ) గొల్లపూడి కామేశ్వరశర్మగారు, B. A., B. L. ఒంగోలు. 25
- (శ్రీ) శ్రీరాముని శ్రీనివాసరావుగారు, B. A., B. L. ఒంగోలు. 25
- (శ్రీ) తాకూరు రత్నసింగుగారు, టింబిరు మర్చెంటు. ఒంగోలు. 25
- (శ్రీ) భావనారాయణస్వామిదేవస్థానము, పొన్నూరు. 25
- (శ్రీ) ముప్పి వేంకటశాస్త్రిగారు, మచిలీపట్టణము. 25
- (శ్రీ) వేణుగోపాలస్వామిదేవస్థానము, మచిలీపట్టణము 25
- (శ్రీ) ధూర్జటి సుబ్రహ్మణ్యముగారు, మచిలీపట్టణము 25
- (శ్రీ) మైలవరపు వేంకటశాస్త్రిగారు, M. A., L. L. B. రాజమండ్రి. 25
- (శ్రీ) ముక్కామల వేంకటసుబ్బారావుగారు, కొల్లిపర. 25
- (శ్రీ) మేరా శ్రీదేవమ్మగారు, విడవలూరు. 25

విషయ సూచి

విషయము	సప్తష్టిఖండము	పౌరట
సోమహర్షణుఁ డుగ్రశ్రవున కాదేశించుట	,	1
నై మిశారణ్యనామ హేతుకథనము	"	"
ఉగ్రశ్రవుఁడు శౌనకాదిమహర్షులను దర్శించుట	"	2
సృష్టిప్రకారకథనము	"	"
పులస్త్యుఁడు భీష్మునకు సృష్టిప్రకారముం జెప్పుట	"	4
రుద్రజననము	"	9
వత్సోద్ధ్వరవిధానకథనము	"	"
వత్సప్రజాపతిసృష్టిప్రకారకథనము	"	14
ధర్మపత్నీ పుత్రపరిగణనము	"	15
అష్టవసుపరిగణనము	"	"
సకాదశరద్రపరిగణనము	"	"
కశ్యపపత్నీ పుత్రవౌతాదిపరిగణనము	"	"
ద్వాదశశాదిత్యపరిగణనము	"	"
చతుర్దశమనువృత్తాంతకథనము	"	17
యముఁడు లోకపాలాధిపత్యాదులం బడయుట	"	18
ఆశ్వినీయజన్మవృత్తాంతకథనము	"	19
ఇలమహీపాలవృత్తాంతకథనము	"	21
షిత్త్యగణవృత్తాంతకథనము	"	25
అమౌవాన్మావై శీష్యకథనము	"	"
వ్యాసజన్మ హేతుకథనము	"	26
శ్రాద్ధపయకథనము	"	28
శ్రాద్ధనిమంత్రణార్హ బ్రాహ్మణకథనము	"	"
శ్రాద్ధనిమంత్రణార్హ బ్రాహ్మణకథనము	"	29
బ్రాహ్మణనిమంత్రణావిధానకథనము	"	"
శ్రాద్ధకాలకథనము	"	"
శ్రాద్ధార్హప్రదేశకథనము	"	31
బ్రాహ్మణసంఖ్యాకథనము	"	32
శ్రాద్ధకాలనియమకథనము	"	"
షష్ఠిత్రధారణకాలనిర్ణయకథనము	"	33
హిరణ్యషష్ఠిత్రపరిగూణకథనము	"	"
హిరణ్యషష్ఠిత్రవై శీష్యకథనము	"	"

స్వాహాస్వధాకారనిర్ణయకథనము	"	"
తీర్థనిర్ణయకథనము	"	"
సామాంతసిర్వధనము	"	"
సాదప్రత్యక్షనిర్ణయకథనము	"	"
అతిధిసాసనిర్ణయకథనము	"	"
బ్రాహ్మణప్రతినిధిసత్తాకథనము	"	34
అచమనకాలనిర్ణయము	"	"
ఉపవీతప్రాణాపిత్తనిర్ణయము	"	"
శ్రాద్ధభోజనార్హానర్హవాత్రుతినిర్ణయము	"	"
పితృక్షియపదార్థనిర్ణయము	"	"
పితృభోజ్యాభోజ్యపదార్థనిర్ణయము	"	"
పరివేషణనిర్ణయము	"	35
అత్యక్తాన్నస్పర్శనిర్ణయము	"	"
మధుదాననిర్ణయము	"	"
కర్తృభోక్తృనియమకథనము	"	"
అర్చనాప్రకారకథనము	"	"
సంబంధనామగోత్రోచ్ఛారణకాలప్రయోజనకథనము	"	"
తర్పణకాలనిర్ణయము	"	36
అన్వాహకర్మశ్రాద్ధవిధానకథనము	"	37
సాధారణపాఠ్యశ్రాద్ధవిధానకథనము	"	38
వృద్ధిపార్వశ్రాద్ధవిధానకథనము	"	41
ఏకోదిష్టశ్రాద్ధవిధానకథనము	"	"
సఖిండిరణశ్రాద్ధవిధానకథనము	"	42
సోమవంశవృత్తాంతకథనము	"	"
తారాచంద్రసమాగమకథనము	"	44
బుధవృత్తాంతకథనము	"	46
పురూరవశ్చరిత్రకథనము	"	"
రణిమహిషతివృత్తాంతకథనము	"	48
కార్తవీర్యార్జునచరిత్రకథనము	"	49
స్వామిభుమహాచరిత్రకథనము	"	51
జేవావృధవృత్తాంతకథనము	"	52
స్వమంత్రకవృత్తాంతకథనము	"	53

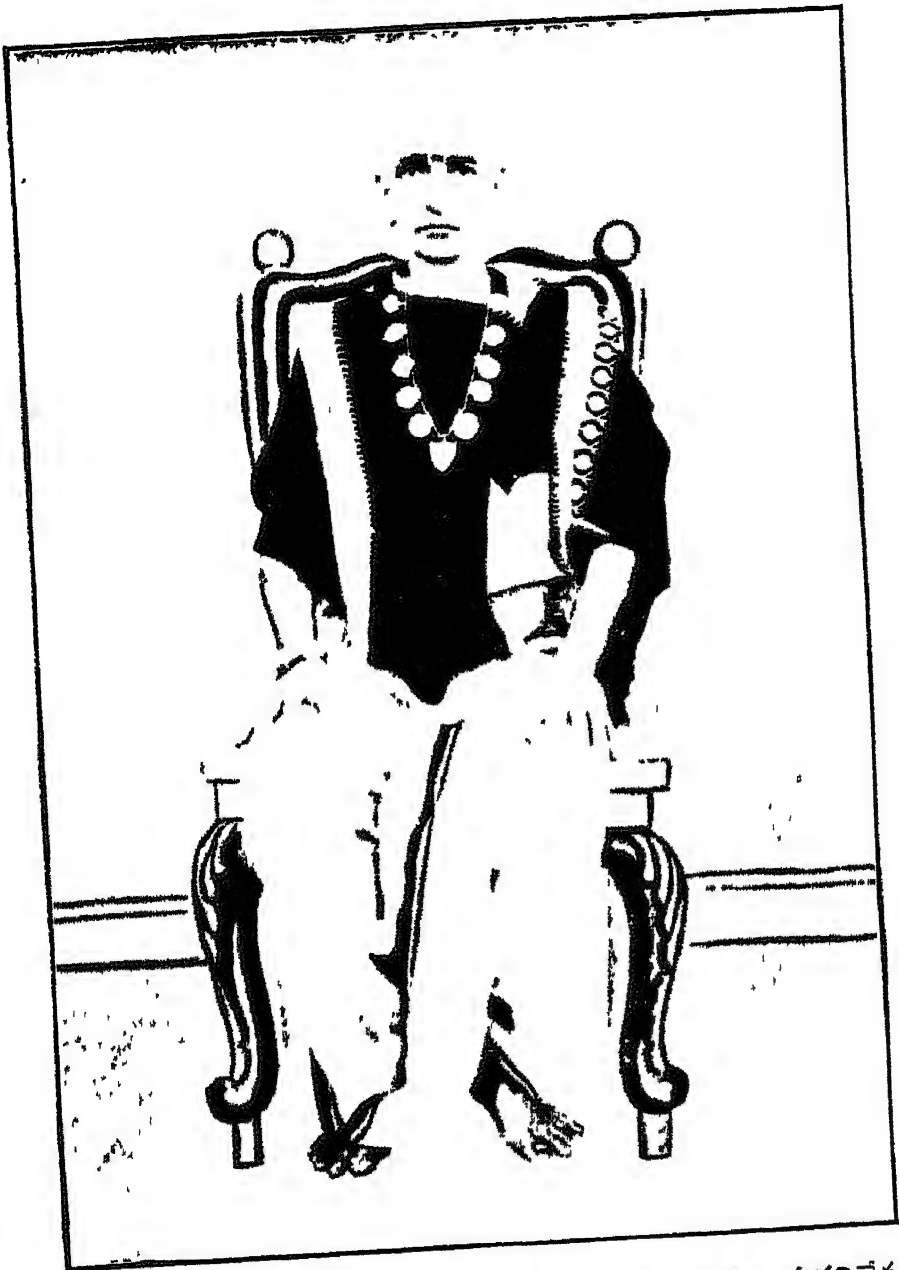
కృష్ణవృత్తాంతకథనము	55
దేవాసురద్వాదశసంగ్రామసింహాసనము	56
శుక్రుడు తపంబున కరుగుట	57
కృష్ణుడు భృగువత్సీకీరంబు ఘోషించుట	58
బృహమహర్షి కృష్ణుని శంకించుట	59
శివుడు శుక్రనకు వరంబు లిచ్చుట	60
బృహస్పతి శుక్రాచార్యురూపంబు దాచుట	61
బృహస్పతిశుక్రసంవాదము	62
శుక్రుడు దైత్యులను శంకించుట	63
బృహస్పతి దైత్యుల కార్హతమరియు సుదేశ్మములు	64
కర్ణాజ్ఞానపూర్వజన్మవృత్తాంతకథనము	65
బ్రహ్మవంశముగిరికర్తనపాతంకథనము	66
బ్రహ్మహత్యావ్రాయస్మి త్తకథనము	67
కపాలమోచనతీర్థసింహాసనము	68
పుష్కరతీర్థోత్సాహకథనము	69
పుష్కరతీర్థమాహాత్మ్యకథనము	70
బ్రహ్మ యజ్ఞంబు గావించుట	71
బ్రహ్మ గాయత్రిని భార్యగాఁ గొనుట	72
విష్ణువు గోపకులమూ దనతరించునట్లు గోవులకు వర మొసంగుట	73
కర్వరుండు విద్యాగిర్విత్తబ్రాహ్మణగర్వ మాడంగుట	74
సావిత్రి బ్రహ్మాదులను శంకించుట	75
సావిత్రిబ్రహ్మతరళశనామతీర్థకథనము	76
బ్రహ్మాదులకు గాయత్రి వరంబు లిచ్చుట	77
అష్టోత్తరశతబ్రహ్మసాననామకథనము	78
సావిత్రి బ్రహ్మకడకు వచ్చుట	79
పుష్కరతీర్థమాహాత్మ్యకథనము	80
సరస్వతీవృత్తాంతకథనము	81
సరస్వతి బాడబాగ్నిని సముద్రములో చిడుచుట	82
నందాసరస్వతీవృత్తాంతకథనము	83
అగస్త్యమాహాత్మ్యకథనము	84
ఋషిప్రభుసంవాదకథనము	85
యక్షత్వభావకథనము	86

విషయము	సృష్టిఖండము	పౌరట
అన్న దానమాహాత్మ్యకథనము	„	104
దమమాహాత్మ్యకథనము	„	105
ఋషులు శపథంబులు చెయుట	„	106
పుష్పవాహనపూర్వజన్మవృత్తాంతకథనము	„	108
పట్టెవ్రతమాహాత్మ్యకథనము	„	110
శ్రవణద్వాదశీవ్రతమాహాత్మ్యము	„	114
భీమద్వాదశీవ్రతమాహాత్మ్యము	„	116
శిశోద్వాదశీవ్రతమాహాత్మ్యము	„	„
వైతరణీద్వాదశీవ్రతమాహాత్మ్యము	„	117
సంవత్సరదీపవ్రతమాహాత్మ్యము	„	118
రోహిణీచంద్రశయనవ్రతమాహాత్మ్యము	„	119
రసకల్యాణిసీవ్రతమాహాత్మ్యము	„	120
నదీత్రిరాత్రవ్రతమాహాత్మ్యము	„	„
తులసీత్రిరాత్రవ్రతమాహాత్మ్యము	„	121
సారస్వతవ్రతమాహాత్మ్యము	„	„
బ్రహ్మాండదానవ్రతమాహాత్మ్యకథనము	„	122
అంగారకాష్టకవ్రతమాహాత్మ్యము	„	„
ఆదిత్యశయనవ్రతమాహాత్మ్యము	„	123
గుడభేన్వాదిస్వరూపకథనము	„	124
లవణాచలాదిస్వరూపకథనము	„	125
సప్తమీవ్రతవిధానకథనము	„	130
అగస్త్యకుంభోత్పత్తిహేతుకథనము	„	133
ఊర్వశీవృత్తాంతకథనము	„	134
కృష్ణాంబు నిజాంగనలను శపించుట	„	„
వేశ్యాధర్మకథనము	„	135
అశూన్యతయనవ్రతకథనము	„	137
తటాశవిధికథనము	„	„
సాదవపిధికథనము	„	139
సతీజననవృత్తాంతకథనము	„	140
సౌభాగ్యశయనవ్రతకథనము	„	141
బాహులివృత్తాంతకథనము	„	143
నాగతిరహేతుకథనము	„	147

విషయము	సృష్టి కుండము	పాఠము
పంచప్రేతోపాఖ్యానకథనము	”	”
మార్కండేయచిరాయుష్య హేతుక ఫలము	”	149
అవియోగవాపీవృత్తాంతకథనము	”	150
అజగంధేశ్వరదర్శనము	”	151
శృంగద్రుమాగ్ధానదీక్షేత్రకుచేష్టాకథనము	”	152
క్షేమంశరీవృత్తాంతకథనము	”	153
మహిషాసురోత్పత్తికథనము	”	155
మహిషాసురపథవృత్తాంతకథనము	”	156
క్షేమంశరీస్తవకథనము	”	157
శ్వేతోపాఖ్యానకథనము	”	159
బ్రహ్మదత్తోపాఖ్యానము	”	161
దండకారణ్యవృత్తాంతకథనము	”	162
నానునప్రతిష్ఠావృత్తాంతకథనము	”	164
చేవాసురి సంగ్రామవృత్తాంతకథనము	”	166
సౌర్వాగ్నివృత్తాంతకథనము	”	169
వజ్రాంగవృత్తాంతకథనము	”	172
తారకాసురవృత్తాంతకథనము	”	173
పార్వతీదేహనైల్య హేతుకథనము	”	175
పార్వత్యుత్పత్తికథనము	”	176
నారదుండు హిమనశ్శునికాక్షకు వచ్చుట	”	177
నుదనదహనవృత్తాంతకథనము	”	179
పింగడు కతికి వరిం బిచ్చుట	”	181
పార్వతీతపోవృత్తాంతకథనము	”	”
పార్వతీస్థాన సంవాదకథనము	”	182
పార్వతీవివాహవృత్తాంతకథనము	”	187
సనాతన జన్మవృత్తాంతకథనము	”	190
అశోకతనూత్పత్తికథనము	”	191
ఆడినికథనము	”	193
బ్రహ్మ పార్వతికి మం బిచ్చుట	”	194
లింగ్యవాసీవృత్తాంతకథనము	”	”
అగ్ని శివచీర్యమును గ్రహించుట	”	196
కుమారిస్వామిజననము	”	197

విషయము	సప్తష్టిఖండము	పౌరట
తారకాసురసంహారము	,,	198
హిరణ్యకశిపువృత్తాంతకథనము	,,	201
నారసింహుగడు హిరణ్యకశిపుని వధించు	,,	202
అంధకాసురదమనవృత్తాంతకథనము	,,	206
పంచాఖ్యానకథనము	,,	207
పుత్రకర్తవ్యవిధికథనము	,,	217
నక్షత్రశాస్త్రగ్రాహణపుత్రవృత్తాంతకథనము	,,	221
శ్రావణవర్షకర్తవ్యశాస్త్రకథనము	,,	221
పైన్వాపాశివత్యమాహాత్మ్యకథనము	,,	222
కాగతాజనచిత్తవృత్తివిధికథనము	,,	227
అగమ్యాగమసప్రాయశ్చిత్తకథనము	,,	229
నిధనాకర్తవ్యవిధికథనము	,,	230
కన్యాదానకన్యావిక్రయధర్మనిధనము	,,	,,
అలోభమాహాత్మ్యకథనము	,,	232
అహ్యానృత్తాంతకథనము	,,	235
జిహ్వరకాగతాచండాలత్వహేతునిధనము	,,	237
శౌశింత్యతీర్థరాజోత్పత్తికథనము	,,	,,
రుద్రాక్షనృత్తాంతకథనము	,,	239
ఆమలనిమాహాత్మ్యకథనము	,,	243
అశ్వత్థమాహాత్మ్యము	,,	244
ప్రథమపూజ్యదేవతానిరూపము	,,	245
హిరణ్యాక్షవధవృత్తాంతకథనము	,,	247
విజయస్తోత్రకథనము	,,	251
గణమృతరాక్షసజన్మవృత్తాంతకథనము	,,	,,
మహిగాతచిరరన్వయావళకథనము	,,	257
భూముగ్ధార్ధకభూత్తోభకాగణజనచిరూపము	,,	,,
నవగ్రహవృత్తాంతకథనము	,,	258
శనిస్తోత్రము	,,	262
దుర్గాపూజామాహాత్మ్యము	,,	264
సప్తష్టిఖండశ్రవణశ్రావణఫలకథనము	,,	269

శ్రీమహీశూరమహారాజాస్థానమహావిద్వాన్ కావ్యకళానిధి ఆశుకవికేసరి
విద్యాభూషణ శతావధాని శ్రీమదాంధ్రపద్మపురాణాదిబహుగ్రంథకర్త
బ్ర. శ్రీ. విసుపాటి చిదంబరశాస్త్రిగారు

శ్రీ మదాంధ్ర పద్మపురాణము

సృష్టి ఖండము

సహజహామంతన

దాసీభూతాబ్జాండ ద్వైపాయనహృ

త్వాసాదనిహరకంఠక

భూసురిహిత విశ్వసాగ్ర పుషితానాథా.

1

వ. మున్నొక్కసమయంబున నేకాంతంబుగ నాసీనుడై యండునుగ్రత్రపునిం
బిలిచి రోమహర్షణుం డిట్లనియె.

2

—: రోమహర్షణుం దుగ్రత్రపున కాదేండుట :—

సీ. ఆత్మజ నేను వ్యాసానుగ్రహంబున, నేర్పుకొన్న పురాణనిచయ మెల్లఁ
జెప్పితి నీకు నార్జించితివి పురాణ, తత్త్వార్థమును సమస్తమును నీవు
దానికిఁ గలుగ సార్థక్యంబు వినిచెద, నొకమాట వినుము మున్నొక్కతజ్జిని
మును లెల్లరును గూడి చని ప్రయాగమునకు, నచలఁ గనుంగొని యచురగురుని

గీ. భక్తివినయంబు లొదవంగఁ బ్రణతి చేసి, యనిమిషాచార్య దీర్ఘసత్తాదిధర్మ
కార్యము లొనర్ప నర్హతఁ గాంచి నట్టి, దేశమును దెప్ప మనుచుఁ బ్రార్థించి రంత.

—: నైమిశారణ్య వామ హేతు కథనము :—

సీ. వారలఁ జూచి బృందారకాచార్యుఁ డి, ట్లనియెఁ దపోధనులార వినుఁడు
విడువంగఁబడె మహావిష్ణువుచే ధర్మ, చక్రంబు ధర్మరక్షణముకొఱకుఁ
దేతీచూడుం డదె దివ్యరూపముతోడ, నేగుచున్నది దెస లెల్ల వెలుఁగ
దానివెంట నె పొండు తన్నేమి పడు ధర్మ, దేశంబునం దాప్రదేశమునకు

గీ. నైమిశం బనుసార్థకనామ మొదవు, నచటఁ జేయుఁడు ధర్మకార్యంబు లెల్ల
నని వచించి యంతర్ధానమయ్యె నంత, నమ్మహర్షులు చనిరి చక్రమ్మువెంట.

4

క. చనిచని యయ్యది యొకకా, ననమున నిజసేమి విడువ నైమిశనామం
బును జెందె నాప్రదేశము, మును లెల్లరు దీర్ఘసత్తమును జేసి రటఁ.

5

- క. అది లోక సావనం బగు, పడ మచ్చట నెప్పుడును దపస్సులు లోకా
భృదయైకభావపూరిత, హృదయు లగుచు నుండు రరిగి యీ వచ్చటికి. 6
- క. వారలు చేసెడిధర్మవి, చారములం దేవి యేని సంశయములు చే
కూరిన నొనరింపుము త, ద్వారణమును నాగ నలడు తత్కాలమునక. 7

— ఉగ్రశ్రవణ శాసకాదిమహద్దలమ దర్శించు :—

- క. పితృపాదపద్మములకున్, నతి యొనరిచి యరుగుదెంచి నైమిశమునకున్
యతులను వీక్షించి నమ, స్మృతి గావించుటయు వార లెంతయుఁ బ్రీతిక. 8
- క. అతనికిఁ జేయండగున, త్కృతు లొనరిచి బ్రహ్మపీఠ మిచ్చి యడిగి త
త్పితృకుశలవార్త నావలఁ, గుతుకము గల్గుటను సృష్టి గూరిచి వినఁగక. 9
- క. సూత కుతూహల మొదలెను, జేతంబున మాకు వినఁగ సృష్టిక్రమమున్
నితండ్రి గడించినప్ర, ఖ్యాతికి మెఱుఁ గెక్కఁ దీర్చు మస్మత్కృతమున్. 10
- వ. అని కోరుటయు రామహర్షణి వారల కి ట్లనియె. 11
- గీ. అజము నిర్గుణ మానంద మద్వితీయ, మప్రమేయంబు పరిపూర్ణ మవ్యయంబు
జ్ఞానము సనాతనము నిరంజనము సత్యమైనబ్రహ్మంబై యుండె సృష్ట్యాదియందు. 12
- క. దానినె నారాయణుఁ డని, జ్ఞానులు వచియింతు రది ప్రశాంతము పర మే
దేనియు లేనికలంబునఁ. దానె తనకు సాక్షి యగుచుఁ దనరుచు నుండెన్. 13

— సృష్టిప్రకార కథనము :—

- వ. సృష్టికాలంబు ప్రాప్తించుటయు. 14
- ఆ. స్ఫటికమందు రేఖచందంబునను మరు, భూమియందు జలముపోల్కిఁ బుట్టె
నేరుపటుప రానినారాయణునియందు, వికృతిరూప మైనప్రకృతి యొకటి. 15
- వ. ఆప్రకృతివలన మహత్తత్త్వం బుదయించె. మహత్తత్త్వంబు సాత్త్వికం బనియు
రాజసం బనియుఁ దామసం బనియును ద్విప్రకారంబులు గలిగి త్వక్కుచే బీజ
మావరింపఁబడినట్లు ప్రకృతిచే నావృతం బయ్యె. అమృహత్తత్త్వంబువలన
సహంకారతత్త్వం బావిర్భవించె. అహంకారతత్త్వంబు సాత్త్వికం బనియును
రాజసం బనియును తామసం బనియును మూడువిధంబులు గలిగి మహత్త
త్త్వంబుచే నావరింపఁబడియె. తామసాహంకారతత్త్వంబువలన శబ్దతన్మా
త్రంబు గలిగె. దానివలన శబ్దలక్షణం బగు నాకాశంబు గలిగి తామసాహం
కారతత్త్వంబుచే నావృతం బయ్యె. అకాశంబువలన స్పర్శతన్మాత్రంబు గలిగె.
దానివలన వాయు శ్రద్ధావిల్లి యాకాశంబుచే నావృతం బయ్యె. వాయుశ్రవణ
దూతతన్మాత్రంబు గలిగె. దానివలన నగ్ని గలిగి జ్వాలావృతం బయ్యె.
అగ్నివలన తపతన్మాత్రంబు గలిగె. దానివలన జలంబు గలిగి యగ్నిచే నావృతం
బయ్యె. జలంబువలన గంధతన్మాత్రంబు గలిగె. దానివలన సర్వభూతగుణాధిక

యగుపృథివి గలిగి జలంబుచే నావృతం బయ్యె. ఆకాశగుణంబు శబ్దతన్మాత్రంబు. వాయుగుణంబు స్పర్శతన్మాత్రంబు. అగ్నిగుణంబు మాపతన్మాత్రంబు. జలగుణంబు రసతన్మాత్రంబు. పృథివీగుణంబు గంధతన్మాత్రంబు. తత్తదవిశేషగుణంబులు మాత్రమే తన్మాత్రంబు లనం బరగు. సంక్రాంతగుణంబులు విశేషగుణంబులు.

16

గీ. ఆకాశము వాయు వగ్నియు నప్పు పృథివి
యనుమహాభూతపంచకంబును సమాన
మగును గాని క్రమమ్ముగా నధిక మగుచు
నొప్పు నొక్కొక్కదాని కొక్కొక్కగుణము.

17

సీ. అబరంబునకు శబ్దంబు వాయువునకు, నదియు స్పర్శంబును ననలమునకు
నవి రెండు రూపము నప్పున కవి మూడు, రసమును బృథివికి నెనఁగు చుండు
నవి నాలుగును గంధ మైదును నాగుణం, బులయం దఖిలభూతములును నిలుచు
నమముగా నవి యున్న సామ్యంబు వైషమ్యమందె నేనియుఁ బ్రళయంబు గలుగు

గీ. నానుపూర్వముగను నుదయమును నాశ
మును ఘటిల్లుచు నుండు నాగోనములకును
నలవి గా నవి యిట్టి వం చన సచింత్య
భావములు తర్కమునకు లోఁబడవు గాదె.

18

వ. అట్లు భూతాది యగుతామసాహంకారతత్త్వంబువలన భూతతన్మాత్రసృష్టియేర్పడియె. శ్రోత్రత్వకృత్కుర్జహ్వప్రమాణంబు లనుజ్ఞానేంద్రియంబు లైదును వాక్పాణిపాదచాయూపస్థంబు లనుక ర్మేంద్రియంబు లైదును బుద్ధిప్రాణంబులును రాజసాహంకారతత్త్వంబువలనం గలిగె. ఇంద్రియాధిష్ఠానదేవతలును మనస్సును సాత్త్వికాహంకారతత్త్వంబువలనం గలిగె. నానావీర్యంబులును బృథగ్భూతంబులును నై యుండునవి యన్నియును సంఘీభావంబు లేక సృష్టి సమర్థంబులు గామింజేసి నారాయణాధిష్ఠితంబు లగుచుఁ బరస్పరాశ్రయంబు లై సంఘీభావముం జెంది ప్రకృత్యనుగ్రహంబున హైమాండంబు నుత్పాదించె. నారాయణునినాభిపద్మంబు యయ్యండంబు గా నయ్యె. అయ్యండంబు నారాయణాధిష్ఠితం జై బుద్ధుదప్రాచయం బగుచు సహస్రవర్షంబు లుదకమం దుండి క్రమంబుగా వృద్ధిం జెందె. సచరాచరంబు లగుప్రపంచంబు లన్నియును నారాయణాధిష్ఠితంబు లై యాయండంబునం దుండె. తదంతర్యామి యగునారాయణుండ రజోగుణధరుం జై బ్రహ్మహంపంబున సకలప్రపంచంబులును సృజియించుచు సత్త్వగుణసమన్వితం జై రామాదిహంపంబులు వడసి జగద్రక్షణంబు చేయుచుఁ దమోగుణసహితం జై దుద్రహంపంబు వడసి జగల్లయంబు గావించు చుండు.

ఇంతకును,

19

- క. నారాయణుఁ డొక్కఁడై పే, శ్వేతను విశ్రుతికి నెక్కి సృష్టిస్థితిసం
హరకరుఁ డగుచు జగదా, కారధరుం డగుచు నుండుఁ గలకాలంబున్. 20
- వ. వినిర్మలం బగువర్షణంబునందు బింబంబు సుద్ధంబుగాఁ గనంబడునట్లు సర్వజ్ఞం
డుచు సర్వశక్తియును నగునారాయణనిమహిమంబు పుణ్యలోకంబులందును
బుద్ధ్యాత్మేత్రంబులందును బుణ్యపురుషులందును స్పష్టంబుగాఁ గానంబడుచుండు.
- క. అని వచియించుటయును నా, మును లానందాబ్ధియందు మునుఁగుచు నుండక
గనుఁగొని మరలను నీవిధి, వినిపింప నొడంగ నవలివృత్తాంతంబున్. 22
- సీ. విప్రపుంగవులార వినుఁడు, ధన్యుడు మున్ను, నెతివర్సంబు లదృఢతము గాఁగఁ
జలుపుచుఁ ద్రిపవణన్నానంబులను హరి, ద్వారగంగాతీర్థి వాఁడయిందుఁ
గావించుచును బితృ సేవ ధ్యానించుచుఁ బుష్కరస్థితినిరూపు భావమందు
నియతేంద్రియం డయి నియమంబుతో నుండఁదన్నిష్ఠ కజాడు సంతసము నొంది
- గీ. యతనియభిలాష మీదేవు నాత్మతనయుఁ, డగుపుల స్త్యున కానతీయంగ వతడు
శీఘ్రముగ వచ్చి ధృనిచెంత నిలిచి, తెలుపు మభిలాషమును వత్స తీర్తు ననియె.
- వ. అనవుడు భిక్షుండు సుస్థితితనయనుండై పురస్థితుం డగునమృతహాసీయని ఏఱిచి
సాష్టాంగనమస్కారంబు గావించి వాద్యంబును బాలాశపాత్రంబుచే బయోమిశ్రిత
దూర్వాక్షతకుసుమకుశస్ప పదధిక్షాద్రయవరూపాష్టాంగార్ఘ్యంబును నొసంగి
బ్రుసిపై నిం గూర్చుండఁజెట్టి యిట్లనియె. 24
- సీ. స్వామి యెవ్వఁడు, సృష్టి సలిపెఁ ద్రిమూర్తుల, బంచభూతములఁ బ్రపంచములను
రవిచంద్రి లెట్లు లేర్పడి రెట్లు సప్తర్షు, లును బ్రజాపతులును జననమైరి
దేవదానవు లెట్లు లావర్ణ్యవించిరి, జన్మింప గలిగి రేచాయ నరులు
పురములు పర్వతంబులు గాననములును, బక్షికిటాదు లేఁగిదిఁ బుట్టె
- గీ. సంతయు సవిస్తరంబుగా నానతిమ్ము, వినఁగ వేడుక జనియించె మనములోన
నాపుడుఁబుల స్త్యుడేకాగ్రభావుఁ డగుచుఁ, గన్నులనుమూసికొనిక్షణకాలముండి.
- : పుణ్యస్థాన భిక్షువను సృష్టిప్రకరముం దెప్పుట —
- గీ. సర్వమును గుర్రైతింగి ప్రసన్నముగను, దెఱచి కన్నుల భిక్షునిఁ దేజిచూచి
యనఁడు నీ వడిగినవిషయంబు సకల, జనులను నెఱుంగఁ దగినయంతంబ చూపె.
- సీ. వినుము సృష్టికిఁ బూర్వమున నొక్కనస్తువె, కలదు దానికి లేదు కారణంబు
నామరూపగుణప్రణాశాభివృద్ధులఁ, బూర్వాపరవిభేదములును లేవు
పరమాత్మ నాఁగను బ్రహ్మంబు నాఁగను, శాస్త్రంబులం దది ఛాటఁబడియె
దానిలో నవ్యక్త మైవమాయ యొకండు, సంభవించుటఁ దత్రస్సక్తివలన
- గీ. వదియె త్రిగుణంబులను జెంది యజుఁ డనంగ, విష్ణు వనఁగను హరుఁ డన వెలసి తాన
సృష్టిరక్షణలయముఁ జేసికొనుచుఁ, గడపుచుం డె యుగమ్ములు గల్గుములును.

9. అదియె పృథ్వియు జలమును నదియె యదియె
యన్నియును మాదతంబును నదియె యదియె
యాకసంబును నదియె చరాచరంబు
లన్నియును దానికంటె నస్యంబు లేదు.

28

క. తనకంటె మొదట భిన్నం, బనునదే లే కునికిఁ దానె యన్నియు నగుచున్
బానరుచుచుఁ దానె యన్నియుఁ, గనుఁగొన నస్యంబు నదియె కడకన్ మిగులున్.

గీ. అనుటయును దేవ నిర్గుణంబై నవస్తు
వెట్లు సృష్టి యొనర్చెనొ యెటుంగఁ జెప్పెను
యని సవినయముగచు యెప్పుడడుగుటయును
నిచ్చులో మెచ్చుచుఁ బులస్త్యుఁ డిట్లు లనియె.

30

గీ. అనఘ సర్గాదు లన్నియు నాత్మభావ, శక్తులె మహిండు గావు సంశయము లేదు
భావశక్తి లచింత్యప్రభావయులేము, అనుట కీయదే గొప్పసాత్వ్యంబు చూపె. 31

గీ. అట్టిపరమాత్మ యక్రియుం డయ్యు నగుచుఁ
డయ్యుఁ దనయందు స్ఫురియించినట్టిమాయ
కతనఁ గలిగినసృష్టికిఁ గర్త యయ్యె
గర్తయును గారణంబును గాఁ డతందు.

32

గీ. అట్లు పరమాత్మ కర్తృత్వ మంది సృష్టి, నేయ ధ్యానించుచుండంగఁ జిత్తమందు
జగగమస్థావరము లెల్ల సంభవించె, నేర్పడియె దేశకాలంబు లెల్లలట్లు.

33

క. జనియించె నధోలోకము, లును నరలోకమును మూర్ధ్వలోకములును ద
ద్వినియోగార్హ పదార్థము, లును లే కుండంగ నొక్కలోపం జేసిన్.

34

వ. అట్లు ప్రభవించినవారల కెల్లరకును స్వస్వమానంబులచే నాయవు శతవ్ష పరి
మితంబు గా నిర్ణీతం బయ్యె. ఆయ్యది పరం బనియుఁ బరార్థం బనియుఁ బరా
ర్థార్థం బనియుం బరగె. పంచదశనిమేషంబులు కావ్య యనియు ముప్పదికావ్యలు
కిల యనియు ముప్పదికిలలు ముహూర్తం బనియు ముప్పదిముహూర్తంబు
లహోరాత్రం బనియు ముప్పదియహోరాత్రంబులు పక్షద్వయాత్మకం బగు
మాసం బనియు ద్వాదశమాసంబులు సంవత్సరం బనియు శతవర్షంబులు సంధ్య
యనియు శతవర్షంబులు సంధ్యాంశం బనియు సంధ్యాసంధ్యాంశంబులనడుమ
నుండుకాలంబు యుగం బనియు నిర్ణీతం బయ్యె. యుగంబులు గృతత్రేతా
ద్వాపర కలినామంబులతోడం బ్రసిద్ధంబు లయ్యె.

35

నీ. అందు దివ్య పత్ర స్సహస్రాబ్దములు చతు, ష్పాదధర్మ మధర్మపాద మొకఁడు
వర్ణాశ్రమాచారవర్తనంబును వేద, ధర్మసంహితాతత్పరతయు

సత్యశౌచదయాదీనద్గుణంబులు గల్గి, కీర్తితం య్యెను గృతయుగంబు
త్రిసహస్రదివ్యాబ్జదీపితంబు త్రిపాద, ధర్మపాదద్వయాధర్మయుతము

- గీ. లోభలేశానుబంధవిలు ప్రవర్ణ, ధర్మకర్మలవంబు త్రేతాయుగంబు
ద్వాపరయుగంబు ద్విసహస్రదై వవర్ణ, ధర్మపదయుగపత్రయాధర్మయుతము. 36
గీ. ఏకదివ్యసహస్రాబ్జ మేకపాద, ధర్మయుతము చతుష్పదాధర్మయుతము
కలియుగం బది యొకక్షణకాల మేని, చేకుటఁగనీదు ప్రజలకుఁ జిత్తశాంతి. 37

- సీ. అన్మృతవాదులును సహంకారయుతులును, బ్రభ్రష్టసాహార్దబంధనులును
ఒరచారపరధనహరణబోలుదును దు, రాచారపరులును నాస్తికులును
దేవతాబ్రాహ్మణదేవపూరితులును, దుర్భాషులును వేదమూషకులును
గ్రోధనులును దాంభికులును భూతదయావి, వర్జితులును శౌచవర్జితులును
గీ. వర్ణధర్మవిహీనులు వంచకులును, నీతిబాహ్యులు లోభులు పాతకులును
దామసగుణప్రధానులు గాముకులును, గతినమతులును నుందురు కలియుగమున.
గీ. స్వైరవృత్తియు నాశ్రమవ్యత్యయమును, సాహసంబును బ్రబల మై సంభవించు
వర్ణసం దేహమును బ్రజావర్ణమందుఁ, గలియుగాంతంబు గాఁబోవు కాలమందు.
వ. అట్టియేకసప్తదివివ్యయుగంబు లొక్కమన్వంతరంబు. దివ్యయుగసహస్రంబు
మానవుల కొక్కకల్పంబు. అట్టికల్పద్వయంబు బ్రహ్మ కొక్కయహోరాత్రంబు.
అయ్యహోరాత్రంబులోఁ బగలు జగత్సృష్టియును రాత్రి జగత్ప్రళయంబును
జరుగు చుండు. బ్రహ్మదేవునియహస్సులోఁ జతుర్దశమన్వంతరంబులును దివ్య
యుగసహస్రంబునుం గడచు. 40

- గీ. అమృహాత్ముఁడె వేదజాలమ్మునుండి, శబ్దములు గొని సురలకు శేమధనులకు
నాధికారికమూర్తుల కందఱును, నామకరణంబు లొనరించె నయ మెఱింగి.

- గీ. జాతులును జాతులకుఁ దగ్గచందమునను
గుణములును గర్మములును శేకూర్చె నతఁడె
యాతనికిఁ గాక యితరుల కలవి యగునె
గహనములవంటి ధర్మసూక్ష్మముల నెఱుంగ. 42

- గీ. అతఁడె కల్పాంతములయందు సఖిలసృష్టి
ప్రళయమును జెందునప్పు డప్పగిది మరల
సర్గ మొనరిండు చుండు లేశంబు గూడఁ
గలుగవండ వ్యత్యాస మొకంట నేని. 43

- గీ. ఇప్పటికి నెన్నికల్పంబు లేఁగిరవియు
జేఁగ నున్నతొ కల్పంబు తెన్ని యింక

వాస్తవము చెప్ప దక్షుఁ డెవ్వఁడును లేఁకు
సర్వమున కాలఁ జొక్కఁజే సాక్షి చూపె.

44

- సీ. అఖిలలోకానుగ్రహపేక్షచే యజ్ఞ, సంభార మొనగూర్చ గ్రస్త తలఁచి
సాత్త్వికధ్యాననిష్ఠను నున్నతఁజే బుట్టి, రతనియాస్యమునుండి యవనిసుడులు
సలుపు చుండఁగ రాజసధ్యాన మొదవిరి,క్షత్రియు లతనివక్షంబుచుండి
తామసధ్యానంబు తత్పరత్వముతోడఁ, గావించు చుండిఁకాలమందు
- గీ. నతనియూరుద్యయమునుండి యద్యు లతని, పాదములనుండి శూద్రులు ప్రభవమైరి
దాన సత్త్వాదిగుణములద్యవములయ్యె, గ్రమముగనుబ్రాహ్మణాదివర్ణములకెల్ల.
- గీ. తెలిసికొనుచును మంచి చెడ్డలనుజనులు తత్త్వము నెఱుంగనతఁడెవేదములనొనఁగె
వానివలననే యాత్మవిజ్ఞాన మొదవి,ధన్యతను జెందు చుందురు ధర్మరతులు. 46
- గీ. కొందఱుప్రమాణముగనునై కొనకయట్టి, వేదములఁగామలోభాదివిహతులగుచుఁ
బట్టువడి ఘోరసంసారబంధమందుఁ, గొట్టుకొను చుందు రంత గన్పట్ట కునికి.
- గీ. యజ్ఞములు చేసి దేవతాప్రాయనంబు, నొనరుచుటకుఁ జాతుర్వ్యమును సృజించె
నప్పితామహుఁ డమరులు హవ్యతృపు, లగుచు వర్షంబు నిచ్చువా రగుటఁజేసి.
- గీ. అదియునుం గొక దేవతాప్రాయనమున
స్వర్గమును మోక్షమును గూడ సంఘటిల్లు
దాని నెఱిగియె ధర్మజ్ఞు లైనవారు
సలుపు చుందురు యాగముల్ సంతతమును.

49

- గీ. అధ్వారార్హత లేకుండునట్టివారు, యజ్ఞములు చేయఁ జాల కన్నట్టివారు
జన్మములు సల్పువారికి సాయపడుచు, నందుకొను చుంద్రు వారుగొన్నంతఫలము.
- వ. మఱియును వ్రీహియవగోధూమాణుతిలప్రియంగుకోవిదారకోరదూషమావముష్ణ
మసూరనిప్పావకుళుత్థాథకశణచణక సతీనక శ్యామాకసీవారజర్తిలగవేధుకాది
వివిధసస్యంబులును సనేకగ్రామ్యారణ్యోషధులును యజ్ఞోపకరణంబులుగా
సృజియింపబడియె. ప్రాజాపత్యస్థానంబు బ్రాహ్మణులకును నైంద్రస్థానంబు
క్షత్రియులకును మారుతస్థానంబు వైశ్యులకును గాంధర్వస్థానంబు శూద్రులకును
బ్రహ్మస్థానంబు సన్నాస్త్రులకును నమృతస్థానంబు యోగులకును ఋషిస్థానంబు
సప్తర్షులకును దత్తద్గ్రహస్థానంబులు చంద్రాదిత్యాదిగ్రహంబులకును దామి
ప్రాంధతామిస్రరౌరవమహారౌరవకాలసూత్రాసిపత్త్రాదిఘోరనరకస్థానంబులు
జీడధర్మదూషకులకును యజ్ఞ వ్యాఘాతకారులకును న్యధర్మత్యాగులకును సృష్టం
బులయ్యె. మఱియును భృగువులహక్రత్వంగిరోమరచిదక్షాత్రివసిష్ఠులు బ్రహ్మ
మానసపుత్రులుగా నుత్పన్నులైనారు.

51

- సీ. అక్షునకు సకలలోకాదవతను మైన, క్రోధంబు గలిగె నాక్రోధమునను
నశిధయంకరముగ నజనిలలాలుబు, నుండి మహాజ్యోతి యుద్భవించె
నుదయించె నాజ్యోతినుండి యుద్భవ మైన, యర్ధనారీసరవ్యక్తి యొండు
దాని నీక్షించి విధాత యాతర్థాన, మయ్యెను విభజింపు మాత్మీ ననుచు
- సీ. నంత నాయూర్తి పురుషుల నంగనలను, వివిధవర్ణాకృతులతోడ వేలపటిచె
నపుడు వారల కాధిపత్యంబు నడసి, తనరె న్వాచుంభువుం డనుచునువు మొదట.
- గీ. అట్లు తనరి స్వాచుంభువుం డాత్మసతిగఁ బడసి శతరూప యగుచోక్క పడఁతినామె
యందు నుత్తాసపాదవ్రయవ్రతులను, నాది నాకూఠిని బ్రసూతి నచలఁ గనియె.
- గీ. కొనియె దుచి యాత్మసతి గ నాకూఠిఁగొనియె, వత్సుఁడు ప్రసూతినిజకరేత్రంబుగాఁగ
దుచికి నాకూఠిని గుమాడుం డొకండు, గలిగె యజ్ఞహ్వయంబుచే నలరువాడు.
- వ. ఆయజ్ఞునకు దక్షిణ యచునిజాంగనయందు యాములను ద్వాదశాశ్టాంశులను
దక్షునకఁ బ్రసూతియందు శ్రద్ధలక్ష్మీ ధృతి పుష్టి తుష్టి మేధ క్రియ బుద్ధి లజ్జ
వపువు శాంతి సిద్ధి కీర్తి యనుత్రయోదశ జ్యేష్ఠతమాజులును ఖ్యాతి శాంతి
సంభూతి స్మృతి ప్రీతి తమ సన్నతి యనసూయ యూర్జ న్వాహ స్వధ యను
నేకాదశకనిష్ఠతమాజులును నుదయించిరి. అందు దక్షుని జ్యేష్ఠకుమారికలను
ధర్మండును గనిష్ఠకుమారికలను గ్రమంబుగా భృగువు భగండును మరీచి
యును నంగిరుండును నేనును బలహండును గ్రతువును నత్రియును వసిష్ఠుం
డును వహ్నియును బితరులును ధర్మవత్సులుగాఁ గ్రహించితిమి. భృగుండు
ఖ్యాతియందు ధాతృవిధాతృ లనుదేవయుగ్మంబును లక్ష్మీ యనుక స్యకనుం
గనియె. ధర్మండు శ్రద్ధయందుఁ గాముని లక్ష్మీయందు దర్పంబును ధృతియందు
నియమంబును బుష్టియందు లోభంబును దుష్టియందు సంతోషంబును మేధ
యందు క్రియను గ్రియయందు దండంబును బుద్ధియందు జోధంబును లజ్జయందు
వినయంబును వపువునం దాత్మజుని శాంతియందు తేమంబును సిద్ధియందు
సుఖంబును గీర్తియందు యశంబును నపత్యంబులు గాఁ గనియె. ధర్మపుత్రుం
డగు కాముండు నందియందు హర్షం బనునపత్యముం బడసె. ఇంక నధర్మండు
హింస యనుభార్యయం దనృతం బనుతనయుని నికృతి యనుక స్యకనుం గనియె.
అనృతంబునకు భయంబును నికృతికి నరకంబును నుత్పన్నంబు లయ్యె. భయ
నికృతులకు మాయావేదనలు జన్మించె. మాయకు మృత్యువును వేదనకు దుఃఖం
బును రౌరవాదులుం గలిగె. మృత్యువునకు వ్యాధిరరాశోకతృష్ణాక్రోధంబు
లుదయించె. అధర్మసంభవంబు లన్నియును దుఃఖపేతువులుగను ధర్మ
సంభవంబు లన్నియును సుఖపేతువులుగను నేర్పడియె.

—: పాఠము :—

గీ. ధ్యాన మొనరించు చుండంగ ధాత యాత్మ
సదృశుఁ డైనకుమారుండు జననమొంద
నుద్యమించి తదంకంబునుండి యొక్కఁ
దేడ్డుచును బెద్దగను బయవెత్తఁ దొడఁగె. 56

గీ. అంతటను ధ్యాన మొకక్షణ మాంపి స్రష్ట
యేల యెచ్చెదు వత్సి నా కెటుంగఁ జెపుమ
యనుడఁ బే ర్చెట్లు మిపుడు నా కమచు నాతఁ
దడుగుటయు బ్రహ్మ రుద్రుడ నైతి వనియె. 57

అ. అంతఁ గోంతడాక నాఁగి యాడుదుఁడు, మరల మరల నేమమాటు లేచి
నాతఁ దట్టు లేడ్వ నైనకారణమును, చెలిసికొని యజుండు తేలవడఁగె. 58

ప. రుద్రుడనెను భవుం దనియు శక్తుం దనియు నీకామం దనియు శివుం దనియు
బ్రహ్మపతి యనియు భీముం దనియు మృగుం దనియు మహాదేవుం దనియు నామ
కరణంబు లొవర్చి దక్షప్రజాపతిప్రియమత యగుననిని భార్యగా నొసంగి
యభాక్రమంబుగ సూర్యజలమహివహ్ని వాయ్వాకాశదీక్షితబ్రాహ్మణసోమ
లను శరీరములుగను వారలకు సువర్చలోపావికేశీస్వాహాశివాదేశదీక్షారాహి
ణులను భార్యలుగను శనైశ్చరశుక్రలోహితాంగమనోజవస్వధాన్యందసంతాన
బుధులను బుత్రులుగను నేర్పజచి యంతర్ధానంబు నొందె. 59

గీ. అంత రుద్రుడు దక్షునియందుఁ గలిగి, పట్టికోపంబునను దనయతివ యైన
సతి గతించుటయును హిమాచలకమారి, యైనగొరిని గోరి పెండ్లాడె మరల. 60

క. జని చెప్పటయును భీష్ముడు, విని మోదము నొంది నాకు వినిసింపుము ద
క్షునిదూఁద నేలపుట్టెనొ, కినుక సతికి నెట్లు లామె కెడఁగె దేవా. 61

ఫ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుం డిట్లనియె. 62

—: దశమ పాఠము :—

సీ. మున్ను గంగాద్వారమునయజ్ఞ మొనరింపఁ,దలఁచిదక్షుడుమహాత్మాహమువను
నాహ్వనములు పంప నడుదెంచి రెల్లవా, రలుఁ బరివారవర్గములతోడ
వపుడు దక్షుడు వారి కంవజును దత్త, దర్శగౌరవముల నాచరింపె
వంతట వద్వరప్రసంగ మొనరించు, నట్టిమూర్తంబు సంప్రాప్త మయ్యె

గీ. పట్టికటి నారకుఁడు బ్రహ్మ యయ్యె హాత
యయ్యెచు వసిష్ఠుఁ డుద్ధాత యయ్యె భిషకుఁ
డయ్యె వద్వర్యు వంగిరుం దయ్యె జుక్తి
జుక్త కక్షకుఁడు సకస్యం దయ్యె బ్రహ్మ. 63

గీ. అంతటను హూయమానంబు లగుచు నగున్

లాహుతులు గొన జ్వహ లల్లాడు చుండ
విధియుతంబుగ ఋత్యజుల్ వేల్పు చుండ
జూపలులు గన్ను లార్పక చూచు చుండ.

64

క. ఆవైభవ మంతయుఁ గని, భావంబున నాఁపరానిబహుపరితాపం

బావహిలఁ దండ్రి యుండిన, తావలమునకు సతి వచ్చి తా నిట్లనియెన్. 65

గీ. అప్పు నీ కొక్కమాట నే జెప్పఁ దలంచి, యరుగుదొంచినదాన నీదరికి నిపుడు
నిఖిలవిషయంబు లెఱిగిననీకు నేది, యేని వచియించుటకును నే నెంతదాన.

సీ. అరుదెంచె హంసవాహనము నాఁగొహించి, సావిత్రితోఁ బద్మసంభవుండు
చనుదొంచె దార్శన్యవాహనము నధిష్ఠించి, లక్ష్మితో శ్రీవత్సలాంభనుండు
నైరావతారూఢుడై శచీదేవితో, వచ్చెను దేవతావల్లభుండు
తోఁతెంచె ధూమార్ణవతోడ వాహద్విష, ద్వాహనం బెక్కి వైవస్వతుండు

గీ. వచ్చె వరులుండు సూర్యుండు వచ్చె నిర్మతి. వచ్చె ననిలుండు వచ్చె వైశ్యానదుండు
వచ్చె దారాధినాథుండు వచ్చె గిన్న, రేశ్వరుండు వచ్చె వచ్చె యశ్లేశ్వరుండు.

క. వచ్చిరి మనువులు వసువులు, వచ్చిరి వచ్చిరి సుపర్వవైద్యులు నాగుల్
వచ్చిరి యక్షులు వచ్చిరి, వచ్చెను విద్యాధరాదివర్గం బెల్లెన్.

68

క. వచ్చె బృహస్పతి శుక్రుండు, వచ్చెను వచ్చెను మహర్షి వర్గం బెల్లెన్
వచ్చిరి దేవత లెల్లరు, వచ్చిరి దైతేయు లెల్లవారును గంటే.

69

క. వచ్చిరి సకలపురంధ్రులు, వచ్చెను దత్పతిసుతాదివర్గం బెల్లెన్
వచ్చెను దేవద్రుమములు, వచ్చెను సురధేను వాత్సవత్సంబులతోన్.

70

క. వచ్చెనొ వర్ణాశ్రమములె, యచ్చుగ రూపములు దాల్చి యనుచందమునన్
వచ్చెను జాతుర్వర్ణ్యము, వచ్చెను సక్షత్రగణము వచ్చె గ్రహంబుల్.

71

క. వచ్చిరి భగినీభర్తలు, వచ్చిరి భగినులును వారివారిబలఁగముల్
వచ్చెను సపరిజనంబుగ, వచ్చెను మన కున్న బంధువర్గం బెల్లెన్.

72

క. వచ్చె వనస్పతి లెల్లను, వచ్చెను నదు లెల్ల వచ్చె వారిధి లెల్లెన్
వచ్చెను కైలము లెల్లను, వచ్చెను దైలోక్యభూతవర్గం బెల్లెన్.

73

క. అరుదెంచినవారల కె, ల్లరకును బహుగౌరవంబులను జేసితి నీ
వరసి తగినట్టు లండఁబు, బరితోషము నొంది నిన్నుఁ బ్రస్తుతి సేయెన్.

74

గీ. అంతయును మంచిదియె కాని యఖిలలోక, నాయకుండగునాప్రాణనాథుఁడొకఁడు
రానికతమున సర్వంబు లేనియట్లు, కానఁబడు చున్నయది నాకుఁ గనుఁగొనంగ.

క. తెలియక చేసితి యీపని, తెలిసియె చేసితివా నాకుఁ డేలపడంగఁ
దెలుపుము నలుపురిలోపల, దలయెత్తికొనంగ లేనిదావనె యెత్తి.

76

- గీ. తండ్రి యససూయయును నరుంధతియు రమయు
శచియు సావిత్రియును నున్నచాయ నిచట
మానసోత్సాహ మొకవంగ నేను గూడ
ధవునితో నుండనలసినదానఁ గానె. 77
- క. అని శిరము వంచికొనుటయుఁ, గనుఁగొని దక్షుండు పత్న కాణము పచిం
తును హరుని బిలువకుంటకు, వినుము వినినమీఁద నీకె వెగటు జనించుక. 78
- క. ఇది యొకయవమతి యనుకొని, యడవద చెందకుము తల్లి యల్లునిహుపుక
బదుగురును జూచి నవ్విస, నది నీకును నాకుఁ గూడ నవమతి గాడే. 79
- క. కరిచర్మముఁ దాల్చి దిగఁ, బరుఁ డయి కొని హస్తమునఁ గవాలము నల్లుం
డరుదేర యజ్ఞ వేదికి, శిరమెత్తుకొనంగ నాకుఁ జెల్లునె సభలోక. 80
- క. మేనను శృశానభస్మము, గాఁబడుచుండ జడలు గట్టినతలతో
మానిని యమంగళముగను, రా నొప్పునె యల్లుఁ జైనఁ గ్రహవేదికకుక. 81
- క. ఘన్నగములు భూషణములు, జన్నిద మహిరాజు చిచ్చు చక్రపు కైతం
బన్నము శృశానవాసము. కన్నియ యివి యెల్ల లోకగర్వములు సుమీ. 82
- క. వరలక్ష్మి నొకఁడు గొనియెను, గరితరగంబులను గొనె కొకం జంబుధిలో
గరళముఁ గొనె మాయల్లుడు, పదులు వినక జెప్ప సిగ్గు వాటిలు మదిలోక
- క. కావునఁ బదుగురుఁ జేరెడి, తావున నాయుగ్రుఁ డుండఁ దగ దనుబుద్ధిక
రావింపనైతి నిచటికి, నీవిభునిఁ గుమారి కడవ నేరుతుమె విధిక. 84
- క. పతు లైనను సతు లైనను, సుతు లైనను బూర్వకర్మచోదనవలనక
జతపడు చుందురు దానికి, వెత చెందఁగ నేల యనుభవింపఁగ వలయుక. 85
- క. సాభాగ్యంబును హుపును, శోభనగుణములును వంశశుద్ధియు విద్యా
ప్రాభవమును నీర్తియు ధన, లాభంబును బూర్వపుణ్యలభ్యములు సుమీ. 86
- క. దారిద్ర్యంబును వికృతా, కారమును నిరర్థకాధికారమును దురా
చారంబును నీచవ్యా, పారంబును బూర్వపాపఫలముల చూవే. 87
- క. శూరుండు లేఁ డొక్కండును, ధీరుండు లేఁ డొక్కరుండును ద్రిజగంబులలో
శూరతయును ధీరతయును, బ్రారబ్ధాగతము లైనఫలముల చూవే. 88
- క. ఈయజుండును నీశాన్తియు, నీయింద్రాదులును బూర్వ మెందో తపంబుక
జేయుటన నేడు త్రిభువన, కేయగుణాకృతుల నందగించుట జగతిక. 89
- క. అనపుడుఁ గ్రోధారుణలో, చన యయి సతి యిట్టు లనియె సత్యమె పుణ్యం
బునఁ బాటిలు నాధిక్యం, బనుమాట య పైన నీశుఁ డధికుండు గాడే.
- నీ. ఈసురజ్యేష్ఠుండు సృష్టి గావించుట, భూతేశ్వరునియాజ్ఞచేతఁ గాడె
యీశౌరె విశ్వరూపు లెల్లఁ బాలించుట, గరళకంఠునికటాక్షమునఁ గాడె

- యీశక్రుః డమరలో కేశత్వ మొందుట. డహన నేత్రుని ప్రసాదమునఁ గాదె .
 యీ యర్యముఁడు గ్రహాధీశ్వరుం డయి యుండుట, కృత్తివాసుని వయాదృష్టిఁ గాదె
 గీ. యీకుబేరుఁడు గుహ్యాకాధీశుఁ డగుట, శైవభోజియనుగ్రహప్రాప్తిఁ గాదె
 యీకుముదబాంధవుఁడు ద్విజాధీశుఁ డగుట, విత్పవననివాసియనుకంపకతనఁగాదె,
 క. ఈలోకేశ్వరు లెల్లరు, నాలోకింపంగ హరునియాజ్ఞన కాదే
 యేలిక లై తమప్రజలను, బాలించుచు నుండు ధర్మపద్ధతితోడఁ. 92
- గీ. అమృహదేవునకు లేవె యీశ యున్న. నఖిలభోగంబులును మద్రసాన్నభక్తి
 వివిధభూసాంబరంబులు భవనములును, వాంఛ గలప్రాకృతుల కవి వలయుఁగాక.
- గీ. అబ్ధిని మథించునపు డిమ్మహాత్ము లెల్లఁ, దమకుఁ గావలసినపదార్థములు గొనిరి
 విషము గై కొని శివుఁ డోమె విశ్వములను, నెవ్వరిగుణంబు లెట్టివోయెఱుక వడఁజె.
- ఆ. హరునిదివ్యమంగళాకారమును శరూల, నై భవమును జూడ వలనుపడునె
 యస్మదామలకు మహాతపోనలదగ్ధ, కలుషు లై నతాపసులకుఁ గాక. 95
- ఆ. హరునియాజ్ఞ లేక యణుమాత్ర మేనియుఁ, గదలఁ గలఁడె యెట్టిఘనుఁడు గాని
 శివునియాజ్ఞ లేక చీను గూడను గుట్టు, దనెడివాకితోక్తి యాధునికమె. 96
- క. దుద్రుండు లేనియాగము, భద్రంబును జెంద దనెడివలు కెఱిఁగియు నీ
 ముద్రాధికారు లెల్లరు, యుద్రక్రతువునకు నెట్లు చొచ్చిరో యెఱుంగఁ. 97
- గీ. ఇట్టిచోటను నే నుండ నింక వినుము, మృదుఁడు సర్వగతుం డయ్యె నేని హరుని
 యెడలఁ గల దేని దేవత్వ మిశ్శబంబు, శివుఁడు నీయజ్ఞ మును బాడుసేయుఁగాక.
- క. నే నొనరించినతప మే, జై నను గల దేని స్వామి కనురాగము నా
 వైనిఁ గల దేని పూర్తిం, గానక చెడుఁ గాక నీమఖం బని యంతఁ. 99
- గీ. యోగవిష్ణును జెంది తద్యోగమునను, స్వతనుసంభూత మైవ తేజంబుతోడ
 దగ్ధమొనరించుకొనె మేను ద త్తమున, వడఁకు చుండంగ నట నున్నవార తెల్ల.
- ప. అట్లు లాసతీదేవి గంగావదీనశ్చిమకూలంబున భస్మీభూత యగుటయు నచోట్లు
 మల్లకతీర్థం బనుపేరం బ్రసిద్ధిం బడసె. 101
- చ. అపు డది యెల్ల మానసమునం దెఱుంగంబడ మగ్రుం దుగ్రుం దై
 స్వపరిజనంబులం బనిచెఁ జయ్యవ దక్షునియధ్వరంబు ని
 మ్మృపముగఁ బాడుసేసి యటఁ జేరినసభ్యుల కెల్లవారికొ
 ద్రవ గణుగంగ శిశుల నొనర్పంగ నాజ్ఞ మొసంగి యంతటఁ. 102
- కా. భూతప్రేతపిశాచమద్రగణముల భూతిప్రతాపంబుతోఁ
 గాతర్యం బుంధయింపఁ జూపఱకు భద్రప్రాసకూలాదులకొ
 జేతఃప్రీతిగఁ బాల్చి వచ్చి మఖమొక జకాతు గావించి యు
 న్నాతక హాతను బ్రహ్మముఖ్యులను గర్తృ మోక్షి కల్లాభుఁగఁ. 103

- ఉ. అంతటితోడఁ బోవక సురాసురయుఁపిశాచనాగనా
గాంతకముఖ్యులఁ విదళితాంగులఁ జేయుచు ముద్గరంబులఁ
గుంతములఁ ద్రిశూలములఁ గ్రుమ్మరఁ జొచ్చిరి యజ్ఞభూమిలో
జంతువివాశముం జలుప సంభవ మైనకృతాంతలో యనఁ. 104
- ఉ. అప్పుడు సభ్యు లందఱును నార్జును నేడ్పుచు మోడ్చి చేతులక
ద బొనగూడె దుద్రుహితం బగుయజ్ఞమునందు నింక మే
మెప్పుడుఁ గూడ నుండము మహేశుడు సాక్షిగ నంచు వేడి వా
రొప్పికొనంగ నెట్లా కడ కూపితోడను శేరి లిండ్లకుఁ. 105
- క. హరభృత్యగణగదాహతి, కెర గాఁగ శరీర మెల్ల మృగరూపంబుక
ధరియించి చనియె యక్షే, త్వరుడు వడింతుచును దొంగవలె దివమునకుఁ. 106
- గీ. అంత దక్షుడు వీరభద్రాంఘ్రిఘాత, జనిత వేదన యొకఁ ఁక నవవిఘాత
జాతవేదన యొకఁ ఁక సంభవింపఁ, దాశఁ జాలక నెలకొల్పి శూలి నెడను. 107
- క. ఏకాగ్రవృత్తితోడ వి, లోకించుచు లోన సిలలోహితమూర్తిక
లోకైకనాథ ని న్నొక, ప్రాకృతునిఁగ నెంచి దండపాత్రుడఁ నైతిన్. 108
- క. నాయవివేకమువలనను, నియనుపమశక్తి నెల్ల నిందించి సతి
నాయకమణి యగుసుతఁ గో, లోయి యిహపరంబులకును లుప్తుడ నైతిక.
- క. నీవె సహస్రాక్షుండవు. నీవె యతీంద్రుడవు నీవె నిత్యుడవు మహా
దేవుడవు నీవె వే అక, దేవుడు నీకంటె లేడు త్రిజగంబులలో. 110
- మ. రవిశోటిద్యుతి వీవె నీవె సకలబ్రహ్మాండభాంధోడదు
దవు హ్రస్వాంబువు నీవె నీవె నిఖిలానందస్వరూపుండ వు
ద్భవరక్షాలయకారి వీవె కరుణాపాథోధి నాతప్పు నైః
పవె రక్షింపవె యాశ్రయించితి భవత్పాదంబులే దిక్కు గా. 111
- క. అని బహువిధముల సంస్తవ, మొనరించి ప్రపన్నుఁ డగుటయును శత్రుడు లో
ననుకంప యొదవఁ గ్రతఃఫల, మెనయంగ వర మతని కిడి యదృశ్యుం డయ్యె.
- వ. అంత సంప్రాప్తవతుండై దక్షప్రజాపతి దుద్రగణబాధావిముక్తిం జెందిసుఖంబుండె.
- క. అది మొదలుగ నీశానుడు, వడలి జగద్వ్యాప్తుని సవై రాగ్యము గా
మది గంగాద్వారంబునఁ, గడలక కూర్చుండె దపము గావింపంగ. 114
- గీ. ఆట్లు లుండంగ హరుఁ డది యఖిలలోక, నాశకం బగు నని యెంచి నాకు తెల్లఁ
గలఁత నొందుచు నుండ నక్షత యెఱింగి, శీఘ్రముగ నారదుడు వచ్చి శివునికడకు.
- గీ. మతుల నొనరించి సుప్రసన్నునిఁగఁ జేసి, కొని నీశుని ని ట్లనియెను మహాత్మ్య
సతి జనించెను మేనాంబుజాశముఖిఁ, త్వన్నిమి త్తంబు యహివాత్రితకువిశుత.

క. అనవుడు శద్ధ్యంబు ధ్యానం, బునఁ గనుఁగొని సర్వమును బ్రహ్మోదంబున లోఁ
దనియుచు నుండఁ దదాజ్ఞం, గొని కృతకృత్యుఁ డయి వశానికుంజరుఁ డరిగెన్.

ఉ. అంతట శంకరుండు తుహినాద్రిసుతఁ గ్రహియింప నాత్మలో

నెంతయుఁ గాఢంకంబు జనియింపఁ దృజించి తపఃప్రవృత్తి న
శ్రాంతముఁ దత్ప్రసంగమునె స్వాంతమునందుఁ దలంచికొంచు వి
భ్రాంతుఁడవోలె నుండఁగ సురలో మునులున్ గుమికూడి వేడుకన్. 118

సచ్చి తుహినాద్రికడ కాతఁ డిచ్చినట్టి, యర్హ్యపాద్యాదులను గొని యాదరమున
వినిచి వృత్తాంత మెల్లను దనియఁజేసి, యార్య నిష్ఠించిరి కపర్ది కతనిచేత. 119

వ. అని చెప్పటయును భీష్ముండు సంతసించి మహాత్మా యావలివృత్తాంతంబు
నెఱింగింపు మనియర్థంపఁ బులస్త్యుం డిట్లనియె. 120

— చిత్తప్రతాప తిష్ఠి ప్రకాశః పరమః —

సంకల్పదర్శనస్పర్శంబులను బూర్వ, సృష్టి, యంతయుఁ గూడఁ జేయఁబడియె
గాని ప్రజావృద్ధి గలుగమి నద్దాన, మైశునంబున సృజింపంగ నెంచి

క్రమముగా సుతసహస్రమును బ్రాచేతసుం, వైవదత్తుఁ డసిక్నియందుఁ గాంచె
వా రెల్లరును యశావనాచూఢు లై తమ, తండ్రివోలె సృజింపఁ దలంచు చుండ

నది యనర్థక మని యెంచి యమరవశాని

యరిగి పారలకడకు హర్యక్షులార

యెంత యన్నదో భూమి మీ రెఱిగి మొదట

నవల సృజియింపుఁ డది క్రుంగ హాని గలుగు. 121

క. అని చెప్పటయును మంచిదే, యని వా రందఱును గూడి యవనిప్రమాణం
బును కెలిసికొనఁగఁ దిరుగుచు, జని చని మడిసిరి యెటుంగఁ జాలక తుదకున్.

అంత వా రెల్లరు నశించినట్టు లెఱిగి, దత్తుండు తపించి యొకకొంతతడవు మరల
శబలనామకసుతసహస్రమును గాంచె, గాంక్ష దీరంగ నమ్మనఃకాంతయందు.

అంతటఁ గ్రమంబుగను వృద్ధి నంది వార, లెల్లరును దండ్రీకంబెను పొచ్చుగాఁగ
ప్రప్త్యై యొనరింపవలె నని యెంచు చుండ, నారదుండు వచ్చిమునువోలె వారికడకు.

క. భ్రాతల కుషదేశించిన, రీతినె బోధింప వారు ఋషివాక్యమునన్
భ్రాతలరీతినె మడిసిరి, భ్రాతలపరిమాణ మెఱుంగఁ బూని తిరుగుచున్. 125

ఆ. అది యెఱిగి దత్తుం డాత్మజలాభంబు, తనకు లేమి నిశ్చితం బొనర్చి
వెతను జెంద మాని వీరిణీసతియందు, గాంచె మరల వృష్టికన్యకలను. 126

హ. అట్లు దత్తుం డెటువధిమందికన్యలం బడసి ధర్మనకు దశకన్యలను గశ్యపునకు
ద్రయోదశకన్యలను సోమునకు సప్తవింశతికన్యలను నరిష్టనేమికి గన్యాచతుష్ట
యేంబును భృగుపుత్రునకు గన్యాద్వయంబును గృశాశ్వనకు గన్యాద్వ
యంబును నంగిదునకు గన్యాద్వయంబును బత్నులుగా నొసంగె.

— అష్టాదశాధ్యాయము —

అంత ధర్మపత్నులలో మృత్యువు వచ్చేదేవులును నాశ్వుకు నాశ్వులును మరణించిన మరణాత్మకులును ననువునకు ననువులును ననువునకు భానులును ముహూర్తము ముహూర్తములును లంబకు భంగములును జామికి నాగపీఠమును నడుంకితకి బృథవివాసులును సకలకు సకల్యమును బుట్టిరి.

— అష్టాదశాధ్యాయము —

అందు ననువునకు నాశ్వుకు ధ్రువుకు సోముకు ధరుకు ననిలుకు ననలుకు బ్రత్యూషకు బ్రభాసుకు ననునప్తవసువులు జన్మించిరి. అపునకు శాతనై తండశాంబమునిబభ్రువు లనుచుగూడు పుత్రులును ధ్రువునకు గాలుకు సోమునకు వర్చస్సును ధరునకు ద్రవిణును హవ్యవాహుకు ననిలుకు బ్రాణరమణశిశిరమనోహరధవళివులును నుదయించిరి. అనలునకు శరస్వతి బున గుమాడుం డనుపుత్రులు జన్మించి కృత్తికల కపత్యం బై కాక్తికేయుం డనం బరగె. ప్రత్యూషకు ఋభుదేవలు లనుపుత్రులు దయించిరి. ప్రభాసునకు విశ్వకర్మ యనుశిల్పిప్రహపతి జన్మించి యమరవర్ధక్ యై ప్రాసాదభవనోద్యానప్రతిమాభూషణతాకకూపాదిప్రతిష్ఠితం డయ్యె.

— అష్టాదశాధ్యాయము —

మఱియును నజుడు నేకపాత్రు నహిర్బుధ్నుడు విహపాక్షుడు నైవహుడు హరుడు త్యంబకుడు సావిత్రుడు జయంతుడు పినాకి యపరాజితుడు ననునేకాదశదుద్రులు మానసపుత్రులు గా నుదయించి గణేశ్వరు లయిరి. వారలకు జహరశీతితోటిపుత్రు లుదయించి సర్వదిగ్రక్షకగణేశ్వరస్థానంబు లలంకరించిరి, వారలకు నసంఖ్యాకు లగుపుత్రులును జాత్రులును నుదయించి జగద్రక్షణజాగరూకు లై ప్రపల్లిలం బొచ్చిరి.

— తిత్తపపత్ని పుత్రహారాదివరిగణవము —

ఇంక గత్యపునిపత్ను లగునదితి దితి దనువు తామ్ర వినత సురస కద్రవ సురభి ముని యరిష్ట యిర ఖస యనువారలలో

— ద్వాదశాధ్యాయము —

నదితికి నింద్రుడు ధాత భగుడు త్వష్ట మిత్రుడు వరుణుడు నర్యముడు వివస్వం తుడు సవితే పూష యంశుమంతుడు విష్ణువు ననుద్వాదశాదిత్యులు జన్మించిరి. దితికి మునిముందు పోలోములు కాళఖంజులు ననువప్తినహస్రసంఖ్యాక బైత్యు లుదయించి చతుర్ముఖునినలన వరంబులం బడసి ప్రమత్తు లై హిరణ్య పురంబునం దుండ నవధ్యు లగువారలను విజయుండు వధియించె.

నాయమకు హరణ్యకశిపువు హిరణ్యక్షాకు అనునిరువురు రాక్షసులు వియ్యి
చిరి. హిరణ్యకశిపువకుఁ ప్రహ్లాదుఁడు ననుప్రహ్లాదుఁడు సంప్రహ్లాదుఁడు ప్రహ్లాదుఁడు
ననుపుత్రచతుష్టయంబు గలిగె. ప్రహ్లాదునకు వాయుష్మంతుఁడు శిబి గాష్మలి
విరోచనుఁడు ననునలువురు పుత్రులు జన్మించిరి. విరోచనునకు బలి యుద
యించె. బలికి బాణుఁడు ధృతరాష్ట్రుఁడు సూర్యుఁడు వివస్వంతుఁడు సంశుక్తా
వనుఁడు నికుంభుఁడు గుర్వక్షుఁడు కుల్భిముఁడు ధవళుఁడు మున్నగునూఁగురు
కొడుకులు పుట్టిరి. వారలలో బాణుఁడు జ్యేష్ఠుండును శ్రేష్ఠుండును గా నుండి
సహస్రబాహువులు సహస్రశక్తులు గాఁ బాలించు చుండ ఘోరతపంబుఁ
గావించి పినాకిని నిజపురద్వారపాలకునిగా మోసరించుకొనియె. హిరణ్యక్షునకు
నులూకుఁడు శకుని భూతసంతాపనుఁడు మహాభిముఁడు జనియించిరి. వారలకు
సప్తవింశతికోటిసంఖ్యాకు లగు పుత్రపౌత్రు లుదయించిరి. ననువునకు విప్రచిత్తి
ద్విరష్టమూర్ధుఁడు శకుని శంకుశిరోధరుఁడు నయోముఖుఁడు శంబరుఁడు కపిలుఁడు
వామనుఁడు మరీచి మాగధుఁడు హరగర్జ్జశిరుఁడు నిద్రాధరుఁడు కేతువు కేతు
వీర్యుఁడు శతక్రతువు నింద్రమిత్రిగ్రహుఁడు వజ్రనాభుఁడు నేకవస్త్రుఁడు మహా
బాహువు వజ్రాక్షుఁడు తారకుఁడు నసిలోముఁడు పులోముఁడు చిందువు బాణుఁడు
స్వర్భానువు పృషపర్వుఁడు మయుఁడు వైశ్వానరుఁడు మున్నగుశతపుత్రకు లుద
యించిరి. వీరలలో విప్రచిత్తి జ్యేష్ఠుం డైమహాబలశాలి యగుటచే శ్రేష్ఠత్వముం
బడసె. స్వర్భానువునకు సుప్రభయుఁ బులోమునకు శచియును మధువునకు
మపదానవియును మండ్లోదరియును గుహువును వృషపర్వునకు శర్మిష్ఠయుఁ
జంద్రయును వైశ్వానరునకుఁ బులోమయుఁ గాలకయును బుత్రికలుగా జన్మించిరి.
విప్రచిత్తికి సైంహికేయుం డుదయించె. హిరణ్యకశిపువకుఁ గంసుఁడు శంఖుఁడు
నలుఁడు వాతాపి యిల్వలుఁడు నముచి ఖస్మముఁడు సంజనుఁడు నవకుఁడు
కాలనాభుఁడు పరమాణువు కల్పవీర్యుఁడు దనువంశనర్థనుఁడు ననుత్రయోవశ
భాగినేయు లేర్పడిరి. సంప్రహ్లాదునకు నివాతకవచు అనురాక్షసు లుదయించి సర్వ
భూతంబులకును నవధ్యులై త్రిభువనంబులను బాధించుచుఁ దుదకు నర్జునునిచే
నిహతులైరి. తామ్రకు శుకి శ్యేని భాసి సుగృధ్రి గృధ్రిక శుచి యనుషట్కన్యక
లుదయించిరి. శుకికి శుకములును నులూకములును శ్యేనికి శ్యేనములును భాసికి
గురరములును గృధ్రికకు గృధ్రిములును సుగృధ్రికిఁ బారావతవిహంగమము
లును శుచికి హంససారసకారంధవప్లవంబులునుం బుట్టె. వినతకు నరుణుఁడు
గోమతుఁడు నమనిరువురు కొడుకులును సౌదామిని యనుకన్యయునుం బుట్టిరి.
అరుణునకు సంపాతియు జటాయువును సంపాతికి బభ్రువును శీఘ్రగుండును
జటాయువునకుఁ గర్జ్జికారుండును శతగామియుఁడుం బుట్టిరి. వారలక సంఖ్యలబుగాఁ

అత్రప్రాప్తాదిపక్షీసంతానం చయ్యంతే. పురనకు సర్వసహస్రంబు గలిగె. కద్రువకు నాగసహస్రంబు జన్మించె. వావిలో శేషవాసుకికర్కోటక శంఖులును నైరాసతికంబలధనంజయమహాపిలపద్మాశ్వతరతప్రకలును నేలా పత్రిమహాపద్మధ్వజరాక్షసి బాహుకశంఖపాలమహాశంఖపుష్పదంతసుఖావన శంఖికోమనహంషకమణవాణివికపిలమర్కటపాతంబలిముఖులును బ్రధానులు. వారి క్లృకును వివిధనామంబులు గలపుత్రప్రాప్తాదివ్యాశసంతానంబు జన్మించె. సులిలికి దుష్టగణంబులును గోమహిషీసంతానంబును జన్మించిరి. మునికి మునిగణంబును నప్పరోగిణంబును నుదయించె. అరిష్టకుఁ గిన్నెగంధర్వవిద్యాధరగణంబు జనించె. ఇరకుఁ దృణనృతలతాగుల్మంబు లుదయించె. ఖసకు యక్షులక్షిణకోటులు గలిగె. అకంతంబు దితికి నమరచల్లభులును భస్మజ్ఞులును సగురలునదిప్రోమ్మిదిమంది మరుత్తులు జన్మించిరి. క్షిశాశ్వుం డనుముపికి దేవప్రహరణు లనుపుత్రు లుదయించి దేవగణంబులైరి. వాడు ప్రతిమన్వంతరింబును బ్రతికల్పంబును నుత్పత్తినాశంబులం జెందు చుండును. 127

గీ. అని వచించుటయును ధీప్స్వం డంతరంగ, మండుఁ గాతంక మొదవ విట్లవియెస్వామి
యాదిసర్గంబు విఃటి నాక్లాద మయ్యె, నింకఁ బ్రతిసర్గవిషయంబు నెఱుంగఁజెపుమ.

—: పదుదశ మసప్తత్వంతరకథనము —

వ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుండు పతాన్ స్యాయంభువమన్వంతరంబున యామ్యులను దేవతలును మరీచి యత్రి యంగిరుండు పులహుండు పులస్త్యుండు క్రతువు నసిన్ధుండు ననుసప్తబుధులును నాగ్నిధ్రుండు నగ్ని బాహుండు విభువు సననుండు జ్యోతిష్మంతుండు ద్యుతిమంతుండు హవ్యుండు మేధస్సు మేధాతిథి వసువు ననుస్వాయంభువమనుతనూజదశకంబును బ్రతిసర్గంబు గావించిరి. పిదప స్వారోచిషమన్వంతరంబున నభుండు నభస్యుండు ప్రసృతి భావనుండు ననుస్వారోచిషమనుపుత్రులు నలువురును దత్తుండు నత్రి చ్యవనస్తంబుండు వ్రాణుండు కశ్యపుండు సర్వ బృహస్పతి యనుసప్తక్షులును దుషితు లను దేవతలును హవింద్రుండు సుకృతుండు మూర్తి యాపుండు జ్యోతీభుండు ననువసిష్ఠపంచ తనూభవప్రజాపతులునుం బ్రతిసర్గంబు గావించిరి. పిమ్మట నౌత్తమిమన్వంతరంబున సింధుండు సూర్జుండు తనూజుండు శుచి శుక్రండు మధువు మాధవుండు నభస్యుండు నభుండు సహుండు ననునౌత్తమిమనుదశతనూభవులును భానువు లను దేవతలును సూర్జు లనుసప్తక్షులును గౌకిభిండికతుండదాల్భ్యశంఖ ప్రవాహిసమితసమ్మితు లనుసప్తయోగవర్ధనులును బ్రతిసర్గంబు గావించిరి. అటుపైని దామసమన్వంతరంబున నకల్మషుండు తపోధన్యుండు తపోమూలండు తపోభుండు తపోరాశి తపస్యుండు సుతపస్యుండు పరంతపుండు తపోభాగి

తపోయోగి యనుతామసమనుదశతనూభవులును గవి పృథువు నగ్ని యకపి కపి జన్యధాములు ననుస ప్తర్షులును సాధ్యు లను దేవగణంబులును బ్రతిసర్గంబు గావించిరి. పిదప రై వతమన్వంతరంబున వరుణుడు తత్త్వద్వైచిత్రమంత్రుడు హవ్యపుండు కవి ముక్తుడు నిరుత్సుకుడు సత్త్వీడు విమోహుడు ప్రకాశ కుడు ననురై వతమనుదశతనూభవులును భూతరజస్సు లను దేవతలును వద వాదుడు సుబాహువు పర్జన్యుడు సోమపుడు ముని హిరణ్యరోముడు సప్తా శ్వుడు ననుస ప్తర్షులును భృగువు సుధాముడు విరజుడు విష్ణువు నారదుడు వివస్వతుడు నభిమాని యనుపరస ప్తర్షులును బ్రతిసర్గంబు గావించిరి. చాక్షు షమన్వంతరంబున రుద్రప్రభృతు లగుచాక్షుషమనుదశతనూభవులును లేఖు లనుస ప్తర్షులును ఋభువు లను దేవతలును ప్రశిసర్గంబు గావించిరి. అటుపైని సాంప్రతికస ప్తమవై వస్వతమన్వంతరంబు ప్రాప్తించె. ఇంద్రుని వసిష్ఠుడు గశ్యపుడు గాతముడు భరద్వాజుడు విశ్వమిత్రుడు జమదగ్ని యనుస ప్తర్షులు ధర్మవ్యవస్థాపకులుగా నుండిరి. ముందు రాబోవునర్కసావర్ణమన్వంత రంబున సశ్వత్థామ ఋశ్యశృంగుడు కౌశికుడు గాలవుడు శతానందుడు కాశ్యపుడు రాముడు ననుస ప్తర్షులును ధృతి వరీయాంసుడు యవసువు సువర్ణుడు ధృష్టి చరిష్ణువు నాద్యుడు సుమతి వసువు శుక్రుడు ననునర్క సావర్ణమనుదశపుత్రులును బ్రతిసర్గముం గావించురు. ఆవల రుచిప్రజాపతి పుత్రుం డగురౌచ్యుండును భూతిప్రజాపతిసూనుం డగుభాత్యుండును బ్రహ్మ తనూభవుం డగుమేరుసావర్ణియును ఋభువును వీతధాముండును విష్వక్సే నుండును మనువులు గా నుందురు. వీర లెల్లరును స్వస్వమన్వంతరంబులలోఁ జరాచరసర్గంబు గావించుచుఁ గల్పాంతంబునందు బ్రహ్మతోడం బరమపదంబుం జెంది మరలఁ గల్పాదియందు యథాపూర్వంబుగ బ్రహ్మచే సృజియింపబడు చుండురు. మఱియును గశ్యపునివలన మొదట నదితియందు జన్మించినవివస్వం తునకు సంజ్ఞ రాజ్ఞి ప్రభ యనుమువ్వురు పత్నులు గలరు. రై వతునితనూజ యగురాజ్ఞికి రై వతుం డనుపుత్రుం డుదయించె. ప్రభకుఁ బ్రభాతుండు గలిగె. త్వష్టప్రజాపతినయ యగుసంజ్ఞకు వై వస్వతమనువును యముడు యమున యనుయమశంబునుం బుట్టె.

129

— యముడు లోకపాలాధిపత్యాదులం బడయుట : —

వీ, అంతట సంజ్ఞ యర్హమునితేజోమూర్తి, సందర్శనము చేయఁ జాల కునికిఁ దత్సన్నిధికిఁ బోవ దడిసి యాత్మసమాన, యగుచాన నొక్కతె నాత్మనుండి యుద్భవిల్లఁగఁజేసి యువిద మచ్ఛాయ వీ, వగుటచేతను ఛాయ వైత్తి పేర నిజ మొదలుగ భజించుచు, నాపతిం, బాలించుచును నాయపత్యములను

గీ. నుండు మిచ్చోట సీవు నే నుండినట్లు, వేరుగను నిన్ను భర్త భావంపకుండ
మత్తురాకృతపాపకర్మంబువలన, దొంగవలె నేను శాత్రుపోవంగ వలసె. 130

సీ. అని చెప్పటయు ఛాయ యల్ల చేయుదు నంచు, నంగీకరింపంగ నపుడు సంజ్ఞ
బడబాస్వరూపంబుఁ డడిసి సత్వరముగఁ, దనతండ్రి యగుత్వష్టదరికఁ జనియె
సంతట ఛాయ యర్థమునితేజమునకు, నడలిపోవక నిల్చి యతినివలనఁ
గనియెను నావర్ణమనువును మందునిఁ, దపతిని విష్టిని నిపుణముగను

గీ. ననల ఛాయకుఁ గ్రమముగా నధిక మయ్యెఁ
బ్రీతి సావర్ణమనువుఁడైఁ జేతమందుఁ
దనకు మునిముందు గలిగినతనయుఁ డగుట
నది సహింపక యముఁ డాగ్రహంబుఁ జెంది.

131

క. జననివె మా కీ పనుచు, దనదక్షిణపాద మెత్తి తన్నం బోయె
గనుఁగొని యది ఛాయ శపిం, చెను దచ్చరణంబు వ్రణవిశీర్ణము గాఁగె. 132

సీ. అంతట శమనుఁ డత్యావేగమున రవి, కడ కేఁగి జరిగినగాధ వినిచి
తండ్రి కా దామె మాతల్లి తల్లియె యైన, సమముగాఁ జూడదెసంతట నెల్ల
నదిగాక పుత్రుఁ డే దైనను దప్పు గా, వించిన నిట్లు శపించునొక్కొ
యెనరింపు మాయమ కుచితశిక్షను నట్టు, లొనరింపకున్న నే నుండ నిచట

గీ. ననుడు మార్తాండుఁ డది యెల్ల నాలకించి, వత్సయాగ్రహపడకుము వలనుపడునె
కర్మగతి దాఁటఁగను నెట్టిభునున కేని, కాంచ బుద్ధికి ఫల మనాగ్రహమ చూపె.

క. అనుడుఁ గృతాంతంఁ డసంతృప్తి, ప్తిని గానంబడిచి యొక్కతీర్థంబునకుం
జని ఫలఫేనానిలభో, జనుఁ డై యొనరించె వర్ష శతము తపంబు. 134

గీ. అతనిఘోరతపంబున కజుఁడు మెచ్చి
వచ్చి వర మీయ నెదుట నిల్వంగ యముఁడు
లోకపాలత్వమును బితృలోకనాయ
కత్వము చరాచరపరీక్షకతయుఁ గోరె,

135

గీ. అంతట నజుండు తద్వాంఛితార్థ మెల్ల, సిద్ధి నొందంగ వెన దయచేసి వరము
లప్పుడె యదృశ్యభావంబు నందె నందె, దత్తదధికారముల నెల్ల ధర్మరాజు.

—: అ క్షి నే య జ వ్వి వృత్తాంత క వి వ ము :—

ఉ. అప్పుడు యోగదృష్టిని నహస్కరుఁ డారసి సంజ్ఞ చేప్త లో
నుప్పటిలంగఁ గ్రోధము సముద్ధతిచేఁ జని త్వష్టయొద్దకు
జెప్పుము నీవె మామ యిటు చేయఁగవచ్చునె నీతమాజ నే
నిప్పు ఛానర్పణఁ దగిన దేమి యుపంగను ద్వష్ట యి ట్లునె.

137

- ఆ. కర్మసాక్షి సీతఁ గానంగరాని దే. దియును లేదు నేను దెలుప నేల
ప్రజ్వరిల్లుచుండుభవదీయతేజంబు, నోర్వ లేక భీతి నొంది సంజ్ఞ. 138
- క. బడబాకారముతోడను, గడువడి నేతెంచి నానకాశంబునకున్
నుడివెను దద్వర్తంతము, నడలుచు నాయొద్ద నేమి యందునో యనుచున్.
- ఉ. ఆయమ చెప్పినట్టిది సమస్తము నే విని వత్స నాథునిన్
బాయట యెన్నికష్టములు ప్రాప్తము లైనను గూడ సాధ్యికిన్
న్యాయము గాదు వల్లభుని, ద్యాగము సేసినయింతి నాత్మని
శ్రేయసకాంక్షి యెవ్వఁడును జేరుప రాదు గృహంబులోనికిన్. 140
- క. కావునఁ దగ దుండఁగ నా, యావసథమునందు సేకు నరుగుము నాఁగన్
దేవర యెచ్చుచుఁ జని నీ, దేవేరి మరుస్థలమున దీనతఁ దిరుగున్. 141
- చ. అనవుడు భాస్కరుండు మనమందు దయారస ముప్పతిల్లఁగా
వనరుచు మామ యెంతటియవస్థ ఘటిల్లెను సాధ్యి కింక నా
తనువునఁ బ్రజ్వరిల్లుద్యుతి తగ్గునుపాయము చెప్పు మేది యై
నను గలదేని నావుడు దినప్రభునిం గని త్వష్ట యి ట్లనెన్. 142
- గీ. స్వామి యంత్రంబునం దుంచి సానఁబట్టఁ, దగ్గుఁ దేజంబు నాఁగను దరణి దాని
కొప్పికొనుటయు యంత్రమం దుంచి త్వష్ట, రవిని ద్రిప్పుచు రాలినరవలవలవ.
- క. చివరించి విష్ణుచక్రం, బును భూతేశునిశ్రీశూలమును నిర్రరనా
ధునివజ్రంబును బిమ్మట, మనోజ్ఞముగఁ జేసె నంశుమంతునితనవున్. 144
- గీ. కాని రవిపాదరూపంబు గానరామి, నధికదీప్తివశంబున నతఁడు మానెఁ
బాదములు చేయ నద్దానఁ బాదములను, జేయరా దెవ్వఁడును సూడ శిల్పి రవికి.
- సీ. అటుమీఁద నేత్రపేయాకృతి యై భానుఁ, డవసీస్థలంబున కరుగుదెంచి
బడబాస్వరూపంబు వడసి యండినసంజ్ఞ, కడ కేఁగి తా నశ్వకాయమునను
గామంబుచేఁ దన్ముఖంబు మోమునఁ దాఁకఁ, బరశంకచేత నబ్బడబ యపుడు
త్రోసెఁ దద్దీర్ఘంబు నాసాపుటద్వార, ములను నానత్ములు పుట్టి రందు
- గీ. నవల గోడిగ తనభర్త యైనరవియె, యశ్వముగ వచ్చి కామించె నని యెఱింగి
ప్రమద మొడవంగ స్వస్వరూపంబు దాల్చి, చనియె భానునితోఁ గూడిస్వర్గమునకు
- వ. సావర్ణమను విప్పటికిని మేరుపర్వతమునందుఁ దపంబు చేయుచున్నవాడు.
శనైశ్చేరుడు తపోబలంబున గ్రహసామ్యంబుం బడసి యున్నవాడు. యమున
యును దపశియును మహానదులుగా విరాజిల్లు చుండిరి. విష్ణి పుణ్యకొల
రూపంబున విలసిల్లు చుండు. వైవస్వతమనువునకు నిలుఁడు నిక్షాకువు కుశనా
భుఁడు వరిష్ణుఁడు ధృష్టుఁడు నరిష్యంతుఁడు కరూఘుఁడు శర్యాతి పృవధ్రుఁడు
నాభాగుఁడు ననుదశతనూజులు దివ్యమానుషులుగా నుదయించిరి. వైవస్వత

మనువు వారలలో శ్రేష్ఠుల కగునిలువకు రాజ్యపట్టాభిషేకము గావించి పుష్కర తపోవనంబునకుం జని ఘోరతపం బొనరింపఁ దొడం.

గీ. అంత నాతనితపమున కష్టయోని. వచ్చి ప్రశ్నియె మగుటయు వరము నొసంగఁ దనతనూధవు చెల్లదు ధర్మమునను, వసుధ కేలంకఁ గాఁ జై నన్నకండు. 148

— ఇంకను పాద పుర్రె —

ఆ. బ్రహ్మవలన వరముఁ బడిసి సంశుష్టుడై, మరల విచ్చియుండఁ బరమునంద యంత నిలుచిఁ దేశయాత్ర గావించంగఁ, కిది తృప్తిహృద్ధి యలుడేత. 149

ఆ. తిరిగి తిరిగి యెల్ల దేశంబులను పరా, నకులకలఁ గావించుములు నడిచి కడకు నొక్కచోటఁ గనుఁగొని శిరివనం, కెఱువనవనం గనులు తనియు.

క. అందుఁ బ్రవేశించి మహా, సందంబున సంతలోనె నాతితనంబుఁ జెడెను దత్తైస్థవమును, జెడెను బడి బాత్వమును విచిత్రము గాంగళ. 151

ఆ. అప్పు డిలుడు విస్మృతాత్మీయహుఁడై, యేది గూడఁ దనకు వెఱుంగ రామి నంతరంగమందుఁ జింతిల్లుచును నందె, తిరుగఁ జొచ్చె దిక్కు తెలియకండ.

గీ. అత్తఱిని వ్యోమవార్గమునందుఁ జనుచుఁ గాంచి బుధుఁ డాలతొంగిని గన్నులారఁ గడలిపోవంగ నటనుండి కాన్లు రామి డిగ్గి తిద్వనసీమకు దగ్గఱగను.

154

క. కని యాకలికిజగన్మో, హససౌందర్యమును రాఁ మంకరితిము గా మనమున దానిం గవయంగ, నను జై నయపాయమునకు నటమటపడుచుకా,

గీ. తెలిసికొని దివ్యదృష్టి నత్రైవ తెఱుగు, నచ్చటనె నిచ్చిపల్చి యాయమను దన్వి మఱచితివె యగ్ని హస్తంబుమాట గూడ, నేలనంత్రాంతి వైతి యెఱుంగ రాదు

క. నాయంకాలం బైనను, జేయఁదగినపనులు నీవు చేసికొనక యీ చాయను నిట విహరించుట, న్యాయమె యిటు లైన నగరె నల్వరు మనలకా.

క. భవనమును దలఁపవైతివి, ధవునికా గుఱుతింపవైతి దగ్గఱి నను నీ కెవ రైన మందు వెట్టిరె, చివ్రరాకంబోడి నిజము చెప్పుము నాకకా.

క. మతి చెడెనొ గాలి సోకెనొ, స్మృతి లేదొ మ జెమి యైనఁ కేకూరెనొ యే వితమునను జాగుప దెదవొ, గతి యేమియె నాకు నింకఁ గలికి యెఱుంగకా.

క. బోగముచేడవె భర్తను, ద్యాగము చేసెదవె యతిభు లభ్యాగతులకా వేగుడు వచ్చుచు నుండుడు, సాగునె సంసార మింక సతి యిటు లున్నకా. 159

మ. అని యావేగముతోడఁ బల్కుటయు నాయబ్బాత్మి లో జంకుచుకా గని వాకా మహాయ యేమియు నెఱుంగకా నేను నితోడగా

- నమః గావక్ష దయ నీకుఁ గల్గు నెడ నానామంబు నాభర్తయూ
ఖ్యను నీయాగమవప్రయోజనము వక్కాణింపవే మ్రొక్కెదన్. 160
- చ. అనుటయు నామసూనుఁడు ప్రహర్షము నొందుచు నాత్మలోపలన్
వనజదాక్షి యే మనఁగవచ్చును గర్మగణిన్ ద్వదాఖ్యయున్
గొన కెఱిగింప నానుదుటఁ గూరుఁడు ధాత లిఖించె నేమి చే
యను వచియించువాఁడె నని యడుగుల నశ్రువు లావరింపఁగన్. 161
- క. కనుఁగొనుచు నావధూతిని, వనితా నీ విలపు నేనె త్వత్ప్రియుఁడ బుధుం
డనుపే ర్కలవాడను మ, జ్ఞనకుఁడ ద్విజరాజు రమ్ము సదంబునకున్. 162
- చ. అనవుడు నమ్మి తన్వచన మాలలనామణి వానివెంటఁ జ
య్యన నరుదేర నాతఁడు నిజావసధంబున కాలతాంగి దో
డ్కొని చని యామెతోడఁ దనకోర్కెలుదీర రమింపఁ జొచ్చె న
వ్యనితికు నాఁడునాఁటికిని వల్లభభావము పల్లవింపఁగన్. 163
- ఆ. అట్లు కొంత కాల మరుగంగ నిలునకై, దేశ దేశములును దిరిగి తిరిగి
చేరి శరవణంబుఁ జివర కిలానుజు, లచటఁ దిరుగుబడబ నట్టె చూచి. 164
- నీ. అది యిలధరణి నాయకునిచంద్రప్రభ, ఘోటకంబె యటంచు గుర్తువట్టి
బడబాత్మ మద్దాని కొడఁగూడుటకు హేతు, వేది యేనియుఁ దమ కెఱుంగ రామి
వనములోపలికిఁ బోవక చెప్పి రది యెల్లఁ, దమగురుం డైనమైత్రావరునికి
సంత సత్తాపసుం డంతర్విలోచనం, బునఁ గనుంగొని స్వమును నెఱింగి
- గీ. వినుఁడు నృపులార వినుటఁ దద్విషయ మెల్ల
శరవణం బనువచ మది హరుఁడు శివయు
నందు విహరించు చుండు రానందమునను
గృష్టఁడును రాధయును బోలె నెపుడుఁ గూడ. 165
- గీ. అందుఁ బూరువజంతు వే దైన నడుగు
వెట్టునెడ స్త్రీత్వమును జెందునట్టు లగజ
యానవెట్టెను ము న్నది గాన కిలుఁడు
వాజితో నందుఁ జొచ్చి స్త్రీత్వమును జెందె. 166
- చ. అనుటయు వార లెల్లరును సాతనికిన్ బ్రణమిల్లి స్వామి యే
యనువున నస్మదగ్రజున కబ్బునొ పుంస్తవము చెప్పు మంచుఁ బ్రా
ర్థన యొనరించినన్ మునివరంసము భూపతులార పార్వతీ
శుని భజయింపుఁ డయ్యదియె చొప్పుడఁ జేయు నభీప్సితార్థమున్. 167
- క. అనవుడు నిలానుజులు కా, నవమునకుం బోయి దాచుణం బగుతపముం
బొనరింప వారి కెల్లర, కును బ్రత్యక్షమయి త్ర్యంబకుం డి ట్లనియెన్. 168

- ఆ. అశ్వమేధయాగ మధ్యమై నిర్వాకుః సాచరించి నాకు సంబంధము
దత్తలంబు నెల్ల ధారవోయ నిలువఁ. శ్రీశ్రవ ముఖీ కిన్నరస్వి మొందు. 169
- వ. అని చెప్పి యంతర్ధానంబు నొందుటయు నిర్వాకువు విధివిధానంబున నశ్వ
మేధయాగంబు గావించి చిత్తలంబు నుమామహేశ్వరులకు ధానమే. 170
- అ. అంత నిలుచు కిన్నరాకారమును జెందియగుచు నొక్కమాస మాంబుగను
నగుచు నొక్కనెలను మగవాడుగను నుండి, బుధునియింట గర్భమును భరించె.
- గీ. అంత నిలువకు జన్మించె నైలుఁ జెనెడి, తనయుఁ జొక్కఁ జెమించిమా రంబుండు
నవల నాతఁడు నొమనంశభిన్నుద్ధి, కారకుం జై మేదిసికాంతఁ జెయ్యె. 172
- క. అవ్వరంబె అలూచ్యత, మై విలసిల్లెను నిలాహ్వాయంబున నున్నతైః
గావించిరి కైదశులు ధా, శ్రీవర సుద్యమ్ననామధేయ మిలుచుకొ. 173
- స. సుద్యమ్నునకు నుత్కలుఁడఁ గయుఁడ హరితాస్యఁడ ననుమువ్వుడు పుత్రులు
మరల నుదయించిరి. ఉత్కలునకు నుత్కల యనుకన్యకయును గయనకు
గయ యనుకన్యకయును హరితాస్యనకుఁ బూరువును బూరువునకుఁ బూరు
వుండును బుట్టిరి. పూరువు పురూరపునిఁ బట్టాభిషిక్తునిం గావించి ప్రతిష్ఠాన
పురంబునఁ బ్రతిష్ఠితునిం జేసి యిలాశ్చతంబున కరిగె. పురూవుండు పూరు
వంశవర్ధనుం డయ్యె. ఇత్వాకువు మధ్యదేశాధిపత్యముం జేసి సూర్యచంశ
వర్ధనుం డయ్యె. చరివ్యంబునకు శుకండును నాభాగునకు నంబరీషండును
ధృష్టనకు ధృష్టకేతువు ఛత్రినాధుఁడ రణధృష్టుఁడ ననుమువ్వుడుపుత్రులును
గలిగిరి. శర్యాతి కానర్దుం డనుపుత్రుఁడును సుకన్య యనుకన్యకయును
బుట్టిరి. ఆనర్దుండు కుశస్థవీనగరంబు రాజధానిగాఁ జేకొని యానర్దుదేశముం
బరిపాలించుచు రోచమానుం డనుపుత్రునిం బడసె. రోచమానునకు రేవుం
డనుతనూజుం డయ్యె. రేవునకు నూర్వుడు కుమారులు జనియించిరి. అందు
రేవతుం డనుజ్యేష్ఠపుత్రుండు కకుద్ధి యనునామాంతరంబునం బ్రసిద్ధుం డై
బలరామునిపత్ని యగు రేవతిని గనియె. కరూషునకు బహుసంఖ్యాకు లగు
కారూషు లుదయించిరి. పృషుద్ధుండు గోవధంబు గావించి గురుశాపంబువలన
శూద్రుం డయ్యె. ఇత్వాకునకుఁ బుత్రశతంబు గలిగె. అందు గుణశ్రేష్ఠత్వం
బుచేఁ బ్రసిద్ధిం బడసినవికుక్షినిమిదండుకు లనుమువ్వుడుపుత్రులును దదన్యలగు
పంచాశ త్రనూభవులును గలిగిరి. మొదటిమువ్వుడు మేరూత్తిర దేశంబులకును
మిగిలినవదియేడ్యురుకోడుకులు మేరుదక్షిణ దేశంబులకును నేలిక లైరి. వార
లలో జ్యేష్ఠుం డగువికుక్షికిఁ గకుత్స్థుండును గకుత్స్థునకు సుయోధనుండును సుయో
ధనునకుఁ బృథువును పృథువునకు విశ్వావసువును విశ్వావసువునకు నార్దుండును
నార్దు నకుయు వనాశ్వుండును యువనాశ్వునకు శావస్తుండును నుదయించిరి. శావ

స్తుచిచే గాడదేశం... శానస్తి యనురాజధానినగరం... ప్రతిష్ఠితం డయ్యె.
 శానస్త్తులకు బృహదశ్వం...ను బృహదశ్వంకుఁ గునలాశ్వండును జన్మించిరి.
 కువలాశ్వండు ధుంధు సునుమరాక్షసుని వధించి ధుంధుమారుం శనుచన్ద్రుల
 నామముం బడినె. ధుంధుమారునకు దృఢాశ్వండు దంపతుల కపిలాశ్వం.
 శనుమువ్వుడు పుత్రుఁ లుడయించిరి. దృఢాశ్వంకుఁ బ్రమోదుఁడును బ్రమో
 దునకు హర్యశ్వండును హర్యశ్వంకు నికుంభుఁడును నికుంభునకు సంహతా
 శ్వండును గలిగిరి. సంహతాశ్వంకు సకృతాశ్వండు రణాశ్వండు శనునిరువుడు
 కొడుకులును రణాశ్వంకు యువనాశ్వండును యువనాశ్వంకు మాంధాతయును
 మాంధాతకుఁ బురుకుత్స్థుఁడను ముచుకుందుండును బురుకుత్స్థునకు నర్మదాపతి
 యగుసంభూతుండును సంభూతునకు సంభూతియును సంభూతికిఁ ద్రిధన్వుండును
 ద్రిధన్వునకుఁ ద్రైయాదుఁడును ద్రైయాదునకు సత్యవ్రతుండును సత్యవ్రతు
 నకు సత్యరథుండును సత్యరథునకు హరిశ్చంద్రుండును హరిశ్చంద్రునకు రోహి
 తుండును రోహితునకు వృకుండును వృకునకు బాహువును బాహువునకు సగ
 రుండును జన్మించిరి. సగరునకుఁ బ్రభ భానుమతి యనునిరువుడు భార్య లుండిరి.
 పా రిరువును బుత్రకాంక్షచే నౌర్వాగ్ని నారాధింప నౌర్వాగ్ని సంతృప్టుం
 దై వాడు కోరినవరంబు లొసంగె. తద్వరప్రభావంబునఁ బ్రభ యలువదివేల
 మందికొడుకులను భానుమతి వంశవర్ధనుం డగునొక్కకుమారునిం గనియె.
 ప్రభాపుత్రు లందఱును భూమిని ద్రవ్వచు విష్ణుక్రోధావలదగ్ధు లైరి. భానుమతీ
 పుత్రుఁ డగునసమంజసుఁ కంశుమంతుండును కంశుమంతునకు దిలీపుండును
 దిలీపునకు భగీరథుండును జనియించిరి. భగీరథుండు మహాతపంబుఁ గావించి
 శివజటాజూటంబునుండి గంగ నవతరింపజేయుటచే గంగకు భాగీరథి యను
 నామాంతరంబు గలిగె. భగీరథునకు నాభాగుండును నాభాగునకు నంబరీషుం
 డును నంబరీషునకు సింధుద్వీపుండును సింధుద్వీపునకు నయతాయువును
 నయతాయువునకు ఋతుపర్ణుండును ఋతుపర్ణునకుఁ గల్మాషపాదుండును
 గల్మాషపాదునకు సర్వకర్మండును సర్వకర్మనకు నారణ్యుండును నారణ్యునకు
 నిఘ్నుండును నిఘ్నునకు నసమిత్రుండును రఘువును జన్మించిరి. అసమిత్రుండు
 శత్రుసంహారార్థం బరణ్యగతుం డయ్యె. రఘువునకు దిలీపుండును దిలీపునకు
 నజుండును నజునకు దీర్ఘబాహుండును దీర్ఘబాహునకుఁ బ్రజాపాలుండును
 ప్రజాపాలునకు దశరథుండును నుడయించిరి. దశరథునకు నారాయణస్వరూపు
 లగ్గునలువురుకుమారులు జన్మించిరి. వారలలో రావణాంతకరుం డగురాముండు
 వంశవర్ధనుం డయ్యె. రామునిచరిత్రంబు భార్గవసత్తముఁ డగువాల్మీకి మహా
 గ్రంథంబు గావించె. రామునకు నిత్యైకుకులవర్ధను లగుకుశలవులు జన్మించిరి.

కుశునకు నతిథియును నతిథికి నిషఘ్నమును నిషఘ్ననకు నలుండును నలునకు నభస్సును నభస్సునకుం డుండకను బుండకీకునకు తేమధన్వంతును తేమధన్వనకు దేవాసికుండును దేవాసికునకు నహీనగుండును నహీనగునకు సహస్రాశ్వుండును సహస్రాశ్వునకుం జంద్రావలోకుండును జంద్రావలోకునకుం దారాపీడుండును దారాపీడునకుం జంద్రగిరియును జంద్రగిరికి జంద్రుండును జంద్రునకు శ్రుతాయువును నుద్భవించిరి. శ్రుతాయువు భారతిరణంబున నిపాతితం డయ్యె. వీరి సేనసుతం డగునలుండును నిషఘ్నిమాజుం డగునలుండును నిరువురును వంశవర్ధను లైరి.

— పితృగణవృత్తాంతకథనము :—

ఇంకఁ బితృగణవృత్తాంతముం జెప్పెద. వినుము. స్వర్గంబున సప్తసంఖ్యాకు లగుపితృగణంబులు గలరు. అందు నమూర్తగణంబులు మువ్వురు. మూర్త గణంబులు నలువురు. అమూర్తగణంబులు వైరాజప్రజాపతికిఁ బితృదేవత లై వైరాజనామంబునం బరఁ నకలదేవతాపూజ్యమాను లగు చున్నవారు. వాడు యోగభ్రంశంబు నొంది ననాతనలోకంబుం జెందియుండుటంజేసి కల్పాంతం బునఁ బునర్జన్మంబు వడసి యాజన్మంబునఁ బూర్వయోగస్మృతిం జెంది తత్సంఖ్యయోగంబుచేతనే పునరావృత్తిరహితం బగుబ్రహ్మపదంబుం జెందుదురు. మోక్షకాంక్షు లగుశ్రాద్ధకర్త లట్టియోగులకు శ్రాద్ధంబు సమర్పించుచుండురు. తత్పితృగణమానసకన్య యగుమేన హిమవంతునకుఁ బత్ని యయ్యె. హిమవంతునకు మైనాకుండును మైనాకునకుఁ గ్రాంచంబునం గలిగె. ఆక్రాంచంబుపేరన క్రాంచద్వీపంబు వెలసె. హిమవంతునివలన మేనకు మువ్వురు కన్యకామణు లుడయించి యందు రుద్రునకు నుమయును భృగువునకు నేకపర్ణయును జైగీషవృషనకు నపర్ణయును బల్నలు గా నైరి. మఱియును సూర్యు లోకంబునందు సోమపథంబు లనుపితృలోకంబులు గలవు. అచ్చట మారీచ నందను లగ్నిష్వాత్తు లనుపేరఁ బితృగణంబు లై దేవతాసంభావిత లగుచున్నవారు. తత్పితృగణమానసకన్యక యచ్చోద యనునది నది యైయుండెఁ అచ్చోదం బనునొక హ్రాదంబును వారిచే నిర్మింపబడియె.

174

— అమావాస్య వైశిష్ట్య కథనము :—

సీ. అచ్చోద వర్షసహస్రంబు దీక్షతో, సచట నుండి తపంబు నాచరించె
దత్తపంబునకు సంతస మొంది పితరులు, తమతమదివ్యరూపములతోడ
నామెకుఁ బ్రత్యక్ష మగుటయు నాకన్య, కాంచి వారల నెల్లఁ గన్నులార
వారిలోపల నమావసు వనుపితను దా, వాంఛించె నిజమనోవల్లభునిఁగఁ

- గీ. దదవచారంబుచేతను దత్తుణంబు, పడియె నాయమ యటనుండి పుడమిమీఁదఁ
జెదర నట్టియమావసుచి త్తవృత్తి, శస్య మయి పేరువడె నమావాస్య నాఁగఁ.
- గీ. అయ్యమావాస్య పితృబంధు వగుటఁ జేసి. యందుఁ బితరుల కిచ్చు శ్రాద్ధాదు లెల్ల
నక్షయఫలంబు లై దాత క చట నిచటఁ, జెందఁగాఁ జేయు నఖిలనిశ్రేయసముల.

—: వ్యాస శిష్య హేతుకథనము —

- గీ. అట్టు లచ్చోద పడి భూమియందుఁ దాను, జేసినయ కార్యమునకు లో సిగ్గు వడుచు
నెంతతప మాచరించిన నేమి ఫలము, కడ కధోగతిపా లయి చెడితి నేను. 177
- గీ. ఈవిషద్వారినిధినుండి యిపుడు నేను, బారమును జెందు తెట్టులూ దారి యెఱుంగ
నింక న న్నుద్ధరించువా రెవ్వ రిచట, ననుచు నేడ్చుచుఁ గాఱంగ నశ్రుధార.
- క. స్మరియించుటయును బితరుల, దరిసెనము నొసంగి వారు తనయకు వత్సా
తర మగునె యనుభవింపక, కరమునఁ ద్రోయంగ స్వకృతకర్మఫలంబుక.
- గీ. దివ్య దేహంబుతోడను ద్రిదివమందుఁ, గర్మ మొనరించు నెడలఁ దత్కర్మఫలము
ననుభవించుట తత్కార్యమున నె దివిని, గర్మములు ఫలియించుఁ దత్కాలమంద.
- క. ఒనరించినయెడ మఱియొక, తనువునఁ గర్మమును దేహి తత్కర్మఫలం
బును జెందును జన్మాంతర, మున వేగిరపడిన నెట్లు ముక్తి ఘటిల్లుక. 181
- వ. అష్టావింశద్వాపరయగంబున నీవు మత్స్యయోనిం బుట్టి పసురాజునకుఁ గన్యక
వై నత్యవతి యనుపేరం బరగి పరాశరవీర్యంబున బదరీప్రాయం బగుద్వీపంబు
నందు వేదవిభాగక ర్తయును నారాయణస్వరూపుండును నగుబాదరాయణుం
డనుసుపుత్రునిం బడసి కృతకృత్యవై మరలఁ బితృలోకంబునకుం జేరి
ప్రౌఢపదాష్టకవై ప్రకాశించుచుఁ బూర్వనదీస్వరూపంబునుం జెందెద వని యను
గ్రహించి యంతర్ధానంబు నొందిరి, అంత నది యంతయును నట్ల జరిగె.
మఱియును సూర్యలోకంబులలో విభ్రాజంబు లనుపితృలోకంబులు గలవు,
అందుఁ దపోయోగబలాన్నితు లగుపులస్త్యపుత్రులు బర్హిషదు లనుపితృదేవ
తలు గా నుండిరి, మఱియును నందు బర్హిణయుక్తంబు లగువిమానంబులును
సకలవాంఛితఫలప్రదంబు లగుసంకల్పపాదపంబులును గలవు. శ్రాద్ధదాత
లగుపుణ్యవంతు లచ్చోట సంతతప్రమోదంబుచే విహరించు చుందురు. 182
- గీ. బ్రాహ్మణులు పెట్టు శ్రాద్ధ మాబర్హిషదుల, కందు నద్దాన సంతృప్తి నొంది వారు
సకలనిశ్రేయసముల నొసంగు చుండు, శ్రాద్ధదాయకు లై నట్టి బ్రాహ్మణులకు.
- గీ. అచటఁ బితృమోససాత్మజులుగనుచు నొక్క, కన్య పీఠి యనుపేరఁ గ్రాలఁచుచు
నామి శతవత్సరముల నాహార యగుచు, బలిపె ఘోరతపంబు నాశ్చర్యముగను,
- గీ. అంతఁ నామితమంబున కట్టియోగ, మార్గ మెనయంగఁ బ్రత్యక్ష మై వరంబుఁ
బ్రహ్మ సాక్షియై నొకప్పు డోరా యాగి, యనుమహాత్ముడు పతి యగునట్లు తనకు.

- సీ. అపుడు విరించి యిట్లనియె బాల ఫలించు, ద్వద్వాంచితార్థంబు త్వరితముగను
ప్రాదుర్భవించును వ్యాసమహర్షికి, శుకుఁ డనుపేరను సూనుఁ డొక్కఁడు
పత్ని వీ చగుడు వాపరమయోగీంద్రున, కతనిప్రసాదంబుకతన నీకుఁ
గలుగును గృత్వి నాఁగను నొక్కకూతురు. యోగిజనారాధ్య యోగమాత
- గీ. యామె కగు భర్త పాంచాలభూమినాథుఁ, జై నసాత్వతుఁ డతనికి నాయమకును
బ్రహ్మదత్తుండు నాఁగను భద్రమూర్తి, యొక్కఁడు తనూభవుండుగా నుద్భవించు.
- ఆ. ఇంతె కాక మఱియుఁ గృష్ణగౌరప్రభ, శంభు లనెడిసుతులు సంభవించు
రతివ నీకు వారు పితృలోకసంభావ్య, లగుదు రని యదృశ్యుఁ డయ్యె నంత.
- వ. వారలకు గో వనుపేర నొక్కమానసకన్య యుదయించి సాధ్యులకుఁ బత్ని
యయ్యె. మఱియును నంగిరస్సుత్రు లగుమఱిచిగద్భులు హవిష్మంతు లనుపితరు
లుగా సూర్యలోకంబునం బ్రకాశించు చుండిరి. 188
- గీ. క్షత్రియులు పెట్టునట్టియేత్రాద్ధ మేని, యాహవిష్మంతులకుఁ జెందు నందువలన
నిచ్చు చుండురు భద్రంబు లెల్ల వారు, శ్రాద్ధదాయకు లై నట్టిక్షత్రియులకు.
- వ. తత్పితృగణంబునకు యశోద యనుమానసకన్య యుదయించి యంశుమంతు
నకుఁ బత్నియును దిలీపునకు జననియును భగీరథునకుఁ బితామహియును నయ్యె.
హవిష్మదాధిపత్యంబున రవి శ్రాద్ధదేవుండుగాఁ జెప్పఁబడియె. మఱియును గామ
దుఃఖంబు లనుచూర్ధ్వలోకంబులందుఁ గర్తవ్యప్రజాపతిపుత్రు లగునాజ్యపులు
సుస్వధాహ్వయు లగుపితరులుగా నుండిరి. 190
- ఆ. అర్చ్య లాచరించునట్టిశ్రాద్ధంబులు, చెందు సుస్వధులకు నందువలన
వారు తృప్తిఁ జెంది వైశ్యుల కొనఁగొను, నుండు రఖిలశుభము లెందు నేని.
- వ. వారలకు విరజ యనుమానసకన్య యుదయించి నహుషనకుఁ బత్నియును
యయాతికి జననియును నయి పితృ బ్రహ్మలోకముం జెంది యష్టక యయ్యె.
మఱియును బ్రహ్మలోకంబునకు మీఁద సుమనసంబు లనులోకంబులు గలవు.
అందు సోమపు లనుపితృదేవత లుండిరి. ఆమహనీయులు స్వధతోడం బుట్టి
బ్రహ్మత్వముం జెంది మనస్సునందు సృష్ట్యాదికంబు నొనరించి యిప్పు డున్న
వారు. వారలకు సర్వద యనుమానసకన్య పుణ్యనదీస్వరూపంబున జన్మించె.
ఆసర్వదానది పశ్చిమముద్రగామిని యై సకలభూతంబులఁ బవిత్రీకరించుచుండె.
- శ. కలిగెఁ బ్రజాసర్గము వా, రలవలననె మనువు లెల్లఁ బ్రభవించిరి వా
రలవలననె వారలకై, సలిపిన శ్రాద్ధముల యోగిసంతతి గలుగున్. 198
- శ. పితరులు సంతోషించిన, యతనికి లభ్యంబు గానియది లే దెందున్
పితరులు సంతోషింపని, యతనికి లే దొంద శక్య మైనది యెందున్, 194

- క. పితరులు తిందురె విప్రులు, బ్రతుకంగ శ్రాద్ధంబు లేదుపటిచి ర నెడిదు
ర్మతితో శ్రాద్ధము విడిచిన, పతితులర క్తంబు గ్రోలఁబడుఁ బితరులచేక. 195
- క. ధనమును విద్యయు సంతతి, యును నాయుష్యమును గీర్తియును నారోగ్యం
బును స్వర్గంబును మోక్షం, బును గూడఁ బితృప్రసాదమునఁ జేకూరుక. 196
- క. చేయుదురు మొదటఁ బిత్రా, ప్యాయనమును బిడప దేవతాప్యాయనముక
జేయుదురు గానఁ బితరులు, జ్యాయాంసులు సురలకంటె నని తెలియఁదగుక. 197
- గీ. కావుననె దేవకార్యముకంటె నధిక, మైనశ్రద్ధయు భక్తియు నామతిల్లఁ
జేయుదురు పితృకార్యంబు శిష్టు లెల్ల, నదియె సాత్వ్యంబు పితృదేవతాధికతకు. 198
- క. స్థిరసంకల్పులు సత్వర, వరదాతలు భక్తవంశవర్ధనులు శివం
కరులు మహాత్ములు పితరులు, స్మరణీయులు చూపె సర్వసమయములందుక. 199
- క. ఈపితృగణవృత్తాంతము, నేవగిదిని నైన వినిన నించుక చాలుక
బాపంబు లెల్లఁ దొలఁగి దు, రాపం బగునూర్ధ్వలోకమందు వసింపక. 200
- క. అని చెప్పటయును భీష్ముడు, మనమున నాశ్చర్యపడుచు మహనీయ జనిం
చెను శ్రాద్ధవిషయ మెల్లను, వినఁ గోరికి నాకు దాని వినిపింపఁగదే. 201
- వ. అని యడుగుటయుఁ దనకు బ్రహ్మ చెప్పినవిధంబునఁ బులస్త్యుం డాతని కిట్లని
చెప్పం దొడంగె. 202
- ఆ. వినుము భీష్మ సీకు వినిచెడ సర్వంబు, శ్రాద్ధ మనుదినంబు శ్రద్ధతోడఁ
జలుపవలయు నన్నసలిలంబులం గాని, ఫలకృపీటమూలములను గాని. 203

—: శ్రాద్ధ విషయ కథనము :—

- వ. శ్రాద్ధము నిత్యము నైమిత్తికము కామ్యము నని త్రివిధంబుగాఁ జెప్పఁబడియె.
అందు నిత్యం బర్హ్యవాహనవర్జితంబును వైవంబును గా నుండు. నైమిత్తికం
బును గామ్యంబును బార్వణంబుగాఁ జెప్పఁబడియె. అయ్యది పర్వంబులందుఁ
గావింపంబడుటచే బార్వణం బయ్యె. పార్వణం బన్వాహార్యపార్వణం బనియు
సాధారణపార్వణం బనియు వృద్ధిపార్వణం బనియుఁ ద్రివిధంబుగాఁ జెప్పఁబడియె.
శ్రాద్ధంబునకు నావశ్యకం బగువిషయంబు ముందు వినుము.

—: శ్రాద్ధ నిమంత్రణార్హ జాతకవము :—

హరిహరవిరించిభక్తుండును బితృసేవాతత్పరుండును వేదవేదాంగపురాణవిదుం
డును ద్రిణాచికేతుండును ద్రిమధువును ద్రిసువర్ణపాతియును శ్రోత్రియుండును,
శ్రోత్రియపుత్రుండును బంచాగ్నియును స్నాతకుండును బ్రహ్మజ్ఞుండును శీలవం
తుండును సూర్యోపాసకుండును యోగియును శాంతుండును శుద్ధవంశ్యుండును
స్వధర్మనిరతుండును సన్నిహితీయును జప్తయును ఋతుకాలగామియును

సోమయాజియును సత్యవచనుడును శ్రాద్ధముఁత్రణంబున కడ్డు లగువారలు. వీరి లెల్లదను సపత్నీకులుగను సాపింశ్యయోనిశిష్యత్వాదినంబంధరహితులు గను యువలుగను బ్రాహ్మణులుగను నుండఁ దగు.

—: శ్రాద్ధనిమంత్రణానర్హతాప్రహాణంకరణము:—

పతితుండును వత్సతుండును స్త్రీబుండును బిశునుండును మహారో, యును క్షుద్ర వృత్తిజీవియును సంధ్యారహితుండును రజస్వలాపతియును నిష్ఠిణీపతియును బరితేత్తయును దిధిషూపతియును మున్నగువారు శ్రాద్ధనిమంత్రణానర్హతాప్రహాణులుగాఁ జెప్పఁబడిరి.

—: శ్రాహ్మణవిమంత్రణవిధానంకరణము:—

పూర్వదినంబునం గాని తద్దినంబునం గాని బ్రాహ్మణులను బితృకార్యంబు వందు నిమంత్రితులం జేసి.

204

గీ. బ్రహ్మవిదులార శ్రాద్ధకర్మంబునందు, శౌచమును శాంతియును గల్గి సంతతమును వలయు నుండంగ నేను మీరలును ననుచు, వినయమున నగుఁ జైతృక విధిని దెలుప.

—: శ్రాద్ధకాంక్షకరణము:—

వ. ఆయనంబును విషువంబును నమావాస్యయును సూర్యసంక్రమణంబును నష్టకా న్వప్తకలును గృష్ణపక్షపంచదశదివసంబులును నార్ద్రామహారోహిణీనక్షత్రంబు లును ద్రవ్యబ్రాహ్మణసంపత్తికాలంబును గజచ్ఛాయావృతీపాతవిష్టివైధృతు లును నుపరాగమహాలయాదులును యుగదు లగువై శాఖశుక్లతృతీయయును భాద్రపదకృష్ణత్రయోదశియును గార్తికశుక్లనవమియును మాఘపూర్ణిమయును మన్వాదు లగుచైత్రశుక్లతృతీయాపూర్ణిమలును జ్యేష్ఠపూర్ణిమయును నాషాఢ శుక్లదశమీపూర్ణిమలును శ్రావణకృష్ణాష్టమియును భాద్రపదశుక్లతృతీయయును నాశ్వయుజశుక్లనవమియును గార్తికశుక్లద్వాదశీపూర్ణిమలును పౌషశుక్లకా దశియును మాఘశుక్లసప్తమియును ఫాల్గునపూర్ణిమామావాస్యలును శ్రాద్ధార్హ కాలంబులు. మన్వంతరాదిదివసం బగుమాఘశుక్లసప్తమినాఁడు దివాకరుండు రథము నారోహించుటంజేసి యాపుణ్యదినంబు రథసప్తమి యనుపేరం బరగె.

గీ. ఆదినంబునఁ దిలమిత్ర మైనపాన, జలముఁ బితరుల కిచ్చినఁ గలుగు వేయి యబ్దములు శ్రాద్ధ మొనరించినట్టిఫలము, పితరు లిది గోప్య మనుచుఁ జెప్పిరి నరేంద్ర.

వ. ప్రాతఃకాలంబున శ్రాద్ధంబు నాచరింపం జనదు. కాని నైమిత్తికశ్రాద్ధంబులకుఁ గాలనియమంబు లేదు. నైమిత్తికానంతరంబ నిత్యంబు కార్యంబు. తిధి యపరాహ్ణవ్యాపిని గా నుండఁ దగు. ఆమావాస్య పూర్వపరదినంబులందు నపరాహ్ణవ్యాపిని యయ్యె నేని యయమందుఁ బూర్వతిథియును వృద్ధియందుఁ

బరతిధియును గ్రాహ్యంబులు. అపరాహ్లాద్యయంబునందును సమంబుగా నుండే నేని పరతిధి గ్రాహ్యంబు. ఏకోద్దిష్టశ్రాద్ధంబున మధ్యాహ్నవ్యాపిని యగుతిధి గ్రాహ్యంబు. అపరాహ్లాద్యవ్యాప్తి సమానంబుగా నున్నను సాయంకాలవ్యాప్తి యునుం గలతిధియందు మృతాహశ్శాస్త్రంబు నాచరింపం దగు. మృతాహశ్శాస్త్రంబు ప్రాప్తించినయమావాస్యాదినంబున ద్విజేతరుండు మధ్యాహ్నవ్యాపిని యగుసమాతిధియం దమాశ్రాద్ధంబు చేయం దగు. ఆశౌచాదివిఘ్నంబులు ప్రాప్తించినప్పుడు విడువంబడినసాంవత్సరికమాసికోదకుంభాదిశ్రాద్ధంబు లన్నియును నాశౌచశుద్ధిదినంబునందును విఘ్నంతరంబులు ప్రాప్తించినప్పుడు కృష్ణపక్షైకాదశీదినంబునందును నప్పుడును విఘ్నంబు గలిగె నేని యమావాస్యాదినంబునందును నాచరింపం దగు. మృతాహశ్శాస్త్రంబునకు మాసంబజ్ఞాతం బైనయెడల మార్గశీర్షమాసంబునం గాని మాఘమాసంబునం గాని మృతాహంబునందు శ్రాద్ధంబు నాచరింపం దగు. మాసజ్ఞానంబు గలిగి వాసరంబజ్ఞాతం బయ్యె నేని తన్మాసంబున సమావాస్యాదినంబునం దాచరింపం దగు. దినమాసంబు లజ్ఞాతంబు లయ్యె నేని యాశ్వయుజమార్గశీర్షమాఘమాసామావాస్యాదినంబులం దెం దేని యాచరింప నొప్పు. నిత్యశ్రాద్ధంబును నుదకుంభశ్రాద్ధంబును నధికమాసమందును నాచరింపం దగు. గ్రహణపుత్రజన్మశాంతికసంకల్పితశ్రాద్ధంబుల కధికమాసంబును నర్హంబు. కర్త రోగగ్రస్తుం డయ్యె నేని భార్యను గాని భ్రాతను గాని శిష్యునిం గాని శ్రాద్ధకరణంబునందు నియోగింపం దగు.

208

గీ. రాజకార్యాద్యవార్యనిర్బంధములను, జలుపఁగ స్వయంబుగను వీలు గలుగ చేసి కర్త చేయింపనగు శ్రాద్ధకర్మములను, బ్రాహ్మణునిచేత రాకుండఁ బాతకంబు.

చ. మఱియును బ్రాతఃకాలంబున మూడుముహూర్తంబులవఱకును బూర్వాహ్లాంబు. పూర్వాహ్లాంబునం జేయున్ననదానాదులు దేవతాప్రీతిదాయకంబులు. పిదపఁ ద్రిముహూర్తంబులవఱకును సంగపంబు. తరువాతఁ ద్రిముహూర్తకాలంబు మధ్యాహ్నంబు. అందుఁ జేయున్ననదానాదులు దేవతాపితృప్రీతికరంబులు. తరువాతఁ ద్రిముహూర్తకాలం బపరాహ్లాంబు. అందుఁ జేయుశ్రాద్ధతర్పణాదులు పితృప్రీతిజనకంబులు. అందలియష్టమముహూర్తంబు కుతపంబు. కుతపకాలంబునందు శ్రాద్ధారంభ మనంతఫలప్రదంబు. పిమ్మటఁ ద్రిముహూర్తపరిమితకాలంబు సాయాహ్నంబు. అయ్యది రాక్షసవేళ యగుటంజేసి స్నానదానశ్రాద్ధాదిసర్వకర్మంబులకును ననర్హంబు.

209

మీ భక్తపాత్రంబు నేపాలకంబులంబు, గోవు తిలదర్శనాహితకుతపమాప్య
మూలగునగుతముగద్యుతంబులదహించు, కతనగుతపంబుల నెదియభ్యనువహించె.

—: క్రొత్త ప్రపంచము —

వ. పుష్కరతీర్థంబును సందాతీర్థంబును లలితాతీర్థంబును మాయాపురంబును మిత్రపదంబును నయోధ్యాపురంబును మధురాపురంబును గాశీపురంబును గాంధీపురంబును నవంతీపురంబును. ద్వారకాపురంబును కేదారంబును గంగా సాగరతీర్థంబును సర్వతీర్థంబును బ్రహ్మసరస్వతీర్థంబును శతద్రుతీర్థంబును నైమిశారణ్యంబును.

211

ఆ. ధర్మచక్ర నేమి తత్ప్రదేశంబున, శీర్ణమయ్యె దానఁజేసి నైమిశాఖ్య నొంది యది మహాతీర్థ మయ్యెను, దానిమహిమ మెన్నఁదరము గాదు.

గీ. గంగ గోమతియందును గలనె నచట, సప్తభుజఁ డగుహరుఁడును నాదివోత్రియైననారాయణుండును నచట నుండుఁ, దారకం బగుఁ దదుభయదర్శనంబు.

వ. కోకాముఖతీర్థంబును చిత్రతీర్థంబును నిక్షుమతీర్థంబును గంగాయమునాసంగమ తీర్థంబును గురుక్షేత్రంబును నీలకంఠతీర్థంబును భద్రసరస్వతీర్థంబును మానస సరస్వతీర్థంబును మందాకినియు విపాశయు సరస్వతియు సర్వమిత్రపదంబును వైద్యనాథంబును మహాబలంబును క్షిప్రాసదియును గాలంజరంబును వంశోద్భేదంబును హఠోద్భేదంబును గర్భభేదంబును మహాలయంబును భద్రేశ్వరంబును విష్ణుపదంబును గంగాద్వారంబును సర్వదాద్వారంబును నోంకారంబును గావేరియును గపిలయును జండవేగసంగమంబును నమరకంటకంబును శుక్ల తీర్థంబును సోమేశ్వరంబును గాయావరోహణంబును జర్మణ్యతీర్థంబును గౌతమీయును వరుణయును హుతాశనతీర్థంబును ధైరవతీర్థంబును భృగుతీర్థంబును గౌరీతీర్థంబును వినాయకతీర్థంబును వస్త్రేశ్వరతీర్థంబును బాపహరతీర్థంబును వేగవతియును శూలతాపియును బయోష్ణియును బయోష్ణీసంగమంబును మహాభోధయును బౌరణయును మహావేణయును మహాశాలంబును మహాద్రుద లింగతీర్థంబును దశార్ణామహానదియును శతద్రుదయును శతాహ్వయును చిత్రపదంబును సంగారవాహికయును శోణనదంబును ఘర్భరనదంబును గాలికా నదియును చితరానదియును సిసివాటనదియును ధారానదియును శరద్వీనదియును ద్వారకాతీర్థంబును గృష్ణతీర్థంబును సర్వజనసర్వతీర్థంబును మణిమతినదియును గిరికర్ణికానదియును ధూతపాపతీర్థంబును గోకర్ణతీర్థంబును గజకర్ణతీర్థంబును మేఘుకరతీర్థంబును మందోదరీతీర్థంబును జంపానదియును శామలనాథతీర్థంబును మహాశాలోదరీతీర్థంబును జిత్రకూటతీర్థంబును జల్మేశ్వరతీర్థంబును సర్వనతీర్థంబును ద్రిపుత్రతీర్థంబును సిద్ధేశ్వరతీర్థంబును మహేంద్రతీర్థంబును మహానదీతీర్థంబును దుంగభద్రానదియును జాక్రధానదియును భీమేశ్వరతీర్థంబును గృష్ణవర్ణానది యును నంజనానదియును గోదావరీతీర్థంబును ద్రిసంధ్యాతీర్థంబును ద్రక్షిణంబు

తీర్థంబును శ్రీవర్ణాదియును వ్యాసతీర్థంబును మత్స్యనదియును రాకానదియును శివధరానదియును భవతీర్థంబును బుద్ధ్యంతీర్థంబును రామేశ్వరతీర్థంబును సంగారకతీర్థంబును నానందకమలతీర్థంబును వత్సప్రాతేశ్వరతీర్థంబును హరిశ్చంద్రతీర్థంబును బురశ్చంద్రతీర్థంబును సహస్రాక్షతీర్థంబును హిరణ్యాక్షతీర్థంబును గజశీనదీతీర్థంబును నింద్రసిలతీర్థంబును మహానాదతీర్థంబును బాహుదానదియును సింధువనంబును బంపాశుభతీర్థంబును బర్యటికానదియును జామదగ్న్యతీర్థంబును రాఘవేశ్వరతీర్థంబును సాలగ్రామతీర్థంబును శోణపాతతీర్థంబును సారస్వతతీర్థంబును స్వామితీర్థంబును మలందరానదియును గౌళికియును జంద్రికానదియును విదర్భానదియును వేగానదియును జాలంధరగిరియును లోహదండతీర్థంబును గుబ్బామ్రకతీర్థంబును నూర్వశీపులినతీర్థంబును సంసారమోచనతీర్థంబును బుణమోచన తీర్థంబును నట్టహాసతీర్థంబును గౌతమేశ్వరతీర్థంబును వసిష్ఠతీర్థంబును భారతతీర్థంబును బ్రహ్మవత్తతీర్థంబును గుశానర్తతీర్థంబును హంసతీర్థంబును బిందారకతీర్థంబును శంఖోద్ధారతీర్థంబును ఖండేశ్వరతీర్థంబును బిల్వతీర్థంబును నీలవర్వతింబును బదరీతీర్థంబును రామతీర్థంబును జయంతీతీర్థంబును విజయతీర్థంబును శుక్లతీర్థంబును మాతృగృహతీర్థంబును గరవీరపురతీర్థంబును సప్తగోదావరీతీర్థంబును గయాతీర్థంబును బ్రయాగతీర్థంబును గంగాతీర్థంబును బ్రభాసతీర్థంబును గోవర్ధనతీర్థంబును మున్నగుమహాతీర్థంబులును గోమయోపలిప్తశుద్ధగృహప్రదేశంబును శ్రాద్ధార్హప్రదేశంబులుగాఁ జెప్పబడియె. తత్పుణ్యస్థానంబులందుఁ బితరుల నుద్దేశించి శ్రాద్ధంబు గాని తర్పణంబు గాని దానంబు గాని కావించిన నయ్యది యనంతకోటిపుణ్యఫలప్రదం బై యేకోత్తరశతకులంబుల నుద్ధరించు. సకలతీర్థంబులకంటెను గయాతీర్థం బపవర్గదాయకంబుగాఁ జెప్పబడియె.

—: ప్రా హ్లా స న థ్యా క త న ము :—

విశ్వేదేవస్థానమందు నిరుపురు బ్రాహ్మణులను విష్ణుస్థానమందు దొక్కబ్రాహ్మణునిఁ బితృస్థానమునందు ముప్పురు బ్రాహ్మణులను గాని యట్లు గాక విశ్వేదేవ పితృస్థానంబులందు దొక్కొక్క బ్రాహ్మణునిఁ గాని నిమంత్రింప వలయు. సమృద్ధార్థుడైనను శ్రాద్ధవిస్తారంబు చేయం జనదు.

—: శ్రాద్ధ కాల నియమ కథనము :—

సవిశ్రహస్తుడై యాచమింప రాదు. దేవకార్యము గావించునపుడు దక్షిణ జ్ఞానువృక్షు, బిత్తకార్యము గావించునపుడు వామజానువును భూమిపై నుంపవలయు. దేవకార్యము ప్రదక్షిణముగను బిత్తకార్య మప్రదక్షిణముగను చేయం దగు. కర్తవ్యదేవకార్యమునం దుదబ్బులుండుగను బిత్తకార్యమునందు

దక్షిణాముఖుండుగను నుండం జను. దేవభోక్త పూర్వదిబ్బుఖుండుగను బిత్తు భోక్త యుత్తరదిబ్బుఖుండుగను గూర్చుండం దగు. దేవకార్యంబు సవ్యంబు గను బిత్తుకార్య మపసవ్యముగను జేయం దగు. దేవకార్యంబున యవలును దండులములును బిత్తుకార్యంబునం దిలలును నుపయోగింపం దగు.

— ప వి త్ర ధ ర జ కా ల ని ర్ణ య క థ న ము :—

శ్రాద్ధారంభంబునందును బాద్యాంతంబునందును దేవార్చనాంతంబునందును బిత్రార్చనాంతంబునందును బిండశేషాక్షాణాంతంబునందును వికిరదానాంతంబు నందును శ్రాద్ధాంతంబునందును బూర్వపుత్రపవిత్రంబులు వదలి సూతనపవిత్రం బులు ధరింపవలయు.

214

— హ ర జ్య ప వి త్ర ప రి ధా జ కి ధి న ము —

క. ఎనుబదిగురిజలయెత్తిన, నొనరెడిబంగారునఁ జేయ నొప్పుఁ బవిత్రం బును దత్స్వర్ణపవిత్రం, బును చాల్చి యొసర్చుకర్మములు సఫలంబుల్.

215

— హ ర జ్య ప వి త్ర వై శిష్ట్య క థ న ము :—

క. వినుతు యధార్థము నది యే, మన స్వర్ణపవిత్రఘోషశాంశంబున కై నను నితరపవిత్రము లెవి, యును చాల్చుము నొందఁజాల వ్రవలక్షింపక.

216

— స్వా హా స్వ ధా కా ర ని ర్ణ య క థ న ము :—

వ. దేవస్థానంబున స్వాహాకారంబుతోడను బిత్తుస్థానంబున నక్షయ్యాసనార్హ్యం బులు దప్ప స్వధాకారంబుతోడను సర్వదానంబులును గావించవలయు.

— తీ ర్థ ని ర్ణ య క థ న ము :—

పితృతీర్థంబునఁ బైత్తుకంబును దేవతీర్థంబున దైవంబును నిర్వర్తింపం దగు.

— వా మాం త ని ర్ణ య క థ న ము :—

విప్రనామంబు శర్మాంతంబుగను త్పత్రియనామంబు వర్మాంతంబుగను వైశ్య నామంబు గుప్తాంతంబుగను శూద్రనామంబు దాసాంతంబుగను స్త్రీనామంబు దాంతంబుగను నుండం జను.

— పా ద ప్ర జ్ఞ క ప వి ధి క థ న ము :—

మండలంబునకఁ బల్చిమభాగంబున స్వాగతంబును బాద్యంబును నొసంగి మండలోపరిభాగంబున బ్రాహ్మణపాదప్రక్షాళనంబు గావించి దేవపాదోదక మును శిరముపైఁ జల్లుకొనవలయు. పితృపాదోదకమును శిరంబుపైఁ జల్లుకొనక పితృమండలస్పర్శంబు మాత్రమే కావించవలయు.

217

— అ తి ధి స్థా న ని ర్ణ య క థ న ము :—

క. ఒనరింపవలయు నర్చన, మును విధిచే శ్రాద్ధకాలమునయం దేతెం చినయతిథికిఁ దప్పక చ, య్యన విష్ణుస్థాన మొసంగి హరి యనుబుద్ధిక్.

218

— బ్రాహ్మణ ప్రతినిధి వస్తు కథనము :—

వ. బ్రాహ్మణులు ప్రాప్తింపనిసమయంబున దర్భవటువులను గాని యభ్యర్థితలింగమును గాని సాలగ్రామమును గాని పీఠంబులందు దేవపితృప్రతినిధిగా స్థాపించి విధివిధానంబున శ్రాద్ధ మంతయుం గావింపవలయు. అట్లు శ్రాద్ధంబు గావింపఁ బడె నేని పితరులు కల్పకోటిశతంబువఱకును స్వర్గంబునందు విరాజిల్లు చుందురు. శ్రాద్ధదత్తాన్నంబు నగ్నిలో హుతంబుఁ గావింపవలయు. పిండంబులు గోవునకుఁ గాని జలంబులోఁ గాని వినియోగింపం దగు. తచ్చాద్ధదక్షిణ కాలాంతరంబు నందు బ్రాహ్మణున కర్పింపవలయు.

— ఆచమనకాలకథనము :—

ఆదియందును సంతమునందును బాద్యమునందును విష్ణురమునందును వికిరము నందును బిండదానంబునందును నాఱుచోట్లఁ గర్తయును బాదప్రక్షాళనాంతంబునందును భోజనాంతంబునందును రెండుచోట్ల భోక్తయును నాచమనము చేయవలయు.

— ఉపవీత ప్రాపీనావీతవిర్ణయము :—

ప్రాణాయామాఘోరహోమాజ్యభాగ్నిముఖిన్విష్టకృద్ధోమప్రాయశ్చిత్తాహుత్యభిశ్రవణాహ్వనప్రదక్షిణనమస్కారానువ్రజనసూక్తస్తోత్రజపపరివేషణవినర్జనసౌమనస్యస్వాగతప్రార్థనస్వస్తివాచనపిండాఘ్రాణప్రత్యుత్థానదక్షిణాతాంబూలదానంబులందుఁ దప్పఁ బితృకార్యంబునం దంతటను బ్రాచీనావీతంబు విహితంబు. దేవకార్యంబునం దంతటను నుపవీతంబు.

— శ్రాద్ధతోజనార్హావర్ణపాత్రకథనము :—

దేవస్థానంబున సువర్ణపాత్రంబును బిత్తస్థానంబున రజతపాత్రంబును ముఖ్యంబులు. తదభావమున నుభయస్థానంబులందును బలాశపద్మపత్రకదళీమధూకపత్రంబులు గ్రాహ్యంబులు. మధ్యమపత్రంబు నిషిద్ధంబు.

219

— పితృప్రియపదార్థనిరూపణము :—

గీ. కృష్ణతలలును గుళలును విష్ణుదేహ, సంభవము తొటరజతంబు శంభునేత్ర
జనిత మగుటను లోకపావనతఁ గాంచె, దాన నవి యెల్లఁ బితృత్వప్రిదంబు లయ్యె.

— పితృతోజ్యతోజ్యోజ్యోపదార్థనిర్ణయము :—

మౌ. మావముద్దగోధూమయవతిలనీవారషష్ఠికాన్నగోక్షీరమధుఘృతంబులును నిత్యువును నామిషశ్యామాకశాల్యన్నంబులును భోజ్యంబులు. మసూరశణనిప్పావరాజమోషకుఘృతంబులును గోద్రవదారవరటాఢకీమధుకాతనీకపిత్థంబులును శిక్రుకూక్ష్మాండాలాబువులును లఘునాదిదశవిధపలాండువులును గృంజనంబును

వృంతాకంబును శ్లేష్మాతకంబును బుటోలంబును బీజపూరకంబును విడంగమరిచంబులును సజావిక్షీరంబును సభోజ్యంబులు. ఆమిషంబు గలివర్జ్యంబు.

— పరివేషణవిధికథనము :—

పాత్రమధ్యంబున నన్నంబును దక్షిణభాగంబున ఘృతపాయసభక్ష్యంబులును బురోభాగంబున శాకాదులును సంతమున సూపంబును వడ్డింపం దగు. లవణవ్యంజనాదులు పాత్రాంతరవ్యవధానంబుచే వడ్డింపవలయుఁ గాని కేచలహస్తంబుతో వడ్డింపరాదు. అట్లు వడ్డింపఁబడినపదార్థంబు గిల్బిషం బగు. 221

—: అత్యక్తాన్నపుర్వవివేదకథనము —

గీ. త్యాగమును గర్త సేయ కున్నంతదాఁక, దగదు ముట్టికొనంగ నోదనము భోక్త శాస్త్రము నెఱింగి శ్రాద్ధంబు సలుపువాఁడు, శాద్ధభోక్తయుఁ గాంతరు స్వర్గసుఖము.

—: మధిదానవిధికథనము :—

ప. మధుమంత్రంబుచే మధువు వడ్డింప వలయు. తదభావంబునందు మంత్రపఠనంబు గావింప వలయు. అయ్యది పితరుల కమృతకల్పం బగు. అట్లు గాక మధుప్రతినిధిగా గుడము వడ్డించినచో శ్రాద్ధము వర్జితం బగు. 222

—: కర్తృభోక్తవియమకథనము —

గీ. భోక్తయును గర్తయును బునర్భోజనంబు. మార్గగమనంబు గలహంబు మైధునంబు సద్యయనము దివాస్వాప మనెడియాఱు, పనులు సేయంగఁ దగ దవి పాపదములు.

—: అర్చనాప్రకారకథనము :—

ప. దేవార్చనంబు దక్షిణభాగంబు మొదలుకొని పాదజాన్వంసమూర్ధంబులందుఁ గావింపం దగు. పితర్భనంబు వామభాగంబు మొదలుకొని శీర్షాంసజానుపాదంబులందు యథాక్రమంబుగఁ గావింపం దగు.

—: సంబంధనామగోత్రోచ్ఛారణకాలప్రయోజనకథనము :—

సంకల్పక్షణదానపాద్యాననావాహనార్ఘ్య గంధాదిపంచోపచారాన్న దానపిండదానాంజనాభ్యంజనాక్షయ్యతిలోదకస్పృహోక్తికాలంబులందు సంబంధగోత్రనామంబు లుచ్చరించుచు నిచ్చెడి శ్రాద్ధాన్నంబు వాయురూపంబున నానావిధం బై పుణ్యపావకర్మవశం బున వివిధజన్మంబులం బడసినపితరుల కాహారంబుగాఁ జెందు. 223

సీ. అమరు లై యుండిన సమృతంబుగాఁ జేరు, గంధర్వు లైన భోగ్యముగఁ జేరుఁ గ్రవ్యాదు లైనను గ్రవ్యంబుగాఁ జేరు, బానంబుగను యక్షు లైనఁ జేరు శిశువు లై యుండిన క్షీరంబుగాఁ జేరు, జేరు సర్పము లైన మూరుతముగఁ రుధిరరూపమునఁ జేరును బ్రేత లైనచో, నరు లై నయెడల నన్నముగఁ జేరు

గీ. బశువు లైనను ఘాసరూపముగఁ జేరు, భూరుహము లైనఁ బానీయముగను జేరు

జచ్చిపోయినవారికి శ్రద్ధతోడ, నాత్మబంధువు లిచ్చుశ్రాద్ధాన్ని మధిప.

226

వ. అగ్నిష్వాత్మాదులు వీరి కధిపతులుగా నుందురు.

—: త ర్పణ కాల నిర్ణయము —

దర్శశ్రాద్ధముచందును యగాదిమన్వాదిసంక్రాంతిపూర్ణమానై ధృతివ్యతీపాతక్షిర శ్రాద్ధంబులందును శ్రాద్ధముచతుః బూర్వమందు విప్రనిమంత్రణోత్తరకాలమందుఁ గాని పాకారంభోత్తరకాలమందుఁ గాని శ్రాద్ధాంగతీలతర్పణంబు గావింపవలయు. వారి కశ్రాద్ధంబునందును సకృత్సమహాలయశ్రాద్ధంబులందును బరదినంబున సూర్యోదయముచతుః బూర్వమంద శ్రాద్ధాంగతీలతర్పణంబు గావింపం దగు. తీర్థంబులందుఁ దర్పణంబు గావించునెడలఁ దీర్థోదకంబుచే జలాంతంబునందుఁ దిలోదకాంజలులు విడువవలయు. గృహమందై న నొక్కహస్తంబుచే దిలోదకంబు విడువవలయు. తరనియందు రాష్ట్రాంగుళీయకంబును సనామికయందు స్వర్ణపవిత్రంబును ధరించి కావించినపితృతర్పణంబు కోటిలక్షగుణఫలంబు.

227

గీ. స్నాన మొనరింపఁ బోయెడిమానవునకు, వెంట నరుగుచు నుందురు వేడ్క-తోడఁ బితృగణసమేతముగను దేవతలు వాయు, దేహములు దాల్చి దాహంబుఁ దీర్చికొనఁగ.

క. ఒనరింపక పితృతర్పణ, మును నత్రముఁ బిండే నేని ముందుగఁ బితరుల్ చనియెదరు నిరాశత్వం, బున శాపము నిచ్చి వంశమున కె గొదవన్.

229

వ. దేవతలు శిరంబుచేతను బితరులు శ్మశ్రువులచేతను గంధర్వులు చతువులచేతను నితరజంతువు లెల్ల నత్రంబుచేతను సలిపాదిపానభక్షణంబులు గావించురు. దేవతా పితృగణంబులకు స్నానమాత్రంబుచే సంతృప్తి గలుగు. స్నానంబు తర్పణపర్యంతం బని మహర్షులచే జెప్పఁబడియె. సర్వంబునుం దెలిసి నిత్యస్నానంబు గావించు వాఁడు సర్వపాపవిముక్తిం బడసి దేవలోకంబున సుప్రతిష్ఠితుం డగు. స్నానంబు గావింపక భుజించువాడు మలభోక్త యనియును, సంధ్య వార్షనిద్విజుండు సూర్య హత్యామహాపాపకారి యనియును బితృతర్పణంబు చేయనివాడు పితృఘాతుకుం డనియును దేవతాపూజ గావింపనివాడు బ్రహ్మహత్యాకరుం డనియును మంత్ర జపంబు గావింపనివాడు పూయశోణితభోజి యనియును బితామహునిచే జెప్పం బడియె. మంత్రశూన్యం బగుస్నానంబు నిష్ఫలంబు. ప్రాతఃకాలంబున సలింబు దండ చతుష్టయంబువఱకును నమృతతుల్యంబుగను ఘటికాయుగ్మంబునకుం బై ని యామ పర్యంతంబు మధుతుల్యంబుగను సార్ధయామపర్యంతంబు క్షీరతుల్యంబుగను బిదప దండచతుష్టయపర్యంతంబు క్షీరమిశ్రజలనదృశంబుగను బిదప బ్రహరత్రయపర్యం తంబు పానీయంబుగను బిమ్మట సూర్యాస్తమయపర్యంతంబు శోణితంబుగను జెప్పం బడియె. చతుర్థ ప్రహరంబునం గాని రాత్రికాలంబునం గాని పితృతర్పణంబు గావింపం జనదు. అప్పుడు కావించినతర్పణంబు రాక్షసగృహీతం బగు.

230

- గీ. జలమునకు శౌరి దేవత సలిలపూతుఁ, జై నవాఁ డుచ్చైఃప్రీతి కిర్దుఁ డగును
గాన జలపానమున జలస్నానమునను, జెదవలయుఁ బనిప్రీతి ముందు ఇరుఁడు. 231
- క. అమృతసమం బగుసలిలం, బమృతంబునకంటె నధిక మగుఁ గుశనన
ర్గమువలనఁ గానఁ గుశమహి, మము చెప్పఁ దరంబు గాదు మా కెప్పుడికన్. 232
- క. నిరతమును బవిత్తుండు కుశ, కరుఁ డాతండు చేయుచుట్టికర్మము లెల్లన్
ద్వారితముగ సిద్ధి నొందుటఁ, బరమేశ్వరకృపను వేగ పడయఁ గలుగున్. 233
- క. కుశమూలంబున బ్రహ్మయుఁ, బశుపతియుఁ గుశాగ్రమందుఁ బద్మాక్షుండున్
గుశమధ్యమందు నుందురు, కుశభరు డద్దాన సురలకును బూజ్యుఁ డగున్. 234
- వ. కుశలనియును గాశ లనియును యవప్రత్రంబు లనియును వ్రీహు లనియును బల్బ
జంబు లనియును బుండరీకంబు లనియును గుముదంబు లనియును దర్పలు సక్తాంధం
బులు గా నుండు. అకృష్ణతలచేఁ గావింపంబడు పితృలర్పణంబు నిష్ఫలంబు. జల
స్థితం డై భూమియందుఁ గాని భూస్థితం డై జలంబునందుఁ గాని కావించినతర్ప
ణంబు వ్యర్థం బగు. అర్ధ్రవస్త్రధరుం డై జలంబునం దుండి జలంబునందుఁ దర్ప
ణంబు గావించె నేని దేవతాపితృసంతృప్తి చేకూరు. శుష్కవస్త్రధరుం డై సలంబునం
దుండి సలంబునందుఁ దర్పణంబు గావించె నేని తచ్చతగుణాధిపదేవతాపితృసంతృప్తి
చేకూరు. ఉక్తనియమంబులతోడ మున్ను పితృదేవతలచే సకలజనోద్ధరణార్థంబు
శ్రాద్ధంబులు సమంత్రంబులుగా నిర్మితంబు లయ్యె. శ్రాద్ధంబు పుష్పంబు. ఫలంబు
బ్రహ్మసమాగమంబు. ఇత శ్రాద్ధవిధానంబు కనుము.

—: అ న్వా హ ర్య శ్రా ద్ధ వి ధా న క థ న ము —

యథానియమంబుగా బ్రాహ్మణులను దేవపితృస్థానంబులందు నిమగ్తించి శ్రాద్ధాంగ
తర్పణం బుక్త కాలంబునం గావించి యన్వాహర్యపార్యణశ్రాద్ధంబు గావింప సంకల్పించి
సక్తువుచేఁ గాని తండులంబులచేఁ గాని యేర్పఱింపంబడినపైత్ర్యచరువును “ బిత్తభోగ్య
నిర్వపామి ” యని దక్షిణభాగమందుంచి యభిఘరించి చేతురంగుళవిస్తృతంబును
విత్స్తాయితంబును సగునిర్వాప్తత్రయంబు గావించి రత్నపరిమితంబును ఖాదిరంబును
రజతయుక్తంబును హస్తాకారాగ్రంబును బరిశిష్టంబును సగుదర్శిత్రయంబును నుదక్పా
త్రంబులును గాంధ్యంబును మేక్షణంబును సమిధలును గుళలును దిలపాత్రంబును
వస్త్రంబులును గంధధూపాదులును దక్షిణభాగమందుంచిన సవ్యావసవ్యంబులుగా
భవనపురోభాగంబున గోమయగోమూత్రంబులచే మండలద్వయంబు గావించి మండ
లార్చనంబు చేసి యందు బ్రాహ్మణులపాదములు గడిగి తానును బాదప్రయోగనంబు
గావించుకొని యాచమించి విప్రుల నాచమింపజేసి విష్టరంబులందుఁ గూర్చుండ
బెట్టి దేవపూర్వకంబుగ దేవవిహితమంత్రంబులతోడ బ్రాహ్మణుల కర్పూదు లొసంగి
తదనంత్రం బడిసి స్వగృహోక్తవిధానంబుచే నగ్నికరణంబున నగ్ని ఖోమలకు నాప్యా

యనంబు గావించి దక్షిణాభిముఖుం డై విప్రసాన్నిధ్యంబున భూమ్యుల్లేఖనంబు గావించి యచ్చట దర్భ లుంచి యవనేజనంబు చేసి దర్భలపైని నామగోత్రాది కీర్తనంబుతోడఁ బిండోత్తరయంబు యథాక్రమంబుగ నుంచి పిండంబులపై శేషాన్న కణంబుల నుంచి దర్భలను లేపభాక్కుల నుద్దేశించి దర్బహస్తంబుతోఁ గాని కుశతోడం గాని తుడిచి జపించి ప్రత్యవనేజనంబు గావించి యర్చించి పిండంబులకు నమస్కరించి తదన్నకణంబులు పితృబ్రాహ్మణపాత్రంబులో నుంచి పిమ్మట “స్వధైమామ” స్తని పిండోగ్రభాగంబున సవవిత్ర మగుతిలోదకంబు విడిచి యథావిధిగఁ ద్యాగంబు గావించవలయు. బ్రాహ్మణులు ముందుగాఁ దత్పిండకణంబులు భక్షింపవలయు. ఆహితపిండమాత్రాభక్షణంబునంజేసి శ్రాద్ధం బన్వాహార్యం బయ్యె. విప్రభోజనానంతరము తృప్తిప్రశ్నముం గావించి వికీరాన్నంబు సతిలోదకంబుగా భూమిపై నుంపవలయు. తరువాతఁ బిండంబులపై స్వధావాచనకాదులు నిర్వర్తించి యుద్వాసనంబు గావించి బ్రాహ్మణులకుఁ బ్రదక్షిణనమస్కారంబులు గావించి దక్షిణాతాంబూలము లొసంగి “దాతారో నోఽభివరంతా” మనుమంత్రంబుచే వాంఛితార్థంబులం గోరి వారివలన వరంబులం బడసి “వాజే వాజే” యనుమంత్రంబు జపించి బ్రాహ్మణులను గుశాగ్రంబుచే విసరింపవలయు. పిమ్మటఁ బుత్రార్థిని యగుకర్తృపత్ని మధ్యమ పిండంబు భక్షింప వలయు. అద్దాన నాయమకు వంశవర్ధనం డగుపుత్రుండు గలుగు. ఆవల మిగిలినపిండంబులను గోవునకుఁ గాని బ్రాహ్మణునకుఁ గాని యగ్నియందుఁ గాని జలమునందుఁ గాని వినియోగింపవలయు. పిదప వైశ్వదేవంబును దేవతార్చనాదులును గావించి పితృక్షేమంబును నిష్ఠులతోడం గూడి భుజింపవలయు. ఈశ్రాద్ధంబు నమావాస్యయందును గృష్ణపక్షంబులందును రవి కన్యాకుంభనృషభనుం డై నప్పుడును గావింపం దగు. త్రివర్ణంబునకు సపిండికరణాత్మకం బగుశ్రాద్ధంబు గావింపవలసి వచ్చి నప్పు డీవిధంబున నాచరింపం దగు. అనుక్తం బంతయును దర్భశ్రాద్ధంబువోలే ననుష్ఠింపవలయు. ఇయ్యది సాగ్ను లగువారలు గావింపఁ దగినయన్వాహార్యపార్యణ శ్రాద్ధంబు.

— పాథారణపార్యణశ్రాద్ధవిధానకథనము :—

ఇంక సాధారణపార్యణశ్రాద్ధవిధానముం జెప్పెద. వినుము. ఆచమనానంతరము “షుత్రవంత” యనుమంత్రంబుచేఁ బవిత్రము ధరించి సంకల్పము చేసి శ్రాద్ధాధికారసిద్ధికిఁ బరిపదనుజ్ఞం బడసి శ్రాద్ధసంకల్పంబు చేసి గృహపురోభాగంబునం గాని గృహం గణంబునం గాని గోమయగోమూత్రంబులచే మండలద్వయంబు గావించి మండలార్చనంబు చేసి విప్రపాదప్రత్యోశనంబు చేసి తాను బాదప్రత్యోశనంబు చేసికొని యాచమించి పిదప బ్రాహ్మణుల నాచమింపంజేసి బ్రాహ్మణులకు విష్ణురంబు లుంచి కూర్చుండం జెట్టి శ్రాద్ధకర్మంబున కనుజ్ఞం బడసి పితృస్థానము “దమమాతా” యనుమంత్రంబుచేఁ దిక్షావీరణాదులు గావించి మండలత్రయంబు చేసి దేవసాసనంబున యవోదకాప్తోక్షణంబు

చేసి మండలంబు గావించి గాయత్రిచే బ్రాహ్మీంచి గయాది
 ధ్యానంబు గావించి విశ్వేదేవస్థానంబున నానందహస్తాదక్షిణంబు లొసంగి యష్టస్థి
 పాత్రాసాదనాదులు గావించి “శన్నో దేవీ” యనుమంత్రంబుచే నుదకింబు పాత్రల
 యందుఁ బూరించి “యవోఽసి” యనుమంత్రంబుచే యవలు గాని తంజలములు
 గాని యుంచి యష్టస్థిపాత్రార్చన గావించి పాత్రములు సంక్షుంబులు చేసి “విశ్వే
 దేవాస” యనుమంత్రంబుచే విశ్వేదేవుల నావాహించి “యా ఏష్యా” యనుమంత్రం
 బుచే నర్ఘ్యంబు నభిమంత్రించి విశ్వేదేవుల కర్ఘ్యద్వయంబు నొసంగి “గంధద్వారా”
 మనుమంత్రంబుచే గంధంబును “నాయనేతే” యనుమంత్రంబుచే బుష్పంబులును
 “ధూరిసి” యనుమంత్రంబుచే ధూపంబును “సుద్దీప్యస్వ” యనుమంత్రంబుచే దీపం
 బును “యువాసువాసా” యనుమంత్రంబుచే వస్త్రంబును నొసంగి దేవార్చనాపూర్తి
 యొనర్చి తదనుజ్ఞం బడసి పితృస్థానంబున యథాపూర్వంబుగ నాననాదు లొసంగి
 మండలత్రయంబునందుఁ బాత్రత్రయ సాదనంబు గావించి “శన్నో దేవీ” యనుమంత్రం
 బుచే నుదకంబు పూరించి “తిలోఽసి” యనుమంత్రంబుచే బిత్తప్రీతినపూర్వకంబుగాఁ
 దిల లుంచి పూర్వోక్తవిధంబునఁ బాత్రార్చనంబు గావించి “యశంతస్తాస్వ” “ఆయం”
 తనుమంత్రంబులచే బిత్తదేవతల నావాహించి యష్టదానార్చనంబులు గావించి
 యర్చనాపరిపూర్తి చేసి స్వగృహోక్తవిధానంబున నగ్నేకరణంబు గావించి పితృ
 పాత్రంబునం దభిఘరించి యగ్నేకరణశిష్టవాయవ్యభాగాన్నంబు “స్వధేయ” మ్మని
 ముమ్మాటు చెప్పించు నుంచి తిరుగ నభిఘరించి హస్తాదక్షం బిచ్చి స్వధాకారంబుచే
 దృష్టి గలిగించి విశ్వేదేవస్థానంబున హస్తాదక్షం బొసంగి పాత్రాభిఘారంబు చేసి
 యన్నసూక్తమంత్రపఠనంబు గావించి పాత్రలయందుఁ బాత్రద్రవ్యంబులువడ్డించి యభిఘ
 రించి గాయత్రిచే బ్రాహ్మీంచి దేవస్థానంబున హస్తాదక్షం బొసంగి “పృథివీతేపాత్ర”
 మ్మను మంత్రంబుచే శ్రాద్ధాన్నంబు దత్త మొనర్చి “యే దేవా” యనుమంత్రంబుచే
 బ్రార్థించి యట్లే పితృస్థానంబునందును యథావిధి దత్త మొనరించి “యే చేహ
 పితరో” యనుమంత్రంబుచే బ్రార్థించి మంత్రతత్తాదిలోపపాయశ్చిత్తార్థంబు దశ
 గాయత్రిమంత్రపఠంబు గావించి సప్తవ్యాధాదిమంత్రంబులు పఠించి “యీశాన” యను
 మంత్రంబుచే నీశానాదిపాదనమస్కారంబు గావించి ధారాదత్తంబు చేసి “యోం
 తద్రభహ్మ” యనుమంత్రంబుచే స్తోత్రంబు గావించి “మధువాతా” యను మంత్రంబుచే
 మధువు వడ్డించి మొదలఁ బితరులకును బిడప విశ్వేదేవులకును నాపోశనం బొసంగి
 “యియం భోగ్లయా” యనుమంత్రంబుచే బ్రహ్మర్పణంబు గావించి “శ్రద్ధాయా”
 మనుప్రాణాహుతిమంత్రంబు పఠించి “యవేక్షితం యాచితవ్య” మ్మనుమంత్రంబుచే
 భోక్తృవిధిని నివేదించి “ఘక్షికా” యనుమంత్రంబుచే మక్షికానివృత్తిం గావించి
 బ్రాహ్మణభోజనసమాప్తిపర్యంతంబును నభిశ్రవణపితృస్వాధ్యాయపురాణభారతబృహ
 ద్రథంతరేంద్రదేశ సోమసూక్తమధుబ్రాహ్మణమండలబ్రాహ్మణహరిహరబ్రహ్మర్షస్తోత్ర

పరనంబులు యథావకాశంబుగాఁ గావించి బ్రాహ్మణభోజనానంతరం బగ్నోక్తిరణ తృప్తీయభాగాన్నంబును దుదక ముంచి గాయత్రీమంత్రంబుచేతను “మధువాతా” యనుమంత్రంబుచేతను నభిమంత్రించి పితృస్థానంబునఁ దృప్తిప్రశ్నంబుం గావించి “యనన్యత్ర” యనుమంత్రంబుచే వికీరాన్నంబు భూమిపై నుంచి పరిషేచనంబు గావించి దేవస్థానంబునందును దృప్తిప్రశ్నంబు గావించి “యసోమపాశ్చ” యనుమంత్రంబుచే వికీరాన్నంబు భూమిపై నుంచి పరిషేచనంబు గావించి దేవపితృమధ్యంబునఁ బ్రోక్షించి దక్షిణాగ్రంబులుగ దర్శింపఁ బుచ్చి వానిపై దిలోదకంబు విడిచి “యే అగ్ని దగ్ధా” యనుమంత్రంబుచే వికీరపిండముం బెట్టి తిలోదకంబు మార్చింపవలయు. భోక్త “యజమానకులే జాతా” యనుమంత్రంబుచే భుక్తశేషంబు భూమిపైకిం ద్రోయ వలయు. పిదప నుత్తరావేశనంబు నొసంగి సంకల్పముంజేసి పిండప్రదానానుజ్ఞం బడసి యగ్నోక్తిరణచతుర్థభాగాన్నంబును విప్రభుక్తశిష్టాన్న భాగంబును గలిపి యథావిధిగాఁ బిండత్రయంబు గావించి బ్రాహ్మణసాన్నిధ్యంబునంద దక్షిణభాగంబున గోమయ తేపనంబు గావించి “యపాం మేధ్య” మ్మను మంత్రంబుచేతను “నవహతా” యను మంత్రంబుచేతను భూసంస్కారంబు గావించి దానిపై “నాయంతు పితరో” యను మంత్రంబుచే దర్శింప నుంచి తిలోదకంబుచే మార్చించి “యేత త్తే పిత” యనుమంత్రంబులచే బిండంబు లుంచి “యమీ మదంత” మున్నగుమంత్రంబులచే బ్రార్థించి యన్నకణాక్రూణంబు గావించి “యేతాని వ” యనుమంత్రంబుచే వస్త్రంబు లర్పించి “యూరం వహంతీ” యను మంత్రంబుచే దిలోదకంబు నర్పించి “నమో వః పితరో” యనుమంత్రంబుచే నమస్కరించి “గృహాన్న” యనుమంత్రంబుచే బ్రార్థించి “యు త్తివత” యను మంత్రంబుచే బితృత్వాచనంబు గావించి “పరేత పితరో” యిత్యాదిమంత్రంబులచే గమనమార్గముం జూపి పునరాగమనంబు నాకాంక్షించి సూర్యావలోకనంబు చేసి పిదప బిండపార్వణపూజయుఁ బిండోద్వాసనంబును గావించి పితరులకు స్వస్తివాచన కంబును బూజాదులును జేసి యక్షయోగదకంబు నొసంగి “ఋచేత్వా” యను మంత్రంబుచే గూర్చుగంధి విప్పి కూర్చు నజలంబుగా స్వధాకారంబుచే భూమిపై వైచి “వాజే వాజో” యనుమంత్రంబుచే దక్షిణ నభిమంత్రించి యొసంగి “యామావాజస్య” యనుమంత్రంబుచే బ్రదక్షిణంబు గావించి “దాతారో నోఽభివర్ధంతా” మనుమంత్రంబుచే వాంఛితార్థముం గోరి “దాతారో వోఽభివర్ధంతా” మను మంత్రంబుచే బ్రాహ్మణపరంబులం బడసి యన్న శేషభోజనాభ్యనుజ్ఞం బడసి “యిహైవ స్త” మ్మను మంత్రంబుచే బ్రాబ్దుఖం దై బ్రాహ్మణాశీర్వాదముం బడసి “యద్య మే” యను మంత్రంబుచే బ్రార్థించి “కయానశ్చిత్ర” యనుమంత్రంబుచే నష్టపదంబు లనుప్రజనంబు గావించవలయు. పిదప గృహంబున మ్రుగ్గుం బెట్టం దగు. తదనంతరము తైత్తిర్యదేవ శివతాత్పర్యంబు గావించి బంధుయ క్తముగాఁ బితృశేషంబు భుజింపవలయు. ఈ పితృధర్మంబునన్ని కలఁ ద్తైత్తిర్య సు బ్రహ్మసంధం దై నను ననువీతం దై నను స్త్రీ యొనను

శూద్రు డై నను సర్వమును జేయం దగు. స్త్రీశూద్రానుసరణులు మంత్రరహితం బుగా నేతద్విధానంబుతోడఁ గావింపవలయు.

—: వృద్ధి పార్యణ శ్రాద్ధ విధాన కథనము :—

ఇంక వృద్ధిపార్యణ శ్రాద్ధవిధానముం జెప్పెద. వినుము. వృద్ధి శ్రాద్ధంబు యజ్ఞవివాహాల్లె నాదులందుఁ గావింపం దగినది. మొదట మాతలును బిడపఁ బిర్రులును దరువాత మాతా మహాలును బిమ్మట విశ్వేదేవులును బూహార్షులు, ఇద్దఱిద్దఱు శ్రాహ్మణులకుఁ యుగపన్న మంత్రణము గావింపవలయు. దధ్యక్షతృణలోదకమిశ్రితంబు లిససింపింబులును బూర్వాగ్ర కుశలయందుఁ బ్రాజ్ఞులుం డై యర్చింపవలయు. శ్వేతపృష్ఠకంకుమచందనాదులును దిలస్థానంబున యవలును దృష్టివక్షస్థానంబున సంఘ్న మనియును నుపయోగింపందగు. అపసవ్యంబును దిలును బిత్వతీర్థదానంబును స్వధాకారంబును సంబంధనామగోత్రంబు లును నిందు లేవు. వృద్ధి శ్రాద్ధంబు నమస్కారమంత్రంబుచేఁ గావించి శూద్రుండును సర్వదానంబులు నొసంగవలయు. శూద్రునకు దానంబువలన సకలాభివృద్ధియుం గలుగు.

—: ఏకోద్దిష్ట శ్రాద్ధ విధాన కథనము :—

ఇంక నేకోద్దిష్ట శ్రాద్ధవిధానముం జెప్పెద. వినుము. మృతుఁ డై నవానిం గూర్చి యేకాద శాహంబునఁ గావింపంబడు శ్రాద్ధం బేకోద్దిష్టంబు. ద్వాదశదినంబున జీవుండు స్వగృహం బునఁ బుత్రమిత్త్రకళత్రాదులం జూచుకొని లోకాంతరంబున కేఁగుం గాన ద్వాదశ దినంబులును మృతునకుఁ బిండప్రదానంబు చేయవలయు. అది యతినికే బాధేయం బగు. ద్వాదశదినంబున నేకాదశాహంబునం జేసినట్ల యేకోద్దిష్ట శ్రాద్ధంబు గావింపవలయు. ఏకోద్దిష్ట శ్రాద్ధం బావాహనాగ్నేకరణదేవవర్జితంబును నేకపత్రంబును నేకారణంబును నేకవిప్రకంబును స్వధానమఃశితృశబ్దవర్జితంబును నేకపిండంబునుం గా నుండవలయు. శ్రాద్ధ మంతయును బ్రాచీనావీతంబుతోడన కావింపం దగు. సితృస్థానంబునఁ బ్రేతశబ్దం బును నక్షయ్యస్థానంబున “నుపతిష్ఠతా” మనియును వినరనంబున “నభిరమ్యతా” మని యును జెప్పం దగు. ఈవిధంబున ననుమానంబును సంవత్సరాంతంబున సాపిండ్యంబు చేయనంతవఱకును శ్రాద్ధంబు నాచరించు చుండందగు. మఱియును ద్వాదశదినంబున ద్విజదంపతులను శయ్యపైఁ గూర్చుండఁజెట్టి వారికి మధుపర్కంబు నొసంగి దధిదుగ్ధ యుతం బగుపాత్రలో మృతశిశులూటాస్థిగంధంబు గలిపి తదర్ఘ్యంబు వారిచేఁ ద్రావించి తచ్ఛయ్యాదానంబు నా బ్రాహ్మణున కొసంగి భూషణవస్త్రాదులచే సంతృప్తి గావింపవలయు. ఇది ప్రాచీనధర్మంబు. ఏతద్దానంబువలన మృతజీవుండు సుఖంబుగా నూర్ధ్వలోకంబునకుఁ జేరంగలండు. వేదపురాణాదులయందు శయ్యాప్రతిగ్రహంబు దూష్యంబుగాఁ జెప్పంబడియుండుటచే శయ్యాప్రతిగ్రహీత పునస్సంస్కారార్హుం డగు. వత్సరంబువఱకును మృతశిశుంబును గవీలాదానంబును నుదకుంభదానంబును దిలోదక దానంబును గావించు చుండవలయు. సంవత్సరంబు పూర్ణం బైనపిదప సపిండీకరణ

శ్రాద్ధంబు గావింపవలయు. అటుపిమ్మట మృతుండు ప్రేతత్వవిముక్తి జెంది పార్వణ భాక్కు- కాగలండు.

—: సపిండికరణశ్రాద్ధవిధానకథనము :—

ద్వాదశాహసపిండికరణపక్షానుసారంబుగా ద్వాదశాహంబున సపిండికరణశ్రాద్ధంబు గావింపం దగు. సపిండికరణశ్రాద్ధంబున దేవస్థానంబును బిత్తస్థానంబును బ్రేతస్థానంబును నుండవలయు. పాత్రచతుష్టయంబునందు గంధోదకంబును దిలలును నుంచి పితృపాత్రం బులందుఁ బ్రేతపాత్రోదకంబు సంయోజనంబు గావించి యట్లే ప్రేతపిండంబును బిత్త పిండంబులందు సంయోజనంబు గావింపవలయు. సపిండికరణానంతరంబు ప్రేత పితృత్వ ముం బడయు. చతుర్థపురుషుం డగ్ని పావ్వాత్తాదులందుఁ జేరి యమృతత్వముం జెందు. అది మొదలుకొని పితృశ్రాద్ధదినంబునందును సంక్రమణోపరాగాదిపర్వంబులందును ద్రిపిండ పార్వణశ్రాద్ధంబు గావింపవలయు ఏకోద్దిపంబు గావింపక సిత్తమృతాహంబునందు సదైవం బగుపార్వణ శ్రాద్ధంబు గావించె నేని తా నధోగతిం బొందుటయె కాక పితరుల కధోగతిం గలిగిం చినవాఁ డగు. చతుర్థపురుషుండు ముక్తుం డైనను గుళ మారజనంబున లేపభాగిత్వముం బొందుచుండు. లేపభాక్కు- లగుచతుర్థాదులు మువ్వ రును. బిండభాక్కు- లగుపిత్రాదులు మువ్వరును పిండంబుం డగుక ర్తయును సప్తపురుష సపిండు లగుచున్నవారు. పితృపితామహప్రపితామహులు వసురుద్రాదిత్య రూపు లగుచున్నవారు.

235

గీ. ఈపితృశ్రాద్ధవృత్తాంత మెవ్వఁడేని, వినినఁ బఠించినను వచించినను జెందు నఖిలనిశ్చేయసంబుల నందు నిందుఁ, బితృగణానుగ్రహప్రాప్తికతనఁజేసి.

236

క. అపవ్రధు భీష్ముం డి ట్లని, యెను దేవ ప్రమోద మయ్యె నిపు డీవు వచిం చినవిషయ మెల్ల విని నిడ, వినిపింపుము సోమవంశవృత్తాంతంబుక.

237

వ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుండు భీష్మున కి ట్లనియె.

238

—: సోమవంశవృత్తాంతకథనము —

సీ. మున్ను బ్రహ్మాదేశమున సృష్టి యొనరింప, నత్రిమహాముని యాత్మ నెంచి చని యొక్కఁ ఘోరకాననమున కచ్చోట, నధికనిష్ఠాగరిష్ఠాత్ముఁ డగుచు నన్యసాధ్యము గానియట్టియను త్తమ, తప మాచరించెడితరుణమందు న్రవించియె నతనినేత్రములనుండి బలంబు, దెన లెల్ల వెలిగించుచీ పితోడ

గీ. దాని సుతవాంఛచే దితల్ తథాను లగుచుఁ, ద్రాక్షి గర్భంబు దాల్చి తద్గర్భభరణు నోషణలక విడుచుటయును నజుండు, గర్భపిండంబు లెల్ల నొక్కటిగఁ జేసె.

239

క. అలక్షణ దక్షిణంబు బు, తత్సంతద్యుతి గల్గి మోహనాకారముతో

విగ్రహంబు బాహుల్యం దగ్గరంబు, సాన్వితజరణమను కవితమార్గము గొలువక.

240

- సీ. ఆకుమారుని సహస్రాస్థ్యరథంబున, గూరుడుండగఁ జెట్టికొని యబుడు
తనలోకమునకుఁ గైకొని పోవ నట నున్న, వార లెల్లరుఁ దదాకారమునకు
విస్మయం బొందుచు విడిచివ్రకారంబు, అను నుతించిరి మహాల్లాస మెనఁగ
నపుడు బ్రహ్మరు లయ్యుమృతరక్మిని జేసి, కొనిరి కోరి యధీశ్వరునిగఁ దమకః
- గీ. సంత ద్విబరాజనామంబు నందయోష, ధులను దీపింపజేయుటవలనఁ బరగి
యోషధీశ్వరుఁ డనవేర నుల్లసిల్లె, ధాతృనిర్మితసోమాభిధానుఁ డతఁడు. 241
- గీ. అతఁడు రసరూపుఁ డగుటచే నందజకును, జల్లందనమును సప్రహర మును నొనఁగు
నట్టివాఁ డయ్యె నద్దాన నతఁడె జూడఁ, దొడఁగి రెల్లరు సమధికోత్సవితతోడ. 242
- గీ. సతము వృద్ధియు శుక్లపక్షంబునందు, గృష్ణపక్షంబునందు బ్రతీక్షితయును
గలిగి చూపఁజ కాశ్చర్యకరము గాఁగ, నుండఁ దొడఁగెను నాలసమండలంబు. 243
- ఆ. అంతఁ గొంతకాల మరుగంగ సోముఁడు, యశావనాభిరాముఁ డగుచు మిగుల
జూడ నొప్పఁ బద్మసూతి యొసంగిన, యాయుధములు కరములందుఁ దాల్చి. 244
- వ. అప్పుడు ప్రాచేతసుం డైనదక్షప్రజాపతి రూపలావణ్యభానమాన లగునిజన్మమింశతికన్యక
లను జంద్రునకు సతులు గా నొనంగె. 245
- గీ. అంతటను శీతకరుఁ డొకయడవిలోన, నయుతపద్మాబ్జములు చేసె నమృతాంఘ్రి
సరసిజఘ్నానలత్పరస్వాంతః డగుచు, దారుణం బైనతపము సత్యద్భుతముగి. 246
- సీ. అంతట భగవానుఁ డగువిష్ణు వలసినఁ, బ్రత్యక్షమై తలపంబు మెచ్చి
వత్స కోరు మొసంగువాడఁ నీవాంఛితా, ర్థము నని పలుకంగ నమృతరక్మి
కంజాక్ష యింద్రలోకంబున రాజనూ, యము నేయ నా కిచ్చ యంకరించె
నది తీర్పు మనుటయు నమృతం డట్టులె, యగుఁగాక యని యదృశ్యత్వ మొండె
- ఆ. సంత నింద్రలోకమందు సోముఁడు రాజ, సూయయాగమునకుఁ జొచ్చుటయును
నఖిలదేవతలును నఖిలతాపనులును, నరుగుదెంచి రమితవార మొదవ. 247
- గీ. అప్పుడు భృగు వయ్యె నధ్వర్యుఁడత్రి హాత, యయ్యెఁ బరమేష్ఠి యుద్ధాత యయ్యెబ్రహ్మ
యయ్యె విష్ణువు సనకాదు లైరి సభ్యు, లయ్యెఁ గ్రతురక్షకుఁడు త్రిపురాంతకుండు. 248
- ఆ. అట్లు వార లెల్ల నర్థప్రదంబుల, నధిపనించి శాస్త్రవిధిని జేయ
నుచిత మైనరీతి నొనరించి కార్యక, లాప మెల్ల నిస్తులంబు గాఁగ. 249
- ఆ. క్రతుసూక్తి నేయఁగను సోముఁ డానంద, పరవశక్తితస్వభావుఁ డగుచు
దక్షిణ గ నొనంగెఁ దై లోక్యమును ఋత్వి, గగ్రణులకుఁ దృప్తి యామతిల్ల. 250
- క. అంతటను సవభృథు బ, త్యంతశ్లాఘ్యము గ జరిగె నటుమీఁద నిశా
కాంతునిప్రభాప్రభావము, లంతంత మెచ్చె జగము లచ్చెరువొందక. 251
- వ. అప్పుడు తన్మోహనాకారనిర్మలమహాశక్తితాంతఃకరణ లై లక్ష్మీయును సీసీవాలి
యును ద్యుతియును ఋషియును బ్రభయను గంహాపును గీర్తియును పంశుమాలియును

ధృతియును దమభర్త లగునారాయణకర్తమవిభావసుధాత్మప్రభాకరహవిష్కజ్జయంత
కశ్యపనందులను బరిత్యజించి సుధాంశుని నాశ్రయింప నాతండు కామబాణాభితస్తాంగు
లగునయ్యంగనామణులను గౌగిటం జేర్చికొని సౌఖ్యవార్ధిం దేల్చె. 252

గీ. అప్పు డది దోష మని చెప్ప నతనియెదుట, నలవి గామిని మును లెల్ల నడంగియుండి
రతని శపియించుటకును శక్యంబు గామి, నత్తెటవలమగలును నో రెత్త రై రి. 253

గీ. అట్లు సోముడు రాజసూయాధ్వరాస్త, దివ్యశక్తిసమేతుఁ డై తేజరిలుచు
సప్తలోకాధిపత్యంబు సంతరించె, యాగమాహమ్మ్య మెన్నంగ నలవి యగునె. 254

—: తా రా చంద్ర స మా గ మ క థ స ము . —

సీ. ఆవిధంబునఁ గొంత యరుగంగఁ గాలంబు, జై వాత్సకుం డొకసమయమందు
నందనోద్యానంబునకు నేగి విహరింపఁ, గనుఁగొని యచట నాకస్మికముగ
స్తనభారనమ్రమధ్యయును నితంబభా, రాలసగమనయు సబముఖయుఁ
జంచలేక్షణయును జగదేకమోహనా, కారయు సగుగురుదారఁ దార

గీ. మదనబాణప్రవీడితహృదయుఁ డగుచు, దత్సమీపంబునకుఁ జేరి తరుణి నీకుఁ
గోసి యిచ్చెడఁ బూలు చేకొ మ్మ టంచు, సుమములను గోసి చల్లె నానుదతిపై ని.

క. అంతట నాపూవులు రతి, కాంతునిబాణములువోలెఁ గాండఁగ మేనక
స్వాంతము పరవశము గ నా, కాంతామణి యడట బొమ్మకై వడి నిలిచెకా. 256

ఉ. అప్పుడు శీతరశ్మి బిగియారఁ గవుంగిటఁ జేర్చి యాచెలికా
ముప్పిరిగొన్న మోహమున ముదిడు చుండఁగ నాలతాంగియుకా
గొప్పు విడంగ దేహము గగుర్పొడువంగను బైట జాట నే
ర్పొప్పు భజామృణాళముల నొత్తి కవుంగిట గ్రుచ్చె నాతనికా. 257

వ. అట్లు లాయరువురును సన్యోన్యగాథాలింగనప్రవర్ధమానప్రేమరసనిమగ్నమానసు లై
కొంతకాలంబు మేనులు మఱచి సమాధినిష్ఠాగరిష్ఠులువోలె ననంగ కేళీసుఖానందంబు
ననుభవించిరి. 258

గీ. అవలఁ జంద్రుఁడు తారపైఁ దవులువడ్డ, మనను దిరుగమిఁ దా నొంటి సనఁగ లేక
యానుదతిఁ దోడుకొని పోయె నాత్మభవన, మునకుఁ గామసుఖాబ్ధిలో మునిగి తేల.

గీ. అట్లు తోడ్కొని పోయి యాయతివ నతఁడు, తనగృహంబున దానితో ననుదినంబు
మమృధోపనివద్దోష్యమంత్రములను, గడఁగె నాహ్లాద మొనరింపఁ గౌతుకమున.

వ. అప్పుడు సురాచార్యుండు తారాచిరహాసలదహ్యమానమానసుం డై సర్వంబును
ధ్యానదృష్టి గనుంగొని హిమాంశునియెడ శాపంబులును నాభిచారికృత్యంబులును
నిష్ప్రయోజనంబు లగుటంజేసి యామార్గంబు విడిచి. 261

ఉ. అతనియొద్ద కేగి వినయంబు నయంబును నొప్పఁ జంద్ర స
జాతండు వై తి వృత్తిఁ బ్రశంసకు నెక్కితి వెల్లనిరర

- వాతములోన నేర్పితివి వందనపాత్రము లై చవిద్యలక
నీతులు నీకుఁ జెప్పవలెనే పరు లును నుతించి యుంతులక. 262
- క. న్యాయమె గురుదారను నీ, చాయను గ్రహియింప నీరు సంసారంబుల్
చేయుదురై యింకిఁ దరుణులు, కాయజనమరూప పేజె గతి తప్పిచువోక. 263
- క. కావున నిష్పత్తి కై నను, నావెలఁదిని నిమ్ము నాకు నయ మేవారక
దీవించి నిన్ను నే నా, యావనధంబునకుఁ బోదు నని యర్థింపక. 264
- గీ. చంద్రుఁ డిట్లనియెను సుగూఢార్థ చినుము, నేను దాదాప్రియుండను గాని పేవు
గావు తారాప్రియుండవు గాన నింకఁ, జదువు చాలించి వామ్ము పేనదనమునకు. 265
- క. అనవుడు గీఃపతి యేమియు, నను బాలక మనములోన చటమటపదమక
జని యింద్రునినవిధమునకు, ఎనిసించెను జరిగినట్టివృత్తాంతంబుక. 266
- క. విని యావిషయం బంతయు, సనిమిషనాథుండు నిర్జరాన్వితుఁ డగుచుక
జనుడెంచి విధునికడ కి, ట్లనియెను ద్విజరాజ తెలియు నఖిలము సేవక. 267
- గీ. అనుచితము గాదె గురుదార సధిగమింపఁ, జెప్పవలయునె నీకును శీతరణ
విడువు మిప్పటి కై న నావెలఁది ననుడు, హిమమయూఖుండు నవ్వును నిట్లు లనియె.
- గీ. అనిమిషాక్షిణ నే జేసినట్టికార్య, మరుచితం బైన నీచేసినట్టికార్య
ముచిత మైనది గాఁబోలు నుగ్గడింప, వలెనె మఱచివో యింతలోపలనె నీవు. 269
- క. పెద్ద వయి వచ్చినాడెవె, బుద్ధులు గజపంగ నాకుఁ బో. మ్మిడ నీ
పెద్దటికము గౌతమసతి, యొద్దను జూపింపు మదియె యుచితము నీకుక. 270
- క. అనవుడుఁ బురుషూత్తమం డా, తనితోడను మాట లాడఁ దగ దని శీఘ్రం
బునఁ గైలాసంబునకుక, జని తెలిపె మహేశ్వరునకు జరిగినగాథక. 271
- నీ. అంతట నీశ్వరుం డది యెల్ల నాలించి, యాగ్రహంబు జనింప నాత్మలోన
నజగవంబును దాల్చి హస్తంబునను వెంటఁ, బ్రమథగణంబులు బయలుదేలి
నతిభయంకరము గా నరుడెంచి సోముని, పట్టనంబును జట్టు ముట్టడింప
నమృతాంశుండు శనై శ్చరాంగారకగ్రహ, భ్రాజమానాత్మప్రభావుఁ డగుచు
- గీ. నసురనక్షత్రదై త్యసైన్యంబుతోడఁ, గూడుకొని సాహసమున మార్కొనియె వారుని
నవుడు వారల కిరువుర కాహవంబు, జరిగె భువనంబు లన్నియు సంవలింప. 272
- క. వా రనోన్యమము విడిచెడి, నారాచంబులు బలప్రణాళనమును జే
కూరుచుటయె కాక మహా, దారుణముగఁ దొడఁగె లోకదహన మొనర్చక. 273
- గీ. అంతటను గ్రోధతామ్రాక్షుఁ డగుచు వారుడు, విడిచెబ్రహ్మారోఽస్త్రంబువిధునిమీఁద
మనములోపల నాగ్రహం బినుమడింప, విడిచె సోమాస్త్రము విధుండు మృడునిమీఁద.
- క. అంతట నాయస్త్రంబులు, సంతాపము గలుగఁ జేయ జగముల కెల్లక
స్వాంతము జగల్లయభయా, క్రాంతము గా నరుగుడెంచి బ్రహ్మ రయమునక. 275

- సీ. హరసుధాకరులమధ్యమునందు నిలబడి, తిలకించి యమృతదీధితిముఖంబు
హరిశాంక పరదారహరణం బకార్యంబు, దానికై యిట్లు యుద్ధంబు సేయఁ
గడఁగుట పరిహాసకారణం బని యైనఁ, గలుగక పోయెనే తలఁపు నీకు
నుచితజూడవు నీవె యొనరింప నీరీతి, నినుఁ జూచి చెడిపోరె జనము లెల్ల
గీ. నీయప్రద్రవ నీ కేల యిమ్ము గురున, కతనిభార్యను నింతతో నంతరించు
సంగరము దానను బ్రపంచశాంతి గలుగు, నది హితము నీకు నాకును నందఱకును.
- క. అని చెప్పుటయును సోముఁడు, వనజభవునియెడల గౌరవము తన కుంటక
వినయమున నప్పగించెను, ననిమిష దేశేకున కతనియంబుజనేత్రక. 277
- వ. అంతట సురాచార్యుండు తారం గైకొని మహేశ్వనితోడం గలిసి చని నిజమంది
రంబున నుఖం బుండె. 278

—: బు ద వృత్తాంత కథనము :—

- సీ. తరువాత వత్సరాంతమునందు జనియించె, దారకుఁ బుత్రరత్నం బొకండు
భానునన్నిభుఁ డై నవానితేజంబుచే, దీప్తంబు లయ్యెను దిక్కు-లెల్ల
నప్పుడు బ్రహ్మాదు లరుదెంచి బ్రహ్మర్షి, దేవతాస్వీతు లై దివమునుండి
జాతకర్మోత్సవసందర్భమునఁ దార, నడిగి రీతఁడు వేసికొడు కటంచు
- గీ. సిగ్గుచే నామె తలవంచి చెప్ప కున్న, మరల నడిగిరి వార ల మృడ్వి నంతః
దార వచియించె సోమునితనయుఁ డనుచు, నెట్టకేలకు నాలింప నెల్లవారు. 279
- గీ. ఆపుడు బ్రహ్మాదు లెల్లరు నాయవత్య, మునకుఁ గరుణించి గ్రహసామ్యమును బుధాహ్వ
యమును సోమున కాబిడ్డ నప్పగించి, చనిరి సంతోషమున నిజసదనములకు. 280

—: పు రా వ శ్చరి త్ర కథనము :—

- సీ. అంతట నాబాలుఁ డమృతాంశునిసకాశ, మందుఁ జెందుచు వృద్ధి ననుదినంబు
వారణశాస్త్రప్రవర్తకత్వము నొంది, యస్త్రశస్త్రప్రవర్తి నారితేటి
నిఖిలవిద్యలు నేర్చి నిజతేజమునఁ బ్రపం, చముల నాశరించుశక్తి వడసి
యనుపమదీప్తితో నలరారు చుండంగ, నది గాంచి సోముఁ డాహ్లాద మొదవ
- గీ. నతని కొనఁగెను భూమండలాధిపత్య, మమ్మహాత్ముఁడు రాజ్యభారమ్ము దాల్చి
యేలుచును భూమి నిల యనునింతియందు, బడసెను బురూరపుం డనుకొడుకు నొకని.
- గీ. అతఁ డిలాపుత్రుఁ డగుటను నైలుఁ డనెడి, విశ్రుతిని జెంది వినుతింప విశ్వ మెల్ల
నశ్వమేషతంబును నాచరించి, దివ్యతపమున నజని సంతృప్తిపఱిచి. 282
- క. చెందెను లోకై శ్వర్యము, జెందె బురందరునియరసింహాసనముక
జెందె జగన్మోహన మగు, సౌందర్యము జెందె సతఁడు సర్వాధికతక. 283
- గీ. సర్వలోకహితైషి యై యుద్ధి యెల్ల, నేలెను బురూరవశిష్టమాశీశ్వరుండు
సర్వకాళానందదీధితివృక్షలతోడ, దేవరిల్లుచుఁ దనకీర్తి దెను సేంద. 284

- సీ. తనవులు ధరియించి ధర్మార్థకామంబు, లరుడేర నొక్కనాఁ డతినికడఁ
నామహీశ్వరుఁ డధికామంబులకు ధర్మ, ముచకంబుఁ దగు గాఁ బూజ చేసె
నందుల కధిపుపై సర్ధికామంబుల, కామతీలెను గోప మతిరరముగ
మొదల సర్థము శాపము నొసంగె లోభంబు, వలన నాశము సంభవలెడఁనట్లు
- గీ. కామ మిచ్చెను శాపంబు భూమిపతికి, గంధమాదచక్రై లనంగతకమార
గహాసమున నూర్వశీవియోగప్రభుత, మై నయన్మాదమునఁ దిరుచ్చు పిదప. 285
- సీ. అదియెల్ల విని ధర్మ మతనిపైని ననుగ్ర, హం బేర్పడఁగఁ జత్తమందు రాజ
జీవించెదవుగాక చిరకాలమును సీవు, ద్విజరాజకులము వెల్లు గాక
తావకహృదయంబు ధర్మమార్గమునుండి, యొక్కనేసఁగ వచ్చ వంతుఁ గాక
యూర్వశీవిరహజాతోన్మాద మటువది, యేండ్లు మాత్రమ యుండి యేగు గాక.
- గీ. యవల నూర్వశీయంద నీ కన్వయాభి, వృద్ధికురు లై చనుతు లుదయిత్రు గాక
యనుచు దీవించి యర్థకామాన్వితముగఁ, జనియె నంతఁ బురూరవఃశ్మౌవరుండు. 286
- వ. బ్రహ్మప్రసాదావాప్త సకలశక్తియుక్తుం డగుటంజేసి మహేంద్రాహవ్యనంబున ననుదినం
బును దేవలోకంబున కేగుచు వచ్చుచు నుండె. అంత నొక్కనాఁడు మహేంద్రనమే
తుం డై సభోమార్గంబున నేగుచు. 287
- గీ. ఎవడు ము న్నింద్రు గోవిందు నెదిరి నిలిచి, గలిచె నాయోధనమున నాకేంద్రై త్యుఁ
డూర్వశీచిత్రరేఖల నుదిలకొనఁగి, జెలుగునిబోవునెడఁ గాంచి షీతివిభుండు. 288
- గీ. క్రోధతామ్రాత్ముఁ డై వానిఁ గ్రూరశరప, రంపకు గుఱి నేసిన రాక్షసుండు
కనలి గడఁ గొని వై చిన త్కౌతలేంద్రుఁ, డనురపతిమీఁద వాయవ్య మత్రు మేసె.
- ఆ. అధిపునత్రుహతికి నాగజాలక కేళి, మానినుల నొసంగి మైత్రి సేసె
నంత నూర్వశీని బుధాత్మజన్మండు కొని, వచ్చి యిచ్చెఁ ద్రిదశవల్లభునక. 290
- సీ. శతమన్యుఁ డామహీపతి యొనర్చినకార్య, మునకు సత్యంతసమ్మోద మొంది
యాతనిసంప్రీతికై యొక్కరూఢకం, బాడింప భరతున కానతిచ్చె
భరతుఁ డింద్రునియాజ్ఞ వడసి లక్ష్మీస్వయం, వరము ప్రదర్శింపవలయు ననుచు
నాదేశ మొనరింప నచ్చరలకు వార, లర్హమేములతో నరుగుదెంచి
- గీ. లాస్య మొనరింపఁదొడఁగిరి లక్ష్మీమేష, మును ధరించినయూర్వశి తనమనంబు
తవులుకొనుటయు నప్పురూరవునిమీఁద, నాడఁ దొడఁగె లయాభినయంబు తెడల. 291
- వ. అంతట భరతుం డది గ్రహించి క్రోధాయ త్తమానముం డై వషివరంబులు లత యై
యుండునట్లు లూర్వశీకిని బిశాచుం బగునట్లు పురూరవునకును శాపం బొసంగె. 292
- గీ. అంత వా రిర్వురును శాప మంత మొందు, నంతవఱకును గ్లభంబు లనుభవించి
యవల బడసి స్వరూపంబు లా తత్తప్తి, దీక్ష గామనుఖంబుల దేలియాడి. 293
- వ. ఆయువు దృఢాయువు వశ్యాయువు ధనాయువు వృత్తిమంతండు వసువు దివిజాతండు

సుబాహువు ననునెనిమిదిమందినుపుత్రులం బడసిరి. ఆయువునకు సహజముడు వృద్ధ శర్మ రజి దంభుడు వివాహము యనునేగురు మహళధు లుదయించిరి. రజికి నూర్వరు కుమారులు గలిగి రాజేయు లనువ్విశ్రుతిం బడసిరి. రజి తపంబు గావించి నారాయణుని వలన దేవాసురమనుష్యులను జయించునట్లు వరముం బడసె. 294

- ఆ. అంతః గొంతకాల మరుగంగఁ బ్రహాదు, నకును వృతశత్రునకును ఘోర యుద్ధ మయ్యె దైత్యు లొక్కప్రక్కను సుర, లొక్కప్రక్క నుండి యుదుట చూప.
- గీ. అట్లు త్రిశతాబ్దములు యుద్ధ మగుడు నందు, నొక్కరికిఁ గూడ నొనగూడ కనెడి జయము బ్రహ్మకడ కేగి సురలును రాక్షసులును, నడిగి రెవ్వరిదొ జయంబు నుడువు మనుచు.

— ర జి మ హీ ప తి వృ త్తాంత కథ న ము —

- ఆ. అంత స్రష్ట యిట్లు లనియెను రజి యెందు, నుంచు నందు విజయ మొదవు ననుడు నమరు లమరవై రు లరుడెంచి రయమున, రజిని గోరి రాత్మరక్షకుని గ. 297
- సీ. అంతట రజవసుధాధినాథుడు ధర్మ, పక్షిరక్షణస క్తభావుఁ డగుట నమరాధిపతికి సహాయభూతుం డయి, యోడించి దై త్యుల యుద్ధమందు స్వర్గసామ్రాజ్యంబు స్థాపించి సుర లెల్ల, సన్నతింపఁగ వజ్రసఖ్య మొంది కావింపఁ దగినసత్కార్యముల్ గావించి, తపము సేయఁగ నేగె విషివమునకు
- గీ. నంత రజపుత్రు లింద్రునియజ్ఞభాగ, రాజ్యములను హరించి పరాక్రమమున నప్రతిమశక్తు లై యుండ హరిహాయుండు, దై న్య మొంది బృహస్పతి దరికిఁ జేరి. 298
- క. ఒనరించి నమస్కారము, తనదురవస్థను వచించి ధై ర్యము లేమిఁ వనరుటయు సురాచార్యుడు, కనుఁగొని కారుణ్య మొదవఁగను శతమన్యుఁ. 299
- సీ. అమరేంద్ర చింతింపకుము సీకు జేమంబు, గలిగింపువని నేను సలుపువాఁడ నని ధై ర్య మొదవంగ నాడి పౌష్టికకర్మ, విధియును గ్రహశాంతివిధియుఁ జేసి కలిగించి వజ్రకి బలపరాక్రమములు, తత్త్రియాకాండవిధానమునను బడసి తా జై నరూపమును రాజేయుల, దరి కేగి శ్రుతిబాహ్యధర్మములను
- గీ. వారి కుపదేశ మొనరింప వారు ధర్మ, విద్యుతిని జెంది స్వైరప్రవృత్తి నుండ నదియె తటి యనియెఱిగి వృత్రాసురారి, కలిశధారకు వారిని బలి యొనర్చె. 300
- గీ. ధర్మవిద్యుతు లగువారు దై వహతులు, గావుటనుజేసి వారికిఁ గలిగినట్టి శక్తి యంతయు క్షీణింప సంహరింపఁ, గలిగె రజపుత్రశతమును గులిశపాణి. 301
- వ. సహజమునకు యతి యయాతి సంయాతి యుద్భవుడు పరుడు వియతి విద్యసాతి యనునేడుగురు వంశవర్ధనులు పుట్టిరి. యతి బాల్యంబునంద వై ఖాసనయోగి యయ్యె. యయాతి ధర్మనిష్ఠాగరిష్ఠుఁ డై భూమండలాధిపత్యంబు వడసె. అతనికి వృషపర్వుని ముహిత యగుశర్మిష్ఠయును భార్గవునియాత్మజ యగుదేవయానియును భార్య లైరి.
- యయాతి దేవయానియందు యడుపు తుర్వసువు ననునిర్వరుపుత్రులను శర్మిష్ఠ

యందు ద్రుహ్యుడు నలుపు పురువు సుమువ్వరు పుత్రులను బడసె. వారలలో యదువును బురువును వంశచక్రను లెచి. యదువునకు మిగదవులు జన్మించిరి. అందు భూభూమిపరిరక్షాధికును భౌండవహితాధికును బలరామకృష్ణులు లుడియించిరి. మఱి యును యదువునకు సహస్రదత్తు క్రోష్టవు సేలుచు సంజకుడు రఘువు నను నేగురు పుత్రు లుడయించిరి. సహస్రదత్తునకు శతదత్తును కుమారుడు జన్మించె. శతదత్తునకు హైహయను హయను సుతాలహయను సుమువ్వరునూజు లుడయించిరి. హైహయనుకు ధర్మచేత్రుడును ధర్మచేత్రునకు గుంభియును గుంభికి సహతుండును సహతుండుకు మహిష్మతుండును మహిష్మతుండుకు భద్రసేనుడును జన్మించిరి. భద్ర సేనుడు కాశీపురాధిపతి యయ్యె. భద్రసేనుకు దుర్దర్శుడును దుర్దర్శునకు గనకండును జన్మించిరి. కనకండుకు గృతాగ్ని కృతపీర్వుడు కృతపీర్వుడు కృతజాడు సునులువురు పుత్రు లుడయించిరి.

—: కార్తవీర్యార్జున చరిత్ర కథనము —

కృతపీర్వునకు కార్తవీర్యార్జునుండు జన్మించె. కార్తవీర్యార్జు నుండు వరాయుతంబు దుష్కరతపంబు గావించి భగవానుం డగుదత్తాత్రేయునివలన సహస్రబాహువులు గలుగునట్లును సర్వధాతీవతులను జయించునట్లును ధర్మాగ్రలం బగుమహాబలంబు చేకూరునట్లును సంగ్రామంబున నధికునిచే వధింపండునట్లును నాలుగువరంబులం బడసి సముద్రాభిరామాలసహస్రుండై సప్తద్వీపవతి యగు వసుంధర నెల్ల నేకకార్ముకంబుచే జయించి యేకచ్ఛత్రాధిపత్యముం బడసి భూదిదక్షిణంబు లగునకలయజ్జంబులం గావించి కాంచనయూషంబులం బాదుకొల్పె. 302

గీ. అతనిమాహాత్యమునుజూచి యమరవశాని, గాన మొనరింపదొడగెభూకాంతులందుఁ గ్రతుతపశ్రుతదాసపరాక్రమములఁ, గార్తవీర్యుని బోలఁ దొక్కఁడు ననుచు. 303

గీ. సప్తసాగరపరివృతక్షౌత్రంబు, నాతఁ డెనుబడియెదువేల్ హాయనంబు లనుపమపరాక్రమోపేతుఁ డగుచు నేలె, నతనిశక్తి వచింపరా దజన కైన. 304

సీ. క్షేత్రపాలుం డయి క్షేత్రంబులను గాచె, బశుచాలకుం డయి పశుల నోమె వారివాహం బయి వరంబు గురియించె, దపనుం డై తోయంబు నపహరించె ధర్మోత్తరుం డయి ధర్మంబు బోధించె, నీతిమంతుం డయి నీతి గఱపె దండనీతిజ్ఞుం డై దండనం బొనరించె, ననఘుం డై కలుషంబు నణచివైచె

గీ. నర్మదానది బంధించె నళినముఖుల, తోడఁ గ్రీడించుచును నిజదోర్బలమునఁ ద్రాసమును జెందఁ బాతాళవాసు లెల్ల, సంబుధులను గలంచె నయ్యరునుండు. 305

గీ. కార్తవీర్యార్జునుండు ప్రకాశమానుఁ, డగుచు మాహిష్మతీపురమందు వెలసె నిజసహస్రకరంబుల నింగియందు, రవి సహస్రాంశువులతోడఁ గ్రాలునట్లు. 306

సీ. గర్వాంధకారంబు కన్నుల కెగఁదట్ట, విగళితాంశ మైనదీప్తిపమువోలె వర్తించుచుండ రావణుండు దద్దర్శంబు, నణచివై వంగ నెంచి యర్జునుండు

- చని లంక కళలరాక్షసులను నోడించి, స్వరధాంగమునకు రావణుని గట్టి తనపురంబునకుఁ గైకొనివచ్చి జగములు, ప్రియ మొందఁ జెఱులోనఁ జెట్టుటయును
- గీ. నది యెఱిగి నేను బోయి రయంబు మీఱఁ, గార్తవీర్యునితోడ సఖ్యంబు నెరపి
పౌత్రవాత్సల్యమున దైత్యవతిని నెల్ల, విడిచిపెట్టింపఁగను వాఁడు వెడలిపోయె.
- గీ. అరునభజాసహస్రశరాసప్ర, భూతశింజినాద మద్భుతము గాఁగ
నాక్రమించెను ధాత్రీనభోఁతరమును, నవనినాథ యుగాంతాగ్నిరవమువోలె. 308
- గీ. అధిప కీర్తింపఁ గార్తవీర్యార్జునాఖ్య, నుదయమున లేచి ధననాశ మొదవ కుండు
దొరకు నష్టధనంబు తచ్చురితకధన, మున లభించు శతాధ్వరజనితఫలము. 309
- ఆ. అట్టియరునుండు హతశాత్రవుం డొక్క, తఱి వసిష్ఠహైమతాళవనము
దగముగ నొనర్చి తచ్చాపమును జెంది, మ్రందె భార్గవునిపరశ్వధమున. 310
- వ. అయ్యురునునకుఁ బుత్రశతంబు గలిగె. వారలలో శూరసేనుఁడు శూరుఁడు ధృష్టుఁడు
కృష్ణుఁడు జయధ్వజుఁడు ననునేగురు పుత్రులు కృతాస్త్రులును మహాబలశాలులును
మహాఋషులును ధర్మాత్ములును గా నుండిరి. జయధ్వజునకుఁ దాళజంఘుం డను
తనూజుం డుదయించె. తాళజంఘునకు నూర్వరు పుత్రు లుదయించి తాళజంఘు
లనుపేరం బరగిరి. హైహయలవంశ్యులు వీతిహాత్రు లనియు భోజు లనియు నవంతు
లనియుఁ దుండికేరు లనియుఁ దాళజంఘు లనియుఁ బంచవిధంబులుగా వర్ధిల్లి జగం
బున వ్యాపించిరి. వీతిహాత్రునకు ననంతండును ననంతునకు దుర్జయుండును నుద్భ
వించిరి. లోకంబు తత్పుత్రపౌత్రపరంపరావృతం బయ్యె. జగద్వ్యాప్తం బగుపురు
వంశంబు భవజననకారణం బయ్యె. 311
- గీ. వృష్ణివంశోద్భవం దై నవిష్ణు వెందు, నవతరించెనొ యాక్రోష్టనస్వయంబు
విధ మెఱింగింతు నికను విశదముగను, నాలకింపుము రాజకులావతంస. 312
- వ. క్రోష్టునకు వృజినీవంతుండును వృజినీవంతునకు శ్వాహియును శ్వాహికి రుశేకువును
రుశేకువునకుఁ జిత్రరథుండును జిత్రరథునకు శశబిందువును జన్మించిరి. శశబిందువు
చక్రవర్తి యయ్యె. శశబిందువునకు నూర్వరు పుత్రు లుదయించిరి. వారలలోఁ
బృధుశ్రవుఁడు పృధుయశుఁడు పృధుతేజుఁడు పృధూద్భవుఁడు పృధుకీర్తి పృథుమతి
యనువారలు ప్రధానులు. పృధుశ్రవున కుశనుండును నుశనునకు శినేయుండును శినే
యునకు రుక్మకవచుండును జన్మించిరి. 313
- గీ. దశదిశాపూర్ణ మై తనయశము వెలయ, నఖలభూమింద్రుల జయించి యశ్వమేధ
యాగ మొనరించి యందు ధరామరులకు, రుక్మకవచుండు సకలధారుణి నొసంగె.
- వ. రుక్మకవచునకు రుక్మేషువు పృథురుక్ముఁడు జ్యోమఘుఁడు పరిఘుఁడు హరి యను
నేత్రులు పుత్రు లుదయించిరి. పరిఘుఁడును హరియును విదేహదేశంబునం బ్రతిష్ఠాపితు
లైరి. రుక్మేషువు పృథురుక్మసమేతుం దై భూమండలమున కెల్ల నేలిక యయ్యె.

— జ్యోతిషమహావతివృత్తాంతకథనము :—

జ్యోతిషమును రాజ్యలోభంబున బడక ప్రశాంతుడై చర్మదాతలంబున ఋతు వంతం ఒనుపర్చించునందు భార్య యగుకై బృతాండం గూడి వన్యాహారంబుం గైకొనుచు నుభయంబున నుండె.

315

సీ. అట్లుండ నొక్కబ్రాహ్మణుఁ డొక్కదినమున, నతనియంతికమున కరుగుడెంచి జనవర దుర్బుప్రసంఘంబు మొదలయ్యె, వారిని దండింపవలయు సేవ యని ప్రబోధించుటయును జ్యోతిషమును జ, యించి దుర్బుప్రసంఘంబు నెల్ల నాఁచి వచ్చు చుండగ నొక్కవసుమతీఁద్రుడు తన, కన్య నాకరికి గాన, గ నొసంగె

గీ. నతిండు కైకొని యాకన్య చరుగుడెంచి, తనవతి కొసంగి యాకన్య కన్య సీతఁ గోడ అనుటయు నాయమ కొడుకు లేచి, నాకు సీతనై గోడ అనుగఁ దగునె. 316

క. అనుటయు జ్యోతిషము డిల్లని, యెను సాధ్య సుతుండు సీకు నేర్పడగలఁ జా తని కీమె భార్య గాఁగల, దనుమానము లేదు చూడు మని పలుకుటయున్. 317

సీ. అది యెల్ల నాలించి యాకన్యకామణి, యెనరించె దీక్షతో నుగ్రతపము తత్తప్తబలముచేతను కై బృ కుదయించె, చర్మకుం డొకడు విదర్భుఁ డనఁగ నతని కాకన్యక సతి యయ్యె నామెకుఁ, గ్రథకై శికు అనుపుత్రకులు మొదలు బ్రభవ మొందిరి లోమపాదుఁడు మున్నగు, పుత్రులు నూర్వరు పాడమి రవల

గీ. దనయుఁడుగఁ బుట్టె లోమపాదునకు బభ్రు, వతనికి జనించె హేతి నా నాత్మజుండు గలిగెఁ జిది యనుతనయుండు కై శికునకుఁ, చిదికీ జై ద్యులు నాఁగను నుదయ మెరి.

వ. క్రథకునకు గుంతియును గుంతికీ వృష్టుండును భృష్టునకు బృష్టుండును నిర్వృతియును నిర్వృతికి దాశార్థుండును దాశార్థునకు వ్యోముండును వ్యోమునకు జీమాతుండును జీమాతునకు వికలుండును వికలునకు భీమరథుండును భీమరథునకు నవరథుండును నవరథునకు దృఢరథుండును దృఢరథునకు శకునియును శకునికి గరం భుండును గరంభునకు దేవరాతుండును దేవరాతునకు దేవక్షత్రుండును దేవక్షత్రునకు మధువును మధువునకు గురువశుండును గురువశునకు బురుషుండును జన్మించిరి. పురుషునకు వైదర్భియును జంతువును భద్రవతియుండు బురుద్వసువును జని యించిరి. జంతువునకు వేత్రీయుండు సాత్వీతుండు డుదయించె. సత్త్వీసంపన్నుం డగుసాత్వీతునకు గౌశల్యయుండు భజినుండు భజమానుండు దేవావృథుండు సంధ కుండు మహాభోజుండు వృష్టి యనుతనూజు లుదయించిరి. భజమానునకు సృంజయి యందు భాజుండును భాజకులును బుట్టిరి. భాజుండు తనయిరువురుభార్యలయందు వినయుండు కరుణుండు వృష్టి పరపురంజయుండు ననుకుమారులు గనియె. వారల వంశంబు జగద్వ్యాప్తం బయ్యె.

— దేవావృధవృత్తాంత కథనము :—

దేవావృధుం డపుత్రుం డగుటంజేసి పుత్రకాంక్షచే బహుకాలంబు పర్ణభక్షి యై నిమ్మగాసలింబు స్పృశించుచు ఘోరతపంబు గావింపం దొడంగె. 819

- సీ. అంతట నిమ్మగ సంతతంబును దన్ను, స్పృశించుచుఁ దపంబు చేయు చుంటఁ గారుణ్య మొదవఁ గాంతారూపమును దాల్చి, వచ్చి తా నామహీవరునికడకు రాజ నీవాంభితార్థము దీర్చ వచ్చితి, నను గ్రహించిన నీకుఁ దనయుఁ డొదవు ననుటయు దేవావృధావనింద్రుం డామె, నాత్మపత్నిగఁ గొని యామెయందు
- గీ. బభ్రు వనియెడికొమరునిఁ బడసె నాతఁ, డనుషమగుశో త్రరుం డయి మనుజులందు శ్రేష్ఠుఁ డనుపిశ్రుతిని గడించెను సుపర్వ, తుల్యుఁ డనుకీర్తి దేవావృధుండు వడసె.
- వ. దేవావృధబభ్రువులవలన డెబ్బదివేలనూటయఱువదిమందిపురుషు లమృతత్వముం జెందిరి. భోజుఁడు శరకాంతునిదుహితయందుఁ గుకురుఁడు భజమానుఁడు సమీ కుఁడు బలబర్హి షుఁడు ననునలుపురుతనూజులం బడసె. కుకురునకు ధృష్టువును ధృష్టు వునకు ధృతియును ధృతికిఁ గపోతరోముఁడును గపోతరోమునకు నై మిత్తియును నై మిత్తికి సునుతుండును సునుతునకు నరియును జనియించిరి. నరికిఁ జందనోదకదుం దుభి యనునామాంతరంబు గలిగె. నరికి నభిజిత్తు జనించె. అభిజిత్తు పుత్రకాంక్షచే నశ్వమేధంబు గావించి పునర్వసు వనుపుత్రునిం బడసె. పునర్వసువునకు నాహుకుం డనునుతుండును నాహుకి యనునుతయునుం గలిగిరి. పునర్వసువు తనపుత్రి యగు నాహుకి నవతిరాజునకు సతి గా నొసంగె. ఆహుకున కొక్కదుహిత యుద్భవించి దేవోగ్రనేను లనునిరువురుపుత్రులం బడసె. దేవకునకు దేవవంతుఁడు నుపదేవుఁడు సుదేవుఁడు దేవరక్షితుఁడు ననునలుపురుతనయులును దేవకి శ్రుతదేవ యశోద శ్రుతి శ్రవ శ్రీదేవ యుపదేవ సురూప యనునేహ్యురు తనూజులును నుద్భవించిరి. ఉగ్రనేను ననుఁ గంసుఁడు న్యగ్రోధుఁడు సునాముఁడు కంకుఁడు శంకువు సుభువు రాష్ట్రపా లుఁడు బద్ధముష్టి సుముష్టి యనుకొడుకులు తొమ్మిదిగురును గంస కంసవతి సురభి రాష్ట్రపాలి కంక యనుకూతు లేగురును జనియించిరి. భజమానునకు విదూరధుం, డుదయించె. విదూరధునకు రాజాధిదేవుండు జనియించె. రాజాధిదేవునకు శోణా శ్వండు శ్వేతవాహనుఁడు ననునిరువురుకొడుకులు పుట్టిరి. శోణాశ్వనకు శమి గద, చర్ముఁడు నిమూర్తుఁడు చక్రజిత్తు శుచి యనునేపురుతనూజు లుద్భవించిరి. శమికిఁ బ్రతిక్షత్తుండును బ్రతిక్షత్తునకు భోజుండును భోజునకు హృదికుండును హృదికునకుఁ గృతమ్మ శతధన్వుఁడు దేవార్హుఁడు సుభానువు భీషణుఁడు మహాబలుఁడు నజాతుఁడు విజాతుఁడు కారకుఁడు కరంభకుఁడు ననుపుత్రులు పదిమందియునుం గలిగిరి. దేవార్హు నకుఁ గంబలబర్హి షుఁ డుదయించె. కంబలబర్హి షునకు సపమాజుఁడు సమాజుఁడు వసునిరువురుపుత్రు లుదయించిరి. సపమాజునకు సుక్ష్మశృంఘు సురాంశుఁడు కృష్ణుఁడు

సనుమువ్వరుపుత్రు లుదయించిరి. మఱియును గ్రోష్టవు గాంధారి మాద్ర యనునిరు
వురువనితలను జెండ్లియాడె. గాంధారికి సుమిత్రుం డనుపుత్రుండును మాద్రకి యథా
జతుండు దేవమీఢుఁడును ననుమిత్రుండు శిని యనుదనయులును గలిగిరి. అనుమిత్రు
నకు నిఘ్నబండును నిఘ్ననకు సత్రాపతును బ్రసేనుండును శక్తిసేనుండును నుద్భు
వించిరి. 321

— సృష్టమంతకవృత్తాంతకథనము —

- సీ. అధిప సృమంతకం బనునొక్కదివ్యుర, త్నమును బ్రసేనుండు దాల్చి యెడును
యాదవసభకు రా నది చూచి కృష్ణుండు, దాని దాల్చుగ వేళ్ళ తళుకు గలుగ
నమ్మహేంద్రుని గోరె నది యిచ్చుటకు సిచ్చ, తేమిఁ బ్రసేనుండు లేచిపోయె
సంతట నామఁగి నాహరింపఁగ శక్తుఁ, డయ్యు గృష్ణుండు తదాశ విడిచె
- ఆ. సవల గొంతగాల మరుగంగ నొకనాఁడు, మృగయమీఁదఁ గోర్కి మిగులుచుండఁ
గాన కరిగి యాప్రసేను డొక్కబిల్బంబు, జొచ్చె సత్త్వ మున్నచొప్పు తెలిసి. 322
- ఆ. అట్లు బిలము జొచ్చి యం దొక్కఋక్షంబు, గాంచి దాని జంపఁగా గడంగ
రేఁగి భీకరముగ ఋక్షంబు గరించి, పై ని దుమికి పోరి వాని జంపె. 323
- గీ. అట్లు వధియించి భల్లూక మతని సతని, యరమునందు వెలుగుచు నుండుదివ్య
రత్నమును గొని తనసుతారత్నముచు, జేసి భూషణముగ సంతసించు చుండె.
- ఆ. అంతఁ గొన్నిదిసము లరుగుటయు బ్రసేను, డడవెనుండి రామి సతని జంపి
యపహరించె గృష్ణు డతనిరత్నము నని, జనులు చెప్పికొనుగనాగి రెలను. 324
- క. ఆయవపాదము తనకుఁ, బాయునుపాయంబు గానబడనితమనఁ
జేయునది లేక శోషిల, గాయము కృష్ణుండు కొంతకాలము గడపె. 325
- సీ. అట్లు కాలము కొంత యరుగంగఁ గృష్ణుండు, దైవికంబుగ నొక్కతరుణమందు
వేటాడఁగఁ బ్రసేనవిభుండు పోయినవనం, బున కేఁగి యొకచోట బొంది యుండ
నపు డొక్కగుహమధ్యమందు సత్త్వధ్వని, యగుటయు విని కృష్ణు డందు జొచ్చి
కనుగొని యొక్కఋక్షమును దత్కొంతంబు, బట్టి యొత్తుటయు నాభల్లకంబు
- గీ. తనపురాశ్చర్యమనుకృతంబువలన, విష్ణుతేజంబు చూచి తద్విగ్రహమున
భక్తి గడలుకొనంగఁ దత్పాదములకు, నెఱిగి విసయంబుతోడఁ దా నిట్లు లనియె.
- సీ. వైకుంఠ నేజాంబవంతం డనెడిఋక్ష, రాజంబ సీదుస్పర్శంబువలన
ధన్యుండ నైతి మద్యాగ్రంబు ఫలియించె, సీతుచ్చతమపుపై నిచ్చ తొలగె
త్వచ్చక్రధారచేతను వ్రక్క లొనరించి, యీమేను సీథాను మిమ్ము నాకు
నేను బ్రసేనభూజానిని జంపి కై, కొనినరత్నమును నాకొమరితయును
- గీ. నర్పితము లయ్యె సీకు నాయుండుఁ గరణ, యుంచి చేకొ మ్మటంఁకు బ్రార్థించుటయును
జగమున ఋక్షమును ద్రుంచి జాంబవతిని, ఘోషిం గై కొని కృష్ణుండు ముఖి తచ్చి.

- గీ. జనసభామధ్యమున దాను జరిగినట్టి, గాధ యంతయు వినిచి సక్రమము గాగ
రత్న మిచ్చి సత్రాజిద్ధరావరునకు, బొందె నపవాదనిర్ముక్తి భూవారేణ్య. 329
- క. ఈకథ వినినను జదివిన, నేకాలంబునను నరుల కేర్పడకుండ
లోకంబున నపవాదము, వై కుంతమునందు నిత్యవాసము గలుగున్. 330
- వ. సత్రాజిత్తునకు నేకోత్తరశతసంఖ్యాకు లగుపుత్రులును సత్య యనుపుత్రికయును నుద్భ
వించిరి. అందు భంగకారుండు పుత్రులలో జ్యేష్ఠుండుగను సత్య యందఱకును జ్యేష్ఠు
రాలుగను నుండె. సత్యకు మహాబలపరాక్రమశాలు లగుతనూజు లుదయించిరి. శినిశి
యుయుధానుండును యుయుధానునకు యుగంధరుండును జనియించిరి. యుగంధరు
నకు నూర్వురు పుత్రు లుదయించిరి. అనమిత్రునకు యుధాజితుండు ఋషభుండు
జయంతుండు సనుమువ్యురు కొడుకు లుదయించిరి. ఋషభునకు గాశీరాజతనూజ
భార్య యయ్యె. జయంతుండు జయంతిని బత్నిగాఁ బడసి యీమెయం దక్రూరు
క్షుపుత్రుని గనియె. ఆక్రూరుడు రత్నకన్య యగులై బ్యయం దుపలంభుండు
సదాలంభుండు నుత్కలుండు నార్మకై శవుండు సధీరుండు సదాపతుండు శత్రుఘ్నుండు
వారిమేజయుండు ధర్మవృష్టి ధర్ముండు సృష్టమాళి యనునేకాదశపుత్రరత్నములను
శూరసేనయందు దేవవంతుండు నుపదేవుండు ననునిరువురు నందనులను నశ్వనియందు
బృధువు విప్రువు నశ్వత్థామ సుబాహువు సుపార్శ్వకుండు గమేణుండు రిష్టనేమి
సువర్చుండు సుధర్ముండు మృదువు నభూమి బహుభూమి స్థవిఘ్నండు ననుమితుండు
ననుచతుర్దశతనూజులనుం బడసి. ఐత్వోకికి శూరమీఠుఘ్నండు గలిగె. శూరమీ
ఠుఘ్నండు భోజయందు వసుదేవుండు దేవభాగుండు దేవశ్రవుండు ననాధృష్టి కుని నంపి
సకృద్యశుండు శ్యాముండు సమీఠుండు శంసమ్యుండు ననుదశపుత్రులను శ్రుతకీర్తి పృథ
శ్రుతదేవి శ్రుతశ్రవ రాజాధిదేవి యనుపంచవీరమాతలనుం బడసి. వసుదేవుం డానకదుం
దుభి యనుపేరం బరగె. శ్రుతదేవికి వృద్ధునివలన గౌరూఘండును శ్రుతకీర్తికి గైకేయుని
వలన సైంధవకుండును శ్రుతశ్రవకుం జైద్యునివలన సునీధుండును రాజాధిదేవికి జయ
తేననివలన విండానుచిందులును నుదయించిరి. శూరమీఠుఘ్నండు మైత్రీ బద్ధుం
డై కుంతిభోజునకు దనకన్య యగువృథను బుత్రికగా నొసంగె. దానంజేసి వసుదేవ
స్వస యగువృథ కుంతి యనుపేరం బరగె. కుంతిభోజుండు కుంతిని బాండుభూపాలు
నకు బత్నిగా నొసంగె. కుంతిదేవి పాండుభూపాలునియాజ్ఞచే ధర్మునివలన యుధిష్ఠి
రుని బవమానునివలన భీముని నింద్రునివలన ద్రిపురుషజాతుం డగునరునునిం బడసి.
నరనారాయణులు భూభారావతారణార్థంబు స్వప్రతికృతులను గుశసలియం దుంచి
యర్జునవాసుదేవనామంబులతోఁ గుంతిదేవిదేవులకు జన్మించిరి. మాద్రవతి యను
పాండవద్వితీయపత్ని యాశ్వినులవలన నకులసహదేవులం గనియె. వసుదేవునకు రోహిణి
యందు బల్లారాక్షుండు సారణుండు దురరుండు దమనుండు ననుసుతులును దేవకి

యందు మొదటఁ బ్రజాపతియును బిదపఁ గృష్ణుఁడును కేమఁడును సుభద్రయును నుపదేయియందు విజయుండును రోచమానుండును వర్ధమానుఁడును దేవలుండును వృశాక్షియుం దగావహుండును మందకుండును శ్రద్ధాదేయియందు గవేష్మఁడును వైశ్యయుండుఁ గౌశికేయండును శ్రుతంధరయుండుఁ గజిలుండును జలియించిరి. 331

—: కృష్ణ పుత్రాంత కథనము :—

- క. దేవతయందుం గృష్ణుఁడు, క్రీవత్సముతోడ నాల్గుచేతులతోడఁ
దేవాకృతితో నావి, రాభివము నొందుటయుఁ జూచి భయవిహ్వలుండె. 332
- గీ. దేవదేవ భవద్వివృతేజ మేను, గాంధర్గ సమర్థుఁడును గాను గరుణతోడ
సౌమ్యరూపంబు దాల్చి మర్జనల నెల్ల, సంహరింపుము భూభారశాంతి గలుగ, 333
- సీ. అని వేడికొనుటయు నమృతజలండు నెచ్చెడ్ర, భయము చెందకము భూభార ముడుప
నవతరించితిని నారాయణుండును నేను, నాచేతఁ గంసుండు నాశ మొందుఁ
సవ్యసాచికి నేను నారధ్య మొనరించి, పాండవకారవధండునముఁ
ధర యెల్ల క్షత్రియవిరహితంబు గఁ జేసి, చివరకు దివికి యాదవులఁ జేర్తు
- గీ. నందగోపున కీయుము నను యశోద, పాలనముచేయు నద్దాన మేలు గలుగు
నని ప్రబోధించి యాతఁడమంద విడిచి, ప్రాక్తనాకారమును గోపబాలుఁడయ్యె. 334
- సీ. అని చెప్పుటయును ని ట్లనియె భీష్ముండు దేవ, భగవంతు నోమెడిభాగ్య మన్న
సాధారణము గాదు సామాన్యులకు హరి, తోడ సంబంధంబు దొరకు నొక్కొ
యెవ్వఁడు వసుదేవుఁ డెవతె దేవత నందుఁ, డెవఁడు యశోద నా నెవతె చెపుమ
యనుడు బులన్దుఁ డి ట్లను వసుదేవుండు, కంజజాంశం బై నకశ్యపుండె
- ఆ. యవనియంశ మైనయదితియె దేవత, మేదినియె సుమీ యశోద నందుఁ
డనఁగ ద్రోణుండె సుమి యదితికి మును వర, మిచ్చుటను జనించె గృష్ణుఁ డీలను.
- ఆ. ధర్మనాశమును నధర్మోదయంబును, గలిగినట్టిముఖ్యకారణమున
వృష్ణికులమునందు విష్ణువు జనియించె, సుర్విభార మెల్ల నుద్ధరింప. 335
- క. ఈకృష్ణజన్మచరితము, నాకర్ణించిన నపుత్రు లగువారలకుఁ
జేకూరుఁ బుత్రసంతతి, కై కొనఁగం గలుగు ముక్తికాంతాకరముక. 336
- వ. కృష్ణునకు రుక్మిణి సత్యభామ జాంబవతి నాగ్నజతి గంధూష సుమిత్ర శైబ్య
గాంధారి లక్ష్మణ సుభీమ మాద్రికౌశల్య విరజ మున్నగుషోడశసహస్రకాంతామణులు
దేవేరులుగా నైరి. రుక్మిణిఁ జారుదేష్టుండు ప్రద్యుమ్నుండు సుచారువు చారుభ
ద్రుండు సదశ్యుండు హస్త్యుండు చారుగుప్తుండు చారుకుండు చారుహనుండు నను
పుత్రులును జారుమతి యనుకన్యకయును జన్మించిరి. సత్యభామకు భానుండు భీమ
రథుండు తుణుండు రోహితుండు దీప్తిమంతుండు తామ్రబంధుండు జలంధముండు
ననునేడుగురుపుత్రులును నొక్క-కన్యకయును జన్మించిరి. జాంబవతికి సాంబు డమత

నూజుడు గలిగె. అతడు సారశాస్త్రకర్త యయ్యె. నాగ్నజితికి సుమిత్రుడు చారుమిత్రుడు మిత్ర విందుడు వరాశనుడు మిత్ర బాహువు సునీధుడు ననుకుమారులు దయించిరి. ఇట్లే కృష్ణసకుఁ దత్తద్భార్యలయం దెనుబదివేలమందిపుత్రులు దయించిరి. ప్రద్యుమ్నునివలన వైదర్భికి ననిరుద్ధుండును సుపార్శ్వతనయ యగు కామ్యకు సాంబుండును నుదయించిరి. మూడుకోట్లదేవతలు యాదవులుగా నవతరించిరి. దేవాసురయుద్ధమున నిహతు లయినయసురులు మనుష్యులలోఁ బుట్టి మానవుల బాధింపం దొడంగిరి. వారల నెల్ల వధియింప వాసుదేవుండు యాదవకులంబున నవతరించి యేకోత్తరశతయాదవకులంబునకుం బ్రభుం డయ్యె. తన్ని దేశంబునం దుండి సకలయాదవులును లోకవిశ్రుతియు మోక్షంబునుం బడసిరి.

338

క. అనవుడు భీష్ముం డిట్లని, యెను దేవాసురులయుద్ధ మెపు డెప్పు డగున్
వనజాక్షుం డేయేహా, పున నుద్భవ మొందు చుండుఁ బుడమిని జెప్పమా.

339

గీ. అనుటయుఁబులస్త్వుండిట్లనియెనునరేంద్ర, జరుగుచుండును యుద్ధముల్ జయముకొఱకు
నప్పు డప్పుడు త్రిదశుల కనురులకును, విష్ణువు తదర్థ మాచిర్భవించు చుండు.

340

—: దేవాసురద్వంద్వసంగ్రాహవిరూపణము :—

వ. హిరణ్యకశిపునకును నమరులకును జరుగుప్రథమసంగ్రామంబున నారసింహుండుగ నవతరించి దైత్యవల్ల భుని వధించు. బలికిని నమరులకును జరుగుద్వితీయసంగ్రామంబున వామసుం డై బలి నడంగం ద్రొక్కు. హిరణ్యాక్షునకును నిరరులకును జరుగు తృతీయసంగ్రామంబున సముద్రస్థుం డగుహిరణ్యాక్షుని వరాహరూపుం డై దంష్ట్రచేఁ జీల్చివైచు. అమృతమధనం బనుచతుర్థసంగ్రామంబున నింద్రునకు సహాయంబుగా నుండి ప్రహ్లాదుని సంహరింపజేయు. తారకామయం బనుపంచమసంగ్రామంబునఁ బ్రహ్లాదతనూజుం డగువిరోచనుని మహేంద్రునిచే జంపించు. ఆజీవకం బనుషష్ఠ సంగ్రామంబున నిర్జివప్రాయు లైనయమరుల నుద్ధరించి యసురుల సంహరించు. తైపురం బనుసప్తమసంగ్రామంబునఁ ద్ర్యంబకునకు సహాయుం డై త్రిపురాసురుల వధింపజేయు. అంధకవధం బనుఋషమసంగ్రామంబున మహాదేవునిచే సంధికానురుని జంపించు. వృత్రాక్షాతకం బనునవమసంగ్రామంబున మహేంద్రునిచే వృత్రాసురుని సంహరింపజేయు. పాతం బనుదశమసంగ్రామంబున మాయాచ్ఛసఖుం డై మహేంద్రునిచే సహానుగుం డగువిప్రదిత్తిని సంహరింపజేయు. హతాహతం బనునేకాదశ సంగ్రామంబున నవమితంబుగా నాచిర్భవించుచుండు దైత్యదానవకోటులను నిర్మూలించు. కోలాహలం బనుద్వాదశసంగ్రామంబున వృషాకాపముం దాల్చి రాక్షస భృంసరంబు గావించు.

341

క. కలిలచ మన్మథుర, కాలంబులయందు లోకకల్యాణార్థం
బిలంగి దగవారల, నేలుచు ఫింసించు శౌరి హింస్రుల నెల్లన్.

342

వ. హిరణ్యగర్భుని జెబ్బదిరెండుచియురంబులరెండర్బుదంబులయెను ఒదివేలసంవత్సరంబులును బలిసక్రవర్తి యిరువదిచియురంబులయొకయర్బుదంబు నఱువదివేలసంవత్సరంబులును దైలోక్యరాజ్యంబు నేలిరి. 343

క. దనుజాధికారకాలము, విచిన్మత్తం ఒగుడు నుచి విడిచి దనుజులక జనుదెంచి యజ్ఞపురుషుం, డివిమిషులను జేరె సమధికాచందమునక. 344

—: శత్రుఁడు తపంబున కడుగుట —

సీ. అంతట నిరర్జున లధిఃతశక్తులై, యనురుల చోడింప నాజయండు
దైతేయులు విపాదతీవులై శక్రచి, సన్నిధి కేటించి సత్వోము
స్వామి యజ్ఞుడు మమ్ము వదలిపెట్టి చివౌక, నులను జేరుట వారు సూరు లగుచు
వివిధబాధలు వెట్టి వెడలఁగొట్టిరి మమ్ము, నిలువంగ మా కింకి నెలవు లేదు

గీ. దిక్కు సీనె యటంచుఁ బ్రార్థించుటయును, చనురగురు పెట్టు అనియె సురారులార
యేను గలుగంగ భయము మీ కేల కలుగు, నిజమహత్త్వంబుచే విఁమ్ము నిలుపువాడ.

ఆ. పోవుఁగాక యజ్ఞపురుషుండు యజ్ఞసా, ధనము లనంగ నేల ధరణియందుఁ
గలనమ స్తవస్తువులును నాయొద్దనె, కలవు మీ కొనుగంగలను వాని. 346

గీ. పాదమాత్రంబె సురలకుఁ బ్రాప్త మయ్యె, యజ్ఞసాధనములలోన ససురులార
యట్టిభుఃసాధనలఁ జూచి యడల నగునె, సకలసాధనుఁ డై నదేశికుండు గలుగ.

ఉ. మీకు జయంబుఁ గూర్చుటకె నేదినిలోఁ గలయట్టియోషధుల్
నాకడ నుంచుకొంటి నవి నాకును మీకును గూడ భద్రముల్
జేకుఁజేయుఁ గాని యని చేసిన లాభము లేదు దేవతా
నీకము శౌరిసాయమున నేటికిని జయ మొందు చుండుటక. 348

గీ. కావున నమూల్యమంత్రముల్ గైకొనంగఁ, బరమశివుఁ గూర్చి ఘోరతపంబు జేసి
వానిబలమున మీకు శాశ్వతజయంబు, గలుగఁజేయుదు నుండఁ డిక్కిడనె మీరు.

క. అని చెప్పి తపము చేయం, జనుటయు దానవులు త్వక్తశస్త్రంబు లగుచు నా
ననములయందు వివర్ణత, యెనయంగ నవోచ్చిట నుండి రేకాంతముగక. 350

సీ. అట్లు శక్రకుండు తపం బాచరింపంగ నేగి, కైలాసమునకు శంకరుని గాంచి
సాష్టాంగముగ మ్రొక్కి- త్యంబక సురపరా, జయమునకును దైత్యజయమునకును
ననిమిషగురు వెలుంగనిమంత్రములు నాకుఁ, గరుణింపు మని వేడఁగను శివుండు
భార్గవ కణధూమపానంబు సేయుచు, జేయుము వ్రత మధశ్శీర్షముగను

గీ. వర్షములు వేయి నిండెడివఱకు నవలఁ, బ్రాప్తమగుఁ గోదనట్టిమంత్రములు నీకు
నని వదించి యంతర్ధాన మగుడు శక్రకు, డాచరింపంగ దొడఁగె దా నల్లె వ్రతము.

—: కృష్ణఁడు భృగువత్సీ శరంబు విండించుట :—

- సీ. అంత నయ్యవకాశమందు నిర్జరు లెల్లఁ, గూడి రాక్షసులను గూల్చి నెంచి
యాయుధపాణు లై యరుడెంచి పైబడఁ, డై త్యులు విగళితధైర్యు లగుచుఁ
జొచ్చిరి శరణంబు శుక్రమాతను నామె, యసురుల కెల్లను నభయమొసఁగె
నిజయోగబలముచే నిద్ర నింద్రునిపైకి, బంప నాతఁడు మోహబద్ధుఁ డయ్యె
- గీ. నమరు లప్పుడు భీతు లై యరిగి హరికి, జరిగినవిశేషమును జెప్ప సత్వరంబు
శౌరి యరుడెంచి నామనఁ జేరు మింద్ర, యనుడు హరిదేహమును జొచ్చె నమరభర్త.
- గీ. అంత నది యంతయు నెఱింగి యాత్మయోగ, మహిమచే శుక్రమాత యమర మొదవఁ
గాంచుచును నిష్పకలు రాలఁ గనులనుండి, యిట్లు లనియెను వజ్ర న న్నైఱుగ వేమొ.
- క. అగణితమాహాత్మ్యుం డగు, భృగుమానికి నేను బత్ని నెవ్వనిలో మ్రు
చ్చుగ నీవు చొచ్చితివా యా, భగవంతుని నిన్నుఁ గూడ భస్మ మొనర్తు. 314
- క. కనుగొనుము మత్తపోబల, ఘనతరమహిమంబు నిపుడె కనఁబఱుతు ననన్
విని యామె తమ్ముఁ జంపక, మునుపె తునిమె శౌరి చక్రమునఁ దచ్చిరమున్. 315

—: భృగుమహర్షి కృష్ణుని శపించుట :—

- సీ. అంతట భృగుమాని యరుడెంచి తల తెగి, ట్టితిమిఁద బడియున్న సతినిఁ జూచి
యెఱిఁగి సర్వము దివ్యదృష్టిచేతను గ్రోధ, మును నాఱికొన లేక మనములోన
ధర్మ మెఱింగియుఁ దరుణిని వధియించి, నట్టిదోషంబున నవనిలోన
మానవుం డై యేడుమారులు జన్మించు, నట్లు శాప మొసంగి యచ్యుతునకు
- గీ. సతిశరంబును జేకొని సత్వరంబు, నేను ధర్మస్థిరుడ నైతి నేని బ్రదుకుఁ
గాక నాతన్ని యనుచుఁ దత్కరమందు, ననుచుటయు నామె లేచె మేల్కొనినయట్లు.
- గీ. ధర్మము నశించునపు డెల్ల ధరణిలోన, విశ్వకళ్యాణమునకయి విష్ణుమూర్తి
యవతరించుచు నుండ మర్త్యాకృతులను, భృగుమహామునిశాపంబు హేతు వయ్యె.
- సీ. అది మొదలుగ వజ్రహస్తండు శంకించు, చును భయంబును భృగుసుతునివలనఁ
దనపుత్రి యగుజయంతిని బిల్చి యొకనాఁడు, పుత్రి నిరరనాశమునకు వ్రతము
కావించుచున్నాడు కావ్యుఁ డుగ్రంబుగా, వ్యాకులత్వము గల్గె నాకు దాన
సతని కిచ్చితి నిన్ను నరిగి శీఘ్రమ వాని, కువచార మొనరించి యుచితరీతి
- గీ. మాభయంబును దీర్పు మేమాడ్కి నై న, నని వచించుటయును నామె జనకునాజ్ఞ
దాల్చి శరమున శుక్రునిదరికి జేరి, నేవ చేయంగఁ దొడఁగెఁ దచ్చిత్త మలర. 316
- సీ. పాపిష్టములచే బదము లొత్తెడివేళ, మడుపుచే న్నేదంబు తుడుచువేళఁ
బలుకుదుమునఁ దేన లొలుకఁ బల్కెడివేళ, గడఁగంటిమాపులఁ గాంచువేళ
నగ్నిహోత్రమునఁ యాచరించెడివేళ, గునుమంబులను దెచ్చి యొసఁగువేళ
ప్రతాపము కనుకూలము వర్తెడివేళ, నవకరంబు చేలుపార నొడచువేళ

గీ. వేసట తొలంగఁ బైలుచే విసరువేళ, భక్తిగౌరవములు కానఁ జూచుచేళ
నానెలంతకు లోబడె కరుణ గడపె, హాసనహాసమును వ్రతనాయి యగుచు. 359

—: శిష్యుడు శుక్రవతు వరంబు లిచ్చుట :—

- సీ. అంతట బ్రహ్మజ్ఞ మై శుక్రవతు కీర్తున, వివరియతానంద మంకురింప
ధూతాఘ యీశానామవ్రతము పూర్తి, గామించినట్టి వొక్కఁడును లేడు
కామించితివి నీ వొకిండవె సంతృప్తి, గలిగె నామదిక నీకారణము
సీవు కోరినకోర్కె నెఱవేఱుటయె కాక, యొకినికి గూడ వ్యర్థుడవు గాక
- గీ. భగవంతు ప్రజయును విజయంబుఁ దరచుచుండఁ జేయఁజేయఁజేయఁ
లోనఁగి యపుడ యంతర్ధామొందె నుండె, గావ్యుఁ కుచులఁబ్రార్థనాధికారుఁ డగుచు.
- కి. తనకడ నుపచారములు, వానరములను పెన్నునవమోహనాత్రిక
గనుఁగొని చిత్తములోనక, గూర ముదయింప మెల్లగను నెట్లనియెక. 361
- గీ. కలిక మృదుగాత్రి వయ్యు విశిష్టరణి శ్రమము, సైచి చేసితే నా కపహరము లను
గలిగె సంతృప్తి యేమి కావలెనొ నీకుఁ, గోరుకొ మృచ్చెద వరంబు కోర్కెదీర.
- చ. అనవుడు భర్త వీవె యని యాత్మను నమ్మి భవత్సవర్య నే
నొనరుచు చుంటి నన్యవర మెల్ల నటంచు జయంతి పల్కఁ ద
నృనను నెఱింగి శుక్రుండు స్వమందిరమందును జొచ్చి యామెతోఁ
గనఁబడుండఁగా నొరులకన్నులకొ దొడఁగెక సుఖంపగక. 363
- క. అప్పుడు శుక్రుండు వచ్చిన, చొప్పెఱిగి సుగారు లెల్లఁ జూడఁగ రాగక
దుప్పటివోలెను మాయను, గప్పికొనుట వారి కతఁడు కనబడఁ జాయెక. 364

—: వివాహ సృష్టి శుక్ర వార్య రూపంబుఁ దాల్చుట :—

- ఉ. అంతట దైత్యు లెల్లరును నాశను వీడి చనంగ దేవతల్
సంతస మొందుచుకొ గురునిసన్నిధి కేగి మహాత్మ భార్గవు
డింతటిదాక రాండు మన మేమి యొనర్చుట మేలొ సర్వముకొ
గాంతువు గాక నీవ మముఁ గాచెడిభారము నీదె నావుడుకొ. 365
- క. గ్రహించి గురుండు సర్వము, ప్రహసించుచు నమరులార భయపడుండు దై
వమాతులు దైత్యులు శుభ మా, వహిలునె వారలకు నెంతవారై యున్నకొ.
- ఆ. వేదవిహితవిధుల విడువ కుండెడిదాకఁ, దగ్గిపోదు బలము దానవులకు
దాన వేదవిహితధర్మవిభ్రష్టుల, జేయువాడె యుక్తిచేత నేన. 367
- క. అమీద దుర్బలత్వం, బామలింక వారె నిహతు లగుదురు యోగ
జేమములు గలుగు నమర, స్తోమంబున కెల్ల దాన సులభముగాఁగక, 368
- మ. అనుడుకొ ధైర్యముఁ జెంది నిరరులు సాష్టాంగప్రణామంబు లా
తనికిం జేసి వ్యక్తియధామములకొ దా మేగ జేపుండు శు

క్రమివేషంబును దాల్చి వేగ దనుజేంద్రుం డై నప్రహాదుఁ డుం
డినగేహంబున కేగి స్వాగమనమున్ దెల్పెన్ నియోజ్యాళిచేన్.

369

గీ. అంతః బ్రహ్మదుఁ డేతెంచి యాదరమున, మ్రొక్కి- యతనికి సాష్టాంగముగను నిలువఁ
దనతపంబును దత్ఫలంబును వచించి, సంతనము గలిగించి తత్సాన్నితమునకు.

370

క. మును శుక్రం డుండినచా, యను శౌరోహిత్యవదమునం దుండి గురుం
డనుకూలంబుగ దానవ, జనముల కెల్లరకుఁ గడపె శతహాయనముల్.

371

—: ఐ హ న్న తి కు క్ర వం వా ద ము :—

గీ. అప్పటికిఁ గామపూర్తి జయంతి కొదవఁ, దదనుమతి గొని శుక్రుడు దనుజవిభుని
సభకుఁ జనుడెంచి శుక్రవేషమున నున్న, ధీమణు నీక్షించి క్రోధినదీప్తుఁ డగుచు.

గీ. ఓయి సురాచార్య భవ, న్నాయామోహితులఁ జేసి నాశిష్యుల నీ
చాయ నధిష్ఠించితివి మ, దీయస్థానంబు నొడలు తొలియదె నీకున్.

373

క. నీయొనరించినపని దై, తేయులు గుర్తింప రైరి తెలిసినయెడలన్
జేయక యుండురై నీకున్, బ్రాయశ్చిత్తంబు తప్పి బ్రతికితి విచటన్.

374

క. మును నీసుతుఁ డగుకచునకు, దనుజులు గావించినట్టిదండనమును నే
మని మఱచిపోయి మరలన్, జనుడెంచితి వీవు రిపులస్థానంబునకున్.

375

క. చను మిపు డైనను శీఘ్రం, బున స్వర్గంబునకు బ్రతికి పోదువు లేకు
న్నను నాయంతేవాసులు, పనివడి పోసీరు నిన్నుఁ బ్రాణంబులతోన్.

376

క. అని కన్ను లెఱ్ఱవాఱన్, గనుఁగొను చుండంగ గురుఁడు నవ్వె జగమునన్
గనుచుండుము ధనతస్కరు, లను నిచ్చట హుఁచోరులను గన నయ్యెన్.

377

క. అనవుడు నందఱు నవ్వుట, యను శుక్రుఁడు విస్మయంబు నొంది దనుజనా
ధునిఁ జూచి దైత్యవల్లభ, విను మేను వచితు నొక్కవిషయము నీకున్.

378

గీ. ఏను శుక్రుఁడ సురగురుం డితఁడు నమ్ము, దానవద్రోహమును జేయఁ దలఁచి మిమ్ము
నాశ్రయించెను నే లేనియవసరమున, వంచితల రైతి రితినిచే వాస్తవముగ.

379

క. ఈతనిబోధము విన్నన్, దైతేయుల కెల్ల నాశనము తప్పదు నే
దైతేయగురుఁడ నగుటను, జేతఃఖేదంబు గలిగి చెప్పితి నిజమున్.

380.

ఉ. కానుభూమి కేగి బహుకష్టములం బడి యుష్మదర్థ మై
యేను వరంబులం బడసి యీశునిచేతను వచ్చినాడె మీ
దానువశంశమున్ నిలువ దై వము సాక్షిగ దైత్యకోటికిన్
మానము ప్రాణమున్ జెడ సమాగతుఁ డయ్యె నితఁడు వింటివే.

381

క. అరెమహాపాతి యయి యా, శరలును వంచితలఁ జేయఁ జనుడెంచినయీ
సురగురునిఁ గట్టి శృంగుల, ల రహిన్ ద్రోయింపు మధివ లహణంబుధిలోన్.

382

- క. అనవుడు దేవగురు శి, ట్లసియెను దై త్యేంద్ర మామకాపిలితోడి
జనుదెంచిచుండునా, దనుజగురు దును యిండు లిలై నా. 333
- క. ఎప్పుడు శర్మద మోగులు, దెప్పుడు వరములను గొనింట యేరెండుట తా
నెప్పుడు శుక్రం గుండు, నిన్ను ఎలువడిన లాభ మేమొ యెఱుంగ. 334
- ఉ. ఎప్పుడినుదియో దనుజు లెల్లరు బూజ యెనర్చు చుండగా
నిప్పుటదాడి గార్మినుల నెల్ల నొకర్చుచు మంచిచెడ్డలకొ
జెప్పంగ దగివేలను దెప్పచు నుండునుశుక్రం చుండగా
నిప్పుడు వచ్చి కొత్తగిను నే నొకశుక్రండు హ్ను జెల్లునే. 335
- క. దనుజుడొ యమరుడొ సిమరుడొ, కనుగొనంగను వేడు మాయకొని విని యోడకొ
దనుజేంద్ర చేయు మేది, నొకరింకొక వగునొ యల్లె యుచిలిజ్ఞులై. 336
- క. నోటికి వచ్చినతెడంగన, మా బాడిన నేను గూడి మతిమఃతులలో
నేటికి గెల్వొత తెడదు, నేటికి మన్నింతు రిసురు లెల్లరు నన్ను. 337
- చ. అనవుడు దైత్యు లెల్లరు సహసముగకొ దల లూచి మెచ్చగా
దనుజవరోధుడ డి ట్లసియె దాచవులార నవీను దై నమి
ప్రసాద గొన నేల ప్రాక్షనపురోహితుండుండగ శుక్రం దెవ్వం దై
నను మన కేమి పొ మ్మనుండు నాగను శుక్రచి నెట్టి రంధ్రము. 338

—: క్షత్రుల దైత్యులను కవించుట —

- క. అంతట భార్గవుఁ డాత్మకు, సంతాపము గలుగ మిగుల శాశ్వతము కా
లాంతకుడుమోలె ముండుచు, నంతర్లతహర్ష మెల్ల చక్షుగింతుకొ. 339
- ఉ. ఓరిదురాత్ములార చెయ్యెయోగము మీకుఁ దటస్థ మయ్యె నా
గౌరవ మేమొ యెంచక యకార్యముఁ జేసితి రింతకంటెనుకొ
దారుణ్యత్వ మున్నదె వినాశము చెందక యింక నిల్చునే
ఘోరకృష్ణరంధ్రలకొ గుటి యె దిలివంశ మంతయు. 340
- చ. అని శపియించి యొక్కక్షణ మైనను నచ్చట నాగింకండగా
జనియె దవోవసుండునకుం జయ్యన నంతట దై త్యు లెల్లరుకొ
గొనకొని పిల్లి శాపములకుకొ దెగి కూలునె యట్లు భీతి గ
ల్గునె యొకధూర్తు డెల్ల మనకుకొ జన నిం డని యార్చుచుండగొ. 341
- క. అరవముల దా నెక్లొని, వారింపంగ జేసి సామవాక్యములను బ్రం
దారకిగురు డట నెలకొని, వారల కనుకూలముగను వర్తెలు చుండకొ. 342

—: బృహస్పతి దైత్యుల కార్హతమతంబు నుపదేశించుట :—

- సీ. కడచుటయును గొంతకాలుబు దై త్యు లై, ల్లరు గూడి యొక్కనా డరుగుదెంచి
భక్తితోడను గురుపాదపద్మములకు, సాష్టాంగవంధనం బొచరించి

- దేశోత్తమ యవదేశపు మేదేని, మార్గంబు తొలగ సంసారబాధ
యని వేచుటయు గురుం డాదరంబున నిట్లు, లనియె డై తోస్త్రములార వినుడు
- గీ. నేను బహుకాలముననుండి నేటివఱకు, శిష్యులకు మోక్షమార్గంబు చెప్పవలయు
ననెడితలపున నుంటి నాయాశయంబు, సఫల మగుయోగ మీనాడు సంభవించె.
- గీ. భవషూద్రంబు రూపుమాపంగఁ జాలు, నట్టి దొకమోక్షమార్గంబు యదియె వినుతు
గోప్య మగుటను నెవరికి గూడ దీనిఁ, దెలుపరాదు యథార్థంబుఁ దెలిసినాడ. 394
- క. వేదములును శాస్త్రములును, వాదంబులకొఱకె వానివలన జనించుకొ
భేదములును భేదములును, గా దనఁగఁ దరంబె బుద్ధిగలవారలకుకొ. 395
- గీ. ఐహికస్వార్థతత్పరు లైనవారు, సలుపుటకు చచ్చిరములను శ్రాద్ధములను
బ్రేరణ మొనర్చి ప్రాణులఁ బీల్చి సిప్పి, చేయు చుండురు ధనము నార్జించుకొనఁగ.
- గీ. నిలిపి యూహంబులను బశువులను జంపి, భువిని శోశితపంకిలంబుగను జేయు
నట్టివారికి స్వర్గంబు ప్రాప్త మైన, నరకలోకంబు లింక నెవ్వరికొ చెప్పుడి. 397
- ఆ. సోమపాన మన్న సుర ద్రావుటయె వపా, భక్షణంబు మాంసభక్షణంబు
వీనివలన స్వర్గ మేని మోక్షం బేని, కలదె యిట్టిసవనకర్మ మేల. 398
- క. హింసాకళంకితం బగు, మాంసంబునఁ గై పుఁ దెచ్చుమద్యంబున నా
శంస తొలంగఁగవలయును, సంసారవివర్ప్తిశాంతి సమకూరంగకొ. 399
- గీ. చేయుదు రపానమునకును శిశ్నమునకు, మట్టిచే శుద్ధి కర్మమల్ మతులు లేక
కనుఁగొనుడు మీరె దేనిని గడుగ కన్నుఁ, గలుగదొ విశుద్ధి దానిచే గలదె శుద్ధి.
- గీ. సవనమునఁ జంపఁబడినపశువున కొదవు, నమరలోకం బని వచింతు రల్లె యైన
సప్తతంత్రువునం దేల చంప కుండు, నాత్మజనకుని యజమానుఁ డైనవాడు. 401
- గీ. ఆప్తవాక్యంబు లనునవి యాకసంబు, నుండి యూకిస్మికింబుగ నూడిపడెనె
గ్రాహ్య మగు యుక్తియు క్తవాక్యంబు యుక్తి, హీనవాక్యంబు త్యాజ్యంబు యెవరి కేని.
- గీ. ఒకఁడు భుజియింపఁ దృప్తి వేటొకని కొదవు, ననుచు శ్రాద్ధంబు పెట్టుదు రల్లె యైన
సలుపఁ బరదేశవాసికి శ్రాద్ధ మిచట, వాడు భుజియింప కుండంగ వలదె యచట
- గీ. ఆకసంబునఁ బోవుబ్రాహ్మణులు గూడఁ, బతనమును జెందుదురు మాంసభక్షణమున
స్వర్గలోకంబు గాని మోక్షంబు గాని, ప్రాప్త మగు లెట్లు లింక మాంసాశనులకు.
- గీ. ఆత్మమాంసోపమం బైనయట్టిమాంస, మగునె భుజియింప మతిమంతఁ డైనవాడు
తనకుఁ బోలెను జంతుసంతతుల కెల్ల, బ్రతుకుపైఁ గాంక్ష సహజధర్మంబు కాదె. 405
- క. యోనిభవుఁ డైనవానికి, యోనిపంప రమింపఁ గాంక్ష యుదయించునెడకొ
వానికిఁ బశువునకును లవ, మేని విభేదంబు గలదె వీక్షింపంగకొ. 406
- క. తెల్లి గలవారు నమ్మరు, కల నైన ద్రివిధపంబు గార న్నమునకొ
గలుగునె మైథునకామ్యంబు, పలికువాక్యములె శాస్త్రబద్ధము లాయెకొ. 407

- గీ. ఒక్కడు యిరస్సదారుఁడిం కొకఁడురస్స, దారుఁడు మఱొక్కఁడు ముఱొక్కదారుఁ డేటి
వార లంట మోక్షము నొసంగవారు మనకు, నమ్ముదురె వెఱ్ఱిశాస్త్రముల్ న్యాయమిదులు.
- సీ. కుముదబాంధవుడు గై కొనియెను గురుభార్య, యగుతార నామెకు సతసేవ
బుధుఁడు జన్మించె నాపొలఁతినె మరలఁ గై, కొనియె బృహస్పతి కొంకు లే
యమ్మహాత్ముని మహేంద్రాచడేవత లెల్ల, వరియించి రాచార్యవర్యుఁడను
గౌతమహాసీంద్రకలికి యం చనఁబోక, యధిగమించె సహస్ర సమరభర్త
- గీ. వారె యుత్తమకోటిలోఁ జేరి సకల, పూజ్య లగుచున్నవా రిది బోల వనెడి
వాఁ డొకఁడును లేడు విశ్వంబులందుఁ, గాంచితిరె ధర్మమార్గ మొరకఁగి మఁడె.
- క. పరమార్థ మనఁగ నెట్టిదొ, యరయక ధర్మంబు లనుచు చల్లఁజెడికా
పురుషులు ప్రబలుటవలనఁ, జరి త్రోవయు లేనిగంధతతు లేర్పడియెన్. 410
- క. ఆలోకించినకొలదిని, నీలోకము లెల్ల జానహీనము లనుచున్
దేలెను దుది నాబుడికి, నాలోచింపుడు ప్రశాంతు లగుచును మీరున్. 411
- మ. అని బోధించుటయున్ నిశాచరులు తద్వ్యాపారముల్ నమ్మకుం
బును గల్గింపఁగ దేశోత్తమ మమున్ బూర్ణప్రసాదంబునన్
గని మా కాపరమార్థమున్ దెలుపు మన్నున్ నిరరాచార్యుఁ డి
ట్లనియెన్ దానపులార చెప్పెద రహస్యం బై నతత్వార్థమున్. 412
- గీ. ఆర్థతుఁ డొకిండె పూజార్హుఁ డై నదేవుఁ, డతఁడు చెప్పినధర్మంబై యార్యధర్మ
మదియె మోక్షప్రదాయక మంతకంటె, ధర్మములు లేవు సంసారతారకములు. 413
- గీ. గ్రాహ్యములు గానివేదధర్మంబులందుఁ, జెప్పఁబడియున్న జుడెముల్ సిగియు వర్ణ
ములును నాచారములును సంపూర్ణముగను, విడువవలయును నార్హ తవిధినిజేసి.
- గీ. కేశలుంఛన ముత్తమక్రియగఁ జెప్పఁ, బడుట నార్హ తసిద్ధాంతపథమునందు
ధనదుఁ డొందెను కేశలుంఛన మొనర్చు, కొని మహాయోగం లేవరును గననిసిద్ధి..
- గీ. వలయు నుండ దిగంబరత్వమున వలయు, బర్హి సింహధ్వజంబుఁ దాల్చుగ వలయు
గుంజకామాలిక ధరించుకొనఁగ నార్హ, తాగమంబును బట్టిమోక్షభిలాషి. 416
- గీ. జాతిమతభేదములు లేక జనము లెల్ల, నర్హు లార్హ తధర్మంబు ననుసరింప
వై దికమతంబునం దిట్టిభేదరహిత, దృష్టి యెం దేని గలదె చర్చించిచూడ. 417
- క. బ్రాంతిజానంబున జగ, మంతయుఁ జెడిపోయె నై దికాగమగతసి
ద్ధాంతవిమోహిత మగుచున్, వింత యగున్ గనిన మూఢవిశ్వాసంబున్. 418
- గీ. ఎట్టినిర్బంధమును లేక యెల్లరకును, సౌఖ్యసామ్రాజ్యము నొసంగఁ జాలినట్టి
యార్హ తాగమధర్మంబు లాశ్రయించి, ధన్యతను జెందుఁ డిడుటనె దైత్యులార. 419
- క. ఎచ్చటఁ గూడను గనఁబడ, వుచ్చైస్థానములు సత్య మూహించినచో
నిచ్చటనె స్వర్గమోక్షము, లచ్చుపడం జెందుఁ డార్హ తాగమరీతిన్. 420

- ఆ. అక్షుగ్రహమును సఖుభూతంబుల, యందు దయయు నార్హతాగమమునఁ
జెప్పఁబడుటఁజేసి గొప్పతపంబు గా, నాయె నవియె ముక్తిదాయకములు. 421
- గీ. చేయ భోజనమును ద్రావఁ దోయములను, గరము లుండంగ సాధనాంతరము లేల
స్వర్ణదుర్వర్ణపర భాజనములకును, జెందుచుందురు శ్రమలను మందముతోలు. 422
- క. ఇరువదిసలువురు తీర్థం, కరులు కృతార్థతను జెండఁ గలిగిరి వారల
కరుణించినట్టియార్హత, పరమరహస్యములు స్తోత్రసాత్రము లయ్యెన్. 423
- ఆ. ఆర్హతునకుఁ దప్ప నన్యదేవతలకుఁ, జనదు వందనంబు సలుప నుఖము
సనుఖమును బ్రయంబు నప్రియంబును దుల్య, ములుగఁ మోక్షకాంక్ష నలయుఁ నూడ. 424
- క. తిట్టినఁ దిట్టక కొట్టినఁ, గొట్టక సమానంబు గల్గి కోరక లక్ష్మీక
జెట్టలకుఁ జేతు లొగ్గక, పట్టుకొనుం డెఱిగి ముక్తిపంకజాక్షి. 425
- గీ. స్వర్ణమోక్షసధంబుల కర్థశంబు, లై సదారల విడనాడినట్టివారె
యార్హతాగమరీతిచే నర్హు లొండ, మోక్షపదమును దన్మంత్రదీక్షవలన. 426
- క. అనవుడు రాత్రించరు లి, ట్లనిరి గుహాత్మమ భవత్యటాక్షముచేతఁ
మనియెడము ముక్తిసాఖ్యం, బొనరంగను మంత్రదీక్ష యొనఁగుము మాకున్. 427
- సీ. అని వేడుకొనుటయు నమరదేశీకుడు వే, డుకతోడ వెంటఁ బెట్టుకొని వారి
యమునానడిక బోయి యచ్చోట వారిచే, గావింపజేసి సంకల్పములను
నార్హతవిధ్యుక్త మైనవేషంబులు, ధరియింపఁగాఁ జేసి తతఁణంబ
"యార్హతాయ సమా"య టన్నమంత్రంబును, నుపదేశ మొనరించి నిపుణముగను
గీ. గలుగఁగాఁ జేసి తన్నిష్ఠ తోలఁగ కుండఁ, జనియెను ద్రివిష్టసమున కాసమయ మెఱిగి
సులభముగను జయించిరి సురలు వేద, ధర్మవిచ్యుతు లై నట్టిదానవులను. 428
- వ. అని చెప్పుటయు నింద్రబృహస్పతులరాజనీతి కచ్చెరు వొంది మరల భీష్ముం డి ట్లనియె.
- గీ. అనఘ త్రిపురుషజాతుఁ డె ట్లయ్యె బార్హు, డెల్లు కానీనుడు గ జనియించె గర్భం
జేల సమకూరె బ్రధన మాయరువురకును, నెఱుంగఁ జెప్పుము వినఁగ నా కిచ్చగలిగె.

—: కర్ణాక్షు న పూర్వ జన్మపుత్రాంతకథనము :—

- సీ. అనుడుఁ బులస్త్యుఁ డి ట్లనియె భీష్మ విరించి, శీర్షంబు ఖండింప నివుండు మున్ను
ప్రప్త యాగ్రహ మొంది స్వలలాటజం బైన, స్వేదంబు గైకొని క్షీతిని వైచె
దత్వేదముననుండి తతఁణంబ జనించె, శరచాపకరు డై నపురుషుఁ డొకఁడు
జనియించి వాఁ డజనామ్ముఖ్యమును జెంది, తండ్రి నే నొనరింపఁ దగిన దేమి
గీ. యనుటయును భీకరాకారుఁ డైనవాని, గనుఁగొని విధాత యీశ్వరిని వధింపు
మని వచించుటయును వాడు హరునిఁ జూచి, పండ్లు పటపటఁ గొఱుకంగ భవుండు జడిసి.
క. పరువెత్త సాగ వాడును, బరువెత్తఁ దొడంగె వెంటఁబడి యుగ్రుం డై
స్మరహరుండు దిక్కు దోచక, పరువెత్తుచుఁ బోయి విష్ణుభవముఁ జొచ్చెన్. 429

- సీ. అంతట గోవిందుఁ డనురుని హుంకార, మున నొహుచిక్రావశునిఁ గఁ జేసి
త్ర్యంబక యేమికార్యమున నేఁ డిచ్చకి, దయచేసితివొ చెప్పు; దుఃఖం జెప్పును
యనుడు "భిక్షాం దేహి" యని మహాదేవుఁడు, స్వకరకచాలంబు చాచి పట్టె
నది చూచి మాధవుఁ డిదె భిక్ష కొను మంచు, వనదక్షిణభంజుండు దాన నుంచె
- గీ. నపుడు నిజశూలమున శూలి యాభ్రజంబు, వ్రహ్మబుయు వేయినిచ్చివర్షములు కరిసె
క్షీతిప దశయోజనములవిస్తృతియు నేఁడ, దామకలదైర్ఘ్యమును గలచుప్రధార.
- గీ. అంతవఱకును గనుచు నయ్యది శివుండు, విలిచె చలన కిచాలంబు చింబుయును
నందుఁ గని యొక్కపురుషుని చమ్యతీయండు, గెతె వచియింపు నొదెచ్చవర్షరుషుఁ డెవఁడొ.
- సీ. అని యడుగుటయు నిట్లనియె నీకుఁడు దేవ, చరుఁ డనియెడిమహాపురుషుఁ డితఁడు
బ్రహ్మపంచమశరఃప్రభచేత మద్వష్టి, క్తచే ద్విదృష్టజానంబుచేర
బ్రాదుర్భంజుటఁ బరగి త్రిపురుషజం, శనప్రశస్తిచి మహాహవములండు
నీకుఁ దోడుగ నుండి మీ కెవ్వరికీ గూడ, వధులు గాఢ్ఢివారిఁ గూల్చు
- గీ. నరుండు నారాయణుం డనునామములను, విశ్రుతికి నెక్కి మెచ్చిచే వెలయుఁ గలరు
మీర లిర్వరు గూడను మీకు మీరె, నాటి యగుచు జగంబులు నచ్చితివ. 436
- గీ. అని వచింపంగ రక్షణం డై నరుండు, సంతసించుచు హరిహర స్తవము చేసి
యానతిం డేమి చేయంగ నగునొ నాకు, చని ప్రణామము చేయ నిట్లనియె హరుండు.
- గీ. బ్రహ్మతేజంబుచేతను బ్రభవ మొంది, యస్మదాదులకును దంప లలసి గామి
సంకుశము లేనిద్విషము నా నడలుగొలుపు, నీమహానురుని వధింపు మిదియె యాజ్ఞ.
- క. అని పలికి యదృశ్యత్వం, బును జెందుటయును నరుండు మోహితుఁ డై యుం
డినయనురుని వామపదం, బునఁ దన్నెను వడఁకి దిక్కుమూహం జెల్లెక. 438
- క. ఆపదభూతంబున ను, త్థాశితం డై లేచి బ్రహ్మతచయుం డెదుట
దీపించుచున్ననరునిక, గోపారుణలోచనములకుఁ గుఱి చేసెక. 439
- క. అతఁ డట్లు చూచు చుండఁగ, శతమార్గణములను రక్షణస్మృతి డేసెక
తుత మై తద్దేహము పు, ప్పిఠకింశుకశాఖివోలఁ జెన్నవహింపక. 440
- ఉ. అంతట స్వేదజండు ప్రళయాగ్ని తెఱంగునఁ బ్రజ్వరిల్లుచుక
వితగ నేకహస్తమున వేయి శరంబులు దాల్చి యేసె న
త్యంతవిభీషణంబుగను నప్రజామేన నరుండు దాని కా
వంతయు జంకకుండఁగ నహానశశరంబులు గుప్పె వానిపై. 441
- గీ. ఆవిధంబున వార లన్యోన్యశక్తి, ప్రజ్వరిల్లంగ దివ్యవర్షద్యయంబు
నలిపి రాయోధనంబు దిక్కులు వడఁక, నురలు బెగ డొంద లోకముల్ శోక మొంద.
- గీ. కాంచి స్వేదభవునియేకవచశక్తి, వీక్షణముచేసి రక్షణద్విభుజశక్తి
వాసుదేవుండు విభ్రాంతివశ్యుఁ డగుచు, సత్వరంబుగఁ జని బ్రహ్మనవిధమునకు. 443

- గీ. అజ భవత్స్వేదజుండు రక్తజునిచేత, వినిహతుం డయ్యె నని చెప్ప విని యజుండు
మాధవ మదీయుఁ డశ్యజన్మమునఁ గాక, నరునిచేతను నేఁ డెట్లు మరణమొందు.
- క. అని సంభ్రమమునఁ బల్కుట, యును మధుసూదనుఁడు తుష్టి నొంది రయమునఁ
జనుడెంచి మరల యుద్ధా, వనిసీమకు నిట్లు లనియె వారలొకఁడె. 445
- గీ. శౌర్యనిధులార మీకు నీజన్మమందు, సంభవింపదు జయపరాజయములందు
నొక్కటియుఁ గూడఁ గయ్యెంబు నుడుగుఁ డింక, ననుటయును వారు చాలించి రాజి నంత.
- సీ. వాసుదేవుఁడు గ్రహేశ్వరసురేశ్వరులను, రావించి స్వేదజరక్తజులను
జూపి వారలకు నీశూరాగ్రగణ్యులఁ, బాలించి మీరలు భద్రముగను
నవతరింపఁగఁ జేయుఁ డవనిలో ద్వాపర, కలియుగంబులసంధికాలమందు
నని చెప్పటయు వార లతనియాజ్ఞకు బద్ధు, లై చిత్త మని మ్రొక్క నంత శౌరి
- గీ. రనిని వీక్షించి మార్తండ భువిని గుంతి, భోజుఁ డనుజేడు యదుకులంబున జనించుఁ
గలుగు నతనికి బృథ యనుకన్య మంత్ర, ములు గ్రహించు దుర్వాసునివలన నామె.
- క. ఆమంత్రంబులలోఁ గల, సామర్థ్యము చూడ నెంచి శై శవమున నా
భూమింద్రతనూభవ ని, న్నిమంత్రణముం బొనర్చు నామంత్రములఁ. 448
- సీ. అపుడు నీ వితని నాయమకుఁ బ్రసాదింపు, మంతలఁ గానీనుఁ డగుచు నితఁడు
కర్ణ నామమున లోకమున విశ్రుతి నొంది, దాతలలో శ్రేష్ఠతను వహించు
నని స్వేదజుని నీయ నాదిత్యుఁ డాతని, గొని వేగ తనలోకమునకుఁ జనియె
నవల నింద్రుని జూచి యంబుజాక్షుం డిట్లు, లనియెను బృందారకాధినాథ
- గీ. పాండుభూపతి కై కొని భార్యలుగను, బృథను మాద్రిని వారితో నేగి కాన
కందు మృగశాపమును జెంది యటమటిలుచు, జేరి వై రాగ్యమున శతశృంగమునకు.
- క. తనకుఁ బుత్రులు కావలె, ననుకోరికితోడ భార్య యగుపృథ కతఁ డి
ట్లను శీలవతి కుమారులఁ, గను మెవ్వరివలన నై న ఘను లగువారిఁ. 450
- ఆ. అనుడుఁ గుంతి యిట్లు లను మనోవల్లభ, భర్తయాజ్ఞ మీఱ భార్య కగునె
దేవతలకుఁ దృప్తి గావించి కాంచెదఁ, దత్ప్రసాదమునను దగినసుతుల. 451
- మ. అనుడుఁ బాండుసృపాలుఁ డాత్మకు మహాహ్లాదంబు సంధిల్ల ని
ట్లను సాధ్వీమణి యంతకంటె ఘనకార్యం బున్నె శీఘ్రంబ నీ
వనినట్లుల్ పొనరింపుమీ యనుడు నయ్యబాక్షి మంత్రంబులఁ
నినుఁ బ్రార్థించును నప్పు డాయమకు వీనిఁ వే ప్రసాదింపుమా. 452
- క. అని రక్తజు డగునరుని, గొను మని యీబోవ నతఁడు కొంకుచు దుఃఖం
బున ని ట్లను నచ్యుత యీ, తనయుం డేమిటికి సుతులు దక్కనినాకుఁ. 453
- సీ. అనుటయు గోవిందుఁ డమరేంద్ర చెవుము నీ, సుతులు దక్కక యుండుకతము నాకు
నాపుడు ని ట్లను దేవేంద్రుఁడు మురారి, వినిపింతు వినుము నావిన్నపంబు

- వెనుకఁ బోయినన ప్రపంచమన్వంతరం, బున నీవు రఘుకులంబున జనించి
రాముడు నాఁగఁ బేర్వడి నీతఁకొఱ కర, యమునఁ గ్రుమ్మరు చుండఁసమయమందు
- గీ. వాలి యనునాకుమారునిఁ గోల నేసి, కూల్చితేవి సూర్యపుత్రునికోర్కీ దీర్చఁ
దద్విహదంబునను నాకుఁ దాప మొదవె, దానిచే నాకుఁ బుత్రులు దక్క రజి.
- సీ. అనుటయు హరి యిట్లు లనియె శునాసీర, యొక హేతువున నది యొకవె నపును
దాని కొందఱుము సంతాపంబు ముందు నే, నవసీస్థలంబున నవతరించి
హితము గల్లంగ నీసుతునకు నారధ్య, మొనరించి యక్కఱందరునిఁ గూల్తు
నని చెప్పుటయు నింద్రుఁ డాహ్లాదమును జెంది, కై కొని నడని స్వర్గమున కరిగె
- గీ. సంతటను బ్రహ్మసన్నిధి కరిగి శౌరి, ధాత హరుఁ డన నెవఁ డని తలఁచికొంటి
వతనిపై నల్లి లోకసంహారకరుని, సృష్టిచేయుడె నీ విట్లు చేయఁ దగునె. 455
- క. చేయంగఁ దగనికార్యము, చేయుటచే నీవు వలయుఁ జేసికొనంగ
బ్రాహ్మశ్రీతము నా నజాఁ, డాయెను సంసిద్ధుఁ డతనికూర్చి నొనర్పక. 456
- వ. అంత నారాయణుండు పద్మయోని కి ట్లనియె. 457
- సీ. పరమేష్ఠి నీధర్మపత్నితోడను గూడి, సలిపి యజ్ఞము యథాశాస్త్రముగను
నగ్నిత్రయంబు దివ్యాబ్జసహస్ర ము, పాసింపు మగ్నిసహస్రకంటె
లేదు పావనకార్య మేదియు చదానఁ, బారిశుద్ధ్యంబును బరమసదముఁ
బ్రాప్తింతు నగ్నిహోత్రము లేనియెడ సిద్ధి, సందఁ జాలదు గృహస్థాశ్రమంబు
- గీ. నావుడు నజాండు చేసి జన్మంబు నగ్ని, హోత్రమును జల్పి పాపంబునుండి ముక్తుఁ
డయ్యె నని చెప్పుటయు నిట్లు లనియె భీష్ముఁ, డనఘ నా కొక్కసంశయం బయ్యరించె.

—: త్రి హ్మ వంశ మ శి రః కర్తవ్య హేతు కథన ము :—

- గీ. అజాన కెచ్చట నుండె నై దవశీరంబు, మృదుండు దానిని ఖండింప హేతు మేమి
శిష్యవాత్సల్యమున నాకుఁ జెప్పు మనుచు, నిచ్చగించుటయుఁ బులస్త్యు డిట్లు లనియె.
- వ. మున్ను పితామహుండు పంచముఖుండై ప్రథమముఖంబున ఋగ్వేదంబును ద్వితీయ
ముఖంబున యజుర్వేదంబును దృతీయముఖంబున సామవేదంబును చతుర్థముఖంబున
సధర్వవేదంబును సూర్యుండు గా నుండుపంచమముఖంబున సరహస్యంబు లగుసాం
గోపాంగేతిహాసంబులును సూర్యుండు వై ప్రవ ర్తిల్లంజేయుచుండె. 460
- గీ. అపుడు పంచమవక్తప్రభాతిశయము, వలన దేవాసురులు వివస్వత్ప్రదీప్తి
వలన దీపంబులట్లు లుజ్జ్వలత లేక, వ ర్తిల దొడంగిరి వివక్షావదను లగుచు. 461
- సీ. అది యెల్ల దనకు సహంకారహేతువు, గాఁగ నిరంకుశగతిని బ్రహ్మ
వ ర్తిలు చుండ నెవ్వరిని గూడను లక్ష్య, పెట్టకుండఁగఁ దానె పెద్ద యగుచు
భీతు లై యింద్రాదిబృందావరకులు గూడి, చని వేగ కైలాసశైలమునకు
స్మరహర యూర్ధ్వమస్తకవిజృంభణముచే, స్రవ్వవర్తనము వై మమ్య మొందె

- గీ. సర్వము నెఱింగినట్టిసీమవిధమందు, నధికముగఁ జెప్ప నేల యెట్లగునో చేయ
నట్లే కావించి తొలగించు మాపదలను, మాకు నెల్లరకును నీవ మనుష దిక్కు.
- క. అని ప్రార్థించుటయును న, య్యనివిషయములకు నొసఁగి రుద్రుఁ డభయంబును జ
య్యన వచ్చి బ్రహ్మకడకుఁ, గనఁబడుటయుఁ గనియు స్రవ్య కాంచక యుండె. 463
- గీ. అంతట రజోవృత్తుం డై నయజునిఁ జూచి, యట్టహాసంబు చేయుచు నష్టమూర్తి
దేవ యమితప్రదీప్తిచే దేజరిలెడు, తావకశరంబు చూడ నత్యద్భుతంబు. 464
- క. అని పలిక కడఁగిరప్పం, బునుబోలె విరించియూర్ధ్వమూర్ధంబును నే
ర్పున నిజవామకాంగు, ఘనఖాగ్రంబునను దునిమె త్తదామాత్రములో. 465
- ఆ. అప్పుడు ఛిన్న మైనయజుమస్తకము తన, కరమునందు నిలువఁ గదలకుండ
శంకరుండు నెలిఁగెఁ జండాంశుమండిత, శిఖర మైనరజభక్తిఖిరివోలె. 466
- గీ. అంతట సుపర్వకోటు లత్యద్భుతముగ, శంకరుని సన్నతించి హరంబుతోడఁ
జనిరి తదనుజుఁ గొని నిజసదనములకు, సని వచింపంగ భీష్ము డిట్లనియె మరల.
- క. పరమగుణాకర ధూరటి, కరలగ్నకపాల మేప్రకారమున నెట
బరిగళిత మయ్యెఁ జెప్పము, కరుణించి వినంగ నాకుఁ గౌతుక మయ్యె. 468
- క. అని ప్రార్థించుటయును ని, ట్లనియె బులన్తుండు బ్రహ్మహత్యాపాపం
బునఁ దప్తుఁ డగుచు రుద్రుఁడు, చని విధిసన్నిధికి నొక్కసమయమునందు. 469
- సీ. పరమేష్ఠి సకలప్రపంచకర్తవు నీవ, యజ్ఞేశ్వరుండ వీవ యజ్ఞ మీవ
యప్రమేయుండ వీవ యాదిదేవుండ వీవ, నిరుపమానప్రభానిధివి నీవ
సాత్త్వికుండవు నీవ సర్వేశ్వరుండ వీవ, స్వరగర్భుండ వీవ స్వధవు నీవ
హవ్యదాతవు నీవ హవ్యభోక్తవు నీవ, మంత్రదేవత వీవ మంత్ర మీవ
- గీ. ఋగ్యజుస్సామవేదవర్ణితుండ వీవ, గుణపయోధివి నీవ నిర్గుణుండ వీవ
తెలిసియును నీమహత్త్వంబు సలిసినాడ, నఘము నీయెడ దేవకార్యంబుకొఱకు.
- ఆ. అంటుకొనియె బ్రహ్మహత్యామహాపాప, మంటుకొనుటఁ గరమునందుఁ బుట్టి
యఘవిముక్తి కర్త మైనప్రాయశ్చిత్త, మేది యైన నున్న నెఱుంగఁ జెప్పుమ. 471
- వ. అని వేడుకొనుటయుఁ బితామహుండు సుప్రసన్నుం డై మృత్యుంజయా నీచేసిన
కార్యంబు లోకహితకరం బగు. నీవు కపాలి వగుచు సోమసిద్ధాంతకర్త వై శతకోటి
భూసురుల నుద్ధరించెదవు. బ్రహ్మహత్యాపాపంబునకుఁ బ్రాయశ్చిత్తంబు విష్ణుముఖం
బునం దెలిసికొను మని చెప్పి యంతర్ధానంబు నొందె. 472
- గీ. అంతట మహేశ్వరుండు డై త్యాగికడకు, సత్వరంబుగఁ జని బహునంస్తవముల
నాతనిఁ బ్రసన్నునిగఁ జేసి యాత్మవిషయ, మంతయును దెల్పుటయు నిట్లు లనియె శౌరి.
- సీ. త్ర్యంబక బ్రహ్మహత్యానామమును గూడ, భావింపరాదు స్వప్నమున నేని
యంతటియగ్రమహాపాతకము లేదు, పరికింప నఖిలపాపములలోన

స్ఫటికసన్నిభ మైరభవదీయదేహంబు, శవగంధనై ల్మృతఃసా మయ్యెఁ
బ్రమధనాయకుడ వై ప్రజ్వరిల్లెడిసేవు, కన్నట్లు చుండి పీకాకపోతె:

గీ. గటకటా యెంత కష్టంబు గలిగె నీకు, సమభవంబు బ్రహ్మహత్యాఫలంబు
తప్ప దెంతటివిశ్వసేతకును నై నఁ, గాన నొకమాట చెప్పెదఁ గడకు నీకు. 474

— అ హృహత్యాప్రాదుర్భుత్తకథనము —

క. పరధర్మపరులతోడను, దురితాత్ములతోడ సర్వమారూఢోడక
బరిభాషణ మొనరింపక, తిరుగుము వ్రత మూచి నిఖిలశ్రీర్థంబులకక. 475

ఆ. తిరుగునపుడు పాపిదేహసంస్పర్శంబు, దై వికముగఁ గలుగుతటిని నెల్ల
మునుఁగవలయు సలిలమున నచేలంబు గాఁ, జేసికొనును భైక్షిజనంబు.

గీ. కర్ణములయందు శిఖియందుఁ గరములందు, సన్ధులను చాల్చి ముప్పొద్దులందు సొన
మాచరించుచు భస్మంబు నలదిగొనుచు, వలయుఁ దీర్థాటనము సేయ వ్రతవిధాత.

న. ఇయ్యది కాపాలికవ్రతంబు. నియమంబున దీని ననుష్ఠించితివేసి బ్రహ్మహత్యామహా
పాపవిముక్తిమార్గంబు లభించు. 478

క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును బొందుటయును నివృండు బూదిని దేహం
బున నెల్లెడలను నస్థిక, లను గర్ణశిఖాశరంబులను చాల్చి వెనక. 479

వ. కపాలభైక్షాశనుం డగుచు మేరుహిమవత్కైలాసపరిధినిలమహేంద్రాదిపుణ్యవర్ష
తంబులను గాంచీతామ్రలిపాదిపాననలంబులను మగధమాలవాదిపుణ్యదేశంబులను
వత్సగుల్మగోకర్ణకురుక్షేత్రాదిపుణ్యక్షేత్రంబులను భద్రాశ్వకేతుమాలపైరణ్యకాది
పుణ్యవర్షంబులను గామరూప్యప్రభాసాదిపుణ్యతీర్థంబులను సేవించి తుదకు నానాలతా
ద్రుమఫలపుష్పమృగఖగవ్యాకీర్ణం బగుపుష్కరారణ్యముం జొచ్చి బ్రహ్మప్రసాద
సంప్రాప్తపాపమృగజాననమేతుం డై యొక్కచోటం గూర్చుండి యేకాగ్రచిత్తంబున
బరమేష్ఠిని ధ్యానించె. 480

— కపాలవిమోచనతీర్థనిరూపణము :—

ఆ. అంతః బద్మయోని హరుఁ డాచరించిన, వ్రతమునకు జనింపఁ బ్రమద మెదను
దర్శనం బొసంగి తనదివ్యరూపంబు, తోడ నిట్టా లనియె ధూరటికిని. 481

సీ. భావజాంతక నీవు కావించితివి మహా, వ్రతము నిష్కాగరివ్రత ఘటిల్ల
నంతసం బయ్యె నాస్వాంతంబునకు దాన, నవిముక్త మనెడిమహాసలంబు
నొసంగినాడను నీకు నుండంగ నది పర, కాసీనదీమధ్యమందు నుండి
జానుమీఱుచును బంచక్రొశపరిమాణ, మునను దివ్యక్షేత్రముగను వెలసె

గీ. నందుఁ బ్రవహించు చుండు నుదజ్ముఖముగ, గంగయు సరస్వతియుఁ బ్రాజ్ఞుఖంబు గాంగ
నదియె వారాణసీపుర మనెడివేర, వెలయు నచటఁ గపాలంబు విడువ నొప్పు. 482

- క. అది ముఖ్యసానంబుగ, నొదవును నీ కఖలవిబుధు లుండెదరు భవ
త్పదదాను లగుచు నచ్చట, దృఢవేక్షణధన్యు లయ్యెదరు జను లెల్ల. 483
- ఆ. అచట దేహపాత మగునంతవఱకును, బాయ కుండి రేని సాపు లేని
హంసమూసములను నకతోభయంబు గా, నరిగి స్వర్గసుఖము నందువార. 484
- గీ. అమ్మహాత్మేత్రమున నుండు మచ్యుతుండు, నేను శక్రాదిసురలను నీదుచెంత
దాని దప్పించినంతమాత్రమున దోలగు, సప్తజన్మార్జితాఘముల్ జనుల కెల్ల.
- సీ. పితరుల క-హోష్ట్రం బిండ్లదానంబుచే, సంతృప్తి గొలిపెడిసాధువులును
నంతకాలంబున నట నీకు బ్రణమిల్లి, ప్రాణముల్ విడిచెడిపావనులును
నక్కడ గంగలో నచుదినంబును సైన, మొనరించుచుండెడియత్తములును
జపహామపూజ లచ్చట నిన్ను గూరిచి, కావించు చుండెడికిర్రుతులును
- ఆ. గళితకాయు లై నకాలంబుననె జన్మ, బంధము క్తి వడసి పరమపదము
నొందఁ గలుగుదురు బహుక్తు లేమిటి కింక, వారె నీవు నీవె వారు చూవె. 486
- చ. అనవుడు హర్ష మొంది త్రిపురారి పితామహ నీకు నాపయిక్
గనికర ముండె నేని యిలఁ గల్గినతీర్థములందు నెల్ల నుం
డునటులు నేను శార ధరుడున్ నను నెల్లరు బూజ సేయున
- ట్లును వర మే నొసంగు నటులున్ వర మీయుము నాకు నావుడున్. 487
- క. పరమేష్ఠి హరుడు కోరిన, వరములు దయచేసి భక్తవత్సల నీకున్
బరిచరుల మగుచు నేనును, హరియును నట నుండు మేల యధికోక్తు లింకన్. 488
- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును జెందెను బిదప శివుడు మోదముతోడన్
జనుటయు నాతీరమునకు, దనహస్తపాల మచటఁ దటుకునఁ బడియెన్. 489
- వ. అదిమొద లా సానంబు కపాలమోచనం బనుమహాతీర్థం బయ్యె. 490
- క. అని చెప్పడు భీష్ముం డి, ట్లనియెను మహనీయ పంకజాసనుఁ డేతీ
రున నెచటఁ జేసి యజ్ఞ ము, వినిపింపుము నాకు వినఁగ వేడుక యయ్యెన్. 491
- వ. అని ప్రార్థించుటయుఁ బులస్త్యుం డాతని కి ట్లనియె. 492

—: పుష్కర తీర్థోత్పత్తి కథ న ము :—

- సీ. రాజేంద్ర మేరుపర్వతరాజమం దుండె, శ్రీనిధానం బనుశిఖర మొండు
దానిపై దేదీప్యమాన మై వైరాజ, మనుబ్రహ్మగృహ మొండు తనరుచుండ
నాబ్రహ్మభవనంబునం దుండె నొకదివ్య, సభ కాంతిమతి నాగ జానుమొటి
యామహానభలోన నధివసించి విరించి, ధ్యానించుచుండ సద్గరము సేయఁ
- గీ. బుట్టితిని నేను బుష్కరంబున జనించె, బుష్కరము విష్ణునాభి నాపుష్కరంబు
పేర నొకదివ్యతీర్థంబు నేరుపఱిచి, యచట యజియింతు ననుబుద్ధి యంతురించె. 493

- వ. అంతటఁ జతుర్ముఖుండు పద్మహస్తుం డై బయలుదేటి నానాద్రుమలతాఁజ్ఞులఁబును
నానాపుష్పఫలోపశోభితంబును నానాసుగంధబంధురంబును నానాఘోషస్పృగగణాకం
లంబును నానానినాదమేదురంబును మనోహరంబును సయంపేయంబును సుసౌక్య-
యరణ్యముం జొచ్చి యం దత్వాశ్చర్యకరంబు లగుపుష్పితవాదనంబులఁ జూచుచుఁ
దత్కు-సుమపరిమళాతిధ్యంబు స్వీకరించుచుఁ దప్సివిశ్మిత్తప్రహ్లాదాచరణుఁ డై కొ-
నుచుఁ దద్భ్రంగసంగీతనాదంబు లాలించుచు సంతప్టాఁడై పాదపంబును
వరంబు వేడుకొను మనటయు నావృక్షంబులు నమ్రంబు లై. 449
- గీ. స్వామి మాయందు నీకు వాత్సల్య మొదవె, నేని నీ విందు నివసించు మిదియె మాకు
వాంఛితార్థంబు దీనిచే వసుధ యెల్ల, ధన్యతను జెందు నాఁగి విధాన మెచ్చి. 495
- గీ. భూరుహములార మీరలు కోరెనట్లె, యిచ్చితి వరంబు చడె కాక యెప్పుడఁ గూడఁ
బుష్పఫలగంధకాంతిసంపూర్ణ తయను, గామరూపంబులును మీరుఁ గలుగుఁగాక.
- చ. అని వర మిచ్చి వత్సరసహస్రము తా నట నుండి పిమ్మట
జనుచు విహారకాంక్ష నొకనాఁ డచటఁ గలయొక్క-యద్రమిఁ
దను దనచేతిపద్మమును ధాత్రిపయిఁ విడిచెఁ దదన్యుత
ధ్వనివలనఁ బ్రపంచములు తల్లడ మొందెను దిక్కు-దోఁపమిఁ. 497
- గీ. అంతట విభీతిచిత్తు లై యాదితేయు, లెల్లవారును హరికడ కేగిరిఁబెంచి
స్వామి త్రైలోక్యకంపంబు సంభవింప, నేమిహేతుహ జయతోడ నెఱుంగఁ జెప్పుమ.
- సీ. అని వేడుకొనుటయు నంబుజనాభుఁ డి, ట్లనియె నిర్జరులార యడల వలదు
భూలోకమున యజ్ఞమును జేయుటకు బ్రహ్మ, సంకల్ప మొనఁపెంచి స్వాంతమందు
చని యొక్క-కాన కచ్చట నున్నయొకమహీ, ధ్రంబు నెక్క-చుఁ బుష్కరంబు విడిచె
భవనముల్ తచ్చబ్రమునఁ బ్రకంపము నొందె, నది వడ్డనెల వయ్యె యజ్ఞ భూమి
- గీ. తేజరిల్లెను బుష్కరతీర్థ మనెడి, నామధేయంబు దానికి నభినభవుఁడు
త్రిదశయుతుఁ డయి యుండె న తీర్థమండ, తీర్థములలోన ను త్తమతీర్థ మదియ. 499
- క. మన మేఁగుద మచ్చోటికిఁ, జనుడెండు సరోజభవునిసందర్శనముం
బొనరింప ననుడు వారలు, వనజాక్షునితోడఁ గూడి వచ్చిరి భువికి. 500
- ఆ. అట్లు వచ్చి భువికి ననిమిషు లెల్లరు, బ్రహ్మవనముఁ జొచ్చి పద్మభవుని
వెడకివెడకి యందు వివిధస్థలంబులఁ, గానఁబడమి నజాడు కడకు విసివి. 501
- ఆ. ఏమి చేయవార మిపుడు లోకేశుఁడు, కానఁబడమి కేమి కారణంబొ
తెలియ కుండె ననుచు దిగులొందు చుండంగ, వారికడకు వచ్చె మారుతుండు. 502
- క. అరుడెంచినమారుతునకు, సుర లెల్ల నమస్కరించి శుద్ధాత్మ యెటుల్
దొరకునొ మాకు వచింపుము, విరించిదర్శనము నీకు విధితం బై నఁ. 503
- వ. అని ప్రార్థించుటయుఁ బవమానుండు వారల కి ట్లనియె. 504

- సీ. అమరులార వినుండు కమలాసనునిఁ జూడ, నూరక మీఱుఁ జేకూరఁ గలదె
జ్ఞానతపోయోగసాధనత్రయమునఁ, దగు నొనర్పఁగ స్వామిదర్శనంబు
నిష్కలకూపంబు నేర్తురు తెలియంగ, జ్ఞానవంతులు జ్ఞానసాధనమున
సకలకూపంబు గాంచంగ నేర్తురు భక్తి, వలన యోగులు తాపసులు తపమునఁ
- గీ. గాన మీ రెల్ల బ్రాహ్మదీక్షను వహించి, జ్ఞానమొ తపంబొ యోగమొ పూని నిష్ఠ
తోడ భజియింపుఁ డజాని సంతృప్తితోడ, నతఁడు దర్శన మిచ్చు మీ కందఱును.
- క. అని చెప్పి యరుగుటయు న, య్యనిమిషు లాచార్యుఁ డగుబృహస్పతివలనఁ
గొని బ్రాహ్మదీక్ష తపముం, బొనరించి రనేకవర ములు నియమమునఁ. 506
- సీ. వా రొనరించినఘోరతపంబున, కాత్మలో సంతోష మతిశయిల్లఁ
బ్రత్యక్ష మగుటయుఁ బదోద్భవుం డవృ, తాంధ్రుల మ్రొక్కి సాష్టాంగముగను
వివిధంబు లై ననం స్తవములు గావించి, దేవదేవునకు సంతృప్తి గొలిపి
స్వామి లోకము లెల్ల సంచలింపఁగఁ బద్మ, మేటికి విడిచితి వెలుంగఁ జెపుమ
- గీ. యనుచుఁ బ్రార్థించుటయు వారి నజ్ఞాడు చూచి, యమరులార వినుండు మీ మ్మణఁచివై వ
వజ్రనాభుం డనడిచై తృప్తవరుండు వచ్చు, చుండ విడిచితిఁ బద్మంబు నుడుగ వాడు.

—: పుష్కర తీర్థ మాహాత్మ్య కథ వ ము :—

- వ. తత్పుష్కరఘాతంబున నద్దానవుండు మరణంబు నొంది పుష్కరసందర్శనపుణ్యవిశే
షంబున నూర్ధ్వలోకముం బడసె. తత్పుష్కరపతనశబ్దంబు సకలప్రపంచకంఠసహేతు
వయ్యె. పుష్కరపతనస్థలంబు పుణ్యాతీర్థం బయ్యె. తత్పుణ్యాతీర్థంబు మన్నిత్యనివాస
స్థానం బయ్యె. 508
- గీ. దేవతలలోన నే నాదిదేవుఁ డనెడి, ప్రథితి వహియించినట్లు తీరములలోన
నాదితీర్థం బనెడిఖ్యాతి నంది సకల, జంతువుల నుద్ధరించుఁ బుష్కరవనంబు. 509
- గీ. పుష్కరక్షేత్రమున నన్నుఁ బూజచేయు, నట్టివారికి లేదు జన్మాంతరంబు
గలుగునెడ నొక్కవేళ వారలు భజింప, రన్యదేవతలను దామె యధికు లగుట. 510
- గీ. ఈమహాతీర్థమందు నాయెడల భక్తి, దనరంగను జతురాశ్రమధర్మములను
నడపువారలు మరల జన్మంబు లేమి, నడప రాశ్రమధర్మముల్ పుడమియందు.
- క. నాపుష్కరతీర్థమున మ, హాపాతకు లేని విగళితాసువు లై నఁ
బ్రాసింతు రపునరావృ, త్ర్యాపాదక మైనపదము నాత్రుటిలోనఁ. 512
- క. భక్తసౌఖి సింహాసనము, సకలపితౄణంబు దీర్పఁ జటివినయెడ మా
మకతీర్థంబున నుద్ధా, రకుఁ డగుఁ బితృమాతృకులవరంపర కెల్లఁ. 513.
- సీ. 'మ తీర్థముననుండి మానవుం డెవఁ డేని, సౌఖ్యాశ్రతోడను జచ్చె నేని
దేవయానమున ద్వితీయపంజరఃకృతోలె, వెలుంగొండుచును సఖివీధియందు'

దన కిష్ట మగుదేవతాలోకములలోన, శతకోటిదివ్యపరములు తిరిగి
సత్యలోకమునకుఁ జని యందు నివసించి, యర్హదదేవతాహాయకములు

గీ. వచ్చి యటనుండి విష్ణునివాసమునకు, నచట బహుకాలము వసించి యచటనుండి
వచ్చి కైలాసమున కందు వాంఛ దీర, నుండి స్వర్గంబునకు నటచుండి చేరి. 514

గీ. అచటఁ దులఁదూఁగి భూరిశాఖ్యములలోన, గటకశకు మనుష్యులొకఁఁబుఁ జేరి
యవతరించు మహారాజభవనమందు, ననచభిక్షభోగభాగ్యంబు లనుభవించు. 515

గీ. ఖగము లై నను గ్రిము లై న మృగము లై న, ఒశువు లై నను నేవై చబ్రహ్మపదము
నొందు నాతీర్థమున మృతి నొందె నేని, పరిహరించినను స్తప్రపంచములను. 516

ఆ. అమరులార మీర లందఱు నాతీర్థ, మందు నుండుఁ డండు చప్తమూర్తి
యుండు వాసుదేవుఁ డుండు గజాననుఁ, డుండు రవి కుమారుఁ డుండు నివట. 517

గీ. పుష్కరమునకు సమ మైనపుణ్యతీర్థ, మంబుధికి సాటి యైనజలాశయంబు
గానఁగా రావు నాకు సమానుఁ డైన, దేవుఁడను లేడు నిక్కము తెలిపినాఁడ.

వ. అని చెప్పి కట్టెదుట బద్ధాంజలి యై నిలువబడియున్న జనార్దనునిఁ జూచి యిట్లనియె.

గీ. పుండరీకాక్ష యీతీర్థభూమి యెల్ల, నుదధిసలిలనిమగ్న మై యుండె దీని
నుద్ధరింపుము యజ్ఞంబు నొనరుపంగ, సాధ్య మగునట్లు నాఁగ నాచక్రపాణి. 520

సీ. బ్రహ్మశీర్షం బహోరాత్రేక్షణము శ్రుతి, స్కంధపాదముఖంబు సామరవము
దక్షిణాహృదయ ముద్గాత్రంత్రమును బ్రవ, ర్ణావ ర్తదర్భరోమాన్వితంబు
మంత్రాస్థియూపదంప్రావహ్నిజిహ్వసి, లాంతరాత్మంబు ఛాయాంగనంబు
స్రవతండయు క్తంబు సోమకోణితము ప్రా, యశ్చిత్తనఖము కవ్యత్వరంబు

గీ. హోమలింగంబు పశుజానుయతము కర్మ, విక్రమంబును బ్రాగ్వంశవిగ్రహంబు
హవ్యగంధంబు ఘృతనాసికాన్వితంబు, క్రతుకరంబును నై నవరాహ మగుచు. 521

గీ. దంష్ట్రచే లేవ నైతి స్వస్థానమందు, నిలిపె మేదిని నది మున్ను నిలిచినట్లు
నిలిచి యుండెను బర్హతజలధివిహి, సకలవిధజంతుసంతానశాలి యగుచు. 522

క. కోకాముఖ మనుతీర్థం, బై కీర్తిరంపంగబడుచు నది పావనతం
జేకూర్చు దొడగె నాశ్రిత, లోకంబున కెల్ల నూర్ధ్వలోకమువోలెక. 523

గీ. అపుడు సంతోష మొంది పద్మాసనుండు, పుండరీకాక్ష నీవు నా కండ యగుచు
నుండి రాక్షసబాధ లే కుండఁ జేసి, యద్వరము పూర్తి యొనరింపు మనుచు వేడె.

క. ఆవేడికోలు విని హరి, దేవోత్తమ యేల యింత దిగులుపడంగఁ
నేవకుండ నగుచు నే నిట, గావలియుండంగ నెవడు క్రతువుక జెఱచుక. 525

క. ఒనరింపుము నిర్భయముగ, మునులు సుధాంధనులె కాళ ముల్లోకములుకా
గొనియాడునట్లు యజ్ఞము, మనుషంగ నే నుందు నివట మంత్రజ్ఞుడ నై. 526

—: బ్రహ్మ యజ్ఞం ఋగా వింశతి :—

- చ. అనవుడుఁ బద్మయోని నుదితాంతరుఁడై తలఁచెన్ మనంబునన్
గొనకొని ముజగంబులను గూడ మఖంబున కేఁగుదేరఁ గా
సనుకొనినంతలోనె కడనచ్చెరియం బొదవన్ జగంబు లె
ల్లను జనుడెంచె బుమ్మ-రతలం బఖిలంబును నిండునట్లుగన్. 527
- గీ. అపుడు దెనలు ప్రసన్నము లయ్యె మంద, వాయువులు వీవఁ దొడఁగెను హాయి గలుగ
సాగెఁ బ్రవహింప నదులు స్వచ్ఛంబు లగుచు, సాగరంబులు శాంతఘోషంబు లయ్యె.
- క. సుముహూర్తము ప్రాప్తిచెడి, సమయంబు సమీప మగుడు సంతోషముతో
సమరులు గురిసిరి సుమవ, ర ము మంగళవాద్యరవము సత్పథ మంటెన్. 529
- గీ. అంతటను గైకొనంగను యజ్ఞదీక్ష, ముందుఁ గావింపవలసినముండనంబు
విశ్వకర్మ యొనర్చెను విధికి దాన, యజ్ఞదీక్షార్హుఁడై చతురాననుండు. 530
- వ. యుగసహస్రపరిమితం బగుయజ్ఞంబు గావింప సంకల్పించి. 531
- గీ. సముపగత మైనసుముహూర్తసమయమందుఁ,దనకు దక్షిణపార్శ్వంబునను నుపేంద్రుఁ
డుండఁగను వామపార్శ్వమం దుండ శివుఁడు, ఋత్విజులను వరించె బారిషదు లెన్న.
- వ. అట్లు ఋత్విగ్వరణంబు గావించి. 532
- సీ. బ్రహ్మఘోషం బొనర్పంగ బ్రాహ్మణులను, జనులను బాలింప త్కత్తియులను
భక్ష్యభోజ్యము లొనర్పంగ నూరుజులను, శూద్రుల ద్వితీయశ్రమా చేయ
ద్వారాధిపత్యంబు వహియింప శక్రుని, విత్తాధినాథుని విత్త మొసఁగఁ
బాళహస్తుని రసార్పణము గావింపంగ, గంధంబు నీయంగ గంధవహుని
- గీ. ద్వాదశాత్ముని దీప్తిప్రదాయకునిఁగ, సౌమ్యసంధాయకునిఁగఁ దుషారకరుని
మాధవుని సప్తతంత్రసంరక్షకునిఁ గ, హరుని బరిశీలకునిఁగను నాజ్ఞ చేసి. 534
- వ. తనధర్మపత్ని యగుసావిత్రిని రావింప నధ్వర్యున కాజ్ఞ యిచ్చె నంత. 535
- గీ. వేగ యధ్వర్యు వరిగి సావిత్రికడకు, దల్లి రావమ్మ శీఘ్రంబు తరుణ మయ్యె
దీక్ష నొసంగంగ నగ్ని లుద్ధృతము లయ్యె, నని నివేదింపఁగను నిట్లు లనియె నామె.
- ఆ. మ్రుగ్గు వెట్టలేదు ముంగిటఁ బాత్రలు, కడుగలేదు చిత్రకర్మములను
జేయలేదు కుడ్యసీమయం దెం దేని, యీక్షణంబులోన న్నెల్లు వత్తు. 537
- సీ. రాలేదు లక్ష్మి యింద్రాణి రాలేదు రా, లేదు వాగ్దేవి రాలేదు గౌరి
రాలేదు రోహిణి రాలేదు శ్రద్ధ రా, లే దనసూయ రాలేదు మేధ
రాలేదు ధూమ్రాక్షి రాలేదు గంగ రా, లేదు విభూతి రాలేదు స్వాహా
రాలే దరుంధతి రాలేదు ఋద్ధి రా, లేదు సుకన్య రాలేదు శాంతి
- గీ. నావయస్యలు నాన్నువల్ నాతనూజ, లెవ్వరును గూడ రారైరి యింతవఱకు
నే నొకరుక న్నెల్లు రా నేర్తు నొక్క, గడియ యాగుండు వత్తుము కలిసి మేము.

క. అని చెప్పి గృహములోనికి, జనుబయు సభ్యుల వంతు జనుడెంచి నెసక
వనజాసనునకు వినిపించి, చెను సంగ్రహముగను నామె చెప్పిగమాబత్. 539

క. అమాటలు వినినంతనె, కామరసభవుడు క్రోధతామూ ఘం డై
యే మేమి యల్లు పలికెనె, సీమంతిని ట్టు లాడె జెల్లునె యనుచుకా. 540

—: బ్రహ్మ గాయత్రి విధానము గొప్పట :—

సీ. చూచి సుత్రాముని సురపతి కీఘ్రుంబ, నీ కేగి యొక్కకన్నయను నిబండు
గొనిరమ్ము పత్నిగా గొని యాయమను నేను, జన్మంబు గామెతు శాస్త్రవిధిని
గాలాతిపాతంబు గారాదు నావును, నజువిమాజకు బదుం డై బలారి
ప్రసీతుం డై యొక్కపట్టంచున కేగి, వెదకు చుండఁగ నొక్కపీఠిలోన.

గీ. గన్నులకు విభ్రమము గొల్పుకన్య యొకె, కానఁబడుటయు నాయమకడకుం జేరి
కలికి నీ వెవ్వరితపు నీన్మంధముండు, గానఁబడుతట్టలో నేమి కలదు చెవును. 541

సీ. అని యడుగుటయు నవ్వనజాయతేక్షణ, యార్య మాదీరకన్యకను చేను
కలపు నాతల్లిలోపల నవనీతంబు, తీరంబు దధియును గోరసమును
కై కొమ్ము నీ కేది కావలయునో యది, యెనఁగెద నని తేనె లొలుకఁ బలుకఁ
ద్రెదగనాధుడు కల్గి తీసికొందును నేను, దేని నేనియుం దట్ట దింపికొమ్ము

గీ. నాగ నాముగ యల్లె యెనర్చె నంత, జిహ్వువు దృఢంబుగను నామె చేయి వట్టి
లాగి కొనిపోవు చుండ నాలలన యెచ్చె, గాలువలు గట్టఁ గాటుకకంటిసిరు. 542

క. ఆయేడుపు నాలించియు, జేయి వదలకుండఁ బట్టి కీఘ్రంబుగ న
త్తోయజగంధిని శక్రుడు, తోయజసంభవునికడకుం దోడ్కొని చనియెకా. 543

గీ. అట్లు చని యింద్రుఁ డాకన్య నబ్జభవుని, చెంత నుంచి తదీయవృత్తాంత మెల్ల
విన్నవింపంగ నది యెల్ల విని యజుండు, సంతసించుచుఁజూచె నాయంతివంకి. 544

సీ. అంతట నాకన్య యఖిలలోకవిమోహ, నాకారమున నలరారువాని
సకలప్రపంచప్రశంసితం డగువాని, విశ్వాధినాథుం డై వెలయువాని
దేవతామునిబృందసేవితం డగువాని, సఖివిద్యానిధి యైనవాని
జతురాననునిఁ జూచి యతనిమీఁదను దన, కవ్యాజ మగురాగ మంకురింపఁ

గీ. దల్లిదండ్రుల మఱచి భ్రాతలను మఱచి, మఱచి బాంధవులను మేను మఱచి తుదకు
దత్తురూపానుసంధానతత్పరాంత, రాత్మ యై బామ్మవలె నిల్చె నజనియెడుట. 545

గీ. అంతట నజుండు కనుగొని హరిని శార్జ్జ, యిదిగొ నాసతి గాయత్రి యేగుడెంచె
నేల యాలస్య మొనరింప నింక ననుడు, నాక్షణంబున తేచి యిట్లనియె శౌరి. 546

గీ. దేవ నే నిచ్చువాడ నీదేవి నిపుడె, కొనుము గాంధర్వవిధిని నాగను విరించి
యల్లె గ్రహియించి శౌరి కన్యాప్రదాతగాగ నాకన్యకను సభాంగణమునందు. 547

- క. కనుఁగొని యధ్వర్యుని ని, ట్లనియె మహీసురవర్యో యధ్వరకార్యం
బును నిడ సాగింపుడు నాఁ, గను నధ్వర్యుండు కార్యకాలజ్ఞు డై. 548
- వ. ఋత్విగ్గణంబుతోడం గూడి యధావిధి యజమానునకును యజమానపత్నికిని యజ్ఞ
దీక్ష నొసంగి యజమానపత్నిని వట్టి శాలయందుఁ బ్రవేశింపజేసె. 549
- ఆ. అపుడు యజ్ఞవేదియందు నౌదుంబర, దండమును ధరించి తాల్చి మారిణ
చర్మమును సహస్రచండరశ్మిద్యుతి, తోడ రాజలెను జతుర్ముఖుండు. 550
- క. అంతట ఋత్విజు లెల్లరు, సంతోషముతోడ నడుపనాగిరి క్రతువుక్
వితగఁ జూచుచు నుండఁ బ్ర, శాంతిమెయిక్ దేవదై త్వసంఘము లెల్లక్. 551
- క. హోత్రంబు నడుపు చుండఁగ, శ్రోత్రంబులు నిక్క- బెట్టి చూడఁ దొడంగెక్
జిత్రముగ మృగములును ద, తృత్రమహత్త్వంబు నెన్న శక్యమె నాకుక్. 552
- క. అన్నోదకదాన మవి, చ్చిన్నమ్ము గ నెల్లరకును జేయఁబడియె నా
జన్మమున దానివై భవ, మెన్నఁగఁ జాలండు కుండలీంద్రుం డేనిక్. 553
- ఆ. అన్న పర్వతంబు లాజ్యతటాకముల్, పాయసప్రాదములు భక్ష్యభోజ్య
శాకసూపఖనులు సంఖ్యాతిగము లెంచ, సలవి గావు బ్రహ్మయాగమందు. 554
- ఆ. భూప వేదఘోషములు హోమధూమముల్, హవ్యగంధములును నావరించె
దశదిగంగణముల ధాత్రధ్వరముఁ బోల్పు, దగినపవము లేదు జగములందు. 555
- ఆ. అట్లు జరుగు చుండ నత్యద్భుతంబు గా, ధాతృసవన మట్టితరుణమందు
నేగుదెంచి గోవు లెల్లరుఁ దమపిల్ల, నచటఁ జూచి శోక మావహిల్ల. 556
- గీ. తల్లి నీపోక తెలియక తల్లడిల్లు, చున్నవారము మే మెల్ల నిన్ను నిటకుఁ
దోడుకొని వచ్చి యున్నట్టిదొంగ యెవఁడొ, చెప్పు మిప్పుడె వానికి జేటు మూడె.
- సీ. ఎవఁడు నీకుఁ దగిల్చె నీలేడికొమ్మల, నెవఁడు నీజడఁ గట్ట నెఱుత్రాట
గడ్డిత్రా డెవ్వఁడు కట్టును నీమొల, కీపాకలోన ని న్నైవ్వఁ డుంచె
మిసిమి యెప్పారునీమేను గన్నడ కుండఁ, దవిలించె నీమునుఁ గెవఁడు నీకు
ముద్దులు గాఱునీమోమున కడ్డుగా, నేర్పడ నీవల యెవఁడు గట్టె
- గీ. పలుక వే మమ్మ మాతోడఁ బలుక కుండ, నడ్డగించెనె ని న్నైవ్వఁ డై న నిచటఁ
గదలి రావమ్మయనుచుమార్భ్యముననార్పు, చుండుటయు వారి కడకచ్యుతుండు పచ్చి.
- సీ. గోపకులార మీకోపశోకంబులు, చల్లార్చికొని శాంతి సంఘటిల్ల
నాలకింపుండు నావ్యాహరములను మీ, డేమంబు పొంఛించి చెప్పు చుంటి
గును మీ రెఱుంగరు నారాయణుడ నేను, పోషించువాడను భవనములను
నకల్పప్రపంచస్పృహకరుం డగువిధాత, కొనియె మీష్టిను దనకు సతిగ
- గీ. నామె చేసినపూర్వపుణ్యంబువలన, నామెకు లభించె భర్తగా నబ్జసూతి
యామెకతమున బాపన మయ్యె గోప, వంశ మెల్లను మీ రేట వగడ నిక. 559

—: విష్ణువు గోవక్షలమం దవతరించునట్లు గోవులకు వన మొసంగుట :—

- గీ. అనుడు నాగోవు తెల్ల నాహ్లాద మొంది, న్వామి నీ సస్మదీయశంఖముచుండుఁ
బ్రభవ మొందెనుటలు వరం బొసంగు, మనులయును నల్లె వన మిచ్చె నచ్చుతుండఁ.
- సీ. అంతటఁ దనవార లై నగోవుల నెల్ల, గాయత్రి కని వాముకిరము చాచి
తలిదండ్రులార బాంధవులార సఖులార, కుండఁగా వలమ నాకొఱకఁ విరూ
నాభాగ్యవశమున నాకు సప్రాప్తింపె, సఖిలలోకాధీశుఁ డై చభుఁ
కొలువంగ దేవతల్ కుశలంబుగా నుంటి, నెట్టిలోకమును లే దివల నాకుఁ
- గీ. నేఁగు డిండ్లకు మంచారి కెల్లరకను, దెప్పుఁ డాహ్లాద మొదవ నాకైమహాత్మ
యని వచిందుటయును విని యరిగి రిండ్ల, కెల్లగొల్లలుఁ దద్భాగ్య మెన్నకొనుచు.
- గీ. అంతటను యజ్ఞ వేదిక నధివసించి, యజుదు గాయత్రి లోక నొసార్చునుండఁ
దరుణము నెఱింగి పడసిరి ధరణిసురులు, వాంఛితార్థంబు తెల్లను వారివలన. 562
- వ. అట్లు వాంఛితార్థంబులం బడసి వార లెవ్వరిని జీరికిం గొనక నిరంకితంబుగా నచ్చట
వ ర్తింపం దొడంగిరి.

—: ఈ కృతుఁడు విద్యా గర్విక బ్రాహ్మణ గర్వ మునకంటుట :—

- సీ. ఆవిధి నచట నహంకారపూరితు, లై యున్న ద్విజులయహంత యడఁప
సీశ్వరుం డాత్మలో నెంచి భిక్షుకవేష, మునఁ గేలచు గపాలమును ధరించి
చనుడెంచి పరమేష్ఠినభకు బ్రాహ్మణమధ్య, మునఁ గూరుచుండంగ భూమిసురులు
కనుఁగొని యాతనిఁ జను మావలకు వేద, విదు లుండుచో టిది వెఱ్ఱివాండ
- గీ. యెవరు రానిచ్చి రిచ్చిటి కిట్టినిన్ను, బొమ్ము నెట్టించుకొనక శీఘ్రమ్ము యనుడు
మందహాసంబు చేయుచు నిండువకాళి, వారి నెల్లను గని వెఱ్ఱివాడువోలె. 563
- గీ. అఖిలసంతృప్తిదాయక మైనబ్రహ్మ, యాగ మియ్యది నేను బ్రాహ్మణుండ నన్నె
యేఁగు మన నేల పొమ్మన రేల యెరుల, భుక్తి వెట్టివుఁ డిపుడె నే బోవువాండ.
- క. అనవుడు భోజనశాలకుఁ, జను మట్టులె యైన నిందుఁ జన దుండఁగా
నని నెట్టుటయును విప్రులు, చనియెఁ గపాలంబు నుంచి శంకరు డచటఁ. 566
- సీ. అపుడు కపాలంబు నానదన్నునఁ జూచి, కలఁగుచు ఋత్విక్షి కాయ మెల్ల
హోమంబు చేయుట యుడిగి కపాలంబు, గలభూమి యాశౌచకలిత మనుచు
నూరక వీక్షించు చుండ నందొకవిప్రుఁ, డుత్థితఁ డై హోమ ముచుగ నేల
యీశకపాలంబు నే నిపు డెత్తి సాఱంగ, వైచి స్నానము చేసి వచ్చువాడ
- గీ. ననుడు నట్టులె కావింపు మని సదన్యు, లెల్లరును బలుకుటయు సమ్మహినురుండు
కదలిపోయి కపాలంబుకడకు దాని, నెత్తంగనె పుట్టి యట నుండె నిం కొకండు. 567
- గీ. అదియు నెత్తంగ మఱియొక్కఁ డచట నుండె, నదియు నెత్తంగ వేఱొక్కఁ డచట నుండె
నదియు నెత్తంగ నింకొక్కఁ డచట నుండె, నదియు నెత్తంగ నొండొక్కఁ డచట నుండె.

- గీ. ఆపగిది వేయిపుట్టెల నాతఁ డెత్తి, యలయుటయుఁ బుట్టె యింకోక్క- డచట నుండె
దాని కద్భుతమొంది సదస్యు లెల్ల, నది యుమావల్లభునిమాయ యని తలంచి. 569
- క. మహానీయ యడఁచితివి మా, యహంత యంతయును నస్మదపచారములకా
సహియించి యాగము నను, గ్రహింపు మింకఁ బూర్తి నొందఁగా నని వేడక. 570
- క. శరణాగతసంరక్షణ, పరుఁ డైన కపాలపాణి ప్రత్యక్షం బైన
ధరణిసురులార యధ్వర, పరిపూర్తికి మీరు వలదు భయమును జెందక. 571
- గీ. తగడె యుండఁ గపాల మధ్వరధరిత్రి, నట్లు లైన బురోజాశ మగుట యెట్లు
స్వీకృత్యాగ మర్పణచేసి నాకుఁ, జేయుఁ డఖిలంబుగూడను సిద్ధి నొందు. 572
- క. అని చెప్పటయును దచ్చా, సనమును దలఁ దాల్చి యగ్రజస్మృతు చేయం
గను దొడఁగి రెల్లు చేయం, గను యుక్తమొ యల్లె తన్మృక్తియ లంతక. 573

—: సా విత్రి త్రి హృదులను శ విం చుట :—

- సీ. కావించుకొని గృహకార్యంబులను నెల్ల, సావిత్రి పరివారసహిత యగుచుఁ
జనుదెంచె నధ్వరశాల కుత్సాహంబు, దీపింపఁ దనతేజు దెసల నిండ
నామెరాశను గాంచి యమరాధిపుడు గుండె, దడ వుట్ట నొకచోట దాఁగికొనియె
కమలాసనుఁ డధోముఖంబుగఁ గూర్చుండె, సిగ్గు చెందిరి సదాశివుడు హరియు
- గీ. నజనిపార్శ్వంబునందు గాయ త్రి యొదిగి, యొదిగి కూర్చుండె నధ్వర్యుఁ డూర కుండె
మిగిలియుండినబుత్విజల్ దిగులువడిరి, నిర్గళితచేష్ట యై యుండె నిఖిలసభయు. 574
- గీ. అప్పు డచ్చట జరుగు చున్నట్టికార్య, మంతయును జూచి సావిత్రియాఁపరాని
యాగ్రహం బుద్భవింపంగ నాత్మలోన, నీడఁగంబులు ముఖమును నెట్టవాట. 575
- గీ. ఒక్క-కార్తికపూర్ణిమఁ దక్క-నితర, దినములం దెక్క-డను గూడ ద్వైజాలు పూజ
సలుప కుండెడునట్లు స్రవకు నొసంగి, శాపమును ముందుఁ బిదప వాసవునిఁ జూచి.
- క. పురుహూత సీవు రణమునఁ, బరిభవముల నొందుచును విపక్షులవలనకా
దురితఫలంబు గ న్వర్గముఁ, బరిపాలించెదవుగాక పరితాపముతోక. 577
- వ. అని శపించి జనార్దనునిం గనుంగొని. 578
- సీ. వైకుంఠ భృగుశాపవశమున జన్మించు, నపుడు మానవుండ వై యవని సీవు
పరుఁ డెత్తుకొనిపోవఁ బత్నిని నడవితోఁ, బరితపింపుము సతీవిరహమునను
యదుకులంబునఁ బుట్టునపుడు కృష్ణుండ వై, పశువులఁ గాచుచు బ్రదుకు మనుచు
శపియించి పిదప నీశ్వరునిఁ జూచి గిరీశ, దారుకాటవి నున్నతటిని నిన్ను
- గీ. మునులు శపియింప నాకతంబునఁ ద్వదీయ, లింగ మిలపెని బడి పుం స్వభంగ మొదవ
బ్రచికెదవుగాక యనుచు శాపం బొసంగి, యవల నీక్షించి వీతిహోత్రానంబు. 579
- గీ. వచ్చి జ్వలియించుగాక భవద్రవజ్ఞ, యధికముగను సమేధ్యంబులందు మఱియుఁ
ద్రాక్షునువుగాక ద్వాదవీధ్యంబు ననుచుఁ, దిట్టి పిమ్మట నటనున్న ద్వైజాలు గాంచి. 580

- సీ. పాఞ్జగార పరాన్నభక్షకు లగుచును, స్వగృహంబులందు భోజనము మాచి
తిరుగుచు డ్డేత్రముల్ తీరంబులును సందు, గొనుచు ముద్దానముల్ కోచి కోచి
యొనరించుచును నగ్నిహోత్రంబునుబ్రతిగ్ర, హోత్రంబుగ నహజ్యహజనముల
నొనరించుచును ధనారణ్యము వర్జముగఁ జేయుచును వర్జముగఁ జేయుచును చ్యయము
- గీ. చిట్టచివరకు మరణంబుఁ జెంది ప్రేత, లయ్యెదరుగాక యని త్రిప్తి యశః జూచి
భార్గవిని లక్ష్మీ నీచులవజ్జఁ జేరి, బ్రతికెదవుగాక యనుచు శాపం బొసంగి. 581
- సీ. అటుమీఁద నిండ్రాణియందు దృష్టిని జెట్టి, పొలోమి నీభర్త బ్రహ్మహత్య
కావించి తత్పాపకర్మఫలంబును, ననుభవించుచు నుంచునవసరమున
నాకాధిపత్యంబు నహుషుండు గైకొని, నినుఁ బట్టిగా మంచుకొనఁగఁ గోర
నప్పుడు గతి లేక యల్లాడుచు వసించె, దవుకాక గురునినర్జుంబునందు
- గీ. నని శపించి కనుంగొని హైమవతినిఁ, ద్రిదశపత్నీల నెల్లను సుదత్తలార
వంధ్య లై యుండెదరుగాక వనితలందు, మీకుఁ దలవంపు గలుగింగ మీర లెల్ల.
- క. అని శాప మిచ్చి యాస్థల, మున నిలువక యొక్కత్రుటియుఁ బుష్కరతీర్థం
బున నున్నయజ్ఞ గిరికి, జని యచ్చట నిలిచె శాంతి సమకూరంగక. 583

—: సావిత్ర క్షోదక కథా మతీర్థ కథనము :—

- సీ. అంతట మాధవుం డాశైలమున కేగి, యాయమృకుఁ బ్రణామ మాచరించి
యామెముంగలను బద్ధాంజలి యై నిల్చి, చిత్తంబునను భక్తి చివరులొత్త
దేవి నీ వుండనితా వొకింతయు లేదు, త్రేలోక్యమును నీవ తలఁచిచూడ
నై నను నీ వనేకాకారములతోడ, నున్నచోటులు కొన్ని విన్నవించు
- గీ. చిత్త గింపుము పుష్కరక్షేత్రమందు, నుంటి సావిత్రి యనువేర నుంటి లలిత
యనెడువేరఁ బ్రయాగమునందుఁ గాళి, యందు నుంటి విశాలాక్షి యనెడువేర. 584
- గీ. తల్లి యుంటివి గంధమాదనమునందు, గామికాహ్వయమున విశ్వకాయ యనెడి
వేర నంబరమునఁ గామచారిణి యను, నామధేయముతోడ మందరమునందు. 585
- సీ. హస్తినాపురమునయందు జయంతి వై, రంభ వై మలయపర్వతమునందు
గోమంతమునయందు గోమతి వై మదో, త్కట వయి వై త్రరంభంబునందుఁ
గాన్ధకుబంబున గౌరి వై నంద వై, హిమవచ్చిలోచ్చయప్రవృత్తమందు
భద్రేశ్వరమునందు భద్ర వై మాధవీ, దేవి వై శ్రీశైలతీర్థమందు
- గీ. బిల్వప్రతిక వగుచును బిల్వకమునఁ, గమల వగుచును గమలాలయమున విమల
వగుచుఁ బురుషోత్తమక్షేత్రమందుఁ గుముద, వగుచు మానసతీర్థమునందు నుంటి.
- సీ. నైమిశారణ్యంబునను లింగధారిణి, వై జయ వై వరాహాద్రియందు
స్థానేశ్వరమున భవాని వై కాళి వై, కాలంజరం బనుకై లమందు

- గయలోన మంగళ వయి సుపార్శ్వమున నా, రాయణి వయి సహస్రాక్షమందు
 సుత్పలాక్షి వయి మహాత్పల వై హిర, జ్యాక్షంబునందు వింధ్యంబునందు
 గీ. వింధ్యవాసిని వగుచును విపులమందు, విపుల వగుచుఁ బ్రచండ వై వేగలమున
 నుమ వయి వినాయకంబున రమణ వగుచు, రామతీర్థంబునం దుంటి ప్రాభవమున.
- సీ. కోటితీర్థమునందుఁ గోటవి వై నాగ, బంధనమందు నుగంధ వగుచుఁ
 జిత్రకూటంబున సీత వై రుక్మిణీ, దేవి వై ద్వారవతీపురమున
 చంద్రిక వై హరిశ్చంద్రంబునను ద్రినం, ధ్యాదేవి వగుచుఁ గుబ్జామృతమునఁ
 గార్తికేయమున శాంకరి వగుచును మార్గ, దాయిని వగుచుఁ గేదారమందు
- గీ. సహ్యామున నేకవీర వై చంద్రభాగ, యందుఁ గల వయి యేకామ్రమందుఁ గీర్తి
 మతి వయి సరస్వతిని దేవమాత వగుచు, నభయ వై యుష్ణతీర్థమునందు నుంటి.
- సీ. మాండవ్యమునయందు మాండవి వగుచు మ, హాపద్మ వగుచు మహాలయమునఁ
 గృతశౌచమందు సింహిక వగుచును భద్ర, కాళిక వగుచు గోకర్ణమందు
 నమరకంటకమునయందుఁ జండిక వయి, మాహేశ్వరంబున స్వాహా వగుచుఁ
 బారతటంబున బార వై మధురలో, దేవకి వగుచు బృందావనమున
- గీ. రాధ వగుచును జాలంధరంబునందు, విశ్వముఖ వగుచును గరవీరతీర్థ
 మున మహాలక్ష్మి వై సింధువనమునందు, లక్ష్మి వగుచును నుంటి సలక్షణముగ.
- ఆ. రుద్రకోటియందు రుద్రాణి వయి శివ, చక్రతీర్థమందుఁ జండ వగుచు
 భీమ వగుచుఁ దుహినభూమింద్రమున వేణ, యందు నమృత వగుచు నలరు చుంటి.
- సీ. ఉత్తరకురుప్రలం దోషధి వగుచుఁ గా, శ్రీరమండలమున మేధ వగుచు
 తార వై కిష్కింధధరమం దనంత వై, భరతాశ్రమమున సుభద్ర వగుచు
 సింధుసంగమమున శివలింగమందు జ, నప్రియ వగుచుఁ బిండారకమున
 ధృతి వయి సిద్ధిదాయిని వయి యచ్ఛోద, మందు వస్త్రేశ్వరమందుఁ దుష్టి
- గీ. వగుచును గపాలమోచనమందు శుద్ధ, వగుచుఁ గాయావరోహణమందు మాత
 వగుచును వివాశయం దమోఘాక్షి వగుచు,యమునయందు మృగావతి వగుచు నుంటి
- క. ధ్వని వయి శంఖోద్ధారం, బున సన్నతి వగుచు లలితమునఁ గర్కోటం
 బున ముకుటేశ్వరి వగుచున్, దనరితి వై శ్రవణగృహమునను నిధి వగుచున్. 592
- ఆ. దేవి పుష్టి వగుచు దేవదారువనంబు, నందు వై ద్యనాథమం దరోగ
 వగుచుఁ గపిల వై మహాలింగమునఁ బ్రభ, వగుచు సూర్యబింబమందు నుంటి.
- ఆ. ఊర్వశి వయి బదరి నుంటివి మన్మథ, వగుచు హేమకూటమందు నుంటి
 పుండ్రవీరమునఁ బాలిచితి పాటలా, దేవి వగుచు నిను నుతింప వశమె. 594
- సీ. పుష్కరావతి వయి పోలిచితివి ప్రభాస, యందు వరాహోహ వగుచు నుంటి
 సోమేశ్వరమునందు రాక్షసులలోఁ దిలో, త్తమ వయి యుంటి వింద్రాణి వగుచు

- దేవలోకంబున దేజర్లితి వుంటి, బ్రహ్మస్వమందు సజ్జ్వతి వయి
వందనీయ వయి యశ్వత్థంబునం దుంటి, శివవార్ష్యమునఁ బార్వతి వయి యుంటి
- గీ. యుత్పలావర్తకమునందు నుంటి లోల, వగుచు సతులం దరుంధతి నగుచు నుంటి
బ్రహ్మకళి వయి యుంటి చిత్రంబునందు, సర్వదేహాలయం దుంటి శక్తి నుంటి. 595
- సీ. అమ్మ గంగాద్వారమందు హరిప్రియ, వై పాల్వితవి కుశద్వీపమందుఁ
తనరు చుంటివి కుశోదక వయి కర్ణిక, మును బురుకూరి వై యెవయు చుంటి
వమరు చుంటివి త్రికూటమునందు రుద్రసుం, దరి నయి దేవకాతలమునందు
నెగడు చుంటివి నందిని వయి సాలగ్రామ, మందు మహాదేవ వగుచు నుంటి
- గీ. సత్యవాదిని వగుచు నెసంగు చుంటి, కుముదమందుఁ బయోష్ణియుం దమరు చుంటి
పింగళేశ్వరి వగుచు దీపించు చుంటి, వైష్ణవదేవి వై మాత్మివర్గమందు. 596
- గీ. తల్లి పరమేశ్వరి వయి పాతాళమందు, వెలయు చుంటి గాయత్రి వై వేదవన
మందు నుంటి మహేశ్వరి వగుచు నుంటి, తేజరిలుచు మహాకాలేశ్వరమందు. 597
- క. అని సంప్రవ మొనరించుట, యును విని సావిత్రీ కరుణ యెవవెడివృష్టి
గనుగొని జనార్దనుని ని, ట్లనియెను మాధవ ప్రమాద మయ్యెను నాకౌ. 598
- సీ. ఈపు కావించినయేతదప్రాతర, శతనామతీరసంస్తవము వినిన
వినిపించినను బరించిన జపించిన మహా, పాపాత్ము లేని నిష్పాపు లగుచు
నిహలోకసాఖ్యంబు లెల్ల ననుభవించి, పరలోకమున బ్రహ్మపదము నొంది
కల్పంబు గడచుదాడను నక్కడనె యోల, లాడు చుందురుగాక హర్ష జలధి
- గీ. నీ కజేయత్వ మొనగుడుగాక యనూచు, నిచ్చి వరములు వత్స నీ వేగి యింక
విధిమఖంబును బూర్తి గావింపు మనియె' సంతటను వాసుదేవుఁ డాయమకు మ్రొక్కి.
- క. చనుడెంచి యజ్ఞ వాటికి, జనవర సావిత్రీ సుప్రసన్నతను వహించినవార్తఁ దెలిపి ముంచెను, వనరుహసంభవుని హర్ష వారిధి లోనక. 600

—: 60 హృదయ గాయత్రి వరంబు లిచ్చుట :—

- సీ. అంతట గాయత్రి యందఱు వినుచుండ, వీక్షించుచును సభ నిట్లు అనియె
భర్తృసాన్నిధ్యప్రభావంబుచేతను, సమకూరె వరదానశక్తి నాకు
సావిత్రీచేతను శక్తు లై నట్టివా, రల కెల్ల నేను వరంబు లిత్తు
సృష్టికర్తను బ్రతిష్ఠించువారెలును యా, జించువారెలును గీర్తించువారు
- గీ. దారసుతహితధనధాన్యదానవర్గ, సహితులగుచును నైహికసౌఖ్య మెల్ల
ననుభవించి యనంతరమందు బ్రహ్మ, సదనమం దుండెదరుగాక శాశ్వతముగ. 601
- గీ. ఎవరు కార్తికపూరి మాదివనమందు, బ్రహ్మరథమును బట్టి పురంబులందుఁ
ద్రిష్టాదును భక్తితోఁ జతుర్దేదపాత, ముల నొనర్తురొ వారికి గలుగు ముక్తి. 602

- గీ. అవరవర్ణుడు తాఁకక యజనిరథము, రథము నీడ్వేడిశ్రోత్రియబ్రాహ్మణులకుఁ
జేసె నేని సపర్య తాఁ జెందుఁగాక, బ్రాహ్మణోత్తము లొండెడిపరమపదము. 603
- క. అని పలికి పురందరునిం, గనుఁగొని దేవేంద్ర నీ పకంటకరాజ్యం
బును నేలుదుగాక జనా, ర్దనముఖదేవాధిపతులదాక్షిణ్యమునన్. 604
- సీ. అని వరం బిచ్చి కన్గొని హృషీకేశుని, నచ్యుత సీవు రామాహ్వయమున
క్షీతిలోన నవతరించినయప్పు డసురసం, హరింబు గావింప నడవి కేఁగి
నపుడు సీతన్వంగి నవహరించినరాక్ష, సుని సమూలముగ నాశన మొనర్చి
మరలఁ గైకొని యాయమను నయోధ్యకు వచ్చి, పదొకొండువేలయబ్దంబు లిలను
- గీ. బాలన మొనర్చి జగ మెల్లఁ బ్రస్తుతింపఁ, బిదప సీధామమున కరిగెదవుగాక
యవనిఁ గృష్ణుడ వై పుట్టినపుడు సకల, లోకపూజ్యుడ వై రాజిలుదువుగాక. 605
- సీ. అని వరం బిచ్చి రుద్రునిఁ గనుఁగొని శర్వ, త్వల్లింగ మర్చింపఁ దగిన దగుఁచుఁ
బూజించువారికిఁ బురుషార్థముల నెల్లఁ, గోర కుండఁగనె చేకూర్చుఁగాక
యని వరంబు నొసంగి యగ్నిహోత్రునిఁ జూచి, జ్వలన భవన్ముఖద్వారమునను
నారగింతురుగాక హవ్యంబు సురలెల్ల, నని వరం బిచ్చి బ్రహ్మణులఁ గాంచి
- గీ. ధరణీసురులార నను మీరు తలఁచికొన్న, మాత్రమునఁ బావను లయి సమస్తజనుల
నుద్ధరింతురుగాక మీ కొనఁగి చేసి యన్నపానాదులను దృష్టి యామత్తిల్ల. 606
- క. చేసినను సైవరముగఁ బే, రాసంబడి దుష్ప్రతిగ్రహంబులు గాయ
త్రిసారమాత్రమున తో, ణీసురుడు దహించుఁగాక నిఖిలాఘములన్. 607
- గీ. సకలలోకంబులకు నేను జనని నగుచు, నుందు నష్టాక్షరాకృతి నొంది సర్వ
వేదపాదవిభూషణాస్వీత నైన, నన్ను భావించువార తెన్నటికిఁ జెడరు. 608
- సీ. అని పల్కి- లక్ష్మీనిఁ గనుఁగొని భార్గవి, సీవు వీక్షించిన సీచుఁ డేని
గౌరవార్హుండగుఁగాక యెల్లరుఁగూడ, నాశ్రయింతురుగాక యతనిపంచ
సీవు చూడక యున్న నెంతవాఁ డేనియు, బహుదుఃఖములపాలఁ బడునుగాక
యని వరంబు నొసంగి యగజాముఖామర, కాంతావతంసవర్గమును గాంచి
- గీ. నుందరీమణులార మీయందఱకును, నెన్నఁడును నవపత్యతాపేతు వైన
శోక ముదయింప కుండునుగాక యనుచు, వరము దయచేసి పోలోమివంకఁ జూచి.
- గీ. అమ్మ యింద్రాణి నినుఁ గోరినందువలన, సహుషుఁ డహియగు నాకారణమున మరల
నదిరకాలంబుననె స్వర్గమందు సీవు, భర్తతోఁ గూడుకొని సుఖపడెదుగాక. 610
- ప. అని వరం బిచ్చి యూరకుండుటయు మహేశ్వరుం డాయమకు సాష్టాంగప్రణామంబు
గావించి చేతులు గట్టుకొని యెదుట నిలువంబడి. 611
- సీ. తల్లి గాయ త్రివేదములు శాస్త్రములు పు, రాణము లఖిలాక్షరములు నీవ
సిద్ధిని నీవ లక్ష్మీవి నీవ సంధ్యపు, నీవ పుష్టివి నీవ నీవ తమవు

- ప్రీతిని నీవ కీర్తివి నీవ కాశరా, త్రివి సీవ బ్రహ్మచారిఁజేసివ
వేదమాతవు నీవ వివిధరూపవు నీవ, విద్యల కెల్లను విద్య పీవ
గీ. నీవ బ్రహ్మణి వఖిలవందితవు నీవ, నీవ దీక్షవు శోభవు నీవ యజ్ఞ
దక్షిణవు నీవ పంచభూతములు నీవ, నీవ పరమేశ్వరివి దయానిధివి నీవ. 612
- క. నీవె సరస్వతి యనంగను, సావిత్రి యనంగ నీవె జయయు విజయయు
నీవె భవద్వ్యతిరిక్తమ, హావస్తు వాకండుగూడ నగడడ దెందుక. 613
- క. గాయత్రి భక్తజనులకు శ్రేయము నొసగుగూర్చు సవతరించినన్ని
బాయక భజించుమతి దయ, చేయుము భవబాధ లుడుగఁ జేయుము మాకక.
- సీ. అని నుతించుటయును నామె సంతస మొంది, వత్స నన్న భయంచువార లెల్లఁ
బొందక బంధనంబును శత్రుభయమును, వ్యాధియు నాధియు నాపదయును
సర్వకామసమ్మద్ధి సమకూర వర్ధిల్లు, దురుగాక నిత్యసంతోష మొదవ
మఱియును గార్తికమాసపూర్ణిమ నాకు, సత్యుతమును బ్రియం బగుటఁజేసి
- గీ. యాదినంబున నాపూజ యాచరించు, నట్టివారికి నేను బ్రత్యక్షముగను
సాయపడుచుందు సాయంబు చేయ వలసి, నట్టిసమయంబు లు దెల్ల నని వచించె.
- వ. అంతటఁ బితామహుండు యథాశాస్త్రంబు గా నియమితకాలంబునకు యజ్ఞపూర్తి
గావించె నని చెప్పుడు భీష్ముం డిట్లనియె. 616
- గీ. ఎవరో ఋత్విజులు విరించినవనమందు, నేమి దక్షిణ వారలకీయఁబడెనో
స్త్రవ నివసించు చుండెడిస్థలము లేనో, యెప్పుడు వచ్చెనో సావిత్రి యెఱుంగఁ జెపుమ.
- వ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుండు స్మేరాశనుం డై శాంతస్థుని జూచి రాజా
పితామహునియజ్ఞంబునందు, బ్రహ్మ బ్రాహ్మణాచ్చంసి పోత ఆగ్నీధ్రుండు
ననునలుపురును బ్రహ్మశ్రేణిగను నుద్గాత ప్రత్యుద్గాత ప్రతిహర్త సుబ్రహ్మణ్యుండు
ననునలుపురును నుద్గాత్రశ్రేణిగను హోత మైత్రావరుణి అచ్చావాకుండు గ్రావుండు
ననునలుపురును హోత్రశ్రేణిగను సధ్వర్యుండు ప్రతిప్రస్థాత నేప్త యున్నేత యను
నలుపురును సధ్వర్యశ్రేణిగను నేర్పడిరి. అందు శ్రేణీప్రథమ లగుబ్రహ్మ యుద్గాత
హోత యధ్వర్యుండు ననునలుపురును యజ్ఞవాహకులుగను దత్తద్వితీయాదిశ్రేణిగతు
లగువారలు వారలకు యథాక్రమముగఁ బరివారవర్తములుగను నేర్పడిరి. వారలలో
నారదుండు బ్రహ్మ యయ్యె. అంగిరుండు సుద్గాత యయ్యె. భృగువు హోత
యయ్యె. పులస్త్యుండు సధ్వర్యుండయ్యె. గౌతముండు బ్రాహ్మణాచ్చంసి యయ్యె.
దేవరాతుండు పోత యయ్యె. దేవలుం డాగ్నీధ్రుం డయ్యె. పులహుండు ప్రత్యుద్గాత
యయ్యె. నారాయణుండు ప్రతిహర్త యయ్యె. ఆత్రి సుబ్రహ్మణ్యుం డయ్యె.
వసిష్ఠుండు మైత్రావరుణి యయ్యె. క్రతువు నచ్చావాకుం డయ్యె. పృథునుండు
గ్రావుం డయ్యె. శిబి ప్రతిప్రస్థాత యయ్యె. బృహస్పతి నేప్త యయ్యె. సాంశపాయనుఁ

డున్నేత యయ్యె. సపుత్రప్రాత్రుం డగుభర్మండు సదస్యుం డయ్యె. భరద్వాజుడు శమీకుడు పురుకుత్సుడు యుగంధరుడు నేణకుడు తాండికుడు కోణుడు కుతపుడు గార్ద్యుడు వేదశిరుడు ననుపదుగురుమహర్షులు చమసాధ్వర్యు లైరి. లగ స్తిమార్కంఠకణ్వాచితపోధనులు పుత్రప్రాత్రబంధుశిష్యసమేతంబుగా రాత్రిం డివంబును ధత్తధర్మకర్మకలాపనిర్వర్తనజాగరూకు లై ప్రవర్తిల్లం దొడంగిరి. యజ్ఞా వభృథావసానంబున బ్రహ్మకుఁ బూర్వదిక్కును హోతకు దక్షిణదిక్కును నధ్వర్యునకుఁ బశ్చిమదిక్కును నుద్ధాతకు నుత్తరదిక్కును యజ్ఞ వాహకులును బ్రధమశ్రేణీగతులును చగునలుపురకును నలువదివినిమిదిగోవులును ద్వితీయశ్రేణీగతు లగునలుపురకును నిరువదిసాలుగుగోవులును ద్వితీయశ్రేణీగతు లగునలుపురకును బదునాఱుగోవులును జతుర్థశ్రేణీగతు లగునలుపురకును బండ్రెండుగోవులును మొత్తము నూఱుగోవులను దక్షిణ గా నొసంగి తత్సంఖ్యాక్రమంబున గ్రామంబులను బరిజనంబులను నొసంగి మిగిలిననర్వస్వంబును సదస్యులకును యజ్ఞ కర్మకలాపనిర్వాహకులకును నిచ్చి ప్రజా పతులకు దత్తుండును దేవతలకు శక్రండును గ్రహంబులకుఁ బ్రభాకరుండును నక్షత్రం బులకు సోముండును రసంబులకు వరుణుండును సదులకు సముద్రుండును ధనమునకుఁ గుబేరుండును భూతంబులకుఁ బినాకియును మానవులకు మనువును బత్సులకు గరు డుండును ఋషులకు వసిష్ఠుండును నధిపతులుగా నుండునట్లు వరంబు లొసంగి మాధవసదాశివ్రులం గాంచి.

618

నీ. హరిహరులార మీ రన్యోన్యమును నెడ, బాటు లేకుండ నెప్పటికిఁగూడ నుర్విలో నుండెడి సర్వతీరములందు, నివసించెదరు పూజనీయు లగుచు లేకున్నయెడ మీరు కాక యుండును గాక, తీర్థనామార్థ మేదియును గూడ తీర్థనామము గల్గి దీపించుగాక లిం, గంబును బ్రతిమయుఁ గలుగుచోటు

గీ. మిమ్ముఁ బూజించుధన్యుడు మృత్యుభయము

రోగభయమును బంధవియోగభయము

శత్రుభయమును త్సుత్పిపాసాభయంబుఁ

జెందక సుఖించుచును ముక్తి నొందుగాక.

619

గీ. అని వరంబు లొసంగి సింహాసనంబు, నధివసింపంగ హరుఁ డిట్లు అనియె దేవ యెట్టినామంబులను దాల్చి యెచట నెచట, నీవు వసెయిం చుచుండువో యెఱుంగఁ జెప్పుము

క. అని వేడుటయును నజాణి, ట్లనియె నుమానాధ జనుల కందజకును మే

లొనగూర్చ నెంచి ప్రశ్నిం, చిననీమతి కేను సంతసించితి వినుమీ.

621

— అక్షో క్త ర శ క త్ర హ్మ స్థా వ వా మ క త న ము :—

చ. పుష్కరంబున సురశ్రేష్ఠుం డనుపేరను గయయండుఁ జతుర్ముఖుం డనుపేరను గాన్య ముంబున దేవగర్భుండును పేరను గావేరియందు నృప్తైక ర యనుపేరను వందీపురియందు

బృహస్పతి యనుపేరను బ్రహ్మసమునందుఁ బద్మజన్మఁ జనుపేరను వాసనియందు
 సురప్రియుం డనుపేరను ద్వారవతియందు ఋగ్వేదం బనుపేరను సై విశంబునందు
 భువనాధిపుం డనుపేరను బౌద్ధకంబునందుఁ బుండరీకాక్షుం డనుపేరను హస్తినా
 పురంబునందుఁ బింగాక్షుం డనుపేరను జయంతియందు విజయుం డనుపేరను బుష్క
 రావతంబునందు జయంతిఁ డనుపేరను నుగ్రంబునందుఁ బద్మహస్తం డనుపేరను
 శ్యామలయందు భవోరుద్రుం డనుపేరను చహిష్ణత్తంబునందు జహంతుండు
 డనుపేరను గాంతిపురియందు జనప్రియుం డనుపేరను బాటలీపురింబునందు బ్రహ్మ
 యనుపేరను ఋషికుండంబునందు ముని యనుపేరను మహిళావౌష్ణవంబునందుఁ
 గుముదుం డనుపేరను శ్రీనివాసితంబునందు శ్రీకిరీటుం డనుపేరను కామరూపంబు
 నందు శుభాకారుం డనుపేరను వారాణసియందు శివప్రియుం డనుపేరను మల్లికా
 ఖ్యంబునందు విష్ణు వనుపేరను మహేంద్రమందు భార్గవుం డనుపేరను శోనర్దంబు
 నందు స్థవిరాకారుం డనుపేరను నుజయినియందుఁ బితామహుం డనుపేరను గోశాంబి
 యందు మహాబోధి యనుపేరను నయోధ్యయందు రాఘవుం డనుపేరను జిత్రకూ
 టంబునందు మునీంద్రుం డనుపేరను వింధ్యపర్వతంబునందు వాకాశుం డనుపేరను
 గంగాద్వారంబునందుఁ బరమేష్ఠి యనుపేరను హిమవత్పర్వతంబునందు కంకరుం
 డనుపేరను దేవికయందు స్రుచాహస్తం డనుపేరను జతుష్పథంబునందు స్రువహస్తం
 డనుపేరను బృందావనంబునందుఁ బద్మపాణి యనుపేరను సై మిషంబునందుఁ గుశహస్తం
 డనుపేరను గోప్లకంబునందు గోప్తీంద్రుం డనుపేరను యమునాతటంబునందు నుచుం
 ద్రుం డనుపేరను భాగీరథియందుఁ బద్మతను వనుపేరను జననలంబునందు జనానందుఁ
 డనుపేరను శోంకణంబునందు మద్రాక్షుం డనుపేరను గాంధీర్వంబునందుఁ గనకప్రియుం
 డనుపేరను ఖేటకంబునందు నన్నదాత యనుపేరను గుశనలంబునందు శంభుం డను
 పేరను లంకయందుఁ బులస్త్యుం డనుపేరను గాశ్మీరంబునందు హంసవాహనుం డను
 పేరను సర్వదంబునందు వసిష్ఠం డనుపేరను సుత్రలావతంబునందు నారదుం డను
 పేరను మేధకంబునందు శ్రుతిదాత యనుపేరను బ్రయాగంబునందు యజ్ఞమాంపతి
 యనుపేరను యజ్ఞంబునందు సామవేదం బనుపేరను మధురంబునందు మధురప్రియుం
 డనుపేరను నంకోలకంబునందు యజ్ఞగర్భం డనుపేరను బ్రహ్మవాహంబునందు సుత
 ప్రియుం డనుపేరను గోమంతంబునందు నారాయణుం డనుపేరను విదర్భయందు
 ద్విజప్రియుం డనుపేరను ఋషివేదంబునందు దురాధర్షం డనుపేరను బంపయందు ముర
 మర్దునుం డనుపేరను విరజయందు మహాశూపుం డనుపేరను రాష్ట్రవర్ధనంబునందు
 సురూపుం డనుపేరను మాలవ్యయందుఁ బృథూదరుం డనుపేరను శాకంభరియందు
 రసప్రియుం డనుపేరను బిండారకంబునందు గోపాలుం డనుపేరను భోగవర్ధనంబునందు
 శుక్రంధుఁ డనుపేరను కాదంబకంబునందుఁ బ్రజాధ్యక్షుం డనుపేరను సమనలంబునందు

దేవాధ్యక్షుం డనుపేరను భద్రపీఠంబు నందు గంగాధరుం డనుపేరను సుశీతంబునందు జలమాలికుం డనుపేరను ద్ర్యంబకంబునందుఁ ద్రిపురాధీశుం డనుపేరను శ్రీపర్వ తంబునందుఁ ద్రిలోచనుం డనుపేరను బద్మపురంబునందు మహాదేవుం డనుపేరను గలా పంబునందు వై ధనుం డనుపేరను శృంగబేరపురంబునందు శౌరి యనుపేరను దండ పురియందు విరూపాక్షుం డనుపేరను ధూతపాతకంబునందు గోతముం డనుపేరను మాల్యవత్పర్వతంబునందు హంసనాథుం డనుపేరను వాలికంబునందు డనుపేరను డనుపేరను నింద్రపురియందు దేవనాథుం డనుపేరను ధూతాపాఠియందు ధురంధరుం డనుపేరను లంబయందు హంసవాహుం డనుపేరను జండయందు గరుడప్రియుం డను పేరను మహాదయంబునందు మహాయజ్ఞం డనుపేరను యూపకేతనంబునందు సుయజ్ఞం డనుపేరను బద్మవనంబునందు సిద్ధేశ్వరుం డనుపేరను విభయందుఁ బద్మబోధనుం డనుపేరను దేవదారువనంబునందు లింగం బనుపేరను నుదక్పథంబునందు నుమా పతి యనుపేరను మాతృస్థానంబునందు వినాయకుం డనుపేరను నలకయందు ధనాధిపుం డనుపేరను ద్రికూటంబునందు గోనర్దుం డనుపేరను బాతాళంబునందు వాసుకి యనుపేరను కేదారంబునందుఁ బద్మాధ్యక్షుం డనుపేరను గుష్మాండంబునందు సురత్రప్రియుం డనుపేరను భూతవాషియందు శుభాంగుం డనుపేరను సావలియందు భషకుం డనుపేరను నక్షరంబునందుఁ బాపహ యనుపేరను నంబికయందు సుదర్శనుం డనుపేరను వరదయందు మహాపీఠం డనుపేరను గాంతారంబునందు దుర్గనాథుం డనుపేరను బూర్ణాదంబునందు ననంతం డనుపేరను బ్రకాశయందు దివాకరుం డను పేరను విరజయందుఁ బద్మనాథుం డనుపేరను వృక్షస్థలంబునందు సువృద్ధుం డనుపేరను వటకంబునందు మార్కండేయం డనుపేరను రోహిణియందు నాగకేతనుం డనుపేరను బద్మావతీయందుఁ బద్మగృహుం డనుపేరను గగనంబునందుఁ బద్మకేతనుం డనుపేరను సప్తాక్షరశతస్థానంబులందును సప్తాక్షరశతనామంబులతోడ వెలసి యున్నవాఁడ.

క. ఈస్థానంబులలోపల, నేస్థానంబున నై న నెవ డేనియు న
నాస్థానమెయిం బూజించిన, సుస్థిరధామమున నతఁడు సుఖి యై యుండున్. 622

వ. అని చెప్పుటయు మహేశ్వరుఁ డమందానందముం జెందె నింక సావిత్రివిషయముం జెప్పెద. వినుము.

క. వనజభవుం డధ్వరముం, బొనరించినపిదప విరహమును సై యుగ లే 624

మిని సావిత్రిని దలంచుచు, మనమున ని ట్లనియె గాంచి మధుసూదనునిన్.

సీ. అంబుజాక్ష భవస్మృఖారవిందముఁ జూడ, నెంత్రోధం బేని శాంతి నొందు
గనరారు మూఁడుజగంబులందును భవ, ద్భాషితంబును జవదాటువారు
మాధుర్య మొలుకుసీమాటలం దమృతంబు, చిందుచు నుండు నీజహ్వనుండ్లి
వృక్ష తై పోరు ని న్నుడిగి యెవ్వరును నీ, నోట లే దనియెడిమాట రాదు.

- గీ. సతిని విడనాడి నే నుండఁ జాల నింక, నీవు సావిత్రి కడ కేగి యెఱిఁగమును
నై నఁదోడ్కొని రమ్మలతాంగి నిలుక, నొక్కటామొక్కయు గము గా నుండెచాకి.
- గీ. అనుటయును శౌరి బ్రహ్మ కి ట్లనియె దేవ, యతిరయంబున నేగి నే నామె నిబరం
దోడికొని వత్తు ధైర్యంబుతోడ నుండు, మని రమాయక్తుఁ డై చని యామెకడ.
- క. తనరెండుహస్తములచే, తను సావిత్రిపదద్వితయ ముటి జగ
జనని తమింపుము వనజా, సనునపచారంబు సనుచు నాగిలిమొక్కె.
- గీ. మొక్కుటయు శౌరి తత్కరంబునను బట్టి, లేవఁ బూనంగ నావిత్రి లేవఁ దయ్యె
నచ్యుతుండు దాన నామె దై త్యారి తెమ్ము, సర్వము తమించితిని నాంగశాన్తిలేచి.
- సీ. కరములు జోడించి పరమేష్ఠిసతిముందు, నిలిచి తేనియసోఁ లొలుకఁజల్లు
కొనియాడు చుండంగఁ దనప్రాభవము నెల్ల, సావిత్రి మిగుల నాశ్చర్య మొంది
వత్స యీలక్ష్మి నీవతుంబునం దుండి, యనపాయినిగను నెల్లపుడుఁ గూడ
దేవత్వ మొందిన నీవు దేవత యయి, మనుజుండ వై నను మానుషి యయి
- గీ. నీకు సాహాయ్య మొనరించుఁగాక సకల, కార్యసిద్ధులు గలుగునుగాక నీకు
నని వరం బిచ్చి మఱి యేమి యెన నింక, గోర్క కల దేని యిచ్చెదఁ గోరు మనియె.
- ఉ. అంతట శార్ఙ్గ యి ట్లనియె నమ్మ భవద్విరహాగ్నితాప మం
తంతకు హెచ్చు గాఁగఁ జతురాస్యుండు పొక్కుచు నన్ను బుపె నీ
చెంతకు నిన్ను దోడకొని శీఘ్రమ ర మ్మని యేగుదెమ్ము నా
కింతటికంటె లేదు వరియింపఁగ దగ్గవరంబు నావుడు.
- క. సావిత్రి యిట్లు లనియెను, గావలసినయట్టియజ్ఞ కార్యమునందున్
దేవేరి నగుచు నుండక, యీవేశను నేగుదేర నెల్లరు నగరే.
- చ. అనవుడు లక్ష్మి యి ట్లనియె నమ్మ జగజ్జనయిత్రి వీ వెఱుం
గనివిషయంబు లే దెటులు కాఁ దగి యుండెనొ కార్య మల్లె య
య్యెను హసియింప నేమి గల దిం దని పల్కుచు నుండ సంతలో
వనజభవాజ్ఞ చే నటకు వచ్చి మహేశ్వర డుమానవేతుఁ డై.
- క. కావించి వందనంబును, సావిత్రికిఁ దల్లి నిన్ను శతధృతి చూడం
గా వేడు చున్నవాఁ డిక, రావలయును నీవు సత్వరంబుగ దయతో.
- చ. అని సవినయంబు గాఁ బ్రార్థించి తన్మాహాత్మ్యసం స్తవంబు గావించె.

—: పా వి త్రి త్రి హృ క ర త వ చ్చు డి :—

- గీ. అంతట సావిత్రి సమధికాహ్లాద మొదవ, నిందుమాళికి దేవళమంద గౌరి
యనిశమును నుండ నామె సాయమున సకల, వాంఛలును సిద్ధి నొందంగ వరము నొసంగి

- క. తనవామదక్షిణకరము, లను బట్టికొని యగజయును లక్ష్మీయు నిరువం
కను రాగ హరిహరాదులు, చనుదేరగ వెంట బ్రహ్మనతి ప్రస్థిత యై. 637
- గీ. బ్రహ్మసన్నిధి కేతెంచి ప్రణతి సేయ, నామెవదవద్దములకు గాయత్రి మ్రొక్కె-
నజాడు సావిత్రి సీకు గాయత్రి యనుజ, యీవు భగినివి చూవె యీయింతి కనియె.
- సీ. అంతట గాయత్రి నాలింగనము చేసి, కొని బంధువాత్సల్య మెనయ నామె
వత్స గాయత్రి మద్వాక్యంబు వినుము నా, ప్రాణేశ్వరుడె నీకుఁ బ్రాణభర్త
జనియించినారము మన మిద్వరముగూడ, శతభృతీసృష్టికి సాయపడగ
భర్తకు దక్షిణపార్శ్వమం దే నుండు, వసియింప వామపార్శ్వమున నీవు
- గీ. సృష్టి యున్నంతవఱకును నీవు నేను, పుండరీకాసనుండును నుండవలయుఁ
బుష్కరక్షేత్రమునకు విభూషణముగ, నని వచింపంగ గాయత్రి యనుమతించె. 639
- క. అనవుడు భీష్ముడు విస్మయ, మును జెంది మహాత్మి నేను మున్నెన్నుండొ
విననిచరిత్రము వింటిని, జననము ధన్యతను జెందె సత్కథ వినుటొ. 640
- గీ. అనఘ పుష్కరతీర్థమాహాత్మ్య మింక, నించుక వచింపు మది విన నిచ్చ సాడమె
నంతరంగంబునం దని యడుగుటయును, నేర్పడగ హర్ష ము పులస్త్యు డిట్లు లనియె.

—: పుష్కర తీర్థ మా హాత్మ్య కథ న ము :—

- వ. పితామహుండు సృష్ట్యాదిని దక్షవసిష్ఠపులహమరీచిభృగ్వంగిరోత్రిగౌతమనారదు లను
నవప్రజావతులను మునుల్పటయరువదియజ్జంబులను సృజించి సర్వయజ్జంబులకును
బూర్వోక్తబ్రహ్మాదుల ఋత్విగ్గణంబు గా నియమించి. 642
- ఆ. కృతయుగాదియందు గ్రతువిధానముఁ దెల్పు, ముదముతోడఁ గ్రతువు మొదలువెట్టి
కృతయుగాంతమందుఁ గ్రతుసమాప్తి యొనర్చె, బుష్కరమున నుండుభూధరమున. 643
- వ. దాన నాభూధరంబు యజ్ఞపర్యతం బనుపేరం బ్రసిద్ధం బై విష్ణుపాదన్యాసంబునకును
క్షేమంకరీమహాదేవీనిత్యనివాసభాగ్యంబునకును నాస్పదం బయ్యె. 644
- క. వనజభవుం డధ్వరముం, బొనరించెడికాలమందుఁ బుష్కరమునకుఁ
జనుదెంచెను ద్రైలోక్యం, బును నే మని చెప్ప నింకఁ బుష్కరమహిమొ. 645
- క. తనతేజంబున దిక్తతు, లను వెలిగించుచును సకలలక్షణములతో
డను రాజిల్లుచుఁ జతురా, ననుఁ డధ్వరవేదికాంగణంబున నుండె. 646
- వ. ఏకాదశరూద్రులును రుద్రగణంబులును ద్వాదశాదిత్యులును నవప్రజావతులును సప్త
ర్షులును నప్తవసువులును జత్తుర్దశమనువులును మరుత్తులును విశ్వేదేవులును బిత్తు
దేవతలును సాధ్యులును విద్యాధరులును యక్షులును నాగులును రాక్షసులును
వై నతేయులును నిర్ద్రాదిసకలదేవతలును బద్ధాంజలులై నిలువంబడి యుండిరి.
గాయక్రాగేనరుం డగుతుంబురుడు మహాశ్రుతి చిత్రసేనుడు నూర్ణాయువు నన
ఘుండు గోమాయువు సూర్యవర్చుడు సోమవర్చుడు యుగపత్తు తృణాయువు.

నంది చిత్రధుండు శాలిశిరుడు వర్జన్యుడు శిలీ రాశిరుడు నను నువగాయకుల
తోడం గూడి జగన్మోహనంబుగ గానంబుచేయు దొడంగి. ఉప్పున లభ్యమృతిం
బుగ నృత్యంబు గావించు దొడంగిది. దేవమందుభులు మ్రోగం దొడంగి. పుష్ప
వర్ణంబు గురియ నాగె. పంచభూతంబులును భూతానందంబులును దేవంబులును వేదాం
గంబులును మీమాంసాధర్మశాస్త్రంబులును బురాణేతిహాసంబులును హస్త్యక్షరత్న
శాస్త్రంబులును ధర్మార్థకామంబులును బ్రాహ్మణ్యంబులును చక్షురహం
బులును నక్షత్రంబులును విశ్వకర్మయును బ్రహ్మర్షులును దక్షిణంబులును గాయత్రీ
యును సరస్వతీయును యమనియమామలును చక్షురంబులును లక్షణంబులును భాష్యం
బులును సూత్రంబులును దూలపముహూర్తదివ్యాక్షిపమాంబుర్వయశసంవర్పికం
బులును యుగంబులును గల్పంబులును స్త్రీశ్రీ క్షేత్రమృత్యుప్రభావృత్తితమాభూషణేతిమతి
కాంతిశాంతిపుష్పిత్రియలును జతుష్పతికళలును దేవమారులును బ్రాహ్మణత్వోయ
వై శత్రుతాదులును బ్రహ్మదనప్రహ్మదానప్రహ్మదయానిభూతలంకరభక్తమహావక్త్ర
వక్త్రద్వివక్త్రక్రథక్రపథక్రాపథమహావిష్వశంకర్ణదీర్ఘచహస్విర- సయశముచిశంబర
ప్రలంబసరకవాతాపివృత్రాదినానావిధరాక్షసగణంబులును సేవించు దొడంగిది. 647

—: పరస్వతీవృత్తాంకకథనము :—

- సీ. అంతట వికలాంగులై సతపోధనుల్, కొండలు గుంపులు గుంపులుగను
ధాతృయజ్ఞముఁ జూచుతలపుతో విచ్చేసి, తత్తీరముఖమాత్రదర్శనమున
నవమన్మథాకారు లవుచు సత్యాశ్చర్య, మంది తత్తీరమాహాత్యమునకు
దాని కప్పుడు ముఖదర్శనం బనునామ, కరణంబు చేసి రెల్లరును బాగవ
- గీ. నట విశాలిక సుప్రభ ప్రాచి నంద, కాంచనాఖ్య యటన్నవిఖ్యాతి నొంది
నట్టిపంచప్రవాహకాయములతోడఁ, దేజరిలుచుండెను సరస్వతీస్రవంతి. 648
- సీ. ప్రాజ్ఞుఖంబుగ నది ప్రవహించుటనుజేసి, ప్రాచి యటన్నప్రఖ్యాతి నొందె
సురుదిరప్రభ నది శోభిల్లుటనుజేసి, యలరారె సుప్రభ యనెడిపేరఁ
గాంచనాకృతి నది క్రాలుచుండుటజేసి, కాంచనాఖ్య యటన్నఖ్యాతి చెందె
వై శాల్యమున నది పరిలుటనుజేసి, యధిగమించె విశాలికావ్యయంబు
- ఆ. నంద యనెడిగోవునామంబు వడయుట, నది వహించె నంద యనునభిఖ్య
బ్రహ్మయజ్ఞ మునకుఁ బ్రభవించుటను నెల్ల, జగములందు నది ప్రశస్తి కెక్కె. 649
- గీ. తన్మహానది కుత్తరతటమునందు, దనువు త్యజియించినను బూర్వతటమునందు
జపము గావించినను బుసరన్మదుఃఖ, మొదవ దని చెప్పి మున్ను పద్మోద్భవుండు
- క. ఆనదిలో నెవఁ డేనియు, న్నినము గావించె నేని సంజాతాత్మ
జ్ఞానానలభస్మీకృత, నానావిధకర్ముల జనన్తుతి కెక్కుక. 651

— స ర స్వ తి వా డ ణా గ్ని ని స మ ద్ర ము లో వి డు చుట :—

- సీ. వినుము భూమిశ్వర మును బాడబానల, ముద్రేకమును జెంది యుర్వి నెల్ల
భస్మంబు గావించుపగిది మండుచు నుండ, నది గాంచి భయపడి యమరు లెల్ల
హరికిఁ దెల్పంగ నాతఁ డరిగి సరస్వతి, దరికిఁ దత్పాదపద్మముల కెఱిగి
యమ్మ బాడబవహ్ని యాక్రమింపఁ దొడంగె, నఖిలలోకంబుల నడ్డు లేక
- గీ. దాని నిష్పాడు లవణాబ్ధిలోన విడువ, వలయు లేకుండినఁ బ్రపంచములు నశించు
నాపని యొనర్పంగ సమర్థురాల వీవ, కన్నె వై దోషశూన్య నై యున్నకతన. 652
- మ. అని ప్రార్థించుటయున్ సరస్వతి యుపేంద్రా నేను బిత్రాజ్ఞ లో
ననువ ర్తిచెడిదాన న న్నిటులు నీ వరింప న్యాయంబు గా
దనుడున్ మాధవుఁ డేగి బ్రహ్మకడకున్ వ్యాసముఁ డై తాను వ
చ్చినకార్యంబును విన్నవింపఁగ సురజ్యేష్ఠుండు శీఘ్రంబుగన్. 653
- వ. సరస్వతిని రావించి తనయంకంబునం జేర్చికొని మూర్ధంబు మూర్ఖోనుచు స్నేహ
పూర్వకంబుగా ని ట్లనియె. 654
- సీ. అమ్మ యుపేంద్రనియభ్యర్థనంబును, నెఱవేర్చి నన్నును నిర రులను
సర్వలోకములను సంరక్షణము చేయు, మాకార్య మొనరింప నర్హ వీవ
యనుటయు జనకనియాదేశమును సర, స్వతి గౌరవించి తత్త ణమునంద
ధరణికి డిగి యు త్తంకమహారి యా, శ్రమమునఁ బ్లక్షవృక్షంబుక్రింద
- గీ. నిమ్మగాకృతితోడ జన్మించి బాడ, బానలంబును వహించి యవటనుండి
పశ్చిమాభిముఖంబుగా బయలుదేఱి, పుష్కరముఁ జొచ్చి ప్రాఙ్ముఖంబుగను నయ్యె.
- గీ. ప్రాచి యైనసరస్వతి పరమపావ, నం బయినతీర్థ మని చెప్పె నళినభవుండు
దాన నచ్చొట నేమాత్ర మేని పుణ్య, మాచరించినఁ బ్రాప్తింపు నమితఫలము. 656
- సీ. స్వర్ణ దానంబుచే సంభవించుఫలంబు, గోదానమున సమకూడుఫలము
ప్రాణదానంబుచేఁ బ్రాప్తింపుఫలమును, నన్నదానంబుచే నగుఫలంబు
ధాన్యదానంబుచేతను లభించుఫలంబు, సలిలదానంబుచేఁ గలుగుఫలము
ద్రవ్యదానంబుచేతను వచ్చుఫలము వి, ద్యాదానమునఁ జెందునట్టిఫలము
- గీ. పొందుదురు పుష్కరతేత్రమునను బ్రాచి, యగుసరస్వతిలోఁ దీర్థమాడి రేని
బ్రాహ్మణుం డైన మేదిసీభ ర్త యైన, వై శ్యం డైన జఘన్యజశ్వపచు లైన. 657
- గీ. బ్రహ్మ చెప్పె మదీయతీర్థంబునందు, దేజరిలుచుండెడిసరస్వతీస్రవంతి
సలిలమందు మునింగిన సర్వతీర్థ, ములను సేవించినఫలంబు గలుగు ననుచు. 658
- గీ. అందు సానినంబుచేసి బ్రాహ్మణున కొక్క, ధేనువు నొసంగె నేని దేదీప్యమానుఁ
డగుచు బృందారకులు గొల్వ నధివసించు, బ్రహ్మలోకంబునం దనపాయముగను. 659
- గీ. అచట బిండప్రదానంబు నాచరించె, నేని చితరుల రారవోద్ధృతులఁ జేసి.

- నట్టివాఁ డయి స్వకృతపుణ్యంబె తనక, సాయపడ బ్రహ్మపురి నొందు శ్రాద్ధకర్త. 660
- గీ. పుష్కరమున సరస్వతీపుణ్యతీర్థ మును వీనదిం, చివరతీర్థమును భజించు
నట్టివాఁడు కరస్థ మైనట్టిసుధను, విడిచి హఠాహలమును నేపించువాఁడ. 661
- క. అచ్చట నదృష్టవశమున, జచ్చిచయెడ మరల భువిని జనము లేమిక్
ముచ్చట దీరఁగ నెపుడును, నచ్చరలను గూడి దివిని హాయిగ నుంచుకొ. 662
- గీ. పుష్కరంబున బ్రాచి యై పోలుచు చుండు, నచ్చుడు సరస్వతీఁ బ్రాప్త మయ్యెఁ బ్రజ్ఞ
యనియుగిరయనియుచుబుద్ధియనియుమేధ, యనియుస్మృతియనియును మతియనియుఁజేల్లు. 663
- గీ. అమ్మహానది తీరమునందు నిలిచి, లేజలంబును జూచిఁగ దృఢంబ
యశ్వమేధంబు నొనరించిట్టిఫలము, సులభముగఁ జెందఁ గలుగు నేక్షుడ్రుఁ డేని. 664
- వ. అక్కడనుండి సరస్వతి వచ్చిమాభిముఖంబుగా బయలుదేలి యచ్చోటి కిరతిహారంబున
నుండుఖరూఁకికాననంబు జూచ్చి యందు నుద యనునామధేయముం జెందె. 665
- క. అని చెప్పటయును శంతను, తనయుం డి ట్లనియె దేవ దానికి నందా
ఖ్యను నేమికారణంబున, గొనఁ గల్గెనొ చెప్పుము వినఁగఁ గుతుకం బయ్యెక. 666

—: నం దా ప ర వృ త్తి వృ త్తాంత కథ న ము :—

- క. అనవుడు బ్రహ్మనుతుం డి, ట్లనియె వినుము భీష్మ పూర్వమం దుండెఁ బ్రభం
జనుఁ డనియెడినామము గ, ల్లినజనవల్లభుఁ డొకండు షీతితలమందుక. 667
- సీ. అతఁ డొకనాఁడు వేటాడఁగా వచ్చి యా, యడవి కం దొక్క-గుల్మంతరమునఁ
గనుఁగొని యొక్క-లేడిని దానికాయంబు, నాటఁగా నొకమార్గణంబు నేసె
నామార్గణము దాకి భూమిపై బడిలేడి, చూచి కానఁగ వచ్చుతోఁజివుని
బాపాత్మ బిడ్డకుఁ బాలిచ్చుచున్ననా, పైని సాయక మేయఁ బాడి యగునె
- ఆ. పాలు ద్రావుదానిఁ బాలిచ్చుదానిని, నిద్రవోవుదాని నిధువనప్ర
సక్త మైనదానిఁ జంప రా దనియెడి, ధర్మ మెఱుంగ వలదె ధరణివతికి. 668
- గీ. ఆకు లలములు దినుచును నడవులందుఁ, బ్రతుకు చుండెడినే నహరాధ మేమి
చేసితి నటంచు శిశు. చేసితిని నిరప, రాధులను జంపునీ వెల్లు రాజ వై తి. 669
- క. క్రూరాత్మ నీవు చేసిన, క్రూరక్రియ కనుగుణముగఁ గ్రోల్చులి వై యీ
ఘోరాటవిలోపల నం, చారము గావింపు మనుచు శాపం బిచ్చెక. 670
- గీ. అంత నాశాపవాక్యము నాలకించి, భయము మదిలోన నొదవఁ బ్రభంజనుండు
గజగజ వడంకుచును దానికడకు వచ్చి, నిలువఁబడి యిట్లు లనియెఁ గన్నీరు జాఱ.
- క. తెలియనిపాతంపుచేతక, జలిపితి నీయెడ మహాపచారము మృగి నా
కలతప్పు సైచి పూనక, చలమును శాపాంతముం బ్రసాదించఁగదే. 672
- సీ. అని వేడఁకొనుటయు నాత్మలోఁ గారుణ్య, మేపారఁగను మృగి యిట్లు లనియె
భూప వర్ష శతాంతమున నంద యనుగోవు, నకు నీకు సంభాషణంబు జరుగు

దాన శాపమున కంటిం బగు నని పల్కి, యాగఁ జాలమి బాధ కనుపు లుడిగె
నంత భూపాలుఁడు వ్యాఘ్రు మై చరియింపఁ, దొడఁగెఁ గ్రూరముగ నాయడవియందు

గీ. నట్లు లుండంగఁ జనె శలేహాయనంబు, లపుడు యూధపరిభ్రష్ట యగుచు నంద
యనెడియొకయావు ఘాతాశనాశతోడ, నటకు రా దానిఁ గని యామృగాదనంబు.

సీ. పరువెత్తుకొని వచ్చి చరియించుచును దాని, చుట్టును మిగుల నుత్సుకతతోడఁ
బ్రాప్తించె మంచిభక్ష్యము నాకు నేడని, గోండ్రింపఁగను వడంకుచును నంద
తనపాలు ద్రావుబిడ్డను స్మరించుచు నేడ్వ, సాగె గన్నీళ్లు జాలువాట
నప్పుడు వ్యాఘ్ర మయ్యావును జూచి నీ, వేడ్వంగఁ గారణం బేమొ చెపుమ

గీ. యని యడుగుటయు నంద యి ట్లనియె ద్వీపి, తప్ప దీనాడు చావని తద్యముగను
నిశ్చయము చేసికొంటిని నీవు కంటఁ, బడినయప్పుడె దానికై పరితపింప. 674

క. ఈనాడు చావ కున్నను, నేనాటికి నైన ధ్రువమ మృత్యువు జననం
బై నడిదప నెన్నుండును, దానికి నై కారు శోకతప్తులు ప్రాప్తాల్. 675

గీ. ప్రథమగర్భంబునను నాకుఁ బ్రభవ మయ్యె, మొన్న మొన్న నె యొకదూడ కన్నకడుపు
గాన దానికే బాలిచ్చుకాల మగుటఁ, దలఁపునకు వచ్చి దుఃఖంబు గలిగె నాకు.

గీ. నీకు దయ గల్గెనేని మన్నించి నన్ను, బంపు మిప్పుడు బిడ్డను బాలు గుడిపి
కన్నులారంగఁ గడపారి కాంచి వత్తు, మరల నతిశ్రీఘ్రముగను నామాట నమ్ము.

సీ. అనవుడు వ్యాఘ్ర మి ట్లనియెను మరణింపఁ, బోవుచుండిననీకుఁ బుత్రు లే
పందించి నన్ను బోవఁగ నుపాయముఁ బన్ని, శ్రీరంగసీతులు చెప్పు చుంటి
కాకున్న భూస్వర్గలోకంబు నా నుండు, గోకులంబున కేగి గోపకులను
గోపీజనంబును గోరక్షకుం డైన, నందుని ధేనుసంతానములను

గీ. గన్నులారంగ నీవు గన్గొన్నపిదప, మరల రా బుద్ధి పుట్టునె మరణమునకుఁ
బ్రాణములపైనిఁ దీపి లేనట్టివారు, కలరె యెవ రేని మూఁడులోకములయందు.

సీ. అనవుడు నంద యి ట్లనియె మృగాధీశ, బహుభాషణంబులు పలుక నేల
మనవి చేసెద నొక్కమాట నీకడ కేను, భీతిచే మరల రానై తి నేని
జననిని జనకునిఁ జంపినవారికే, గలుగుపాపము నాకుఁ గలుగుగాక
బ్రహ్మహత్యాసురాపానకారకులకుఁ, గలుగుపాపము నాకుఁ గలుగుగాక

గీ. యొకని కిచ్చినకన్య నన్యన కొనంగు, వారిదురితంబు నాకుఁ జేరూరుగాక
యతిథిని నిరాశునిగఁ జేసినట్టివారి, కొదవునట్టియగుంబు నా కొదవుగాక. 679

క. ఇరువురుభార్యలలో నొ, క్కరితను బ్రేమంబుతోడఁ గనుగొనియెడిము
మృదునకు సప్రాప్తించెడి, దురితం బొనగూడుగాక తోడనె నాకు. 680

గీ. విష్ణుకథ చెప్పుచుండెడివేళలందు, నంతరాయంబు గలిగించునట్టివారు
చెందుకలువంబు లుబకు లొందుపాత, కమును పల్కాప్త మయ్యెడుగాక నాకు. 681

- గీ. అర్హములు గానిసౌరభేయములమీఁద, మోయగా కేసభారము మోపి నడుచు
నట్టియవివేకంబులకు గల్గునట్టిపాత, కంబు సంప్రాప్త మయ్యెను గాన నాట. 082
- క. అని శవధంబులు చేయుట, యుచు వ్యాసుము మదిని 'రుగా యదియింప'ని నీ
ట్లనియెను ధేనువ విడిచెద, నిను నే నిష్కర్షికిఁ గాంచ నీశక్త్యంబుక. 083
- క. నీ వేగి కాంచి బిడ్డను, రా వలయును జుమ్మి సర్వరంబుగ నీకై
నే వీక్షించుచు నుండెద, నీవనమునయంద తిక్క యేమూఁడంబుక. 084
- గీ. త్రిప్పుదురు బుద్ధులను దమతెలివితోడ, పెంఱివారికి చేనియు హేతువాద
ములను నాస్తికు లవాదపలుకులందు, యెక్కచోటి శివు సర్వంబు చెడవిశోచక. 085
- గీ. సమతలంబున నిమ్నోన్నతములఁ జూపు, చిత్రకారులతెఱంగునఁ జేయఁ గలరు
తద్యము నతద్యముగఁ నతద్యమురు దద్యముగఁ బుంఘమన్యులని నమ్ముఁబోకు మీవు.
- క. తనకార్యము తీరినమీఁద, దను నుపకారులను నుజునుఁ దఱచుగ లోకం
బున జన మట్టులె నీవును, నొకరించినయెడల నరక మొకదెను తుదకుక. 087
- గీ. క్షీర మున్నంతవఱకును జేరి దరికి, విడుచుఁ దల్లని బిడ్డ పా లుడిగించె
నిలను బ్రత్యుష్కృతి యుపకృతికి లేదు, చివర కీవును నెట్లు చేసెదవో యెఱుంగ.
- క. విని యుంటిని మును నరులును, ననిమిషులును కాపరులును స్వార్థంబులకై
యొనరించిరి శవధంబుల, ననియును నెఱవేర్చికొనిరి యనియును వానిక. 089
- ఆ. ఎట్లు లై న నేమి యంతకు నిను నేను, నమ్మి వినుచు మఱి నమ్మియున్న
వారిఁ జెఱచునట్టివారికిఁ గావించు, దగినశోడ దండధరుడై కలఁడు. 090
- క. పౌ మ్మిశనిని విడుచుటయును, సమ్మద మొదవంగ మ్రొక్క సంగన శాస్త్రా
లమ్మునకు నంద తనగో, పమ్మున కేతెంచి యశ్రుపలిలము గాఱక. 091
- క. తనదూడను గని హంభా, స్వనమున లోనున్న నిజవిషాదము నెల్లక
గనఁబడిచి వెలువలకుఁ ద, తనువును నాకుచును గుడిపి తనపా లెల్లక. 092
- సీ. ఋణము దీతెను బిడ్డ యీనాఁటితో నీకు, నాకును బోవు చున్నాను నేను
తృణలోభమున నీవు తిరుగకు మొంటిగా, జనరానిమర్గమనలములందు
లోభకారణమున లోకంబు చెడిపోవు, బ్రాణనాశమును లోభమునఁ గలుగు
నత్యుగ్ర మగునకార్యం బై నఁ గావించు, బ్రాజ్ఞు డేనియును లోభంబుకతన
- గీ. శాస్త్రపదస్లేచ్ఛశబరాదినంకటములు, ప్రాప్త మగు చుండు మనజాతి కనుపదంబు
జెందక ప్రమాదమును విశ్వసింప కొరుల, బ్రతుక వలయును జూపె తిర్మగ్గణంబు.
- క. ఒకచోటనె వసియించిన, నొకచోటనె సంచరించుచున్నను దిర్వ
క్షప్రకరములచిత్తవృత్తులు, ప్రకటితములు గావు పాపభరితము లగుటక. 094
- క. పోలఁతులను నదులఁ బ్రేవ్యజ, నులను నఖుల శత్రుభారణుల శృంగులనుక
గల నై న విశ్వసింపఁగ, వలదు సుమీ యెట్లు నీవు వ ర్తించెదవో. 095

- గీ. విశ్వసింపనివారిని విశ్వసింప, రాదు నమ్మినయట్టివారలను నైన
సంతగా నమ్మకుము స్వదేహమునఁ గూడ, నొక్కొక్కప్పుడు విశ్వాస మునుపరాదు.
- గీ. ఎప్పుడును మూరుకొనుచుండు మెల్లచోట్ల, నొక్కతేణమేనియుఁబ్రమాదమొందకుండఁ
దెలియుచుందురు చారులవలన తొండ్లు, కాంచుచుండును గోవులు గంధమునను. 697
- గీ. అని ప్రబోధించుటయు విని యర్థకంబు, గజగజ వడంకుచును మేనఁ గంప మొదవ
నమ్మ నీ వేగుచోటికి నరుగుదెంతు, నేను గూడను నిను బాసి యిచట నుండ. 698
- గీ. బ్రతికినను నీవు నేనును బ్రతుకుదానఁ, జచ్చినను నీవు నేనును జచ్చుదాన
బ్రతుకుకంటెను మాతృవిరహముతోడఁ, జచ్చుటయె మేలు తల్లితో శాబకంబు. 699
- గీ. బాలులకు మాతృసముఁ డైనబాంధవుండు, మాతృసముఁ డైనప్రాణసంరక్షకుండు
కానరాదు ధరిత్రి నెందేని నన్ను, విడిచి పోయిన నీవు నే విడువ నిన్ను. 700
- గీ. మాతృసమ మైనతీర్థంబు మాతృతుల్య, మైనసౌఖ్యంబు మాతృసమాన మైన
దై వమును లేమి వింటిఁ బెద్దలు వచ్చివ, దానిచే సర్వమును నాకుఁ దల్లి నీవ. 701
- క. నీకంటె నాకు నిహపర, లోకంబులలోన నెందులోఁ గూడను ర
తొకరుఁడు లేడు తల్లి ని, రాకరణము చేయకుము మదాశయమునకుఁ. 702
- చ. అనవుడు నంద యిట్లనియె నర్థక నే శపథంబు చేసి వ
చ్చినకతనఁ మృగాదనముచెంతకుఁ బోవుచు నుంటి నన్నఁ జం
పును నది నిర్దయంబుగను బోలదు నీ వట కేగుదేరగా
జనని గతించె నంచు నొకసారి త్యజింపుము బాష్పధారలఁ. 703
- గీ. తల్లి మరణించు నని బిడ్డ తల్లడిలకు, మెల్లరును నెప్పుడో యొకప్పు డేగువార
కుజమునీడను గూర్చుండి కొంతనేపు, పదపడిక్రమంబుగను బోవుపాంధులట్ల. 704
- వ. అని యూరడించి తనకొఱ కడవియందు శార్దూలంబు ట్టుద్యాధాపీడితంబై నిరీక్షించు
చుండు నని తలంచి శీఘ్రంబుగా నేగ నెంచి మరల నొకసారి దూడను గన్నులారం
జూచి. 705
- గీ. పుత్రవిరహగ్నిపీడితగాత్రమునకుఁ, బుత్రగాత్రపరివృంగమునను గొంత
తై త్య ముత్పాదితము చేసి సత్యమునకుఁ, భంగ మగు నేమొ యని లోన భయముపడుచు
- గీ. భుజిగివలె దీర్ఘ ముగ నుష్ణముగను బుసలు
విడుచుచును శూన్యముగఁ గానఁబడుచు నున్న
జగము నీక్షించుచును బంకిసక్త మైన
పగిది నడుగులు కదలమి బడలుపడుచు. 707
- క. హృదయంబు నెట్లకేలకుఁ, గుదుటఁబఱుచుకొని ఋతంబుకొఱకై యనువుల్
వదలుకొను బూని యేగెడు, నడనన వీక్షించి గోవు లన్నియు దానిఁ. 708
- గీ. నంద నిను జూడ భయము మా కందఱకును, గలుగు చున్నది కత మేమొ తెలుపు మమ
యనుడు నంద స్వకీర్ణవృత్తాంత మెల్ల, నావులకుఁ బానగ్రుచ్చిన యట్లు చెప్పి. 709

- సీ. సందంబునను మహాసందంబునందును, జనకంబున ఘోరసమునందు
దామంబునను వసుధాంబునను మఱి, యెందు చేయును మీ కెనె కేని
యాచరించితి నేని యపచారమును నెన్నె. కై నను క్షమియింపుఁ జెప్పిల్లా
సర్వలోకములకు జనులు మీ రెల్ల, సహృద్యము మీకు సహజము
- గీ. నాకు నిం దున్న వార లందఱునుగూడ, భగినులును జెలికత్తెలు బాంధవులను
నగతికుండై సనాభిక్ష నాదరమున, నోములకు మిమ్ము నే వేచించుచున్నావ. 710
- వ. అని పలుకుటయు నాగోవు లన్నియు సత్యాశ్చర్యంబు చెంది పకరుచున్నావని కి
ట్లనియె. 711
- సీ. సంద నీ వెంతటిమందబుద్ధివె సత్య, మనగ నేదో యసత్య మనగ నేదో
గ్రహియింపఁ జాలక కడఁగితి విదువంగ, సన్ధ్యాయముగ నిండువ్రాణములను
సత్య మేనియును ససత్యంబు యగుఁ బ్రాణ, హాని కల్గించెనుకట్టికై న
సత్యత మేనియును సత్యంబు యై తీరును, బ్రాణంబులను గాచునట్టి కై న
- గీ. ప్రాణహాని తటస్థించునపుడు చేయ, వచ్చు ననియును శపథముల్ నొడవలును
గల్గిషము వానివలనను గలుగ దనియు, శ్రేష్ఠు లగువార లెందఱో చెప్ప వినవె.
- గీ. క్రూరమృగమైన వ్యాఘ్రంబు కోరుటయును, బాలుగుశిశువేడివై చాలి విడిచి
సత్యలోభంబునను నీవు చావుకొఱకు, జనంగ నుంటయుఁ జూడ నాశ్చర్య మయ్యె. 713
- సీ. అనపుడు సంద యి ట్లనియెను సఖులార, వినుచు నే నొకమూల విచ్చుమితుఁ
బరరక్షణార్థంబు పలుకవచ్చు ససత్యములు శపథములును జలుప వచ్చు
స్వార్థంబునం దటియపచారములు చేయఁ, బ్రభువించు సతిఘోరపాతకంబు
చిటికెలోఁ బోవునీజీవితంబునకు నై, యార్జింప నొల్ల నే నట్టియథుము
- గీ. నేను చేసినపాపంబు నేనె చూపె, యనుభవింపంగ వలసినయట్టిదాన
నొకఁడె పుట్టును మును తంది నొకఁడె చచ్చు, గడకుఁ జెందును సుగతిదుర్గతుల నొకఁడె.
- సీ. సర్వలోకములును సర్వధర్మములును, సంస్థాపితము లయ్యె సత్యమంద
సత్యంబువలననే సంపదించుచు నుండె, రవియుఁ జంద్రుండును బవలు రేయి
సత్యంబుననే యుండె జలధి దాఁటక వేల, సర్వసమా వసించె సత్యముననే
పాతాళమున నుండె బలి సత్యబద్ధుడై, వసుధ యంతయు నిచ్చి వామనునకు
- గీ. నడఁగి యుండెను శతశృంగ మైనవింధ్య, పర్వతము సత్యముననే యెబ్బంగి నై న
సత్యసంరక్షణము చేయఁ జను సమస్త, జంతువులకును నదె మోక్షసాధనంబు. 715
- గీ. సకలమును సత్యమం దుంటు సత్య మొందు, లుప్త మగునేని సర్వంబు లుప్త మగును
దానిచే సత్యలోపక ర్తకు సమస్త, లోపకరణసముద్యాతపాప మొదవు. 716
- క. ఆసత్యలోపపాపము, జేసినవారలకు శిక్ష చేసెడియమునొ
డాసి తదీయకురార, ప్రాసగదాప్రహరణముల బడయక జాలక. 717

- క. ఉనిచి తులలోన సత్యం, బును వేయితురంగమేధముల నిరుగెడలం
దును దూచిన సత్త్వంబుం, డిన్ద్రకృ-నె ముల్లు వంగెడిని గురు వగుటకొన్. 718
- గీ. తీర్థములలోన నుత్తమతీర్థ మైన, సత్యతీర్థంబులో నేను జలకమాడి
పరమపదమును జెందఁగా నరుగుచుంటి, సెలవు దయచేయుఁ డింక జాగునేయఁ జాల
- గీ. అనుటయును గోవు లెల్ల యాధార్థ్య మెఱిగి, నంద నీవు సురాసురు లందఱకును
వందనీయవు తృణములవలె దృఙింప, ననువులను సత్యనిష్ఠచే నరుగుచుంటి. 720
- గీ. ఆమ్మ కళ్యాణచిత్తు లై నట్టివారి, కాపదలు గల్గ వెందును నందునలనఁ
జేకుటను నిక్కముగ సత్యశీల నీకుఁ, బుత్రవరహంబు శుభ మగుఁ బోయి రమ్ము.
- క. అని చెప్ప నెల్లగోవుల, కును నంద నమస్కరించి కుతుకముతోడకొన్
జనుచుండ దానివెనుకనె, చనియెను దద్వత్స మధికసంతోషమునకొన్. 722
- గీ. అట్లు లాయావు దూడయు నడవి కరిగి, రక్తదృష్టులు తీక్షణదృష్టులును గలిగి
భయము గొలిపెడిక్రోల్పులివజ్జ నిలిచె, నంత వ్యాఘ్రంబు మదిలోన సంతసించి.
- సీ. కళ్యాణి నీబుద్ధి కనుఁగొన నావిర్భ, వించె నా కత్యంతవిస్మయంబు
మృత్యుమృఖంబున నెవరేని చొత్తురె, యెఱిగియు నొక్కత వీవ కాక
కనరాదు నీయెడలను బశుధర్మంబు, నతిచేయఁ దగినదేవతవ నీవు
కనుఁగొన సత్యంబు పనిచితి నిను నేను, సంతృప్తియయ్యె నీసత్యమునకుఁ
- గీ. గాచె నీసత్యనిష్ఠయె కడకు నిన్ను, మాత్ర నాబుద్ధి క్రూరకర్మంబునుండి
యేను జేసినపాపంబు లెట్లు తొలఁగు, నేమి గతి యింక నాకు నే నెందుఁ బోదు. 724
- సీ. నీసత్యనిష్ఠ వస్వీక్షింప గోమాత, చీ యనిపించె నాజీవితంబు
కావించితిని మహాశలుషంబుల నెఱుంగ, నెట్టిదుర్గతులు నా కేరుపడునొ
మదుపారితాళ్యంబు మాయంగఁ బడుదునొ, యద్రిశ్యంగము నెక్కి యచటనుండి
పుణ్యతీర్థములకుఁ బోదునొ యాహుతి, యగుదునొ జ్వలియించుననలమునకు
- గీ. నేమి కావింప నగునొ నా కెఱుంగఁ జెపుమ, సంగ్రహంబుగ శీఘ్రంబు పైఁచు జాలఁ
గాలవి స్తృతి యని దానికాశ్శమీందఁ, బడుటయును గోవు వ్యాఘ్రసదృశవ మెఱిగి
- సీ. వ్యాఘ్రమ కలియుగమందు దానముతోడ, సరియైనపుణ్య మెచ్చటను లేదు
దానంబులందు నుత్తమ మైనయట్టిదా, నంబు లే దభయదానంబుకంటె
నఖిలభూతములకు నభయంబు నిచ్చువాఁ, డభయఁ డై మోక్షంబు నధిగమించుఁ
దాపుత్రయాభినంతాపంబు లేకుండు, నభయవృక్షచ్ఛాయ నాశ్రయింప
- గీ. హస్తపదమందు లీనమై యఖిలపదము, లుండునట్లు లహింసయం దుండునర్వ
ధర్మములు. లీనమై దానిఁ దలఁచికొనినఁ, జాలు నకలాఘములు గూడ నమసిపోవ.
- క. ఇది యెల్లను నీ వెఱిగిన, యదె యైనను దెలియనట్లు లడిగితి వనుడుకొన్
మదిలో బూర్వజ్ఞానం, బొదవఁగ వ్యాఘ్రంబు విస్మయోపేతం బై. 727

- గీ. అమ్మ తావకసమపదేశములను, బుట్టె బూట్టివరుసస్సృష్టి యిట్టే నాకం
జత్ర మయ్యెను నీపేరు చెప్పు మింక, వలచికోరు నుండు నిన్ను వేదవచనము. 723
- క. అని యమగుటయును గో వి, ట్లనియెను వ్యాఘ్రుంబ వంద యరుకె క్లబదా
సను నేను నాంగ వ్యాఘ్రము, దుష్పతి యై చనియెం దాని శాచిముక్తి. 729
- సీ. అంతట సమవర్తి యరుడెంచి చందకుం, ప్రియత్న మై స్వహావంబులతో
చంద నీసత్యంబునకు సంలశించితె, గోదె- తక ననియు గోరుకోరుము
నావును నంద యాచందంబున వారి, వదవయోజనములను సూచి నేను
స్వామి యీకాననభూమి యత్స్యత్రమ, పూర్వతీర్థం బయి నాలుగుగాఁ
గీ. యీసరస్వతి నాపేర నెనుగూడఁగి, సత్యలోకంబునకు సరస్వతి గాఁగ
నరుగుదునుగాక నే నని యభిలషించు, చల్లె యగు చని వర మెచ్చి యరిగె యముఃకు
వ. అది మొదలుగి ఖిర్రాకేవలంబు పూర్వతీర్థంబుగను సర్వవేద వివాహసత్వత్యను
వివాహంబు దొడంగె. 731
- అ. అచటనుండి దక్షిణాభిముఖంబుగా, సరిగి కొంతదూర మవలఁ దెరిగి
ప్రకటముగను నుండి బ్రహ్మసుతానది, తనకు దీబు తానె యచంగ వెలసె. 732
- గీ. అచట సానిసంబు చేసిన నవట దాన, మాచవించిన ముట్టిన నావలంబు
ద్రాచినను జూచినను గృతార్థతను జెందు, దవ్యహార్త్యము నెన్న నాతరము గాదు.
అ. అతివ యెను బురుషుఁ డైనను నవోచ్చట, మృతిని దెంచె నేని యెట్లు లేని
వడయరానిబ్రహ్మపదము సధిష్ఠించు, విస్మయంబు నొంద విబుధు లెల్ల. 734
- క. అవోచ్చటనుండి కదలి వి, యచ్చరసంఘంబు లెల్ల నభినందింపక
గ్రచ్చుట సరస్వతీనది, చొచ్చెను బడబాగ్నితోడ నుఖముగ జలధిన్. 735
- వ. మఱియును బుష్క-రారణ్యంబున సప్తరులయాశ్రమంబులును మనువులయాశ్రమంబు
లును బ్రహ్మరులయాశ్రమంబులునుం గలవు. 736

—: అ గ వ్య మా హా త్య క ర వ మ : —

- గీ. అం దగ స్త్యమహర్షి మహాత్మ్య మించు, కంత వచియించెదను విను మవనినాథ
కృతయుగంబున మున్ను నిరీత సుపర్వ, డగుచు వృత్రుండు నా నొకయనురు డుండె.
అ. అతండు కాలకేయు అనురాక్షసులతోడఁ, గూడుకొని మదాంధకుంజరంబు
పగిది లోకములను బాధింపఁ దొడగిన, నది సహింపలేక యమరు లెల్ల. 738
- అ. బ్రహ్మకడకుఁ బోయి ప్రణమిల్లి నమ్రు లై, నిలువఁబడఁగ వారి నలువ గాంచి
యమరులార విదిత మయ్యె మీవచ్చిన, కార్య మెల్ల వలదు ధైర్య ముడుగ. 739
- సీ. కలండు దధీచి నాంగను నొక్క-తావసో, త్తముండు సరస్వతీతటమునందు
నతనినన్నిధికి మీ రరిగి శీఘ్రంబుగ, దేవకార్యంబును జెలియఁజేసి

- యతనిశల్యముఁ గొని యద్దాన వజ్రాయు, ధంబును జేయించి త్వష్టచేత
నది శక్రకున కొసంగుఁ డతఁడు వృత్రునిఁ గూల్చు, నాయాయుధంబుచే నని వచించె
- గీ. నంత నిర్జరు లెల్ల నాహ్లాద మొదవ, వాసపునితోడఁ గూడి సత్వరమ యరిగి
త్రిదివమును బోలి యున్నదధీచిహాని, యాశ్రమమునకు నయవినయంబు లొలయ.
- క. అమ్మహానీయునిపదవ, ద్మమ్ములకు నమస్కరించి తమవచ్చినకా
ర్యమ్మును దెలుపుడు నాతఁడు, సమ్మదమున వదలె యోగశక్తిని ననువుల్. 741
- గీ. అమ్మునీశానుపృష్ఠాస్థి నమరవర్చ్య, లపుడు కై కొని త్వష్ట కయ్యది యొసంగ
దాన నాశిల్ప వజ్రాయుధంబుఁ జేసి, యమరపతి కిచ్చె దేవేంద్రుఁ డది ధరించి. 742
- చ. అరిగి సుపర్వసై న్యయుతుఁడై సమరసలిక్ష్మిన్ దొడంగె సం
గర మొనరింప దానవనికాయముతోడను నంత వచ్చి భీ
కరముగఁ గాలకేయులు వికావిక లై పఱవంగఁ గొట్టి ర
చ్చెరువుగ నాదితేయులను జిన్నతనంబు ఘటిల్ల వజ్రక్షిన్. 743
- ఉ. అంతట వజ్ర చేయఁదగునయ్యది యేదియుఁ దోఁపమిన్ మదిన్
జింతిలు చుండ శౌరి గమనించి స్వతేజము నుంచె నామరు
త్వంతునిలోన నప్పుడు దివస్పతి ధైర్యబలంబు లేర్పడన్
వితగ శంఖనాదమును నించెను దిక్కులు షిక్కిటిల్లఁగన్.
- ఆ. అపుడు పాటిపోయినట్టిదివౌకను, లెల్లఁ దిరిగి వచ్చి తల్లడిల్ల
నసురగణము లెల్ల నాహవం బొనరింపఁ, దొడఁగి రమితశక్తి గడలుకొనఁగ. 745
- క. తిలకించి యపుడు నిర్జర, బలమును వృత్రాసురుండు బహురోషముతో
నిలయును నభమును దెనలును, జలియింపఁగ నార్చె నిర్విశంకుం డగుచున్. 746
- క. ఆరావము నిజహృదయవి, దారణ మొనరింప వజ్ర తలఁకుచు నాదే
వారిపయి వై చె నెట్టులొ, ఘోరాశృతితోడ నున్నకులిశాయుధమున్. 747
- గీ. అమ్మహాయుధతీవ్రహ్మాతమ్మువలనఁ, గ్రక్కుచును నోట నెత్తురు రక్కసుండు
పడియె నిర్లతచేష్టుఁ డై పుడమిమీఁద, హరికరవిముక్త మైనమందరమువోలె. 748
- క. అంతట సురలు మహారులు, సంతోషముతోడ వృత్రసంహారపరా
క్రాంతిని నుతింపఁ దొడఁగిరి, చింతిల్లుచు దైత్యు లెల్లఁ జెదరపఱవఁగన్. 749
- సీ. అప్పుడు శేషించినట్టిదైత్యుల నెల్ల, బృందారకులు సంహరించుచుండఁ
గాలకేయులు తాళఁ జాలక తదాబ్ధ, కరిగి పాధోనిధియందుఁ జొచ్చి
కాపాడుకొని రాత్మకాయంబులను నంతఁ, బ్రధనవిక్రాంతిని బడసి సురలు
సుఖముగా నుండిరి సురలోకమున నాప్ర, కారంబునను గొంతకాల మరుగఁ
- గీ. గాలకేయులు స్వప్నినాశకాల మేగు, దెంచుటయు మ్రింగఁగా నెంచి త్రిభువనముల
నర వములొనఁ బవ లెల్ల నాఁగి యుండి, ప్రాణులను మ్రింగఁ దొడఁగిరి రాత్రులందు

- వ. వసిష్ఠాశ్రమంబున నెవ్వరినూఁజూచునెనుబడిమందింబోధింతులును దృష్టినాశ్రమంబున నూఁటుగురుతాపనులును భరద్వాజాదిమహాముగ్ధాశ్రమంబులందుఁ జెక్కఁడు బ్రహ్మచారులును వారిచే భక్షింపఁబడిరి. 751
- క. స్వస్వాధ్యాయంబును, స్వసహజాభిరమును వేనష్టాష్టకమున్
స్వశ్రమధర్మంబును, స్వప్రాయమును నయ్యె నలి ౭౪ మెల్లన్ 752
- సీ. అప్పుడు నిరర్జులు మహాభయస్త్రిస్తులై, పంకజాక్షులనెఱిగింపమున కిది
సాష్టాంగవందనం బాచరించి యున్నెడ, హాముల రక్షింప నమయ మిదియె
యుద్ధరించితివి ము న్నుదకళలో మునిఁచ, తమను మహాహాసమును చాల్చి
సరసింహరూపంబు కిరియించి చీల్చి వై, చితిపి హిరిణ్యకేళుని బలిమి
- గీ. వామనాకారమును చాల్చి వచ్చి భుజి, నడఁగి ద్రోక్షితి పాతాళ మంట బలిని
భువనసంరక్షణము చేయఁ బూని నీవు, చెక్కినమహాకృతులు మాఁకఁ దెప్పఁ దరమె.
- గీ. హవ్యకవ్యంబు లెల్లను నాఁగిపోయె, లోక మంతయుఁ దెలిసి చీకాకఁ జెందె
సీసనాచంబు లేకన్న నిలువ వింక, భువనములు రాక్షసులదాష్ట్యములను జేసి. 754
- క. అని విజృంభించుటయును, వనజాక్షుఁడూ విని తడియవాక్యంబుల ని
ట్లనియె సురలార మీరలు, వినిచినవిషయంబు నాకు విదిలం బయ్యెన్. 755
- ఆ. కాలకేయు లనెడిక్రివ్యాదు లంబుధి, నాశ్రయించి యెరుల కలవి గాక
సర్వనాశనంబు సలుపఁగఁ దొడంగిరి, వినుతు వారు చచ్చుచిహము వీనుఁడు. 756
- సీ. చని శీఘ్రముగ నగస్త్యునినన్నిధికి మీరు, ప్రణాతి గావించి తత్పాదములకఁ
బ్రార్థింపుఁ డబ్ధినిఁ ద్రావంగఁ గార్యభా, రము నెఱింగి యలండు త్రాపు చ్చి
సవల బయల్పడు నసురసంఘం జెల్ల, నపుడు మీరు వధింప నగును వారి
నింతకంటె నుపాయ మేదియు లే దని, యాడుంగ సురలు తదాష్ట వహసి
- గీ. యరిగి వేగ యగి స్త్రమహారి దరికి, నాచరించి ప్రణామ మత్యాదరమున
స్వామి బ్రహ్మాదులకును నీశ క్తి నెఱుంగఁ, దరము గా దనఁ దెలియ నెవ్వరము మేము
- క. మదమత్తుఁ డైన నహంభుని, బదవిభ్రంతుని జేసి బ్రతికించితి వా
పదలోన నున్న జగమును, ద్వదీయమహిమంబు నెన్న వశమే మాకున్. 758
- క. తిమిరాక్రాంతము లగుచున్, సమస్తభవనములు బ్రుంగునమయంబున న
త్తమము నడఁచితివి భవ, త్సమర్థతను నుగ్గడింపఁ దరమే మాకున్. 759
- క. భువనప్రతిబంధకముగఁ, బ్రవర్ధి లేడివింధ్యభూధరము నాపి జగ
త్రైవిలయమును మానిపితివి, స్తవ మెనరింపంగ నిన్ను సాధ్యమె మాకున్. 760
- గీ. దేవ దైత్యహతంబు లై పోవుచున్న, జగములను నుద్ధరింపంగ తీముఁడ వీవ
వనధిపానంబుఁ గావించి మనుపు మఖిల, విశ్వముల నని చేసిరి విన్నపంబు. 761
- క. అని చెప్పుటయును శంతను, తనయుు డి ట్లనియె మునివతంసమ పెరుగన్
బని యేమి గలిగె వింధ్యం, బున కది తుండ కెట్లు లాఁగిపోయెనొ చెపుమా. 762

- వ. అని యడుచులు నాతనికి బులన్తుం డి ట్లనియె. 763
- సీ. కనకాచలమునకు నినుడు ప్రదక్షిణం, బొనరించు చుండంగ నొక్కనాడు
కనుగొని వింధ్య మి ట్లనియెను మార్తండ, నాకుఁ గూడఁ బ్రదక్షిణంబు నీవు
కావింపవలయును నావును సూర్యుం డి, ట్లనియెను విధి దాట నవునె నాకు
నాత్మేచ్ఛచేతఁ జేయంగ నేమని నైన, నస్వతంత్రుండ న న్నడుగ నేల
- గీ. యనుడు వింధ్యంబు క్రోధాంధ మగుచుఁ బెరుగఁ, దొడఁగె నాదిత్యుం డేఁగెడిత్రోవ గట్ట
నంత నింద్రాదిదేవత లరుగుడెంచి, వేడ విధ్యంబు తనపట్టు విడువ దయ్యె. 764
- గీ. అప్పుడు చరాచరములు లయంబు నొందు, దుర్దశ తటస్థ మగుటయు దుఃఖపడుచు
నమరు లెల్ల నగ స్తమహర్షి కడకు, జని నివేదించి రాహర్త సత్వరముగ. 765
- సీ. తద్వార్త నాలించి తత్తణుంబ యగస్త్రుం, డరుడెంచి వింధ్యభూధరముకడకు
వింధ్యశైలంబ నే విచ్చేయునందాక, నాఁగి యుండు మటంచు నాజ్ఞ చేసి
పోయి దక్షిణదేశమున కందె నివసించె, నంత వింధ్యాచలం బాఁగిపోయె
దిరిగినేటికి నేగుడేరఁ డయ్యెను మునీ, శ్వరుండు వింధ్యంబును బెరుగ దయ్యె
- గీ. నని వచించుటయును భీష్ముం డబ్బరంబు, జెంది యావలిగాధను జెప్పు మనుచు
నడుగ నంతఁ బులస్త్రుం డి ట్లనియె భూప, మనవిచేయంగ సుర లట్లు విని మహర్షి.
- గీ. అమరు లెల్లరు దనవెంట నరుగుడేరఁ, బరిణయంబున కేఁగిడికరణి నేఁగి
యాచమించె బయోధితోయంబు నెల్ల, నొక్కపరి నందఱును జూడ నక్కజముగ.
- సీ. అంతట వాసవాద్యమరు లెల్లరు దత్ప్ర, భావంబు వేనోళ్లఁ బ్రస్తుతించి
యుదధిలోపల డాఁగి యుండినకాలకే, యాసురులకు సమరాంగణమున
విగతాసువులఁ జేయ మిగిలినరాక్షసుల్, త్రస్తు లై చనిరి పాతాళమునకు
విశ్వ మెల్లను దైత్యవిరహితం బగుటను, ధర్మకార్యములకు దాపు దొరకె
- గీ. నంత నమరు లగస్త్రునిచెంత కరిగి, తిరిగి పూరింప జలధి సరింప నతఁడు
త్రాగినపయోధిజలము సర్వంబు జ్ఞో, మయ్యె యత్నాంతరము చేయుండని వచించె.
- సీ. అప్పుడు భీతులై యమరు లెల్లరు వేగ, కమలాసనునిసమీపమున కరిగి
జరిగినవిషయంబు సర్వంబు వినిపించి, గతి యేమి యింక నంచుఁ గళవళింప
నజఁ డిట్లు అనియె మీ రరుగుండు సురలార, లోకంబులకు దీన లోటు లేదు
కాలక్రమంబున గడలిలోన భగీర, ధానీత యగుగంగ తాన చేరు
- గీ. దానిచే బూర్ణ మయి సముద్రంబు పూర్వ, మట్ల విలసిల్లు నని చెప్ప నజనియాజ్ఞ
గై కొని సుపర్వ లెల్లరు నాకమునకు, జనిరి సంతోషమున మనస్తాప ముడిగి.
- క. అనిమిషు లేగుటయు నగ, స్త్రునినన్నిధి కేగుడెంచి తోయజభవుం డి
ట్లనియెను మహాత్ము నీచే, సినకార్యంబునకు సంతసించితి మిగులన్. 770.
- గీ. ఇచ్చెద వరంబు కోరుకొ మ్మేదియేని, యనుడుఁ గుంభోద్భవుం డిట్లు అనియె దేవ
మామృతశ్రవ మృతశ్రవంబులందు, బ్రవర్తమై యుండునట్లు వరంబు నిమ్ము.

- క. అనవును నట్టలె యయ్యెడు, నని వరము నొసంగి, భారె యంతయును
బురు జెందె నేమి చెప్పను, గినులకు గాచుటయె ధల మున్నెత్తముమున్. 772
- సీ. మఱియుఁ బుష్కరతీర్థమాహార్యమును జెప్ప, నాదేశేషణ కై నలని యగునె
యు త్తరముఖముగా నుంచుగంగానది, లోన న్నాచముఁ జేసి చేసి యట
నశ్వమేధము చేసిసటిఫలం బొంది, చెందు సప్తరులు నెంచుపదము
నచట విప్రపు కిచ్చుకట్టయన్నోదకం, బడయం బయి పార నున్నెంచు
- గీ. సానములలోన నుత్తమనాన మదియ, తీర్థములలోన సుత్తమతీర్థ మదియ
పదము పెట్టినమాత్రనె పావులకును, నఖిలకామంబులను దీర్చుచుట్టి దగుట. 773
- వ. అందున ప్తరులయశ్రమంబులును విశ్వామిత్రునిసంపక్షకర్తవలె భృబృహస్పతివ్యసన
కశ్యపభృగు దుర్వాహజమదగ్నిమార్కండేయగౌలవ భాగ్యచభరిద్వాపయవక్త్రలిద్వామ
ధాతిధినారదపరవృతిధౌమ్యకతానంజామదగ్నికృష్ణజ్వేనాయనాదిమహములయూ
శ్రమంబులునుం గలవు. 774
- గీ. ధైర్యము తపంబు సత్వంబు దయయు శమయు, నియమనిష్ఠయు నిష్క్రియనిగ్రహమును
నారవంబును దాల్చి దేహముల నచట, సంచరించుచు నుండు నాశ్చర్యముగను. 775
- క. లేరు నృశంసులు పిశునులు, లే రణతేంద్రియులు లేరు లేరు కృతక్షుల్
లేరు ఖలుల్ నాస్తికులును, లేరు దురాచారజరులు లే రహ్చోటన్. 776
- గీ. లేదు రోగంబు మృత్యువు లేదు జరయు, లేదు ఊత్తృష్ణలును లేవు లేదు గ్లాని
లే దహంకృతి మమతయు లేదు లేదు, కర్మశల్వంబు లేదు మూఢతయు చచట. 777
- సీ. పరకాంతలను దల్లిపగిదిఁ జూచెడివారు, పరధనంబున కానపడనివారు
బాధితు లయ్యును బాధ పెట్టనివారు, నిత్యాగ్నిహోత్రముల్ నెరపువారు
మానావమానసమత్వంబు గలవారు, నిజధర్మములయంద నిలుచువారు
సత్యమార్గమునుండి సంచలింపనివారు, పరమార్థదృష్టితో బరగువారు
- గీ. ధ్యానయోగపరాయణు లై నవారు, జ్ఞానవైరాగ్యసంసిద్ధి లై నవారు
నిత్యనైమిత్తికక్రియానిరతు లగుచు, రాజిలుచు నుండు రావుష్మరంబునందు. 778
- గీ. అట్టు లుండంగ నొకసమయంబునందు, దైవికముగ ననావృష్టి దాపరించె
దాన నన్నంబు లేదయ్యె ధరణిలోన, నపుడు ఊద్యాధ కవ్వార లాంగలేక. 779
- గీ. మరణ మొందినయట్టికుమారు నొకనిఁ, దీసికొని వచ్చి పవనంబు చేసి దాని
నారగింపంగ నుండినయవసరమున, దధరాజాని యేతెంచి దైవికముగ. 780

— ముష్టి ప్రభు సంవాద కథనము —

- క. కనుగొని వారలయుద్యమ, మును జింతాకాంతచిత్తమున నిట్లనియెన్
మునులార భవాదృశు లీ, పని చేయంగ నగునె భూమిపాలకుఁ డుండన్. 781

- గీ. ఎంతకాటక మైనను నేమి మీకు, నిచ్చువాడను నే నుండఁ బుచ్చుకొనుఁడు
వలసినపదార్థ మెల్ల విపుల కనింద్య, మైనజీవనము ప్రతిగ్రహంబు కాదె. 782
- సీ. అనవుడు మాను లి ట్లని రీశ యాలకిం, పుము దశసూనానముండు చక్రి
దశచక్రితుల్యంబు ధ్వజము దశధ్వజ, సమ వేశ్య తదశసముండు నృపుండు
కాన రాజప్రతిగ్రహము బ్రాహ్మణునకు, బలనహేతువు దానఁ బనికిరాదు
సంతోష మయ్యె నీనద్బుద్ధి కితరుల, కెవరికై నను నీయు మేగు మింక
- గీ. ననుడు ప్రీడావసలముఖుఁ డగుచు తేఁడు, చని నియోజ్యులచేత నమ్మునులొకటకు
భర్మగర్భంబు లగునుదుంబరఫలంబు, లచట నచటను జల్లించె నద్భుతముగ. 783
- గీ. ఆఫలంబులు చూచి యాహ్లాద మొదవ, నమ్మునీంద్రులు భగవంతుఁ డన్న మొసఁగె
నేటి కని కై కొనంగ వానిని గ్రహింప, గూడ దని యత్రి వదియించె గురువు లగుట.
- క. కనకము ప్రతిగ్రహించిన, శునకంబై పుట్టు భవిని ట్లోఁగీసురుఁ డం
చును నత్రి మరల నన ని, ట్లనియె వసిష్ఠుండు విశిషితాననుఁ డగుచున్.
- సీ. ద్రవ్యంబు నార్జింపఁ దగదు ధర్మమునకై, ధనసంచయముకంటెఁ దపమె మేలు
సంచయత్యాగికి సమకూర వాపదల్, సౌఖ్యంబు లేదు సంచయమువలన
ద్విజున కెంతెంత ప్రతిగ్రహం బుడుగునో, యంతంత కలుగుఁ దేజోభివృద్ధి
త్రాసులో రాజ్యనిర్ధనతలఁ దూచిన, రాజ్యంబుకంటె నిర్ధనత హెచ్చు
- గీ. ననుడుఁ గశ్యపమాని యి ట్లనియె నర్థ, సంచయము విపున కనరసంచయంబు
దాన మోహంబు సమకూరు దానివలన, బ్రహ్మతేజంబు చెడు దానఁ బతన మొదవు.
- గీ. ధర్మ మొనరింప నర్థాశ్చ దగులువడుట, కంటె నిచ్చ యొనర్పక యుంటె మేలు
కిర్దమముఁ ద్రొక్కి-కాళ్లులు కడుగుకొనుట, కంటెఁ ద్రొక్కక యుండుటె ఘనత గాదె.
- గీ. అరసంచయసాధితం బయ్యె నేని, ధర్మము త్తయిష్ణు వగుఁ బరార్థంబు చేయఁ
బడెడిత్యాగంబు మోక్షసంపాదకంబు, కానఁ గూడదు మన కర్థకాంతీతంబు. 788
- సీ. అనుడు భరద్వాజముని యిట్లు లనియె జీ, ర్ణింతునాతనికి జీర్ణింతుఁ బండు
జీర్ణింతుఁ గేశముల్ జీర్ణించినను నెన్ని, జీర్ణింప దొకయాశ చివర కేని
సంసారసూత్ర మాశాసూచిచే నుప, నీయమానం బయి నెగడు చుండు
రురుమృగశృంగంబుకరణి నాయాశ వ, ర్థిల్లు విత్తంబు వర్ధిలుకొలది
- గీ. నట్టియాశకు వశము గానట్టివాడె, యశము స్వర్గంబు మోక్షంబు నందువాడు
దానికి నధీనుఁ డగువాడు తగులువడిన, వాడె యులిలోన నుపరాధవంతుఁ డట్లు.
- గీ. అనుడు గౌతముఁ డి ట్లనియెను లభించు, నంతటను సంపదలు తుప్పిమంతునకును
బాదరక్షాసమాన్వితవాడు డైన, యతనికి ధర్మి యెల్లఁ జర్మావృతంబు. 790
- క. సంతోషామృతతృప్త, స్వాంతలకుం గలుగునుఖము సమకూరునె య
శ్రాంతమును నిట్లు లట్లు, గంతు లిడుచుఁ దిరుగుద్రవిణకామార్తులకున్. 791

- క. సంతోషమె ఒహంసౌఖ్య ము, సంతోషమె యథిక మగువిహించుము గానన్
సంతోషులను గావలయును, సంతతము సుఖార్థి యెచటనుండె జేరిన్. 792
- సీ. అనుచు విశ్వామిత్రునిమునివల్లభుడు స్నేహ, మినుమడించినదృష్టి నెట్లు లెనియె
గామంబు పూర్ణంబు గాంగ కొంచు మఱొక్క, కామంబు బోలుల మార్పణమునోలె
గామం ఒడంగడు కామోషభోగంబు, చను ఘృతంబున వహ్ని నెడు శాంతి
క్షీతి నెల్ల సనుభవించెడిజేడు తుల్యాశ్రమ, కాంచనం జనుయోగికిరే సుఖయె
- గీ. మోహమునగామములగోరుమూఁడుజెన్నె, జేరియునుజెందనిసంఘంబు స్నేహమున
చెట్టునీడను నాశ్రయించినకొంజ, లంబునకు నెప్పు జేసి నౌక్యంబు గెలవె. 793
- సీ. అనుటయు జమదగ్నిమునివర్చు డిట్లు, నప్రతిగ్రహము సర్వాధికంబు
క్షీమం డయ్యెను బ్రతిగ్రహము చేయంగ బ్రతిగ్ర, హింసనివాడె సత్వోక్తయందు
నావుడు విని యరుంధితి యిట్లు లనియె లే, దాశాసనం ఒగునామయంబు
దానిచే సోయించు మాంసంబు ప్రాణంబు, తన్నాననము సౌఖ్యదాయకంబు
- గీ. నాంగ నిల్లనియెను పంథ నాకు భయము, సంభవించెడి దృష్టాశ్చియనిన
బలము గలిగినజగదీశ్వరులును దాని, థాక కాంగంగలేక చీకాకు వదులు. 794
- గీ. అనుటయును బశుసఖు డిట్లు లనియె నాత్మ, హితము గోరెడివానికి నెప్పుడుగూడ
ధర్మదృష్టి గ లట్టివిద్యాంసు లాచ, రించుకార్యంబులనె చూచెంప నొప్పు. 795
- గీ. అనుటయును హేమగర్భము లై సఫలము, లన్నియును బాటవైచి మహర్షు లెల్ల
నచట నుండక మఱియొకయడవి కేగి, కూరుచుండిరి యెకిచోట డిగులు లగుచు.
- గీ. అపుడు మునివేషమును దాల్చి యమరభర్త, ధర్మజ్ఞానచే వారిచికి జేరి
సలుపుచున్నాడు నతి శునస్సఖు డటంచు, వందనము చేసి తత్తేమవార్త నడిగె.

—: తి త్పరీక్షా వ క త వ మ :—

- సీ. అంతట వా రిట్లు లనిరి తపోధన, యేమి చెప్పుదుము మాజ్ఞేయవార్త
శక్తిగదాఖండచక్రతోమరశరా, హతుం డైనవా డొందునట్టిబాధ
శ్వాసకాసశయజ్వరముఖవ్యాధిని, ప్రిడితుం డగువాడు చెందుబాధ
యస్మత్తుధాబాధ కణమూత్ర మేనియు, నర్హముల్ గాపు సామ్యమును జెంద
- గీ. తుత్పరిగ్రస్తు లగువారు శోభ గనరు, కుండలాంగదముకుటాదిమండనముల
వినరు వీనుల గన్నుల గనరు మూరు, కొనరు ప్రాణంబున గ్రహించుకొనరు మదిని.
- క. తనుగత మగునాడుల నె, ల్లను జతరాసలము శోషిలంగ జేయు తుధా
ర్థునకు ధర్మత్రీగతజల, మును శోషిల జేయునట్లు పూషకరంబుల్. 799
- గీ. ఏదో పూర్వంబు దక్షిణ మేదో యేదో, పశ్చిమోత్తరదిశ లభోభాగ మేదో
యూర్ధ్వ మేదియె తుధ గొని యున్నవాడు, తెలియ జాలడు బుధికి దీప్తి లేదు.

- క. ఎనయును తుభయం దాంధ్యం, బును మూక త్వము జడత్వమును బాధిర్యం
బును మర్యాదాహైన్యం, బును లజ్జావిరహితత్వమును భీరుతయున్. 801
- క. విడుచును దల్లిని దండ్రుని, విడుచు సతీసుతుల విడుచు విడుచు దుహితలన్
విడుచును భ్రాతల హితులను, విడుచు తుభాన్వితుండు నిర్వివేకం డగుచున్. 802
- క. పూజింపఁడు దేవతలను, బూజింపం డతిధివర్గమును గురుజనమున్
బూజింపఁడు పితరులనుం, బూజింపఁడు తుభితంఁ డెట్టిబుధుం డై యున్నన్. 803

—: అ న్న దా న మా హా త్మ్య క థ న ము :—

- సీ. కాన నన్నముకంటె ఘన మైనవస్తువు, లే దిప్పుడు లభింపఁబోదు పిదప
నన్నమూలము జగం బంతయును బ్రతిష్ఠి, తం బయ్యె లోక మన్నంబునంద
యఖిలజంతువులును నన్నంబునం బుట్టు, నభివృద్ధి నందెడి నన్నముననె
యన్నదానము చేయనట్టివానికి నక్ష, యం బై నసంతృప్తి యీమతిల్లు
- గీ. తపము ధ్యానంబు యోగంబు జపము ఋతము
స్వర్గమును మోక్షమును నన్నసాధ్యములు గఁ
గానఁబడుచుంట నేపుణ్యకార్య మేని
యన్నదానంబునకు సాటి యనఁగ రాదు. 804
- ఆ. సప్తసంతతులును సర్వదానములును, సకలయజ్ఞ ములును సకలవిధులు
నన్నదానహోడశాంశంబునకు నైన, సామ్య మొందు ననుచుఁ జనదు చెప్ప. 805
- క. జలగోభూమ్యన్నములను, దులలోపల నుంచి సురలు దూఁపఁగ గురువై
యలరారె నన్న మెంతయుఁ, బలుకఁగ సాధ్యంబె తత్ప్రభావము మాకున్. 806
- క. అన్నమునఁ బుట్టుఁ దేజం, బన్నంబున వృద్ధి నొందు నదె కాక బలం
బన్నమునఁ గలుగుఁ బ్రాణం, బన్నంబున నిలుచు సర్వ మన్నమున నగున్. 807
- వ. పౌండరీకాశ్వమేధహోడశికాగ్నిష్టామత్రిరాత్రరాజసూయసౌత్రామణివాజపేయాది
యోగంబు లన్నియును నన్నంబునం బ్రవర్తింబు లయ్యె. 808
- గీ. అన్నదానంబు గావించునట్టివాఁడు, సకలపర్వతవననదీసహిత మైన
యవనిచక్రంబు నెల్ల దానార్హుఁ డైన, బ్రాహ్మణునకు నొసంగినఫలముఁ జెందు. 809
- గీ. బ్రహ్మహత్యాదిసర్వపాపములు గూడ, నన్నదానంబు గావించునట్టివాని
దరికి రాలేక వడఁకుచుఁ బరువు లెత్తు, మాంత్రికునిఁ గన్న భూతసంహతులు వోలే.
- గీ. ఆడలి గట్టిప్రాణుల కన్న మొనఁగు, నట్టివారలు పుణ్యాత్ము లందుఁగూడ
బ్రాహ్మణులకు నొసంగువారల మహాత్ము, మింతయంత యటంబు మే మెన్న లేము.
- గీ. సర్వశీర్షఫలంబును సర్వయజ్ఞ, ఫలము సర్వసురార్చనాఫలము సర్వ
పుణ్యశీర్షఫలంబును బొందు నన్న, దాన మొక్కటి కావించె నేని జనుడు. 812

- ఆ. అనుదినము యుధితు లై నవాటిల నన్ను, మానమును నొనర్చు మానవులను
బ్రహ్మభూతుల డగుచు బ్రహ్మలోకమున, బ్రహ్మతోడ నుండి బ్రహ్మ మొదల.
- గీ. అన్నదానమహాత్మ్య మేకాచిత్తం, డగుచు శ్రాద్ధములందు బ్రహ్మములనెను
వినుచునెడఁ బితృత్వ ప్తి గావించెచ్చి, వాడె యగు బ్రహ్మకల్పములనెను నాను.
- క. అనవుడు శుశస్సుభుంధి, జ్ఞనియెను మహానియలార ముగ జనించెన్
విసంగను బ్రహ్మజగత్కము, ఎరిపింపుయ నాకఁ డిట్టివైచిల విచిత్ర. 815

— దశ మాహాత్మ్య కవచము —

- ఆ. అరుదు నిట్లు లనిది యస్తోత్రము లెల్ల, వినుము మునెనోర్చొని పుస్తలఁగు
దమము ముఖ్య మైకవత్తయు దాచెన్, బ్రహ్మచరము నొందు బ్రహ్మఃఖండ.
- క. దమమున బాపము లెల్లను, నమియించుచు బ్రహ్మవిద్వంశు జేతుకనన్
దమమున బ్రహ్మజును ధి, ర్మము లేయెను గావు నమఁచుములు జగత్క. 817
- క. విజకర్మధర్మపరులును, నిజభార్యారతులు నియమనిష్ఠాస్వతులున్
విజతేంద్రియవర్గులు నగు, సుజనుల కెందు ముక్తి నులభము చెడక. 818
- క. ఎచ్చట దాంతుం డుంచునొ, యచోట టగు గాననమె గృహం బైనను దా
నెచ్చట నదాంతుం డుంచునొ, యచోట టగు గృహమె విడిచ మైనను ననఘ. 819
- క. శీలసమన్వితఁ డాదవ, శాలి జ్ఞేంద్రియుడని నెచ్చెనుతోషియు నై
క్రాలిడివానికి వన మన, నేల గృహం బనగ నేల యెల్లయు నమమ. 820
- క. అనసూయయు గురుపూజన, ము నకార్యజ్యమును హర్షము సపారుష్యం
బును భూతదయాపితునత, లును క్రద్ధయుఁ గూడి భాసిలుచు దమ మనగిన్. 821
- గీ. పొందలేడు మహాశుభంబును రథంబు, తోడ దురగంబుతోడ సింధుంబుతోడ
వోయిమయానంబుతో దమయుక్త మైన, యాత్మతోడ సుఖంబు గా నుండున్లు. 822
- క. దమవిరహితునకు మోక్షము, సమకూరదు వేదశాస్త్రుచతురు డైనన్
సముచితలోకవిజ్ఞా, నము గలవా డైన లోకనాయకుఁ డైనన్. 823
- క. దాంతుండు సుఖముగ నిద్రా, క్రాంతం డగు మేలుకొను సుఖంబుగ వైరం
బింతయును లేక యుండుట, సంతతియును సర్వభూతసంతతులందున్. 824
- క. అవమతఁ డైనను దాంతుం, డనమతిని దలంప కాత్మీయందు సుఖము గా
నివసించి యుండు నతినికి, నవమతి చేసినదురాత్ముఁ డటమటఁ జెందున్. 825
- క. సమసుఖదుఃఖం డగుచున్, దమయతుఁ డనమానమందుఁ దపియింపక మా
నమునందు సంతసంపక, శమమును వహియించు సర్వసమయములందున్. 826
- క. దమ మొకఁడు లేక యూడిన, సమస్తవేదములు నకలశాస్త్రములును న్నా
నము సంధ్యయుఁ గులమును జ, స్మమును నిర్ధములు చూచె త్కౌడేవుకన్. 827

- క. యోగంబును సాఖ్యంబును, ద్యాగమును పడంగయెరుము లగువేదములున్
యాగములును దమరహితుని, బాగుపఱుపఁ జాల నెన్నిభంగుల నై నన్. 828
- సీ. అమృతంబువలె బుధుం డవమానము గ్రహించు, విడుచు సమ్మానంబు విషమువోలె
సమ్మానమునఁ దపఃక్షయ మవమానంబు, వలనఁ దపోవృద్ధి గలుగుకతనఁ
బూజితం డై నవిపుండు క్షీణావస్థ, గొని దుగ్ధ యైనట్టిగోవువోలె
మరలఁ బ్రవృద్ధి హోమజపాదులను జెందు, దృఢజలాదులచేత ధేను వట్లు
- గీ. దూషకసమానుఁ డై నమిత్త్రుండు లేడు, తననుకృత మిచ్చి పరునిపాతకముఁ గొనుట
దాని నెఱిగియె దమయుక్తు డై నవాడు, నింద సేయఁడు మరల నిందించువాని. 829
- క. అనపేక్షయుఁ గౌశీనం, బును దరుమూలమును భై త్యమును నేకత్వం
బును బ్రహ్మచర్యనిష్ఠయు, నొనగూరుచు బ్రాహ్మణునకు నూర్ధ్వపదంబున్. 830
- గీ. అస్వయము శీలమున దేహ మన్నమునను, సత్యమున నాగ్రహంబును సఖునిచేతఁ
బ్రాణములును ధరింపఁగాఁబడును గానఁ, దెలిసికొని బ్రాహ్మణుండు వర్తింపపలయు.
- క. వనములయం దుందురు ముని, జను లనియెడిగొప్పతనము సమకుఱఁ గామం
బును గ్రోధంబును నిర్జిం, చినవారల కేల వివినసీమల నుండన్. 832
- క. ఊమ గలిగినవారల న, ఊము లని యెన్నుదురుగాక జడమతు లజ్ఞా
నమునను బ్రజాధనులకు, ఊమవంటిబలంబు లేదు చర్చింపంగన్. 833
- క. క్రోధమునఁ జేయుహోమము, క్రోధంబునఁ జేయుజపము క్రోధవిరచితా
రాధనము నిష్ఫలంబులు, సాధకునకు భిన్న భాండనలీలమువోలెన్. 834
- క. ఏతద్దమమాహాత్మ్యము, బ్రాతఃకాలమున లేచి బ్రాహ్మణులకు సం
ప్రీతిని వినిచెడివిపుఁడు, పైతామహ మైనదివ్యపదముం జెందున్. 835
- క. అనవుడు శునస్సఖుం డి, ట్లనియెను మహనీయులార యరుడెండు ఊధా
ర్తిని బాపెడిశుద్ధాన్తుం, బును జూపెద నొకతటాకమున మీ కెల్లన్. 836
- గీ. అనుటయును వార లెల్ల ఊధార్తి కాఁగఁ, జాలనికతంబునను శునస్సఖునివెంటఁ
జని యొకవనంబుఁ జేరి యచ్చటను నొక్క, వ్రాదముఁ గని సంతసించుచు నందుఁ జొచ్చి.
- గీ. ఆరగింపంగ శుద్ధాన్తు మగుటఁజేసి, దానిలోనిమృణాళసంతతిని గోసి
తత్తటంబున నుంచి సత్వరమ క్రుంకి, తజ్జలంబునఁ దోడనె దరికి వచ్చి. 838

—: ఐ ష ణ శ వ థం ఐ ణ చే యు ట :—

- క. కని యడట మృణాళంబులు, కనఁబడమిఁ గలంగి యెవఁడు గై కొనియెనొ యం
చును నశోన్మయము శంకా, జనితామద్దు లగుచున్న సమయమునందున్. 839
- సీ. కాత్మాధ్యయనండు లేచి కని వారి నెల్ల ని, ట్లనియెను దక్షిణహస్త మెత్తి
విసహార్త యైనశాశిఘండు మేదిసి, శర్వరునియెద్దను నేవ. సలుపుగాక

కూటసాత్రులు గొనుగాక సాధలు, చేసి భర్తలను జేయుగాక
కన్య నొసగునుగాక శత్రు-ముః గొనె, ప్రమకునుగాక నాటికనుకొడ

ఆ. నన్మల మాడుగాక యగుగాక న్యాయము, నను లోక చోరు పానుగా
యారగించుగాక రామిమానవముల, నను నాలకించి యలచిమాలు. 840

నీ. అవల వసెప్పు డి ట్లనియె బెనుబుల, యపహర మొనరించెట్టివాడు
వృషలిని బొందెడిప్రసంగభవుడు, చెందెడిలోకముల్ చెందుగాక
యొకబావిగలయూర నుండెనుగాక య, నొన్మనాప్రెత్తివారు ననుగాక
పడయునుగాక స్వక్షులును బిలుచు, మైత్రైపుము రొందిమిగాక

ఆ. యనుడు నవల నిట్లు లనియె భరద్వాజ, మాని హృదయముకాని డై నవాడు
కొట్టుగాక మరల గొట్టెనవానిని, విట్టుగాక తిరుగి ట్టువాని. 841

గీ. గర్వము నమ్మనచేతను కాంచుగాక, రసము లమ్మునుగాక క్రౌర్యము వహించు
గాక పై శున్యమును దాల్చుగాక యనుచు, నావలను గొతముం డిట్లు లనియె భూప.

నీ. పాకభేదము చేయుగాక యాతిభ్యులు, నకు వచ్చిచ్చివాడిని దను
శూద్రాన్నమును భుజించుచుగాక విప్రుడై, మిష్టాన్న మొక్కడై మ్రొంగుగాక
పేర్కొనుగాక యొచ్చి దానంబును, నన్యకాంతారకుఁ డగునుగాక
యనుడు విశ్వామిత్ర ముని యిట్లు లనియె బి, సాపహళము చేసినట్టివాడు

గీ. తెలువలకుఁ బాదదానుఁ డై తిరుగుగాక, పాలుపడుగాక చేయంగఁ బాలకముల
సాధువుల కవమానంబు నలుపుగాక, పరులపై నవవాదముల్ నలుకుగాక. 842

నీ. అనవుడు జమదగ్నిమునివల్ల భం డిట్లు, లనియెను బిసహర్త యొనవాడు
బ్రతుకుగాక సతంబుఁ బరపాకమును దన, యాద త్తజీవను డగునుగాక
మాతను బిత నవమానించుగాక గో, విక్రయంబునను జీవించుగాక
యనుడు బరాళరముని యిట్లు లనియె బి, సాపహళము చేసినట్టివాడు

గీ. పుట్టునపు డెల్లఁ గ్రోధి యె పుట్టుగాక, యన్యునకుఁ బరిచారకుం డగునుగాక
యఖిలధర్మక్రియాహీనుఁ డగునుగాక, యనవుడు శునస్సఖుం డిట్లు లనియె దుదకు.

గీ. అపహృతమృణాళకాండుఁ డై నట్టివాడు, నత్యమును బలుకుగాక యజ్ఞములు చేయు
గాక వేదంబులు పఠించుగాక యతిధి, బంధు వగుగాక సద్గతి బడయుగాక. 843

నీ. అనవుడు మాను లి ట్లనిరి శునస్సఖు, త్వత్కృతం బగుశపథమునజేసి
స్వప్త మయ్యెను నీవ నలిపి నట్టులు బిస, చౌర్యంబు న క్షేల నలుపవలసె
నావుడు నన్వి శునస్సఖుం డిడుడై, నిలువంగబడి మహనీయులార
శక్రండు నేను యన్యున్ముఖంబున ధర్మ ములను నాలింపంగ బుద్ధి వొడము

గీ. దాచితి మృణాళములను గ్రోధంబు వలదు, మీయలోభవ్రతంబున మీకుఁ గలిగె
నక్షయము లై నలోకంబు లరుగుడెందు, నాకమున కేగుదము విమానంబు నెక్కి. 844

- గీ. అనవుడు మహాదు లెల్ల నాహ్లాద మొంది, యచోటు మధ్యమపుష్కరం బనియు సందుఁ జేసె నేని త్రిరాత్రోపవాస మెన్వఁ, డైన బ్రహ్మపదం బొందు ననియుఁ బలికి. 847
- గీ. అధివసించి విమానమునందుఁ బాళ, శాసనునితోడఁ బుష్పవర్షంబు గురియు చుండఁ దివిసుండి దుందుభు లుష్పరమున, మ్రోఁగు చుండంగ సురపురంబునకుఁ జనిరి.
- గీ, ఈమహామునిచరితంబు నెవ్వఁ డేని, వినిచినను బతియించిన వినిన సర్వ పాపనిర్మూలఁ డైన బ్రహ్మపదము నొందు, ననుడు శాంతనవుం డిట్లు లనియె మరల.
- క. అనఘాత్మ జ్యేష్ఠపుష్కర, మునఁ గలమహిమంబు మధ్యపుష్కరమహిమం బును వింటిని వచియింపుము, కనిష్ఠపుష్కరకథాప్రకారం బింకఁ. 850
- సీ. అనుడుఁ బులస్త్యుఁ డి ట్లనియె మహిపాల, మును రథంతరికల్పమునను నుండెఁ బుష్పవాహనుఁ డనుభూమిశ్వరుఁ డొకండు, తేజరిల్లుచు రవి తేజమునను నతనిపూర్వసప్రకటించి, కామగన్వర్ణపుష్కరము నిచ్చె దాని నధిష్ఠించి మానవాధీశుండు, తిరిగి నానాద్వీపదేశములను
- గీ. దుదకు నొకచోట నిలువ నయ్యదియె యయ్యె, బుష్కరద్వీపము కనిష్ఠపుష్కరంబు నాఁగ నదియె యసామాన్యనామ మొంది, తీర్థములలోనఁ బ్రఖ్యాతతీర్థ మయ్యె. 851
- క. పరమేష్ఠిదత్త మగుపు, పుష్కర మగుటను నది బహుప్రకాశముతోడఁ బరగుచు ద్వీపంబులలో, వరివృతను గాంచె నెల్లవారును బాగడఁ. 852
- ఆ. వచ్చెఁ గీర్తి పుష్పవాహనునకు దాని, వలన సుప్రశస్తి గలిగె నతని లలన యెనయట్టిలావణ్యవతికిని, వారిపుణ్య మెన్న వశము గాదు. 853
- గీ. అట్లు లుండంగ నొక్కనాఁ డతనికడకు, నరుగుదేరఁ బ్రచేతసుఁ డనుమహారి యతని కొనరింపఁ దగినవాద్యాదివిధుల, నెల్లఁ గావించి యాప్రభుం డిట్లు లనియె. 854

—: పుష్పవాహన పూర్వజన్మపుట్టంతకథనము :—

- గీ. స్వామి యీజన్మమున నేను సలిపినట్టి, పుణ్య మేమియుఁ గనరాదు పూర్వ మేమి చేసితిని యిట్టివిభవంబు చేకుటంగ, నెఱుంగఁ జెప్పుము నా ముని యిట్లు లనియె.
- సీ. భూవర కంటి నీపూర్వజన్మస్థితి, వినుము చెప్పెద నీకు విశదముగను మును లుబకుండ వై జనియించి యిల నీవు, పడఁతితోఁ దిరుగుచు నడవలందుఁ జేయుచు భూరిదుష్కృతములు కాలంబు, గడపి వృద్ధుడ వయి కల్తకడకు నొకదినంబున నాఁకలికి నోర్వఁ జాలక, పశుపక్షులను జంపుబలము లేమి
- గీ. నతిపసాహాయ్యమున నొకప్రాదమునందుఁ, గలసరోజములను గోసి కట్ట గట్టి విక్రయింపంగ వాని నీవెలదితోడఁ, దిరిగితివి వై దిశం బనుపురము నెల్ల, 855
- క. కొనఁ డయ్యె నెవ్వఁడును నా, వనజంబుల నంతలో దివాకరుండు మునిం గెఱు బల్కిమాంబునిధి నపు, డొనరింపఁగఁ దగ్గ దేమియును లే కునికీ, 856

- సీ. పరియ్యయరు పై నూర్పును నానెనై, నానెనై నానెనై నానెనై
నానెనై గొంతప్రొద్దెనెనై ముని, నానెనై నానెనై నానెనై
నది వెని నేపు చెయ్యర లేచి లద్దెనై, దేవయ్యుని చెల్లె లేక చూచి
మొలకొ- ముడిలను ప్పముచుండి లోచన, గోచరు పుచ్చులొనెనై
గీ. సర్పము చేసితివి భక్తి యామలెల్ల, నమ్ముటకు వెచ్చిచ్చివచ్చుము, లెల్ల
నపుడు సంతోష యై చచ్చు హాళిచేత్రి, కౌరెని చలించిచి లెజ్జలదురు. 858
- సీ. గురువున కిచ్చించి పరికరసంయులె, జై నకయ్యను లవచించుము
నచ్చితం జై నస్వరామ్యలక్షణము, ప్రతిపూర్తి గావించి కుచు చెప్పెనె
నేతెంచి నీ వున్నయెడకు లుట్టి సేక, నేను కాకలెం జెప్ప మొట్టొక
చనవును నీ మిట్టి లంటిలి నా, కేమియు గోరిం చెప్ప లేదు
గీ. నీ వెవర్తవో యిప్పుడు సేయొచ్చెన్, నట్టివ్రతి మేవో దా నీ కెట్లొకట
కలుగునో వచిపు మ్మత గలిగె నేని, వెనక నా కివి వేరక చిట్లయె నామె. 859
- వ. నే ననంగవతి యనుపేరం బరగు వారికాంచు. ఇయ్యది విభూతిద్వాదశీవ్రతులు.
దీనిని మాఘమాసంబున ద్వాదశీదిగుబున నాచరింపం దగు. దీనికి శలం జై శ్రవ్య
ప్రాప్తియును ముక్తియును. 860
- క. అని చెప్పటయును నీ వా, దిస మంతయు నుచవసించితివి దై త్యాదిక
మచమున ధ్యానము సేయుచు, నొక గూడెను జాన నిట్టియున్నతి సేకక. 861
- గీ. ఇయ్యది కవిప్రపుష్కరం బిందు స్నాన, దానజపహోమతర్కధ్యానములను
సాధకుడు చెడవచ్చు నసాధ్య మైన, బ్రహ్మజడమును మ్రటిలోన బాధ వేద్ర. 862
- వ. ఇచ్చోట ద్వాదశవిభూతిద్వాదశీవ్రతులు గావించినవారలు జన్మరాహిత్యముం
బడయుదురు. 863
- గీ. కాంచనంబు కనిపపుష్కరమునందు, భూప్రదోంబు మధ్యమపుష్కరమున
జ్యేష్ఠపుష్కరమున గోవు నీయవలయు, దక్షిణగ బ్రాహ్మణున కది యక్షయంబు. 864
- ఆ. ప్రథమపుష్కరంబు బ్రహ్మదై వతము ద్వి, తీయపుష్కరంబు దితిజవై రి
దై వతంబు రుద్రదై వతంబు తృతీయ, పుష్కరంబు మూడం బుణ్యదముల. 865
- వ. అని చెప్పి యంతర్ధానంబు నొందుటయు బుష్పవాహనుండు ద్వాదశవిభూతిద్వాదశీ
వ్రతులు సాంగంబు గా నెఱవేర్చి యనుతథలంబుం బడసె. 866
- క. ఈకథ చదివిన వినినను, నాకల్పము బ్రహ్మలోకమందు వసంపం
జేకూరు ననుచు బూర్వము, నాకు దృఢంబుగ వచించె నాతండ్రి చృపా. 867
- వ. మఱియును మహేశ్వరుండు లోకానుగ్రహకాంక్షచే నాకుం జెప్పినప్పటివ్రతమాహా
త్మ్యంబు సేకు వచించెదను. వినుము.

—: షష్ఠీ వ్రత మాహాత్మ్య కథనము :—

న క్తభోక్తయై హేమచక్రంబును హేమత్రిశూలంబును గోవును నూతనవసనంబులును బ్రాహ్మణున కొసంగె నేని సకలపాతకంబులును భస్మీభూతంబు లగు నీయది దేవ వ్రతంబు. ఏకభక్తంబు గావించి వృషభయుక్తం బగుధేనువును యధేచ్ఛంబు గా విడిచి తిలమయం బగుధేనువును బ్రాహ్మణున కర్పించె నేని సకలపాపశోకినివారణం బగు నీయది రుద్రవ్రతంబు. సంవత్సరపూర్తి యగువఱకును నక్తభోజి యై పిదప శర్కరాపాత్రస్థితం బగుహేమనీలోత్పలంబు వృషభంబుతోడ బ్రాహ్మణున కిచ్చె నేని వై కుంఠంబు చేకూరు నియ్యది నీలవ్రతంబు. ఆషాఢాదిమాసచతుష్టయంబును నభ్యంగవరితంబు గా నుండి పిదప బ్రాహ్మణులకు భోజనంబు పెట్టె నేని సర్వలోక ప్రీతియును విష్ణుపదప్రాప్తియునుం గలుగు నియ్యది ప్రీతివ్రతంబు. వసంతర్తువునందు దధిక్షీరఘృతేక్షువరితంబుగా భుజించుచుఁ బిమ్మట విప్రమిధునంబుం బూజించి గౌరీదేవీప్రీతికరంబుగా రసపాత్రంబులును నూతనవస్త్రంబులును సమర్పించె నేని గౌరీలోకవాసంబు ప్రాప్తించు నియ్యది గౌరీవ్రతంబు. పుష్యాదిత్రయోదశియందు నక్తంబుఁ గావించి యిక్షువసనయుతంబు లగుదశాంగుళాశోకకాంచనంబులు ప్రద్యుమ్నప్రీతికరంబుగా బ్రాహ్మణున కొసంగె నేని కల్పవర్షంతంబు వై కుంఠ ధామంబునం దుండి పునరన్మంబు వడసినప్పుడు శోకరహితుం డగు నియ్యది కామవ్రతంబు. ఆషాఢాదిమాసచతుష్టయంబును మాంసాశనంబు వర్జించి కార్తిక పూర్ణిమయందు ఘృతగుండయుతం బగుహేమఘటంబును బ్రాహ్మణున కొసంగె నేని కై ణాసప్రాప్తికలుగు నియ్యది శివవ్రతంబు. హేమంతర్తువునందుఁ బుష్పంబులు వర్జించి ఫాల్గునపూర్ణిమనాఁడు స్వర్ణపుష్పత్రయంబు శివకేశవప్రీతికరంబుగ సంధ్యాకాలం బునందు బ్రాహ్మణున కొసంగె నేని పరమపదంబు ప్రాప్తించు నియ్యది సౌమ్యవ్రతంబు. ఫాల్గునమాసాదిత్యతీయయందు లవణమును వర్జించి వ్రతసమాప్తియందు శయనమును సర్వోపస్కారసహితం బగుగృహంబును భవానీప్రీతికరంబుగ విప్రదంపతుల కిచ్చె నేని కల్పవర్షంతంబు గౌరీలోకవాసంబు చెందం గలుగు నియ్యది సౌభాగ్యవ్రతంబు. సంధ్యాకాలంబున మాంసంబు వహించుచు సమాంతంబునందు వస్త్రయ్యుగ్మంబును దిలఘంటాఘృతకుంభంబులును బ్రాహ్మణున కర్పించె నేని సారస్వతలోకవాసంబును విద్యాసౌందర్యప్రాప్తియునుం గలుగు నియ్యది సారస్వతవ్రతంబు. పంచమీదినంబున నుపవసించి లక్ష్మీపూజ గావించుచు వత్సరాంతంబున గోవును స్వర్ణకమలంబును బ్రాహ్మణున కొసంగె నేని ప్రతిజన్మంబునందును సర్వసంపదలుం గలిగి యంతంబున వై కుంఠవాసంబు నొందం గలుగు నియ్యది లక్ష్మీవ్రతంబు. హరిహరులముందు గోమయాగపదంబు గావించి యచ్చట నబ్ధింతంబువఱకును బ్రతిదినంబును ధేనువును జలకళశంబును బ్రాహ్మణున కొసంగు చుండె నేని యయుతజన్మంబులు

రాజై మహిమండలంబు నేల పడవ ప్రవహించు కొను నియ్యది యాయత్స్యతంబు. అశ్వర్థభాగ్యుని గ్రామంబు గావించుచు నేకభక్తినిరూపులను చంపకంబు గడపి వ్రతాంతంబున హిరణ్యగర్భాత్మవృక్షంబును ధేనుప్రయంబును నిక్షమంబుల కొనుగె నేని యశ్వమేధఫలంబును మహాకైత్తియనుం జేకూరు నియ్యది కైత్తితంబు. హరికిగాని హరునకుగాని ఘృతాభిషేకము కావించి పద్మాకారం బగుమంజులంబు చురుం బుష్పాక్షితలచే బూజించి పిమ్మట చప్టాగుళవదిమించు బగునుచక్కఁ యలంబును ధేనువును నామనేది యగుబ్రాహ్మణుల కొనుగె నేని క్షిప్రలోకప్రాప్తి కలుగు నియ్యది నామ వ్రతంబు. చమయం దేకభక్తంబు గావించి కిచ్చకలను భోజనసంప్రీతుల జేసి వారలకు సువర్ణకంఠమివ వ్రతంబులను గోవులను బ్రాహ్మణులను సువర్ణసింహంబును కొనుగె నేని జన్మార్హదంబులవఱకును సుహృదులు గలిగి శత్రుచూరణము చేక జెమ్మట కైలాస వాసంబు చెందం గలుగు నియ్యది నాకినుభవప్రదం బగువీరవ్రతంబు. మంచదయందు బయోవ్రతంబు గావించి పిమ్మట శ్రాద్ధంబు చేసి పయస్విను లగుమంచగోవులను వస్త్రములను జలకుంభంబులను నేగురుబ్రాహ్మణుల కొనుగె నేని కిప్రశతతారకం దై వై కుంతముం బడసి కల్పాంతంబున రాజరాజేంద్రుం డయి జన్మించు నియ్యది పితృవ్రతంబు. పై త్రాదిమాసవత్సవయంబును నయాచితంబుగా జలదానంబు గావించి యంతంబున హిరణ్యంబును దిలపాత్రంబును బ్రాహ్మణుల కొనుగె నేని బ్రహ్మలోకముం బడసి కల్పాంతంబున సామ్రాజ్యాధిపతి యై జన్మించు నియ్యది సాచంద్రవ్రతంబు. విష్ణువ్రతకుగాని యీశ్వరవ్రతకుగాని వత్సరంబునఱకును బంచామృతాభిషేకంబు గావించి వత్సరాంతంబున బంచామృతయుక్తంబుగా ధేనువును కంఠంబును బ్రాహ్మణుల కొనుగె నేని కైలాసవాసముం జెంది కల్పాంతంబున మహిసాలుం దై జన్మించు నియ్యది ధృతివ్రతంబు. మాంసంబు వరించి భుజించుచు వత్సరాంతంబున గోవును సువర్ణమృగంబును బ్రాహ్మణుల కొనుగె నేని యశ్వమేధఫలంబుంజెంది దాన గల్పాంతంబునఱకును స్వర్గంబునం దుండి పిదప భూపతి యై పుట్టు నియ్యది యహింసావ్రతంబు. మాఘమాసంబున నుషకాలంబునందు సానినంబు గావించి విప్రదంపతులకు భోజన వస్త్రభూషణాదులచే సంతృప్తి గలిగించె నేనికల్పంబు నఱకును సూర్యలోకవాసముం జెందు నియ్యది సూర్యవ్రతంబు. అయనంబు వెదలుకొని యయనంబునఱకును బుష్పంబులును నాజ్యంబును నర్పించి తదంతంబున విప్రునకు ఘృతంబును బుష్పదామంబులును నర్పించె నేని కివపదంబు నొందంగలుగు నియ్యది శీలవ్రతంబు. భగవంతునకు సుధ్యా కాలంబున దీపంబు వెలిగించుచు ఘృతతైలంబులు వర్జించి యంతంబున దీపపాత్రంబును సువర్ణచక్రశరాలంబులను వస్త్రంబులను బ్రాహ్మణుల కిచ్చె నేని తేజస్వియై రుద్ర లోకముం జెందంగలుగు నియ్యది దీప్తివ్రతంబు. అపాధాదిమాసవత్సవయంబును గంధానులేపనంబు వర్జించి యంతంబున బ్రాహ్మణునకు శుక్తిగంధాక్షతిశ్చేతవస్త్రంబు

లొసంగె నేని వారుణపదంబు నొందంగలుగు నియ్యది దృఢప్రతంబు. నై శాఖమాసం
 బునఁ బుష్పలవణంబులు వర్జించి పిదప విప్రునకు గోదానంబు చేసెనేని నల్పంబువఱకును
 విష్ణుపదంబునం దుండి పిమ్మట భూమిశ్వరుం డై జన్మించు నియ్యది శాంతివ్రతంబు.
 పలత్రయంబునకు న్యూనముగానినువర్ణంబుచే నిర్మితం బై నబ్రహ్మాండంబు తిలలశోడ
 విశ్వాత్మప్రీతికరంబుగా విప్రదంతలకుఁ బుణ్యదినంబున నొసంగె నేని యపునర్భవం
 బగుబ్రహ్మాత్వంబుఁ జెందంగలుగు నియ్యది నిర్వాణఫలప్రదం బగుబ్రహ్మవ్రతంబు.
 ఉభయముఁ యగుగోవును బ్రాహ్మణున కొసంగి యూదినంబునఁ బయ్యోవ్రతంబు
 నాచరించె నేని పరమపదంబు నొందంగలుగు నియ్యది సువ్రతంబు. దినత్రయంబు పయ్యో
 వ్రతంబుచే నుండి పలంబునకు న్యూనముగానినువర్ణంబుచే నిర్మించుబడినకల్పవృక్షం
 బును దండులప్రసవహితంబుగా బ్రాహ్మణున కొసంగె నేని బ్రహ్మధామంబు ప్రాప్తించు
 నియ్యది కల్పవృక్షవ్రతంబు. మాసోపవాసి యై సలక్షణం బగుధేనువును బ్రాహ్మణున
 కొసంగె నేని వైష్ణవపదంబు నొందంగలుగు నియ్యది భీమవ్రతంబు. వింశతి
 పలంబులకు న్యూనంబుగానినువర్ణంబుచే నిర్మితం బై నమహీవలయంబును బ్రాహ్మ
 ణున కొసంగి యూదిన మంతయుఁ బయ్యోవ్రతంబు నాచరించె నేని రుద్రలోకంబుఁ
 జెందంగలుగు నియ్యది సప్తకల్పశతానుగం బగుధనవ్రతంబు. మాఘమాసంబునం
 గాని యై త్రమాసంబునంగాని తృతీయాదినంబున బ్రాహ్మణునకు గుడధేనువు నొసంగి
 గుడవ్రతంబు డయ్యె నేని గౌరీలోకంబుం జెందంగలుగు నియ్యది పరమానందకారకం
 బగుమహావ్రతంబు. పక్షోపవాసి యై బ్రాహ్మణునకుఁ గఱిలాద్వయంబు నొసంగె
 నేని బ్రహ్మలోకంబు నొంది కల్పాంతంబున మహాప్రభు వై జన్మించు నియ్యది ప్రభా
 వ్రతంబు. ఒకయబ్దంబువఱకును నేకభక్తాశి యై పిదప బ్రాహ్మణునకు సభక్త్యజలకుంభంబు
 లొసంగె నేనిశివలోకవాసంబు చేకూరు నియ్యది ప్రాప్తివ్రతంబు. అష్టమీదినంబులందు
 నక్తాశి యగుచు వత్సరంబు గడపి వత్సరాంతంబున బ్రాహ్మణునకు గోదానంబు చేసె
 నేని పురందరపదంబు నొందంగలుగు నియ్యది సుగతివ్రతంబు. వత్సరాదినండి
 నాలుగుఋతువులును బ్రాహ్మణున కింధనంబు లొసంగి యంతంబున ఘృతధేను
 దానంబుఁ గావించె నేని పరబ్రహ్మప్రాప్తి చేకూరు నియ్యది సర్వపాపప్రణాశకం బగు
 వై శ్వానరవ్రతంబు. ఏకాదశియందు నక్తంబున ఫలాశి యై ద్వాదశినాడు సువర్ణ
 చక్రంబు బ్రాహ్మణున కొసంగె నేని విష్ణుధామంబు నొంది కల్పాంతంబున రాజ్యాధి
 పతి యై జన్మించు నియ్యది స్వర్ణవ్రతంబు. నక్తంబునఁ బాయసాశి యై మఱు
 నాడు బ్రాహ్మణునకు గోయుగంబు నొసంగె నేని లక్ష్మీలోకవాసంబు వడయు నియ్యది
 దేవీవ్రతంబు. సప్తమినాడు నక్తభోక్త యై మఱునాడు బ్రాహ్మణునకుఁ బయస్విని
 యగుగోవు నొసంగె నేని సూర్యలోకవాసంబు లభించు నియ్యది భానువ్రతంబు.
 చతుర్థినాడు నక్తభోక్త యగుచు నబ్దాంతంబున బ్రాహ్మణునకు సువర్ణ వారణంబు

నొసంగె నేని శివలోకవాసభాగ్యము నశయం గలగు నియ్యది వై నాయు నతము. చాతుర్భాగ్యముచందు ధర్మం లెట్ల నిర్మించి కార్తీకమాసమున బ్రాహ్మణులకు స్వర్ణ ఫలంబులును ధేనువును కొనుగొ నేని యాచార్యలోకవాసులు జేదంగలుగు నియ్యది శారవ్రతంబు. ద్వాదశద్వాదను యవనంబు చేసిన బ్రాహ్మణులకు గోవర్ణ వస్త్రాదు లప్పించె నేని విష్ణులోకంబు విశయం గలగు నియ్యది నిర్జ నతము. కార్తీక యందు వృషోత్సర్గంబు గావించి నక్షత్రంబు నొనరించె మఱునాడు బ్రాహ్మణులకు భోజనంబు కొనుగొ నేని కైలాసంబు కొనుగొనుటకు నియ్యది వృష వ్రతంబు. కృత్తిచ్చంబు నాచరించి బ్రాహ్మణులకు గోదాంబు చేసి గోమంబు నెట్టి నేని యాశ్వరథామంబున నుండంగలుగు నియ్యది బ్రాహ్మణ్యవ్రతంబు. చతుర్దశియందు నక్తాకి యై మఱునాడు బ్రాహ్మణులకు గోయ్యంబు కొనుగొ నేని నక్షత్రంబు జేదంగలుగు నియ్యది త్రైయంబుకవ్రతంబు. పుస్తకాత్మోపనాసంబు గావించి పీఠప బ్రాహ్మణులకు ఘృతకుంభంబు నొసంగె నేని బ్రహ్మలోకవాసులు వ్రాక్షింతు నియ్యది వగవ్రతంబు. కాశీక్షేత్రంబుచందుఁ జయస్విని యగు ధేనువును బ్రాహ్మణుల కొనుగొ నేని శక్రలోకీవ్రాప్తి యగు నియ్యది మిత్రవ్రతంబు. తృతీయయం దిష్టిపక్షింబుగాని యాహారంబుం గొని మఱునాడు బ్రాహ్మణులకు గోదాంబు గావించె నేని తై వ సాసంబు నొందంగలుగు నియ్యది మహాచంద్రవ్రతంబు. ఉపవాసంబు గావించి మఱునాడు పలద్వయంబులకు న్యూనముగానెవ్వర్ణంబుచే నిర్మితం బైన యశ్వయుగాస్వితరథంబును బ్రాహ్మణుల కప్పించె నేని దిమంబునఁ గల్పకతంబు నివసించి పిదప రాజరా జై జన్మించు నియ్యది యశ్వవ్రతంబు. ఉపవాసంబు గావించి మఱు నాడు పలద్వయంబులకు న్యూనముగానిసువర్ణంబుచే నిర్మితం బైన కడియుగిసంయుత రథంబు బ్రాహ్మణుల కొనుగొ నేని కల్పసహస్రంబు సర్విలోకంబున నినసంపగలుగు నియ్యది కర్ణివ్రతంబు. ముఖవాసంబును వర్జించి యుతంబున బ్రాహ్మణులకు గోదా నంబు గావించె నేని యత్రోధివత్యంబు నొందంగలుగు నియ్యది సుముఖవ్రతంబు. రాత్రి యెల్ల జలవాసంబు గావించి ప్రభాతంబున బ్రాహ్మణులకు గోదానంబు సలిపె నేని వరుణలోకవాసంబు చేకూరు నియ్యది వారుగవ్రతంబు. చాంద్రాయణంబు గావించి బ్రాహ్మణులకు సువర్ణ చంద్రుని నొసంగె నేని చంద్రలోకనివాసంబు లభించు నియ్యది చంద్రవ్రతంబు. తృతీయాదిపంచమన శివాలయంబునందు బద్ధంబలి యై నిలిచి మఱునాడు బ్రాహ్మణులకు ధేనువు నొసంగె నేని శివలోకంబు ప్రాప్తించు నియ్యది భవానీవ్రతంబు. మాఘమాసంబున నార్ద్రావసనుం డై యుండి నప్తమనాడు విప్రు లకు గోదానంబు గావించె నేని స్వర్గంబునందుఁ గల్పవర్ణంబు మండి కల్పాంతంబున మహాప్రభుం డై జన్మించు నియ్యది తాపవ్రతంబు. త్రిరాత్రోపనాసంబు గావించి సాల్మనియందు బ్రాహ్మణులకు గృహంబు కొనుగొ నేని యాచార్యలోకంబు నొందం

గలుగు నియ్యది ధామవ్రతంబు. ఉపవాసంబు గావించి త్రిసంధ్యంబును విప్రదంపతులకుఁ బూజ చేసి గోదానంబు నొనర్చె నేని మోక్షసామ్రాజ్యంబు వడయం గలుగు నియ్యది మోక్షవ్రతంబు. సితద్వితీయాదివసంబున సనస్త్రులవణకాంస్యపాత్రంబును డక్షిణాసహితంబుగ బ్రాహ్మణున కర్పించి పిదప గోదానంబు గావించె నేని శివ మందిరంబున వసించి కల్పాంతంబున భూమిపతి యై జన్మించు నియ్యది సోమవ్రతంబు. ప్రతిపత్తులయం దేశభక్తాశి యై సమాంతంబున బ్రాహ్మణునకు సువర్ణపద్మంబు లొసంగె నేని వై శ్వానరపదంబు చేకూరు నియ్యది యగ్నివ్రతంబు. దశమియం దేశభక్తాశి యై మఱునాడు బ్రాహ్మణునకు దశధేనువులను దీపంబును సువర్ణంబును నొసంగె నేని బ్రహ్మాండాభివతి యగు నియ్యది విశ్వవ్రతంబు. బ్రాహ్మణునకుఁ గన్యాదానంబుఁ గావించువాడును విప్రకన్యాపరిణయంబు చేయించువాడును నేకవింశతి కులోపేతులై బ్రహ్మలోకంబున నివసించుదురు. కావునఁ బుష్కరతీరంబునందును గార్తిక మాసంబునందును గన్యాదానపరిణయంబులు గావింపబడె నేని యక్షయలోకప్రాప్తి ఘటిల్లు నియ్యది కన్యాదానవ్రతంబు. తిలకిష్టమయం బగుగజంబును రత్నహారంబులచే నలంకరించి జలమధ్యస్థితుం డై బ్రాహ్మణున కొసంగె నేని పారిందరలోకనివాసంబు చేకూరు నియ్యది గజదానవ్రతంబు.

868

క. ఈవష్టివ్రతచరిత మ, శేషంబును వినిన భక్తిచేతను బ్రభు వై
ప్రేమకతను వహించుచు దు, రామాంబుభద్రదేవతాపరంపర కెల్లె.

869

వ. అని చెప్పుటయు భీష్ముండు మఱికొన్ని మహితంబు లగువ్రతంబులం జెప్పు మని
ప్రార్థింప నాతనికిఁ బులస్త్యుం డిట్లనియె.

870

—: శ్ర వణ ద్వాద శీ వ్ర త మా హా త్మ్య ము .—

సీ. దాశేరకం బనుదేశంబునకు బళ్ళి, మంబుగా నొకయరణ్యంబు గలదు
తస్మధ్యమున మరుస్థానంబు గల దొండ, దై వికంబుగ నొకతరుణమందు
సార్థవిభ్రష్టుం డై యర్జుం డొక్కఁడు తత్ప్ర, దేశంబునం జొచ్చి దిమ్మఁ దిరిగి
కానంగరామి మార్గము తుత్తిపాసలు, బాధించు చుండంగ బాధపడుచు

గీ. విడిచి ప్రాణాశ యెల్లెట్లా నడచు చుండ, నప్పు డొకప్రేత యందలమందుఁ గూరు
చుండి ప్రేతలు మోయుచు నుండఁ జనుచు, నతని గని డిగ్గి దిగ్గున నందలంబు.

871

సీ. శీఘ్రంబుగను వానిచెంతకుఁ జని మ్రొక్కి, తత్పదంబులకుఁ దద్వారముననె
యతనిదుఃఖం బెల్ల నాలించి స్వామి నీ, కాతిధ్య మిత్తు నే నంతవఱకుఁ
గూర్చుండు మీశమీక్షోణీరుహముక్రింద, నని చెప్పుగను వైశ్వుఁ డట్లు చేసె
వంతట నాప్రేత యాచెట్లుపై నెక్కి, కూర్చుండి యచ్చటఁ గొంతసేపు

గీ. సరిగ మధ్యాహ్న మగుడు నాసమయమునకు, నలెదగ్ధోదనశరావములను బట్టి
కొని దిగి ద్రుమంబునుండి గ్రెక్కునను వచ్చి, యర్జునకొసంగె నాతిధ్య మాదరమున.

క. కళంబుగెనె యెయ్యది, ను పలకును నూరులందు పోయినయెల్ల
జనుడేర మరల లోపక, విని యెప్పుడు ద్రావె పలకును పైపి గుట్లకు. 875

గీ. అప్పు డందలమును మోలినట్టికేర, లన్నియును పనుడేర
కన్నిటికె దృష్టి గలుగునెన్న మొనఁగి, మందమున జేరి తినియె కేమాన్ మెల్ల.

సీ. అది యందయును విని యర్చు దాన్పుర్యము, కొంచె రైతను బాచి రెనాముహున్
యీమహాబలిలోక సేయన్నతోయము, లేవనయన లభించె విని
వదియింపు వనఁ జేర వాని కిట్లకు మున్ను, పరియించి కైక్యచోమిని కేను
వాణిజ్య మొనరించి వసువు సువాదించి, యభివృద్ధి గల లేక మైన సుమ

గీ. వ్యయ మొనర్చుకె యెట్టికార్యమున కేని, భూమిలో బాతి పెట్టి యెప్పుడు దాని
జూచికోనుచును వండుడు సుదలిబోలె. లోకగర్వమును వర్తియించును చుండ.

వ. అప్పు డొకబ్రాహ్మణుండు చాకు మిత్తుఁ జూచుటకేసి యెక్కిభాగ్యముననుచు
శ్రవణద్వాదకీయోగముం దాలినితోడిం గూడి నేను చంద్రుని యున్నద్రాగా
నదికిని దవనపుత్రి యగులాక్షీకదికిని సంగమంబు గలవోట కీతోష్ణనలిలంబున న్నానంబు
గావించి విత్తసంరక్షికారంబు మిత్తునొడవయిచే ద్రచ్చిరయన శ్రవణద్వాదకీవ్రతంబు
గావించి యుపవాసంబుతోడ నాబ్రాహ్మణునకు దక్షోన్యననంబు మత్స్యతోయములంబు
లగుభాజనంబులును వస్త్రవస్త్రోపాసనంబులును విష్ణుగుప్త్యప్రతిమయును దానం
బానంగి గృహంబున కేతెంచి కొంతకాలంబునకుఁ గాలగర్వముం దెంచి మల్లోభ
ఫలంబుగాఁ జేర నై టిగాని మద్దానపుర్యంబు నా కేమహాకల్యాణమందుఁ బ్రతిపదం
బును మధ్యాహ్నసమయంబునకుఁ బార్వత్యంబుగా దక్షోన్యదనసాసేయకరావంబుల
నొనంగు చుండె. దానంజేసి బ్రహ్మస్వాపహరిపరదారిశాల్యస్వాపద్రోహంబుమహా
పాతకంబులచేఁ బ్రేతదేహంబులతోడ నుదయించినవి రెల్లరును న న్నాశ్రయించి
మద్దత్తాన్నపాసేయసంతృప్తు లై విహరించు చుండిరి. 876

సీ. ఏను నీకొనఁగినయాయాతిభేయంబు, వలన నాకు విముక్తి గలిగె నేఁడు
పోవుచుంటిని స్వర్గమునకు నే నేగిన, పిదప నన్నము లేక ప్రేత రెల్ల
నల్లాడుదురు దాన నుల్లంబునను నాకుఁ, బరితాప ముదయించె బహువిధముల
నీవు కృతజ్ఞుడ వేని యీప్రేతయా, పులనామములను నీపాత్రమందుఁ

గీ. గ్రమముగను వ్రాసికొని హిమగ్రావమునకు, నరుగు మట నొక్కనిధి నీకు చొరకు దాని
గొని గయాక్షేత్రమునకు గ్రక్కనను నేగి, నలుపు మటఁ బ్రేతలను నెల్లశ్రాద్ధములను.

అ. అని వచించి ప్రేత తనువును విడనాడి, దివ్యదేహమునను దేజురిలుచు
నధివసించి దివ్యయానంబునను నేగె, నమరపురికి విస్మయంబు గలుగె. 878

సీ. అంతట నూరవృద్ధుఁ డరిగి హిమాద్రికి, నచ్చట లభియించినట్టినిధిని
గైకొని శీఘ్రంబుగను గయాక్షేత్రంబు, నకు నేగి ప్రేతలనామములను

శ్రాద్ధంబు లొనరింప సక్రిమఁబుగ వార, లందఱు దివ్యదేహములతోడ
 స్వప్నంబునందు దర్శన మిచ్చి యూరుజో, త్తమునకు స్వస్వవార్తలను దెలిపి
 గీ. దీవన లొనర్చి యేగిరి త్రిదివమునకు, వైశ్వుఁ డంతట నేతెంచి స్వగృహమునకుఁ
 జేయుచును శ్రవణద్వాదశీవ్రతంబుఁ, దుదకు శాశ్వతవై కుంతపదముఁ బెండె. 879

— భీమద్వాదశీవ్రతమాహాత్మ్యము : —

- గీ. ఒకదినంబునఁ గృష్ణనియొద్ద కేగి, భీముఁ డచ్యుత నాకుఁ బ్రాప్తింప ముక్తి
 యాన తిమ్ము వ్రతం బేది యైన ననుడుఁ, గృష్ణుఁ డాతని గినుఁగొని యిట్లు లనియె.
- వ. నీవు వృకోదరుండ వగుటంజేసి యుక్తదినంబులం దన్నిటను నుపవసంపం జాలవు. కాన
 మాఘశుక్ల ద్వాదశీదినంబున నుషఃకాలంబున సన్నిసంబుఁ గావించి గృహపురోభాగం
 బున మండపం బేర్పఱిచి యందు వేదీద్వయంబు నిర్మించి యొక్క-వేదికయం దగ్ని
 కుండంబులును నొక్క-వేదికయందు మాధవప్రతిమను శేర్పఱిచి విష్ణుపురోభాగంబునఁ
 ద్రయోదశజలకుంభంబులు స్థాపించి తజ్జలంబు విష్ణుసూక్తంబులచే నభిమంత్రించి
 విష్ణుపూజయును విష్ణుమంత్రంబులచే హోమంబునుం గావించి తత్త-లశజలంబు
 స్వశీరంబున విష్ణుసూక్తంబులచే బ్రోక్షించికొని గురువును ద్వాదశబ్రాహ్మణు
 లను యథావిధి నర్చించి యాదినం బెల్ల నుపవసించి మఱునాఁడు ద్రయోదశజల
 కుంభంబులను ద్రయోదశగోవులను ద్రయోదశకాంస్యపాత్రంబులను ద్రయోదశ
 సోపన-రశయ్యలను గురువునకును ద్వాదశ బ్రాహ్మణులకును నొసంగి బ్రాహ్మణ
 సంతర్పణంబును బౌరణయును గావించి వ్రతసమాప్తి నొందింపవలయు. ఈ వరాహ
 కల్పంబున నీవ్రతంబు నీ వాచరించిన నాతిధి భీమద్వాదశి యని త్వన్నామాంకితంబు
 కాఁగలదు. ఏతద్వ్రతంబున సకలవిహితోపవాసఫలంబును సర్వసాపేక్షయంబును నక్ష
 యపదావాప్తియునుం జేకూరు. పూర్వకల్పంబులం దీతిధి కళ్యాణిని యనుపేరం బరగె.
- నీ. ఆభీరకన్య యైనట్టియూర్వశి యీవ్ర, తంబుచే నపురస్తరుణి యయ్యె
 సర్యకులోద్భవ యైనపౌలోమి యిం, ద్రవధూతి యయ్యె నీవ్రతముచేత
 సతి యయ్యె నాకు నీవ్రతముచే దత్పరి, చారిక యెనట్టి సత్యభామ
 యమరాధిపతి కహల్యాసంగజనితడు, మృత మెల్లఁ దొలఁగె నీవ్రతముచేత
- గీ. మఱియు నమరులు దానవుల్ మానవులును, నెంద టెందటో ధన్యు లై రీవ్రతంబు
 సలుపుటనుజేసి మును దీనిఫలము నెన్న, నాదిశేషున కై నను నలవి గాదు. 882
- వ. అని చెప్పుటయు భీమసేనుండు యథావిధి నావ్రతంబు నాచరించి కృతకృత్యుం
 డయ్యె. అది మొదలుకొని యాదినంబు భీమద్వాదశి యనుపేరం బరగె.

— విశ్వక ద్వాదశీవ్రతమాహాత్మ్యము : —

అశ్వయుజమానంబున దశమినాఁ డేకభక్తంబు గావించి యేకాదశినాఁడు నిరాహారం
 డై మఱునాఁడు వ్రాతస్సాన్నిదాలు గావించి శ్రీపతి నర్చించి తత్పురోభాగంబు

దేవతామూర్తిః పరమేశ్వరీ ప్రమోదయతి గామినీయమ్ సుఖానందాకాంక్షితమ్ సుఖం
లక్ష్మీప్రసాదేన సుఖానందాకాంక్షితమ్ ప్రతిష్ఠాపయేత్ ॥ 833

గీ. శోకము లక్షించుగాక మేళోక వరద, యశువుగాక మేళోక సుఖానందము
నిచ్చుగాక మేళోక సమృద్ధు లెల్లఁ జొప్పునగల జేయుగాక మేళోక యశువు. 834

వ. ప్రార్థించి రాత్రి యామలయింబుదాచునదిను వేదవంశతులను శిష్యులయింబును
గూర్చుండ బెట్టి పూజ గావించి మఱునాండు మృత్యునందొత్తులఁ జేసి నివస
దాను బంధుమిత్ర ములతోడఁ గూడి భుజింపవలయు. 835

కి. ఈవిధమునఁ బ్రతిమానము, గావించుచు వర్ణింపఁబడినవఁడఁ గా
వై విప్రదంపతుల కిడఁ గావలె గుడఁగేయును క్షకాంక్షితయ్యై. 836

వ. అపైని సువర్ణలక్ష్మీసూర్యప్రతిమలను వారల కొనంగి నక్షత్రాకాంక్షితభావము
వస్త్రాదులచే సంతృప్తి గలిగింపవలయు నియ్యది మేళోకద్వాదశీవ్రతింబు. మీ శోక
రాహిత్యంబును సకలార్థసిద్ధియును విష్ణుపదంబును బ్రార్థించు. మిదియెందుల నార

—: వైతరణీద్వాదశీవ్రతమాహాత్మ్యము :—

దుండు మహేశ్వరునికిడి కరిగి వైతరణీద్వాదశీవ్రతవిధానంబు నెఱింగింపు మని
ప్రార్థింప నీశ్వరుం డమ్మహర్షి కి ట్లచెయ్యె. 837

గీ. ద్వారవతిలోన మున్ను నే దావనంద్ర, వార్ధిలో న్నాన మొనరించి వచ్చు చుండ
ముద్గలమహర్షి నాకు సమ్ముఖము గాఁగ, నేగుడెంచి ప్రణామించి యిట్లు లనియె.

వ. దేవా నే నాకస్మికంబుగా మూర్ఛితుండ నై నేలపైఁ బడి ప్రాణములు విడిచి
యమలోకమున కేగి నానాసర్వవ్యాఘ్రాదిక్రూరసత్త్వవివృతంబు డై యాటవిక
జతుంపుత్రం బగనంబునాద్రివోలె భయంకరంబుగాఁ గానంబడవృత్తాంతంబు జూచు
చుండ యమండు భటులం గాంచి కౌండిన్యగ్రామంబున భీమకాల్మజుం డగముద్గలుని
గొని రమ్మని పంప నామసామ్యంబుచే ముద్గలమహర్షిని మీరు కొని వచ్చితిరి.
తప్పు జరిగె. శీఘ్రముగా నిమ్మునీంద్రునిం బంపుఁ డని యాజ్ఞాపించ భటులు యమనిం
జూచి స్వామీ మీరు చెప్పినముద్గలుండు మాకుఁ గనంబడఁ జాయె గారణం
బేమి యని యడుగ శమనండు భటులారా వైతరణీద్వాదశీవ్రతంబు చేసినవారు
మీకుఁ గానంబడెడివారు కారు. కాన నాతండు తద్రవతరుం డై యుండవచ్చు నని
చెప్పుటయు వారలు దేవా యావ్రతం బెట్టిదో చెప్పు మని ప్రార్థింప యముం డి
ట్లనియె. మార్గశీరాదిసకలమాసంబులందును గృష్ణపక్షద్వాదశీదినంబులందు సువత్సర
పూర్తివఱకును వైతరణీద్వాదశీవ్రతంబు గావించవలయు. ద్వాదశీనాఁడువయంబున
మృత్తికాతీలసర్వావధిసానంబు గావించి దేవర్షిత్వతర్కణంబు చేసి గృహంబునకు
వచ్చి పంచపల్లవపంచరత్నయంతంబును జలపూర్ణంబును సగుతామ్రవాత్రంబును మండ
పంబున స్థాపించి దానిపై సువర్ణమాధవప్రతిమను బ్రతిష్ఠాపించి తదగ్రభాగంబున

గోమయముచే మండలంబు రచించి దానియందు శుక్ల తండులంబులచేతను జలపిష్టములచేతను సావయవంబుగా రచింపబడినధర్మరాజప్రతిమను స్థాపించి యమునిముందు తామ్రవై తరణీనది నుంచి మొదట మాధవుని బూజించి యమధర్మరాజాంతకమృత్యువై వస్వతకాలసర్వభూతక్షయవృక్షోదరచిత్రచిత్రగుప్తసీలదగ్ధము లనుద్వాదశ నామంబులచే యముని నర్చించి వై తరణీనదీపూజ గావించి కపిలధేనువు నర్చించి యాదినం బెల్ల నుపసించి మఱునాడు పారణ గావించుచు సంవత్సరాంతమున మండలసహితంబుగాఁ గపిలగోదానంబు గావింపవలయు. వై తరణీద్వాదశీవ్రతంబువలన సులభంబుగా వై తరణీనద్యుత్తరణంబును గావించి పుణ్యలోకములం జెందంగలుగు నని చెప్పుటయు నే నది యంతయును విని మరల సీలోకంబునకుఁ గదాజ్ఞ చే రాఁ గలిగితి నని చెప్పె ననుటయు నారదుండు తద్రవ్యతమహిమంబున కచ్చెరు వొందుచుం జనియె.

889

—: సం వత్సర డీ ప వ్ర త మా హా త్మ్య ము :—

- గీ. పూర్వము సరస్వతీతీరమున నెసంగె, నొక్కసిద్ధాశ్రమం బట నుండెఁ గపిలుఁ
డనెడి బ్రాహ్మణుఁ డొక్కరుం డతఁడు నిస్వయ, డగుట భై త్తంబుచే జీవమాత్ర గడపు.
- సీ. అట్లు జీవించుచు నతఁడు హేమంతాది, మాసప్రథమహరివాసరమున
స్వర్ణ పాత్రమున రాజతవర్తి యుంచి త, త్పాత్రంబు నిండ ఘృతంబుఁ బోసి
సంకల్ప మొనరించి సంవత్సరముదాక, దీక్షతోడ నఖండదీప మునుప
వెలిగించి దీపంబు సలుపఁ దొడంగె మ, హవిష్టుపూజ నత్యున్నతముగ
- గీ. నదిమొదలు గాఁగ రాత్రులయం దఖండ, దీపవర్తిని గొనఁగ నేతెంచుమూషి
కములఁ దద్ద్రవ్యాపృషదశకం బొకండు, జాగరూకంబుగా నుండి చంపఁ దొడఁగె.
- గీ. ఆవిధంబున దివసంబు లరుగు చుండ, నరుగుదెంచె బ్రబోధినియందు రేయి
దీపవర్తిని గొనఁగ నేతెంచి యొక్క, యెలుక కదలుపఁ బ్రమిద ముంగలకు వంగె.
- గీ. దానివలనను వర్తి ముందఱకు జాటి, ప్రజ్వలింపఁ దొడంగె మార్జా మపుడు
కాంచి యామూషికము నొకగంతు వై వ, దానిపై కది పఱచెఁ దద్వశము గాక.
- వ. అంతటఁ గొంతకాలంబునకుఁ గపిలుండు విధివిధానంబున వ్రతపరిపూర్తి నొందించి తా
నర్చించిననువర్ణ జనార్దనప్రతిమను దీపపాత్రవర్తి సహితంబుగాఁ దామ్రపాత్రంబుపై
నుంచి ఘృతకుంభంబుతోడ బ్రాహ్మణున కర్పించి దేహావసానంబునఁ దద్రవ్యతఫలంబుగా
తాశ్వత్తవై కుంతధామముం జెందె.

894

- సీ. ఆవలఁ గొన్నినా శ్లఘగంగ నాఖుమా, రాలముల్ కాలధర్మమును జెంది
దివ్యవిమానం బధిష్ఠించి స్వర్గలో, కముఁ జేరి యచ్చటఁ గల్పకోటి
యగుదాళ నివసించి యనుభవించి సమస్త, భోగంబు లావల భువనిఁ బుట్టి
పిల్లి మధర్మభావల్లభుడొగ రూప, మందరి యనుపేర నుండురువును

గీ. కంపతిత్వంబు బెంది యుత్తమములై న, కాశ్యము లొకర్చుచును విహంగులై వెలయు
ననుభవించి యశేషశాస్త్రింబు లొక్క, కాత్తికమాసమునః గుప్త-రము" చేతి.

వి. అష్టమ్య రుక్మిణీబంధనం నానంబు గానెంచి తత్తలసితుం జై నమ్మకేవలయంబున
కరుగఁ బడ్డేవాలయభి త్రియంబుఁ జెత్తిలం జై నమ్మకేవలయంబున
కానంబునలయు నుగిర్తుండు దాని గాంచి పూర్వజన్మకృత యుపయోగ లోగో
నవ్యకోసం దొడంగె.

890

895

నీ. అది చూచి తద్వార్య యశుశాశుచుడని, హాసకారణమును నడిచి నడచి డాయమను నూచి యతివ యాశ్చర్యిని, గాంధు బూర్వశ్చుత్త గిలిక నా నడచి హాసకారణం బయ్యెడి సచవును, నది యేమొ వచియిచ్చ మనియె నామె యంత సుఖర్ముం డి ట్లనియె నుండుచి నేను, ప్రాశ్నశ్చమందు మూర్ఖుల డైచి

గీ. నష్టం తోకబ్రాహ్మణునిగృహమందుఁ జేరె, చేయు చుండుచుచేరె మూసివడ్డలు
పాలితం బయ్యె విష్ణుదీపంబు వాన, సమకతె దీపంబు సేనభుచ్చమును నాకు. 897

సీ. అని వచించుటయును విని హాసపండిత, 'వ్రాణేశ విచుట సిద్ధామణములు-
జేకూరె బ్రాహ్మసిన్ముత్ర రాశు నావును, నది యేమొ వచియింపు మనియె నతడం-
దానికి హాసపండిత యిట్లనియె నాధి, మును శను మూసికేరబుగరు నుండి
కా డికకాచిమెకాదశీదినమున, దిన నెంచినని హరిదీపవరె.

గీ. దీపపాత్రంబు కడలిండు దీపవర్తి, ప్రజ్వలిత మయ్య నంతతోగలనా నీవు
పెరికి దుముకుటఁ జక్కఁక పాటిపోయి, బలముచో దూఁడైతి నీ కేటివలన నేడు. 898

వ. తద్విష్ణుస్వీప్రజోద్ధలధృపుణ్ణంబువలన నీతోడ నానావిధస్వభాగంబులు ఒకటి నేడు
జగన్మోహనాకారంబుతోడ ధాత్రీతలంబున జన్మించి నీకుఁ బట్టమహిమి నైతి. 899

గీ. అని వచించుటయు సుధర్మకు డమితహర్ష, మొదవం జనుచుంచి యింటికి నుంచితోడ నబద్ధవ్రతంబును నాడరించి, చనియె హరినిన్నిధికి సోకసహితముగను. 900

క. క్షీతి నీవత్సరదీప, వ్రతకథఁ జెప్పినను వినిన వారికి నేత్ర
దృశ్యతియు మృహాశ్చర్యంబును, జ్యోతివర్ణిత మైననుగతియును బ్రాప్తించుకొ. 901

—: రోహిణి చంద్ర కయన ప్రతమా హాత్యము .—

వ. బ్రాహ్మసత్వత్రయుక్తపూర్ణి మాసోమవారంబునాఁడు పవనమిది హరివిధుల కభేదంబు నొంది చంద్రనామంబులచే లక్ష్మీనారాయణపూజ సంవత్సరదీక్షతోఁ గావించు దగు. శ్రావణమాసంబు మొదలుకొని ద్వాదశమాసంబులు యథాక్రమంబుగఁ గదంబ నీలోత్పలకేతజ్ఞాతిసరోజశతపత్రామ్లానపుష్పసింధువా రమల్లి కాశుక్ల పుష్పకరవీరచంపక పుష్పంబులు పూజావిహితంబులు. సంవత్సరపూర్తి యెనిమిదవ ప్రతంతమందుఁ జతురంగుళపరిమితసున్నరొఁహిఁశీప్రతిమయును మడంగుళపరిమితసున్నర చంద్రప్రతిమ యును క్షీరకుంభంబునం దుంచి యీకుంభంబు సోపన్మరం బగుశయ్యపై నుంచి

యీశయ్యయును సాలంకారం బగుశుక్ల గోవును లక్ష్మీనారాయణప్రీతికరంబుగా విప్ర దంపతుల కర్పింపవలయు నియ్యది రోహిణీచంద్రశయనవ్రతంబు. దీని నాచరించిన నిహమున నఖిలభోగంబుల ననుభవించి తుదకుఁ జంద్రలోకంబున శాశ్వతంబుగా నుఖంపంగలుగు.

902

క. ఏతద్వ్రతవృత్తాంతము, జేతోమోదంబు గదురఁ జెప్పిన వినినక
శ్రోతలకును వక్తలకును, బాతకశాంతియును విష్ణుపదమును గలుగుక.

903

— ర స క ల్యాణి నీ వ్ర త మా హా త్మ్య ము :—

వ. మాఘశుక్ల తృతీయాదిసంబునఁ బ్రాతఃకాలంబున సుగంధోదకముతోడను దిలోదకము తోడను సన్నానంబు గావించి యిత్తురసగంధోదకంబులచే గౌరి నభిషేకించి కుంకు మంబుచేఁ బూజించి నై వేద్య మొసంగి పిదప విప్రదంపతులకు సభక్ష్యవారికలశంబు లును శుక్ల వస్త్రంబులును సువర్ణ కమలంబులును నర్పించి మృష్టాన్నంబుచే సంతృప్తి గొలుపవలయు. ఈవిధంబునఁ బ్రతిమాసంబును శుక్ల తృతీయాదిపంచమన దేవీపూజ గావింపవలయు. మాఘమాసంబున లవణంబును ఫాల్గునమాసంబున గుండంబును జైత్రమాసంబున నిత్తువును వైశాఖమాసంబున మధువును జ్యేష్ఠమాసంబునఁ బానీయంబును, నాషాఢమాసంబున జీరకమును శ్రావణమాసంబున క్షీరంబును భాద్ర పదమాసంబున దధియును నాశ్వయుజమాసంబున ఘృతంబును, గార్తికమాసంబున మాక్షికంబును మార్గశీర్షమాసంబున ధాన్యకంబును శౌషమాసంబున శర్కరయును భోజ్యంబులు గావు. మాఘాదిక్రమంబునఁ గుముద మాధవి గౌరి రంభ భద్ర జయ శివ లలిత కమలయనంగ మంగళ రతిలాలస యనుదేవతలకుఁ బ్రీతికరంబుగాఁదత్త న్నానవరిత పదార్థంబులను లడ్డుకాదిభక్ష్యపూరితకలశంబునం దుంచి సంధ్యాకాలంబునందుఁ బ్రతి మాసాంతంబునను బ్రాహ్మణున కర్పింపవలయు. ప్రతిమాసంబును బంచగవ్యప్రాశ నంబుఁ గావింపం దగు. శక్తి యున్నచో నుపవాసంబును లేనిచో న క్తమును గావింప వలయు. సంవత్సరాంతమున మాఘమాసంబునందు శర్కర-రాకరకంబుపై స్వకీయాం గుప్థమాత్రంబును సాక్షసూత్రక మండులుపును బంచరత్న సమన్వితమును జతుర్భుజంబును నగుకాంచనగౌరీప్రతిమ నుంచి దానితోడ గోమిధునంబును భవానీప్రీతి కరంబుగా బ్రాహ్మణున కర్పింపవలయు నియ్యది రసకల్యాణివ్రతంబు. దీనిం గావించు స్త్రీపురుషులు సర్వపాపవిముక్తు లై గౌరీలోకంబున శాశ్వతంబుగా నివసించురు.

—: న దీ త్రి రా త్ర వ్ర త మా హా త్మ్య ము :—

అషాఢమాసంబున నది తోయప్రవాహపూర్ణ మైనప్పుడు నదీత్రిరాత్రవ్రత మాచ రింపం దగు. త్రిరాత్రంబు లుపవసించి యశక్తు లైనచో నేకభక్తంబు గావించి నదీ కూలంబున నఖండదీపంబును వరుణుని జనార్దనుని స్థాపించి త్రిరాత్రమును నియ

మంబుతోడ సజీవరూపనార్జనపూజ గావించి సప్తభాగ్యహారము లగువంశ వాత్రంబులం బూజింపవలయు. త్రోవారెంబును పన్నదీపము న్నాచవాచనాదుల యందు వినియోగింపం దగదు. కన్యామృతమధునజ్జెల్లెలు గా హవిష్యాన్నంబు భుజియింపం దగు. మాహాన్నంబును విభాషింపంబును శభోజ్యయిలు. ప్రాశాంతరంబు బ్రాహ్మణానంతర్వణంబు గావించవలయు. ఇట్లు వక్షప్రయంబు సరంబు గావించి యనంతర ముద్యాపనము చేయవలయు. హేమంబుతోడ సజీహంబున వరుణ ప్రతిమను గావించి సర్వతోభద్రవారుణమండలంబున గలనీరతిష్ఠ చేసి చాచిపైఁ దత్ప్రతిమను బూజించి యాపౌత్రిమను గృష్ణమస్త్రాలంకిత యగస్త్యుగోవుతోడను నువర్ణదక్షిణతోడను బ్రాహ్మణున కప్పించి బ్రాహ్మణానంతర్వణంబు గావించవలయు.

క. కలుగు సతీసుతలాభము, తొలంగును చాచిద్రవ్య మఖిలదోషంబులు శాంతిలు నీమహావ్రతంబును, జలిపెసివారలకు సర్వనాఖ్యము చంద్రున్ 905

గీ. అమరసతులును సిద్ధనాగాంగనలును, దాసవధూలులును సేవతంబులనఁ బొంది రఖిలార్థసిద్ధులు పూర్వమందు, దీనిమహిమం బశక్యము తెలుప నాకు. 906

—: తులసీ త్రిరాత్ర వ్రత మహా త్యక్తి ము :—

వ. కార్తికశుక్ల పక్షనవమీదినంబునఁ దులసీత్రిరాత్రవ్రతకారణముఁ జేసి మూడందనంబులు నియమము లై సువర్ణలక్ష్మీనారాయణప్రతిమను దులసీమూలమందు స్థాపించి పూజించుచు నవగ్రహశాంతిహోమంబు చేసి ద్వాదశీనాడు వస్త్రాభరణ కలశంబులతోడ లక్ష్మీనారాయణప్రతిమను గురువునకు సమర్పించి శక్తికొలదిని గోదానాదులు గావించవలయు. శక్తి కల దేవి త్రిదింబులును సువవాసజాగిరంబులు చేయందగు. దీనిచే సర్వార్థసిద్ధి చేకూరు నిది సర్వజనాచరణీయం బగుమహావ్రతంబు.

గీ. మును రథంతరకల్పంబునను గలందు, షీతివరుం చొత్తిరుడు ప్రమాపతి యనంగ సతి గలదు చంద్రరూప నా సతిని కామె సలిపి యేలద్రవ్యము సుపుత్రులను బడసె.

—: సారస్వత వ్రత మహా త్యక్తి ము :—

వ. భానువారంబునఁ బ్రాతఃకాలంబునందు సానాద్యనుష్ఠానంబులు నిర్వర్తించుకొని కల్యాణోత్తప్రకారంబున సరస్వతీపూజఁ గావించి, 909

గీ. అమ్మ భారతి వేదశాస్త్రాద్యజ్ఞేషు, విద్యలును ధాతయను నిను వీడి టంప నట్లు వాత్సల్య మిగురొత్త నాత్మలోన, నన్ను విడనాడవలదు నీ వెన్నటికిని. 910

ఆ. తుష్టి లక్ష్మి మేధ పుష్టి గౌరియు మతి, ప్రభయు వరయు ననడిపావనాష్ట దేహములను చాల్చి దీపించుగాయత్రి, కరుణ చిగురులొత్తి గాఢ మమ్ము. 911

- గీ. అంధునకు దివ్యదృష్టియు నప్రగల్భు, నకును బ్రాగల్భ్యమును మూకునకును వాగ్గీ
తయును నొనగూడు నీదృష్టి తాఁక నేని, తల్లి సావిత్రి నీశక్తి తరమె పొగడ. 912
- వ. అని ప్రార్థించి బ్రాహ్మణునకు సరస్వతీప్రీతికరంబుగ ఘృతపాత్రంబుతోడఁ దండుల
ప్రసంబును హిరణ్యంబును శుక్ల వస్త్రంబులును నొసంగి పాయసాన్నంబుచే సంతృప్తి
గొలిపి తాను మానవ్రతంబున నేకభక్తంబు గావింపం దగు. ఈవిధంబునఁ ద్రయోదశ
మాసంబులు వ్రతంబు గావించి వ్రతాంతంబున బ్రాహ్మణులకు శుక్ల తండులభోజ
నంబును శుక్ల వస్త్రంబులును శుక్ల గోవులును శక్తికొలది నొసంగవలయు, 913
- ఆ. ఈవ్రతంబు చేయ నెవ రేని భారతీ, కృపకుఁ బాత్రు లగుచు నెల్లవిద్య
లందు నారితేటి యమితకీర్తి గడించి, పడయఁగలరు తుదకు బ్రహ్మపదము. 914

— బ్రహ్మాండ వ్రత మాహాత్మ్య కథనము :—

బ్రహ్మాండంబును సువర్ణంబుచే నిర్మింపం జేసి నిష్క-శతసువర్ణ నిర్మితం బగుపద్మంబు
దానిపై నుంచి తన్మధ్యంబున సావిత్రిగాయత్రీసహితం డగుబ్రహ్మను నింద్రాదిదేవత
లను నారదాదిమునులను స్థాపించి వరాహరూపి యగువిష్ణువును లక్ష్మితోడఁబ్రతి
ష్ఠాపించి నీలమరకతగోమేదమాణిక్యంబులచే నలంకరించి గ్రహంబులఁ బ్రతిష్ఠాపించి
సోమనకు మాత్రీకంబులును సూర్యునకు వజ్రంబులును సర్వగ్రహంబులకు సువర్ణం
బును నలంకరించి స్వర్ణంబుకంటె రౌప్యంబును దానికంటెఁ దామ్రంబును దానికంటెఁ
గాంధ్యంబును దానికంటెఁ ద్రపువును దానికంటె సీసమును దానికంటె లోహమును
గ్రహంబుగా సప్తగుణాధికంబులుగాఁ గైకొని వానిచే సప్తద్వీపంబులను సప్తసము
ద్రంబులను సప్తకులపర్వతంబులను నిర్మించి రజతవృక్షగుల్మలతామల నేర్పఱచి
యాబ్రహ్మాండమును గయాప్రయాగకురుక్షేత్రకాశీప్రభాసగంగాద్వారపుష్కరాది
పుణ్యక్షేత్రంబులలోఁ బర్వతంబులందు బ్రాహ్మణునకు దానంబుఁ జేసిన జన్మరాహి
త్యంబు చేకూరు. ఈదానంబు కార్తికమాసంబున ముఖ్యంబు. 915

—: అంగరకాష్టక వ్రత మాహాత్మ్యము :—

- సీ. మున్ను ఖండశవ్దములవానిఁ బ్రహ్లాద, తనుసంభవుని విరోచనునిఁ గాంచి
భార్గవ్రం డొకనాఁడు పక్కున నవ్వంగఁ, దధానహేతువు దైత్యుఁ డడిగ
నంతట శుక్రుఁ డిట్లనియె మహారాజ, మును దక్షమఖనాశమునకు శూలి
తలపెట్టి తాల్చు గ్రోధము తల్లలాటభా, గమునుండి పడి స్వేదకణము ధరను
- గీ. బ్రజ్వలించుచు నుండంగఁ బ్రభవ మొంది, దానిలో వీరభద్రుఁ డుద్భటము గాఁగఁ
బడకరాయతములతోడఁ బాడుచేసి, దక్షమఖ మూఁగున లోకదాహమునకు. 916
- గీ. అపుడు శాంతింపగాఁ జేసి యతని శివుఁడు, వీరభద్ర వహించి యంగారకాఖ్య
ధరణీపైఁ బుట్టుటను ధరాత్మజుఁ డనంగ, నొప్పి గ్రహరూపమునను బూజ్యుండ వగుము.

- గీ. దేవలోకంబునందు ద్వితీయరూప, మెర్చిపింజు సీతః సి న్నైవర గోల్పు
చుందురొ చతుర్థినాయ వా రొందు చుందు, రాయనై శ్వర్వరూపంబు లని వచించె.
- వ. అంతట వీరభద్రుండు గ్రహత్వముం జెంచి లోకప్రాజ్యతం గాంచు చుండు బూర్వి
జన్మంబున నొకచతుర్థీదశంబున శూద్రక్రయమాణాంగారకపూజను దైవతంబుగా నీవు
దర్శించుటచే నీకుఁ దత్పూజపై విశేషరుచి జలించినందున నీదన్మంబున కిరోచనామం
బును నిట్టిదన్యరూపై శ్వర్వరూపంబులును శూద్రపూజాదర్శనంబునంజేసి వైత్యత్వంబును
జేరూఁడె. తత్పూజాదర్శనమాత్రఫలంబుచకు నే నాశ్చర్యముం జెంచి హసించితి నని
చెప్పుటయు విరోచనంబు వేన్మయముం జెంచి తద్రవ్యవిధానంబు నమగ శక్రం
డాతనిం గాంచి రాజా చతుర్థ్యంగారకదశంబున సూర్యాస్తమయం జై నచిదప గోమ
యానులిప్తం ఒగుగృహాంగణంబున గుంతుంబుచేగాని రక్తచందనంబుచేగాని యష్ట
దశపద్మంబు లిఖించి చతుష్కణంబులందును భక్త్యసమన్వితంబు లగునాల్మకరికంబు
లుంచి గంధమాల్యాదులచే నలంకరించి యంగుష్ఠమాత్రంబును జతుర్ముఖంబును నగు
నువర్ణాంగారకప్రతిమను దామ్రపాత్రంబున గుండంబుపై నుంచి పూజించి విప్రనరం
గపిలగోవును బ్రతిమాశయ్యకరికంబులును వస్త్రుదక్షిణాసహితంబుగా నొసంగదగు.
ఈవిధంబున నెనిమిదిచతుర్థ్యంగారకదశంబులందు వ్రతంబు గావించె నేని సప్తద్వీపాధి
పత్యంబును రూపసంపదయునుం గలిగి తుదకు సప్తకల్పసహస్రంబులు నీవలోకంబున
సథివనింపం గలుగు నని నుదంచ విరోచనంబు తద్రవ్యంబు నాచరించి సర్వాభీష్టసిద్ధి
బడసె. అని చెప్పుటయు భీష్ముం డమందానందముం జెంది పులస్త్యుఁ కిట్లనియె.

—: ఆదిత్యశయనవ్రతమాహాత్మ్యము :—

- గీ. మునివరేణ్య యనభ్యాసముననుగాని, బాహ్యమునగాని యపవాసశక్తి లేని
జనుల కుపవాసఫలము నొనంగునట్టి దేవతం జేసి యుండిన నెఱుంగఁ జెప్పమ. 920
- వ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుండు భీష్మునిం గనుంగొని నశేంద్రా యపవాసాశక్తు
లకు నక్తంబు విహితంబు గావున నాదిత్యశయనవ్రతంబు గావించిన క్తభోజనం బొనర్చె
నేని యపవాసఫలంబు చేరూరు. 921
- క. అని చెప్పుటయును భీష్ముండు, మనమున హర్షంబు నొంది మహనీయ వినం
గను వేడ్క- గల్లెఁ దద్రవ్యత, మును జేయువిధాన మనుడు ముని యిట్లనియెక. 922
- వ. హస్తసక్షత్రయుక్తసప్తమీదినంబునంగాని సూర్యసక్రాంతిదినంబునంగాని హరదివా
కరుల కభేదంబు నెంచి యుమామహేశ్వరులను సూర్యనామంబులచే నర్చించి పిదప
నతారలవణంబును నభుక్తి శేషంబును సమాంసతై లంబును నగనన్నంబు చక్తంబులందు
భుజించుచుఁ బునర్వసునక్షత్రదినంబున శాలితండులప్రసన్నుతంబుల బ్రాహ్మణున
కొనంగుచుఁ ద్రయోదశపారణంబులు గావించి చతుర్దశపారణంబునకుఁ బూర్వము
పద్మరాగాంకితాష్టాంగుళపరిమితకాంచనాష్టదశపద్మయుతసువర్ణాదివ్యప్రతిమను సోప

సకలం బసవయ్యపై నుంచి యాశయ్యయును గెలిగోవును బూర్వాహ్నవేశయం
దుమామ హేశ్వరప్రీతికరంబుగా బ్రాహ్మణున కర్పించి చతుర్దశవారణంబు గానియ
వలయు. 923

క. ఏతద్వ్రతము నొనర్చిన, బాతకనాశమును దేహబలమును విశ్వ
ఖ్యాతియు నన్వయవృద్ధియు, భూతియునుం గలిగి మోక్షమును గను దుదకు. 924

క. మును చేసి యీవ్రతమున, రునుడు వసిష్ఠుడు పురందరుండు కుబేరుం
డును స్వస్వాభీప్సితసి, ద్విని గాంచిరి చెంది నుప్రతిష్ఠను జగతిక. 925

క. అని వచియించుటయును ని, ట్లనియెను భిష్ముండు దేవ యభిలాషము గ
లెను గుడధేనవిధానము, విన నా కది యాన తిమ్ము విశదము గాంగ. 926

— : గు డ థే న్నా డి వ్న హావ క థ న ము : —

వ. అని యడుగుటయుఁ బులన్తుండు సరేంద్రా గోమయానులి పం బగుభూమియందు
దర్భాస్తరణంబు గావించి దానిపైని జతుర్హస్తంబును బ్రాగ్భీమంబును నగవృష్టాజి
నంబును మఱియొకల ఘ్నేణాకాజినంబును బజచి యెనుబదితులములబంగారముచే
నిర్మింపంబడినధేనువును నిరువదితులములబంగారముచే నిర్మింపంబడినగోవత్సమును
వానియందుఁ బ్రాజ్ఞుఖం బగున ట్లుంపవలయు. ధేనువు భారచతుష్టయపరిమితం
బయ్యె నేని యుత్తమంబు. తద్వత్సంబు భారపరిమితం బయ్యె నేని యుత్తమంబు.
తదర్ధంబు మధ్యమంబు. తదర్ధంబు కనిష్ఠంబు. విత్తానుసారంబుగ నిర్మాణంబు గావింప
నొప్పు. అట్లు కృష్ణాజినవివేకంబు లై నధేనువత్సంబులను శు క్తికర్ణంబులుగను నిక్షుపా
దంబులుగను శుచిముక్తాఫలక్షణంబులుగను సితసూత్రశిరానాళంబులుగను సితకంబల
కంబలంబులుగను దామ్రగండకపృష్ఠంబులుగను సితచామరరోమకంబులుగను విద్రుమ
భూయుగంబులుగను నవనీత స్తనంబులుగను త్కేమపుచ్ఛంబులుగను గాంస్యదేహం
బులుగను నిర్దనీలతారకంబులుగను ప్రూణగంధకరండకంబులుగను నానాఫలయుతం
బులుగను సితసూక్ష్మంబరావృతంబులుగను గావించి ధూపదీపాదులచే నర్పించి.

సీ. గోమాత దేవతాకోటాలందును విష్ణు, వక్షంబునను భూతవర్గమునను
ధననాయకునినిశాంతమునను లోకపాలకులయొద్దను నుండులక్ష్మీ వీవ
బ్రహ్మన్యమన నుండుపలుకుఁజేడియ వీవ, హరదేహమున నుండుగిరిజ వీవ
పితృదేవతల కెల్ల హిత మైనస్వధ వీవ, జ్వలనునికడ నుండుస్వాహ వీవ

గీ. చంద్రభానుపురందరశక్తి వీవ, గర్భమునఁ దాల్చి సర్వలోకముల గూడ
మునుచు చుండెడిజగదేశమాత వీవ, నేరుతునె యల్పుడను న్నేహునిను నుతింప. 928

క. నాపాలకముల నెల్లను, రూపజగ్గా జేసి కింకరుండ నగునన్నుం
గాపాడు మిహపరంబుల, లోపల లే కుండ నెట్టిలోపము గూడక. 929

వ. అని వ్రాద్ధించి సవర్ణం బగునాధేనువును గుడధేనువునకు ప్రాప్తించి ద్వింశ
వలయు నియ్యది గుడధేనువ్రతిధానంబు. ఈవేదంబునకు స్మృతిధేనువును చిలధేను
వును జలధేనువును తీరధేనువును మధుధేనువును శరకాధేనువును లవణధేనువును
రసధేనువును సున్నధేనువును సవనీతధేనువును దైలధేనువును ఘృతాదిసంభంబుల
తోడ మంత్రపూర్వకంబుగా విషువదయనవృత్తీసాక్షోహరాద్వాదశ్వాదవిష్ణుంబులందు
నీయం దగు. 930

క. గుడధేన్వాదుల నిచ్చిన, నొడగూడును భుక్తి క్రతువు లొనరిచినదలం
బొడగూడును సంతానం, బొడగూడును దుదకు ముక్తియును నొడిగూడుకొ. 931

క. గుడధేన్వాదిమహాత్వము, నుడివిన వినిచను మహాచనులు సంక్లీకం
చెడికిరి వడసి దివమునక, గడుసంలస మొదవ నొక్కకల్పంబుండకొ. 932

క. అనవుడు భీష్ముం డిట్లని, యెచు లవణాచల మనంగ నెట్టిదో దానికొ
వినిపింపుము నావుడు ని, ట్లనియె బులన్తులమ విశిషితాచుం డగుచుకొ. 933

—: ౧ వ జా చ లా ది వృ త్త హ ప క థ న ము :—

వ. ధాన్యాచలంబును లవణాచలంబును గుడాచలంబును హేమాచలంబును విషలాచలం
బును గార్వాసాచలంబును ఘృతాచలంబును రత్నాచలంబును రజతాచలంబును
శర్కరాచలంబును నను నచలంబులు దశవిధంబులం గలవు. ఏద్రాసాచలం నడియ
పుణ్యలోకంబులు ప్రాప్తించు. 934

గీ. చదువుగాక శ్రుతిస్మృతుల్ సలుపుగాక, క్రతువు లెల్లను దేవతాగారములను
నిలుపుగాక మహాపుణ్యముల నొనర్చు, గాక యచలప్రదాతకం గారు సములు.

వ. జ్యేష్ఠపుష్కరంబునను గార్తికియందును వివాహోత్సవయజ్ఞంబులందును దీర్ఘంబులం
దును నాయతనంబులందును గోష్ఠంబునందును గృహాంగణమందును విషువదయన
వృత్తిపాతదినక్షయశశిక్షయోపరాగిపుణ్యకాలంబులందును శుక్లద్వాదశీత్యతీయలయం
దును బూర్ణిమయందును బుణ్యనక్షత్రమునందును సచలదానంబు గామింపం దగు.
పూర్వోక్తస్థానంబులు దెం దేని గోమయలిప్తం బగుభూమియందుఁ బ్రాజ్ఞుఖంబు
గనుగాని యుదజ్ఞుఖంబుగనుగాని చతురశ్రమండపంబు గామించి యందుఁ గుళాస్తర
ణంబు వైచి తన్మధ్యంబున విష్ణుంభౌచలయుతం బగునచలంబు నునుపం దగు. ముందు
ధాన్యాచలవిధానముం జెప్పెద వినుము. ద్రోణసహస్రపరిమితప్రీహిమయం బగు
ధాన్యాచలం బుత్తమంబు. పంచశతద్రోణపరిమితంబు మధ్యమంబు. త్రిశతద్రోణపరి
మితంబు కనిష్ఠంబు. తత్తచ్చతుర్థాంశంబు విష్ణుంభౌచలంబు. ధాన్యాచలంబునకు
నుపరిభాగంబున నుష్ణ వృక్షత్రయంబును నాలుగురాజతశృంగంబులును నితంబభాగం
బునందు రాజతమేఖలయును బూర్వభాగంబున ముక్తాఫలవృక్షంబులును యామ్య
భాగంబున గోమేదకపుష్పరాగంబులును బల్బమభాగంబున గారుత్మతనీరత్నంబు

లును నుత్తరభాగంబున వైశ్వార్యపద్మరాగంబులును గండరంబులందు నిక్షేపంశంబులును దిక్కులందు ఘృతోదకప్రసవణంబును సువర్ణనృక్షంబులనశుమ హిరణ్మయంబు లగుబ్రహ్మవిష్ణురుద్రదివాకరప్రతిమలును దత్తావర్పదిక్కునందు శుక్లాంబరంబులును దక్షిణదిక్కునందుఁ బీతాంబరంబులును బశ్చిమదిక్కునందుఁ గర్జురంబరంబులును నుత్తరదిక్కునందు రత్నాంబరంబులును నష్టదిక్కులందును రూప్యమయంబు లగునష్టదిక్పాలప్రతిమలును స్థాపించి యంతటను నాగావిధఫలంబులును మాల్వంబులును నుపరిభాగంబునఁ బంచవర్ణభాసురం బగువితానంబును బూర్వభాగంబునఁ గాంచనకామవిరాజమానం బగుక్షీరారుణోదసరోవరంబును గనకభద్రకదంబయుక్తంబును ప్రీహిమయంబును నగుమందరాచలంబును దక్షిణదిక్కునందు రజతమయవనవిరాజమానంబును గోధూమయంబును హేమయతాధిపతిశోభితంబును సవస్త్రంబును ఘృతమానససరోవరంబును నగు గంధమాదనాచలంబును బశ్చిమదిక్కునందు సౌవర్ణపిష్పలంబును హిరణ్మయహంసంబును రజతవనశోభితంబును దధిసితోదసరోవరంబును సవస్త్రంబును నగువిపులాచలంబును నుత్తరదిక్కునందుఁ గనకకేతువిరాజమానంబును మధుసరోవరంబును రాప్యభాసురంబును హేమవటపాదపక్షిభరంబును సవస్త్రంబును మాషమయంబును నగుసుపార్యాచలంబును విష్కంభాచలంబులుగా స్థాపించి పూర్వభాగంబున హస్తమితం బగుకుండంబు నేర్పఱచి వేదపురాణవిదు లగునలుపురు బ్రాహ్మణులచేఁ దిలయవఘృతసమిత్కుశపరికరంబులచే హోమంబు చేయించి యాదినం బెల్ల నుపవసించి రాత్రి జాగరంబు చేసి. 936

- సీ. ధాన్యాచలంబ యాధార మైతివి నీవు, నెలకొని యుండంగ నిరరులకుఁ బరమేష్ఠి వీవు తామరసనేత్రుండ వీవు, శర్వరూపి వీవు భాస్కరుండ వీవు విశ్వమూర్తివి నీవు వివిధశక్తులు నీకుఁ, గల వేది యైన నీఁ గలవు నీవు నీప్రసాదం బున్న నిఖిలలోకంబులు, గౌరవంబును జేంది గణన కెక్కు-
- గీ. నంతం లేనిభవాంభోధియందు మునిగి, కొట్టుకొనునాకుఁ జేయిచ్చి గట్టుజేర్చు మనుచుఁ బ్రార్థించి యావాహనాదివిధులఁజలిపి పిమ్మట మందరాచలముఁ జేరి. 937
- సీ. మందరాచలమ నీమహిమం బగణ్యాంబు, రాజిల్లుచును జైత్రరథముతోడ గణన కెక్కితివి లోకములందు దుఃఖంబు, లేకుండఁ జేయుము నాకు సతము నని వేడి గంధమాదనశైలమును జేరి, గంధమాదనమ లోకములలోనఁ బొంది జంబూద్వీపమునకుఁ జూడఁమని, యనుకీర్తి గంధర్వవనము గలిగి
- గీ. తేజరిల్లితి విమ్ము సత్కీర్తి నాకు, ననుచుఁ బ్రార్థించి విపులాచలాంతికమున కరిగి విపులాద్రి హేమమయస్వరూప, మున వెలుంగుచు వెలిగించుచును జగంబు.
- గీ. చెంది వైభ్రాజవనమును బొంది కేతు, మాలమును నొప్పితివి నిన్నుఁజాలఁ బొగడ నీకటాక్షంబు నామీద నిలుపు మనుచు, జలిపి సంప్రార్థనము సుపార్వమును జేరి.

- క. నామిత్రవనోత్తరకురు, వావన మై నెలసితిమి సుసార్జ్యము సీతకా
గావించు నతులు నిత్య, క్రీడిభవనమేతను ను జెయుము సుఖం. 940
- వ. అని ప్రార్థించి ప్రభాతకాలంబున స్నానంబు గావించి గురువ్రతః మధ్యమాచలంబున
ఋత్విజలకు విష్ణుంభాచలంబులను నొసంగి యథాశక్తి గోవుల నర్పించుచు. నీ
కిరువదినాలుగుగోవు లు త్రవడక్షిణ. శక్తి లేకయెప్పుడు తొక్కొక్క గోవును? ఎన్ని
జాలకును గపిలగోవును గురువ్రతకును సీయవలయు. 941
- క. ఏతద్దానమహాత్వము, చేతను దివమున వసించు నేకంప సుర
వ్రాతం బెల్లను నిర్గత, సాతకుం డై దాత కల్పవర్ణంబులం. 942
- వ. ఇంక లవణాచలవిధానంబు వినుము. ఐడకద్రోణపరిమితలవణమయం బగులవణాచలం
బు త్రమంబు. తదర్థంబు మధ్యమంబు. తదర్థంబు కనిష్ఠంబు. చిత్తాంశంబు విష్ణుంభా
చలంబు. ఏతదన్యం బంతయును ధాన్యాచలప్రకారంబున నిర్వర్తించి. 943
- గీ. విష్ణుదేహంబునను బ్రభవించి సర్వ, రసములందును నుత్కృష్టవృక్షము నాగ
నానగి శివునకు శివకును నిష్ట మగుచు, బాలిచితివి లవణాచ్ర సేవ్యుని మేమొ. 944
- గీ. అనువుగ రసంబు లెన్ని యుండినను నొక్క, సీవు లేకున్న సర్వంబు నీరసంబు
నిన్నుం గొలిచెద ననిశంబు నీవె దిక్కు, మత్కృతాఘంబులను మాపుమాపుటకును. 945
- వ. అని ప్రార్థించి లవణాచలం బొసంగె నేని యుమాలోకంబునఁ గల్పవర్ణంబులం వసి
యింపం గలుగు. ఇంక గుడాచలవిధానంబు వినుము. దశభాద్రపదిగుడమయం
బగుగుడాచలం బు త్రమంబు. తదర్థంబు మధ్యమంబు. భారత్రయంబు కనిష్ఠంబు. మిగి
లిన సర్వంబును ధాన్యాచలవిధానమున నిర్వర్తించి. 946
- సీ. అతివలలోనఁ బార్వతివోలె దేవతా, తతులలోపల జనార్దనుడువోలె
బ్రహ్మంబువోలె మంత్రములలో సామవే, దమువోలె నాల్గువేదములలోన
యోగులలోపల వ్యోమకేశుడువోలె, రసములలో నిక్షురసము ఘనము
కాన గుడాచ్ర సీగరవం బేరసం, బున కేవి కనరాదు భవనమందు 947
- గీ. పార్వతీనిర్మితం బయి భాగ్యలక్ష్మీ, కాలయంబుగ నుండుని న్నాశ్రయించి
యన్నవాడ నపాయంబు నొంద కుండు, నట్టిలక్ష్మీని నిమ్ము నా కనుచు వేడి. 948
- వ. పూర్వోక్తవిధానంబున గుడాచలంబు నర్పించె నేని గౌరీలోకంబునఁ గల్పవృక్షాంతంబు
వజకును నివసించి పిదప సప్తద్వీపాధిపతి యై జన్మించు. ఇంక హేమాచలవిధానంబు
వినుము. పలసహస్రపరిమితసువర్ణ మయం బగుహేమాచలం బు త్రమంబు. తదర్థంబు
మధ్యమంబు. తదర్థంబు కనిష్ఠంబు. అల్పద్రవ్యం డై నచో నేకపలంబునకు న్యూనంబు
గా కుండ నచలంబు నొనర్పవలయు. ధాన్యాచలప్రకారంబున సర్వంబును నిర్వర్తించి. 949
- గీ. వీతిహోత్రునివలనను ధాతవలన, బడిసితివి జన్మమును సర్వపాపహరణ
శక్తి నార్జించితివి నీకు సాటి యెవరు, హేమశైలంబు సద్గతి నిమ్ము నాకు. 950

- వ. అని ప్రార్థించి హేమాచలంబు నొసంగె నేని కల్పశతంబువఱకును బ్రహ్మలోకంబునం దుండి పిదప ముక్తిం బడయు ఇంకఁ దిలొచలవిధానంబు వినుము. దశద్రోణపరిమిత తిలమయం బగుతిలొచలం బుత్తమంబు. తదర్థంబు మధ్యమంబు. ద్రోణత్రయ పరిమి తంబు కనిష్ఠంబు. సర్వంబును ధాన్యాచలవిధానంబున నిర్వర్తించి. 950
- గీ. పుట్టితిరి నీవుఁ గుశమాషములును విష్ణు, దేహజన్మదమున దాన దివ్యమహిమ ప్రాప్త మై హవ్యకవ్యములందు ముఖ్య, పదము దిలపర్వతమ మీకుఁ బడయఁ గల్గె.
- క. నిను నుతియింపఁగ శేషం, డను గాను హిరణ్యగర్భుఁడను గాను శ్రీతం డను నేను మామకాఘము, లను నెల్లను నీవె గతి తొలంగింపంగఁ. 952
- వ. అని ప్రార్థించి తిలొచలం బొసంగె నేని పితృప్రసాదపాత్రం డై విష్ణులోకముం జెందం గలుగు. ఇంకఁ గార్వాసాచలవిధానంబు వినుము. వింశతిభారపరిమితకార్వాసమయం బగుకార్వాసాచలం బుత్తమంబు. తదర్థంబు మధ్యమంబు. తదర్థంబు కనిష్ఠంబు. అల్ప ధనుం డయ్యె నేని యేకభారపరిమితికి న్యూనము గాకుండ నచలంబు నొసర్పంబును సర్వంబును ధాన్యాచలవిధానంబున నిర్వర్తించి. 953
- క. తూలనగోత్తమ నాయఘ, జాలం బంతయు నడంచి నద్గతి నొందం జాలెడిశక్తి నొసంగుము, చాలుదువు శ్రీతార్థసిద్ధి సమకూర్పంగఁ. 954
- వ. అని ప్రార్థించి కార్వాసాచలంబు నొసంగె నేని యక్షయసౌఖ్యప్రదం బగురుద్రపదంబు నొందంగలుగు ఇంక ఘృతాచలవిధానంబు వినుము. వింశతిఘృతకుంభమయం బగు ఘృతాచలం బుత్తమంబు. తదర్థంబు మధ్యమంబు. తదర్థంబు కనిష్ఠంబు. అల్పధనుం డయ్యెనేని కుంభద్వయపరిమితికి న్యూనంబు గా కుండ నచలంబు నొసర్పంబును. కుంభం బులమీఁద శాలిలండులపాత్రంబు లుంచి శుక్ల వస్త్రవేషనంబు గావించి యిత్తుదండ ఫలమాల్యంబులు వానికడ నుంచి శేషం బంతయును ధాన్యాచలవిధానంబున నిర్వర్తించి.
- క. నీయందుఁ గలదు తేజః, కాయం బగుబ్రహ్మ మట్టికెత్తమున నఖిల శ్రేయముల నీయఁ జాలుదు, వీయుము నాకూర్ధ్వపదము ఘృతపర్వతమా. 956
- వ. అని ప్రార్థించి ఘృతాచలంబు నొసంగె నేని కైలాసవాసభాగ్యంబు చేకూరు. ఇంక రత్నాచలవిధానంబు వినుము. సహస్రపరిమితమాక్తికమయం బగురత్నాచలం బుత్త మంబు. పంచశతపరిమితంబు మధ్యమంబు. త్రిశతపరిమితంబు కనిష్ఠంబు. పూర్వభాగం బున వజ్రగోమేదికంబులును దక్షిణభాగంబున నింద్రనీలంబులును బశ్చిమభాగంబున పై డూర్యవిద్రుమంబులును సుత్తరభాగంబున సువర్ణయుక్తపద్మరాగంబులును నుంచి సర్వంబును ధాన్యాచలవిధానంబున నిర్వర్తించి.
- గీ. రత్నదానంబునను జనార్ద నుఁడు తండ్రి, నొందు నుందురు రత్న మునందు సురలు నీవు రత్నాచలంబువు నిన్ను శరణు, పొందితిని నీవె గతి నాకు నిందు నందు.

వ. అని ప్రార్థించి రతాచలంబు నొసంగె నేని కల్పశతాంబులను విష్ణులోకంబున
దుండి పిదప రాజేంద్రుం డై జన్మించు. ఇంకి రతాచలంబులంబు నొసంగు. దిశ
సహస్రపలపరిమితరజతమయం బగురజతాచలంబు లైయుంబు. తిష్ఠింబు మధ్యమంబు.
తదర్థంబు కనిష్ఠంబు. అశక్తం జ్ఞానవాండు విశ్వాత్మంబులంబులను దక్షిణంబు గావించి నచ
లంబు నేర్పొనుమకొనలయు. రాజలంబులంబులను సువర్ణంబులంబులను
హిరణ్మయనిరంబులను గావించి శేషం బయ్యును ధాన్యాచలంబులంబులను నిర్వ
ర్తించి. 959

క. పితరులకును శివునకు న, చ్యుతునకుం బ్రయ మయి ప్రశస్తి నొందితివి జగ
త్ప్రతితయంబున దయతో రా, జతాచలనరంబు నాకొనంగుము సూరికా. 960

వ. అని ప్రార్థించి రజతాచలంబు నొసంగె నేని యయలసహస్రగోదానదలంబు వడిసి
యాభాతసంప్లవంబుగా నొమలోకంబున నుండుండు గలుగె. ఇంక కర్మరాచలంబు
నంబు వినుము. అష్టభారపరిమితశర్కరామయం బగుశర్కరాచలంబు లైయుంబు. తిష్ఠి
ర్థంబు మధ్యమంబు. తదర్థంబు కనిష్ఠంబు. శేషం బయ్యును ధాన్యాచలంబులంబులను
నిర్వర్తించి. 961

క. మనసిజకార్యకమధ్యం, బున బుట్టి సువర్ణంబు లమృతమును ద్రావెమదే
లను దచ్చీకరమాపం, బున బడితివి శర్కరాద్రి పుడమిం బొగిడకా. 962

క. నీకుం గలమాహాత్మ్యము, వాకొన శక్యంబై యెలవారికి నై చకా
జేకొని నాప్రారణమును, నాకుం బ్రసాదంపు మవతనం బగుపదముకా. 963

వ. అని ప్రార్థించి శర్కరాచలంబు నొసంగె నేని సర్వవాచనిర్మలంబు డై బ్రహ్మమంది
రంబున గల్పశతంబు నివసించి పిదప సప్తద్వీపాధిపతి యై జన్మించు. సర్వశైలంబు
లకును మధ్యమాచలోపరిభాగంబున సువర మయంబు లగుమందారరాజితశల్పవృక్షం
బులును బూర్వహస్తమభాగంబులందు హరిచందనసంతానవృక్షంబులును నునవం
దగు. మందరంబున గామదేవుండు ప్రత్యక్షులుగను గంధమాదనంబున గుజేరుం
దక్షిణాముఖంబుగను విపులాచలంబున హంసుండు ప్రాజ్ఞులుగను సువర్చ్యమున సురభి
దక్షిణాముఖంబుగను హేమమయంబు లై యుండం దగు. విధివిధానంబున బూజించు
టయు నచలంబుల విష్ణుంభాచలసహితంబుగా బ్రాహ్మణకు దానంబు సేయుటయు
బ్రాహ్మణసమారాధనంబు గావించుటయు నతొరలవణంబుగా భుజించుటయు
వ్రతాంగంబులు గా నొనంగవలయు. 964

క. ఇది యచలదానచరితము, ముద మొదవగి నచలదానమును జేసినచో
నది యిది యని తే కుండగ, నది గోరిన నదియె కలుగు నిహపరములలోకా. 965

క. అని చెప్పుటయును భీష్ముడు, మనమున సంతోష మొంది మహనీయ విశ్
ర్తనలోకవాసభాగ్యము, నొసగూర్చెడివ్రతము చెప్పు మొక్కండు నాకుకా. 966

క. అని యడగుటయుఁ బులస్త్యుం, డేనయఁగ సంతోష మెదను నిట్లనియెను శం
తనుతనయ సప్తమీవ్రతి, మొనగూర్చును సూర్యలోక మొందెడిమహిమన్. 967

—: సప్తమీ వ్రత కవిధావకథనము. —

వ. అయ్యది కళ్యాణసప్తమీవ్రతం బనియు విశోకసప్తమీవ్రతం బనియు ఫలసప్తమీవ్రతం
బనియు శర్కరాసప్తమీవ్రతం బనియుఁ గమలసప్తమీవ్రతం బనియు మందారసప్తమీ
వ్రతం బనియు శుభసప్తమీవ్రతం బనియు సప్తప్రకారంబులు గా నయ్యె. తద్విధానంబు
వినుము. భానువారయ క్త మగుశుక్ల సప్తమి కళ్యాణసప్తమి యనంబడు. దానికి విజయ
సప్తమి యనునామాంతరంబునుం గలదు. ఆదినంబునఁ బ్రాతఃస్నానాదులు గావించి
ప్రాజ్ఞుఖంబుగాఁ గూర్చుండి నుండిలమండపంబున నక్షతలచే నష్టదశపద్మంబును దన్మధ్యం
బున వర్తులాకార మైనకర్ణికయును నేర్పటిచి ప్రాగ్దశంబున “తపనాయ” యనియును
నాగ్నేయదశంబున “మార్తండాయ” యనియును యామ్యదశంబున “దివాకరాయ”
యనియును నైర్వతదశంబున “విధాత్రే” యనియును బశ్చిమదశంబున “వరుణాయ”
యనియును వాయవ్యదశంబున “భాస్కరాయ” యనియును నుత్తరదశంబున “వికర్త
నాయ” యనియును నైశ్యాదశంబున “దేవాయ” యనియును నాదిమధ్యాంతము
లందు “నమోస్తు పరమాత్మనే” యనియును లిఖించి నమోంతంబు లగుపూర్వోక్త
నామమంత్రంబులచే నర్చించి శుక్లవస్త్రధూపదీపఫలభక్ష్యగుడలవణంబు లర్పించి
పిదప వ్యాహృతిమంత్రంబుచే విసర్జించి బ్రాహ్మణునకు గుడక్షీరఘృతాదులచే దృష్టిం
గలిగించి సహిరణ్యతిలపాత్రప్రదానంబు గావించి యాదినం బెల్ల నుపవసించి మఱు
నాఁడు కృతాహ్నికక్రియాకలాపుండై “ప్రీయతాం భగవాన్ పరమాత్మా దివాకర”
యని నచించి సహిరణ్యం బగుఘృతపాత్రంబును జలకుంభంబును బ్రాహ్మణున కర్పించి
ప్రాజ్ఞుఖం దై తాను ఘృతపాయసంబుల భుజింపవలయు. ఈవిధంబునఁ బ్రతిమాసం
బును వ్రతంబుఁ గావించుచుఁ ద్రయోదశమాసంబునందు భూషణవస్త్రసహితంబుగాఁ
బయస్విను లగుద్రయోదశగోవులను ద్రయోదశబ్రాహ్మణుల కొనంగి బ్రాహ్మణ
సంతర్పణంబు గావింపవలయు. అల్పధనం డయ్యె నేని యొక్కగోవు నై నను నొనంగి
యొక్కవిప్రున కై నను భోజనంబు పెట్టవలయు నియ్యది యనంతఫలప్రదం బగు
కళ్యాణసప్తమీవ్రతంబు. మాఘశుక్ల పంచమిదినంబునఁ గృష్ణతిలస్నానంబు గావించి
బ్రహ్మచారి యై యుపవాసంబు చేసి మఱునాఁడు కృతాహ్నికుం దై కాంచన
పద్మంబును “నర్కాయ నమ” యనుమంత్రంబు నుచ్చరించుచు రక్తకరవీరరక్తవస్త్రం
బులచే నర్పించి పంచగవ్యప్రాశనంబు చేసి సప్తమిదినంబునఁ దనకు శోకరాహిత్యంబును
నాదిత్యలోకప్రాప్తియును గలుగునట్లు సంకల్పించి విప్రునకుఁ బూజార్చనంబుగాఁ
దత్పద్మంబు నర్పించి తాను తైలవణవర్జితంబు గా భుజించి పురాణశ్రవణంబు గావింప
వలయు. ఈవిధంబున వ్రతంబు గావించుచు వత్సరాంతంబున మాఘశుక్ల సప్తమిదిన

సంబంధము బ్రాహ్మణులకు స్వర్ణపద్మయుతిం బుగళిలమును పోషించుచు చుగళియు
 యను గజిలగోవును నొసంగి బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు గావించవలయు. ఇయ్యది
 విశోకసప్తమీవ్రతంబు. మూర్ధశీర్షశుక్లపంచమీదనంబున నియతి నెత్తుటై పక్షి
 దినంబున నుపవసించి కాంచనపద్మంబు నర్పించి సప్తమీదనంబున “భాను శ్చే ప్రయతా”
 మని యుచ్చరించి సప్తమీదనంబును హేమఫలంబును శర్కరాములమును బ్రాహ్మణు
 నకు నొసంగి తాను ఫలవజ్జితంబుగా షీరభోజనంబు గావించవలయు. ద్వాదశ
 మాసంబులును గ్రీమంబుగా భానువు నర్కంబు లవి బ్రహ్మ సూర్యుడు క్షేత్రంబు
 హరి కివుడు శ్రీమంతుడు విభావసుడు త్వష్ట వరు ఋషు శుద్ధాదశనామంబులను
 బూర్వోక్తవిధానంబున దానకాలంబున దుచ్చరించుచు సప్తమీదనంబు గావించి సంవ
 త్సరాంతంబున విప్రపదపతులకు హేమపద్మహేమఫలసహితంబుగా శర్కరాకలంబు
 నొసంగి బ్రాహ్మణ సంతర్పణంబు గావించవలయు. ఇయ్యది యంతిఫలసంబంధము
 సకలపాపచ్ఛేదకంబును నేకంశతిపురుషోద్ధారకంబును నగుఫలసప్తమీవ్రతంబు.
 వై శాఖశుక్లసప్తమీదనంబున శుక్ల తిలస్నానంబు గావించి పండిలంబులందు గురుకుమ
 ముచే సకర్ణికం బగుపద్మంబు లిఖించి దానిపై “నమ స్సప్తత్రే” యని వ్రాసి యుచ్చరిం
 సలిలకుంభంబును శర్కరాపాత్రంబును స్థాపించి శుక్ల వస్త్రశుక్లమాల్యస్వర్ణ పుష్పంబు
 లచే బూజించి సౌరసూక్తజపపురాణశ్రవణంబులు గావించి పంచగవ్యపాకంబు
 నొనరించి యారాత్రి యంతయును వత్సార్కస్వర్ణపండిలప్రదేశంబునకు కయనించి యష్ట
 మీదనంబున గృతాపింకం దై యది యంతయును బ్రాహ్మణున కర్పించి శర్కరా
 ఘృతపాయసంబులచే బ్రాహ్మణులకు దృష్టి గావించి తాను తైలలహవజ్జితంబుగా
 భుజింపందగు. ఈవిధంబున బ్రతిమాసంబును వ్రతంబు నాచరించుచు వత్సరాంతం
 బున శర్కరాకలశంబును శయ్యాగృహంబులును గోవును నిమ్మంబునకు న్యూనము
 గానిసువర్ణపద్మంబును బ్రాహ్మణున కొసంగి విప్రసంతర్పణంబు గావించవలయు.
 ఇయ్యది వాజిమేధఫలప్రదంబును వంశవృద్ధికరంబును సూర్యలోకప్రావణంబును నగు
 శర్కరాసప్తమీవ్రతంబు. చైత్రశుక్లసప్తమీదనంబున గౌరసర్పపన్నానంబు గావించి
 యుపవసించి మండపంబున దిలపాత్రంబు నుంచి దానిపై సువర్ణకమలంబు నుంచి
 వస్త్రయుగ్మాచ్ఛాదనంబు గావించి గంధపుష్పములచే నర్పించి క్లో నమ స్తే పద్మ
 హస్తాయ నమ స్తే విశ్వధారిణే, దివాకర నమ స్తుభ్యం ప్రభాకర నమోస్తు తే. యని
 నమస్కరించి జలకుంభగోసహితంబుగా బ్రాహ్మణున కర్పించి మఱునాడు బ్రాహ్మణ
 సంతర్పణంబు గావించి తైలలహవజ్జితంబు గా భుజింపవలయు. ఈవిధంబున బ్రతి
 మాసంబును సప్తమీవ్రతంబు గావించుచు వత్సరాంతంబున గోశయ్యాతిలపాత్రసహి
 తంబుగా స్వర్ణకమలంబును బ్రాహ్మణున కొసంగవలయు. ఇయ్యది యక్షయలక్ష్మీ
 దాయకంబును సూర్యలోకనివాససంధాయకంబును నగుకమలసప్తమీవ్రతంబు. ఆషాఢ

శుక్ల పంచమీదినంబున నేకభక్తులు గావించి షష్ఠీదినంబున నుపనాసంబు చేసి యారాత్రి మందారంబును బ్రార్థించి సప్తమీదినంబునఁ గృతానుష్ఠానం డై తామ్రపాత్రంబునందుఁ గృష్ణతిలచే నష్టదశపద్మంబు నేర్పఱచి తత్కరికయందుఁ బద్మహస్తుం డగుసువర్ణశాస్త్రుని స్థాపించి సువర్ణ మందారకుసుమాప్టకంబుచే “భాస్కరాయ నమః”యని పూర్వదశంబునందును “సూర్యాయ నమః”యని యీగ్నేయ దశంబునందును “నర్కాయ నమః” యని దక్షిణదశంబునందును “నర్మమే నమః” యని నైర్వతదశంబునందును “వేదధామే నమః” యని పశ్చిమదశంబునందును “జండ భానవే నమః”యని వాయవ్యదశంబునందును “బూషే నమః”యని యుత్తరదశంబు నందును “నానందాయ నమః” యని యైశాన్యదశంబునందును “సర్వాత్మనే నమః” యని కర్ణికయందును బూజించి గంధశుక్లవస్త్రధూపదీపాదు లొసంగి శ్లో. సమో మందారనాథాయ మందారభవనాయ చ త్వం రవే తారయ స్వాస్మా సస్మా త్సంసారసాగరాత్. అని ప్రార్థించి యది యంతయును బ్రాహ్మణున కర్పించి తైల లవణవర్జితంబుగాఁ దాను భుజింపవలయు. ఈవిధంబునఁ బ్రతిమాసంబును సప్తమీ వ్రతంబు గావించుచు సంవత్సరాంతంబున సువర్ణ మందారకుసుమభాస్కరపద్మసహితం బగుతామ్రపాత్రంబును గలశంబుపై నుంచి గోవస్త్రదక్షిణాసహితంబు గా బ్రాహ్మ ణున కర్పించి విభవానుసారంబున బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు గావించవలయు. ఇయ్యది సకలపాపాపహంబును సూర్యలోకవాసప్రసంగంబును నగుమందారస ప్తమీవ్రతంబు. ఆశ్వ యుజశుక్లసప్తమీదినంబునఁ గృతానుష్ఠానం డై కపిలధేనువును బూజించి శ్లో. సమామి సూర్యసంభూతా మశేషభువనాలయామ్, త్వా మహం శుభకల్యాణి స్వశరీరవిశు డయే. యని ప్రార్థించి తామ్రపాత్రంబునందుఁ దిలప్రస్థంబు నుంచి దానిపైఁ గాంచన వృషభంబు నుంచి పూజించి వస్త్రమాల్యఫలభక్ష్యఘృతపాయసాదు లర్పించి “యర్యమా ప్రీయతా”మని యుచ్చరించి యది యంతయును బ్రాహ్మణున కొసంగి పంచగవ్యప్రాశనంబు గావించి స్పండిలంబున శయనించి మఱునాఁడు విభవానుసారం బుగఁ బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు గావించవలయు. ఈవిధంబునఁ బ్రతిమాసంబును సప్తమీ వ్రతంబు గావించుచు వత్సరాంతంబునఁ దిలప్రసనువర్ణ వృషభయుక్త తామ్రపాత్రంబును గోవును వస్త్రంబులును శయ్యయును “విశ్వాత్మా ప్రీయతా”మని యుచ్చరించి బ్రాహ్మ ణున కొసంగవలయు. ఇయ్యది బ్రహ్మహత్యాఘ్రాణహత్యాదిమహాపాతకనాశనం బును లక్ష్మీకీర్తిదాయకంబును సూర్యలోకప్రతిష్ఠాపకంబును నగుశుభసప్తమీవ్రతంబు.

క. ఈసప్తమీవ్రతంబులు, చేసిన నేడేండ్లు సకలసిద్ధులు గలవాఁ

డై సప్తలోకములు నిజ, దాసత్వంబును వహించుధామముఁ జెందున్.

969

క. అనపుడలి దేవవ్రతం డి, ట్లనియె మహాభాగ యేల యాచిర్యావం

బును తెండెనొ కుంభమునం, దు నగస్తుఁడవు చెప్పుము వినఁ గుతూహల మధ్యెన్.

— అగస్త్యుడుంబోత్పత్తిహేతుకథనము :—

- వ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుం డాతని కిట్లనియె. 971
- సీ. మును మహేంద్రుఁడు దైత్యులను వధించుట కాన, తీయంగ వహ్నికి వాయువునకు
వాయుసాహాయ్యంబువలన నిర్దగంబు, గాఢింప దొడఁగె రాక్షసుల నన్ని
యంతట దారకాద్యసురాధిపతు లెల్ల, సరిగి భీతిని జొచ్చి రింబునిధిని
నప్పు డుపేక్షించి రాదైత్యులను వారు, దాగికింటును సముద్రంబునందు
- ఆ. నంతఁ గొంతకాల మరిగినప్పటి, సప్తపులు నిశీథమందు వచ్చి
మునుల దేవతలను మనుజుల హింసింపఁ, దొడఁగి రుండి పట్టఁ గడలిలోన. 972
- గీ. అట్లు దానవపీఠచే నార్తి నొంది, జంతుకోటలు క్రమముగా సమయ చుండ
దావదశసహస్రయుగములు దాటి పోయె, సంతట మహేంద్రుఁ డాగ్రహం బంకురింప.
- క. పిలిపించి యగ్నిమారుత, ముల వహ్నిశ్వసనులార మూఁడెను లోకం
బుల కెల్ల హాని దైత్యుల, వలనను మును మీరు వారి వదలిపోవక. 974
- గీ. ఐనదానికీఁ జింతించు టనుచితంబు, గతజలంబున కేటికి గట్టఁ గట్ట
నుదధి నెండించి యిప్పు డందొదిగి యున్న, యనురుల దహింపుఁ డని వారి కాజ్ఞ నొసంగె.
- సీ. ఆయాజ్ఞ నవ్వార లాలింపి సురేంద్ర, యబ్ధి నెండింప న్యాయంబు గాదు
సింధుశోషణమునఁ జేకూరు బహుజీవ, సుఖంబులకు వృథా సంతయంబు
కావున దైత్యోపహూతంబునకు నుపా, యంతరం బే దేని యరయ నొప్పు
నని పలుకుటయు నింద్రుఁ డాత్మలోఁ గ్రోధాన్ని, ప్రబ్బలిల్లంగ వారలను జూచి
- గీ. యేల యధిక్రవసంగము లే నొసంగి, నట్టియాజ్ఞను మీటి మా లాడ నగునె
యవనిలో మీ రచేతనం బగుపదార్థ, మందు మునిరూపమునఁ బుట్టు డని శపించి.
- గీ. అగ్ని నీ వంబుధిని గ్రోలునపుడు నీకు, శాపముక్తి ఘటిల్లును శ్వసన శాప
ముక్తి కలుగుఁ గాలక్రమంబునను నీకు, నని ప్రసాదించి వెన నదృశ్యత్వ మొడవ. 977
- క. ఆవల వారలు పడి యిల, నావిర్యావంబుఁ గుంభమం దొందిరి మి
త్రావరుణులవీర్యంబున, నాపుడు భీష్ముఁడు పులస్త్యునకు నిట్లనియె. 978
- గీ. స్వామి తద్వీర్యమున వారు సంభవించ, నేమి హేతువో వారిపే శ్శేమి చెపుమ
యనుటయుఁ బులస్త్యుఁ డిట్లనియెను నరేంద్ర, వినుము తద్దాథ చెప్పెద విశదముగను.
- సీ. మును ధర్మనుతుఁ డయి వనరుహత్యుఁడు పుట్టి, గంధమాదన మనుగ్రావమందు
నుగ్ర మైనతపంబు నొనరించు చుండంగఁ, జిత్తంబునను భీతిఁ జెంది వ్రజి
కావింపఁగను దత్తపోషిష్ణుమును వేగ, రావించి మాధవభావజాలను
వారి కర్హం బైనగౌరవం బొనరించి, సలుపఁగాఁ దగినజరమును దెలిపె
- గీ. సంతటను వారు తోడ్కొని యచ్చరలను, గంధమాదనగిరికి శీఘ్రముగ సరిగి
స్వీయనై పుణ్యమున శౌరి చేయుతపము, భగ్ను మొనరించి రాచక్రపాణి యంత.

— ఊర్వశీ వృత్తాంత కథనము : —

- క. తనతపము భంగ మొనరిచి, రనుక్రోధముతోడ నమరు లందఱు మోహం
బును జెందఁగఁ బుట్టించెను, దనయూరువునుండి యొక్క-తపనీయాంగిణ్. 981
- వ. ఆజగన్మోహిని యూరుసంజాత యగుటంజేసి యూర్వశి యనువేరం బరగి లోకంబుల
నెల్లఁ గలంగింపం దొడంగె. 982
- సీ. అపుడు మిత్రుడు చూచి యామనోహరగాత్రి, నభిలషింపఁగ నామె యనుమతించి
యర్క-లోకంబున కరుగు చుండఁగ గాంచి, నడుమను వరుణుఁ డానళినముఖిని
భామిని నీమోద నామానసము లగ్న, మయ్యె నుండుము మదభ్యాశమంద
యని పలుకుటయు నిట్లు లనియె నూర్వశి మిత్ర, వృత నై ననే నెట్లు లిచట నుండు
గీ. ననుడు వరుణుండు తదాభవమును గ్రహించి, కలికి నీమది నామోద నిలిపి పొమ్ము
నాఁగ నాకాంత యట్లె యొనర్చి చనియె, సమితృనన్నిధి కది కర్మసాక్షి యెఱింగి. 983
- గీ. ఓసిదుర్మార్గురాల సీ వుర్విలోన, బుధతనూజునిఁ బొందుము పొమ్మటంచుఁ
దిట్టటయు నామె పడియె ధాత్రీతలమున, నంత మిత్రా వరుణులు కామార్తు లగుచు.
- క. తమవీర్యంబును నొకకంఠ, భములోపల విడువ నందుఁ బ్రభవించి రగ
స్త్రమునియు వసిష్ఠమునియును, సమధిక మగుబ్రహ్మవర్చసం బుట్టిపడెన్. 985
- క. అనవుడు భీష్ముండు సంతన, మును జెంది మహాత్మ్య కాంక్ష పుట్టెను వినఁగన్
ధనకాంతాధర్మంబుల. నని వేడఁ బులస్త్విఁ డిట్లు లతనికి వినిచెన్ 986
- సీ. జననాథ మును మహేశ్వరునిసన్నిధి కేగి, పరమేష్ఠి మ్రొక్కి- తచ్చరణములకు
సీపు న న్నిపుడు ప్రక్షిందినవిధమున, నడుగ నాతని కీట్లు లనియె హరుండు
పద్మజ వచ్చుద్వాపరయుగంబునఁ బుట్టి, యదుకులంబునఁ గృష్ణఁ డవనియందుఁ
గుశలత్వమునను బోడశసహస్రాంగనా, యతుఁ డయి క్రీడించు చుండుతఱిని
గీ. పోవు చుండంగ సత్సంధున మనోజ, రూపుఁ డగుసాంబుఁ డాతనిరూపు చూచి
'కామసంతప్త లై యుండఁ గాంత లెల్ల, శార్ఙ్గ గ్రహించి యది దివ్యచక్షువునను.

— కృష్ణఁడు విజృంభనలమకవింతుట : —

- ఆ. కాంతలార మీకుఁ గలిగినకామంబు, తేటపడియె దివ్యదృష్టియందు
దన్యు లవహరించెదరుగాక మి మ్మని, శాప మొనఁగె నంతఁ జాన లడలి.
- క. ఊమియింపుము మాయపచా, రము నని వేడికొన విప్రరశ్రవుండు నిజ
ప్రమదలను జూచి యిట్లనుఁ, గమలేక్షణలార యేల కలవరపడఁగన్. 989
- క. ఉపదేశించును మీకున్, దపోధనోత్తంస మైనదాల్చుకొండు వ్రతమున్
గృహతోడఁ జెందఁగల రా, యుపకారమువలన మీర లుదారంబున్. 990
- సీ. అని చెప్పి విడిచి వారిని దివంబున కేగెఁ, దాను వచ్చినపని యైనకతన
నప్పుడు యధుకులం బంతయు శమియించె, జౌరజితుం డయ్యె సవ్యసాచి.

కృష్ణాంగనలు చోరహృత లయి వ్రతపడి, భ్రంశంబునకు ముఖమంచు నుండ
గమలాసనునివేరణమున దాల్చుచు నున్న, తాపనం జవ్వనికరికి వచ్చె

- గీ. నరుగుడెంచినతపసి కత్తరుగు తెల్ల, వందనము చేసి తమపూర్వవైభవముల
నెల్లను దలంచికొని యేడ్చియేడ్చి తుదకు, నిట్లు లదిగిరి మానికైదులు నిలిచి. 991
- గీ. మానివర దన్యు లపహరింపంగఁ జెడితి, మన్నివిధముల వేశ్యార్థమై మౌనము
బరమపురుషునిసంగభాగ్య మొంది, పట్టిమే మిట్లు గా నేమి యగుచో కరమా. 992
- క. అనదల మగుమామిదను, గనికర మొక్కించె యనిచి కలపర్వము
వినిపింపుము నావుడు న, మునివరు డిట్లనియెఁ శత్రుముగఁ గ్రువ యెలయె. 993
- సీ. సతలూర మున్ను వై శ్యానరునకు మీర, లచ్చర లై పుట్టి యట్టిరజిసి
చని మానసప్రదంబున కొక్కనాఁ డందు, జలహారకృష్ణ సలుపు చుండ
దైవికంబుగ నారదమహర్షి యుచ్చోటి, కరుడేర మొక్కక యవగణించి
నారద మా కెట్లు నారాయణుడు భర్త, యగునొ చెప్పము నాఁగి సమ్మహర్షి
- గీ. చెత్రవై శాఖశుక్ల పక్షములలోని, ద్వాదశీదినమందు సువర్ణపరిక
రములతోడను శయ్యాద్వయమును ద్వీజున, కిచ్చు నెడ నగు యవ్యదభీష్మసిద్ధి. 994
- క. అని పలికి పూజ్య లగువా, రిని వీక్షించియు నమనఁచిపనిదోషం
బునఁజేసి మీరు వేశ్యా, జనవృత్తిని బ్రతుకుఁ జూచు శాపం బిచ్చె. 995
- క. ఆకతమున హరివలన, జేకూరిన శాపమునను జేట్టు బొదవె
మీ కిట్లు లింకఁ బూజ్య, స్త్రీకిం గలధర్మ మూని చెందుడు ముక్తి. 996
- వ. మున్ను దేవాసురయుద్ధంబున నసంఖ్యాకు లగురాక్షసు లమరులచే నిహతులు గా
శతకహాస్రసంఖ్యాకంబు లగుతత్కళిత్రసందోహంబులు పరపరిభుక్తుంబు లై పరితపించు
చుండ వారలం గాంచి దేవేంద్రుండు కరుణార్ద్రహృదయుం డై నృసమందిరంబులందును
దేవాలయంబులందును బ్రాహ్మణగృహంబులందును బరిచర్యఁ గాంచుచు వేశ్యా
ధర్మంబుచే పర్తి తరింపుఁ డని ప్రబోధించె. 997
- క. అనవుడు వారలు సంతస, మును జెంది మనంబులోన మునివర వేశ్యా
జనధర్మంబులు మాకు, వినిపింపుము నాఁగి నతఁడు విని యిట్లనియె. 998

—: వేశ్యరర్థ కథనము :—

- సీ. ద్రవ్యవిహీనుని దరికిఁ జేర్చంగరాదు, చన దొక్కరునియందె మనసు నిలుప
రూపవంతుం డైన రూపహీనుండైన, ద్రవ్యదండె భజింపఁ దగినవాడు
పరిమళవస్తుసంభారంబు ననిశంబు, దగు నలందికొనంగఁ దనువునందుఁ
దెలిచల్వలను దాల్చి నెలివాకిటను నిల్చి, కను చుండవలయుఁ గ్రేగంటితోడ
- గీ. మఱియుఁ బూజ్యదినంబు సప్తమైన, తఱిసి శక్తికొలదిని దగు నొనర్ప
ధర్మిగోపేమధాన్యాదిదానములను, బాత్రుం డై నట్టిశ్రోత్రియబ్రాహ్మణునకు. 999

వ. అదియుంగొక భానువారంబునాడు హస్తపుష్కపునర్వసునక్షత్రంబులలో నే దేని ప్రాప్తించినప్పుడు సర్వాషధిన్నానంబు గావించి మండపంబు నిర్మించి యందు రతిమన్మథుల లక్ష్మీనారాయణభావంబుతో నావాహించి కామునిపాదంబులు మోహకారి జంఘలును గండర్వనిధిమేహనంబును బ్రీతిమంతనికటియును సౌఖ్యసముద్రుని నాభియును రామునియుదరంబును హృదయేశునిహృదయంబును నాహ్లాదకారి స్తనంబులును నుత్కంఠనికంఠంబును నానందకారియాస్యంబును బుష్పచాపునివామాంగంబును బుష్పబాణునిదక్షిణాంగంబును ననంగునిహాళియును నులోమునిదేహంబును సర్వాత్మునిశీరంబును రతిసర్వాంగంబులును యధావిధి పూజించి శ్రీపతికిఁ బ్రణామంబు తాత్త్వధ్వజాంకుశధరునకు నమస్కారంబు శంఖచక్రగదాధరునకు వందనంబు పీతాంబరధరునకుఁ బ్రణతి నారాయణునకుఁ గేల్మోడ్పు కామదేవాత్మునకు జోహారు శాంతికి నమస్కారంబు ప్రీతికిఁ బ్రణామంబు రతికి నతి శ్రీకి వందనంబు పుష్టికిఁ బ్రణతి తుష్టికిఁ గై మోడ్పు సర్వాంగసుందరికి సాష్టాంగంబు. అని నమస్కరించి ధూపదీపనైవేద్య తాంబూలాదు లర్పించి పిదప బ్రాహ్మణుని మాధవుని గా భావించి పూజించి మాధవుండు ప్రీతుం డగుఁగాక యని ఘృతపాత్రయుక్తం బగుతండలప్రసంబు నాతని కొనంగి యాత్మార్పణంబు గావించి తదిచ్చానుకూలంబు గా దాను వర్తింప వలయు. అట్లు ద్వాదశమాసంబులు గడపి త్రయోదశమాసంబునఁ బట్నీయుతుం డగుబ్రాహ్మణుని నర్పించి హేమసూత్రాంగుళీయాదిసర్వాభరణంబులచే నలంకరించి నూతనవస్త్రంబులు ధరింపం జేసి గుడకుంభోపరిప్రపూజితంబును స్వర రతిప్రతిమా సహితంబును నగుకామదేవస్వరప్రతిమను దామ్రపాత్రంబునం దుంచి యిత్తుదండ కాంస్యభాజనంబులతోడ.

1000

గీ. మదనమాధవులందు నామదికి భిన్న, దృష్టి జనియింప కుండెడిరీతి సంత
తంబును ననుగ్రహింపుము ధరఃశేదేవ, యనుచుఁ బ్రార్థించి యిచ్చి యాతనికి సంత.

వ. దీప్తికోపానహచ్చత్రపాదుకాసనంబులును సోపసగరం బగుశయ్యయును బయస్విని యగుగోవును నర్చింపవలయు.

1002

క. అది మొదలుగ రత్నార్థము, సదనంబున కేఁగుడెంచుజారుని హరిగా
మదిలోన నెంచి కూడెన, నొదవదు పాపము స్వధర్మయుక్తం బగుటకొ.

1003

క. అదె మోక్షము నొనగూర్చును, దుడకుకొ బాణ్యాంగనలకు దుఖంబుల కా
స్పద మగునట్టిశరీరం, బుడయింపదు మరలఁ దుచ్చయోనులయందుకొ.

1004

క. అనవుడు వారలు సంతస, మును జెంది తదుక్తధర్మమున వర్తిలుచుకొ
దనుష్టులూ వోడెడిదాఁకను, ననంతరము చెంది రవ్యయం బగుపదముకొ.

1005

గీ. అని వధిరాదుటయును భీష్ము డాలకించి, స్వామి పట్నీవియోగము సంభవించ
కుండఁ బురుషుఁడు భర్తృవియోగ మొదవ, కుండ నతివయు నెద్దాన నుండుఁ జెప్పుమ.

వ. అని యడుగుటయును బులన్తుఁ డాతని కిట్లనియె.

1007

— అశున్యకయనక్రతకథనము :—

సీ. అనఘ శ్రావణమాసమందుఁ గృష్ణద్వితీ, యాదనమందు డీర్ఘరాత్రవమున
లక్ష్మీతో శ్రీవత్సలాంధనుండు వసింది, యుండుట నెడఁబాయ కుండ సతము
జగములందు నశూన్యశయనద్వితీయ నా, గణ్యత కెక్కె నాపుణ్యదిఁము
తత్పుణ్యదినమున దైత్యాది నచ్చించి, శ్రీవత్సలాంధుఁ డ్రీఁవాస

ఆ. క్షయము నొంద కుండుగాక నాగార్హస్థ్య, మగ్న లుండుగాక యవేరతము గ
దుఃఖపడక యుండుదురుగాక పితరులు, తృప్తి గలుగుగాక దేవతలు. 1008

చ. ఎపుడును లక్ష్మీతోడ వసియిందుచు నున్నటు లీవు పత్నితో .

నెపుడును నేనుగూడ వసియుంతునుగాక త్వదీయశయ్యయె

ల్లపుడును శూన్యతఁ గననియట్టులె మామకశయ్యగూడ నె

ల్లపుడును శూన్యతఁ గనని దైవిలసిల్లునుగాక తేజతోఁ.

1009

వ. అని ప్రార్థించి యది మొదలు గ మాసపత్యప్రయంబు తెల్లవారయెరవరితయు గా
న క్తభోజనంబు గావించి లక్ష్మీపతిని బూజించుచుఁ దదంతంబునందు విప్రదంపతుల
నర్పించి విప్రునకు నువరశ్రీఽతిప్రతిమయును సోపస్కరం బగుశయ్యయును జలకం
భంబును పాదుకాచ్చత్రచామరాసనాదులును వసనాలంకారంబులును దత్పత్నికి
వస్తుభూషణంబులును భక్త్యభోజ్యభాజనంబులును చర్చింపవలయు నియ్యది యశూన్య
శయనప్రతంబు. 1010

క. ఒనరించు నెడల సీవ్రత, మును వెలఁదులు పతివియోగము సోపిరహం

బును బురుషులు చెందక యిహ, మునఁ బరమున సఖిసౌఖ్యములు గాంతు రొగి.

గీ. అని వచించుటయును భీష్ముఁ డాత్మలోన, హర్షమును జెంది మహాసీయ యాన తిమ్ము
వినఁగను దటాకవిధి నుద్భవించె నాకు, నిచ్చ యనఁగను విధిసూచుఁ డిట్లు లనియె.

— కటాకవిధికథనము :—

వ. ఉత్తరాయణంబున శుక్లపక్షంబున దొక్కపుణ్యదినంబునందుఁ దటాకసమీపప్రదేశం
బునఁ జతుర్థస్తవరిమితంబును జతుర్దశంబును జతుర్ముఖంబును నగువేదికయును
ఋషిదేశమాస్తవరిమితంబును జతుర్ముఖంబును నగుమండపంబును నిర్మించి వేది కంతటను
నరత్నమాత్రంబులును ద్రిమేఖలంబులును యోనివక్త్రంబులును నగుగర్తంబులు తొమ్మిది
గాని యేడుగాని యెడుగాని యేర్పఱిచి షట్సప్తాంగుశమాత్రవి స్తుతంబును వితస్తిమా
త్రంబును నగుయోని నేర్పఱిచి వాని నన్నింటిని బతాకాధ్వజశోభితంబులుగను సర్వ
వర్ణంబులుగను గావించి మండపంబున కప్పదిశలయందును నశ్వత్థోదుంబరప్లక్షవట
శాఖాకృతంబు లగు నష్టద్వారంబులు గావించి యందు నెనిమిదిమందిహోతరులు నని

మిదిమందిద్వారపాలకులను నెనిమిదిమందిజూపకులను నేర్పడిచి ప్రతిగిర్తంబునందును గలశంబును యజ్ఞోపకరణంబులును నాసనంబును దామ్రపాత్రంబును నుంపవలయు. ప్రతిదేవతకును ననేకవర్ణంబు లగుబలుల నాచార్యుండు భూమిపై వైవవలయు. క్షీర వృక్షకృతంబును నరత్నిమాత్రంబుగాని యజమానప్రమాణంబుగాని యగుయూపంబును స్థాపింపవలయు. పంచవింశతినంఖ్యాకు లగుఋత్విజులను హేమకుండల పవిత్ర కటకవననభూషణులం జేసి యాచార్యుని నందఱకుంబైను ద్విగుణంబుగ సమ్మానించి నువర్ణ మయంబు లగుకూర్మమకరంబులను రజతమయంబు లగుమత్స్యదుందుభంబులను దామ్రమయంబు లగుకుశీరమండూకంబులను నయోమయంబు లగుశిశుమారకంబులను స్వర్ణపాత్రంబునంబైతికొని సర్వాపధిజలస్నాతుం డై యజమానుండు పశ్చిపుత్రపౌత్ర సమేతంబుగాఁ బశ్చిమద్వారంబునుండి యాగమండపమునందు మంగళ వాద్యనాదంబులతోఁ బ్రవేశించి వేదికపైఁ బంచవర్ణరజశ్శోభితం బగుమండలంబు గావించి దానిపైఁ బద్మగర్భం బగుఊడశారచక్రంబు నేర్పడిచి దాని కష్టదిక్కులం దును విధివిధానంబున నష్టదిక్పాలకులను స్థాపించి తన్మధ్యంబున వారుణకలశంబు స్థాపించి యచ్చటన బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులను వాణీలక్ష్మీపార్వతులను వినాయకుని గ్రహంబులను స్థాపించి సుబ్బలోకశాంత్యర్థంబు భూతగ్రామంబును స్థాపించి రత్న గర్భంబు లగుకుంభంబులను వస్త్ర మేష్టితంబులం జేసి పుష్పగంధాదులచే నలంకరించి యం దుంచి యాచార్యపూజ గావించి పూర్వద్వారంబున బహ్వృచులను దక్షిణ ద్వారంబున యాజుషులను ఒశ్చిమద్వారంబున సామగులను సుత్రద్వారంబున నాధర్వణులను నియమించి యుదఙ్ముఖంబుగ దక్షిణభాగంబున నుపవిష్టం డై వేద విదులను బఠించుటకును యాజకులను యజించుటకును జూపకులను జపించుటకును నాదేశించి యగ్నిని జ్వలంపంజేసి ఋత్విజులతోడం గూడి మంత్రపురస్సరంబుగ నాజ్యసమిధోమంబుఁ గావింపవలయు. శాంతిశాద్రపావమాననుమంగళపురుషసూక్తంబులను బహ్వృచులను శాక్రశాద్రసౌమ్యకౌశ్మాండజాతవేదసౌస్సరసూక్తంబుల యాజుషులను జపింపవలయు. వైరాజిపౌరుషసూక్తరుద్రసౌపర్ణికైవలపంచనిధనగాయత్ర జ్యేష్ఠసామవామధేవ్యబృహతానుమకారవగోవత విశీర్ణ రక్షోఘ్న యమరథంతరంబులను సామగులను గానము చేయవలయు. శాంతికపాష్టికంబులను నాధర్వణులు జపింపవలయు. ఉచిధంబున మంత్రంబులచే నధివాసనంబు గావించి గజాశ్వరథ్యావల్లికసంగ మువ్రజగోకులంబులనుండి మృత్తికను గ్రహించి యదియును నోషధులును రోచనా సిద్ధాంతగుగ్గులుగంధంబులును గుంభంబులంధుంచి పంసగవ్యసహితంబుగాఁ దజ్జలంబుచేఁ బ్రాత్రసమస్తాన్యైదులకును గర్తకును స్తుతనంబు గావింపవలయు. మఱునాడు ప్రాతః కాలంబునఁ గర్త కృతస్నానాద్విక్రియాశ్చల్లాపుం డై బ్రాహ్మణులకు శక్తిలోపంబు లేకుండ నుజ్జుగోవులనుగాని ధేనుబధిగోవులనుగాని ముష్పదియాజుగోవులనుగాని యిరువది

యెదుగోవులనుగాని యొసంగి తర్వాత సంతర్పితం బగుశుభలక్షణమునఁ గనకాలా
కృతం బగుగోవును వేదఘోషంబులతోడను మంగళవాద్యనాదంబులతోడను జటాక
జలుబునందు దివి సామగ్గుం డగ్రబ్రాహ్మణునకు దాని నొసంగి క్షిప్రం బుడరత్న
సమన్వితంబును మకరమత్స్యాదిశోభితంబును వేదవేదాంగపాఠగవిప్రవత్సయస్థలం
బును మహానదీజలోపేతంబును దధ్యక్షతయు క్తంబును నగుసువర్ణపాత్రంబును "నాభో
హిష్టా" యనుమంత్రంబుతో నుత్తరాభిముఖంబు గాఁ జటాకజలమస్థంబున విశువ
వలయు. అట్లు కావించి వచ్చి మండపంబును బూజించి యంతలను ఒలి వైచి మరల
నాలుగుదినంబులు హోమంబు గావించి యజ్ఞపాత్రంబులును యజ్ఞోపవీరణంబులును
మండపంబును ఋత్విజులకు సమంబుగా నొసంగి హేమపాత్రంబును శయ్యయును
గురువ్రత కొసంగి విప్రసహస్రంబునకుఁగాని విప్రాష్టకతంబునకుఁగాని పంచానత్పింఘ్యాక
విపులకుఁగాని వింశతినంఘ్యాకవిపులకుఁగాని శక్తిలోపంబు లేకుండ భోజనంబుఁ జెట్ట
వలయు. ఇది పురాణప్రోక్తం బగుతటాకవిధి. ఈవిధివిధానంబునఁ గూఠవాపీపుష్కరిణీ
ప్రతిష్ఠలును గావించవలయు. ఇట్లే మంత్రవిశేషంబులతోడఁ బ్రానాదోద్యానప్రతిష్ఠలును
గావించవలయు. ప్రావృట్కాలసితం బగుతోయంబును శరత్కాలసితం ఒగునలింబును
నగ్నిష్టోమశతసంబులు. హేమంతసితం బగుజలంబు వాజపేయాత్కాశ్రితసంబు.
శిశిరసితం బగుతోయం బశ్వమేధసంబు. వసంతగ్రీష్మసితం బగుతోయంబు రాజసూ
యాధికంబు.

1013

క. అల్పద్రవిణం డై నను, నల్పవ్యయముననె చేయ నగును బ్రతిష్ఠల్
కల్పసహస్రము దాన న, నల్పం బగుబ్రహ్మపదమునందు వసించుకొ. 1014

క. అనవుడు భీష్ముడు హరం, బును జెంది మహాత్మ్య చెపుము భూరుహవిధి నాఁ
గను బ్రహ్మసుతుండు కౌతుక, మెనయంగను లోన నలసి కట్లు వచించెకొ. 1015

—: పాద వ విధి క త న ము :—

- క. జనవర తటాకవిధిచా, యను బాదపవిధి నొనర్ప నగును విశేషం
బును మాత్రము నచియించెద, వినుము మహాఫలము గలుగు వినుటనె నీకుకొ.
- ప. సర్వాషధిర్థసి క్తంబు లగువృక్షంబులకు మాల్యంబు లలంకరించి వస్త్రపరివేష్టనంబు
గావించి సువర్ణసూచిచే గర వేధంబు చేసి హేమశలాకచే నంజనంబు పెట్టి యెదుగాని
యెనిమిదిగాని సువర్ణఫలంబు లతికించి వానిని వేదికయందుఁ దామ్రపాత్రంబులోఁ
జెట్టి సర్వధాన్యవృతంబులు గాఁ జేసి వానిపైఁ గుంభంబుల నుంచి పూజించి గుగ్గలు
ఘోషంబు వైచి మఱుసాడు బలినివేదనము గావించి వృక్షస్థాపనంబు చేయవలయు.
హోమంబు ఘృతయజ్ఞవృత్తిలచేతఁ గావించవలయు. పాలాశసమిధలు శ్రేష్ఠంబులు.
- క. ఆరామస్థాపకు లగు, వారికి ఫలియించు సర్వవాంఛ లటంచుకొ
బేదహాస క్షేల యొకతరు, వాలోకించిన సమస్త ముబ్బుచు నుండకొ. 1018

- గీ. తరువులను నాటునెడలఁ దీర్ఘములలోన, నవియొనర్చుచు నుండు నిత్యమును నాటి
నట్టివారికి స్వర్గసౌఖ్యంబు గలుగఁ, దర్పణముఁ బిండదానంబుఁ దనయు లట్ల. 1019
- గీ. నుతులు లే నట్టివారికి నుతుల నొసఁగు, సతులు లే నట్టివారికి సతుల నొసఁగు
ధనము లే నట్టివారికి ధనము నొసఁగు, బాదుకొల్పినచోఁ దమ్ముఁ బాదపములు. 1020
- క. తనవంశము తరియించును, దనపితరుల కొదవు స్వర్గధామము తానుక
జను బ్రహ్మలోకమునకుఁ, మనుజుం డెవఁ డేని నాఁటినను వృక్షములక. 1021
- సీ. బ్రహ్మదంబు పలాశపాదపం బశ్వత్థ, మాయురారోగ్యప్రపదాయకంబు
దాడిమి పత్తిప్రదంబు కన్యాదంబు, జంబువు ఖదిరంబు జాడ్యహరము
శోకనాశకరం బశోక మంకోలంబు, వకుళంబు వంశప్రవర్ధకములు
ష్లక్ష మధ్వరఫలప్రద మాయురై శ్వర్య, పరిపోషకము నింబపాదపంబు
- గీ. ద్రాక్ష సర్వాంగసౌందర్యదంబు పనస, పాదపము శ్రీప్రదంబు సౌభాగ్యదంబు
చంపకము పుణ్యసంధాయి చందనంబు, కేళిరతిదాయి కేతకి క్లేశనాశి. 1022
- గీ. ప్రేతదేహప్రదంబు విభీతకంబు, నారికేళంబుబహుసతీకారకంబు
తాళవృక్ష మపత్యవిధ్వంసకంబు, పరవధూకుట్టిని కరీరపాదపంబు. 1023
- క. చెప్పితిని సంగ్రహంబుగ, నిప్పుడు నీ కేను కొన్ని వృక్షములను నీ
చొప్పున ననేకములు గల, విష్ణుధివి శుభాశుభంబు లిచ్చెడితరువుల్. 1024
- గీ. రోషణము చేయఁ దగినభూరుహము లేవో, రోషణము చేయఁ దగనిభూరుహము లేవో
తెలిసికొని శాస్త్రమున నాటవలయు నాటఁ, దగినవృక్షంబులను ధర్మతత్పరుండు.
- క. అని చెప్పుటయును భీష్ముండు, విని సంతస మొంది స్వామి వేడుక గలిగెక
వినఁగ సతీజననకథక, వినిశింపుము నాఁగ నిట్లు విధినుతుఁ డనియెక. 1026

—: ప తీ జ న న వృ త్తాంత క త న ము :—

- సీ. ప్రళయకాలంబు సంప్రాప్తంబు గా మున్ను, విశ్వంబు లెల్లను విలయ మొందె
దానిచే సర్వభూతగతసౌభాగ్యంబు, చని జనార్దనునివక్షమునఁ జేరె
నంతట జరుగంగఁ గొంతకాలం బొక, తఱిఁ బునస్సృష్టికిఁ దలచి ధాత
హరికడ కేఁగి యి మ్మనియె సౌభాగ్యంబు, నొప్పండయ్యె నుపేంద్రుఁ డొసఁగ దాని
- గీ. నప్పు డజునకు శౌరికి నధిక మైన, కలహము జనించె దానిచేఁ గలిగె హరికి
హృదయమునఁ గ్రోధ మది తాపహేతు వై నకతన సౌభాగ్య మంతయుఁ గరఁగి జాతె.
- సీ. రసరూపమును జెంది స్రవించు సౌభాగ్య, మును దక్షుఁ డాకసంబుననె నిలిపి
కడుపారఁగను ద్రావి విడువఁ దచ్చేపంబు, పడి భూమిపై ని నిష్ఠానములుగఁ
గునుమంబు గఁ గుసుంభగోక్షీరలవణేక్షు, రాజధాన్యకవృక్షరాజములుగ
నమ్రవిధం బయి యలరారె నవియె సౌ, భాగ్యావృక్షంబు నాఁ బరగె భ్రువని

- గీ. బ్రహ్మపుత్రునిచేతను ద్రావఁబడిన, యదియె కన్యకగాఁ బుట్టి యతని కొందె
సతి యనెడినామ మామెను శంకరుండు, కోరి గ్రహియించె బత్నిగాఁ గోర్కి తీర.
- క. ఆమెయె త్రిలోకసుందరి, యామెయె పరదేవి లలిత యామెయె సకల
క్షేమప్రదాత్రి యామెయె, యామెనె తగు మోక్షకాంతీ యారాధింపఁ. 1029
- క. అని చెప్పుటయుఁ దదారా, ధనముం గావించువిధము దయతో నాకుఁ
వినిపింపు మనుచు శంతను, తనయుఁ డడుగ నిట్లు బ్రహ్మతనయుం డనియెఁ. 1030

—: సౌఖ్యగృహ సప్రకటనము :—

- వ. చైత్రశుక్ల తృతీయాదినంబునఁ బూర్వాష్టమంబునందు నతీదేవిని బరమేశ్వరుండు పెండ్లా
డుటంజేసి యాదినంబు పరమపవిత్రదినం బయ్యె. ఆపుణ్యదినంబున స్వర్ణ మయంబు లగు
సతీమహేశ్వరప్రతిమలకుఁ బంచగవ్యగంధోదకాదులచే నభిషేకంబు గావించి దేవీశివుల
పాదంబులును జయభవులగుల్బంబులును భవానీత్ర్యంబకులజంఘంబులును విజయాభ
ద్రౌణ్యరథజానువులును వరదాహరికేతులయూరువులును రతిశంకరులకటులును
గౌతమీశూలులకటులును మంగళాశూలపాణులయూరుంబులును నీశానీసర్వాత్ముల
కుచంబులును రుద్రాక్షిదీదాత్ములకంఠంబులును ననంతాత్రిపురఘ్నులకరంబులును గాఢా
నలప్రియాత్రిలోచనులబాహువులును నశోకవనవాసులయోషంబులును జంద్రముఖ
ప్రియాస్థాణువులయాస్థంబులును నసితాంగర్భ నారీశులనాసికలును లలితోగ్రులభూయు
గంబులును వాసుదేవీశ్వరులయలకములును శివాశ్రీకంఠనాథులకేళంబులును సుగ్రహ
హిక్షిభీముల శిరంబులును బూజించి తత్పూర్వోదేశంబున సౌభాగ్యావకంబు నుంచి ధూపదీప
నైవేద్యాదుల నొసంగి గోశృంగాంబుప్రాశనంబు గావించి స్థంఢిలంబున శయనించి మఱు
నాడు ప్రభాతకాలంబున గృతన్నా నానుష్ఠానం డౌవిప్రదంపతులను బూజించి లలితా
ప్రీతి యగునట్లు భావించి సౌభాగ్యావకయుక్తంబుగా సువర్ణప్రతిమాద్వయంబును
బ్రాహ్మణున కొసంగి బ్రాహ్మణసమేతంబుగా భుజియింపవలయు. ఇట్లుసంవత్సరమంత
మును దృతీయాపూజ గావించుచు ద్వాదశమాసంబున ద్వాదశినాడు లక్ష్మీవిష్ణుపూజ
యును బూర్ణి మనాడు సరస్వతీబ్రహ్మపూజయునుగావించి సౌభాగ్యావకంబు బ్రాహ్మ
ణున కొసంగవలయు. వ్రతాంతంబున సౌభాగ్యావకయుక్తం బగుశయవంబును సతీమహే
శ్వరస్వర్ణప్రతిమలును వృషభంబును ధేనువును బ్రాహ్మణున కొసంగి విప్రసంతర్ప
ణంబు గావించవలయు. చైత్రమాసంబున గోశృంగాంబువును వైశాఖమాసంబున
గోమయంబును జ్యేష్ఠమాసంబున మందారకుసుమంబును నామాఢమాసంబున బిల్వ
పత్రంబును శ్రావణమాసంబున దధియును భాద్రపదమాసంబున గుళోదకంబును
నాశ్వయుజమాసంబున గోక్షీరంబును గార్తికమాసంబున బృషదాజ్యంబును మార్గ
శీర్ మాసంబున గోమూత్రంబును బౌషమాసంబున గోఘృతంబును మాఘమాసం
బున గృష్ణతిలలును ఫాల్గుణమాసంబున బంచగవ్యంబులును బరిశుద్ధి కై ప్రాశనార్హం

బులు. ద్వాదశమాసంబులందును గ్రమంబు గా లలితావిజయాభద్రాభవానీ కుము దాశివావాసుదేవాగౌరీమంగళాకమలాసత్యమాప్రీతి యగునట్లు దానకాలంబున గీర్తింపవలయు. ద్వాదశమాసంబులందును గ్రమంబు గ మల్లికాశోకకమలకదంబోత్పలచంపకకుబ్జకరవీరబాణామ్లానపంకజసింధువారంబులు పూజాకుసుమంబులు.

- గీ. ధరను సౌభాగ్యశయనవ్రతంబు చేయు, నట్టివారలు సర్వవాంఛార్థసిద్ధి
నొందుటయె కాక యిహమన నూర్ధ్వలోక,మందు నుందురు శాశ్వతానందమునను. 1033
- వ. ఈవ్రతంబులు ద్వాదశవర్షంబులుగాని యష్టవర్షంబులుగాని సప్తవర్షంబులుగాని యుక్త
నియమంబులతోఁ గావించి రేని కల్పాయుతంబు బ్రహ్మవిష్ణుశివలోకంబులందు వసించి
యనంతసౌభాగ్యంబు ననుభవించుదురు. 1033

- క. ఒనరించి యీవ్రతంబును, ధననాధుఁడు స్మరుఁడు చండభాముఁడు వరుణుం
డును శతధన్వంతులను మును, గొని రితరాసాధ్య మైనగొప్పతనంబుకొ. 1034
- గీ. అని వచించుటయును భీష్ము డంతరంగ, మందు నెనలేనిసంతోష మొంది దేవ
పుష్కరక్షేత్రమున యజ్ఞ భూధరమునఁ, గృష్ణనిపదంబు లుండంగ హేతు వేమి. 1035
- వ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుం డాతని కీ ట్టనియె. 1036

—: బాష్కలి వృత్తాంత కథనము :—

- క. జననాథ వినుము బాష్కలి, యనుదానవనాధుఁ డొక్కఁ డపరిమితతపం
బును జేసి కృతయుగంబున, మును సంపాదించి బ్రహ్మముఖమున వరముల్. 1037
- క. బలదర్పంబున దానవ, బలనహితుం డై నరప్రపంచము నెల్ల
గలఁగించి స్వర్గలోకము, తలక్రిందుగఁ జేయ నేఁగి తా నచ్చటికికొ. 1038
- చ. అమరుల నెల్ల గొట్టి యమరాధిపతికొ బడఁ ద్రొసి క్రింది కా
క్రమణ మొనర్చి యింద్రునిపురాతనరత్నమృగేంద్రవీరముకొ
గ్రమమును మీఱి యెల్లరను గాఢియ వెట్టుచు నుండ వానిదొ
వ్యమును సహింపలేక కమలాసనునొద్దకుఁ బోయి దేవతల్. 1039
- చ. వనజభవాంఘ్రిపద్మముల వ్రాలి నిశాచరనాథవర్తనం
బును దమ కెల్ల నేర్పడినముప్పును జెప్పి యథాక్రమంబు గాఁ
గనులను బాష్పబిందువులు గ్రమ్మగ దైన్యము బూరటిల్ల నా
నసములయందు నుండుటయు నల్వ కనుంగొని వారి నెల్లకొ. 1040
- ఆ. చింత నొంది తాను జేసినయవిచార, కార్యమునకు దానఁ గలిగినట్టి
ముప్పునకును జిత్తమున ధ్యాన మొనరించె, సంశ్రితార్తిహరుని శార్ఙ్గధరుని. 1041
- క. ధ్యానము చేసినవెంటనె, దానవరిపుఁ డేగుడెంచి దర్శన మొసఁగె
హృదయమునఁ బంకేరుహఁ, యోనికి మితిలేనిహర్ష ముధయింపంగకొ. 1042

- ఉ. అంతట జేతు లొగ్గి కమలాసనుఁ డచ్యుతు నొద్ద నిల్చి డై
త్యాంతక యేమి చెప్పుదు దురాత్ముడు బాష్పలి నావరంబుచే
నంతము లేనివాఁ డయి నిరయశవృత్తిఁ జరించు చుండె గ
త్యంతర మేదియొక గనమి నాతనిఁ గూల్చ నినుఁ డలంచితో.
- 1043
- చ. తలఁచినయంతలోపలనె దర్శన మిచ్చితి వీవు భక్తవ
త్సలుఁడవు గాన నామదికి ధైర్యము గల్గెను నిన్నుఁ జూడఁగా
జలరుహనాభ స్వర్గము నిశాచరమందీర మయ్యె దేవతల్
నిలువఁగ నీడ లేక మరణింపఁగఁ జాలమి నుండి రాదు లై.
- 1044
- చ. అనవుడు విష్ణు విట్లనియె సంబుజసంభవ నీవరంబుచా
దనుజుఁ డవధ్యుఁ డైనకతనక మరణింపఁడు వాఁడు గాన నే
నొనరుచువాఁడ బద్ధుఁ డయి యొక్కెడ నుండఁగ దానఁ గోర లూ
డ్చినఫణివోలె డిందకయు డిందినవాఁడ యతం డగుఁ జూచి.
- 1045
- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును జెంది తదర్థ కాలమున నదితికి నం
దనుఁ డై వామనరూపం, బున నాపిర్చావ మొందె భువనార్థ బై.
- 1046
- ఉ. అప్పుడు మందవాయువులు హాయిగ వీచెను దుందుభిస్త్వనం
బుప్పతిలెక దివంబునను నూర్ధ్వమునుండి ప్రసూనజాలముల్
గుప్పన రాలె దిక్కులకుక సమకూరె వికాస మెల్లడక
జెప్పఁగలేనిసంతసము చేకుటె సర్వసుహృత్కోటికి.
- 1047
- క. ఆశుభనిమి త్తములచే, నాశరరిపుఁ డవతరించె నని యెఱిఁగి పిరి
చీశానముఖులు వచ్చి ప్ర, కాశించెడివిష్ణుకళను గని కనులారక
- 1048
- క. అనవధికానందరసం, బునిధినిమగ్ను లయి తద్విమోహనమూర్తిక
గొనియాడి చనిరి తమతమ, వినివేశనములకు దై త్యవిలయాకాంక్ష.
- 1049
- సీ. అంతట వామనుం డర్భకాకృతితోడ, నదితిశశ్యపుల కాష్టాద మొదవఁ
జునునవ్వు నవ్వుచుఁ జిలుకంగ దేనియల్, పలుకుచు నవ్య క్తభాషణములు
దానవాధిపునిఁ బాతాళ మంటఁగఁ ద్రొక్కు, ననుభావ ముదయింప నంధ్రు లిడుచు
మనుపంగ సాధువులను వెదకును నున్న, తీరు దోషఁగ నలుదెసలు గనుచుఁ
- గీ. గ్రమముగను బెద్ద యయి త్రిలోకములఁగూడ, నాక్రమించునొ పేరి యన్నట్టిభావ
మంకురింపంగ లోకుల కద్భుతముగఁ, దినదినంబును బెరుగుచు దీప్తితోడ.
- 1050
- క. పలు వగుకాలము రాఁగనె, పలువేషముఁ దాల్చి బ్రహ్మవర్చసమువ ది
క్తుములు వెలిగించుచుఁ బ్ర, స్ఫుటగతి వేదమును జెప్పుచును శ్రావ్యముగఁ.
- క. వినియెడివారలహృదయము, లను దవసాన్నిధ్యమునకు లాగికొనుచు నే
ర్చున పలుజనపరివృత్తుఁ డె, చని బాష్పలికొలుపుచేయుసదనంబునకు.
- 1051

- గీ. కర్ణ పేయంబుగను సభాగారమందు, సామగానంబు గావించె సభ్యు లెల్ల
సబ్బరముఁ జెంద నంతలో నసురవిభుఁడు, కాంచి తద్రుహ్మవర్చసకళను లేచి. 1053
- గీ. వందనము చేసి స్వామి యేవంశ మయ్యె, బరమపావనము భవదుద్భవమువలన
నక్షరత్వంబు నొందె నేయక్షరములు, తావకాహ్వాయగుంభితత్వమునఁ జెపును. 1054
- క. అని యడుగుటయును వటు వి, ట్లనియెను దై త్యేంద్ర కశ్యపాస్వయమందుఁ
జనియించి నేను వామనుఁ, డనియెడిపే రొందినాఁడ నవనినురుండఁ. 1055
- నీ. తేజంబునందు నాదిత్యతుల్యుండ వంచు, తమలోన మేదిసీసముండ వనుచు
హ్లాదకత్వమున సుధాంశుకల్యుండ వంచు, సంహారమున హరాంశంబ వనుచు
గాంభీర్యమందు సాగిరసమానుండ వంచు, ధీరత మేరుసదృశుండ వనుచు
వితరణంబునఁ గల్పవృక్షోపముండ వంచు, విభవంబున నుపేంద్రనిభుండ వనుచు
- గీ. సర్వలోకంబులును సీప్రశస్తి వివిధ, విధముల నుతించు చుండంగ విని త్రిపాద
పరిమితం బగుక్షీతి నగ్నిశరణమునకుఁ, దలఁచి నినుఁ గోర వచ్చితి దానవేంద్ర. 1056
- క. అని తెలుపుటయును బాష్కలి, విని నవ్వుచు వెట్టివాడ విడిచి భయంబుఁ
ఘనముగఁ గోరుము నీకో, రినయర్థం బెల్ల నిత్తు రి క్తత వాయఁ. 1057
- క. అనవాప్య మైననాద, ర్భసమును గావించి యింత స్వల్పముగ నెవం
డును గోరఁ డింతవఱకును, గనుఁగొన ఛాందసుండ వీ వొకండవు దక్కఁ. 1058
- క. ననుఁ గోరిననోటను న, న్యుని నెవ్వనిఁగూడ భూసురోత్తమ కోరం
జన దెవ్వండును నిచ్చెద, ననుమానం బుడిగి కోరు మఖిలధరిత్రిఁ. 1059
- క. చిన్నతనం బగుటను నీ, వెన్నండును యాహ్ను చేసి యెఱుంగ వటంచుఁ
నిన్నుఁ గనుఁగొనఁ దోచుచు, నున్నది లేకున్న నిట్లు లుందురె యర్థుల్. 1060
- క. అని పలుకుడు వామనుఁ డి, ట్లనియె నసురనాథ తావకాశయము మహా
జననం స్తవపాత్రమ లే, దనుమానం బెవ్వరికిని నావిషయమునఁ. 1061
- గీ. దానవీరున కుండంగఁ దగినధర్మ, మదియె దాననె యుద్ధృతం డగును దాత
కాని బ్రాహ్మణుఁ డై నట్టివానిధర్మ, మల్పనంతోప మదె ము క్తి నతని కిచ్చు. 1062
- క. దొరకె నని దాత కాంక్షలు, విరివిగఁ జెంచుకొనె నేని విప్రుండు చెడుఁ
దొర చెడు నలోలుపుం డగు, ధరణిసురుం డిచ్చగించుద్రవ్య మొసంగమిఁ. 1063
- క. కావునఁ గోరితి నే నిపు, ఙ్గావశ్యక మైనయంతె యది చాలు భవ
ద్యావమునఁ దలఁచిగొని యా, భూవనతిని నిపుడె ధార పోయుము నాకుఁ. 1064
- క. క్షణికము చి త్తము విత్తము, క్షణికము శ్వాసానిలంబు క్షణికము కాలుం
డఁబూత్ర మేని యాఁగఁడు, క్షణమును ధర్మమునఁ దగదు సలుప నుపేక్షఁ. 1065
- క. అనవుడు బాష్కలి మానస, మన సంతస మొంది విప్రపుంగవ నీకో
రినభూమి ధార వోసదఁ, జనుదె మ్మని పలికె నట్టిసమయమునందుఁ. 1066

- క. అతనిపురోహితుఁ డగుభృగు, సుతుండు విని దైత్యసతివహోరితిని ను
దృతుఁడై లేచి చివ్రుక్కున, దితిజాధిప యొక్కమాట తెలిపెన నీకుకా. 1067
- గీ. సకలమంత్రజ్ఞులై నట్టిసచివు లుండ, సర్వవిజ్ఞానశాలి యాచార్యుఁ డుండ
నవరికినిగూడఁ దెలుపక యెట్టినియు, తేమమును గోరుచున్నతి చేయరాదు. 1068
- క. బాలుడవె నీవు త్రిపదము, లేల యడిగె నర్థి జగము లెల్ల నొనంగఁ
జాలినన న్నుని యించుక, యాలోచన చేయవలడె యాంతర్యమునకా. 1069
- క. విభవము గలిగినకతమున, నభిమానము హెచ్చు దాన సమిపేమతుల్
ప్రభవము లగు నద్దానను, బ్రభువులు నేయింతు లేల బహుభాషాముల్. 1070
- సీ. ఈతఁడు సురపక్షపాతి యై నినుఁ గూల్చు, నరుడెంచినట్టిసారాయఁబుడ
యథార్థి యై వచ్చినట్టిప్రభుఁడు కాఁడు, నీతఁడై వీరిచే విహతుఁ డయ్యె
మామూవి యై పలుమాఱు లిట్లులే వీఁడు, నేయింపఁ జేసె దానవుల నెల్ల
నీయంగరాదు నీ వితనికి మక్షికా, చరణమాత్రం బై నధరఁగిగూడ
- గీ. దితిజవంశంబునకు నెల్ల దేశికుండ, నగుట దానవనాశంబు సంతరాత్మ
యెప్పిఁగొనమిని నింతగా జెప్పవలసి, వచ్చె నీ కేను నామాట వాస్తవంబు. 1071
- క. అని బోధించుటయును ని, ట్లనియెను బాష్కలి గురూత్తమా సీవు వచి
చిన దంతయు సత్యమ యై, నను నాడినమాట దప్ప నాకుం దగునే. 1072
- ఆ. ప్రతిన చేసి మొదలుఁ బదపడి తప్పిన, నన్మతవాది కాఁడె యతఁడు దాన
సూర్యగతులు వాని కుండునె సత్యంబు, తెలుపు మీఱె మాకు దేశకేంద్ర. 1073
- సీ. అదియును గాక నీ వనినట్లు లీప్రభు, డమ్మహావిష్ణువె యయ్యె నేని
ప్రాప్తిండు జన్మసార్థక్యంబు యోగినం, తతికిఁ జేకుటనితద్దర్శనమున
ధన్యుండ నగుదుఁ దత్కరము క్రిం దయి నాక, రంబు మీఁ దగునుమోగఁబుకతనఁ
బరమేశ్వరుని దృష్టిపఱచిన సఖిలవి, శ్వములను దనిజినవాడ నగుదు
- గీ. నదియునుం గాక శత్రువె యనుచు నితని, దలఁచిఁగొన్నను శత్రువె దరికి వచ్చి
యడుగు నెడ నోరు తెఱచి లే దనుటకంటె, నిరయ మున్నదె యెం దేని నీవె చెప్పుమ. 1074
- క. అనుటయు శుక్రం జేమియు, ననుటకు నోరాడకునికి నాంతర్యమునకా
జనియించినవగ యిముడుచు, కొనజాలనికారణమునఁ గొన కి ట్లనియెకా. 1075
- గీ. ప్రాప్త మయ్యెను దైలోక్యరాజ్య మమర, నాయకుని గెల్చి సింహాసనంబుఁ గొంటి
వంతయునుగూడఁ ద్రుటిలోన నంతరించు, నట్టిదుష్కాల మే తెంచె నక్కటకట. 1076
- క. అని పలికి వంచికొని తల, తనతావునఁ గూరుచుండఁ దదితరు లెల్ల
గను చుండిరి విస్మయమున, దనుజేంద్రుఁడు దానిశ్చిత్సాంతం డై. 1077
- సీ. కూరుచుండఁగఁజెట్టి కుశనిర్మితం బైన, యాసనమందు నయ్యవనినురునిఁ
దనపత్ని కలశంబు గొని జలంబును బోయు, చుండంగఁ దత్పాదయుగిముఁ గడిగి

తత్పాదజలమును దనకీరంబునఁ జల్లు, కొని నిజసతిమూర్ధమునను జల్లి
పరమేశ్వరప్రీతికరముగాఁ దత్పద, త్రయభూమి నతనికి ధార వోసె

- గీ. నంత వామనుఁ డంత యై యంతకంటె, నంత యై యజ్ఞపర్వతమందు నిలిచి
యాక్రమించె ధరిత్రయు నాకసమును, నంధ్రులుగమున విస్మయం బావహిల్లు. 1078
- గీ. అట్లు విష్ణువు సర్వంబు నాక్రమించి, సలము లేమిని మూడవచరణ మునుప
దానవేంద్ర తృతీయపాదంబు నిలువఁ, జోటు శీఘ్రంబుగను నాకుఁ జూపు మనియె. 1079
- క. అంతట బాహులి లజ్జా, క్రాంతం డై దేవ నాకుఁ గలబహుండుం
బంతయు నావృత మయ్యెను, జింతించుచు నుంటి నేమి చేయుదు ననుచున్. 1080
- క. నే నాడినవాక్యము ము, న్నేనాడును దిరుగ దయ్యె నిపు డది భగ్నం
బై నన్ను భూరిభేదద, వాసలమునఁ ద్రోసి తొడఁగె నలయింపంగన్. 1081
- క. నీవె గతి యెట్లు లై నను, నావాక్యము సత్యముగ నొనర్పంగ నాకున్
జూపు తటస్థము గాఁగన్, దావకమాస్తమున వరము దయచేయఁ గదే. 1082
- మ. అని ప్రార్థించుటయున్ జనార్దనుడుం దై త్యాధీశ నీ వుండు మిం
కను బాతాళమునన్ యుగాంతరముదాఁకన్ నే వరాహశృతిన్
గొని ని న్నుప్పుడు గూల్తు దాన నగు నీకున్ ముక్తి యం చాడి వెం
టనె పాదం బిడి నెత్తిమీఁద నథు గంటన్ ద్రొక్కె నాబాహులిన్. 1083
- ఉ. అంతట దై త్యబాధ యడఁగారె మహేంద్రుడుం స్వర్గరాజ్యమున్
జింత తొఱంగి కై కొనియెఁ జేయఁ దొడంగిరి యధ్వరంబులన్
సంతస మొప్పు బ్రాహ్మణులు శాంతి ఘటిల్లెను జంతంజాలమం
దంతట నేమి చెప్పదు భయంబు సమస్తము దీతె ధాత్రికిన్. 1084
- గీ. యజ్ఞపర్వతమందు దై త్యారిపదము, లుండుటకు హేతు విదియె వే తొండు లేదు
దాన భూలోకవై కుంధామ మయ్యె, బుష్కరంబునఁ గలయజ్ఞ భూధరంబు. 1085
- క. ఈయాఖ్యానము విను నెడ, నాయుర్వృద్ధియును సంపదా ప్తియు నకలా
పాయనివృత్తియుఁ గలిగి యు, పేయపదం బందఁ జాలు నెవ్వం డేనిన్. 1086
- వ. అని చెప్పటయు భీష్ముం డాతని కి ట్లనియె. 1087
- గీ. అనఘ నీవు వచించినయట్టిగాధ
పండితులు పలుకు చుందురు బలినిగూర్చి
యదియె సత్యంబొ లేక యియ్యదియె నిజమొ
తెలుపుము యధార్థమును నాకుఁ దేటపడఁగ. 1088
- వ. అని యడుగుటయుఁ బుట్టస్త్వం డాతని కి ట్లనియె. 1089
- గీ. ఇదియు సత్యంబై, ఇదియు సత్యంబై భూప, జరిగె నిది పుష్కరక్షేత్రసవనగిరి,
వైష్ణవట పద్మశృంగి యధ్వరంబునను బిదప, జరిగె వై వస్వతాంతరసమయమందు. 1090

క. అని చెప్పటయును భీష్ముడు, మనమున సంతోష మొంది మహాసేను యెఱుగజనియించె నాగతీర్థం, బనియెడునది పుష్కరంబునందుం జెపుమా. 1091

—: నాగతీర్థ హేతుకథనము :—

సీ. అని యడుగుటయు నిట్లనియె బులన్యుండు, రాజేంద్ర వినుము పూర్వజన్మమున
బద్ధవాసుకిమహాపద్మకర్కొటక, తక్షకాద్యహులసంతతులచేర
నఖిలధరిత్రయు నావృతం బగుటయు, ఘోరబాధ ప్రజలకుఁ బ్రబల మయ్యె
దానిచే సృష్టి యంతయును క్షీణింపంగ, దొడఁగె నానాటికిఁ బుడమిలోన
గీ. నజుండు పుష్కరతీర్థమునందు యజ్ఞ, మాచరించెడితటి నది మిాలించి
సర్పముల నెల్ల శపియించె జచ్చునట్లు, గరుడజనమేజయతమావరులనలన. 1092
వ. అప్పుడు సర్పంబులు వచ్చి భీతభీతంబు లై చతుర్ముఖులపదాలలపైఁ బడి పేలెను
టయుఁ బితామహుండు గరుడార్ద్రహృదయుం డై భుజంగింబులం గెనుంగొని మాన్చి
వ్యసృజనంబున గరుత్మాంతుండును వై వస్వతమన్వాదియందు సర్పయ్యంగింబున జనమే
జయుండును సర్పనాశంబు కావించక తప్ప దని చెప్పి క్రూరంబులును దుర్విసేతంబు
లునుం గాక కాలప్రాప్తంబు లగునత్త్వంబుల భక్షించుచు నపకారంబు గావించిన
ప్రాణులను హింసించుచు మంత్రతంత్రైష ధిబద్ధంబు లగుచుఁ దద్విధు లగువారలకు
భీతిల్లుచు వర్తించుసర్పంబులు జీవించి యుండు ననియును నట్టిసర్పంబులచేరఁ బుష్కర
తీర్థంబున నాగతీర్థంబు నెలయు ననియును దాన నన్నాచింబులకుఁ ముక్తి చేసూరు
ననియును నాగతీర్థంబునందు శ్రావణపంచమిదివసంబున ప్నానదానరహస్యశ్రాద్ధాదులు
గావించువారలకును నాగంబులం గూర్చి తీరతర్పణంబు గావించువారలకును దద్వం
శంబులకును నెన్నుండును సర్పంబులవలన నపాయంబు గలుగికి బ్రహ్మపదంబు
ప్రాప్తించు ననియును ననుగ్రహించె. 1093

క. ఈనాగతీరమహిమము, మానవుఁ డెవఁ డేని వినినమహిలోపల నె
దేనియు సర్పమువలనక, గానక మరణంబు ముక్తి కడకుఁ జెందుక. 1094

క. అనన్తడు భీష్ముం డిట్లని, యెను బ్రహ్మతనూజ చెప్పా మెద్దాన ఘటి
ల్లునొ ప్రేతత్వం బెద్దా, నను గలుగునొ తద్విముక్తి నరజన్మలకుక. 1095

—: పంచప్రేతోపాఖ్యానకథనము :—

క. అని యడుగుటయు బులన్యుండు, మనమున సంతనము నొంది త్మోనాధ వచి
తును వినుము పూర్వకాలం, బునఁ బృథు వనుపేర నొక్కభూసురుఁ డుండె. 1096
గీ. అతనినత్యాభిరతియును నతనిపుణ్య, కర్మనిష్ఠయు నతనియోగమును నతని
న్యాయరీతియు నతనియామాన్యాయరీతియు, నతనియొ స్తిక్యమును నన్న నలవి గావు.
సీ. అబ్రాహ్మణుండు తీరయాత్ర గావించంగ, మనసు గల్గుట నొక్కదినమునందు
ప్రసీతం డై పుష్కరతీర్థమున కేగి, యందుఁ గావించి స్నానాది విధులఁ

దత్తీరపతి యౌనధాతకుఁ బ్రణమిల్లి, యటనుండి యడవిలో నరుగుచుండ
నొకచోట నేగురు వికృతరూపములతోఁగ, గనఁబడి రాతనికనులయెదుట

- గీ. వారలను గాంచి మిఠ లెవ్వార లిచట, నేమికారణమున నుంటి రెఱుంగఁ జెప్పఁ
డని నదై ర్యంబుగను నాతఁ డడుగుటయును, వారిలో నొక్కరుఁడు లేచి వానిఁ జూచి.
- గీ. స్వామి ప్రేతల మేము మానామములను, జెప్ప సి గ్గయ్యెడిని వీఁడు శీఘ్రగుండు
వీరు రోహకలేఖకుల్ వీఁడు సూచి, ముఖుఁడు నేఁ బర్యుషితుఁడ మమ్ములను గంటె.
- క. అసుటయు నాబ్రాహ్మణుఁ డి, ట్లనియెను మీ కట్టియాహ్వాయంబులు గలుగం
గను హేతు వేము చెప్పం, డని యడుగఁగ వార లిట్లు లని రాతనికొక. 1100
- సీ. మృష్టాన్నమును భుజియించి పెట్టితి నేను, పర్యుషితుంబును బ్రాహ్మణునకు
దానఁ బర్యుషితాభిధానంబు గొని యిట్లు, వృద్ధోదరుండ నై యేడ్చు చుంటి
యాచకుం డై వచ్చినట్టివిప్రునకుఁ బొ, మ్మని నేను సూచించినట్టికతనఁ
బ్రాప్తసూచీముఖాహ్వాయుండ నై సూచీము, ఖంబుచే నీగతిఁ గ్రాంగు చుంటి
- గీ. యాచనయొనర్చుచుండఁబ్రాహ్మణుఁడునేను, మానమువహించియేదియెమహినివ్రాయు
చుండుటను లేఖకాహ్వాయయుతుండ నగుచు, నడువలే కుండియును నిట్లు నడచు చుంటి.
- సీ. బ్రాహ్మణభయముచేఁ బ్రాసాదమున నెక్కి, యారగించుచు నున్న కారణమున
రోహకుం డనడిపేరు వహించి నే నవా, క్షీరుండ నై యిట్లు శోకించు చుంటి
నాకలిగొని విప్రు లరుదేర నింటికి, నెటకొ శీఘ్రము గ నే నేగు చుంట
శీఘ్రగుం డనువేరు చెంది పంగుత్వంబు, తోడ నీరీతి నల్లాడు చుంటి
- గీ. నని క్రమంబుగ నేగురు వినుచుటయును, దమయవస్థల నాద్విజోత్తముండు కర్మ
రీతి కచ్చెరు వొందుచుఁ బ్రేతలార, ప్రేతభుక్త్యాదులను వినిపింపుఁ డనియె. 1102
- వ. అంతట వా రందఱును లజ్జావనతవదను లై యాభాసురోత్తమునకు నమస్కరించి.
- సీ. మలమూత్రరక్తమాంసములు శల్యములును, నతిహేయ మైనపదార్థములును
బలిమంత్రవరితంబు లగువస్తువులును, భువి నేర్పడియెఁ బ్రేతభోజ్యములుగ
మలజగుప్పిత మైననలములు త్యక్తశౌ, చము లై నచోట్లు శ్మశానములును
గురుదేవతామహీసురపూజ లేనిగే, హములును స్త్రీజిత మైనయిండ్లు
- గీ. నిత్యకలహంబు లోనరించు నిలయములును, జపతపోవ్రతములు లేనిసద్గములును
బాడుపడ్డగృహంబులు పాపు లుండు, నాలయములును ప్రేతభుక్త్యాస్పదములు. 1104
- గీ. అని నివేదించి మరల నిట్లనిరి దేవ, ట్టుత్పిపాసాప్రశాంతి చేకూర కునికి
నరకబాధలు చెందు చున్నార మేము, నీపదంబులు సాక్షిగా నిలువ లేము. 1105
- గీ. ఎవరు ప్రేతత్వ మొందరొ యెవరు ప్రేత, లగుదురొ వచింపు మది విన నాన యొదవె
వినియెడ మందిమాట సజనులనోట, బండితులు పోవు నందురు పాతకములు. 1106
- వ. అని ప్రార్థించుటయు వారలకుఁ బృథు వి ట్లనియె. 1107

- సీ. దేవతాతిథిగురుసేవాపరులు కృత్యు, చాంద్రాయణాదులు సలుపువారు
మానావమానసమానదృష్టులు పితృ, మాతృపూజాసక్తిమానసులును
శ్రాద్ధకర్తలును దృష్టాక్రోధలోభమా, త్సర్వాదికహితులు సర్వయుతులు
నగర్నియోపాసకులును సఖిలభూతములందు, దయగలవారును దాసపరులు
- గీ. గోవులకుఁ దీర్థములకును దేవతలకు, బ్రాహ్మణులకును నదులకుఁ బ్రణామము
నట్టివారును గుమతి లేనట్టివారు, గారు ప్రేతలు లోకోపకారు లగుట. 1108
- సీ. భుజించి శూద్రాన్నమును దానితోడనె, మరణించుచుప్రభులు మద్యపలును
వర్ణాశ్రమాచారవర్జితులును భూమి, హర్తలు న్యాసాపహరితులును
గురుతల్పగతులును గోబ్రాహ్మణఘ్నులు, స్తేచులు సమ్మించి చెడుచువారు
కూటసాతులు కృతఘ్నులు నాస్తికులు కన్య, కాపహారు లయాచ్యుతాచారకులు
- గీ. బరసతీపరవిత్తతత్పరులు పుణ్య, కార్యవిముఖులు దుష్కృతకార్యరతులు
సారమార్గిచింతావిదూరమతులు, ప్రేత లగుదురు విగతశీతు లగుట. 1109
- క. అని చెప్పటయును నాకస, ముననుండి ప్రసూతవర్షములు గురిసెను స
జనముఖమున ధర్మములను, వినటను వారలకుఁ దొలగె వెంటనె యభిముఖ.
- ఉ. అంతట దివ్యరూపముల నంది విమానములందు నెక్కి- య
త్యంతముదంబునక జనిరి యెదుగురుక దివి కాకతంబునక
శంతనుపుత్ర కోరుదురు సాధుసమాగమభాగధేయముక
సంతతముక మనీషులు సనాతనధర్మసమాధానార్థు లై. 1111
- గీ. అని వచించుటయును భీష్ముఁ డనుఁడు నాకు, విస్మయం బయ్యె సీకాధ వినుటవలన
నింక వచింపు మాలింప నిచ్చ గలిగె, సంగ్రహముగ మార్కండేయచరిత మనియె.

—: మార్కండేయ చరితము వ్యవహారము —

- వ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుం డిట్లనియె. 1118
- సీ. పూర్వకల్పమునందు భవి నుండెను మృకండ, డనుషిశ్రుతిని గొన్నముని యొకండు
కలిగె నాతనికి మార్కండేయుఁ డనెడున, నృస్థాఖ్య గలయొకయాత్యజుడు
పంచవర్షంబులబాలుడై యతఁ డాడు, కొను చుండగను నొక్కదినమునందు
దై వికంబుగను దత్తాపరాశ్రమమున, కరుదెంచి యొకసిద్ధుఁ డవట నిలిచె
- గీ. నతని గాంచి మృకండ, డీయర్చకునకు, నాయు వెం తని ప్రార్థించి యతఁడు వీని
కెన్ని యే డని యడుగ నే నేడు లనియె, సంత నతఁ డాముమానంబు లాయు వనియె.
- సీ. ఆమాట విని యంతరంగంబునను భీతి, యావహిల్లగ దాని నడఁగద్రొక్కి-
యొనరించి వెంటనె యుపనయనమును మా, ర్కండేయునకు సమృద్ధింపమాని
వత్స నీ కగవడ్డవారి కెల్లను దప్ప, కుండఁగఁ బ్రణమిల్లు చుండు మనియె
సంతట జనకాజ్ఞ నాతఁ డాదలఁ దాల్చి, యెల్లరకును బ్రణమిల్లఁ దొడఁగె

- గీ. నట్లు ప్రణమిల్లు చుండంగ నాతఁ డైదు, నెలలయిరువదియైదునాళ్లులు గతించె
నపుడు సప్తర్షి లెచటికొ యరుగు చుండఁ, గాంచి వారికి మ్రొక్కె- మృకండుసూతి.
- ఉ. అప్పుడు వార లందఱుఁ దదాననముం గని సంతసంబు లో
నుప్పటిలకొ జిరాయువుగ నుండునటల్ పొసరించి దీవనల్
చప్పున దివ్యలోచనములకొ దిలకించి తదాయురల్పతఁ
ము పొసగుండ నంచు భయమోహితమానసు లై రయంబునకొ. 1116
- గీ. అకుమారునిఁ గొనిపోయి యజనియెదుట, నిలిసి తమసంతటము చెప్పఁ వలఁచు చుండ
నంతలో మ్రొక్కె- నాబాలుఁ డబజనకు, నజుండు దీనించె నతని దీర్ఘాయువు గను.
- క. అంతట సప్తర్షులు గడు, సంతోషము నొంది తాము చనుదెంచినవృ
త్తాంతముఁ దెలుపుటయును విధి, యంతర్దృష్టిని నెఱింగి యాతనిగాధకొ. 1118
- క. మునులార యితఁడు వందన, మొనరించుట నెల్లజనుల పుత్రున్నాయు
ర్ధనుఁ డయ్యె దానఁ గల్గెను, మనదీవనలును నిమి త్తమాత్రము గాఁగకొ. 1119
- క. ఆయువున మన్నిభుం డయి, సాయం బొనరించు నాకు సర్వమునందుకొ
ధ్యేయం డగు యోగులకును, నీయర్భకునిమహిమంబు నే మని చెప్పకొ. 1120
- క. అని పలుకుటయును మానులు, వనజోద్భవునకు నొనర్చి వందనముఁ దదా
జను గొని మార్కండేయుని, ననిపి ధరాసలికి నరిగి రాకసమునకుకొ. 1121
- క. అంతట మార్కండేయుఁడు, సంతోషముతోడ భువికి జనుదెంచి స్వవృ
త్తాంతంబుఁ దెలిపి తండ్రికి, సంతస్తోషంబు గొలిపి యటు తరువాతకొ. 1122
- క. జనసునియాజను గైకొని, చని పుష్కరమునకు బ్రహ్మసాన్నిధ్యమునం
దొనరింపఁ దొడఁగెఁ దపమును, దనపేరను నాశ్రమంబు స్థాపించి యటకొ. 1123

— అ వి యో గ వా పీ వృ త్తాంత కథ న ము :—

- సీ. మఱియొకవిషయంబు నెఱిగించెదను నీకు, నాలకింపుము భూతలాధినాథ
మును రాఘవుఁ డరణ్యమున కేఁగునప్పుడు, చిత్రకూటాద్రికిఁ జేరి మొదల
నటనుండి యత్రిమహర్షి యాశ్రమమున, కేఁగి యత్రికి నమస్కృతి యొనర్చి
యనఘ నాజనకుని సంతకాలంబునఁ, గాంచుభాగ్యము నాకుఁ గలుగ కునికి
- గీ. ధద్వియోగంబు సహియింపఁ దరము గామి, నమ్మహాత్ముని దర్శింప నాశ గలిగె
నది ఘట్టిలఁగఁ జేయునుపాయ మేది, యైనఁ జెప్పాము నాఁగ ని ట్లనియె నత్రి. 1124
- గీ. రామ నాత్తండ్రి బ్రహ్మ యేర్పఱిగిట్టి, పుష్కరక్షేత్ర మొక్కటి భువిని గలను
తీర్థములలోన నుత్తమతీర్థ మదియె, త్తేత్రములలోన నుత్తమక్షేత్ర మదియె. 1125
- సీ. అచ్చోట్లఁ గలుపు మర్వాధాన్తి యుజ్జాన్తి, యనుషర్వతములు రెం డద్భుతముగఁ
గల్గి ధర్మోపాసకులయంబు గావించు, గంగానదీస్వతీసంగ మచట

- నందుఁ దాపత్రయం బాఁర్చెడిశ్చేషమ, ధ్యక్షసింహకుంజత్రయంబు గలదు
సౌభాగ్యసంపత్తి సమకూర్పఁగాఁ జాలు, సౌభాగ్యకూప మచ్చుటను గలదు
- గీ. కలదు తత్త్వమున వియోగజవిషాద, ముహుఁషగ సమర్థ మగునవియోగవాహి
దానినుదర్శనము చేసి తలఁచికొన్న, దర్శనీయుల నబ్బుఁ దద్దర్శనంబు. 1126
- క. అని చెప్పటయును రాముండు, చని పుష్కరతీర్థమునకు సామిత్రిని నీ
తను వెంటఁబెట్టుకొని యటఁ, గనుగొని యవియోగవాహికను జేసి నతిశ. 1127
- సీ. అపుడు సంతాపకాల మగుటచే నవోచ్చట, వార్చి సాయంసంధ్య స్వాంతమందు
స్మరియించుకొని యొక్కపరిఁ దనతండ్రిని, బవళించి తల్పమీఁకుంబునంద
యారాతిరి చతురయూమంబున నిమిలి, తాఁతుఁ డై యుండినయట్టితఱి
దశరథత్మోపతి తనయొద్ద దివ్యదే, హంబుతో నుండంగ నతనిఁ జూచి
- గీ. కన్నులను హర్ష బాష్పముల్ గ్రమ్మ మేనఁ, బులక లుదయింప కోకంబు పొంగి పారఁ
దశరథత్వము నొంది తద్దర్శనమునఁ, దృష్టుఁ డగుటయు నాతఁ దదృశ్యుఁ డయ్యె.
- క. అంతటఁ బ్రభాత మగుటయు, సంతోషముతోడ రేయి బహిఃసంపయం
బంతయును దెలిపి నచ్చట, సంతతము వసించుతాపసశ్రేష్ఠులకు. 1129
- గీ. మృతులు దర్శన మిచ్చిర యేని యపుడె, శ్రాద్ధ మొనరింపవలయును రామచంద్ర
యనుచు వారలు దెలిపిన నాతఁ డచట, శ్రాద్ధ మొనరించె దశరథత్మోవరునకు.

—: అక్షరదర్శనము :—

- వ. అట్లు రాఘవుండు శ్రాద్ధంబు గావించి యాక్షత్రంబునఁ గావించు దగినపుణ్య
కార్యంబు లెల్ల యధాక్రమంబు గ నిర్వర్తించి తేత్రసీమ యగు మర్యాదాపర్యంతం
బునకుం జేరి యచ్చట నుగంధేష్వరుని దర్శించి తద్దర్శనానందపరవశీకృతమానసు
డై స్తోత్రం బొనరించుచు నిలువబడుటయు నీశ్వరుండు ప్రసన్నుం డై రామునకు
దర్శనం బొసంగి. 1131
- సీ. రాఘవ దేవకార్యమునకై ధరలోన, నవతరించినరమాధవుఁడ వీవు
రావణాద్యసురవర్గంబును వధియించి, కలిగించి శుభము లోకముల కెల్ల
మరల సుఖంబు గా నరుగుండెచి యయోధ్య, యం దుండి చిరకాల మవని నెల్లఁ
బాలించి ప్రజ లెల్లఁ బరమహర్షము నొందఁ, బిదప సీపదముఁ జేరెదవు గాక
- గీ. యని వచించి యంతరానమయ్యె. నంతఁ, బ్రసీతం డయి యటనుండి రాఘవుండు
చేరి యింద్రమార్గానదీతీరమునకుఁ, గట్టుకొని బట యచట లక్ష్మణునిఁ జూచి. 1132
- గీ. తమ్ముఁడా కార్మకంబు గైకొమ్ము నాగఁ, లక్ష్మణుండు విని యెల్లకాలమును నేనె
నేన చేయంగవలయునె నీత లేదె, యేమియు నాకె చెప్పెద మేల సీవు. 1133
- గీ. దాన్య మొనరింప జాల సీదరిని నేను, పొందు మీ రిర్వు రిందె నే నుండువాడ
నబ్దములు పదునాల్గును నవల బ్రదికి, యున్నచో మిమ్ముఁ గాంతు నయోధ్యలోన.

క. ఆనాఁడు జరుగువిషయము, నీనాఁడె వచింప నెవఁడ నేను దపసి నై
కానసమునందె యుందునొ, మానసభావంబు లెట్లు మాఱునొ తుదకుఁ. 1185

క. ఏ మైనను మీవెంటను, రామా యిటనుండి వెడలి రా నిప్పు డనఁ
రాముఁడు సర్వము నెఱిగిన, స్వామి యగుట బోధ చేసి సమయార్హము గఁ. 1186

గీ. అతనిఁ గదలించి శీఘ్రమ యచటనుండి, మంచిమాటలు సెప్పుచు మార్గమందుఁ
జేరుటయు నర్కదానదీతీరమునకు, రాఘవునిఁ గాంచి సౌమి త్రి ప్రణతి సేసి. 1187

గీ. ఎప్పుడును వహియించునా కీయకుండఁ, నిట్లు చాపంబు వహియింప నేల నీవు
కరుణ తప్పెనె యన్న సోదరునిమీఁద, ననుచు నేడిచె నేఱు లై యశ్రు లురల. 1188

ఉ. అంతట రామచంద్రుఁడు శరాసన మాతనిచేతి కిచ్చె న
త్యంతముదంబు గల్గఁగను నయ్యది కన్గొని సీత నాధ యే
మింతటిలోన లక్ష్మణున కీవిధిఁ జిత్తము మాతఁ గారణం
బంతయు నాకుఁ జెప్పు మన నానతి రాముఁడు చూచి నవ్వుచుఁ. 1189

— ఇం ద్ర మార్గా న పీ ఠే త్ర తు చే ష్టా క థ వ ము —

సీ. మానిని విను మింద్రమార్గానదీక్షేత్ర, సీమలో నున్నకుచేష్టితంబు
వచ్చోట సోదరు లనోన్యమును జంపు, కొను చుందు రర్థంబుకొఱకు సతము
వినఁడు శిష్యునివాక్యమును గురుండు వినండు, శిష్యుండు గురువు వచించుమాట
తండ్రి చెప్పినమాట తనయుఁ డాలింపఁడు, తనయునివాక్యంబు తండ్రి వినఁడు

గీ. స్వార్థపరు లయి జను లెల్ల ననుపదంబుఁ, దిరుగు చుందురు శునకముల్ తిరిగిన్లు
లోకనియెడలను బ్రీతి లే దొక్కనికిని, నున్న నర్థానుబంధి యై యుండు నదియు. 1140

గీ. కాన నచ్చట నున్నంతకాల మల్లె, మాఱిపోయెను నీతనిమనసు సై త
మదియె హేతువు లక్ష్మణుం డప్పు డట్లు, లాడఁగను గానిచోఁ దమ్ముఁ డట్టివాఁడె.

గీ. అని వచించుడు విని నుమిత్రాత్మజుండు, రామునిపదంబులను ముట్టి స్వామి యేమి
యాడితినొ నే నెఱుంగ నీయంఘ్రులాన, తప్పు గల్గిన సై యుము తండ్రి వీవె. 1142

క. అని పలుకుటయును రాముఁడు, మనసునకును దెలియకుండ మాట లితనినో
టను వచ్చె ననుచు దీనం, గనఁబడియెడి నని తలంచి కనుఁగొని యతనిఁ. 1143

గీ. తండ్రి నీయెడ నేమియుఁ దప్పు లేదు, దేశకృతదోష మది నాకుఁ దెలియనిదియె
ఛనదు చింతిల్లఁగా నని యనునయించి, స్నాన మొనరించి నర్మదలోనఁ జనియె. 1144

క. అనవుడు దేవవ్రతుఁ డి, ట్లనియెను మహాసీయ వినఁగ నభిలాషము గ
లెను జెప్పుము తేమండరి, యనెడిమహాదేవిగాధ యంతయు నాకుఁ. 1145

వ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుం డి ట్లనియె. 1146

— తేమంకరీవృత్తాంతకథనము :—

- సీ. బ్రహ్మసాత్త్వికశక్తి ప్రభవించి పుష్కరం, బుడను తేమంకరి యనెడిపేర
యజ్ఞభూధరమున నధివసించి తపంబు, గావించు చుంక నక్కాలమందు
దన్మానసంబున దైవికంబుగ బుట్టె, గ్రోధంబు మొదలు దత్తగ్రోధమునను
శతములు వేలు లక్షలు కోటు లుదయించి, రసమాసలావ్యా లగుకొమలెలు
- గీ. పదపడి పొడమె సకలసౌభాగ్యనిలయ, మైనపుర మొక్క డావల ననుపమాన
మైనసౌధం బొకడు గల్గె నందులోన, రత్నసింహాసనం బొకడు ప్రభవమయ్యె. 1147
- గీ. అంత తేమంకరీదేవి యఖిలదిశల, నాత్మదేవప్రభావుంజ మావరింప
గొలుచు చుండంగ ననుచరీకోటు లెల్ల, హాయి గాఁ గూరుచుండె సింహాసనమున.
- ఆ. అట్టిసమయమందు నరుడెంచి సురముని, భక్తితోడ నామెపాదములకు
మ్రొక్కుటయును నామె మునివల్లభుని గౌర, వించి యిట్లు లనియె వేడ్కతోడ.
- క. నారద నీ విపు డిటు కే, తేరంగను హేతు వేమొ తెలుపుము నాంగ
నారదుడు తల్లి నినుఁ గను, కోరికతో నచ్చి కంటిఁ గోరి టీరక. 1150
- ఆ. ఈపు బ్రహ్మశక్తి వీపు జగన్మాత, వెల్లయెడల నుందు వీపు నీకుఁ
దెలియరాని దెయ్యదియు లేదు తెలుపంగ, నాజ్ఞ యైన వినుతు నమరబాధ. 1151
- క. అనుటయు తేమంకరి యి, ట్లనియెను నారద వచింపు మమరుల కెవ్వం
డొనరించె బాధ యింద్రుం, డొనరింపడె విబుధరక్ష యొడయం డగుటక. 1152
- సీ. అనవుడు మాని యి ట్లనియె మహాదేవి, వినుము సర్వంబును విన్నవించు
మును మహిషుం డనుదనుజుఁ డొక్కఁడు ఘోర, మగుతపం బొనరించి యజునివలన
వరమును బడసి యవధ్యుండు గాంగ న, ద్దాన గర్వము గలి మానసమున
నఖిలలోకములకు నాధిపత్యము నొంద, దైత్యసైన్యంబుతో దాడివెడలి
- గీ. ద్వాదశాదిత్యుల జయించి వసుగణంబు, దరిమి రుద్రుల గెల్చి బృందారకులను
బట్టి కొట్టి మహేంద్రునిఁ బాఁడొలి, యాక్రమించెను స్వర్గసింహాసనమును. 1153
- క. అంతట దేవత లెల్లరు, జింతాకులహృదయు లై త్యజించి దివంబు
గాంతారంబులపా లయి, రంతమునకు నేమి చెప్ప నమరావస్థ. 1154
- గీ. ఈపు దప్ప మ తొక్కరుం డెవఁడు గూడ, నాదురాత్ముని బరిమార్చునంతవాడు
కానరా డయ్యె మూడులోకంబులందు, ననుడు నాదేవి తద్వాక్య మాలకించి.
- క. శమధన వానిం గూల్చగ, సమయము ప్రాప్తించినపుడు సమయింతు ననక
బ్రముదితచేతన్కుం డయి, యమరముని తదాజ్ఞ వడసి యతిశీఘ్రముగక. 1155
- చ. సముద్రంబులోపల నప్రభృత్యంబు గా నిర్మింపబడియొక్క మహానగరంబునందు
విరాజమానం బగునొకనువర్ణ భవనంబున స్థాపితం బగునవర్ణ భుజితసింహాసనంబునం
దుపవిష్టం దై ప్రభునవిభునశంకుకర్ణ విభావనువిద్యున్నాళినుమాలిపరన్మాకూరు' అను

మర్త్యవరు లుభయపార్శ్వంబులం దుండ నంజనసీలకుటీ మేఘవర్ణ వలాహాణోదరాక్ష
లలాటాక్షమహాక్షభీమవిక్రమస్వర్భానువస్వస్టాఘాదిదై త్యవీరులు సేవించు చుండ
గంధర్వులు గానంబు నేయు చుండ నచ్చర లాడు చుండ విద్యాధరాంగనలు వీణో
పుల వీచు చుండ విరూపాక్షసేనాపతిసంరక్షితశతకోట్యధిక దై త్యసైన్యంబుచే బరి
వేష్టితం దై విరాజిల్లుచుండుమహిషాసురునికడ కేగి యతనివలనఁ బూజితం దై
కుశలప్రశ్నంబు గావించునవసరంబున మహిషాసురుం డమ్ముని గాంచి. 1157

క. మునినాథ తిరుగు చుండెద, వనిశంబును జగములందు నం దెం దేనిం
గనుఁగొనినవవిశేషం, బును దెలుపుము నాఁగ నమరముని యి ట్లనియె. 1158

సీ. దానవేశ్వర నేను దర్శించితిని సర్వ, లోకంబులును దేనిలోనఁ గూడఁ
జూడనిపురమును జూచితి భూలోక, మందుఁ బుష్కరశైలమందు నిన్ను
నాపురంబునఁ గంటి ననుపమానప్రభా, భాసమానం బై నభవన మొకటి
దానిలోపల నసమానలావణ్యసీ, మ లగుకన్యారత్నములను గంటి

గీ. వారిలోపలఁ గన్నాకువలె వెలుంగు, చున్నయొకకన్యకామణిఁ గన్నులారఁ
గాంచెడియదృష్టము లభింపఁగలిగె నాకు, నామె నెల్లు సృజించెనో యబభవ్రండు.

గీ. అమృతభానునిఁ ద్రోసిరా జను ముఖంబు, కనులు నీలోత్పలంబులఁ గాకునేయు
బొమలు మదనునికార్మకంబును హసించు, నానయిడు నాసిక తిలప్రసూనమునకు.

సీ. చెవులు శ్రీకారంబుచెలువంబును హరించు, బెదవి బింబంబును గుదిలపఱచు
వచనంబు అమృతప్రవాహంబు నదలించు, గళము శంఖమునకుఁ గళలుదిద్దు
నూఁగారు వంకలునొక్క- వ్యాళములకు, బాహువుల్ బిసములవన నడంచు
హస్తముల్ వెలివెట్టు నరుణాంబుజంబులఁ, బదములు శిక్షించు బల్లవముల

గీ. నామనోజ్ఞాంగిరామణీయకము నెల్ల, వర్ణనమునేయఁగ నహస్రవదనుఁ డేని
నేరఁ డన్యులమాట గణింప నేల, నిక్కము వచించితిని రజనీచరేంద్ర. 1161

గీ. తిరిగితిని గాని యెన్నెన్నో దేశములను, నెందఱనో చూచితిని గాని సుందరులను
నధికముగఁ జెప్ప నేటికి నామెవంటి, సుందరాంగిని నెందును జూడ నై తి. 1162

గీ. ఆశుభాంగినిఁ జూచినయవసరమున, విజితసర్వామరుండ వై నవిభుండ వీవు
తలఁపులోనికి వచ్చితి దానఁజేసి, యరుగుదెంచితి నినుఁ జూడ ననురనాథ. 1163

క. అని చెప్పి తదనుమతిఁ గొని, చనియె ననంతరము రాత్రిచరనాధునకుఁ
మనమున నాకన్యామణి, నెయ నభీప్సితము గలిగి యెంతయు వేడ్క. 1164

క. తనమంత్రులతోడను ని, ట్లనియెను నారదుండు చెప్పి నట్టివిశేషం
బును వింటిరి కద యాక, న్యను నే నెనయంగఁ దగునుచాయముఁ జెప్పుడి. 1165

సీ. అని కోరుటయును ని ట్లనియెను బ్రభుసుండు, వినుము దై త్యేంద్ర నావిన్నపంబు
దేవకార్యంబు సాధింపంగ మది నెంచి, యరుదెంచి నీకడ కమరమాని

- పురివెట్టి పోయె నీబుద్ధి పాడై పోయి, దైత్యకులకుతి దాపురింప
నంతె కాని తలంప నైన సాధ్యము గాని, యాకస్యకామణి చక్రచక్రములలోన
- గీ. నామె పరదేవత దహించు నగ్నికీల, తృణమునుం బోయిద నీ కాస వలదు. 1166
దానవకులంబు నిలుపంగఁ దలంచి తేని, యాకస్యకామణి నుగ్ధింపకొనిన జాలు
- గీ. భృగోశాపన సామంతస్యకామణి, నామె నగ్నిగోళి, నట్టివాఁ డని వచియింతు రార్యు లెల్ల.
గామమున మరణంబుపైఁ గాంక్ష గలిగి, నట్టివాఁ డని వచియింతు రార్యు లెల్ల. 1168
- వ. అని చెప్పి యూరకుండుటయు విఘ్నముం డిట్లనియె.
- స. దనుజేంద్ర వినుము నే మనవిచేయుదుఁ గన్య, యనునది యొకనిసా మృతంగ రామ
గ్రహియింపవచ్చు దక్షత గలపురుషుండు, పరదేవి నైన నిందిరను నైన
గ్రహియింపవచ్చు దక్షత గలపురుషుండు, పరదేవి నైన నిందిరను నైన
కొనినలేదె శాంకరిని హరుండు భా, ర్గవి నచ్యుతులను భారతిని ధాత
కాపున ముందుగాఁ గార్యసాధనదక్షుఁ, డైనదూతను బంపి యామోహదహ
మొదట సామంబునను దానమునను బిదప, నవల భేదంబునను జూచి యప్పటికిని
నశము గా కున్న దండంబువలనఁ దుదకుఁ, గై కొనుము నీవు తలఁచినఁ గాక యున్నె.
- క. అనుటయు మహిషాసురుఁ డా, నని మొచ్చుచు శిరము నూఁచ చందలును దదు
క్తిని గొనియాడిరి యాశ్రిత, జనులకు రాజానుమతము శ్లాఘ్యము గాదే. 1170
- క. అవల మహామాయావిదుఁ, డవువిద్యుత్ప్రభునిఁ బంపె ననురాధిపుఁ డా
భవనేశ్వరికడకు మనో, భవతాపనిషిష్యమానభావుం డగుచుక. 1171
- క. ఆతనియాజం గై కొని, చేతోమోదంబు గదుర శీఘ్రంబుగ నా
దైత్యదూత చని య, మూత్ర యధిష్ఠించినట్టితొమ్మిదిమూలక. 1172

—: మహిషాసురోత్పత్తి కథనము :—

- సీ. కనుఁగొని కన్యకాజనకోటిసమమును, రాజిల్లు చుండునారాజముఖిని
నామెపాదములకు నభివాదన మొనర్చి, భయభక్తివిసయముల్ ప్రకటములు గ
దేవి సీపదసన్నిధిని నొక్క-కార్యంబు, విన్నవింపఁగ వచ్చి యున్నవాఁడ
వినుము నావిన్నపంబును సుపార్శ్వం డను, శమధనుం డొకఁ డాదిసర్గమందు
- గీ. విశ్రుతిని గాంచి యుండె నావిమలమతికి, జననమయ్యె సింధుద్వీపుఁ డనుతపస్వి
యతఁడు రేవాతటారణ్యమందు నొక్క, సమయమున ఘోరతపమును జలుపు చుండ.
- సీ. అపుడు మాహిష్మతి యనువిప్రచిత్తర, క్షస్వామిపుత్రి యప్పటికి వచ్చి
కనుఁగొని యత్తపోధనుని నక్కడనుండి, వెడలగొట్టఁగఁ దనయెడఁడ నెంచి
మహిషి యై యటచె నమ్మహి యెల్ల వడఁకంగ, నది తపోభంగంబు నాచరింప
గ్రహించి దివ్యనేత్రమున దాని శకించె, మానివరేణ్యుడు మహిషి గాగ
: గీ. దాన భీతిల్లి యది తత్పదమ్మలందుఁ, బడి ప్రసన్నుడ వగు మని నుడిచి యేడ్చె
నంత నవశ్యాని యీహాపమంద కలుగు, నాత్మజుడు నీకు నదియె శాపాంత మనియె.

అ. అంతః గాంతకాల మరుగ విద్యున్నతి, యనెడిదై త్యకస్య ధుతిమనోజ్ఞ
 క. ఆపడలెనది రేవ కొనరింప దొడగె సన్ని, నంబు దజ్జలమున నన్ని యగుచు.

నోపక యాచుగ విడిచెన్సొగ్గు డుద్రిక్త మెనవీర్యంబును లో
 క్షణ కొకకిలాద్రోణికలోక. 1176

సీ. అంత మాహిష్మతి యడవిలో మహిషి యై, తీరుగుచు దృష్టాంశము
 గాంచి శిలాద్రోణికను దానిలో నున్న, వీర్యంబు ద్రావి తద్వీర్యమునను
 గర్భంబు దాల్చి తద్గర్భంబు భరియించి, యొక్కయే డావల నొక్కనాడు
 ఘనతరబలపరాక్రమశాలి యగుసూను, గని శాపమోక్షంబు గాంచి చనియె

గీ. నతఁడు మహిషాసురుం డనునాఖ్య నొంది, సలిపి ఘోరతపంబును స్రవ్వవలన
 బురుషవధ్యుడు గా కుండ వరము వడసి, బ్రహ్మబీజంబు గావున బ్రబలు డయ్యె.

అ. ప్రబలి ప్రబలి యతఁడు త్రైలోక్యమును గూడ, నాక్రమించి నిజపరాక్రమమున
 బడసి యున్నవాడు పరమప్రళిప్తి, నిన్ను నేడు కోరుచున్నవాడు. 1178

గీ. దేవి త్రైలోక్యసుందరి వీవు త్రిభువ, నాధినాథుండు మహిషాసురాధిపుండు
 వాని గై కొని త్రైలోక్యవై భవంబు, ననుభవింపుము సీరూపు సార్థకముగ. 1179

గీ. సీయదృష్టవశంబున నిన్ను గోరె, నతఁడె స్వయముగఁ గృతకృత్య వై తి దాన
 నీవె కోరిన వానిని నీ కతండు, జన్మశతముల కై నను సంఘటిలునె. 1180

చ. కలిగినజవ్వనం బడమి గాచినవెన్నెల చేయకుండ ని
 వ్ఫల మొనరింపకుండఁగ నసాంగవిలోకనముక వితాకు గాఁ
 జలుపక రూపనంపదను జాన సుఖంపుము దైత్యనేతతోఁ
 గలిసి రవీందుకాంతమణికల్పితమోహనచంద్రశాలలోక. 1181

క. అని పలుకుడు నాచంద్రా, నన పలుకక యొక్కనవ్వు నవ్వెను దానక
 గనఁబడియె నామెయుదరం, బున విశ్వము లెల్ల నతఁడు మూర్ఖ వహింపక. 1182

క. అది కనుఁగొని విద్యుత్ప్రభు, డుదితభ యుం డగుచు బలుక కుండఁగఁ జని యా
 సుదతీమణి లభియింపమి, విదితం బొనరించె దనుజవృషభున కంతక. 1183

—: మహిషాసురవధ పృథ్వాంతకతవము :—

సీ. మహిషాసురుం డతిమానంబును వహించి, సేనాసమేతుఁ డై శీఘ్రముగను
 జనుడెంచి పుష్కరంబునకు నాదేవి యుం, డెడితై లమును ముట్టడించె నంత
 దేవి యాజాపింప దివ్యాయుధములను, గొని యామె యనుచుకోటు లెల్ల
 ఘోరములొనల దైత్యసైన్యంబు నెల్లను, సమయించి హాసంబు సలుపు చుండ

గీ. నదీ కనుఁగొని మహిషాసురాధిపుండు, గదయు ముసలంబు భరియించి కరములందు
 గన్మకల నెల్లఁ గొట్టుచు గడకుఁ జేరె, నామహాశక్తి యుండినధామమునకు. 1184

- బరశువు డమరువు బౌళంబు దండంబు, ఖడ్గంబు ధ్వజముఁ జక్రంబు గదయు
ధనువుఁ గుంతమును శతశిబ్బయు భిందిపా, లంబు భుశుండియు సంబుజమును
శక్తియు ఘంటయు సాయకంబును శూల, మును ముసలంబును ముద్గరమును
గీ. దాల్చి వింశతికరములఁ దత్తణంబ, సింహవాహనమును నష్టమించి నిలిచె
భీకరాకారమున మూఁడు లోకములను, నాహుతింగొన నున్న కాలాన్ని వోలె. 1186
- గీ. అప్పు డామెను గని మహిషాసురుండు, ప్రధనకౌతూహలంబునఁ బాటి పోక
నిలిచి పోరాడఁ దొడఁగెను నిర్భయముగ, వానిధైర్యంబు నర్జున వశము గాదు.
క. ఒకతటి నక్కడఁ గనఁబడు, నొకతటిఁ గనఁబడక యటనె యందు సభమును
దొకతటిఁ గనఁబడుఁ గనఁబడు, నొకతటి నల్లడల నతడు యోధాగ్రణి యై. 1187
- క. తనమాయాబలమున నా, దనుజాధీశ్వరుండు బహువిధంబుల యుద్ధం
బొనరించె నామెతోడను, బనుపడఁగను విస్మయంబు పడవేలేడు. 1188
- ఉ. అంతట నాజగజనని యాలని నల్లఘులచేతఁ ఒట్టి వి
భ్రాంతి ఘటిల్ల శూలమున గ్రహునఁ గ్రుమ్మెను దానితోడ ది
గ్దుతులు బెగ్గడిల్లఁగను ధాత్రిపయిం బడి వాఁడు చచ్చె న
త్యంతముదంబునకా ద్రిదశు లచ్చటి కప్పుడు వచ్చి యందఱుకా. 1189
- ప. అమృతాదేవికి సాష్టాంగవందనంబులు గావించి కృతాంజలు లై నిలువబడి. 1190

—: క్షేమంకరీ ప్రవకదవము :—

- సీ. విశ్వతోముఖ సర్వవిద్యేశ్వరి పయోజ, పత్రాయతేక్షణ భద్రమూర్తి
ఋద్ధిసిద్ధిప్రదాయిని విశ్వరూపిణి, శుద్ధసత్త్వవ్రతశోభితాంగి
సత్త్వస్వరూపిణి సాత్త్వికాహ్లాదిని, మహిషమర్దిని జగన్మాత దేవి
బహురూపజాప్య విభావరి త్ర్యంబక, సర్వగ జైవవి సత్త్వశక్తి
గీ. భీమదర్శన గంభీర భీతిశమని, భూతధారిణి వరమేణి వీరశోక
సర్వదేవరహస్యసంస్థానభూమి, నిత్య క్షేమంకరి నయన నీకు శరణు. 1191
- క. అని సంస్తవ మొనరించుట, యను క్షేమంకరి ప్రహర ముదయింపఁగ లో
ననిమిషులార వరంబు, గొనుఁ డిచ్చెద ననుడు నురలు కతుకం బొదవకా. 1192
- గీ. జనని మే మొనరించినను స్తవంబు, చదువుకొనువారలకు వ్యాఘ్రుచౌరరాజ
నిగళబంధభయంబులు మొగియకుండ, వరము దయచేయు మిదె మాకు వాంఛితంబు
క. అన్ వేడుటయును నాయమ, యనిమిషులకు వరము నిచ్చి యట్టులె నివసించెను
బుష్కరతీర్థముననె, జనులకు నెల్లరకు ముక్తి నమకూర్చంగకా. 1194
- క. ఈమెయె సాత్త్వికీ రాజుని, యీమెయె తామసియు గూడ నీమెయె యంత
ర్యామి యిగుసాత్మతెలుగన, నీమెయె త్రివిధాశృతులను నెనయచు నుండుకా.

- వ. తామసశక్తి చాముండాస్వరూపంబు. అయ్యది నవకోటిభేదంబులు గలగ కృష్ణ రూపంబు వడసి రొద్ది యై సంహరికారకం బై యుండె. రాజసశక్తి వైష్ణవస్వరూపంబు. అయ్యది యష్టాదశకోటిభేదంబులు గలిగి రక్తరూపంబు వడసి పాలనకారకం బై యుండె. సాత్వికశక్తి బ్రహ్మాస్వరూపంబు. అయ్యది శ్వేతరూపంబు వడసి యసంఖ్యాకభేదంబులు గలిగి సృష్టికారకం బై యుండె. ఆత్రివిధశక్తులును నహరా పరాపరాపరానామంబులు యధాక్రమంబుగా వహియించె. 1196
- క. ఆశక్తుల కన్నిటికి ను, హేతుడె నానాకృతులు వహించి సతముఁ బ్రాణేశుఁ డయి యుండు దాననె, యాశక్తులఁ గొలువఁ దృప్తి యగు నీశునకున్. 1197
- సీ. ఈపరదేవతావృత్తాంతమును విన్నఁ, బరియించినను మోక్షపదము గలుగు భ్రష్టరాజ్యం డై నపార్థివుం డొకహాయ, నము దాఁక నవమీదినంబులందు నుపవసించి పఠించు చున్న దీనిని హాయ, నాంతంబునందు రాజ్యమును బడయు నాయురై శ్వర్యపుత్రారోగ్యభాగ్యంబు, లొదవు దీని జపించు చుండె నేని
- గీ. మనుసులోపల స్మరియించుకొనినయెడల, నీయపాఖ్యానమును బాధ లెల్లఁ దొలగు నీకథ గలట్టిపుస్తక మెచట నుండు, నచట సర్వార్థసంసిద్ధు లలరు చుండు. 1198
- వ. అని చెప్పుటయును భీష్ముండు సంతసించి మహాత్మా విష్ణుశక్తి యగువైష్ణవేతను రుద్రశక్తి యగుచాముండచేతను నెవ్వరు నిహతులైరి చెప్పు మని యర్థింపంబులన్యుండొడతనిం గాంచి రాజేంద్రా స్వామ్యంభవమన్వంతరంబున వైష్ణవేతను వైష్ణవత మన్వంతరంబునఁ జాముండచేతను జన్మాంతరంబు వహించినమహిమానురుండె నిహతుం డయ్యె. 1199
- క. అని చెప్పుటయును భీష్ముండు, విని సంతస మొదవ దేవ విన వేడుక యయ్యెను బ్రహ్మదత్తచరితం, బును జెప్పుము నాకు నాఁగ ముని యి ట్లనియెన్.
- క. శంతనుసత ము నొకనాఁ, డంతేవాసులను గూడి యరిగి యగన్యుం డెంతయు ముదమున సీతా, కాంతునికడ కతనిఁ బొగడి కొతుక మెనయన్.
- క. తనయాశ్రమపదమునకున్, జనుదె మ్మని కోర రామచంద్రుండు మానీం ద్రునివెంటఁ జనియెఁ దాపన, జనవాక్యోల్లంఘనంబు సలుపఁగ రామిన్. 1202
- సీ. అంతట రామున కతిథినత్కారంబు, పలిపి చక్కఁగఁ గుంభసంభవుండు తనయొద్దఁ దాచి యుంచినదివ్యభూషణం, బాకటి కై కొని వచ్చి యొనఁగఁ బోవ నది గ్రహింపక రాముఁ డాచార్య ధర్మమె, క్షత్రియునకుఁ బ్రతిగ్రహము సేయ. ననువుడు మాని యి ట్లనియె రాఘవ ప్రతి, గ్రహము దోషము గాదు ప్రభువులకును
- గీ. ప్రజలకు మును రాజు లేమిని బ్రహ్మకడకు, నరిగి మొలువెట్ట లోకపాలాంశములను భజింపఁదగినట్లు స్రష్టాజులకుండు గాఁగఁ, బ్రజల కెల్లరకును బ్రతిగ్రహమువలన.

- గీ. దానఃజేసియె కరము భూహని ప్రజల, నలనను బ్రతిగ్రహించుట కలెన్ నరుడు
దాశరథి మానిమాట నొడలను దాల్చి, యవిభూషణమును గొని యరచివలె.
- వ. పద్మరాగగోమేదవై దూర్యపుష్కరాగమాక్తికమాణిక్యవిరాజితం బునాదివ్యభూషణ
ముం గనుంగొని యాశ్చర్యమొంది.

క. మునినాథ యెవటం బ్రాప్తి, చెనొ యీభూషణము సీతఁ జెప్పుము నాకున్
మన సయ్యెడి విన నియ్యది, యనవాప్యం బైనవస్తు వయి యుంచుటచేన్.

— శ్లోతో పాఠ్యాన కథనము :—

- సీ. అని యడుగుటయు ని ల్లనియె సగన్త్యుడు, విచుము రాఘవ శిశు వేన్నెంతఁ
గడచినత్రేతాయుగంబునఁ దప మేను, గావింపఁ జని యొక్కహాసమునకు
నచ్చటఁ గని యొక్కప్రదమును స్నానంబు, గావింప నచటికిఁ జనినరతేని
దత్తటంబందుఁ గ్రొత్తగ నుండుమానవ, శవ మొందు నేత్రగోచరము గాఁగ
- గీ. జనులు లేనట్టియీఘోరవనమునందు, నీశవం బుండఁ గారణం బేమొ యనుచు
నాత్మలో నెంచు చుండంగ నంతలోన, నచ్చటికి వ్యోమయానంబు వచ్చె నొక్కటి.
- గీ. దివ్య తేజంబుతోడను దేజరిలుచు, హంసయుక్తంబుగను నొప్పనాపిమాన
మంతరంగంబునకు విస్మయంబుఁ గొలిపె, గాంచగనె యట్టి దెవులను గానఁబడెను.
- గీ. దానిలోనుండి దేవగంధర్వసిద్ధ, సాధ్యవిద్యాధరాపురస్సుహితుఁ డగుచు
దివ్యపూరుషుఁ డొక్కఁడు దిగి శవంబు, చెంత కేతెంచి దాని భక్షింపఁ దొడఁగె.
- సీ. అది చూడఁగను నాకు నత్యంతవిస్మయం, బావహిల్లఁగ నంతరంగమందు
సత్యరంబుగ వానిసవిధంబునకు నేను, చని యిట్టు లడిగితి వినయమునను
నధిప ని స్తీక్షింప నమరాధిపతివోలె, గనువట్టు చుంటివి కన్నులకుచు
నిది చూడ నత్యంతహేయ మైనపదార్థ, మెల్లయ్యె భుజియింప హిలము సీకు
- గీ. నెవ్వడవో నీవు తిన హేతు వేమొ దీని, నెవట నుండెడివాడవో యెఱుంగఁ జెప్పుము
యనుడు నాదివ్యపురుషుఁ డిట్లనియె స్వామి, కర్మ మవిలంఘ్య మే మనఁ గలుగువాడ.
- సీ. మున్నిలావృతవర్షమున నుండె దర్శాంగ, దేశాధిపతి వాసుదేవవృషతి
యతని కీదఱము పుట్టితిమి పుత్రులము పి, త్రాజ్ఞావనప్రసక్తాశయలము
నాపేరు శ్వేతుండు నాయనజన్ముడు, సురధుండు మాతండ్రి ధరణి నేలి
చాలకాలము యశశ్చంద్రికల్ వ్యాపింప, దిజ్మండలంబున దివికిఁ జనియె
- గీ. నంతటను జౌరులు వరింప నధిపతిగను, నేను వహించి రాజ్యంబు నేలుకొనుచు
సకలదానంబు లొనరించి నలుప నైతి, నన్నదానంబు నత్యల్ప మని తలంచి. 1211
- గీ. అన్నదానంబు చేయమి యట్లు లుండ, దానికథయును విన నైతి మీను లొగ్గి
నేను బట్టినట్టునె నిలువవలయు, ననెడిమూర్ఖత ధనగర్వమున జనింప. 1212

- ఆ. అట్లు చాలకాల మరుగంగ వైరాగ్య, మొదవె నాకు మదిని నొక్కతఱిని
నపుడు రాజ్యభార మంతయు సురభున, కప్పగించి యిచటి కరుగుదెంచి. 1213
- క. ఒనరించి యీసర స్తట, మున నే బదివేలవర ములు తీవ్రతపం
బును దుట్టతుదకు నిచటనె, తనువు విడిచి పోతి బ్రహ్మధామంబునకున్. 1214
- క. అరిగినతోడనె నాకున్, బరిచర్య లొనర్ప వెంటఁబడి సుర లెల్లన్
గురిసిరి సుమవర్ంబును, బరమాష్టాదమున భక్తి బయలుపడంగన్. 1215
- క. పట్టిరి శ్వేతచ్ఛత్ర ముఁ, గట్టిరి కనకాంబరమును భునభూషణముల్
పెట్టిరి కలపము లెల్లన్, బట్టించిరి బ్రహ్మరథముఁ బట్టిరి నాకున్. 1216
- సీ. అట్లు వా రుపచర్య లాచరించుచు నుండ, నధిక మైత్యుద్బాధ యలముకొనుట
నప్పు డాకలికి నే నాఁగఁ జాలక వారి, నరించితిని నన్న మన్న మనుచు
వనియు నామొఱి వారు విననియట్టుల పల్క, కుండ సేవలు చేయు చుండ నాకు
నవి యన్నియును విషప్రాయంబుగను గానఁ, బడుట నట్టులె బాధపడుచు నేను
- గీ. కట్టకడ కెట్టులా విరించికడకుఁ జేరి, యేడిచితి నాయవనను నెఱుగఁ జేసి
యపుడు పద్మోద్భవుండు న న్నాదరించి, యేడ్వవల దని యూరార్చి యిట్లు లనియె.
- సీ. వత్స యేదానంబు వసుధలోఁ గావింపఁ, బడునొ యాదానంబె పరమునందుఁ
దదనుగుణంబు గా దాతకు ఫల మిచ్చు, నంతకు మించి యీయంగ లేదు
సకలదానములును జలిపియు నీ వొక్క, యన్నదానము చేయ వైతి దాన
సకలభోగములును సప్రాప్త మయ్యెను, నాహారము లభింప దయ్యె నీకు
- గీ. నన్నదానంబులును వ్యర్థ మయ్యె నొక్క, యన్నదానంబు చేయక యున్నకతనఁ
గావుననె యన్నదానంబు ఖ్యాతి నొందె, దానములలోన నుత్తమదాన మనగ.
- గీ. అతిథిని యాచకునకు ట్టుధార్తునకును, నెవనికినిఁగూడఁ బెట్టమి నెల్ల మెక్కి
బలిసి పడియున్న సీమేనుభక్షణంబు, సలుపు చుండుము ట్టుచ్చాంతి గలుగు నీకు.
- సీ. అని చెప్పుటయును నే నాత్మలోపల దుఃఖ, పడుచు నాగతి యిట్లు పట్టె ననుచు
నడిగితి మరల నయ్యజునిఁ బితామహ, దేహంబు సర్వంబు తినినపిదపఁ
గలిగెడిక్షుధ కేమి గతి చూపెదవు నాఁగఁ, గనికరం బొదవ ని ట్లనియె ధాత
భూధవ శతవర్ష ములదాఁకఁ దినినను, దఱుగక సీమేను తనివిగొలుపు
- గీ. నావల నగన్యుఁ డనెడిమహర్షి సీవు, శవము తినుచుండుతఱిని నచ్చటికి వచ్చు
నతని కిది యిమ్ము దాన నీ కగు విముక్తి, యని విభూషణ మొకటి నా కపు డొసంగె.
- క. దానిం గైకొని హృదయ, స్థానంబునఁ దాల్చి ప్రాణసమముగ నిటకున్
దై నందినకృత్యంబుగ, నే నరుదెంచుచును దినుచు నేగుచు నుంటిన్. 1221
- గీ. ఇప్పుటికి నిండె నూఱేడు లెప్పు డింక, నమ్మునీంద్రునిదర్శనం బగునొ యనుచు
నెదురు చూచుచు నున్నాడ నీశ్వరాజు, యెట్టు లున్నదొ మీఁద నా కెఱుగరాదు.

- క. అని దీనంబుగఁ బలుకుట, యును నే నుల్లమునఁ గరుణ యొడవఁగఁ చింగులకొ
జనవర నేనె యగన్యుడ, నని యనఁగ నతఁడు పడి మదఁఘ్రులమీఁదకొ.
- గీ. స్వామి నన్నుఁ గృతార్థుని జలుప నేగు, దెంచినమహాత్ముడవు నీవ దీన లేడు
సంశయం బించుకయుఁ బద్మజన్ముఁ డాడి, నట్టిమాటకు వై యర్థ్య మామతిలుచె.
- క. అని పలికి లేచి తనకడ, నునిచికొనినభూషణంబు నొసఁగఁగఁ గై కొం
టిని నే నతనికి నుపకృతి, నొనరింపఁగ నెంచి యదియె యెఁఁగితి నీకుకొ. 1225
- ఉ. అంత నతఁడు పూర్వమనుజాకృతిఁ దాలించి యన్న దాపముకొ
వింతగఁ జేసి విష్ణుపదవీధికి నెక్కు-స్వకీర్తికాంతతోఁ
బంతముఁ బూని యేఁగె ననుభాతి దివంబున కేఁగి యచ్చటకొ
సంతస మేర్పడకొ నిలిచె నాపుడు రాముఁడు చెంది హర్షముకొ. 1226
- వ. ఆనాఁ డగస్త్యాశ్రమంబున వసించి తత్సాయంకాలంబున సంస్య నుపాసించుఁ డత్సమీ
పంబున నుండునొక్కప్రాదంబునకుం జనియె. 1227

—: బ్రహ్మదత్త పాత్య వ ము :—

- సీ. అప్పు డచ్చట నొక్క-యవనీరుహంబుపైఁ, గలహించుకొను చుండఁ గిరినముఁగు
నొక్క-గృధ్రంబును నొకయులూకంబును, నారావముచు రాముఁ డాటకొంచి
పిలువంగ వాని నాపులుఁగులు చనుదెంచి, పడుటయు రామునిపదములందుఁ
గనుఁగొని వాని రాఘవుఁ డండజములార, కారణం బేమి మీఁలహమునకు
- గీ. నని యడుగ ముందు గృధ్రమి ట్లనియె రాజ, యెంతకాలంబునుండియె యీద్రుమఁబు
నందు నిర్మించుకొని కులాయంబు నందు, నేను వసియించు చుండంగ నిర్భయముఁ.
- ఆ. ఈయులూక మిప్పు డేతెంచి ననుఁ ద్రొసి, గూటినుండి వెలికి గూటఁ జొచ్చి
కన్ను లుఱిమి యుఱిమి కలహించు చున్నది, శిక్ష దీని కేవొ చేయు మధివ.
- సీ. అని పలుకుటయు నిట్లు లనియె నులూకంబు, స్వామి యీగృధ్ర మనత్యవాది
యపహరింపఁగ నాగృహంబును దలపెట్టి, కలహంబు నాతోడఁ జలుపు చుండె
న్యాయమూర్తివి నీవు న్యాయంబు గమనించి, యెనరింప దగు దీని కుచితశిక్ష
యని పలుకుటయు రాముఁ డాలించి యంతయు, న్యాయంబు గ్రహింప నాత్మ నెంచి
- గీ. గృధ్రమును జూచి గృధ్రంబు యెపుడు నీవు, కట్టుకొంటివొ నీగూడు కలవె తెలుప
ననుడు రాజేంద్ర సరస్వష్టే యగుచు నుండఁ, గట్టుకొంటిని గూ డని గ్రద్ద పలికె.
- సీ. అంతట గృధ్రంబు నడిగిన్నట్లులె రాముఁ, డడుగ నులూకంబు నావత్తె
భూమింద్ర తరువులు భూమిపైఁ బుట్టిన, మీద నే గూడు నిర్మించుకొంటి
ననవుడు రాఘవుం డామాటలను బట్టి, సత్యంబు నెఱిగి విస్వప్రముగను
గనుఁగొని గ్రద్ద ని ట్లనియె గృధ్రమ విను, మున్ను త్రైలోక్యంబు మునుఁగ నీట

- గీ. నొక్క-విష్ణువె నుత్తుఁ డై యుదకమందు, బండుకొని యుండ నప్పుడు పద్మ మొకటి పుట్టెఁ దన్నాభి నందులోఁ బుట్టి బ్రహ్మ, మొదటను జరాయజాండజంబుల సృజించె. 1232
- వ. అపుడు చతుర్ముఖుండు మధుకై టభలమేదస్సుచే మేదిని నుత్పాదించె. 1233
- గీ. కాన నరసృష్టి చేసినకాలమందు, మేదినియె లేమి లే వయ్యె బాదపములు దాన నీచెప్పినది యధార్థంబు గాదు, పాత్ర మైతివి శిక్షకుఁ బాపి నీవు. 1234
- సీ. అని దాని వధియింపఁగను ఖడ్గ మెత్తంగ, నపు డిట్లు వచియించె నభ్రవాణి వలదు రాఘవ దీని వధియింప నీగ్రద్ధ, బ్రహ్మదత్తుం డగుపార్థివుండు దైవికంబుగ నొక్క-తఱిని గౌతముఁ డను, మునివర్యు నాశ్రమంబునకు నీతఁ డరిగి యతిథి గఁ గామాంధ్యంబునను బట్టు, కొనియె నమ్మునిభార్యకుచయుగంబు
- గీ. నంతటను గౌతముఁడు శ్రోధ మావహిల్ల, గ్రద్ధ వగు మని శపియింపఁగను నితండు తత్పదంబులపైఁ బడి తప్పు సైఁచి, దేవ శాపాంతమును బ్రసాదించు మనియె. 1235
- వ. అట్టియెడ గౌతముండు కృపార్ద్రహృదయుం డై రామచంద్రకరస్పర్శంబున నీకు శాప విముక్తియగు నని యనుగ్రహించె. 1236
- క. అని చెప్పుటయును దశరథ, తనయుండు ఖడ్గంబు డించి తనకేలను దా నిని నిమిరుగఁ గృధ్రము నిజ, తనువును విడనాడి బ్రహ్మదత్తుం డయ్యెన్. 1237
- వ. అంతట రామచంద్రుం డగస్త్యాశ్రమంబున కరుడెంచి యారేయి నంద నివసించి మఱు నాఁడు తదనుజ్ఞం బడసి స్వనగరంబునకుం జేరె. 1238
- క. అని చెప్పఁగ భీష్ముం డి, ట్లనియెను మహాసీయ దండకారణ్య మనం గను నేదొ దానివిషయము, వినిపించుము నాకు వినఁగ వేకుక యయ్యెన్. 1239
- వ. అని యభ్యర్థించుటయుఁ బులస్త్యుం డాతని కి ట్లనియె. 1240

—: దండకారణ్య వృత్తాంత కథన ము :—

- సీ. రాజేంద్ర విను మట్లు రాముండు విని శ్వేత, వృత్తాంతమును మఱి యిట్లు అనియె కుంభసంభవ శ్వేతకుంభినీనాథుండు, తపము గావించినవిషివ మేదొ వినిపించు మద్దానివృత్తాంతమును నాకు, ననుడు ని ట్లనియె నమ్మునివరుండు రాఘవ మను వసురా జొక్క-డుం గలండు, ట్టిలోఁప బూర్వము కృతయుగమున
- గీ. నాతఁ డిత్వోకు వనజాత్యజునకు, రాజ్యము నొసంగి రాజధర్మములు శ్రేణిపి స్వర్ణమున కేగె నంత నిత్వోకు విలను, నేలఁ దొడఁగెను దనపూర్వ లేఖనట్లు. 1241
- సీ. అటు లేలుకు ధన్వతి సతఁడు పుత్రులు లేమి, గావించి బహుపుణ్యకర్మములను గాంచెను సుత్రుల బిడ్డలై వారలలోన, శ్రేష్ఠత్వమును జెంది యిచ్చ కొడుకు భ్యాతి కెల్లెను దండు డనుచేర నిత్వోకు, పతనికి వింధ్యవృద్ధ్యంబునందు మధువృత్త మనెడినామము గల్గెనరమును, గట్టిది యిందునె శ్లోకవిగమ

- గీ. సంత దండమహీకాంతుఁ డాధరిత్రి, నేలుచును ధర్మమటెసె బె క్షేపిండ్లం గుడివి
దై వికంబుగ నొకనాడు తాను భార్గ, వాక్రమంబున కరిగి యెవ్వ వ్యక్తమమును.
- చ. కనుఁగొని నూత్ని యకావనవికాసముచే విలసిల్లుదాని వా
సన గొననట్టిపుష్ప మనుచాయను గ్రాలెడుదాని విశ్వమో
హనతనుకాంతితోడ నలరారెడిదానిని భార్గవాత్మజుఁ
మనసిజమార్గణప్రహతమాననుఁ డై దరి కేగి మెల్లగఁ. 1242
- గీ. చెలువ భార్గవుఁ డెం దేఁగె కిష్యు లెల్ల, నెచట నుండినవారొ నా కెఱుంగఁ జెపుమ
యనుడు శుక్రుండు కిష్యుసమన్వితముగఁ, జనియె సమిధల కని శుక్రతనయ చెప్పె.
- క. అంతట నాతండు మన్మథ, సంతాపంబునకు నోర్వఁ జాలక చెలి భూ
కాంతుండను నేను నినుఁ గని, సంతనె నీవయి మదంతరంగము చిక్కెఁ. 1244
- క. సమయము సనుకూలముగను, సమకూర్చెను ధాత పంచశరవేదాధ్య
సము గావింపఁగ మన కిదె, సుముహూ ర్తము జాగు చేయఁ జూడకు మింకఁ. 1245
- సీ. అనవుడు వాని కి ట్లనియె భార్గవపుత్రి, డీతిప శుక్రనిశ్చ్యేషనుతను నేను
గన్యక నరజాఖ్యుఁ గన్నదానను నీవు, ఛాత్తుండవు మదీయజనకంకను
ధర్మంబుచేత సోదరిని నీ కగుదు నే, ననరానిమాట న న్నాడఁ దగదు
దుర్మార్గు లెవ రేని తొణఁకినయెడ నన్ను, రక్షింపవలసినభ్రాత వీవు
- గీ. మఱియు నాతండ్రి శుక్రుఁ డిమాట విన్న, మండిపడి నిన్నుఁ గాల్చి భస్మంబు చేయు
నన్నుఁ గొన నీకుఁ గోరికి యున్నయెడల, నడిగి మాతండ్రిని దదాజ్ఞ యెసఁ గొనుము.
- క. అనవుడు దండప్రభు వి, ట్లనియె స్మరోన్మాడపిడితాత్మజకు రుచి
చునె నీతివాక్యములు భా, మిని లెక్కింపకుము మిహమేషము లింకఁ. 1247
- క. అని పలికి బలాత్కారం, బునఁ బట్టి చెఱంగు లాగి పోనీక ముఖం
బున ముఖము భుజమనును భుజ, మును జేర్చి కవుంగిలింది ముద్దుగొని వెనకఁ. 1248
- మ. వ్రతభంగం బొనరించి యేఁగె నరజారాజీవప్రతాపీ హృ
ద్గతరోషాశల ముద్గమించె ను వ క్త్రం బెఱివాఱంగ దీ
ర్ఘతమశ్వాసపరఃపరల్ వెగడ నాకాంతంబు గా న్నశుసం
భ్రాంతిచే లోచనయుగ్మ మెంతయును జింతాపూరితస్వాంత యై. 1249
- క. జనకుండు చనుదెంచెడిత్రో, వను వీక్షించుచును దీనవదనముతోడఁ
గనుపట్టు చుండ నత్తటి, జనుదెంచెను భార్గవుండు ఛాత్త్రయతుం డై. 1250
- గీ. అట్లు చనుదెంచి భార్గవుఁ డవనతాస్య, యగుచు ఘనయుక్త మగుజ్యోత్స్నపిదిఁ గాంతి
శూన్య యై యున్న యరజను జూచి వత్స, యేల నీమోక్షు చిన్న వోయినదొ చెపుమ.
- క. అని యడుగుటయును నేమియు, నమటకు నో రాడ కునికి నాపు రనుమ నే
డై నరజ యంతట శుక్రుండు, కని భ్యానమునలన దుఃఖికారణ మెల్లఁ. 1252

- సీ. ఆగ్రహం బాత్మలో నావిర్భవింపంగఁ, గంకింపఁగిను మేను గటము లదర
నోరి మదాంధ దంఢోర్వీధవాధమ, యంతకాలము ప్రాప్తమయ్యె నీకుఁ
బ్రజ్యలించెడివావకజ్వాల నంటితి, భస్మంబు గా కుండఁ బ్రతుకఁగలవె
దినన ప్తకంబు రాత్రిందివంబును బాంసు, వర్షంబు గురిసి నీవసుధ యెల్లఁ
- గీ. బాడువడుఁగాక సీవు సబాంధవముగ, సదశభటవాహముగ నశించెదవుగాక
యని శపించి నిజాశ్రమజనుల నెల్ల, నాక్షణమునంద తొలఁగించి యచటనుండి. 1253
- క. కనుఁగొని యరజను బాఱిని, యనుభావ్యము గాకపోవ దఘఫల మద్దా
నను నుండుము నీ విచటనె, యని యాన యొనర్చి విడిచి యామెను జనియెన్.
- వ. అంతట శతయోజనపరిమితిం బగుదండభూపతిపాల్యమానభూప్రదేశంబు శుక్రశాపంబు
నంజేసి పాంసువర్షంబుచే విధ్వస్తం బై సకలజనసమేతంబు గా దండభూపాలుండు వినా
శంబు నొందె. అది మొదలుకొని యాప్రదేశంబు చెట్లును గుట్టలును మొలిచి దండ
కారణ్యం బనుపేరం బరగె. 1255
- క. అని చెప్పుటయును రాముఁడు, మనమున సంతాప మొంది మానీంద్రునియా
జ్ఞుని గొని వచ్చి యయోధ్యకు, జనులను బాలింపఁ దొడఁగె సహజప్రీతిన్. 1256
- క. అనవుడు దేవప్రతుఁ డి, ట్లనియెను మహానీయ దశరథాత్మజుఁ డిల వా
మనుని బ్రతిష్ఠించినగా, ధను వినిపింపుము మనోరథంబయ్యె వినన్. 1257

—: వా మ న ప్ర తిష్ఠా వృ త్తాం త క థ న ము :—

- వ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుం డాతని కి ట్లనియె. 1258
- ఆ. ఏలుకొనుచు రాముఁ డిల నెల్ల నొకనాఁడు, పిలిచి భరతలక్ష్మణులను ననుజా
లార రాజసూయ మాచరింపఁగఁ గోర్కి, గలదు మీతలంపు తెలుపుఁ డనియె.
- సీ. అనుటయు వార లి ట్లనిరి రఘూద్వహ, ధర యెల్ల నేలితి ధర్మమునను
దశదిక్కులందు సంస్థాపించితివి లోక, మంతయుఁ గొనియాడునట్టికీర్తి
కావించితివి బహుక్రతువులు నినుఁ బ్రజల్, నేవించు చుండిరి దై వముగను
నేనిషయంబునం దేనియు లేదు నీ, కణుమాత్రమును లోప మనెడిమాట
- గీ. రాజసూయంబు చేసిన్సప్రభువు తెల్లఁ, గలుగఁ జేసినవా రై రి విలయములను
దై త్యులును దేవతలును యుద్ధంబు చేసి, క్షయము నొందిరి సోమునిక్రతువునందు.
- గీ. వరుణుని మఖంబునను జలచరము తెల్ల, మత్స్యకచ్ఛపరణముచే మడిసిపోయె
సమసి రాడీబకప్రథనము ఘటిల్లి, సర్వజనులు హరిశ్చంద్రసవనమందు. 1261
- ఉ. కావున రాజసూయము సుఖప్రద మైనది కాదు నాఁగ నీ
తావరుఁ డొప్పి వారలహితంబును వామనసుప్రతిష్ఠచే
భూపలయంబు సర్వమును బూతము చేసెద నాఁగ వారు త
ద్భాషము నన్ను తిందిరి పదంపడి రాఘవుఁ డంత్యుకాత్మ్యుఁడై. 1262

- సీ. ఈసాగరంబును నీసేతువును నిందు, తేమంబు గలుగంగ ట్టితికి నెల్ల
 నీచేత స్వయము గా నెటకొల్పబడినట్టి, సన్నును నెవ రేని గన్నయెడల
 వారు చేసినమహాఘోరపాపము లేని, దగంబు లై పోవుఁ దతఁణంబ
 యిది భూమిలోఁ గలయెల్లతీర్థములలో, నుత్తమతీర్థ మై యొప్పు చుండు
- గీ. నీవు శీఘ్రంబ జాహ్నువి కేఁగి దాని, దక్షిణతటంబునను భవత్రాప్త మైన
 వామనుని నెలొల్పి నీధామమునకుఁ, జేరు మది లోకముల కెల్ల శ్రేయ మొనఁగు.
- వ. అని చెప్పి రామేశ్వరలింగంబునందు లీనుం డగుటయు రామచంద్రుండు విమానంబు
 నెక్కియంబరమధ్యంబునం దరుగుచుండ మార్గమధ్యంబున విమానంబు ప్రతిబద్ధం బయ్యె.
- గీ. అప్పుడు విమాన మాంగంగ నట్లు హేతు, వేమియొ యటంచు రాముండు హెచ్చరింప
 నవనికిం డిగ్గి సుగ్రీవుఁ డచట నున్న, పుష్కరతేత్రమును స్వయంభువును జూచి.
- క. చని పైకి మరల రామునిఁ, గని తద్విషయంబుఁ దెలుపఁగ నె తీర్థోల్లం
 ఘనదోషం బిది యనుకొని, మనమున నట రాఘవుండు విమానము దింపెన్. 1277
- గీ. అట్లు దింపి విమానంబు నర్క-వంశ, వర్ధనుడు పుష్కరతేత్రవాసి యైన
 బ్రహ్మకు నమస్కరించి యర్చనము నలిపి, బహువిధస్తోత్రము లొనర్చె భక్తితోడ.
- గీ. అంతటఁ జతుర్ముఖుండు ప్రత్యక్షముగను, నిలిచి రామునియెదుట ట్టిణీకళత్ర
 శివుండు చెప్పినవిధమునఁ జేయు మరిగి, నీవు నారాయణుడవు సందియము లేదు.
- సీ. అనవుడు బ్రహ్మకు నభివాదనము చేసి, జానకీవతి తదాజ్ఞను గ్రహించి
 యధివసించి విమానమం దేఁగి కాన్యకు, బమునకు నట గాంగనలీలమందు
 స్నానంబు చేసి తజ్జాహ్నువీదక్షిణ, తటమందు శాస్త్రవిధానమునను
 స్థాపించి వామనస్వామివిగ్రహమును, దరియింప జనులు తద్దర్శనమునఁ
- గీ. దతఁణంబ యయోధ్యకుఁ దరలి వచ్చి, పనిచి సుగ్రీవుని దదీయభవనమునకుఁ
 బనిచి పుష్పకమును ధనపతికి నరిగె, విష్ణుధామంబునకుఁ దాను విష్ణు వగుట 1280
- క. అనవుడు దేవవ్రతుఁ డి, ట్లనియెను గురువర సురాసురాయోధనగా
 ధను జెప్పు మింక నయ్యది, వినఁగను నభిలాష ముద్ఘవించెను నాకున్. 1281

—: దే వా సు ర సంగ్రా మ వృ త్తాం త క థ న ము .—

- సీ. అని చెప్పుటయును ని ట్లనియెఁ బులస్త్యుండు, వినము భీష్మవచింతె విశదముగను
 బూర్వము కృతయుగంబున సుసాశీరుండు, వృత్రతంధు గావించినంతఁ
 చాతకామయ మనుఘోరయుద్ధం బయ్యె, దేవతలకును దై తేయులకును
 నమృతహాయుద్ధ మత్ర్యంతదారుణరూప, మయి త్రిలోకములకు భయము గొలిపె
- గీ. నవుడు నీలవయోదము లావరించి, యాకసంబును దివిరమయం బొనర్చె
 జంధవిష్ణుత్వచీపుట, మెరుదవొనియె, నెడము లే కుండు బిడుగులతో మహాదోడంగె.

- గీ. ఏమ దొడంగె ఒరస్పరచేగంబు, హతము లై సప్తవాయువు లఖలదీక్షలు
శూన్యతను జెందె సంబుధుల్ తోభ మొందె, రోదసులు నిండె భూరనినాదములను.
- క. అత్తణి మహామాయా, విత్తము లగురాత్రివరులు విషిధాస్త్రములకే
నెత్తురు మాంసము నస్థుల, నొత్తుగఁ గురియించి సురల నుజ్జ్వలములకే. 1284
- సీ. అమరులు తదాభధ కాంగఁ జాలక యేగి, దామోదరునిసన్నిధానమునఁ
దత్పదాంభోరుహద్వద్వంబునకు మ్రొక్కి, సునయంబుగను సంప్రప మొనర్చి
తమకుఁ గల్గినదీపదశ నెల్ల నెఱిగించి, సాహాయ్య ముద్దంపఁ జక్రపాణి
కరుణాతరంగితాంతరుఁ డయి సురలార, యభయం భాసంగితి నడలవలదు
- గీ. పూర్వ మిచ్చినవరమునఁ బుట్టి యదితి, గర్భమున నేను సర్వరాక్షసుల గూల్తు
నరిగి మీ రెల్ల నుత్సాహ మతిశయిల్లు, చనురవర్ణంబుతోఁ జేయుఁ జాహవంబు. 1285
- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును జెందఁగ నప్పు డమృతమును ద్రావినీ
తిని నానందముఁ జెందుచు, జనుడెంచిరి మరల సురలు సమరక్షితికే. 1286
- ఆ. అపుడు తిమిర మెల్ల నడంగె బ్రహ్మము, లయ్యె దెసలు వీచె చల్ల నల్ల
మందమారుతములు మఖహవిదూమగఁ, ధంబు సేసె ప్రహాతర్పణంబు. 1287
- గీ. అంబుధులు శాంతభోషంబు లయ్యె నదులు,
నిర్మలము లయ్యె నామ్నాయనిచయనాద
మె లెడల నిండి శ్రవణసంతృప్తి చేసె
గురిసె నుప్పరముననుండి కుసుమవృష్టి. 1288
- సీ. అంతట వజ్రంబు నమరాధిపతి కేల, చాలించి యైరావతంబు నెక్కి
దేవసేనకుఁ బూర్వదిగ్భాగమున నిల్చె, శమనుండు కాలదండమును చాల్చి
సైరిధివాహనాధ్యాయాధుఁ డై ధైర్య, మునను దక్షిణపక్షమునను నిల్చె
వరుణుండు పాశంబు ధరియించి భవశవా, హఠోహకం డయి హర్ష మునను
- గీ. నిలిచె బల్చిమదిక్కున నిధివిభంప, గదను చాలించి కేల భీకరము గాంగ
నెక్కి నరవాహనంబును జొక్కముగను, నిలిచె నుత్తరపక్షది క్తలమునందు. 1289
- గీ. సప్తసప్తయుతం బేకచక్రభాన, మానమును నై నరథమును భానుఁ డెక్కి
తేజరిలుచు సహస్రాంశువీ ప్తితోడ, వసురసేనాసమూహమధ్యమున నిలిచె. 1290
- గీ. శ్వేతహయ మైనరథ మెక్కి శీతరశ్మి, ప్రజ్వరిలుచు హిమప్రహరణముతోడ
సమ్మదము గొల్చి నిజతనూచ్ఛాయ సురల, కండఱకుఁగూడఁ దన్మధ్యమందు నిలిచె.
- సీ. అఖిలభూతములకు నాయు నై పాలుచుచు, బంపప్రకారరూపములు పడసి
సర్వజగంబుల సంచరించుచును స, ప్తస్కంధగత మయి బహువిధముల
సప్తస్వరములకు జనుకన్థం బయి, వీతిహోత్తోత్పత్తిపేతు పగుచు
నాకాశజన్య మై యాశుగం బయి మహా, భూత మై యతిబలోపేత మగుచు

- గీ. దనరు చుండెడివాయు వ్రుద్ధుటము గాఁగి, హరిణవాహన మెక్కి- శసాస్త్రపాణి
యగుచు జ్వలనునితోఁ గూడి యరిబలంబు, తల్లడిల దేవసైన్యమధ్యమున నిలిచె.
- క. తరుశృంగప్రహరణసం, భరితము లై పర్వతములు బహువిధకాశో
దరములు వ్యాతౌస్యము లై, శరభూతము లగుచు నాకసంబున నిలిచెన్. 1298
- సీ. కాంచనమయము చక్రచతుష్టయయుతంబు, కింకిణీకాలకాలంకృతంబు
నాగచర్మవిభూషణము ధ్వజోపేతంబు, కుముదా ప్తమండలకూబరంబు
మాణిక్యఖచితంబు మధ్యాహ్నమార్తండు, దీప్యమానం బైనదివ్యరథము
మయుఁ డధిస్థించి ద్యుమణి మేరువునుబోలె, బరిఘగదాజ్వలత్పాణి యగుచుఁ
- గీ. గనులనుండి యమరాగ్నికణము లురల, నాస్య ముదయాంశుబింబతేల్పము వహింప
బ్రళయకాలాంతకుడువోలె బ్రజ్వరిలుచు, ససుర సేనకుఁ బ్రాగ్దిశయందు నిలిచె.
- సీ. ఘనరోషభీకరాకారుఁ డై తారుడు, క్రాలును నీలపర్వతమువోలె
బ్రాహ్మపరశ్వధపట్టిసతోమరా, ద్యాయుధంబులఁ బట్టి హస్తములను
లోహరథంబు నారోపించి ప్రళయాగ్ని, దీప్తితో దక్షిణదిశను నిల్చె
ఖరసహస్రంబుచేఁ గ్రాలెడిరథ మెక్కి, గదను ద్రిప్పచుఁ గేలఁ గదల ధరణి
- గీ. ప్రజ్వలచ్ఛృంగ మైనపర్వతమువోలె, దెసలు వెలుంగంగఁ దనమేనితేజతోడఁ
దేజరిల్లుచుఁ బశ్చిమదిశను నిల్చె, రుద్రుఁ డనఁ గానఁబడుచు విరోచనుండు. 1299
- గీ. హయ సహస్రముజ్వల మైనరథము, నెక్కి యిరుగేల శస్త్రము లెల్లఁ దాల్చి
తేజరిలుచు హయగ్రీవదితిజనేత్ర, నిలిచె నుత్తరదిశ నీలజలద మనఁగ. 1296
- సీ. అష్టాదశాశ్వరథారూఢుఁ డై తల్వ, గజవాహనముఁ డై కంపనుండు
విల్లెక్కు-వెట్టుచు శ్వేతుం డరిష్టుండు, పర్వతశృంగాస్త్రపాణి యగుచుఁ
బట పటఁ గొఱుకుచుఁ బండ్లు వరాహుండు, క్రోధాశ్రుజలము గార్చుచు ఖరుండు
చాటుచు నిజబాహుశౌర్యంబు లంబుండు, నగుచుఁ గిశోరుఁడనందమునను
- గీ. ద్రిప్పచును ముద్గరంబును దీర్ఘదంష్ట్రుఁ, డటచుచును బిగ్గరగను రోహయధుండు
నిలిచి రామోధనోత్సాహకలితు లగుచు, దైత్యసేనాసమూహమధ్యంబునందు 1297
- ఉ. గొండలు వ్యాఘ్రవాహనులు గొండలు ఖడ్గతరణువాహనుల్
గొండలు ఋక్షవాహనులు గొండలు రాసభప్రోత్రివాహనుల్
గొండలు సింహవాహనులు గొండలు మేషమహంగవాహనుల్
గొండలు మేఘవాహనులు గొల్లగ నిల్చిరి దైత్యసేనలోక.
- గీ. సృత్యములు సేయఁ దొడఁగిరి యేకపాదు, లరపాదులు రణకాంక్ష యతిశయిల్ల
వికృతనాదంబు చేసిరి విష్ణుపదము, నంట వికృతాంగు లనురసైన్యంబులోన. 1299
- ఆ. అట్లు లుభయసేనలందు సంగ్రామసం, రంభ మధిక మై క్రమక్రమముగ
వీరనాదములును భేరిస్వనంబులు, మిళిత మగుచు మీఱి మిన్నముట్టె. 1300

- గీ. అంతటను భద్ర మగుఁగాక యనిమిషులను, నవి సుహృద్యులను భద్ర మగుచు గాక
దానవాసీకమున కిని దై త్విగురుఁడు, దీనలతానాగి రుత్సాహదీక్షిము. 1301
- శా. అంత నీరులు బలాదులును శవోన్మృతహోద్యత
స్వాతంబుల్ గలవార లై నిరులకేవల ఊహక దక్షులు
ఔం తేనిక గొలిపెక భయంబును జగం బెల్లక జమంబు హ్యే
స్వంతుల్ తల్లశిలక ధర్మితి యదకక గంపించె భూమిగ్రముల్. 1302
- క. పరిఘములను గదలను ము, ద్ధరముల మునలములుఁ బర్యవములుఁ పరువులక
శరములను ఖడ్గములఁ గొని, సురలును ననురులును జేయఁజొచ్చిరి పరాము. 1303
- క. బాహుబాహి కచాకచి, యాహవములు చేసి రమరు లనురులు పిక
వ్యాపారంబులు పలుకుచు, నాహోపురుషీకలు స్రవణ మగుచుండముక. 1304
- క. ప్రజవితతురగము చోదిత, గజమును విస్ఫార్యమాణకార్ముకము శర
ప్రజపూరితనభమును నయి, యజరాసురరణము విస్మయంబుక గొలిపెక. 1305
- గీ. అపుడు దై త్యులు చెలరేగి యనిమిషులను, నాస్మిమాయాబలంబున నడిచివై పఁ
బ్రాణములు రేనియట్టులు పడిరి సురలు, సమరభూమిని గదలంగ శక్తి లేదు. 1306
- సీ. అంతట శక్రుఁ డయ్యసురమాయను ద్రుంచి, తనతామసాస్త్రబృందంబుచేత
వజ్రంబుచే దానవబలంబు నెల్లను, నూచముట్టుగి గొట్ట నుడిసి కత్త
పడిరి దై త్యులు ఛిన్నపతుంబులగులై, ములచుండమున యుద్ధభూమియందు
నిరర్థు లెల్లరు గర్జింపఁ దొడంగి, యనురమాను-విముక్తాత్ము లగుచు
- గీ. నంతట మయుండు శక్రమాయాస్త్రబలము, నౌర్వమాయాబలంబుచే వాత మొనర్చి
దై త్యులను గాచి తొడంగె దగ్ధం బొనర్ప, సమరులను దాన ననిమిషు లాంగలేక.
- క. దహియింపఁబడుచు నుంటిమి, నహియింపఁగ లేము దేవ సురక్షింపక
వహియింపుము భారము నవి, తహతహఁ జెందంగ దేవతావిభుఁ డులక. 1308
- క. ఆయనలము నార్పంగ ను, పాయము దోషమిని జింత నందుచు నుండక
డాయంగ వచ్చి వరుణుడు, దోయిలి యిడి బంభభేదితో ని ట్లనియెక. 1309

—: కొన్ని వృత్తాంతకథనము :—

- సీ. స్వామి యుర్వం డనునామంబు గలయొక్క, బ్రహ్మర్షి కడకుఁ బూర్వంబునుండు
గూడి దేవరులతోడఁ దాపను లెల్లఁ, జని మ్రొక్కి- యతినిక సమయముగ
దేవ గోత్రాభివృద్ధిని ద్వాద్యశులు మాని, బ్రహ్మచర్యైకతత్పరత నుండ
నామజేషము లయి నోయించు ఋషికుల, మూలంబు లెల్ల నిరూలముగను
- గీ. నని వచింపంగ నాయుర్వఁ డాగ్రహించి, మాను లయ్యును విూర లీమాడ్కి- నార్ష
ధర్మము నెఱుంగ కుండంగఁ దగునె పలుక, బ్రహ్మచర్యవిహీనుండు బ్రాహ్మణుండె.

- గీ. బ్రహ్మచర్యంబుకంటె ధర్మంబు లేదు, బ్రహ్మచర్యంబుకంటె దపంబు లేదు
బ్రహ్మచర్యంబునం దుండుబ్రాహ్మణుండు, శాశ్వతంబుగ నుండును స్వర్గమందు. 1311
- గీ. త్వ క్తనంకల్ప మైనవ్రతంబు యోగ, ధారణాశూన్య మగుకేశధారణంబు
బ్రహ్మచర్యము లేనికర్మంబు మూఁడు, దంభసంజ్ఞితములు మీకు దాఁప నేల. 1312
- గీ. బ్రహ్మచర్యంబుచేతనే పరమగతికి, నరుగు చుందురు వాయుభయంబుభక్షు
లశ్మకుట్టదంతోలాఖిలాదు లెల్ల, బ్రహ్మచర్యప్రభావంబు పలుకఁ దరమె. 1313
- క. సతి యెచ్చట సంయోగ, స్థితి యెచ్చటఁ గామ మెచట సృష్టి యఖిలమున్
గృత మయ్యె మానసముననె, శతధృతిచేఁ దబిసు లెల్ల సలుపఁగ నొప్పున్. 1314
- క. లేకుండ దారయోగము, లేకుండఁగ బీజ మాత్మలిప్సనే తనయున్
భీకరు సృజియించెద నా, లోకింపుఁడు మద్రవతంబులోఁ గలమహిమన్. 1315
- సీ. అని పల్కి యుర్వమహర్షి ప్రాజాపత్య, విధిచేత సృష్టి గావింప నెంచి
యాత్మోరువును వహియం దుంచి యొకదర్ప, చేత మధించె విచిత్రముగను
నప్పు డయ్యారుమధ్యమునుండి మండుచు, నావిర్భవించి యకార్యానలంబు
తండ్రి యాఁడలికి నేఁ దాళఁజాల జగంబు, నెల్ల భక్షింపంగ నీయు మాజ్ఞ
- గీ. యని విజ్రంభించి జ్వాలల సఖిలజగము, లాక్రమింపంగఁ గడఁగు చున్నంతలోన
భవననాశనభీతి సంభోజభవుఁడు, సత్వరంబుగ వచ్చి తత్సవిధమునకు. 1316
- సీ. బౌర్వాగ్ని కల్పమధ్యంబున బడబాము, ఖంబున వాసంబు గలుగునట్లు
వారిధిసలిహవ్యము భోజ్య మగునట్లు, యుచ్చాంతి దానఁ జేకూరునట్లు
నానతిచ్చి యదృశ్యుఁ డయ్యె నంతట నౌర్వ, సావకం బబ్బిలోపలను జొచ్చె
నంతట మును లెల్ల నౌర్వాగ్నిశ క్తిని, బొగడుచు స్వాశ్రమంబులకుఁ జనిరి
- గీ. యప్పు డది యంతయును విని యద్భుతంబు, గలుగ నెడలోపల హిరణ్యకేశపుఁ డుర్వ
తాపసాగ్రణికడ కేఁగి తత్సపర్య, భ క్తితోఁ జేయుచును శతాబ్దములు గడపె. 1317
- ఉ. అంతట నుర్వుఁ డొక్కదినమందుఁ దదీయసపర్య కాత్మలో
సంతస మొంది యాత్మతనుజన్మవినిర్మిత మైనదాని నా
క్రాంతి యొనర్చి లోకములు గ్రాసము గాఁ గొనఁ గల్గుదాని న
త్యంతవిభీషణాశృతిని దాల్చినమాయ నొసంగి వానికిన్. 1318
- క. దనుజాధినాథ యియ్యది, యనలమయ మనిధనోతితాకారము మీ
దనుజకులమునకు విజయం, బొనరించుచు ధైర్యరేవుల నుచ్చేదించున్. 1319
- క. అని చెప్పుటయును దాని, గొని యాదైత్యాధిపతియుఁ గుతుకం బొదవన్
జని నిల్వెను దనవంశం, బున నిదియె తదౌర్వమాయ భవనాధీశ. 1320
- క. క్షిప్రవహించెద నీసైల, వై నయెడ సుధాశరుడు సహాయుఁడు గాఁగన్
నే నిపుడె నాఁగ నిర్మదఁడు, వానికి నీ ట్లనియె ధైర్యవంతుం డగుచున్. 1321

- సీ. యాదసాంఘతి భవద్వ్యాహరమునజేసి, ధైర్యము గలిగెఁ జత్తమున కప్పుడు
కుముదబాంధవునితోఁ గూడి శీఘ్రులుగా, నరిగి దానవమాయ సహజి వైచి
పాలింపు మఖిలనుపర్వల నీడయ, వలన భద్రము మాకుఁ గలుగు నేమొ
యనవుడు బాళి తదాజ్ఞఁ గైకొని నుథాం, శుని దోడు గాఁ గొని సురలు గొలువ
- గీ. దైత్యమాయను ఛేదించు దాను బూని, సలిలమున ముంచె దానవబలము నెల్లఁ
గురిసె హిమవర్షము దుపారకరుడుఁ దాని, పైని నిశాంతి లేక యవారముగను.
- చ. వరుణుడు శీతరశ్మియును వారిహిమంబులచేత నార్చుగా
సరగున నౌర్వపావకము శాంతి వహించి యడంగె దాని ని
రరులు సచేష్టులై నిలిచి శక్తిముఖాయధపాణులై నిశా
చరుల వధింపసాగిరి నిశాకరపాణిబలంబు తోడు గాక. 1328
- శా. హాహాకారములం బొనర్చుచు నధైర్యం బేర్పడక దానవ
వ్రూహం బెల్ల నశించు చుండగ మయుం డొం శొక్తమాంబు మహా
తానహం బొప్ప సృజించి నిరరులపై సంధించె దానక మహా
మోహం బుద్ధులెల్ల దివ్యశక్తులు సమ్మాధాత్ములై యుండిగక. 1324
- గీ. తత్ప్రతీకార మొనరింపఁ దగినమార్గ, మేదియును దోషమిని ద్రిదశ్యేయండు
చింత నొందుచు నుండంగఁ జేరి దరికి, వృత్రసంహారకన కన్నె యిట్లు లనియె. 1326
- క. అని మిషవల్లభ పార్వతి, యనెడిమహామాయ యిది ప్రమాన్వితగిరులక
ఘనము జలంబును వర్షించి, చిన్తగిదిని గురియు శత్రుసేనలమీఁదక. 1326
- క. దీనిని వారించెద నీ, వాన యిడినయెడ మరుత్సహాయుడ నగుచుక
నే నిపుడె యని వచింపగ, నానందముఁ జెంది యింద్రుఁ డాజ్ఞ యొసంగెక. 1327
- సీ. అంతట వహ్ని మాయాప్రయుక్తములైన, తరుయుతలై లనంతెరుల నెల్ల
దహియించుటకుఁ బూనఁ దనకుఁ దోడుగ నుండి, వాయుదేవుండు వీవంగఁ దొడంగె
నట్లు విజృంభించి యగ్నిమారుతములు, మయమాయ నెల్ల భస్మంబు చేసి
దైత్యబలంబును ధ్వంసంబు గావించు, చుండంగ హర్షించు చుండ సురలు
- గీ. శతభుజశతాస్యశతశిరశ్శాలి యైన, కాలనేమి మహాశ్రోధకలుషితాక్షుఁ
డగుచు సరుడెంచి విబుధసైన్యంబు నెల్ల, మ్రింగుచును బాణగొట్టాడు మిన్నముట్టె.
- క. వానిప్రతాపముగను వై, శ్యానకమారుతముల తాళఁ జాలక వ్రీలక
దానవులు పెచ్చు పెటిగి ను, తానీకముపైని బడిరి హత మొనరింపక. 1329
- సీ. అంతట దేవేంద్రుఁ డనురంజితమును వ, బ్రాయుధంబున మణిమాండ దొడంగె
నది చూచి సింధుతోయప్రపూరిత మైన, కాలమేషుముహూలే గాలనేమి
లోకభీకర మైనయాకారమునఁ గాన, బహుచు దేవేంద్రునిపైకి దుమికె
శత్రుఁ డాతనితోడ నంగ్రామ మొనరించి, యొనరించి తచ్చక్రి కోటవడియె

- గీ. నంతటను దైత్యులెల్ల నహంత మీఱి, వేలుపుల నుక్కు- బీరంబుఁ దూల నడిచి
రంత నమరులు హతపీద్యు లగుచు నిలువఁ, జాలకునిఁ బ్రార్థించిరి చక్రధరుని. 1330
- సీ. అంతట నదితిగర్భాబ్ధిమూఁగిన్య మై, యినిర్భావించి నారాయణుండు
గరుడాధిపాధుఁడై యరుఁడెంచి నమరరం, గమునకు పైత్యసంఘమును జూచి
సత్యంబు వేదంబు ఊమయు ధర్మము శ్రీయు, నేను వారలయందు లేనికతనఁ
గ్రూరాత్ము లైనట్టివారి నుపేక్షింపఁ, జన దని మదిని నిశ్చయ మొనర్చి
- గీ. చక్రమును దిప్పి విడువ నాచక్ర మేఁగి, కాలనేమిప్రముఖప్తైత్యగణము నెల్లఁ
గూల్చి శాంతించె నప్పుడు కుసుమవృష్టి, కురిసెఁ బై నుండి విస్మయకరము గాఁగ.
- సీ. అంతట విష్ణు విట్లనియె దేవతలార, సంహరించితిని రాక్షసుల నెల్లఁ
గాని వీడితిని స్వర్ణానువిరోచను, లచుడైత్యులనుమాత్ర ముక్కుటకెను
దొలఁగె మీయొతిబాధలు సుఖంబుగ నుండుఁ, డారగించుచు యాగహవ్యములను
బూర్వాదిదిక్కులఁ బురుహూతముఖలోక, పాలు రుందురుగాక పాకులుగ
- గీ. నయనములతోడ ఋతుముఖం బందుఁగాక, యినుఁడు సత్తైత్యములతోడ హిమకరుండు
యోగమును జెందుఁగాక వేదోక్త మైన, కర్మముల నాచరింతురుగాక ద్విజులు. 1332
- గీ. దుష్టులను సంహరింప సాధువుల మనుష, జలువఁగను వర ధర్మసంస్థాపనంబు
నవతరించుచు నుండు నే నవసరంబు, గలిగినపు డెల్ల మీ కింక వలదు భయము. 1333
- క. అని చెప్పి బ్రహ్మదేవుఁడు, కొనివచ్చినరథమునందుఁ గూర్చుండి జనా
ర్దనుఁ డేఁగెను పై కుంతం, బున కమరులు చేయు చుండ భూరిస్తుతులకా. 1334
- వ. అని చెప్పుటయు భీష్ముం డత్యంతానందముం జెంది పులస్త్యున కిట్లనియె. 1335
- గీ. అనఘ గుహఁ డెట్లు జన్మించె నాతఁ డెట్లు, తారకుని వధియించె డద్దాథ యెల్లఁ
డెలుపుము నవి స్తరంబుగాఁ డెలియ నాకు, ననుడు నిట్లనియెఁ బులస్త్యుఁ డతనిఁ గాంచి.

—: వ త్రాం గ వృ త్తాం త క త న ము :—

- సీ. వినుము భీష్మ వచింతు మును కశ్యపునివరం, బున దితి వజ్రాంగుఁ డనెడిసుతునిఁ
గనియె నాతండు పుట్టినతోడనే సమస్త, శాస్త్రార్థకుశలుఁ డై నవినయముగ
జననిని గాంచి యిట్లనియెను దల్లి నా, వలన నీ కేమి కావలెనొ చెపుమ
యనవుడుఁ దల్లి యిట్లనియెఁ బుత్రక వజ్ర, నాతనూభవుల నెందఱునొ చంపె
- గీ. దాన మామకగర్భసంతాప మాఱి, నింద్రుని వధింపు మదియె నాయాశ్చితంబు
నాఁగ వజ్రాంగుఁ డామెయానతిని దాల్చి, యాదలను స్వర్గమున కేఁగి యాక్షణంబు,
- గీ. అమరుల జయించి తనపరాక్రమముచేత, నమరనాధునిఁ గట్టి పాశమున కుండ్ర
మృగము వ్యాధుఁడు డెచ్చినపగిది డెచ్చి, పడవయిచి దితివడములపె నెంత. 1336
- ఆ. చంపఁ జూచు చున్న సమయంబునను నేఁగు, డెంచి పద్మభవుఁడు తేజీ చూచి
వత్స విడుపు మితని వధియింపవల ధన, మతియె వధము లోకమానితులకు. 1337

క. పరవచనగౌరవంబున, బరిముక్తుం డయ్యె నేని ప్రభుత్వత్రాలో
నరిచేత వైరి బ్రహ్మియు, మరణించినవాఁడ వాఁడు మఘుఁడవ్వేనీ. 1340

సీ. అని చెప్పుటయును వజ్రాంగుండు బ్రహ్మకు, నామ్రాం మండు కాంచించి
తాత యీచేతి మారల్లియోదేశంబు, వలన గావించినవాడ కేర
నీవు సురాసురనేతపు సీమాజ్ఞ, పాలింప కలెదెప్పిపాణి కలదె
యని పల్కి విడిచె నిండుని నంత న్నప్త వ, హంగునియొద్దర కాన్తి కెచ్చి

గీ. యప్పుడె వరాంగి యనెడికిన్యను సృజించి, వానికి కొడుకొ వచ్చెనా నన్న పిమ్ము
చేయు మీయమ పరిచర్య చేయు సేక, నని వదించి యంధ్రానమయ్యె నది. 1341

వ. వజ్రాంగుండు వరాంగితోడం గూడి తపోవంబున కరిగి సహస్రవర్షము లుద్ధర్తి
బాహుండుగను సహస్రవర్షము లుద్ధోముఖుండుగను సహస్రవర్షములు సుహాస్ని
మధ్యసితుండుగను నుండి ఘోరతపంబు గావించి సహస్రవర్షక్షిప్తోక్ష నోజలంబు
లోనం బ్రవేశించి తపంబు చేయం దొడంగె. 1342

సీ. అప్పుడు వరాంగి తద్రదతీరమునయండ, యాహారవచిత యగుచు నుండి
తాల్చి మానము ఘోరతపము గావించంగ, గిడుగుటయును నది కాంచి వజ్ర
యొనరింప ద త్తపంబునకు విఘ్నంబును, వానరాశ్మతితోడ వచ్చి యుటకు
బృసి లాగి సింహ మై భీకరంబుగ నార్చి, కాద్రవేయం బయి కాని నైచి

గీ. వివిధరూపంబులను దాల్చి వేంచు చుండ, నాహరాంగిత్వస్సర కుతూయ
మగుటయు శపింప గడంగు చున్నంత వజ్ర, కానంబువలంబు బోయె నాశంబునంద.

క. అది యంతయు నాకోమలి, మదిలో గ్రహియించి తపము మూల విచారం
బొదవంగ నేడ్వ దొడంగెను, స్వదయితుఁ డరుడెంచునట్టిసమయం బగుటక. 1343

గీ. అంత వజ్రాంగుఁ డబ్రహ్మసహస్ర మగుడు, బ్రహ్మవలనను నానుభావ ముడిగి
పరమపదమును జెందంగ వరము వడసి, సరగునను వచ్చి తత్సర స్తబముచుండు. 1345

ఉ. అచ్చట నేడ్పు చుండినవరాంగిని జూచి లతాంగి కారణం
బచ్చువడంగ జెప్పము రయంబున నేమవ నేల నావుడుక
దచ్చరితంబు సర్వమును దామక చెప్పె వరాంగి దానిచే
పొచ్చంగ నాగ్రహంబు దనుజేంద్రుండు నాశ మొనర్ప నింద్రునిక. 1346

—: తారకాసురవృత్తాంతకథనము :—

గీ. తలంచు చుండంగ మదిలోన ధాత వచ్చి, వత్స నీవాగ్రహింపంగివలదు సీతం
బుట్టు దారుకు డనియెడిపుత్తుఁ డొకఁడు, నాకనాధునితీన మణించు వాఁడు. 1347

క. ఆతం డార్చు వరాంగీ, చేతోదుఃఖానలంబు శీఘ్రమ నీ వా
దై తేయకృత్యమునకక, జేతల నొగ్గుకుము నీకు జేమం బొదవుక. 1348

- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును జెందుటయును నిశాటవ్రంగవుడు వరాం
గిని ననునయించి స్వాశ్రమ, మునకుజ్ జని యుమెతోడ ముదమున నుండె. 1340
- గీ. అపుడు గర్భంబు దాల్చి వరాంగి వేయి, యేండ్లు తద్గర్భమును వహించి పిదప
గనియె దేవాంతకుం డగుతనయు నొకని, నమరులకు నెల్ల సాధ్వస మావహిల్ల. 1350
- క. చలియించె నపుడు మేదిని, చలియించెను బర్వతములు సాగరములు ఘూ
ర్ణిత వేడిగాలి వినరెను, గలగె నదీర్పురులు దెసలు కలతం జెండె. 1351
- ఆ. కాంతిపీను లైరి గ్రహపతిచంద్రులు, రోదనులు తమోవరుద్ధ మయ్యె
బున్ను మన దొడంగె భుజగముల్ నక్కలు, కూయ దొడంగె గడంగె గుక్క లేడ్చె. 1352
- క. ఆనందంబును జెందిరి, దానవు లెల్లరు వరాంగి తనదుఃఖంబు
మానుష గలవా డని న, మ్మానింప దొడంగె నాకుమారుని మిగులె. 1353
- ఆ. అతడు పుట్టినపుడె యతిశౌర్యశాలి యై, తేజరిలుటజేసి దితిజు లెల్ల
నసురరాజ్య మేల నభిషేక మొనరించి, రంత నతడు ప్రాభవాధ్యుఁ డగుచు. 1354
- క. తనతల్లికి గలదుఃఖం, బును మాన్ప దలంచి మిగుల బూనికతోడ
జని పారియాత్ర మనుజే, రను బరగుచు నుండంగిరివరంబున కచటె. 1355
- గీ. గొంతకాలంబు పర్ణభక్షుండు గాంగ, గొంతకాలంబు సలిలభక్షుండు గాంగ
గొంతకాలంబు వాయుభక్షుండు గాంగ, నుండి బహుకాల మొనరించె నుగ్రతపము. 1356
- గీ. అంత నాతనితపమున కాత్మలోన, నెంతయును విస్మయము గల్గ నేగుడెంచి
స్వస్వరూపంబుతోడను స్రప్త వత్స, కోరినవరంబు నిచ్చెద గోరు మనియె. 1357
- ఆ. అపుడు తారకాసురాధీశ్వరుడు బ్రహ్మ, పాదములకు మ్రొక్కి భక్తితోడ
దేవ నాకు మృత్యు వేదిధంబునను లే, కుండునట్లు వరము నొసంగు మనియె. 1358
- సీ. అంతట బ్రహ్మ యి ట్లనియె దారక కోర, దగనికోరికి కోర ధర్మ మగునె
మృత్యువు ధ్రువము శరీరధారుల కెల్ల, దప్ప దయ్యది దేవతలకు నైన
నెవనిచే మరణ మూహింపవో వానిని, విడిచి కోరుము వరం బిడుదు నీకు
నని చెప్పుటయు నేడుదినములజాలుడు, తక్కు న మైట్టిభూతములుగూడ
- గీ. మరణ మొందింప లేకుండ వర మొసంగు, మని నిశాచరు డరింప నల్లె యగును
గాక యని బ్రహ్మ పల్కి తత్తణమునంద, యురెగె నిజధామమున కంత నసురవరుడు. 1359
- వ. చతుర్వేదము స్మృతంబును గరుడసహస్రభాజితంబును జక్రాక్షకవిభూషితంబును నగు
స్వందనంబు నధిష్ఠించి సింహభరమహిమార్వద్విశూష్మాండమహాగజతరంగోష్ఠమేష
రధాచూడులును దశకోటిదైత్యసేనానాయకులును శగుజంభుకుజంభమహిషకుంజర
మేఘకాలనేమింపుంధనజంభకేతుభుజులు చోదైత్యధిపతులతోడను సర్వదైత్యబల

- నేనాచియును వ్యాఘ్రురధానూభుండును నగుగ్రాసమితితోడనుఁ గూడి చతుర్వింశతి
సమేతుం డై యుద్ధభేరిని మ్రోగించి దేవతలపై దాడి నెడలి స్వర్గము ముట్టడించె.
- సీ. అంతట దేవేంద్రుఁ డమరసై న్యసహాయుఁ, డగుచు వజ్రము దాల్చి హస్తమందు
సయుతసైంధవయుక్త మై హేమఘంటావి, రాజమానుఁ డగురథము నెక్కి
సకలదేవాధ్యక్షసంఘంబు వెంట రా, నాయోధనోత్సాహ మతిశయిల్ల
డీకొని దాసవానీకంబుతోడను, దొడఁగెను గావింపఁ మములరణము
- గీ. నపుడు దేవాసురులకు నత్యద్భుతముగ, సయ్యె యుద్ధంబు దానిలో నమరకలము
చెలఁగి యసురబలంబును జెడరఁ గొట్టెఁ, దారకుం జేత డిగ్గి రథంబులుండి. 1361
- గీ. పండ్లు పటపటఁ గొఱుకుచు బాహువులను, జఱచిసొనుచును గరఁగుచరణభూత
ములను ముప్పదిమూఁడుకోబులదివాక, సులచ బడఁగొట్టి కట్టి రజ్జవులచేత. 1362
- సీ. కొనివచ్చి తనగేహమునకుఁ గారాగృహం, బున నుంచి పరిభవంబుల నొచ్చి
పురుహూతుని స్వనూతృపరణపద్మములపైఁ, బడవైచి కాంచి పరిభవంబు
విడిచి పెట్టుటయును నెడఁడలోఁ గ్రోధాగ్ని, మండుచు నుండి నాఖండబుండు
మంత్రరుద్రభుజంగమంబుచందమున నే, మియును దోషమిఁ బ్రతిక్రియ నొనర్చు
- గీ. దైవ్యమునఁ జతురాస్యునిదరికి నేగి, విబుధులకుఁ గల్గినయవక విచ్చువించి
బ్రతుకఁ జాలము మే మింక బ్రతికియున్నఁ, దారకాసురుఁ డని చెల్పి యూర కుండె.
- సీ. అంతట బ్రహ్మ యి ట్లనియెఁ బురందర, తారకుం డన ససాధారణుండు
హరిహరాదులకును నతఁడు వధ్యుండు కాఁడు, కాని వాఁడు శక్తిఁడు గలను శ్రోవ
మృతి గలు వానికి శితికంతనకు జనిం, చెడినప్తవాసరశేఖువువలన
నిపుడు చేయుచు నుండెఁ దపము శూలి హిమాద్రి, యందు సతీవరహంబుచేతఁ
- గీ. బుట్టఁబోయెడిహిమశైలపుత్రికకును, హరునకును జనియించు నవ్యోన్యరాగ
మొనరుపుము యత్నిమును బహుయుక్తితోడ, నని వచించి మహేంద్రుని బనిచి యంత.

—: పా ర్య తి దే హ వై ల్య హే తు క థ న ము .—

- సీ. మనములోన విభావరిని దలంపఁగ రాత్రి, చనుదెంచె నేగ తల్పవిధమునకు
నరుగుదెంచిననిక నజాఁడు వీక్షించి స్వాం, తమునందు మిగుల సంతసము నొందె
దేవు నీ కొనగూడె దేవతాకార్యంబు, సాధింపవలసినసమయ మిప్పుడు
ద్రుతముగ నీ వేగి తుహిన్నాదినతి యైన, మేనాబముఖకుక్షిలోనఁ జొచ్చి
- గీ. తదుదరంబునఁ జెరిగెడిదక్షినుతను, నావరింపుము దాస నాయమకు నలుపు
గలుగు నది యగుఁ దత్పఃకారణంబు, తపమున మహాబలుం డగుతనయుఁ డొదవు.
- గీ. ఆ కుమారుండు తారకుం డనెడిమేటి, రక్కసుని గూల్చి కాచు నిర్జరుల నెల్లఁ
గలుగు నద్దాన దేవరక్షణమువలన, గలుగునుకృతంబులోన భాగంబు నీకు. 1363

- గీ. అదియుఁ గాక యుమాదేహమందు నుండు, కతమునను దచ్చరీరాంశకలిత వగుష్ట
హిమశిలోచ్చయపుత్రిచందమున లోక', పూజ్యుని జెందెదవు నిన్నుఁ బొగడఁ దరమె.
- సీ. బ్రహ్మవేత్తలు నిన్నుఁ బ్రస్తుతింతురు ప్రణ, వానన యెసగాయత్రియచుఁ
గొనియిడుదురు నిన్ను మునులు తొంటి యటంచు, నీతి యందురు నిన్ను నీతివిడులు
శక్తి యందురు నిన్ను త్తత్త్రియుల్ వైశ్యులు, భూషించెదరు నిన్ను భూమి యనుచు
నగించెదరు శైవ యని చతుర్థులు నిన్ను, రక్తు లెంతురు నిన్ను రతి యటంచు
- గీ. నీవె కీర్తివి భూతివి నీవె నీవె, దిక్కు- సకలంబునకును బ్రతిష్ఠ వీవె
నావుడు విభావరి ప్రమోద మావహిల్ల, జలరుహాసనునాజ్ఞ యాదలను దాల్చి.
- చ. హిమగిరి కేఁగి యచ్చట మహేంద్రగృహంబును బోలియున్న స
దృమనుఁ బులోమపుత్రి యనుమాడ్కి- విరాజిలుచున్ సఖిసమూ
హము గొలువంగ నొప్పెడిహిమాద్రినతిం గని మెల్లగాఁ దదా
స్యమునను జేరి వెంటనె తదక్షియుగంబు నిమిలితంబు గాఁ. 1369
- గీ. ఆనిమిలితనేత్రద్వయంబునుండి, యామెజతరంబుఁ జొచ్చి తదంతరస
మైనగర్భంబు నంతట నావరించె, దాన నై ల్యంబు నొండెఁ దద్గర్భశివు. 1370
- వ. దానంజేసి పార్వతికిఁ గాళి యనునామం బేర్పడియె. 1371

—: పా ర్వ త్య త్ప త్తి క థ న ము :—

- గీ. అంతటఁ గ్రమంబుగను గర్భ మధిక మగుచు, నెలలు నిండుటయును మేన యలత లేక
యొక్క-దినమున బ్రాహ్మముహూర్తమందుఁ గనియెఁ గన్యను సకలలోకములు పొగడ.
- సీ. అపుడు ప్రసన్నము లయ్యె దిక్కులు కూర, జంతుచిత్తములును శాంతి నొండె
దేజంబు మెచ్చె జ్యోతిర్గణంబుల కెల్ల, సస్యపూర్ణం బయ్యె త్మోతలంబు
శ్వసన మయ్యెను సుఖస్పర్శంబు ఫలియించె, దాపసులనుదీర్ఘ తపము లెల్లఁ
బాదపంబులు స్వాదుఫలనమేతము లయ్యె, విమలత్వమును జెందె విష్ణుపదము
- గీ. కురిసె నాకసముననుండి కుసుమవృష్టి, దేవతాదుందుభులు మ్రోగెఁ దేజరిల్లె
నోవధులు విస్మృతంబు లై యున్న శాస్త్రు, జాలము సమ స్తమును మానసముల కెక్కె.
- గీ. అమరు లెల్ల విమానంబులందు నుండి, ప్రమదమునఁ జూడఁ దొడఁగిరి పాడఁ దొడఁగి
రద్భుతంబుగ గంధర్వు లాడఁ దొడఁగి, రప్పరోంగన లాశ్వర్య మావహిల్ల. 1374
- క. కానంగ వచ్చి యగజను, జానలతోఁ గూడి హరియు సరసిజభవుడున్
మేనాహిమగిరులను స, మ్యానించిరి తరమె వారిమహిమము పొగడఁ. 1375
- గీ. పార్వతిని జూడ నేతెంచి పర్వతములు, సాగరములును నదులును సకలతీర్
దేవతాబృందమును వినుతింపఁ దొడఁగె, హిమగిరిని మేనఁ దత్పూజ్య మేమి చెప్ప. 1376
- గీ. ఆ జగన్మాత యుదయించినందువలన, దమకు మేనాహిమాద్రులు స్తవ్యు లైరి
త్రిభువనంబులలోన వరిష్ఠ లైన, కన్యలను గన్నవారలు ఘనతఁ గొనరె. 1377

- గీ. అట్లు గావిర్భవించి హిమాద్రితనయ, యరుచినయను శాలచూఢాంశుశ్చ
కై వడిని వృద్ధి నొందుదు గళలతోడ, ప్రమదమును గొల్పినానె నూషకు నెల్ల.
- గీ. ఇందుగుణములు పద్మమునందు లేమి, న్నగుణములు చంద్రునియందు లేమి
విడిచి యారెంటి లక్ష్మీ తద్విగుణభరిత, మైనకై లనుకొనుమందు కే. 1379
- గీ. ఆహిమాచలతనయ మా టాడంచుండ, నమృత మొలుకంగ మధురకంఠమును విప్పె
వెగటుగను దోచు గంచుకోవెలలకూత, విషమతలత్రేచ్ఛముచోలె వినినమాట.
- గీ. అట్లు లాకై లకన్యక యంత కంత, రధిక మగుమెలమించి జెలువారు చుండి
నమరకార్యత్వరావిష్టుఁ డగుచు వజ్ర, నారదుని సంస్మరించె మానసములో. 1381
- క. స్మరియించినమాత్రముననె, యరుజెంచి నురరి మఘవదన్వితః కుగుచుకొ
నురనాథ యేమి కార్యమొ, స్మరియింపంగ నన్ను జెప్పుము నలువడు దానికొ. 1382

—: నారదుడు హిమవంతుని కథకు వచ్చుట :—

- సీ. అనవుడు శక్రకు డిట్లనియె నారద దేవ, కార్యంబు సిద్ధింపంగలుగువే
యాసన్న మయ్యె నీ వఖిలజ్ఞాడవు నీకు, నెఱుంగఁ జేయఁగఁ దగ్గ దేమి కలదు
శరద్వనకును కై లజకును సంబంధంబు, గలిగింప యత్నంబు నలువవలయు
నది భవదాయత మైనది లోకవి, జ్ఞానంబు గల్గినమాని నగుట
- గీ. నావుడు సువర్ణమాని తద్భావ మెఱిగి, దేవ భయ మొందవలదు సిద్ధింపంగలదు
స్వామిసంకల్ప మని పల్కి సత్వరంబు, వచ్చె నటనుండి హిమధరావనధమునకు. 1383
- సీ. అంతల హిమవంతుఁ డెత్తపోధనునకు, నర్హరీతిని బూజి యూచించి
కట్టెదుటను నిల్చి కరములు జోడించు, కొని యుండుటయుఁ గాంచి మునివరుండు
హృదరాధిప భవత్కందరంబులకు నీ, స్వాంతప్రభుత్వ మర్హముగ నుండఁ
దావకస్థావరతనువుకంటె గురుత్వ, గుంభితం బయ్యె నీగుణగణంబు
- గీ. త్వజులంబు తపస్విచిత్తంబుకంటె, నెక్కు వైనప్రసన్నత నెని యుండె
ధన్యతను జెందితివి భవత్కందరమున, నుండుటనుజేసి తపము చేయుచు శివుండు.
- గీ. అమరగంధర్వవిద్యాధరాదు తెల్లఁ, ద్వద్గుహాసానువులయందుఁ దగ్గడియింట
నున్న కై వడి నుండి రత్నత్సుకతను, దరమె నీభాగ్య మెన్నంగ గిరివరేణ్య. 1385
- క. అని బహువిధముల సంస్తుతి, యొనరించుచు నుండఁ బ్రీతియులేముగ మేనా
వనజాతీ వచ్చి వందన, మొనరించెను మునికే గన్యకోపేతముగకొ. 1386
- గీ. అపుడు నారదమాని యాహ్లాద మొదవ, వారలకు దీవన లొనర్చి వాంఛితార్థ
సిద్ధి యగునట్లు గిరిజ నీక్షించి లోన, నవ్వుకొను చుండఁ జూచి మేనాలతాంగి. 1387
- క. మునివర యస్మత్కన్యక, కొనగూడెడిభాగ్య మెట్లు లుండునో నాకుకొ
విన వేడ్క యయ్యె గనికర, మెనయంగ వచ్చియింపు మనుడు ఋషి యిట్లనియెకొ.

- క. అని చెప్పబయు హిమాచల, మును మేనయు ముంద మరల బట్టిచుండ
బున సవరిమితాచంద్ర, అను జెందుచు లోక మేన బులక లెచ్చుకొ. 1397
- గీ. కన్నులను మూసికొని తొలకాల మట్లై, నిలిచి యుండంగ చూచియు బలుక పొందె
సంతటను గన్నులను విచ్చి చూచుచును, నేర్పడ వికాసము హిమాచల యిట్లు లోయె. 1398
- సీ. అమరమునీంద్ర హిమాచలం బనియెడి. బ్రాతి యారాధకః పతి నాః
సకల మొండంగ బోవున విద్యదించితి, సాతాశముననుండె పైక లా
శతగుహోన్నతి నాకు సమకూరె నేటికి, నావరం యహిమాచలముకంటె
సమృతవారిధి నోలలాడించితె నన్ను, వివకూషముననుండి వెలికి దీలి 1399
- గీ. మత్పురాతిపుణ్యసంపదకు ఫలము, వ్రాస్త మయ్యెను నాచర్యమారః పలికె
భస్యతను నే నొనర్చెచిత్రము పంజె, శ్రోత్రమధురంబు లగుభవత్సవనముల. 1400
- క. ఈషయ మిట్ట మగుటకొ, దేవతలకుఁగూడ నైతి నే పుణ్యంబొ
నీ వేదిధిని బ్రజోధము, గాఁడుతువొ యట్లై చేయఁగను నే మందొక. 1401
- చ. అనవుడు నారదుం డెదను హరి ము నొంది గిరిద్ర భద్రముకొ
గనియెదుగాక నేను జనగావలె శీఘ్రమ యందు లేచి వెం
టనె చని యింద్రునొద్దకు నొనర్చినకార్యముఁ జెప్పి పాకతా
సన యిడఁ బంచబాణనివశంబున నున్నది కార్య మంతయుకొ. 1402

—: మదనక హ వపుతాంతకతనము :—

- క. అని తెలుపుటయు మహేంద్రుడను, మనసిజని స్మరించె సంత మన్మఃఘట రయం
బున వచ్చి యెదుట నిలుచుట, యును గనుగొని వాని నిద్రుఁ మత్సాహముచకొ. 1403
- ఆ. మదన నీకుఁ జెలియనిది లేదు సకలభూ, తాంతరంగభవుడ వగుటజేసి
యమరులకుఁ బ్రియంబు నాచరింపఁగఁ దగు, సమయ మిదియె జాగు సలుపవలదు. 1404
- క. అనవుడు శక్రనిభావము, గనుగొని యిట్లనియె నిక్షుకార్ముకుండు భయం
బున నిద్ర చేయఁ జాలని, పనికి ధర్మంబె నన్నుఁ బనుపగ నీకుకొ. 1405
- పీ. తుద్రుండె రుద్రుండు సులభంబు గా నెంచి, యతనిపై కేగిన బ్రతుకు గలదె
భస్మ మై పోవరె బ్రహ్మను లేనియు, మృత్యుంజయు డాగ్రహించె నేని
యమరకార్యమున కై యాహుతి చేయంగఁ, దలచితె నిటలనేరిమున నన్ను
నాపఖ రతి నను బాసి జీవింపంగఁ, గలుగునె యొకతొలకాల మేని 1406
- గీ. యొక్కనాఁ డేని మాధవుఁ డుండఁ గలఁడె, నన్ను విడనాడి నేను లే కన్న యెడల
సృష్టి ప్రతిబద్ధ మైపోదె యింత యేల, యేమి చేయుట యుక్తమొ యీవె చెపుమ. 1407
- క. అనవుడు బురందరు డి, ట్లనియెను గందర్ప తుద్రులట్లు లద్దై ర్యం
బును జెందఁ దగునె ధీరులు; కనగల్గునె కీడు దేహకార్యమునందుకొ. 1408

- గీ. ఇట్టిబేలతనంబు నీయట్టివాని, కెన్నటికెగూడఁ దగదు మే నిచ్చినట్టి
వారలును నెమ్ము లిచ్చినవారుఁ దుదకుఁ, బ్రాణముల నిచ్చినట్టివారలును గలరు.
- సీ. నీవు తలంచిన నీకు సాధ్యము కాని, కార్యంబు గలదె లోకంబులందు
దక్షప్రజాపతితనయావశుఁడు మున్ను, కాలేదె హరుఁడు నీకాండహతిని
నారాయణుండు నీనారాచఘాతంబు, చే లక్ష్మీ నురమునఁ జేర్చుకొనఁడె
చతురాననుఁడు సరస్వతిని దాల్చుడె ముఖం, బున నీశరాఘాతమునకు నోడి
- గీ. యెన్నఁడును లేనిభీరుత్వ మెట్లు కలిగె, నేఁడు నీకు మనోభవ నీ రసాల
బాణ మొక్కటి సోకినఁ బడయ కున్నె, పారవశ్యంబు నెంతటిధీరుఁ డేని. 1408
- గీ. లేనిపోనియబోహలు మానసమునఁ, గలుగఁగాఁ జేసికొని వట్టికలఁతఁ జెంది
దశదిగంగణసంస్థాపితప్రసన్ను, కీర్తిచంద్రిక కేల కల్గింతు మచ్చు. 1409
- క. అనవుడు ధైర్యము సాహస, మును దాల్చి సుపర్వవల్లభునియాజ్ఞను గై
కొని కందర్పుఁడు శ్రీఘ్రము, గనువచ్చి హిమాచలేంద్రకందరమునకున్. 1410
- సీ. అచట నచంచలధ్యాననిష్ఠను దపం, బాచరించుచు నున్నహరునిఁ జూచి
ముందు శోధింపక డెందంబు మహనీయు, లను గొట్టుట ప్రమాద మని తలంచి
సూక్ష్మరూపంబునఁ జూచ్చెఁ దచ్చుత్తిరంద్ర, మార్దంబునుండి తన్మానసమును
నంతట ధూర్జటి యాత్మవికారంబు, గలుగ నీషత్కోధకలితుఁ డయ్యె
- గీ. నప్పు డుదయించి యోగమాయానలంబు, చిత్తమునఁ గాల్చు దొడఁగెను జిత్తభవుని
నంతటను బంచబాణుఁ డం దాఁగలేక, వెలువలికి వచ్చి యాగ్రహవిష్టుఁ డగుచు. 1411
- క. అనలాక్షునివక్షస్థల, మునఁ జూత స్తబక మనెడిమోహనబాణం
బును గాడ నేసె భ్రమర, స్వన మనుజ్యౌరవము క్షోభజనకము గాఁగెన్. 1412
- క. అంతట బహుళవికారా, క్రాంతము గా మనము చెదరఁగను ధ్యానం బ
త్యంతక్రోధము రేఁగఁగ, శాంతి తొలంగఁగ హరుండు సంక్షుబ్ధుం డై. 1413
- క. కనుగొని ముంగల నైక్షివ, ధనువును సుమబాణములను దాల్చి కరయుగం
బున నాలీధవదుం డై, కనఁబడియెడుమరుని నొడు గఱచి రయమునన్. 1414
- క. జ్వాలామాలాకుల మగు, ఫాలానలలోచనప్రభాపుంజము నా
భీలగతిఁ బరపె నాతని, పై లేఖలు దివిని నిలిచి భయమున నణవన్. 1415
- క. ఆయనలప్రభ రివ్వన, సాయక మట్లేగుడెంచి క్షణకాలములోఁ
గాయజని భస్మసాత్కృత, కాయునిఁ గావించి రేఁగె గాల్చ జగములన్. 1416
- సీ. అప్పుడు ధూర్జటి యావహిని విభజించి, స్మరదేహదాహవిస్ఫురిత మగుట
సహకారమధువుప్పుచంద్రభృంగపికాస్య, ములలోన నుంచి తత్ఫలము గాఁగఁ
దాను దపించుచు ధ్యానయోగము మాని, దక్షసుతారాగతాపమునను
ముగ్గుడై యుండంగ మూర్ఖిల్లి రతిదేవి, గతచేష్ట యై క్షణకాల ముండి

గీ. యవల మాధవనాంత్వైర యును న్నెల్ల, తెల్లని నానినా తెల్లని నెల్లలు చూచి
యేవ్వును నలంకికొని యొక లెట్టి భక్త్యు భక్త్యును చేసికొని జూచు భక్త్యుల.

—: కిష్కంకు రుచి కిష్కంకు రుచి :—

- గీ. పట్టికొని కేల బుచ్చునంపన్న మైన, చూచినట్లని మారుబోచుచులును
బిక్కినంబును పట్టుదనికరములును, వెంటబడి కాని నేల ముక్కలొకని . 1413
- గీ. కన్నుగవనుండి బాష్పముల్ గాఱు చుండి, మొక్కి నామ్మాంగము చేన విక్కి లేచి
నాకుఁ బతిభిక్షుఁ బెట్టుము నాతిబ్రతుకు, భక్త్యుల చే కన్నయెడల వృద్ధియ కావె.
- క. సకలవరాచరలోకము, లకుఁ బ్రభుఁడవు సీవు చే నలంకరిచి నా కొం
డొకదిక్కు లేదు చూచుము, సకరుణముగ నన్ను సేవె కరణం బుచోక. 1420
- క. అనదను నీకుఁ దనూజను, నను మనుషఁ దలంచి తేచి నావల్లభునికొ
మనుపుము జీవించెద నీ, యనుగ్రహముచేలి: ఒకసమన్విత హుచోక. 1421
- క. అని ప్రార్థించుటయును మన, మునఁ గరుణారసంబు హం హంబు నామెకొ
గని చల్లనిచూపుల ని, ట్లనియెను శక్తిమాళి నోట నమ్మటం బొలుకొక. 1422
- క. నతి దుఃఖంపకుము భవ, తృప్తి శీఘ్రులుగనె మరలఁ బ్రభవించి మహా
ద్యుతితో ననంగుఁ డనుచి, శ్రుతి కెక్కును సీమనంబు శోభిల్లుంగొక. 1423
- క. అని కరుణించుటయును రతి, పినాకపదములకు మొక్కి ప్రీతి యెలర్చకొ
జని హిమశై లోపవనం, బున కచ్చటఁ గొంతకాలమును గడపి తుచోక. 1424
- క. స్మరం డెంతకాలమునకును, నరుదేరమి నావనంబునం దేనుచుచోక
దిరుగం జొచ్చె శివాజను, మరణవ్యవసాయ ముడిగి మతి చేరిగతికొ. 1425

—: పార్వతి తపోవృత్తాంత కథనము :—

- వ. అది య ట్లుండ నారదప్రచోదనంబున హిమవంతుండు పార్వతిని సకలాభరణభూషితం
గావించి శంకరునిసన్నిధికిం దోడ్కొని యరుగుచు మార్గమధ్యంబున నిజకంద
రోపవనంబు జొచ్చి యచ్చట విలపించుచుం దిరుగు చున్నరతిం గాంచి యీమె
వృత్తాంత మంతయుం దన్ముఖంబునం దెలిసికొని భయప్రకంఠితమానసం డై మరలం
దిరిగి పుత్రితోడ నిజావాసంబునకుం బోవ సమకట్టి యుండ నాతనియద్యవంబు
నెఱింగి పార్వతి యిట్లనియె. 1426
- నీ. తండ్రి భయంబు నొందంగ నేల నీ విట్లు, కావించి తపమును గార్వసిద్ధి
వడసెద నదె జన్మఫలము నిరర్థక, తనువుతో నే నుండఁ దగునె యింటఁ
జనుము ధైర్యముతోడ నను వీడి మత్తపో, దీక్షయె చేయు మద్రక్షణంబు
సాధింపగను దహస్పాధనం బుండంగఁ, బతిహీన నై నేను బ్రతంక నేల
- గీ. యనుడు హిమవంతుండు తదుక్తు లాలకించి
భయముఁ జెంది యుమా యట్టిపనికొ దగదు

తాఁకినను గందిపోవునీతనువు తల్లి

రమ్ము పోదము విధి యున్న రాఁడె యతఁడె.

1427

- గీ. కాఁదగినకార్య మెపుడును గాకపోదు, కాఁదగనికార్య మెపుడును గాదు దీని
కేల దుష్కర మగుకార్యమిచ్చు చేయఁ, గడగెదవు విని నామాట కదలి రమ్ము.
- సీ. అనవుడు నాకాశముననుండి యొకవాణ్ణి, వినవచ్చెఁ గలుగంగ విస్మయంబు
హిమవదద్రీశ్వర యీ వుమా యనుటచే, తను నుమాహ్వయము నీతినయ చెందు
జగదేకమాత కాఁదగుభాగ్య మిమెఱుఁ, గలదు త్యజింపంగవలదు తపము
నని యారకుంటయు నాలించి యామాట, హిమవంతుఁ డనలేక యేదియేని
- గీ. యమ్మ నీ వొనరించుతపమ్ము సిద్ధి, శీఘ్రముగ నొందు ననుచు నాశీర్వాదించి
యచట నామెను విడిచి తా నరిగె నాత్మ, భవనమున కక్షీసంరుద్ధబాష్పఁ డగుచు.
- సీ. అంతటఁ బార్వతి యటనుండి చని దివ్య, మును గల్పవృక్షవిభూషితమును
బహువిధధాతువిభ్రాజితంబును లోక, పావనంబును బ్రహ్మాదావహమును
సనవాప్యమును దేవతానీకమునకును, సురనదీనిర రశోభితమును
నభిలషితార్థదాయకమును నగుహిమ, భూధరోన్నతశృంగమునకుఁ జేరి
- గీ. యచట నానాప్రసూనఫలావనమ్ర, మైనయొకదివ్యపాదపమందు నునిచి
నిజవనసభామణముల నన్నిటిని దర్శి, మేఖలయు వల్కలములును మేనఁ దాల్చి. 1430
- గీ. పాటలాహారమునను నబ్జములు నూలు, హేయనంబులు నూలు సర్వాశనమునఁ
ద్యక్తభోజన యగుచు వత్సరశతంబు, గడపె ఘోరతపోవహ్ని కడలు ముట్ట. 1431
- ఉ. అమెతపోగ్నివేడిమికి నల్లలనాడె మహీధ్రసంతతుల్
భూమితలంబు తల్లడిలిపోయె దివంబు వడంకె దిగ్గజ
స్తోమము బెగ్గడిల్లె రవిసోములత్రోవలు తప్ప నింక నే
నే మని చెప్పవాడ జగ మెల్ల వికావక లాయె నాయెడక. 1432

—: పా ర్వతీ స త్తర్జి సంవాద కథనము .—

- సీ. కావించునెడ నుపేక్షిను నెల్లలోకముల్, దగ్గంబు లై పోవుదశకు రాఁగ
స్మరియించె నింద్రుఁడు న ప్రహులను లోన, సంతలో నమ్మును లరుగుదేరఁ
బూజించి వారలఁ బురుషూతుఁడు మహాత్ము, లార లోకములకు ననల మొదవె
వారింపుఁ డెట్లని మీ రెఱుంగనివిష, యంబు లేదు జగంబులందు నెందు
- గీ. నని నివేదించుటయుఁ దపోధనులు చూచి, దివ్యదృష్టిని సకలంబు తేటపడఁగఁ
గై గొని తదాజ్ఞ సత్వరగమనమునను, జేరి హిమవన్మహీధరశృంగమునకు. 1433
- గీ. ఘనతపోనిష్ఠు లగుపారికాంక్షులకును, జూడ శక్త్యముగానితేజును వహించి
భాస్కరప్రభవోలే విభాసమాన, యగుచుఁ బాలించెడిశైలకన్యకను. గాంచి. 1434

- స. సర్వము నెఱింగియును నాప్రసన్నగాత్రి, చిత్తవృత్తిని శోధన చేయుఁ దలంచి
మామెదరి కేగి నిలిచి యిట్లనిచి చత్వ, యెఱుఁగేతువు రహము నీ ధ్యాయచేయ.
- క. అని యవంగులయు హిమావల, భవయ ముఁగిందులకఁ జేయఁ దగినవర్ణం
బొందెంచి యిట్లు అనియెను, విరయంబును గౌరవమును వెలయఁగ మదిలో. 1436
- సీ. అనఘాత్మలార మీ కఖిలజులరు మీకుఁ, కెలియంగరాని దేవయుఁగ లేదు
కాని నామోదను గలయచ్చహముచే, నజీతి రది నాకుఁ గమనభయ
దున్తరం బై చపాశోనిధి నుడఁపఁబు, చే దాట యత్నంబు చేయు చుంటి
నాకాశ మంబువింధ్యాచలశృంగంబు, కరముచే స్పృశియింపఁ గడఁగు చుంటి
- గీ. నిందుమాఁని భర్తగా నొందఁ గోరి, చేయి చుండినవాన సేచాయఁ దపము
రథ్యము వదితు వాంఛితార్థంబు నాకు, నింతకంటెను లేదు నే జేసి యేని. 1437
- క. అని పలుకుటయును మును లి, ట్లనిచి విమలగాత్రి విను యథార్థము నీకుఁ
వినిచెదము సుఖము ద్వివిధము, తనునయోగాత్మసమ్మదములకొ గలుగుకొ. 1438
- గీ. అట్టిసౌఖ్యంబు నొంద నీకాశ యున్న, హరుని జేపట్ట బూనుట యనుచితుఁ
చిన్నదానవు తెలియక చిక్క-వడితి, పెద్ద లెవరును లే రై చిబ్బది చెప్ప. 1439
- ఆ. ఇందుమాళి యనఁగ నెంతవాఁడో యటంచు, దలంచి సేవు మొదటఁ జెలివి తమి
నతని జేగొనంగ నాశించితివి కాని, సీప్రయాస మెల్ల నిష్ఫలంబు. 1440
- చ. అతడు శృశానవాసి విషమాక్షుఁడు కామనిహంత భస్మరూ
పితుఁడు దింగుబరుండు విషనేవి నటుం డహిభూషణుండు కు
త్సితుఁడు కపాలి భిక్షుకుఁడు జీర వయస్కుఁడు భూతభర్త వ
రితశుభలక్షణుండు విపరీతగుణుండు బహూక్తు లేటికొ. 1441
- గీ. అంతే కాకుండ నతఁ డుగ్రుఁ డస్థిధారి, సవనవిధ్వంసి పశుపతి భువనహర్త
నీలకంఠుఁడు స్థానివు శూలి కృత్తి, వాసుండు కపర్ది వృద్ధోక్షవాహనుండు. 1442
- క. తలదండ్రులు లే రతనికి, గులగోత్రవిహీనుఁ డతఁడు కోమలి వాని
దలఁచికొనరాదు క్రేయఁ, ఫలకాంతౌనహితం లై నపాపనచిత్తుల్. 1443
- క. శశిముఖి యెప్పుడు నీ కా, పశుపతిసంబంధ మేలు పవళులు రేలుకొ
గృహియింపఁ జేసికొనియెద, వశనము లేకుండ సురుచిరావయవములకొ. 1444
- ఉ. భాసురగాత్రి స్వర్ణ మయభాజనభోజనముం బొనర్చున
భ్యాసము గల్గుదానవు కపాలములో దిన నెల్లు నేర్పు వు
ల్లాసమునకొ శిరోగృహములకొ విహరించెడినీవు కాటిలో
వాసము నెల్లు చేయుదువు వానికరగ్రహణం బొవర్చిన్. 1445
- ఉ. సాములు సేవు కోరునెడ సుందరి నీమెడతోన సర్పహా
రములు వైచు నాతఁడు పరాక్రమ నీ వెపు ధైవముచిగం

దమ్మును మేనఁ బూసిన నతండు భవత్తును వెల్ల నిండ భ
స్మమ్మును బూయు నీవు గన సౌమ్యత నాతండు చూచు నుగ్రతఁ. 1446

గీ. రాజముఖి యాతఁ డొకమతిభ్రష్టుఁ డతని, పొందు నీ వేల కోరెడు పూర్వ మభిఁ
ద్రచ్చి సుర లెల్ల నమ్మతంబుఁ ద్రావు చుండ, నందులోఁ బుట్టినవిషంబు నతండు త్రావె.

క. వనజదళాయతలోచన, కనకాంబరములు ధరించుకటితటి నజనం
బును దాల్చి నెల్లు నేర్చెద, వనభిజ్జ తచేతఁ బతిగ నతనిం గొనినఁ. 1448

ఉ. ఎన్నడుఁగూడ లోప మొకయించుక యేనియు లేక నీవు మృ
ష్టాన్నము లారగించినమహాప్రభుపుత్రి వతండు పెట్టుభి
క్షాన్నము నెల్లు తిందువొ లతాంగి విషాదము గల్గె మాకు మా
కన్నె లొకండు నీ వొకటిగాఁ దలపోయనికారణంబునఁ. 1449

సీ. బూది పూసికొనంగఁ బుట్టెనొ యభిలాష, బుద్ధి కల్గెనొ తాల్పుఁ బునుకపేరు
కాటిలో వసియింపఁ గాంక్ష జన్మించెనొ, ప్రీతిగల్గెనొ చేయఁ బ్రేతమైతి
కావింప నాట్యంబు కొతుకం బొడవెనొ, మనసు గల్గెనొ చర్మమును ధరింపఁ
బొడవెనొ స్పృహ సర్పభూషణంబులపై ని, సంభవించెనొ వాంఛ జడలు దాల్చి

ఆ. ముసలియెద్దు నెక్క మురిపంబు గల్గెనొ, విషము మ్రింగ నుద్భవితెనొ కోర్కె
తిరిపమునకుఁ దిరుగఁ దృష్ణ జనించెనొ, యింతి హరునిఁ గోర హేతు వేమి. 1450

గీ. కుటిలగామిని యొక్కతె కోమలాంగి, యతని తల కెక్కి యున్నది యాపె నీకు
సవతి యగు రేపు తద్బాధ సైఃపలేక, గాసి చెందెద వాతనిఁ గట్టుకొన్న. 1451

ఆ. అమృతభానుఁ డతని నాశ్రయించి కళావ, శిష్టుఁ డయ్యె నేమి చెప్ప నింక
నతనిఁ గట్టుకొనిన నబ్బాక్షి నీమాట, నిన్నుఁ గనినఁ గంట నీరు వచ్చు. 1452

సీ. ఆభిజాత్యము చూచి యాశింతు వనుకొన్న, జాతిహైన్యమె దానిఁ జాటి చెప్పఁ
గై కొందు వన్న లక్షణములు వీక్షించి, దెనమొలయె వానిఁ దేటపఱుచుఁ
బ్రాపింతు వన్న రూపంబు నాలోకించి, ప్రకటించు విషమనేత్రములె దాని
నై శ్వర్యమును గాంచి యభిలషించెద వన్న, భైక్షవృత్తియె దాని బయటఁబెట్టు

గీ. నేనియును లేకపోయినఁ బోవుగాక, యొక్కయొక్కవయ స్సున్న నొప్పువచ్చు
ననినఁ బ్రాచీనుఁ డగుట లే దయ్యె నదియు, నతని నే మని కోరితి నంబుజాక్షి. 1453

క. కామహారు డైనవానిం, గామించెడికాంత వీ వొక ర్తవ జగతిఁ
భామలు విన్నను నవ్వరె, కోమలి సుమమాలఁ దగునె క్రోతికిఁ జాట్ట. 1454

క. నీసరణిం బొడగాంచిన, హాసము చేయుదురు పంకజానన లోకుల్
చేసెద వేటికి యత్నము, మాసినపుట్టమున రత్నమాలను ముడువక. 1455

గీ. మున్ను దక్షప్రజాపతి కన్నె నీచ్చి, యాతనికిఁ బడ్డపాట్లు మా కలవి గావు
చెప్పగను డపయజ్ఞంబు చెడుటె కాక, కన్యయును జచ్చె దుదకు నాఘనునికతన.

- సీ. కల ననేకగుణము లిదిను నవిని, కష్టములు నాచియ్యని యనియియమా
దాడెను నదివిప్రసిరుపు కేల, చిన్నలోక కావలెను : నాకెవ్వ కాదు. 1457
- సీ. అజన్మభోగై యై యభలలోకిములచే, కమ్మనియై కైకకొని కేక
యజ్ఞభోక్తల కెల్ల సభవాఘుడై న్నట్టి, నామూర్తి మేలువాఁడవు : కేక
ప్రాణభూతుం డియి న్నాచికోయిల కెల్ల, నోమెదోంధవాచాఁడు : కేక
యులదేవతలకు మావ్యక్తదాని యై, నుతి గొన్నకేకాహోద్రుయి యెడె
- గీ. యక్షిన్నోరగుహ్యకాశ్యపుఁ డగుచు, న్ననికమున కోపలెడివాఁడూ లేకె
వారిలోపల కొకని నెవ్వని కై ను, గోరుకొని నుభయింపుము కోమలాంగి. 1458
- గీ. అయిహానన ఫలకూన్య మైరదవున, బుట్టకొని న్నాచిలాశిక పలము గలదె
యేల యడియానలను డిక్కి యేల వగుచు, నాచిఁ కెందె వాచిచ్చుని కొఱకు.
- క. అని పలికి యూరికంటయుఁ, ననుగొని వారలను కై లిక్కన క్రోధం
బున నిట్లు లనియె శివశవ, వినవలసెను నేడు చెవుల విసరానెనుచున్. 1460
- క. మునులార మీరు సర్వము, గనుంగొనినమహాత్ము లై ను గావచ్చు మహే
శునితత్త్వముమాత్ర మెఱుఁ, గనివార లబంచు నాకుఁ గాంచబడియెన్. 1461
- గీ. అవిదితం బైన నగుగాక హరికి విధికి, నమరులకుఁ గూడఁ దెలియనియలనిరూపు
సర్వభూతాశ్రతిని జెంది స్పష్టముగను, గానఁబడువానిఁ గాంచంగఁ గనులు లేవె. 1462
- సీ. గగనంబు వేనియాకారంబో వాయువు, వేనిదేహమొ వహ్ని వేనిరూపా
నలిల మెవ్వనిమేనో యిల వేనికాయంబో, యెవనిశీల్రంబునో రవియు శశియు
నకలనురాసురసంఘంబు పూజ గా, వింతులింగము వేనివిగ్రహంబో
హరివిరించింద్రాదిసుర లెల్ల నెవ్వని, వలకుఁ జెందికొ న్నభావంబు భవము
- గీ. సర్గరక్షణలయములు సంభవింప, నెవనియిచ్చ నివాసంబో యెవఁడు పరుఁడో
వాడె కామహరుం డన వాడె భూత, నాథుఁ డనఁగఁ బ్రాచీనుడు నాఁగ వాడె.
- గీ. హరివిరించిమహేంద్రాదిసురవరేన్ద్రు, లందఱును బుట్టి నోయించుచట్టివార
జన్మమరణాదిరహితుఁ డాశర్వుఁ డొకఁడె, హస్తమశకాంతరము వారి కాతనికొని. 1464
- ఆ. అది యెఱుంగలేక యజ్ఞాను లగువారు, పరిహసింతు రాక్షభావనిధిని
నకులగోత్రుఁ డనుచు నజితృమాతృకుఁ డంచు, జాతిహీనుఁ డనుచు స్థాని వనుచు.
- సీ. ఉగ్రుం డనెడినామ మొంది యున్నను గూడ, శివుఁ డనియెడినుప్రసిద్ధి గాంచె
హరుఁ డనునామధేయము వహించియుఁ గూడ, శంకరుం డనెడిప్రశస్తి వడసె
భూతనాథావ్యయోపేతుఁ డయ్యునుగూడ, సర్వేశ్వరుం డనుల్లాఘుఁ జెందె
స్థాని వస్తుయభిఖ్యుఁ దాల్చియుఁగూడ మ, హాదేవుఁ డనెడివిఖ్యాతి నూనె
- గీ. బితృవనివాసి యనియెడిపేరువడియు, రజతగిరివాసి యనియెడిరాణ కెక్కి
గాన నప్రవృత్తినిశ్చితాకారుడైన, వానితత్త్వంబు తెలియఁ గేవలుల కగునె. 1466

- సీ. జడలుగట్టినమూర్తి జములు చాల్చిన నేమి, యమృతాంశుమాళి యై యలరు చుండు
నాకరించిన నేమి హాలాహలంబును, మృత్యుంజయు డయి యెలయు చుండు
గట్టకొన్నను నేమి కరిచర్మననంబు, పరమేశ్వరుం డయి పరగు చుండు
నాట్యంబు గావించినను నేమి బ్రహ్మాది, పూజితచరణు డై పాలుచు చుండు
- గీ. భిక్షుకుం డైన నేమి యథోక్షజాతి, సకలబృందారకశ్రేణిశాసకుండు
విషమనైత్రుం డయిన నేమి విశేషచారి, మునివధూజనచిత్తసమ్మోహనుండు. 1467
- గీ. వృషభవాహనుఁ డైనను నేమికోటంత, కలదు వానికిఁ దత్పాదకమలసేవ
సలప నిర్వయి వచ్చుచుఁ జనుచు నుడు, నభనాగంబు నెక్కడియమరపతియె.
- చ. పశుపతి యంచు నాతని నభాగ్యులు నన్నిన నేమి లోటు త
ద్వితమున ముజగంబులుచు నర్తిలు చుండుఁ దదాజ్ఞ లేనివో
శశీయును సూర్యుడంక గడల జాలునె నిల్చునె పంచభూతముల్
ప్రళయము నొంద కుండునె ప్రపంచము లన్నియు నొక్కప్రేల్మిడిక. 1469
- ఉ. బూది ధరించు నంచు జడబుద్ధులు దూతిన నేమి వాని బ్ర
హ్మాదినుపర్వ లెల్లరును నాతనితాండవవేళ రాలు నా
బూదిని చాల్చి వచ్చుచును బోవుచు నుందురు నిత్యమున్ మహా
హ్లాదముతోడ భూరికుశలంబులు దాన లభించు చుండుటక. 1470
- గీ. బహుశసంసారపాశనిబద్ధు లైన, యప్రబుద్ధులీతి నాయప్రమూర్తి
భంగురము లై నమంగళామంగళముల, కానఁ జెంది ప్రప ర్తిలునట్టివాడె. 1471
- గీ. అఖిలభూతాంతరాత్ము డై నట్టిశివుని, నింద చేసినఁ దన్ను నిందించుకొనిన
వాడ యగు నెవ్వఁ డేని యీవాస్తవంబు, నజ్ఞుఁ డెఱుంగక యీశుని నపచరించు.
- క. అని పలికి మాయోగం బై, కనులను మూసికొని శంభుకళ్యాణవపు
ర్వినివేళితమాచన యై, యనవధికనుఖాల్చి నోలలాడుచు నుండక. 1473
- వ. సప్తరులు తదీయసిరసంకల్పంబునకుఁ గడుంగడు సంతసించి యామెం గనుంగొని.
- సీ. అమృతావతవివేకమున గనుఁగొన, సత్యంతసంతోష మయ్యె మాకు
మహాసులకుం గూడ జ్ఞానంబు గలిగించు, జననివి నీవు నిస్సంశయముగ
నినుఁ గన్న కారణంబున హిమవంతుండు, ధన్యు డయ్యె ఫలించెఁ దత్తవంబు
వహియించుటను గర్భవాసంబునను నిన్ను, ఘనత గాంచెను ద్రిలోకముల మేన
- గీ. నీవు జగదేమాతవు నిక్కముగను, ద్వంద్వనోనిశ్చయ మెఱుంగఁ దలంచి మేము
హరుని నిందించితమె కాని యస్మదంత, రంగములు లగ్న మై యుండు నతనియంద.
- సీ. అమలాంగి నీకోర్కె యచిరకాలములోనె, సాఫల్య మొందు సంశయము లేదు
విడిచి సూర్యుని బ్రభ వేటుగా నుండునె, యశురంబును వీడి యర్థ మున్నె
సతి యనుపేర దక్షప్రజాపతి కీవు, ప్రభవించి మును శూలిపత్ని వైతి
విపుడును నల్ల మహేశునిసతి వయి, దేవకార్యంబు సాధింపఁగలవు

- గీ. నిన్ను సాధనముగ నెంచి యున్నవారు, దైత్యసంహారమునకు నాదిత్యులై
నీకు భద్రంబు గలిగెడుగాక తల్లి, సెల వొసగుము జోయి వచ్చెదము మేము.
- క. అని పలుకుటయును బాహ్యతి, మనమున సంతోష మొంది మానందమునకై
బాసరింప గౌరవంబును, జని శీఘ్రము ముచలు కిచ్చుచుండునకున్. 1477
- క. ప్రమధాధినాథ జగములు, సమూలముగ నాశ మొందునమయం బొడవకై
హిమశైలరాజసుత త్వ, తనమాగమము గొని ఘోరమున నుంబన్. 1478
- క. ఆమెహృదయంబు గనుంగొని, మే మరుదెంచితిమి నీనమోహంబునకున్
హైమవతికోర్కె దీరిచి, క్షేమము జగములకుం గలుగఁ జేయుము క్షిప్రలోక. 1479

— . పా ర్శ్వ రీ య వా హ వృ త్తాంత కథనము . —

- మ. అని ప్రార్థించుటయున్ మహేశ్వరుండు స్వేదాన్యయుతోడ బాచి వా
రిని మానీశ్వరులార మీరు భువనశ్రేయోభిలాషకు నలం
చినకార్యం బగుగాక నావుడు ముచుల్ శీఘ్రంబు కర్వాజ్ఞలై
కొని వెచ్చేసి హిమాద్రినన్నిధికి నకుల్ గ్రమ్మ హర్షాశ్రువుల్. 1480
- సీ. నగరాజ భగవంతుం డగునీశ్వరుండు నీకు, బామాత యగుభాగ్య మామతెల్లె.
ననలంబునం దుంపు మాహుతి శీఘ్రంబు, శివంశ మంతయు బావనము
దేవతాకార్యంబు తీర్చి దిక్తరువుల, కల్లు మ్మెము క్షేపివల్లసలను
నీకతంబున మేదిసీధరంబుల కెల్ల, గౌరవాన్నత్యముల్ గలుగుంగాక
- గీ. యని వచించుటయును దుహినాద్రహర్, వశమునను మామి పలుకున్ వశము గామి
నొక్కక్షణకాల మూరక యుండి పిదప, నెఱగి సాష్టాంగమున్ వారి కెల్ల రకుచు.
- క. మునివర్యులార పెద్దల, యనుగ్రహంబున నలభ్య మొనరియు లభిం
చును నెట్టియల్పునకు నై, నను దానె యతడు జగమునను చుతి కెక్కన్. 1482
- సీ. చలువు చుందురొ శాస్త్రుచర్చ లెవ్వనితత్వ, మరయంగ విద్యాంసు లైనవారు
కావించు చుందురొ కర్మముల్ యదనుగ్ర, హమునకై కర్మకు లైనవారు
తపియించు చుందురొ వివేకంబులం దుండి, వేనికై తాపసు లైనవారు
ధ్యానించు చుందురొ మానసంబున వేని, యాకారమును యోగు లైనవారు
- గీ. నామహేశ్వరు డాయమృతాంశుమాళి, యాయశేషజగన్నేత యల్లు డైన
సంతకంబెను నాకు భాగ్యంబు కలదె, యంతయును మీప్రసాదంబ యని వచించె. 1483
- సీ. అంతట సప్తరు లచలాధిపతితోడ, గలిసి పార్వతి యున్నకడకు నేగి
తల్లి సిద్ధించె నీతపము రేపె శివుండు, చనుదేర నున్నాడు నిను గ్రహింప
జనుము నీతండ్రితోడను నందిరమునకు, వచ్చెద మే మెల్ల వరునివెంట
ననవుడు నానంద మెనయంగఁ బార్వతి, తనతండ్రితోడ సదృగమున కరిగె

- గీ. నడిగి యారాత్రి యామె వర్షాయుతముగఁ, గడపె నీశ్వరదర్శనోత్సాహం యగుచు
నంత మటునాటివేళవ హైమవతిని, బెండికూతు నొనర్చిరి పేరటాండ్రు. 1484
- సీ. దృష్టిదోషము వోవఁ దెలియు త్రియములను, బడఁతి యొక్కతె దిగఁదుడిచి వైచె
సారభం బెగఁజల్లునంపెంగనూనెతోఁ, దలయంటె నొక్కకాంతాలలామ
జవ్వాది కలిపినచందనతైలంబు, నలఁదె మేనను నొక్కహంసయాన
పసపుచే మేదింపఁబడినోష్ణరముతో, జలజాతీ యొక్కతె నలుంగువెట్టె
- గీ. చంద్రకాంతశీలామయానమునందుఁ, గూరుచుండఁగఁ బెట్టి బంగారుకాంగు
లోనఁ గాఁచినపన్నెటఁ జాన యోర్తు, జలక మార్చెను నీహఁశైలనుతకు. 1485
- గీ. జలక మాడినజలము కాల్యలుగ వెడలి, పోవు చుండంగ నప్పు డాపూవుబోడి
యాననేచుచ్చుతులకుఁ జంద్రాశ్మవేది, కరఁగి ప్రవహించు చుండినకరణిఁ దోఁచె. 1486
- గీ. చెలులు తడియార్చు చుండ నాకలికికురుల, వలన జాతెడిజలబిందువులు వెలింగె
బ్రచలితం బై ననీలనీరదమునండి, రాలుచుండినమంచముత్యా లనంగ. 1487
- ప. అట్లు మంగళసానంబు గావించం జేసి కనకాంబరంబుం గట్టి భద్రపీఠంబునం గూర్చుండం
బెట్టి యావధూమణు లాయమ నలంకరింపం దొడంగి రాసమయంబున. 1488
- గీ. ముద్దుముద్దుగఁ జెక్కిల్లు ముద్దులాడి, చిబ్బక మొకకొంచె మెత్తి సన్నేహముగను
మురిసికొని ముద్దుకన్నీయముఖసరోజ, మందుఁ దీరిచె మేన కళ్యాణరేఖ. 1489
- గీ. చెల్లె వృషవాహనుండ నీచెలువుఁ డింకఁ, బాటలను బాడవచ్చు మాబావమీఁద
నని వచించుచు మెల్లగా నావధూటి, కన్నులకుఁ బెట్టెను సుపర్ణ కజలంబు. 1490
- ఉ. కోరి వరించుకొంటి వసుతూలుని నాతనిపేరు చెప్పు టా
చారము నుమ్ము కోమలి ప్రసాధనమం దని పల్కి యామెసిం
గారపుసిగ్గునిగ్గులను గాంచి హాసించుచు స్వాహా మంజునం
జీరములకా దదంఘ్రిసరసీజములం దొనగూర్చె నేర్పునకా. 1491
- సీ. ఛాయ యావకమును జరణంబులకుఁ బెట్టె, గనకకాంచి నమర్చె గార్గి మొలకుఁ
జెవులకు రోహిణి చెవులపువ్వులఁ గూర్చె, గమల నత్తు తగిల్చె ప్రాణమునకుఁ
గరముల శచి రత్నకటకముల్ ఘటించె, దారహఁరము నుంచె దార మెడను
గురులపైఁ జన్నిపూ గు స్థరించెను వాణి, చొనిపె బాపటను జేర్చుక్క నీల
- గీ. యంత గిరిజ తపఃకృతం బై నమేను, మాతె ననంగఁ గపరిని మరులకులుప
దివ్యమంగళతనువుతోఁ, దేవరిల్లె, జూచువారల కెల్లను జోద్య మొదవ. 1492
- గీ. లంతటను హిమవంతుఁ దేవరిల్లె, జూచువారల కెల్లను జోద్య మొదవ. 1492
- గీ. విడిచిచేయుంగఁ దొందెద్య వేద్యములను, విశ్వకర్మను రావించి విశ్వ మెల్ల
అట్లు నిర్మియఁజేసి హిమోద్రితత, భవముల నెల్ల మునుసంభారములను 1493
- దలఁచును నొనఁగూర్చు దలఁచి తలఁచె, గామధేనువు సంతరంగంబునందు. 1494

- క. స్మరియించిపరిమూత్రచె, యరుదెంచెను గామభేగు పఖలాక్షముల్
గురియించి యద్భుతంబుగ, గదిపాపనియమునముఁ గెల్పి వహించెన్. 1495
- గీ. రసములు మహాపథులు భాతరత్నములును, నుబ్బితములును చలములును
దివ్యదేహంబులను బాల్చి తేజిలుచు, నిలెచె నొకరిండుఁ బెండ్లివారలకి. నేవ. 1496
- క. ఇది యిట్లు లుండ నచ్చట, ముద మొదవనఁ నెమిపలుకు మునులును బోక
భృగదయంబు గోరి చేసిరి, మదనాదిని పెండ్లికొడుకు ముని గరింతున్. 1497
- నీ. చతురాశరుం దంపఁ జెంద్రఖండంబును, బొక్కంబునఁ బుగఁజూచుచును
గంధరంబున భుజంగమభాషాంబును, బంకేరుహంబున కలంకరించెఁ
పరిరంబుండు సింహం మొల్కంగఁ గెల్పె, వానకాశమును వదినాని
కన్దంబుతోడను నిలికెనన్మంబు, నలంబు మొయినిండ యశోభరత్త
- గీ. తారకని సంహరించి కత్తమునను, నాకు సంరక్షి గొలుపునంబును గాంచు
మని వచ్చించుచు మ స్తకండు రుండ, మాలికిను గెల్పె బాముండ శూలి కప్పును.
- నీ. వహిని తెచ్చినస్వర్ణవలయంబుల ద్యుతించి, పాణాలందును మందాభములు నొడిగి.
వరుణుఁ డప్పించినపజాశము వీడి, నరశల్యమాలఁ గలమునుఁ బాల్చి
రవి యొసంగినపైఁడిచెవులపువ్వుల మాసి, శ్రోత్రంబులందు వానకంఁ జేర్చి
యతిబలుం డిడినరత్నాంగదంబుల ద్రోసి, స్కంధంబులందుఁ కక్షనని బూచి
- గీ. పట్టుకొని శూలమును వృషభంబు నెక్కి, యమరు లెల్లరు జయనినాడములు చేయఁ
బ్రసీతుం డయ్యెఁ దుహినాద్రాజసుతను, పెండ్లియడంగ ముక్కుండఁ పెండ్లికొడుకు.
- క. తమతమవాహనములపైఁ, గ్రమముగ మహావిష్టు లయి సురజ్యేష్ఠువారి
ప్రముఖులు పరివారసమే, తముగ బయలుదేటి రెండుధరునికలఁకలన్. 1500
- క. అమరేంద్రుఁడు శ్వేతచ్ఛ, త్రమును గరంబున వహించి తద్దక్షిణాచా
ర్వమునను నడువం దొడఁగెను, సుమవర్షము దినమునుండి తోరును గురిసెన్. 1501
- క. శమధనులు మహాశీర్వా, దము లొనరించుచును ముందుఁ దరలుచు నుండన్
బ్రమధగణానీకములును, సుమనఃకోటులును నడువఁ జొచ్చిరి వెనుకన్. 1502
- క. మంగళమందుభినాదము, పొంగి పొరలి ముట్టె గగనమును గంధర్వుల్
సంగీతంబుల బాడఁ దొ, డంగిరి యపురసలును గడంగిరి యాడన్. 1503
- వ. అట్లు సకలవైభవోపేతుం డై మహేశ్వరుండు హిమవత్పరసీమకుం జేరి విజయ
శంఖంబు పూరించె.
- క. ఆ శంఖస్వానము సుత, లాశలఁ గ్రమ్మంగ నెఱిగి యుద్రేంద్రుండు స
ర్యేశునిరాకను బ్రమదా, వేశంబున సకలబంధవిరతియుతుం డై. 1505
- అ. వచ్చి సత్వరముగ వరపూజ గావించి, విధివిధానమునను విబుధు లెన్న
విశ్వనాయకుని బ్రవేశింపఁ జేసెను, దనపురంబులోన ధన్యుఁ డగుట. 1506

- ఆ. అంత విన్నవాడుఁ డఖిలశక్తి సమేతుఁ, డగుట నగరవీధులందు వచ్చు
సప్తమః కోటమచ్చఱాశ్రమితోడను, గానఁబడియె నిఖిలకాంతలకును. 1507
- సీ. కచలు గల్గినదాని కొడఁగూడె నేటికి, ఫల మంచు నొకకాంత పాటఁజూచె
దనమోను దర్పణంబునఁ జూచుకొని నేను, దగ వీని కని యొక్కతరుణి వగచె
దొరకునె యిట్టినుందరుఁడు మాబోలాల, కని యొక్కనుందరి యంగలార్యై
దచచేయుసంసారమును వోసి యతనివె, బడిఁ బోవ నొకకాంత పాలుపడియె
- గీ. నేను మోహసహపము యేమి కళయొ, యేమి మాయాప్రభావము యేమి కాని
నగరవీధుల వచ్చు చుండఁగఁ గపర్తి, యతనిపైఁ గన్నువై వనియతివ లేదు. 1508
- గీ. అంతట శివుఁడు నగరమధ్యంబు గడచి, సలుపు చుండఁగఁ గై వారములను వది
మాగధులు మంగళధ్వనల్ మాటుమ్రోగ, వచ్చి కళ్యాణభవనమువఱకు నిలిచె.
- గీ. అపుడు శీఘ్రంబుగను వచ్చి యజుఁడు హరియు, నొసఁగి కైదండ వృషభంబునుండి దింది
హర మునఁ దోడుకొని పోయి హరుని భద్ర, వీరమునయందుఁ గూర్చుండఁ బెట్టి రంత.
- క. హరినీలరత్న కాంతుల, కరణిని మెఱయంగ దేహకాంతులు వచ్చెన్
గిరిమత తోడ్కొని రాగఁ, మరుదంబుజముఖులు పెండ్లి మండపమునకున్. 1511
- గీ. అపుడు లక్ష్మీయు వాణియు నామెహస్త, వనజములు వట్టి తోడ్కొని వచ్చి యొయ్యఁ
బ్రహ్మధనాధుని వామపార్శ్వమునఁ గూరు, చుండఁ బెట్టిరి జగదార్తి యుపశమింప.
- సీ. అప్పుడు ధాత బ్రహ్మత్వంబు గై కొని, యర్హాసనంబున నధివసించి
యాదిని ధర్మప్రజారంబు సంకల్ప, మాచరింపఁగజేసి హరునిచేత
నొద్వాహికక్రియ యారంభ మొనరించి, వేదోక్త మంత్రముల్ వినుచు చుండఁ
గడిగి గిరీంద్రుఁడు మృదునియంఘ్రులు స్వర్ణ, కలశంబునను మేన జలము వోయఁ
- గీ. బొంగి వచ్చెడికన్నీరు పొంగ కుండ, నడఁచికొనుటను నోట మా టాడరామి
సంస్మరించుచు మంత్రముల్ స్వాంతమంద, చేసెఁ గన్యాప్రదానము శితిగళునకు. 1513
- క. కురిసెను సుమవర్షంబులు, మొరసెను దుందుభులు సురలు మునులును హృష్టాం
తరు లగుచుఁ బొగడఁ దొడఁగిరి, హరగిరిజాపరిణయంబు నానమయమునన్. 1514
- గీ. అంత నజుఁడు వివాహకార్యంబు నెల్లఁ, బూర్తి గావింపఁ గ్రమముగ భూధరేంద్రుఁ
డరుగుదెంచినవారల కందఱకును, దగినమర్యాద లొనరించె దత్తణంబ. 1515
- వ. అట్లు హరిబ్రహ్మదిదేవత లందఱును హిమవత్కృతసత్కారములం బడసి పరమేశ్వ
రునియాజ్ఞం దీసికొని ప్రహరంబున స్వస్థలోకంబులకుం జనిరి. 1516
- ఆ. తాను బర్వతంబు తనపుత్రి పార్వతి, యట్టితనకుఁ గోరి యల్లుడయ్యె
నఖిలలోకనాథుఁ డాశ్చర్యకరముగ, భూప యదియె పూర్వపుణ్యఫలము. 1517

—: వి నాయక జన్మ వృత్తాంత కథనము :—

- సీ. అంతట నారేయి సవలాధినాథుని, మందిరంబుననుండి యిందుమాళి
మృణునాడు ప్రాతస్సమయమునఁ దనవారి, కందఱకును నేగ నాజ్ఞ యిచ్చి

కొని హిమవంతునియనుమతి గెలిచితో, వసుదాను వృషభవాహనము వెళ్ళి-
చని వాయువేగంబునను మందరాచలం, బుర కిందుపహరించుచు వోడెను

- గీ. సప్తమ స్నానార్థ మొక్కనాఁ జగజ గంగ, కరిగి తనమెచ్చి చునుచున్నట్టిది
యొకరిచి గణాన్యైః డగుమానప్రవిగనందు, నునువ నాగొమ్మ నానెందున్ మయ్యె.
ఆ. అంత నాగజాన్యైః డచలాత్మజకు గంగ, కను గుమాడుఁ జగుట చరణసౌ-
దాతనికీ వినాయకాధిపత్యము నిచ్చె, గజముఖుండం దాన నైః పయ్యె. 1519

—: అ తో క త దా త్మ త్త క థ న ము :—

- గీ. మరల నొకనాఁడు వార్హతి మజుంబు, చేయఁ బోవుచుఁ బూర్వము చేసెల్ల
తనలుఁగఁగిడిచే నొకతరువుఁ జేసి, గంగలో నుండు నది మనోముగ నెల్ల. 1520
- న. పుష్పంబుఁ బృథ్వీతీర్థరస్మరణం గా దేవత లెల్ల చామి స్నాన్యమునకి విచ్చేసి
నాస్థాన ప్రకామంబుల గాంచి. 1521
- గీ. తల్లి నీ మిల్లు చేయఁగఁ దరువు నేమి, కారినామొ చెప్పి పంపయవారంబు
సలువవలయును మా కెల్ల సదయ పగుట, సనుచుఁ బ్రార్థింప వారి కిట్లనియెనొజ.
- సీ. క్రతుంభుజలార మీప్రక్షంబుచే గడు, సంతోష మయ్యె నాన్వాంతమునకు
వినుచు చెప్పెద మీకు విశదంబుగను చుడ, కంఠ లేకంబెక్కి గ్రామమందుఁ
త్రవ్వించి కూపంబు ఘోరార్థముగ నిచ్చు, చలఁ దుండం ద్రవశాలయంబునందుఁ
దత్తూపజలబిందుతతు లెన్ని యుండునొ, యన్నియైదు లనపాయమును
- గీ. గూఢదశకసదృశంబు వాపి వాపి, కాదశకెతెల్యము ప్రాదంబు కిన్య ప్రాద
శకసమాన తత్కన్యాదశకసమంబు, తరువు తత్తెల్య మగుపదార్థంబు లేదు. 1523
- క. అని చెప్పుటయును నామెకు, ననిమిషు లెల్లరును జేసి యభివాదమున
గొని తదనుమతిని హర్షం, బెనయంగ మానసములందు నేరి డిరికి 1524
- వ. అంతట సదాశ్రవుండు కాంతానమేతంబుగఁ గైలాసంబునకుం జేరి యచ్చట నానాలం
కారశోభితం బగుక్రీడాప్రసాదంబునం బ్రవేశించి తదింద్రనీలప్రదేశంబునం గూరుచుండి
యుమతోడ నక్షత్రీడ గావింపం దొడంగె. 1525
- క. అప్పు డొకయద్భుతధృని, యుప్పతిలగ నాలసించి యమ వల్లభ యీ
చప్పుడు గలుగఁగ పేతువు, చెప్పుము నా కేదొ విసంగ స్పృహ జనియించె. 1526
- వ. అని యడుగుటయు సదాశ్రవుండు భవాని కిట్లనియె. 1527
- సీ. అబ్రాక్షి మత్త్రియు లై నగణేశు లీ, యచలంబునం దుండు రాడుకొనుచు
వారెలు తీర్థనేవానామకీర్తన, బ్రహ్మచర్యతపఃప్రభావములను
మును నాకు సంతోషమును గొల్పుటను మద, భ్యాశంబునకు వచ్చిసత్సరుల
స్పష్టిలయంబులు చేయ దత్తులు వారు, తత్కర్మగణము లత్యద్భుతములు

- గీ. విడువ బ్రహ్మాదులను గూడ వెఱచఁ గాని, వారలను నేను తీణ మేని వదలఁ జాల
వినుము మన మీశానంబున విన్నరవము, వార లొనరించినట్టిక్రీడావంబ. 1528
- క. అని చెప్పటయును బాహ్వతి, జనియింప ముదంబు లోన సౌధగవాతం
బుననుండి చూచి బహువిధ, తనువులతో నుండుశంభుదాసగణంబుకొ. 1529
- గీ. నాధ చూచితె వాఁలొ నాగచర్మ, ధారియును ముంజమేఖలాధరుఁడు ధవళ
గాత్రుఁడును నత్పలప్రక్రూకాశమాన, కంతుఁడును నై నవటునిఁ దద్గాధ చెపుమ 1530
- సీ. అనవుడు శర్వుఁ డి ట్లనియె సుందరి వీర, కుం డనంబడుగణేశుండు వాఁడు
వానియోగ్యత బ్రహ్మ కై న శక్యము గాదు, వచియింపఁగను లోకవద్యుఁ డతఁడు
నాకు ముఖ్యుఁడు నాఁగ నగరాజసుత నవ్వి, యతఁడు నాకుఁ గుమారుఁ డగునెనాధ
యనుటయు రావించె నతని నీశుఁడు వాఁడు, చనుడెంచి వారికి సాగి మ్రొక్కె-
- గీ. నంతట భవాని పుత్రమోహమునఁ గొంత, సేపు తనయొద్ద నతని నుంచినొని తినెడి
వస్తువులు పెట్టి ముద్దాడి వత్స పోయి, యాడుకొని వేగ మరల ర మ్మనుచుఁ బనిచె.
- గీ. అంతటను బంధు వగుదిన మరుగు చుండ, దానివెంబడిఁబడిపోయె భానుఁ డదియె
సమయ మని మెల్లగా వచ్చి తమము క్రమ్మె, నదియె సందని యామిని యరుగుడెంచె.
- వ. అంతట నిందుమాళి రత్నకింకిణిజాలముక్తాకలాపకమనీయవితానశోభితంబును నానా
రత్నద్యుతిప్రకాశమానంబును మనోజ్ఞంబును మృదుశంబును నగుపర్యంకంబునందు
శయనించి గిరిసుతాబాహులతావేల్లితకంధరుం డై సరసస్థలాపంబులం గావించుచు.
- గీ. ముగుడ చందనపాదపంబునకుఁ గాల, భుజగిచే శోభ గలుగునో భుజగనతికిఁ
జందనద్రుమమున శోభ సంభవిలుకొ, వినఁగ వేడుక జనియించె వినుపు మీపు.
- చ. అని యడుగంగఁ దద్ధృదయమందలిభావ మెఱింగి కై లనం
దన బహులోపర క్తనయనంబులతోఁ దనబాహువల్లు లా
తనిమెడనుండి లాగికొని తచ్చయనంబుననుండి డిగ్గి చ
య్యనఁ జను చుండ శర్వుఁడు రయంబున నడ్డము వచ్చి యామెకుకొ.
- క. వసజాతీ యెచటి కేఁగెద, వనఁ గూడనిమాట లేమి యంటిని నిన్నుకొ
గనుఁగొన విషయముఁ బ్రశ్నం, బొనరించినమాత్రమునకె యెప్పునె యలుగకొ. 1536
- క. అని పలుకుటయును నుమ యి, ట్లనియెను ఘణిభూష యెటి కాయీమాటల్
చవనిమ్ము నన్నుఁ దపముం, బొనరింపఁగఁ గోరి- పుట్టి పోవుచు నుంటికొ. 1537
- గీ. అనుడు మృత్యుంజయుం డిట్లు లనియెఁ దన్వి
యిపుడు తప మీపు చేయంగ హేతు వేమి
యనుడు సర్వజ్ఞుఁడవు నీవె యరయవలయు
నని నగాత్మజ నిలువక యరుగు చుండ. 1538
- గీ. అక్కడకుఁగూడ నాయమ కష్టమూర్తి, యడ్డముగ నేఁగి నుందరి యరుగవలదు
వినుము నామాట కొపంబు విడఁపు మింకఁ, బ్రణయవాక్యంబులకు నింత పట్టు దగునె.

- చ. అనవుడు నామె యిట్లనియె నక్షము రాకము నాకు భక్త ని
న్ననిన ఫలము లేదు చతురాస్యము నామెను నురచి
బును దపముం బొనర్చుచును బుచ్చుము కాలము నందు వ్రాసె నే
జనియెదఁ గానకుఁ దపము నల్పము నప్పుడు జేయి యేటికొ. 1540
- గీ. అనుటయును నామెవాక్యము లాలకించి, శంకరుం దిట్టి అనియెను శైలపుత్రి
గాత్రమున లేకయున్నను గానఁబడియె, మనమునకు నేకుఁ దానకనకగుణము. 1541
- గీ. అనుటయును శైలపుత్రి యిట్లనియె దేవ, సంక్రమింపఁగిలేమోకొ నర్చమునను
గుటిలగామిని నొకతెను జలబలోన, నుంచికొనియెన్న నీకును నురచి గుణము. 1542
- గీ. అర్థ లగువారు చులకన యగుదు రన్న, జనులవాక్యము సీయెడ నర్చ మయ్యె
నిన్నుఁ బ్రార్థించి వతిగఁ గైకొన్ననన్ను, ఇతిభవించుట న్నాయంబ గెరిక నేక. 1543
- క. అని పలికె శంభువాక్యము, విచిత్ర హీమాక్షిఁ ద్రవించి యెసఁగెనునకొ
జను చుండ రుద్రగణములు, కనుఁగొని పలికిరమము గావించుటయుకొ. 1544
- నీ. అప్పుడు వీరకుం డరుడెంచి శీఘ్రుంబు, గను బట్టికొని యామెకాళ్ళు తల్లి
నీవెంట వచ్చెద నేను గూడను బిడ్డ, నుడిగి పోవుట మాత్ర కుచిత మగునె
కా దందు వేని యీగ్రావంబునుండి యి, పుడె క్రిందఁబడి చచ్చిపోవువాండ
నని ధృఢంబుగఁ బల్కఁగను నామె దక్షిణ, హస్తంబుజే నెత్తి యలనిమోము
గీ. వత్స శోకింపకుము నేను వత్తు మరల, శీఘ్రముగ ద్వారరక్షితు జేయు చుందు
మిందె నివసించి యేకాంతయేని హరుని, యెంత కరుడెంచునెడ నాకుఁ జెప్పవలయు.
- క. అని యాదేశించుటయును, విని వీరకు డమ్మమాలు విసతానకుం డై
జనని చనుదెమ్ము శీఘ్రము, యొనరించుచు ద్వారరక్ష నుండెడ నివటకొ. 1546
- క. అని పలుకుటయును హర్షం, బును జెంది మనంబులోన ధూధరరాజ్ఞం
దన నిజజనకోద్యానం, బునకుం జని యచటఁ జేయఁ బూచి తపంబుకొ. 1547
- క. తనవస్త్రభూషణంబుల, నునిచి యొకమహీజశాఖ నుత్సాహముతో
డను వల్కలములు దాలించి, యనశన యై చేయుచుండ నచ్చటఁ దపముకొ. 1548

—: ఆదివధ కథనము :—

- ఆ. అది యెఱింగి యంధకాసురసుతుం డైన, యాడి స్వశిశ్రుభూతి యైనహరుని
జంప నెంచి శైలజావేషమును దాల్చి, పలువలసిన నొక్క-వా లిమిడ్చి. 1549
- నీ. అతిశీఘ్రముగ రజతాద్రికి జని ద్వార, రక్షకుం డైనవీరకునిఁ గాంచి
వత్స నే జెప్పినవధువున నుంటివె, రక్షనీయుచును ద్వారంబునందు
ననవుడు వీరకుం డతనికిఁ బ్రణమిల్లి, కదలకుండఁగఁ దల్లి కాచు చుంటి
ననుటయు బిడ్డ నే నరిగి లోనికి వత్తు, శీఘ్రంబుగనె యని చెప్పి వాడు

- గీ. గిరిశుండు వసించి యున్న మందరములోని, కంచెగి నవ్వుచు నాతనిదండె జేరె
సంతటఁ బినాకపాణి యాహ్లాద మొదలు, గొగిలును జేర్చెకొని వాని గాఢముగను.
- సీ. అబ్రాక్షి సీచిత్త మరమర లేచిది, కాళి వచ్చియె నాకడకు మరల
సంతోష మయ్యె, సీజగము లన్నియు లేచి. యట్లుండె నీవు లేనట్టికతన
నే మయ్యె సీవు పోయినపని కారణ, మేమి యింతటిలోనె యిటుకు రాగ
నని యడుగుటయు నయ్యాడి లో జంకుచు, నెట్టకేటకును దా నిట్లు లనియె
- గీ. బ్రాణచల్లభ పవము చేయంగఁ దలచి, యరిగితిని గాని నాయంతరంగ మెల్ల
నుంట సీయంద యచ్చోట నుండలేక, వచ్చితి ఊనింపు మిదె నీకు వందనంబు. 1551
- క. అని పలుకుటయును శర్వకు, తనమనమును దొడఁగె నిట్లు తిరిగింపంగక
ఒని తపము సేయ కూరక, చరుడెంచునె యెన్నఁ డేని శైలజ యెనక. 1552
- ఆ. ఆమెనోట నిట్టియసమర్థవాక్యముల్, ఎని యెఱుంగ మెచ్చుడును ని దేమొ
వినుగా నయ్యె నిపుడు విస్మయం బొడవంగ, నామె యగునొ కాదొ యీమె యనుచు.
- ఆ. సుశయించు చుండె న్నాంతంబునను నాడి, నత్తి దీయ నదను గాంచు చుండె
సంతలోనె యీశుఁ డాతనితనవామ, పాచ్చిమందుఁ జూపు పజ్జి చూచి. 1554
- గీ. కానరామిని బద్ధులశయము గలిగి, నట్టియావర్తకం బండు నది నిశాట
మాయ యని నిచ్చయించి యమ్మాయదారి, కంఠమును దున్నెఁ దనమొకత్తి దూసి.
- సీ. ఇది యిట్లు లుండఁగ నీశ్వరి యచ్చోట, సంతకంపకు ఘోర మగుతపంబు
గావించు చుండె శక్రప్రేణంబున, గంధవాహుం డా మొడకు నేగి
తల్లి నీ వింకను దపియింప నేటికి, నొకయింతి సీవతియొద్దఁ జేరె
నని చెప్పుటయు నామె యాననంబుననుండి, రోమంబు హర్షఊహేషమునను
- గీ. బయలుదేటి నిశాగ్రభూభాగమందు, నిలుచుటయు నోట జ్వాలలు వెలుంగు చుండఁ
దన్నుఖానలమున నద్రితనయ యాత్మ, దేహమును నాహుతి యొనర్పె దివురు చుండె.

—: బ్రహ్మ వా ర్వతికి వరం విచ్చుట :—

- గీ. అపుడు పరమేష్ఠి రయమున నరుగుడెంచి, యగతనూజకుఁ బ్రత్యక్ష మై కుమారి
వలదు సాహస మొనరింప వరము గోరు, మెట్టి దై నను నీకు నే నిచ్చువాడ. 1557
- గీ. అనుటయును బద్మభవునకు నామె మ్రొక్కి, దేవ నామెను గౌరకాంతిని వహించు
నట్లు మత్పతి కర్ధాంగ మగుదు నేను, బరగునట్లును నాకొక్కవరము నిమ్ము. 1558

—: వింధ్య వాసిని వృత్తం తకథనము :—

- సీ. అని కోరుటయు నజాం డట్టలె యగుఁగాక, యని పల్కె సంతట నామె మేను
గతక్ష్మణచర్మ మై గౌరవర్ణము నొందె, గౌరి యె దాన నాకాళి వెలసె
దత్త క్ష మెఱుకెత్తవము తిలోచన, ములు గల్గి ఘంటను బూని కేరి.
భోరయిది పీఠవస్త్రము దాల్చి సొమ్ములు, నిలిచె యామిని ధయి నలునయెడుట

- గీ. నుటటను ధాన్ సీలోత్పలాభ యగును, వెలిగి శిఖావని గారవించి దేవి
సీవు నాయాజ్ఞ వాచక నిలిచి యుండు, శరణువేసను నీకు మహార్త్య మొకటె.
- గీ. పార్వతి యొనర్చినట్టితమబునందు, నీకు భాగంబు గలదు తస్మిన్మ వగుట
దాను బార్వతీయంబుదాన వైతి, వండుకనె యొనర్చినట్లర్చ మత్సే నీకు. 1560
- క. నీ వింశ దేవకార్మము, గావింపనివలయు కెందు కాల్ప కేర
దేవీక్రొభజసియాము, నీవాహనమును గొనుము నీ పి యొప్పుకొ. 1561
- గీ. అరుగు మింక మింధ్యాద్రకి చవటమై, యమవతి యమించాలదానకుం జొనండు
నీకుం గింకరుండు గ నుండు నిజలనూయ, కెట్ల ని ప్రసన్నులగు న్నయించువాడు.
- క. అని సెల నిచ్చుటయు వసు. స్విని శరణుతిహంబు దాల్చి శేఖరముండు
య్యన నేనె సమావాహన, మున శరణుంబు నిచ్చుభాధమునకుకొ. 1563
- గీ. అంత బ్రహ్మ యంబుదాన మనకుం గాది, నీవేచి నల్లలములు మున్న విటపిశాఖ
పైని బెట్టినభూషణాంబులనులగు భ, వింశ రవశాచలమున కేరెంచి వేగ. 1564
- క. ద్వారంబును బాలించెడి, వీరకుండు జూచి వత్స విచ్చేసెనె యె
వ్వా రై నవనిత లిపటికె. బోరు గదా వారు చంద్రభూషణుకడకుకొ. 1565
- క. అని పలుకుటయును గోపం, మున గనుగొని వీరకుండు పోహ మానూ
వనితవు నీ వెవతవు నిను, జూచియును లోని కెందుండు బాలనెటకుత్.
- నీ. అని పల్కి యడ్డంబుగను నిల్చుటయు వాని, కేవళం గనునంబుంచి గారి
పుత్రక నిను ద్వారమున నిల్చి పోయిన, భవకుండును కేను భవనితని
హిమశైలపుత్రిని నెందుగు మిచ్చుతి కైన, వారింపంగను వారు నీరు గారు
నావుడు జాలు సీనయగారములు చెప్ప, నీవు మాబిల్లివై నిక్కముగను
- గీ. నని వచింపంగ వీరకుం డగతనూజ, వత్స సీదననినె నేను వాస్తవముగ
ననుడు మాతల్లి లోపలి కరిగి యుండు, జనని వె టైతి వీవు నా కనియె నతండు.
- నీ. అనుటయు నామె యిట్లనియెం దామ్రాక్షి యై, వీరక లోని కెవ్వారు చనినొ
చెప్పాము సత్యంబు చెప్ప కుంజెన నిన్ను, భస్మం బొనర్తు శాపమున నిపుడె
యనవుడు బోయె మాజననియె లోనికె, నింతగా నమగ నీ కేమి వచ్చె
ననుటయు వీరకుం డామె వీరక లోని, కరిగిన దెవతొ మీయమ్మ కాదు
- గీ. నాగ నతం డాగ్రహంబున నంగనాచి, యామె కా కున్నమాతల్లి వపుడె గార
వర్ణము గలట్టిసీవు నీవాస్తవంబు, చెపుము లేకున్న నిపుడె శిక్షింతుననియె. 1568
- నీ. అనుటయు శర్వాణి యనుతాపమును జెంది, వంచన చేసె నెవ్వతయు వీని
ననుకొని మదిలోన నాగ్రహంబును మాని, తనగాథ యెల్ల నాతనికె జెప్పి
జనియింప జేసి విశ్వాసంబు తుడ జెల్ల, భక్తుడున్న గృహములోపలికె బోయె
నప్పుడు శర్వు డాహ్లాదంబుతోడను, లేచి యామెను గాగిలించినయె

- గీ. సత్తతి భవాని మార్మొగం బై కపర్ది, నీకడకు నేగుదెంచిననెలత యెవతె
సత్యముగఁ జెప్పు మనుచు నాచంద్రమాళి, యెలనగవు దోచ మోమున నిట్టులనియె.
- నీ, అంబుజానన యాడి యనురాక్షసుఁ డొకండు, దారుణంబుగ మున్న దపము చేసి
పరితోష మొనగూచ్చె బ్రహ్మ కంఠట బ్రహ్మ, ప్రత్యక్ష మై వానిపజ్జ నిలిచి
వత్స కోరుము నీకు పర మిచ్చెద ననంగ, వాంఛించె నమరణత్వంబు వాఁడు
చతురానను డప్పు డతని గన్గొని బిడ్డ, జన్మంబుతోడనే చావు పుట్టె
- గీ. గాన నది తప్ప డెంతటివాని కేని, యన్యవరమును గోరుకొ మ్మనుడు నాడి
తనకు దేహంబు మాతినతటినిదప్ప, మరణము మఱొంట లేకుండ పరము గోరె.
- గీ. అంతట విధాత యావరం బతని కిచ్చి, చనియె నదిమొదలుగఁ దనజనకుఁ డైన
యంధకుని నేను జూపితి ననెడిపగను, బూనిననుఁ గూల్చి బహుయత్నముల నొనర్చె.
- గీ. అట్లు కావించఁబడినప్రయత్నములను, గార్యము ఫలింప కుండుటఁ గట్టకడకు
వాఁడు నీరూపమును దాల్చి వచ్చి నన్ను, జంపుతలఁపున నాచేతఁ జచ్చిపోయె.
- గీ. అదిగొ పడియున్న వానికాయంబుఁ గనుము, నిలిపితిని నింతవఱకును నీకుఁ జూప
ననుడు సతీభీకరం బైనయసురమేను, గాంచి యుమ భీతి నీశునిఁ గాఁగిలించె. 1573
- గీ. అంతట ననంగుఁ డీశునియంతరంగ, మందుఁ బ్రభవించి యిటుశరాసనంబుఁ
బట్టికొని కేలను బ్రసూనబాణములను, నందు సంధించి గుఱి చూచి హరుని నేసె.
- క. శివుఁ డాశరఘాతములకు, వివశీకృతచిత్తుఁ డగుచు విపులాధరసం
భవను గవుంగిలఁ జేరిచె, నవరసభావముల మొలకనవ్వులు గులుకఁ. 1575
- క. అంతట వారన్యోన్యము, సంతోషముతోడ మదనసామ్రాజ్యసుఖం
జెంతేని యనుభవించుచు, వింతగ నుండుగఁ గడచె వే యేండ్లంతఁ. 1576
- క. తారకుండు వెట్టుబాధల, కోరువగాలేక చింత నొందుచు నమరుల్
గోరినాధుని వేడెడి, కోరికతో వచ్చి రజతకుధరంబునకుఁ. 1577
- గీ. ద్వారమున నిల్చి హరుని సందర్శనంబు, కోరి వచ్చితి మని చెప్ప వీరకుండు
వోగ గా దిది పొండు దేవేరితోడ, స్వామి యేకాంతమున నున్నవాఁడు నాఁగ, 1578

—: అగ్ని శివ వీర్య ము మ గ్రహించుట :—

- గీ. ఏమి చేయుటకును వీలుగామి లోన, నటమటించుచు నిరరు లరిగి దివికి
హరునిచ్చేత మెటు లైన నరసి రాఁగ, నాశ్రయాశుని జేరేచి రంత నగ్ని. 1579
- గీ. దేవతానుజ్ఞ వడసి సందేహపడక, యరిగి కైలాసమునకు సత్వరము గాఁగ
శుభశరణుఁ దాలిది చొచ్చి శివుని, మందిరముఁ దదవత్సమునందు నిలిచె. 1580
- క. నేలకుంటయు నగ్ని పార్వతి, తెలిసికొని తదియకపటదేహముఁ ద్రవచే
ను ముఱియింపఁ జొలకెను, నెలదాలుపువేలు పుడు నివ్వఁజూచుక. 1581

- క. కలయంగ నాల్గుదెసలును, దిలకించి గవాక్షమందు దీపించెదను
చ్చిలుకం గని వై శ్వార, తెలిసెను కీర్తన రమ్మ స్థల నిబరణ. 1532
- క. అని క్రోధంబున బలుకట, మును గదాదవడకునును భయోద్భావముచే
జనుడెంచి వహిల్చి వెంటనె, తనయొడ లెటుంగయె హరుదగ్గర చేరెనె. 1533
- గీ. అంత మృత్యుంజయుడం త్రావు మనుచు నర్థ, పిన్దమును పహ్ని నొనచు విడిచె కాః
కడుపునను నర్థవీర్యంబు పడినెతన, నంతలును దుద్రవీర్యము నొనరాక. 1534
- క. త్రావినవెంటనె శరద్యంబు, సావక యిడం బొమ్ము దీరవలయు నెందుక
దేవతలవాచితార్థము, నావును నలలుడం ప్రసాద మ్రాగనం దై. 1535
- క. మొక్కి మహాదేవుడొక, గ్రహున చటమండి నచ్చి బ్రహ్మలోక
మిక్కిలి గ మంట మండంగ, నకాండకం నొగ్గలే యను రుచి కలయె. 1536
- అ. అచటి కనతిమూలమందు సువర్ణం, కజమచోడ ముందు గారంబడెడి
యొక్కప్రాదంబులోన నలుకంగ దగ్గర, మాలి దుద్రవీర్య మందు బడెయె. 1537
- ఉ. అంతట నగ్ని యేగి దివి కాకథ యంతయు జెప్ప నడక
జింతిలి వాసపుం కొకటి చేయంగ నొక్కటి యయ్యె నందు న
త్యంతభయంబుతో గురువిరూపసధుని కేగి స్వప్న
త్తాంతము విన్నవించగ బృహస్పతి విన్నయ మేర్పడక మది. 1538
- ఆ. కనులు మూత వడంగ క్షణకాల మట్టులె, యుండి దివ్యగోళ మొనరి పడ
నింద్ర రుద్రవీర్య మె ట్లెని గౌరికి, జెందునట్లు నీవు చేయనలయు. 1539

—: కు మ ర ప్పా మి జ న వ ము :—

- క. అని చెప్పటయు మహాద్రుం, డెనయంగ నొక్కింతదైర్య మెనలోపల వె
టనె తత్కార్యసమర్థం, బనిచెను పట్కర్తికలను బాధ్యలికడక. 1590
- వ. అంతట పట్కర్తికలు పార్వతీదేవకడకుం బని యామెతోడ స్నేహంబు గాంచె
యొక్కనాడు జలకమాడం బ్రేరేచి యామె నాప్రాదంబునకుం దోక్కొని పోయి
జలకమార్చి తత్తీరశరవణంబునం గూర్చుడంబెట్టి తద్దుద్రవీర్యంబు నార్గరును నాలు
కనకతామరసపత్రంబులలోనం బట్టికొని వచ్చి పకవకలాహమ నామె కెదుట నిలువం
బడి సఖిమణి యీమధురపానీయంబుం ద్రావితి వేని నీకు జగదేవీరుం డగు
కుమారుండు పుట్టు నని చేతి కీయ నగరాజపుత్రి చెలులతోడ నెనసక్కెంబు లాహమ
నది యంతయుం ద్రావె. 1591
- నీ. త్రావి హిమావలతనయ తదుత్తర, క్షణమంద యాశరవణమునంద
చైత్రికకృష్ణపంచమినాడు శుభన, లంబుల నుండ గ్రహంబు లెల్ల
గనియెఁ గుమారుని గాంగేయవర్ణుని, శక్తిశూలాంకుశయు క్షకరుని
నపుడు ప్రసన్నము లయ్యె ది క్కట లెల్ల, గురిసెను దివినుండి కుసుమవృష్టి

- గీ. వాడఁ దొడఁగెను దనుఁబలవనకుముడ, పండములు నిరర్జులముఖసారసములు
విరియసాగెఁ గుమారభాస్కరుఁడు పొడమి, నంతనె గిరిజాగర్భసూర్యార్పద్రునుండి. 1592
- వ. అట్లు కుమారోదయం బగుటయుఁ దత్తణంబ నశలామరబృందంబుతోడం గూడి
పీతామహుండు విచ్చేసి యాశువునకు జాతకర్మంబు చేయించి కుత్సితుల వధి
యించువాఁ డగుటంజేసి కుమారుం డనియును వహ్నిజతరచ్యుతుం డగుటంజేసి
స్కందం డనియును గృత్తికాదత్తరుద్రవీర్యోత్పన్నుఁ డగుటంజేసి కార్తికేయుం డని
యును నాటమొగంబులు గలవాఁ డగుటంజేసి షణ్ముఖుం డనియును వడ్డ్యక్రంబు
లందును మంగళప్రదంబు లగుశాఖారేఖలు గలవాఁ డగుటంజేసి విశాఖుం డనియును
శరవణంబున సుచ్ఛించుటంజేసి శరజన్ముం డనియును నామధేయంబులం బెట్టె.

—: త ర కా సు ర స ం హ ర ము :—

- గీ. అంతలు సుర లెల్ల నానందమును జెంది, ప్రాంజలు లై వానిపజ నిలిచి
స్వామి కుమార భాస్కరకొటిసమతేజ, శక్తిశూలాయశయుక్తహస్త
ఘనవిగ్రహ విశాఖ కార్తికేయ యనాథ, నాథ కృపామూర్తి నవమనోజ
స్కంద షణ్ముఖ దైత్యసంహరి శరజన్మ, పార్వతీనందన శర్వరూప
- గీ. కన్నులారంగ నినుఁ గాంచ నున్నవార, మెంతకాలంబునుండియు యింతవఱకుఁ
దారకునిబాధ సైపంగఁ దరము గాదు, సాధురక్షకుఁడవు నీవె శరణు మాకు. 1594
- క. అని ప్రార్థించ గుమారుఁడు, కనియెను వారలను స్థితివికస్వర మగునా
నన మెత్తి యభయ మొసంగిన, యనువున సనిమిషుల కెల్ల నానందము గాక. 1595
- వ. అంతట షష్ఠాదివసంబున హరిహరబ్రహ్మాదిదేవత లెల్లరును గుమారున కభిషేకంబు
గావించి తారకాసురసంహారంబు గావించు మని దీవింప నమరులజయనినాదంబులు
మిన్ను ముట్టె. 1596
- గీ. అర్పించె వనపుత్రి యగుదేవనేనను, ధర్మపత్ని గను వృద్ధశ్రవుండు
శ్రీతిక్షణమందు సానదీరినయట్టి, చక్రాయుధం బిచ్చెఁ జక్రపాణి
యతులఃక్రమసమన్విత మైనదశలత, యక్షసైన్యము నిచ్చె యక్షరాజు
కామరూపంబుతో గమనించుకుక్కుట, క్రీడనకము సమర్పించె ద్వష్ట
- గీ. యతిబలుండు మయూరవాహనము నిచ్చె, జాతవేదండు దివ్యతేజంబు నిచ్చె
మిగిలిననుపర్వ లెల్లరు మేర లేని, బలగము నొసంగి రద్రిజాభవున కపుడు. 1597
- గీ. అంతట షణ్ముఖుం డాహవోత్సాహంబు, తనరంగ నానాయుధములు చాల్చి
శిఖవాహనము నధిష్ఠించి బృందారక, సైన్యసమేతుం డై సత్వరముగ
బంబులువేటి యవస్థాజయనాదములచేత, బిక్కటిల్లుచు నుండఁ దిక్క లెల్లఁ
దారకాసురశిఖ వృద్ధశ్రవుండును, నూర్చించి కోటను మట్టడించు

- గీ. జూచి నాశంబుగు దుండి చోద్య మొదన, మారకుండుఁ బోయకుమారభ
దారకానురుఁ డాత్మలో ధైర్య ముడి, వీరచే నాకు మరణము నెఱచెఁజె. 1593
- ఆ. ఏమనాల్గ బాలుఁ డెవ్వఁడు యుద్ధము, సలుప వచ్చు నెఱవేరింపుచోడి
గర్వ మొంది నేను గెలియించు నైతని, బాలగిని వంతుఁడ నయ్యె. 1599
- చ. మృతి యగు పీరిచేర నెరు లేనియుం దప్పుదు నా. క్షే. 1
గతిజలనేతుబంధన మింకఁ రణముం బొనఁచి సంగర
క్షీతితలమందుఁ బ్రాణములు చెయ్యదు నామిది వానిచేర
ద్గతి ఘటియిల్లు నంచు మది ధైర్యము మాని యున్నా ర్థకష్టం జే. 1600
- ఉ. సౌఖము డిగ్గి యద్భుతనిశాచరసైన్యసమేతులై మహా
యోధులు నాల్గునక్కలరు చుండఁగ యుద్ధభరితై కే. 1
రాసాక్షయోధుఁడై నిశ్చిది యున్నకుచూచుఁ జూచి చచ్చు న
తానాధుతవై పిపిరుఁ డగుతారసెన్ గెలుచుం వచ్చిరే. 1601
- గీ. క్షీరకంఠుని నిన్ను విక్షించిచుంత, గలుగు చున్నది బాలి సంగర మనం
గండుకత్తెడ గాదు చక్కంగం బొమ్ము, ప్రాణములు బలి నేయక ప్రసక్తకు. 1602
- చ. విడిచెద నిన్ను నిక్కముగ వేగ తొలంగఁ దలంచి లేని నా
కడ కరుడెంచి శాత్రవుఁడు గా మరలకొ జనినట్టివాఁడు క
స్వడఁ డొకఁ డేనియుం ద్రిభువనుబులొకఁ గుమార ప్రియంబు
గడుదయ గల్గె నాకు నినుఁ గాంచినవారియదృష్టశ్చేదక. 1603
- సీ. అనవుడు స్కంధుఁ డిట్లనియె దైత్యాధమ, లఘువు గాఁ గనకు బాలకండు సుచు
మహిమాన్వితము గాదె మంత్ర మల్పాక్షరం, బగుచుఁ గానంబుఁజెంతమాత్రః
జిన్ను దై వ ర్పించు చున్నమాత్రముననె, సర్పంబు దురితీక్షంబు గాదె
బాలుఁ డై నంతనె భానుండు నకలది, గ్వప్తాంధకారావహరి గాఁడె
- గీ. చాలు గర్వప్రలాపముల్ సమరమునకు, దిగుము నీ వింతవఱకును దెగువతోడఁ
జేసినదురాకృతములకు శిక్ష నేయఁ, బాల్పడినప్రవాసరార్భకండు నేను. 1604
- క. అని పలుకుటయును ముద్గర, మును దారకుఁ డెత్తి గాఢముగి వై నఁ గుమా
రునిపైని గుహుండు చక్రం, బున నడుమనె దాని ముక్కముక్కలు చేసెన్. 1605
- క. అంతటఁ దారకుఁ డొందుచు, సంతాపము ముద్గరంబు శకలంబులు గా
నెంతయును నాగ్రహంబున, బంతంబును బట్టి భిందిపాలము వైచెన్. 1606
- సీ. ఆభిందిపాల మత్యంతవేగంబున, జనుడెంచు చుండ నాశ్చర్యముగను
గార్తికేయుండు కందుకముఁబోలె నద్దాని, బట్టి కేలును బుల్లపగిది విడిచి
రాక్షసాధీశునివక్షంబు గుఱివెట్టి, కాలదండమువంటిగదను వైచె
దద్దదానిహతుఁడై తారకుండు కలంగి, నిలువ జాలక వ్రాలె నేలమీఁద

- గీ. నది కనుగొని కాలచేమ్యుద్దైత్య, నాయకులు రేగి గుహునిపై సాయకముల
నేయునును సింహనాదముల్ చేయఁ దొడగి, రమరయోధులగుండియ లగిలిపోవ.
- ఉ. అప్పుడు కార్తికేయుఁడు తదాశుగముల్ తను సోక కుండఁగా
గొప్పపుష్పతూళాల నొసగురిచి వారలపైని గుప్పఁగఁ
నిప్పులురాలుబాణముల నిల్వఁగఁ జాలక దైత్యు లెల్లరుఁ
ము ప్పొసగుడై సంచు నలుమూలలకుఁ బరువెత్తి రంతటఁ. 1608
- ఉ. తారకుఁ దాప్తసంజుఁ డయి తత్ప్రధనక్షితినుండి లేచి ఘో
రారవముం బొనర్చి సమరాంగణ మెల్ల వడంక భీకరా
కారముతోడ నొక్కగదఁ గైకొని స్కందునిమీఁద వైచె బృం
దారకు లెల్ల బిట్టదర దానిఁ గనుంగొని భీతచితులై. 1609
- ఉ. అంతట నాగదాయుధ మురొత్తరసీమను దాఁకి యూఁచఁగా
వంతగ నట్టిటల్ గుహుఁడు విస్మయ మొందుచు నుండ నంతలో
నంతకభీతిదాయకము లై నశరంబులు గ్రుమ్మరించె ది
గ్రాంతి జనింపఁ దారకుఁడు స్కందునిబర్హిణవాహనంబుపై
మ. అపు డతీక్షణీమఖాహతికి నిట్ట పై మయూరం బప
త్రప గల్గఁ మది మేననుండి తొరఁగఁ రక్తంబు బిట్టార్వఁ గా
నుపలక్షించి వడఁసనుండు బహుకోపోదగ్రుఁ డై శక్తి న
ప్రసముర్ధన్యునిమీఁద నేసె దనుజుల్ సంత్రులై పాఱఁగఁ. 1611
- క. ఆశక్తిహతమున న, య్యూశరనాధుండు హృదయ మగలంగను జే
ష్టాశూన్యుఁ డగుచు నిలను మ, హాశైలమునోలఁ బడి గతానుండయ్యెఁ. 1612
- గీ. అప్పు డాకసముననుండి యద్భుతముగఁ, గురిసె నుమవృష్టి దుందుభుల్ మొరసె దివిని
జేయఁ దొడఁగిరి సంతతి వేయినోళ్ల, విబుధు లెల్లరు స్కందునివిక్రమంబు. 1613
- గీ. యజ్వ లొనరింపఁ దొడఁగిరి యాగములను, దాపసులు చేయఁ దొడఁగిరి తపము లమరు
లారగింపఁ దొడఁగిరి హవ్యములను, దారకాసురవీడానివారణమున. 1614
- గీ. ఈకుమారచరిత్రంబు నెవఁడు వినునొ
యెవఁడు చదువునొ వినుచునొ యెవఁడు వాఁడు
ఖ్యాతియుఁ జెరాయువును నభయమును సుఖముఁ
గాఁచి తార్థసమృద్ధియుఁ గలిగి యుండు. 1615
- క. అని చెప్పుటయును భీష్ముఁడు, మనమున సంతోష మొదప మహానీయ వినం
గను వేడ్క పుట్టె నాకుఁ, వినిమిపు హిరణ్యకశిపువృత్తాంతంబుఁ. 1616
- ఉ. అది ప్రశ్నింపఁడును నాకుఁ జెప్పులన్యుం డిట్లనియె. 1617

— హిరణ్యకరషష్టత్తాంతకవితామయము —

- సీ. రాజేంద్ర వినుము పూర్వము కృతము, నును, ' ప: తోక్త: హిరణ్యకరషష్టత్తాంతకవితామయము
భూతి క్షేపనదానవాక్యేభ్యం రామ, స్వాధ్యాయమున కాద్యు: శైవవాంతు
పదోకొందు: నేలయబ్దుములు వా: తోనరించె, నీరములోనుండి భుక్తవిషము
వానితప:ప్రాభవమునకు సంపన్న, వెలయు బ్రశస్తత మై జలజయెను
- గీ. దనుజవల్లభ నీతపంబునకు మెచ్చి, వరము నీయం నచ్చెతి వాంఛ చేయు
మనుటయు హిరణ్యకరషష్టత్తాంత మొదవ, వెల: పదోక్త: ప్రచు: వాల్మీకి లనియె.
- సీ. దేవ దేవాసురదేవయోనిమయవ్య, భగవతుమ్మ, లోకములచేత
బుసి శాపములచేత విషముచే బుచభూతములచే పరాదశములచే
శస్త్రముచేత శస్త్రముచేతను వాల్మీకి, శుక్రము లై కళువులచే
మృతి వాకు లేకుండ వేరై రవిజూతు, పితౄ లేరై దిక్పతులు
- గీ. కామమోహవిశ్రావ్యమును ఒచ, భూతములు నేనె యై సర్వభూతములును
నేనె యై వర్తిలంగను నిమ్ము వరము, తనిగి గల్గించె నేని మర్తమను కీక. 1619
- క. అని కోరుటయును జతురా, నను: డబ్బులె వరము నిచ్చిరాడను వీరక
దనుజేంద్ర మాని తపముకొ, జను మిగ నని పతి యేగె స్వపంబునకొక. 1620
- సీ. అంతట నావార్త యంతయు నాలించి, చని దేవతలు బ్రహ్మసదనమునకు
దేవ దానవును నీ విచ్చినవరంబు, సర్వలోకప్రశాశనరంబు
గతి యేమి యింక లోకములకు నని మొఱ, వెల్లుంగ బరమేష్ఠి యిట్లు లనియె
ననిమిషలార వా: తోనరించినమహాత, పమున కీకుండ: దప్పదు కలంబు
- గీ. కాన నే నట్టివరమును వాని కీయ, వలసినవచ్చెను భయమొంద వలదు మీరు
తత్ఫలానుభవం బై నతత ణంబ, యంత మొందించు నతని జనార్దనుడు. 1621
- క. అనన్తరం దదాజ్ఞ గై కొని, యనిమిషు లెల్లరును దివికి సరిగిరి యంతకొ
దనుజేంద్రు: డభిలలోకము, లను బాధింపంగ వరబలంబున దొడంగె. 1622
- సీ. ఓడించి యాదితేయుల నెల్లరను నింద్ర, సింహాసనమున నాసీను: డయ్యె
హవ్యంబు నమరుల కందనీయక తానె, గ్రసియింప: దొడంగె రక్కసులతోడ
నడవులందు: దపంబు నాచరింపగనీక, జడదారులను నెల్ల జంపసాగె
దనగ్రహశృత్వింబులను నెల్ల దిక్పాల, కులచేత: జేయించుకొన గడంగె
- గీ. సంకుశము లేనిమదనాగ మనంగ జంకు, లేక చరియించుచు నమ స్తలోకములను
దన కధీనంబుగా: జేసికొనియె నేమి, చెప్పుదు హిరణ్యకరషష్టత్తాంత లింక. 1623
- సీ. భాను: డై యొకసారి ప్రజ్వరిల్లుచు రేగి, పృథ్వీజలంబెల్ల: వీల్చివైచు
నగ్ని యై యొకసారి భగ్గున మంచుచు, గమలజాండము నెల్ల: గాల్చివైచు

బవనుఁ డై యొకసారి బహుపుగా వీచుచు, గుల్లై లముల నెల్లఁ గూల్చివై చుఁ
గాలుఁ డై యొకసారి ఖడ్గంబు ధరియించి, జీవకోటుల నెల్లఁ జీల్చివై చు

గీ. జలధు లై యొక్కపరి ముంచు జగము నెల్లఁనుచ్చియై యొక్కపరి క్రుంగు నుడగఁ బ్రజలు
గగన మై యొక్కపరి యెల్లకడల చించు, నిందు వై యొక్కపరి గుప్పు నివము వాడు.

క. సరవర కామక్రోధా, దృఢషడ్వర్ణాకృతుల నొకప్పుడు గొని యా
సురవైరి ప్రజలయంతః, కరణంబులలోనఁ దూటి కారయవెట్టుక. 1625

క. ఒకపరి సంతమనం బై, యొకపరి నశనిస్వరూప మొంది రజం బై
యొకపరిఁ బోగ యై యొకపరి, సకలజనంబులను వాడు సంకటవటుచుక. 1626

క. బేతాళుం డై యొకపరి, భూతము లై యొక్కసారి భూరిభుజంగ
వ్రాతం బై యొకపరి ని, శ్చేతస్కులఁ జేయువాడు జీవుల నెల్లక. 1627

క. పూసి బహుదైత్యతనువుల, సూనులఁ బెక్కండ్రఁ గాంచి శూరుల నతితే
జోనిధుల వాడు చేయును, దానవకులవృద్ధి నొక్కతరుణమునందుక. 1628

క. ఒకపరి ధనదుం డై గు, హ్యకలను కిక్కించు వరుణుఁ డై శాసించుక
నకలపయోధినదీనక, నికరంబుల నొక్కవేళ నిశ్చంకముగక. 1629

గీ. ఆవిధంబున బహుకాల మరుగు చుండ, దేవతలును మహారులు దీను లగుచు
బ్రతుకలే మనుభీతిచే బయలుదేటి, పోయి శ్రీఘంబు వై కుంభరమునకును. 1630

క. శరణాగతరక్షకుఁ డగు, పురుషోత్తమునకుఁ బ్రణామములు చేసి జగ
త్పరిపాలక రక్షింపవై, హిరణ్యకశిపుని వధించి యెల్లజగములక. 1631

—: పా ర సిం హాం దు హి ర జ్య క శి పు ని వ ధిం చు ట :—

క. అని వేడుకొనుటయును విని, జనార్దనుం డభయ మొసఁగి సకలామరమా
నినికాయమునకు గ్రక్కునఁ, జనుడెంచి హిరణ్యకశిపుసమితిక్షీతిక. 1632

క. సగము నరాకారంబును, సగము మృగేంద్రాకృతియును సమకుఱఁ జిత్రం
బుగ నారసింహతనువున, నగపడుచును నిలిచెఁ దత్పభాంగణాసీమక. 1633

క. అనుసింహాకారము, దానవు లెల్లరును జూచి తహతహపడుచుక
మానసములం దపాయము, దానను జనియించు ననడితాత్పర్యముతోక. 1634

క. చనుటకు లేచిరి కొందఱు, కనుఁగొను చుండిరి నిశాటకాంతనివదనం
బును గొందఱు పట్టసొన, గను గొందఱు దాని లేవఁ గడఁగిరి సభలోక. 1635

పీ. ఆవిధంబున సభ యెల్లకల్లోల మై, కనుపట్టుచుండంగఁ గాంచి యెదుట
నొకఁగ నొకఁను దైత్యయోధుల కద్దాని, సుహరింపగ నిశాచరసింధుడు
తత్కృతము విని తత్పుత్రుఁ డై వైవ, హోదుండు లేచి యిట్లనియె నపుడు
తండ్రి యొకప్పుడే కాపు దండూర్హము నర్చి భవనంబులలోనుండు బూజ్య మొదలఁ

- ఆ. దిరుగు చున్నవారు దీనిలాటలు, కందు ప్రహ్వయును బుర్రాటలు. 1636
- క. బాకశాసనుడను ప్రహ్వరులును బిత్తు, దేవరులును సురదేవరులు. 1636
- క. శమమును దమమును మతియును, బ్రహ్మదమును దమము ఘృతయు కళియును ప్రజ్ఞా నము సత్యము కామము ద, దృఢము క్రోధము దీనిలోకి ధానిలు చుండు. 1637
- క. మనువులును బ్రజాపతులును, గణకాచలముఘోషప్రకాండము లన్నియే మనుజులును బంధభులకను, లును గణంబుజేసి దీనిలోనకాదు. 1638
- గీ. దానవాదీశ దీనిపాదంబులందు, నూగి యన్నార ముఖలై ద్వాన్వయము నిత్యరాజ్యరమాసమన్వితంబు నైన, కేవల మేను ముగియనేరదు. 1639
- గీ. ఇంక మీ రని వా రని యెన్న నేల, చెప్పెదను దుండీ కింకొ వివరమాట బంగమసావరము లై యగము లెల్ల, గాఢమను చున్నయి దీనిమేల నాట. 1640
- క. అనుటయు దైత్యధిపుఁ డా, పరిచూటలు లెక్కగొనక నివారె మెండునుగూడను పుండును లే, పరియెడొప్పమున చాచి నచరూనించె. 1641
- క. అంతటను దైత్యయోధులు, కుంతయులు కృపామాములును గొని యెద్దులుగా లాంతకులువోలె దూడెరి, యెంతయు భయ మొదవ నొమ్ముగేద్రముపై టె. 1642
- ఆ. అపుడు నారసింహుఁ డాగ్రహంబున జేసి, సింహనాద ముదర మీతిలెంబు కవిని దైత్యభునికాయంబు నెల్లను, జల్మివైచి నభను జెదరఁ గొట్టె. 1643
- గీ. అంతట హిరణ్యకేళుఁ డత్యాగ్రహమునఁ, గిన్నఁగవనుండి విస్ఫులింగములు రాలఁ బండ్లు పటపటఁ గొఱుకఁచు భయదముగను, డిగ్గి సింహాసనమునుండి దిగ్గి రనగ. 1644
- వ. దండాయుధంబును గాలచక్రంబును విష్ణుచక్రంబును బ్రహ్మాస్త్రంబును శుభాస్త్రాగ్రవి ద్వయంబును రాద్రాస్త్రంబును బ్రహ్మకేరోస్త్రంబును హంకారాస్త్రంబును నారా యాస్త్రంబును ద్విశూలాయుధంబును నైద్రాస్త్రంబును నాగ్నేయాస్త్రంబును శైశిరాస్త్రంబును వాయవాస్త్రంబును మంథనాస్త్రంబును గవలూస్త్రంబును గింక రాస్త్రంబును గ్రౌంచాస్త్రంబును శక్తియును మోహనాస్త్రంబును శోమనాస్త్రం బును సంతాపనాస్త్రంబును విలాపనాస్త్రంబును గంధనాస్త్రంబును శాలనాస్త్రం బును మహాస్త్రంబును రోధనాస్త్రంబును గాలముద్గరంబును మహాబలాస్త్రంబును సువర్తనాస్త్రంబును మాయాధరాస్త్రంబును గాంధర్వాస్త్రంబును దయితాస్త్రం బును వహిరత్నంబును నందకంబును బ్రహ్మపనాస్త్రంబును బ్రమధనాస్త్రంబును చామకాస్త్రంబును బాశుపతాస్త్రంబును పరిసింహాఘ్నార్చిపైఁ బ్రయోగించ నయ్యుస్త్రంబు లన్నియును బ్రదీప్తాగ్నియు దాహుతివోలె హుతంబు లయ్యె. 1645
- వీ. అంతట దైత్యసైన్యం బంతయును రేగి, మువలంబులును బ్రాసములును గదలు పోశంబులును గుంటపాశంబులును వ్రజ, ములును మహీరుహంబులును గిరులు శుక్లంబులును నలుఁబ్బులన్నులు ముద్గర, ములు శత్రుములు దండములును కిలుల గొకోని పరిసింహాఘ్నాయుధంబుపై వ్రేదఁ, నవి యెల్లఁ దునుక లై భువి బుధియె

- గీ. నపుడు దానవభటులు మంత్రానరుద్ధ, సర్పములు కోలే నేమియుఁ జలుపలేక
శిరము లూచుచు లో నార్తి చెందు చుండఁ దత్పరాజయమును జూచి దై త్యవిభుఁడు.
- గీ. అనిలచోదిత మైనమాయానలమును, స్పృష్టి యొనరించి యానారసింహమూర్తి
పైని విడువంగ నార్చెఁ దత్పాతకమును, వజ్ర ప్రేరేచి నిజమేధువాహనముల. 1647
- క. అంతటఁ దనదై త్యుల క, త్యంతబలు బాదవ దానవాధిపుఁడు జగం
బంతయును నానరించెడి, సుతమునము గలుగఁ జేసె స్వమహామాయక. 1648
- సీ. ఆయుధకారంబులను నిశాచర, యోధు లెల్లరు శక్తియుక్తు లగుచు
నాయోధనోత్సాహ మావిర్భవించగ, మృగము నిప్పుడె సంహరింతు మనుచు
గజగరనంబులు గావించుచును బూని, సకలాయుధములను శక్తులట్లు
చెలరేగి యానారసింహునిపైఁ బడి, మడిసి రగ్నిని బడ్డమిడుత లనంగ
- గీ. సంతటను గ్రోధపూర్ణ యంతంత కధిక, మగుచు మండుచు నుండ దై త్యాధినేత
ప్రాయమాంత్రాఁడుఁ డో యనఁ బ్రబ్బరిలుచు, గనుల నిప్పులు రాల నల్లడలఁ జూచె.
- వ. అట్లు హిరణ్యకశిపుఁడు క్రుద్ధుం డయి విలోకించుటయు నావహప్రవహావివహాపరావ
హాసంవహాద్యహాపరివహాంబు లనున ప్తమారుతంబులు వీవం దొడంగె. దివాకరుండు
వై వర్ణముం జెంది యశితధూమంబు విడువం దొడంగె. ఆకసంబునఁ గృష్ణకబంధంబు
కానంబడియె. ధూమసన్నిభం బగుసూర్యసప్తకం బుదయించె. శుక్రబృహస్పతులు
సోమునకు వామదక్షిణపార్శ్వంబులందు వర్తింపం దొడంగిరి. చంద్రుండు రాహుగ్ర
స్తుం డై రోహిణీవియోగంబు నొందె. ప్రబ్బలితోల్కాసమూహంబు హిమాంశుని
నావరించె. శక్రుండు శోణితంబు వర్తించె. గగనంబునుండి విద్యుద్రావంబు లగు
నుల్కానికరంబులు ధ్వనించుచుఁ బతితంబు లయ్యె. అకాలంబున ద్రుమంబు లన్ని
యును ఫలపుష్పయుతంబు లయ్యె. లతలు ఫలయుతంబు లయ్యె. పుష్పంబునందుఁ
బుష్పంబును ఫలంబునందు ఫలంబునుం బుట్టె. పుష్పంబులు నిమిలనోన్మీలనహాసరోద
నజ్వలానహితంబు లై ధూమాకారముం బడసె. దేవతాప్రతిమలు భయంకరంబుగాఁ
గానంబడియె. గ్రామ్యపక్షిమృగంబు లారణ్యకపక్షిమృగసమేతంబు లై యేడ్వం
దొడంగె. నదులు కలుపొడకంబు లయ్యె. దిక్కులు రక్తరేణువ్యాప్తిం జెంది యప్ర
కాశంబు లయ్యె. పూజార్హంబు లగువానస్పత్యంబులు పూజితంబులు కావయ్యె.
మహీరుహంబులు వాయువేగంబున నిహితంబు లై పడి ప్రణామంబులు గావించు
చుండె. సర్వభూతంబులకును ఛాయ లే దయ్యె. హిరణ్యకశిపునిభవనభాండాగారా
యభాగారంబులపైని మధువు నిబిట్టం బయ్యె. ధాత్రి కంపించె. సర్పంబులు వక్త్రం
బులనుండి విషంబు గ్రక్కుచు నగ్నిలోన దూకం దొడంగె. వానుకీతకకర్కరోతుక
ధనుర్ముద్రాముఖకాలియమహాపద్మంబు లనున ప్తనాగంబులును శుద్ధాంగుండును
చేతుతాళిద్యజుండును సహస్రశీరుండును సగుళేషుండును గంగాకశికీసరయూ
యమనాకాశోత్పన్నాగోదావదీహాతంబుగభద్రాచర్యజ్ఞాతీసింధువర్మదాక్షేత్రవతీగోమతీ

సరస్వతీతమనాప్రముఖములును శోణితాహస్తిప్రముఖములును ఉన్నానా
 ద్వీపములును మౌళివృక్షోన్మహామల్లపదేహామూలకాకొనలసూర్యాష్ట
 బాహ్లాకరూద్రాభీరభోజపాండ్యవంశకర్ణికేరికన్దుమఖదేవములును ఎవ్వరిచ్చిచ్చి
 బును గైలాసశిఖరాకారమును నగువైశతేయభవమును రతయోజనోద్రితమును
 నుజయశైలమును సువర్ణమయమ్రమోషేతు బగుమలయపర్వతమును బాహుళ
 మయశృంగశోభితమును సప్తరోగణసేతమును కుంభాక్షయ్యభవమును ముషభ
 పర్వతమును గుంజరపర్వతమును మహానేరయమును జాతకాగ్రపర్వతమును ఇత
 వత్పర్వతమును వారాహపర్వతమును షష్టపమాప్రపర్వతమును గుంజేశుపర్వతా
 బును యక్షరాక్షసుగంధర్వాదినిషేవితకంఠరమును శేషమయమును గుంజేరుపర్వ
 తమును గైలాసపర్వతమును ద్విశృంగపర్వతమును మందరపర్వతమును నుకీర్తి
 పర్వతమును భద్రక్షపర్వతమును బహుపర్వతమును సూర్యతోరయము దేవాభ
 పర్వతమును వాల్మీకియమును క్రాంతపర్వతమును సప్తశైలమును మున్నగు
 పర్వతములును వైఖానసహ్రాదము మాచనహ్రాదము మున్నగు సరస్వతులును
 సప్తసాగరములును సరకాసురనివాసస్థానం బగుప్రాజ్యోతిషపర్వతము మున్నగు
 పురములును గండివంబు లయ్యె. కపిలాదిమహారులును కేశరులును భావారవానులును
 రుద్రగణములును ఊభీతు లైరి.

1650

ఆ. అట్లు లుగ్రుండై నిశాటాధిపతి యెనక, కేల: వాల్మీకిక్షతూల మొక్క-
 కేల గదను బట్టి గిరగిరఁ ద్రిప్పుచు, నాచుసింహమూర్తిపైని నుజ్జికె.

1651

ఆ. అప్పు డొడిసి పట్టి యాదై త్యనాథుని, జెదర కండ నాచుసింహమూర్తి
 దారుణంబు లై నతనగోళ్లచేతను, జీల్చివైచె రెండు చీలికలుగ.

1652

సీ. అంతట నేలేంది యంబుజోద్భవుడను, హరుడను ఋషులును సోమిషులును
 నరసింహమూర్తి కొనర్చి సాష్టాంగమ, దనములు నిలిచి తత్పార్శ్వములను
 దండె భవత్రసాదమున లోకము లెల్ల, నిలిచె దై త్యులబాధ తొలగిపోయె
 శిష్టరక్షణదుష్కీర్తణములు చేయ, నావిర్భవించినహరివి నీవు

గీ. నీప్రభావంబు తెలియంగ నేర రెంత, వారలును దేవ మే మెంతవార మింక
 నిన్ను నుతియింప మా కెల్ల నీవ కాదె, యాపదుద్ధారకుడవు దేవాదిదేవ.

1653

ఆ. అని నుతించు చుండ నాకనముననుండి, కురిసె బుష్పవృష్టి విరిసె వసులు
 నిర్మలంబు లయ్యె నీరధుల్ నదులును, దెసలు వెలిగె నభము తేజరిల్లె.

1654

క. అంతటఁ బ్రసన్నుండై దై, త్యాంతకుడు వరంబు లొసంగి యజముఖదివిష
 త్సంతతుల కెల్ల మెటనె, యంతర్ధానంబు నొందె నాశ్చర్యముగ.

1655

గీ. అని వచించుటయును భీష్ము డాత్మలోన, విస్మయము నొంది మహనీయ విష్ణుమహిమ
 నాలకించుట ధన్యుడ నై తి జెప్పు, మంధకాసురదమనవృత్తాంత మింక.

1656

వ. అని ప్రార్థించుటయు బులన్దుం డాచిని కీ ట్లనియె.

1657

—: అంధకాసురదమనవృత్తాంతకథనము :—

- సీ. అధిప యంధకఁ డనుననురుఁ డొక్కఁడు మున్ను, బహువత్సరములు తపంబు చేసి
పడసి పరంబులు పరమేష్ఠివలనను, సంచరించుచును స్వచ్ఛందముగను
జని రజతాచలంబున కొక్కదినమునఁ, బతియు క్త యైనపార్వతిని జూచి
యాశ్చర్య మొంది యాయమరూపమునకు లోక, గదురంగ మోహ మాగౌరిపైని
- గీ. నప్పు డేమియుఁ జేయంగ నలవిగామి, దనపురంబున కేతెంచి తతఁణంబు
సచివ్రులను గూడి మంత్రంబు సలిపి యామె, నెనయుటయె యు క్త మని నిర్ణయించితుడకు.
- గీ. ఆమహాకార్యమునకు నభ్యంతరంబు, గలుగకుండంగ నాదితేయులను హరిని
హరుని సమయింప నెంచి సై న్యంబుతోడ, మొట్టమొదటను స్వర్గంబు ముట్టడించె.
- ఆ. అట్లు ముట్టడించి యమరాలయంబును, దేవతలను బాటిపోవఁ గొట్టి
వశము చేసికొనియె స్వర్గసామ్రాజ్యంబు, సంధకాసురుఁడు మదాంధుఁ డగుచు. 1660
- క. అంతట దేవత లెల్లరు, సంతాపముఁ జెందుచును వెనక హైమవతీ
కాంతునికడకుం జని నిజ, చింతాకారణము మనవి చేసిరి యంతక. 1661
- క. స్మరహరుఁ డంధకరాత్రిం, చరునిదురాశయము నెఱిగి సత్వర మతనిక
ఒరిమార్చి నెంచి నిజగణ, పరివారం బెల్లఁ దన్నుఁ బరివేష్టించె. 1662
- క. కరములు ముఖములు వెలయఁగఁ, బరిగణనాతీతముగను బ్రళయాగ్నివలె
బురణించుచును గుళస్థి, కరుడెంచెఁ బ్రచండ భైరవాకారముతోక. 1663
- క. చనుడెంచి యట్లు భైరవ, తనువును దాలిచి పినాకధరుఁ డంధకశా
సనమును గావించుట కై, కనుఁగొను చుండంగఁ దగినకాలము సంతక. 1664
- సీ. శంభుఁ డేతెంచినజాడ నెఱింగి వీ, రావేశమున వచ్చి యంధకుండు
తద్రుద్రగణమును దల్లడిల్లఁగఁ గొట్టి, శరపరంపర నేసె హరునిమీఁద
హరుఁడు తచ్చరముల నన్నింటిఁ దెగటార్చి, బాణవర్షము వానిపైనిఁ గురిసె
సంతట సంధకు డపగతచావుఁ డై, భగ్గుంబు గాఁ దనబలము లెల్ల
- గీ. నుఱికి భూతలమునకు నత్యగ్రుఁ డగుచు, బరువునను వచ్చి శర్వనిపాణి మన్న
చాపమును లాగికొని దానఁ జంద్రధరుని, గొట్టె నాదెబ్బచే నేలఁ గూలె శూలి.
- ఆ. అట్లు శూలి పతితఁ డగుటయు ధర్మపైని, వడకె ముజగములు వానిపైను
దాఁటె వేల యొఱగె ధర్మధరంబులు, బెదరి నిలువఁబడిరి త్రిదశ లెల్ల. 1665
- ఆ. అంతలోనే రుద్రుఁ డహోభమును జెంది, లేచి యెఱ్ఱపడఁగ లోపమములు
క్రొధమహిమలఁ గొనికేలఁ బరశువు, పాఱఁజూచె వాల్మీకిప్రక్కలందు. 1667
- గీ. అప్పు డంధకఁ డాత్మమాయాకృతాంధ, తమనమగ్నుంబు గావించి ధరణి నెల్లఁ
జాపింపఁడు. నొరులకుఁ దాను గుడ్డియఁ, దొడఁగె నాతాపవర్షంబు మృదువిమోద,
- క. అమమంబులను సరుఁ డై, భాషిల్లును నేనుదెంచి భాస్కరుఁ డమహా
ప్రవీరకల్పితమిదము, గ్రాసముఁ జెల్లించె నాత్మజుడనుమహాక. 1669

- క. అంతట మాయాతిమిరం, ఒంతంబును బొంద నశికాసురుఁ డెదుటన్
గుంతమును ఒట్టి నిలిచి ల, యంతఃకుఁ డెఱ గాఁబడియె నందఁడన్. 1670
- నీ. అదై త్త్యుఁ డగపడినంతన పరశువు, చేతఁ గొట్టెను వాని నెత్తికిఁబెంచు
పడినవెంటనె తనపైఁ గుకారము దానిఁ, ఒట్టి వాఁ డీరుగల నెట్టె నెఱచెఁ
గని యది విస్మయంబున శూలి వానిదే, మాము తూట్లు వడఁ ద్రొక్కొలముగఁ బొడిచె
నాపోటునను గాఱ నన్రంబు పుట్టి రఁ, ధకు లనఁఖ్యముగఁ దడ క్తిముగను
- గీ. నొకటి యొనరించు బోవంగ నొకటి యయ్యె, చేమి యిది యని నెవ్వఁ డెవఁ నెంచు చుండ
నంతలో యుద్ధ మొనరించునవని యెల్ల, సంధకాసురమయ మయ్యె నదృశముగ.
- వ. అది యంతయు లోకోపద్రవకరంబు గాఁ గనఁజూటయు మహేశ్వరుండు తక్కువ
పానంబు గావించ మాహేశ్వరై బ్రాహ్మి శౌరె బాడబి శాశ్వి వాయవ్య శంఖుని
తైత్తిరి సౌరె శామ్య నేవదూతి కాముండ వారుణి వాహి నారసింహి వైష్ణవి
విభావః శతానంద భగవంతుఁ డిది ల భగమాలిని ఒల యతిబల రక్త సురభి ముఖ
మండిత మాతృనంద సునంద విహాలి శకని రేవతి మహాపుష్పా న్నిహతిక యను
మాతృకలను సృజించి వార లెల్లరును దద్రక్తపానంబు గావించు చుండఁ బాశుప
తంబుచేఁ దదుదితాంధకాసురుల నెల్ల సుహరించి త్రొక్కొలంబుచే మాయావి యగు
నయ్యంధకాసురునిమేను విదళింపం దొడంగె. 1672
- గీ. అంత మాతృక లెల్లఁ దదంగగళిత, రక్త మంతయుఁ గడువారఁ ద్రావు చుండ
సంధకుండు రక్త శూన్యుఁ డై యవని వ్రాలి, యీశ రక్షింపుమని యొచ్చి యేడ్వఁబొడంగె
- క. శరణాగతరక్షకుఁ డగు, పరమేశ్వరుఁ డాతనిం గృపామతిని గణే
శ్వరపదమునఁ జేరిచి భృం, గిరిటి యనెడువేరు వెట్టెఁ గీర్తియ సురల్. 1674
- వ. అని చెప్పుటయు భీష్ముండు సంతసించి స్వామీ పుణ్యావహంబును నక్షయ స్వర్గఫల
ప్రదంబును బూర్వాచరితంబును సర్వవర్ణసాధ్యంబును లోకోద్ధారకంబును నగునుత్తమ
ధర్మంబు నెఱింగించి న న్ననగ్రహింపు మని ప్రార్థించుటయు నాతనికిఁ బులస్త్యుం
డి ట్లనియె. 1675

— పంచాక్షర కథనము —

- క. అడిగితివి మంచివిషయము, నడుగంగ నిల్లె మున్ను వ్యాసుని శిష్యుల్
నుడివె నతండు ప్రహరం, బెడదను గడురంగ వారి కీచందమునన్. 1676
- క. పితృసంసేవనవిధియుం, బలిసేవయు సర్వజపసమత్వమూ నద్రో
మాతయును హరిభక్తియు నను, క్రతువుల కైదిటికి సాటి గానము జగతిన్. 1677
- వ. యథాక్రమంబుగ నొక్కొక్కదానిమాహాత్మ్యంబుఁ జెప్పెద నాకర్ణింపుండు. 1678
- క. తలిదండ్రుల శుశ్రూషను, జలుపుటచేఁ గలుగుమహిమ సవనంబులచే
గలుగదు తీరాటనమున, గలుగదు కలుగదు మ త్పాతికర్మమువలనన్. 1679

- క. తలిదండ్రులె స్వర్గంబును, దలిదండ్రులె పరమతపము ధర్మము లెల్ల
తలిదండ్రులె వే యేరికి, దలిదండ్రులె ముఖ్యదేవతలు తనయులకున్. 1680
- క. తలిదండ్రు లెవనినేవల, వలన సుఖతులొ యతండు వారాణసిలో
పల ననుచినమును గంగా, జలమున మునిగినఫలంబు సంగ్రహించున్. 1681
- ఆ. తెలిసికొనిన సర్వతీరరూపిణి తల్లి, తండ్రి సర్వదేవతామయుండు
వారిసేవ చేయువాఁడు కృతార్థుండు, గాక మఱియొకిండు కాఁగలండ్లె. 1682
- క. తలిదండ్రులకు సమస్మృతి, సలిపెడునపు డెవనిశిరము జానువులు కరం
బులు నేల కంటు చుండునొ, బలుసులువుగ వాఁడు బ్రహ్మపదమున కంటున్. 1683
- క. జననీజనకుల కెవ్వం, డొనరుచునొ ప్రదక్షిణంబు నుర్వీచక్రం
బున కెల్లఁ బ్రదక్షిణముం, బొనరించినయు త్రమో త్రముండు వాఁడె యగున్. 1684
- క. తలిదండ్రులపాదాబం, బులఘాళి క్షణంబు మేనఁ బూసికొనినవా
రలు పూసికొందు రప్పుర, సలకుచకుంకుమరజంబు సతతము మేనన్. 1685
- క. తలిదండ్రులచరణాబం, బులు గడిగి తదంధ్రీతీర్థమును ద్రావెడివా
రలు కోటిజన్మసంభృత, కలుమంబులు రూపుమాపఁగలపుణ్యాత్ముల్. 1686
- గీ. చలువునొ యెమడు తల్లిదండ్రులకుఁ దృప్తి, బోషకత్వమువలన శుశ్రూషవలన
వాఁడె ధన్యుఁడు పరమపాపనుఁడు వాఁడె, యొక్క-జన్మంబులో ముక్తి నొందు వాఁడె.
- క. జననీజనకుల నెవ్వం, డనఁగూడనిమాట లనునొ యతఁ డాప్రళయం
బును ఘోరనరకకూఠం, బున నేడ్చుచు నుండుఁ బ్రాణములు పోవమికిన్. 1688
- క. జననీజనకులు భోజన, మొనరింపకమున్నె మెక్కు- చుండునొ యెవఁడా
తనయాధముఁ డాకల్పం, బును గుంభీపాకనరకమునఁ బడి యుండున్. 1689
- క. బలహీను లకించను లం, ఘలు రోగులు వృద్ధు లగుచు దురపిలుతలిదం
ద్రుల విడనాడినదుష్టుని, గలకాలము నరకవహ్ని కాల్పుచు నుండున్. 1690
- క. పితృపోషణముం జేయని, సుతుఁ డుద్భవ మొందు నంత్యజులకులమందున్
విత యగుఁ బూదిం బోసిన, ఘృతముగతిన్ వానిపూర్వకృతసుకృతంబుల్. 1691
- చ. అమరంగ భూప్రదక్షిణసహస్ర మొనర్చుచుగాక సర్వతీ
ర్థములను గ్రంథుఁగా కఖిలదై వములన్ భజియించుగాక యే
క్రమమున నైనఁ దత్ఫలము గల్గగనేరదు తల్లిదండ్రులన్
సముచితసేవనంబున బ్రసన్నులఁ జేయనియట్టివానికిన్. 1692
- ప. మున్ను భాతీతలంబున సరోత్తముం డనుతపస్సంపన్నుం డగునొకప్రాహ్మణుండు
వృద్ధు లగుమాతాపితలు బరిత్యజించి తీర్థయాత్ర గావింప దేశాంతరంబునకుం జని
తత్పుణ్యతీర్థంబుల గ్రంథుఁడు బ్రతిదినంబును దనయాద్రాచీలంబు లాశనంబున నిలిచి
యెండుచుండుటకుఁ దా నాశ్చర్యముం జెంది తపఃప్రభావంబున నన్నుఁ బోలంగలవాఁ
డీలోకంబున నెవ్వండును లేఁ డని విజ్ఞప్తంబునమయంబున నువ్వరంబునం బోవుచు

నొక్కబకం బాలముఖంబున కెట్ట నెచ్చె. అంత వారెను కోదానబాద్వల్య
మానలోచనుడై తనాకినంబుల క్షస్త్రి తెలిపి బంబులు బాద నాటించు తరణంబు
భస్మీభూతం బై భూమివయిం గడియె. అది మొదలు వారెన్నానాక్షాదోహంబు
లంతెత్తుంబుల నిలుచుటయు శుష్కిభూతంబు లగుండును నడికె. 1693

క. అపేషమసితి కాశోదం, భావమున విచార మొగన ఒకానిధియుల కే
త్రోవయుఁ గనరావించి యి, రావివరం జగుచు పన్నెదిరుగుముండుకొ. 1694

ఆ. అగ్రనంశజన్మ యతిశీఘ్రము మూసి, దశబోధులనునిగమశీనువరం
నరిగి నీవు పరినిష్ఠాస్థిము తెల్లఁ, తెలివోరుము పేరు నిలుగు శుభము. 1695

క. అనునంతెత్తభాషగా, మును రెనెన్విద్యులొప్పు కు మూసికోవా
బునకుం బని పిచ్చకేచుచు, కొనెందుచు చుండువాడె గుర్రపిచ్చెకొ. 1696

ఆ. అట్లు కాంచి కీర్తున పెంపొంద కేను, కొడం నున్నవాని ప్రోదోహరుడ
రమ్ము నాకొ పిరకర మ్మనంధ్యంబు, తెలుగవలయు నీవు తేటపడెకొ. 1697

క. అనుటయు నాతడం పిచ్చినే, నను జేయుచు చుట రాగ పరిపక్షకొ యి
ట్లనియెను భూసుర యందుము, చురుడెంచెడివాడె కేను క్షమ యుడిగవోకొ. 1698

క. నావుడు సరోత్తముండు కో, వావిప్పు జగుచు చ్చిలు అనియెను భాత్ర
దేవుడు పిలిచివెంటనె, రావై తివి శ్వేదన కావరం బేటికొ. 1699

వ. అనిటయు నమూకండు సవినయంబు గా నరుడెంచి. 1700

క. కోపింపఁ బోవకుము నీ, కోపము బకమందుగాకి కోగనాగునొకొ
రేపులు మాపులు పితృనే, వావరవకవృత్తు లై కవారలమొడకొ. 1701

క. అంబరమున నీస్సానప, టంబులు నిలుచుటయు నెండుటయు నుడిగెనమూ
లంబున నాకడ కీవు జ, వంబున వచ్చితివి గగనవాని తెలుగకొ. 1702

గీ. కాని యిది యుక్తకాలంబు గాదు నాకు, మాటలాడుచు నీతోడ మనలుటకును
దల్లిదండ్రులు భుజించుతరుణ మయ్యె, గాన నీవు పతివ్రతకడకుఁ బొమ్ము. 1703

క. అనవుడు నాతనిమాటలు, విని విప్రుం డాత్మగాధ వినుచుటచేరికొ
మనమున విస్మయ మొందుచు, గను చుండెగ వాని వాడు గ్రక్కునఁ జనియెకొ. 1704

చ. చనుటయు వాడు వెంటనె ద్విజన్ముఁ డొకం డరుడెంచి తన్నికే
తనముననుండి భూసురవతంసమ చూపెద సాధ్వీమందిరం
బును జనుడెమ్ము శీఘ్రముగఁ బోదము నాగ సరోత్తముండు వా
నిని గని సంశయం బెద జనింపగ ని ట్లడిగెకొ మృదూక్తులకొ. 1705

ఆ. స్వామి నీముఖంబుజంబున కోల్గిల్లు, బ్రహ్మవర్చసమున బ్రాహ్మణుండ
వనుచుఁ దోచె నంత్యజనియింట నీ వేల, యుంటి వయ్య చెప్ప మున్న తెలుగు.

చ. అనవుడు నాతఁ డి ట్లనియె నగ్రకులోద్భవ రమ్ము ముందు నీ
మనము కలంత చెందినక్రమంబునఁ గన్పడు చుండె సాధ్వీద

ర్శన మొనరించిన గలుగు శాంతి నడంపడి నావిశేషము

గనుగొనవచ్చు నిచ్చటనె కాలముః బుచ్చుగొరాదు రిత్తగ్.

క. అనవుడు నాతనిపెంటనె, చనుచు నరొత్తముడు దేవ సాధ్యచరిత్రం
బును వినిపించుము నాకు, విస వేడుక గల్గె నాంగ ద్విజు డి ట్లనియె. 1708

క. పనితలలోనఁ బతివ్రత, యు నదులలో జహ్నుపుత్రియును మనుజులలో
జనపతియును ద్రిదశులలో, వనజాక్షుండును వరప్రవస్తువులు సుమీ. 1709

గీ. భక్తిచే శ్రీపతినిబోలె భయముచేత, శ్రీపతినిబోలె బ్రేమచే నుతునిబోలె
భర్త ననికంబుఁ గొలిచెడిభాగ్యవతియె, సాధ్యి యని గుర్తెఱుంగుము స్వాంతమందు.

గీ. నేవ చేసెడివేళ దానియును సురత, సౌఖ్యమును దెల్పునపుడు వేశ్యయు విపత్తు
పుట్టుతఱి మృతియును భక్తి పెట్టునపుడు, జననియును నయి వర్తించు సాధ్యి పతికి.

క. మనమున వాక్కునఁ గాయం, బున భర్తకు మాటు చేయబోవదు పతిభో
జన మొనరించినపిమ్మట, దిను నాతనిపాత్రమునఁ బతివ్రత యెపుడు. 1712

క. మానము నవమానమును స, మానంబుగఁ జూచుకొనుచు మాత్సర్యము లో
నూనక యెవ్వరియెడలను, దాను బ్రవర్తించు నతి ముదంబున సతము. 1713

గీ. అన్యపురుషుని దండ్రుగా ననుజునిగఁ, దనయునిగఁ జూచు చుండు సంతతము సాధ్యి
పతిపితృకులదవ్యయంబును భద్రముగను, నుభయలోకంబులందును నోము నామె.

గీ. మరణ మొందినఁ బట్టుదు మరల సాధ్యి, పుట్టునెడలను నేకతంబునను నైన
నామహాభాగ కగు సార్వభౌముఁ డేని, యోగవిభ్రష్టుఁ డేని యీయుర్వి భర్త.

గీ. భర్తతోడను గూడియె పడయంగలుగు, స్వర్గమునుగాని లేక మోక్షమునుగాని
మగనిపాదాంబుజములందుఁ దగులుకొనిన, చిత్తభృంగంబుగలిగినచిగురుబోడి.

క. అని చెప్పుచు శీఘ్రంబుగఁ, జనుడెంచి నరొత్తమునకు సాధ్యి కేహం
బును జూపి యదృశ్యత్వం, బును జెందె ఊంబులోన భూసురుఁ డంత. 1717

వ. తనకడం గనంబడు చుండు బ్రాహ్మణుండు మాయ మగుటకు విస్మయంబు చెంది
యతండు చెప్పినవొప్పన నప్పతివ్రతయింటికిం జనుటయు నాశుభాదేవి పతియాజం
గై కొని యతిథినత్కారంబు చేయ ద్వారదేశంబున కరుదేర నంత నానరొత్తముఁ
దాయముం జూచి. 1718

క. సీమల ధర్మ మెఱుంగం, గా వచ్చితి నేను సాధ్యి త్నాదేవుండ
నావలసినవని ముందుగ, నీ వొనరించిన సవర్య నేఁ గైకొందు. 1719

చ. అనుటయు నాపతివ్రత ద్విజాగ్రణి నాపతిమాన లేక యే
పనియునుగాని నే నొనరువంగ స్వతంత్రను గాను భర్తయా
జను గొని వచ్చి నీకు గలసంశయముం బెడబాపుదాన నా
యోగమునాతిభేదు మిపు డారక వ్యర్థము చేయఁ బోకుమా. 1720

- క. అనుటయు నీయాతిధ్యముఁ గొనుటకు రాలేదు నేను కోమలి ప్రియ
జను నెఱవేర్చుగఁ బతియూ, జను గోరెడివిన్ను వలదె శిష్యునియె. 1721
- క. అని రోషభీషణంబుగఁ గనుటయు నాసాధ్య నేను గాను ఒకంబు
జనుము తులాధారునికడ, కని లోనికి జనియె విప్రు డబ్బురకడ. 1722
- క. అంతటను దన్నికాయ్యా, భృంతరముననుండి యొక్కయవనిసరుఁ డ
త్యంతరయంబున రాఁ దన, యంతికమున కతనిఁ జూచి యరఁ డిట్లనియె. 1723
- గీ. బ్రాహ్మణోత్తమ దేశాంతరంబునందుఁ గలిగినట్టివిశేష మేకరసిఁ జెలిసి
కొనియె నీయమ చిత్రంబుగొలిపె నాకుఁ, డెలుపు మాకారణము నీకఁ జెలిసి నేని.
- క. అనవుడుఁ బుణ్యవిశేషా, రసమున నుదయించు నిట్టికత్తలు నీ కే
మని చెప్పుదు నని బ్రాహ్మణుఁ డచుడు నరోత్తముఁడు మరల నాతని కనియె. 1724
- క. నారీమణి నన్నుఁ దుఱి, ధారునికడ కరుగు మనియె డద్వైతాంతం
బారసితి వేని భూబృం, దారక వచియింపు మన నతం డిట్లనియె. 1725
- క. వినుము తులాధారుడు నాఁ, దనరు వణిగనుఁ డొకండు దా నమ్ముటయు
- గొనుటయు ననువ్యాపారము, నొనరించుచు ధాత్రి నుండె నుత్తమరీతి. 1726
- క. తా నెంతసప్త మగునపు, డేనియు ననృతంబు లేక మేనియు నోట
రానీయఁడు మోసము నుం, తెన నొనర్పండు తూచునప్పుడు తులలో. 1727
- క. అని యాతనిచరితంబును, వినుచుచు నాబ్రాహ్మణుండు విన్నయ మొదలచె
దనవెంట నతనిఁ దోడ్కొని, చనియె దులాధారుఁ డుండుపదనంబునకు. 1728
- వ. అట్లు తోడ్కొని చని యాబ్రాహ్మణుం డచ్చటన యంతర్ధానంబు నొందె.
- గీ. అంతట నరోత్తముండు క్రియావ్యక్తుఁ డైన, యావణిగ్నల్లభునిఁ జూచి యర్యవర్య
తెలిసికొనఁగను గోరి నీవలన నేను, ధర్మమును వచ్చినాడను ధరణిమరుడ. 1729
- వ. అని వచియించుటయుఁ దులాధారుం డాతని కిట్లనియె. 1730
- గీ. బ్రాహ్మణోత్తమ నీతోడఁ బలుక నిపుడు, లేక మేనియు విశ్రాంతి లేదు నాకు
నరుగు మద్రోహకునికడ కతఁడు నీదు, ఒకవధాదికధాకలాపములు డెలుపు. 1731
- క. అని పలికి తులాధారుండు, తనపను లొనరించుకొనఁగఁ దా నున్ముఖుఁ డ
య్యె నరోత్తముండు దావ, చ్చినపని నెఱవేఱునికీ జిత వహించె. 1732
- గీ. ద్విజుఁ డొకఁడు వచ్చి యపుడు తద్వహమునుండి
బ్రాహ్మణోత్తమ నావెంట రమ్మ మనము
పోద మద్రోహకునిగృహంబునకు ననుచు
నతనిఁ దోడ్కొని చను చుండ నాద్విజుండు. 1733
- డి. స్నానము లేదు సంధ్య యెచుజాడయె కానగరాదు దేవతా
ధ్యానము లేదు కూళితృత్యణ మంతకుమున్నె నున్న నె

- మృశికి శిష్ట చేదు పయి మే లగుపుట్టమునూడఁ గాన మె
ద్రాక్షను వీని క్షిల్లు మదుడంత మెఱుంగునుమాత్స్వ మేర్పఁకె. 1736
- ఆ. తెలిసె నేచి నీకుఁ దెలుపుము నిచ నాకుఁ, బొడమె నెడఁదఁ గోర్చి భూసురేంద్ర
యనుడుఁ జెప్పఁ దొడఁగె చ్చోరొత్తముచ కి, ప్పగిది వెంట యన్నబ్రాహ్మణుడు. 1737
- క. సమభావమువలచను సత్వమువలచు సతఁడు గెలిచె నఖిలజగంబుకె
సమకూరె చతచి కాశ, ర్మమునఁ ద్రికాలఁతు తెఱుంగుమహిమము వింటే. 1738
- క. అశృతముకంటెను బాపం, బును సత్వముకంటెఁ బుణ్యమును సమభావం
బుకంటె నూర్ధ్వలోకం, బును వేఱ కైకంటె లేదు భూసురవర్యా. 1739
- క. అరిమిత్రోదాసీనులు, సరిగను నుండుదురొ యెవనిన్వాంతయునకు నా
పురుషునికంటెను సమ్యుడు, తరియింపఁజేయలేదు తనసంశములకె. 1740
- క. సమభావునియెడ ధైర్యము, శమము సలోభమును దమము స్థైర్య మనాల
స్యము సత్వమును ననాశ్చ, ర్యము మున్నగుగుణము లెల్ల నధివసియించుకె. 1741
- క. ఆకతమున నాతఁడు చర, లోకంబునయందు నాగలోకమునందుకె
నాకంబునందుఁ గలుగు న, నేకవిశేషములు సతము నెఱుంగుచు నుండుకె. 1742
- క. ఆపురుషునిదేహంబున, శ్రీహతి సతతంబు నధివసించుచు నుండుకె
లోపల వెలువల వెలిగెడి, దీపంబులువోలె నాత్మదీప్తులు మెఱయకె. 1743
- క. వానికి సమానుఁ డితరుడు, గానుగారాడు వాడె కనుల కెదురు గా
గానబడు ధర్మదేవత, వానివలన ముజగములు వహియింపఁబడుకె. 1744
- గీ. అనుడు నాబ్రాహ్మణున క్షిట్టలనియె సతఁడు, సంశయము తీతె నీదుభావణమువలన
నిక నద్రోహకునివృత్త మెఱుంగఁ జేయు, మనుటయును నాతనికి నీట్లు లనియె సతఁడు. 1745
- క. కలఁ డొక్కరాజపుత్రుం, డిలలోపల మున్న వాని కింద్రునకు శచీ
లలనయును గామునకు రతి, కలకంఠియుఁబోలె నొక్కకామిని యుండకె. 1746
- క. నుండరు లె ననితంబిను, లండఱలో నుండరాంగి యయి శోభిలుటకె
నుండరి యనుపే రిడి రా, యిందుముఖికి నామెయంద మేమని చెప్పకె. 1747
- క. తన ప్రాణముకంటెను నా, వనజానన నాతఁ డెక్కువగఁ జూచుకొనం
గను దొడఁగె నట్టిజనమో, హిని దొరకిన నట్లె కాదె యెవ్వని కై నకె. 1748
- గీ. అట్లు లుండఁగ నొక్కనాఁ డతఁడు దై వ, వశముచే వీడి సతి స్థవత్సరంబు
వఱకుఁ బరదేశమున నుండవలసివట్టి, విధి తటసింతుటనుజేసి వెతను జెంది. 1749
- ఉ. ఎక్కడ నుంతు నాకలికి నెవ్వని నే మని విశ్వసింతు నా
ఇత్యేరజామృతోయగము సంయమి కై నవిరాళిగొల్పు నా
కొట్ట దిక్కు కానుబడ దాయెను బోవక తప్పదాయె వం
నొక్కమొక్క డింపువచ్చు డొక్కయూరయ్యము ధ్వజకై వాల్చికె. 1750

- క. లంతట నతఁ డద్రోహుని, చెంతకుఁ దనయింతిన్గోడఁ జేసె నొకఁడు
 ఛింత యెఱిగించి నానతి, నుంతును సీకడను బ్రాహ్మణులై ము యునున్. 1751
- గీ. ఆతఁ డత్యంతవిస్మయోహేతుఁ డగుచు, నృపతునయ నీడఁ జేసి సీమలఁ జే
 యెట్టిబాంధవుఁడును గానియట్టివాడ, నాకడను నీనతిని నుండు న్యాయ మున్. 1752
- క. అనుటయు నారాజసుతుం, డనఘా నీవంటియోగ్యుఁ డెవ్వని నెవ్వఁ
 డును లేఁ డని విని వచ్చిన, నను విముఖునిఁ జేసె పునఁ న్యాయమె సెన్. 1753
- వ. అని వదియించుటయు నద్రోహుం డిట్లనియె. 1754
- క. ఈయూరు బహుళిషిద్ధ, ప్రాయము నీయతివ దివ్యభామిని ఖాత్రీ
 నాయకనందన యెవ్వఁడు, నీయవిదను గావఁ గలఁడో సీవే చెప్పఁచూ. 1755
- క. అని యద్రోహుం డాడుట, యును రాజసుతుండు సీవె యుచితిష్ఠఁడ వే
 మొనరించిన నొనరింపుము, వనితామణి నీవె యోమవలయు మహాత్మా. 1756
- క. అని సాష్టాంగంబుగ నా, తనిపాదంబులకు నెఱిగి తరుణీమణి నా
 తనివచనంబును దాటుకు, మని యాజాపించి యేగె నతనియనుమతిన్. 1757
- క. అంత నదిమొదలుకొని త, త్కాంతానందక్షణై కకార్యధురీణ
 స్వాతంత్ర్యం డై యద్రోహుం, డెంతయు మెలకువను దినము వెడలువఁ వొడఁగెన్. 1758
- గీ. పగలు తూణ మేని యామెను బాయకుండ, వేచికొనియుండు మఱి కాత్రీవేళఁ దనదు
 నువిద నొకప్రక్క నాయితీ నొకప్రక్క, నుంచుకొని మధ్యమున నెయనించు నతఁడు. 1759
- సీ. అనితంబినిదేవా మంటినిప్పు డతఁడు, తనయక్కతను వంట నని తలంచు
 నాభామినికుచంబు లంటినిప్పు డతఁడు, తనతల్లిచను లంటె నని తలంచు
 నాచామపాదంబు లంటినిప్పు డతఁడు, తనపుత్రికా భృంబె నని తలంచు
 నాకొమ్మహస్తంబు లంటినిప్పు డతఁడు, తనస్వనకే లంటె నని తలంచు 1760
- గీ. దాన నతనికి స్వప్నముం దేని కలుగ, దాయె మోహంబు తత్కుండరాంగిపైని
 బట్టునంకల్పములజూడఁ బట్టి కాడె, యింద్రియములప్రవర్తనం బెంచి చూడ. 1761
- గీ. అట్లు నిమ్మలూపాత్ముం డై యాతఁ డుండ, నెవతెనో సుందరిని వీడు తివులుకొనియె
 ననుచు నూరెల్ల నట్లుఁజ్ఞానట్లు లుడికె, కలదె లోకంబునకు ముతాకలనచింత. 1762
- ఆ. ఆజనాపవాద మద్రోహాభ్యుదయ పైఁజు, జాల కుండియను నృపాలపుత్రుఁ
 డరుగ్గుడెంత ననినయవని వచ్చెడిదాడ, నెవరూ చూచు చుండె నింతలోన. 1763
- ఆ. అటునెలలు గడచినంతనె వెంటనె, వచ్చి రాజసుతుండు వానికడకు
 నూరిలోనివార్త లొకతీరుగా, నుండ, నేమి చేయుటకును నెఱక లేక. 1764
- క. కనుఁగొని యద్రోహాత్ముని, వినుచున్నంబుగ నిట్లు లవియో విప్రోత్తమ నా
 వనితామణి నీచెప్పిన, యన్యత్తమవత్తెనె. లోకు లందఱు మెచ్చన్. 1765
- క. అనన్యదు నద్రోహకుఁ డా, తన్మిత్రుఁ గనుఁగొని, తానెపుత్ర తానెసతి నో
 వినువాడఁ బ్రాణ మెత్తుకొ, బిడ్డ విజృంభింపఁ నీభయము గొని ప్రశాంతుండ మునున్.

- క. అని యానుండిని సృవా, లుని పుత్రున కిప్పగించి లోకము చూడం
గను నొకచితి వేరెచి యె, దనలంబును రగులుకొలిపి యొశ్చర్యము గన్. 1766
- క. భుగభంగ మనుమంటలతో, భగభగ మని మందు చుండుపావకునకుఁ గేల్
మొగించి హుతాశన యిప్పుడె, ముగియింపుము నన్ను ద్రోహమును జేసినచోన్. 1768
- క. అని చిచ్చులోన నిర్భయ, మున దేవునిమ్మి దూకి మునుపటికంటె
ఘన మైచకాంతిలోడన్, గనబడియెన్ జూచుజనులకన్నలు చెదరన్. 1769
- ఉ. అప్పుడు పుష్పపరముల నంబరభాగమునుండి దేవతల్
గప్పిచి మాను లెల్ల గుమిగూడి నుతించిరి వహ్ని చల్లనై
ముప్పిచిగొన్నభక్తి మెయి మ్రోలను నిల్చె భలుండువోలె నే
జెప్పంగ జాల నాతనిపిచిత్రచరిత్రము బ్రాహ్మణోత్తమా. 1769
- ఉ. అట్లులు నిల్చి వహ్ని యపు డాతనిమ్రోలను గామజేత వై
పుట్టినవాడ వొక్కడవె భూమిపయిన్ విజితాత్మ సీవు గ
న్నట్టిసఁ జాలు పాపములు భస్మము లై పెడఁబాయు ధాత్రి నీ
పుట్టుకచే గృతార్థులను బొందె నిరుం గొనియాడ నేర్తునే. 1770
- క. కామజతు లదితిదితిజలు, కామజతులు నరులు క్రిములు కామజితంబుల్
కామజితంబులు మృగములు, కామజతులు గానివారు కలరే జగతిన్. 1771
- గీ. కామమునఁ గ్రోధలోభముల్ గలుగు వాని, వలన మోహం బెనయు దానివలన మదము
దవులువడు దానిచేత మాత్సర్య మొదవు, గామ మన్నిటికిని మూలకారణంబు. 1772
- క. భవబంధమునకుఁ గారణ, మవునది కామంబుకంటె నన్యము గలదే
యెవ రట్టికామమునకున్, దవులువడనివారు నీవుదక్క- మహాత్మా. 1773
- క. నీకడ మాధవుఁ డుండుం, గాక నతంబుచు నఘాఘాకలితులు నిన్న
లోకించి పూతు లగుదురు, గాక యని యదృశ్యుఁ డయ్యె గను చుండంగన్. 1774
- క. అంతట విస్మయభరిత, స్వాంతంబు లగుచు దేవతలును జనుడెంచి మహా
సంతోషంబున నాతని, నెంతయు నుతియించి తిరిగి యేగిరి దివికిన్. 1775
- గీ. దేవతానుగ్రహంబున దివ్యచతు, వతని కుపలబ్ధ మయ్యె నయ్యవసరమున
దాన నతఁడొందెభువనవార్తలనుడెలియు, భాగ్యమునుదేవతలజూచుయోగ్యతయును. 1776
- గీ. అంత నద్రోహకునిమీఁద నఘము మోచి, నట్టిదుష్టులదేహంబులందుఁ గుష్
మాపహేల్లెను గావించినట్టికర్మ, మనుభవింపక తీలునె యజన కై న. 1777
- ఉ. అంతట రాజపుత్రుఁ డది యంతయుఁ జూచి మనంబులోన న
త్యంతము విస్మయం బొదవ నాతనికిఁ బ్రణమిల్లి నాకు నా
యంతితంబునం గలిగ నిట్టినిను గమభాగ్య మేను ని
యంతంబుఁ దై త్యంతముఁ బొందితి భావకధర్మనంబునన్. 1778

- క. అనవుడు నద్రోహకుండా, బాహుళ్యమునకు నద్రోహమునకు
బాహుళ్యమునకు నద్రోహమునకు నద్రోహమునకు. 1779
- క. అని యద్రోహకునిచే, తన యద్రోహమునకు నద్రోహమునకు
బాహుళ్యమునకు నద్రోహమునకు నద్రోహమునకు. 1780
- క. దేవా నీకడ కొకప్ర, స్తావము గావించి నేను భావించితి నా
భావము నెఱింగి యుత్తర, మిషలయు నటించు నిర్మల నే నుత్తరము. 1781
- క. అనుటయు నద్రోహకుండా, తనతో నీ యద్రోహమునకు నద్రోహమునకు
కనుగొంటి బకము చచ్చుట, కను నద్రోహమునకు నద్రోహమునకు. 1782
- గీ. కాని నీకోరినట్టిసంగతులు తెలుప, నాకు వ్యవహార మిట్లు దీనియను లేదు
చనుము పురుషోత్తమునికడ కిచ్చు: డిలించు, కిచ్చు: డిలించు. 1783
- క. అని యద్రోహకుండా, యను నెఱుగ యద్రోహమునకు నద్రోహమునకు
నెఱుగెఱుగ బెట్టుకొని యా, యనునకు కేగి చూపె నద్రోహము. 1784
- వ. అన్నరొత్తముండు సర్వలక్షణసంపూర్ణుడను బ్రహ్మవత్సనదేవీవ్యమానందను
నారాయణధ్యానసహగరిష్టమానందను శుద్ధసత్త్విప్రభావంబును ననుభవించు
పోతముని నాలోకించి దండప్రణామంబు గావించి దేవా నాకు కిచ్చు: డిలించు
మని ప్రార్థించుటయు సమ్యహానుభావుండు కరుణాతరంగితాంధరంబుడై ద్విజో
త్తమా పుండరీకాక్షుండు నీయెడం బ్రసన్నుడయ్యె. సీవశ్చాంతాపంబునకు మామ
నంబు సంతసించె. నీకుం గల్యాణంబు చేకూరుగాక యుష్పరంబున నీచేలంబు యథా
పూర్వంబు గా నిలిచి యెందుం గాక హృదయపద్మంబునంబలె నాగ్నిహంబున నిత్య
నివాసంబు గావించెడివరమేశ్వరుని సందర్శించి కృతార్థుండ వగు మని బ్రాహ్మణ
సహితం డగునాతని వెంటబెట్టుకొని సదనాబులోని కరుగుటయు నాతనివెంట నుండు
బ్రాహ్మణుండు విష్ణురూపంబున బ్రత్యక్షం బయ్యె. 1785
- ఉ. అంతట నన్నరొత్తముండు హరపయోధిని ముని యుండిరా
కాంతునిపాదసంకజయగుంబునకు బ్రణమిల్లి తండ్రి నా
చెంతన యుండినానిను భజింప నెఱుంగకపోతి నన్ను మ
న్నింతువుగాక నాకు గతి నీవె జనార్దన భక్తపాలనా. 1786
- చ. అనవుడు వాని కి ట్లనియె నంబుజనేత్రుండు వత్స నీ వొన
ర్పినదురితంబు సర్వము నశించెను సాధువులై నవారి ద
ర్శనమునజేసి దాననె పొనుగెను మామకదివ్యదర్శనం
బును గృతకృత్యభావమును బొందితి విడ బహుక్తు లేటికి. 1787
- సీ. పుణ్యతీర్థసన్నిధులు చేయునాతండు, పుణ్యగాథలునిన బూనునతండు
పుణ్యకథాబోధములు చేయునాతండు, పుణ్యదేశములకు బోవునతండు

- పుణ్యాత్ములగునారె బాడగాంచునాతండు, పుణ్యకార్యములకుఁ బూనునతండు
పుణ్యపాపవిచారమును జేయునాతండు, పుణ్యస్వభావులఁ బ్రోచునతండు
- గీ. నన్ను స్మరియించునాతండు నానవర్య, నలుపు నాతండు నానామములు జపించు
నతండు నాకంటె వేఱుగా రరసి చూడ, నేనె వారలు వారలె నేను జూపె. 1788
- క. మూకుడుమొదలగువారి వి, లోకించుటఁజేసి నీకు లోబడితిని నే
లే కన్న నన్ను జూచుట, చేకూరునె జన్మకతముచేతను నీకు. 1789
- క. నాదర్శనంబు వివలము, గాదునుమీ కోరుకొనుము కావలసినచో
నే దైవ నిచ్చువాడను, గా దచకుండంగి నీకుఁ గడుముద మొదవ. 1790
- వ. అని కరుణించుటయు నోత్తముండు ముకుళితహస్తుం డై. 1791
- క. దేవా నీపయి నామన, మేవేళను నుండవలయు నిది యొక్కటె నా
భావమునఁ గలుగుకోరికి, నావుడు హరి హర్వికచనయనుం డగుచు. 1792
- గీ. ఈపు కోడినవరమున కేను మిగుల, సంతసించినవాడ నీయంతరంగి
ముండటయకాక నామీద నుండఁగలవు, నేను వసియించుచోటనె నీవు గూడ. 1793
- గీ. కాని పితృసేవకుండవు కానిలోట, నీలు చేయుచు నున్నది నీతపంబు
సంతకంతకుఁ బితృమన్యుహతుని నుద్ధ, రింపఁ జాలము విధి కపర్ది యును నేను. 1794
- క. కావున మాతాపితలను, సేవాధిక్యమునఁ దృప్తి జెందించి పయి
నీవు తదనుగ్రహమును, బావనతం గాంచి రమ్మ మత్పదమునకు. 1795
- క. అనవుడు దేవా నీయా, జ్ఞను బరిపాలించి నీదుసాన్నిధ్యముఁ గై
కొనియెదను నింతకంటెను, ఘన మగుకార్యంబు నాకుఁ గలదే యెందు. 1796
- గీ. దేవ నామానసమును సందేహ మొకటి, కలఁచు చున్నది యది తీర్చవలయు నీవ
కొంగవృత్తాంత మెట్టిదో నింగినుండి, హితము నా కెఱిగించిన దెవరో చెపుమ.
- వ. అని యడుగుటయు నారాయణుం డిట్లనియె. 1798
- గీ. ఒకకతంబున నాభక్తుఁ డొకడు కొంగ, యయ్యె మును నాడు నీదృష్టిహతిని వాడె
స్వస్వరూపంబు వడసి హర్షమున నీకు, దివమునుండి హితంబు జోధించి చనియె. 1799
- క. అనుటయు నాతండు మోహం, బునఁ జేసినపాపకార్యమును బుణ్యము గా
నొనగూడె దైవవిసిత, మున కేది యసాధ్య మనుచు మురియచు మదిలో. 1800
- క. స్వామి మఱియొక్కవిన్నప, మే మన మూకాదు లెవ్వ యేధి పార
మామకకథ నెఱిగిరి త, ధామములర దున్న భూతిదళు లెవ్వార. 1801
- గీ. అన తీయుము దానుడ నై ననాకు, శూలకొన నేని నాపై నకుగ్రహంబు
నావుడు విలోచనంబుల నన్ను దోచు, హామయకాంతిం దున్నరొత్తయ్యును జూచి.
- గీ. మాతాపితల సేవచేత దృష్టుల జేసి, భూతుండు దేవతామూర్తియై
బలిసేయె మహావీరము గా నెఱవీడ్చి కొని పతివల బుజ్జనం యయ్యె

సమభావమందు సర్వమునయుండును నెల, కొనియుండును యువరంజెండు

గల నేని ద్రోహంబు లిలవ వ్రోహంబు. భావరాయమున బూజ్యు డయ్యె

గీ. సర్వకాలంబులందు నాన్మరణమునను, నలరె వరుదాద్రిమునః ముక్తయత్వ మొండె
దాన ధర్మైకవశ్యుడ నై చనేనె, ద్వీజుడ నై యుంటి వానిమనములందు. 1803

క. వా రెల్లరు నాభక్తులు, వారల కెటు నెవరావార్తలు నే నా
కారణమున నీవృత్తము, వారలకుం జెలెనె శ్రవ్యవార్తకవా. 1804

చ. అనవుడు నాతఁ డిట్లనియె సంబుజనేత్రుని జూచి చెప్పె నా
మనమున నున్నయట్టియనుమానముఁ జెల్లుచు నెన్న జేయెన్
నసతిలిడద్రుండు మొగటఁ దా నపహేముడేరె శేనలక
దనువక నై ని గురైఁగి నక బానరించెడి దేమి చెప్పుచూ. 1805

— పు త్ర క ర్త వ్య వి డి క ధ న ము —

అ. అనుడు వాని కిట్లు లను హరి తలిదండ్రు, లుండి నేనె ప్రతీత దొంగిదోండు
గాని మాన మేని కడ కొక్కదిన మేని, వారిం దలిసి పయి వాడూ ముక్తి. 1806

గీ. అట్లు గాకుండఁ గన్న వా రంతరించి, నేని నడమను వారిక హితవు గోరి
యాచరించి వృహత్సర్గ మాతృజను, చెందుం దలిసి ద్రులను భజించినఫలంబు.

వ. మఱియుం గొన్నివిశేషంబులు చెప్పెద నాకర్ణింపుము. పితృత్వ పితౄణు ప్రాధ్దంబు
చేయుట మహావిశేషంబు. గయయును బ్రయాగమును వారాణసియును గంగానాగర
సంగమంబును సిద్ధకుండంబును ముచ్చగుప్తాస్థానంబులందుః చితరుల నుద్దేశించి పిండ
ప్రదానంబుఁ గావించునతనికి ముక్తి కరతలంబులకింబు. పితరుల పితౄత్వార్థంబు
గలుగు. మఱియు భాగీరథియందుఁ చితరుల నుద్దేశించి తిలోదకంబు విడిచినవానికి
ముక్తిద్వారంబు తెఱవబడియుండు. పిండప్రదానంబునం గలుగుఫలంబు వచింప
శక్యంబు గాదు. అమావాస్యయందును సూర్యచంద్రగ్రహణంబులందును బాహ్య
ప్రాధ్దంబుచేయువాడు సుగతిం జెందు. షర్వప్రాధ్దంబు చేయువాడు సర్వబంధ
విముక్తుం డగు. నిత్యప్రాధ్దం బక్షయలోకప్రదంబు. కామ్యప్రాధ్దంబు సర్వకామ
ప్రదంబు. సూర్యుండు కన్యారాశిగతుం డైనను గా కున్నను గావింపబడుమహాలయ
పక్షప్రాధ్దంబు సద్గతిదాయకంబు. సూర్యుండు కన్యగతుం డగునప్పటిపదియాలు
దినంబులు మహాయాగసదృశంబులు. అట్టినుదినంబులు పితృప్రాధ్దార్థంబులు. సవిత
వృశ్చికరాశిం బ్రవేశించువఱకును చితరులు ప్రాధ్దంబు నపేక్షించి యుండి కర్త
ప్రాధ్దంబు చేయనియెడల నిరాశు లై ఘోరశాపం బొసంగి పోవుదురు. పితౄశాపంబు
వంశోచ్ఛేదకరంబు. పితౄవరంబునంజేసి యాయురై శ్వర్యపుత్రము త్ర కళత్రాదిసర్వ
సంపదలును దామరతంబు గా సంఘటిల్లు. వివాహప్రసయజ్ఞాదికర్మములందు ముందు
వృద్ధిప్రాధ్దంబు గావించుట యుత్తరోత్తరశుభవరంబరావార్తక గారణంబు. పితౄత్వ

యంబు విహితేళలవ్రజంబు. సూర్యచంద్రులు రాహుగ్రస్తు లగునప్పుడు కావించెడి దానంబు లన్నియును భూదానతుల్యంబులు. బ్రహ్మణు లెల్లరును వ్యాససమానులు. సలిలు ఒంతయును భాగీరథీతోయకల్పంబు. సూర్యచంద్రగ్రహణకాలంబునం జేయు సన్నిహితులను లక్షణేనదానఫలంబును సర్వతీర్థస్నానఫలంబును సిద్ధించు. భానువాస రంబునం గలుగుసూర్యగ్రహణంబును సోమవాసరంబునం గలుగు చంద్రగ్రహణంబును జూడామణి యనుపేరం బరగు. చూడామణి ప్రాప్తించుకాలంబునం బితరుల నుద్దేశించి చేయుస్నానదానపిండప్రదానతిలతర్పణంబులు కర్తకును బితరులకును ననంతఫలప్రదంబు లై సత్యలోకనివాసము జేకూర్చు.

1808

క. ఆనుటయును సతతంబు ముద మొందు, దీనవాఁ డయి దేవ చరమదినములలోను

దనయుండు తలిదండ్రులకుం, బొసఁగింపు దగిసకృత్యమును దెలుపంగదే.

1809

ప. అని వేడుటయు జనార్దనుండు వత్సా పూర్వవయస్సునఁ బాలనంబునంజేసి తండ్రి పుత్రుం డనం బరగు. ఉత్తరవయస్సునఁ దండ్రి పాలనీయుండును బూజనీయుండును సగుం గావున సుతుండును జనకుండును నగు. దానంజేసి తనయుం డుత్తరవయస్సున జనకునిఁ బుత్రున్నేహంబునం జూచుచు దేవునివలె బూజింపవలయు. ఆర్తు లగుజననీ జనకుల కార్చినవారణంబు గావించుతనయుండు దేవతాపూజ్యం దై యక్షియస్వర్గంబు ననుభవించు. ఆసన్నమరణు లగుతలిదండ్రులకు యధావిధిని జేయం దగిసకృత్యంబులు గావించినతనూజుండు దేవతాత్వంబు వడయు. అనశనంబుగాఁ దలితండ్రులకు దహన సంస్కారంబు గావించినసుతుం డశ్వమేధసహస్రంబును రాజసూయశతంబునుం గావించినఫలంబు నొందు. భాగీరథీరంబున మృతుం డగువాఁడు మరల మాతృస్థస్థానంబు గావింపండు. వారాణసియందు మేను త్యజించినవాఁడు నాయందు లయంబు నొందు. బ్రహ్మపుత్రన ప్తకంబునందుఁ బ్రాణోత్క్రమణంబు గలిగినవాఁ డూర్ధ్వరేతస్కులగుమహాయోగులు చెందెడినదగ్గతిం జెందు. లోహితోత్తరతీరంబున మరణించినవాఁడు మత్సమానుం డగు.

1810

క. అగపడెడిబాంధవులపయి, దగులువడి మనంబు ముక్తిఁ పలఁపదు గానక

స్వగృహంబున మరణించుట, తగదు భవాంభోధి దాటఁ దలఁచినవారల్.

1811

గీ. కాననంబున నేని దుర్గమున నేని, నిర్జనసలి నేని మ్రందిననరుండు

దుర్గతిని జెంది దుర్మృతిదోషమునను, నుద్భవించును గీటాదియోనులందు.

1812

క. మరణము నొందినదినమున, జరుగక యెవ్వనికీ దహనసంస్కారము త

త్పరదినమున జరుగునొ యా, నరుఁ డొందును సరకయాతనాదుఃఖంబుక.

1813

గీ. తాకుదురొ వేణవమును దాఱక దగని, వారు మ్లేచ్ఛులలోఁ బుట్టు వాఁడు కాన

మృత్యులదేహంబులను దహింపవలయు, నిందు కేనియును బ్రమాద మెనయ కుండు.

గీ. మృత్యునామంబు లెవడు భావించుకొనుచు, నాత్మదేహంబు విడుచునొ యతఁడతేష పాతకస్మృక్తుఁ డయి బహుప్రీతితోడ, నుండు నాశల్పమును వేల్పు లుండుచోట.

- గీ. పితృశవంబును మోయుచు వీరితెని నెన్నె యనగని తెచ్చెను పెట్టెనొనరింపఁ జెన్నె
యశ్వమేధంబు లొనరించి చట్టిధలము, చెందు నిశ కుచ్చుతెగలుబు చెప్పి కేల.
- క. చితియందుఁ జేర్చి యెవ్వఁడ, పితృశవమునకుఁ ముఖాన్వేషింపఁ జెప్పెనొ పిఠి
నతఁడు పితృశాపముక్తుఁ, కరణి కేళిసములు మొక కరణిశ్రోవక.
- సీ. దహనశర్కంబుయధావిధిగాఁ జేసి, పలుపఁగావలె కష్టసాచయము
పదియవదిచము సంప్రాప్తించుతట, వదలంగవలె వాక్కిపృష్ఠములగు
జించి లొహిత మైనచేలంబు నై చంగ, వలయు నీటను చేసి పొన్న కేసి
యొనరింపవలయు నేకోదీప్తనామకం, ఒగుశ్రాద్ధ సేకాదశాహమందు
- గీ. పాదుకలు పీఠములు వస్త్రసాత్రములును, ద్రవ్యములు శక్తికొలఁది చుట్టముచేయ
వలయు భోక్తకు దానిచే గలుగుఁ బ్రేర, కాయమున కూర్చున్న ముందు చేయక.
- వ. మఱియు నూనమాసికతైషమీగోనమాక్మాకిగోనాద్వికాద్వకమాసికంబు. లుబ్ధక
శ్రాద్ధంబులు యధాశాస్త్రంబు గా నాచరింపవలయు. 1819
- గీ. శక్తికొలఁదిని పోడశశ్రాద్ధములును, జలుప కుంజనయెకలను జచ్చిచట్టి
వారికిఁ బిశాచహంపంబు వచ్చితీరు, గర్భవంజాలభావంబు కర్త కొదవు. 1820
- వ. మఱియును వత్సరంబు పూర్తి యగునంతవఱకును బ్రేరకం పట్టిసాసానివృత్తికొఱకుఁ
బ్రతిదినంబును సోదకుఁభిశ్రాద్ధంబు చేయవలయు. 1821
- గీ. వత్సరము పూర్ణ మగుడఁ బార్వణవిధాన, మున సమసేవరణమును నొనరుపంగ
వలయుఁ బ్రేతత్వ మదానఁ దొలగిదోయి, మృతు లయింపవారలకు చూర్ధ్వోతులుగలుగు.
- గీ. తొడి కొకవత్సరంబును దల్లి కాటు, నూనములు భార్యకును మూడుమాసములును
భ్రాతకును బుత్రునకుఁ దదర్థంబుఁ బట్టి, వలయు నాశౌచమును నివ్రకులనరేణ్య. 1823
- గీ. తనువు దొఱగినవారిపాతకము లెల్ల, బాయటకుఁ జేయవలయును బ్రాహ్మణులకు
భూమిదానంబు గోదానమును సువర్ణ, దానమును మున్నెగా గలదానములును.
- గీ. మృతిని జెందినవారల కెంతవఱకు, నుండఁ బ్రేతత్వ మాశౌచ ముందు సంత
వఱకును సపిండు లై నట్టివారి కెల్ల, దానప్రేతలు గా నుండు దగదు మృతులు. 1825
- వ. మఱియును చిత్తుచేతత్వముక్తివఱకును బుత్రుండు బ్రహ్మచర్యంబు నవలంబించి
నిరుమంబుమం బ్రవర్తింపవలయు. 1826
- గీ. శ్లాఘనీయంబు లగునవి శ్రాద్ధమందు, మూడు త్వరలేమియును మద మును ముతంబు
శ్రాద్ధమునఁ బూత మగుపదార్థములు మూడు, లిలు దాహిత్రకులేవేలును జూపె.
- గీ. దానము ప్రతిగ్రహాంత్యపంథ్యలును మరల, భోజనంబును మైథునంబును నొనర్చు
దగదు శ్రాద్ధాహమందుఁ గర్తకును భోక్త, లై నవారలకును గూడ నగజన్మ. 1823
- క. వదలిను నగ్నిహోత్రము, వదలిను సూర్యునంబు వదలి నుధ్యోగ
వదలిను ధర్మ మెల్లను, వదల దగదు శ్రాద్ధ మెట్టివారికి నై నక.

—: వసిష్ట సత్తా హృదయపుత్రవృత్తాంతకథనము .—

వ. దీనికే దృష్టాంతముగా నొక్క-వృత్తాంతముం జెప్పెద నాకర్ణింపుము. మున్ను కొశకుం డనుబ్రాహ్మణునిపైత్రు లగుబ్రహ్మచారు లేడుగురు వసిష్ఠమహర్షికి శిష్యులుగా నుండి యొక్క-నాడు పితృశ్రాద్ధదినంబు ప్రాప్తిప గురువున కత్యంతప్రియ మగుహోమధే నువును విశేషము గావించి తన్మాంసంబున యథాశాస్త్రంబు గా బ్రాహ్మణులం దృష్టిపఱిచి పితృయజ్ఞము సమాప్తి నొందించి గురుభయంబున దానిమాడను గొని వచ్చి వసిష్ఠునినాన్నిధ్యమున నుంచి.

1830

గీ. దేశీకోత్తమ విహింసదేశముడు, మేపు చుండంగ గోవును మేము దైవి కము గ నచ్చటి కొక్క- వ్యాఘ్రంబు వచ్చి, చవికొనిపోయె దాని వత్సమును విడిచి.

వ. అని సవినయంబుగా విన్నవించిరి.

1832

ఉ. అంతట నావసిష్ఠుడు నిజాంతరదృష్టిని జూచి సర్వవృ త్తాంతము గుర్తెరింగి యపు డాద్వైజనందనులకొ శసించె న త్యంతనికృష్టయోనిగతు లయ్యెడున ట్లది విన్నతోడనే స్వాంతములందు భీతి యెనయంగ వడంకుచు వార లందఱుకొ.

1833

వ. స్వామీ యకార్యసహస్రంబు లొనరించినయొ: బిత్తుకార్యంబు గావించి రేని తత్పితృయజ్ఞ ఫలంబున సర్వపాపంబులుం దొలంగి స్వర్గంబు నొందుదు రని మీవలన వినియుండుటంజేసి మేము విఫలప్రయత్నాంతరుల మై కట్టకడకు హోమధేనువును వధియించి తన్మాంసకవ్యంబున యథావిధిగ శ్రాద్ధంబు గావించి నీకుఁ గ్రోధంబు వచ్చు ననుభయంబుచే నసత్యముం జెప్పితిమి. తీమించి మాకు శాపాంతంబు ననుగ్రహింపు మని ప్రార్థించుటయు వసిష్ఠుడు వారలం జూచి.

1834

గీ. ఒనరుతురుగాక పితృకార్యమును నసత్య, మాడఁ జెల్లనె దానికి న్నర్త మైన శాప మొనఁగితిఁ గాని మీసలిపినట్టి, ధర్మమున రాకలేప్ప దుత్తమఫలంబు.

1835

ఆ. కాన మీరు మొదట పీఠయోనులయందు, బుట్టి పూర్వజన్మబోధమునను గడచి వాని నెల్ల గడకు నుత్తమజన్మ, మొంది దాన ముక్తి నొందఁ గలరు

1836

వ. అని యనుగ్రహించుటయు వారు గురుశాపంబు గడవరాని దగుటంజేసి మొదట దశార్ణదేశంబున వ్యాధయోనులందు జన్మించి పూర్వజ్ఞానభరితు లగుటంజేసి స్తన్యంబు త్రావక మరణించి మరలఁ గాలంబరగిరియందు మృగంబు లై పుట్టి పూర్వ రీతిన దేహంబులు విడిచి తిరిగి శరద్వీపంబునఁ జక్రవాకంబు లై జన్మించి యథా పూర్వంబు గా మేనులు వాని మరల మానసరస్సునందు రాజహంస లై ప్రభవించి పూర్వరీతిన ప్రాణంబు లుజ్జగింపం బోవునవసరంబున.

1837

ఆ. ధర్మశాసన వనోద్ధరణేంద్రుఁ డొక్కఁడు, జలక మాడుటకును దలఁపు గలిగి రాచట మొదలు భటులతోఁ గూడి, యాహోమమున కరుగుదెంచె.

1838

- క. అంతలు నాతనిపేదలను, బలయు: విలకించి మహామహానలు మోహం
క్రాంతము లై తదాస్థిగము, చింతించుచు విడిచిపెట్టె స్వీయశుభలకా. 1839
- క. మిగిలిననాలుగుహంసలు, నిగమాగమముల నెఱింగి నిస్సంసారం
బగుధామము నొందెద మని, వగచుచు విజయేహములను వర్జించె కలకా. 1840
- ఆ. మొదటిమాండలహంస లుదయించె నాత్మను, కల్పవృక్షముచేత కన్నెఱుఁగు
ముగురుపుత్రు లగుచు ముచ్చట పీఠం, విభవిభావములను చేతు లెత్తి. 1841
- క. మిగిలిననాలుగుహంసలు, నిగమముం జై నశనశివేంద్రుల కొ
ష్టగం బుట్టెను నల్వరుసుతు, లుగను గురుకేంద్రమున నుభయకలకా. 1842
- ఆ. వేదశాస్త్రతత్వవిదు లయి వారలు, ముక్తి నొందునూర్ధమును ప్రహించి
పూర్వజన్మబోధమున జేసి నోదరు, లై నమువర్తిగితుల కార్చి నాచి. 1843
- సీ. విభివశంబున నుద్భవించి చేడంగురు జ, శాస్త్రజేకుంబులో వ్యాధులుగను
నటుమీఁద మృగము లై ప్రాదుర్భవించిరి, కాలంబరం బనుకై లమందుఁ
బిమ్మటఁ జక్రవాకములు గాఁ బ్రభ, వించి యుండిరి శరదీయమందుఁ
దరువాత మానససరసీవరంబులో, నావిర్భవించిరి హంస లగుచుఁ
- గీ. బిడప బ్రాహ్మణులు గ నల్వ రుదయ మొంది, యధిసరించి కరుకేంద్రమును నేడు
పోవు చున్నారు పైపదంబునకు మీఁత, లధగపదమొక పడియుండి కక్కటకుట.
- చ. అని యొకకమ్మ వ్రాసి తమయాపున కొక్కని కిచ్చి రాచుం
దనులకు దీని ని మృనుచుఁ దా మతనిం బనువంగి వాడు చ
య్యనఁ జని రాజపుత్రులకు నయ్యది యాయగ వారు బోధింప
జనితవివేకు లై సకలసంపదలకా విడనాడి వ్రేల్చిడికా. 1845
- గీ. వచ్చి ద్విజు లున్నచోటికి వారితోడఁ, గలిసి తత్త్వవిచారంబు నలిపి మోగు
లగుచు వారలతోఁ గూడ నచిరకాల, మంద ముక్తిపదం బొంది లగ్నజన్మ. 1846
- గీ. శ్రాద్ధ మొనరించు చుండినసమయమందుఁ, గర్త యగుచును నెవ్వఁ డీధను వినునొ
యాతఁ డిడియెడునున్న పానాదు లెల్లఁ, బితరులకు నక్షయం బై నప్రీతి నొసగు.
- క. అనుటయుఁ బితృతిధిని నేరి, చనుఁ జేమి యొనర్చి ధర్మసంరక్షణముం
బొనరింపఁగలుగు నయ్యది, వినిపింపుము నా క టుండు విప్రుం డమగకా. 1848
- క. వనజాక్షుఁ డతని కి ట్లని, యెను దృణకాష్ఠముల నమ్మి యేనియుఁ గడ కే
పని చేసి యేనియును బితృ, దినమున శ్రాద్ధంబు చేసిటీలుగ వలయుకా. 1849
- ఆ. ఆట్లు చేయుటకును నవకాశ మేమియు, సంభవింప దేని శక్తికొలది
ఘోస మావునకును గ్రాసంబు గా నీయ, వలయు దాన శ్రాద్ధఫలము గలుగు. 1850

—: శ్రాద్ధ వ శ్లోక స్తవ్య శా కత వ ము :—

స. మున్ను వై రాటదేశంబున దీను డనుధర్మిడుండుకండు పితృశ్రాద్ధదినంబున శ్రాద్ధంబు

- చేయ శక్తిలేక యేడ్చి యేడ్చి కడ కొక్కబ్రాహ్మణోత్తమునికడ కరిగి స్వామి
యీనాడు పితృశ్రాద్ధదినంబు. నేను పరమదండ్రుండను నాచేత గవ్వయేనియును
లేదు. నే నిప్పు జేమి చేయవలయు. ధర్మమృతి లేనిమార్గంబు నా కుపదేశంపు మని
ప్రార్థించుటయు ధర్మవేత్త యగు యావిబ్రోత్తముండు వాని కి ట్లనియె. 1851
- ఆ. ఇప్పుడే కుతపకాల మిది దాటిపోకుండ, నెచట నేని ఘాస మింత తేచ్చి
యావునకు నొసంగు మాతృలోఁ బితృత్వప్తి, గలుగవలయు ననుచుఁ దలఁచికొనుచు.
క. అనుటయును దమకదేశం, బున నొకగోవునకు ఘాసమును నొసంగినదా
నను వాడు సర్వసాక్షము, లును దొలఁగఁగ నేఁగె దేవలోకంబునకన్. 1853
- ఆ. అట్లు జన్మించి బాల్యంబు కడచన,
కడకు నిలను బుట్టె గలవారియింటను, దాను జేసినిట్టిధర్మమునను. 1854
- వ. అట్లు జన్మించి బాల్యంబు కడచన, 1855
- ఉ. ఆతఁడు పూర్వజన్మమునయందలివాసన గల్గుటక బిత్తు
ప్రీతి నొసర్చుకార్యములు పెక్కులు చేసి యశేషపుణ్యవ
ద్వాతములోపల మొదటివాఁ డని లోకమునందు గొప్పవి
ఖ్యాతిని జెంది పొందె బురగాగమనచ్యుత మైనమార్గమున్.
క. పితృయజ్ఞంబును బోలఁగ, నితరం బగుధర్మ మేదియేనియు లే దా
కతమున సుతఁ డొసరుపదగుఁ, బితరులకన్ శ్రాద్ధవిధులు ప్రియ మలరారన్.
క. ఈధర్మము నాలించిన, బోధించిన నఖిలపాపములు సమయు మహా
వ్యాధులును దొలఁగు మోక్షము, సాధించుకొనంగఁ దగినశక్తియుఁ గలుగున్. 1858
- వ. అనుటయు నన్నురోత్తముండు దేవా పతివ్రతామాహాత్మ్యంబు నాకు సవిస్తరంబు గా
వినిపింపు మని ప్రార్థింప వనజాక్షుం డాతని కి ట్లనియె. 1859

—: వై వ్యా పా తి వ్ర త్య మా హా త్యక్త క త న ము :—

- ఆ. మున్ను మధ్యదేశమున నొకనగరంబు, కలమ దానిలోనఁ గలదు సై వ్య
యనెడనొక్కవనిత యగ్రవర్ణోద్భవ, యామెచరిత మద్భుతావహంబు. 1860
- ఆ. అమలశీల యైనయామెకుఁ గాండికుఁ, డనఁగఁ గుష్మరోగి యైనభర్త
ప్రాప్త మయ్యె గర్మపరిపాక మెతటి, వారి కేనిఁ గడవ వశము గాదు. 1861
- క. ఆకుష్మరోగి యగుపతి, నేకాలంబునను బ్రాణమెత్తుగఁ దా నా
లోకించుకొనుచుఁ దత్సే, వాకార్యమునందె యామె వర్తిలు చుండున్. 1862
- క. కడుగును మేనివ్రణంబులు, తుడుచును దనపైఁటచెఱఁగుతోడను గట్టున్
మడుగులు మృష్టాన్నంబును, గుడిపి తదుచ్చిష్ట మామె కుడుచున్ బిదపన్. 1863
- క. ఏమడ దెన్నుడును ద, తేవబిధియందు నాసతిమికి తనకన్
గానలసిసర్వస్వము, భావంబున బతియె యనుచు భాషించుటచేన్. 1864

- ఆ. అట్లు కొంతకాల మరుగుంగ నొననాడె, త్రోవ వేగునొక్కవోవెలందు
నతడు చూచి మృత్యువేషచిత్తుడై, వంటి చెందు చుండె న్నాతలమంద. 1865
- గీ. అంత నానాధ్యు యాతలచెంతఁ జేసి, నాథ యిది యేమి వేయ విన్నవలయు
గలిగి భవదీయముఖులపై గాఢమెడమఁ, గారణము వెల్లొందఁ గాన నాథ. 1866
- క. కర్తవ్య మేని మఱియు న, కర్తవ్యం లేని చేయఁ దగుదు కేకై
భర్తయభిమతము తీర్పుట, కర్తవ్యము నాధ్యయెడఁగఁ దగుట. 1867
- వ. అనుటయు నాయమ కాతం డిట్లయె. 1868
- గీ. అబల నాకోర్కి దీర్చ సాధ్యంబు గాదు, సేవించుగాని మఱియును నాకోరాచి
తరమె కోయంగ నున్నతతరుఫలంబు, భూమిపయికి చే హెత్తువామనునకు. 1869
- గీ. అనుటయును నామె యిట్లను నతినిలోక, నాథ వీరు జ్ఞ యుచుండి నాకుఁ జేయఁ
గానికార్యంబు లేదు జగంబునందు, సుకయము వీడి చెప్పెము సర్వరంబ. 1870
- చ. అనుటయు నాతం డిట్లనియె నంబుజలోచన నాకు నిష్పంజే
కనులకు గోచరించె భవకామిని యొక్కతె త్రోవ వేగుచుక
గనుగొనలేదు ము న్నెపుడుగాని విలాసిని నట్టిదాని నా
కనులకుఁ గట్టినట్లు లది కన్నకు చున్నది మాట లేటికె. 1871
- క. కనుగొనినదిమొదలుగఁ గ్రొ, న్ననపెంటివజీరునమ్ము నా నాటెను నా
కనకాంగి నాయెడందను, వసూయతినేత్ర మనంగ వచ్చునె నాథక. 1872
- క. వానిదె జన్మము భామిని, వేనియురం బట్టిసీలవేకికి శయన
సాన మగు నతడె ధన్యుడు, మానిని విను నెవడు దానిమణితస్వనముక. 1873
- క. దాని నొడఁగూర్పు మేఱిధి, నై నను నా కువిక తదధరామృతధారక
బాసము చేసెడిభాగ్యము, కానగ నగు నేమొ సీదుకాదుభాగ్యమునక. 1874
- క. నే నెంతవెట్టివాడనో, మానిని మతి పోయినట్లు మాటాడితి నీ
మే నేడ వలపు లొలికెడి, యాసీరజగంధి యేడ నవలోకింపక. 1875
- క. నిను నే సీకార్యమునకు, వినియోగించు టన వెట్టివేయవిధము లం
చనియెడుసామెతకు నిద, ర్శనముగఁ గానంగఁబడియె జలజాతముఖ. 1876
- క. అనుటయు నాయమ యాతని, గనుగొని యిట్లనియె దై వకార్యం బిది దీ
నిని గావించుటకయి నను, బనిగొను టన నాదుపుణ్యఫలమె మహాత్మా. 1877
- క. ఏవిధి నై నను నే నిది, కావించెద వలదు చింత కానం తై నక
దేవ పతిహితముకంటె, గావింపం దగినపనులు కలవే నతిక. 1878
- చ. అని వచియించి దై ర్యమును నాతనికిం గలిగించి పిమ్మట
మనమునఁ గార్యముం జలుపుమాళ్లము నారసి వేగుజామునక
జని యలవేశ్యయింటికి వెనక దలవాకిలి చిమ్మి మ్రుగ్గు లిం
పొనరంగఁ బెట్టి వచ్చె మఱియొక్కరు తన్ను నెఱుంగ కుండంగక. 1879

- గీ. ఆవిధంబున ముందునా శృంగుటయును, నాథనాంగన యిది యేమియద్భుతంబొ
కాంచనలె సంఘ కేయి వీక్షించి యుండె, నామె నునువోలె వేబోక నరుగుడెంచె.
- చ. కరుగొని యప్పు డాయమముఖంబును నాథనకాంత తల్లి నీ
వశువు నాస్థి వగ్రకులమందు జనించినదాన వేటి కీ
పని యొనరించు చుంటి విది భావ్యమె నీకు ధనంబు లేక వ
చ్చినయెడ నిచ్చి పుచ్చెదను జెప్పుము చేయకు మమ్మ యీషనుల్. 1881
- క. ఆయువును దేహసుఖమును, శ్రీయును గీర్తియును మాకుఁ జెడిపోవవొక్కో
నీయట్టిపతివ్రత యీ, చాయను మాయింటిపనులు సలుపుచు నున్నె. 1882
- గీ. సంతయింపక యిచ్చెద సాధ్య నీకు, నర్థమొ విభూషణంబులొ యంబరములొ
కాక మఱి యేని యైనను గైకొనంగ, దలపు గల దేని చెప్పు మేతత ణంబు.
- గీ. అనుటయును సైవ్య యాయుతి కనియె నిట్లు, కలికినీ వన్నమాట యొక్కటియె చాలు
నదియె పదివేలు సంతసం బయ్యె గాని, ధనముపై నాన లేదు సుంతయును నాకు.
- క. నీవలన నంబుజేక్షణ, కావలయును నాకు నొక్క-కార్యము దానికొ
నే వచియించెద నీ వది, కావించెద నంచు బాస గావించినవోకొ 1885
- గీ. అనుటయును వేశ్య యామెతో ననియె నిట్లు, తల్లి నామాట యెన్నఁడు బొల్లు గాదు
సంతయింపక చెప్పుము సలుపుదాన, బలిత మగుకార్య మేచి నీపాదమాన. 1886
- గీ. అనుటయును నాథనాంగన కావడంతి, కలవిధం బెల్ల నెఱిగించె గాంక్షతోడ
సంత నాష్టేశ్య కుష్మరోగార్తు డైన, వాని గలయుట కొకకొంత లోన వగచి. 1887
- గీ. ఐనదానికి వగచి కార్యంబు లేమి, వంత తొలగించుకొని యాపడతి క్షిప్తు
లనియె గుణవతి రావించు మతని నిటకు, నర్థరాత్రముహూర్తమునందు నేడె. 1888
- చ. అనుటయు సైవ్య యెంతయును హరము నొందుచు నొక్కప్రేల్మిడికొ
జని తనయింటికి మదనసాయకపీడితొ డైననాధునికొ
గని శుభవార్త తెల్పుటయుఁ గొండెకుఁ డత్తఱి గొండ నెక్కె గా
దనుకొనినట్టికార్య మయినంతనె యట్టుల కాదె యేరికొ. 1889
- క. ఇది యిటు లుండంగ నప్పరి, నొదవెను జౌర్యంబు ధనికుఁడొకనిగృహమునం
దది విని తత్పురపాలుఁడు, వెదకంగ జోరులను భృత్యచిత్రతిం బనిచెకొ. 1890
- గీ. పనుచుటయు వార లొక్క-కాసనముఁ జొచ్చి, యపట నొకవృక్షములంబునందుఁ జలన
మనునదియె లేక తీవ్రనమాధి నున్న, వాని మాండవ్యుఁ డనునొక్క-వకాని గాంచి.
- కా. వీడె చోరుఁడు గ్రుక్కు-మిక్కు రస కీమేంబుతో నిప్పు డు
న్నాఁ డీకాను జిక్కి-నాఁడు బడిగంటకొ బడకొ క్కే-గునే
నేడె వీడి జాపు మూడినది వీనిం బట్టి కొంపోయినకొ
జేడినొక్క బురుగుమొదలు మనకు నన్నేమియ నిం కేడికొ. 1892

- మ. అని యత్నాహము విడుదలగా సుదీర్ఘముగా నున్నప్పుడు వారి లా
లని బ్రాహ్మం విగ్రం గట్టి స్పృహములవినానక నైచికం చేసే భా
పుచకం జూప చరండు వాచివయః వికసం మో. స్పృహను
గనుచున్నట్ నడిపి ధిలో చరసి శూలద్రాతుని కేయుచుక.
- 1973
- గీ. ఆమహాత్మ్యం కీ నరమాధిస్త, కేంద్ర యుదయ వాచియ చేసే
శృత్యమున గెల్లుబాధ యొక్కయు కేసి, తెలియ నాచులము నట్టి నిచి యుండు.
- క. అనంబోవడు వినంబోవడు, కనంబోవడు లోక నున్ను పలకే నేనా
యననంతటి దీప్తనమా, ధివి దేహము మఱచి చుర్రుచును నుండుక.
- 1975
- ఉ. అంతలు బ్రాహ్మ గ్రంథులు నావతేదేవత భక్తియొద్దమున
మంతగ జేసి నాధునకు విం దొకరించి మనె బానని య
త్సాతకుతూహలంబున నిజాంసముచుదు వహించి వారి నో
యింతి. లి కేతరుంబునకు నేగుచు నుండంగ రాజవిధిలోక.
- 1986
- గీ. శూలమున నున్నయూతాననునో సోకె, నామెవతకాలు చివరే యగులఁజేసి
కంపినంబుగ్గునున దననొప్ప చెడుట, నతడు కుం విచ్చి చూచి ప్రోభాంధుం డగుచు.
- గీ. భస్మ మగుగాన మామకబ్రహ్మనిష్ఠ, కంఠాయంబుం లింగినిట్టిపాపి
ఖరకరుం డుదయి చెడికాలమండ, యును శక్తియించి యబుగొడి చనియె వెటకొ.
- గీ. అప్పు డాకాండికండు స్వప్రాణభయము, చేరఁ గూలెను నేలపై జేష్ఠ దక్కి
యంత నాసైవ్య యూ తనిచెంత నుండి, నేవ యొకరించి యొట్టులో నేడఁ దేచ్చి.
- అ. నేను సాధ్య నగుదు నేని దివాకరు, డుదయ మొందకుండి నుండఁ గాక
యని వదించి మూఁపునను బెట్టికొని భర్త, నరిగి వేళ్ళయింటి కచట దించి.
- 1900
- ఆ. అతడు తృప్తిర నావేళ్ళతో గూడి, శ్రాంతి నొందుటయును సమయ మెఱిగి
తదనుమతిని మరల దా నెత్తుకొని వాని, నాత్మసదనమునకు చరుగుచెంచె.
- 1901
- క. అది మొదలుగి మార్తండుం, డుదయించుట మానె ప్రపు లుడిగిరి క్రితువుల్
త్రిదశులకు హవ్యకివ్యము, లొదవమి ముజగము లూఁగె నుజ్జూతలు గాక.
- 1902
- క. అప్పుడు దేవత లెల్లరు, ము ప్పొనగూడెను బ్రపంచముల కని విధికో
జెప్పికొన నతడు వారును, దప్పనివని యగుట దిగిరి ధరణీపలికొ.
- 1903
- ఆ. ఇలకు డిగి వార లెల్లరు స్వస్వరూ, పములతోడ సైవ్యభవమునకు
నరుగ వారి కామె యర్హ పూజ యొనర్చె, నంత నామె క్కీటు లనియె నజుడు.
- గీ. అంబుజానన నేను బద్మాసనుండ, నీతఁ డింద్రుడు సావరాజ్య మేలువాడు
వీర లమృతాంధనులు నిన్ను వేడికొనంగ, ధరణి కేతెంచినార మందఱముఁ గూడి.
- క. పుట్టినవారలలోపల, గిట్టనివాఁ డెవడు గలుడు క్షీతిలోపల నీ
వట్టయమున నితటి, పట్టుం బట్టుంగఁ దగునె పాపశీలా.
- 1905

- గీ. జంతువులు చచ్చు చున్న వసంఖ్యముగను, బోవు చున్నారు మనుజులు దేవతలును
వాచినిధనంబు నీ కభివాంఛితంబై, వీనికొక కింతప్రతిసను బూన నేల. 1907
- క. నారీమణి నామాటల, సారము పరికించి సకలజగములకును జే
కూరినసంతోభంబును, నారసి సూర్యోదయమున కనుమటియిమ్మా. 1908
- గీ. అనుటయును నామె వదన మాచరించి, యందఱకు నిట్లు లనియె నయ్యజునితోడ
దేవ యందఱతోడను దీటు నేయ, రాదు భర్తను సతి యైనరాజముఖికి. 1909
- గీ. వినుము వే తొక్కమాట నే విన్నవెందు, సతికి నధికుండు భర్త దేవతలకంటె
శ్రీధరునికంటె బాధ్యతప్రియనికంటె, గడకు సేకంటె నిది యెఱుంగనిదె మీరు. 1910
- క. కావున భర్తను మిత్రికి, గా విడుతునె దేవ శక్తి గలిగినవఱకు
బోవిమవక తీరియెడక, బోవును నే గూడ భర్త పోయెడికడకు. 1911
- గీ. మత్సరంబున గాని కామమున గాని, మోహమున గాని మఱి క్రోధమున గాని
పాలుపడ లేదు దేవ యీషణికి నేను, గాన దీనను దోషంబు గలదె నాకు. 1912
- చ. అనుటయు ధాత యిట్లనియె నంబుజలోచన యట్లు లై నదో
ననుమతి యిమ్ము భాస్వదుదయంబున కిప్పుడె నీవు భస్మ మై
చనెడిభవత్పతికై గునుమసాయకరూపముతోడ నందులో
ననె యుదయింప జేసెదను నావచన మ్మిది విశ్వసింపుమి. 1913
- క. రత్తికె వడి నీవును బతి, యుత వగుచు నశేషసుఖము లొంది యిహమునకై
బతితోన పిదప స్వర్గ, స్థితి గైకొని పూజ్య వగుదు త్రిదశులలోనక. 1914
- క. అని చెప్పుటయును బతియా, జను గొని యాసై వ్య త్రిదశసముదాయం బై
ల్లను దహతహపడు చుండె, గను సూర్యోదయము గలుగుగా కని పలికె. 1915
- క. అంతటఁ దెలతెలవాఱెను, సంతోషము గలిగె సకలజగములకును భా
స్వంతఁ డుదయించె సైవ్యా, కాంతుండు భస్మంబుప్రోవు గా నటఁ గూలె. 1916
- క. భస్మ మయి కూలి యతఁ డా, భస్మంబుననుండి యపుడె ప్రభవించె మహా
విస్మయము గదుర శంబర, ఘస్మరరూపమున సైవ్య కనుగొను చుండె. 1917
- క. అప్పుడు సుమనోహరం, బుష్పరముననుండి కురిసె నుత్సాహముతోఁ
జచ్చుటలు చఱచికొనుచును, నెప్పటిచోటులకు మరల నేగిరి యమరుల్. 1918
- క. అంతట సైవ్యాంగన తన, కాంతునితో నిలను గొంతకాలము సుఖ మ
త్యంతముగ ననుభవించి య, నంతరము గమించె దివికి నాతనితోడక. 1919
- క. కశథ నొరులకు వినిచిన, నాకర్ణించినను నఘము లన్నియు సూర్యా
లోకమున జీకులువలె, జీకా కయి పోయి దివము చేతికి దొరకు. 1920
- గీ. అనుటయును దేవ యేకతంబున ఘట్టలై, శూలశిఖ మహతపశ్చాలి యైన
యట్టిహంజ్యమున నేమిమంజరమున, సంభవించెను గుప్త మానాభ్యుపాదికి. 1921

- వ. అని చోత్తమును సుచయంగా నా నవగుటయు వానిచేపు: కరి: కల్గెయె.
- గీ. వినుము మాండవ్యముని చిన్నలెచుచును, బూర్తి మానము కలవరుగువాట్ట
లోన నొకకంటకము గ్రుచ్చి చాచి విడిచె, చంకుచే నొలడునక మరని కొడచె.
- గీ. కాని దీర్ఘ సమాధియోగముచుజేసి, తెలియ కింకిరి నార: జాత్రకాధ
ననుభవించెను గావించినట్టియనుము, కట్టికనుపడె యెంతోభువుల కేని. 1924
- గీ. ఇంక నానాధ్వజగాధ యే మనంగ, కలెచు ముని గుమ్మ యెడ బ్రాహ్మణుని: మఱ
దాన గుమ్మబు వ్రట్టె నాత్రకే మేచు, గాని కివల మే లోచు: లికొ విరుము.
- గీ. తనకు గలిగినయేద్యు రాత్మజలలోన, గారలరు నల్వరకు కన్నకలను మువ్వి
రను నతం డిచ్చె నుత్తమబ్రాహ్మణులకి, వాని కొకనాడె నెట్లెగా: కను: సాధ్య.
- గీ. అనతీమణికతమున నెరిచి కొడచె, మర్నమాచల్య విడి: బెక్కిమాలు లేల
పూర్వకర్మంబు లూరక పోవు చూడె, చెడ్డకు: కెడ్డ మంచి ముదికిని కలుగు.
- గీ. అనుటయును నానోత్తము: జాత్యలోన, సంచను బొంది మాధవ జలవముఖుల
చిత్తవృత్తులవిధమును: జెప్ప మెఱుంగ, నిచ్చ జరియించె చల విష్ణు ప్రియు లనియె.
- వ. నీ వడిగినప్రన్నంబునకు సమాధానంబు గా నుమానాకదనువాద మనునొకయవాఖ్యా
నముం జెప్పెద నాకర్ణింపుము. 1929

- క. మును నారదు: డొకసమయం, బును: కైలాసమున కిది భూభృత్యుని కి
ట్లనియె బ్రణమిల్లి తనమన, మును: గలకొతుకము దిన్ని: కెట్లొలుపుటయుకొ.
- గీ. తల్లి కాంతలచిత్తవృత్తులు లెఱుంగ, నాస్మిలో నొక్క:కోర్కి: నా కింకిరించె
నది సమస్తంబు నెఱిగినయట్లనీవ, కీర్వ: దగుదు వ టంచు నేతెంచినాడ. 1931

—: కాంతావచిత్రవృత్తివిధ కథవము:—

- ఆ. అనుడు నామె యిట్లు లనియె జెప్పెద విను, తల్లి సుతులకడను దాడు నేల
పురుషులంద యుండు: బొలెతులచిత్తంబు, అనవరతము సంతయంబు లేదు. 1932
- గీ. ప్రియు: డ టంచునుగానియెప్రియు: డ టంచు, గానియెక:డండ్: బోవ:డు కామినులకు
గోవు లడవిని దృణముల గోరినట్లు, కోరుదురు పూరుషులు గ్రొత్తగ్రొత్తవారి.
- ఆ. విత్తహీను: డైన విగుణు: డైనను చూచ, హీను: డైన గులహీను: డైన
గామ మనెడియంధకారంబునం జిక్కి: యభిలషింతు కొరుని నబ్జముఖులు. 1934
- గీ. సర్వగుణయుక్తు: డైనను సత్కులప్ర, సూతు: డైనను చూపనమేతు: డైన
దక్షిత గలట్టివా: డైన ధనికు: డైన, నభిలషింపరు కామిను లాత్మధవుని. 1935
- ఆ. కంటి కింపు గాంగ గానంగ:బడునెడ, భ్రాత యేని యాత్మజాతు: డేని
మనును చిటకు మనక మానదు కాంతల, కెంతవారి కైన నిది నిజంబు. 1936
- క. అనుకూల మైనకాలం, బును: వీ లగునట్టిదేశమును మఱి యభ్య
ర్థన నేయుపురుషుడును లే, కునికి: బత్రివతలు గాంగ నుండురు పడెతుల్. 1937

- క. లోసలసమానుడను పురుషుడు, వనిత యనంగను ఘృతంబుననుగది గానుక
వనితను బురుషుని నొకచో, నునుపంగా రాదు చూవె యుచితజ్జలక్షి. 1938
- క. జనకుడు బాల్యంబున యా, వసమున భర్తయును మఱియు వార్ధికిమగుచు
దనయులు రక్షింతురు కా, నను స్వాతంత్ర్యంబు తగదు ననబోడులక్షి. 1939
- గీ. పాలనము చేయునాతండు భామినులను, స్వవశమం దుంచుకొనె దగు శాసనమును
మావటిఁ డంకుశంబున మదపుటేన్లు, గున్నల నధీనముగఁ జేసికొనెడినది. 1940
- క. ఏకరణి నరక్షిత మగు, పాకంబు శ్వేవాసనులపా లయి చెడునో
యాకరణిని స్వాతంత్ర్యము, గైకొనినపక్షంతి భ్రష్టగతికిం బోవుక. 1941
- ఆ. కాని సాధ్యులైనకాంతామణులు జ్ఞాన, మనెడియంకుశమున నంతరింగి
మనెడిమదగజంబు నదుపులో నుంతురు, తెలివితోడ నట్టితెలుఁ గెఱిగి. 1942
- గీ. అన్యభీజంబునను బుట్టిసట్టివారు, వర్ణ సంకరు లగుదురు వారివలన
గులమునకు నంతటికి నొడఁగూడు హాని, కాన విడనాడ నగును నుష్కామినులను. 1943
- క. దోషంబు నెఱిగి యుండియు, యోషలయెడ నెవఁ డుపేక్ష యొసరించునో
దోషి చెడి తాను మును దన, దోషంబునఁ బితరులకు నధోగతిఁ గూర్చుక. 1944
- క. ఒకడుష్టురాలు కులమును, బెకలించును నొక్కసాధ్యు పెం పొందించుక
నకలము నెఱింగికొని క, న్యకను గ్రహింపఁ దగు నుత్తమాస్వయజాతక. 1945
- గీ. కీర్తి యేనియు మఱి యపకీర్తి యేని, దుర్గతియు నేని మఱియును స్వర్గ మేని
యన్నిటికి మంచిచెడ్డల కెన్ని చూడ, భార్య యొక్కరితయ చూవె పట్టుగొమ్మ. 1946
- క. పురుషులు తరుణులయెడలక, జరియించెడివిధము మఱియు జలజాతముఖుల్
పురుషులయెడఁ జరియించెడి, తెరువును నొకకొంత నీకుఁ దెలిపెద వినుమా. 1947
- క. ఎవఁడు సతీమణి యగుతన, పువ్వుబోడిని దూఱి విడిచి పుచ్చుకొ వాఁ డా
యువిదను జంపినపాపము, దాని యుభయలోకములకుఁ దప్పి నశించుక. 1948
- క. పరకాంత నపహరించిన, నరుఁ డొందెడినరకయ తనలు వచియింపక
హరిహరవిరించిముఖునర, వరులును జాల రన నెంతవా రింక నన్యుల్. 1949
- ఆ. అట్లు చెప్పరానియమయాతనల నాతఁ, డబ్బములకోలంది ననుభవించి
కడకుఁ గీట మగుచుఁ బుడమిపై జనియించి, మానవత్వ మొందు మరల నెఱిగి. 1950
- క. పరపురుషునితోఁ గూడిన, తరుణియు నాతండువోలె దరి లేనిమహా
నరకములఁ గూలి చిట్టచి, వరకుక జనియించు నిలను వాయసి యగుచుక. 1951
- క. వాయసి యయి యాకామిని, పూయములం దినుచు నుదరపోషణమున కై
చేయంగ రానిచేతలు, చేయుచుఁ దుద కెటలూ మానుషీత్వము నొందుక. 1952
- క. చండాలులు క్షేచ్ఛలు నగు, నండజయానలను గూడినట్టివిమలవం
శుండు షడేడియమభాధల, కుండఁగ భోవద్దు విరామ మొకత్తుటి యొనక. 1953

- ఆ. ధనముచేతి నై న దర్పింబుచే నై న, బలముచేతి నై నఁ బరసతులను
బరిభవించువాఁడు పరజన్మమునయందుఁ, దిరుగు శునక మగుచుఁ దెరువులుందు..
- సీ. రాజభార్యను నేని బ్రాహ్మణసతి నేని, తల్లి నేనియు గురుతరుణి నేని
పెదతల్లి నేనియుఁ బినతల్లి నేనియు, నత్త నేనియును మేనత్త నేని
మేనమామపడంతి నేని కోడలి నేని, యక్క- నేనియుఁ జెలియలిని నేని
భగినీతనూజునిపత్ని నేనియు నాత్మ, జాత నేనియు బ్రాతృజాయ నేని
- గీ. కన్నుగాననిమోహోధకారమునను, గవయునట్టిమహాపాపకర్మలకును
వారితోడను గూడునవ్వనితలకును, సరకములనుండి ముక్తి కావంగరాదు. 1955
- క. అని పార్వతి పలుకుటయును, విని నారదుఁ డరిగె గగనవీధికి ననుడుక
వనజాక్షునితోడను ని, ట్లనియె సరోత్తముఁడు విరచితాంజలి యగుచుక. 1956
- క. ఆవలికథ వచియింపుము, నీ వై నను నట్టిపాపనిచయంబునకుక
గావింపఁ దగిననిష్క్రతు, లే వేనియుఁ గలిగి యుండె నేని మహాత్మా. 1957

—: అ గ మ్య గ మ స ప్రా య శ్చ త్త క థ స ము :—

- క. అనుటయును నాతనికి న, వ్వనజాక్షుం డి ట్టు లనియె వత్సా యాచే
సిసపాతకముల కున్నవి, వినుమీ నిష్క్రతులు రెండు విశదపఱిచెదక. 1958
- గీ. అగ్నిత ప్తంబుగావించినట్టియినుప, బొమ్మను గవుంగిటను జేర్చి పోలియు టొకటి
యన్నియును వీడి జన్మ మున్నంతవఱకు, నెపుడుఁ గూడను ననుస్మరియింప టొకటి.
- క. ఈనిష్క్రతులందును నే, దేవి యొకటి చేసి శుద్ధి నెనయుట దక్కక
గానఁబడ దన్యమార్గము, పో నడుచుట కట్టిపాపముల మొద లంటక. 1960
- వ. మఱియు నొక్కవిశేషంబు చెప్పెద నాకర్ణింపుము. బ్రహ్మహత్యయును గురుభార్య
గమనంబును సురాపానంబును సువర్ణాపహరణంబును నయ్యవి కావించువారితోడి
సంసర్గంబును ననుపంచమహాపాతకంబులును నసంఖ్యాకంబు లగునుపపాతకంబులును
నగ్నిస్పర్శంబునఁ దూలంబువోలె మన్నామస్మరణంబున భస్మీభూతంబు లగు. గృహ
స్థాశ్రమంబునంద యుండి నన్నుఁ బూజించుచు మన్నామస్మరణంబు గావించునాతండు
సర్వపాపవిముక్తుం డగు. భాగీరథీతీరంబున సూర్యగ్రహణకాలంబున బ్రాహ్మణోత్త
మునకుఁ గోటిధేనువులను దానంబు చేసినఫలంబు గోవిందనామకీర్తనంబునం గలుగు.
- క. నాకథలను బోధించిన, నాకర్ణించినను గలుగు నక్షయ మగునా
లోకము దారుణపాప, నీకానలశిఖిల దరికొనెడివారలకుక. 1962
- క. అనపుడు సరోత్తముఁడు నె, మృనమున సంతోష మొంది మాధవ విధవా
జనక ర్తవ్యవిధానం, బును డెలుపుము వినఁగ వేడక- పొడమెను నాకుక. 1963
- వ. అని వేడుటయు జనార్దనుం డాతని కి ట్లనియె. 1964

— విధవా కర్తవ్య విధి పథనము :—

- గీ. బ్రహ్మహత్యాదిఘోరపాపములు చేసి, నట్టిపతి నుద్ధరించు నాయతివ గొనుకొనె
యెవతె మేను దొంగినధవునితోడ, సహగమన మొనరించునొ సుతసమున. 1965
- క. పతితోడను సహగమనము, ధృతిమెయి నొనరించినట్టి శైలన దివమునగ
దతనునితో రతివోలెను, నతులితసౌఖ్యముల నొందు నాతనితోడకా. 1966
- క. పతి దూరదేశమందుకొ, మృతి నొందిన సతనిచిహ్న మే దేని పతి
వ్రత యగునాయమ గైకొని, చితిలోపల జొచ్చి దివికి జేరును వత్సా. 1967
- గీ. వినుము మఱియొక్క-విషయము విశదపఱుతు, సతికి సహగమనమునగుట బ్రతుకే మేలు
బ్రహ్మచర్యంబు నూని నాపైని మనము, నిలువఁ జాలుసమర్థత గలిగి నేని. 1968
- క. వనితలలోనకా గా దొక, వనితలలో ననగ నేల వారిజగర్భుగ
డొనరిచినస్పృష్టిలో లే, దెన నేయం దగిన దేది యెనియు సతికికా. 1969
- క. పతి గతియించినఱిమ్ముట, నితరునితోఁ గూడుపాలఁతి యిహపరలోక
చ్యుతి గలిగి ఘోరనరక, స్థితి నొందుచు నెత్తు చుండుఁ జెడుజన్మములకా. 1970
- క. అనుటయు నాతఁడు శౌరిని, గనుఁగొని యిట్లనియె స్వామి కన్యాదానం
బునఁ గన్యావిక్రయమున, నొనగూడెడిఫలము లెట్టివో శేలుపఁగదే. 1971
- వ. అని ప్రార్థించుటయు నచ్యుతం దాతని కిట్లనియె. 1972

— కన్యా దాన కన్యా విక్రయ ఫల కథనము :—

- క. అనఘా కన్యాదానం, బును లక్షణయుక్తుఁడై నపురుషునకుం జే
సినవాఁడు యెందు భూతల, మును సంపూర్ణముగ ధార వోసినఫలముకా. 1973
- క. కులమును రూపును విద్యయు, బలమును శుభలక్షణమును బ్రాయము గుణముకా
గలిమియు బాంధవ్యంబును, గలవరులకు నీయవలయుఁ గన్యామణులకా. 1974
- క. కనకము గోవును భూమియు, ధనమును బరిధానములును ధాన్యంబును న
ల్లన కరణ మొనఁగుటన ని, చెప్పిన సుమి దాతలకు స్వర్గసీమకు నెక్కా. 1975
- గీ. ఇచ్చినదె పదివే లని యెంచి పుచ్చు, కొనెడివాఁడును నిచ్చి దానిని స్మరింప
నట్టిఁడును సూర్యగతి కేఁగునట్టివార, సముదితము లై నపావకజ్జ్వాల లట్లు. 1976
- గీ. ఇచ్చి స్మరియించు వాఁడును నీయవలయు, ననుచు నిర్బంధమునఁ బుచ్చుకొనెడివాఁడు
నిరువురును దా మధోగతి కేఁగువార, త్రాళ్లు లెగిపోయినట్టిపాత్రములవగిది. 1977
- క. కావునఁ గన్యాదానము, గావించెడివాఁడు యాతకము వరునకుఁ దా
నీవలయుఁగాని కైకొనఁ, గావల దింతయును వరునికడ శుల్కంబుకా. 1978
- గీ. శుల్కము గ్రహించువాఁడును శుల్క-మిచ్చు, నట్టివాఁడును నిరువురు నధమగతికిఁ
బోవుటయె కౌక ఘటిమఱి బుడమిల్లోన, బుట్టుచును గిట్టు చుందురు పురుగు లగుచు.

- క. వృద్ధునకు ససంతోషిక, గ్రుద్ధునకును దుష్టునకును గులహీనునకున్
బుద్ధిరహితునకు రుద్ధున, కుద్ధతునకుఁ గన్య నీయ నొప్పదు వత్సా. 1980
- గీ. ఒడమి కాసిందికన్య నయోగ్యుఁ డైన, యాతనికి విక్రయించెడునతఁడు ఘోర
సరికేయాతనలను జెంది మరల నిలను, జనన మొందును జండాలజాతియందు. 1981
- ఆ. ధనము నిచ్చి చేసికొనినట్టికన్యక, ధర్మపత్ని గాదు దాసి గాని
కన్నె నమ్మి పుచ్చుకొన్నద్రవ్యంబు ద్ర, వ్యంబు గాదు దుర్మలంబు గాని. 1982
- వ. అని చెప్పుటయు నరోత్తముం డమందానందముం జెంది దేవా తులాధారునిమహా
త్వంబు దయతోడ నెఱిగింపుము. 1983
- క. అని ప్రార్థించుటయును న, జనార్దనుం డిట్లు లనియె త్మోసుర సత్యం
బునకు సమం బగువస్తువు, కనరా దొకఁ డేని ముజగంబులలోన. 1984
- గీ. ధర్మజుండు జయించి శాత్రువుల నెల్ల, నవనిఁ బాలించి రాజసూయంబు చేసి
భువనమునఁ గీర్తి నెలకొల్పి బొందితోడ, స్వర్గమం దుంట సత్యంబువలనఁ గాడె.
- క. బలి యనియెడుదై త్త్యుండు తన, నెలవున నను నిలుపుటయును నిరరభావం
బొలయంగ నింద్రుఁ డగుచున్, వెలయంబోవుటయు సత్యనిష్ఠన చూవే. 1986
- గీ. సపరివారంబు గా హరిశ్చంద్రనృపతి, బొందితో సత్యలోకంబునందు వెలసి
యుండుటకుఁ గారణము వే తొకండు గలదె, సత్యమునకంటె బ్రహ్మవంశప్రదీప.
- క. సిద్ధులు మహర్షులును గుణ, వృద్ధులు జ్ఞానులును మేటిపృథివీవతులున్
శుద్ధాత్ము లగుచు సంస్మృతి, బద్ధులు గా కుంట సత్యబద్ధతఁ గాడే. 1988
- సీ. సత్యంబుచే రవిచంద్రులు బద్ధులై, గమియించు చుండి రాకాశమందు
సత్యంబుచే బ్రభంజనుండు వీచుచు నుండె, సత్యంబుచే నిల్చె సాగరములు
సత్యంబుచే నగ్ని జ్వలియించు చుండెను, ఊమ చలింపక యుండె సత్యమునను
సత్యంబుచే మునుల్ చావు జయించిరి, యాదికూర్మంబు సత్యమున లొంగె
- గీ. నట్టిసత్యంబు దాను జేపట్టుకతన, నుంచుకొనియె దుర్గాధారు షొకఁడె జగము
లన్నియును గూడఁ దనవశమందు వాని, మహిమ చెప్పఁ దరము గాదు మాకుఁ గూడ.
- క. తులఁ దూచునపుడు సాక్షి గ, నిలవంబడి తాను సత్యనిష్ఠకు లోపం
బొలయంగనీడు సుంతయు, నిలలో నాతనికి నాతఁడే సాటి సుమీ. 1990
- ఆ. సాక్షి యైనయపుడు సభలోన మాటాడు, నపుడు సత్యబద్ధుఁ డైనవాడు
పడయుఁ జూపె యెట్టిపాపదూరుల కేని, పడయరానియట్టిబ్రహ్మపదము. 1991
- గీ. అతఁడు క్రయవిక్రయంబు లహర్నిశమును, జలుపు చుండియు నొకనిమేషమున నేని
స్థలఁ మొదవంగనీయఁడు సత్యమునకుఁ, దాను లోభంబునకు లొంగిపోనికతన. 1992

— అ శోభ మా హా ర్య కథ న ము —

- క. దీనికి దృష్టాంతంబు గ, నే నొకకథ సెప్పువాడ నీరధలోన
దాన నలోభమహాత్వము, గానంగావచ్చు గాంచెగలవారలకున్. 1993
- క. కలఁ డొకశూద్రుండు ధాత్రీ, తలమున నొకయూరఁ బరమదారిద్ర్యముచే
నొలసియును లోభ్యమునకుం, దలయొగ్గనివాడు ద్విజవతింసమ వింటి. 1994
- గీ. అర్థహీనుండు గావున నాయలోభి, చినిగిపోయినపసనంబులను ధరించి
యాయవారంబునకు నేగి ప్రాప్త మైన, దానఁ గడపకొనుచు నుండుఁ దనగృహంబు. 1995
- క. పరధన మన్నును నాతం, డరకంటను నైనఁ జూడఁ జాత్రస్థితికిన్
దురస్థిల్లఁడు రాసీయఁడు, పరితోషంబునకు భంగిపాటొకయపుడున్. 1996
- వ. అటు లుండ నొక్కనాడు నే నాతనిఁ బరీక్షింపం బూని ప్రతిదినంబును నాతండు
స్నానంబు చేసి విశ్రమించునదియును విజనంబును నగునొక్కనదీతీరంబునందు రెండు
మేలిపుట్టంబు లుంచి యొక్కచోటఁ బొంచి యుంటి నంత. 1997
- ఆ. అతండు స్నానమునకు నరుడెంచి యచ్చోట, నున్నవస్త్రములను గన్నులారఁ
గాంచియును గ్రహింపఁ గడంగక స్నానంబు, నలిపి చనియె నాత్మనదనమునకు. 1998
- వ. అంతట నల్పద్రవ్యం బని తలంచి యాతండు వస్త్రయుగ్మంబున కానపడ కుండె నని
యేను భావించి మఱునాడు హేమమయం బగునొక్కమేడిపండు తన్న దీతీరంబునం
బడవై చి యచ్చోటన యదృశ్యుండ నై యుంటి. 1999
- గీ. మరల మునునోలె స్నానార్థ మరుగుడెంచి, యాతఁ డచ్చోట నున్న యాహైమఫలముఁ
జూచి చిఱునవ్వు నవ్వుచుఁ జోద్యముగను, మనసులో నిల్లు మాటాడుకొనఁ దొడంగె. 2000
- క. ఈపండు మిగుల విస్మయ, మాపాదించుచు మనోహరాకారముతోఁ
జూపట్టు చున్నయది యిది, చేపట్టుటవలన హాని చేకుట కున్నె. 2001
- క. పోని మ్మిది చేపట్టితి, నేనియు రక్షించుకొనఁగ నే దక్షుండన్
గా నెట్టులొ రక్షించితి, నేనియు ఫల మించు కేని యెనయడు దీనన్. 2002
- గీ. దీనిలోఁ గలదోషంబు తెలియకుండ, లాభ మని గ్రహియింపఁ బాల్పడితి నేని
లాభమున లోభ ముదయించు లోభులైన, వారలకుఁ దప్ప డెందును రారవంబు. 2003
- సీ. లభియించె నని యీఫలంబు నింటికిఁ గొని, పోయినక్షణమంద పుట్టితీఱు
దారపుత్రాదు లండఱకు నున్మాదంబు, దాన వికారముల్ తగులు నాకు
వానిచే మతికి వై వశ్యంబు ఘటియిల్లు, దల కెక్కు మోహంబు దానివలన
నావహిల్లును నహంభావంబు దానిచే, దానిచేఁ గ్రోధ ముద్భవము నొండు 2004
- గీ. వీనిప్రాబల్యమునను గావించినట్టి, తపము సర్వంబు నశియించు దానివలనఁ
గల్గిషము పుట్టు దానిని గెలువ లేక, కడ కధోగతిపా లయి చెడుదు నేను. 2004

- క. కాన్పున నసర్థమునకుం, దావల మగునీధనంబు దగి దని దానిం
బోనిడిచి పోయె నాతఁడు, దా వచ్చినత్రోనఁ బట్టి తనగృహమునకున్. 2005
- ఉ. యెప్పుడు నే నొగిన్ తుషణకాకృతిఁ దాలిచి భూతహస్తార్థలన్
దెప్పుచు వానియింటికడఁ జేరితిఁ జేరినన్నుఁ జూడఁగా
నప్పుర మెల్ల వచ్చుటయు నాతనిభార్యయుఁ జూడ వచ్చె నే
నప్పువుఁబోడికిన్ జరిగినట్టివిశేషము నెల్లఁ దెల్పితిన్. 2006
- క. లింతట నాయమ యాతని, చెంతకుఁ జని విషయ మెల్లఁ జెప్పిన చతఁడ
త్యంతము విస్మయపడి నా, యంతికమున కేగుడెచె నతిశీఘ్రముగన్. 2007
- ఉ. సచ్చిని నానిఁ నూచి విడువం దగునే విధిదత్త మైనయా
లచ్చిని బూర్వనందితఫలంబుగ నీ కొనగూర్చె ధాత నీ
ఁచ్చెడివార లెవ్వ రింక నెట్లు కుటుంబము సాక నేర్తు వా
పిచ్చితలంపులన్ విడిచిపెట్టి గ్రహింపుము భాగ్యదేవతన్. 2008
- క. కనుఁగొందు యోగబలమునఁ, గనుఁగొనఁగా రానియట్టికథ లెల్ల ను నా
కని చెప్పినమాటలు గై, కొనుమా యాధనముఁ దెచ్చికొనుమా చనుమా. 2009
- క. నీకొఱకు వేచి యున్నది, పోకుండఁగ నవట నట్టిపుణ్యఫలంబున్
జేకొనుము సర్వసఖముల, కాకర మగుదానియెడల నవమతి తగునే. 2010
- క. లని నేను వచించుటయును, గనుఁగొని యాత్మ్యాగి పలుకఁగాఁ దొడఁగె నిటుల్
ధనముపయి నాకుఁ గోరికి, జనియింపదు లేశ మేని సంయమివర్యా. 2011
- క. ఇలలో సంస్మృతి యనియెడి, వలలోనం జిక్కి ద్రవ్యవంతు లనెడుప
డులు గొట్టుకొనుచు నుండఁగఁ, జలియదె ధనగౌరవంబు తేటపడంగన్. 2012
- క. పక్షులు మృగములు శవముల, భక్షించెడిరీతి నెల్లప్రజలును ధనమున్
రక్షించుకొనెడివారిని, భక్షింపఁగఁ జూతు రీప్రపంచములోన్. 2013
- క. చోరాగ్నిరాజభయమును, దారసుతజాతిబంధుతతిభయమును జే
కూరును బ్రతిక్షణంబును, ధారుణి నభయంబు గలదె ధనవంతులకున్. 2014
- క. ధనమే ప్రాణాపాయము, నొనరించును ధనమె గతుల నుచ్చేదించున్
ధనమె యఘంబులఁ గూరుచు, ధనమున మే లెవరి కేని ధరఁగిం గలదే. 2015
- క. అనవుడు నే నాత్మస్తునిఁ, గనుఁగొని యి ట్లంటి నెల్లగౌరవములకున్
ధనమె ప్రధానం బగుటను, ధనహీనుఁడు తృణముకంటెఁ దక్కువ నుమ్మి. 2016
- క. కలిమి గలవాఁడె రూపము, గలవాఁడు కులప్రశస్తి గలవాఁడును గౌ
శలము గలవాఁడు వై దుషి, గలవాఁడు గుణంబు లెల్లఁ గలవాఁడు సుమి. 2017
- క. మిత్రులు బంధువు లంబుజ, నేత్రులు పరిజనులు గలిగి నిత్యవిభూతిన్
ధాత్రీమహేంద్రు లనుటకుఁ, బాత్రు లయినవరులు స్తోత్రపాత్రులు గారే. 2018

- క. సరిజనులు విడిచిపుత్తురు, పరిగిపడు భార్య నుకులు భాసి పరు చూడరు పరు లెవరును వేటొన, సరికము గలగే యుగచిసత్వమునెట్లె. 2019
- సీ. క్రతువులు గావించి గతులు సంచాదిగి, కొనుటకు ముఖ్యులు ధనమ చూవె
దానంబు లొనరించి ధర్మంబు నార్జించు, కొనుటకు ముఖ్యులు ధనమ చూవె
పితృయజ్ఞములు చేసి పితృబుణంబులు దీర్చి, కొనుటకు ముఖ్యులు ధనమ చూవె
కూపాదులను నెలకొల్పి పుణ్యము గట్టు, కొనుటకు ముఖ్యులు ధనమ చూవె
- గీ. శత్రుజయమునకును రోగశమనమునకు, దీనులను శ్రోతులకుఁ బూర్వతీర్థసేన
చేయుటకు నాత్మసౌఖ్యంబు చెందుటకును, నన్నిటికిని ధనంబే ముఖ్యంబు చూవె.
- వ. అనుటయు నాత్మపూరహితం డి ట్లనియె. 2021
- సీ. అక్రోధమే సుతీర్థావగాహము నాకు, వాంఛ లేమియె దృఢవ్రతము నాకు
సంతోషమే మహైశ్వర్యలాభము నాకు, గృహయె నిశ్చల మైనజపము నాకు
నాయవారమె శుద్ధ మగుజీవనము నాకు, ననహంకృతియె గొప్పయశము నాకు
శాకభుక్తియె సుధాస్వాదభాగ్యము నాకు, నుపవాసమే ఘోరతపము నాకు
- గీ. పరులద్రవ్యంబు లోప్తకల్పంబు నాకు, నితరకాంతలు మాతృదేవతలు నాకు
మత్సరము లేమి యెన లేనిమహిమ నాకు, దుద కిహింసయె సర్వసిద్ధులును నాకు.
- గీ. ఇదియె నాకు మహాయజ్ఞ మిట్టియజ్ఞ, మాచరించుట కతితుచ్చ మైనదియును
నఖిలదోషంబులకు మూల మైనదియును, నగుధనంబున నేమికార్యంబొ చెపుమ.
- గీ. అనుటయును నాకసమునుండి యతనిమీఁదఁ, బుష్పవర్షంబు గురిసె నద్భుతము గాఁగఁ
బాట పాడిరి గంధర్వవతులు నాట్య, మాడి రచ్చర లమరవాద్యములు మ్రోసె.
- ఆ. అంత నొక్కదేవయానంబు గొని వాని, యంతికమున కమరు లరుగుడెంచి
యావిమాన మెక్కి యేలెమ్ము దినమున, కమరనేత్రయాజ్ఞ యయ్యె సనఘు. 2025
- చ. అనవుడు నాతఁ డచ్చెరువు నందుచు వారికి నన్నుఁ జూపి యీ
ఘనునివివేక మద్భుతము గల్గఁగ జేసెడు నీతఁ డీశుఁడో
వనజభవుండో విష్ణువో దివస్పతియో నను నుద్ధరింప వ
చ్చినయొకధర్మదేవతయొ చెప్పఁడు నిరరులార నా కనన్.
- గీ. అపుడు చిఱునవ్వు నవ్వి నే ననఘశీల, యెంచి నీధర్మమును బరీక్షించుటకును
నరుగుడెంచినవాడ నారాయణుండఁ, గాని క్షమాకుండను గాను గనుము నన్ను. 2026
- క. అని స్వస్వరూపదర్శన, మును వానికి నిడి విమానమును నెక్కు- మిఁకన్
జనుము కుటుంబముతోడను, గనుము దివి నఖండసుఖము గలకాలంబున్. 2028
- క. అని నేను జెప్ప నాతఁడు, చనియె విమానంబు నెక్కి- సకుటుంబుం డై
యనిమిషనాధునికై వడిఁ, దనధర్మమె తనకుఁ గాపుదల గా నుండన్. 2029
- క. అవిధమున నాతఁడు చని, దేవతలం దొకఁడు గాఁ బ్రతిష్ఠితం డయ్యెన్
గావున నతోభామహిమము, భావంపఁగ నలవి గాదు బ్రహ్మాదులకున్. 2030

- గీ. ఆయలౌభ్యంబు సుగుణంబు లన్నిటికిని, మూల మైనది యామూలమును నెఱిగి
నట్టివాఁడు తలఁపఁగలఁడు డంతకంటె, వానిమహిమంబు చెప్పఁగావలెనె వేఱ. 2031
- గీ. ఇంక సద్రోహకునికథ యే మటంచుఁ, బ్రశ్న మొనరింపవల దేను బలికి యుంటి
మున్నె యాతనిచరితంబు ముజ్జగిములఁ, గానబడఁ జెప్పడును నట్టికామజేత. 2023
- ఆ. చెప్ప రాదు సిగ్గుచేటు మహేంద్రుని, యంతవాఁడే కామ మాఁప లేక
నలుపురును గనంగ నవ్వలపా లాయె, నింక నొరులమాట యెన్న నేల. 2033
- క. అనుటయు జనార్దనుని క, ట్లనియె సరోత్తముండు విస్మయం బొందుచు నే
ఁనిచే నవ్వలపా లా, యెను శతమన్యుండు తఁడ్రె యెఱిగింపఁగదే. 2034

—: అ హ ల్య వృ త్తాం త క థ న ము —

- గీ. అనుటయును నాతనికి నట్లు అనియె శౌరి, కనుము మును బ్రహ్మమానసమున జనించె
జిలుకజక్కి-హామాయిక్రొమ్ములికి యనంగఁ, దళుకుబెళుకులు గులికెడికలికి యోర్తు. 2035
- క. ఆమెకు నహల్య యనియెడు, నామంబు పితామహుం డొనర్చెను నారా
మామణియందముచందము, భామినులం దెందు లేదు పరికింపంగఁ. 2036
- గీ. ఆజగన్మోహనాంగియెయ రమునకుఁ, గ్రతుభుజులు సొక్కి-వ్రేళ్లు గఱచికొనుచు
నణఁగి యుండిరి బ్రహ్మభయంబుచేతఁ, గానిచో దన్నుకొనిపోతె గ్రద్దలట్లు. 2037
- ఆ. అటులు కొంతకాల మరుగంగ గౌతముఁ, డనెడితపసి కొసంగ నామె నజుండు
గౌతముం డహల్యఁ గైకొని పత్నిగా, నేలుకొనుచు నుండె నిట్లు లుండ. 2038
- చ. మదనశరాహతిఁ దళితమానసుఁ డై త్రిదశాధినాథుఁ డా
మదగజయానతోఁ గలిసి మన్మథకేళిని దేలుకొర్కి లోఁ
గదురంగ శిష్యభావమున గౌతమునొద్దకు రాకపోకలఁ
మొదలిడియెన్ విటుల్ సలుపుమోసము లిట్టివ కా తలంపంగఁ. 2039
- గీ. అట్లు లొకకొన్ని దినసంబు లరుగుటయును, గౌతముం డొక్క-నాఁ డుషఃకాలమందు
స్నాన మొనరింప నడికి జనంగ నదియె, సమయ మని యెంచి మదిలోన శతమఖిండు. 2040
- గీ. కన్ను గాననికామాంధకారమునను, గౌతమునివేషమును దాల్చి భీతి లేక
యటజమును జొచ్చి యేకతం బున్నయాయ, హల్య నీక్షించి చిటునగ వభినయించి. 2041
- క. మానిని నేఁ డిది యేమియె, కానంబడు చుంటి వీవె కన్నులయెదుటఁ
స్నానము చేసినవాఁడనొ, కానొ యెఱుంగను మనంబు కలతం బడుటఁ. 2042
- క. మది మదిలో లేదు సుమీ, సుదతీ నీ కేమి చెప్ప సూనాస్త్రుండు నా
హృదయంబు ఛిన్నభిన్నము, లొడవించుచు నుండె నింక నోరువ జాలఁ. 2043
- చ. అనుటయు నాలతాంగి హృదయంబున విస్మయ మొంది నాథ యే
మనియెడిదాన నిన్ను సకలార్థవిదుండవు నీవు సాంధ్యవే

శను నీటావఁటిసృత్యముఁ దలంచుట ధర్మమె కా ద టఁచు సే
ననఁగలదానఁ గా నయిన నాడితి లోకముపాడిచొస్పనన్.

2044

క. నావుడు నిందునిభానన, యేకధులును జెప్పఁ బోకు మిపు డని యెల్లన్
భావజతాపవరీవృత్త, భావుఁడ నగునాకఁ దరిమె పాల్చి పుగన్.

2045

క. కర్తవ్య మనుచుఁ గాని య, కర్తవ్యం బనుచుఁ గాని గణియి పు యె
వ్వర్తుక యీడేర్చునొ తన, భర్తమనోరథము నడియె పెడయు చిసంబున్.

2046

క. పతిమాటను బాలింపని, యతివకు స్వర్గంబు దూర మగు ట ట్లుండన్
క్షీతిలో నపకృతియు దు, ర్గతియును బరలోకమందుఁ గలుగు లతాంగీ.

2047

క. ఆలింగనం బొసంగుము, కాలాతిక్రమణ మయ్యెఁ గామిని యనుచున్
దాల్చి చెడి పై కొని యతఁ, డాలేమను సౌఖ్యపరవశాంగి నొనర్చున్.

2048

ఆ. అట్లు తనమనోరథార్థంబు నీడేర్చు, కొని యతండు తిరిగి తననివాస
మునకుఁ బోవ నుండఁగను దనపాపంబు, పండె ననఁగ గౌతముండు వచ్చె.

2049

ఆ. అతనిఁ జూచి భీతి నాక్షణమంద మా, రాలరూపమునఁ బురందరండు
దాఁగె నొక్క-మూల దాని నెఱింగి మ, హర్షి క్రోధఘూర్ణితాక్షుఁ డగుఁచు.

2050

క. ఓరీ యెవఁడవురా మా, ర్జారమవే నీ వ టంచు జంకింప నునా
నీరుండు నిలఁబడియె నిజా, కారంబును దాల్చి మేను గజగజ వడఁకన్.

2051

ఉ. అంతట యోగదృష్టిని మహర్షి సమస్తము గుర్తెఱింగి కా
లాంతకుఁ డట్లు లుగ్రుఁ డయి యాతనిమేను సహస్రయోనినం
క్రాంతము గాఁగ నండములు ఖండము లై పడఁగా శశించి యా
చెంతన నిల్చి యున్న సరసీరుహనేత్రను గాంచి యి ట్లనన్.

2052

క. కలికీ నీమది దోషము, గలుగక యుండినను బరునికలయికవలనన్
గలిగినపాపమునకుఁ దగు, ఫలము ననుభవించి శుద్ధి పడయఁగ వలయున్.

2053

ఉ. కావున నీవు మాంసము నఖంబును లేనికళేబరంబుతో
వేపురు నవ్వనట్లు లటవీస్థలి నుందువు గాక రాఘవ
త్మోవిభుఁ డేగుడెంచి నీనుఁ గన్గొని యెన్నఁడు నీపవిత్రతన్
దా వచియించునో యపుడు తావకరూపము నీకుఁ గల్గెడిన్.

2054

చ. అని వచియించి ది గ్గన మహర్షి తపంబున కేఁగెఁ గాన క
వ్వనితయు నేఁగెఁ గానకు దివస్వతియున్ దల యెత్తకుండఁగాఁ
జని జలమధ్యమం దొదిగి చావనిచావు గ నుండె నెవ్వరిం
గనుఁగొన లేక చేసినయథుం బనుభావ్యము గాక తప్పవే.

2055

గీ. అట్లు లోకకొన్నియేండ్లు తోయంబులోన, నుండె నింద్రాక్షి యనుడేవి నొక్క-మొగిని
ధ్యాన మొనరించుకొనుచు నాతండు వాని, కామె యొకదివసమునఁ బ్రత్యక్ష మయ్యె.

- గీ. అట్లు ప్రత్యక్షమైనయింద్రాక్షి కెరంగి, యింద్రుఁ డిట్లని పల్కె- నీ రెలుగుతోడఁ
దల్లి నాయునరించినతప్పు సైచి, కావుమీ దిక్కు లేదు సీకంటె నాకు. 2057
- గీ. అనుటయు ననుగ్రహమున నింద్రాక్షి యిట్లు, అనియె మునిదత్త మగుశాపమునకు మాఱు
లేడు గావునఁ దొలగింప లేరు దాని, బ్రహ్మరుద్రాదు లై నను బట్టు పట్టి 2058
- ఉ. ఐనను మానిశాపజము లై నభవ త్తనుయోను లక్షుల
త్తు నలు వై నచూపు గల వై విలసిల్లంగ మేషముమ్ము-ముల్
జానుగ నండయుగ్మ మయి సంఘటిలంగ వరం బొసంగితిఁ
గానఁ ద్రపాభరం బుడిగి కై కొని యేలుము స్వర్గరాజ్యముఁ. 2059
- గీ. అని వరం బిచ్చి యింద్రాక్షి యరుగుటయును, గలిగె వెంటనె వేయి కన్నులును మేష
ముష్టములు నాతనికి దాన ముదితుఁ డగుచు, మరలఁ గై కొనె స్వర్గసామ్రాజ్య మతఁడు
సీ. అంతట బహుకాల మరుగుటయును రాముఁ, షొక్క-నాఁ డడవిలో నుండఁనపుడు
శల్యపంజర మనుచాయను నొకచోటఁ, గనఁబడుగొతమాంగనను జూచి
యడిగి వసిష్ఠుని నామెగాధను గూర్చి, విని తచ్చరిత్రంబు విశదముగను
నవ్వి నిర్దోష యీనాగీశిరోమణి, యని పల్కి-నంతనె యాలతాంగి
గీ. స్వస్వరూపంబుతో లేచి సంతసమునఁ, జేసి సాష్టాంగనతులు వసిష్ఠునకును
దాశరథికిని గై కొని తదనుమతిని, గౌతమతపోధనాగ్రణికడకుఁ జేరె. 2061

—: అష్ట రఃకాంతా చందాల త్వహేతు కథన ము :—

- గీ. వినుము వేటొకకథ సీకు విశదపఱుతు, శర్వనంతటివాఁ డొకనమయమందు
స్మరుఁడు తనపైఁ బ్రయోగించుసాయకముల, దందడికి నించు కేనియుఁ దాళ లేక.
గీ. ఒక్క-సంకేతభూమియం దుండి మేటి, యచ్చరలతోడఁ గ్రీడించునవసరమున
నంతయును యోగదృష్టిచే నరసి గౌరి, కనలి తేమయరీరూపమును వహించి. 2063
- క. ఉట్టిపడినట్లు వారల, కట్టెదుటను నిలిచి తాను గవచాశములఁ
బట్టికొని పాదములచేఁ, గొట్టుచు నాకామినులను గొందలపఱిచెఁ. 2064
- గీ. అట్లు కొందలపా టొందునట్లు చేసి, త్మోతలంబునఁ జండాలకాంత లగుచుఁ
బ్రభవ మొందుఁ డ టుచు శాపం బొసంగె, నామహాశక్తి యయ్యపురోంగనలకు.
క. అది యెల్లఁ జూచు చుండియు, మదిలోఁ గలసిగ్గువలన మాటాడక తా
నొదిగి యొదిగి యొకమూలను, గదలక కూర్చుండె నీలకంఠుఁడు వత్సా. 2066

—: తా హి త్య తి ర్థ రాజోత్పత్తి కథన ము :—

- సీ. మఱియొకగాధ నీ కెఱిఁగించెదను విను, పూర్వకాలమునందు భూతలమున
శాంతను వనియెడితొనురుం డొకఁ డుండె, నతని కుండె నమోఘు యనెడిభార్య
శాంతను వొకదివసంబునఁ బుష్పముల్, కొనితెచ్చుటకు వసంబునకుఁ జనియె
నట్టివేళను నజం డతనిశాంతిని బరీ, టింపంగ వచ్చెఁ దద్దేహమునకు

- గీ. సరుగుదొంచినవిధి కమోఘాంబుజాక్షి, యర్చిపాద్యులు లోనగి నిర్భాసమున
గూరు చుండంగ బ్రార్థించి గౌరవమున, నదిగె లోనికె బలి లేనిచుట్టెను. 2067
- ఆ. స్రవ యపు డామెసౌందర్యమును జూచి, కామువశుల డయ్యుల గదిలసింప
నట్టె కూరుచుండ నాగంగ రామిని, సంత నలనిశేజ మచటఁ బడియె. 2068
- గీ. ఆత్మవీర్యంబు విచ్యుతం బగుట నజుడ, సిగ్గుగ నావధూనికఁ దెప్పెనుండ
జనియె శీఘ్రంబుగను దనసదనమునకు, నంత వనినుండె శ్వాతని నరుగుఁబడి. 2069
- క. కనుఁగొని మోసనమున నుం, డినుతేజోరాశి నలవ నే డెప్పునికె
జనుదెంచిరె యెవ రై నను, నని యడుగ నమోఘు నాధి యును నే నుంకె. 2070
- క. అని చెప్పటయును నాటఁడు, కనుఁగొని తద్వీర్యమునకారం మెల్ల
దనదివ్యదృష్టిచేతను, ననుపమసంకోషభరితుఁ డై మదిలోనె. 2071
- సీ. వెలది యియ్యది ధాతృవీర్య మస్మత్తవః, పరిపాకమున నేడు ప్రాప్తి మయ్యె
ద్రావు మిద్దాని సదాభవంబుతో నీకు, భవనపావనుఁ డై సప్రక్రిం దాదవు
నని యానతిచ్చుటయును నామె పతియాజ్ఞ, దాఁటని దగటచే దానిఁ ద్రావె
ద్రావినవెంటనె తద్వీర్య ముదరంబు, నందు మండఁ దొడంగె నన్నివోలే
- గీ. సంత నయ్యది భరియింప నలవి గామి, నామె పతి కెఱిగించి తదాజ్ఞ వలన
విడిచె జలమున దానిఁ దద్వీర్యమునను, నొక్క పురుషుండు పుట్టి యు యుదకమందు.
- గీ. శుద్ధుండు కీరీటి నీలవస్త్రిండు రత్న, దాముండును నయి దీప్తిచే దరణివోలే
దేజరిల్లుచు లాహిత్యతీర్థరాజ, నామము వహించి వెలసె దన్మధ్యమంద. 2073
- క. అది మొదలుగె నాతీర్థము, విదళించి సమస్తపాపనితతుల దివిష
త్వదమున నిలుపం దొడఁగెను, వదలక తనలోన మునుఁగువారల నెల్లె. 2074
- క. మును నేను రాముఁ డనుచే, రను భృగుకలమునను బుట్టి రాజుల నెల్లె
దునిమితిఁ బరశువుచే నా, జనకుని నొకభూధవుండు చయినకతనె. 2075
- గీ. ఆయకృత్యముచే నాకు నంటుకొనియె, బ్రహ్మహత్యాసమం బై నపాతకంబు
దానిచే నేను సర్వతీర్థములు దిరిగి, కడిగితిఁ గుతార మందందుఁ గలుష ముడుగ.
- ఆ. కాని యెన్నిచోట్లఁ గడిగినను గుతార, మునను గలమలంబు పోవదయ్యె
సంత నేను మదిని జింతించు చుండంగ, నాకసంబునుండి యద్భుతముగ. 2077
- గీ. రామ ప్రాగ్నిక్కునను దీర్థరాజ మొండు, వెలసెను బ్రదక్షిణావర్తజలముతోడ
నది సమస్తాఘముల మాపు నందులోన, మునిగి కడుగుము పరశువు నెనయు శుద్ధి.
- గీ. అనెడిమాటలు కర్ణ ములందుఁ బడఁగ, నేగి వెంటనె నేను లాహిత్యతీర్థ
రాజులతో కందు ముని పరశువుఁ గడుగ, నది వినిర్మల మై రవియట్లు వెలిగె. 2079
- సీ. మఱియు నేఁ గృష్ణజన్మమునఁ బూర్వము కాకు, నారాచిన్నిమానసుండ సగుఁచు
బహిరాభాసరత్నతీర్థ తై నగోపవ, ధూటులఁ గవసినదోషమునను

బుత్రనాశనశోకమును వధూశాపహరణ, బ్రాధనంబునందుఁ బరాజయమును సారథిత్వంబును జండాలుజాతిచేఁ, జావును దుది నాకు సుభవించెఁ

గీ. గానఁ గామమును జయింపఁగలిగినట్టి, వాఁ డొకండును లేడు విశ్వఁబులందు దాన నద్రోహుఁ డొకఁడే బృందారకులును, గాంచ శక్యము గానిలోకము జయించె.

గీ. ఉత్తమోత్తముఁ డీపురుషోత్తముండు, నాపయిని మానసము నిల్పి నన్నె నమ్మి యున్నవాఁ డందుచే నీతఁ డుండుచోట, నొక్క-క్షణ మేని యెడఁబాయ కుండు నేను.

క. నాకర్పణంబు సేయక, కై కొనఁ డేదియు నితండు కలలో నై నక వాకొనుచు నుండు నాకథ, లేకాగ్రమనంబుతోడ నెప్పుడుఁ గూడక. 2082

క. కావున మూకాదులు నా, సేవకులును నేను వారిసేవకుడను మ ద్భావమును వారలును ద, ద్భావంబును నేను జెండెద మనన్యుల మై. 2083

క. అని నుడివి నస్మితానన, మున సంతర్ధాన మయ్యె భూసురుఁ డంతక జని నిజగేహమునకుఁ దన, జననీజనకులకు సేవ సలుపఁ దొడంగెక. 2084

గీ. అట్లు తలదండ్రులకు సేవ యాచరించి, బ్రదికి యున్నంతవఱకు నాబ్రాహ్మణుండు వారు స్వర్గస్థు లగుడు నవ్వారలకును, జేయఁదగుకర్మముల నెల్లఁ జేసి పిదప. 2085

క. పరిచర్యాదిధిచేతం, బరలోకక్రియలచేత మాతాపితలక బరితృప్తాత్ముల నొనరిచి, మురువుగ వై కుంఠలోకమునకుఁ జనియెక. 2086

ఆ. అంతఁ గొంతకాల మరుగంగ మూకాదు, లాత్మబంధుపరిజనాన్వితముగఁ జనిరి విష్ణులోకమునకు లోకులు మెచ్చ, నఖిలదేవతలును నభినుతింప. 2087

సీ. కోటిగోదానముల్ కోటికన్యాదాన, ములును గావించినఫలము వచ్చు దుస్స్వప్నదోషంబు తొలగు సమస్తకా, ర్యమ్ములందును విజయమ్ము గలుగుఁ బ్రతిదినంబును విష్ణుపదిలోనఁ గ్రుంకిన, సుకృతంబు చేకూరు శోక ముడుగు నారోగ్య మొనగూడు దారిద్ర్యము నశించు, బ్రహ్మహత్యాదిపాపములు మాయు

గీ. నీయుపాఖ్యానమును బఠించునట్టి, వారికిని వినిపించెడివారలకును నాలకించెడివారికి నట్టిపనులు, సలుపఁగను బ్రోత్సహించెడిజనములకును. 2088

వ. అని చెప్పుటయును శిష్యు లెల్లరును మిగుల సంతసముం జెంది రుద్రాక్షవృత్తాంతముం గూర్చి యడుగ ద్వైపాయనుండు వారల కిట్లనియె. 2089

—: రుద్రాక్షవృత్తాంతకథనము —

సీ. మూర్ధంబునను భుజంబులను వక్షంబునఁ, దాల్చి రుద్రాక్షులు ధరణిసురుండు సంచరించునొ యెందు సర్వోత్తమం బైన, తీర్థ మైయుండు నాదేశ మెల్ల వాని దర్శించినవారిపాపము లెల్ల, దగ్ధంబు లై పోవుఁ దతఁకంబ తాలిచి రుద్రాక్షమాలను జేసిన, స్నానంబు జపమును దానములును

- గీ. స్తవమును సురాశ్చరమును బ్రహ్మక్షణమును, బుణ్యకార్యంబు లన్నియుఁ బొందు శీఘ్ర సిద్ధి నద్దానఁ దాల్తురు సిద్ధికాము, లై నపుణ్యాత్మ లెల్ల రుద్రాక్షమాల. 2090
- గీ. దర్శనంబున నఖిలపాతకము లడఁచు, స్వర్చమున స్వర్గలోకంబు సంఘటించు ధారణంబున ముక్తి చేకూరఁజేయు, నలవి యగునె రుద్రాక్షమహాత్మ్య మన్ను. 2091
- ప. నిర్వోనియును గీటవిద్ధంబును భగ్నలింగంబును నన్వోన్యలగ్నబీజంబును శూద్రగ్రథితంబును మేరురహితంబును సగురుద్రాక్షమాల యపనిత్రం బై యుండు. హాసి వరింపం దగు. 2092
- గీ. మంత్రజపమును రుద్రాక్షమాలచేతఁ, జేయునెడ లెక్కపెట్టెను సిద్ధి గలుగు నిష్ఫలం బగు జపము గణింపకుండఁ, జలుపఁబడె నేని యని బ్రహ్మ శాఖిపె మున్ను. 2093
- గీ. తాల్చి రుద్రాక్షమాలఁ దీర్చంబులందుఁ, జేయఁబడుమంత్రజపము సూసిది నొందుఁ గోటిగుణముగ దానిని గుఱ్ఱితిగి, జప్తులు జపితు రుత్తమస్థలములందు. 2094
- ప. మేధ్యవృక్షమూలంబులందును బరిశుద్ధభూమియందును గోష్ఠంబునందును జతుష్పథాగారంబునందును శివవిష్ణురవిగణపతిమంత్రంబులు సిద్ధించు. లింగసామీప్యంబున ననంతఫలంబు ప్రాప్తిం చు. శవసమీపంబునందును శూన్యాగారంబునందును శ్మశానంబునందును జతుష్పథంబునందును దేవీమంత్రంబులు శీఘ్రసిద్ధిదాయకంబులు. రుద్రాక్షమాలాజప్తంబు లగువై దికాగమపారాణమంత్రంబు లన్నియును మోక్ష దాయకంబు లగు. 2095
- గీ. చల్లకొనె నేని రుద్రాక్షజల మొకింత, మూర్ధమున సర్వపాపనిర్మూలం డగుచుఁ బడసి యక్షయపుణ్యంబుఁ బడయ రాని, యూర్ధ్వలోకనివాసంబు నొందు వాడు. 2096
- ప. దేహంబునందు రుద్రాక్షబీజదేవతాన్యాసంబు గావించుకొనువాడు దేవతాశ్రేష్ఠుండగు. 2097
- సీ. పూర్వము కృతయుగంబునఁ ద్రిపురుం డను, రాక్షసుం డొక్కఁడు బ్రహ్మవలన వరములు వడసి తద్వరబలంబునఁజేసి, బృందారకుల నెల్లఁ బీచమడఁచి యంతరిక్షపురంబునం దుండి జగముల, బాధించు చుండంగ భర్తఁ డెఱిగి యంతకసన్నిభం బై నబాణమును సం, ధానించి యజగవధనవునందు 2098
- గీ. వానిపై నేయఁ గూలెను వాడు ధరణి, నుప్పరంబుననుండి మహాలోక్ వోలె నపుడు పడి రుద్రదేహశ్రమాంబుకణము, లిలను రుద్రాక్షపాదపంబులుగ వెలసె. 2099
- శ. వానిఫలంబులె రుద్రా, డౌనీకం బయ్యె నీరహస్యము నెవరుగ గానరు భూతలమున మీ, పైనిం గలకృపను దెలియఁబఱిచితి మీకు. 2100
- ప. మఱియును రుద్రాక్షమాహాత్మ్యముం గూర్చి ము న్నైకప్పుడు విశాఖుండు మహేశ్వరుని నడుగ నదాశివుం డాతని కి ట్లనియె. 2101
- గీ. వత్స రుద్రాక్షము లనేకవక్త్రములు గ, భాసిలుచు నుండుఁ దత్తత్ప్రభానగరిమ యిందుక వచింతు నాలింపు మేకవక్త్ర, మఖిలపాపహరంబు శివాత్మకంబు. 2102

- సీ. అది పూర్వజన్మపుణ్యంబున లభించును, దధారణమున మత్స్యదము దొరకు ద్విముఖంబు దేవతాధీశుడు తద్ధార, ణమున బాపము లెల్ల నాశ మొందు గలుగును దాన స్వర్గము త్రివక్త్రంబు సా, త్కౌద్యహిరూపంబు స్వర్గదంబు ధరియించినను దాని దగ్గంబు లగు నఘా, ఘము లగ్నిచే నింధనములు వోలే
- గీ. దానిచేతను బ్రహ్మసమానుఁ డగుచు, భువిని దివిని బ్రతిష్ఠను బొందు నతఁడు కలుగ వలసికి నుదరరోగమును నగ్ని, భయమును బరాజయమును నపాటవమును.
- సీ. బ్రహ్మరూపము చతుర్వక్త్రంబు దానిని, ధరియింపఁ దొలఁగి పాతకము లెల్ల విప్రుఁ డై జనియించి వేదశాస్త్రపురాణ, వేత్తృత్వమున బ్రహ్మవేత్త యగుచు బ్రహ్మలోకంబును బడయుఁ గాలాగ్నిరు, ద్రుండు పంచముఖం బెవండు దానిఁ దాల్చునొ వాడు పాతకము లెల్ల నశింపఁ, గల్పకోటి పినాకికడ వసించు
- గీ. షణ్ముఖము కార్తికేయుఁ డాషణ్ముఖమును, దక్షిణభుజంబునందును తాల్చునెడల బ్రహ్మహత్యాదిసకలపాపములు పోయి, వరములను జెందుఁ బూర్వతివలన వాడు.
- గీ. అవనినుదుఁ డైన రాజపూజ్యతను జెందు
క్షత్రియుం డైన బడయును జయము వైశ్య
శూద్రులైన మహేశ్వర్యభద్రములను
గాంచెదరు షణ్ముఖమును ధరించి రేని.
- 2104
- సీ. షీతిధారకుం డైనశేషుడు సప్తవ, క్రము దానిసప్తవక్త్రంబులందుఁ బుండరీకుం డనంతుండు విషోల్బణ, కారోపతక్షకకర్మటులును
శంఖచూడుండును సప్తవిశ్రుతఫణా, ధరు లుండు రద్దానిఁ దాల్చె నేని
యఖిలపాపముక్తుఁ డైనాగభూషుని, సన్నిధిలో నుండు శాశ్వతముగ
- గీ. నతనినామంబు వినినంత నహిగణంబు, గడగడ వడంకు చుండు నెప్పుడును గూడ నతఁడు దిగు మని వచియించునంతలోన, నెట్టివిష మేని దిగిపోవు నెక్కుకుండ. 2105
- సీ. అప్తవక్త్రము వినాయకుండు తద్ధారణ, మున నశేషాఘంబులును నశించి యుత్తమలోకంబు నొందు నెవ్వం డేని, వాని కేజన్మమం దైన గూడఁ గలుగదు విఘ్నంబు గలుగదు మార్త్యంబు, గలుగదు జాడ్యంబు గలుగ దఘము కిలుగదు బుద్ధివై కల్యంబు కలుగదు, లేఖనలోపంబు లేశ మేని
- గీ. భైరవుండు నవవక్త్రము పాయు దాని, ధారణంబున నఘములు దానివలనఁ బొంది మత్తుల్యబలమును బొలుచు వాడు, రజతగిరిపైఁ బునరన్మరహితుఁ డగుచు.
- గీ. దశముఖంబు గణేశుండు దానిఁ దాల్చి, సకలసంసేవ్యుఁ డగుచు మత్స్యవిధమందు నావలె గణాధినాథుం డైనలువుమెఱియు, వానిఁ జూచిన బాపముల్ వణకు చుండు.
- సీ. ఏకాదశాననం బెనగు నేకాదశ, రుద్రాత్మకముగఁ దద్భద్రమూర్తి ధరియించు నెడల నిత్యంబును శిఖయందు, సకలపాపములును సమసిపోయి

శతకోటిగోదానజఫలంబు హయమేన, కోటిగోదానజఫలంబు హయమేన

నపునరావృత్తి యై యెపుడును నాయెంద, నిసియించు దేవతావంద్యుఁ డగుదు

గీ. ద్వాదశాదిత్యమయము ద్వాదశముఖంబు, కింఁమున దానిఁ దాల్చినఁ గలుష మెల్ల
నడఁగి రవిలోకమును జెందు నతిని క'గ్నిభయము బారిద్ర్యమును వ్యాధిభయము లేదు

సీ. శంతముండు శ్రయోదశముఖంబు దానిని, దాల్చిన సర్వపాతకము లడఁగు

ధాతువాదమును సుధారసాయనమును, బాదుకలును సిద్ధి బడయు దానఁ

బ్రాహ్మిండు నక్షియం బగుస్వర్గమును వాడఁ, దేవతాధిక స్థానతేజాతోడ

శివశక్తిసింహ మై చెలఁగుఁ జతుర్దశ, ముఖము దానిని మూర్ధమునను గాని

గీ. భుజమునను గాని తాల్చిన బోయి సకల, పాతకములను బుద్ధ్యప్రభావమునను

శక్తి నాలోన నిమిడినదాయ నాతఁ, డై క్రమమును జెందు నాలోన నంతమందు.

గీ. మంత్ర మేదియు లేకుండ మానవుండు, ధారణము చేయునెడల రుద్రాక్షమాలఁ

బై నిఁ జెప్పినశక్తులు వడయు నిక, మంత్రయు క్తంబుగాఁ దాల్చి మహిమ యెంతొ.

వ. మంత్రధారణవిధానముం జెప్పెద వినుము. “ఓంరుద్ర” యని యేకముఖంబును

“నోం ఖి”మ్మని ద్విముఖంబును “నోం వ్ర”మ్మని త్రిముఖంబును “నోం హ్రీ”మ్మని

చతుర్ముఖంబును “నోం హ్రా”మ్మని పంచముఖంబును “నోం హ్రూ”మ్మని

షణ్ముఖంబును “నోం హ్రా” యని సప్తముఖంబును “నోం క”మ్మని యష్టముఖంబును

“నోం జూ”మ్మని నవముఖంబును “నోం క్షీ”మ్మని దశముఖంబును “నోం శ్రీ”మ్మని

యేకాదశముఖంబును “నోం హ్రా”మ్మని ద్వాదశముఖంబును “నోం క్షీ”మ్మని

త్రయోదశముఖంబును “నోం త్రా”మ్మని చతుర్దశముఖంబును ధరింయింప దగు.

చతుర్దశవిధరుద్రాక్షములను ధరించినవాడు మత్సమానుండు. 2111

క. ధరించి శిరమునందును, నురంబునను నక్షిమాల నుర్విని నడవన్

జరణమునకుఁ జరణమునకుఁ, దురంగమేధఫల మొందుదురు పుణ్యాత్ముల్. 2112

గీ. భ్రష్టుఁ డైనను గర్హకర్మస్థుఁ డైన, నైన నుచ్చిష్టుండును నెట్టి డైన గాని

తనువుఁ దొఱగిన రుద్రాక్షధారి యగుచు, ననఘుఁ డై మత్పదంబున కరుగుజెంచు.

గీ. ఏటికి బహుకలు వచింతం నిక వినుము, కడకు శ్వాపద మేనియుఁ గంతబద్ధ

మైనరుద్రాక్షతోడను మేను విడిచె, నేని నాచూపమును జెందు నిది నిజంబు. 2114

క. కాపున రుద్రాక్షంబుల, నేవిధమునఁ దాలించినను నెల్ల యఘంబుల్

పోవుటయె కాక తుభములు, కావలసినయట్లు గలుగుఁ గలకాలంబుల్. 2115

వ. మీడి నివృత్త్యనంబుగా నే నొక్కయితిహాసముం జెప్పెద వినుము. 2116

సీ. పూర్వము ముఖదేశమునయందు నరుగుచు, వాణిజ్యమున కొకతై శ్రమమైయుండు

నాకొకప్పుడు నై నచెట్టుపై, నాడెడియొకప్రేత నట్టె చూచి

యెవలెపు నీ వాడ నేల యీచెట్టుపై, నని యడుగఁగఁ ప్రేత యుద్ధిని గాఁచి

యశనిపాతమున నుండు నొంది నీ, నగుదువు నాభర్త వని యెఱిగి

- గీ. యాడు చుంటి మహానంద మంకురింప, నని పలుకు చుండ నొకపిడు గలనిమిఁడఁ
బడుటయును వాఁడు ప్రాణముల్ వాసి యచటఁ, బడియోరుద్రాక్షుండంబుపై ని నంత.
- గీ. అరిగి నాభటు లచ్చటి కతిరయమున, మహితరుద్రాక్షుండంబున్నపుఁతఁ
డైనయావై శ్ర్యసుతుని నత్యాదరమునఁ, దోడుకొని వచ్చి చేను సంతోష మొంద.
- గీ. ఏమియు నెఱుంగనట్టివాఁ డేగుడెంచె, మత్పదంబున ఁటిసంస్పర్శముననె
యింక రుద్రాక్షమహిమంబు నెఱిగి దానిఁ, దాల్చురఁడు ఁంగుఁగలమును దరమె చెప్పు
- క. ఈరుద్రాక్షమహత్త్వము, నోహార వచించుపావనుండును శ్రద్ధా
గౌరవము లెనఁగి వినియెడి, వారును మత్పదముఁ జేరువారె ఁమారా. 2120
- వ. అని చెప్పుటయుఁ గార్తికేయండు పరమానందముం జెందె. 2121
- క. అనవుడు శిష్యులు హర్షిం, బను బెది మహానుభావ ముద మయ్యెను నీ
వినిచినదానను మా కం, కను ధాత్రీమహిమ వినఁగఁ గాఁక్ష జనించెన్. 2122
- గీ. అని యడుగుటయు వ్యాసుఁ డిట్లనియె శిష్యు, లార యిప్పుడ మీరు నన్నుడిగినట్లు
యడుగ శిఖివాహనుండు ము న్నవ్వుమూర్తి, సీశ్వరుండు కిమారుచ కట్టు లనియె.

—: ఆ మ ల ఁ మా హా త్మ్య క ర న ము —

- సీ. స్కంద ధాత్రీమహిజమువంటివృక్షంబు, కానరాదు ధరిత్రిపై ని నొండు
ధాత్రీమహిరుహస్థాపకం డగువాఁడు, గర్భవానవృథఁ గనఁకు మరల
భక్షించునెడలఁ దత్ఫలము పూర్వార్విర్జిత, కలుషంబు లెల్లను విలయ మొందు
దానిచే నాయువు ధర్మసంచయమును, బడయు ధాత్రీఫలభక్షకుండు
- గీ. క్రీతీకర మచ్యుతునకు ధాత్రీఫలంబు, దాని నై వేద్య మొనరించె నేని దానఁ
జెందుసంతృప్తి జెందఁడు శ్రీధవుండు, వ్రడసోపేత మైనభోజనమువలన. 2124
- గీ. మాధవప్రియ మైనరూమలకవృక్ష, మెచట నుండునొ లక్ష్మీయు నచట నుండుఁ
బోలఁ జాలవు దానిని బుష్కరమును, గాళియును గంగయును బ్రయాగమును గయయు
- క. ధాత్రీనామోచ్చరణ, మాత్రంబున నుండు నెడుట మాధవుఁ డింకన్
ధాత్రీదర్శనఫలమును, ధాత్రీసంస్పర్శఫలముఁ దరమె వచింపన్. 2126
- గీ. స్తస్యమును వారు త్రావరు తల్లికడను, మరల ధాత్రీద్రవమున నెవ్వరికిరోరు
హములు రంజితమగునొ నిత్యమును నెవరి, యింట నుండునొ ధాత్రీమహిరుహంబు.
- క. ఆమలక ముండుచోటను, దామోదరుఁ డుండు నేను ధాత్రీయు నమర
స్వామియు సమ స్తసురలును, నేమరక వసింతు మతనియిరు గెడలుండున్. 2128
- గీ. దేవతల నెల్ల దనయింట సిరము గాఁగ, నిలికికొన నెంచునెడల నామలకతరువు
నొక్కదానిని నింటిలో నుంచికొనినఁ, జాలు నద్దాన సకలవాంఛలును దీరు. 2129
- క. ఆమలకతరువుక్రిందను, దామోదరునకుఁ బ్రతుష్ఠి తనరారంగన్
నేమంబున వర్చించిన, యౌమరులను విష్ణుభవనమం దతఁ డుండున్. 2130

- క. మానులకును యోగులకును, జ్ఞానులకును గలుగునట్టిసన్నిధి గలుగునట్లు
మానవులకు నేపించిన, ధ్యానించిన మూరుకొనిన ధాత్రీతరువుక్. 2131
- క. క్రతువులచే నుపవాస, వ్రతములచే బుణ్యతీర్థవాసంబులచే
జతపడెడినుగతి గలుగును, సత్తతంబును ధాత్రీపూజ సలిపియెడల. 2132
- ఆ. రదనశూన్య డై నగవి యెక్కరుడు డక్క, నమరు లెనరు గూడ నామలనము
నుజ్జగింప నొల్ల చూర్ధ్వోర్ధ్వగతులకు, నది నిదాన మైన దగుటకేసి. 2133
- సీ. సంభవించును వ్యాధి సంత్రాంతియం దగు, నవమియగు దాచుస్యనాశనము
షష్ఠియందు నవత్యసంక్షయంబు ఘటిల్లు, శమియించు భృగవసరిమును లక్ష్మ్య
భానువారమున భార్యానాశనాయర్వి, నాశనధననాశనములు గలుగు
బ్రతిపద్దినంబున మతి చెడు నొదవు న, ర్వనినాశనం బమావాస్యయగును
- ఆ. గాన గూడ వేట్టివానికి నేనియు, వెనుక జెప్పబడినదినములను
నాచరించుటయును నామలకన్నాన, మారగించుటయును నామలకము. 2134
- సీ. దేహంబునందు ధాత్రీద్రవంబును రాచి, కొని న్నాన మాచరించిన నరుగుడు
సర్వపాపములును నమసి స్వర్గము నొందు, వాని గాంచిన వేట్టిహిను లేని
పాపనత్వంబును బడయుదు రాతండా, పదపదంబున యజ్ఞ ఫలము జెందు
మృతు డై నమర్తునిశ్రుతినాసికాతుండ, మునను ధాత్రీఫలం బునిచె నేని
- గీ. తత్ఫలస్పర్శమునను నాతండు సకల, కలుషనిర్మూక్త డై విష్ణునిలయమునకు
నరుగు నప్పుడే విష్ణురథాధిపాధు, డగుచు ధాత్రీమహత్త్వ మే మనగ వచ్చు.
- సీ. ఒక్కనాడు నిషాదు డొకడు పూర్వము మృగ, యార్థంబు వనమున కరిగి యచట
మృగపక్షిగణముల డెగటార్చి శ్రమ చెంది, దాహ మై సలిల మత్తజిని లేమి
నట గనంబడునొక్కయామలకము నెక్కి, తత్ఫలంబును గోసి తత్ ఫలంబు
తద్రసంబును గ్రోలి డై వికంబుగను నా, పాదపంబుననుండి పడి గతించె
- గీ. నతని గొనిపోవ యమదూత లరుగుడెంచి, వానిదరి కేగ లేక యవ్వని వసిండు
మునులకడ కేగి యానిషాదునిమహత్త్వ, మేమి యని వేడంటయు వార లిట్లు లనిరి.
- సీ. అంతకభటులార యతడు సావను డయ్యె, ధాత్రీఫలసిద్ధిద్రవము గ్రోలి
వానిని ముట్ట మీవశము గా దేగుడు, సురలోకమున కేగునుకృతి యతడు
నావుడు వార లందఱును నేగిరి యంత, నచటికి విచ్చేసి యమరభటులు
వానిని దివ్యవిమానంబునం దుంచు, కొని విష్ణుమందిరంబునకు జనిరి
- గీ. యని వచింపంగ సంతసంబున గుహండు, చనియె నావుడు శిష్యులు సంతసించి
దేవ యశ్వత్థమహిమంబు దెలుపు మింక, నని యడుగ నిట్లు వాక్రుచ్చె నమ్మహర్షి
- అశ్వత్థమహాత్మ్యము —
- గీ. అవని నశ్వత్థమును నాటినట్టివారి, కొదవుపుణ్యంబు క్రతుశత మొనరిచినను
బుత్రశతమును గనినను బొంద లేడు, దానిమహిమంబు వానిలో లేనికతన. 2138

- గీ. ఉష్ణకాలంబునను ఛాయ నొసంగి దేవ, తలకు గోవులకును బ్రాహ్మణులకు సకల
జంతువులకును సంతృప్తి సలావునట్టి, తరువు లే దొండు సిద్ధులతరువుకంటె. 2139
- సీ. అశ్వత్థమును సలిగాశయతటమున, నాటి తద్వృద్ధి యొనర్చె నేని
పర్వపర్వమున నాపాదపంబుననుండి, సలింబునం బడుఫలము తెల్లఁ
బిండంబులుగఁ గొని పితృదేవతలు మహా, ప్రవహ మొందుదురు తద్భక్షణమున
దానిచే నిహపరసానంబులందును, సమకూరు భద్రముల్ స్థాపకునకు
- గీ. దానిఫలములు పక్షిసంతతులు తినుట, వలన శతకోటిభూనుపర్వలకుఁ దృప్తిఁ
గలుగఁజేసినఫల మొండఁ గలుగు దానఁ, బ్రాప్త మగు నక్షయం బైనబ్రహ్మపదము.
- గీ. ఒక్కయశ్వత్థవృక్షంబు నుద్వీయందు, స్థాపనముచేయునెడల సంతానవైశ్య
లోపమును దానధర్మాదిలోపజనిత, పాపములును ఘటిల్లవు స్థాపకునకు. 2141
- సీ. అశ్వత్థమును జూచినంతమాత్రంబున, దూరీకృతం బగు దురిత మెల్లఁ
జేయక స్నానంబు స్పృశియించునెడఁ జల, దశమును స్నానజఫలము గలుగు
దేవతాత్వంబు ప్రాప్తించు బోధిద్రుమం, ఋను స్నాన మొనరించి ముట్టికొనినఁ
జేసినయెడఁ బ్రదక్షిణము సిద్ధులమున, కాయురారోగ్యభాగ్యంబు లొదవుఁ
- గీ. దప్తము హంతంబు నుతము దత్తమును గుంజ, రాశనాభ్యాశమున నగు నమితఫలము
మూలమున విష్ణువును మధ్యమున శివుండు, ధాత యగ్రంబునందును దాని కుంట.
- గీ. అయుతగోదానము లొనర్చినట్టిఫలము, గలుగు సప్తపదక్షిణంబులను గుంజ
రాశనమున కొనర్చిన ననుదినంబు, నధికముగఁ జేయునెడఁ గల్గు నధికఫలము. 2143
- క. చలదశమునకం బోసిన, సలింబు ప్రదక్షిణములు సలిపినను సప
ర్యలు చేసిన నఖిలసుఖం, బుల నిహమునఁ బొంది తుదకు ముక్తిం జెందుకొ. 2144
- క. ఒకపిప్పలమె త్రిమూర్త్యా, త్తక మగువృక్షంబు నిఖిలతరువులలోనక
సుకముల నొండఁగ మదిఁ గో, రికి గలిగినవారు పరిహరింపరు దానికొ. 2145
- క. చలదశమూలచ్ఛేదము, సలిపినవారలకుఁ గల్పశతమున కై నక
గలుగదు దారుణనరకం, బులనుండి విముక్తి పాపమూర్తులు వారల్. 2146
- క. చలదశశాఖలు విడిచిన, ఖలుఁ డొకకల్పంబువఱకుఁ గనజాలనిబా
ధలు వడి దుర్భరనరకం, బులలోపలఁ దుదకుఁ బుట్టుఁ బుల్కనజాతికొ. 2147
- క. అనపుడు సంతేవాసులు, మనమున సంతోష మొంది మహాసీయ సురా
ర్చన చేయఁ దలఁచినపు డె, వ్వని ముందుగఁ బూజచేయవలయునొ చెపుమా. 2148
- వ. అని యడుగుటయు ద్వైపాయనుండు వారల కి ట్లనియె.

—: ప్రథమ పూజ్య దేవతానిరూపణము —

- సీ. ఒకనాఁడు దేవత లుమకడ కేతెంచి, ప్రణమిల్లి తత్పాదపద్మములకు
నమృతవినిర్మితం బైనమోదక మొక్కఁ, డర్పించి యామె కత్యాదరమునఁ

- గొని తదాజ్ఞ ను దివంబున కేగి రంతటఁ, బౌర్వతి శర్వునిపజ్జ కరిగి
 షిలిపించి తనతనయులను వినాయక, స్కందుల నామోదకమును జూచి
- గీ. తనయులార మహాబుద్ధి యనెడిపేరు, గొనిన దీమోదకము దీనిఁ దినినయెడలఁ
 గలుగు నమరత్వ మఖిలవిద్యలు లభించు, సమధికర బగులేఖనశక్తి యొదవు. 2150
- క. అని చెప్పటయును నా కి, మృని గణపతి యడిగె స్కందుఁ డడిగెను నా కి
 మృని యంతటఁ బౌర్వతి యి, ట్లనియెను వారిలను జూచి మోహదమున. 2151
- సీ. ఆత్మజలార ధర్మాధికం డగువాని, కిచ్చెద మీలోన నెనని కేని
 యని పల్కుటయును వెంటనే బర్హిణము నెక్కి, యేగి తీర్థంబులగు బెల్లఁ గ్రుక్క
 చేసి ధర్మాప్రదక్షిణము పాణ్ణాతురుం, డేసెంచి పార్వతియెదుట నిలిపె
 దల్లిదండ్రులకుఁ బ్రదక్షిణం బొనరించి, యుమముగను నిలిచె లంబోదరునకు
- గీ. నపుడు శర్వాణి శర్వునియాజ్ఞ వడసి, మోదకంబు నొసంగి లంబోదరునకు
 నఖిలకార్యంబులందును నగ్రపూజ, పొందునట్లు వరం బిచ్చె బూజ్యుఁ డగుట.
- గీ. అంతట మహేశ్వరుండు ధర్మాధికత్వ, మును వహించినకారణంబునను వారి
 ణాననునకు గణాధిపత్వము నొసంగె, చేలుపులు తాపసులును మే లేమి లనగి.
- క. ఆరాధించిన నక్తా, హారం డగుచును జతుర్థియం దెవఁ డేనికా
 పేరంబుని విఘ్నము చే, కూరిక సిద్ధించు సతఁడు కోరినకోర్కు ల్. 2154
- వ. “ఓన్న మోగణపతయో”యనుమంత్రంబు నుచ్చరించి యేకదంతగణపతివిఘ్న రాజలంబ
 తుండఁ గజానన ద్వైమాతూర పేరంబగణాధిపవినాయక చారుకర్ణ పశుపాల భవాత్మజ
 లనుద్వాదశనామంబులను బ్రతిదినంబును బ్రాతఃకాలంబునఁ బఠించె నేని. 2155
- గీ. వశ్య మగు సర్వలోకంబు వ్యాధు లెల్లఁ, ఏలఁగు విఘ్నంబు లేనియుఁ గలుగకుండుఁ
 బాపము లడంగుఁ బై శాచబాధ లుడుగు, నత్యుత్పర్గ మొనగూడు సంతమందు.
- వ. మఱియును. 2157
- సీ. ఏకదంతునకు మహాకాయునకుఁ దప్త, కాంచనసన్నిభాకారునకును
 బాలేందుమౌళికి భక్తిగమ్యున కంబి, కాహ్లాదయానందకారకునకుఁ
 జిత్రరత్న విచిత్రగాత్రున కప్పర, సిద్ధగంధర్వాదివేదితునకు
 సఖిలాంతరాయాపహారికి నాగయ, జ్ఞోవవీతునకు లంబోదరునకు
- గీ. వరదునకు మూషికోత్తమవాహనునకు, విబుధనుతునకు మాతృకావేష్టితునకు
 సరకతారకునకు గణనాయకునకు, వారణాస్యున కొనరింతు వందనములు. 2158
- క. పాశాంతుశధరునకు ఖిల, నాశకునకు శూర్పకర్ణునకు నిజపదభ
 క్తాశాపూరకునకు వి, ఘ్నేశునకు వినాయకునకు నెరఁగెడు నపుడుకా. 2159
- క. అని యాచింతింపఁ గలనా, ధను కనుదినమును సమస్కృతము చేసెడిజా
 రును హోతృత్వకామ్యుత, యును హోతృత్వకామ్యు బుద్ధులు పుట్టికా. 2160

వ. మృత్తికయందుఁ గాని చీత్రంబునందుఁ గాని ద్వారదారువునందుఁ గాని ప్రస్తరంబు
నందుఁ గాని పాత్రంబునందుఁ గాని ప్రతిమయందుఁ గాని గణపతిస్వరూపంబు నేర్ప
ఱిచి విధివిధానంబునం బూజించె నేని సర్వవిఘ్నప్రశాంతియును సకలబాధానివృత్తి
యును సర్వకార్యసిద్ధియునుం గలుగు. 2161

క. ఒనరింపనియెడ హేరం, బునిపూజను మొదటఁ గార్యములయందు నెవం
డును గూడఁ బూర్ణసిద్ధిని, గనలేమియె కాక చెందుఁ గడుఁ గప్టములక. 2162

ఆ. చలిపె నేని పూజ సామజాననునకు, మరల మరల సిద్ధి మరల మరల
విద్య మరల మరల విశ్వవిఖ్యాతియు, సంభవించు జన్మజన్మమునను. 2163

గీ. భరతవర్షంబునం దుండుఁ గరిముఖుండు, ధరను తాపిత్యదక్షిణాతటమునందు
లింగరూపంబునను భజింపంగ నతని, బ్రహ్మహత్యాదిసకలపాపములు తొలఁగు.

క. గరితకు వైధవ్యంబును, బురుషునకు సతీవియోగమును గల్గదు కం
జరముఖునిపూజ చేసిన, బరమరహస్యంబు తెలియఁబఱిచితి మీకుక. 2165

—: హిరణ్యాక్షవధవృత్తాంతకథనము :—

సీ. మును హిరణ్యాక్షుండు తనదైత్యసైన్యంబు, తోడను సురలపై దాడివెడలి
యమరుల నెల్లఁ జెండాడి దేవేంద్రుని, సింహాసనము నధిష్ఠింప నపుడు
వరశతంబు దేవత లెల్ల నిర్విర్యు, లగుచుఁ గప్పంబుల ననుభవించి
కడకు భూతేశునికడ కేగి విన్నవం, బొనరింపఁ దమకుఁ గల్గినయవస్థ

గీ. నీశ్వరుండు వారి నీక్షించి యిట్లు లనియె, నదితినందనులార మీ రాహంబు
చేయుటకు ముందుఁ బూజను జేయ రైతి, రేకదంతున కదియె మీ కింత దెచ్చె.

గీ. కార్యముఖమునఁ దెలియక కాని తెలిసి, కాని మఱి యేకతంబునఁ గాని విఘ్న
నాయకునిపూజ నెవ రేని చేయ రేని, యన్నిటను వారికిఁ బరాజయంబు గలుగు.

క. తావున నిప్పుడు పూజక, గావింపుడు విఘ్ననాథునకు దాన జయం
బావహిలు మీకు రణమున, నావుడు హరమును జెంది నాకనివాసుల్. 2168

సీ. విధివిధానంబున విఘ్నేశ్వరునిపూజ, గావించి బహుభక్తిభావ మొదవ
దద్బలంబునఁ జక్రధరునిసాహాయ్యంబు, బడసి యుద్ధోత్సాహభరితు లగుచు
బయలుదేరి నిశాటబలముపైఁ బడుటయు, సన్నద్ధ మై దైత్యసైన్య మెల్ల
ననిమిషులను నుఱుమాడ నారంభింప, దొడగిరి సోదలు దైత్యుల వధింప

గీ. నపుడు ఘోరరణం బయ్యె నసురులకును, దేవతలకును దద్విరరావములను
గగనము ప్రతిధ్వనింప లోకంబు లెల్ల, డిల్లపా టొండ దిక్కుటల్ తల్లడిల్లు. 2169

వ. ఆరణ్యంబునందు మృత్యు లై నదేవయోధుల నెల్ల మృత్యుకామధిపతాగంబులచే సూరా
చాక్షుం డగుబృహస్పతియును దేవదైత్యులును బ్రదికింపుఁ చుండ దేవతలకు భయ,
ణంబు లేనివార లై నిర్వక్రపరాక్రమంబున దైత్యయోధుల నుఱుమాడఁ దొడంగిరి.

- క. అంతట దానపు లెల్ల ది, గంతములకుఁ బటవఁ దొడఁగి రత్నంతభఁనూ
క్రాంతాంతరు లగుమఁ గడున్, సంతసమున సురలు జయనినాదము సలుపన్. 2171
- ఆ. అపుడు కాలకేయుఁ డనుడై తృప్తనాని, స్వందనంబు నెక్కి- చాపహస్తంఁ
డగుచు బయలుదేఱి యమరసైన్యము నెల్ల, హతమొనర్పఁ దొడఁగె నమితముగను.
- ఉ. అప్పుడు కాలకేయునిశరాహతి కోరువ లేక యెట్టులున్
దప్పికొనంగఁ జాలకయుఁ దల్లడ మొందుచు నుండఁ దేవతల్
గప్పనఁ జాపబాణములు గైకొని చిత్రరథుండు వచ్చి లో
నుప్పతిలంగఁ గ్రోధము లయోగ్రునితీరునఁ బ్రజ్వరిల్లుచున్. 2173
- సీ. కాలానలమువోలెఁ గ్రాలెడునొకకోలఁ, గాలకేయునితోఁమ్ము గాడ నేసె
నామార్గణ మున ని ట్ట ట్టయి కాలకే, యుండు ధైర్యముఁ బాయకుండ నిలిచి
గంధర్వపతిమీఁదఁ గాండవర్షంబును, గురియించె జడివాన కురిసిన్లు
చిత్రరథుం డొక్క-చిత్రమార్గణమున, ఖండించి యవి ఖండఖండములుగ
- గీ. విశిఖదశకంబునను వానివిల్లు దునిమి, మూఁడుబాణంబుల లలాటమునను నైదు
శరముల నురంబునను సప్తసాయకముల, నాభిదేశంబునందును నాట నేసె. 2174
- గీ. అంతఁ జేష్టులు దక్కి సైన్యాధినేత, పుడమిపైఁ బడి క్షణకాలముననె తెలిసి
కేలఁ గీలించి కాలాగ్నికేలవోని, యొకమహాశక్తి నతనిపై నూచి వైచె. 2175
- క. దానను విభిన్నగాత్రుం, డైనను గంధర్వనాథుఁ డలయక తణ్ణే
నానిరధసైన్యంబుల, నే నమ్ముల నలిగ నేసి యిలపైఁ గూల్చెన్. 2176
- ఆ. అంతఁ గాలకేయుఁ డపగతచాపర, ధాశ్వఁ డయ్యుఁ బాయ కాత్మధృతిని
ముద్గరంబు హస్తమునఁ బట్టికొని దూఁకె, సంతకుండువోలె నతనిపైకి. 2177
- ఆ. అప్పు డంతకాంతకారమును దాల్చి, చిత్రరథుండు వానిశిరము నర్థ
చంద్రసాయకమునఁ జక్క-డంపఁగ వాడు, పర్వతంబువోలె బడియె నిలను. 2178
- సీ. అపుడు జయధ్వను లాహ్లాదమునఁ జేయ, నమరు లెల్లరుఁ బ్రధనాంగణమున
నది విని తద్భాగిత యైనకాలేయుండు, కావించుచును సింహగరనంబు
ధృతముద్గరం డయి యేతెంచు చుండంగఁ, బ్రజవంబునను జిత్రరథునిఁ గూల్చి
నడుమ నడ్డుగ వచ్చి నాకాధిపతిపుత్రుఁ, డగుజయంతండు వాని నాఱి యచట
- గీ. దానవాధమ నాచేతఁ దగులువడితి, వెందు బోయెదు బడిశమునందు బడిన
చేప తప్పించుకొనునె నీచేప యడఁతు, నని వచింపంగఁ గాలేయుఁ డాగ్రహించి. 2179
- గీ. పాశశాసనివడుంబు పగిలిపోవ, వ్రేసె ముద్గరమున నొక్క-వ్రేలు దాన
బడియక జయంతం డొకతీవ్రసాయకమున, వ్రయ్యలుగఁ జేసె నాడై తృప్తవరునిమేరు;
- గీ. అంతటను వార లిరువుర కాఁచరాని, యాహవం బయ్యె లోకభయంకరముగఁ
గడకుఁ గాలేయునిశిరంబు గత్తిరించె, జంద్రహాసంబుతోడ మహేంద్రనుతండు. 2181

- క. అంతట దేవత లెల్లరు, సూర్యోషముతోడఁ జేయ సాగిరి దనుజు
స్వాతములు బెగ్గడిల్ల న, నంతపడం బగలఁగను జయధ్వనములన్. 2182
- సీ. అప్పుడు మహాబలుం డై నబలాసురుడు, డమితుకోపంబుచే నరుగుదెంచి
శరవర్షమున ముంచి సురబలంబుల నెల్ల, ఛిన్నభిన్నంబుగాఁ జెదరఁగొట్టె
నది చూచి క్రోధతామ్రాక్షుఁ డై శక్రుండు, ప్రహసంబు గావించి బలునితోడఁ
గడకు నాతనికార్ముకము నొక్కకోలను, ఖండించి యొక్క-మార్గణముచేతఁ
- గీ. దునియలుగఁ జేసి తద్రథంబును దదీయ, రథహాయంబుల నాల్గునారాచములను
జక్క-డఁచి వానితల నొక్క-సాయకమున, నఱక బలుఁ డిలఁ గూల్చి ప్రాణములు విడిచె.
- సీ. అంతట నముచి మహాగ్రహంబున నొక్క, కేల బాణము లొక్క-కేల గదను
దాల్చి కాలాగ్నివోలె జ్వలించుచు, నరుదెంచి గదతోడ నభ్రగజము
వ్రేసి యయ్యది యుద్ధనిముఖంబు గా నేసె, నారాచములఁ బురందరునిమేన
నాయమ్ములు నిశాటమాయచే జలగ లై, త్రావంగఁ దొడఁగెఁ దద్రక్త మెల్ల
- గీ. నప్పు డేమియుఁ దోఁపమి నమరనేత, ఖిన్నుఁ డై యుండ హరి వచ్చి కేలఁ గ్రాలు
చక్రమునఁ దత్తనూలగ్నజంతుచయము, నెల్ల ఛేదించి తద్బాధ లెల్ల నుడిపె. 2184
- క. అంతటఁ బురందరుం డ, త్యంతోత్సాహప్రపూరితాంతరుఁ డగుచున్
వంతగ-వజ్రాయుధమున, దంతివలెఁ గెరలునముచితల ఖండించెన్. 2185
- ఆ. అప్పుడు పుష్పవృష్టి యాకసముననుండి, కురిసె నమరు లెల్ల గుంపు గూడి
త్రిదివనాయకుని నుతింపంగఁ దొడఁగిరి, పఱవసాగె నసురబలము లెల్ల. 2186
- సీ. అప్పుడు భ్రాతృవధాశర్ణనవ్యధా, పరితప్తుఁ డై ముచి యరుగుదెంచి
కాలానలోపమజ్వాలాప్రదీప్తంబు, లై నతోలలు చాపమందుఁ గూర్చి
నముచిసూదనునిమేనను నేసె నాటంగ, నవి తాకి వజ్ర బిట్టార్చి రేఁగి
ముచిమీఁద శరశతంబును గ్రుమ్మరింపంగ, నవి యెల్ల నశమనె యతఁడు త్రుంచి
- గీ. దశశరంబుల నై రావతిమును నేడు, కోలలను చాతలిని దుప్పదూలఁ గొట్టి
కరమునం బట్టి త్రిపూచు గదను వజ్ర, నడఁప వచ్చుచు నుండ నిరంకుశముగ. 2187
- క. అది గ్రహియించి మహేంద్రుండు, భిదురంబున వానిశిరము భేదింపఁగ వాఁ
డదరంగ భూమి యెల్లను, గదనసలమందుఁ బడియె గతజీవుం డై. 2188
- సీ. అంతటఁ దారేయుఁ డపరిమితక్రోధ, తామ్రాక్షుఁ డై పురందరునిఁ గెడప
వాయువేగంబున వచ్చు చుండఁగ క్రొంచ, దారణం డాతని దారి నాఁగి
దానవాధమ నన్ను దప్పించుకొని పోవఁ, గలిగిన నింద్రునికడకుఁ బొమ్ము
నాపుడు గుహ చిక్కినాడవు నాతండ్రి, యగుతారకునిఁ జంపినట్లు కాదు
- గీ. నిలుపు విప్పుడె నాచేత నీవు మ్రుందు, కాల మేతెంచె నని పల్కి గదను ద్రిప్పి
యతనిఁ గొట్టెను దారేయుఁ డదర దెసలు, తత్ప్రహరంబునను రేఁగి తారకారి. 2189

- గీ. కాలమృత్యుసమం బై సకాల మూని, యసురునురమునఁ బొడిచిన నరు ణ్ణాని
 లురలి యేర్లయి ప్రవహించె నొక్క-మొగిని, నపుచు తానేయు నెఱుంగు నీవ్రహ్మ డగుదు
- క. మును దాను ఘోరతపము, బొనరించి మహాస్రమునమున ధిలెనుకొ
 గొనినట్టికత్తి చేకొని, యనలభవునిమోద వై చె నమరుల నెఱుంగు. 2191
- సీ. ఆశక్తి తనమోది కరుదెంచునంతలో, నతిభీకరాకారుఁ డగును ననుబుద
 విశ్వలయంబు గావించెడితనశక్తి, గైకొని డెడిచ లోకిములు బిగిడి
 నాశక్తి తీవ్రున నరిగి మండుచు వచ్చు, దానవశక్తిని దెలుపుచు
 తారకాత్మజునిమ స్తకమును ఛేదించి, క్రమ్మల స్కందమునెఱుంగు నెఱుంగు
- గీ. నంత దేవాతకుండు మహాశ్రువాణి, యగుచు నరులగుచు చుండుగా సంతోషగడు
 యుద్ధ మొనరించి వానితో నొక్క-దినము, కడకు దలఁపబడదే వాని సడిచి గుల్కెల్పు.
- సీ. అంతట దురరుఁ డతిభీకరాకారుఁ, డగుచు నేఱుచి కాలాగ్నినోళి
 గావించి ఘోరసంగ్రామ మంతకునితో, దచ్చక్తినిహతి సుఖంబు నొంద
 నపుడు దుర్ముఖుండు మహామర్షమున వచ్చి, యమునితో ఘోరయుద్ధము నొనర్చి
 తలఁపఁగఁచెతను నిన్నకంఠుఁడై, వసుధపై గూలె బర్హియునుతోటె
- గీ. నంత మధు వసురాక్షసుఁ డంతకునకు, భయము వుట్టగా నార్చును బాపాపాణి
 యగుచు నేతేర నమమనె యసురవైరి, యడ్డగించి దురాత్మ సీ వాగు మించట. 2193
- క. అని పలుకుటయును రోపం, బున మధురాత్రించరుండు మూఁడమ్ముల న
 వ్వనజాతునివక్షస్థుల, మున నాటగ నేసి యార్చె మొగ్గర మదరిక. 2194
- క. అంతట మాధవమధుల క, నంతపథంబునను వసుధయగును బ్రహ్మయ
 భ్రాంతికరం బగుయుద్ధం, బెంతయు వింతగను జరిగె నెల్లరు నెఱుంగు. 2195
- గీ. అఖలమామూవిదుం డగునానిశాటం, డొక్క-పరి శలసిరు డెలు రెముక్క-చూఱు
 కాళి యై భీషణముగ సంగరము చేసి, యోడి పరువెత్తుటయును గుహంబు చూచి.
- క. ధరియించి కేల శక్తిని, బరువెత్తుచు వచ్చి హరిని బరిమార్చంగఁ
 దొరకొనుటయు నవ్వచు వి, ప్రశశ్రవుం డనియె నిట్లు స్కందునితోడక. 2197
- గీ. స్కంద మధుమాయ నెఱుంగనితన నిట్టు, లుద్యమించితి నాతోడ యుద్ధమునకుఁ
 జూడు ముప్పరమున నుండి చూచు చున్న, వారు నీతల్లి దండ్రు లీఘోరరాము.
- క. అని చెప్పుటయుఁ గుమారుండు, కని తనజననీజనకుల గగనమునందుకొ
 దనుజునిమాయకు నచ్చెరు, వును జెందుచు మ్రొక్కి మాధవునకుకొ జనియెక.
- క. మధురాత్రించరు, డుప్పరముననుండి బహుశిలోచ్చయవితతికొ
 గురిసెను హరిపై, సుష్టుతిలగ భయము విబుధయోధుల కెల్లక. 2200
- గీ. జిహ్వాజ్వాలార్ద్రుండు మహాగ్రహమున, విడిచెను సుదర్శనము నది విలయవహ్ని
 మాడ్చి వుండుచు వడి నేగి మధునిగ్రహము, ద్రుంచి దై త్యాదికడకు నేలెంచె మరల,

వ. అంతట ఖడ్గహస్తం డై ధుంధువును గదాహస్తం డై సింధు వసుతదనుజుండును
శౌరితోడ ఘోరసంగ్రామంబు గావించి తుదకు విష్ణునందకంబుచే ధుంధువును శారి
గదాఘాతంబుచే సింధువును నిహతు లైరి.

2202

సీ. అంతట రాత్రించరాగణి యైనవృ, త్రుండు గజవాహనాహుండు డగుచు
గాలాంతకుండు నాఁగను వచ్చు చుండంగ, నైరావతారూఢుం డై బలారి
యడ్డగించుటయు వృతానురాధీశుండు, గద ద్రిప్పి కొట్టి నాత్రిదశవిభుని
నపుడు శత్రుత్వం దత్తనిపైఁ గురియించె, నాశుగవర్ష మల్పిద్యుతముగ

గీ. సంతటను వారి కిరువుర కిఖిలలోక, భయద మైనరణం బయ్యెఁ బ్రదరములను
శక్తులను శౌలముల నస్త్రుశస్త్రములను, బరిఘగనలను ముష్టుల బాహువులను.

క. గోత్రంబు లెల్ల వడికెను, ధాత్రితల మంతయును యథాయధ లయ్యె
వృత్తేంద్రరణంబునకు, వృత్తేంద్రరణంబె సాటి వే యేమిటికి.

2204

ఆ. అటు లభూతపూర్వ మైనసంగ్రామంబు, జరుగు చుండ వారి కిరువురకును
విగతచేష్టు లగుచు వీక్షించు చుండిరి, హరిహరాదిదానవారు లెల్ల.

2205

ఆ. అట్లు కొంతకాల మాయోధనము గాఁగ, విసిని తుట్టతుదకు విబుధనేత
లయయముండు వోలె లంఘించి వృత్తుని, కంధరమును దునిమె ఖడ్గమునను.

ఆ. అపుడు దనఁజు లెల్ల హాహనినాదముల్, చేయుచును భయంబుచేతఁ బజవ
సాగి రమరు లెల్ల జయనినాదములను, జలుప సాగి రధిసమ్మదమున.

2207

సీ. అప్పుడు తైపురి యత్యాగ్రహుబుతో, నేతెంచు చుండ గణేశ్వరుండు
వాని కడ్డుగ నిల్చి దానవాధమ నిల్వ, మిచట నెక్కడ కింక నేఁగఁగలవు
నీతండ్రి త్రిపురుండు నాతండ్రిచే మున్ను, వధియింపఁబడియెను వధ్యుఁ డగుఁటఁ
బ్రాప్తించు నీకును నాపాటె నాచేతఁ, దప్పక లోకబాధకుండ వగుట

గీ. నని వచింపంగఁ దైపురి యతనితోడ, నతిభయంకర మైనయాహవము చేసి
కడకు విఘ్నేశకాక్షేయకప్రభిన్ను, గాత్రుం డై కూలె గిరివోలె ధాత్రిమీఁద.

2208

వ. అంతట భద్రుండును సౌభద్రుండును భీషణుండును నిరరాంతకుండును గదాహస్త
లై యొక్కమాఱుగ వినాయకునిపైని గవియ విఘ్నేశ్వరుండు రాద్రాకారముం
దాల్చి భద్రుని పర్కవుతోడను సౌభద్రుని జంద్రహాసంబుతోడను భీషణుని గుతా
రంబుతోడను నిరరాంతకుని ఖడ్గంబుతోడను భిన్నగాత్రులం గావించి నేలం గూల్చె.

సీ. అంతటఁ గుంభమహానురుం డరుడెంచి, నైర్మతితోడ జన్యం బొనర్చి
తద్గదానిహతిచేతను భిన్నగాత్రుం డై, నేలపై వృక్షంబువోలె గూలె
నది చూచి జంభమహానురుం డేతెంచి, వజ్రతో ఘోరాహవం బొనర్చి
తద్వజ్రభిన్నమస్తకుఁ డయి నేలపై, వ్రాల్చి వెంటనె గతప్రాణు డయ్యె

- గీ. సంతటను సొంభింపి డెనునుసురసరుణ్డ, ముక్తికొని శక్తి సుప్రసాసిస్తే దినుగి
వానితోడను ఘోరాహావం పొనర్చి, తుదకు సస్మృతిగను నియమింపగా నీలకె.
- వ. అంతట సంగ్రహచయమదండనరాంశకు లాతినిపయిం బడుటయు మారిలను జూచుం
తుండు మూడుగోలచి నేలు గూలవైచె. భద్రబాహుమహాబాహునిగంధగంధ
భారికవల్లికశీము లనునేడురు మహాయోధులు వైశ్వసరునితో నసూహిబడిరి.
ఆరణ్యకనుఘోరాఘోరఘోరు లనునలుపురు మహాయోధులు బాహులేయుగడు
శక్తిచే సంహరించె. తురుతుగబగుసాధకాసాధననుగ్రేధు లనునేగురుమహాయోధులు
మార్తండునిచే వధింపంబడిరి. క్రూరక్రౌంచరణేశాసమోదసమ్మోదసమ్మోక్షు లను
మహాయోధుల గంధనాహుండు సంగరించె. ఏకాదశరుద్రులనూలములములచేతను
నష్టమనువులశరఘాతంబులచేతను మేఘుంబులకరకాసికరఘాతంబులచేతను గుబేరుని
గదాఘాతంబులచేతను శక్రునిభిదురఘాతంబులచేతను సుగంధనిశక్తిఘాతంబులచేతను
గణేశునివర్షఘాతంబులచేతను మాధవునిచక్రఘాతంబులచేతను యమునిదండఘాతం
బులచేతను మృత్యువుశక్తిప్రహరంబులచేతను వరుణునిపాశబంధంబులచేతను జగద్రుని
హిమానిచేతను సూర్యునిరశ్మిజాలంబులచేతను యక్షగంధర్వకిన్నరసిద్ధసాధ్యాదిదేవ
యోనులమహాయుధంబులచేతనుసనేకకోటిదైత్యదానవబృందంబులు నిహతంబు లయ్యె.
- గీ. అట్లు లుండంగ గని హిరణ్యాక్షు డపుడు, క్రోధసందీప్తనేత్రు డై కుతల మెల్ల
వడక సింహాసనమునుండి నడిగ డిగ్గి, రత్నగుంభిత మగుస్వర్ణరథము నెక్కి. 2212
- సీ. శరమును ధనువున సంధించి జగములు, తలకంగ సింహనాదగలు చేసి
ప్రసితం డై కంజరము పుష్కరిణి జొచ్చు, సగిదిని నిరరబలము జొచ్చి
చీల్చి నైంధవముల గూల్చి సింధురముల, రథముల నెత్తిచి సారథుల గెడపి
బృందారకబలంబు నెల్లను జీకాకు, పఱచి యెల్లరకును భయము గొలిపి
- గీ. వణ్ణుఖుని. బంచవింశతిసాయకముల, బంచదశబాణముల సురపతిని జిత్ర
రథుని వింశతిశరముల రాజరాజ, దశశిలీముఖముల నేసి తఱిమివై చి. 2213
- వ. యముని నిర్వదిసాలుగమ్ములచేతను రేమంతుని బంచబాణంబులచేతను మృత్యు
వును దశపుష్కంబులచేతను గంధవాహుని దశఖగంబులచేతను రుద్రులను షష్టి
కల్పబంబులచేతను వసువులను సప్తశిగంబులచేతను దెరల నేయుటయు నిర్జరులైర్లురును
దృత్వతాపంబునకు నిలువంజాలక పఱచు చుండ. 2214
- గీ. అచ్యుతండు చేతఁ బట్టి చక్రాయుధంబు, మైసతేయుని నెక్కి సత్వరము గాంగ,
నభయఘ్న, నొసంగును సుపర్వ లండఱకును, నేగుడైంది హిరణ్యాక్షుడైదుట్ట నిలిచె.
అంత హిరణ్యాక్షు డంబుజాక్షుని జూచి, గోపాలమావు చేకూడ నీకర్మ
సృష్టికే బ్రతిపృష్టి చేసిడినామమందు, నిలిచితి బ్రతికి డోగలవా యింద.

ననవుడు విష్ణు విట్లనియె దానవ చూపు, మొకసారి నీశక్తి యున్న దెల్ల
నావుడు దానవనాథుఁ డామాటకుఁ, గనులనుండి కృశానుకణము లురల

గీ. నాగ్రహముఁ జెంది తీక్షణసాయకశతంబు, పురిసె మేఘంబు వర్షంబు కరిసింజు
శౌరిపై నంత శార్ఙ్గ తచ్చరము లెల్లఁ, దునీమె నొకసాయకమున నద్భుతము గాఁగ.

క. తనకోలలు వై ఫల్యం, బును జెందుట దానవాధిపుం డుగ్రుం డై
వనజాతునిపై నొకయ, ద్రిని బెకలిచి వై చె నెల్లదెన లదరంగఁ. 2217

గీ. అప్పు డాయద్రి యశనితుల్యప్రవేగ, మునను జనుడెంచు చుండంగ మురరిపుండు
చూచు చున్నట్లు లుండియె చోద్యముగను, దాని గదచేతఁ జూర్ణము గా నొనర్చె.

సీ. అది కనుంగొని హిరణ్యాక్షుఁడు మఱియొక, పర్వతంబును శౌరిపైని వై చె
మరల గోవిందుఁ డాగిరిని జూర్ణము చేసి, నది చూచి చేగి దై త్యాధినేత
వరుస గా వేయిపర్వతములు హరిపైని, వై వంగ విష్ణువు వాని నెల్లఁ
బొడి నేయ దానవపుంగవుండు సహస్ర, బాహువులను దాల్చి భయదముగను

గీ. బట్టిసములను శక్తుల బాళములను, సాలముల ముద్గరంబుల శూలములను
బరిఘములఁ దోవరంబులఁ బ్రాసములను, నొక్కమాటుగ వైచె నవ్యుతపివీరొద.

క. ఆయా యధముల నెల్ల ని, రాయానంబుగను నొక్కయాశుగమున నా
రాయఁబడు ముక్కముక్కలు, చేయ హిరణ్యాక్షుఁ డపుడు సిబ్బిలిపడుచుఁ.

గీ. వ్యాఘ్రభల్లూకసింహసర్పాదివివిధ, జంతుమాయాస్త్రుతతులను శారిమీఁద
నేసె మాయూవి యగుట నాకృష్ణుఁ డొక్క, యమ్ముచే వాని నెల్ల దగ్ధ మొనర్చె.

శా. అంతఁ గ్రోధవిమోహితం డయి హిరణ్యాక్షుఁడు సురాధీశుఁ డా
క్కిం తై నక గ్రహియింపఁ జాలక హృషీకేశప్రభావంబు ద్వి
టాంఠారజ్వలనాయమానకరణోగ్రం బై నశక్తిక రమా
కాంతోరస్సలమందుఁ ద్రిస్త్రి వయఁడక గ్రవాద్యు లగ్నింపఁగఁ. 2222

మ. అపు డాశక్తిని నందకంబునను వ్రయ్యల్ చేసి గోపాలుఁ డ
స్రవనేతక బ్రహ్మంచి శూలమునఁ దచ్చాపంబు ఖండించి యొ
క్కపువత్సంబునఁ దచ్చతాంగమును ముక్కల్ చేసి యొక్కమున్నక
విపులాచక్రము దద్దెఱిల్లఁగను నవ్వేజ్జనిరరుల్ మెచ్చుగఁ. 2223

ఉ. అంతటఁ గ్రోధముక ద్రపయు నాత్మఁ గలంపఁగ దై త్యనేత యొ
క్కింతయు నాఁగలేక సివ మెత్తినక్రోధివలెక రణసల్లిక
గంతులు వై చుచుక నిశితకాండసహస్రము నొక్కసారి దై
త్యాంతకశీరమందు సురలార్వఁగ భీతిని నేసె నత్తటిక. 2224

ఓ. వార కిర్విరకును ఘోరసంగర మయ్యె, చివ్యవర్ష శతము దేవతలకు
ననురతికును బావ ననువులపై నాశ, యసురనేత కడకు నాఁగలేక, 2225

- క. తనువును వామనునినిధి, బునఁ జేచి పసిల్చి దెల్లభూమిని సమైక్యము
బునఁ జేసికొని రసాతల, మును జొచ్చెను మిగిలియున్న పుణ్యజనులతో. 2226
- సీ. అంతట మాధవుం డెసురనాథునిబలం, బునకు విస్మయమును బొంగి వదలిన
దాచి వారాహతనువును వెంటనె, తానుగూడను రసాశలును జొచ్చి
యం దున్న నగుమతి నాత్మనిష్ఠుల నెత్తి, నిలిపి యద్రులయందు జలమును
దానిని నాత్మనిష్ఠులు చేసెనటను, గావించి లోకరక్షా మూలముగా.
- గీ. ససురనాథునిని డి ఘోరాహవగులు, చేసి చివరికి జక్రగులుచేసి వాని
మస్తకముం జక్క పెంచె నమస్త సకల, మామ్రమోగగ నిజయసి గొలుసులను.
- గీ. అపుడు బ్రహ్మాదేవత లరుచుచు, కని హరివరాహరూపులు గొన్నితారం
జలిసి సాష్టాగనిదనులును హస్త, సారవశ్యులును గొన్నితారం చేరి. 2228

— : విజయస్తోత్ర కథనము : —

- సీ. నారాయణ దళావతారంబులను చాల్చి, ప్రోచు వంకిరి జగలులను నీవె
యద్యుతి మూర్తిత్రుగుకారములఁ దాల్చి, సృష్ట్యాదులను నీవె చేయు చుంటి
మబుజ్జేతుఁ నీవె యఖిలవిశ్వంబులు, విశ్వంబులం దుండువిభుఁడ నీవె
పురుషోత్తమ సమస్తభువనసాక్షి నీవె, వేడు గూడను నీకు లేడు సాక్షి
- గీ. యాపదుద్ధారకుఁడ వీవె యఖిలధర్మ, ములకును బరాయణము నీవె శాలియ మాకుఁ
దరము గాదు భవన్మహత్త్వంబు దేవ, దీనులము మమ్ము గావంగ దిక్కు నీవె. 2229
- క. అని సన్నుతి దటయు న, వ్యసజాతుం డిట్టు లనియె వారల నెల్ల
గనుఁగొని మీరలు గావిం, చినవిజయస్తోత్రమునకుఁ జెందితి ముదముకా. 2230
- గీ. మీకు భద్రంబు గల్గెనుఁగాక మీరు, సలిపిన స్తవంబు వినినను జదువుకొనిన
వినిచినను వారి కిట్టిట నిజయ మొనవు, సమదంబును నని యదృశ్యతను జెంద.
- వ. అని చెప్పుటయు సంజయుండు సవినయంబుగా ద్వేషాయనునిం దిలకించి. 2231
- గీ. దేశోత్తమ రణమున నాశ మొంది, నట్టిరాక్షసులకు గతు లెట్టి వాదవు
నెట్టిజన్మంబు లొనగూడు నెట్టిగుర్తు లేరుపడుఁ జెప్పు మన వ్యాసుఁ డిట్టు లనియె.

— : రణమృతరాక్షసకృతృత్తంతకథనము : —

- సీ. సంగ్రామమున శత్రుసమ్ముఖంబుగ నిల్చి, యని చేసి మృతి నొందినట్టివారు
దేవర్షమును జెంది త్రిదివబునం దుండి, యఖిలసౌఖ్యంబుల ననుభవించి
పదపడిధరణిలోఁ బ్రభవించి యేలుదు, మహి నెల్ల నప్తజన్మములు గడపి
యటుమీఁద సకలదేవారాధ్యు లగుచును, స్వర్గము దుందురు శాశ్వతముగ
- గీ. సంగరంబున విముఖు లై చనడివారు, ప్రధవభూమిని మూర్ఛచే బడినవారి.
సంహరించెడివారును సకలముగ, జన్మ మొనరించి వైరులఁ జంపువారు. 2234

- సీ. నానావిధము లై ననరకయాతనలను, నలయుచు బహుశాల మనుభవించి
తుదకు భూతలమునం దుదయించెదరు మేచ్చు, లుగను గర్మజ్ఞానలుపులుగు
గోబ్రాహ్మణాద్వంసకులుగను నిజధర్మ, హీనులుగను శౌచహీనులుగను
సాహసికులు గఁ దస్కరులు గఁ బితృమాతృ, బాధకులు గ సాధుబాధకులు గఁ
గీ. గలహపరులు గ స్త్రీశిశుఘాతుకులు గఁ, బాపనిరతులు గ చభక్ష్యభక్షకులుగ
నపగతాచారులుగను గవాశనులు గ, వేదశాస్త్రపురాణాద్వైషణులుగ. 2235
- సీ. పరలోకవిశ్వాసవిరహితులును స్వైర, సంచారపరులును వంచకులును
దానవరితులును దాంభికులును స్వామి, గురుదేవతాభక్తివిరహితులును
సంతతిలోభమాత్సర్యకామక్రోధ, మదమోహులును నీచమార్గగులును
మలహకధరులును మలినవస్త్రశరీర, దంతకుంతలులు నై తండికులును
గీ. నంధకారాన్నపానశయనరితిప్ర, సక్తులును గ్రోడకుక్కుటసారమేయ
పోషకులును నసత్యసంభాషణులును, నరవపుర్ధరు లై నదానవుల చూవె. 2236
- వ. మఱియును. 2237
- సీ. మత్స్యప్రభృతిజంతుమాంసభక్షకులును, మద్యపాననిష్ క్తమాననులును
వననివాసులును బర్హతవాసులును బూతి, గంధదేహులును దుష్కార్యకరులు
వికృతస్వరూపులు విపరీతబుద్ధులు, హింసాప్రధానులు హేయగుణులు
కరుణాహీనులు కఠినస్వభావులు, దురజ్ఞానసహవాసదూషితులును
గీ. మూర్ఖులును నప్రమాణులు మూఢమతులు, నాస్తికులు కుత్సితులు దగ్ధహస్తములు
కులపిహీనులు ధనమదాంధులును ఖలులు, నరవపుర్ధరు లై నదానవుల చూవె. 2238
- గీ. స్వల్పపానుగుణంబుగ సంభవించి, యాయసురు లెల్లజాతులయందుఁ బూర్వ
జన్మసంస్కారమును బట్టి స్వగుణములగు, బయలుపలుచుచు నుందురు ప్రతిపదంబు.
- సీ. అట్టివారలు రాజు లై భూమి నేలెడి, కాలంబునను గ్రహగతులు తిప్పు
నన్నవస్త్రములు లే కల్లాడుదురు ప్రజ, లఖిలరోగములును నావరించు
నన్మతంబు ప్రబలు నన్యాయంబు మెం డగు, సచివవర్గంబు లంచముల మరగుఁ
దల్లిదండ్రులమాట తనయు లాలింపరు, సలుపరు సతులు భర్తలకు సేవ
గీ. రోయఁ డేవని కేని పురోహితుండు, స్వామిని భటుండు వంచించు శాస్త్ర మన్న
దై వ మన్నను గురు వన్న ధర్మ మన్న, నవ్యబా టగు నగు సర్వనాశనంబు. 2240
- గీ. అట్టికలికాలమునను నెం దైన నొక్క, చోటఁ బత్తిదై వ యగునొకసుదతి యేని
పరమధార్మికుఁ డగునొక్కపురుషుఁ డేని, యుండు దీనికి దృష్టాంత మొండు వినుము.
- సీ. మున్ను ధాత్రీతలంబున నుండె భూదేవ, తావాస మగునగ్రహఁగ మొండు
దానిలోపల నొక్కధాత్రీసురుం డుండె, సకలధర్మజ్ఞుండు సాత్త్వికుండు
నిత్యాగ్నిహోత్రముల్ నెఱపెడిపాఁడును, నతఁ డొక్కదినమున సగ్నికడను
ఘృతపాత్ర ముంచి రక్షింప దానిని నొక్క, చేటిని నియమించి శీఘ్రముగను

- గీ. సరగే మఱియొకముఖ్యకార్యము నీగ్ని, సతిటను నొక్క-శునక మామూజ్య మెల్లఁ
ద్రావి పోవుచు నుండు నాదాని చూచి, తనయూగ్రత్త నై నమూసనికి వగచి. 2242
- క. తన కేమి మాట వచ్చునో, యగుభీతి జనింప నెదను నాపాత్రులకు
బాసరించి మూత్రపూర్ణము, గను గిన్నిడి దానిపైని గాచుచు నుండెన్. 2243
- ఉ. అంతట నగ్నపాస్త్రసమయం బగుటకు ద్వజుఁ డేగించించి య
త్యంతరయంబునక విధియుతగుగు హోమము చేయ నగ్నిలో
నెంతయు భీమాంబుగను హేమమయం బగుకూట మొండు కా
లాంతకదీ ప్తితో నతినియకులకన్ గనుపట్టె నత్తటికన్. 2244
- ఆ. దానిఁ జూచి యేదో త ప్తయ్యె నని యెంచి, క్షీతిసురుండు కినిసి చేటి యిచట
నేమి యెసరిచితివో యెఱిగింపు మన నాపి, యడలి చెప్ప జరిగినట్టి యల్ల. 2245
- గీ. అంతటను బ్రాహ్మణుండు తనయంతరంగి, మందుఁ జింతిల్లు చుండంగ నతనిపత్ని
దగ్గఱకు వచ్చి చింతానిదాన మడిగె, నప్పు డాభూసురుం డిట్లు లామె కనియె. 2246
- సీ. సతి యే మని వచింతు సర్వనాశనమును, సమకూరుకాలంబు సంభవించె
నీగ్రామమున నున్నయెల్ల వారును మహా, పాతకంబులు చేసి బ్రాహ్మ లైరి
నే నుండుటనుజేసి నిలిచియుండిరి నేటి, వఱకును నీగ్రామవాసు లెల్ల
నేను తొలగిననిమిషంబుననె భస్మ, మై పోవు నీయగ్రహార మెల్ల
- గీ. నేను గూడను దొలఁగుదు నేఁడో రేపా, యీదురాత్ముల గాంచుచు నిచట నుండ
ననుటయును విని యుమె యి ట్లనియె స్వామి, నల్వరును విన్న నీమాట స్వప్న పోరె.
- చ. అనవుడు బ్రాహ్మణుండు పరిహాసము గా దిది నిశ్చయంబు క
స్థానుము లతంగి యిప్పుడె కనుంగొన నెంచిన నంచుఁ బల్కి చ
య్యన నిజవస్తువాహనము లన్నియుఁ గైకొని వీడి గ్రామమున్
దననతితోడ రా వెలికిఁ దత్తుటిఁ గాలెను గ్రామ మంతయున్. 2248
- గీ. అందులో నున్నవా రెల్ల నగ్నిదగ్గు, లగుటఁ దత్కర్మఫలముల ననుభవింప
నరకలోకంబునకుఁ బోయి విరతి లేని, యాతనలఁ జెందఁ దొడఁగిరి యవశు లగుచు.
- గీ. ప్రాప్త మగుచుండుఁ బుణ్యకర్మములవలన, నసురులకుఁ గూడఁ దత్ఫలం బంధకుండు
హరుని నేనిచి గణముఖ్యుఁడయ్యెఁ గోలిచి, హరినిఁ బ్రహ్లాదుఁ డమరపూజార్హుఁడయ్యె
- గీ. దానవీరత్వమున బలిదై త్యనేత, యెనయ నున్నాఁడు ముందు మహేంద్రవదము
నిక నెందఱో రాక్షసు లిట్టివారు, కలరు దివ్యవదంబులు గనినవారు. 2251
- క. అని చెప్పుటయును సంజయుఁ, డెనయంగ మోదంబు మఱిని ని ట్లనియె మహా
మునివంధ్య యెఱిహాపము, లను సుర లుందువో మహాతలంబునఁ జెప్పుమా. 2252
- చ. అని ప్రార్థింపుటయును వ్యావమహామూలీ యాతని కి ట్లనియె. 2253

—: మహిగతనిర్వహణకథనము :—

- సీ. దేవతాబ్రాహ్మణాతిథిగురుయతిసహ, ర్వాతత్పరులు సంస్కృతాన్నభుజులు
శాంతులు దాంతులు సత్యవాదులు పర, ద్రవ్యకళత్రపరాజ్ఞులును
విద్వాంసులును ధర్మవిదులు సదాచార, పరులు వేదపురాణపాఠకులును
మధురకంఠులును నాత్మవిచారరతులును, యజ్ఞులు సానదానాదిపరులు
- గీ. లోభవరితులును దయాళువులు ధర్మ, కార్యకరులు సురూపులు గంధమాల్య
భూషణాంబరధరు లార్తపోషకులును, నరవపుర్రు లై ననిరరుల చూపె. 2254
- గీ. లేశ మేనియు భేదంబు లేదు దాన, వారులకు మర్త్యులకును నాచారమందుఁ
గాని సాధ్వస మధికంబు మానవులకు, దానవద్వేషులకు సత్త్వంబు హెచ్చు. 2255
- గీ. మనుజులకు దేవతలకు సమంబ ప్రీతి, కాని మార్దవము గుణంబు మానవులకు
నిరరులకు గాంధీర్యంబు నియతగుణము, నిరరారాతులకు నిట్టి నియతి లేదు. 2256
- గీ. లేజ్జే మేనియు సౌఖ్యంబు లేదు భిన్న, జాతు లగుదంపతులకు స్వజాతియంద
కలుగు సంప్రీతి పశుపక్షికులములకును, బ్రేతరాక్షసులకును స్వజాతియంద. 2257
- గీ. అధికపుణ్యంబువలన దీర్ఘాయు వౌదవ్య, జలుపు సత్కార్యములు సురజాతి దానఁ
బాపమున నాయువు నశించుఁ బాడుపనులు, చేయ దొరఁకొను దాన దై తేయజాతి.
- గీ. కృతయుగంబున నమరులై షీతిని బుట్టి, రన్యజాతులు లే వయ్యె నట్టితేటిని
దొలఁగి పుణ్యంబు పాపంబు వెలయుకొలది, సంభవించె నసంఖ్యాకజాతు లిలను.
- ప. దుర్యోధనునిమిత్త్రులగుకర్ణాదులును దద్యోధులును దై త్యజాతివారల. గాంగేయుండు
వసుముఖ్యుండు. ద్రోణుండు దేవముని. అశ్వతామ హరుండు. నందనందనుండు నారాయ
ణుండు. పంచపాండవులు పంచేంద్రియంబులు. విదురుండు ధర్మ్యుండు. గాంధారికుంతీ
ద్రౌపదులు పరదేవతలు. కలిమధ్యంబున నుండువారు దేవదై త్యులు. కలియుగ శేషం
బున నుండువారు రాత్రించరులు. దాన వారలకుఁ బాపప్రవర్తనంబును దాన నిరయ
ప్రాప్తియునుం గలుగు నని చెప్పటయు నామాటలు విని వై శంపాయనుం డి ట్లనియె.
- క. స్వామి యెవ రుద్ధరింతురు, భూమిని గలిగింతు రెవరు భూత్తోభంబు
నామొద నీ కనుగ్రహ, మామతీలినఁ జెపుము వినఁగ నంతయు నాకున్. 2261

—: ఖామ్యుద్ధారకఖాత్తకారకకథననిరూపణము :—

- సీ. అనవుడు వ్యాసుఁ డి ట్లనియె వినుము శిష్య, వేదపురాణోక్తవిధుల నెల్ల
విశ్వాసమునను గావించువారును ధర్మ, విషయకాఖ్యానముల వినిడివారు
శాక్తగాణపసౌరశై వవైష్ణవులను, భక్తితో సంతృప్తిపఱుచువారు
పుణ్యకార్యములను బొనరించువారును, బాపంబులకుఁ బాలుపడనివారు
- గీ. స్వప్నధర్మాభిరక్షణజాగరూకు, లై నవారును సుచరిత్రు లై నవారు
భూతదయ గలవారును భూతలంబు, నుద్ధరింతురు పా రున్న నుర్వి నిలుచు. 2262

- సీ. తలదండ్రులను శిశువులను గృహిణిని బో, షేగపనివారును : హృదయములు
దేవతాబ్రాహ్మణద్వేషులు నీచవృత్తి, త్యాగ్రహిణిని బ్రహ్మచర్యములు
గోఘ్నులు గురుమాషకులు గృతఘ్నులును వి, శాస్త్రసమర్థులును సద్గుణులు శిష్యులు
నాస్తికవాదులు ధర్మస్తవివేకిలు, స్వైరసంచారులు సాహసములు
గీ. పాపభీతివిహీనులు బాలిశులును, జారులును జోరులును దుష్టాచారములును
సత్యశౌచదయాచారశాస్త్రధర్మ, విరహాతులును ధర్మోపదేశములును : 2263
గీ. మఱియుఁ బాతకములు చేయుమానువులకు, సాయపడునాగు : పాపములు సేయువువారి
కడు చెప్పి నిరోధించునట్టివారు, సూచకులును మనఃపూరితభావములు : 2264
క. ఈవరమగోప్యమును వినఁ, బాపము లన్నియును హరి నిరమునవలె :
బ్రాహ్మింపంగలుగు మహా, పాపియు నితఁ నేను చెప్పఁ బరమసంకల్పము : 2265
క. అని చెప్పఁగ వై శంపా, యనుఁడు గురూత్తమ సమీపాదుఁడు :
మనమున గ్రహవృత్తాంతం, బును జెప్పుము నాఁగ న్యాయముని యుల్లసించు : 2266

—: సవగ్రహవృత్తాంతకథనము —

- సీ. భాస్కరుం డాదిమబ్రహ్మదేవాభవ్రుండు, తేజోమయూకారదీప్తిమండు
సకలవంద్యుండు విశ్వసరక్షకుండు లేరు, వానికి సాక్షి దీనశ్రుతిలోను
సతనికి వందనం బాచరించిన నుషః, కాలంబునను గల్గు గార్యసిద్ధి
తన్మండలాంతర్గతం బైనశక్తిని, భావించు చుండురు బ్రహ్మచిములు
గీ. వానికిరణప్రసారంబువలన నెల్ల, వారును బవిత్రు లగుదురు వాని గాంచు
గుప్తిపాతకచండాగోఘ్నుపతిత, దర్శనోద్భూతపాపసంతతులు మాయు. 2267
గీ. తొలగఁ గు నాంధ్యంబు దుఃఖంబు తొలగఁ దొలగఁ గునిర్ధనశ్రవణంబు తేజగంబు నివ్వఁజెల్లు
భయము మాయు నశించు నామయము లెల్లఁ, బ్రజల కెల్లఁ ను భాస్క-గాగాధనమున.
క. కనఁబడనిదేవతలు త్రిణ, యనపంకజనాభవిధిముఖమరు లెల్లఁ
గనులకుఁ బ్రత్యక్షంబుగఁ, గనఁబడియెడిదేవుఁ డొకవిశిష్టుఁడె నుమి. 2269
వ. భాస్కరుండు భూమికి లక్షయోజనదూరంబుగా నూర్ధ్వదేశగంబునందు మార్గశీరాది
ద్వాదశమాసంబులందును గ్రమంబుగా మిత్త విష్ణువరూపసూర్యభానుతాపనేంద్రుని
గభస్తియమహిరణ్యరేతోదివాకరనామంబులం బడసి ద్వాదశాత్ముం డై సంచరించుచు
లోకసంరక్షణంబు గావించు చుండు. ఆదిత్యుండు భాస్కరుండు సూర్యుండు సర్వుండు
భానుండు దివాకరుండు సువర్ణరేతుండు మిత్రుండు పూషుండు త్వష్ట స్వయంభువు
తిమిరాశుండు ననుద్వాదశనామంబులు శుచి యై యనుదినంబును బఠించువాండు
సర్వపాపరోగవిముక్తుం డై సదతిం జెందు. తపనుండు తాపనుండు కర్త హర్త మహే
శ్వరుండు లోకసాక్షి త్రిలోకేశుండు వ్యోమాధిపుండు దివాకరుండు నగ్నిగర్భుండు
మహావిప్రుండు ఖగుండు సప్తాశ్వవాహనుండు పద్మహస్తంబు తమోభేది ఋగ్యజుస్సా
మగుండు సమస్తాదేశనామంబులను నిత్యంబును బఠించె నేని వానికి రోగభయంబు

- లేదు. “ఓమింద్రాయ నమః” “ఓవిష్ణవేనమ” యనుమంత్రంబులు జపించి హోమంబు గావించె నేని లూతావిస్ఫోటక కామలకుష్మయజ్వరాశ్మరీమూత్రకృచ్ఛరోగంబులును వాతసి త్తశ్లేష్మప్రభూతంబు లగునానారోగంబులును సర్వవిఘ్నంబులును శమించు. ప్రభాకరనామసంకీర్తనంబున సర్వగ్రహబాధావిముక్తియుం జేకూరు. మఱియును గుహ్యతిగుహ్యం బగుమూలమంత్రమునుం జెప్పెద వినుము. ‘ఓంహ్రీంహ్రీంసః సూర్యాయ నమ’ యనుమంత్రంబును సంత్యాకాలంబునందు జపించె నేని క్రూరగ్రహంబులును ఘోరవ్యాధులును నశియించు. మూలమంత్రాభిమంత్రితోదకప్రాశనంబు గావించె నేని గర్భవ్యాధు లన్నియుం దొలంగి యవత్సలాభంబు చేకూరు. 2270
- గీ. సర్వశాంతియు సర్వార్థసాధనంబు, గలుగు నొకసూర్యమంత్రంబువలన దీనిఁ జెప్పకుము దేవప్రదేశికలయందు, భక్తివిశ్వాసములు లేనిబాలికులకు. 2271
- ఆ. మున్న మప్యదేశమునను భద్రదేశ్వరు, డనెడిస్వపతియొక్క డవని నుండె నతనిసవ్యకరమునందు డై వికముగ, శ్వేతకుష్మ ముద్భవించుటయును. 2272
- సీ. భద్రదేశ్వరం డది ప్రాగన్మృత్యుతపాప, ఫల మని మిగులఁ జింతిలుచు లోన నేపుణ్యతీర్థమం దేని దేహము వీడ, నుద్యుక్తు డై పోవ నున్నతఱిని నరుడెంచి బ్రాహ్మణు లందఱుఁ గూడి త, తన్నీధానమునకు త్మోతలేంద్ర ధర్మాత్మ్యుడవు నీవు తనువు వీడిన రాష్ట్ర, మంతయు నాశంబు నందితీఱుఁ
- గీ. గాన నీవు తనుత్యాగకాంక్ష విడిచి, రవి నుపాసింపు ముండి నీరాష్ట్రమందె దాన నీకుష్మరోగ మంతయును బోయి, కడకుఁ బ్రాప్తిండు స్వర్గమోక్షములు సీతు.
- క. అనవుడు. భద్రదేశ్వరు డా, యనఘులకు నమస్కరించి యాదిత్యారా ధనవిధము నెఱిగి తదుపా, సన మొనరిచె నొక్కయేడు శాస్త్రీయముగక, 2274
- గీ. అంతటను వర్షపూర్తి కా నాక్షణంబ, కానఁబడ దాయె గుప్తంబు కరమునందు విస్మయం బొంది దానఁ బృథ్వీధవుండు, విడువకుండంగ రవిని నేమింపఁ దొడఁగె.
- సీ. అతనిసేవకు సూర్యు డాత్మలో సంతోష, మొదవఁ బ్రత్యక్ష మై యొక్కనాడు ధరణీంద్ర కోరుము వరము నిచ్చెద నాఁగ, భద్రదేశ్వరుడు మ్రొక్కి భాస్కరునకు స్వామి నీకడ నేను సపరివారంబుగ, వసియించున ట్టిమ్ము వరము నాకు ననవుడు రవి యల్లె యగుఁగాక యని పల్కి, యరిగె నదృశ్యుడై యాక్షణంబ
- గీ. యంత భద్రదేశ్వరుడు మహాహృద మొదవఁ, జలిపి రాజ్యంబు దేహావధానమందు సకలజనయుక్తముగ నేఁగి సవిత్రలోక, మునకు వసియించె శాశ్వతంబుగను నచట.
- గీ. అల్లె యొందఱొ బ్రాహ్మణు లవనిపతులు, మునులును దివాకరునియపాసన నొనర్చి ధనము విద్యయు నారోగ్యమును సుఖంబు, స్వర్గమును మోక్షమును జెంద శక్తులై రి.
- శ. మఱియును “నాకృష్ణేన” యనుమంత్రంబుచేతనుమూలమంత్రంబుచేతనునుదుంబరపలాశ పల్లవద్వయంబుతో నాజ్యహోమంబు గావించె నేని సర్వరోగశమనంబును వధబంధ విమోచనంబును సర్వారిష్టశాంతియుం గలుగు. ఒక్కొక్కమంత్రంబుచే నూఱు నూ

తాజ్యహోమంబులు గావించి భానువాసరంబున సు ర్విప్రైశ్చై స్తే నిరహ్యాగలంబు నొనంగి బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు గాంధిపవలయు. పుంర్వోన్మనీధంబున నితివేసి స్తమీ పూర్తి మలయందుఁ గావించుబడుహోమంబును సర్వరోగనివారకంబు. ఆదిశక్యండు సర్వదేహగతుం డై విశ్వసంరక్షణంబు గావించుచుఁ బ్రతియకాలంబునఁ బ్రాణవా యువుతోడం గూడి దేహంబులు విడిచి వెడలుచుండు. చంద్రుండు ఋతశశిళాయ క్తుం డై శీరాంతసిథిం బడసి యధోముఖంబు గా నహర్నిశంబును నేహంబులుదు సుధావృష్టి గురియుచుండు. చానఁ జరాచరప్రపంచం బగోక్షమును బీడించు చుండు.

- సీ. ప్రమథాధిపతికిరొరత్నంబ నతి నీకుఁ, దారికానాథ జోహారు నీకు
నమృతదీధితి ప్రణామము నీకుఁ ద్రిభువన, మోహనాకార క్ష మోక్షు నీకు
నత్రినేత్రోద్భవ యభివాదనము నీకుఁ, బ్రాణజీవనదాత ప్రణాతి నీకు
సకలజనాహ్లాదజనక యంజలి నీకు, దై వస్వరూప మధనము నీకు
- గీ. నని నమస్కారమును ద్రియామాధిపతికి, ననుదినంబును గావించునట్టివారు
పడసి సర్వారసిద్ధులు పుడమిలోనఁ, గడకు నివసించు రిందులోకంబునందు. 2279
- వ. "ఓంహ్రంప్రీహిసోమాయ నమః" యనుజప్యమంత్రంబును బ్రభాతకాలంబున జపియించి
చంద్రపూజ గావించి కాంస్యపాత్రంబునందు యథాశక్తి సువర్ణరజతంబులును
దధియును నుంచి. 2280
- గీ. రూపసౌభాగ్యకాంక్షి నై రూప్యహేమ, దధియులం బగుకాంస్యపాత్రంబు చంద్ర
యిచ్చుచున్నాడె ననిచెప్పి యాయ వలయుఁబూర్తి మాపర్వమునయందు భూసురునకు.
- వ. దానంజేసి రూపసౌభాగ్యప్రాప్తియును జంద్రలోకప్రాప్తియునుం గలుగు. 2282
- సీ. అంధకాసురుడు ము న్నుసురసైన్యంబుల, తోడ స్వర్గంబుపై దాడివెడలి
బృంహారకుల నెల్లఁ బీడించు చుండంగ, సతనితో డీశ్వరి యమరవిభుండు
కావించి ఘోరసంగ్రామంబు దై త్యుని, న్యము నెల్లఁ జీల్చి చెండాడు చుండ
సపుడు శుక్రాచార్యుఁ డాహవంబునఁ బచ్చి, నట్టిదై త్యుల నెల్ల నదుభతముగ
- గీ. పుష్పత్రసంజీవివీధ్యులనఁ జెక్కు, చెదరకుండంగ జేసింపఁ జేయఁ దొడఁగ
నంతట నిశాటబలుము హెచ్చై నకతనఁ, బఱవఁ దొడఁగిరి చెదరి సుపర్వ లెల్ల, 2283
- సీ. అపుడు పురందరుం డపగతదై త్యుం డై, తృజియించి స్వర్గసింహాసనమును
గై లాగుమును. కేగి కాలతంపునిపాద, సరసీరుహములకు సాగి క్రైస్తీ-
తనకుఁ గల్గినవిద్రవ నెల్ల మనవి చే, యంగ నీశ్వరుం డది యాలకించి
బీజంబు భగవద్దై రథాకారమును దాల్చి, యనిమిషదుద్రగణాన్వితముగఁ
- గీ. పుష్పత్రంబున వచ్చి దానవేష్టరునికడకు, భార్గవుని నొక్క కేలను బట్టి ముద్ద
క్రియించియుఁ గుండును న మ్రొంగె నంత, మంధకుండు పై న్యయుక్తుం డై యాగ్రహమునఁ
- సీ. పాదించి పుష్పత్రసంగ్రామంబు కుద్రగ, ఇంబుతో దేవభృందంబుతోడ
నలకతపుల్లై త్యాగీకుండై తాగు, ద్రాక్షులు నమృతంబు కాన్తు లేదు.

జింటిల్లుచును లోనఁ జివరకు దుద్రుని, శరణంబు చొచ్చి తత్కరుణవలన
గణముఖ్యుఁ డయ్యె జగం బెల్ల శాంతించె, నంతరించుటఁజేసి యనురబాధ

గీ. యంతట మహేశ్వరుండు దయాళు వగుచు, గ్రక్కె శుక్రని వెలికి గర్భంబునుండి.
భూమిపైఁ బడి శుక్రుండు భౌముఁ డయ్యె, నతని కద్దాన లోకపూజ్యత ఘటిల్లె.

సీ. భౌముఁ డీశాంశసంభవుండు భూమినుతుండు, సత్త్వసంపూర్ణుండు శక్తిధరుండు
రూపసంపన్నుండు క్రూరగ్రహము లోహి, తాంగుండు శౌర్యధైర్యాన్వితుండు
నిలిపి త్రికోణమండలమున భౌమవా, రమునఁ జతుర్థీదినమున వాని
రక్తపుష్పంబుల రక్తగంధంబున, శ్రద్ధతోడను దదర్శన మొనర్చ

గీ. సతులు సుతులును యశము రాజ్యమును సకల, శక్తులు విప్లవశాంతియు సంఘటిల్ల
జన్మజన్మంబునందును సౌఖ్య మొంది, యిలను శివసన్నిధిని నుండు రేగి కడకు.

వ. తారాగర్భసంభవుండును జంద్రనూనుండును నగుబుధుండు సౌమ్యక్రూరగ్రహంబు.
శుభాశుభఫలప్రదంబు. హిరణ్మయవర్ణం బగుచూర్ణంబుచే శరాకారం బగుమండ
లంబు నిర్మించి యందు బుధుని స్థాపించి గంధపుష్పాదులచేఁ బూజించి, 2287

క. విధునుత తారాగర్భజ, బుధ నిగమాగమరసజ్ఞ భూరిగుణాంభో
నిధి కై కొని మద్దానము, సుధారసం బొలుకుచూడ్కిఁ జూనుపుము నాపైక. 2288

వ. అనిప్రార్థించి ముద్గకర్పూరహరిద్వస్త్రసువర్ణంబులు యథాశక్తి భూసురునకు దానంబు
గావించె నేని సర్వారిష్టశాంతియును సర్వసౌఖ్యప్రాప్తియుం గలుగు. శ్వేతవర్ణచూర్ణం
బుచేఁ బట్టిసాకారమండలంబు నేర్పఱిచి యందు బృహస్పతిని స్థాపించి పీతవస్త్ర
పీతగంధపీతపుష్పంబులచే నర్చించి. 2289

క. జీవ శ్రుతిస్మృతిపారగ, దేవకులూచార్య గీఃపతీ చేకొని నా
కావించెడిసన్మానము, దీవింపుము శుభము లామత్తిలగ నాకుక. 2290

వ. అని ప్రార్థించి చణకద్విదళపీతవస్త్రసువర్ణపుష్పరాగంబులు బ్రాహ్మణునకు దానంబు
చేసె నేని సర్వారిష్టశాంతియును శుభావాప్తియుం గలుగు. శ్వేతవర్ణచూర్ణంబుచేఁ
బంచకోణమండలంబు నేర్పఱిచి యందు శుక్రని స్థాపించి శ్వేతవస్త్రశ్వేతగంధశ్వేత
పుష్పంబులచేఁ బూజించి. 2291

క. అనురాచార్య మహామతి, యసుదానసమర్థ ఘనకలాలంకృత నా
యొసఁగెడిదానముఁ గై కొని, ప్రసన్నుడవు గమ్ము నీకుఁ బ్రజాతు లొనర్తుక.

వ. అని ప్రార్థించి శ్వేతతండులశ్వేతవస్త్రకౌప్యచందనకర్పూరంబులు భూసురులకు
దానంబు గావించె నేని సర్వారిష్టశాంతియును సర్వశుభావాప్తియుం గలుగు. దశాద్య
రిష్టకాలంబున శ్వేతాశ్వదానంబుచే సర్వారిష్టశాంతి యగు. కృష్ణవర్ణచూర్ణంబుచే
సరాకారమండలంబు కావించి యందు శనైశ్చరుని స్థాపించి కృష్ణవస్త్రకృష్ణగంధ
కృష్ణపుష్పంబులచేఁ బూజించి, 2292

- క. మంద యథోద్భవై జగ, ద్వందిత రిపిపుత్ర భక్తవత్సల ఛాయా
నందన మద్దానము నా, నందమున గ్రహించి కనుము నను గృహింపఁజే. 2294
- వ. అని ప్రార్థించి లోహతిలపిణ్యాకసువర్ణ నీలమణిశృంగవృక్షగోవులను భూసురునకు
దానంబు గావించె నేని శనిప్రసాదంబున సర్వాపచార్పితయును సర్వకార్యానుకూల్యం
బునుం గలుగు. మఱియును. 2295
- క. ఒకదినమునఁ గై లాసము, నకు నారదుఁ డేగి వందనం బొసరిచి త్రొగ్గ
బతునకు శనిపీడావా, రకమార్గము నడుగఁ బ్రమథరా ణి ట్లనియె. 2296
- సీ. వినుము నారద మున్న విశ్వవిశ్వంభరా, తలము నేలుచు నుండి నగరభుండు
తత్సన్నిధికి వచ్చి దై వజ్ఞు లొకనాఁడు, తత్ప్రతం బై నయందరిముఁ బడిసి
ధరణీంద్ర కృత్తికాంతంబున శని యున్న, వాఁ డిప్పు డిగత సత్వగమ గాఁగ
గావించు ద్రుహిణనక్షత్రభేదము దాని, వలనను ద్వాదశవత్సరములు
- గీ. కలుగు దుర్భిక్ష మది మహాకష్టదశకు, హేతు వగు జను లెల్లరు భీషణులై
యేమి చేయంగవలయునో యెఱుంగరాదు, ఖీతిపతివి గాన మనని చేసెతిను నీ. 2297
- క. అని చెప్పి సెలవు గైకొని, చనుటయు దశరథుఁడు మిగుల సంతాపముతో
డను బోయి వసిష్ఠమహా, మునికడ కాత్మీయదుఃఖము నివేదించె. 2298
- గీ. అంతట వసిష్ఠుఁ డతనివాక్యంబు లెల్ల, విని మహారాజ యది మహావిషమయోగ
మందు జననాశనము తప్ప దలని గాదు, బ్రహ్మ కై నను దన్ని వారణము నేయ.
- సీ. అని యూరకుంటయు నమ్మవశిష్ఠభువు త, దాజ్ఞఁ గైకొని యింటి కరుగుదెంచి
పట్టి కేలను ధనుర్బాణముల్ వాయువే, గం బై నదివృథాయానంబు నెక్కి
చని సూర్యమండలంబునకుఁ బై నిసపాద, లక్షయోజనము లలక్ష్యముగను
రోహిణీపృష్ఠ మారోహించి రెండవ, భానుబింబము నాఁగఁ బ్రజ్వరిలుచు
- గీ. ధనువునందు సంతోరాత్రుమును ఘటించి, యర్క-జునిమీఁద నేయ నుద్యతఁడు గాఁగ
దశరథునిఁ జూచి శని నవ్వి ధరణినాథ, సంతసించితి నీసాహసమున కేను. 2299
- సీ. వరము గోరు మొసంగువాఁడ నావుడు దశ, రథుఁ డర్క-సుతునకుఁ బ్రణతి సేసి
ఛాయాతనూజ యీత్యోమండలమును సూ, ర్యాచంద్రములును నున్నంతవఱకుఁ
గావించుకండంగ నీవు ప్రాజాపత్య, నక్షత్రభేద మెన్నఁడును గూడ
నీయుము వరము నా కీపుడు నాఁగను సౌరి, యట్లులె యగుఁగాక యదియుఁ గాక
- గీ. శాశ్వతంబుగ నీకీర్తి జగములందు, వెలయు నని పలుకుటయును బృథ్వీధవుండు
చాపఘటితాత్రుమును నుపసంహరించి, కరములను మోడ్చి నిల్చి భాస్కరికి నెదుట.

—: శని పోత్రము :—

- సీ. కాలాగ్నిరూప దీర్ఘశ్రుజట కృష్ణ, శుక్ల- శుక్ల-దర స్థూలరోమ
బ్రహ్మదిగ్గజుఁడగునప్రద, చండాంశుపుత్ర విశాలనేత్ర

- ఘోర భీషణ కౌద్ర కోటరాఖ్య కరాళ, మంద యత్నప్త నిర్మాణదేహ
కాలదంష్ట్ర వలీముఖ శనై శ్చర త్సుధార్త, ఛాయాతనూజ పుష్కలశరీర
- గీ. సర్వభక్ష యథోద్దృష్టి శమన దీర్ఘ, దివ్యయోగతపోదగ్ధదేహ దేవ
త్వత్సాదంబు రాజ్యప్రదంబు సర్వ, లోకవిద్వంసకము త్వదాలోకనంబు. 2302
- ఆ. సారి నీవు సంతసము నొందునెడ సర్వ, మీయగలవు మఱియు జేయగలవు
విశ్వనాశనంబు విద్వేష మూనిన, నిన్ను మాదృశులకు నెన్నఁ దరమె. 2303
- వ. అని నుతించుటయు శనై శ్చరుండు సంతృప్తాంతరంగుం డై మఱియొక వరంబుఁ గోరు
మనుటయు దశరథుండు స్వామీ సీవలన నేప్రాణికిని నెన్నండును బీడ గలుగకుండ
ననుగ్రహింపు మని కోర శని రాజు బ్రహ్మనిర్మిత మగుమాప్రవర్తనము మార్పు
కొన శక్యంబు గాదు. కాని లోహనిర్మితం బగుమత్ప్రతిమను శమీపత్ప్రయలచే
బూజించి తిలమిశ్రమాషాన్ను నైవేద్యంబు కావించి దానిని గృష్ణగోవునుగాని వృష
భంబునుగాని లోహదక్షిణతో శనివారమున బ్రాహ్మణునకు సమర్పించి కృతాం
జలి యై త్వత్కృతస్తోత్రంబు పఠించువానికి నావలన నెన్నండును బీడ గలుగనేర దని
వరంబు నొసంగి యంతర్ధానంబయ్యె. 2304
- గీ. అంత దశరథుండు వరత్రయంబు వడసి, స్వపురమున కేఁగుడెంచి విశ్వమున కెల్ల
సంతసము గల్గఁ బాలన సలుపఁ దొడఁగె, సారిపీడ తొలంగు నీచరిత విన్ను. 2305
- వ. అని చెప్పుటయు నారదుండు సంతసించి తదాజ్ఞం గొని చనియె. కృష్ణవర్ణ మూర్త
నిర్మితం బగుసూర్యాకారమండలంబున రాహువును స్థాపించి శనిగ్రహంబునుంబోలె
బూజించి. 2306
- క. దనుజేంద్ర సింహికానం, దన భూరిబలప్రతాప తపనేందువిమ
ర్దన నాదానముఁ గై కొని, కనుఁగొను మెప్పుడును నన్నుఁ గరుణాదృష్టికొ. 2307
- వ. అని ప్రార్థించి సర్వ పగోమేదతిలమాపకృష్ణమహిషీఛాగదానంబు భూసురునకుఁ గావించె
నేని సర్వారిష్టశాంతియును సర్వకార్యాధిస్థియుం గలుగు. కృష్ణవర్ణ మూర్తంబుచే
ధ్వజాకారమండలంబు నిర్మించి యందుఁ గేతువును స్థాపించి శనై శ్చరునింబోలె
బూజించి. 2308
- క. ఛాయాగ్రహంబ కేతువ, మాయావిప్రవర చంద్రమర్దన భక్తికొ
నాయుసఁగుదానముం గొని, శ్రేయంబులు నాకుఁ గలుగఁజేయుము దయతోకొ.
- వ. అని ప్రార్థించి సప్తధాన్యసవర్ణంబుల భూసురునకు దానంబు గావించె నేని సర్వారిష్ట
శాంతియును సర్వసౌభాగ్యసిద్ధియుం గలుగు. గ్రహపూజాజపహోమంబులందు “నాకృ
ష్టేన” యను మంత్రంబు రవికిని “నిమం దేవా” యనుమంత్రంబు సోమునకును “నగ్ని
రూర్ధ్రా” యనుమంత్రంబు భౌమునకును “సుద్యుధ్యస్య” యనుమంత్రంబు బుధు
నకును “బృహస్పతే” యనుమంత్రంబు గురునకును “సన్నాత్పరి” యనుమంత్రంబు
శుక్రనకును “శన్నోదేవీ” యనుమంత్రంబు శనై శ్చరునకును “గయాన” యనుమం

త్రంబు రాహువునకును “కేతు” మనుమఁత్రంబు కేతువునకును నుపయోగింపం దగు. మఱియును హస్తనక్షత్రయుక్తం బగుభానువారింబు మొదలుకొని సప్తభానువారం బులు నక్షభోజనంబునం గడపి యనంతరంబు సువర్ణాదిత్యప్రతిమను ఘృతంబుచే నభిషేకించి రక్తవస్త్రయుగాచ్ఛాదితంబు గావించి తామ్రపాత్రంబునం దుంచి యయ్యది యంగహీనుండు కానిబ్రాహ్మణునకు నొసంగి ఛత్రపాదుకల నర్పింపవలయు. అట్లే చిత్రానక్షత్రయుక్తసోమవారంబు మొదలుకొని సప్తసోమవారంబులు నక్షభోజనం బుచే గడపి పిదప సువర్ణసోమప్రతిమను శీరపూరితం బగుకాంస్యచాత్రంబునం దుంచి వస్త్రయుగాచ్ఛాదితంబు గావించి యంగహీనుండు గానిబ్రాహ్మణున కొసంగి ఛత్ర పాదుకల నర్పింపవలయు. అట్లే స్వాతీయుక్తభౌమవారంబు మొదలుకొని సప్తభౌమ వారంబులు నక్షభోజనంబుచే గడపి పిదప సువర్ణాంకారకప్రతిమను వస్త్రయుగాచ్ఛాదితంబు గావించి తామ్రపాత్రంబునం దుంచి యంగహీనుండు కానిబ్రాహ్మణున కొసంగి ఛత్ర పాదుకల నర్పింపవలయు. ఈవిధంబున నక్షత్రక్రమంబున వచ్చువారంబు తీడును దత్తద్గ్రహోద్దేశంబున వ్రతంబు నాచరింపవలయు. అన్నిటికిని వ్రతాంతంబున నుపవాసంబు గావించి పూర్వోక్తవిధంబున దానంబులు చేసి నవగ్రహప్రీతికరంబుగా బ్రాహ్మణానంతర్వణంబు చేయవలయు. రాహుకేతువులకును శనివారంబు వ్రతదినంబు. వ్రతాంతంబున లోహమయంబులును సువర్ణమయంబులును నగుశనైశ్చరరాహుకేతుప్రతిమలను గృష్ణవస్త్రాచ్ఛాదితం బొనర్చి లోహపాత్రంబులం దుంచి యొసంగవలయు.

- క. ఈనియమముతోడను గ్రహ, దానము గావించె నేని తత్తద్గ్రహముల్
మాని తమక్రొర్య మెల్లను, వానికి ననుకూలముగను వర్తిలు చుండున్. 2311
- వ. గ్రహంబుల కన్నింటికిని నాదిత్యుండు ప్రధానుండు. 2312
- గీ. భానుఁ డారోగ్యము నొసంగు జ్ఞాన మిచ్చు, శంకరుండు స్వర్గ మిచ్చు వై శ్వానరుండు
సద్గతిని విష్ణు వొసంగు మోక్షము నొసంగు, ధాత యని చెప్పు చుండురు ధర్మవిదులు.
- గీ. ఈనవగ్రహచరితంబు నెవ్వ రేని, చదివినను విన్న వినిచిన సకలకష్ట
దశలనుండి విముక్తు లై ధరణి నెల్ల, సుఖములను జేంది తుదిని గాంచుదురు దివము.
- వ. అని వచించుటయు వ్యాసశిష్యులై యను విగతసంశయు లైరి. 2313
- క. అని చెప్పుటయును భీష్ముండు, మనమున సంతోష మొంది మహానీయ యింక
వీనిపింపుము దుర్గార్చన, మనఁ గలపంపింపంబు సర్వమును చేటపడక. 2316
- వీ. అని యడుగుటయు భీష్మునకుఁ బుల్కన్తం డిట్లనియె. 2317

—: దుర్గా పూజా మాహాత్మ్య ము :—

సీ. సోమభావ వాదయింపఁ దరము గా దరబిక్క, పూజామాహాత్మ్యంబు భోక్తృముగలు
గాని చెప్పెదఁ జెప్పగలిగినంత వచింపు, మని నీత్రకోరుట సోశత్రోడు

ననుదినంబును దుర్గ నర్చించుపారికి, సములు గా రెవరును జగమునందు
నంబికాపవిత్ర లక్ష్యంబునకు నై న, సవతసోదానముల్ సమము గావు

గీ. తాపసుం డన్నఁ దీర్థయాత్రాశృతార్థుఁ, డన్నను బ్రదాత యన్నను యజ్ఞ యన్న
యోగి యన్నను బుధుఁ డన్న భోగి యన్న, సాధు వన్నను జండికార్చకుఁ జొకండె.

క. కరబదరసమానము లా, పురుషున కొక్కనికె ముక్తిభుక్తులు వాడే
పరదేవత లోకసము, దరణనమరుండు వాడె తర్కింపంగఁ. 2319

న. ఒక్కయబ్బంబునఱకును జితేంద్రియత్వంబు వహించి యేకాహారుడై దుర్గార్చనంబు
కావించె నేని యగ్నిష్టోమఫలంబును నవమీపూర్ణి మాదినంబులందుఁ జండికకు క్షీరాభి
షేకంబు గావించె నేని వాజపేయఫలంబును బ్రాప్తించు. శుక్లపక్షాష్టమీనవమీ
చతుర్దశీదివసంబులందుఁ జండికాత్రికాలపూజ గావించె నేని పరదేవతాధామముం
జెంది సకలసౌఖ్యంబుల ననుభవించి కల్పాంతంబున భూమండలాధిపతి యై జన్మించు.
నవమీయం దుపవసించి చండికాపూజ గావించె నేని దశాశ్వమేధఫలంబు లభించు.
పర్వకాలంబులందు బ్రహ్మచర్యంబు వహించి యుపవాసజాగరంబులతోడ నంబికా
పూజ గావించె నేని శాశ్వతబ్రహ్మలోకని వాసభాగ్యంబు చేకూరు. కార్తికశుక్ల నవమీ
యందు దుర్గాపూజ గావించె నేని యయనవిషువపడశీతిముఖపర్వంబులందు నాలుగు
మాసంబులు దేవీపూజ గావించినఫలంబు ప్రాప్తించు. అశ్వినశుక్ల నవమీయందుఁ బర
దేవత నర్పించె నేని యశ్వమేధసహస్రరాజసూయశతఫలంబు గలిగి స్వర్గంబునందు
దేవబృందసేవ్యమానుం డై యుండు. ప్రతిమాసంబునందును నవమీనాడు దుర్గా
పూజ గావించె నేని షణ్మాసంబులు శక్తిపూజ గావించినఫలంబు చేకూరు. 2320

గీ. చండికాపూజచే మేరులై లతుల్య, మైనపాతకరాక్షయు నంతమొందు
నామయము లన్నియును రోగహారివలన, సంక్షయంబును జెందెడిచందమునను. 2321

గీ. పద్మపత్రంబు సలిలలిప్తంబు గాని, కై వడిని దోవలిప్తుడు గాడు విశ్వ
హాస మొనరించియును జండికాంఘ్రిపంక, జాశితస్వాంతబంధరుం డై నవాడు. 2322

క. దుర్గాసందర్శనమును, దుర్గాసవవందనములు దుర్గార్చనము
దుర్గామంత్రజపంబును, స్వర్గమునకు మెట్లు చూవె శంతనుతనయూ. 2323

ఆ. ఆరగించునప్పు డూర కున్న పుడును, మాటలాడునపుడు మసలునపుడు
స్వాప మొందునపుడుఁ జండికాస్మరణంబు, చేయువాడు ముక్తి జెందువాడు.

గీ. చండికాపూజ చేయుదేశంబునందు, వ్యాధిదుర్భిక్షదుర్మరణాదిపీడ
లెన్నడునుగూడ నుదయింప వెప్పటికిని, దవుల నేరపు రోదనధ్వనులు చెవికి. 2325

క. అనుదినమును దుర్గాపూ, జను జలుపుచు నున్నయెడల శ్వపచుం డై నఁ
గనుఁ బరమపదముఁ బ్రాప్తన, జననార్జితసకలపాపశాంతి ఘటిల్లఁ. 2326

వ. అహోరాత్రంబును నాశ్వయుజమాసంబునందు దుర్గాదేవికి ఘృతాభిషేకంబు గావించె
నేని సర్వపాపముక్తుం డగు. కార్తికపూర్ణిమాసోమవారంబునందుఁ బరదేవతార్చనము

నగును గావించె నేని యగ్నిష్టోమఫలంబును సూర్యలోకవాసముగ జెగడు. ఆమాఢ పూర్ణిమాదినంబున నుపవాసంబుతోడ దుర్గార్చనంబు గావించె నేని యూర్ధ్వపదంబు నొండం గలుగు. మాఘపూర్ణిమాదినంబున సంబాపూజ గావించె నేని యశ్వమేధ ఫలంబును విష్ణులోకప్రాప్తియుం గలుగు. దక్షిణాయనములందును దేవీపూజ గావించె నేని గంధర్వలోకవాసంబు చేకూరు. జలశ్రీరకుళగ్రాతండులహాసరశతసహస్రినార దూర్వాకుంకుమరోచనామధుద్వాదశాంకార్ధ్యంబుచే దుర్గార్చనంబు గావించె నేని సద్గతి చేకూరు. దారుమయ్యార్చిపాత్రంబుచే దేవి కర్పణంబు నొసంగ నేని దివ్యశతా బ్దంబులు స్వర్గలోకంబున నివసించు. పరదేవతానిక జగదనానుభవంబు గావించె నేని యగ్నిష్టోమఫలంబును గృష్ణాగురుపేరేనంబు గావించె నేని వాజపేయఫలంబునుం బ్రాప్తించు. దుర్గకుం గుంక మార్చనంబు గావించె నేని గోసహస్రదానఫలంబు చేకూరు. చందనాగురుకర్పూరకుంకుమపుష్పలిలేపనంబు చుండెకటెని గావించె నేని కోటికల్పంబులు త్రిదివంబునందు నివసించు. నవమియందు బిల్వపత్ర మాలిన పరదేవతా కర్పించె నేని వేదవేదాంగపారగుం డగువిప్రునకు సువర్ణభారశతదానంబు గావించినఫలంబు చేకూరు. బిల్వపత్రంబులచే దేవిని బూజించె నేని రాజసూయఫలంబు ప్రాప్తించు. కరవిరమాలినచే దుర్గ సలంకరించె నేని వాజపేయఫలంబు లభించు. ద్రోణపుష్పంబు లచే దేవిని బూజించె నేని రాజసూయఫలంబును స్వర్గలోకనివాసమునుం జేకూరు. వన్యపుష్పంబులచే దుర్గ నర్పించె నేని పితృలోకప్రాప్తి గలుగు. శమీపుష్పంబులచే నార్యును బూజించె నేని గోసహస్రదానఫలంబును వై కుంఠప్రాప్తియుం గలుగు.

- గీ. భూతలంబునఁ గలయెల్లపూలలోన, నుత్తమం బైనపూవు నీలోత్పలంబు
తత్సహస్రార్చనంబునఁ దనిసిన్లు, దేవి పరపుష్పపూజన, దృష్టిపడదు. 2328
- వ. నీలోత్పలపూజచే సకలపుష్పజాతిపూజాఫలంబునంబు శతగుణాధికం బగుఫలముం బొంది
వర్ష కోటిశతసహస్రంబులు రుద్రలోకంబునందును దుర్గాలోకంబునందును వసియించు.
- గీ. సుమములు లభింపనపుడు పత్రములచేత, సమకంఠనయున్న నవియు నోషధులచేత
నవియు లేకున్నఁ బూజింప నగును భక్తి, చేతన మహేశ్వరిని దాన సిద్ధి గలుగు.
- వ. మల్లికార్జునార్చనంపక కర్ణికారాశోకద్రోణపుష్పచందనజాతిపుష్పనాగకేసరపద్మశకుశ
మందారకుండకురంటకంకుళనింబాపరాజితార్కధుత్తూరాతిము క్తబ్రహ్మకాగ్ సిద్ధమన
సిందువారబ్రహ్మవృక్షలతాదూర్వాంకురకుశమంజరీబిల్వసత్రంబులును సకలవన్యపత్ర
పుష్పంబులును ఋతుకాలోద్భవనానావర్ణ కుసుమంబులును దేవీపూజార్హంబులు,
చండికను బద్మాకారమండలంబునం బూజించె నేని బ్రహ్మలోకంబును శంఖచూర్ణ
నిర్మితశంఖాకారమండలంబునం బూజించె నేని చంద్రలోకంబును నానావర్ణచూర్ణ
నిర్మితమండలంబునం బూజించె నేని మాహేశ్వరిలోకంబును వజ్రచూర్ణ నిర్మిత
వజ్రాకారమండలంబునం బూజించె నేని యింద్రాక్షిలోకంబును క్వేతకృష్ణార్ణవక్తవర్ణ
చూర్ణ నిర్మితశ్రీవత్సాంకితమండలంబునం బూజించె నేని లక్ష్మీలోకంబునుం బ్రాప్తించు.

- గీ. సృతసంగీతవాద్యసమేతముగను, నీశ్వరీపూజ చేయునొ యెన్నిదినము
లన్నికల్పసహస్రము లధివసించు, నమరపురమున నుర లెల్ల నభినుతింప. 23కి2
- వ. ఘృతమిశ్రితపల్లవంబులచేతను ఘృతపిష్టదీపంబులచేతను గర్భార్పణంబుచేతను నోషధుల
చేతను యవాదిధాన్యంబులచేతను దేవీసీరాజనంబు గావించె నేని శివలోకంబును సువర్ణ
రావ్యంబులచే దేవీసీరాజనంబు గావించె నేని బ్రహ్మలోకంబును లవణంబుచేతను నక్షత్రల
చేతను దేవీసీరాజనంబు గావించె నేని విష్ణులోకంబును బ్రాప్తించు. పరదేవతఁ గెలి
పంచగవ్యస్నానంబు చేయించె నేని యన్నిటికంటెను శతగుణాధికఫలంబు చేకూరు.
తుద కొక్కనాఁ డైనను బంచగవ్యస్నానంబు దుర్గకుం జేయించిన సురభిలోకప్రాప్తి
చేకూరు. దేవికి ఘృతంబుచే నభ్యంగ స్నానంబు చేయించె నేని సర్వపాపముక్తుం
డగు. శుక్ల పక్షనవమినాఁడు చండికకు ఘృతస్నానంబు చేయించె నేని దశపూర్వదశా
పరపితృవర్గంబుల నరకార్ణవంబునుండి యద్ధరించి తాను దుర్గాలోకంబున శాశ్వతం
బుగా నివసించు. చండికకు గోక్షీరంబుచే స్నానంబు చేయించె నేని గోలోకంబును
నిక్షురసంబుచే స్నానంబు చేయించె నేని నైకుంఠలోకంబును హేమజలాభిషేకంబున
స్వర్గలోకంబును రత్నోద్దకాభిషేకంబున విష్ణులోకంబును గర్భార్పణదకాభిషేకంబునఁ
జండికాధామంబును నగురూదకాభిషేకంబున నింద్రలోకంబును బ్రాప్తించు. పితృద్వై
శంబున దేవికి మధుపాయసాభిషేకంబు గావించె నేని వర్ష శతద్రవ్యంబువఱకును బిత్త
సంతృప్తి గావించినవాఁ డగు. పూర్వోక్తస్నానద్రవ్యంబు లన్నింటిచేతను నొక్కసారి
దుర్గాభిషేకంబు గావించె నేని యశ్వమేధసహస్రరాజసూయశతాగ్నిష్టోమయాగఫలం
బులు చేకూరు. తామ్రకలశంబుచే నభిషేకంబు చేసె నేని వాజపేయఫలంబును సువర్ణ
కలశంబుచే నభిషేకించె నేని యశ్వమేధఫలంబునుం జేకూరు. ఘృతస్నానంబు
చేయించి యవగోధూమచూర్ణ శర్కరలచే సుద్వర్తనంబు గావించి పిదప ఘృతప
యోదధిస్నానంబు చేయించి బిల్వపత్రంబులచే దుడిచె నేని పుష్కరక్షేత్రంబున
గోసహస్రశతదానంబు గావించినఫలంబు చేకూరు. ఉపవాసంబు గావించి పద్మోద
కంబుచే దుర్గ కర్ఫణంబు నొసంగె నేని పుత్రవత్సవంబును గంధర్వలోకప్రాప్తియుం
గలుగు. ఉత్తరాయణకాలంబున నుపవాసంబుతోడ దేవీపూజ గావించె నేని బహు
పుత్రబహుధనబహుయశస్స్వర్గప్రాప్తి యును విషువకాలంబున నుపవసించి యుమార్చ
నంబు చేసె నేని బహుపుత్రమహాబలదుర్గాలోకప్రాప్తియును సూర్యచంద్రగ్రహణ
కాలంబులధిమ నుపవసించి లలితార్చనంబు గావించె నేని పుత్రప్రాప్తియు ముక్తియుం
గలుగు. రాహుగ్రస్తసూర్యగ్రహణకాలంబున నుపవసించి చండికార్చనంబు గావించె
నేని పుణ్యలోకావాప్తియును బరమపదప్రాప్తియుం జేకూరు. దుర్గా మహాదేవీ
దర్శనంబు మహాపుణ్యదంబు. దర్శనంబుకంటె వందనంబును వందనంబుకంటె
స్మరణంబును స్మరణంబుకంటె నర్చనంబును నర్చనంబుకంటె లేపనంబును లేపనంబుకంటె
దర్పణంబును దర్పణంబుకంటె రుధిరపలనైవేద్యంబును నుత్తరోత్తరశతగుణపుణ్యా

ధిక్ష్వప్రదంబులు. శ్రీరత్నతోద్భవచక్రంబులచేగాని జలశీరిఘృతాన్వితంబు లగు
 హేమజకలగంబులచేగాని యనేకవర్ణంబు లగునక్షత్రలచేగాని చండికాపురోభాగం
 బునఁ జక్రాకారమండలంబు గావించె నేని వైకృతంబు చేకూరు. భక్తితోడ
 నేపుష్పం బేనియు నేషత్రం బేనియు నచిక్ కర్పించె నేని దేవత్వంబు గలుగు. దుర్గకు
 బుష్పదామమండపంబు నిర్మించె నేని యష్టలోకంబును బుష్పగృహంబు నిర్మించె నేని
 చండికాసన్నిధాననివాసంబును జేకూరు. సర్వసూక్ష్మంబును గుణగుణానూబు
 దేవీప్రియంబు. ఘృతాయుక్తం బగుగుణగుణానూబు దుర్గ కర్పించె నేని గోసహస్ర
 దానఫలంబును సర్వయజ్ఞ ఫలంబును బ్రాప్తించు. అగరుగ్రాసంబు సర్వవిఘ్న
 దాయకంబు. మహిషాశుసూపంబు వాసవీయశుభప్రదంబు. చుండీకను వస్త్రంబు
 లర్పించె నేని వస్త్రతంత్రసగ్ధ్యాకవన సహస్రంబులు గోవిలోంబున నివసించు. పర
 మేశ్వరిక సర్వ తిలకంబు సర్పించె నేని పరదేవతాధామంబు చేకూరు. సపనివాసంబున
 దేవీసంప్రీతికై చండికాలయంబున సంధ్యాకాలంబునందు మహిషాజబలి నొసంగె నేని
 చండికాసన్నిధినివాసభాగ్యంబు చేకూరు. దుర్గకు గుణజ్యోతిరీతశాల్యన్న నైవేద్యంబు
 గావించె నేని సూర్యలోకప్రాప్తి గలుగు. పరదేశవతికుఁ గేతకగంధవాసితం బగుహాసీ
 యంబు నర్పించె నేని గణాధిపత్యంబు సిద్ధించు. ఆమ్రనారికేళభుజురబీజపురరంభా
 ఫలంబులు దేని కర్పించె నేని పరమపదంబు లభించు. ఘృతదీపప్రదానంబున సర్వమేధ
 ఫలంబును దైలదీపప్రదానంబునఁ గిచ్చరలోకావాసంబును నాత్మదేహావసాదీప్రదానం
 బునఁ జండికాలయనివాసభాగ్యంబును జేకూరు. కా ర్తికమాసంబున గుర్గాలయంబున
 దీపమాలికలు సమర్పించె నేని సూర్యలోకప్రాప్తి గలుగు. దుర్గకు మణిభూషితశ్చేత
 చ్చత్రంబు నర్పించె నేని యూర్ధ్వగతి చేకూరు. దేవికిఁ జామరంబు లర్పించె నేని రాజ
 సూయఫలంబును సూర్యలోకనివాసంబును బ్రాప్తించు. దేవికిఁ దండప్రణామంబు
 గావించె నేని సంధ్యాజపోనవాససర్వతీర్థసేవాఫలంబు చేకూరు. దుర్గాపూజాపరిణాం
 బులు విత్తానుసారంబుగా నొసంగె నేని దుద్రలోకనివాసభాగ్యంబు చేదంగలుగు.
 నిత్యంబును జండికాలయసమ్మారణంబు గావించె నేని సకలత్వత్వంబులును సిద్ధించు.
 అంబికాలయంబున గోమయవిలేపనంబును రంగవల్లీరచనంబును గావించె నేని సర్వార్థ
 సిద్ధిం బడసి దేవీలోకంబున నుండంగలుగు.

2333

- క. ఒనరింపకుండ దుర్గా, ర్చనమును భుజియించుకంటఁ బ్రాణాత్మాగం
 బులు శీర్షక ర్తనంబును, నొసరుదుకొను తెంత యేని యుత్తమము సుఖి. 2334
 న. శుభవిషయంబున మున్ను దేవతలు పితామహుని నడుగఁ బరమేష్ఠి వారల శీట్లనియె.
 శ్రీ. శుభముడు మంత్రస్వరూపిణి యైనదు, ర్గను గొల్చు చుంట సర్వజ్ఞఁ డయ్యె
 నన్ను దేవుడనుకొనఁబ యగుదేని నర్చించు, చుండుట విష్ణుత్వ మొందె జక్రి
 మాదాదేవుడగునాత్మతను బూజించు, చుండుట బ్రహ్మత్వ మొదవె నాకు
 పుర్రరూపిణి యెంత కి నర్పించు చుం, టను గూడెడు ధననాథుఁ డయ్యె

- గీ. వసువులకుఁ జేకుటెను వసుత్వము భజించు, చుండుటను గాంస్యమయ మైనయుమనుబిత్త
లాశ్మిని నుండుచండిక కర్చనంబు, నొనరుచుచు నుంట వాయుత్వ మొందె గాలి.
- క. విశ్వేదేవులు రాప్యమ, యాశ్వాసూథార్చనాపరాయణు లగుటన్
విశ్వేదేవత్వంబును, శాశ్వతముగ నొంది రమరసంఘములోనన్. 2337
- సీ. స్ఫటికమయం బై నవరదేవతను గొల్చు, చుండుట వరుణత్వ మొందె బాళి
హరిదస్వం డొందె సూర్యత్వంబుఁ దామ్రమ, యాంబికాపాదార్చనంబువలనఁ
బొందెను సోమత్వమును శశి ముక్తాఫ, లాకారచండికాభ్యర్చనమున
విద్రుమాకారదేవీపూజచే గ్రహ, త్వంబును జెందె గ్రహంబు లెల్ల
- గీ. వారిజార్యార్చనమున నపారవిక్ర, మాన్వితం బయ్యె రాత్రించరాన్వయంబు
సమధికబలంబు నొందెఁ బిశాచగణము, అన్నియును లోహమయచండికార్చనమున.
- సీ. ఆశ్వినీయులు మృణ్మయాంబార్చనంబున, స్వర్ణైర్విద్యు లైరి వై శ్వానరుండు
రత్నమయాంబికారాధనంబునఁ జెందె, నగ్నిత్వమును గుహ్యకాదు లెల్ల
నండగల్గిరి త్రిలోహకారశక్తిని, భజించుచు చుండుటఁ బ్రాభవంబు
వజ్రమయాంబికావరివస్య నొందిరి, మాతృకాత్వము సప్తమాతృకలును
- గీ. జెందిరి పితృత్వమును ద్రపునీసరూప, శక్తిపూజను బితరులు సలుపు చుంట
మీరును సమీపితార్థసమృద్ధు లెల్లఁ, గొనుండు మణిమయశక్తిపూజన మొనర్చి.
- క. అని నుడువుటయును జతురా, ననునకుఁ బ్రణమిల్లి యదితినందను లెల్లన్
జని మణిమయశక్త్యారా, ధనంబునను లోకపూజ్యతను గాంచి రొగిన్. 2340
- వ. కావున దేవీపూజ విధివిధానంబునం గావించి విరచితాంజలిపుటుం డె. 2341
- సీ. ప్రణతి చండికకు దుర్గకు సర్వలోకప్ర, శ్రేణికి దేవికి నిష్కళకును
నభివాదనంబు బ్రహ్మాణికి బ్రహ్మేశ, వాసుదేవేంద్రాదివందితకును
గై మోక్షు సర్వమంగళకు శుద్ధకు శాంతి, కరికి వింధ్యసకుఁ బరమకళకు
వందనంబు త్రిలోకవంద్యకు విశ్వేశ్వ, రికి సర్వదేవతాత్మికకు శివకు
- గీ. యోగినికి యోగవిద్యకు యోగిచిత్త, మందిరవిహారిణికి జగన్మాత కుమకు
నాదిశక్తికి నప్రమేయప్రభావ, నిధికిఁ గారుణ్యవశనిధికి జేజె. 2342
- క. అని దేవీసంస్తవముం, బొనరించిన వఖిలకార్యమంతలో విజయం
బును గాంచి మర్త్యలోకం, బున దుర్గాలోకవాసమును నొందుఁ దుదిన్. 2343
- క. అని పలుకుటయును భీష్ముండు, విని సంశయరహితం డగుచు విరమించుటయున్
గనుఁగొని యాతనిసంతృ, ప్తిని జెందె బులన్యుఁ డపు డదృశ్యత్వంబున్.

— సృష్టి ఖండ శ్రవణత్రావణవలకథనము :—

- గీ. సృష్టిఖండంబు సంపూర్ణి జెందె దీని, వినుచువారును వినెడివారును సమస్త
సౌఖ్యముల నొంది యిహమున శాశ్వతముగఁ, దుదకు వసియింతురు విరించినదమువందు.

వ. అని వచియించుటయు శౌనకాదిమహర్షు లత్యాసపదము నుపాసరి.

2346

క. తరుణామృతాంశుశేఖర, కరిచర్మాగబర త్రిశూలః పరశాసా
గర కాశీవిశ్వేశ్వర, పరమాద్భుతచరిత భక్తసాలసనిరతా.

2347

—: చంద్ర రేఖావృత్తము :—

ధాతృశ్రీశాదినంస్తుత్యభ్రాజమానప్రభావా
ధూతాఘా స్వప్రకాశోద్భూతాఖిలాశాప్రకాశా
భూతాధీశా విషాదాంభోదానిలాకార యోగి
వ్రాతాంతర్భూనిహరి వారాణసీగర్వనాథా.

2348

గీ ద్యము

శ్రీ చిదంబరకపీఠద్రవప్రణీతా గ్రంథ
శ్రీ మదాంధ్ర పద్మ పురాణంబునండు
సృష్టి ఖండము
సమాప్తము

శ్రీ కాశీవిశ్వేశ్వరార్పణ మస్తు

శతావధాని శ్రీ పిసుపాటి చిదంబరశాస్త్రికృతగ్రంథములు

1.	శ్రీ మదాంధ్రపద్మపురాణము (ప్రథమసంపుటము)	క్యాలికోబైండు	8-0-0
	,, ,, ,,	అట్టబైండు	7-0-0
	,, ,, (ద్వితీయసంపుటము)	క్యాలికోబైండు	4-0-0
	,, ,, (తృతీయసంపుటము)	క్యాలికోబైండు	5-0-0
	,, ,, ముందుగా ద్రవ్యమిచ్చిసవారికి నాలుగు సంపుటములు		25-0-0
2	హైమవతివిలాసము (ప్రబంధము)		0-8-0
3.	కపోతకిరాతము (ప్రబంధము)		0-6-0
4	శ్రీ రామరాజనాయకము (నాటకము)		1-0-0
5.	శ్రీకృష్ణసందేశము (నాటకము)		0-12-0
6.	భారతీయృషబోధము (నేటిపరిస్థితుల విమర్శించుకావ్యము)		0-6-0
7.	పీరికాపురశతావధానము		0-4-0
8.	నబాబుపేటశతావధానము		0-4-0
9	బెజవాడ శతావధానము		0-4-0
10.	రాజనభావిహారము (అచ్చు కానున్నది)		
11.	పంచాయతినపంచశతతి (సంస్కృతము)		1-0-0
12.	ఆవధానాదర్శము (సంస్కృతము)		0-2-0
	పి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రికృతభావబోధినీవ్యాఖ్యానమలంకృతము		
13	రాజధర్మకావ్యము (సంస్కృతము - అచ్చు కానున్నది)		
	విద్వాన్ పి విశ్వేశ్వరశాస్త్రికృతజయవ్యాఖ్యానమలంకృతము		
	పిసుపాటి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రికృతములు		
14.	శంకరవిజయము (గద్యము)		1-8-0
15.	త్యాగరాజసాటకము (అముద్రితము)		
16.	మాయావిలాసము (ప్రబంధము - అముద్రితము)		
	విద్వాన్ పిసుపాటి విశ్వేశ్వరశాస్త్రికృతములు		
17.	శ్రీరత్నపాలచారిక (శ్రీనరసజ్ఞానింగభూపాలునిసంస్కృతకృతి కాంధీకృతి)		1-8-0
18.	దూతవాక్యము (అచ్చుకానున్నది - భానకృతి కాంధీకృతి)		
19.	ప్రద్యుమ్నాభ్యుదయము ,, (శ్రీరవివర్మభూపాలునిసంస్కృతకృతి కాంధీకృతి)		
	వ్యాకరణవిద్యాప్రవీణ, ఉభయభాషాప్రవీణ, సాహిత్యాలంకార		
	పోతుకుచ్చి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రికృతములు		
20	పాణినీయము-కావ్యవాఙ్మయము		1-8-0
21.	ఆంధ్రవాఙ్మయవిమర్శము		0-6-0

ప్రాప్తిస్థానము
శ్రీ చిదంబరగ్రంథమాల
రామరావుపేట
కాకినాడ

ప్రాప్తిస్థానము
విద్వాన్ పి. విశ్వేశ్వరశాస్త్రి
అంధ్రాధ్యాపకుడు వి. ఆర్. కాలేజి
నేల్లూరు

శ్రీ మ దాంధ్ర

పద్మపురాణము

చతుర్థసంపుటము

(ఉత్తరము)

శ్రీమహీశూరమహారాజాస్థానమహావిద్వాన్

కావ్యకళానిధి అశుకవికేసరి విద్యాభూషణ శతావధాని

పి ను పా టి చి దం బ ర శా స్త్రి ప్రణీతము

శ్రీమదన్నవరరత్నాద్రిశ్వర

శ్రీ వీరవేంకటసత్యనారాయణస్వామివారి

ద్రవ్యసాహాయ్యమున ముద్రించబడినది

ప్రకాశకుడు

పి ను పా టి ను బ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

చిదంబరగ్రంథమాల

రామారావుపేట - కాకినాడ

1956

[నర్వస్వామ్యములు ప్రకాశకునివి.]

శ్రీమదాంధ్రవేద్యపురాణము

ప్రథమసంపుటము	స్వాతికోటైండు	8-0-0
ద్వితీయసంపుటము	,,	4-0-0
తృతీయసంపుటము	,,	5-0-0
చతుర్థసంపుటము	,,	6-0-0

పుస్తకములు దొరకుచున్నవి

శ్రీ చిదింబరగ్రంథమాల

రామరావుపేట-కాకినాడ

విద్వాన్ పనుపాటి విశ్వేశ్వరశాస్త్రి

అంధ్రధ్యాపకుడు

పంశతగిరిరాజకళాశాల - నెల్లూరు

ముద్రాపకులు

ప్రభాతప్రెస్సు - నెల్లూరు

భూ మి క

శ్రీపరమేశ్వరకరుణాకలాక్షపీక్షణమున కేటికి శ్రీమదాంధ్రపద్యపురాణము నందుఁ గడపటి దగుచతురసంపుటమును సైతము ముద్రించి ప్రకటింపఁగలభాగ్యము చేకూరినది. కృతికర్త యేతత్పురాణముద్రణకార్యభారమును సోదరుల మైనమామోద మోపుటయు నేనును నాసోదరుడు చిరంజీవి శ్వేత్యరశాస్త్రియు నాంధ్రమహోదయుల ణోడ్పాటతోఁ గ్రమముగా నాదిభూమిబ్రహ్మఖండములను బ్రథమసంపుటముగను బాణాశఖండమును ద్వితీయసంపుటముగను సృష్టిఖండమును దృతీయసంపుటముగను ముద్రించి ప్రకటించుట చాకకులకు విశితచరమ.

ప్రకృతము చతుర్థిసంపుటముగా వెలువడినయీయ త్తరఖండమున నకలఘటమానవు భిహపరసాఖ్యములు చూఱకొనుట కనువగుమార్గము లనేకములు గలవు.

౧. నానాభ క్తిస్వరూపకథనమున ననుబదిమూఁడుపద్యములున్నవి. కవి వాదాపు ప్రతిపద్యము ననేకోపమాదృష్టాంతములతో నలంకరించి భక్తిసౌందర్యమును బుట్టించి పాఠకహృదయములు పరనశము లగునట్లు చేసియున్నాఁడు. ఒకచిన్నిపద్యము.

గీ. నడుచుచున్నను గనుచున్న నుడువుచున్న సలిలమును గొనిపోయెడిజనునిమనము
ఘటముననె నిల్చుగలి నాడుఁ గదలకుండ, శ్రీధరునియంగ భక్తునిచిత్తవృత్తి.

౨. మార్కండేయయమసంవాదమునందు యమునిధృష్టవచనములలో నకల మానవులు ననుసరింపఁదగినముఖ్యధర్మము లెన్నియో యున్నవి. భక్తిపరవశుఁ డైన మార్కండేయునిధీరసమాధానములు చదువునపుడు శరీరమున గగుర్పాటు గలుగకమా నదు. మత్తకోకిలవృత్తములతోఁ బ్రవర్తనినమార్కండేయునిమృత్యుంజయస్తోత్రము నక్త్రశ్రోతల నుత్సాహాదోలికలలో నూఁగించి శివభక్తిపరాకాష్ఠ నందుకొనునట్లు చేయు చున్నది.

మత్తకోకిలము. బాలచంద్రకళావిభూషణభాసమానకపర్వనిఁ
వ్యాళరాజగుఱోపపన్ననువరశైలశరాసనుఁ
నాళికేక్షణబాణునిఁ గణనాధునిఁ ద్రిపురఘ్నునిఁ
గాలకాలునిఁ జొచ్చితిఁ ననుఁ గాలుఁ డేమి యెనఁచెడిఁ.

౩. జాలంధరోపాఖ్యానములోఁ జిత్రవిచిత్రము లై సరాక్షసులమాయోపాయ ములు యుద్ధనైపుణ్యము లోకాతీతజాలంధరపరాక్రమాదులు వర్ణితము లై నవి. బలా సురదేహఖండములనుండి నానావిధమణి లావిర్భవించుటయు గతప్రాణు డైనబలునిచే శుక్రాగార్యుఁడు మూటలాడించుటయు మొదలగుచోద్యములు గలవు.

౪. భగవద్గీతయందలియష్టాదశాధ్యాయములకుఁ గూడ సూహాత్మకములు మనోహరము లై సకలభక్తో నిరూపింపఁబడియున్నవి. దీనిని బదినిశుని నినినను నెట్టివాని కైనను నిత్యము భగవద్గీతాసారాయణము చేసితిమనియు ననుసరినినేనము కలుగును.

౫. భాగవతమహిమ సప్తాహమహిమ మాఘమాసమంశాత్మకము వీనియొకదప్ప తము లగకథలు చక్కని వర్ణనములు ననితము లై సభర్తృములు మానసార్థములు భామ తిగములు వానిలక్షణములు తొలితప్పుములు వానికాని. నమలు సనెరింపఁబడియున్నవి.

౬ నివ్రక మారిగంధర్వకన్యావర్ణనములు వారిధర్మగ్రామవాసములు గంధర్వ కన్యారహస్యము మనోరంజకము లై సభావసులుతో మున్ముగుగు కడిపడ్డములతో సహృదయహృదయగమము లై చూలరాదు చిన్నది. నుచ్చును కోకపగ్యము.

సీ. నీమానసమునకు నిలుకడయే లీనో, మామూడ నీను నవ్వుకను తీహా
చిత్తంబులోనికె జేర నేర్చితి వేమొ, చేరి యీచలగు రాసర నేమొ
యగరాధములు లేనియగలామణుల నేచ, నెఱియుఁ బరహంభ మెఱుంగ నేమొ
క్రూరాత్ముడవో సుదరులమాసంధుమును, దిస్సు-దిగిపడి నీటికెన్న రుడవో

గీ. మాయ లెఱిగినవాడవో మాఁత్రికుడవో, మమకారేఱ్ఱివాడవో మముఁ బరీక్ష
నలుకఁ దలపెట్టితివో కార్యసాధకుడవో, సలుకఁ మొగమాట నాథ నీపడవోట.

౭. అదత్తదానుఁ డగువసుబ్రహ్మజునిలిలాసము సువ్రతునిచారము నెన్ని మార్లు చదివినను దనినీతిడు పైపెచ్చుతోటి సాక్షిపూర్వకము నై నను ధర్మప్రసంగాముగా నొనర్చితిమను.

౮. శ్రీకంఠలలికంబిలులచ్చుత్తాంతమునందలిసుగతిదుర్గతి హేతుకర్మకథనమున వచి యించిన యమలోకవిశేషము లెల్లరును చిలిసికొనఁదగినవి. దేవిద్యుతి చేసినయోగ సారస్తవములో సాంఖ్యచాగ్వాకాంక్షాములస్థానములు నాని నెన్నియోగని శ్రీమహా విష్ణురూపదే వినియోగ మనుసమన్వయము సాకారనిరాకారనమన్వయవ్యవస్థలు నత్య ద్భుతకై లిలో నడిచి సాతకల విజ్ఞానాన్యుత్ప్రవాహములో నోలలాడించు చున్నవి. ఒక పద్యము.

సీ. కొలుచు చుండెదరు సాంఖ్యులు ప్రధానమునకుఁ, బరులై ప్రకాశించుపురుషునిగను
శ్లాఘించు చుందురు సౌగతుల్ బుద్ధిగార, దర్శి-పతర్క-విలరక-ములను
భ్యానించు చుందురు జైనశాస్త్రజ్ఞులు, దేవానమాణప్రదీపితునిగ
వచియించు చుండ్రు చార్యులు యోగవి, ద్యాప్రాధభూతచైతన్యముగను

గీ. సచ్చిదానందరూపుని జన్మమృత్యు, వర్జితుని భేదకూన్యుని వాస్తవికని
నౌపనిషదవదోలత్వ మైనవాని, నద్వితీయుని బరుని సవ్యయుని నిన్ను.

౯. త్రిపాద్విభూతి నైకుంఠవ్యూహము క్షీరసాగరవ్యూహము న్యాసమంత్ర మంత్రార్థము మొదలైన వెన్నియో ఘట్టము లపూర్వాద్భుతవిషయబోధకములు. జన్మతారకములు శాంతిదాహకములు చిత్తమలాచహారకములు నై యులరాతు చున్నవి.

ఈచతురసపుట మాంధ్రదేశమున కలంకారభూత మైనగోదానరీమండలములో జగద్గురవార్ధ మై యవతరించి రత్నాద్రియు దధివసించినశ్రీవీరవేంకటసత్యనారాయణ స్వామివారిద్రవ్యసాహాయ్యముతో ముద్రింపబడినది. ఈ యుత్తరఖండము శ్రీమహావిష్ణు వును బరదైవముగా నిర్ణయించుటయు దీనిని శ్రీమదన్నవరరత్నాద్రికర్వరశ్రీవీరవేంకటసత్య నారాయణస్వామి యుద్ధరించుటయు జూడ శ్రీమన్నారాయణమూర్తి తనమహిమను దానే లోకోద్ధరణార్థ మై యీపురాణముఖమున వెల్లడించినట్లు శ్రీచుచున్నది. ఈయన్నవరదేవనాథము గలపర్వతము రత్నాద్రి యనియు దేవాలయమున గలయం త్రము త్రిపాద్విభూతిమహానారాయణయంత్ర మనియు బంధితులు పలుకుచుందురు. ఈయంత్రము త్రిపాద్విభూతిమహానారాయణోపనిషత్తులో సకలముగా నివరింపబడి యున్నది. ఈయనిషత్ ప్రహారశతోపనిషత్తులలో నొకటి. ఇది చున్వోయబ్రహ్మమును బోధించుమహాోపనిషత్తు. అధర్వవేదమున దేవదర్శి యనుశాఖయం నెయ్యది గలదు. ఈయనిషత్తునం దెనిమిదియధ్యాయములు గలవు. ఈయంత్రము సప్తసూధ్యాయము నందు వివరింపబడియున్నది. దీనికి బందొమ్మిదియవరణము లున్నది. ఆయావరణ ములలో సకలదేవతలుగ గలరు. ఇట్లు సకలదేవతాసాన్నిధ్యము గలయీయంత్రరాజము నకు శ్రీరోభాగ మగవించుస్థానమునం దావరణదేవతాసమష్టిరూపుడగు త్రిపాద్విభూతి మహానారాయణమూర్తి నివసించియుండు నని పైయనిషత్తు నుడువుచున్నది. ఏతడు పనిషన్నిరూపితయంత్రమే యన్నవరదేవనాథములో గలయంత్రము. ఆయంత్రమందుఁ బ్రతిష్ఠితుఁడై సశ్రీవీరవేంకటసత్యనారాయణస్వామియే త్రిపాద్విభూతిమహానారాయణమూర్తి.

ఇట్టి శ్రీవీరవేంకటసత్యనారాయణస్వామి వారిప్రసాదమున నీయంత్రవద్ద పురాణ చతురసపుటము ముద్రింపబడుట కృత్రిక ర్తృత్వఃఫలము. ఈవిశ్రకార్యమున మేము నిమిత్తమాత్రులముగా నుండుటచే మాజన్మములు ధన్యములు.

మా కీచతురసపుటముద్రణకార్యమునందు సహగ్రముగా సహాయపడి ద్రవ్య మిప్పించినదయార్ద్రాప్రాదయులు దైవభక్తి సమన్వితులు దేవనాథములడిపూటకీమీషనరు నగు శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ. సి. వి.యల్. వరప్రసాదరావు. B. A. B. L. గారియెడ మేము సర్వదా కృతజ్ఞులము. వారికి భగవంతుడు శాశ్వతవై కురనివాసభాగ్యము ననుగ్రహించుగాక.

ఈగ్రంథగుణమును బవిత్రతను గ్రహించి మావినతిపత్రము సంగీకరించి ద్రవ్యసాహాయ్యము చేసి స్వీయవంశ క్రమాగత మైనయుదారభావమును గనబఱచినదేవనాథధర్మకర్తలగు శ్రీరాజా యినుగంటిరాజగోపాలరాయణింగారికి మాకృతజ్ఞతాపూర్వకాభినందనము లర్పించుచున్నాము.

విషయ సూచి

విషయము	ఉత్తరఖండము	పౌరట.
ఒదరికాశ్రమవృత్తాంతకథనము	„	1
బాలంధరాఖ్యానకథనము	„	2
బలాసురవధవృత్తాంతకథనము	„	6
శ్రీశైలవృత్తాంతకథనము	„	29
హరిద్వారమాహాత్మ్యకథనము	„	„
నానాధర్మకథనము	„	80
గల్లికామహానదీసూక్ష్మాత్మ్యము	„	81
ఋషివంశిగానతనూహాత్మ్యము	„	82
కృష్ణుడు కల్పవృక్షముం దెచ్చుట	„	84
సత్యధామ తులాపురుషదాన మొనఁగి	„	„
సత్యధామాపూర్వజన్మవృత్తాంతకథనము	„	85
కార్తికమాసమాహాత్మ్యకథనము	„	86
చోలభూపాలవిష్ణుదాసవృత్తాంతకథనము	„	45
ముద్గలవంశ్యవిశిష్టహేతుకథనము	„	47
జయవిజయవృత్తాంతకథనము	„	48
కృష్ణావేశ్యాదినదీజన్మచరిత్రకథనము	„	49
చంద్రదేవతల నెల్ల నదులుగా శపించుట	„	„
చంద్రపుణ్యపాపప్రాప్తికథనము	„	50
చతురశీనిరకకథనము	„	58
పార్వతి దేవతలను వృక్షములుగా శపించుట	„	54
అశ్వత్థస్పర్శయోగ్యవారకథనము	„	„
మాసోపవాసవ్రతవిధానకథనము	„	58
జాగరలక్షణకథనము	„	60
నానాభక్తిస్వరూపకథనము	„	68
విష్ణుతీర్థనామకథనము	„	69
వేదవేదమాహాత్మ్యకథనము	„	70
సాధుమతీమాహాత్మ్యకథనము	„	71
బ్రహ్మచారితీర్థమాహాత్మ్యము	„	72
విశ్వతీర్థమాహాత్మ్యము	„	78

విషయము	ఉత్తర భాగము	పౌరట
శ్వేతతీర్థమాహాత్మ్యము	"	75
కణితీర్థమాహాత్మ్యము	"	74
అగ్నితీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
హిరణ్యాసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము	"	75
అన్నర తీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
కర్పూరతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
కంబుతీర్థమాహాత్మ్యము	"	76
కపితీర్థమాహాత్మ్యము	"	77
సరిగూరతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
సప్తగూరతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
సుగంధతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
బ్రహ్మవల్లీతీర్థమాహాత్మ్యము	"	78
వృషతిర్థమాహాత్మ్యము	"	"
సంగమేశ్వరతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
రుద్రమహాలయతీర్థమాహాత్మ్యము	"	79
ఖడ్గతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
చిత్రాంగవదనతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
నందనతీర్థమాహాత్మ్యము	"	80
జంబుతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
ఇంద్రగ్రామతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
బాలాపతీర్థమాహాత్మ్యము	"	83
కావ్యతీర్థమాహాత్మ్యము	"	84
ఖడ్గధారతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
దుగ్ధేశ్వరతీర్థమాహాత్మ్యము	"	86
చంద్రతీర్థమాహాత్మ్యము	"	87
పిప్పలాదతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
సింబూర్క-తీర్థమాహాత్మ్యము	"	88
సిద్ధతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
తీర్థరాజమాహాత్మ్యము	"	89
సోమతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
కామతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
గోపతీర్థమాహాత్మ్యము	"	90

-
1926 సంవత్సరమున శ్రీమదన్నవరరత్నాద్రీశ్వర
శ్రీ వీరవేంకటసత్యనారాయణస్వామి
దేవాలయకవితాపరీక్షలో, బ్రథమబహుకృతిపాత్రము లైన
కృతి కర్తృవద్యములు

శా. సీకల్యాణగుణంబు లెన్నకొనుచున్ నీవేరు పెండ్రించు నీ
శ్లోకంబుల్ పఠించుకొంచు లవమున్ శోకంబు లేకుండ నే
నేకాలంబును నుండఁనట్లు దయతో నీక్షింపు మన్యంబు ని
న్నాకాంక్షింపను దండ్రీ! రత్నగిరిధామా! సత్యనారాయణా!

శా. నీపాదంబులు గొల్చుసేవకులసాన్నిధ్యంబు నీయద్భుత
వ్యాపారంబుల నెన్నభక్తులసహవాసంబు నీసద్గుణ
లాపంబుం బొనరించును త్తములసల్లాపంబు నా కబ్బున
ట్లేపట్లన్ గరుణింపఁగాఁగదవె తండ్రీ! సత్యనారాయణా!.

మ. మరణంబుల్ జననంబు లెన్నియును సప్రప్తింపఁగాఁజేసినన్
సరియే యేభవనంబునన్ నిలిపినన్ సంతోషమే కాని త్వ
చ్చరణధ్యానము మాత్ర మెల్లపుడు నాస్వాంతంబునం దెంతయున్
స్థిర మై యుండ ననుగ్రహింపుము కృపాభీ! సత్యనారాయణా!

శా. కాయంబున్ వచనంబు మానసము నింకన్ జెప్పఁగా నేటికన్
నాయాత్మన్ సయితంబు నీ కొసఁగితిన్ నాచేత నీ వేవిధిన్
జేయింపం దలపెట్టికొంటి వటులే చేయింపు మే దేనియున్
నీమాతాచరులందు నే నొకఁడఁ దండ్రీ! సత్యనారాయణా!.

మ. మతిలో స్థైర్యము లేక సారె కటు సప్రార్థించుటే కాని సం
తత మీశ్వరము లెల్ల నీకడుపులోనన్ బెట్టికొంచున్ మహా
దృతితోఁ బ్రోచుచునుండునీ చొకని న న్నేతాదృశున్ బ్రోవవే ?
గతభేదా! కరుణాసమన్వితకటాక్షా! సత్యనారాయణా!.

విషయము	ఉత్తరఖండము	పౌరట
కాశ్యపతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
భూతాలయతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
ఘటేశ్వరతీర్థమాహాత్మ్యము	"	91
వైద్యనాథేశ్వరతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
దేవతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
చండేశ్వరతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
గాణపత్యతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
వార్తాక్షిసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
భద్రాసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము	"	93
వారాహతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
సాగరసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
ఆదిత్యతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
నీలకంఠతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
దుర్గాసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
నృసింహతీర్థమాహాత్మ్యము	"	94
గీతామాహాత్మ్యకథనము	"	95
గీతాప్రథమాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	96
గీతాద్వితీయాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	97
గీతాతృతీయాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	99
గీతాచతుర్థాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	100
గీతాపంచమాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	101
గీతాషష్ఠాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	102
గీతాసప్తమాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	103
గీతాష్టమాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	104
గీతానవమాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	105
గీతాదశమాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	107
గీతైకాదశాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	109
గీతాద్వాదశాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	113
గీతాత్రయోదశాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	114
గీతాచతుర్దశాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	115
గీతాపంచదశాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	117
గీతాషోడశాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	118

విషయము	ఉత్తరఖండము	పౌరట
గీతాసప్తశాఢ్యాయమాహాత్మ్యము	„	119
గీతాష్టాదశాఢ్యాయమాహాత్మ్యము	„	120
భాగవతమాహాత్మ్యము	„	121
కాళిందీమాహాత్మ్యము	„	136
ఇంద్రప్రస్థమాహాత్మ్యము	„	137
దిలీపచరిత్రకథము	„	141
ఇంద్రప్రస్థాద్వారకామాహాత్మ్యము	„	149
ఇంద్రప్రస్థాద్వారకామాహాత్మ్యము	„	152
ఇంద్రప్రస్థాద్వారకామాహాత్మ్యము	„	157
ఇంద్రప్రస్థాద్వారకామాహాత్మ్యము	„	153
ఇంద్రప్రస్థాద్వారకామాహాత్మ్యము	„	165
ఇంద్రప్రస్థాద్వారకామాహాత్మ్యము	„	166
ఇంద్రప్రస్థాద్వారకామాహాత్మ్యము	„	169
ఇంద్రప్రస్థాద్వారకామాహాత్మ్యము	„	169
ఇంద్రప్రస్థాద్వారకామాహాత్మ్యము	„	170
ఇంద్రప్రస్థాద్వారకామాహాత్మ్యము	„	„
ఇంద్రప్రస్థాద్వారకామాహాత్మ్యము	„	171
మాఘమాసమాహాత్మ్యము	„	172
విధ్యాధరవృత్తాంతకథము	„	174
పురూరవోవృత్తాంతకథము	„	175
మృగశృంగమహర్షివృత్తాంతకథము	„	176
ధర్మగుప్తవృత్తాంతకథము	„	178
యమలోకవృత్తాంతకథము	„	180
అష్టాంశతికోటిసరకథము	„	183
పుష్కరప్రభావృత్తాంతకథము	„	186
శంబూకవధవృత్తాంతకథము	„	183
సాందీపనివృత్తాంతకథము	„	190
మృగశృంగవివాహకథాకథము	„	191
సౌధరివృత్తాంతకథము	„	192
మృగశృంగవృత్తాంతకథము	„	194
మార్కండేయవృత్తాంతకథము	„	195
మార్కండేయయమసంవాదము	„	197

విషయము	ఉత్తరఖండము	పౌరట
మృత్యుంజయస్తోత్రము	”	198
మాఘస్నానార్హ తీర్థ కథనము	”	200
మాససతీకథనము	”	”
సువశ్రబాస్మాదావృత్తాంతకథనము	”	201
సువ్రతునివిచారము	”	202
భీమ సేనవృత్తాంతకథనము	”	206
శివరాత్రిమాహాత్మ్యము	”	207
ఋషీ కావృత్తాంతకథనము	”	211
శ్రీకుండలవికండలవృత్తాంతకథనము	”	212
సుగతిదుర్గతి హేతుకర్మకథనము	”	216
ఆతిథ్యమహిమము	”	223
కాంచనమాలినీచరిత్రకథనము	”	231
ఇంద్రశాపమోక్షవృత్తాంతకథనము	”	232
కాశీబ్రాహ్మణవృత్తాంతకథనము	”	234
గంధర్వకన్యావిప్రశాపకథాకథనము	”	237
వీరి సేనభద్రకథనము	”	246
దేవద్యుతివృత్తాంతకథనము	”	”
యోగసార స్తవము	”	247
మహావిష్ణువు దేవద్యుతికి బ్రత్యక్ష మగుట	”	249
యోగసార స్తవమాహాత్మ్యకథనము	”	250
చిత్రమహారాజవృత్తాంతకథనము	”	251
వసుబ్రాహ్మణవృత్తాంతకథనము	”	253
వింధ్యాధిపతిత్పదోహితవృత్తాంతకథనము	”	256
గంధర్వకన్యావిప్రశాపమోక్షకథనము	”	260
మాఘమాహాత్మ్యసతనశ్రవణఫలకథనము	”	262
లక్ష్మీనారాయణమంత్రకథనము	”	”
ప్రహస్న స్వరూపకథనము	”	263
వైష్ణవమంత్రదీక్షానిధానకథనము	”	264
వైష్ణవధర్మకథనము	”	266
వైష్ణవభక్తిస్వరూపనిరూపణము	”	”
ద్వాదశశతస్థిస్వరూపనిరూపణము	”	267
పంచవిధవిష్ణుపూజాస్వరూపనిరూపణము	”	”

విషయము	ఉత్తరఖండము	పౌరట
విష్ణుపూజాఫలసంధనము	,,	267
విష్ణుచక్రనామనిరూపణము	,,	,,
జైష్ణవచక్రాంకనసాశస్త్రసంధనము	,,	,,
ఊర్ధ్వపుండ్రమాహాత్మ్యసంధనము	,,	269
ఊర్ధ్వపుండ్రధారణవిధానసంధనము	,,	269
గోపీచందనమాహాత్మ్యధారణవిధిసంధనము	,,	271
ద్వాత్రింశదపరాధన్వయాపసంధనము	,,	272
న్యాసమంత్రమంత్రార్థసంధనము	,,	273
ఏకపాద్విభూతిస్వరూపసంధనము	,,	276
త్రిపాద్విభూతిస్వరూపసంధనము	,,	,,
వైకంఠపూజాసంధనము	,,	,,
నారాయణకౌతూహ్యమృతసాధనము	,,	279
నారాయణవిభవావస్థాసంధనము	,,	,,
నారాయణపరావస్థాసంధనము	,,	,,
విష్ణులోకపూజాసంధనము	,,	280
శ్వేతద్వీపపూజాసంధనము	,,	281
శ్రీరసాగరపూజాసంధనము	,,	,,
దశావతారచరిత్రసంధనము	,,	282
వైష్ణవసప్తర్యామార్గసంధనము	,,	338
వైష్ణవభక్తదాసైకాంతిపరమైకాంతిస్వరూపనిరూపణము	,,	340
ఈశ్వరపాపండవేషహేతుసంధనము	,,	343
తామసశాస్త్రస్మృతిపురాణనిరూపణము	,,	344
పరదైవనిర్ణయసంధనము	,,	345
పద్మపురాణపతనశ్రవణాదిఫలసంధనము	,,	347

శ్రీ మదాంధ్రపద్మపురాణము

ఉత్తర ఖండము

కాశహస్తీవరదా

కాకోదరభూష నిత్యసభ్యాగుణా

నీక చిదంబరరచిత

శ్లోకప్రియ విశ్వనాథ సురుచిరగాధా.

1

వ. నైమిషారణ్యంబున శౌనకుండు మహర్షి బృందసమేతుం డై పద్మపురాణశేషముం
దెల్పు మని యడుగుటయు నత్తపోధనునా సూతుం డిట్లనియె.

2

ఆ. మునివరేణ్య వినుము మును నారదుడు రజ, తాచలమున కేగి హరున కెఱుగి
బదరికాశ్రమప్రభావంబు నడుగంగ, నమ్మహర్షి కిట్లు లనియె శివుడు.

3

— బదరికాశ్రమవృత్తాంతకథనము —

ఆ. ఉర్విలోన నద్రు లొకలక్షయును నిర్వ, దేచువేలు గలవు వానిలోన
నధికపుణ్య మైనయది యొకబదిరికా, శ్రమమహీధరింబ సంయమిండ్ర.

4

క. నరనారాయణు లనియెడి, పరమపురుషు లుండి రచటఁ బాండురవణో
త్తరుఁ డొకఁడు కృష్ణవర్ణో, త్తరుఁ డొకఁడు వారు లోకధారణదత్తుల్.

5

సీ. అచ్చటఁ గలవు ఋష్యాశ్రమంబులు పెక్కు, వసియింతు రచట దేవతలు సతము
వినఁబడు నిరతంబు వేదభోషము లందు, నగ్నహోత్రము లుండు నచట నెపుడు
నుత్తరాయణమున నొనరింపఁబడు మర్త్య, పూజ యాదేవతాపుంగువులకు
నలవిగా దొరులకు నరుగ నచ్చొట దక్షి, నాయనంబున హిమవ్యాప్త మగుట

గీ. నమ్మహాదేవతలదర్శనమ్మువలన, జన్మశతకోటిపాతకసంఘ మెల్ల
భస్మ మైపోవు త్తేజములోపలనె తరమె, బదరికాశ్రమతీర్థప్రభావ మెన్న.

6

ఆ. అచట నలకసంద యనుగంగలోపల, స్నాన మాచరించినను నశేష
విశ్వసేవ్యుఁ డై నవిశ్వేశ్వరుని నటఁ, జూచినను సమస్తశుభము లొదవు.

7

క. చలిపితి నే నొకపరి నా, స్థలమున నొకవత్సరంబు తపమును దానక
సులభంబుగ నాయెదుటను, నిలిచెను నారాయణుండు నిజసూసముతోక.

8

జి. పులివెందుల వ్రాసినట్లుగా నా అభిప్రాయం, పాతది పాతదిగా ఉంచుకోవడం
పాతదిగా ఉంచుకోవడం అనేది అనేక అంశాలను కలిపి ఉంచుకోవడం అనేది
అనేక అంశాలను కలిపి ఉంచుకోవడం అనేది అనేక అంశాలను కలిపి ఉంచుకోవడం అనేది
అనేక అంశాలను కలిపి ఉంచుకోవడం అనేది అనేక అంశాలను కలిపి ఉంచుకోవడం అనేది

ఆ. నామనోరథుని నామము గానము, నామమును పాఠము చేసికొని పాపములు మోక్షమును పొందును. నామమును పాఠము చేసికొని పాపములు మోక్షమును పొందును. నామమును పాఠము చేసికొని పాపములు మోక్షమును పొందును.

[illegible][illegible]

గీ. ధర్మజు యెవడు సుఖ భవోదధిని గూటి, పరితెనుచుచేదివారిలో ననిసిమనఁజేసె
గానరాఁ జొన్న డును సుఖ కడకు నాని, పోహములను భరించినిదేహి అలగఁగను. 11

సీ. ప్రత్యక్షమై వ మై సరసిసూర్యుడై నుండు, చున్న గాన బ్రహ్మం దేవుని సోదడు
రవిబింబము గ్రసించురావలసిన సుఖి యున్న, పరి పరిమితం గ్రహించి సోదరము
చిహ్నము డై నశోగియె సుఖి యున్న, మనన జాలాధరుం డురగి సోద
జుక్ర నోడించు జాలాధరుడై సుఖి, చున్న నీశ్వరపాదుం డయ్యె సోదడు

గీ. నావుడు యుధిష్ఠిరుడు మానసముసాగుడు, నిస్సృయము నొడిచి మునివర్య వేళ- గలిగి
పినగ జాలాధరులచిత్త్రను వచ్చిపు, మనుజుయును సత్తు లనియె సముద్రమగమనాని. 12

—: జ్ఞానింధరాభ్యాసనిఘోషము : —

సీ. వినుము ధర్మజ శాస్త్రేంద్రుని మున్నకుప్పిడు, సపరివారముగను శతమఖిండు
కైలాసమున కేగి సీలకంఠునిమొద్ద, నద్భుతంబుగను నాట్యంబు సేసె
దానికి శంకరుగ డానందభరితుఁడై, నానచ కోరుము వరము ననియె
నంతట వాసవం డలిగర్వమును బోసి, సూరసన్నభవనితోడ నాజి గోరె

గీ. గాలకంఠరుఁ డాతనిగర్వమునను, నాత్మలోఁ గ్రోధ ముదయింప నఁజి దాని
నప్పటికే బై కి నవ్వుచు నమరనాథ, వరము నిచ్చితి నట్టై నీ వరుగు మనియె. 13

వ. అంతట మహేంద్రుడు సంతోషించుచు సనరివారగుటగాఁ దిద్దివంజునకుం జనియె.

౩. ఆతడు పోయినవెంటనే, చేసేసంబునన గ్రోస మెచ్చి శితివంతునకు
భూతములు బెగడ నూరే, భూతం బయి నిలిచె హరుడు పొడగని దానిక. 15

సీ. క్రోధంబు సింధువార్ధులకు నేగమె (ను) త్త, జాతుండు నై నీవు జనన మంది
 యువతనాథునిగర్వ మణిగింపు మని యజ్ఞ, యాయంగ నాక్రోధ మేగి యపుడ

యబిసింధునగిసమాగమవేసిను, బొడిమెరు వారెడఁ బ్రేమిం గిను

నాకుమారుడు పుట్టసన్ను చేర్చెనుయెప్పుడు, వలనఁ గడిపించె భూవలము మెల్ల

గీ. నిండె బగముల నెల్లఁ దన్నినడ మపుడు, చెప్పటను సమాధముద్ర నిశ్చేష్టఁ గాచుఁ
గొంతనే పుండ్లి చూపట గుత్తలొనఁచకు, హాసము నుంబునో ప్రమా యరుపఁచెంచి.

గీ. లిచి వయోనిధి రెండు మను కలెనఁ, యనిక కేగి యెవఁడే పుట్టి పొంది

బలధి నీ నేల గొల్ల పఁచునెచ్చె, నెల్లలోకంబు నెల్లదీర్ఘఁ జెలఁచు.

17

సీ. అనపుడు వార్ధి గుల్లనెఱుంగు కోనే నీ, నీ నా పుట్టించునెట్లె

గింపింప లోకముల్ గెడఁగెను మదాత్మ, భక్తుఁ జేర్చె నెప్పుడె యుష్కిపము నొంది

యేమి యెడఁపఁ లొన యెఱుంగిం గరాదాయు, రత్నపైలుము లోరత్నముఁజెవు

నా విని తత్పత్ని నందనుని గొని, వచ్చె సింధువు మ్రొక్కె వనజజనఁ

గీ. గూరుచుండఁగఁ బెట్టె నాకొడుకుఁగఱుట, నడినిటొడమిఁద సత నాయర్భకు యు

బ్రహ్మగడ్డము గట్టిగాఁ బట్టుకొనఁగ, నజుడు విడిపించుకొన లేక యజున నాగె. 18

గీ. అంత నుద్వేగమున లేచి యబ్ధి యాత్మ, బలము నెల్లను వినియోగిపఱిచి యెల్ల

కడకు విడువంగఁజేసె నక్కొడుకుకేలు, న్రప్త యప్పుడు మిగుల విస్మయము నొంది.

వ. ఆయర్భకునకు జాలంధరుం డనునామకరణంబు గావించి సంతోషంబున సనేకవరంబు

లొసంగి హంససూనానూఢుం డై నిజనివాసంబునకుం జనియె.

20

సీ. అంతటఁ గ్రమముగా నాయర్భకుడు వృద్ధి, నొందుచు బలవృద్ధిఁ బొందు చుండ

నాటలాడుచును హర్యతీవారిణివరా, హేదులతోడ నత్యద్భుతముగఁ

బడఁగొట్టుచును వ్యోమవధమున కెగిరి శో, చరపమానములను ధరణిమోడఁ

గంధి యెల్లను నెల్లఁలోలముగ నీడు, లాచుచు సత్త్వంబు లంత మొందఁ

గీ. గడపి బాల్యంబు యశావనాక్రాంతకాయు, డై విరాజిల్లుచుండఁగ నపుడు శుక్రం

డరుగుడెంచి పయోధియభ్యాశమునకుఁ, దత్సపర్యాప్రతుష్టచేతస్కు డగుచు. 21

సీ. అనఘ జంబుద్వీపమున నుండె రామహా, పీఠంబు యోగీప్రీతిదంబు

ముచు సీవు దానిని యుచితి వది నేడు, జాలాధరునకు రాష్ట్రముగ నిమ్ము

దానిలో నుండి యీతం బెభేద్యుడు గా, నెల్లజగంబుల నేలఁగలఁడు

నాపుడు వారిధి నందనప్రేమంబు, వలన నాదేశంబు వదలిపెట్టె

గీ. నంతటఁ ద్రిశతయోజనాయతీయను శత, యోజనశాలతయఁ గల్గియుండినట్టి

యాస్థలంబున వసియించి యనట నేరు, పఱుచుకొనియెను నొకవిష్కపత్తనంబు. 22

వ. ఆస్థలంబు జాలాధరదేశం బనియును నాపురంబు జాలంధరపురిం బనియును నమ్మహా

పీఠంబు జాలంధరపీఠం బనియును దన్నామంబున విశ్రుతంబు లయ్యె. సాగరుం

డాత్మోదరోద్భవం బగుమహాపద్మసహస్రసైన్యంబును శుక్రండు సమస్తస్త్రాస్త్ర

విద్యలును జాలంధరునకుఁ బ్రీతిపూర్వకంబుగా నొసంగిరి.

23

- గీ. అప్పుడు యోగోపదేశములు పొందుననిచి, సుత్రాలుచేసి వానిని పాఠమున నెట్లు
దానవుల నెల్ల రావించి తననరులు, ముగియ నుంచినానెనె బలుల నుద్దరింప. 24
- గీ. అట్లు పైస్వరము సమకూడినంత యోగము, డామినిశానరనరుని పై నిష్కర్మముగా
జేసి జాలంధరుడు తనసేమ నెల్ల, నేమి కలెనె నేమి నిత్యముగా నుచును నీ. 25
- ఆ. అట్లు కౌంతిచాల మరుగంగి గ్రోగగ్రు, పాదముననున్న పైస్వరము ముగియ
యపునను బుట్టినట్టిపూచను నెట్లు, ముగియ నెట్లును నెట్లు నెట్లు. 26
- ఆ. అట్లు పైస్వరము యజులజగన్మోహ, నిగి నెట్లును నెట్లు నెట్లును
డామెనోడి నూడి ముఖలసోమములు, పాదములను ముగియనెట్లు. 27
- సీ. దైత్యగురులు తత్సన్నిధిగాను నచ్చి, మోక్షముననున్న పాదములను
నని నిని సోమముగా డామెనెట్లును, పాదములను నెట్లును నెట్లును
యోవార్య యమరుల సోమములను, నేమి కలెనె నేమి నెట్లును నెట్లును
యని యమరులను శుక్రాచార్యుల డామెనె, ర్యగులు సోమముగా నని నెట్లును
గీ. నినిచి శ్రీరామధనగాధను సువర్ణము, లామెనెట్లును నెట్లును నెట్లును
నవహరించినతమున నగిని నెట్లు, నెట్లును నెట్లును నెట్లును నెట్లును. 28
- సీ. దుర్వారము డామెనెట్లును నెట్లును, పైస్వరము నెట్లును నెట్లును
దూత దుర్వారము నెట్లును నెట్లును, నెట్లును నెట్లును నెట్లును నెట్లును
తెలుపుము నావాక్యములుగా వానికె నెట్లు, ముగియనెట్లు నేమి కలెనె
నామెనెట్లును నెట్లును నెట్లును నెట్లును నెట్లును నెట్లును
గీ. నవహరించిన రనుమాట యిప్పుడు నానె, పాదములను నెట్లును నెట్లును
స్వరమును వీడి నెట్లును నిర్జరులతోడ, నానె గల దేని బ్రహ్మము నానె. 29
- గీ. అనపుడు దుర్వారము డా, తనియు నెట్లును నెట్లును నెట్లును
జని దివమున కంద్రుని గను, గోని వాగ్మముతో నెట్లు గోని కలెనె. 30
- సీ. అపుడు స్వరము మహేంద్రుడు డామెనెట్లును, స్వరము మామహేంద్రములను
నినిపింపు ముగియనెట్లు సాగర, నందన క్రోధము నొంద నేల
నానెత్తు వై నమెనాకుండు దామెనె, దనకుమీలోపల దామెనె
జగముల దగంబు సలిపినబడబాగ్ని, దామెనె దనలోన దామెనె
గీ. ధర్మవిద్యేషులై నట్టిదానవులను, నానెయం బయి శ్రీరదధ్యాజ్యములను
గోరకయె యాయం దొడగె నాకారణముల, శ్రీరదధ్యానిధిని ముగించిమి మేము.
గీ. పీఠగుణములు గలిగినహేతువుననె, సింధునాథుని మున్ను శోషిల్ల జేసె
గుంభజన్మము గూడ దుర్గుణుల పైచ, కుణములో భస్మ మైపోవె జగములెల్ల.
గీ. కావున స్వరముగ మా, తో వైరము బూని నీవు దుర మొనరింప
గా నెట్లును నెట్లును నెట్లును, రివారముగను నెట్లును నెట్లును. 31

- క. అని చాలించుటయును గ్ర, కు-న దుర్వారణుడు వచ్చి స్తోత్రోపలికి-
వినిపించె బూస గ్రుచ్చిన, యనువున జాలంధరునకు హరిభాషణముల్, 34
- గీ. ఆమహేంద్రనివచనంబు లాలకించి, మండిపడి లయకాలరుద్రుండువోత
నబశతోటోడై త్వసై న్యంబుతోడ, హంసకోటియులకోమయ- న మెక్కి. 35
- సీ. ప్రసీతుం డై మందరంబునకుం జేరి, ప్రథమదినమున నాపర్వతమును
ఖండించి ముక్క-ముక్కలుగ రెండవనాడు, మేరుభూభరమును జేరి హంస-
జెండాడి కూల్చి తచ్చిఖరంబులను దాని, పై నిన్నననములు పాసుచేసి
యచ్చట నుండుసిద్ధాంగనాజనముల, వ్రతభంగములు గాంగి గులిలపటిచి
- గీ. పిమ్మట నుమేరుమేదిసిద్ధమ్మునాల్లు, దెనలు చెల్లాచెదరు చేసి దిప్పతులను
దుప్పదూలంగ గొట్టి ఖద్యోతవిధుల, త్రోవ లరికట్టి చెఱువట్టె దేవతలను. 36
- క. అంతట దేవత లెల్లరు, జుతాకలహృదయు లగుచు జత్తంబుల డై
త్యాంతకుని శరణు వేడంగి, సంతరమున నెఱింగి శార్ఙ్గ యమరావస్థ. 37
- ఉ. తాలిచి చేతఁ జక్రమును దార్జ్యుని నెక్కి సుపర్వకోటికి
మే లొనగూర్చ నంచి గమనింపఁ గడంగుచు నుండ సంతలో
శ్రీలలితాంగి శార్ఙ్గదరి జేరి మనోహర నాసహోదరుం
డాలమునకొ భవన్నిహతుఁ డౌ నని భీతి జనించె నెమ్మదికొ. 38
- క. అనవుడు మాధవుడు వరా, నన భీతిల వలదు పొమ్ము నావును హర్షం
బునఁ జనియె లక్ష్మి యుతటఁ, జనుడెంచె మురారీతుండు స్వర్గంబునకు. 39
- ఆ. అపుడు వజ్రపాణి యుపగిల్చె ర్యుఁ డై, యబ్ధిసతునితోడ నాహవంబు
సలుప నిశ్చయించి స్వబలంబుతోఁ గూడి, నిలిచెఁ జక్రధరునినిటమందు. 40
- వ. అంతట గోవిందుండు సకలామరసై న్యంబుతోడం గూడి జాలాధరునిపై దాడివెడలు
టయు జాలంధరుండు సకలదై త్వసై న్యసమేతుండై మాధవునితోడ యుద్ధంబునకు
సిద్ధంబయ్యె.
- ఆ. అపుడు మేరుమందరావనిధరమధ్య, భూమి యయ్యె యుద్ధభూమి యభయ
పక్షసై న్యములకుఁ బ్రారంభ మొనరించి, రని నొనర్ప దితిజ లదితిజలును. 41
- క. వారలవీరధ్వనులను, వారలశరఘ్నములను వ్యాప్తం బగుటకొ
బోరుకొనదొడఁగె ధర ది, గ్వారణములు గీకవెట్టఁ గడఁగె భీతికొ. 42
- క. ప్రదరాసిముఖాయుధముల, విదళితు లై యభయపక్షవీరులు గూలకొ
నదు లయి రక్తము పాఱకొ, గదనక్షితి యరుణజలధిగాఁ గనఁబడియె. 43
- గీ. అధిపుఁ డగుటను తాజయత్నోమయంబు, సకలరోగంబులకును దానికి యముండు.,
ప్రభు వగుట సర్వరోగముల్ ప్రబలి ఘోర, యుద్ధ మ్మనురులతోఁ జేసి యోధిపాఱె,

— అలానురంధ్రపద్మత్తంతి కథనము —

- క. అంతట బలానురుండు ది, గొలుము బదరంగ నాన్చి యనిగొను బలము
వింతగిను జయించి శచీ, కాంక్షునీపై కుంతికే బ్రహ్మకాంక్షులను వోలెన్. 16
- సీ. అపు డింద్రుఁ డతనిపై నఖిలాశ్రుముల నేయ, నని నిర్ణీతము లయెల్ల సేసి బాంధ
యంతట నతిబలుగు బగుబలుగు డిమరేగ్రు, నరమును మోచి ముద్గిరియునోడ
దానినీ సురపతి కాంక్షి కాంక్షి మోచి, నది గది పరిమి నెనుని నాన్చి
నానవ్వుతో దదాస్సమునుండి పుష్కలము, నీరము గాఁగిన నాన్చి ముగియె లోక.
- గీ. నది నిలోకించి వాసువుఁ డిడిలి వాని, నిక్రిమమునకు యుద్ధాశ వేసిచి ముగిసి
నుతి రెమునర్పంగఁదొడఁగె నెప్పులము గాఁగి, దానినీ బలానురుండును సంతసము నొంది.
- గీ. ఇంద్ర నీవాంఘితార్థంబు నిచ్చువాడఁడ, గోరుకొను మన జూఞానురారి వృత్తి
నాధ నీమే నొసంగుము నాకు ననుడు, నాతిఁ డిచ్చితిఁ బుచ్చుకొ మ్మనియె నుతి.
- వ. పురందరుండు వజ్రంబుచే నయ్యనురునిదేహంబు వ్రక్క - లోనరింపఁ బ్రభమఖిండంబు
కనకాచలంబునందును ద్వితీయఖండంబు హిమానలంబునందును ద్వితీయఖండంబు
గోనగంబునందును జతుర్థఖండంబు దేవనదియందును బంచమఖండంబు మందరపర్వ
తంబునందును బడియె. తచ్చగీరావయనంబు లన్నియు రత్న బీజత్వముగ నెండె.
తదసికణంబులు పటోకాకారమణు లయ్యె. లోచనంబులవలన నింద్రనీలంబులును
శ్రోత్రంబులవలన మాణిక్యంబులును రిక్తంబులవలన బద్మరాగంబులును మేడున్నవలన
మరకతంబులును స్ఫటికంబులును జహ్వవలనను మాలసంబులవలన బ్రహ్మశంఖంబులును
దంతంబులవలన మౌక్తికంబులును నాచంబులవలన నైషాద్యంబులును జనియించె.
ద్విపేంద్రజీవాతహాహేళమత్యాహిశు క్త్యంబుభివేణజాతంబు లగురత్నంబుల
కన్నింటికిని నివయె జన్మస్థానంబులు. సితవృత్తగురున్నిగ్ధకోమలనిర్మలహావమగ్ధణ
యుక్తం బగునది మౌక్తికంబు. దానిని హాటకఖచితంబు గావించి ధరించె నేని
సర్పగ్రహదారిద్ర్యాదిభయంబు కలుగినేరదు. పురీషంబులవలన గాంధ్యంబును వీర్యంబు
వలన రజతంబును మూత్రంబులవలన దామ్రంబును సంగోద్వర్తనంబులవలన బిల్వంబును
నఖంబులవలన గనకంబును సుతృన్నంబు లయ్యె. 49
- క. బలదై త్యునిసాహసమును, వలదె ప్రశంసింప సహజవై రుల కై నక
గలదె యదేయం బనునది, తిలకింపఁగ నెందు నేని ధీరాత్ములకే. 50
- గీ. అంధునకు బద్మవత్త్రాయతాక్షిపగిది, మధురసంభాషామువోలె బధిరునకును
శవమునకు బుష్పమాలికచందమునను, వృద్ధము కదర్చునకఁ గలయగ్గ మెల్ల. 51
- గీ. నాకు మన్నును గత్తి కంతమున బెట్టి, దుర్మృదులను ననుగ్రహింతురు మహాత్ము
బలమునకు నెప్పుడె నెత్తు లె ను గూడ, శైలతటముల గల్గొని శై వలీనులు. 52

- క. సరిహిత్యులైన లగున, త్పురుషులు స్వవివాహాలమునను వికృతి నొందుదురు. బరిశుభ్రునకు నీడ చూడనద్రువు తావిక. 53
- గీ. అనుపకారుల కపకార మాచరిగను, నట్టివారలె సాధువు లాత్మకార్య వశమునను జేయుదురు దుష్టవర్తనలును, బరుల కపకారముల నది పాటి యగునె. 54
- నీ. అంతట వజ్రచే హతుఁ డయ్యె బలనాన, వాగ్రణి యనుచులు లాలకించి విలపించుచును వానినెలది ప్రభావతి, శీఘ్రంబుగను రణక్షేతిక వచ్చి యటఁ బడియున్న బలాసురకాయంబు, వీక్షించి యేడ్చుచు వెక్కిరియె నాధ నీనోటను నా కొకమాట చె, పుక యున్న విమతు నాప్రాణములను 55
- గీ. నని కృతాత్మతనూపరిత్యాగబుద్ధి, యగుచు నుండంగ నీక్షించి యభినుతుఁడు దానవాచార్యుని మహాత్మ వీని నెట్లు, లేని బ్రతికింపు మన శుక్రఁ డెట్లు లనియె. 56
- క. కోరి మరణంబు నొందిన, వారిని బ్రతికింప నాకు వలనుపడదు నీ కోరికినిజేసి యబ్ధికు, మారక యొకసారి వీని మాటాడింతుక. 57
- క. అనవుడు జాలంధరుఁ డి, ట్లనియెను గురువర్య చేయు మట్టులె నాగక దనుజాచార్యుండు విలో, చనములు మూసికొని ధ్యానసంస్థితఁ డయ్యెక. 58
- గీ. అట్లు ధ్యానించు చుండ నిశాటగురుఁడు, బలముబోధత మై యొక్కపలుకు సాధ్య లీన మొనరింపు మింక నీమేను మామ, కావయవములలోపల నని శమించె. 59
- వ. అంతట నామాట యాదేశంబుగం గైకొని ప్రభావతి తతఁబంబ నదీరూపముం బడసి బలాంగవిలీన యగుచు సుమేరువునకుఁ బూర్వవాహిని యై ప్రవహింపందొడంగ. దానంజేసి తత్తోయంబున రత్నంబుల కెల్ల నుత్తమకాంతి యేర్పడియె. 60
- క. అంతట జాలంధరుఁ డ, త్యంత్రోధమున రేగి యనిమిషులను విక్రాంతిమెయిం గూల్చి శబ్ద, కాంతునిపై నిశితసాయకంబుల నించెక. 61
- క. అపు డాశరముల నెల్లను, నిపుణంబుగఁ ద్రుంచి యమరవేత స్వనారా చపరంపర నంబుధినుతు, నిపయిక్ గురియించె భూరినిశితాశుగముల్. 62
- నీ. ఆబాణముల నెల్ల నభిసూనుఁడు హస్త, ములఁ బట్టి ముక్కముక్కలుగఁ జేసి యింద్రునిపైఁ గురియించె నత్యద్భుత, శక్తియుక్తము లై సనాయకముల నవి తాకి వానవుం డ ట్టెట్లు లయి చేష్ట, బుడిగి రథంబుపై నొఱగి వ్రాలె నది చూచి యాకాశం బంట నార్చెఁ బయోధి, నందనుం డాసింహనాదమునకు 63
- గీ. వానవుఁడు లేచి దిగ్గన వాని నపుడె, యంతమొందింపఁ దలచి వజ్రాయుధమును వైచుటయుఁ బట్టుకొని దాని వార్ధినుతుఁడు, వజ్రని నధింప బిరబిర వచ్చు చుండ. 64
- గీ. అపుడు గడగడలాడుచు నమరవేత, స్వందనమునుండి దిగ్గనఁ గ్రింది కుఱికి యొక్కపరువున దై త్యాదియొద్ద కలిగి, పట్టుకొనియెను దత్పాదపద్మములను. 65

వ. అంతట నాలంధరుండు పురందరునిరంధ్రులు నశిస్తేచి మూలలిసి సారంగిగాఁ జేసికొని
నిరంతుశంబుగాఁ జెరుగుచు ననురసైన్యంబు నెల్లఁ బెరుచును. 64

నీ. అప్పుడు జనార్దనుఁ డాగ్రహంబును జెగి, గిరువాధిపాధునికై సురలతోడ
నాజిభూమిని పొచ్చి యనురవాసిని నెల్లఁ, బరిహార్షంబు వోడంగి సున్నటము గాఁగ
నమృతపాత మెనయనురసైన్యంబు నె, ల్లను నిలకొని అలంధరుండు
ప్రశంసఁగి నలె వందనఁడి పై త్యయోధుల, కలలుల నెఱుంగి గూల్పు నొజ్జ మునఁగె

గీ. నుతటను నిలచేగి యోధాగ్రగిట్టు, లునెఱును సొక్క-మునఁ జేయు ను శుగములఁ
గ్రుమ్మరి చిరి హర్షంబు ని గునెల చుట్లు, నొలకెఱులము గాఁగె ననారంభముల. 65

గీ. ఆశరంబులు నని శౌరె నొవరిండు, హరి ననంబునఁజూచు సెఱునున్నత్రై
కై వడిని ధరామనంధునిగిగనమట్లు, మట్టుహర్షంబు మరసయికోటి. 66

గీ. అట్లు సొగకొల ముండ పై త్యాగింబు, నెఱునుడంగి ముంబునఁజూలె దద్యాణతిలిని
క్షణములో నిరాపుమాపి రాజునుల శుక్కు, ముముల సె శుగమునఁజూలె బాటఁగొట్టు.

ఉ. అప్పుడు శైలరోముఁ డనునాశరవీరుండు పైకి దూఱి రా
నిప్పులు హలుకోలలను నీరజనాభుండు వానిమీలినై
గూఁపును గాని తన్వోఖికోటులు తాఁకి తిదీయదేహమున్
గుప్పనఁ గూలె ముక్క-లయు డోఁకిపయిన్ దనుజుల్ హసించఁగన్. 68

చ. అది గని మాధన్యండు హృదయంబున నాగ్రహ మగ్గలింపఁగాఁ
గడనధరాతలంబునకు గ్రక్కున దూఱి నిశాటసైన్యమున్
ఇదురుప లై పడంగ గడచేతను మోదూచు శైలరోమునిన్
గదిసి తిదీయశీర మును ఖండమునన్ నటకెన్ గలుక్కునన్. 69

క. ఖండితశీరుఁ డయ్యును నా, తండు భుజాదండములను దార్చుని బట్ట
ఖండించె జక్రి తద్బుజ, దండంబుల నంత వాఁడు ధరణి గూలెన్. 70

వ. అప్పుడు జాలంధరుండు ఖడ్గరోమాసీతం బగురథంబు నెక్కి నిరరసైన్యంబు చిన్న
భిన్నంబుగాఁ గొట్టుచు వాసుదేవునిసమీపంబునకుం జేరి. 71

క. గోవింద నిన్నుఁ గూల్చెడి, భావంబున వచ్చినాడఁ బ్రథమమున ననున్
సీవు ప్రహరింపు మావలఁ, గావించెద నేను జేయఁగలకార్యంబున్. 72

చ. అనవుడు వాసుదేవుండు క్రుధారణలోచనుడై శరాసనం
బున విశిఖంబులం దొడిగి ముందుగ నేనె బయోధిసూతిమే
నను దరువాత నంబునిధిసందను డయ్యవి యొక్క-కోలచే
దునుమ మ తొక్క-బాణమునఁ దుప్పలుదూలఁగ నేనె దార్చునిన్ 73

క. అనరూపంబున నా, గాశనుండు విచేష్టఁ డగుచు నవని గూలన్
అనరూపంబున నా, శేకుని గావించి తాఁకి కేలను లేపన్. 74

- వ. అంతట గరుడుండు ప్రబుడుం డై లేవ నాతిని నధిష్ఠించి వాసుదేవుండు తనపయిం బడుదానవసైన్యంబుతోడ యుద్ధంబు గావింపం దొడంగె. 75
- ఆ. అపుడు వీతిహాత్రుఁ డనిలసహాయుఁ డై, తగుఁజెట్టు చుండ దానవులను బ్రతుకఁజేయు చుండ భార్గవుఁ డాత్మవి, ద్యావభావమున గతాసువులను. 76
- సీ. అంత జాలంధరుం డపగతమరణ మై, చెలరేగుదానవసేనఁ గూడి ఛిన్నభిన్నంబుగాఁ జేయ నిరరులను, శీతగాత్రమై దేవసైన్య మెల్ల నమరత్వమునఁజేసి ప్రాణావశేష మై, తద్రూపలిఁ బతితంబు గాఁగ గురుఁడు ద్రోణాద్రికి నరిగి శీఘ్రముగ నా, శైలంబునుండి యోషధులఁ జెచ్చి
- గీ. తన్మహత్త్వంబుచే దేవతలను స్వస్థ, దేహులను జేయ వారలు తేజరిలుచు లేచి రణభూమినుండి నిశాచరులను, జక్కు గావింపఁ దొడంగిరి మిక్కుటముగ. 77
- ఆ. అపుడు డై త్వసైన్య మంత కంతకుఁ దగ్గి, పోవు మండ నబ్ధిపుత్రుఁ డడలి యసురగురుని నడిగె నాశరబల మెల్ల, త్రైత్య మొందుటకును గారణంబు. 78
- గీ. అంత భార్గవుఁ డతనికి నమరగురుని, చేష్టితం బెల్లఁ జెలువంగ సింధుసుతుండు సరభశంబుగఁ జని శ్రీరజలధికడకుఁ, దండ్రీ ముంపుము ద్రోణభూధరము నిపుడె. 79
- చ. అనవుడు శ్రీరవార్ధి వినయంబున ని ట్లనియెఁ గుమార నే నొనరుపజాల నట్టిపని యొక్కపుడుఁ శరణార్థుల౯ వధిం చిన నిహము౯ బరంబును నశింపవె నావుడు ద్రోణశైలము౯ వనధినుతుండు క్రోధమున వామపదంబునఁ దన్నె నుగ్గ గా౯. 80
- గీ. అపదాఘాతమునకు ద్రోణాచలంబు, మేను చూర్ణంబు గా నాఁగలేనికతన వేడికొని వార్ధితనయుని విడిచి శ్రీర, జలధిని రసాతలమునకుఁ జనియె నంత. 81
- సీ. జాలంధరుండు వాయుజవమున మరల నే, తెంచి యాయోధనదేశమునకు డై తేయయోధసమేతుఁ డై దేవసై, న్యము నెల్లఁ జీల్చిచెండాడఁ దొడంగె నంతట నమరసైన్యం బంతయును బడి, పోవ నాయోధనభూమియందు ధిషణుండు మునుపటితీరున శ్రీరాబ్ధి, కరిగి ద్రోణాచలా బందు లేమిఁ
- గీ. జింత నొందుచుఁ దిరిగి విచ్చేసి యమరు, లార ద్రోణాద్రి క్షీణించె నాశ లుడిగి పాతిపాం డింక నన నపాంపతిసుతుండు, గురునిజంఁడెంబు సిగయును గోసి విడిచె. 82
- క. అంతట బ్రతికితి ననుకొని, సంతసమున నమరగురుండు చనియెను సురలు౯ వింతగఁ దారిరి యపు డను, రాంతకజాలంధరులకు నాహవ మయ్యెన్. 83
- సీ. అపుడు జాలంధరుం డతితీవ్రసాయక, వ్యూహంబులోన సమ్యతునిఁ ద్రోసె నాసాయకవ్యూహ మడఁగార్చి గోవిందుఁ, డాశుగాగ్నిని గూల్చె నబ్ధినుతుని నాయాశుగాగ్నిఁ జల్లార్చి వార్ధినుతుండు, బంధించె హరి నిషపంజరమున నాయిషపంజరం బబ్బాక్షుఁ డగలించి, శరవరమున ముంచె జలధినుతుని

- గీ. నంతట రథంబు డిగి సాగరాత్మజుండు, నచ్చి లిగిలిగి గివలగి పనింప మెల్లఁ
బక్షిరాజును నొకేలఁ బట్టి గిగిస, మగముఁ ప్రసన్న ప్రసన్నముగను నైచ. 84
- క. విరథుం డై మాధవుఁ డెపు, డిదిమిడఁబయిన నును నొకప్పుడు నైచ
ధరమింఁద నిలిచి జాలం, ధరునిరథము నొక-కోల ధర్మపుఁ గుంభాన. 85
- ఉ. అంతట వారి కర్వురను నచ్చుతి ముససమింక ముంపుట
గ్దంతులు సెగడిల్ల నునుభాసలీ కింఁదు నొకవ ధునొక
భ్యంతరసీమ బోరుకొన నొకరకొనలు దేవకొనలు
భ్రాంతిని నెంచి నిల్వబడిఁ బొసనశ్రుము లట్ట ముంపుట. 86
- క. పురుషోత్తముఁ డెపు డానూ, గిరమున కింఁదంబు నొకగారానిఁ గ్రుంఘా
భరమునఁ జేకొని నేకే ది, దురిస్థిలముం గాడి ఎల్ల సురవడి నైచ. 87
- క. ఆశక్తి ఘాతమునఁ జే, ప్రాశూన్యం డగుచు నిలఁ నటలుంఁ బడి
నాశరథిఁ జొనఁగెనొలో, నొకరిబల ముల్ల వాన్ నుండుఁ గుంభాన. 88
- ఆ. అట్లు లేచి సాగరాత్మజుఁ డాగ్రహ, మగ్నిలింప శోరి నొకగింఁదుల
నేయ శారి లక్ష్మీయిష్టముఁ దీర్చుగి, నెదిరి నేయ మాని పృథ్వీఁ బడియు. 89
- సీ. అప్పు డేడ్పుదు లక్ష్మీ యచ్చగి కరుడించి, యనుజ బావను గుల్మ సర్వ మగునె
జితుం డయ్యె నీచేత శ్రీవతి మానుము, సైర మింక మగింఁదావాఁబడిన
యని వేడ వాగ్నిసూచుని వాడు భక్తితో, భగినిక బానముఁ బ్రకటించి జేసి
నిలువంగఁబడుటయు నీరజాత్ముండు లేచి, మూలనిశౌర్యంబు సభినుతించి
- గీ. వత్స నీవాంధ దీరంగ వరము నిత్తు, గోరుకొను మన దేవ నాకోర్కీ- తీర్పు
నిచ్చ గలదేని లక్ష్మీతో నీవు క్షీర, వార్ధిని వసింపు; మని వేడ వాగ్నిసూచుండు. 90
- గీ. అప్పు డాతనికోర్కీ నచ్యుతుండు, సంతసము నొంది గరుడని సంస్మరించి
యాతఁ డరుదేర వానిపై నధివసించి, కమలతో నేగి పాలనంద్రమున నుండె. 91
- క. అది మొదలుగ నేర్పడియె, బదముగ వసియింప శ్వశురమందిరము రమా
నుదతీమనోహరునకుఁ, గదనంబు సమాప్త మయ్యె నాయకుఁ డేగఁ. 92
- సీ. జాలంధరుం డంత శాత్రవశూన్యం డై, స్వర్గంబునకు నేగి సైన్యముగను
స్థాపించి స్వర్గరాజ్యమున శుంభుని నిశుం, భుని యువరాట్టదంబునను నిల్పి
ధరణికి వచ్చి తామరల వసించి జా, లంధరవీరసలంబునంద
యబ్బార్బుదద్యయం బఖిలజాజ్యము నేలె, నప్రతిభాఘముగా నమితశక్తి
- గీ. వనధిసంభవురాజ్యపాలనము నందు, వంధ్యలు దరిద్రులును విధవలును నరక
గాములు కురూపులును బ్రతిగ్రహాణులు, రోగులును దస్కరులును జారులును లేరు.
- గీ. సమస్తసృష్టి యై ధాత్రి శక్తిభావమును, గనులపండువు గావించుఁ గలను గూడ
నొకతామరలు నిరంజన వద్ద లై న, ప్రజలె కనకారు వార్ధిరాజ్యమందు. 94

వ. అంతట నింద్రాదిదేవత లెల్లరును స్వర్గభ్రష్టులై యమృతప్రాప్తియును యజ్ఞహవిః
ప్రాప్తియును లేక కానలం దిరుగుచు నెంతకాలంబునకును దమదురవస్థలు దీక్షమిడి
వగచుచు నొక్కనాడు బ్రహ్మలోకంబున కరిగి ప్రాణాయామంబుచే బరమాత్మ
యందు మనోలయంబు గావించి సమాధినిష్ఠాగరిష్ఠుం డై యుండుచతుర్ముఖుని దర్శించి
మొఱివెట్టుటయుఁ బితామహుండు సమాధివీరతుం డై వారల నవలోకించి తదీన
దశకు దురపిల్లుచు వారలతోడం గూడి కైలాసంబున కేగి పార్వతీపతిని స్తుతింప
నీశ్వరుండు ప్రసన్నుం డై మహేంద్రునిం దిలకించి నవ్వుటయు నింద్రుండు లజ్జావనత
వదనుం డై యూరకుండె. 95

సీ. అంతట నీశ్వరుం డబ్జోద్భవునిఁ జూచి, జాలంధరుండు మహాశక్తియుతుండు
విష్ణుశత్రుము గాని జిష్ణుశత్రుము గాని, వధియింపఁజాలవు వార్ధిసుతుని
నింత యేటికిఁ బూర్వసృష్టాయథంబు లే, వైనను వ్యర్థముల్ వానియెడల
నానత్వమున కాంగునవ్యాయథమును మీ, రెవ రైన సృష్టించి యిచ్చునెడల

గీ. వాని నిప్పుడె నధియించువాడె నేను, నావుడుఁ బితామహుండు పినాకపాణి
యెఱుంగఁజాలము నీశక్తి నెవ్వరమును, నీవె దత్తుండ వాపని నిర్వహింప. 96

వ. అని ప్రార్థించుటయు శంకరుండు ధ్యానశక్తిచే నచ్యుతుని నాహ్వానింపఁ దత్తణంబు
వాసుదేవుం డరుఁడెంచి యెదుట నిలిచె. 97

సీ. అంతట శంభుఁ డిట్లనియె గోవింద జా, లంధరనాశకాలంబు వచ్చె
వదలు మిచ్చోట భవత్ప్రభతేజంబు, ననవుడు మాధవుం డెట్లె విడిచె
నవల ధాతకు శంభుఁ డెట్లె చెప్పంగ ధాత, యగిజాధవుండు కోరినట్ల చేసె
నటుమీఁదఁ ద్రవ్వంబకుం డనిమిషులకు నెట్లె, చెప్పంగ సురలును జేసి రెట్లె

గీ. యంతటను దన్మహాతేజ మఖిలలోక, ములను గ్రసించుచు శక్తితో వెలుంగుచుండఁ
దాండవం బాడె వామపాదంబుతోడ, దానిమీఁద మహేశుఁ డందఱును బెగడ. 98

వ. అంత నమ్మహాతేజఃకూటంబు మహేశ్వరతాండవమర్దనంబున నరలక్షత్రయోపేతం
బును నసికోటివ్యాకీర్ణంబును నగుచక్రంబుగా నేర్పడియె. దాని నుంచుటకు లోహ
తేజఃపృష్ఠీకాఠిన్యంబుం గైకొని విశ్వకర్మ నిర్మించిన కోశంబు తత్స్పర్శమాత్రంబున
నిరగం బయ్యె. 99

సీ. తద్దర్శనమున సంత్రస్తులై సుర లెల్లఁ, బరువు లెత్తుచు నుండ స్మరహరుండు
వలదు భయం బని వారిని రావించి, తచ్చక్రమును గొని తాను గేల
దానికి బెట్టి సుదర్శనం బనుపేరు, ధాతచేతికి నిచ్చెఁ బ్రీతితోడ
బ్రహ్మ చేకొని దానిఁ బరికించు చుండఁ ద, జ్ఞానల నజానికూర్పంబు గాలె

గీ. నంతటను సత్వరంబుగ హరుండు దానిఁ, గైకొని విధాతృహస్తపంకజమునుండి
కాగ్నబడఁకుండ నొరులకు గర్భమందు, దాచికొనియె గదర్చుండు ధనమువోలె. 100

- గీ. లోన్ముడె నెల్లఁ బూచి నే ననినానెని, నడక నీప్రసాద సుని విన్నె గుఱవ నెంచి
యత్న మొనరించు మెన్నువా సేలకొరి, అనిని నదిను మెన్ను నాఁ జాలనించి.
- క. మునివర నిరామిమం బగు, సని కూడమగాన శంకరాలయమున నుం
డినశ్రేష్ఠవస్తు వే డై, నను బెల్లుము నేలమారితఁగఁబుగ నగరకె. 102
- వ. అని యడుగుటయు నే నాలోచించి అలగరునితో నీ యుగం.
- చ. కరమున భిక్షోనాత్రము, నరిగిగ్గుము మొలనా నేను గాఢోదరిములో
గరళము గతమును బాలించి, హరుఁ నుగఱు గిజుమును మృదు న్నెఱయును డై.
- గీ. వాహనము నీగ వృషభము వాసభాసు, వల్లకఁ డిగి నాతనినే భవము
తేలిసికొని నూనె యూనించి నేల, కాలి గుఱక చిశ్చేములు నేలను వినుము.
- క. కామహరుఁ డగువానికి, భామూనుని గుఱక నేలను పార్వతి యను న
సోమాను నాందర్యము, నేమానినియ నుగ గాన విష్ణునివలెకా. 106
- క. కాంచితి రంభను దారను, గాంచితి గాంచితిని బూజిసేసి బృందక
గాంచితి నింకను జెలువలఁ, గాంచితి నందలనొ గేల గణుతిగఱంగక. 107
- క. ఆరామామలు లందఱు, గారీపదనమునుగ ను గారు సమానలో
కోరితిని గానఁ జెప్పితి, వాగానిభాసించు బోయివచ్చెద నింకిక. 108
- క. అని యులనియనుమఱి గొని, చనుడందితి నేను సింధుజన్ము డాతక
జనిచెను చాత్యము నడువఁ, గిను స్వరాభినువును నీలకంఠునికడక. 109
- సీ. సైంహికేయుం డంత శంభునన్నిధి కేగి, హరునకు వందనం బాచరించి
రుద్ర నే జాలంధరునిదూత సతఁడు పం, పుగి వచ్చితిని నిచెంగటికిని
సీవు విరాగిని నిర్గుణుడవు పిత్తి, వనలివాసిని శౌర్యవరిగుండవు
జాలంధరుడు మహాశౌర్యరాజి త్రిలోక, సామ్రాజ్యభోక్త ప్రశస్తిశాలి
- గీ. భువనమోహిని యైనసీపూవుఁబోడి, సతఁ డపేక్షించు చున్నవాఁ డతని కిచ్చి
బ్రతుకుము నుఖంబుగను భైక్ష్యపరుడ వగుచు, నల్లు గాకున్న దప్పదు హాని నీకు.
- సీ. అని పలుకుటయు వినాయక బాహులేయులు, తలలు వంచిరి భూతతతి వడంకె
వాసుకి నేలపై వ్రాలి హేరంబవా, హనపుచ్చమును బట్టుకొనియె నంతఁ
గేక వై చెను గేకి కేకకేకారవం, బున వాసుకి త్యజించి మూషికమును
గట్టిగా భూరటికంధరంబును బట్టి, విడువక యూర్పులు విడువఁ దొడఁగ
- గీ. హరలలాటాన్ని తత్పవనారభటిని, బ్రజ్వలంపంగఁ దచ్చిభాస్వర్యమునను
గరగి మృడశీర శశికళ కాఱి యమ్మత, మీశగళకపాలము తెల్లఁ దడిపె.
- క. అమ్మతాల్లావిత మగుటను, గమలజరుంధములు జీవకళ గల వై వే
దములు భుజింప దొడఁగెను, భ్రమ మొదవంగ నల్లరకును బహుచిత్రముగ. 112

- వ. అంత భూతనాథునిజటాజూటంబునుండి త్రివదనుండును ద్రిచరఃకుండును ద్రిపుచ్చుం
డును సప్తహస్తుండును బింగళాకారుండును జటిలుండును నగుకీర్తిముఖుం డనురుద్ర
గణాధీశ్వరుం డుదయించి మహేశ్వరునకు సాష్టాంగప్రణామంబు గావించి. 113
- సీ. తండ్రి యాకలికి నేఁ దాళజాలక యుంటి, నాజ్ఞ యిచ్చితి వేని యారగింతా
నొక్కగ్రాసముగ జేసిగొని లోకమ్ముల, నెల్ల నిప్పుడె నాఁగ నీశ్వరుండు
గణనాథ సంగరాంగణహతు లగువారి, భయించి ట్టుద్యాధఁ బాపినుము
నాపుడు సపుడు రణం బేదియును లేమి, నారగించెను స్వదేహమునె యతఁడు
- గీ. వానిభక్తికి మెచ్చి యీశ్వరుండు వీర, సీవు నాయూలయముననె నిలువు మెవరు
నన్నుఁ గనవచ్చి తలఁపరొ నిన్న వారు, చెడుదు రనఁ గీర్తిముఖుఁ డుండె శివ్రునికడనె.
- గీ. అప్పు డేమియు ననకుండ నష్టమూర్తి, సలుప భూసంజ్ఞ నంది తత్సంజ్ఞ నెఱిగి
రావలవును గౌరవించి శీఘ్రముగఁ బనిచె, నుతరావలవు విస్మృతుఁ డగుచు నేఁగి.
- క. హరునిసమక్షమునందుక, జరిగినవిషయమును డెలుప సర్వము జాలం
ధరుండు విని శివ్రుండు తనకుక, బరిభవ మొనరించె ననుచు భావించి మదిక. 116
- వ. సముచితోక్తులచే జాలంధరపీఠంబునందుఁ డననతీమణి యగుబృందను నెలకొల్పి
స్వర్గమర్త్యపాతాళరసాతలసప్తసాగరగర్భసమాయాతదైత్య దానవకోటిచతురంగ బల
సమేతుం డై ఖడ్గరోమాసీతం బగుమహారథంబు నధిష్ఠించి యుద్ధయాత్రాదుండుభి
ధ్వానంబు గావించె. 117
- ॥ అనినాదమునకు నవనిచక్రం బెల్లఁ, గంప మొండె బడియె ట్టోధరములు
గతులు దిప్పిపోయె గ్రహముల కష్టది, జ్ఞుండలములు బెరసి మాఱుమ్రోఁగె. 118
- వ. అట్లు యుద్ధయాత్రాభేరినాదంబు గావించి జాలంధరుండు కైలాసంబునకుం బ్రసీతుం
డయ్యె. 119
- గీ. అపుడు దానవసైన్యంబు లరుగు చుండ, నయ్యె గజహయరథమయ మవని యెల్లఁ
జామరాత్మక మయ్యె దిక్పక్ర మెల్ల, గగన మెల్ల ఛత్త్రోద్భవాకార మయ్యె. 120
- వ. అట్లు చనిచని జాలంధరుం డొక్కదినంబులోఁ కైలాసంబునకుం జేరి యచ్చటఁ గృత్తి
వాసుండు లేమింజేసి తనభయంబున నాతండు పాటిపోయె నని తలంచి యోగదృష్టిచే
భార్గవుండు చెప్పినమార్గముంబట్టి వృషిసహస్రయోజనసముచ్చితిం బగుమానసోత్తర
మహాశైలంబున కరిగి తదారోహణంబు గావించి ధూరజ్ఞమందిరంబు ముట్టడించె.
- గీ. అపుడు మృత్యుంజయుండు తదద్రిశ్శృంగ, మండు నునిచి సఖీయుత యైనయుమను
బ్రమధపతి యెనందనిని బ్రధనమునకుఁ, బనుప నంది హరాజ్ఞానిబద్ధుఁ డగుచు. 122
- వ. ద్వాత్రింశదశ్వయుక్తంబును షోడశచక్రమండితంబును వృష్టిధ్వజసంయుతంబును ద్వాత్రిం
శద్యోజనాయతంబును సర్వశత్రుసమేతంబును గాశతండుపారధిసమాసీతంబును నగు
సాంగ్రామికరథంబు నధిష్ఠించి వినాయకసకండులు చక్రరక్షకులుగా నుండ గణాగ్రే
సరులతోడం బ్రసీతుం డై దైత్యవీరులతో ఘోరయుద్ధంబు గావించి దైత్యసైన్యం

బంతయు చిన్నభిన్నం బై రుద్రగణశిరప్రహారములు కీర్తనలై లాబున నిడిచి
భూతలంబునం బడి పరివం దొడంగుటయు రుద్రగణులు దాని నొకటి కిలుము
జొచ్చె.

123

గీ. శంభుగణపాతినిశాటస్త న్యరవము, ప్రళయకాలంబునందు సర్వము లేడిన
జలుపుఘోషగబ్బకై వడి సకలలోక, భీతిరం బయి ప్రజలం బొక నొకటి.

124

వ. అట్టిసమయంబున భీరువులై పాటిపోస నిలువ బడి తుంభుకాచం నొకటి డెను నిగం
భండు మహాకాలునితోడను గొలుచుం బో కీర్తనరునితోడను స్థలంబునందు పుష్ప
వంతునితోడను మహాబలుగడు మాల్గవనొనితోడను గోలూహలూడె నుంబు
బలునితోడను భయ సకలంబు నిగడతోడను గానలును స్థలంబునందు సప్త
రోముండు కూష్మాగ్రునితోడను ఘనరుండు ముదానునితోడను గొలుచుంబు
శుభ్రునితోడను జగభుండు నినాచునితోడను భూతలంబునందు మహాబలుగడు
రోమకంటకుండు భృంగీశునితోడను మహిము గొలచుం బై తల్లినుహాచరులు మిగి
లినరుద్రగణంబులతోడను ఘోరగబుగాఁ బోరాడి రుద్రగణంబులదేహిలూలు మో
యలు గాఁ గొట్ట రుద్రగణంబులు పై తల్లిసహారంబులకు గాత్రంబులనుండి రుధిర
ప్రవాహంబులు స్రవహింస నిలువం బొలగి శే లాబుమీఁదకు బడిచి మహాశ్వరుని
పాదంబులపయిం బడిరి.

125

సీ. అంతట భూరక్షి గుంసోయగ పిర, భద్రుండు సునిదపడిచి వృషము
నగజకుఁ జెప్ప నాయమ శీఘ్రముగ వచ్చి, తిలగలుఁ జెట్టి తద్వృషభమునకు
వృషభేంద్ర యొడఁగం బేనియు విడువక, స్వామిని రణమందు జయము వడి
సత్వరంబుగ రమ్మ స్వామితో నని పల్కఁ, దలయూచె వృషభంబు తిలగంబు

గీ. యపుడు గారిని దిలగించి యప్రమూర్తి, దేని మాయువు లనురులు సీవె నిన్ను
రక్షణము చేసికొనుము జాగ్రత్తితోడ, నేను గణసూపుతుండ నై రోగించుంట్టి

వ. అని చెప్పి వృషభంబు నారోహించి త్రింశస్త్రహావద్యసహస్రప్రమథగణపరివేష్టితంబై
వీరభద్రుండు హర్యక్షయుక్తస్యందనంబు నధిష్ఠించి వామపార్శ్వంబునను మణి
భద్రుండు తురంగసమేతరథంబు నారోహించి దక్షిణపార్శ్వంబునను సంగరక్షకులుగా
నుండ శైలంబునుండి క్రిందికి దిగియె.

127

గీ. అంత దానవబలము దిగ్దంతు లడల, సింహగర్జనములు చేసి శివగణంబు
పైని బడుటయు దానవబలమునకును, బ్రమథగణములకును మహాప్రథన మయ్యె.

క. అరణమున రాత్రించర, వీరులు చెలరేగి ప్రమథవీరుల నెల్ల
ఘోరీరాశ్రుశ్రుదళితక, రీరుల నొనరించి యావరించి శూలికా,

129

దీ. అప్పుడు తనని రేగి ప్రళయాన్ని తెలుగునఁ బ్రజ్వరిల్లుచుకొ
నెట్టి రూఢహర్యహు లై ననిశాటవిరులకా

బిప్పి యొనర్చె గ్రవ్యభుగినీకము నెల్లను సంతఁ గన్నులన్
నిప్పులురాల మండుచును నీరధిసూనుడు శత్రుపాణి యె.

130

వ. సదాశివునిపై కేతెంచుచుండ వీరభద్రమణిభద్రులు శరవర్షంబుచే వాని నిరోధించి
బాధింప జాలంధరుండు వారితోడ దారుణప్రవిదారణంబు గావించి వారల జయించి
శంకరునితోడ ఘోరయుద్ధంబు గావించి విజయంబు నొందం జాలక ఖిన్నుండై
పార్వతీపాతివ్రత్యభంగంబు గావించినం గాని హరుండు సమయం డని తెలిసికొని
మాయావి యగుటంజేసి తనరూపంబు దాల్చి తానుబోలె రుద్రగణంబుతోడ సంగ్రా
మంబు గావింప శుంభుని నియోగించి దుర్వారణసహితంబు సంగ్రామరంగంబు
విడిచి యెవ్వరికినిం దెలియకుండ మానసోత్తరశైలంబు నారోహించి తాను హర
రూపంబు ధరించి నందిరూపధరుం డగుదుర్వారణునిస్కంధముం బట్టికొని బడలు
వడుచు రక్తసిక్తగ్రాతాంబరంబులతోడ బాహ్యతీమందిరిసామీప్యంబునకుం జనియె.

సీ. అపుడు సంభ్రమ లై మృడాసీసఖు, లరుడెంచి తమవెంట నగజ రాగ
స్వామి యే మయ్యెను సంగ్రామ మిట్లు నీ, వేతెంచుటకుఁ గలహేతు వేమి
సామాన్యసంసారిచందంబునను సదా, కీవుండును దపియింపఁ జిత్ర మయ్యె
నని పల్కుటయు నంది యటఁ బడవై చెఁ దా, గట్టినయంబరగ్రంథి విప్పి

గీ. మృతఘణిశరీరములను ఖండితగణేశ, శక్తిధరమ స్తకముల నాశ్చర్యముగను
నవి గనుంగొని పార్వతి హాగణేశ, హాకుమార యటంచు బిట్టార్చి యేడ్చె. 132

గీ. అంతటను గొల్లు మని యేడ్చి రామచెలులు, కాలువలుగను గన్నీరు జాలువాట
నపుడు మాయాశివుం డిట్లు లనియె దేవి, యేడ్వకుము నేను బ్రతికీతి నింతె చాలు.

సీ. అనుటయు గౌరి యిట్లనియెను దేవ యె, కృడ కేగె వృషభంబు కాన నైతి
ననవుడు నాతఁ డిట్లనియె జాలంధరుం, షొక్కడెబ్బనె దానిఁ జక్కడంచె
నావుడు స్వామి నానయనంబులకు నీవు, గోచరించితి విడె కోటి నాకు
శరజాలఘాతజ్వరవిగ్రహంబుడ వై న, నీకుఁ బ్రియం బేమి నే నొనర్తు

గీ. నని విషాదంబునను బల్క నతండు దేవి, యొక్కపరి కౌగిలించి న నూర్చరడింపు
మదియె నీ విట్టినమయమునందు నాకు, జేయవలసినప్రియ మేల చెప్ప నీకు. 134

వ. అని పల్కుటయు నించుక సంశయంబు గలిగి యా తనికె బాహ్యతి యిట్లనియె.

సీ. దేవ సర్వంబును దెలిసిననీ విట్టి, యసమయంబున నిటు లాడఁ దగునె
పుత్రశోకంబునఁ బొగిలెడినే నేడ, లీలార్థ మైనయూర్జిత మేడ
ననవుడు నాతఁ డిట్లనియె భామిని యేల, ప్రతివచనంబును బలికె దీవు
పతివాంఛ దీర్చనిసతికి దుర్గతి గల్గు, నని పల్కు-బుధులవాక్యంబు వినవె

గీ. లేరు ప్రమథులు పుత్రులు లేరు మతియు, లేదు సతి యుండియును గూడ లేని జాము
సర్వశూన్యంబుడ నైతి నేఁ జావకుండ, బ్రతుకుటయె తప్పు నేటి కీపాల్లు వచ్చెను

- క. పోవుదము సంపదములు శు, భావనా మగుచోట గుడియన ప్రసాదములు నీ
గావించితి సంకల్పము, నావును సంగోభ మొనరి సంగీతము. 137
- క. ఏయమచే తోటింపని, జేయబడినా జగము తెల్ల సంగీతములును
నాయంబము తోటింపని, జేయబడియె నేమి వాపు స్పృహమహిమము. 138
- సీ. ఆపార్వతీశోభ మానిర్భరింపంగ, జేయ సంగోభము శ్రీభక్తులు
వసరము ఉదరిపాటున చివ్రకృప లేచి, శేషశిష్యులునుగిడి దీక్షితులుగిను
గమనించి సంక్షోభ కారణమును నుచి, గాల భద్రుని సినాసము సోమము
దద్వివాళనము బృందావతభంగిగలు, నొనరింప నీర్ము గా నని ముఖము. 139
- గీ. తాపసాశ్రమి ధరియించి తాను దగ్గర, జేసికొని ను సోమము నివృత్తిగను
నరిగి యుకతాననంబున కిచట నుండి, ముగ్ధుని గృహము మరులగులింప. 140
- ఉ. అంతట బృంద భర్తృపరహసిత స్తమసశ్శరీర యె
కాంతుని సుస్మరించుచును గానకు నోరువలే దేవతా
కాంతలు దైత్యభామలును గాంచి తదాత్మి జేయునేవ లా
క్ష్మింతయుఁ దాప మార్పమిని నేమియుఁ దోషి నంత నొందుచుకా
- ఉ. కంటికి నిద్ర పట్టమిని గాములుగాఁ గనుపట్టుటకా జనుల్
వంటక మింపు గామి నొకవత్సర మై యోకాల ముంటచే
నింట వసింపలేక వసియించుచు నెట్లులో శయ్యపైని దా
నొంటిగఁ బండి మూయఁ గను లొక్కచతుర్దశినాటివేకువకా. 141
- సీ. ఛిన్నకర్ణంబును ఛిన్ననాసికమును, గూతుపాండారభస్మరూపితమును
రక్తసిక్తమును గృధ్రనికృష్టలోచనం, బును నై నజాలాధరనిరంబు
కృష్ణవర్ణయు ముక్తకేశియు నరుణావ, శ్రుయు నగుకాళి హస్తమున బట్టి
మురియుచుఁ దద్రక్తమును ద్రావు చున్నట్లు, స్వస్థంబు రా గుండె జల్లు మనఁగ
- గీ. శయనముననుండి లేచి దుస్వప్నఫలము, నడిగి బ్రాహ్మణులను వార లశుభ మనుచుఁ
జెప్పి తచ్చాంతిదానముల్ చేయు మనుడు, నట్లె కావించియును దుఃఖ మాఁగ కునికి.
- గీ. ఇంట నుండంగఁ జాలక యెదకు శాంతి, యెదవు ననియెడిబ్రాంతిచే నొక్కనాడు
ప్రాణసఖ స్మరదూతితో రథము నెక్కి, యరిగి సౌభాగ్యవనమున కచటఁ దిరిగి. 142
- క. అప్పటికిఁగూడ దుఃఖం, బెప్పటివలె నుంట నేఁగనిం కొకవనికా
దప్పించుకొనఁగ శక్యమె, యెప్పుగిదిని విష్ణుమాయ యెవ్వరి కేనికా. 144
- సీ. అతిభీకరం బైనయాకాననంబును, బృంద విలోకించి భీత యగుచు
సఖ త్రిష్ణము రథధికు చయ్యన నిరతికి, ననవుడు సఖ భ్రాంతి యావహిల్ల
నెట్లు కలగించు త్రోవ యెదీయు నిండు, నటు పోవవలయునో యెటుగ నె తి
విడిచిపో విడిచుట. విడిచి యెట్లు లుండునో, యట్లుత యగుఁగక యనుచు విడిచి

- గీ. నంతటను నశ్వతరులు స్వేచ్ఛానుగతిని, నరుగుచు మఱి కృకాననమందుఁ జొచ్చి
నిలిచెఁ గదలక యచట మేనులు వడంక, నది కనుఁగొని స్మరదూతి యడలి లోన.
- గీ. ఏది యేనియు భయపేతు విచట నుండ, వచ్చు నని బృందతోడ వాక్రచ్చు చుండఁ
బడుగుపడినట్లు చెవులలోఁ బడియె నొక్క, దారుణాభిని గుండెలు తల్లడిల్ల. 146
- సీ. ఆధ్వనివెంటనె యతిభయంకరుడు త్రి, పాదసమేతుండు పంచకరుడు
సప్తనేత్రుడు హరిస్కంధాననుడు వ్యాఘ్రు, కర్ణుడు పింగళకాంతియుతుడు
ప్రస్తద్ధిరారుణజటిలకేశుండును, నై సరాక్షసుఁ డొక్కఁ డరుగుడెంచె
వాని నాలోకించి వా రిర్వురును రథ, ముందు వ్రాలిరి వివశాంగు లగుచు
- గీ. నంతటను వాడు రథ మెత్తి హస్తమునను, ద్రిప్పి గిట్టునఁ గొట్టి ధరిత్రినీఁద
నశ్వతరులును రథమును నాహరించి, బృంద నొకకేలఁ గొని యెత్తి మ్రింగ నుండ.
- సీ. ఆసమయంబున నరుడెంచి మునివేష, ధరుఁ డై నడై త్యాగి త్వరితముగను
గనియె నారాత్రించరునిఁ దీక్షదృష్టిచే, భస్మ మై కూలె నాపాపి దాన
నప్పుడు బృంద వ్యాఘ్రాస్యవధ్యచ్యుతి, నొందినమ్మగివోలె నూర్పు విడిచి
యత్తపోధనునివాదాంబుజంబులమీఁద, వ్రాలి యి ట్లనియెను బ్రాణదాత
- గీ. కాచితివి నన్ను రత్నార్థ కాలమందు, నార్తరక్షకుఁ డై ననారాయణుడవు
కాని కేవలమానివి గావు నీవు, నావుడుఁ దపస్వి సంత్రస్తభావుఁ డగుచు. 148
- క. సతి వేను దేవశర్మను, సుతుండ భరద్వాజమునికి సుఖముల నెల్లఁ
విత యని రోసి యరణ్య సితి నొంది తపించు చుంటి శిష్యునితోడఁ. 149
- గీ. తెలిసికొందుఁ ద్రికాలవార్తలను నేను, సిద్ధు లన్నియు నుండు నాచేతిలోన
నిట్టిదురవస్థలో నీకు నేమి చెప్ప, వేఱొకవిపాదవార్త సాధ్యీలలామ. 150
- క. అని యూరకుండుటయు న, వ్వనధితనూభవునిరాణి వగచుచుఁ జిత్తం
బున దుస్స్వప్నఫలంబును, వినఁగల్గునొ యేమొ యనెడివెఱ బాధింపఁ. 151
- గీ. తాపసోత్తమ చెప్పుము దాచకుండ, విధివిధానంబు తప్పునె వెఱచి పఱవ
ననుచు వేడికొనంగ ని ట్లనియె మాని, యున్ను రని నోట వెడినిట్టూర్పు విడిచి.
- సీ. అమలాంగి నీనాథుఁ డై నజాలంధరుం, డాజ గావించుచు హరునితోడ
హరచక్రవిచ్చిన్నశిరుఁ డయి పడిపోయె, ననుడు బృంద విచేష్ట యగుచుఁ బడియె
నంతట నూరార్చి యమి యాయమను దేర్చి, వెలది పై జరిగినవిధము వినుము
త్వత్సతీత్వప్రభావమున నత్తల వచ్చి, పడియె మాయాశ్రమభవనమందు
- గీ. దాని నే దాచి యుంచితిఁ దద్విశేష, మంతయును యోగదృష్టిచే నరసికొనుట
నింతలో నీవె వచ్చితి విటకు శుభము, గలుగవలసినవిధి యున్ను కారణమున. 153
- గీ. అని వచింపంగ బృంద యి ట్లనియె స్వామి, తాపసులనోటిమాటలు తప్పు వనెడి
ధైర్యమునఁ గోరు చుంటిని దానివలనఁ, గలుగుశుభ మేదో తెలుపుము కరుణతోడ.

- క. అని ప్రార్థింపగా ముని యి, ట్లనియెను సోగి గాని మంజునాథుని గీనికా
వినఁ గూడ దొరులు చెప్పి, ఇన దేనును గాని సీను సద్విదూ సుమారు. 155
- క. విను మామ స్తనము భవ, త్తనుసగురగ్గ-మున సానితము పునఁ సదే
తన మగు సద్దానను నీ, మనమునఁ గలమనియి మిల్ల మూలము నిలయ. 156
- వ. అని నుడువుటయు బృగద సాభిలాషముగా ని ట్లనియె. 157
- ఆ. అనఘ ప్రాణదానమునాన భ ర్తృదూ, సమును పేమఁ నలుచినాడె సీవు
సీముణంబుఁ దీర్ప నేర్చున నాహోతే, ముల్లుగాలు సోగె స త్తసర్వ. 158
- ఆ. చాన యిల్లు మన్ము ళ్లాఖిగవల వెనా, పుష్పపూద్దువోతె నేని
సతతమును బరోపకృతిని గావించుట, సమీపమునను మున సానితపులన. 159
- గీ. అనుటయును బృగద సఖికోడె నతిని సుఖం, జని గెదాశ్రమమును బచ్చి స్వామి యెచట
నుండ నావల భునిశిరం బొక్క-సారి, చూచి కనులారె నిడి చన భోజనము. 160
- చ. అనవుడు న త్తవస్వి విమలాంగి తనస్సమయం బసీత ము
చనియెడు మాకు నీవు చని చయ్యస నాకుటబంబులొప్పలక
గనుఁగొను మొక్క-శయ్యపగుం గప్పుచు నీమిమ సకలము నా
ననుచరికోడె బృంద చని యక్కడనక గని శయ్య సచ్చుక. 161
- ఆ. దానిమీఁద నున్న తనపతిశీర గుం, గాంచి దేహ మెల్లఁ గలప మొంద
నడఁదలోన మిగుల దడ వుట్ట నేడ్చుచు, గన్నునీరు పాతఁ గాల్వొంగను. 162
- నీ. హస్తంబునను గొని యూశిరంబును నాథ, కనుఁగొను మొకసారి కన్ను లెత్తి
నేను నీబృందను నీప్రాణకాంతను, దేవగణుగను నిన్నె తలఁచుదాన
నను బాసి యొక్క-క్షణంబును నెచటను, నిద్రింప నిం దెల్లు నిద్రపట్ట
నాకర్మ మి ట్లండ నీ కెల్లు హరునితో, యుద్ధంబు తగ దనుబుద్ధి వుట్టు
- గీ. నని పలికి కన్నులకు నద్దుకొని యురంబు, నందుఁ జేరిచికొని యూస్యమందుఁ బెట్టి
కొని యిముడ కుని-దుఃఖంబు కొట్టకొనకు, గట్టిగను కాంగిలింది బిగ్గఱగ నేడ్చు.
- గీ. అప్పు డామస్తకం బఖిలాంగపూర్ణ, మగుచు జాలంధరాకృతి నంది నిలిచె
నది కనుగొని మానివాక్యము యథార్థ, మని తలఁచి బృంద యాహ్లాద మంకురింప.
- క. పరవశ యగుచును నాతని, చరణంబులపైని వ్రాలె సఖయుఁ బ్రమోద
స్ఫురితాంతరంగ యగుచుక, గరములు జోడించి మొక్కి-కడగా నిలిచె. 165
- నీ. అపుడు జాలంధరుం డవలి కేఁగఁగఁ గంట, పైఁగ గావింపంగ సఖ గ్రహించి
చనియె నవ్వలకుఁ దత్తణమంద యతఁ డంత, బృందాంగనను లేవనెత్తి కేల
చనునయించుచును బర్యంబునందుఁ గూ, ర్చుండంగఁ బెట్టి కూర్చుండి తాను
దేశిక మునెల్లంధమున వ్రాల్చి స్వవామ, కరమున నామెను గాంగిలింది.

- గీ. యింతి సీమాట వినుకుండ నేను నాడు, సాహసంబున నేగి యీశ్వరునితోడ
దురము ఘోరంబుగ నొనర్చి తుదఁ దదీయ, చక్రధారానికృతమ స్తకుడ నైతి.
- వ. అంతట నామ స్తకంబు త్వదీయపాతివ్రత్యప్రభావంబునంజేసి యిచ్చోటం బడి భవ
త్తునుసంసర్గంబువలన నేటికి సాంగత్వంబు నొండె. 167
- గీ. చచ్చి బ్రతికితి మరల సీసరః నింకఁ, బ్రాక్తనవిషాద మంతయుఁ బాసి నన్ను
హర్షవారిధిలో నోలలార్పు మీఱు, గననిధర్మంబు లెం దేని కలవె నాధ్వి. 168
- క. అని పలుకుటయును నాయమ, తనభర్తయె యతఁ డ లంగుఁ దాపనవచనం
బునను దదీయోక్తులవల, నను నాకృతినామ్యమునను నమ్మి యెడందఁ. 169
- క. ఆతనిపాదము లొత్తుచుఁ, బ్రీతిగ గనఁబఱుప నతఁడు ప్రియ మెనలారక
జేతోజాతశీలీముఖ, ఘాతవశుఁ డగుచుఁ జేర్చి కౌఁగిట నామెక.
- ఆ. చిబుక మెత్తి కేలఁ జఱునవ్వు నవ్వుచుఁ, జలిపె నధరపాన మలవు మెఱయ
సంత బృంద పులికితాంగి యై యెదురొత్తు, లీయఁదొడఁగె నతఁడు హాయి చెంద.
- ఉ. అంతట వార లిర్వరును సంగజనంగరముం బొనర్చి రే
కాంతమనసుకు లై చిలువ లట్లు లనంగి పెనంగుచుక గడుక
సంతస మొప్పు గొన్నిదివసంబు లుల్ సన నొక్క-నాడు ర
త్యంతమునక గనంబడియె నంగతుం డయి మాని బృందకుక.
- సీ అప్పుడు బృంద క్రోధారుణనేత్ర యై, స్వభుజబంధమునుండి వాని విడిచి
యుత్థిత యై శయ్యనుండి చివుక్కునఁ, దాపన నీ విల్లు తగునె చేయ
నెవఁడవో నీవు నా కెఱింగింపుము నిజంబు, ననుడు మురారి యై యతఁడు నిల్చి
తన్వంగి నేను మాధవుడను నీమీఁదఁ, గలర క్తిచే నిన్నుఁ గలిసినాడ
- గీ. సీమనోనాథుఁ డగుజలనిధిసుతుండు, హరునితో యుద్ధ మొనరించి యతనిచేత
నిహతుఁ డయ్యెను దాన నిందివరాక్షీ, నన్నుఁ జేపట్టి లోకమాన్యతను గొనుము.
- క. నినుఁ గనుఁగొనినది మొదలుగ, వనజేక్షణ నామనంబు వారిధితనయక
గన నొల్లదు కల్గెను నీ, తనుసంసర్గమునఁజేసి ధన్యత నాకుక. 174
- సీ. అనవుడు బృంద యి ట్లనుఁ జక్రి నామనో, హరుడు నీ కొనరించినట్టిమేలు
భస్మంబులోఁ బోయఁబడినయాజ్యహవిస్సు, చాయను నిష్ప్రయోజనత నొండె
బరసతీదేహసంపర్కంబు నొనరింప, నగునె ధర్మత్రాత వై ననీకుఁ
గావించితివి మహాఘంబుఁ జేసినకర్మ, మనుభవింపక తీట దజన కై న
- ఆ. మాయచేసి నన్ను మాయాతపస్వి వై, కొనినచందముననె కొని త్వదీయ
మహిళ నేగుఁగాక మాయాతపోధనుఁ, డొకఁ డ లంచు శాప మొనఁగె నతఁ. 175
- క. కమలానాథుఁ డదృశ్య, త్వము నొందె నతండు చనినతలఁ ణము కుటీ
రము శయనఘ్నును దదుఢకర, ణములును నాశ్చర్యముగఁ గనంబడ వాయెక.

- సీ. అప్పుడొక సువర్ణసూత్రం బ్రహ్మచర్యము, నిలకడ బ్రహ్మ లో గలది భరి
 స్మరనూతిగను గని సఖి విలోకించితి, పై నిర్వహించి నీ భావ మెల్ల
 నిడిచితి బుర్రమును నిడిచితి రాజ్యము, పడితి శిరాస్థల బ్రహ్మచర్యలోన
 గాఢానంద సునయగ్ర స్త్రీనితరు సేవ్య, నానంద బోధ నే నెనెల నులకు
- గీ. నిచ్చుటనె మరణించెద నిగడ గుడి, యువకులు నాకు లేని నీ నేగు మనియె
 నంత నిట్లనియెను సఖి చుట్టు నాకు, బ్రహ్మచర్య నీవు నిన్ను నే బోయెదాల.
- చ. అనవుడు బృంద హామియును నాడెగిరి సఖి సుఖము
 చనుదను సుఖములునె సాహస మేర్పడి నొకటి పోయి గ
 న్నొని గుండలుజ్వలప్రాసము గుండలు బుర్రు కేయి గది న
 యగ్గన సలు గూరుదుండి నిమగ్నములనుండి మరల్చి దిత్తము.
- గీ. అన్యసంపర్క-దూనితగ జై నమెను, దగ్గ మొనరింప నాచి చిత్తమున భూర
 తపము గానింప దొడంగె వస్త్రమునునొక, బాహులు లోకముల్ తల్లడిల్ల. 179
- సీ. అప్పు డెచ్చర తెల్ల నరుడొచి కళ్యాణి. యుభయోపసము నీ కేల చేయ
 స్వర్గంబునందు శాశ్వతముగా మారోడె, గలిసి ననింపుము శాంతిదీర
 ననవుడు బృంద యిట్లనియె సచ్చరలార, నా కేల మీస్వర్గలోకవసతి
 మత్పలికెత మెనమఖిగన గాఢానందము, నొకటి న మీ గల్ల నెనయుసుఖము
- గీ. తనవు పావన మొనరించుకొనె దలగచి, తపము గానించు చుండినదాన గాని
 తుద్రనాకనుఖంబుపై గోర్చి లేదు, సొండు మీమినికేతనగబులకు మీరు. 180
- చ. అనవుడు వార లుడలును నామమనోదృఢవృత్తికొ ముదం
 బెనయగ సన్నుతించుచును నేగిరి వచ్చినలోప సగతలక
 వసధిజకాంత జ్ఞానదహనంబున గాల్చి గుణప్రతి సముక్
 దనువు నొనర్చి యోగభిదగ్గము గాంగను బొంప మోక్షము.
- ఆ. అప్పు డామెదేహమం దుండువహ్నిని, రవులుకొల్పి సఖి విరక్తితోడ
 నందు నిజశరీర మావలతి గాఢ జేసి, పడయ రానిపరమపదము నొండె. 182
- గీ. ఎచట దేహంబు విడిచెనొ బృంద యచట, యెనసె బృందావనంబు నాంగను బ్రసిద్ధి
 శౌరి బృందావియోగార్తి సైవ లేక, మరల నరుడెంచి యటనె క్రుమ్మర దొడంగె.
- సీ. అపుడు గోవిందునివ్యామోహమును మాన్పి, నుతియింప మూలప్రకృతిని శుభలు
 వ్యోమాంతరస్థ యై యామహామాయ యి, ట్లనియె బృందారకలార నేనె
 గౌరీతనువున ధాత్రిరూపమునను ల, త్మీరూపమున నుల్లసిల్లు చుండు
 సృష్టిపిలియముల్ చేయుదానను నేనె, యుండెడ ద్రిగుణంబు లొంది నేనె
- గీ. యని పలికి యార కంటయు నమరు తెల్ల, ధాత్రి లక్ష్మీని గౌరిని దలచికొనగ
 వాక్కు మువ్వుడు గూడ బృందారకలకు, ధనరంగను సంతపంబు ధర్మన తెలుసంగె.

- సీ. అనిమిషులార మీయాకాంక్షితారంబు, శీఘ్రకాలంబున సిద్ధి నొందు
విరహార్తుఁడై శౌరి తిరుగుచోటను జల్లుఁ, డని చెప్పి మూఁడువిత్తనము లిచ్చి
యంతర్హతలు గాఁగ నమరు లాబీజంబు, లను గొని మిగుల నాహ్లాద మొదవ
బృందాచితాభూమి కేతెంచి యవోచ్చట, నవి చల్లి యేఁగిరి యమరపురికి
- గీ. నంత గౌరీప్రదత్త మై నట్టిబీజ, మయ్యెఁ దులసి రమాదత్త మై నబీజ
మాయె మాలతి ధాత్రిచే నీయఁబడిన, బీజ మాయెను ధాత్రిమహీజ మధిప. 185
- క. ఆవృక్షములను గని హరి, భావంబునఁ జెప్పలేనిప్రమదంబును బృం
దావిరహఁ ర్తిక్షితియును, నావహిలఁగఁ దత్ప్రసక్తఁడై వర్తించెఁ. 186
- వ. అది మొదలుగా నమ్మహీజంబులు విష్ణునంప్రీతిదాయకంబు లయ్యె. ఇది యిట్లుండ
నచ్చటఁ బార్వతి సంక్షుబ్ధమానస యై యేమియుం బలుకక తపంబుచే హరమనఃప్రీతి
గావింప నెంచి యచ్చటనుండి బయలుదేటి బ్రహ్మవదనగళితం బగుశ్రుతిపూరధార
వోలే మనోజాకారంబునం బొలుచుగంగానదిని విలీకించి తత్తీరంబును గూరుచుండి
తనప్రియసఖ యగుజయతోడ నిట్లనియె. 187
- సీ. జయ సత్వరంబుగఁ జని నీవు మద్వేష, ధారిణి వై యిందుధరునికడకు
నతఁడు మాయాశివుం డగునొ మత్స్యామియె, యగునొ పరీక్షించి యరుగుదెమ్ము
నావుడు జయ తదాజ్ఞావశబద్ధ యై, పార్వతీదేవిరూపమును దాల్చి
శీఘ్రంబుగను వానిచెంతకుఁ జని నిల్వి, నతఁడు గారియె వచ్చె నని తలంచి
- గీ. మదనబాణనిషీడితహృదయుఁ డగుట, శంక లేకుండ నామెహస్తములు వట్టి
గాఢముగఁ గొఁగిటను జేర్చి గళితవీర్యుఁ, డయ్యె నది కాంచి జయ యిట్లు లనియె నవ్వె.
- క. శివుఁడవె నీ వల్పేంద్రియుఁ, డవు వంచిత యగునె మామృడాని భవాదృ
గ్భవపాదరేణువులచే, భవదపచారంబె నిన్నుఁ బ్రహత మొనర్చుఁ. 189
- క. నేను భవానీభృత్యను, గాని యుమను గాను నన్నుఁ గను మని యెదుటఁ
గానంబడిచి స్వరూపముఁ, దా నుమకడ కేగి చెప్పెఁ దదుదంతంబుఁ. 190
- గీ. అంతట భవాని గడగడలాడి వార్ధి, తనయుఁ డేమి యొనర్చునొ యనెడిభీతి
భ్రమరి యై చొచ్చెఁ బద్మమధ్యమున నందె, తిరుగఁజొచ్చిరి తత్సఖాల్ తేలు లగుచు.
- వ. తత్కారణంబునంజేసి పార్వతి భ్రమరాంబిక యనం బరగ. 192
- సీ. అంతలోపల శుంభుఁ డాలించి బృందను, హరియించెను మురారి యనెడివార్త
చండముండులఁ బంచె సత్వరంబుగ సింధు, తనయనికడకుఁ డద్వార్తఁ దెలుప
నంతట వా రేగి యభిసూనునిఁ గాంచి, విన్నవించిరి విష్ణువిషయ మెల్ల
నపుడు జాలంధరుం డాగ్రహవిష్టు డై, భవరూపమును వీడి బయలుదేటి
- గీ. యరుగుదెంచుచు మార్గమధ్యంబునందుఁ, గాంచి దుర్వారణుని దాత కంసవైరి
యెంతవని చేసె జామాత నింట నుంచు, కొనుటకంటెను వెంగలితనము లేదు, 193

- సీ. అని వచించుటయు నిట్లనియె దుర్వారణుల, సెగిన వేసెనుసెర్ప మెట్లు బిగిన
హరునిభార్యను నీవు హరియింప నెంచిన, హరియుండె నీభార్య సుస్వరణులను
దీనికై నీవు చింతించిన ఫల మేమి, కడఁగుము కర్తవ్యకార్యమునగు
నావుడు బాధోధి నందనుండు తుణంగు, మాని యై పరిటచి నూనసమును
- గీ. ననఘ వచియింపు మొదటను హరిని గెడిస, సగుగు లగుచిత్ర ము లేకున్న హరుని గూల్చు
నేఁగు టుచితింబొ నాఁగ వాఁ డిట్టు లనియె, స్వామి వే సుడు చున్నట్లుగా సును నిలువ.
- క. అరి యై నిలువంబడి సగ, గరిము నలుపుచుండునానిఁ గెడిసేర్పి వే
తొరునిఁ గొనిజెచ్చుకొనునెడ, నిరువురును గలిసి నెన్ని హినినిఁబుగ్గె. 195
- క. అని పలుకెటయును హరిగి, తనముడను దుర్వారః బనిహిత్యమును మని గల
భునిగోడనె సగ్రామము, నొసరింపగ నాచి మునుట నున్నామముగె. 196
- క. చనుదించి యుద్ధభూమికె, గనుఁగొని వృషభస్థుఁ డై సేగదగ్గారికి
గనులను నిప్పులు రాలఁగఁ, గినియుచుఁ జేఁ బూని కాలకేదారఁబుగె. 197
- శా. దానక దీక్షితీముఖంబులను సగధానిచి గోసక బులు
జ్ఞానాదంబున మాఱుమోఁగఁగను దిక్పక్షింబు కామార్జు
నానారాచసమూహముకొ దునిమి భుతాధీశుఁ డొక్క-ముగ్ధుక
గ్లానిం జెందఁగ నేసె వేతి గొముకకోలకొ సింధుసంజాతుడై. 198
- సీ. ఆబాణహతిచేత నట్లు యై వార్ధి, తనయుండు మరల స్వాస్థ్యంబు నొంది
సంధించి శతసహస్రశరంబులను వింట, నుగ్రునిపై నేసె నొక్క-పట్టు
దద్యాణపురితతను వయ భాసిల్లెఁ, బార్వతీహృదయాబంబభరంబు
ఖగగణవ్యాకీర్ణగగనదేశమువోలెఁ, దరుచయచ్చన్న భాధరమువోలె
- గీ. నట్లు భాసిల్లుచుఁ బినాకె యంతకాల, వహ్నివోలె విజృంభించి వార్ధినుతుని
కవచమును నొక్క-కోలను బవులఁ గొట్ట, నశఁడు వెలుగొండె మేఘముక్తాద్రివోలె
- సీ. అట్లు వెలుంగుచు నభిసూనుఁడు బాణ, వరంబుఁ గురిసె నీశ్వరునిమోఁద
నాబాణవరంబునందు మునింగియు, హరుఁ డేసె నతనిపై శరశతంబు
తద్యాణహతి నభితనయునిదేహంబు, బ్రద్ద లై ప్రహసించె రక్తతటిని
యారక్తనదిఁ జూచి యాజిరంగము వీడి, బలము లన్నియు భీతిఁ బఱవఁ దొడఁగె
- గీ. నంతజాలంధరుండు రక్తావృతాంగుఁ, డగుచు సాహసమున నేయ నర్ధచంద్ర
మార్గణసహస్రమును జంద్రమాళిమోఁద, నవిచని విభూషణము లయ్యెఁద్ర్యంబకునకు.
- ప. అంతట వీరభద్రమణిభద్రులు జాలంధరునితోడ నెదుర్కొని ముష్టిముష్టి బాహూ
బాహువి కచాకచి యుద్ధంబులం గావించి తత్రుతాపంబునకు నిలువం జాలక యోడి
చేరినట్లు భుగిరి,

చ. అది గని నందికేశ్వరుఁ డుదగ్గగతిఁ గణసై న్యయుక్తుఁ డై
గద గొని కేల వచ్చి రణకౌశలముం బ్రకటింప నుండఁగా
నెదురుగ నేగుడెంచి చలియింపక శుంభనిశుంభు లిద్దఱు
గదనముఁ జేయఁ జొచ్చిరి యఖండపరాక్రమ మొప్పు నందితోఁ.

గీ. అపుడు రుద్రగణంబుల కనురులకును, ఘోర మగునాహవం బయ్యెఁ గోణపులస
జయము చేకూరుటను నందు శంకరుండు, క్రుద్ధుఁ డై దానవుల నెల్లఁ గూల్చు దొడఁగె.

సీ. అపుడు దానవసైన్య మల్పశేషము గాఁగఁ, గనుఁగొని శుక్రుని వనధినుతుండు
స్వామి ఊణం బయ్యె సైన్య మంతయు నీవు, సమయంబున నుచేక్ష సలుపఁ దగునె
యనవుడు భార్గవుం డభిమంత్రిణ మొనర్చి, బ్రతికించె జచ్చినబలము నెల్ల
హత మైనదై త్యసైన్యం బెల్ల మరల వ, చ్చుచు నుండ గ్రహియించి శూలపాణి

గీ. శ్రీఘ్రముగ వచ్చి శుక్రునిసిగను బట్టి, శూల మెత్తంగఁ బొడువగా శుక్రుఁ డడలి
భర్గ వధియింపకుము నేను బ్రాహ్మణుండను, బ్రాహ్మణవధంబునను గల్గు బ్రహ్మహత్య.

వ. అని పలుకుటయు మృత్యుంజయుండు తాను మున్ను బ్రహ్మహత్యవలనఁ బడిన
పాటుమ న్మరించుకొని ప్రాణహరుం డైనను బ్రాహ్మణుం డగువానిని వధింపం దగ
దని నిశ్చయించి శూలంబును విసరించి యుదనమాప్తి యగునంతవఱకును శుక్రుని
స్త్రీయోనిగతుని జేయ సంకల్పింప నంతలోన హరునితృతీయలోచనంబునుండి యత్యు
గ్రాకారయును వివశ్రుయును మహోదరయును ముక్తకేశీయును సూలలంబ స్తని
యును నగుకృత్య ప్రాచుర్భవించి భార్గవుని బట్టికొని స్వయోనిష్ఠాపితుని జేసి
జాలంధరుండు తనపై కరుడెంచునంతలోన నదృశ్యత్వముం జెందె. 205

ఉ. అంతట సాగరాత్మజుఁ డనంతనిశాచరసైన్యయుక్తుఁ డై
పంతమువట్టి ధూర్జటిని భండనమందు వధితు నంచుఁ గా
లాంతకుండా యితం డనఁగ నార్చి యుమావతిపైకి దూకె ది
గ్ధతులు గీతవెట్టఁగను దన్నినదంబునకుఁ వడంకుచుఁ. 206

ఉ. అప్పుడు చంద్రమాళి కరమందుఁ బినాకముఁ బట్టి యాగ్రహం
బుప్పతిలఁ శిలీముఖము లొక్క-మొగిఁ జడివానకై వడిఁ
గుప్పె బయోధిసూతిపయి గ్రుక్క-ను దిప్పికొనంగ లేక పాఁ
డప్పుటుబాణఘాతమున కవ్వలకుం జని యూర్చి క్రమ్మఱు. 207

క. అతినిష్ఠురసాయకసం, తతులను సంధించి ధనువునను రుద్రగణ
ప్రతీపయిఁ గురిసె నవ్వల, శితికంఠుండు దైత్యబలముఁ జెండఁదొడంగె. 208

క. అంతట దానవసైన్యం, బంతయు ఊణించు చుండ హరశరనిహతిఁ
స్వాంతమున సింధుసూనుండు, చింతించుచు మాయచేత శివుని జయింపఁ. 209

- సీ. ఒనరించి మాయాజయను జయ నీ వేగి, మోహి ఘోషోచుచు మోహనం ప్రసి
ననవుడు జయ వానియాజ్ఞ నొడలఁ దాల్చి, గోదృప్పునుఁ జని నేగి మృగవికడకు
స్వామి పాపాత్ముఁడు జాలంధరుఁడు వచ్చి, గొనిపోయె గొరిని గోనల మునిగి
నని పల్కుటయు శర్వుఁ డాపలు వుట్టఁగ లోన, జయ హరిహరుని నిశానరులు నిన్ను
గీ. సత్వరంబుగ రమ్మ నానవిసమునకు, ననుడు సాయము స్వామి మునిగిమ్మ నుడిగి
నేను జీవించజాలను నిమిష మేని, యెఱుఁగెనుగడనడక నే నెఱుఁగెను. 210
- క. అని చెప్పి సత్వరంబుగఁ, గినిఁగెనుగడంగిఁ జనునెన గంగాధరుఁ డొ
త్తను నగచుచు మతి పోయిను, యనువున నిలుబడినెను సుగంధని మోదిక. 211
- సీ. అపుడు సింధుజుఁడు మామంజోరిని స్వరంచి, రిమఃశ్రీమ మునిగిఁగెనుగడంగి
గూరుచుండఁగఁ బట్టుకొని తనచెలిని, నాయోగముగ్గి నేరుగఁ బది
నది చూచి విభ్రాంతఁడై సదాశివుఁ డుండ, సత్తువుల్ దొరికి మునిగిఁగెను
హా మహాదేవ హా ప్రాణనాథ యటంచు, నెల్లెల్ల గొల్లును నేడ్వఁ బోడుగ
గీ. నంత నీశుఁడు దైత్యమాయావిమోహి, తాత్ముఁడై చింతింబుచు నుండ సునిహుఁడు
నభిసూనుఁడు కనుగొని యతని రుద్ర, యేల మోడ్చును నీసతి నిర్మల గొనుము.
క. అని పలికి విసరివై వఁగఁ, గొనఁ జేతులు చాప హరుఁడు గొనకొని నడుమఁ
గొనిపోయి శుంభుఁ డామెను, బానరింపఁ దొడంగ గగనమున నృత్యంబులు. 213
- క. అది గనుగొని మృత్యుంజయుఁ, డెద నాగ్రహ మొదవ శూల మెల్లి యతనిపైఁ
గదియంగ వ్రేయ నామెను, వదలి యతఁ డదృశ్యుఁ డయ్యె నైశమ యంతఁ.
- క. ఆశూలముపైఁ బడి యా, కాశంబుననుండి ఛిన్నగాత్ర యగుచు మా
యాశాంభవి విలపించుచు, నీశానునిమోలఁ గూలి యెడసె ననువుల. 215
- సీ. అంత గతప్రాణ యెనశర్వాణిని, గనులారఁ జంద్రశేఖరుఁడు చూచి
హా ప్రియ హాదేవి హా చంద్రముఖి యని, కన్నీరు కాల్యలు గట్ట నేడ్చి
నిశ్చేష్టుఁడై పడి నేలపైఁ గొంతసే, పటికి నెట్టులొ సంజ్ఞఁ బడిసి లేచి
సపరివారముగ నాశంబును గొరిచే, బడయ శుంభునకు శాపము నొసంగె
గీ. నాకతంబునఁ బూర్వమున్వంతరమున, నార్యచే హతు లైరి శుంభాదు లెల్ల
నట్లు శపియించి హరుఁడు ప్రియావియోగ, శోకమును నాపిగిన లేక స్రుక్కు చుండ.
సీ. అమరబృందముతోడ నరుడెంచి పరమేష్ఠి, ప్రమథాధిపతికి దర్శన మొసంగి
శంకర నీవు సంసారవరతుండవు, సర్వేశ్వరుండవు శాశ్వతుండవు
బంధశూన్యుండవు బ్రహ్మజ్ఞుండవు సము, ద్రతరంగగతుఁడై నతరణివోలె
గన్పట్టు చుంటి నొక్కొండ వయ్యును ననే, కాకారములతోడ లోకమందు
గీ. నీవందమును జెంద భూతలముఁ చుంటు, తనిశమును దూరగిన్వ లె నట్టివారు
నిరంతరము నొక్కొండ వయ్యును ననే, కాకారములతోడ లోకముగను. 217

- ట. నీకుఁ గూడ నిట్లు శోకమోహంబులు, చేకుఱుటను జూడఁ జిత్రమయ్యె
నని నుతించి చెప్పి యాధార్థ్య మంతయు, నరిగె నంత నుగ్రుఁ డాగ్రహమున. 218
- క. ధరియించి పినాకంబును, గరమున సంధించి నితకాండము లండుఁ
శరధికుమారునిమీఁదఁ, గురిసె బయోదంబు వాన కురిసినభంగిఁ. 219
- సీ. అంత జాలంధరుం డాకాశభూమధ్య, మున మాయచే ధరిత్రిని సృజించి
యచట జగన్మోహనాకార లగుదివ్య, వేశ్యామణుల నుద్భవింపఁజేసి
తాను గంధర్వుఁ డై తాండవించుచు వారి, చేతను బాడించె శిలు గరఁగ
నాపాట విని మోహితాత్ముఁ డై శర్వుఁడు, విస్మరించె రణంబు విడిచి ధనువు
- గీ. నెక్కి వృషభంబు నచ్చటి కేగి వివశుఁ, డగుచుఁ దత్సంప్రయోగంబు నరయు చుండఁ
బ్రమధగణములపైఁ బడి రాత్రిచరులు, కొట్టి కూల్చు దొడంగిరి గుట్టలుగను. 220
- వ. అంత మాధవుండు మహేశ్వరునికడకుం జని జాలంధరమాయామోహితుం డై కదల
కుండుస్థాని నుపలక్షించి. 221
- సీ. సర్వజ్ఞ యిది యెల్ల జాలంధరునిమాయ, తెలియంగరానిది కలదె నీకు
నిట్లు మోహితుండ వై యీ వుండ దైత్యులు, చెలరేగి సీబలంబులను నెల్ల
బలియిచ్చు చుండిరి ప్రధనధరిత్రికి, గైకొమ్ము శీఘ్రమ కార్ముకమ్ము
నని పలుకుటయు రుద్రుఁ డపగతమోహుఁ డై, చూచె గ్రోధారణలోచనముల
- గీ. నప్పు డది యెల్ల శూన్య మై యాకసముగఁ, గానఁబడుటయు ధూరటి మానసమున
విస్మయము నొంది వెంటనె వృషము మీఁదఁ, బ్రధనరంగంబునకు వచ్చి పట్టి ధనువు.
- చ. అనురబలంబు నెల్లఁ గదనావనికీ బలియిచ్చు చుండ సా
ధ్వసమునఁ బాటిపోయి బలిధామముఁ జొచ్చిరి శుంభముఖ్యురా
క్షుసభటవీరు లెల్ల నది గాంచియు ధైర్యముతోడ నొక్కవా!
రిసుతుండు నిల్చె సంగరధరిత్రిని యుద్ధ మొనర్ప శూలితోఁ. 223
- సీ. అపుడు భర్గుండు త్రిశూలాయుధంబును ద్రిప్పి, కంధిసూనునితోమ్ము గాడ వ్రేసె
నావ్రేటునకుఁ బుట్టి యతనివక్త్రమునుండి, నరరూపసింహాసనములతోడ
జంభజ్వరంబు ధూర్జటపైకి దూఱంగ, హుంకరించె బినాకి యుగ్రుఁ డగుచు
జనియించి యాహుంకృతిని శరభంబు జం, భజ్వరంబును జీల్చి పాఱవై చె
- గీ. నంత జాలంధరుండు సహస్రబాహుఁ, డగుచు బిరబిర నేతెంచి యష్టమూర్తి
వృషభమును బట్టి గిరిగిరఁ ద్రిప్పి కేలఁ, బాఱవై చెను సీహారపర్వతమున. 224
- గీ. అంత సపగతవాహనుఁ డై శివుండు, ధరణిపై నిల్చి సాగరాత్మజనిరథము
సారధిని గార్ముకంబును శస్త్రములను, భస్మ మొనరించె గాలాగ్ని బాణమునను.
- క. వారిధిసుతుఁ డప్పుడు గత, సారథిరథకార్ముకాస్త్రశస్త్రం డయ్యుఁ
ధీరత్నంబును విడువక, ఘోరాకారముగఁ దాల్చి కోటికరములఁ. 225

- క. పరువిడుచుఁ బోయి శూలని, గరముల బూగింప నపుడు నిరవలయునె
స్మరహరిఁడు నఱకె చూతని, నిరవలని గానికొనియెఁ గాఁచుగా నుఁచె. 227
- వ. జాలంధరభుజాబంధనంబునఁజేసి రుద్రుఁడు నీలలోహితము నెఱుంగు. 228
- క. వనధినుతంఁ డంత నిరమున, నని చేయఁ గొడింగ నపుడు పొరు నెఱుఁగిను
దన మెచ్చితి నీధృతికి, గొను మెచ్చది నేను నీకుఁ గోసనరింపఁ. 229
- గీ. లనుటయును సింధుసూనుఁ డిట్లనియె శిర్వి, పొసఁగితి నీని నాకృష్ట పు
నశ్వరము గానిపదమును నా కొనంగు, మియనెఁగిన నీను నుగియుఁ శు నిపుడ. 230
- క. అని పలికె కోటిభుజముల, మునునోటను చూల్చి నిలిచ ముఁగెల నని గ
న్గొని విస్తయముం తెందుమఁ, బినాకె శూలామునఁ బొడవ బిన్నఁగ వానిక. 231
- క. ఆశూలఘాతమునకిక, లేకలను లెక్క గొనఁ నీరధసుఁగఁ బా
వేశమున గ్రుద్దె బిడికిట, నీశానుసీమురము ప్రమెగు లెల్ల వడి కిక. 232
- క. ఆపిడికిటిపోటునకు ను, మాపతి యున్న రని చూల్చి మాఁబగ నతినిక
జేపట్టఁగును బినాకముఁ, గోసఁగున వాఁడని లాగికొనియును చానిక. 233
- ఆ. అప్పుడు ధూర్జటికిని నట్టిసూన్యనకును, ద్వంద్వముద్ధ మయ్యె చారుఁముగ
నంత మొంద కునిత నట్టిజం డాదును, జంత నొందఁ బొడిగ గొనిగల్గిండు. 234
- ఉ. అప్పుడు మాధవుండు సరయంబుగ వచ్చి మహేశ నీకు నేఁ
జెప్పఁగ నేల చక్రమును జేకొను మింక నుసేడి నేయఁగా
నొప్పుడు నాఁగ ధూర్జటి నిజోదరమధ్యగ మైనచక్రముక
జప్పన లాగి పై కుదధిజన్మనిశీర్షముఁ ద్రుంచ చానిచేక. 235
- సీ. ఆమ స్తకము స్రవద్రసధారంబుగాఁ, జలుపుచు ఘోరనిన్ద్రము నెగిరి
గమియింప బ్రహ్మలోకమునకు చానివెం, బడి బడి ధూర్జటి పరువు లిడుచు
నటనుండి పడుచుండ నది వాయుజవమునఁ, దత్ప్రవృత్తమున వచ్చి తాను గూడఁ
జక్రంబుచే రెండుశకలంబులు గ చాని, నఱక నాకెండంబుండములనుండి 236
- గీ. ప్రబల మగుతేజ మొక్కటి బయలువెడలి, హరునిలోపలఁ జొచ్చె నత్యద్భుతముగ
నంత నాశీర్ష ఖండద్వయంబు గమన, శక్తివిరహిత మగుచు నచ్చటనే పడియె. 237
- సీ. అంత నాఖండద్వయమునుండి రక్తంబు, కాఱంగఁ దొడఁగెను గాల్వలు గను
నార క్తముననుండి యావిర్భవించుగ, సాగిరి దైత్యు లసంఖ్యముగను
శర్వుఁ డప్పుడు చతుష్షణ్ణియోగినుల ని, యోగింబి తద్రక్త మూడ్చి త్రావఁ
జా నున్నవనిచెడి దైత్యకోటుల నెల్ల, సంహరింపు దొడంగెఁ జక్రఘోరము. 238
- గీ. ద్రావి నిశ్చేవముగను ద్రు. క్తవృత్తుల, యోగినులు జిమ్మి యొనరించి యుజ్జగించి
యోగినింబులను నిల్చి హతునియెఁడుట, శతకరుణ భాగవతుల నెల్ల సంహరించి. 239

- క. కని యోగినీగణంబును, జనియింపఁగి సంతనంబు స్వాంతంబున యో
గినులార మెచ్చితిని మీ, పనికిం గోరుండు కోరుఫలము నొనఁగెదన్. 238
- సీ. అనవుడు మ్రొక్కి- యోగినులు మహేశ్వర, మముఁ గొల్పుచుండెడిమానవులకుఁ
గలుగంగ భోగమోక్షములు ప్రసాదించు, మని వేడుటయును నిట్లనియె శూలి
యోగినులార మీయు త్తమప్రార్థన, నెఱవేర్చుటయె కాక నేను మఱియు
నెవరు ద్వేషింతురొ యిల మిమ్ము వారిపు, న్యము భైరవుడ నై యపహరింతు
గీ. ననుటయును సంతసించి యోగినులు చనఁగ, శితిగళుండు స్మరించె బాంధవ్యతిని వృషము
సంత గౌరియు వృషమును సరుగుదేర, హర్ష పరవ శుఁ డయ్యె నయ్యుష్మమూర్తి. 239
- ఆ. అపుడు పుష్పవర్ష మాకసముననుండి, కురిసె దుందుభులును మొరసె దివిని
హరివిరించిమఘవదాదిబృందారక, లేగుడెంచి పొగడి రిశమహిమ. 240
- క. అంత నుమాప్రాణేశుండు, సంతోషించుచును ద్రిదశసన్నిధిలో డై
త్యాంతకున కిచ్చెఁ జక్రము, సంతర్పిదుండగుట శార్జి యది గైకొనియెన్. 241
- ఆ. అపుడు విగతవైరు లగుట హరించుచు, సమరపురికి నేగి రమరు తెల్లఁ
జనియె బ్రహ్మలోకమునకు స్వయంభువు, తీరవారినిధికి జేరె శౌరి. 242
- ఆ. అధిప యిప్పటికిని నల్లివాసము తప్ప, దాయె మాధవునకు సందువలన
స్వకృతకర్మఫలము సర్వేశ్వరుం డైన, ననుభవింపవలయు ననుట ధ్రువము. 243
- గీ. దేహ మున్నంతవఱకును దేహి కర్మ, మొనరుపక తప్ప దాకర్మముననుజేసి
కలుగకుండఁగఁ బోదు దుఃఖంబు సుఖమొ, యనుభవింపక యది తప్ప దవశుఁ డగుచు.
- గీ. ప్రాప్తమయ్యెను దేహసంబంధమునను, సుఖము దుఃఖంబు కృష్ణాదులకును నింక
నితరులకు నేమి చెప్ప నీ వెఱిగి కర్మ, గతిబలీయ స్త్యమును దొఱంగకుము ధృతిని.
- క. జ్ఞానము వై రాగ్యంబును, లేనినరుల్ తప్పికొనఁగలే రతిచిత్రం
బై నట్టికర్మగతికిం, గాన తమను దాల్చి కొంతకాలం బున్నెన్. 246
- క. అరుల జయింతువు రాజ్యము, భరియింతువు దీనజనుల బాలింతువు భూ
సురులను దాపసులను ని, రరులను బూజింతు కాంతం సౌఖ్యము లెల్లెన్. 247
- సీ. ఇపుడు నేఁ జెప్పినయితిహాసమును విన్న, జ్ఞానంబుఁ బడయును తొనురుండు
క్షత్రియుం డొందు రాజ్యమును రాజ్యభ్రష్టుఁ, డగుతోడు మరల రాజ్యంబుఁ బడయు
నూరుజం డొందు సపారధనంబును, సవరవర్ణుండు చెందు నధికసఖము
కలుగవు మోహశోకము లాపదలు రావు, పాపంబు లెల్లను రూపుమాయు
- గీ. సర్వకార్యంబులందును జయము గలుగు, సంఘటిల్లును స్వర్గమోక్షములు తుదకు
పాపకున కాటించినవారికంటె, నధికఫల ముండుటను బూజ్యుఁ డగు నతండు. 248
- ష. అని నుడువుటయు యుధిష్ఠిరుండు చిత్తభేదం బుడిగి మహాత్మా యింక శ్రీకృష్ణులవ
త్తాంతముం దెల్పు మని యర్థింప నారదుం డాతని కిట్లనియె. 249

—: శ్రీ వైంశతాంతం పంచమము :—

- సీ. వినుము మహారాజ నినిచెద శ్రీశైల, వృత్తాలతమును నీగి నిగవముగను
శ్రీశైల మనెడిభూభృద్వరం బొక్కటి, నక్షత్రాదినోచునను దనరు చుండు
దానిపై సకలపాదపశోభిలం బైన, కానను బొక్కటి గ్రాలు నుండు
మతియును నచ్చోట మల్లికార్జును డను, నేర శ్రీవేంకటేశ్వరు చుండు
- గీ. నచటఁ బాతాళగంగయు నాశ్రమములు, ననులును చటాశములును ముఖ్యనము లెన్న
కల వనియె కాన యెంచటో కలరు మోహి, మోహమును గోరి పొందుచునాను లచట.
- గీ. కనిన శ్రీశైలభిరముఁ గాటిలోనఁ, కనినను మృగి కేవలసంకులం బలము
ద్రావిను దేహి మాతృగర్భమును నురలఁ, నేరఁ నుని మున్ను మూలండ్రి చప్పునాకు.
- క. పాతాళగంగలోపల, న్నానరు డగునాతలలోన సకలవిభుమహా
పాతకవిరహితం డగు నా, నీశాస్త్రిని లభించు మున్ను మోహినికె. 252
- క. శ్రీశైలమై కైలాసము, శ్రీశైలమై విష్ణుభరిము శ్రీశైలమై లో
కేశభవనంబు సర్వము, శ్రీశైలమై ముక్తి గలుగఁజేసిడికినికె. 253
- గీ. అనఘ శ్రీశైలమల్లికార్జును డొకండె, కాంచె నిజానదీవనిభ్రాంతి దాన
నాశ్రయింతురు మోక్షార్థు లై నవారు, సంతతంబును మాధ్యనాశకుని నతని. 254
- వ. అని చెప్పుటయు యుద్ధిష్ఠిరుం డత్యానందముం జెంది హరిద్వారనూహాత్మ్యంబు విన
వేడుటయు నాతనికి నారదుం డిట్లనియె. 255
- క. మనుజుధిస నీ విప్పుడా, ననుఁ గోరినయల్లె యొకదినంబున గోరి
శుని నేను గోర శర్వండా, గనుఁగొని ననుఁ గరుణ యొదవఁగా నిట్లనియెకె. 256

—: హరిద్వారమాహాత్మ్యకథనము :—

- సీ. మును భువి రవివంశమున నుండె నొకజేడ, సత్యసంధుఁడు హరిశ్చంద్రుఁ డనఁగ
నతనికిఁ గల్గె రోహితుఁడు నా నొకపుత్రుఁ, డచ్యుతభక్తి పరాయణుండు
వానికి వృకుఁ డనుసూనుఁ డొక్కడు పుట్టె, భర్మసంరక్షణతత్పరుండు
జనియించె నతనికిఁ దనయుఁ డొక్కండు వం, శోద్ధారకుండు సుబాహుండు నాఁగ
- గీ. నతని కుడయించె గరుఁ డనుసుతుఁ డొకండు, పరమనిర్భాగ్యుఁ డన్వయపాంసనుండు
వాఁడు దుష్టప్రవర్తనవలన రాజ, దండితం డయి స్వపురమం దుండ లేక. 257
- సీ. చని భార్గవాశ్రమంబునకుఁ గుటుంబన, మేలంబుగను దసహీనదశను
మనవి చేయఁగ భార్గవునకుఁ గృపాళు వై, యతఁ డుంచె గరుని నిజాశ్రమమున
నటు లుండఁగను భార్గవాశ్రమంబున గరుం, డతనికి నగరుఁ డాసుతుండు పుట్టె
కలి యూచిత మెనసంస్కారముల నెల్ల, గరతనూజునకు భార్గవుండు చేసి
కలియఁజేయునను జెప్ప విధియాతముగఁ, బావకాత్త్రంబు నొనఁగ నప్పావకాత్త్రం
బునను నుండునను జెప్ప విధియాతముగఁ, బావకాత్త్రంబు నొనఁగ నప్పావకాత్త్రం

- వ. స్వరాజ్యాపహారు లగు హైహయులకుం దోడ్పడినశకాయవనకాభోజపారదపహ్లావులను
వధియింపఁ బ్రతినవట్టి వారిపై నాగ్నేయాస్త్రంబు ప్రయోగించుటయు వారలు తత్ప్ర
దాహంబునకుఁ దాళం జాలక వసిష్ఠమహామునిపాదంబులపైఁ బడ వసిష్ఠుండు కరుణా
ర్ద్రహృదయుం డై వారల కభయంబు నొసంగి పరాభవంబు మరణతుల్యంబ యగుం
గాన వీరిని బరాభవం బొనరించి విడువు మని యాదేశింప సగరుండు వసిష్ఠాదేశంబు
నొడలం దాల్చి యాగ్నేయాస్త్రంబు నుపసంహరించి శకల కర్థశిరోముండనంబును
యవనులకును గాంభోజులకును సర్వశిరోముండనంబును గావించి పారదులను ముండ
కేశులుగను బహ్లావులను శ్మశ్రుమాత్రావశేషులుగనుం జేసి యెల్లరను విడిచిపుచ్చె.
- గీ. అట్లు సగరుండు రిపులను హతులఁ జేసి, ప్రభు వయి సమస్తవసుమతీరాజ్యమునకు
నశ్వమేధాధ్వరంబుఁ జేయం దలంచి, విడిచె నశ్వంబు జగదేశవీరుఁ డగుట. 260
- ఆ. అశ్వరక్షకులుగ నరిగిరి వప్తిస, హస్తసంఖ్య గలనిజాత్మభవులు
హయము సంచరించి యవని నెల్లను బూర్వ, దక్షిణాబ్ధివేల దరిసి నిలిచె. 261
- ఆ. అట్లు నిలిచి తురగ మంతర్హతం బయ్యె, నందఱకును విస్మయంబు గలుగ
నంత సగరపుత్రు లద్దానిఁ గొనిపోయె, నెవఁడొ యని ధరిత్రి నెల్ల వెదకి. 262
- క. కినఁబడమిని నది ధరపయి, వననిధివేలానుబద్ధవసుమతి యెల్లఁ
ఖనన మొనర్చి యపారము, గను లోపలఁ జొచ్చి యచటఁ గని యొకతపసికా. 263
- అ అతనిచెంత నున్నయశ్వంబు నీక్షించి, యశ్వచోరుఁ డతఁడె యని తలంచి
కొట్టివానిఁ దప్పికోపాగ్నికీలల, భస్మరాసు లగుచుఁ బడిరి యచట. 264
- వ. అంతట సగరుండు తనద్వితీయపత్నియందు జనించినపంచజనమ్పాషీ కేతుసు కేతుధర్మ
రథు లనునలుపురు పుత్రులం బనుచుటయు వార లాప్రదేశంబునకుం జని యచ్చటఁ
దపోనిష్ఠాగరిష్ఠుండును నాదిపురుషుండును నగుకపిలునిం జూచి సవినయంబుగా నమ
స్కరించి నిజాగమనప్రయోజనంబు నెఱిగింప నమ్మహాముని సుప్రసన్నుం డై జరిగిన
విషయముం జెప్పి యశ్వంబుం గొనిపో డని యనుగ్రహించుటయు వార లశ్వముం
గొనివచ్చి తండ్రి కొప్పగించిరి. 265
- సీ. అంతట సగరభూకాంతుండు హయమేధ, శతమును గావించె సక్రమముగ
నతనిధర్మోత్తరమతికి జనార్దనుం, డంతరంగంబున హర్ష మొంది
వంశకీర్తితనూజవార్ధిమోక్షములను, వరపంచకంబుగా వాని కిచ్చె
నతనినల్వరుపుత్రు లవ్యయకరు లైరి, ప్రభు వయ్యె వారిలోఁ బంచజనుండు
- గీ. పంచజనునకు జన్మించె బహుశశౌర్య, శాలి యగునంశుమంతుండు జనన మయ్యె
నంశుమంతునకు దిలీపుఁ డనునుతుండు, వానికి భగీరథుం డనుసూనుఁ డొదవె. 266
- వ. భగీరథుండు తనపూర్వికుల నుడరించుటకు గంగను ధరిత్రికి ధావంధం దలంచి హిమ

వత్సర్వతంబునఁ బదివేలయేండ్లు ఘోరతపంబు గావింప మహావిష్ణువు తత్త్రిపంబునకు మెచ్చి గంగను విడిచె. 267

- సీ. అప్పు డాంగంగ మహావేగమున వచ్చు, మండంగ నద్దానియుదులు చూచి
తద్వేగమున కుర్చి తాళలే దని యెంచి, దానిని నాకపర్దంబునందు
నిలికితి నయుతాబ్దములవఱకును భగీ, రథు డది ధ్యానమార్గమున నెఱిగి
చనుడెంచి కైలాసమునకు నన్నగుఱిచి, దారుణంబుగఁ జేసెఁ దపము నంత
గీ. నొకజటాజూటకేశమునుండి నేను, వదలఁగను గంగ దిగి మొట్టమొదట బదిరి
కాశ్రమంబున కలఁసందాఖ్య నచటఁ, బొంది పిదప హరిద్వారమునకుఁ పరి. 268
- ఆ. పడసి యచట విష్ణుపాదోదక యటన్న, యాఖ్య సురలకును దురాప మైన
తీర్థరాజ మయ్యెఁ డెలుపంగ నాకును, దరము గాదు చూపె దానిమహిమ. 269
- ఆ. దానిలోన నెవఁడు స్నానంబు గావింపఁ, దలఁచి తత్తటమున నిలువఁడునొ
యతనియఘము లెల్ల నపుడె దగ్ధము లగు, నిక స్నానఫలము నేమి చెప్ప. 270
- గీ. డై వికంబుగ నే నొకతిరుణమందుఁ, జని హరిద్వారమునకు నచ్చటను గాంగ
జలములో స్నాన మొనరింపఁ దలఁచు చుండ, నంతలో మాధవుడ నై తి నద్భుతిముగి.
- క. అరిగి హరిద్వారమునకు, సురనిమ్నగలోన మునిగి శుద్ధాత్ముం డై
హరిదర్శన మొనరించిన, నరుడె చతుర్వర్గసిద్ధి యతనికె గలుగె.
- గీ. సదులలో నెల్ల నుత్తమనది యనంగ, గంగ యొక్కఁడె దేవతాగణములందు
నుత్తమం బగుడై సత మొక్కహరియె, వేడుకకుఁ జెప్పుమాటలు వేయి యేల.
- గీ. సకలతీర్థంబులందును స్నాన మాడి, నట్టిఫల మొక్కగంగలో నాచరించు
స్నానమునఁ బ్రాప్తమగు దాన సంతతమును, నధివసించురు తత్తీర్థమందె బుధులు. 274
- క. కాన హరిద్వారనివా, సానందము నాకు రాజతాచలమందు
గానఁబడ దాకతంబున, నేను హరిద్వారమందు నెలకొని యుందున్. 275
- క. అని వచియించుటయును నే, ననవధికం బై హర మామతిలంగ
జనుడెంచితి నని చెప్పి త, దనుమతిఁ గొని దేవహాని యరిగెను దివిక్. 276

— నానాధర్మకథనము : —

- సీ. ఒకనాఁడు పార్వతి యత్సుకత్వము గల్గి, ధర్మంబులను వినఁ దలఁపునందు
భర్తనిఁ గనుఁగొని ప్రాణేశ ధర్మంబు, లే వేని నీవు నా కెఱుంగఁ జెపుమ
యని వేడుటయును నిట్లనియె నీశుండు దేవి, లోకకళ్యాణంబు చేకుఱంగ
వినుము ధర్మము ధర్మముననె యరంబును, గామంబు మోక్షంబు గల్గుచుండు
గీ. దానఁ బ్రాజ్ఞులు నిరతంబు ధర్మమందె, సత్తు లై యుందు రది తపశ్చర్యవలన
దానమున నీయమమున ప్రతీతంబలనఁ, బ్రాప్త మగు వేటొకంటఁ బ్రాప్తంబు గాదు.
ఉ. తపంబు సోత్తిగ్గోరాజసత్తామనకూపంబులఁ ద్రిపుకారంబుగా నుండు. 278

- గీ. సాత్త్వికతపంబుచేతను స్వర్గ మొదవు, నది యనుభవించి తుది నిల కరుగుడెంచి
యేలీ రాజ్యంబు సద్గుణోపేతుఁ డగుచు, మోక్షపదము జన్మాంతరముననె చెందు.
- వ. రాజసతపంబుచే రాజసగుణయుక్తుం డై జన్మాంతరంబున రాజ్యముం బడయు. తామ
సతపంబుచే గ్రూరకర్ముం డై భుక్తిలాభముం బొందు. తామసతపంబున రాక్షసులు
మహాబలశాలు లైరి. రాజసతామసతపంబులకంటె సాత్త్వికతపం బత్వ్యత్తమంబు.
- సీ. గృహమునం దుండి నివృత్తదురాశుఁ డై, కావింపకుండఁ గుకర్మములను
నెఱవేర్చికొనుచును నిజధర్మములను వ, ర్తిలుగృహస్థుండు సాత్త్వికతపస్వి
దేవతాబ్రాహ్మణాతిధులఁ బూజించుట, నన్నంబు నిడుట డుధార్తులకును
శరణం బగుటఁ బాంధజనులకు సంతృప్తి, గలిగించుటను జంతువులకు నెల్ల
- గీ. మహిత మైనది సర్వాశ్రమములకంటె, నొకగృహస్థాశ్రమంబ దానికి సమాన
మైనయాశ్రమ మొండు లే దందువలన, నది సమస్తాశ్రమముల జ్యేష్ఠ్యంబు వడసె.
- వ. గృహస్థాశ్రమంబునం జేయంబడుసాత్త్వికతపోదానవ్రతనియమంబులచే ధర్మంబు
సాధితం బగు. తదర్థంబున సర్వకామమోక్షంబులు సిద్ధించు. 282
- గీ. దేవతలకును మేదినిదేవతలకు, నతిధులకును నశేషపుణ్యంబులకును
నాశ్రయిభూత మగుగృహస్థాశ్రమంబు, తీర్థములలోను నుత్తమతీర్థ మబల.
- వ. దేశకాలపాత్రంబుల నెఱిగి చేయదానంబు సర్వోత్తమంబు. శతాసీకుండు దానంబు
వలన స్వపుత్రులచే నరకంబునుండి యుద్ధరింపబడియె. 284
- క. కావించుఁ గాయశుద్ధిని, గావించు నఘోషయంబుఁ గావించును బు
ణ్యావిర్భావము దానము, దేవి తదీయోపకృతులు తెలుపంజాలక. 285
- వ. మాతృహత్యా రాజహత్యా మహాపాపదూషితుండగువరశురాముండఁ పితామహబోధిత
తులూపృషభదానంబు గావించి పాపనిర్మక్తుం డయ్యె. అభక్ష్యభక్షణభూతహత్యా
గురుతల్పగమనాన్మతభాషణాయాజ్యయాజననిదితధవప్రతిగ్రహసాధుషీదవధర్మ నిందా
కృతఘ్న తాపిశ్వాసఘాతుకత్వాదినానాపాపదూషితులును దానంబునఁ బాపనశ్చముం
జెందుదురు. 286
- ఆ. అన్యధనముచేత నై నను సురలను, బ్రాహ్మణులను దృష్టిపఱుచువాఁడు
నరకలోకదర్శనముపూత్ర మొనరించి, తిరిగివచ్చి పొండుఁ బరమపదము. 287.
- గీ. ధానమున నెందఱెందఱొ దగిపాపు, లగుచు నై కుంతమునను నాయంతికమున
బ్రహ్మలోకంబునందు స్వర్గంబునందు, నున్నతపానములు గొని యున్నవారు. 288

— గర్భితామహాతపీమాహాత్మ్యము : —

- సీ. కలదు షాశ్రితి గల్గి కాశువశుది యెండు, సిద్ధుది యుత్తరదిక్ష్వభూత
తదర్థంబున స్వేదబలు లుడ్చిజ్జను, లండజులును జరాయుజములు

పుణ్యహుంపంబుల బొందు దాని స్మరించి, నంతనె యడఁగారు నఘము లెల్లఁ
గలవు సాలగ్రామశిల లందు విష్ణుద, శావతారస్వరూపాంకితములు

- గీ. మఱియు నిరుదదనాల్గునామముల నొప్పు, విష్ణుశిలలును శ్రీమహావిష్ణుశిలయు
నందు సంభూతి నొందె నారాయణుండు, నిత్యమును దత్తటంబున నిలిచియుండు.
- వ. మఱియును చందు ననేకసాలగ్రామదివ్యమూర్తు లానిర్భావంబు నొండె. 290
- క. అది గంగావేణీనమ, నది దానిమహత్త్వ మజుడు నా కెఱిగించెన్
సుదతీమణి యే మని చె, ప్పదు నొసఁగును స్పర్శమాత్రమున నది ముక్తిన్.
- సీ. నే నచ్చటికిఁ బోయి నియతంబుగను బ్రతి, సంవత్సరమును నాపాఠమందు
గల్గికానదిలోనఁ గావించి స్నానంబు, దామోదరునిసన్నిధానమందుఁ
దారకంబును నిరంతరమును జపియించు, చుండుటచే వైష్ణవండు నైతి
నవోట్ట మరఁగించినట్టివారికిఁ గల్గు, శంఖచక్రములు భుజంబులందు
- గీ. గల్గికానమఠీర్థంబు గానరాదు, ద్వాదశీవ్రతతుల్యవ్రతంబు లేదు
కానఁగా రాఁడు విష్ణుసమానుఁ డైన, దేవుఁ డెందును నిందు సందియము లేదు.
- క. ఏతన్నదీమహత్త్వము, చేతోమోదంబు గదురఁ జెప్పెడివారున్
శ్రోతలును విగళితాఖిల, పాతకు లయి విష్ణుపదముఁ బడయుదురు తుదిన్. 293
- వ. మఱియును నిం కొక్కముఖ్యవిషయంబు చెప్పెద వినుము. 294

—: ఋషి పం చ మీ వ్రత మా హా త్మ్య ము —

- గీ. ఒక్కనాఁ డే నుపేంద్రునియొద్ద కరిగి, యచ్యుత వచింపు మొక్కపుణ్యవ్రతంబు
ఘోరపాతకవిధ్వంసకారకంబు, నావుడు జనార్దనుం డిట్లు నాకుఁ దెల్పె. 295
- సీ. శర్వ పూర్వము దేవశర్మ నా నొక్కబ్రా, హ్మణుఁ డుండె మేదినిమండలమున
నారత్నగర్భానుధాశనుం డొకదివ, సంబున నిజపితృశ్రాద్ధ మగుట
సాంగవేదాధ్యేత లగువిప్రవర్యులఁ, బూర్వదినంబున భోక్తలు గను
నియమించి మఱునాఁడు నిజపత్ని పాకంబు, చేయ శ్రాద్ధక్రియ చేసి పిదప
- గీ. జాతులకు బాంధవులకు భోజనము వైట్టి, తాను భుజియించి కూర్చున్నతఱిని వచ్చి
యొక్కశుని తద్గృహంబున నున్నవృషభ, మును గనుంగొని దానితో ననియె నిట్లు.
- గీ. నాధ సీతండ్రిశ్రాద్ధదినమున మున్ను, నేను ఋతుమతి నై జానహీన నగుటఁ
బాక మొనరించుటనుజేసి ప్రాప్తమయ్యె, నీశునీరూప మిది నాకు నెట్లు తొలఁగు.
- క. నే నేనాటికి నింకన్, మానవజాతిని జనింతు మత్కర్మంబున్
బో నడఁచువాఁ డెవండును, గానంబడఁ డంచు నేడ్వెఁ గన్నీ రొలుకన్. 298
- సీ. అంతట దానియే డ్పాలించి వృషభంబు, ప్రేయసి నే నేమి చేయువాఁడ
నజానదశను నీ వాచరించినపని, కవివేకమునను నే ననుమతింప

సమకూరె నా కీవృషభజన్మ విూనాఁడు, కఱచినపండ్లుండఁ గఱచినట్లు
బంధింపఁబడి నేను బడియుంటిఁ జండాత, పంబులోఁ జొంగలువాఱ నోట

గీ. నాతనూజుఁడు బంధుసంతతుల నెల్లఁ, దృష్టిపఱచియు నా కింత తృణము నైన
జలము నైన నను నిడఁడాయెఁ జలిసివట్టి, పాపము సహింపలే నన్ను బాసి చనునె.

క. అని దీనంబుగఁ బలుకుట, యును విని యాదేవశర్మ యుభయవచనముల్
తనజననీజనకులె యవి, యనుకొని తదవస్థ కాత్మయందు వగచుచున్. 300

సీ. చని వసిష్ఠాశ్రమమునకు శీఘ్రంబుగాఁ, బ్రణమిల్లి యమ్మునిపాదములకుఁ
దనకుఁ గల్గినమఃఖమును జెప్పి పితృతార, ణోపాయమును వేడె నొక్క-మొగిని
గని యోగదృష్టి సమ్ముని యంతయును మఱీ, సుర నిక్క-ము వచించె శునియ వృషము
తలిదండ్రులను నీవు తరియింపఁజేయంగఁ, దలంపు గల్గిన నొక్క-పలుకు వినుము

గీ. భాద్రపదశుక్ల పంచమీపర్వకాల, మందు ఋషిపంచమీవ్రతం బాచరించి
ధారవోయుము వారికిఁ దత్ఫలంబు, నుడిగి దాన రజోదోష మొదవు ముక్తి. 301

వ. అని చెప్పుటయు దేవశర్మ సంతృప్తమానసుం డై తనగృహంబునకుం జనుడెంచి సతీ
యతుం డై నిజమందిరంబున గోమయంబుచే మండలంబు గావించి యందుఁ గుం
భంబు స్థాపించి దానిపైఁ బ్రాత్రంబు నుంచి యందు ఋషిధాన్యంబు సుపూర్ణంబుగాఁ
బోసి యందు యజ్ఞోపవీతంబును హిరణ్యఫలంబులను నునిచి కల్పోక్తవిధానంబున
సచ్చట సప్తరులను స్థాపించి యావాహనాదివిధులచేఁ బూజించి ఋషిధాన్యంబు
నైవేద్యం బొసరించి కథాశ్రవణంబు గావించి. 302

క. సప్తరులార మీరలు, తృప్తులయి మదర్చనమున నే నిచ్చెడియీ
సప్తార్ఘ్యంబులఁ గైకొని, ప్రాప్తరజోదోష ముడుపుఁ డవ్యాజకృపన్. 303

వ. అని ప్రార్థించి సప్తరులకును సప్తార్ఘ్యంబు లొసంగి తత్పూజాద్రవ్యం బంతయును
సప్తప్రీతి గలుగ భావించి ఘృతపాత్రదక్షిణాసహితంబుగా బ్రాహ్మణులకు సమ
ర్పించి యాదినంబు ఋషిధాన్యంబుచే నేకభక్తంబు గావించి స్వకృతఋషిపంచమీ
వ్రతఫలంబు దనజననీజనకులకు ధారవోసె. 304

క. అంతట వృషభము శునియును, సంతర్ధానంబు సొంది యతిమానుషదే
హాంతరములతోఁ జనియె న, సంతపధంబునను దివికి నందఱుఁ జూడన్. 305

ఆ. చాన లీవ్రతంబు సలిపినయెడ రజో, దోష మెడలి గళితదురిత లగుచు
ననుభవించి యిహమునందు సౌఖ్యము లెల్లఁ, జనుదు రంతమందు స్వర్గమునకు. 306

క. అని తెల్పుటయును భార్యతీ, విని సంతోషమును బొంది విశ్వేశ్వరునా
జ్ఞను గొని చనియెను మఱియును, వినిపించెదఁ గొన్నిధర్మవిషయము లింకన్. 307

సీ. నారదుఁ డొకనాఁడు ద్వారకాపురమున, కరుడెంచి కృష్ణుని నాదరమున
దర్శించి పాఠిజాతప్రసూనంబును, నర్పించి యతనికి నరిగె దివికి

- నంతట మఱచి సత్యను గృష్ణుఁ డాపుష్పు, ములు లెక్కినిజపధిహారుల కొసంగె
నది విని సత్రాజిదాత్మజ యననత, వదన యై లోలోన వగచు చుండ
- గీ. నపుడు కృష్ణుఁడు చనుడెంచి యామెకడకుఁ, దన్ముఖంబును వీక్షించి తిలిరుఁబోడి
నిన్నుఁ గన నేదో చింతించు చున్నపగిదిఁ, గానఁబడు చుంటే వేమి తత్కారణంబు.
- చ. అనవుడు సత్యభామ కనకాంబరధారి భవన్ననిఃప్రియంగా
గన ననుకొంచు నింతదనుకొ ముద మొందుచు నుంటి నేను నా
మనమునఁ బాఠజాతకుసుమంబుల నిచ్చెడివే నీవు నీ
వనితల కంతయుఁ దెలిసె వాస్తవ మంచు వచించి యేడిచెన్.
- 309
- ఉ. అంతటఁ గృష్ణుఁ డామెహృదయంబు గ్రహించి వరాగి దీనికై
చింతిల నేల స్థాపనముచేసెదఁ జూడుము నీనికేతనా
భ్యంతరమందు నీసవతు లందఱకుఁ దలవంపు లేర్పడఁ
వంతగఁ గల్పవృక్షమునె వేడవమాటలు గావు నావుడున్.
- 310
- ఆ. ప్రమద మొదవ సత్యభామ వికస్వర, వదనపద్మ యగుచు వచ్చికొనిన
శిరము నెత్తి చూచెఁ బురుషోత్తమునివంక, హరి ప్రసన్నహృదయుఁ డగుచు నంత.
- క. స్మరియించె నెదను దార్మ్యని, స్మరియించినమాత్రముననె చనుడెంచి ఖగే
శ్వరుఁ డెదుట నిలిచె శౌరికిఁ, బరమానందమున భక్తిపరవశుఁ డగుచున్.
- 312

— కృష్ణుఁడు కల్పవృక్షంబుం దెచ్చుట —

- సీ. అంతటఁ బుండరీకాక్షుఁ డధిష్ఠించి, పతగనాథుని సత్యభామతోడ
సత్వరంబుగ నేగి స్వర్గంబునకుఁ గల్పు, వృక్షంబుఁ బెట్టించి వేళ్లతోడ
దానిని దార్మ్యనిపై నుంచికొని యరు, డెంచుచుండఁగ నాదితేయు లెల్ల
శౌరితో యుద్ధంబు సలుపఁ జాలక భయం, పడు చుండఁగను వజ్రపాణి కనిసి
- గీ. వై నతేయునిపై వైచె వజ్ర మెత్తి, గరుడుఁ డద్దానివేటును సరకుగొనక
భిదురమునకు నగౌరవం బొదపు ననెడి, తలఁపుచే వీడి యొకయొక తరిలిపోయె.
- వ. తద్వజ్రప్రహారంబువలన మయూరకుక్కుటచాపము లనుమూఁడుపక్షులు జనియించె.
- గీ. అల్లు కృష్ణుఁడు ద్వారక కరుగుడెంచి, సత్యభామ వసించెడినదనమందు
ఘనముగను బాదుకొల్పె నాకల్పతరువు, సమధికానందమును జెంద సత్యభామ.
- 315

— సత్యభామ కులాపురుషుడన మొనంగుట —

- సీ. అంతట నొక్కనాఁ డరుడెంచి నురమాని, సత్యభామ వసించునదనమునకు
నామెవై భవమును నభినుతింపఁ దొడంగ, నెద నమితామోద మొదవ సత్య
సంయమిశ్చోర జన్మజన్మంబునకు నాకు, నిట్టికల్పదుమం బిట్టిపతియుఁ
బ్రాప్తిపంగలుగునూపాయ మే దేనియు, నానతి మృదుడు ని ట్లనియె మాని

- గీ. బుద్ధిమతి యిచ్చునెడఁ దులాపురుషదాస, మామతిల్లు భవద్వాంఛితారసిది
యనుడు నాయమ నారదముని కొసంగె, గల్పతరుకృష్ణులకుఁ దూఁగుకాంచనంబు.
- క. అది గై కొని నిరరముని, త్రిదివంబున కరిగె నంత రెక్కొన హరం
బెదలోన సత్య యాత్మా, భస్మదయమునకు మురిసికొనుచు నుత్సాహమునన్. 317
- క. హరిని గనుంగొని ప్రాణే, శ్వర నిన్నొకమాట యడుగ వాంఛ జనించెన్
గరుణించి చెప్పెదవె నా, కరమర యిసుమంత లేక యడిగినదానిన్. 318
- చ. అనవుడుఁ గృష్ణుఁ డిట్లనియె నంబుజలోచన నానితంబీనీ
జనములలోన నీవు గడుఁ జక్కనిదానవు ప్రాణమెత్తుగాఁ
గనుంగొను చుండు ని న్నెపుడుఁ గాంక్ష జనించిన నీకు దేని నై
నను నుడువంగ నీయంగ నొనర్పంగ నేను నిరాశరింతునే. 319
- గీ. అడుగుము లతాంగి సంశయం బుడిగి నీవు, చెప్పెదగనిది యనుచును జేయరాని
దనుచు నీయంగఁ గూడని దనుచు నొకటి, నీయెడల లేదు నుమి నాకు నిక్కువముగ.

—: సత్యభామాపూర్వజన్మ వృత్తాంతకథనము :—

- నీ. అనుటయు సత్య యిట్లనియె జనార్దన, మానవజాతిజ నై ననాకు
దేవతలకును బ్రాప్తింపనిభాగ్యంబు, ప్రాప్తింప నేమి కారణమొ చెపుము
సకలలోకారాధ్య చరణారవిదుఁడ, వీ వెఱుంగనిది యే దేనిఁగలదె
నావుడుఁ జిటునవ్వు నవ్వె గోవిందుడు, ప్రేయసి యట్లె చెప్పెదను వినుము
- ఆ. మున్ను కృతయగంతమున నుండె మాయాపు, రంబునందు నొక్కబ్రాహ్మణుండు
దేవశర్మనామధేయుఁ డాత్రేయగో, త్రాన్వితుండు రవ్యుపాసకుండ. 321
- క. అతనికి గుణవతి నాఁగను, నుత యొక్కతె యుండె సకలసుగుణగణాలం
కృత యగునాకస్యక నా, క్షీణిదేవుడు చంద్రుఁ డనెడిశిష్యున కొనఁగెన్. 322
- ఆ. అట్లు కన్య నొనఁగి యాబ్రాహ్మణుండు పుత్ర, రహితుఁ డగుట నాత్మగృహమునందె
కుతుకమునను నుంచికొనియె నల్లుని నాతఁ, డుండె మామయింట యోగ్యముగను.
- నీ. అంతట నొక్కనాఁ డాయిర్వరును నిధ్మ, ములకు నై యొకవనంబునకు నేఁగి
చరియించు చుండ నచ్చట నొక్కరాక్షసుం, డరుడెంచి వారల నాహరించె
నపుడు వారికిఁ బ్రాప్తమయ్యె వై కుంఠంబు, భాస్కరోపాసనాఫలము గాఁగ
నన్నె పొందుదురు వైషవశై వగాణప, శాక్తేయసౌరులు శాశ్వతముగ
- గీ. శక్తిశిష్యుగణుభాస్కరులు నాఁగ, నేనుపేల్ల ను బరగుదు నే నొకండ
వారు నొకంటె భిన్నులు గారు దేవ, దత్తుఁ డొకఁడె పుత్రాదిశబ్దముల గొనఁడె.
- నీ. తరువాత గుణవతి తనతండ్రియును దన, భర్తయుఁ జచ్చినవార్త యెఱిఁగి
కన్నీరు గాల్చితి. గట్టి నేడ్పును నేల, వ్రాలి వాతాహతరంభవోలే

- దుఃఖించి దుఃఖించి తుదకు దుఃఖముచేతఁ, గలిగెడిలాభంబు కానబడమిఁ
దెలిచి దెచ్చికొని వారలకుఁ గావింపంగఁ, దగినట్టికిర్య మాలయును జరిపి
గీ. నాపదంబులపై నెమ్మనఁబు నిల్పి, కాయ ముడిగడిదాఁకను గార్తికవ్ర
తంబు సేయుచు వృద్ధ యై తానమాఁసి, వేళ నొకనాఁడు గంగలో విడిచె మేను.
- ఆ. అట్లు మేను విడిచి యీమె దుఃఖమునంద, కార్తికవ్రతాధిపత్యమునను
దేవదాన మెక్కి దివ్యవైభవముతో, నేఁగుదెంచె మత్సరాపమునకు. 326
- క. చనుదెంచిసఁ - కాంతను, గనుఁగొనినక్షణంబునంద కలిగెను నాకుఁ
మనమున నమితప్రేమము, గని మాయుదిరయు నొందఁగను విస్మయముఁ.
- సీ. అంతట బ్రహ్మాదు లరుదెంచి నను భూమి, ననతరింపఁగఁగోర నట్టితఱిని
నే నేఁగుదెంచితి నిలకు నాపరివార, వర్గంబు నాతోడ వచ్చె నిటకె
త్వత్ప్రిత యెననత్రాజివ్యసుంధరా, ధీశ్వరమాణియె దేవశర్మ
యీదవగణమె నాయతిముఖ్యసహచర, సంఘ మక్రూరుండ చంద్రశర్మ
- గీ. గుణవతిని నీవె త్వద్వహంగణమునందు, నిప్పు శుండినకల్పమహీరుహంబె
మున్ను నాయాలయద్వారమునను నీవు, మొలక లెత్తంగ నాటినతులసి చూవె.
- సీ. మఱియును గార్తికమాసంబునను నీ వొ, నర్చినదీపదానంబువలనఁ
జేకుతె నీ ట్లిసిరలక్షి పతిరూప, మున నన్ను భావించి మనములోన
నర్పించుటను గార్తికాచరిత్రవ్రత, ఫలము నా కై తివి భార్య వీవు
కార్తికవ్రతమును గావించుటను మేను, విడుచుదాఁకను దీక్ష విడువకుండఁ
- గీ. కలుగ దిశ నెప్పటికిని నిక్కముగ నీకు, మద్వియోగంబు కార్తికమాసమందు
నాచరించెడివ్రతమున కధ్వరములు, స్నానదానంబు లేవియు సాటి గావు. 329
- క. అని తెల్పుటయును సత్యా, వనజేశ్వణ యిట్లు లనియె వల్లభ నాకుఁ
వినిపింపుము విశదంబుగ, వినఁ గార్తికమాసమహిమ వేడ్క జనించెన్. 330

— కార్తిక మా స మా హా త్మ్య కథ న ము . —

- వ. అని యడుగుటయు వికసితవదనుం డై కృష్ణుండు సత్యభామ కిట్లనియె. 331
- సీ. శంఖాసురుం డనుజలధిసూనుఁ డొకండు, కలఁడు మున్నిలలోన ఘనబలుండు
వాఁడు జయించి దేవతల నెల్లను నత్త, దధికారపదముల నాక్రమింపఁ
దద్ధయంబున దేవతలు స్వర్గమును వీడి, సరగునఁ జని మేరుశైలమునకుఁ
దద్ధహాభ్యంతరస్థలములందు వసించి, యారగించుచు నుండ హవ్యములను
- గీ. శంఖుఁ డపుడు సుపర్వులశక్తి యడుగ, ధ్వంస మొనరింపవలయు వేదముల ననుచు
నెంచి మదిలోనఁ జక్రీ నిద్రించుతఱిని, నజాని దఁడించి వేదంబు లపహరించె. 332
- క. అప్పుడు వేదము లన్నియు, నప్పలలాశనునిఁ జూచి యడులుచు జలధిఁ
గుప్పనను దూకి ప్రాణము, లప్పటికిం గాఢుకొనుచు నచ్చట్ల నుండెన్. 333

- గీ. అంత శంఖుండు వేదంబు లబ్ధిలోనఁ, బహుట గమనించి వానిని బట్టికొనఁగ
నాత్మలో నెంచి వారిధియందుఁ జొచ్చి, తొడఁగె వెదకంగఁ గడలినల్లడలయందు.
- సీ. అప్పుడు వానియుద్యమము ధర్మమునకు, హాని గల్గించెడునట్టి దగుట
భయపడి బ్రహ్మ సుపర్వలతోఁ గూడి, కై కొని పూజోపకరణములను
గార్తికశుక్ల పక్షమున నేకాదశి, నాఁ డేగి దానవాంతకునికడకు
నర్పించి తచ్చరణాంబుజంబుల యధా, విధిగ స్తోత్రంబు గావించు చుండ
- ఆ. జలధిలోన శేషశయ్యాతలంబునఁ, బండి నిద్ర నొంది యుంచుకొరి
కనులు విచ్చి చూచి వనజాసనాదుల, నిట్లు లనియె హర మెనక మెనఁగ. 335
- సీ. అజముఖ్యులార మీ రాచరించినపూజ, కపరిమితానంద మయ్యె నాకుఁ
గార్తి కశుక్ల పక్షసమాగతై కాద, శీనిశాతుర్యాంశ శేషమందు
మీరు మేల్కొల్పినతీరున నెవ రేని, నను మేలుకొల్పిన నాకు వారె
పరమాపు త్రై నట్టిభక్తులు సతతంబు, నుందురు వారు నే నుండుచోట
- గీ. శ్రుతిహారుం డై నశంఖుని హతము చేసి, యిచ్చెదను మీకు వేదము లిదియుఁగాక
కార్తికమాసమున నుదకంబునంద, విశ్రమింతుము నేనును వేదములును. 336
- క. కాపునఁ బ్రాతన్నానము, గావించినయెడలఁ గార్తికమున నఖిలయ
జ్ఞావభృథస్నానంబును, గావించినఫలముఁ జెందఁగలుగును వారల్. 337
- సీ. కార్తికవ్రతమును గావించువారిని, నాకడఁ జేర్చు మంత్రమున శక్ర
కార్తికవ్రతమును గావించువారికి, గలుగసీయకుము విఘ్నములు శమన
కార్తికవ్రతమును గావించువారికి, నర్థిల్ల జేయు మన్వయము పరూణ
కార్తికవ్రతమును గావించువారికి, నెన లేనియైశ్వర్య మిమ్ము ధనద
- గీ. కార్తికస్నానదానాదికరులు మత్స్య, మాను లగుట జీవన్ముక్తు లైనవార
ప్రతిదినంబును వారిదర్శనము చేయు, నట్టివారును నను జేరునట్టివార. 338
- క. అని చెప్పి మత్స్యరూపం, బును దాలిచి యంతరిక్షముననుండి రయం
బునఁబడియె వింధ్యకానన, మున స్థర్మము నొనఁగుకశ్యపునియంజలిలోఁ. 339
- సీ. అంతటఁ గశ్యపుం డామత్స్యమును గొని, తనకమండలుజలంబునను విడిచి
యాజలంబును మించి యది యుండుటను జూచి, యొక్కప్రహదంబున నుంచి దాని
ప్రహదజలంబును గూడ నది మీఱుటను జూచి, కడలిలోపల దాని విడిచిపెట్టె
నంత వృద్ధిని జెంది యామీనము పయోధి, యంతయుం గూడను నాక్రమించి
- గీ. జలధిలో నున్నశంఖుని సంహరించి, తిరిగి నిజరూపమును దాల్చి సురలు వెంట
నరుగుదేరఁ బ్రయాగమునందుఁ జేరి, దర్శనం బిచ్చి బ్రహ్మర్షి తల్లజులకు. 340
- సీ. మునులార మీ రెల్లఁ జని శీఘ్రముగ నము, ద్రములోనఁ బడినవేదముల నెల్ల
వెదకి కై కొని రండు కొద్దువ లేకుండ మీ, రర్చుగుడెంచెడిధాత సురలతోడ

- నుందు నే స్థిలమం దని యానతీ, యగ్గ మాను లెల్లఁ దదాజ్ఞ నుడిసి
చని నిజబ్రహ్మవర్చసబలంబునఁ జొచ్చి, యుదధిలో నేదముల్ నెదకె నెచ్చి
- గీ. యద్యుతున కిప్పునముచేసి రది మొదలుగ, నెవ్వ రెవ్వరు జెచ్చిరో యెంత యెంత
యంత కంతకు వారు వా రై రి ఋషులు, దాన సంతృప్తహృదయుఁడై భాసవారి.
- గీ. వేదముల నిచ్చె బ్రహ్మకు విధి గ్రహించి, హర్ష మున వాని నెల్లను సన్వేషింప
యాగసంకల్ప మొనరించి యాక్షణంబ, సలిపె హయమేధమును జగచ్చాగ్న్యముగను.
- సీ. హయమేధసవనాంతముండు దేవతలును, బ్రహ్మర్షులును మురాగాతి కెరిగి
స్వామి నిల్చె భవత్ప్రసాదంబుచేత వే, దములును దత్తోక్తకథర్మములును
గావించె బ్రహ్మ యాగంబు నిచ్చట నేద, విహితంబుగను లోకినిశ్చితముగఁ
గావున నీప్రయాగము భుక్తియుక్తిప్ర, దం బగుతీర్థరాజంబు గాఁగ
- గీ. వరము దయచేయు మని వేడ వాసుదేవుఁ, డమితసంకోపమున నట్ల యగుటకాక
ప్రాప్త మగును బ్రహ్మజ్ఞేత్ర మనెడిప్రథయు, నీప్రయాగంబునకు సని యిచ్చి వరిము.
- సీ. రవివశజుడౌ భగీరథుఁ డిచ్చటికిఁ దెచ్చు, గంగను దానితోఁ గలియు యమున
నివసించు బ్రహ్మతో నే నిచ్చటనె నుర, లందఱు మాతోడ నుండు రిటనె
యిచటఁ జేసెడిధర్మ మే దేనియును గోటి, గుణిత మై చేర్చు వై ఖంతమునకు
నిట శరీరత్యాగ మెవరు గావించురొ, వారు నాతనువులోఁ జేరువార
- గీ. మాఘమున సూర్యుఁ డుండంగి మకరమందుఁ, గార్తికింబున రవి తులాగతుండు గాఁగ
నిచటఁ జేయఁ బ్రాతస్సన్నిహ మెవ్వ రేని, గర్భనరకనివాసంబు గనరు వారు.
- గీ. అన్యతీర్థంబులందు దశాబ్దములకు, సిద్ధి నొందెడితప మిందు సిద్ధి నొందు
నొక్క దివసంబుననె దీనియు త్తమత్వ, మింతకంటెను మీకు నే నేమిచెప్ప. 315
- క. ఈతీర్థము గనినంతనె, పాతక మంతయు రవిప్రభాస్పృష్టతమో
వ్రాతముకై వడి భస్మీ, భూతం బగు నింక నేల భూరివచనముల్. 316
- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును బొందె లతాంగి వినుము పూర్ణంబుగ నే
వినిపించువాడఁ గార్తిక, మున నున్నమహత్త్వ మెల్లఁ బూజ్యం బగుటక. 317
- గీ. మాధవునిగూర్చి కార్తికమాసమందు, నాజ్యదీపంబు వెలిగించునట్టివారు
పడయించుదురు సులువు గాఁ బ్రతిదినంబు, నశ్వమేధంబు గావించినట్టిఫలము. 318
- సీ. మున్ను త్రేతాయుగంబున నుండె వై కురుఁ, డనెడిబ్రాహ్మణుఁ డొక్కఁ డవనియందు
నతడు కార్తికమాసమందు గోవిందుని, యెదుట దీపము వెట్టి యింటి కరిగె
నటామీధ నొకయాఖు వరుడెంచి తద్దీప, వర్తిని ద్రోసి యావలకు మొదలఁ
- గీ. ద్రావదొడంగఁ దత్ప్రాతస్థితపుత్రంబు, వెలుంగఁజొచ్చెను వర్తి వెగ్గలముగ
- గీ. నష్టా డాబ్దాల కాయాఖు వాఁగలేక, పలువ నొక్క బిలంబులోపలికి దానిఁ
గఱచె నొ కున్న యొకభజంగంబు విడిచె, సంతఁ బ్రాణంబులను నాఖు వాక్షణంబ.

- సీ. అంతట యమదూత లరుడెంచి దానిని, బంధించి గట్టిగాఁ బాళములను
గొనిపోవఁగను నంతఁనినన్నిధికి బ్రయ, త్నము సేయుచుండ నత్తరుణమందుఁ
జనుడెంచి శీఘ్రంబుగను విష్ణుభటులు త, త్పాశంబులను ద్రెంచి పాఱవైచి
దాని నుంచికొని విమానంబునను బోవఁ గడఁగుచు నుండ నక్కా-లభటులు
- గీ. దూరముగ నిల్చి భయమున దోసిలోగ్ని, శౌరిభటులార యీపాపి సలిపినట్టి
పుణ్య మేమియొ విన మాకు బుద్ధి గలిగె, జెప్పఁ డని వేడ వారలు చిత్తగించి.
- ఆ. కాలభృత్యులార యాలకింపుఁడు కార్తి, కమున విష్ణుమందిరమునఁ బెట్టి
నట్టిదీపవర్తి నాజ్యాశ నెగఁద్రోయ, దాన విష్ణుపదము దీని కొదవె. 351
- గీ. ఇచ్చ లేకుండినను విష్ణుగృహమునందు, దీపము జ్వలింపఁజేసినఁ బాపరాశి
యంతయు నశించి వై కుంఠ మబ్బు నింకఁ, డెలుపఁదరమె యిచ్చాకృతదీపఫలము.
- క. పుత్రదీపముఁ జెట్టిన న, చ్యుతాలయంబునను జాలు నూరఁబున స
ద్గతి గలుగ నేల వ్రతములు, క్రతువులు తీర్థాటనములు శ్రమదాయకముల్. 353
- గీ. మాధవునిగూర్చి కార్తికమాసమందుఁ, బెట్టునెడ దీపమును వారు కట్టకడకు
నరుగుదురు విష్ణుపురమున కధ్వరములు, సలుపువారలు పోదురు స్వర్గమునకు. 354
- క. అని చెప్పియూఖువుం గొని, చని రచ్యుతధామమునకఁ జయ్యన నంత
మనుశతము గడుచుదాఁకను, ననువుగ నాయూఖు వుండి యచటనె సిదపఁ. 355
- క. జనియించి మేదిసీతల, మున రాజేంద్రునినిశాంతమునఁ గన్యక యై
కని నానాసౌఖ్యంబులు, గొన కొందెను విష్ణుకృపను గోలోకంబుఁ. 356
- క. ధరణిని రాధాదామో, దరులను బూజించుచును వ్రతం బూర్జమునఁ
దురితాత్ము లేని చేసినఁ, బరిశుద్ధిని జెంది ముక్తి బడయుదురు తుదిఁ. 357
- క. భూమిసురున కూరంబున, సేమాత్రం బేని దాన మిచ్చిన రాధా
దామోదరసంప్రీతిగ, నామతిలెడిపుణ్య మక్షయము దాతలకుఁ. 358
- గీ. ధాత్రిలోపల మున్ను త్రేతాయుగంబు, నందు సౌరాష్ట్రదేశమునందు శంక
రుం డనుజఘన్యజుల డొకఁ డుండె నుండె, నతని కొక గేహిని కలిప్రియాభిధాన. 359
- సీ. ఆయింతి కాముకి యై యొక్కజారుని, జేష్ఠి వానితోఁ జేరి సతము
సరససల్లాపముల్ సలుపుచు నేవ రైనఁ, జూతు రేమె యటన్న భీతి విడిచి
చరియించు చుండ స్వేచ్ఛావిహారంబు గా, నది చూచి తద్గుర్త యాగ్రహింపఁ
గలహించుచును బ్రతిక్షణమును వానితో, నతనిపోరు మఱితె యధిక మగుట
- గీ. మగని నె క్లేని వధియింప మనసులోన, నాపె చింతించి యొకరేయి సతనియొద్దఁ
బండుకొని వాడునిద్రించు చుండుతఱిని, గత్తిచే దచ్చిరంబును గత్తరించె. 360
- క. అంతట నది యంతయు వని, సంతోషముతోడ వచ్చి జారుడు చెలి య
భ్యంతరము తొలఁగె మున మిథఁ, గలధరవిలాసములఁ దేలుకాలము వచ్చెఁ. 361

- క. అని షలీకి జారవాక్కిము, లను ధైర్యముగొల్పి గొవిలాసినితోడకే
జననిండ సరకుసేయక, యనుదినము సుఖాబ్ధి నోలలాడం దొడంగెన్. 362
- ఆ. అట్లు కొంతకాల మరుగిరి నొకనాడు, చనుచు జారు శొక్తివసమునందు
దనయఘంబు పండ న నొక్కపులితోట, బడి తరించి విడిచె బ్రాణములను. 363
- క. ఆవార్త విని కలిప్రియ, భావమున విషాదవహ్ని భగ్గున మండన్
గావించి రోదనంబును, జీవితమున రోత వుట్ట జట్టచివరకున్. 364
- ఉ. పావనుఁ డై నభర్తకు సపర్య యొసర్పమి యట్లు లుండ నా
జీవిత మెల్లఁ గీడ్వడఁగఁ జేసితి హింసను జేతులార నా
కేవిధిఁ గల్గు నిక గతు లెక్కడ కేగుదు నేమిదిక్కు చీ
తావు లభించునే నిలువ దాని దప్పినభ్రష్టరాళికిన్. 365
- క. డై వము నా కేమని లాఁ, గావించును మేలు వేయకన్నులవారఁ జా
దేవుఁ డెఱుంగఁడె నే నీ, జీవితమున జేసినట్టిచేతల నెల్లన్. 366
- క. నలుపురిలోఁ దలవంపులు, గలుగఁగ నే నిలను బ్రదుకుకంటెను బ్రాణం
బులు విడనాడుట మే లని, తలఁచి సమీపనర్మదానది కరిగెన్. 367
- గీ. అరిగి యట్లు కలిప్రియ యందు స్నాన, దానహరిపూజలను జేయుమానినులను
గాంచి వినయంబునను వారికడకుఁ జేరి, యడిగె మీచేయుపది యేమొ నుడంపుఁ డనుచు. 368
- క. అంతట వారలు గని యా, కాంతను ని ట్లనిరి కార్తికవ్రత మిది జ
న్మాంతరకోటికృతాఘం, బంతయు నశియించు నేతదాచరణమునన్. 369
- క. సోదరి యిట రాధాదా, మోదరులకుఁ బూజ సేయు చుంటిమి దీనన్
భేదవివరత మగుదా, మోదరధామము లభించు నొప్పుగఁ దుదకున్. 370
- క. అని పల్కుటయుఁ గలిప్రియ, విని మరణోద్యమము నుడిగి విహితవిధానం
బునఁ గార్తికమాసవ్రత, మును జేయుచు మ్రందె నొక్కపున్నమనాటన్. 371
- గీ. అపుడు యమదూత లరుడెంచి యీమెకడకు, వేచికొని యుండఁ గొనిపోవ విష్ణుభటులు
శీఘ్రముగ వచ్చి వారలఁ జెదరఁగొట్టి, యాయమను నుంచికొని వ్యోమసూనమందు. 372
- క. గోలోకమునకుఁ జని గో, పాలునిసన్నిధిని నిలువ బద్మాక్షుం డా
శీలవతిని గరుణాదృ, జ్ఞాళికల నలంకరించి మన్ననచేసెన్. 373
- సీ. ఆశ్వినపూర్ణిమ నాగంభ మొనరించి, కార్తికపూర్ణిమ గడచువఱకుఁ
గావింపఁగాఁదగుఁ గార్తికవ్రతమును, విను తద్విధానంబు విశదముగను
వ్రతపూర్తిదాతను బ్రతిదినంబును శాస్త్ర, విహితంబు లగుకాల్యవిధు లొనర్చి
దామోదరప్రీతిదాయకంబుగను సం, కల్పించి ప్రాప్తోదకంబునందు 374
- గీ. స్నాన మొనరించి ధౌతవస్త్రములు దాల్చి, తిలకము ధరించి శారీరి దులసిఁ గొలిచి
కార్తికపురాణకథ విని కట్టకడకు, నాచరింపంగఁదగు వ్రతోద్యాపనంబు. 374

- క. చను వరింప బరానన, మును బరయ్యయి బరాన్మును బరకంఠక
మునుజుం డెపుడును నందు , మును సుంబుమున దంచ సతి యూమునక.
- వ. కార్తికవ్రతమునకు యాద్రపావీ ప్రేమలసంగతి మామధాక్షిణం దరిఫలనాచికోజంబిరి
పర్వతాన్ని భూమిజలవర్షాన్ని ప్రసదచ్యుతవృంసలిలకా మ్రుసాశ్రపగవృక్షాన్ని నా
నికహిగంపలాండుతిలకై లలశుచగ్గంజనగ్రాశ్లేష్మాతకాలాముఖిపతితరజన్వలాన్వేష
కాకాచిచ్చప్రాన్న దూషితాన్నవగ్గాన్నాచిచ్చాన్న సూతకాన్న ద్వీకాలాన్నబులును
శంఖాన్నస్త్రీసంగతాన్వభౌజనమస్యమన త్రణాదనులను బ్రతిగ్రహంబును వసి
యంబులు. బ్రహ్మచర్యంబును మర్యకాలభోజనంబును బ్రతిగ్రహంబును స్థితిలకయ
నంబును గర్తవ్యంబులు. కూశ్మాండంబును ధనహానియును బహిలంబును ధైర్యంబును
మూలసింహున బలహానియును బిల్వంబును గిలంకంబును నింబంబును దివిగ్రాన్వీ
జన్మంబును దాశంబును శరీరనాశంబును బృహతీఫలంబును హరిస్మరణాభావంబును నారి
కోశంబును మార్గంబును పుంసానంబును సుపనానంబును మామంబును దీర్ఘరోగంబును
మాంసంబును బహుపాపంబును సంభవించుగాన నయన్ని వర్ణనీయంబులు. గోమాంస
తుల్యం బగుటచే మంచియును గోవధతుల్యం బగుటచే గిళింకంబును బాపకరం
బగుటచే శింబియును బ్రహ్మఘాతిక యగుటచే బరాతికయును నిషిద్ధంబు లయ్యె.
- గీ. విష్ణునగ్రప్రీతికొఱకు నై విడువబడిన, యట్టిద్రవ్యంబును వ్రతాంతము దొనంగి
యవనిసురునకు భుజియింపనగును బిదప, గార్తికవ్రతి కద్దాన గలుగు మేలు. 377
- క. కనుగొనిన గార్తికవ్రత, మును విధ్యుక్తముగ జేయుపుణ్యాత్మల గా
లునిభటులు పాటిపోదురు, కనునెడ బరాననమును గజములునోలక. 378
- క. త్రికరణవ్రతంబు లగుపా, తపములు నిలయంబు నొందు దత్తణమున గా
ర్తికమానమహావ్రతకా, రకులను దర్శించునెడ బరానన నై నక. 379
- వ. కార్తికమానంబున నేకాదశిమొదలుకొని పూర్ణిమవఱకుం గలదినపంచకంబు చిన్మవంచ
కంబు నాఁబడు. 380
- క. ఆవిష్ణుపంచకంబున, గావించినపుణ్యమునకు గావు సమంబుల్
భూవలయదాన మిచ్చిన, గావించిన గ్రతుశతంబు గలుగుఫలంబుల్. 381
- క. రాధామాధవసేవా, రాధనము లొనర్చి జాగరము చేసినచో
మాధవపంచకమున ని, ర్భాధకముగ వాడు విష్ణుపదమున నుండుక. 382
- ఆ. విష్ణుపంచకంబు వివిధపాపంబుల, నడచు తీరరాజ మగుట నందు
జేయునైనమునను జేకులు సర్వతీ, రావగామాజనిత మైనఫలము. 383
- వ. విష్ణుపంచకంబులో విధివిధానంబున నేకాదశినాడు గోమయంబును ద్వాదశినాడు
గోమూత్రంబును ద్రయోదశినాడు గోక్షీరంబును జతుర్దశినాడు గోదధియును
బ్రాశనంబు గావించి పూర్ణిమనాడు బ్రాహ్మణసమారాధనంబు చేసి నక్షత్రంబును
బంధగవ్యప్రాశనంబు గావించవలయు. 384

- క. చలువంగ నీవేళ్ళును, గలుగనియెడ నీ క్షణమునెంతకారల్
శలమూలహవిష్యాగ్నిం, బులలో నే దేని యొంటి భువయింబ నగున్. 385
- క. తులసీదళములచేతిన, జలుపుచు హరిపూజ ప్రతిము సలిసెయెడలన్
జలజాతపంచకంబున, గలుగును హరిహర మానెనెలుపాత్ములన్. 386
- సీ. మున్న త్రేతాయగంబున దండకరుం డను, శూద్రుం డొక్క-ం డగుట యోగియందు
వాడు దుష్టాత్ముడై వదియింపఁగారాని, కలుచుంబు లన్నియుం జలుపు చుండ
నది సహింపఁగలేక యాతనిబంధువుల్, వెడలఁగొట్టిరి వాని నెవనిముసన
నంతట వాడుండి యడచిలో బాంధుల, గొట్టి రద్దినన్యలు గొనుచు నుండె
- గీ. నపుడు పాంధులు భయపడి యా పథంబు, ఎడిచి వేటొన్రోవను నడువఁదొడఁగి
రంత దండకరుండు తుధార్తుం డగుచు, దిరుగుదును జేత నొనవీతీరిముసన. 387
- ఆ. అట్లు చేరి వాడు హరిపూజ నచ్చట, జేయు చున్న జనులచెంతి కిరిగి
మ్రొక్క వారి కెల్ల నొక్క-ముద్దయెసంగు, డయ్యలార నాకు నుచుచు వేడె. 388
- సీ. అంతట వా రెల్ల నానిని వీక్షించి, పాపి యియ్యది విష్ణుహుననంబు
తినఁగూడ దీయెనుదినములలోపల, నన్నంబు నది నరకానహంబు
నినుఁ జూడఁ బాతక వని తోచెడిని మాకు, నిట నుండఁదగదు నీ వేగు మింక
ననవుడు నాత్మలో ననుతాప ముదయింప, దనగాధ వారికి పినిచి వాడు
- గీ. శరణుచొచ్చినవాడ మీచరణములనె, యుద్ధరింపుడు నన్న లేకన్న నిటనె
సలిపి యుపవాసములు ప్రాణములను విడుతు, నేచు జేసినకొలలకు నిష్క్రమిగను. 389
- క. అని పలుకుటయును వా రా, తనియనుతాపమును జూచి తత్పాతకముల్
సన నిష్ణుపంచకవ్రత, మును జేయించిరి యథోక్తముగ నాతనిచే. 390
- ఉ. అంతట వాని కాక్షణమునందె విచిత్రము గాఁగ వచ్చె దై
త్యాంతకరూపధేయ మపు డాతఁడు వ్యోమవిమాన మెక్కి య
త్యంతముదంబున జనియె నభ్రపథంబున కెల్ల వారలున్
వింతగఁ జూచుచుండ దివి నిండ దృగుత్పలమాలికావళుల్. 391
- క. గురుదేవప్రసాదావ్రతి, తరుణీన్యపసాధునింద తగ దొనరింపన్
హరిపంచకవ్రతంబును, బరితోషంబున నొనర్చుభక్తాగ్రణికిన్. 392
- వ. నరకచతుర్దశీదినంబునం దప్ప నితరదినంబులందు దైలాభ్యంగన్నానంబు గావింపందగదు.
- గీ. తగదు భాషింప విప్రనిందకునితోడ, వేదబాహ్యునితోడఁ గువాదితోడ
ముతుమతీష్టేచ్ఛపతితదర్మతులతోడ, గార్తికవ్రతదీక్షాధికారయుతులు. 394
- గీ. భుక్తిముక్తిప్రదంబు లై భూతలమున, నున్న జేత్రంబు లన్నియు నుండు నొక్క
కార్తికవ్రతకారునికాయమందు, గానఁ దద్దర్శనము సర్వకలుషహరము. 395
- గీ. ప్రభువునకుఁ గింకరులువోలె బాకశాస, నాదినిరరు లెల్లరు ననుపదంబు
గార్తికవ్రతి కంగరక్షకులు గాఁగ, నుండు రాతఁడు విష్ణ్వంశయుక్తుం డగుట. 396

- క. కనుగొన నూర్జవతముం, బొనరించెడివాడు ప్రేతభూతాదులు భ
గ్గున మంట మండ మేనుల, వనరుచు శతయోజనములవలకుఁ ఒఱచున్. 397
- క. కలుగవు దుస్స్వప్నంబులు, నిలువవు రోగములు మేన నిఖిలాఘములున్
దొలగి చను నూర్జవతములను, జలిపెడిపరమార్థవిదుల సందర్శింపన్. 398
- వ. కార్తికమాసంబున ధాత్రీపత్నిచ్చేదంబు గావించె నేని నానానిరయవాసులు చెందం
గలుగు. కార్తికంబున ధాత్రీహాయయందు భుజించె నేని యావత్సరంబును గావించిన
యన్న సంసరపాపంబు న్నయించు. కార్తికంబున ధాత్రీమూలంబున శౌరి నర్పించె
నేని సకలక్షేత్రంబులందును మాధవుని నర్పించినఫలంబు చేకూరు. 399
- గీ. అర్చనాండు తులాగతుం డై నతిజిని, సర్వతీర్థంబులును సర్వసవనములును
నిఖిలతాపసులును సర్వనిరర్థులును, ననిశమును నుండెదరు ధాత్రీ నాశ్రయించి. 400
- గీ. తులసియును నామలతరుఫలము ద్వార, కోద్యువం బై నమృత్తికయును నెవండు
తాల్చు చుండఁనొ మేన సంతతము వాడె, యవనియందు జీవన్ముక్తఁ డనఁగి బరగు. 401
- క. తులసీధాత్రీపాదప, ములనీడను బిండదానమును నొనరిచినన్
జలిపినను దర్పణంబును, గలుగున్ బితరులకు నూర్ధ్వగతులు సతంబున్. 402
- వ. ఇంకఁ గార్తికవ్రతోద్యాపనాధానముం జెప్పెద వినుము. కార్తికశుక్లచతుర్దశినాడు
తులస్యపరిభాగంబున జతుర్ద్వారంబును బుష్పచామరశోభితంబును సుతోరణంబును
నగుమండపంబు నేర్పటిచి ద్వారంబులందుఁ బుష్పశీలసశీలజయఽజయ లనుమృణ్మయ
ద్వారపాలకులం బూజించి తులసీమూలదేశంబున సర్వతోభద్రమండలంబు చతుర్ద్వార
చూర్ణంబులచేఁ గావించి దానిమీఁదఁ బంచరత్నఫలసహితం బగుకలశంబు నుంచి
దానిమీఁద సువర్ణలక్ష్మీనారాయణులను లోకపాలురను స్థాపించి పూజించి యాదినం
బెల్ల నుపవసించి రాత్రి జాగరంబు గావించవలయు. 403
- గీ. జాగరంబు నొనర్చెడిసమయమందు, నొనరిచిన నృత్యమును గాన మొనరిచినను
జలిపినను వాద్యఘోషంబు శౌరి కధలు, చదివిన ననంతపుణ్యంబు సంఘటిల్లు. 404
- వ. అట్లు జాగరంబు గావించి పూర్ణిమయందు దామోదరప్రీతికరంబుగా వ్రతోపదేశ
యగుగురువును దత్తు-శత్రుంబును సపత్నీకు లగుత్రింశద్రావ్యహ్మణులను గాని శక్తి లేని
యెడ సపత్నీకుం డగునొక్క-బ్రాహ్మణునిఁ గాని వస్త్రాలంకారాదులచే నర్పించి "యతో
దేవా"యనుమంత్రద్వయంబుచేఁ దిలపాయసహోమంబు గావించి కపిలగోవును బూజా
పురస్కరంబుగా గురువున కొసంగి యెల్లరకును సంతృప్తికరంబుగా భోజనంబు వేటి
యావాహితసకలదేవతలకును దులసికీని బునఃపూజ గావించి గురువున కర్చాప్రతిమా
దుల నెల్ల నొసంగి.
- సీ. బ్రాహ్మణవంశవర్ధనులార నేను గా, వించినవ్రతము ఫలించునట్లు
శౌరి నాయెడ సుప్రసన్నంఘ గాఁగను, నాపాప మెల్లను నాశ మొంద

సామంతిల్లగును సత్సంతతియును వాఁడు, దార్ధిసిద్ధియును నిత్యమును నాకు
సతితంబు దేహావసానమునను నేల, నినునప ద్విజ్ఞానాగ్నియందును

గీ. ననున గ్రాసాపేక్షల డనుదుఁ బ్రాప్తి నెఱుంగెన్, పునఁ వారల స్థైర్యము భిక్షుకోడి
దాను ధుఁయునవలయు బాంధవ్యము నెఱుంగెన్, పునఁ బ్రాప్తివచ్చును నేనియోవాడను.

ఆ. సువృత్తీర్థిలగును సువృత్తశత్రులంబు, సువృత్తానందము సువృత్తానంద
గాఢివ్రతంబు గాఢించువారికి, నట్లనకన్తులు నాన్రమును. 407

క. ఈకాఢికమాహాత్మ్యము, వాతొసలును నెనిన స్థైర్యవారికి నై నక
జేతులు నూర్చువ్రతంబు, మాఁతుమునఁ బాఠంబు లన్నియుఁ దొలంగుక. 408

సీ. మును సహజై లసేమాని నుండఁ గిరసిరి, మును సెనెఱుగెను మొలకలు
లత్తురంబును నుండె ధర్మవత్తుఁ డనాఁడు, పుష్కలభక్తిం దా సుప్రసాదము నొకఁడగు
కై కొని పూజోపరంబు లొకఁడొని, పరిగ్రహించునది నొకఁడునును
నడిచోనలో నిల్చె నగ్నియై సాక్షియు, బొదివఁజేసెడిమేను నొకపిశాచి

గీ. ధర్మవత్తుఁడు వీక్షించి దాని నపుడు, త్రాసమును నెది హరి నెదఁ దలఁచికొనుచుఁ
జల్లెఁ దులనీమిద్రితజలము దాని, పైని నది దాన నిగలితపాప యయ్యె. 409

గీ. అట్లు పుగఁతపాప యై యా పిశాచి, పొచి పూర్వజనుస్మృతి భూమినురుని
పాదములమీఁదఁ బడి మ్రొక్క భక్తికోడి, స్వీయవృత్తాంత మిట్లు వచింపఁదొడగె.

సీ. ద్విజనరస్య సౌరాష్ట్ర దేశంబునును భిక్షు, వసుప్రసాదము నొకఁడు మున్నవని నుండె
సతతంబు నే భార్య నై యంటి నాసేరు, కలహ నాదుర్బుద్ధికారణమున
నొకనాడు గూడ నే నొసరించెనైతిని, భాషణంబున నై నక బతికి మేలు
కలహించు చుండినతన నే ననిశంబు, నాబాధ పడలే నాధవుండు

గీ. వేతూర్రతును బెండ్లి గావించుకొనఁగ, యత్న మొనరించుచుండి నే నది నెఱింగి
త్రాచి పేషమును విడిచితిఁ బ్రాణమాలను, నంతటను గాలికంఠంబు లరుగుడెంచి.

క. ననున గట్టి పాశములచే, గొనిపోవ యమాంతుకమునకుం గాలుండు నే
నొనరించినపాపములకు, ననువుగోక్షింప భటాల కాజాపించెక. 412

ప. అంతట యమభటులు నన్ను నానాదుర్భరనరకయాతనలం గుడిపి విడిచిపెట్టుటయు
నేను మత్కర్మశేషంబునంజేసి నల్లలీయోనియందు జన్మించి స్వవిప్లాద నగుచుఁ
గొంతకాలంబును సూకరీయోనియందు జన్మించి విప్లాద నగుచుఁ గొంతకాలంబును
బిడలీయోనియందు జన్మించి స్వజాతాపత్యభక్షిణి నగుచుఁ గొంతకాలంబును గడపి
పంచశతాబ్దంబులనుండి పిశాచదేహంబుతోడ క్షుత్తిపాసాపీడిత నై తిరుగుచు
నొక్కనాఁ డొక వై శ్యునిదేహంబునం బ్రవేశించి దక్షిణదేశంబున కేతెంచి కృష్ణా
వేణీనంగమతీరంబునందు శివవిష్ణుభృత్యగణంబులచే దచ్చరీరంబునుండి నిష్కాసిత నై
దురస్థిలుచు నిచ్చట దైవవశంబున నిన్నుం గాంచి తృత్యరక్షి ప్తతులసీజలసేకంబున
విగలితపాప నై పూర్వజనుస్మృతిం బడసి నావృత్తాంతంబు విన్నవించితి.

నక్షత్రాచదేహంబునుండి యుద్ధరింపు మని ప్రార్థించ ధర్మదత్తుడు కరుణార్ద్రు
హృదయుండై. 413

గీ. హస్తేన్ద్రిష్టవాద్యైల్యములచేత, నశుములు నశించు నట్టికార్యములు చేయ
నీశాచార్యరచనంబెంచి చూడ, లేదు నీ కథికారంబు లేక మేని. 414

గీ. కాని సోమరశను నేను గాంచజాల, కనిక నూర్జవలంబు నొసగువాడ
నాని నీగోసయథుంబు లెల్ల దీనక, గలుగుఁ బ్రేతత్వము క్తి నిక-ముగ నీకు. 415

సీ. అని కన్నుల ను జేసి నకారైవత, ముసను బ్రాప్తించినపుణ్యమందు
నందంబు ప్రదువకారంబు దానికి, శౌరి సాక్షికముగ భావోస
నందట నది శిష్యాచారము క్తి యె, దివ్యహంబుతోఁ జేజరిలచు

ధర్మసంస్కరణద్వంద్వంబుపై వ్రాలి, ధర్మాత్మ నీడయ భవ్య నైతి
గీ. పాపపాదోధిమగ్నై పార మొంద, లేక యల్లాడునా కివు నొక నైతి
వని నుతించుచు నుండంగ నంతలోన, వచ్చె విష్ణునిమానంబు వారిండుకు. 416

వ. అతట నావిమానంబునుండి దిగి వై కురదాద్వారపాలకు లిరువు రాపుణ్యవతిని విమా
నంబుపై నధిస్థింపం జేసి యరుగ నుద్యమించుచుండ ధర్మదత్తుడు వారలకు సాష్టాంగ
ప్రణామంబు గావించుటయు వారలు సంతసించి బ్రాహ్మణోత్తమా నీవు కావించిన
కారైవతప్రతిపుణ్యార్థభాగదానంబుచే నీకు ద్విగుణపుణ్యంబు ప్రాప్తించుటయె కాక
యీయగునకుఁ బూర్వజన్మాంతరశతోద్భూతపాతప్రణాశంబును విష్ణునిమానప్రాప్తి
యును దేహోరూప్రప్తయునుం గలిగె. దానంజేసి యీయమ నై కురమందిరనివాస
భాగ్యంబునకుం బాత్రం బయ్యె. నీవును దేహవసానంబున నీయరువురుభార్యలతోడం
గూడి విష్ణునాన్నిధ్యంబునకుఁ జేరంగలవు. 417

క. ఆరాధి తురొ యెవరు ము, రారిన నిర్వాణజభక్తి యామతిలంగ
వారు కృతార్థులు తత్పద, సారసముల గొల్చువారు సన్నతిపాత్రుల్. 418

వ. విష్ణుభక్తిచే ధ్రువుండు ధ్రువపదంబు నొందంగలిగె. విష్ణునామస్మరణంబుచే జయ
జయలకు విష్ణుమందిరద్వారపాలకత్వముం బడయంగలిగె. 419

సీ. హరిభక్తినిరతుండ వగనీవు బహువత్స, రంబులు హరిమందిరమున నుండి
త్వద్వలపుణ్యంబు తఱుగంగ నిలలోన, జనియించి సూర్యవంశంబునందు
దశరథు డనియెడిధరణీధ్రుండ వై, భార్యద్యయంబును బడసి మరల
ద్యత్పుణ్యభాగపాత్రం బై నయీశదత్త, పత్రాక్షి మూడవభార్య గాంగ

గీ. దనరుచును విష్ణుని దనూభవునిగఁ బడయఁ, గలిగెదవు దేవకార్యసంఘటనమునకు
బ్రాహ్మ మగుటకు నట్టిభాగ్యంబు నీకు, గార్తికవ్రతపుణ్యంబై కారణంబు. 420

—: శోలభాపాఠవిష్ణుదావమృత్తాంతకథనము :—

వ. ఇంక మౌవృత్తాంతములు వినుము,

- సీ. మున్ను కాంచీపురంబునఁ జోలుఁ డనియెడి, క్కొసాలుఁ గొప్పఁడు గలఁడు భుని
దత్తురిపాలితత్వమున నాదేశంబు, వోలదేశం బనుస్తుతికి చెక్కె-
నాతఁడు కావించి యధికదానంబులు, నలిపి సుఖ్యాత్మిగానవనములను
తామ్రపర్ణి నదీతటయుగ్మమునఁ బ్రతి, ప్రియించెను సువర్ణ యూసములను
- గీ. నొక్కదినమున నాభూవరోత్తముండు, నని యనంతశయనమున కెయ భక్తి
యోగనిద్రాప్రసక్తిఁ జేయఁగొనవద్ద, నాభునకు దివ్యరత్నార్చనం బొనర్చి. 422
- సీ. ఆదివ్యశోభ నాహోదంబుతోడను, గనులారఁ గనుచున్న కాలమందు
విష్ణుదాసుం డనుపిప్రుఁ డొక్కఁడు వచ్చి, సాస్తవం బొనరించి శార్ఙ్గధరునిఁ
దులసీదశింబులతోడఁ బూజింపంగి, నారత్నములదీప్తి యడఁగినోయె
నంతట భూపాలుఁ డాగ్రహంబును బొంది, భూసురాధిప నీకు యధి లేచె
- గీ. రాజమానంబు లగుదివ్యరత్నములను, దులసిచేఁ గప్పివై చితి తోలంగి శోభ
యనుడఁ గ్రోధంబు నొంది బ్రాహ్మణుండు రాజ, భక్తి నెఱుంగనిమాటలు పలుకరాదు.
- చ. అనవుడఁ జోలుఁ డిట్లనియె నగ్రీకులనుండ నన్నగర్వ మొం
దివధల మేది నిస్సృజుడవు నీవు స్రతుష్టి జనింప శౌరికే
మొనరుపంగళ సమర్థుడవు యోగ్యత దేనికిఁ గూడ లేనినీ
వనఁదగినట్టిభాషణము లాడిన సైతుక భక్తపుంగవుల్. 424
- క. కనఁబఱచెద నాభక్తిని, గనుఁగొను మని పల్కి- నిజనికాయ్యంబునకుకొ
జనుచెంచి ముద్గలాజ్ఞను, బొనరింపంగ దీర్ఘ సత్రమును దలచి మర్చి. 425
- సీ. నియమించి యాచార్యునిగి ముద్గలుని వరి, యించి ఋత్విజులగి ఋషిగణంబు
నారంభ మొనరించె నధ్వరంబును గయా, తేత్రంబునను స్తోత్రపాత్రముగను
విష్ణ్వలయమునందె విష్ణుదాసుం డుండి, నలుపుచు ద్వాదశాక్షరజపంబు
చేయుచు నేకాదశీమాఘకార్తిక, వ్రతతులసీవనరక్షణములు
- గీ. నలుపుచును విష్ణుపూజను సర్వవేళ, లందును స్మరించుచును హరి నాత్మిలోనఁ
గడపఁదొడఁగెను గాల మాకరణి వార, లిరువురును విష్ణుకైంకర్యపరత నుండ. 426
- వ. ఒకనాఁడు విష్ణుదాసుండు విష్ణునై వేద్యంబు గావింపఁ బాకంబు గావించి తత్పాత్రంబు
నొకచోట నుంప నది యదృశ్యంబయ్యె. దాన నతఁ డాదిను బెల్ల నుపవసించి మఱు
నాఁడుపాకంబు గావింప నయ్యదియు గతదినంబునంబోలె గానంబడ దాయె. 427
- ఆ. అట్లు సప్తదినము లంతరించుటయును, బాకభాండ మతఁడు పద్మనాభు
నకు నివేదనం బొనర్చక భుజియింప, నట్టివాఁడు గాన నల్లె యుండి. 428
- ఆ. ఎనిమిదవదినంబునను దానిమర్మంబు, దెలిసికొనఁ దలంచి తేటపడఁగ
మున్నువోలె బాకమును జేసి తత్పాత్ర, మునిచి పాకవహ్ని యన్నకడనె. 429

౩. దానిం గొనిపోవగ నెవ, డైనను నేతెంచు నేమొ యని కనిపట్టం
గా నెంచి పొంచియుండెను, గానంబడకండ నొక్క-కడ గోప్యముగఁ. 430
- సీ. అట్లు గోప్యంబుగా నతఁ డండఁ బాకశా, లకు నేగుడెంచి పుల్ల-సుం షాకండు
తత్సాకభాండంబుఁ దా నెత్తుకొని శీఘ్రు, ముగఁ బోవుచుండంగ మున్నువోలె
జూచి శల్యావోష్టుం డైనవాని నా, విష్ణుదాసుండు కృప వెలయ మదిని
నుండు ముందు మటంచు నొకకేక వైచి యా, జ్యము గొనివచ్చు చున్నంతలోన
- గీ. సంత్యజుండు పరువెత్తి వృద్ధుగట నొక్క, చోటఁ బడుటయు విష్ణుదాసుండు వచ్చి
వానిశ్రమ దీర విసర్జుచు వసనమునను, నొత్తుచును దత్పదంబుల నున్నతఱిని. 431
- ఆ. అంత్యజుండు లేచి యట్టిటు తిలకించి, వణకుచుండ విప్రవరుండు తాత
వలదు భీతి తినుము వడ్డింతు నాజ్యము, నని ఘృతంబు వోసె నన్నమందు. 432
- సీ. అంతట సంత్యజుం డతనిముందుఁ జతుర్భు, జంబులతో నిల్చి శార్జి యగుచు
వత్స సంతసమయ్యెఁ ద్వద్భక్తి కెంతేని, యిచ్చితి నారూప మిపుడె నీకు
రమ్ము వై కుంఠలోకమ్మున కనుడు నా, విష్ణుదాసుండు చెంది విష్ణుకళను
సధివసించి విమానముం దెల్లరును జూడ, నద్భుతంబుగఁ దివి కరుగు చుండ
- గీ. సతనిఁ గనుఁగొని దీక్షితం డైనచోల, భూవరుం డాత్మలోపలఁ బొడమఁ జింత
స్వగురు వగుముద్గలునిఁ జూచి త్కౌసుపర్వ, సీపు చేసినపని యెల్ల నిష్ఫలంబ. 433
- సీ. నీయాజ్ఞ చొప్పున నేనుఁ జేయుచునుంటి, నవధిశూన్యం బైనయద్వరంబు
కావించుచుంటి నఖండాన్నదానంబు, హెచ్చుగా దక్షిణ లిచ్చుచుంటిఁ
గోరినవారికిఁ గోరినద్రవ్యంబు, వెదచల్లుచుంటిని గొడువ లేక
సలుపుచు నుంటిని సంఖ్యాతిగంబు గా, గౌరవార్థులకు సత్కారములను
- గీ. శౌరి కాఁడాయె నాకుఁ బ్రాసన్నుఁ డింత, వఱకును గనుంగొనుము భక్తివలన విష్ణు
దాసుఁ డేగెడి వై కుంఠధామమునకు, సవము లెన్నేని భక్తికి సాటి గావు. 434
- క. అని వచియించి స్వభగినీ, తనయుని నిజరాజ్యమందు స్థాపించి ప్రజా
వన మొనరింపఁగ మరలఁ, జనుడెంచి మఖాగ్నిహోత్రసవిధంబునకుఁ. 435

—: ముద్గల వంశ్య విశిఖ త్వ హేతుకథనము :—

- సీ. అగ్నిప్రదక్షిణం బాచరించి తదగ్ర, భాగంబునను నిల్చి భక్తితోడ
దేవ జనార్దన సిరముగా నామది, బాదుకొల్పుము భవత్పదభక్తి
యని పల్కి- మూఁడుమా ర్గాశుశుక్షిమధ్య, మున దూకె నది చూచి ముద్గలుండు
క్రుద్ధుఁ డై తనసిగ కోసి, పాటఁగవై చె, శిఖిలోనఁ దనమాట చెల్లకునికి
- గీ. నప్పు డాయగ్నికుండంబునందు శౌరి, పొడమి చోలుని స్వవిమానమునను నుంచి
కొని ముదంబున నేగి వై కుంఠమునకు, నాత్మసారూప్యమును వాని కపుడె యొనఁ.

- గీ. అదియె మొదలుగఁ జోలఁజేశాధిపతులు, రాజభగినీసుతులుగ నేర్పిజిరి ముగ్ధుల
లాస్వయులు విఘ్నముగను నైరి నిష్ణు, దాసవోలనసుభాగ్యుల సుఖము. 437
- ఆ. విష్ణుభక్తవలన స్వధామయిన, బెది తాల్చిజేసి సుశీలపుష్ప
శీలనామములనా శ్రీపతిమందిరి, ద్వారపాలశివవరుల మేము. 438
- ఆ. అని నచించుటయును నిని ధర్మదత్తుఁ డి, ట్లనియెఁ బుష్కలవతియారి పుష్కల
జయవిజయులగాధ సర్వంబు జనియించె, వేడక నానుఁ నెప్పుడు నిగదించును. 439
- వ. అని యడుగుటయు ధర్మదత్తునకు, సుశీలపుష్పశీలు లి ట్లనిరి. 440

— జయవిజయ వృత్తాంత రథనము —

- సీ. తృణబిందునుతి యైనదేవహూతిపఁ గిర్ద, మునిదృష్టిస సర్వ-ముపను ముగ్ధు
గలిగిరి జయుఁడు నాఁగను విజయుఁడు నాఁ, గను గిజయుఁడు నాఁ దనుచు లిల
నందులో జయవిజయ హ్వయు లిరువురు, హరిని గొల్వఁ దొడంగి రిన్పొంగు
నటు లుండ నొక్క-నాఁ డధ్వరం బొనరింపఁ, దలఁచి మరు త్తభూధన్వరం బొన
గీ. వార లిరువురు జని తత్సవమున కందు, జయుఁడు బ్రహ్మపదము లు
విజయుఁడును బొంది మఖమును విధియుతముగఁ, బూర్తి గాంచిరి సుఖ భుజింపఁడు.
- ఆ. తత్తదర్థ మైనదక్షిణ లర్పించి, గౌరవమునఁ బనుప వారు మరల
వచ్చి స్వాశ్రమమున కచ్చోట వేర్వేఱి, నలుప నెంచి విష్ణుసవనములను. 442
- వ. ఆమ్మరుత్తుం డర్పించినద్రవ్యంబును బంచితోనఁ దలంచుటయు నందు జ్యేష్ఠుం డగు
జయుఁడు తద్ద్రవిణంబు రెండు సమానభాగంబులు చేసి యొక్క-భాగంబు దానును
మఱియొక్క-భాగంబు విజయుఁడును గ్రహించునట్లు నిర్ణయింప విజయం డె
కీయ్యకొనక తన కుపలబ్ధం బయినధనంబు దానును జయన కుపలబ్ధం బయినను
జయుఁడును గ్రహించునట్లు నిర్ణయించె. 443
- ఆ. అంత జయుఁడు వాని కడ్డుమా టాడంగ, నాడె విజయుఁ డతని కడ్డుమాట
యొకనిమాట పొసఁగకుండుట నొకనికీ, వారి కిరువురకు వివాద మయ్యె. 444
- ఆ. ఆవివాద మంతకంఠకు మెచ్చు గా, నపుడు జయుఁడు క్రుద్ధుఁ డై శపిచె
గ్రాహరూప మొందఁగా విజయుని నంత, జయునిఁ దెట్టె వాఁడు సామజముగ. 445
- సీ. పిమ్మట వారు ఖేదమ్ము నొంది యమర, సముపలబ్ధము లై నశాపములకుఁ
బ్రార్థింపఁ దమస్వామి యగుహృషీకేశుని, నపుడు ప్రత్యక్ష మై యచ్చుతుండు
మీరు నాభక్తులు మీమాటలు ఋతంబు, లవి త్రిపు నాకును నలని గాదు
ప్రహ్లాదవాక్యంబుఁ బట్టి స్తంభంబున, నావిరభవింపంగ నయ్యె నాకు
నానాభావవాక్యంబు ననుసరించి, గర్భవాసశ్రమంబు నేఁ గాంచవలసె
గర్భవాసశ్రమంబుల ననుభవించి, రండు నాసన్నిధానమం దుండ మరల. 446
- నాసన్నిధి నుండు, బస నొందె నదృశ్యభావమును వా రంతక
నాసన్నిధి నుండు, గను సామజముగను బట్టి శాశ్వతమందుక. 447

- వ. గండేనదీతీరింబున జొచ్చి నాల్గవృత్తి గలుగుటంజేసి క్షీణుంబుగా విష్ణునన్నిధికి జేరఁ బరితపించుచు నారాయణపాదపద్మవిష్టాగిరిషభావంబుతోడఁ దిరుగు చుండ. 448
- కి. ఒకినాఁడు సామజసు కా, ర్తింబునను దీగమాహస్పతిమాతోడను గం డకిలోనఁ జొరఁగ నచటనె, నుకిరగ్గును జొచ్చి పట్టి మాతంగాఁఁఁఁఁఁఁ. 449
- క. జలజాహ్నుని స్మరియించుచు, సులములోపలికి లాగినాగఁగ న.తఁ వెలుపలికి లాగినాగెను, దలంచుచు వారణము హరిషదంబుల నెడలోక. 450
- ఆ. అట్లు లాగింనుచు నన్యోన్యమును గ్రాహ, వారణములు రెండు దారుణముగఁ బోరు మింఁక గడచిపోయె గొన్నిదినంబు, లంత నేచు డస్సి యాఁగలేక. 451
- ఉ. పోయె శరీరమందఁ గలభూరిబలం బఖిలాబు చిత్తమం దేయెడ నేని ధైర్య మొకయింతయుఁ గన్పడదాయె బ్రాణముల్ పోయెడివే? వచ్చె స్మృతి పోవుచునుండె దయీసముద్ర నా రాయణ నీవే తప్ప నితరంబు శరణ్యము లేదు నా కీకీక. 452
- క. అని మొఱవెట్టుటయును విని, వనజాక్షుం డేగుడెంచి వై శమ మకరం బును దునిమి చక్రధారను, గినికిర మొదవంగఁ గేల గరిసి స్ఫుళించెక. 453
- క. అంతట గజనక్రంబులు, వింతగ జయవిజయ లగుచు విష్ణుపురికి న త్యంతానందం బొదవఁగ, నంతరములయందుఁ జనియె నమరులు పొగడక. 454
- వ. అది మొదలుగా గజనక్రంబులు ఏమి క్రిం గాంచినసలంబు హరిత్యైత్రం బనువిశ్రుతింజెందె గీ. చక్రసంఘర మునఁజేసి చక్రచిహ్నా, తంబులుగ నుండె నచటిప్ర స్తరము లెల్లఁ దన్మహాత్యైత్రమహిమంబు తరము గాదు, ప్రస్ఫుటంబుగ వాక్రువ్వ బ్రహ్మ కై న. 455
- క. అని నుడివ కలహతోడను, జనిరి ఓమానంబు నెక్కి సత్వరరీతిక వనజాక్షునిసన్నిధికి, మనమున నాశ్చర్య మొదవ త్మైదేవునకుక. 456
- గీ. అంతటను గొంతకాల మయ్యవనిసురుండు, మాధవధ్యానసిహానిమగ్నుఁ డగుచు నుండి ధరలోన నిజసతీయుగముతోడఁ, జనియె నంతంబునను విష్ణుసదనమునకు. 457

—: కృష్ణా వేణ్మాది నదీః స్మరంత్ర కథనము :—

- సీ. మానిని చాక్షుషమన్వంతరమునఁ బూ, ర్వము సహ్యాగిరికిఁగిరమున బ్రహ్మ సంకల్ప మొనరించి జన్మంబు సేయ నూ, రమున రావించి నిరర్థుల నెల్ల స్వజ్యేష్ఠసతి యైనస్వర రామి సుముహూర్త, సమయంబునకు సర్వసమ్మతముగ నారంభ మొనరించె నాత్మకనిష్ఠభా, ర్య యగుగాయత్రితో నధ్వరంబు గీ. నంతటను స్వర యేతెంచి యజ్ఞ దీక్ష, గొన్నగాయత్రి నచోట నెన్నసకల దేవతలఁ జూచి క్రోధసందీప్త యగుచు, నెఱవాఱంగ నేత్రము లిట్లు లనియె. 459

—: వ్వర దేవకల నెల్ల నడుదగ శపించుట :—

- గీ. పూజ్యపూజావ్యతిక్రమంబును సపూజ్య, పూజయును గలచోటను బుట్టు భీతి మరణదుర్భిక్షములు మూఁడు మత్పదమున, నిలువఁగను మీర లెల్లఁ గనిష ననుక. 460

- క. అనుభావ్యము గాకండుగఁ, జను దేనాదానిని నూరి బరిచినార్థంబు
బని పల్కి నిమ్మగలు గాఁ, గను శాపం బిచ్చె నానంద గలనారలసే. 461
- గీ. అపుడు గాయత్రి రోషతామ్రాక్షి యగుచు, నోసి దుర్బుధి శసయింప నుచిత మగునె
నీకె భర్తయె పరమేష్ఠి నాకుఁ గాఁడె, యగుము సీవును నిమ్మగ వసి శపించె 462
- సీ. అంతట హరిహరాద్యఖలదేవతలును, హాహానినాదంబు లామతిల్లు
దేవి మే మెల్ల నదీరూపములు దాల్చు, లుప్త మైపోవె ముల్లోకములును
శాపం బుడుపు మని స్వరను బ్రాణింపంగ, నెదను బశ్చాత్తాప మొదవ నామె
యనిమిషలూర యజ్ఞారంభమున వినా, యకునిఁ బూజి పని నయ్యె నిట్లు
- గీ. కాని నావాక్కు తిరుగిదు గాన మీరు, స్వాంశములచేత నివ్వగి లగుఁడు పాండు
స్వాంశముల నేను గాయత్రి యి. పగాత్వ, మొది నాత్రి యనుగ్రాహి నొందఁగలము.
- వ. అని వచియించి యూరకుండుటయు నంత స్వస్వార్థంబులచే నెట్లొక స్మృత్యానదీర్ఘంబును
మహేశ్వరుండు వేశ్యానదీర్ఘంబును బ్రహ్మ క్షిప్రదీర్ఘంబును నిర్జరు తెల్లరును
బహువిధసదీరూపంబులనుం బడసి సహస్రస్రోతరంబునుండి పూర్వవాహినులుగను
దత్తత్నంబులు స్వాంశంబులచే బర్చిమవాహినులుగను బ్రవహింపం దొడంగిరి. 464
- గీ. అందుఁ జేసెడిన్నానదానాదు తెల్లఁ, గార్తికంబున సంతృప్తి గలుగఁ జేసి
త్రిదశసంతతులకు నుద్ధరించు నరుల, నమితపుణ్యఫలప్రదాయకము లగుట. 465
- గీ. భూరుహములందుఁ దలసియు ద్వారకాపు, రంబు డేత్రంబులందు మాసంబులందుఁ
గార్తికము తిథులందు నేకాదశియును, మత్ప్రియంబులు తత్సేవి మత్ప్రియంబు.
- గీ. మత్ప్రిసాదంబు గలుగుట మత్ప్రియండు, బ్రహ్మహత్యాఽఘోరపాపముల కేని
యంతకున కేని భీతిల్లనట్టివాఁడు, వాస్తవముఁ జెప్పితిని నీకు వారిజాక్షి. 467
- చ. అనవుడు సత్యభామ మనమందు జనింపఁగ సంప్రమోద మి
ట్లనియెను బ్రాణనాథ కలహంగనకుఁ బరద త్తపుణ్యముఁ
గొనుటను విష్ణుధామ మొడఁగూడెను దత్తము గానిపుణ్య మే
యనువున నైన రాఁగలదె యావిషయంబు వచింపు మంతయుఁ. 468

— అదత్తపుణ్యపాపప్రాప్తికథనము :—

- క. అని యడుగుటయును గృష్ణుం, డెనయంగఁ బ్రమదంబు మదిని ని ట్లనియెను భా
మిని దత్తంబులు గాకు, న్నును బుణ్యము పాతకమును నరులకు వచ్చుఁ.
- వ. కృతతేతాద్వాపరయంగంబులందుఁ బుణ్యపాపభాగంబులను దేశగ్రామకులంబు లొందు
కలియంగంబున సంసర్గంబు లేనియెడలఁ గర్తమాత్రంబు పుణ్యపాపఫలంబులం జెందు.
సంసర్గాగతంబు లగుపుణ్యపాపంబులవిధంబు వినుము. మైధునంబువలనను నేకపాత్ర
భోజనంబులను బుణ్యపాపఫలార్థంబును సభ్యాపనయాజ్ఞనై కపం క్త్యశనంబులవలనఁ
బుణ్యపాపఫలార్థంబును నేకాననై కయాననిశ్చాసంగస్పర్శంబులవలనఁ బుణ్యపాప

షష్ఠాంశంబును భాషణస్తవంబులవలనఁ బుణ్యపాపదశమూళంబును దర్శనశ్రవణధ్యానంబులవలనఁ బుణ్యపాపశతాంశంబునుం బ్రాప్తించు. పరనిందాధికారపై శున్యంబులవలనఁ బరకృతపాతకంబు దనకుఁ బ్రాప్తించుటయెకాక స్వప్రభావంబు పరునకర్పితం బగు. పుణ్యకర్మకారణం బత్తీభృతకశీమ్యలు గాక పరు డెవఁ డేని యప్రతిఫలంబుగా నేవ గాంచినఁ దత్సేవానురూపంబుగాఁ దత్పుణ్యంబు నాతం జొందు. ఏకపంక్తియందుఁ బలువురు భుజించుచుండఁ బరివేషాలంఘనంబు గావించినవానిపుణ్య షష్ఠాంశంబు లంఘితునకుఁ బ్రాప్తించు. 470

గీ. సానసంధ్యాదు లొనరించునమయమందు, బరుచి స్ఫురియించు నెడలను ఒరునికోడ భాషణము చేయునెడలను బడయు వాని, నాత్మకృతపుణ్యషష్ఠాంశ మంబుజాక్షి.

గీ. ధర్మ మార్జించుకొనియెడితలపుణ్యోడఁ, బరుల యాచించి ధనమును బడసి దానఁ జేయునెడఁ బుణ్యకార్యంబుఁ జెందు ద్రవ్య, దాత తత్పుణ్యకర్మనిధానఫలము. 472

గీ. అపహరించి పరిద్రవ్య మాచరించె, నేని పుణ్యక్రియలు దాన నించు కేని కర్మఫలమును బొందుడు కర్త గాన, నపహృతద్రవ్యనక కల్లు నాఫలంబు 473

గీ. పరునిఋణమును దీర్చక మరణ మొందె, నేని ఋణమును గైకొన్నమానవుండ పడయు నాత్మధనాన రూపంబు గాఁగ, వానిపుణ్యఫలంబు ద్రవ్యప్రదాత. 474

వ. బుద్ధిమండును ననుమతయును నుపకరణప్రదండును బలకరుడును బుణ్యపాపంబు లందు షష్ఠాంశంబు నొందంగలరు. 475

గీ. ప్రజలవలనను బ్రభువును భార్యవలన, బతియుఁ బుత్రునివలనను బితయు కీమ్య జనమువలనను దోకులగును హింతుఁ, బాపపుణ్యక్రియ-షష్ఠభాగములను.

క. పతి చిత్తానుగుణంబుగ, సతలము వర్తించుచును బ్రశాంతిమెయి నను వ్రతయయి యుండుకృతము, పతిపుణ్యమునందు నర్థభాగము నొందు. 477

గీ. ఎవఁడు చేయించు చుండునొ యితరహస్తమునను బుణ్యంబులను వాడుపొందునుకృత ఫలములోపల నాటవభాగ మొందు, గర్తశిష్యుడు భృతకుడు గానియెడల. 478

గీ. వృత్తిభోక్త యొనర్చునుకృతమునందు, వృత్తిదుడు షష్ఠభాగంబు నెయ్యఁ దాను వానిచేతను బరునకు నేని తనకు, నేని చేయింపకుండినయెడల నేవ. 479

వ. ఈయర్థంబున నొక్కయితీశాసముం జెప్పెద వినుము. 480

సీ. మును ధర్మిత్రీతలంబున నుండె నొక్కబ్రా, హ్మణఁ డవతీపురమం దతండు బ్రాహ్మణధర్మవిభ్రష్టుఁ డై ధనము సం, పాదించి నీచకర్మములవలనఁ గ్రయవిక్రయమ్ములు గావించుచును నొక్క, నాడు మాహిష్యతీనగరి కరిగి నర్మదాతీరంబును గార్తికవ్రత, మాచరించుచు నుండునట్టిజనులఁ

గీ. గాంచి యచ్చొట వారికిఁ గావలసిన, వస్తువుల నెల్ల నమ్ముచు వారివలనఁ బొందుచును లబ్ధి తత్కార్యములను గనుచు, గడపి యొకకొంతకాలంబు కార్తికమున.

- గీ. పూర్ణిమాదినమందు గోభూసుకార్చు, నమును సుద్యాపములు సేర్పించుచు హస
ములును సూర్యాస్తమయకాలమున నొనర్చి, స్వర్ణవీణలను గులారం గాంచె.
- గీ. త్రిపురదహనంబు హరుఁ డొనరించినట్టి, తిథి యుపేత నొ యాంధ్రుఁడ వ్రేల్చితికొంటి
నొనరుసురు భక్తు లెల్ల దీపోశ్చంబు, వానితని నాకు భేదము లేనిదనిన. 483
- క. హరునకు నాకును భేదము, బరికల్పనముల వొనర్చుపాపులైన నా
చరితము లగుపుణ్యములకు, నరయంగి కలంబు లేమి నొ న్నగ్ధంబుల్. 484
- క. ఆవిధమున నచ్చోటను, గాదించెఁపనుల నెల్లఁ గాంచుచు గాగూ
దేవుఁడు తిరుగుచు నుండఁగ, గా విషయ మొందు వానిఁ గలది యెఁ "చనె".
- గీ. అంతటను నేలపైఁ బడి యతఁడు విడిచె, బ్రాణముల నప్పు డేగించి చనుమునిభటులు
కట్టి పాశంబులను వానిఁ గడలకండ, నీడ్చి కొనిపోయి కాలునియెడట నిలుప. 486
- ఆ. శమనుఁ డెఱిగివాఁడు సల్పినపాపము, లెల్లఁ జత్రగుప్తుఁ డెఱిగిజేయ
నానతిచ్చె భటుల కతనిదారుణనర, కాగ్నిలోనఁ గూల్చి పుంప వారు. 487
- క. ఆకలుమాత్మునిఁ గొని చని, లుగకాశం బంట మట లొకఁడెఱింగి
పాకమునఁ ద్రోయ నయ్యది, జేకొట్ట సుపర్వ లెల్ల శీతలమయ్యెన్. 488
- చ. అది కని ప్రేతనేత హృదయంబున భీతియు నిస్మయంబును
గదురఁగ నేగుడెంచి తీణకాలములో నమవ ర్తియొద్దకున్
విదితము నేయ సర్వమును విస్మయ మొంది కృతాంతంబుఁ దేరియున్
మదికి స్ఫురింపకుంటయు నొనర్పఁగ భేదము నొందు చుండెన్. 489
- నీ. ఆకాశముననుండి యరుదేర నారదుం, డర్పించి యమ్ముని సంతుకుండు
తనకుఁ గల్గినభేదమును నివేదించంగ, నవ్వి యిట్లనియెను నారదులకు
సమవర్తి యేల విషాదంబు నొండెద, కార్తికవ్రతపుణ్యగరిమ విననె
కార్తికవ్రతమును గావించువారిద, ర్భనభాషణముల నాబ్రాహ్మణుండు
- గీ. గతసకలకల్మషుఁడును నకామలబ్ధ, పుణ్యుఁడును నై నకారణంబుననుజేసి
గాసివెట్టంగ నతని దక్షములు గావు, నరకములు వాస్తవముఁ జెప్పినాడ నీకు.
- గీ. ఆర్ద్రశుక్లాశుముల నిరయమ్మునందు, యాతనలు పొందుకై వడి నార్ద్రశుక్లా
పుణ్యములచేత సురలోకమున సుఖంబు, లనుభవించు నరుం డెవఁ డైనగాని, 491
- వ. కామకృతపుణ్యపాపంబు లార్ద్రంబు లనియును నకామలబ్ధపుణ్యపాపంబులు శుక్లాంబు
లనియుం జెప్పంబడియె. అకామలబ్ధపుణ్య లగువారలకు నిరయదర్శనమాత్రంబు
పాపభోగం బగు. 492
- క. అని చెప్పి తదనుమతి గొని, చనుటయు దివమునకు నంత శమనుం డావి
ప్రసరియొద్ద కరిగి తనత, ప్పను సైఁవఁగ వేడి త్రిదివమున కరుగు మనన్. 493
- ఆ. అతఁ డిట్లు లనియె నంతక సరకథా, మములు జూడ నాకు మది జనించె
జూపు మవల బోదు సురలోకమున కన, ముముఁడు వాని కాస్తలముల జూపె. 494

— : చతురశీతివరకకధనము .—

- వ. ఇది తప్తవాలుకిసరికము. దీనిభేదంబు లాఱు. గురుదేవతాగోబ్రాహ్మణాగ్నులను బాదములచే దన్నువారలపాదము లిందు దహింపబడు. మఱియు నతిధుల కన్న మొసంగనివారును నిందు నిరగు లగుదురు. ఇది యంధతామిస్రనరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. ఇందుఁ గామమోహితృ లగువారు బాధింపబడుదురు. ఇది క్రకచనరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. ఇందుఁ బత్నీపుత్రాదులకు వియోగము గలిగించువారు ఛేదింపబడుదురు. ఇది యర్గళనరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. ఇందు మహాసాపులు ముద్గరగదాద్యాయుధనిహితృ లగుదురు. ఇది కూటశాల్మలినరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. ఇందుఁ బరధనదారాసహాయులును బరవంచకులును మధింపబడుదురు. ఇది రక్తపూయనరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. ఇందు నభక్ష్యభక్షకులును బరనిందకులును బిశునులును బాధింపబడుదురు. ఇది కుంభీపాకనరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. ఇందుఁ బాపాత్ములెల్లరును దప్తతైలాదులచే నుడికింపబడుదురు. ఈనలువదిరెండునరకంబులును సకామకృతం బగుశుష్క-పాపంబుచేతను గామకృతం బగునార్ద్రపాపంబుచేతను ద్విగుణంబులై చతురశీతినంఖ్యాకంబు లయ్యె. ద్వివిధ మగుపాపంబు ప్రక్షరం బనియు నపాంక్తియం బనియు మలినీకరణం బనియు జాతిభ్రంశకరం బనియు నుపపాతకం బనియు నతిపాతకం బనియు మహాపాతకం బనియు సప్తవిధం బయ్యె. 495
- గీ. కార్తికవ్రతినంసర్గకారణమున, విగతపాపుడ వై తివి విప్ర సీకుఁ
గాక్షితం బగునూర్ధ్వలోకమున కింక, నేగు మన యావ్యయానంబు నెక్కి- యతఃడు.
- క. చని యక్షలోకమునకక, గని యక్షత్వమును విబుధగణ్యుం డగుచుక
ధనయత్నుం డనునామం, బును బొంది కుబేరభృత్యముఖ్యుం డయ్యెక. 497
- వ. గాధిజుం డాతనిపేర నయోధ్యయందు మహాతీర్థంబు నెలకొల్పె. హరిజాగరంబును బ్రాతస్నానంబును దులసీసేవనంబును నుద్యాపనంబును దీపదానంబును ననుపంచాంగంబులచే గార్తికవ్రతంబు పూర్తింజెందు. 498
- సీ. అని పల్కుటయు సప్రహర్షంబుగను సత్య, భామ యిట్లనియెను బ్రాణనాథ
కార్తికవ్రతి యేమి కావింపవలయునొ, సంకటంబున నున్న నమయమందు
వదియింపు మది విన వాంఛ గల్గెను నాకు, ననవుడూ గృష్ణుఁ డిట్లనియె దన్వి
కార్తికవ్రతమును గావింపవలయును, బ్రతివత్సరము మహాఫలద మగుట
- గీ. సక్రమంబుగఁ జేయంగ శక్తి లేని, పక్షమున వీలు గాకండుపక్షమునను
మదభిధానంబుచే నపమారనమును, జేసికొని విప్రసంతృప్తి చేయవలయు. 499
- గీ. బ్రాహ్మణులు మత్స్వరూపులు బ్రాహ్మణులకు, దుష్టి గలిగిన నాకు సంతృప్తి గలుగు
నేను సంతృప్తి నొందితి నేని వ్రతము, సఫల మగు నంగ హైన్యసంశయము లేక.
- వ. పరదీప్రపక్షాధనపరిక్షణంబులనలనను దీపదానఫలంబు చేకూర్చు, 501

- గీ. ఎందులను వీలు లేకున్నయెడల విప్రు, గోవర్గోన్వృత్త్యసంసేవసంబంధ
చేయవలయును దానను జెందు వ్రతము, సాంగతిను లీనిచో వ్రతభంగి హుదపు.
- గీ. అనుటయును సత్యభామ యిట్లనియె నాధి, బోధివటవృక్షములను గోభాసరులకు
సమము నేసితి మతటిశక్తి వాని, లోన నుంటును సపుము నిదాన పేమె. 508

— పా ర్య తి దే వ ల ల మ వృ త్త ము తు గా క పిం చు ట —

- సీ. అనవుడుఁ గృష్ణుఁ డిట్లనియె నంగిని కుమున్ను, ట్రించుమంఠ గౌగియును హారుడు
సహియింపఁ జాలక సమయంబుంబును, సమరు లెల్లరుఁ గూడి యున్న ననుస
సరఁ జేగుడెంచి ప్రణామరాయము నేయ, నద్దాని కీశ్వరుం గొనుమతిను
నాగ్రహం బొంది కాద్యాయని శసెయింఁ, ఎమరుల నెల్ల వృతములు గాంగి
- గీ. సంత బ్రహ్మాదు లేతెంచి యె మెకడనఁ, బ్రాణి మొనర్చ వా నెల్ల న్వాంగములను
దరువు లగునట్లు కరుణించె గిరిజ యునియె, మొదలగునఁ భూరుహము బై రిద్రువు లెల్ల.
- గీ. ఏను బోధిద్రుమూగు నీశ్వరుండా, వటముగఁ బలాశముగఁ జతుర్విధముఁ డిశర
విబుధు లెల్లరు బహువిధవృక్షములుగఁ, భూమిమూదను నెలసిలి మేమి చెప్ప. 505
- క. కావుననె వృక్షములకనఁ, నేంపం దగినహామిమ నేకూడెను మ
ద్యానమునఁ జలదశంబును, నేమించిన సులకార్థసిన్ధులు గలుగఁ. 506
- క. శనివాసరమున మాత్రమె, చను నశ్వత్థినును, ముట్ట నతి యీవిషయం
బును విస్మరింపకము నాఁ, గను సత్రాప త్తిసూజ కొతుఁ మొదవక. 507
- గీ. దేవ యేకారణమున బోధిక్రమగబు, ముట్ట గూడఁగొ ప్రతిపనఁబును విచింపు
మాలకింపంగి సభిలాష మయ్యె ననుడు, నెలయఁ బుణసప్త మూకపుం డిట్ట లనియె.

— అ శ్వ త్థ స్వ రూ ప గృ వా ర క థ న ము —

- సీ. మానిని క్షీరాబ్ధి మధ్యింను చుండంగ, దేవాసురులు గూడి దీక్షతోడ
జనియించె మొదట జ్యేష్ఠాదేవి వికృతరూ, పముతోడ నానలఁ గమల వృక్ష
గై కొనంగను నేను గమలను యత్నింప, వీక్షించి న న్నామె యిట్లు లనియె
నొనరించి పరిణయంబును ముందు నాయకి, కవల నన్ను గ్రహింపు మంబుజాక్ష
- గీ. యనుడు నుద్దాలకం డనునవనిసురున, కిచ్చి జ్యేష్ఠను నేను గ్రహించినాడ
నవల లక్ష్మిని సంతట నాద్విజుండు, జ్యేష్ఠతోఁ గూడి స్వాశ్రమక్షితికిఁ బోయె. 509
- సీ. అప్పు డచ్చట శిష్యులందఱు వేదాధ్య, యనము చేయుచు నుండ నాస్వనంబు
కర్ణ కరోరంబుగా నుండుటను జ్యేష్ఠ, యచ్చట క్షణ మేని యుఁగలేక
వల్లభ నే నిందు వసియింప నిది నాకు, సమ్మతం బైనసలమ్ము గాదు
నావుడు నాబ్రాహ్మణప్రవరం డామె, నీక్షించి యింతి నీ వెచట నుండు
- గీ. పని యడుగ జ్యేష్ఠ యతని కిట్లనియె నాధ, వేదభోషంబు యజ్ఞదానాదివిధులు
దేవతాతిథిగురుత్వవేదవసును, జరుగుచోటులు నాకు నసమ్మతములు. 510

- సి. పంచాంశపరివహనములు, అలహములు జరిగెడివిలయములును
బ్రహ్మసూక్ష్మాదిసాపములు చేసెడివోట్లు, మద్యశాలలు ద్యూతమందరములు
విప్రుల సుజనుల వృద్ధుల నవమాన, పశుచుతావులు సాచుపక్షయిండ్లు
నీతివిహీనులు నివసించునెలవులు, బారిశుద్ధ్యము లేనిభవనములును
- గీ. గోవధము చేయువోట్లులు కుజను బుండ, నాలయములును దుర్భాష లాడువట్లు
ధర్మ మనుమాట యైనను దలచ కండు, జనులు అలభామములు నాక సమ్మతములు.
- క. అనవుడు సుద్ధాలకుఁ డా, త్మను మిగులనిపాద మొంది తనకుఁ నా నూఁ
దను నెనసినగౌరవమున, ననజాలక నోరు యిచ్చి యాయమ నెదియున్. 512
- అ. అక్షాంబునంద యామెను దోడ్కొని, చనివనప్రదేశమునకు నొక్క
బోధివృక్షములమున నుండ నియమించి, మరల వత్తు ననుచు నరగె నెటకొ. 513
- ఉ. అంతటఁ గొంతకాల మట నామె వసించి భవ్రండు రామిచే
నెంతటిదాఁకన్ జడిసి యేడిచె గొల్లున మిన్నుముట్ట న
త్యంతకరోరకంఠమున నయ్యది భార్గవి యాలకించి నా
చెంతకు వచ్చి చెప్పగా నె చెచ్చెర నేను రమాయుతుంక నై. 514
- సీ. అరుడెంచి యాయమదరికి జ్యేష్ఠాదేవి, శోకింపవల దీవు నుంత యేని
యశ్వత్థతరువు మదంశసంభూతింబు, గౌరవార్హం బెల్లవారలకును
దీనిక్రిందను నీవు సిరముగా నుండుము, శనివారమున భవత్సంభవమునకు
నియతంబుగను వచ్చు నీచెల్లె లగులక్ష్మి, స్వర్ణార్హ మగు నాఁడు చలదళంబు
- గీ. దాన నీకును నధికసమ్మాన మొదవు, నని ప్రసాదించి యేగితి నాక్షాంబ
కాన శనివారముననె తాకంగఁ జెల్లు, జలదళము లక్ష్మి నాసించుజనుల కెల్ల.
- క. ఈకథ నొరులకుఁ జెప్పిన, నాకిర్ణించియు నిహమునందు విపాద
వ్యాకులులు గాక కడకున్, వై కుంతము నొండఁగలుగువారల వారల్. 516
- వ. అనుటయును సత్యభామ యమండానందముం జెంది కృష్ణానుమతినిఁ గా ర్తివ్రతదీక్షం
గై కొనియె. 517
- సీ. మునివర యింకను విను మూర్జమాహాత్యై, మునుగూర్చియడుగంగమును గుహుండు
హరుండు పుష్కళాన కి ట్లనియె గుమార యూ, ర్జవ్రతంబున కీల సాటి లేదు
సర్వతీర్థంబులు సర్వదానములు స, ర్వమఖంబులును నొక్కప్రక్క నుంచి
యొక్కవై పున నుంచి యూర్జమాసంబును, దులఁ దూచితిని నేను బలముఁ దెలియ
- గీ. నపుడు కా ర్తికమాస మున్నట్టికడకు, పంగె ములు దాన నేను దద్రవతసంబు
లేనియును గా వనుచు నిశ్చయించుకొంటి, స్కంద తెలిపితి నీరహస్యంబు నీకు.
- వ. కృతయుగంబు బ్రాహ్మయుగంబు త్రేతాయుగంబు క్షత్రియయుగంబు ద్వాపరయుగంబు
వై శ్యయుగంబు కలియుగంబు శూద్రయుగంబు. 519

- ఆ. కానఁ గలియుగమున న్నానలు గాఁగె, జుగ్గ ముగను రిజలజనులు దానఁ
గు రైతిగిన్బిక్కోపెనుఁ జొనఁగె, స్నాన మొదలొందు బియ్యముగె. 520
- వ. కార్తికమాసంబునఁ బ్రాతఃస్నాన మవశ్యకార్థ్యంబు. గాన నుత్తములొకప్రాప్తి
చేకూరు. స్నానంబు వాయవ్యం బనియు వారుగా బనియు గ్రహహృద బనియు
దివ్యం బనియు జతుర్విధంబుగాఁ జెప్పబడియె. గోరజస్నానంబు వాయవ్యంబు.
సాగరాదిస్నానంబు వారుంబు. మంత్రస్నానంబు బ్రహ్మంబు. ఏను గుభాస్కర
స్నానంబు దివ్యంబు. 521
- గీ. స్నానములలోన నుత్తమస్నాన మొకఁగ, వారుంబు చూడెన్వలె ననారు మంత్ర
విహితముగ శ్రీజఘన్యజవృద్ధబాల, ముడులు ఏమి త్రిముగఁ జేయ స్నాన మొప్పు.
- గీ. ప్రథితియుఁ దసంబు విద్యయుఁ బాఠపాద, వాఙ్మనససాయమము గలచారె తీర్థ
ఫలము నొందుదు రన్యులు పడయలేరు, సలిపెనను బుద్ధ్యంత్రసూచయము నెల్ల.
- ఆ. పడయలేరు తీర్థఫలము నీయేగురు, హేతునిస్థితుఁడను బాలియను
సంశయాత్మకుఁడును శ్రద్ధావిహీనుఁడు, నాస్తికుఁడును బుత్ర వాస్తవముగ. 524
- గీ. ఊర్జమాసంబు సర్వమాసోత్తమంబు, వైష్ణవము గాన సులభమోలు గూడ
నందు నివసించు రత్తటి నాచరించు, దానము లనంతసత్ఫలదాయకములు. 425
- సీ. రోమకాలంబున సోముం డనుభవించు, బొందును గుచకాలమందు వహి
బుతుకాలమున గ్రహియితురు గంధర్వు, లద్దాన బుతుమతి యైవకన్య
నిచ్చిన నది కీడుడెచ్చు గ్రహీతకు, దాతకుఁ దత్ప్రిత్యవ్రాతమునకు
నష్టవర్షియ కన్యను శ్రోత్రియున కిచ్చి, నందునఁ గలఫలం బెండు లేదు
- గీ. కాన శాస్త్రంబు గమించి కార్తికమునఁ, గన్యకాదాన మొనరింపఁగలిగి నేని
యుభయవంశంబులను వార లుద్ధరించి, పడయుదురు తాము శాశ్వత బ్రహ్మపదము.
- గీ. ధేనువు సరస్వతియును ధాత్రియును మూఁడు, సమఫలంబు గలట్టిదానములు గానఁ
కార్తికంబున వాని సక్రమము గాఁగ, నిచ్చువారిలపుణ్యంబు నెన్నఁ జాల. 527
- వ. శతవృషభదానంబు గోసహస్రదానసమంబు. ఏకయానదానంబు దశవృషభదానస
మంబు. ఏకహయదానంబు దశయానదానసమంబు. ఏకగజదానంబు సహస్రహయ
దానసమంబు. ఏకస్వర్ణదానంబు సహస్రగజదానసమంబు. ఏకవిద్యాదానంబు స్వర్ణ
సహస్రదానసమంబు. ఏకభూదానంబు కోటివిద్యాదానసమంబు. ఏకాన్నదానంబు
సహస్రభూదానాధికంబు. 528
- శ. అన్నమె యాధారం బై, యున్నది విశ్వముల కెల్ల నూర్జదనములం
దన్నప్రదానమున నగు, పున్నెమునకు సోటి గావు పుణ్యము లెవియొక. 529
- వ. కార్తికమాసంబునఁ దిలధేనురజతవస్త్రులత్తుకంబళతూలికాపాదరత్నాభ త్రిప్రచ్ఛాదన
పటఫలాదిదానంబులును సద్గతిదాయకంబు లగు. కార్తికంబునఁ బరాన్నంబు వరించె
నేని ప్రతిదినకృచ్ఛఫలంబును జాలదాయకాఫలంబునుం బ్రాప్తించు. కార్తికంబునఁ

దైలమధునేవనకాంస్యభోజనమైఘనమాంసభక్షణసురాపానంబులు గావించె నేని రాక్షసయోనిం బొంది పట్టినమాస్రవర్షంబులు విష్ణునరకంబు ననుభవించి పిదప గ్రామ సూతరంబుగా జన్మించు. 530

గీ. ఇందుసూర్యగ్రహణవేళలందు బ్రాహ్మ, ఋలక భూదాన మిచ్చినఫలము నొందు సూర్యమాసంబునను స్థండిలోర్వయందు, నియమనహింసలగు శయనించునరుడు.

గీ. వేదసవ మైనశాస్త్రంబు లేదు లేడు, ధర్మసన్నిభుఁ డైనశాంసపుండు లేదు డైత్యరిపుతుల్య మగుడెవతంబు కార్తి, కమున కీ డైనమానంబు గానరాదు. 532

గీ. మాధవస్రియ మగు సూరమాస మెల్ల, వ్రతవివేతముగిను నెవ్వండు గడపుం గర్మభ్రష్టుఁ డై వాడు గట్టకడకు, సుద్భవము నొందు గర్వి తయోనులందు. 533

సీ. ఆదినీ జేరపుణ్యనది దుర్లభ దుర్ల, భుండు ధార్మికం డైనపుత్రకుండు తల్లి దుర్లభురాలు తండ్రి దుర్లభుండు సా, భుజనసాగత్యంబు దుర్లభంబు కలము సౌశీల్యంబు గలకన్య దుర్లభ, దురితవై ముఖ్యంబు దుర్లభంబు గోమతీనది నొనగూడునైనము దుర్ల, భంబు దుర్లభము పాపక్షయంబు

గీ. దుర్లభము దంపతిత్వంబు దుర్లభంబు, పరమపురుషార్థసాధననిరతబుద్ధి ద్వారకావాసకృష్ణసందర్శనములు, దుర్లభము లూర్జసంసేవ దుర్లభంబు. 534

గీ. రాజసూయాశ్వమేధాధ్వరము లొనర్చి, సట్టిఫల మబ్బు గార్తికమందు విష్ణు భక్తసేవను నన్యదీప్తప్రభోధ, మునను ఒద్దపురాణంబు వినుటవలన. 535

వ. పితృపక్షంబున నన్నదానంబువలనను జ్యేష్ఠాపాథంబులందు జలదానంబువలనను గలుగు పుణ్యంబు కార్తికంబునఁ బరదీప్తప్రభోధంబునం జేకూరు. కార్తికంబున నాణోదయ కాలంబునం జేయుజాగరంబును దిలదానంబును నదీస్నానంబును సాధుసంసేవనంబును దులసీరోషణపాలనపూజనంబులును బ్రహ్మపత్నిభోజనంబును మానంబును క్షమయును క్షీతిశయనంబును యుగార్జితపాపక్షయకరంబులు. మాఘమాసంబునఁ బ్రయాగస్మరణంబును పై శ్రాఖమాసంబున నవంతీస్మరణంబును గార్తికమాసంబునఁ బుష్కరస్మరణంబును మోక్షదాయకంబులు.

గీ. కమలములచేత నెవ్వండు కార్తికమున, హరిని బూజింప కండునొ యతనియింటఁ గమల యుండడు కోటిజన్మముల కైన, వాడు కలివంచితం డైనవాడ చూవె.

క. కమలామనోహరుని నొక, కమలంబున నైనఁ బూజ గావించినచో శమియించుఁ గోటిజన్మా, ఘములును నొకక్షణములోనఁ గార్తికమందుక. 538

క. తరియింపజేయఁ బితరుల, గరుణను దలపెట్టి కార్తికంబున దామోదరుని భజించినవాడు, ధరించి పితరులను దాను ధన్యుల నొందుక. 539

క. పితృకారణమునఁ బంచా, మృతాభిషేకంబు జేయునెడ నూతనమునకో దితిజారిక శతకల్పము, లతఁ డుండును దివి పితృసమన్వితం డగుచుక.

- క. తులనీలక్షదళః బులః, జలిపిసయోడః గాఢ్విమలః శోభనః 541
దళదళమునందు నొసఁగునా, బలూఁడొడవి ముట్టలము సొంత 'మములు'.
- క. తనువున శ్రుతులను శీర్షం, నున హరినిర్మల్యశాలని గ్రామ నానందని ఛారిం
చునొక్కా ర్తికమాసంబున, గనుఁగొని నిలిపురుషుఁ డొని గుఱిగఱునుడొక్క. 542
క. తులనీగంధము శార్ఙ్గి, నలఁదినయెడఁ గార్తిమున హరి నేతెల్లెం
బులవఱకుఁ బొందుఁ దృప్తిని, నలనియె పఁచింను పు ఁస నుల్కలంబులు. 543
క. తనుపరిమార్చన మొనరిం, చిన హరినిర్మల్యశాలనిగ నూర్జిమునకే
గను సంతయమును దత్తణ, మున నిశ్శేషముగఁ బొమ్ములు : : : డ్యములు. 544
గీ. విష్ణునిర్మల్యతులసియు విష్ణుశంఖ, జలము హరిచందనంబును శార్ఙ్గి సాద
నలిలమును హరిధూపశేషమును జేయు, భస్మముగ బ్రహ్మహార్యదిపాపములను.

—: మా సోపవానవ్రతవిధానకథనము —

- గీ. చలుపునెడలను నూర్జమాసంబునందు, దనయ మాసోపవాసవ్రతంబు సర్వ
దానతీర్థకతఃప్రత్యధర్మములను, జలిపిసఫలంబు ప్రాప్తించు సులభముగను. 546
వ. అతికృచ్ఛపరాకచాఁద్రాయణంబులం గావించి గుర్వాజ్ఞం బడిసి గృహంబు విడిచి
విష్ణుదేవాలయంబునకుం జని యాశ్వినశుక్లపక్షే కాడగ్నాఁ డుపవసించి యదిమొదలు
కొని త్రింశద్దినపరిమితమాసోపవాసవ్రతదీక్షం గైకొని ప్రతిదినంబును నుపవాసంబు
గావించుచు మిథ్యాలాపంబులం బరిత్యజించి యహర్నిశంబును ఓష్ఠనామసంకీర్తనంబును
విష్ణుకథాస్తవంబును విష్ణుగణావర్ణనంబునుం గావించుచు శౌరికఁ ద్రికాలార్చనంబు
సేయుచు శాంతిని పొందచి సర్వభూతంబులందును దయ గలిగి కూర్చున్నను నిలిచి
యున్నను మేలుకొన్నను నిద్రించినను వాసుదేవుని స్మరించుచు గాత్రభ్యంగశిరోఽ
భ్యంగతాంబూలవిలేపనాదుల వరించి వ్రతనియమంబులం బాటించుచు వ్రతసంపూర్తి
చేసి యంతంబునఁ ద్రయోదశసంఖ్యాకు లగు బ్రాహ్మణులను బూజించి భోజనతాంబూ
లదక్షిణావస్త్రయుగ్మయోగపట్టసూత్రబహ్మసూత్రంబుల నొసంగి నమస్కరించి పిదప
సోపధానాచ్ఛాదనంబును సాలంకారంబును నగునూతనశయ్యయందు స్వర్ణరచితం బగు
నాత్మప్రతికృతిని స్థాపించి యర్పించి తత్సన్నిధిం బాదుకాసనభ్రతవస్త్రయుగ్మంబు
లర్పించి. 547
క. ధర్మశిరులూర యీయఁడు, హరిపదమున కేను జేర ననుమతి యుష్మ
త్యురూకాకటాక్షములచే, నరిగెద నని వేడి వార లనుమోదింపక. 548
వ. ప్రతికృతియు క్తంబును సోపస్కారంబును నగుశయ్యను వారల కర్పించె నేని స్వాభీష్ట
ఫలసిద్ధి యగు. 549
క. బహులం బాహుళ్యక, మును పాలగ్రామమునకు ముంగల నూరం
మును గల్గెనొకప్పుడు మునుగల్గెనొకప్పుడు నుండు రావుకామ్యుల్. 550

- క. వనమాలవలనఁ బ్రీతిం, గనిసట్టులు కౌస్తుభమూఁగ గనిశ్శు ముదం
బును వాసుదేవుఁ డూర్జుఁ, యనఁ దులసీదళముచేఁ బ్రమోదము నొందున్. 557
- గీ. చలుపునెడఁ బూజ సూరమాసమున హరికి, మాలతీమాలికలచేత మాధవుండఁ
పూజకులలాటయున స్వయంభువు లిఱుంచి, నట్టిదుర్వర్ణమాలల నిట్టె తుడుపు. 558
- గీ. మాలతీమాలికల సూరమాసమందుఁ, బుండరీకాక్షునకుఁ బుష్పమండసంబు
నేర్పిఱింపెడివా యెందు రెల్లసురలు, సలుపుచుండంగఁ బరిచర్య స్వర్ణమందు. 559
- క. మునిపుష్పంబును మాలతి, యును బంకేజమును దులసీయును గేతకయున్
వనజాక్షునకు సమర్పి, చినయెడ సూరమున సఖినిధులు గలుగున్. 560
- క. ఒనరించిన మునిపుష్పము, లను నర్చున నిరెరసుములును విడిచి జనా
ర్దనునకుఁ గార్తికమాసం, బున శతహయమేధఫలముఁ బూజకుఁ డొందున్. 561
- క. మునిపుష్పమాల సూరం, బున హరికంఠమున వై చుపుణ్యాత్మనకున్
బొనరించు స్వార్థసంహా, ససము మహేంద్రుం డొసంగి సమ్మానంబున్. 562
- గీ. ఒక్కమునిపుష్పమునఁ గల్లు సూరమందు, నయుతగోదానమునఁ గల్లునట్టిఫలము
దానిమహిమంబుఁ దెలుప నాతరము గాదు, మురనిఘూదనునకు నది ముఖ్య మగుట. 563
- గీ. ఊరమున దీపదానంబు నొసంగి హరికి, దృష్టి గలిగించునుతుం డొక్కఁ డేని తుదకు
వలయు జన్మింప నస్మదన్వయములందు, ననుచుఁ బితరులు వాంఛింతు రనుపదంబు. 564
- గీ. మాధవునిముందుఁ గార్తికమాసమందుఁ, దైలమున నేనియును గోఘృతమున నేని
దీపమును వెలిగించినఁ బాపి యేని, చెందు హయమేధశత మొనర్చినఫలంబు. 565
- సీ. ప్రజ్వలింపఁగఁ జేసి పరద త్తదీపంబు, మోక్షంబుఁ బ్రాప్తించె మూషికంబు
పరద త్త మైనదీపమును విలోకించి, పడసెను స్వర్గంబుఁ బణ్యకాంఠ
హరిముందుఁ గావించినట్టిపూజను జూచి, గోవుండు చేరె వై కుంతమునకుఁ
బదులప్రేరణమున హరిపూజ యొనరించి, పరమపదంబు లుబ్ధకుండు పొందె
- గీ. గానఁ గార్తికమందు సేకతన నైన, నెవ్వ రేనియు విష్ణుసంతృప్తిహేతు
వై సకార్యంబు లొనరించి రేని గళిత, పాపు లై చేరుదురు విష్ణుభవనమునకు. 566
- క. కార్తికేయ కార్తికమునఁ బ్రబోధిని, యెంతవఱకు రానొ యంతవఱకె
గర్వ మొందు గంగ గర్జించుఁ దీర్థముల్, విఱ్ఱవీగు డేత్రవితతు లెల్ల. 567
- గీ. వాజమేధసహస్రంబు రాజసూయ, శతము గావించినఫలంబు సంఘటిల్లు
నవని సూరప్రబోధినియందుఁ జేయు, నొక్కయుపవాసమునఁజేసి యక్క-జముగ. 568
- గీ. జానమును సంతతియును రాజ్యమును సకల, సౌఖ్యములును ఘటిల్లు సూరమున హేల
నలన నైనఁ బ్రబోధినివాసరమునఁ, జేయునెడ నుపవాస మేజివి యేని. 569
- క. ఒనరించినయెడలఁ బ్రబో, ధినియం దుపవాస మొకటి త్రిజగంబులలో
కొనగూడని ధే దేనియు, నొనగూడఁ దలంచినొన్న సూరప్రతికె. 570

గీ. మేరుమందరసమ మెనఘహారిపాత్ర, కమల నేనియు ఊములలో గాల్చిస్తే చు
నేధములు వహిస్తోలే బ్రబోధనీచి, నోపవాసం బొంగు బహుశా! లేల. 566

— జాగరలక్షణ ఉపనామ :—

గీ. పూర్వజన్మసహస్రసుభూతిపాప, సముదయగణును నగ్ని శూలమును బోలె
బూది యొనరించు నూర్జప్రజోధినీడ, నంబును నొసర్పబడిన గిరంగు మౌన. 506

[illegible]

గీ. లాట్టిజాగర మూర్జమునం డెవండు, సలుపునో ప్రణోధనీదివసమున వాడు
మరల జన్మంబు నె తక ధరణిలోన, నె శ్వమును జెందు నిష్ఠుదేహంబునగుదు. 568

గీ. కార్తికంబున బరుషసూక్తమున నెవఁడు, హరికి నిత్యంబుఁ జేయునో యర్చనంబు
నబఁజోటిసహస్రంబు లచుల్లెనునకు, నర్చనము చేసినఫలంబు నాతఁ డాండు. 569

వ. కార్తికమాసంబున “నమోనారాయణాయ” యనుమంత్రంబుచే విష్ణుపూజయనువిష్ణు సహస్రనామపారాయణంబునుం గొలిచువాఁడు పునరావృత్తిరహితం బగుపదంబు నొందు.

గీ. ద్వాదశీదినమందు నెవ్వండు జాగ, రంబు సలుపునో యాఁజ్ఞమానంబునందు
నుండు మనగ్రంథరశతంబు యుగేనహస్ర, కోటియును సగ్రమున వాఁడు కొల్లువ మరలు.

క. చలిసినసంస్తవగానం, బులు పశ్చిమరాత్రికామమున నూరఘనన్
గలుగఁగ హరికే బ్రహ్మాదము, కలకాలము వార లుండఁగలరు దినమునన్. 572

ఆ. బాహులేయ భీష్మపంచకవ్రత మొప్పు, నూరమాసమందు నొనరుపంగఁ
దన్నహత్వ మెన్ని దైత్యుల యొక్కఁడు, దప్పు నన్యు లెవరుఁ దగరు చూసె. 573

వ. కృతయుగాదులందు వసిష్ఠభృగుగర్గాదిమహర్షులచేతను ద్రేతాయుగాదులందు సంబ
రీషభోగాదిక్షత్రియులచేతను సత్యకౌచపరాయణు లగువై శుక్రులచేతను భీష్మపంచక
వ్రతం బాచరింపబడియె. భీష్మాగ్రం బగుటండేసి యీవ్రతంబు భీష్మపంచకవ్రత
నామముం బడసె.

గీ. కార్తికంబున నీళ్లుతవళవ్రతంబు, చేయునెడలను సర్వంబు చేసినట్లు
కాన నొసర్దింపువలయు బైట నదీని, నఖిలవాషట్యూకాంక్షులై నవారు. 575,

[illegible]

- గీ. వహ్నిభవ భీష్మపంచకవ్రము పుత్ర, కాంక్షులకుఁ బుత్రులను ఘనకాంక్షులకును
ధనము మోక్షోర్ధులకు మోక్షమును నొసంగు, నఖిలకావప్రదానసమర్థ మగుట. 577
- గీ. జాగరము చేయునప్పు దూర్జమునఁ నొందు, వాజిమేధఫలంబును వాద్యకర్త
సర్వతీరావగాహనంజనిత మైన, పుణ్యమును నర్తకుండును బొందుఁ జూపె.
- ఆ. కార్తికవ్రతంబు గావించువారికి, ద్రవ్య మిచ్చువాఁడు శ్రద్ధతంబు
వలనఁ గలుగునట్టిఫల మతియును బొందు, బశయు ద్రవ్య పశుభాగ్యము. 579
- క. చలుపునెడ శ్రాద్ధతర్పణ, ములు పితరుల కూరమాసమున నెవఁ డె నక
దులసీచ్ఛాయను వానికి, గలుగు దివము పితరు లొందుకతమునఁ దృప్తి.
- గీ. ఆమలకవృక్షములమునందు హరికి, గొలిపి సుతృప్తి చిత్రాన్నములను నూర్జ
మునను భుజింపఁజేసి పులను దాను, బంధుయు క్తింబుగను భుజింపఁగవలయు. 581
- క. ఒనరించిన ధాత్రీచ్ఛా, యను బితరుల కూరమాసమందు శ్రాద్ధం
బును దర్పణమును బొందుదు, రనవధికం బైనతృప్తి నాతవిశిష్టరుల్.
- క. ఆమలకపత్రఫలముల, దామోదరపూజ సేయఁదగు నూర్జమునక
క్షేమముల నొంద వివాహర, ధామములందును మనోరథము గలవారల్.
- క. ఒనరించినయెడ శ్రాద్ధం, ఒనను బుర్రాణప్రవక్త భోజన మూర్జం
బున శ్రాద్ధపితృగణంబున, కొనగూడును దృప్తి నాల్గుయుగములవఱకు.
- క. ఒనరించిన ధాత్రీపూ, జను గార్తికమాసమందు సంప్రాప్తించుక
మనుజులకు సర్వహాగము, లను గావించినమహాఫలము సులభముగ.
- గీ. చలుపునెడలను బౌర్వణశ్రాద్ధ మూర్జ, మాసమున దర్శమందు సంవత్సరంబు
వఱకుఁ బితరులు తర్పితస్వాంతు లగుచు, వరము లిడుచుండెదరు నిజవంశజులకు. 586
- గీ. కార్తికేయ ప్రబుద్ధుఁడు గాకమున్నె, యద్యుతుఁడు మేలుకొల్పి క్షీరాబ్ధినుతిను
గార్తికంబునఁ బూజించుఘనునియింట, నుండు నావత్సరముఁ బాయకుండ లక్ష్మి.
- క. గోవర్ధనార్చనంబును, గావించినయెడలఁ గార్తికంబున నిచ్చుక
గోవిందుఁడు రాజ్యంబును, గోవులఁ బుత్రులను బంధుకోటల నెల్లక.
- నీ. కార్తికశుక్ల పక్షంబునఁ బ్రతిపది, నంబున రాత్రికాలంబునందు
జూదమాడవలయు జూదంబున జయంబు, గలవారి కాయెడను గలుగు జయము
సలుపుచుండఁగ నేను శర్వాణియును ద్యూత, కార్యంబు నొకకార్తికంబునందుఁ
గొలిచి గోరూపంబుఁ గొన్నలక్ష్మిని నాకు, డెలియకుండఁగ నాడు గెలిచె గౌరి
- గీ. యదిమొదలుకొని నాకు భయంబు గలుగ, దాయె నెందును గూడ నాయబ్ద మెల్ల
నప్పుడె కపాలమును దాల్చి యవని నెల్లఁ, దిరుగి నే నేగ సుఖముండె గిరిజ యింట.
- క. బలిపూజాదీప్తోత్సవ, ములు నీరాజనవిధానమును నూర్జమునక
బలిపెడివారలయిండ్లను, నెలకొని యొకయేడు పద్మనిలయ వసించుక.

- గీ. కాంతి కంబుచయము నత్తవ్రతంబు, నానిరించెన్మృత్యుత్థికిఁ బ్రభవనించుఁ
గల్పకోటిసహస్రంబు గడమవఱకు, సంసరణుల దైత్యునివనిచుండును. 591
- క. బలిచక్రవర్తికొఱకై, నలిపెడిదానములు హరి సంతోషముగాఁ
గొలుపుచు గాన నటయ, శలమును గర్తల కొనసాగుఁ బరలోకమునకె. 592
- క. హరి బలివలనను గైకొని, ధర యెల్లను మరల సరినిదానగిరిమఁ
చెరువోడి యిచ్చె నెవ, త్సరిమున కొడిచినన సేల భగ నాతనికికె. 593
- క. అదివనము కౌముది యని, సుడిచిలో భ్రాతృ నొంపె విగలా గురలా
ప్లవరంబు మగట నెలక, నాదిరి పాత్రోను గాన నానామమునకె. 594
- క. జను లెల్లరు నాదినమున, నొరి పంపలయు బలిమఁ బ్రసన్నమును న
ట్లనరింపకున్న భ్రంశం, బాని బొందు దదీయకర్మములు సకలములుకె. 595
- గీ. కౌముదీదినమందు దుఃఖమున నెన్ని, వర్ష మంతయు నుఖములు వాడఁ
గౌముదీదినమున దుష్టి గలిగి యన్న, వర్ష మాతయు సంతోషి వాఁడు పండు. 596
- వ. కౌముదీతిథి విష్ణుప్రీతికరం బగుటచే వైష్ణవ యనియును దాననపరిపాలితం బగుటచే
దానవి యనియును బ్రసిద్ధి గాడెను.
- గీ. కాశమయముగఁ జేసి కాంతిమున, మార్గపాలిని గట్టి స్తంభమునఁగాని
తరువునఁగాని పూజించి దానినెడల, బ్రజలను బశువులకును రావు రుజలు. 597
- గీ. వృత్రుని వధించుటను జనియించివట్టి, బ్రహ్మహత్యను వజ్ర వజ్రమున నఱకె
నాటుఖండంబులుగనె మనోగ్రహమున, బూర్వ మాఖండపట్ట మమృతము గాఁగ. 598
- వ. శ్రావణభాద్రపదశ్చాయుజశ్చాంతిశుక్లద్వితీయా దినంబులందు నదీవృక్షనారీభూషణి
భూణహంబులందుం జొచ్చె. దానంజేసి నకులకుఁ బ్రావృష్టంబును వృక్షంబులకు
నిర్వాసమలంబును స్త్రీలకు రజోమలంబును భూమి కప్టాంగుశపర్యంతాపవిత్రతా
మలంబును వశిష్ట మషీనులంబును భూణహంబులకు సంగమలంబును నేర్పడియె.
శ్రావణశుక్ల ద్వితీయకుఁ గలుష యనియును భాద్రపదశుక్ల ద్వితీయకు నిర్మల యని
యును నాశ్వయుజశుక్ల ద్వితీయకుఁ బ్రేతసంచార యనియును గాంతిశుక్ల ద్వితీయకు
యామ్య యనియును నామంబులు గలిగె. కాంతిశుక్ల ద్వితీయ యమప్రియ యగుటచే
యామ్య యయ్యె. దానంజేసి దీనికి యమద్వితీయ యనువిఖ్యాతీయం గలిగె. యమ
ద్వితీయయందుఁ బూర్వాష్టంబున నర్కదాస్నానంబు గావించి యమునిఁ బూజించు
వారలు యమలోకంబును దర్శింపకుందురు. యమప్రసాదంబున నరకగతం బగుస్వపితృ
గణంబునకు విముక్తియుం జేకూరు. 600
- గీ. యమునచే నాత్మగృహమున నామ్యనాఁడు, యముఁడుభోజితుండై మహాహ్లాదమొదవ
నాయమకు వస్త్రఫలభూషణాదు లొసఁగి, సకలసుఖముల నొందె వత్సరమువఱకు. 601
- గీ. ఆకతిన నిజసోదరీహస్తదత్త, మైనయన్నంబు భుజించి యామ్యనాఁడు
సత్కరించిన నామెను సకలజనులు, పంపదుదురు సౌఖ్యముల నబ్ధపూర్తివఱకు. 602

- క. గిలుగివు ప్రహరిలహంబుల, గిలుగిను రెప్పభయము సొలకెవ్వఁగములున్
గిలుగిను మృత్యువంబున, జరిపిన భాసీప్రకృత్యయఁగఁజమున్. 603
- ఆ. కార్తికేయ కార్తికము వత్సరివ్రతి, చులు సమాప్తి నొందుముఖ్యవశము
గాన ధేమకాంక్షిగలవారి లెవరును, గడనజనుక కార్తికవ్రతులు. 604
- క. ఇది మోక్షద మగుశాస్త్రము, చిదితిం బొనరించినాడ విశదంబుగ నీ
మది నుంచుకొనుము నాస్తిక, నదవములకు సెక్కనీయసల చెప్ప జేసిన్. 605
- క. విని కార్తికమాహాత్మ్యం, బును విప్రునివలన నూర్జమున వాచకనిక
దనిపినయెడ సత్కారం, బున సఖిలామరులు దృష్టి పొందుదు చెడలన్. 606
- ఆ. వాచకార్చనంబె వాసుదేవార్చన, మరెడల ల్పిస్తే నొంద చచ్చుతుండు
త్పత్తి నొందు వాసుదేవనకను వాచ, హికు భేదలవము గూడ లేదు. 607
- వ. కృష్ణవస్త్రపరివేష్టితంబును ఖడ్గహస్తంబును రక్తపుష్పకృతావీణంబును స్వర్ణకుండల
మండితంబును లోహదంష్ట్రంబును భీషణంబును నగుసువర్ణపాత్రప్రతిమను దిలప్రసం
బునం దుంచి ధర్మరాజనామంబులచే బూజించి గృహీతకుసుమాంజలి యై ధర్మ
ప్రీతికరంబుగా బ్రాహ్మణున కొనంగి వ్రతపూర్తి గావింపవలయు. 608
- క. అని నుడువుటయును మణ్ముఖు, డనవధికానంద మొదవ నాంతరమందున్
బొనరించి నమస్కారం, బును హరునకుఁ జనియె సురసమూహముతోడన్. 609
- ఆ. ఒక్క నాడు గౌరి ముక్కంటి దరి జేరి, ప్రాణనాథ శ్రేష్ఠభక్తి యేదొ
చెపుము నాకు నాఁగి శివుఁ డాత్మలోపల, నెనయ సంప్రహర్ష విట్టు లనియె. 610

—: నా నా భక్తి వ్యరూప కథనము —

- సీ కలికి చెప్పెద విను ఫలమూలజలహవి, రశనుఁ డై కాలత్రయంబునందుఁ
గాంచుచుటయు వాసుదేవునిపూజను, హరిఁ జేయుటయు నాత్మార్పణంబు
తల్లీనచిత్తుఁ డై యుల్లసిల్లుటయును, బరగును సాత్త్వికభక్తి నాఁగ
సేవింప నిష్ఠారసిది కై మారి నది, పరగును రాజసభక్తి యనఁగ
గీ. పరులహింసంపఁ గాని దంభమునఁ గాని, జలరుహాక్షునిపూజను జలిపె నేని
పరగు నయ్యది తామసభక్తి నాఁగ, భక్తిసాధ్యంబు గాని దేవనియు లేదు. 611
- వ. సాత్త్వికభక్తి యుత్తమంబు. రాజసభక్తి మధ్యమంబు. తామసభక్తి కనిష్ఠంబు. 612
- ఆ. భక్తి లేనివాడు పతితాఖిలామర్షయు, డయ్యు గర్హనిష్ఠుఁ డయ్యు వేద
బాహ్యుడుగను గర్హబాహ్యుండుగను జెప్ప, బడియె సూక్ష్మధర్మపరులచేత. 613
- క. అమరులు ధేమము నిత్తురు, శమధను లొనఁగుదురు శుభము శాంతిని వితిరుల్
సమకూర్తురు సంతతమును, గమలాక్షునియందు భక్తిగలవారలకున్. 614
- క. నళినాక్షపాదభక్తుల, నిలయంబులయందు లక్ష్మి నిలుచు స్థిరముగన్
నిలుచును గ్రహంబులును శుభ, ఫలప్రదాయకము లగుచుఁ బ్రతిపదమందున్. 615

- క. కరుణాంగలకాశీపు, మృతనై మిషములు స్రవణ గిరి పులుసు గిరి
సరిదాదిపుణ్యసమీలును, హరిపదసేవకి లమేనులగు పసి చుంఁ. 616
- గీ. అవనినురు డైన త్రిత్రియుం డైన వై శ్వుర, డైనను బాహుగ్య ముం డైన నాగస్సం డైన
నతివ డైనను, నెన డైన నమ్యతాంఘ్రి, జలజములు నామ్మి లోలదిన గుండు ముక్తి. 617
- సీ. పతినిబోలెను బలివ్రత తనూఁగపేషీ, తనయునిబాలె లోభి సుముఁగోలె
ఘనమునుబాలెఁ గాతము పరిఁముఁగోలె, భీరువు దృఢముఁగోలె నీరెఁగోలె
దూరదేశస్థుం ఁగారంగుఁబోలె, బ్రహ్మవిద్యనుబోలె బ్రహ్మోక్తి
చండబిచ్చిబోలె జక్రివాకిఁబలు, హాసలు మానసప్రాదము గోలె 618
- గీ. భ్రమరములు పుష్పమునుబోలె దినిరగత్రుండు
దీపమునుబోలె సింహంబు ద్విపముఁబోలె
శ్రమనిష్ఠిడితుండు శ్రాంతిఁబోలె
సంతతంబును హరిని భావెంతు నేను. 619
- గీ. కలుగు హరిభక్తి సాధుసంగమున జగద్ర, కాంతిహిమరస్మిరితయోగివసు జలము
భానుకరసూర్యకాంతసవర్కమునను, జ్వలనమును నుద్భవించెడి నెఁడును. 620
- క. హిమకరమయాఖసంప, ర్కమునను నీలోత్పలము స్రకాశింఁచెడిచిం
దమును హరిభక్తిచేతను, సమధికిదీప్తిని వహించు శ్వపమం డేని. 621
- ఆ. ఎట్టిభావమునను నేని స్మరించిన, హరిని బరిమపదము నందఁగలుగు
జారబుద్ధిచేత శార్ఙ్గిని స్మరియించి, కొనిరి విష్ణుపదము గోపసతులు. 622
- ఆ. ధనముచేత నైన దానాబుచే నైన, బుద్ధిచేత నైన వృద్ధిచేత
నైన బడయలేరు హరిసన్నిధానంబు, నొక్కభక్తిచేత నొందినట్లు. 623
- ఆ. కలిసియున్న ఊరజలములలో హంస, మాని జలము ఊర మానినట్లు
సర్వధర్మములను సంపూర్ణముగ వీడి, భక్తిసుధను గ్రోలు ముక్తికాంక్షి. 624
- క. అమృతము గ్రోలియు దుఃఖము, నమరులు పొందుచునెయుండి రమ్యతపదభ
క్త్యమృతమును గ్రోలియుండిన, సమకూరునె దుఃఖలవము శక్రాదులకు. 625
- గీ. విష్ణుభక్తిని విడనాడి వేఱుమార్గ, మునను ముక్తిని సాధింపఁ బూనువారు
వదలి పాత్రంబు తోయంబు వస్త్రమునను, నిలువఁగ శ్రమంబు నొందెడినిపుణమతుల. 626
- క. జలనిధి నీదఁగ హస్తం, బులతో యత్నంబు నేయుమూర్తుల భవము
జలజాక్షుభక్తిభిన్నం, బు లగుపథంబులను గడవఁ బూనెడివారల్. 627
- క. అనలము స్వల్పం బైనను, వన మంతయుఁ గాల్చివై చువడువున దగ్ధం
బొనరించు వియం కైనను, వనజాక్షునిభక్తి పాపవర్గము నెల్ల. 628
- ఆ. కలిగె నాకు పాంథ గాఢంబుగను విష్ణు, పాదభక్తిపై ని బంకజాక్షి
మేరుభాభరంబుఁడ నిర్ధనునకు, నిచ్చ గలిగినట్లు లేమిచెప్ప. 629

- ఆ. శలసహస్రకోటిసంఖ్యాకు లగువారు, విష్ణుభక్తిఁ గూర్చి వినిన నందు
భక్తుఁ డొకఁడే తేలుఁ బద్మాక్షి శతజన్మ, పక్ష్యభక్తిపూర్ణ భావుఁ డగుట. 629
- క. పరులకు బుద్ధిం జెప్పెడి, నరులుందు రనేకు లట్టిసరకోటులలోఁ
బరులకుఁ జెప్పినయ న్నూ, చరిందువాఁడొకఁడ యందు త్మోచక్రమునక.
- గీ. నడుచుచున్నను గనుచున్న నుడువుచున్న, సలిలమును గొనిపోయెడిజనునిమనము
ఘటముననె నిల్పుగతి నుండఁ గదలఁపండ, శ్రీధరునియాడ భక్తునిచిత్తవృత్తి. 631
- గీ. ఇంచుకొంచుక హరిభక్తి నెక్కఁజేయు, చున్న బోధకుఁ డాచించుచుండు శ్రోతి
బెల్లమును గొంచెముగఁ దల్లి పెట్టుచున్న, మరగి కాంక్షించు బాలుఁడు మరల మరల.
- గీ. కర్మబద్ధుఁడు గాఁడు భాస్కరుఁడువోలె, సర్వగతుఁ డయ్యు హరినామసాధనుండు
నుడివి నారాయణపదంబు కొడుకుపేరఁ, బడయఁడె యజ్ఞామిరుండు ముక్తి బాపి యైన.
- గీ. తోయమున నివసించు దర్దరము కాన, నమునఁ దిగెడిచందరీకముచు పూణ
శక్తిచే గంధము గ్రహించుచందమునను, భక్తుఁడు గ్రహించు శార్ఙ్గని భక్తిచేత.
- గీ. మోయుచున్నను నిజప్రపంచమునె యుష్ట, మగురుకర్పూరభారంబు నందులోని
గంధమును మూరుకొనలేనికరణి నాత్మ, గతుని శౌరి నభక్తుఁడు గానలేడు. 635
- గీ. తెలియక యభక్తు లాత్మసంస్థితుని హరిని, గొలుచుచుందురు తాలుఁజప్పలును వితగ
నెఱుంగక స్వనాభిగత మైనమృగమదంబుఁ, దరువులను మూరుకొనుమృగతేతులువోలె.
- గీ. చలువునెడ మూర జనులకు సమపదేశ, మెట్లు వైయర్థ్య మొందునొ యట్లై వర్ణ
మగుఁ బ్రబోధంబు చేసిన నన్యభక్త, జనములకు విష్ణుభక్తిప్రశస్తమహిమ. 637
- గీ. పాలు వోసినయెడలను వ్యాళములకుఁ, బరిణమించునొ యేరీతి గరళముగను
నట్లై నా స్థికులకుఁ జేయనట్టివిష్ణు, భక్తిబోధంబు విమతిగాఁ బరిణమించు. 638
- గీ. కానలేరు బహిర్ముఖు లై నవార, లాత్మదేహస్థితుం డై నవారిని నేత్ర
హీను లగువారు దీపము నేవిధమున, నేరొ కనుంగొనంగ నుండినను నెదుట. 639
- గీ. మలముచే దర్పణంబు ధూమంబుచేత, నన్ని యుల్బంబుచే గిర్భ మావృతంబు
లై నవడువున నుండె దేహంబునంద, మాయచే నావృతం డయి మాధవుండు. 640
- క. ఆమాయ నుడిపి హరిఁ గను, సామర్థ్యము విష్ణుపాదసరసిజభక్త
గ్రామణికిఁ దప్ప నన్యున, కేమాత్రము గూడఁ గలుగఁ దెట్టిం డై నక. 641
- గీ. జంగమసావరాత్మకజగములందు, సంతటను నిండి యుండె నారాయణుండు
పాలలో నుండునాజ్యంబుపగిదిఁ దిలల, యందు నుండెడితె లంబుచందమునను. 642
- క. వరజజముఖసురగణ మె, ల్లను బ్రోతం బగుచు నుండు లక్ష్మీపతిమే
నను సతతంబును సూత్రము, నను గ్రువ్వంబడినమణిగణంబులువోలెక. 643
- క. వనజదళీక్షణ కావంత, బున నుండినవహ్నిమధనమునఁ గనఁబడుచా
యను-భ్యాసంబునఁ గనఁబడు, దనుమధ్యగూ డై నశైలి తనధారులకుక.

- గీ. ఒక్కవిష్ణువె యాదిలో నుండి వాని, వలన బ్రాహ్మర్షియెచె విశ్వంబు లెల్ల
నొక్కదీప్తివె యాదిలో నుండి చాని, వలన దీపసహస్రముల్ గలిగియున్నా. 645
- క. నానాహంబులచే, గానంబకు హరియె ముజ్జగింబులయంచున్
భావం డనేకాకృతులను, గానంబడునట్లు సెలవిఘటనలయలొనన్. 646
- క. జలసంయోగవశంబున, గలిగించెడునట్లు వృక్షగణమును ధాత్రీ
తలము జనింపజేయున్, జలజాత్యుండు ప్రసిద్ధిగొనవశమున జగఁబులన్. 647
- ఆ. మశకగిర్భమందు మాతంగగిర్భము, సంచు మనుజగిర్భమందు దేవ
గిర్భమందు నుండుఁ గమలాక్షుఁ డాధ్యక్ష, మల్పతయును లీనికొల్పి యగుట. 648
- ఆ. అతఁడె యాత్మ యనిన నాతఁడె పరమాత్మ, యనిన బ్రహ్మ మనిన సతఁడె జీవుఁ
డనిన సతఁడె సచ్చిదానందములు నాఁగ, సతఁడె నేను గూడ సతఁడె చూచె. 649
- క. హరి తప్ప నితర మేమియు, జరాచరములందు లేదు చర్చింపఁగ నా
పరమాత్మయె చిత్రంబుగ, హరియించు సృజించుఁ బెంచు సఖిలజగములన్. 650
- గీ. నామరూపవిభేదసందర్శనమున, బహువిధంబుల నజ్ఞులు హుళిచుందు
రంతె కాని విమర్శించి యరసికొనిన, దృశ్యమానప్రపంచంబు లెల్ల హరియె. 651
- ఆ. బుట్టబొమ్మలోన బురుషుండు లేకన్న, స్వామి పడనొ యట్ల యీశ్వర
మాత్మ లేనియెడల నప్పుడె పడిపోవు, దాన నడుపువాఁడు తాన చూచె. 652
- గీ. ఘటములందు నభం బుండుకరణి నుండు, సకలదేహంబులందును శార్జి భగ్న
మైనను ఘటంబులు నభంబు పోనిపగిడి, బోయినను విగ్రహంబులు పోడు శార్జి. 653
- క. కనకవికారం బెల్లను, ననలంబున బూర్వరూప మందినచందం
బున భక్తిచేత జీవుండు, తనప్రాక్తనరూప మొంది తాను వెలుంగున్. 654
- క. హరిభిన్నుని గను జీవుని, నర సడిమూఢులు వలాహకావృత మగుచా
స్మరబింబంబును దేజో, విరహితముగ నెంచుదుర్వివేకుల చూచే. 655
- ఆ. అత్మ నిర్వికల్పుఁ డాకారవర్జితుఁ డతనివలన బుట్టె నాకసంబు
దాన గల్గె మారుతము దాన వీతిహా, త్రంబు వృష్టె గలిగె దాన జలము. 656
- ఆ. ఆజలంబునందు నావిర్భవించె హి, రణ్యగర్భుఁ డగువిరా ట్రాకండు
పొడమె వానినాభిపుష్కరంబునను బ్ర, హృదకోటు లద్భుతావహముగ. 657
- క. కాపున సర్వంబునకున్, గోవిందుండె మూల మని కనంగొన్నట్లె యగున్.
గోవిందభక్తి దాననె, జీవునకు స్వరూపసిద్ధి జెందంగలుగున్. 658
- ఆ. అట్టిభక్తి గలుగ నగు సాధనంబు సా, కారుఁ డై నదానవారినేవ
ష్టు లేకయున్న బై కేగ సాధ్యంబు, గాదు చూచె యెట్టిఘనున కేని. 659
- గీ. కర్మబీజానుగుణముగఁ గలిగె నిట్టి, బ్రహ్మసర్గంబు దాననె బయలుపెడతె
సర్వలోకంబులును, గర్భభక్తి నుడువ, సాధనము భక్తియె నమ స్త్యంభులగు. 660

- గీ. కర్మపాశంబుచేతను గట్టువడిన, జంతువు లవిద్యచేతను స్వస్వరూప
మెఱుంగఁజాలక పడియుందు రెపుడు గూడ, జన్మమృత్యువరలపరానంకటమున. 661
- క. వర్ణోచితకర్మములు భ, వార్షికతారకము లగుట నవియు నవిద్యో
త్తీర్ణతకు సాధనములుగ, నిర్ణీతము లయ్యె సర్వనిగమములందుక. 662
- ఆ. మనసె కారణంబు మంచికి జెడకు, మోక్షమునకు బుధమునకుఁ గూడ
దాన దేహి యైనవాని కెల్ల మనంబె, శత్రు వైన మఱియు మిత్రుఁ డైన. 663
- క. మనముననె చెడిరి కొందఱు, మనముననే బాగుపడిరి మఱిగొందఱు గా
వున మనము నెట్టిమార్గం, బున నడిపిన నట్టిమార్గమున నది నడచుక. 664
- ఆ. మనము భక్తినిష్ఠ మొనరించి యాకల్ప, మొనరిచినను గర్మమును నరుండు
కర్మలేపభాగి గాఁ డంబులిప్తంబు, గాక యుండునట్లు కమలదళము. 665
- గీ. అగ్నియం దుంపఁబడినట్టి యగ్నివోలే, జలమునం దుంపఁబడినట్టిజలమువోలే
నాత్మవిజ్ఞానమున జీవుఁ డాత్మలోన, నైక్యమును జెందు నెడ శూన్య మగు జగఁబు. 666
- క. కనఁగలుగునొ జన్మాంతర, మునయం దప్రాంగయోగములచే నెవని
గనఁజాలు నొక్కజన్మము, ననె భక్తుఁడు భక్తి నై పుణంబున నతనిక. 667
- క. తనకేల నున్నకంకణ, మును జూచికొనంగి ముకురమును వెదకెడి మూ
ర్ఖునిచాయ జడుఁడు దిరుగుక, దనలోఁ గలహరిని గాంచ భాత్రిని నెల్లక. 668
- క. ఆకృతిశూన్యం డెవ్వఁడొ, సాకారుండతఁడె కాన సాకారుని నా
లోకించినపక్షమున ని, రాకారుఁడు గోచరించు నపుడె స్వయముగక. 669
- గీ. హరిని స్మరియించు చుండెడితరుణముందు, గనుల హరాంబుకణమును దనువునందుఁ
బులకలును గ్రమ్ముభక్తుఁడు పొందు ముక్తి, విష్ణుకరుణోదితాత్మవివేకు డగుచు. 670
- గీ. హరిని స్మరియించుటను మానసాఘములును, హరిని గీర్తించుటను వాచికాఘములును
హరిని బూజించుటను గాయికాఘములును, క్షీణ మగుటను భక్తుఁడు చెందు ముక్తి. 671
- క. వర్ణములును నాశ్రమములు, వర్ణాశ్రమధర్మములును వనజభవునిచే
నిర్ణీతము లగుటను నా, నిర్ణయమును దగదు భక్తినిష్ఠుఁడు దాటక. 672
- క. నిజధర్మము విడనాడక, భజింపక యన్యధర్మపథమును భక్తుల్
భజింప నొప్పు శార్ఙ్గిని, నిజధర్మమునందె మేలు నిధనం బైనక. 673
- వ. స్వధర్మాగతం ఒగుద్రవ్యంబు శుక్లద్రవ్యం బని చెప్పంబడియె. శుక్లద్రవ్యంబుచే
జేయబడుదానంబు స్వల్పం బైనను మహాపుణ్యంబు నొసంగు. అధర్మాగతం బగు
ద్రవ్యంబు మలినద్రవ్యంబు. దానం జేయంబడుదానంబు మరకప్రదంబు. 674
- క. ఒనరించిన నిహలోకం, బువఁ గర్మము పశ్యలోకమునఁ గర్మఫలం
బున నెఱఁభవించువలయును, దనుభూతుల దానిఁ గడవఁదప్పనికతనక. 675

- గీ. పుణ్యకీర్తముచేతను బాహముసుఖము, దురితకర్మముచేతను దుఃఖ మొదిపు
లేదు పాపాత్ములకు సుఖలేశ మేని, దుఃఖలన మేని పుణ్యనంత్రులకు లేదు. 676
- సీ. ఒంధించి త్రాళ్లచే బ్రవగంబులను ద్రిప్పు, చుండెడిసూత్రధారులను
గర్మపాశంబుల గట్టి ప్రాణుల నెల్ల, సర్వేశ్వరుడు త్రిప్పు సగరితమును
బ్రహ్మాదులును గర్మబద్ధులై తా మొన, రించుచుండిరి స్వస్వృత్యములను
వీ రని వా రని వివరింపగా నేల, కిర్మబద్ధములు లోకంబు లెల్ల.
- గీ. గడకు నీ కొక్కమాట నే నుచువువాడె, నిది రిహస్యము చెప్పకు మెవ్వరిని
నట్టికర్మంబు మాపు చేయంగగలది, విష్ణునామంబుకింతును వేళు శేదు. 677
- సీ. కొండలు దేవతాబృందంబు గొండలు, మణులను గొండలు మంత్రములను
గొండలు గ్రహముల గొండ ఊషధుల గొం, దలు సాహసమును గొండలు బలంబు
గొండలు ఋద్యమమును గొండలు ధృతిని గొం, దలు పరాక్రమము గొండలు సయంబు
గొండలు బుద్ధిని గొండలు సిద్ధిని, నుతిచేయు చుండు రిద్యుతము గాఁగ
- గీ. నేనుమాత్రము కర్మమునే నుతింతు, నన్నిటికిఁ గూడ మూల మై యున్నకలన
మశక మగు గర్మముననె సామజము గూడఁ, గరి యగును మశకంబును గర్మముననె.
- గీ. బాహ్యమందు సమస్తంబు బరిహరించి, మనసులోపల వాంఛలు మానకన్న
వాడు పాపంబు చేసినవాడె కాన, వ్యర్థములు వాడు చేయుకార్యంబు లెల్ల. 679
- గీ. చలుపుచును బాహ్యమందుఁ గర్మముల నెల్ల, మనసులోపల వాంఛలు మానె నేని
యతనిత్యాగంబు మధ్యమత్యాగ మగుటఁ, బడయఁజాలఁడు తత్పుణ్యఫలము వాడు.
- గీ. బాహ్యమున గర్మములును నాభ్యంతరమున, వాంఛలును ద్యుతించినవానిత్యాగ
ముత్రమము దుర్లభం బది యోగులకును, వాడె భక్తుడు ముక్తుడు వాడె చూపె.
- గీ. కష్టములచేతగాని యాగ్రహముచేతఁ, గాని కామింపఁబడినత్యాగంబు మధ్య
మంబు దానను ద్యాగిఫలంబు లేదు, రాగి యగుఁగాని యాతఁడు త్యాగి గాడు.
- గీ. అభ్యసించుచు యోగంబు సంతరాయ, నిహతుఁ డగునేని మరల జన్మించి యోగి
కులమునం గాని సిరిగలనిలయమందుఁ, గాని యాతఁడు తత్సిద్ధి గాంచగలుగు. 683
- గీ. కర్మమయ మగుయజ్ఞంబు కర్మనాశ, కరము గానేర దెప్పుడును గడుగఁగలదె
కర్దమము కర్దమమును రక్తమును రక్త, మెంత తలక్రిందు లైనను నెన్నఁ డేని.
- గీ. సార్వభౌమసుఖంబుతో స్వర్గసుఖము, సాటి చేయంగవచ్చు నశాశ్వతంబు
గాన నాసౌఖ్యమును గోర నేను నిత్య, మైనమాధవభక్తిసౌఖ్యమును దప్ప. 685
- గీ. గర్భ మనియెడినరకలోకమున నుండ, గడగడవడంకు చుండు నెప్పుడును నేను
మద్భయంబును దీర్చి సమర్థ మైన, దొక్కహరిభక్తి దప్ప వే టొండు లేదు. 686
- గీ. భౌరికామయతం బై నబుద్ధి విష్ణు, భక్తిని జయింపలే దెంతశక్తి యున్న
రాలు లోహంబుచేతను బ్రద్ధ లగును, గాని రత్నంబు భిన్నంబు గాదు చూపె. 687

- ఆ. విష్ణునేవకలను విడనాడి శమనుండు, సకలజంతువులను సంహరించు
బకము దద్దురాదిపాదశ్చరంబుల, విడిచి మ్రొంగునట్లు వివిధకృముల. 688
- గీ. వ్యాధునకు ముక్తి నొసంగినవాఁడు కుబ్జ, నుదరించినవాఁడు నర్మదధిండు
బద్ధకంఠాఁడు డగుచును భక్తజనుల, నోముటకు దీక్షతోడఁ దా నున్నకతన. 689
- క. అని పలుకుచు రోమాంచము, తెనయంగను మేన లోన నేకాగ్రత్వం
బాసరంగ నిశ్చేష్టత్వం, బున నుంటయుఁ జూచి గౌరి ముద మొదవంగఁ. 690
- వ. మహేశ్వరుండు బహిర్ముఖుం డగునంతవఱకును నిరీక్షించి యుండి యచంతరం బారని
కి ట్లనియె. 691
- గీ. అచ్యుతుండు జంబూద్వీపమందు నెన్ని, తీరములుగ వసించె నేతీర మందు
నుత్తమమె తెల్పుము వినంగ నుద్భవించె, నిచ్చ యన నీశ్వరుం డామె కీటు లనియె.
- క. జలజాక్షి సప్తలోకం, బులు గూడ హరిన్వరూపముల యైనను నేఁ
డెలిపెదను గొన్నితీరం, బుల నడుగుట నీవు లోకమును గరుణింపఁ. 693

—: విష్ణుతీర్థనామకథనము —

- వ. పుష్కరతీరంబును వారాణసీతీత్రంబును నైమిషతీత్రంబును బ్రయాగతీరంబును
మానసతీరంబును విశ్వకాయతీరంబును సోమేశ్వరతీరంబును మదోల్కటతీరంబును
రథచైత్రతీరంబును గాన్ధకుబతీరంబును గపాలమోహనతీరంబును మలయజతీరంబును
గుబ్బామృతతీరంబును కేదారతీరంబును హిమవత్ప్రవృత్తంబున బాహ్యతీరంబును గోకర్ణం
బున గోపకతీరంబును హిమాద్రియందు స్థానేశ్వరతీరంబును బిల్వకంబున బిల్వపత్రక
తీరంబును శ్రీశైలంబున మాధవతీరంబును భద్రేశ్వరంబున భద్రతీరంబును వారాహం
బున విజయతీరంబును వైష్ణవగిరియందు వైష్ణవతీరంబును రుద్రకోటగిరియందు కౌద్ర
తీరంబును గాలంజరగిరియందు బైత్ర్యతీరంబును గంపిలంబున గాంఠిలతీరంబును ముకు
టంబున గోటకతీరంబును గల్లికయందు సాలగ్రామతీరంబును సర్వదయందు శివతీరం
బును మాయయందు విశ్వరూపతీరంబును నుత్పలాక్షంబున సహస్రాక్షతీరంబును రైవ
తకగిరియందు జాతతీరంబును గయయందు చిత్రతీరవిష్ణుపాదతీరంబులును విపాశయందు
విపాపతీరంబును బుండ్రవర్ధనమందు బాటలతీరంబును సుపార్శ్వంబునందు నారాయణ
తీరంబును ద్రికూటంబునందు విష్ణుమందిరతీరంబును విపులంబున విపులతీరంబును మల
యోచలంబున గళ్యాణతీరంబును గోటితీరంబున గౌరవతీరంబును గుబ్బాంకంబున
ద్రిసంధ్యతీరంబును గంగాద్వారంబున హరిప్రియతీరంబును వింధ్యప్రదేశంబున శైలతీరం
బును బదరియందు సారస్వతతీరంబును గాళిందియందు గాలరూపతీరంబును సహ్యాద్రి
యందు సాహ్యాకతీరంబును జంధ్రతీత్రంబున జాంధ్రతీరంబును యమునయందు మృగ
తీరంబును గరవీరంబునందు గురుతీరంబును వినాయకపర్వతంబున నుమాతీరంబును
భాస్కరతీత్రంబున నారోగ్యతీరంబును మహాకాలంబున మహేశ్వరతీరంబును వింధ్యకంధ

రంబున నమృతతీర్థంబును మంజుషంబును విశ్వరూపిణియును నీశ్వరపురంబున స్వాహా తీర్థంబును బ్రచండయందు నైగలేయతీర్థంబును సమంతంబునఁ జూడఁజీర్థంబును బ్రభానతీర్థంబును బుష్కరతీర్థంబును సుస్వతియగు దేవనూత్రతీర్థంబును మహాపద్మంబున మహాలయతీర్థంబును బయోష్ణియును బింగేనైర్వరతీర్థంబును సింహితయందు సింహితాతీర్థంబును సారవంబున రవితీర్థంబును గుప్తాక్షతీర్థంబును గార్జితీర్థంబును శంకరగిరియందు శాంతిరతీర్థంబును సుఖద్రాసింధుసంగమంబున నాస్తిలతీర్థంబును విష్ణు పర్వతంబున గాణపత్యతీర్థంబును జాలంగిరంబున చిన్మయఖిలంబును దారింబును దారక తీర్థంబును దేవదారువనంబున చౌరజ్జతీర్థంబును గార్జీరమంజుషంబును చౌపక-తీర్థంబును హిమాద్రియందు భామహిమత్పుష్పపీఠతీర్థంబులును శిఖాధారంబును శంఖధారక తీర్థంబును బిండంబునందు బిండనతీర్థంబును సిద్ధంబునందు నైఖాననతీర్థంబును నవోద్భవంబునందు చిష్ణుకామతీర్థంబును నుత్తరకూలంబున నెంపనైర్వరతీర్థంబును గుళదీప్తింబును గుళోదకతీర్థంబును హేమకూటంబున మన్మథతీర్థంబును గుమదంబున సత్యవాద్య తీర్థంబును వందతియందు నాశ్వకతీర్థంబును వింధ్యంబునందు నైమాత్రానతీర్థంబును మాయాపురంబున జాతతీర్థంబును మందరంబున గౌతమతీర్థంబును గంధమాదనంబున సుగంధకార్మకతీర్థంబులును గిరిగంబున విశ్వేశ్వరతీర్థంబును జుర్తింబున బ్రహ్మమయ తీర్థంబును జంబూద్వీపంబునందు సుప్రసన్నతీర్థంబులుగాఁ జెప్పఁబడియె.

694

క. ఈతీర్థంబులలోపల, స్నాతుం డై నరుడు విష్ణునందర్శనమున్

బ్రీతిమెయిం జేసినఁ ద, త్పాతకవర్గంబు లెల్ల దగ్ధంబు లగున్.

695

క. అనుదినమును నేతత్తి, ర్థనామములఁ దలచు చున్నఁ బ్రాతస్సాయం

తనవేశలందు నరునకుఁ, గనఁగలుగును విష్ణుపదము కాయీంతమునన్.

696

గీ. కాని యీతీర్థములు సాటిగావు విష్ణు, నామసంకీర్తనమునకు నభివగంధి

మాపు హరినామ ముత్పత్తిమరణములను, బాపముల నెల్లఁ దీర్థముల్ పాఠద్రోలు.

—: వేత్రవతిమాహాత్మ్య కథనము :—

సీ. వినుము వచించెద వేత్రవతీనదీ, మాహాత్మ్యమును నీకు మంజువాణి

వృత్తునిచేతఁ గాంపఁగాఁబడినకూ, పమునుండి యానది బయలుదేఱె

దద్దర్శనమునఁ బాతకము లెల్ల నశించు, దానఁ జేసినస్నానపానములను

సర్వరోగములను శమియించు నం దొన, ర్చినదానమునఁజేసి త్రిదివ మొదలు

గీ. ధర్మణిలో నుండుసర్వతీర్థములు దివము, నందు నివసించునట్టిసర్వామరులును

ఘోరియు బ్రహ్మయు నేను మాయనుచరులును, వేత్రవతియందు నుండుము విడువకుండ.

గీ. అందులో ముగ్గునపుడు రాజ్యమును గోర, రాజ్యము లభించుఁ గోర స్వర్గమును గలుగు

స్వర్గమును ముక్తి గోర ఘోషమును దొరకు, వేత్రవతివంటినది లేదు ధాత్రియందు.

- సీ. మహి నుండే మున్ను చంపకపురంబునను వి, దారుణు డనెడిభూధవుఁ డొకండు
వాఁడు కష్టవ్యాధివలనఁ బీడింపంగఁ, బడుచు దుస్సాంగత్యలముచేతఁ
గావించుచును దుష్టకార్యంబు లెల్ల భం, గము సేయఁచును ధర్మకార్యములకఁ
బెద్దలతోడను బుద్ధి లేకుండంగ, వాదించుచు వితండవాదములను
- గీ. వేఁట యాడంగ నొకనాఁడు విషినమునకు, సరిగి యొకలేడిపై నేనె నాశుగమును
దానిఁ దప్పించుకొని యది దై వికముగఁ, బఱచుచుండంగ నమ్మహిపాలకుండు.
- వ. దానివెంటంబడి బహుదూరంబు పరువెత్తుచుం జని చని తృప్తార్తు డగుట వేత్రవతీ
నదీజలసానంబు గావించి యామృగంబు కానంబడమి నిరాశుఁ డై తిరిగి స్వగృహంబున
కరుడెంచె. 701
- సీ. అంతట నాత్మకుష్టామయంబు నశింప, నతఁడు వొందుచు విస్మయంబు మదినిఁ
దన్నదీజలమును ద్రావుటయే తన, వ్యాధి పోవఁగ హేతు వని గ్రహించి
యదిమొదలుగ భక్తి యామత్తిలగ నందె, యాచరించుచు స్నాన మనుదినంబుఁ
దత్సానినమునఁజేసి తనదుష్టభావ మం, తయు నంతరించి సద్భావ మొదవ
- గీ. ధర్మమార్గంబునం జొచ్చి దానములను, జలుపుచును విష్ణునామసంస్మరణమునను
గడపి జీవిత మెల్లను గట్టకడకు, ముదముతోడను వై కుంఠమునకుఁ జేరె. 702
- గీ. సుగ మెచ్చోటఁ గలుగునొ సాభ్రమతికి, వేత్రవతికిని నచ్చోట వెలయ భక్తి
స్నానదానాదివిధులను జలిపె నేని, జన్మరాహిత్యమును జెందు జనుఁడు దాన. 703
- క. అని నుడువుటయును బాఠ్యతి, విని సుతన మొదవ నాథ వేడుక గలిగెన్
విస సాభ్రమతీమహిమం, బును డెల్పుము నాఁగఁ బురఁగిపుం డి ట్లనియెన్. 704

—: సా భ్రమ తీ మా హా త్మ్య కథ న ము :—

- సీ. మును కశ్యపుఁడు తపోధనులను దర్శింప, నై మిషాటవి కొకనాఁడు చనఁగ
నట నున్నఋషు లెల్ల నతనికిఁ దగినస, త్కారంబు గావించి తాపసేంద్ర
నీవు దత్తుండవు రావింపు మిలకు గం, గను నది సీనామమున వెలుంగు
నని పలుకుటయును గశ్యపుఁ డర్బుద్రాద్రయం, దయుతాబ్దములు తపం బాచరించె
- గీ. నపుడు ప్రత్యక్ష మై యమృహర్షి కేను, వరము నిచ్చెద ననఁగ నప్సరమమతాని
గంగ ని మ్మని కోర నేఁ గనికరించి, విడిచితిని నొక్కఁబటనుండి విబుధునదిని. 705
- క. అంతట దానిం గై కొని, సంతనమునఁ గశ్యపుఁడును జనుదేరఁగ నా
శాంతిధను లెల్ల నమ్ముని, కాంతునిమహిమంబుఁ బొగడి కడకొని యంతన్.
- వ. ఆగంగకుఁ గాశ్యపి యని నామకరణంబు గావించిరి. 707
- ఆ. మును భగీరథుండు ననుఁ గోర గంగను, నతని కిచ్చినాడ నాదియందుఁ
గశ్యపుఁడును విదఘా శాఖియ నతనికి, నిచ్చినాడ వాని కిచ్చినట్ల. 708
- వ. కాశ్యపి కృతార్థుఁడగును గృతవతి యనియును ద్రేతాముగంబున గిరికరి క యనియును

ద్వాపరయుగంబున జందన యనియును గెలియుగంబున నాధ్రమిని యనియును నామంబులు బడసి జగద్వ్రశుని గాంచె. 709

గీ. సాభ్రమతియందు స్నానంబు సలిపె నేని, సకలసాక్షులును సేనాధులు నొందు దానఁ గలుగు హరిప్రసాదంబు దాని, విష్ణుభామంబు ప్రోత్సహి నేని నేని. 710

వ. మాఘమాసంబునఁ బ్రహ్లాదగీర్థింబునఁ బ్రాతఃకాలాదులు పలుస్నానంబువలనను గ్రుత్తికాయోగంబుగలకాత్రిష్టాంశ మోచినందునఁ గావించుగంగాస్నానంబువలనను జేకూర్చులంబు సాభ్రమత్యవగాహంబునఁ బ్రోత్సహిం. 711

ఆ. సకలరోగములను సకలాశుభములను, సాభ్రమతిఁబలంబు సమంబులఁజేయు జగతిలోన నుండుసకలతీర్థములును, దానిలోన మిక్కిలింబు లగుట. 712

వ. సాభ్రమతిఁ బూర్వోత్తరంబునందు యవస్థితుండగు రైఘ్యునిను గోవంశుండును నుశిజుండును భృగువును సుగిరుండును గణ్ధిండును మేధావియును బునర్వసువును వందియును నుత్తరతటంబునందు సుమధువును దత్తాత్రేయుండగు చీర్ధితముండును గౌతముండును గత్యపుండును శ్వేతకేశువును గంధోడుండును బులహుండును దేవ లుండఁడు విశ్వామిత్రుండును భరద్వాజుండును జమదగ్నియును గర్గుడుండును నుద్దాలకుండును దేవశర్మయును ధౌమ్యుండును నాస్తికుండును లోమశుండును నాభికేతువును లోమహర్షుండును నుగ్రశ్రవుండును భార్గవుండును జ్యేష్ఠుండును వాలఖిల్యాదులును దపోనిష్ఠాగరిష్ఠులై నిత్యనివాసంబు గావించురు. శీలకంఠతీర్థంబును నంద్రప్రద తీర్థంబును రుద్రప్రదతీర్థంబును రుద్రమహాలయతీర్థంబును మందాకినియును నవోద్ధయను సాభ్రమతియందు గూఢంబుగాఁ బ్రవహించుదుండు. 713

ఆ. అచటఁ దర్పణంబు నాచరించిన విధి, యతము గాఁగ శ్రాద్ధ మొనరిచినను నుద్ధరింపఁబడుదు రొకకల్పముననుండి, గతులు లేకయుండు పితరు లెల్ల. 714

—: బ్రహ్మచారి తీర్థ మాహాత్మ్యము —

వ. సాభ్రమతియందు బ్రహ్మచర్యంబున బ్రహ్మచారులు ముక్తి నొందుటంజేసి తన్నామంబున బ్రహ్మచారిత్వం బెర్పడియె. అది నాకుఁ బ్రియం బగుట నే నందు బ్రహ్మచారిశనామంబుతోడ లోకహితార్థం బుండి నన్ను నేవించువారలకు రాత్రివేళ యోగి రూపంబున దగ్గనం బిచ్చి సర్వాభీష్టంబుల నెఱవేర్చు చుంటి. మద్దర్శనమాత్రంబున సకలవ్యాధులును సర్వపాతకంబులును నశియించు. బ్రహ్మచారిత్వస్నానంబు నాకత్యంతప్రీతిదాయకంబు. తీర్థరూపంబునం దప్ప నే నచ్చట లింగరూపంబున నుండెడి వాడం గాను. 715

సీ. మును సూర్యవంశసంభూతుండు బ్రహ్మద, త్తుం డనుమేదినీశుం డొకండు తల్లితంబున భూదత్తము గావించుగ, నతనికిఁ బ్రత్యక్ష మైతి నేను

- సమః గోరే నప్పు జానరనాథుః హరిగి, తనసేరః పీఠ మై తనరున్నట్లు
వర విచ్చిటిని నేను వాఁడు కోరియుట్లు, యది దాచి బ్రహ్మదత్తాఖ్య వడసె
గీ. నంతి నాతఁడు సంతోష మావహిల్లు, నలుఁ బ్రతిష్ఠించి గంగాధరాఖ్య నన్నఁ
జనియెఁ దనరాష్ట్రమునకు నాస్థాన మయ్యె, నదియును దదాదిగను చుంట నందు నేని .
వ. బ్రహ్మచారీగంగాధరులను ధ్యానించువాఁడుఁ గవలోకముఁ బడయు. మఱియును.
సీ. పూర్వము రవికులోద్భూతుఁడు రాజభి, ప్లండు నా నొకనృపాలుండు గలుఁడు
వాఁడు గురాత్ముఁడై వర్తింపుచుండె, శారణులుఁ గొలఁతకాలమునకు
జనియించె దదేహమునఁ గుప్తరోగింబు, దానిచే సతఃసతః పుణ్య క్షణు
నొకదినబున దేహ ముజ్జగింపఁగ నెంచి, చనుదెంచి శీఘ్రమ నాభ్రమతీతి
గీ. నందులో ముస్తి యత్థితుం డై కనంగఁ, గానఁబడదాయె గుప్తంబు మేనిమిఁద
నంతి నాతఁడు విస్మయం బంది యచటఁ, దపము గావించి మోక్షపదంబు నొందె.
వ. అది మొదలుగ దానికి రాజభిష్టతీర్థం బనుప్రఖ్యాతియుం గల్గె. 719
సీ. మును భగీరథసంశమున సుదాసుం డను, భూధవుం డొకఁ డుండె భూరిబలుండు
జనియించె నతనికి సాదాసుం డనియెడి, తనయుఁ డొక్కఁడు వాఁడు దైవికముగ
నొకనాఁడు శాపంబు నొంది వసిష్ఠమ, హరి చే దై త్యదేహంబు వడసి
సానినంబు గావించి సాభ్రమతీతోయ, మున దాన శాపవిముక్తి నొందె
గీ. సాభ్రమతివంటితీర్థంబు జగమునందుఁ, గనఁబడదు దక్షిణోదధిగామినిగను
నది విక్షిర వనంబునయందుఁ జొచ్చి, దాని నొనరించి పుణ్యతీర్థముగ నంత. 720

—: విక్షిరతీర్థమాహత్యము :—

- వ. అచ్చట శ్వేత వకుళ హిరణ్మయి హస్తమయి వేత్రవతి సుభద్ర సాభ్రమతి యను
స ప్తపదులు గా నయ్యె. 721
అ. ఆవిక్షిర తీర్థమందు శ్రాద్ధంబును, జలిపె నేని కల్పశతమువలకుఁ
గలుగుఁ బితరులకు నఖండంబుగాఁ దృప్తి, గాణపత్యపదము కర్త కొదవు. 722
అ. సర్వరోగములును శమియించు నొదవును, సర్వసంపదలును సంఘటిల్లు
సర్వసౌఖ్యములును జలిపినఁడెడ సాని, మును విక్షిరతీర్థమున నరుండు. 723

—: శ్వేతతీర్థమాహత్యము :—

- వ. మఱియును శ్వేతానదివలన శ్వేతతీర్థం బేర్పడియె.
క. ఒనరించి శ్వేతతీర్థం, బున సానిం బుడటనుండి మూఁడుదినంబుల
కనిన మహాకాశ్యప్త, వనఘుం డయి భద్రలోక మాతం డొందు. 724
క. శ్వేతానంగమమందుక, స్నాతం డయి పూజ చేసినను విల్యముచే
భూతేశ్వరులకు నిర్గుత, పాతకు డై వాఁడు పొందుఁ బతమపదంబుక. 725

— : అగ్ని తీర్థ మాహాత్మ్యము —

వ. మఱియును వరుణానదివలన జగదనాథునిని గోర్ధం శిర్షాడయె. కియ్యది గణాధి
పతిసానంబు. 727

క. వకుళాసంగమమున ను, తుక్తితను స్నానంబు చేసి చూచినయెడలకొ
వకుళేశ్వరు నతని కొనం, గక తప్పదు నేను మామకసానంబుకొ 728

ఆ. విశ్వదత్తుఁ డనెడివిభుఁ డిందువంశజుం, శొక్తి క డచటఁ జేసి యుగ్రతపము
గాణపత్య మొందె గణపతికృపచేత, దానిమహిమ మెన్నఁ దరము గాదు. 729

వ. గణతీర్థంబునందు నసిష్ఠుండును వామదేవుండును గహోడుండును గాక్షీతికుండును
భరద్వాజుండును నగిరుండును విశ్వమిత్రుండును వామనుండును గణపతిని నేవించి
తపస్సిదిం బడసిరి. 730

గీ. చలిపి వకుళాజలంబున స్నాన మచట, గణపతిని బూజ చేసినఁ గలుగు నాయు
వర్థమునుసంతతియు నువిద్యయునుదేహ, సౌఖ్యమునుశ్రుతియునుమోక్షమును దుదకు.

— : అగ్ని తీర్థ మాహాత్మ్యము —

వ. మఱియును సాభ్రమత్యుత్తరకూలంబున నగ్ని తీర్థంబును దత్తమీఁపంబునఁ బాలేశ్వర
తీర్థంబును నేర్పడియె. అందు మాతృగణపరివేష్టితం బగుచండీశీరంబును జండికేశ్వరుం
డును బాలేశ్వరుండును నుండె. 732

గీ. అగ్ని తీర్థంబునను స్నాన మాచరించి, కాంచునెడలను జాముండికను విశాచ
రూపములు తత్ప్రియు క్తసంతాపములును, దొలగి పరమపదంబు నొందుదురు తుదకు.

క. అక్కడఁ దిలచూర్ణంబునఁ, జక్కఁగఁ బిండములఁ జేసి శ్రాద్ధము వెట్టకొ
మిక్కుటముగఁ దృప్తి గని, చొక్కుచు సోలుచును దివముఁ జొత్తురు పితరుల్.

నీ. మును కుకర్దముఁ డనుజననాథుఁ డొక్కఁడు, పిండారపురమున నుండి జనుల
బాధ వెట్టుచు నిజపరిపాలనంబునఁ, గావించుచును బాతకముల నెల్ల
నొకనాఁడు మరణంబు నొంది స్వకృతదుష్కృత, తంబునఁ బ్రేతరూపంబు వడసి
క్షుత్తిపానలచేత క్షోభంబు నొందుచుఁ, దిరుగుచు నిల నెల్ల దిక్కు లేక

గీ. యొక్కదినమునఁ బ్రాకృత్యయోగమునను, నగ్ని తీర్థంబునకు వచ్చి యటఁ గహోడ
మాని నీక్షించి మొక్కి యాత్మప్రవృత్తి, యంతయును దెల్చి యేడ్వంగ నమ్మవార్చి.

గీ. ఏడ్వకుము రాజ నీపాప మెల్లఁ దొలగె, నభయముగ నిల్చు మని పల్కి యగ్ని తీర్థ
జలము గై కొని వానిపైఁ జల్లె నంత, నాతనికి వచ్చె నిజరూప మద్భుతముగ. 736

గీ. అప్పుడు కపహోడుఁ డతనిచే నగ్ని తీర్థ, మందు శ్రాద్ధంబు చేయింప నతఁడు చేసి
శ్రాద్ధమును ధన్వంతరు జెంది చనియె దివ్య, యానమందు నధిపించి యమరపురికి.

క. అని చల్చుటయును నువ్వు యి, ట్లనియె గుకర్దముండు సేసె నంటివి పుణ్యం
బును భానివర్తమానంబును, వినిపింపుము నాకు నాధ వికడము గాంగకొ. 738

- చ. అనవుడు శంభుఁ డిట్లనియె నంబుజనేత్ర కుకర్దముండు ప్రా
గననమునందు భూసురుఁడు గా నుదయించి స్వధర్మనిష్ఠుఁ డై
జనను భజించుచుచుక బ్రతిదినంబును బ్రాహ్మణులక సవర్ణులక
దనువుచు భోగవాంఛ నిధనంబును బొందుటఁ బట్టె భూవుఁ డై. 739
- గీ. అట్లు భూపాలుఁడుగఁ బుట్టి యతఁడు పూర్వ, పుణ్యఫలముగను నశేషభోగములను
ననుభవించుచు దుష్టుఁ డై యప్పుడొక, రించుటను శాపముల నెల్లఁ బ్రేత యయ్యె.

—: హిరణ్యసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- క. పిదప హిరణ్యాసంగమ, మొదవెను సాభ్రమతి కందు నొనరించినచో
నదయమున సానమును సం, పద లిహమున బ్రహ్మపదము పరమున నొదవుక.

—: అప్పర తీర్థమాహాత్మ్యము :—

- వ. హిరణ్యాసంగమతీర్థంబున ము న్నూర్వశ జనించుటంజేసి యస్సర స్తీర్థం బేర్పడియె.
నరనారాయణు లచ్చటఁ దపంబు గావించుటంజేసి యయ్యది పరమపతిస్థలం బయ్యె.
- గీ. అచటఁ దపమును గావించునట్టివారి, కేర్పడు హిరణ్మయాకార మేమిచ్చెపు
నందు మున్న హిరణ్యాక్షుఁ డాచరించి, తపమును హిరణ్మయం బై నతనువుఁ బడసె.
- గీ. అచట జనమేజయుఁడు సాన మాచరించి, బ్రహ్మహత్యావిముక్తిని బడసె మున్న
సలిపి గాధేయుఁ డొచ్చట సాన మొక్క, దినముననె మున్న కైలాసమునకుఁ జేరె.

—: ధర్మతీర్థమధరాతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- గీ. పిదప ధర్మావతీసంగ మొదవె సాభ్ర, మతికి నొచ్చట ధర్మక డద్భుతము గాఁగఁ
దపము సేయుట ధర్మతీర్థంబు గలిగె, దానిమహిమంబు వర్ణింపఁ దరముగాను. 745
- వ. మతియును గృష్ణుండు కంసాసురవధంబు గావింపఁ గుశసతికి నేగ నుద్యమించి ధర్మా
వతీసంగమంబున సప్తరాత్రంబులు నివసించి మధురార్కుని నచటఁ బ్రతిష్ఠాపించి
యం దప్రాదశసహస్రసంఖ్యాకు లగుయజ్జ్వలను నిలిపి యేగుటంజేసి యొచ్చట మధురా
తీర్థం బనుపుణ్యతీర్థం బేర్పడియె. అచ్చట మాఘశుక్ల సప్తమీదినంబున సానంబు
గావించి మధురార్కునిఁ బూజించి కపిలాదానంబు గావించె నేని యాదిత్యలోకంబు
నొందంగలుగు. 746
- క. మును మాండవ్యుం డనియెడి, మునివరుఁ డొక్కండు తీవ్రముగను దపంబుక
బొనరుచుచు హరిద్వారం, బున నుండె దినంబు సక్తమును బహునిష్ఠక. 747
- సీ. ఆదేశమున కెల్ల నధిపుఁ డై యపు డుండె, విశ్వమోహనుఁ డనువిభుఁ డొకండు
సోమచంద్రుం డనుసూనుఁ డొక్కం డుండె, వానికి బహుజనమానితుండు
వాఁ డొక్కనాఁ డొకవనములోపల వేట, లాడుచు నారేయి యందె యుండె
సపు డొక్కతెనగరం డపహరించెను వాని, ఘోరక మబ్బరపాటు దోష

- గీ. నలతఁ గానరామిని హయమప్పు డెచటఁ, దహతహనుఁ బొంది భూపాలపుయుఁ డశ్వ
హరుని నెడకుట కనుపంగ నాత్మభూలు, దేశ మెల్లను నారలు తిరిగి తిరిగి. 748
- గీ. కానరామిని గుఱ్ఱ మెక్కడను గూడఁ, గొనమి విసివి హరిద్యౌరమునకు వచ్చి
యచట నొకవృక్షమూలమునందుఁ దపము, నేయ మన్నమాండవ్యునిచెంత కరిగి.
- క. ముని యేమియు మా టాడమి, గనమినిఁ గనులెత్తి వీడఁ గంభర్వహరుం
డని యెంచి వానిఁ గైకొని, చనుదొంచి నిజక్షేత్రంద్రసంఘంబునకున్. 750
- క. జననాథ వీడె హయమున్, గొనిపోయిననొంగ పట్టుకొని వచ్చితి మీ
తని నావుడు నృపుఁ డీవో, రుని శీఘ్రము శూలముందుఁ ద్రోయుం డనియెన్. 751
- క. ఆతనియగజను శూల, ప్రోతునిఁ గానించి మునివరుని వా రంతన్
బ్రీతిం గైకొని ధాత్రీ, నేతృబహూస్పతులఁ జనిరి నిజగృహములకున్. 752
- గీ. అంతట సమాధినిష్ఠుఁ డై నట్టికతన, కొడ లెఱుంగక మాండవ్యుఁ డుండి యందె
కొంతకాలంబు పిదపఁ జేరార సంజ, సర్వము నెఱింగి నిజయోగశక్తివలన. 753
- సీ. శమనునినన్నిధానమునకుఁ జని వేగ, కాల యేటికి నాకు శూలశిక్ష
కావించితివో వినఁ గాంక్ష గల్గె వచింపు, మనవుడుఁ గాలుఁ డిట్లనియె విప్ర
మును నీవు బాల్యంబునను గ్రుచ్చుటను శల, భమును శూలమును నీవగిది నేడు
చెందినాడవు శూలశిక్ష చేసినకర్మ, మనుభవింపక తప్ప దజున కైన
- గీ. ననుడు మాండవ్యుఁ డాగ్రహం బావహిల్లఁ, గాల శిఖికృత్యమున కిట్టికరినశిక్ష
యొనరిచినహేతువున శూద్రయోనియందు, జనన మొందుము క్షీణిమీఁద ననిశపించె.
- సీ. అంతట భయముచే నంతకుం దాతని, పడవంకజములను ఒట్టి వేడ
నమ్ముని కరుణ లో నంకురింపఁగ నిట్లు, లనియె వై వస్వత యవనియందు
వృషలుడ వై జనియించి యచ్చుతభక్తి, తనరార విదురాభిధాన మొంది
కొంతకాలం బుండి ట్లోణిపైఁ దీరయా, త్రావ్యాజమున నొక్కతఱిని నేగి
- గీ. సాభ్రమతిక ధర్మావతీసంగమందు, స్నాన మొనరింపఁ గల్గుపుణ్యమునఁ దొలఁగు
నవరవర్ణ త్వ మద్దాన నామతిల్లు, దత్తణంబున నీదివ్యతనువు నీకు. 755
- క. అని పలికి యథేచ్ఛంబుగఁ, జనుటయు విదురుడుగఁ బుట్టి సమవర్తి ధరి
త్రిని ధర్మావతీసంగం, బున స్నానము చేసి శాపముక్తిం బడసెన్. 756
- క. కాపునఁ దత్తీరంబునఁ, గావించిన స్నాన మెట్టికలుషం బైనన్
బోవుటను దత్తణంబునఁ, బావనతం గాంచి ముక్తిఁ బడయుదురు జనుల్. 757

— కంబుతీర్థ మాహాత్మ్యము —

- వ. పిదప సాభ్రమతివలనఁ గంబుతీర్థం బేర్పడియె. అందుఁ జేయున్నానదానాదు లనంత
ఫలంబులు. 758
- గీ. అచట మున్ను పశ్చాత్తులఁ డాచరించి, తపమును బ్రజార్థి యై కాంచె దత్తణంబ
కార్యసిద్ధిని సంతోషకొండ యున్న, పారలకుఁ గంబుతీర్థంబు వాంఛ దీర్చు. 759

—: ప ప తీర్థ మా హా త్మ్య ము :—

న. పిదప సాభ్రమతివలన గజితీర్థం జేర్పడియె. అందు స్నానము గావించి కపిశ్వరాదిత్య దర్శనము చేసి నేని బ్రహ్మహత్యామహాపాపము భస్మీభూతం బగు. దానం జేయు పుణ్యాకర్మము లాయుర్ధనహాపభోగబలపుత్రధర్మప్రదంబు లగు. 760

గీ. చైత్రశుక్లాష్టమిని నందు స్నానదాన, తర్పణాదులు సేసినఁ దత్ఫలంబు తరము గాదు వచింప విధాత కేని, కత్తె నచ్చోట నేతువఁ గలిగఁగలంబు. 761

—: ఏ క థా ర తీర్థ మా హా త్మ్య ము :—

వ. పిమ్మట సాభ్రమతివలన నేకధారం బసతీర్థం జేర్పడియె. 762

గీ. ఏకధారంబున మునింగి యేకరాత్ర, ముపవసించి యెవం జేసి యుద్విలోన స్వామిదేవేశపూజను జలిపె నేని, కులశతము నుదరించినఫలము నొందు. 763

—: స ప్త థా ర తీర్థ మా హా త్మ్య ము :—

వ. పిమ్మట సాభ్రమతివలన సప్తధారతీర్థం జేర్పడియె. అందుఁ గావించుస్నానదాన శ్రాద్ధాదు లపరిమితఫలప్రదంబులు. 764

గీ. సప్తలోకంబులందును సప్తరూప, ములను బ్రవహించుగంగానదులును సప్త ధారమున నుండుటను శ్రేష్ఠతను వహించె, సప్తధారంబు క్షీరసంచయములోన. 765

—: ష ం క తీర్థ మా హా త్మ్య ము :—

నీ. కొషీతకుందు నాంగను గలం డిలలోనఁ, దాపసుం యొకఁడు త్రేతాయుగమున వానికి మంకి నా సూనుఁ డొక్కఁ డుండె, ధర్మసంరక్షణతత్పరుండు మంకి కిద్దఱు సతీమణు లేరుపడిరి ను, రూప నాంగను నిశ్వరూప నాంగ నాయుర్వరకును లేదయ్యె సంతానంబు, దానిచే మంకి సంతప్తుఁ డగుచు

గీ. గురునికడ కేగి మ్రొక్కి- తచ్చరణములకు, స్వామి పుత్రులు లేనట్టివారి కూర్చవ్వ గతులు లే వందు రాద్యు లాకతనఁ జింత, యుంకరించె నపుత్రుండ నై ననాకు. 766

క. నాదుఃఖంబు దొలంగంగ, నేడైన నుపాయ మున్న నెఱిగింపుము నీ పాదములఁ బట్టినాఁడను, గా దనకు మటంచు నేడ్వఁ గన్నీ రొలుకక.

గీ. అతనిదుఃఖంబునకు మది నామతిల్లఁ, గనికరము దేశకుం డిట్టు లనియె మాని కలుగుదురు నీకు సుతులు శీఘ్రముగ సప్త, ధారమున కేగి సలుపుము తపము నచట.

చ. అనవుడు మంకి యాత్మహృదయంబున హర్షము పొంగి పొర్లగాఁ గొనకొని సప్తధారమునకుం జని వర్షచతుష్టయం బటక బొనరిచి ఘోర మైనతపముఁ గని పుత్రులఁ జొత్తులం గనుం గొని యపసానమందుఁ దనకోరికి దీరంగఁ జేరె నాకడక.

వ. మంకమహర్షి తపస్సిద్ధిం పెంకుటంబును చున్నట్లు మున్నగుట బేర్పడియె. అందు
 స్నానంబు గొవించిన వంధ్యులకును బుత్రిప్రాప్త యగు. పిదప సాభ్రమతి బ్రహ్మవల్లి
 నదితోడం గూడుటవలన బ్రహ్మవల్లి తీర్థంబేర్పడియె. 770

— బ్రహ్మవల్లి తీర్థ మాహాత్మ్యము —

ఆ. అది ప్రయాగతుల్య మచట శ్రాద్ధింబును, దిర్భిణమును శేయ ద్వానశాన్తి
 తృప్తి పితరు లొంది దీవించు రిన్వయ, వృషి మనుజులంబు వృష్టి నొందె. 771

ఆ. బ్రహ్మవల్లిలోన బర్హకాలములందు, స్నానదానవిధులఁ జగింప నేని
 సకలతీర్థ సేవ సలిపినఁగల మొందె, యోగు విష్ణుభురిక సర్వంబు. 772

— వృష తీర్థ మాహాత్మ్యము —

వ. పిదప సాభ్రమతివలన వృషతీర్థం బేర్పడియె.

సీ. పూర్వము గోలోకమునను గ్రీడించుచు, వృషము గోవులతోడ నీశ్వర విరాజి
 మూత్రంబు విడువ నమ్మాత్రంబు నామీదఁ, బడుటయు నేని గోమంబు నొంది
 శాపం బొసంగితి సజ్జాచ్యుతంబు లై, యోగి నొందఁగ వృషగోవులకును
 నంతట నవి యెల్ల నరుడెంచి నానమ, ఓముచు శాపమోచనము చేడె

గీ. సాభ్రమతిలోన మునిగిన శాపముక్తి, గలుగు నని నేను జెప్పంగఁ జలిపి యట్లె
 చనియె నవి యెల్ల గోలోకమునకు శాప, తీర్థ మయి దాన నట వృషతీర్థ మొదవె.

గీ. స్నాన మొనరించి వృషతీర్థ జలమునందు, జలుప గోదానమును వృషాత్పిర్జనమును
 గలుగును జతుర్దశేంద్రులు గడచువఱకు, వారలకు స్వర్గలోకినివాసనుభుము. 775

గీ. వృషభగోపూజలను జేసి రేని యచటఁ, గలుగు గోలోకివాసభాగ్యంబు నోధి
 వృక్షరోపణ మచటఁ గొవించి రేని, కలుగుఁ బితృలోకివాసభాగ్యంబు మిట. 776

క. ఆమలకపంచకము నా, ధామంబున నాటునట్టి ధన్యాత్ములకు
 దామోదరం డొసంగు ని, హామత్రనుభుంబు లెల్ల ననవరతంబు. 777

— సంగమేశ్వర తీర్థ మాహాత్మ్యము —

వ. పిదప సాభ్రమతీతలంబున సంగమేశ్వరతీర్థం బేర్పడియె. 778

సీ. హస్తమతీతలమందుఁ గొండిన్యండు, నారాయణునిఁగూర్చి ఘోరతపము
 గొవించు చుండంగఁ గడచెను బహుకాల, ముచితంబుగను నంత నొక్కనాడు
 ప్రవహింపఁ దొడఁగె వర్షకాల మగుటను, హస్తమతీనది యతఁడు మునుగ
 నప్పుడు కొండిన్యం డంతరాయము గల్గె, దనతపంబునకుఁ గ్రోధమును బొంది

గీ. కలియుగంబున పపగతసలిల గాఁగ, హస్తమతిని శపించి యనంతరంబు
 తాను జనియెను వైకుంఠధామమునకు, హస్తమతి నిరలాకార మవల నొండె. 779

స. నాభ్రమతి హస్తముతోడి సక్తి ముట, సంగమస్వరత్తి మై శ్లాగు కేళి-
నాస్తల బాగు జేయుగానానెఱుగు, బ్రహ్మహత్యాదినోలనాసముల నహమ. 780

—: ఉ ద్ర మ హం య తీ ర్థ మా హా త్యక్తి ము :—

- వ. పిదప నాభ్రమతీలటంబున రుద్రమహాలయతీరం బేర్పడియె.
- గీ. ముక్తి చేకూరు: గేదారమున జలంబు, ద్రావ రుద్రమహాలయనానమందు
సానమాత్రంబున నె ముక్తి సుగుటిల్లు, దానికిని దీనికిని దారతమ్య మిదియె. 782
- వ. కార్తికపూర్ణిమయందుగాని వై శాఖపూర్ణిమయందుగాని రుద్రమహాలయతీరంబున
నృపాత్పర్గంబు గావించె నేని కైలాసవాస భాగ్యులు చేకూరు. 783
- గీ. ఒక్కపరి నేన. కైలాస ముజ్జగించి, యన్నకోక బోయి మునుంగుచు ననుదినంబు
గ్రోలుచు జలంబు నట గొంతకాల ముంట, నయ్యె నయ్యది రుద్రమహాలయంబు.
- క. అచ్చట బెట్టెడి శ్రాదము, గ్రచ్చట సరకాబినుండి గ ట్టెక్కొప్పక
వచ్చి మదావసధమునకు, నుచ్చెస్థానంబులందు నుంచురు శితరుల్. 785

—: ఖ డ్గ తీ ర్థ మా హా త్యక్తి ము :—

- వ. పిదప సాభ్రమతివలన ఖడ్గతీర్థం బేర్పడియె.
- గీ. అచట గార్తిపూర్ణిమయందు మునిగి, ఖడ్గతీర్థేష్వరుని గాంచగలిగె నేని
ధనముధాన్యంబుబలముసంతతియునుఖము, జెందయిహమునద్రదివంబునొందుదుదకు.
- క. వై శాఖంబున దత్తీ, రేళుని రాజ్యాశతోడ నీక్షించినచో
నీశప్రసాదమున ధా, త్రీశుం డై వాఁడు సుఖము లెల్లం బడయున్. 788

—: చి త్రాంగ వ ద న తీ ర్థ మా హా త్యక్తి ము :—

- వ. పిదప సాభ్రమతివలన మాలార్క-క్షేత్రంబున చిత్రాంగవదనతీర్థం బేర్పడియె.
- గీ. అచట సానంబు చేసి మాలార్క-దేవ, పూజ గావించు నెడలను బోవు నఖిల
కుష్ఠరోగంబు లొనగూడు: గోరుకొనిన, యర్థసంతతు లెల్ల మాలార్క-కృపను. 790
- గీ. విధివిధానంబునను నర్కవిగ్రహముని, కచట నభిషేక మొనరించినట్లు లైన
నాయురారోగ్యవిద్యాధనాభ్యులైన, వరకమారుల గను నెట్టివంధ్య యేని. 791
- వ. మాలార్క-క్షేత్రంబున సానసంధ్యాజపహోమస్వాధ్యాయదేవతార్చనంబులు భాను
వారంబునం గావించిన దత్పూర్ణం బక్షయంబు.
- క. భానువ్రతముం జేసిన, మానవుఁ డచ్చోట భువనమాన్యుం డగుచున్
నానాసుఖములు గని ధర, లోనన్ దుది నేగు భానులోకంబునకున్. 793
- క. మృతవత్సుం డగునొకభూ, పతి మును గావించి యట: దపంబును నియతిన్
శతవర్షాయుర్భాగ్య, నివృతు లగుపుత్రులను బడసె విస్మయ మొదవన్. 794

— పంచవత్సరము హాత్యము —

- వ. పిదప సాధ్రమతివలన నామోక్షేత్రానినక బంధుత్వం బేర్పడియె.
- సీ. మును దావ్యపరముని భిముడగు దుస్ససేనుని, గాత్రంబు చీల్చి రక్తింబు గ్రాసి
తద్రక్తిని క్తిహస్తయుగంబుచేతను, క్రొవచీకేతలధని నునుర్చి
తనప్రతిజ్ఞను బూర్తి యొందుచున్న తీర్థ, హిత్ర గానింపగు నొక్క నాచి
స్వర్గలోకమునుండి సుందనగుమముని, గొనివచ్చి జను లెల్ల నినుతి నేయె
- గీ. భ్రాతృయలముగ మొదట సాధ్రమతి కే గి, పర్యటించు నాచునొకపు నాచు
దానఁ జండుతీర్థాఖ్య దాని కొడవె, దన్మహత్వంబు వెన్న నాతిరిము గాదు. 796
- వ. తత్పూర్వార్థప్రభావంబున జాదనపాదపరమ లింగరూపముం బొంది చందనేశ్వరుం డను
ప్రశుతిం బడసె. 797
- క. కై వ ర్తకుం డనుచోకథా, త్రీవరుఁ డొనరుచుమిం దన్నదీస్తానలబాక్ష
గావించి చందనేశ్వర, నేమను గైలాసమునకుఁ జేరంగలిశెన్. 798
- గీ. స్నాన మొనరించి త తీర్థజలమానందు, జేసి పిల్పతిర్థంబును జేసె నేని
చందనేశ్వరప్రాజను సకలపాప, ముక్తు డై నానడకు వచ్చి ముక్తి పొందెను. 799

— జంబుతీర్థమాహాత్యము —

- వ. పిదప సాధ్రమతివలన జంబుతీర్థం బేర్పడియె. 800
- సీ. మును వధియింప రాముడగు రావణుని జాంబ, వాతం జాహ్నుదవై వశ్యమునను
జగమునం దెల్లను జాతించుచును రావ, యనినాశనమును రామునిజయంబు
నొకప్రాదంబున స్నాన మొనరించి లింగంబు, నాపించి తత్తలసలిని జనియె
సాధ్రమతీనదీసంగంబుచే నావ్రా, దం బొందె జంబుతీర్థప్రశస్తి
- గీ. తత్తలసితలింగంబు ధరణియందు, గొనియె జాంబవదీశ్వరుం డనెడిసేరు
జంబుతీర్థంబులో ముని సంస్మరించె, నేని రాముని వాడు నాహితండు చుంవె.
- గీ. నేనె రాముడ రాముడె నేను నాకు, రామునకు లేదు భేదంబు రామనామ
మెఱుగు స్మరియించు చుందురొ యెపుడు గూడ, ఘోరభవవారిధిని దాటవారు వారె.
- గీ. జంబుతీర్థంబునం జేయుస్నానదాన, తర్పణాదులు నాకు సంతసము గొలుపు
దానఁ దత్పూర్వకార్యవిధాత లెల్ల, నాపదంబున నుండు రానంద మొదవ. 803

— ఇంద్రగ్రామతీర్థమాహాత్యము —

- వ. పిదప సాధ్రమత్వైరతలంబున ఇంద్రగ్రామతీర్థం బేర్పడియె. 804
- గీ. మును సురాధీశుడై నయింద్రునకు రాక్ష, సాధ్రమతి యొననముచికి నాజి యయ్యె
నందు వారు పరస్పర మస్త్రములను, బట్టకుండగ నని నేయఁ బ్రతిస వట్టి. 805
- క. సంగరమును గావింప దొ, డంగిరి ఘోరముగ నుత్కటం బగృశక్తిన్
- గీ. సంగములువోలె నొర్చువు, నింగియు భూమియును నిండ నినదంబులచేన్. 806

- సీ. అప్పుడు నభోవాణియాదేశమునఁ జంపె, సముచి నిండ్రుండు కేసంబుచేత
దానిచే బ్రహ్మహత్యాపాతకము చుట్టు, కొనఁగ నిండ్రుని దుఃఖమునను వ్రజి
ధిమణునికడ కేగి దోకోత్తమ బ్రహ్మ, హత్యాఘోరమున మెట్లగునో చెపుమ
యని వేడుటయును బృహస్పతి దేవేంద్ర, సాభ్రమతీనదీజలమునందు
- గీ. న్నాన మొనరింపు మీ వేగి సత్వరంబ, సర్వసాపాదులును గూడి సమసిపోవు
నని వచ్చుచుటయు మహేంద్రుఁ డట్లు చేసి, బ్రహ్మహత్యాఘముననుండి వడిసి ముక్తి.
- గీ. ధవళును వయి తన్నుదీతులునునగు, న్నానము నేసి లింగము జనియె సంతఁ
గామగిని వచ్చి యింద్రలింగమున కచట, స్తవ్యమున నభిషేకంబు నలిపి చనియె. 809
- వ. దాన నాలింగంబు ధవళాకారముం బడిసి ధవళేశ్వరుం డనుషక్రుతి కెక్కి. ఆస్థలం
బింద్రగ్రామం బనుపుణ్యతీర్థం బయ్యె. అపుణ్యతీర్థంబునందుఁ బూర్ణమాదర్శనకాంతి
గ్రహణాదిపర్వకాలంబులందు శ్రాద్ధంబు గావించి నేని తత్ప్రత్యవర్గంబు ద్వాదశవాక్యక
సంతృప్తి జెందు. 809
- గీ. అచట నన్నంబు నొక్కబ్రాహ్మణున కిడిన, శ్రోత్రీయన కిచ్చిన సవస్సశుక్ల గోవు
సలిపినను రుద్రజపమును స్వల్పముగను, గోటిగుణితఫలంబు చేకూరుఁ జూపె. 810
- వ. అర్కపుష్పశ్వేతార్కపుష్పకర్ణరదూర్వాబిల్వపత్రంబులచే ధానువారంబున నేనియు
సోమవారంబున నేనియు ధవళేశ్వరార్చనంబు గావించిన సర్వరోగనివారణంబును సకల
దోషక్షయంబును గై లాసవాసంబునుం గలుగు. 811
- క. ఒనరించిన నుపవాసం, బును నింద్రగ్రామతీర్థమున నెవ్వం డై
నను నాచంద్రార్కంబును, ననిమిషలోకంబునందు సతఁడు వసించుకొ. 812
- ఆ. నేను గృతయుగమున నీలకంఠుఁడను ద్రే, తాయుగమున హరుఁడ ద్వాపరంబు
లోన శర్వుఁడ గలిలోపల ధవళేశ్వ, రుండ వింటె నాస్వరూప మబల. 813
- సీ. పూర్వ మింద్రగ్రామమున నంది యనుపై శ్యుఁ, డొకఁ డుండె మద్భక్తుఁ డుత్తముండు
ప్రతిదివసమును బ్రభాతకాలమున వాఁ, డొనరించి ధవళేశ్వరునకుఁ బూజ
నరుదెంచుచుండు గృహంబున కటు లుండ, నొకదివసమున దై వికము గాఁగ
నరిగి మహాకాలుఁ డనుకొరతుండు చూచి, యచటిలింగమును మధ్యాహ్నవేళ
- గీ. గలుగ నెదలోన నాకస్మికముగ భక్తి, లింగమున నున్నపూలు తొలంగ వైచి
సాభ్రమతి కేగి కొని నోట జలము నొక్క, చేత బిల్వముఁ బల మొకచేత వచ్చి.
- సీ. గంఢావజలముచేఁ గడిగి యాలింగంబు, దానిపై బిల్వపత్రంబు వెట్టి
యర్పించి మాంసంబు నాహారముగ మ్రొక్కి, స్వామి నీపూజ నే జలుపు చుండు
నన్యహంబును నిది యాదిగా నని చేసి, శపథంబు నింకికే జనియె దాను
ముఱునాఁడు నంది సమాగతుం డయి ప్రభా, తమ్మున నటకుఁ బూర్వమ్మువోలె
- గీ. జూచి యుచ్చిష్ట మైనయచ్చోటు దుష్టుఁ, డెవఁడొ కావించె నిది యని యెంచి మదిని
దత్తస్థలం బంతయును డొల్కితం బొనర్చి, పూజ యొనరించి శివలింగమునకుఁ జనియె.

- గీ. అంత నాడును మరల మధ్యాహ్న వేళ, యాదుఁ జనుకొని లుబ్ధుఁడటకుఁ బూర్వ మట్లె యొనరించి శివపూజ యరిగె నంది, యంతి మఱునాడు మునువోలె నరుగుడెంచి.
- సీ. పూర్వదివంబునబోలె నుచ్చిష్ట మై, కనుపించున వోట గాంచి వగచి బ్రాహ్మణోత్తములను రావించి జరిగిన, విషయంబు నెల్లను విశదపఱుప వార లెల్లరును దత్కారణంబు నెఱుంగ, నెంచి యవోచ్చటన పొంచి యుండ నరుగుడెంచి కీరాతుఁ డతిభీకరాకార, మున నాస్థలమునకు మున్నువోలె
- గీ. గడిగి లింగంబు వక్రోదకమున బిల్వ, పత్రముల నుంచి లింగంబుపైనిఁ జెట్టి మాంసనై వేద్యమును బ్రణామంబు సేసి, చనియె నది చూచి వా రెల్ల స్పష్టముగను.
- సీ. క్రూరాత్ముఁ డగులుబ్ధకునితోడ వైరంబు, తగ దని యెంచి చిత్తంబులందు నంది యాలింగంబు నిం దుండనీయక, కొనిపొమ్ము నీగృహంబునకు నిపుడె యనవుడు నావై శ్వుఁ డాలింగమును బీకి, కొనిపోయి తనయింటఁ గుదురుపఱిచి పూజింపఁ దొడఁగెను బూర్వమట్టులె యంతఁ, బరదినంబున బోయె యరుగుడెంచి
- గీ. లింగము శివాలయంబున లేమిఁ జూచి, పరితపించుచు మదిలోనఁ బ్రమథనాథ యెఱి కేఁగితి వింతలో నిల్లు విడిచి, తెలుపు మీ విచ్చటికి వచ్చి తెలుప వేని. 818
- క. నాతనువును విడనాడెద, నేతత ణమంద యేల యీమేను భన త్ప్రీతికర మెనసేవను, జేతస్థైర్యంబుతోడఁ జేయక యున్నాఁ. 819
- చ. అని వచియించి తత ణమునంద కరాచురిచే స్వదేహ మె ల్లను దెగఁగోసి తద్దేహం బఖిలంబును లింగ ర్తమం దనువుపడంగ నుంచి శివ యాత్మసమర్పణముం బొనర్చితిఁ గొను మని పట్క కంఠమును గోసికొనఁ గమకించుచుండఁగఁ. 820
- సీ. ప్రత్యక్ష మై నేను బరివారయతముగ, నతనికి లుబ్ధక యాఁగు మింకఁ గోరినవర మిత్తుఁ గోరుకొ మ్మనవుడుఁ, బ్రణమిల్లి వాడు మత్పాదములకుఁ దండ్రి నీదాస్యంబు దప్ప నా కన్యంబు, వల దేదియును నని పలుకుటయును దోడనె నేను సంతోషించి వానికిఁ, బార్షద్వాక్రేసరపదము నొసఁగి
- గీ. డమరునాదంబు గావించుటయును నంది, దాని విని వచ్చి వేగ యాసానమునకు నాకడ వెలుంగులుబ్ధకనాథుఁ జూచి, కలుగి విస్మయ మాతనికడకుఁ జేరి. 821
- సీ. లుబ్ధక నీమదిలోఁ గలభక్తిని, గమనింపఁజాలనికారణమున నీ మోసర్చెడిపూజ నేను హేయంబుగాఁ, దలపెట్టి లభపాతకుడ నైతి తమియించి నాయపకారంబుఁ దావక, భక్తునిగా నమ్ముఁ బరిగఁగింది శిష్యపాపాత్రునిఁ జేయుము నాఁగ మ, తనవిధంబుఁ జేర్చి లుబ్ధకుడు వాని
- గీ. సంత నేను మహానంద మంది నంది, భక్తిభావంబునకు వానిఁ బారదునిగఁ జేకొని పాణితోడ గై లాసమునకు, వచ్చినాడను నిర్జరవరులు పోగడ. 822

వ. అంతట నామహాకాలనందు లిరువురును మద్వారపాలకులై మధ్యాహ్నకాలంబున నాదర్శనంబు గావించువారలైరి.

క. కాపున ధవళేశ్వరునకుఁ, గావించినయెడల భక్తిగలిగినవారై యేవార లేని సేవను, నావారలె వారు వింటె నశ్విదళాక్షి. 824

క. ధవళేశ్వరసన్నిధిలో, నెవ రేనియుఁ గాంచి రేని మృతి నవ్వారల్ రవిచంద్రు లుండువఱకును, నివసించురు మామకేనలయమునందున్.

—: బాలావతీర్థమాహాత్మ్యము :—

వ. పిదప సాభ్రమతీతీరంబున బాలావ మనుతీర్థరాజం బేర్పడియె. 826

సీ. కణ్వమహామునికన్య బాలావతి, సాభ్రమతీతటసలిని మున్ను గావించు చుండ నుత్కట మైనతపమును, భాసుని భర్తగాఁ బడయఁగోరి యామెమనస్థిర్య మరయంగ నొకనాఁడు, సవిత బ్రహ్మార్థి వేషంబుఁ దాల్చి తత్సమక్షమునకు దయచేయుటయు నామె, పూడించె విధ్యుక్తముగను వాని

గీ. నంతటను భాస్కరుం డిట్లు లనియెఁ దన్ని, బ్రహ్మచర్యంబునం దున్న బ్రాహ్మణుడ నగుటచే నాకుఁ గన్యక వై ననిన్ను, గైకొనఁగ ధర్మపత్నిగాఁ గాంతు యొదవె. 827

క. అనవుడు బాలావతి యి, ట్లనియెను భూసురవర్యేయ యర్కున కర్పించినమేను దప్ప నే దై, నను గోరు మొనంగుదాన నాకడ నున్నన్. 828

సీ. అనవుడు భాస్కరుం డామెమాటలు విని, పావనశీల యీబదరములను వండి వెట్టుము నేను వచ్చెద సానంబు, నొనరించి భక్షింప నని వచించి బదరపంచకము నాపంకజాక్షి కొసంగి, చనియె నింద్రగ్రామమునకు నంత నామె యగ్ని రవిల్చి యాపండ్లు వండుచు, నుండుంగ నయ్యవి యుడుక వయ్యె

గీ. నంతటను నున్న కాపచయంబు నెల్ల, నామె వినియోగ మొనరించి యప్పటికిని బదరములు పక్వములు గామి బాదములను, బ్రూయ్యిలోఁ బెట్టి జ్వాలలు పుట్ట నూడె.

గీ. అంటుకొని పాదముల కంత నగ్ని మండు, చుండుటయు నామె హారంబు నొందుచుండె నప్పు డది చూచి మార్తండుఁ డామెయెదుట, స్వస్వరూపంబుతో నిల్చి సత్వరముగ.

సీ. బాల సీభక్తి కిఁ బరమహర్షం బయ్యె, సీడేరుగాక సీయీప్సితంబు దీపించుగాక యీతీరంబు సీనామ, మున విశ్రుతికి నెక్కి ముజ్జగముల సాతుం డై యెవఁ డేని సీతీర్థమునయందు, మూన్నాళ్లు సనియమంబుగ వసించి యనుదివసమును రక్షాదిత్యముఖమును, గనిన మల్లోకంబు గాంచగలుగు

గీ. భానువారంబునందును బర్వదినము, లందు బాలావతీర్థమునందు మునిగి దేవఋషిపితృవర్గసంతృప్తి గలుగఁ, దర్పణము సేయువాఁడు మద్యామ మొందు. 831

గీ. అబల బాలావతీర్థమునందు రక్త, ధేనుదానంబు చేసినమానవుండు శ్రేష్ఠ యజ్ఞఫలంబును జుజ్జితాన, వాని కద్దాన స్వర్గనివాస మొదవు. 832

- క. అని పల్కి నిజనికేతన, మునకుం గొనిపోయి కణ్వమునినాథకుమా
రిని దనకుఁ గళత్రంబుగ, నొనరిచికొని సౌఖ్యజలధి నోలాడించెన్. 833
- సీ. మఱియును దత్తీరమహిమ మిం కొక్కటి, వినిపించెదను నీకు చినుము గౌరి
మును వృద్ధమహిమంబు చనుడెంచి యట కొంఠ, దప్పిచీర జలమ్ముఁ ద్రావ నెంచి
దిగి దానిలో లేవఁ దగుశక్తి లేమిని, మునిగి నీటను బ్రాణములను విడిచి
తత్తీరమహిమచేతను గాన్వకజ్జేగ, తరయఁ డై లేచి తద్విసుమునుండి
గీ. యాత్మపూర్వజనస్సృతి నుది విస్మయంబు గలుగంగఁ దీర్థమాహాత్మ్యమునకు
నచట నొనరించి దానంబు లమితముగను, జలిపి లింగప్రతిష్ఠను జనియె నాత. 834
- వ. ఆలింగంబు మహిషేశ్వరుం డనువిశ్రుతిం బడసె
- గీ. స్నాన మొనరించి తత్తీరజలమునందు, నొనరిచినయెడ మహిషేశ్వరునిఁ బూజ
భస్మ మై పోవు సర్వపాపములు దానఁ, జేకులు నభీష్టితార్థస సిద్ధు లెల్ల. 836
- గీ. పూర్వముననుండి పశ్చిమంబునకుఁ బోవు, సాభ్రమత్సృదకంబు ప్రశస్తమము
కానరా డెట్టితీర్థోదకంబు గూడ, దానితో సాటి చేయుగఁదగిన దిలను. 837

— కావ్య తీర్థమాహాత్మ్యము —

- వ. మఱియును సాభ్రమతీరంబునఁ గావ్యతీర్థం బేర్పడియె. 838
- సీ. సాభ్రమతీనదీజలమందు శుక్రంబు, స్నాతుండై పూర్వము శ్రద్ధతోడఁ
దత్తీరగతుని దుర్ధరేశ్వరుని గొల్చి, తదనుగ్రహంబుచేతను గ్రహించె
సౌభావ్య మగుమృతసంజీవినిద్య, నాకారణంబున నాస్థిలంబు
కావ్యతీర్థం బనుఖ్యాతిఁ గైకొనె నందుఁ, జేసెడిస్నానంబు సిద్ధిదంబు
- గీ. తతఁణంబున నభిమతార్థంబు లెల్లఁ, బ్రాప్త మగును దుర్ధరేశ్వరార్చనమున
వినుము దీనికి నొకనిదర్శనము నీకు, వినుతు నిప్పుడే శర్వాణి విశదముగను. 839
- సీ. మును సురాసురయుదమున వృత్రిజతుఁ డయి, యరిగి మహేంద్రుఁడు గురునికడకు
నాచార్య విజతుఁడ నైతి వృత్రినిచేత, దిక్కు నా కింక నేదియును లేదు
తల్లియుఁ దండ్రయు డై వతంబును నీవె, శరణుచొచ్చితిని ద్వచ్చరణములనె
సంగ్రామమున నాకు జయము సంత్రాప్తించు, విధిముఁ డెల్పుము కృపాన్వితుఁడ వగుచు
- గీ. నని నయంబున వేడంగ నమరగురుఁడు, కరుణ వెలయంగ నాతనిఁ గాంచి యింద్ర
సాభ్రమతిలోన స్నానంబు నలిపి చేయు, మాశువుగను దుర్ధరేశ్వరార్చనంబు. 840
- క. అని నుడువుటయు మహేంద్రుం, డొనరించి గురూక్తరీతి నొగి దుర్ధరేశ్వ
శునిచే బాశుపతాశ్రుము, గొని దాన వధించె వృత్రితోణవసేతన్. 841

— విద్యధారతీర్థమాహాత్మ్యము —

- వ. మఱియును సాభ్రమతీరంబున విద్యధారం బనుగు పతీర్థం బేర్పడియె. 842

- గీ. కలదు శ్రీవృక్ష మచ్చటఁ గలఁడు తన్ను, హీరుహముక్రింద ఖడ్గధారేశ్వరుఁడు
వాని కేవిధి నైన నెవ్వార లేని, సలుపునెడఁ బూజ వారికి గలుగు ముక్తి. 843
- సీ. చండుం డనెడిలుబకుం డొక్కరుఁడు మున్ను, సలుపుచు ననిశంబు జంతుహింస
శివరాత్రినాఁడు జంతువొకఁడు గూడను, దొరకమిఁ దచకు డుద్ధరములొడఁ
దిరుగుచు సాభ్రమతీరమున దె వి, కంబుగ నొక్కకోలంబుఁ జూచి
దానిని పధియించుతలఁపుతో శ్రీవృక్ష, మెక్కి యింటను బూజ మెక్కవెట్టి
- గీ. యంతలోఁ బోత్రి కనరామి నందె యుండి, కాంచుచును వృక్షపర్ణ మున్ కాలఁద్రోయ
యైజములంప మైనలింగంబుమీఁడఁ, బడియె నవి దాన వాఁడు నిష్పాపుఁ డయ్యె.
- గీ. అంత వేఁకన యగుటయు నతఁడు డిగ్గి, భూజమూననుండి నాభ్రమతీజలమున
సానిన మొనరించి యుపవాసజాగి రేవ్వ, రాత్సనాపుణ్యమును బొందినట్టితఁ. 845
- వ. శుద్ధాంతఃకరణం దై నింద్యవ ర్తనంబునం బెరిగినజకేశబరంబు విడువ నెంచి ఖడ్గ
ధారచేఁ దనకరంబు ఖండించకొన నుద్యమించు చుండ. 846
- గీ. నేను నాపార్షదులఁ బంప వానికడకు, వారు చని తత్ప్రయత్నినివారణంబు
చేయుటయు వారి నెల్ల వీక్షించి వాఁడు, పుట్ట విస్మయ మెదలోన నిట్లు లనియె.
- సీ. ఎవ్వరు మీ రిట్లు లేతేరఁ గత లేమి, మిముఁ జూడఁ గల్గె విభ్రమము నాకు
నాజ్ఞాటిపాపాత్మునకుఁ గానవచ్చునె, వెలుఁగొందుమీచివ్యవిగ్రహములు
నావుడు వాగ లాపావనాత్మునిఁ జూచి, చండ యీశ్వరుని పార్షదుల మేము
తననన్నిధికి శూలి నినుఁ దోడుకొని రాఁగఁ, జేయంగ నాజ్ఞ వచ్చితిమి నేడు
- గీ. రమ్ము మాతోడ నీవిమానమ్ము నెక్కి, శీఘ్రముగి నిన్నుఁ జూడంగి కీతిగళుండు
వేడ్కపదుచున్నవాఁడు నా విని యతఁడు, వారలకుఁ జేసి సాష్టాంగవందనంబు. 848
- క. కలుపాత్ముడ నగునాపైఁ, గలిగెనొ యేకతనఁ గరుణ గౌరీశునకన్
దెలుపుడు నా కని ప్రార్థన, సలుపుటయును వారు నుప్రసన్నహృదయు లై. 849
- సీ. పుల్కన యుపవాసమును జాగిరంబును, దై వికంబుగిను బ్రాప్తంబు లగుటఁ
బాదంబుచేఁ ద్రోయఁబడినట్టిశ్రీవృక్ష, పత్రముల్ లింగంబుపైని బడుట
నీకు సంకల్పంబు లేకుండినను శివ, రాత్రివ్రతఫలంబు ప్రాప్తమయ్యె
దానిచే గళితపాతకుడ వై శివకృపా, దృష్టిపాత్రతను జెందితివి నీవు
- గీ. నావుడు నతఁడు సమధికానంద మొదవ, నెక్కి దివ్యవిమానంబు నేగుడెంచి
శాశ్వతంబుగ నుండె మత్సవిధమందు, నింక జ్ఞానకృతవ్రతం బేమిచెప్ప. 850
- అ. అది మొదలుగ నాతీరంబు ఖడ్గధారతీర్థం బనియును నాలింగంబు ఖడ్గధారేశ్వరుం డని
యును బ్రఖ్యాతిం బడసె.
- ఆ. అచట మాఘమాసమందును వై శాఖ, మాసమందు నూర్జమాసమందు
సానినమును బానర్చె నేని ముక్తు డగు, నెట్టి హీనజాతి యెవ గారి. 851

- గీ. నేమమునను భరద్వాజవామదేవ, గౌతమశిష్యముఖపారెకాంక్షు లెల్ల
నచటి కరుడెంచుచుండుదు రనుడినంబు, సన్న మొనరించి నాడుదర్శన మొనర్చు. 853
- సీ. అచ్చటి కొకసమయమున విశ్వామిత్రుఁ, డరుడెంచి త తీర్థమందు మునిగి
పొనరించుచుండ మత్పూజ నిత్యంబును, నొకనాఁడు మాని లేకున్నతఱిని
నరుడెంచి యొకభిల్లుఁ డటకు నామూర్ధము, సందు మాంసము రుద్ది యరిగె నంతఁ
గౌఁకుం డరుడెంచి కాంచి యామాంసంబు, నెవఁడు దుష్టుఁడు చేయ నిట్టిచేత
- గీ. వాని దండిప కుంటిపి గాన శర్వ, కలియుగంబున గుప్తంబు గాఁగ నుండు
మని శపించి చనంగఁ దదాది లింగ, తనువు విడనాడి నేను గుప్తముగ నుంటి. 854
- గీ. మృత్యుచే జేసి మన్మూర్తి నెవరు పూజ, సలుపుచుండుచో నిత్యంబుఁ గలియుగమున
వారలును ఖడ్గధారనివా నులైన, వారలును నాకుఁ బ్రియు లైనవారు చూవె.
- వ. కృతయుగంబున మందిరేశ్వరుం డనియుఁ ద్రేతాయుగంబున గౌరవేశ్వరుం డనియు
ద్వాపరయుగంబున విశ్వవిఖ్యాతేశ్వరుం డనియును గలియుగంబున ఖడ్గధారేశ్వరుం డని
యును విఖ్యాతిం జెంది త తీర్థంబునం దే నున్నవాడె. మన్మూర్తిపూజ గావించువా
రల కఫలవాంఛితార్థసిద్ధి లొందంగలుగు. 856

— దుగ్ధేశ్వర తీర్థ మాహా త్మ్య ము —

- వ. మఱియును సాభ్రమతీతటంబున ఖడ్గధారంబునకు దక్షిణభాగంబున దుగ్ధేశ్వరతీర్థంబు
గలదు 857
- గీ. సాభ్రమతితోడ నచ్చటఁ జంద్రిభాగ, సంగతం బయి యుంట నాస్థలమునందుఁ
జలుపున్నానంబు దానంబు జపము దపము, సకలమును గూడ నక్షయసుకృత మొనఁగు.
- వ. పూర్వము దధీచిమహర్షి యచ్చట ఘోరతపంబు గావించె. 859
- సీ. మును సురాసురయుద్ధమునఁ బరాజయ మొంది, యమరు లెల్లరు దధీచ్ఛాశ్రమమునఁ
దమయాధములను దృఙ్మించి దేసలకుఁ, బాఱిపోవ దధీచిపారికాంక్షి
యాప్లావితము సేసి యాయశ్రమముల మంత్ర, జలముచేఁ ద్రావె దత్త ణమునంద
యంతటఁ గొన్నియేం డ్లరుగంగ మరల ని, రరు లేగుడెంచి తత్సవిధమునకు
- గీ. నస్మదాయుధముల నీయు మని దధీచి, మునివరేణ్యుని సవినయంబుగను వేడ
నమ్మహర్షి కనుంగొని యనిమిషులను, నెనయఁ గారుణ్య మెదలోన నిట్టు లనియె.
- ఆ. త్రిదశులార మంత్రతీర్థోదకాప్లావి, తం బానర్చి యాయుధముల నెల్లఁ
గ్రవృభుజులపాలు గాకుండఁ ద్రావిత, నాడె యెట్లు లిచ్చువాడ నేడు. 861
- చ. అనవుడు ఖేద మొంది సుర లందఱు మానివరేణ్య మాపయి
గవికర మున్న సీతసువునం గలయఁసుల నిమ్ము వానిఁ గై
కొని సుదృఢాయుధంబులుగఁ గూల్తుము దైత్యుల నెల్ల నాఁగ న
ముని విడిచెక్ స్వదేహముఁ బ్రమోదముతోడను యోగశక్తిచేక్. 862

- గీ. అంత దేవత లెల్లరు నతనిమేను, చీల్చి యనులఁ గైకొనిఁ జేతు లాడ
కునికి సురభిని నాహ్వన మొనరుపంగఁ, గామధేనువు వచ్చి శీఘ్రముగ చటకు. 863
- క. మునిదేహము నాకుఁచుఁ ద, త్ర సువును నిర్మాణముగను దా నొనరింపక
గొని వానియను లెల్లనుఁ, ననిమిషు లరిగిరి జయింప నసురబలుంబుక. 864
- గీ. అంతట దధీచిమునిపత్ని యగునువర్చ, దేవతాకృత్యము నెఱింగి దివ్యదృష్టి
నపరిమితకోప మెవలోన నాహ్వాన, దిట్టి యనపత్యు లగుచు దేవతలను. 865
- సీ. సాభ్రమతీతటసం బై నమిప్పల, త్నికోరహముక్రిందఁ గూరుచుండి
ఛేదించుకొనుడుఁ గుఱిని గర్భముననుండి, దివ్యతేజముతోడఁ దేజరిలుచుఁ
బృద్ధిపైఁ బడుటయుఁ బిప్పలాదుం డను, దారకుంచు కివావతారమూర్తి
యపుడు సువర్చ యయ్యనఘుని వీక్షించి, తనయ యిశిష్టలతరువుక్రింద
- గీ. నీవు వసియించి శుభముల నెల్లరకును, సిచ్చుచుండు మటంచు వాక్రచ్చి యోగ
శక్తిచే మేను విడనాడి స్వపతి యన్న, సత్యలోకంబునకు నేగె సాధ్వీ యగుట. 866
- ఆ. అంతఁ గామధేను వచ్చటి కేతెంచి, హారమునను లోన నాఁగకుండ
వచ్చుదుగ్ధధార వరింప నాదుగ్ధ, మయ్యె లింగరూప మందువలన. 867
- వ. ఆలింగంబు దుగ్ధేయరుం డనియును నాస్థానంబు దుగ్ధేయరతీర్థం బనియును లోక
విఖ్యాతిం బడసె. 868

— చంద్రతీర్థమాహాత్మ్యము —

- వ. మఱియును దుగ్ధేయరతీర్థంబునకుఁ బూర్వభాగంబునందుఁ జంద్రతీర్థం బేర్పడియె.
- గీ. సాభ్రమతితోడ నచ్చటఁ జంద్రభాగ, సంగతం బయి యుండె నాస్థలమునందుఁ
జేసి తపమును జంద్రుండు శీఘ్రసిద్ధి, నందుటను జంద్రతీర్థ మై యది యెసంగె. 870
- వ. తత్తీర్థంబునం జంద్రునిచే స్థాపింపబడినలింగంబు చంద్రేయరుం డచుపిశ్రుతిం బడసె.
- గీ. చంద్రభాగాసమీపదేశమున శుక్రఁ, డాచరించుటఁ దప మది యధికమహిమ
కలది యై పొల్చె నచ్చటఁ జలుపుపుణ్య, కర్మము లనంతఫలములు కంబుకంత. 872
- గీ. కావ్యుఁ డక్కడ హేమలింగము ప్రతిష్ఠ, సలిపె నది గుప్తముగ నుండుఁ గలియుగమున
నచటఁ జేసినన్నానదానాదివిధుల, వలన గలుగుఫలం బెన్న వశము గాదు. 873
- క. తిలపిండంబున శ్రాద్ధము, సలిపినయెడ నచట విష్ణుసాన్నిధ్యమునక
గలకాలము వసియింపం, గలుగుం గర్తలకుఁ బితృనికాయముతోడక.
- ఆ. అచట రుద్రజపము నాచరించినయెడ, భస్మ మగుట సర్వపాపములును
మామకీనరూపమాహాత్మ్యసహితం లై, యుందు లేను బాప కుండుచోట. 875

—: పిప్పలాదతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును సాభ్రమతీతటంబున దుగ్ధేయరసమీపమందుఁ బిప్పలాదతీర్థం బేర్పడియె.
- సీ. అచ్చట మున్ను మాత్రాజుచే దనబడి, కావ్యుణ్య మొదలించునానతోడ
గావించు చుండంగ ఘనతపంబును బిప్ప, లాడుండు తద్విఘ్న మాచరింప

గోలానురుడు వచ్చి కోలాహలము సేయ, గ్రృహ్యము బ్రహ్మచారి నిరసించు
దానిచే జంపించె దైత్యుని నద్దాన, నవోచ్చెను విష్ణులాహర్యము

- గీ. వెలసె దీర్ఘబుగా నందు ఒలిపి చేచి, స్నానమును బ్రహ్మహార్య సులసాన
ముక్తు లై కర్మబంధము క్త నొంద, గలుగు సది గుర్తింబు కలియఁగలుగు. 877
- ఆ. అచట జేయవిష్ణులాకోపణంబున, గొలంగిపోయి సులసానమును
గలుగు జన్మమృత్యువులు లేనిధామంబు, నందు నుపసాహర్య ముగియఁజే. 878

—: పదార్థ తీర్థ మాహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును సాభ్రమతీరంబున నింబార్కతీర్థం బేర్పడియె. 879
- గీ. అచట స్నానం బొసర్చెన నామయంబు, లన్నియును నాశమును నొందు నాతీరంబ
యచటఁ గలనింబవృక్షంబు నర్క-బుద్ధి, చేతఁ బూజింప సగార్హింబు గలుగు. 880
- క. మును కోలాహలసంగర, మున జతులై యుచురు లస్రపులచే బ్రహ్మ
శను జొచ్చి వృక్షములతోఁ, దనువుల రక్షించుకొనిరి తస్మయ లుచుకొ.
- గీ. పాదపంబులు దేవతాభావ మొంది, నట్టికతిమున ఛేదనాగ్ని ములు గాత్ర
పాదపచ్చేది దేవతాచ్చేదకుండు, వాని కిహంపసౌఖ్యంబు కానరాదు. 881
- వ. కోలాహలంబు కాలధర్మంబు నొందువఱకును మాధవన కశ్వత్థంబును నాకు బిల్వం
బును మహేంద్రునకు శిరీషంబును సూర్యునకు నింబంబును నిసేదేవతలకుఁ దత్తద్బ్ర
దుమంబులును సాశ్రయంబు లయ్యె. నింబార్కతీర్థంబును నింబార్క-ప్రాజ గావించి
యాదిత్యభాస్కరభాను రవివిశ్వప్రకాశకతీక్షణంశుమార్తండ సూర్యప్రభాకరవిభావను
సహస్రాక్షపూషద్వాదశనామంబులు పఠించిన ధనధాన్యపుత్రపౌత్రాదినకలభాగ్యములం
బడయంగలుగు. 882
- క. ద్వాదశనామంబులచే, నాదిత్యునిపూజ సేయ నఖిలక్షేమా
పాదకుఁ డగు నాదిత్యుండు, భూదేవాద్యఖిలవర్ణములవారలకు. 883

—: పదార్థ తీర్థ మాహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును సాభ్రమతీరంబున సిద్ధతీర్థం బేర్పడియె. 884
- గీ. అచట గృహ్యంబు మును కోటరాక్షి యనెడు, శక్తి నొకదాని నిల్పె వైష్ణవి నొక్క
యబ్ద మాతీర్థమున స్నానమాడి యామె, యాస్య మీక్షింప వరియించు నాదిలక్ష్మి.
- సీ. మును చిత్రలెఖ చేసినయుపాయంబున, ననిరుద్ధు డుమకు సంప్రాప్త మగుడు
నతని బాణాసురుం డాత్మమందిరమున, గట్టివై వంగ నక్కా-లమందు
ననిరుద్ధుఁ డేమియు నొనరింప జాలక, కోటరాక్షిని బాదుకొల్పి మదిని
స్మరియించుటయుఁ దత్ప్రసాదంబునను గృహ్య, డరుడెంచి యుద్ధసహంగణమున
- గీ. బాణుని జయించి ద్వారకాప త్తనమున, కరిగెను నుపానిరుద్ధసమర్పితముగ
నంత పనిరుద్ధుఁ డుకోటరాక్షి నంత, రంగమున నిల్పివిశ్వాస మావహిల్ల. 885

వ. కోటరాక్షి విశ్వరూప మహామాయ బలాధిక్రమిత్రపుర త్రిపురభిన్న శివ శివమాసిశి
కన్య సారస్వతి దుర్గ దుర్గతిహారిణి భైరవి భైరవాక్షి లక్ష్మీదేవి జనప్రియ యను
బుడశనామంబులు ఒదించుచు నీశ్చితార్థసిద్ధిం బొందె. 888

గీ. ఎవరు తన్నామముల ఒదియించువానో, ప్రతిదినంబును వారి కాపడలు చొలంగు
సిదతీర్థంబు నెవరు వీక్షించువానో, చేకుటను వారలకు నెట్టిచింత యేని. 889

— తీర్థరాజు మాహాత్మ్యము —

వ. మఱియును సాభ్రమతీరంబున దీర్ఘరాజు బేర్పడియె. 890

గీ. అచటఁ బ్రవహించు చుండు సహార్షిశంబు, చందనోదకయుతము లై సప్తనదులు
దానిలో నొనరించెడిన్నానమునకుఁ, గలుగు ఫలము వదింప నా కలవి గాదు. 891

క. వామనుఁ డచ్చట నుండె, గామితిముల నెల్లఁ దీర్చగలదేవుండా
స్వామిని గొలిచిన వైష్ణవ, ధామంబున నుండగలుగుఁ దనధారులకుఁ. 892

వ. అచ్చట మాఘశుక్లద్వాదశీదినంబునఁ దిలధేనుదానంబు గావించె నేని సర్వపాప
విముక్తి నొంది కులశలోధారకుం డగు. 893

ఆ. చలిపె నేని యచటఁ దిలతర్పణము పిత, లెనయఁ దృప్తి వేయియొడ్లువఱకుఁ
శ్రాద్ధ మొనరుపంగ సమకూరుఫల మబ్బు, నిది రహస్య మెఱుంగ రెవరుఁ గూడ. 894

క. గుడపాయసములచే నే, ర్పడగను సంతృప్తి యొక్క-బ్రాహ్మణునకు న
య్యెడ భోజనంబు వైటిన, బడయును ద్విజకోటిఁ దృప్తిపఱచినఫలముకొ. 895

— సోమతీర్థ మాహాత్మ్యము —

వ. మఱియును సాభ్రమతీరంబున సోమతీర్థం బేర్పడియె. 896

సీ. కాషీతకుం డనుఖ్యాతి కెక్కినతపో, ధనుఁ డొక్కఁ డాస్థానమునను మున్ను
కావించు చుండ నుత్కటతపం బొకనాఁడు, ప్రత్యక్ష మై యాతపస్వి కేను
వరము గోరు మనంగ వాంఛించె నతఁడు సో, మేశ్వరలింగ మం దేర్పడగ
నట్టులె యగుఁగాక యనుడు నే నట లింగ, మాచిర్చించె నత్యద్భుతముగ

గీ. నచట స్నానాదిపుణ్యకార్యములు నేసి, కనినయెడలను సోమేశ్వరుని సమస్త
వాంఛితార్థంబు లీడెరి వచ్చు సోమ, పానజన్యమహాపుణ్యఫలము వింటె. 897

క. ఉదయించె నానలంబున, కది మొదలుగ సోమతీర్థ మనునామము త
త్పదమున స్నానము చే సెడి, యదనునఁ గలకోర్కు లెల్ల నపుడె ఫలించుకొ. 898

ఆ. సోమతీర్థమందు సోమవారంబున, స్నానముం బొనర్చి శ్రద్ధతోడ
నవ్వు డేని చేసె నేని సోమేశ్వర, దర్శనంబు వాడె తత్త్వదర్శి. 899

— : కాషీతీర్థ మాహాత్మ్యము : —

వ. మఱియును సాభ్రమతీరంబున గాషీతీర్థం బేర్పడియె.

- సీ. అట విస్తృతం బైనవటవృక్ష మొక డూరె, బుగ్గకోణహూటాన్నిలము గాగ
దానిపై నొకకపోతము గట్టుకొని గూచు, నివసించుచుండంగ నెలతతోడి
నొకద్వాదశీతిధి నొకజేగ యేతెంచి, యొకనోలం బుండనట్టికడకు
బారావతంబ డుద్బాధచే వచ్చితి, సతిధి నై తానకాభ్యాసమునకు
- గీ. త్వత్కలైబరమాంస మిత్తరుణమందు, నా కౌసంగితి వేని ప్రాణములు నిలుచు
నావుడు గపోత మపుడే శ్రేయమున కిచ్చి, యత్మితినువును నై సంగమందు జేరె.
- వ. అది మొదలుగా నాధానంబు కాపోతతీర్థం బనెడి శ్రుతిని నెలది. 902
- గీ. పర్వవేల నచట దర్శణము నేసి, సుమగ్ధలంబులతోడ బిగిము నొసంగు
వారు కాకాదిబలి నిచ్చువారు దాట, గలరు యమలోకమార్గంబు సులభముగను.
- గీ. అచట నై శాఖపూర్ణమయందు గౌర, సర్వపములను సానింబు సలిసి పిదప
గనినయెడల బ్రాచీనేశ్వరుని దరించు, దాను దరియింపజేసి పితరుల నెల్ల. 904

— గో తీర్థ మా హా త్మ్య ము —

- వ. మఱియును సాభ్రమతీతీరంబునందు గోతీర్థం బేర్పడియె. 905
- గీ. పూర్వోత్తమోరపాతకంబునకు గృష్ణ, కాయముల గొన్నగోవు లక్కడను మునిగి
యఘములు నకింప శుక్ల దేహముల నొండె, దాన గోతీర్థ మయ్యె నాతాపు గౌరి.
- గీ. చలిసి న్నానంబు నచట గోవులకు గ్రాస, మొసంగినను నిచ్చినను శ్రోత్రియునకు గోవు
బ్రహ్మహత్యాదిసకలపాపములు గూడ, భస్మ మై పొందంగలుగును బ్రహ్మపదము.

— కా శ్య ప తీర్థ మా హా త్మ్య ము —

- వ. మఱియును సాభ్రమతీతీరంబున గాశ్యపతీర్థం బేర్పడియె. 908
- గీ. అచట గావించి తపము గశ్యపుడు మన్ను, మజ్జటాజూటంగిను మహికి దెచ్చె
దాన గాశ్యపతీర్థ మాస్థాన మయ్యె, జలుపునెడ న్నైన మహోట గలుగు ముక్తి.
- వ. అందు గశ్యపనిర్మితం బైనకాశ్యపకుండంబున స్నాతుం డై తద్ధామాధీశ్వరుం డగు
కుశేశ్వరుని దర్శించె నేని నిరయంబు దర్శింపకుండు. 910
- గీ. అచట గశ్యపనిర్మితం బైననగరి, కాశ్యప యటన్న పేరను గ్రాలుచుండె
నది ప్రభావంబుచే గాళియట్లు సకల, జరుల బావనులను జేయు సంతతమును. 911

— భూ తా ల య తీర్థ మా హా త్మ్య ము —

- వ. మఱియును సాభ్రమతీతీరంబున భూతాలయతీర్థం బేర్పడియె. 912
- క. భూతాలయతీరంబున, భూతాలయ మనువటంబు బొడగనునెడల
భూతేశ్వరకృపచేతను, భూతంబులవలన భయము బొందరు మనుజుల్. 913
- వ. అచ్చట బ్రాచి యగుచుండనానది సాభ్రమతీసంగత యై సకలపాతకనివారణకృతం

— పశ్చిమ రత్న మహాత్మ్యము :—

- బడసి యుండె. మఱియును సాధమతీతీరంబున ఘటేశ్వరతీర్థం బేర్పడియె. 914
- క. అటనుండుటచే లింగము, ఘటముగను ఘటేశ్వరాఖ్య కల దై యు
త్రుటముగ నిజపూజాలం, పటాలకు నొడంగూర్చుచుండు భద్రము లెల్ల. 915
- గీ. స్నాన మొనరించి యట ఘటేశ్వరునిపూజ, సలుపునెడ లక్షబిల్వసంఘముచేత
సఖిమతార్థంబు లెల్ల నంది భువని, బరమపదమును బ్రాపించు బరమునందు. 916

— వైద్య నాదేశ్వర తీర్థ మహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును సాధమతీతీరంబున వైద్యనాదేశ్వరతీర్థం బేర్పడియె. 917
- గీ. అచ్చటను స్నానశివశర్వణాదివిధుల, జేయునెడ సర్వయజ్ఞముల్ చేసినట్టి
సుకృతమును నొండంగలుగను జూచె నేని, వైద్యనాదేశ్వరునిఁ దీరు వాంఛ లెల్ల.

— దేవ తీర్థ మహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును సాధమతీతీరంబున దేవతీర్థం బేర్పడియె. 919
- సీ. మునుధర్మనందనుం డొనరించి దిగయం, బును విభీషణునిచే గొని తిరంబు
రాజసూయము నేసి భ్రాతృయ క్తంబుగా, సాధమతీతటసలమునందుఁ
బాండురార్యాంబును బాదుకొల్పుట నది, దేవతీర్థంబునాఁ దేజరిల్లె
నచట స్నానము నేని యాపాండురార్యును, దిలకింప నప్తసిద్ధులును గలుగు
- గీ. నందు మున్నుజనాపుత్రుఁ డాచరించి, తపమును సముద్రలంఘనాదక్షుఁ డయ్యె
మరణమును బొందునెడ నందు మత్పదంబు, నొంది చండేశ్వరగణత్య మొందు వాడు.

— చండేశ్వర తీర్థ మహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును సాధమతీతీరంబున చండేశ్వరతీర్థం బేర్పడియె. 921
- గీ. అచటఁ జండేశ్వరుండు నిత్యము వసించి, తన్ను దర్శించువారిపాతకము లడచు
నందుఁ జండేశ్వ మనుపురి నమరు లెల్ల, గలిసి నిర్మించి రది ముక్తి గలుగఁజేయు. 922

— గణప త్య తీర్థ మహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును సాధమతీతీరంబున గణపత్యతీర్థం బేర్పడియె. 923
- గీ. చలిసి స్నానంబు నట గణేశ్వరునిపూజ, నేయునెడ మోక్షసామాజ్యసిద్ధి గలుగు
నచట శ్రాద్ధంబు సలిపిన నాచరించి, నను వృషభదానమును వాడు నన్నుఁ జేరు. 924

— వార్త ప్పి సంగమ తీర్థ మహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును సాధమతీతోడ వార్తప్పి నది గలియుటంజేసి వార్తప్పి సంగమతీర్థం బేర్పడియె. 925
- సీ. మును వృత్రునకు హహేంద్రునకును బదొకొండు, వేలవరము లయ్యె నాల మంత
నమరేంద్రుండు పరాజయము నొంది దిక్కులే, కునికి సంగమతీర్థమునకుఁ జేరి

- న్నాన మచ్చటఁ జేసి నను సన్నుతింప నా, తనిమీఁది నొక వాఁగుల్య మొదపె
నంత నేఁ బ్రత్యక్ష మగుదు నింద్రుని కటఁ, బాఠితి మై మద్దహాభ సితలవము
- గీ. లింగరూపంబు కొండ వెలిగె భస్మ, గాత్ర మని సరఁ గరిగెను గోత్రధోని
దానిఁ బూజించి మత్స్రసాదంబు వడిసి, తొడలులోకల నృత్రుని సంచరించె. 926
- సీ. అంతట వృత్రదేహమునుండి లోకభ, యంతరిం బగ్గెఁబ్రహ్మహత్య నొకటి
యనిమిషేంద్రునికరమును బట్టకొనుటయు, నారె యానందము నానంద
బిసమధ్యమున జొచ్చి పెక్కింట్ల సూక్ష్మరూ, పములొక నుండె నప్పటికె గూడ
నది విడనాడమి నతఁడు మేషాకార, మున దిలించినవివాదమునకు బోయి
- గీ. చేష్ట లేకుండఁ బడుటయు స్రష్ట యెఱిగి, యెన్న నచ్చినవారు నా కేలుగఁడేయుఁ
డనుటయును బ్రహ్మహత్య యిట్లనియె శేవ, వచ్చిని బ్రహ్మహత్యను వాస్తవముగ.
- క. అనవుడఁ బితామహుం డి, ట్లనియె జగత్తమమునకు నై యెవఁడు
క్రమి నాగ నాకుఁ జూపుము, వనజానన యుండె వసతి వదిలెడి పీనిక. 928
- సీ. అని పలుకుటయు బ్రహ్మహత్య లోకేశుండు, నిని దానివాక్యము వీను లొగ్గి
యగ్నిని బిలిచి హుతాశన బ్రహ్మహ, త్యాచతుర్థాంశంబుఁ దాల్చు మీవు
నావుడు ననలుండు దేవ తన్నుక్తి నా, కెపు డగుఁ జెపు వది యేను దాల్చు
ననవుడు బ్రహ్మ యిట్లనియె బావక సీవు, జ్వలియించుచుండెడిసమయమందు
- గీ. హవ్య ముంపఁడొ యెవఁడు నీయందువాని, బట్టుకొను బ్రహ్మహత్య నిక బాసియనుడుఁ
గమలజనివాక్యమున నుండుగౌరవమున, బ్రహ్మహత్యాంశమును దాల్చె బావకుండు.
- సీ. అంతటఁ బరమేష్ఠి యవనిమహాపథి, తృణముల కగ్నికెఁ దెలిపినట్లే
తెలుపఁగ ననియు నర్థించెఁ గృశానువు, వలె నంతట విరించి వానిఁ జూచి
యచితకారణము లేకుండఁగ మిమ్ముల, ఛేదించునప్పు దాఛేదకులను
బట్టి వేధించును బ్రహ్మహత్య త్యజించి, మిమ్ము నా నజనివాక్యమ్ము నమ్మి
- అ. యవి గ్రహించె బ్రహ్మహత్యాంశమును సంత, నచ్చరలకుఁ జెప్ప నబుండు వార
లడుగఁ దద్విముక్తి యగుసాధనము వారి, కిట్లు లనియె ధాత హితవిధాత. 930
- క. ఒనరించునొ యెవ్వఁడు మై, భునమును దొయ్యలులు ఋతుమతు లయినసమయం
బున బ్రహ్మహత్య వానిం, గొని మిము విడనాడు వలదు కొంకఁగ మీకుక. 931
- సీ. అనవుడు నప్పరోగనలు గ్రహింపంగ, బ్రహ్మహత్యాంశంబుఁ బద్మభవుండు
పిలిచి తోయంబులఁ దెలుపఁగ మునునోలె, నర్థించె బ్రాక్తనులట్లే యవియు
సంతట బ్రహ్మ తోయములార మీయందు, మలమూత్రములను స్లేష్మమును నెవరు
విడుతునొ వారిని విడుచుకాలముననె, పట్టి మిమ్ముడ్యజింపు బ్రహ్మహత్య
- గీ. యనుటయును బ్రహ్మహత్యాంశమును గ్రహించె
దోయములు దాన నింద్రుని దొఱగి పోయె

బ్రహ్మహత్య పదంఁజి పాకవైరి
తపము సత్తీరమునఁ జేసి ధన్యుఁ డయ్యె.

932

— భద్రాసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము :—

వ. మఱియును నాభ్రమతికి భద్రానదితోడ సంగమం బేర్పడినస్థలంబు భద్రాసంగమతీర్థం
బయ్యె.

933

క. స్నానముఁ బితృతర్పణమును, దానఁబను నచటఁ జేయుతనధారులకుకా
మానులకుఁ గూడ దుర్లభ, మైనపదం బబ్బు నేల యధికోక్తు లింకకా

934

—: వరాహతీర్థమాహాత్మ్యము —

వ. మఱియును దిత్సమీశంబున వారాహతీర్థం బేర్పడియె.

935

సీ. మును వరాహశరీరమును దాల్చి విష్ణువు, తత్సంగమాఖ్యతీర్థంబునుండి
రత్నాకరముఁ జొచ్చి రాత్రించరుల నెల్లఁ, బరిమాడ్చి సంఖ్యోపపాదించి సురల
నెచ్చోటనుండి పై కేటెంచె నచ్చోటు, వారాహతీర్థ మకాపేరఁ బరగ
నచ్చట స్నానంబు నాచరించినను శ్రా, ద్ధముజెట్టినను బితృతర్పణమునకు

గీ. నుభయవంశంబులనుగూడ నుద్ధరించి, తాను నివసించు వై కుంఠధామమందు
నది మహావిష్ణునిర్మితం బై నకితన, దాని కీ డైనతీర్థంబు కానరాదు.

936

—: సాగరసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము :—

వ. మఱియును నాభ్రమతి సాగరంబుతోడఁ గలిసినధామంబు సాగర సంగమతీర్థం బయ్యె.

గీ. అచట స్నానంబు గావించినంతమాత్ర, ముననె పంచమహాపాపములును దొలంగు
దానజపహోమతర్పణధ్యానములను, నేరుపడియెడిఫల మింక నేమిచెప్ప.

938

—: ఆదిత్యతీర్థమాహాత్మ్యము :—

వ. మఱియును సంగమతీర్థసమీపంబున నాదిత్యతీర్థం బేర్పడియె.

939

గీ. దాని దర్శించినను నందు స్నాన మాచ, రించినను దర్పణం బొనర్చినను నర్క-
సుమములను గరవీరపుష్పములఁ బూజ, నలిపినను సర్వపాతకంబులును మాయు.

940

—: వీలకంఠతీర్థమాహాత్మ్యము :—

వ. మఱియును దత్సమీశంబున నీలకంఠతీర్థం బేర్పడియె.

941

ఆ. దానిలోనఁ జేసి స్నానంబు నీలకం, తార్చనంబు చేయునట్టివారు
సకలవాంఛితార్థసంసిద్ధులను బొందు, నట్టివార సంశయంబు లేదు.

942

—: దుర్గాసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము :—

వ. మఱియును నచ్చట దుర్గాసంగమతీర్థం బేర్పడియె.

943

గీ. సాభ్రమతి దుర్గతోడను సంగమించి, నట్టిచోటు ఘోషతీర్థ మయ్యె నందుఁ
జేయస్నానంబు గోమహిషీప్రదాన, మననిసుశర్మాజనమును ఫలాధికములు.

944

— నృసింహతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును దత్తమీపంబున నృసింహతీర్థం బేర్పడియె, 945
- గీ. అచ్చట నృసింహుఁ డుండంగ హతహిరణ్య, కళిపుఁడై శాంతిముగ్గ నట్టికాలమందు
నధికభక్తిని బ్రహ్మాదుఁ డతనిచెంత, నిలువఁబడి యిట్లనియె మేనఁ బులక లొలయ.
- గీ. తండ్రి నీవు మహాగుణోత్తరుఁడ వేను, మందబుద్ధిని నాకు నీయందు భక్తి
గలుగఁగను నీకు నాయందుఁ గరుణ గలుగ, హేతు వేమియె విసఁగ నాచచ్చ పొడమె.
- వ. అని ప్రార్థించుటయు నృసింహుం డాతని కిట్లనియె. 948
- సీ. ప్రహ్లాద యిది మున్న పరగె మాఁగిన్నాన, మనెడితేత్రంబుగా నవనియందు
హరితుఁ డనెడిబ్రాహ్మణుఁడు లీలావతి, యనుపత్నితోడ నిం దధవసించి
సలువంగ నేకవింశతియుగంబులు తపం, బేను ప్రత్యక్ష మై వాని కపుడు
వర మీయనుండంగ వాంఛించె నాతండు, తనయుండు గాఁగను దనుకు నేచు
- గీ. దాని కామోదమును జెంది నేను విప్ర, ప్రాక్తనుండను గాన గర్భమునఁ జేరఁ
గాని యీతేత్రమందు నీసూనుఁడుగనె, నిత్యమును నుండి కలిగింగు నీకుఁ దుష్టి.
- క. అనవుడు నావాక్యము నా, యనఘుం డంగీకరింప నది మొదలుగఁ ద
త్తనయుం డనియెడిప్రీతుఁడ, గని నే నీతేత్రమండె కదలక యుంటిన్. 950
- సీ. మును నీవు ద్విజున కొక్కనికె బుత్రుండ వై, జనియించి వసుదేవుఁ డనెడిపేరఁ
జదువు సంధ్యయు లేక సద్గుణంబును లేక, దుర్మార్గవర్తులు తోడు గాఁగ
వేశ్యారతుండ వై విహరించుచును దైవి, కంబుగా నొక్కదినుబునందుఁ
జనుదెంచి యీతేత్రమునకు మద్వ్యతమును, దిలకించి భక్తులు సలుపుచుండఁ
- గీ. గాతుకం బామత్తి నాగణితోడఁ, జలిపితివి మద్వ్యతంబు నిచ్చటనె దాన
నాధనాంగన నాలోన నైక్య మొండె, జేరెదవు నన్ను నీవును శీఘ్రముగనె. 951
- క. అనవుడుఁ బ్రహ్లాదుఁడు దన, మనమున సంతసము నొంది మాధవ నాకున్
వినిసింపుము త్వద్వ్యతమును, నని వేడ నృసింహుఁ డిట్లు అనియె నతనికిన్. 952
- వ. స్వాతీనక్షత్రముతోడంగాని సిద్ధియోగంబుతోడంగాని వశిజకరణంబుతోడంగాని శని
వారంబుతోడంగాని యన్నిటితోడంగాని కొన్నిటితోడంగాని కూడినవై శాఖశుక్ల
చతుర్దశి నే నావిర్భవించినదినం బగుట నాదినంబున గృహంబునంగాని దేవఖాతతటా
కంబులం దెం దేని మృత్తికాగోమయధాత్రీఫలరసతైలంబులతోడ స్నానంబు గావించి
శుభం దై ధాతవస్త్రంబులం దాల్చి నిత్యకర్మంబు ననుష్ఠించి గృహంబునంగాని
మత్తేత్రంబునంగాని మండపంబు నేర్పఱిచి యం దప్తదళపద్మంబు లిఖించి దానిపైని
పత్మనవస్థితతామ్రకలశంబును స్థాపించి దానిమీఁదఁ దండులపూరితం బగుపాత్రంబు
నుంచి దానిపై నర్పణమయం బగులక్ష్మీనృసింహమూర్తి నుంచి ధ్యానించి యధావిధిగఁ
బ్రాహ్మణులతోడంబునగాని ధర్మసంబును గావించి ధూపదీప్తవేద్యాదు లొసఁగి యా

దినం జెల్ల నుపవాసం బొనర్చి రాత్రే హగిరణంబు చేసి మఱునాడు ప్రభాతకాలం
బున స్నానంబు గావించి పూర్వవిధానంబున నన్నుచ్చించి నాయెదుట మత్స్యేతికరం
బుగా వైష్ణవశ్రాద్ధంబు గావించి యథాశక్తి దానంబులు బ్రాహ్మణుల కొనంగి భోజన
దక్షిణాతాంబూలంబులచే సంశృప్తి గలిగించి. 953

ఆ. కావు ముద్రించి దేవ మద్వంశజ, లైవారలను భవాబ్ధినుండి
పాపవార్ధిలోనఁ బడియున్న నాకుఁ గ, రావలంబ మిమ్ము సీదె దిక్కు. 954

క. అని వేడి మడుద్యానన, మొనరించి మదీయమూర్తి నొనఁగిన నాచా
ర్యున కర్థసిద్ధు లెల్లను, ననువుగఁ బ్రాప్తించు నెవరి కైనను ధరణి. 955

క. ధనహీనుఁ డైన నియతము, గను నుపవాసంబు చేయఁగలిగియెడ మ
జననదినంబునఁ జాలుక, గనఁగను మద్రవ్యతమువలనఁ గలుగుఫలంబుక. 956

ఆ. ధాత సృష్టి చేయ దక్షిత్వమును బొందె, శివుఁడు త్రిపురవధము చేయఁగలిగె
మునులు సురలు ప్రభువులును సిద్ధి నొందిరి, మద్రవ్యతోపలబ్ధమహిమ వలన. 957

వ. అని చెప్పి యంతరాసంబు నొందుటయుఁ బ్రహ్లాదం డపరిమితానందముం జెందె. 958

గీ. కలియుగమ్మున బహుకామఫలము లొనఁగఁ, బ్రాభవము గలగంగ సాభవమతి యొకఁడె
దానిమహిమంబు వర్ణి యడరము గాదు, నిక్కముగ శతజిహ్వ లుండినను నాకు. 959

ఆ. ఎచటఁ దీర్థనామ మెఱుంగకుండురొ లోకు, లచట నూమకాహ్వయమునఁ దీర్థ
మేరుపఱుపవలయు నిది సూక్ష్మధర్మంబు, తెలుపఁదగిన దగుటఁ జెలిపినాడ. 960

న. అని పలుకుటయుఁ గాత్యాయని యపరిమితానందముం బొందె. 961

క. మునివర్య వినుము భార్గవి, మును విన గీతామహత్త్వమును వాంఛింప
గను నొకతఱి శౌరిని ముద, మెనయఁగ మాధవుఁడు లక్ష్మీ కిట్లు వచించెక. 962

—: గీతామహాస్మృతకథనము —

సీ. అతివ నాయాత్మ పరాపరభేదంబు, లను ద్వివిధంబుగాఁ దనరుచుండు
నందుఁ బరాత్మ నిరాకారముగ నిర్గుణముగ సాక్షిగ నిష్కలముగ వెలసె
నపరాత్మ త్రిపురాంతకాకార మదియె మ, దాస్యవినిర్గత మైనగీత
యధ్యాయపంచకం బాస్యపంచకముగ, దశబాహుగ దశాధ్యాయములును

గీ. నావలఁ బించడముగను సభ్యాయ మొకటి, యంఘ్రియగృహకముగను సభ్యాయయుగము
తనరి యుండెను దాన మత్తత్త్వ మెల్లఁ, డెలుపఁబడియుండె నది నీకుఁ జెలియనిదియె.

ఆ. అందులోన నొక్క యధ్యాయ మేనియు, గాకయున్న నొక్కశ్లోక మేని
యర్థ మేని తుదకు సర్గార్థ మేనియు, ననుదినమును జనువ నెనయు ముక్తి. 964

వ. అష్టాదశాధ్యాయాత్మకంబును గీతానామకంబును వాఙ్మయంబును నీశ్వరాకారంబును
నగుమదీయాపరాత్మమూర్తిని సేవించె నేని ద్వైతాద్వైతవివర్జితంబును భావాభావ
వినిర్ముక్తంబును నాద్యంతరహితంబును శుద్ధసంనిత్యభావందమయంబును నిర్గుణంబును

నిమ్మ-శింబును నిరాకారంబును నగుమత్పరాత్మస్వరూపమును నిర్గుణుని బిగ్గు. దాన
నాత్మైక్యభాగ్యంబు చేకూరు. 965

— గీతా ప్రథమాధ్యాయ చూహోత్తము —

- సీ. మును ధరిత్రీతలంబున నుండెను సుశర్మ, యనునామమున సొస-యవనిసురుడు
స్నానసంధ్యాదివిహీనుడై కృషిచేత, జీవించుచును జిట్టచినర కితఁడని
మృగపక్షులను వధింపంగ నొకనాఁడు, మస్పహవాసులతోడఁ గూడి
యటవీడ్పలికి బోయి యానన్న మగుటచే, దనుక గాలము సర్పనస్థుఁ డయ్యె
- గీ. సంతటను యమకింకరు లరుగుదెంచి, వానిఁ గొనిసోయి యమసన్నిధానమునకు
నిలువఁ దత్కృతపాతకంబులకు శమనఁ, డర్హుడను జలుప వాఁడనుభవించి. 966
- గీ. అవని గడ కెద్దుగను బుట్టె నావృషంబు, హలము లాగుచు మోయుచు నలవిగాని
భారమును బహుకాల మస్పగిది గడపి, కొనకు నొంపంగువును మోయుపనికి జిక్కి.
- గీ. నడువఁజాలక రోజుచు నడుమనడుమ, నిలుచుచుండంగఁ బంగువు నిలువనీక
దండమునఁ గొట్టుటయు నది తాళలేక, పడియె మునలిది యగుటచేఁ బడిమిమిఁద.
- క. దారిం బోవుచునుండెడి, వారంగన యొకఁడె దానివృధ గని లోనం
గారుణ్య మొదవ దానికి, దారకముగ భారవోసెఁ దనసుస్థతంబుక. 969
- గీ. అంత నాయెద్దు లేవలే కనువు లుడిగె, నచ్చుటనె యమకింకరు లపుడు వచ్చి
దానిఁ గొనిబోవ యమునియొద్దకుఁ దృజించె, యముఁడు వేశ్యాప్రదత్తపుణ్యమున దాని.
- సీ. అంతట నావృష మరుడెంచి భూలోక, మునకు భూసురకులంబున జనించె
జాతిస్మరణశక్తి సంభవించుటను నా, క్షీతిసురుం డావేశ్యచేత కరిగి
తన కామవలనఁ గల్గినయపకారంబు, దెలిపి నీపుణ్యంబుఁ దెలుపు మనియె
నపు డామె యతని కిట్లనియె విప్రోత్తమ, యొకశుకంబు పఠించుచున్నగీతి
- గీ. యాతకించుటఁ బూతాంతరాత్మ నగుచు, నిన్నుఁ దరియింపజేయుపున్నెమును జెండఁ
గలిగితి నటంచుఁ జెప్ప నాచిలుకకడకు, నామెతోఁగూడ నేఁగి యాభూమిసురుఁడు.
- సీ. చిలుక నీగాధను దెలుపుచు దయతోడ, నాలకింపంగ నా కాశ పాడమె
నాపుడుఁ బూర్వజన్మస్మృతి గలది యై, యాశుకం బీక్షించి యతనిమోము
భూసురోత్తమ నేను బూర్వము బ్రాహ్మణ, కులమునఁ బుట్టి విద్యలను జదివి
వైదుష్యగర్వంబువలన దుర్వాదముల్, నలుపుచుఁ దిరుగుచు సైవరముగను
- గీ. నొక్కతఱిఁ గాలధర్మంబు నొంది నరక, యాతనలఁ జెంది తుద కెట్లా యవనిలోనఁ
జిలుక నై పుట్టి యొకమునిచేతఁ జిక్కి, పట్టువడితిని బంజరబంధమందు. 972
- సీ. అంతట నమ్మునియాశ్రమంబున ముని, చ్చాత్రు లెల్లరుఁగూడి సంతతమును
బలియింపుచుండంగఁ బావనం బైనగీ, తాదిమాధ్యాయంబు నాలకించి

పరియించుచుంటిని బ్రతికినందున నేను, శ్రవణచేయము గాఁగ జనుచు క్షేప్ర
నలుగు లుండు నొకచోరుఁ డగుచుండి యొకఁడగు, చుం గొనివచ్చి యీవఱకు క్షేప్ర
గీ. నేను గీతాదిమాధ్యాయ మెపుడుఁ గూడఁ, జనుపుచుండుట సీవ్య శ్రద్ధతోడ
వినుటచేఁ బ్రాప్తవతి యయ్యె నని వచింప, చంద్రుని నిర్వహణ మరుగుఁడె. 973
వ. ఆమువ్వురును వివృతపాదములతోడ నామమాంబులై క్షేప్రమయి వైకుంఠమునకుం
జనిరి. 974

గీ. కాన గీతాదిమాధ్యాయ మెవరుండు, వీనులారంగ నుగొ ర్తమానవుండు
శ్రద్ధతోడను జనుపునొ శాశ్వతముగ, వార లుండుట వైకుంఠవాసమందు. 975

— గీతాద్వితీయాధ్యాయ మహాపర్వము —

సీ. ధాత్రిలో నొకఁ డుండె దక్షిణదిశాగ్, మందుఁ బురుషురం బుపురుషు
దానిలో నొకఁ డుండె ధరణిదేవుఁడు దేవ, శర్మ నాగని బుధశ్శాస్త్రిగణుండు
నిజధర్మముల నెల్ల నెఱవేర్చుకొనుచుండి, యును మనశ్శాంతి లేకునికి నతఁడు
పరితపించుచునుండ భావంబులోపల, దై వికంబుగ నొక్కతాపనుండు
గీ. వచ్చుటయు నొక్కతఱిఁ దదావసధమునకు, నమ్మహిమరుఁ డతనికి నతిధిపూజ
నలిపి తనకు మనశ్శాంతి గలుగువిధము, నభిలషింపఁగి వాని కి ట్లనియె నతఁడు.
ఆ. ఆర్య మిత్ర వంతుఁ డనుపేర నొకయజ్ఞ, వాఁడు డుండెఁ బ్రాప్తపట్టనమున
నతఁడు నీకుఁ డెల్పు నాత్మశాంతిఘటిల్లు, నట్టిమార్గ మరుగు మతనికడకు. 977
గీ. అనుటయును దేవశర్మ తదాజ్ఞ వడసి, పుణ్యనగరాంతికారణ్యమున నదీత
టమున శిలమీఁదఁ గూర్చుండి ప్రమద మొదవఁ, గనుగొనెడిమిత్ర వంతునికడకుఁ జేరి.
గీ. ఆర్య నీయంతికమున కే నాత్మశాంతి, గలుగుమార్గంబు నెఱుంగఁగఁ దలఁచి యరుగు
దెంచినాఁడను నావాంఛ తీర్పు మనుడు, నతనికి గని మిత్ర వంతుఁ డత్యాదరమున.
సీ. భూసురోత్తమ విను పూర్వగాథ యొకండు, వినిచెద నీకు నవిస్తరముగ
ధరను గోదావరీతటినిఁ బ్రతిష్ఠాన, మనుపురం బొకఁ డుండె నచట నుండె
విక్రముఁ డనెడిపృథ్వీపతి యొక్కఁడు, తత్సమక్షంబున దానములను
గొనుచు దుర్దముఁ డనుక్షీణీసురుం డొక్కఁ, డొనరించు చుండె జీవనము నెఱు
గీ. యట్లు లుండంగ నొక్కనాఁ డాద్విజుండు, కాలధర్మంబు నొందుడుఁ గాలభటులు
వానిఁ దోడ్కొని పోయి యనూననరక, యాతనలఁ జెట్టి విడువంగ నంతమునకు.
సీ. ఆదుర్దముండు పుట్టె నవనిలోన దరిద్రుఁ, డై యుండునొక్కబ్రాహ్మణునియింట
దత్పూర్వపాపవర్తనవాసననుజేసి, యొక్కకామిని వాని కుద యయ్యె
నాయితీ జారిత్ర యై చరించుచు నొక్క, చండాలకులజనిసంగమమున
గర్భంబుఁ దాలించి కని కన్యకను జచ్చి, డాకీనరూపంబు చేకుఱంగ

- గీ. శ్వపచును బట్టి చంప నాశ్వపమఁ డంతి, సరికఁగి తన బొంది యంతిమనుఁ బుట్టె
వ్యాఘ్రు మై డాకినియ న్వదేహాంతమందు, సనుభవించి యమాలయముఁ తనలను.
- క. జనియించెను నాగేహం, బున నజ యై దాని నేను బోషించుచుఁ గా
ననముఁడ ద్రిప్పు చుండఁ, గను నాశాహ్వల మటకు గ్రక్క-న వచ్చెన్. 982
- క. దాని గనుగొని శాంతుండ, నై నే నుండంగ వ్యాఘ్రు మజను గ్రసింపం
గా నొగుచుండ నజయును, దానికడకు నరిగి నిలిచె ధైర్యముతోడన్. 983
- సీ. అంతట నావ్యాఘ్రు మవగతక్రోధ మై, నిలువంగఁబడఁటయు నిశ్చలముగ
నజ దాని నీక్షించి వ్యాఘ్రుమ సిద్ధాన్న, మును నుపేక్షింపఁగఁ జనునె నీకు
ననవుడు వ్యాఘ్రు మిట్లనియె నామదిలోనఁ, గలక్రోధ మెల్లను దొలంగిపోయె
శాంతించె తుత్తిపాసలును నిచ్చోటను, గలమహత్వం బేమొ టెలియరాదు
- గీ. నావుడు మృగాదనంబ నిన్ గనిన నాకు, భీతి జనియింపకుంటకు హేతు వేమొ
తెలిసిన వచింపు మని మేక పలుకుటయును, డెలియదాయెను నా కని ద్వీపి పలికె.
- వ. అంతట నయ్యజావ్యాఘ్రుంబులు నాకడ కరుడెంచి తమసంశయంబు లడుగ నేనును
నవియునుం గలసి యొకవృక్షంబునం దుండువానరంబు నడిగితిమి. 985
- సీ. ఆవానరం బిట్టు లనియె నూపాల, మిను మొక్క-విషయంబు వినుతు నీకుఁ
గను మీవనంబునఁ గనఁబడుచుండఁ దే, వాలయం బొక్కటి యంగులోన
నుంజఁ ద్ర్యంబకలింగి మొక్కటి మున్నది, సంస్థాపితం బయ్యె స్రవచేత
ననుదినంబు నుకర్ము డనుప్రసాదంబు చే, యంగఁ బొడంగె దల్లింపపూజ
- గీ. యావిధంబున బహుకాల మరుగ నొక్క, తఱిని నొకతాపసుండు తత్సవిధమునకు
నరుగుడెంచి నుకర్మునిహరసవర్ణఁ, గాంచి యతనియెడలోనఁ గరుణ యొదవ. 986
- గీ. అవనిసుర యేమి కోరి శివార్చనంబు, చేయుచుండినవాడెవొ చెప్పు మనుడు
నాతఁ డిట్లనియె మహాత్మ యన్న కాంక్ష, చేత లింగార్చనంబు నే జేయుచుంటి. 987
- సీ. అనవుడు నాబ్రాహ్మణునిసత్యవాక్యంబు, నకు నాతపస్వి యానంద మొంది
తత్సముద్ధరణేచ్ఛ తనచి త్తమునఁ గలు, గంగ నిచ్చట నొక్క-గ్రామమందుఁ
దగ లిఖించి గీతాద్వితీయాధ్యాయమును బఠింపుము దీని నని వచించి
కనఁబడకుండంగఁ జనియె నుకర్ముండు, చూచుచుండంగనె చోద్యముగను
- గీ. అంతట నుకర్ము డాశీలయందు వ్రాసి, నట్టివాతను గట్టిగా నభ్యసించి
చదువుచును నిత్యమును మనశ్శాంతితోడ, నీయరణ్యంబునను జరియింపఁ దొడఁగె.
- క. బానిసమహత్త్వముచే నీ, కాను నాశలియు దప్పికయును భయంబున్
గ్లానియు విద్యేమంబును, వేసికినిం గలుగ వనుడు విని నే నంతన్. 989
- వ. అనవ్యాఘ్రుంబులతోడఁ గూడి తచ్చిల్లఁ ప్రదేశంబున కరిగి శిలపైని వ్రాయఁబడి
యన్న గీతాద్వితీయాధ్యాయమును బఠించి, మనుష్యంబు గావించుకొనుచుఁ బుత్రుఁ

వంబున నవగతసంసారక్షేపండు నై బ్రహ్మానుదంబున నోలలాడుచుండు తచ్చవనా
ప్రభావంబుచే నూవాప్యమంబులు వీతకలుషంబు లై యముక్తిం బొందె. 990

క. అని పలుకంగ నామాటలు, విని భక్తిని దేవతార్థ విశ్రాంతి మనం
బున కొదవఁ దదుపదేశము, గొని యాతనివలనఁ జేరుకొని నిజపురికి. 991

క. అనుదినముఁ దదధ్యాయం, బును బంబించుచును దాన నాడమిచజాన.
బునఁ దొలంగి వాంఛ లెల్లను, జననమరణశూన్య మై చంద్రతి నొందెన్. 992

— గీతాత్మతీయాధ్యాయమాహాత్మ్యము —

సీ. మును జనసానంబునను జనుం డిరుపేర, నుండఁ గౌశికగోత్రం శౌకద్విజుండు
విడనాడి నిజకాలవృత్తి నారఁడు వశీ, గ్వత్తిలో నుండి యెంచి ధనము
ధనమదాంధ్యంబునఁ గరులు గానఁ ప్రవ, త్తించుచు లోకగిత్తియు గాఁగ
నొకనాడు వచ్చుచు నొకపురంబుననుండి, దోరహతుం డయి దారిలోన

గీ. నొకతరువుక్రిందఁ బడి మృతి పొంది స్వృత, పాతకమునఁ బిశాచహంబునఁ బడసె
నంత నాతఁడు మరణించె ననెడివార్త, తెలిసికొని రత్నశూంఘం బిచ్చి ముడిని.

సీ. కావించఁ బరలోకకర్మంబుఁ దప్పడికి, నెంచి తన వ మున్నయెడకు నేగి
యచట గీతాత్మతీయాధ్యాయముఁ బఠించె, బ్రతీదింబుఁ బంపించుచుండఁ దాను
దానిని విన్నవూర్తనె పిశాచం బొండు, పడియె వ్యోమముండు పుషపిమిఁద
నవల దివ్యవిమానమందు దివ్యాకార, మునఁ గానఁబడియెఁ దజనఁకుఁ డంత

గీ. జడునకు సుతుండు మ్రొక్క- సీచరిత మేమొ, తెల్పు మన నాతఁ డంతయుఁ తెలిపి వత్స
త్వత్పత్తిగీత వినుటచేతను బిశాచ, హంపము చొలంగి దేవతాహుని నైతి. 994

గీ. నీకు భద్రంబు గలిగెడుఁగాక తండ్రి, నాసహోదరుఁ డొకఁడు నేఁ జేసికల్లె
యఘము లొనరించి నరకస్థుఁ డయ్యె మఱియు, నస్మదస్వయంబులు గొందఁ బల్లె యైరి.

క. నరకములనుండి వారిని, దరియింపఁగఁ జేయు మీవు తత్తణు ననున్
దరియింపఁజేసి నట్టులై, యరిగెద నే నింక నిలువ నని దివి కరిగెన్. 996

సీ. అంతట జడపుత్రుఁ డానంద మొదవంగఁ, జనుడెంచి నిజజనసానమునకు
నిరయసంస్థితై ననిజపూర్వకుల నెల్లఁ, దరియింపఁజేసిడితలఁపుతోడఁ
దగునియమమున గీతాత్మతీయాధ్యాయ, మును బఠింపంగఁ దత్పూర్ణమునను
యమనస్థిధికి బోయి హరిభృత్యులు కృతాంత, వదలిపెట్టుము జడవంశజులను

గీ. నని వచింపంగ నంతకుం డచటనున్న, జడకులముల నెల్లను విడిచిపెట్టె
నంత మాధవకేంద్రు లరుగుచుండ, వేష-తోని వారి దోడ్కొని విష్ణుపురికి. 997

ఆ. వారితోడఁ గూడి నై వస్వతుండను, బోయి విష్ణుధామమునకు హరికి
బ్రహ్మతీ డేవి నిలువఁబడి దేవ పావుల, నెల్ల విడుపు మనగ పాతు వేయి. 998

వ. అని సావయముగా సుసంపన్నులైన సారాయాణుండు వికసితవదనం డై గీతాత్మతీ
య భాగ్యయప్రభాసి యుల్ల దుష్కరీన కఠింగించి తత్పరిసఫలంబు ప్రాప్తించుటంజేసి
యీసాపాత్యుల చెల్ల సరకమిచ్చి తీచకూగి నాపదంబుల బడయంగలిగె నని నుడు
వ్రటయుఁ గాలుండు తదభ్యాసమహిమంబున కాశ్చర్య మొంది తదనుష్ఠం బడసి
స్వధామంబున కరుదెంచె. 999

— గీతా చతుర్థాధ్యాయ మాహాత్మ్యము :—

- సీ. గంగాతటంబునఁ గలదు నారాచాసి, యనుపురిం గొక్కటి యవనియందు
నాపురంబున నుండె నఖిలసిద్ధిప్రదా, యి మైనవిశ్వేశ్వరాలయంబు
దానిలో భరతుండు నా నొప్పునొకవిప్రుఁ, డినుదినుంబును శ్రద్ధ యు మతిల్లఁ
దప్పకుండఁగిని గీతాచతుర్థాధ్యాయ, మును జపించుచు నుండె మోదమునను
- గీ. జరుగఁగను నట్లు కొన్నివత్సరము లొక్క, తిఱిని భరతుండు తత్సర్వోద్యానభూమి
కరిగి బదరీద్రుయ్యగ్మంబు నచటఁ జూచి, కాల నొకటియుఁ గేల నొక్కటియుఁ దాఱి.
- గీ. కొంతసే పుండి యొక్కడఁ గుతుకమునను, నవలఁ జనుదెంచ విశ్వేశ్వరాలయమున
కంటటను నమ్మహాజద్వయంబు శుష్క, మయ్యె నిలువునఁ జూపఱ కచ్చెరువుగ.
- ఆ. అట్లు లెండిపోయి యాద్రుమంబులు రెండు, పుట్టి కన్యకలుగఁ బురమునందె
యొక్కద్విజునియింట నొందుచుండఁగ వృద్ధి, భరతుఁ డొక్కతఱిని నరిగె నటకు.
- సీ. అతనిఁ గన్గొని కన్య లానంద మొదవంగఁ, దత్పాదములకు వందన మొనర్చి
దేవ సీకృపను బొందితిమి మానుష్యంబు, ననుడు నాతఁడు విస్మయంబు నొంది
కన్యకలార మీగాధ యేషియె నాకఁ, డెలుపుఁ జాలింపంగఁ గలిగె వేడ్క
యనవుడు వార లి ట్లనిరి మహాభాగ, వినుము చెప్పెదము మావిషయ మెల్లఁ
- గీ. గలదు గోదావరీతటస్థిని ఛిన్న, పాప మనుతీర్థ మొకటి తత్పరిసరమున
సత్యతపుఁ డనియెడిధరాదిత్యుఁ డొకఁడు, తపము నొనరించు చుండె సత్యద్యుతముగ.
- సీ. అప్పు డచ్చరలలో నందకిత్తెల మగు, మముఁ బిల్చి తనయొద్ద కమరవిభుడు
తత్తపోభంగంబు నెత్తెఱంగున నైన, నొనరింపంగను మాకు నొనఁగె నాజ్ఞ
యంతట మేము తదాజ్ఞ నొదలఁ దాల్చి, చనుదెంచి యమ్మునిసవిధమునకుఁ
జేసితి మెన్నెనొశృంగారచేష్టల, వానిచిత్తము కామవశము గాఁగ
- గీ. నపుడు సత్యతపుం డాగ్రహమున మమ్ము, దిట్టె గంగాతటంబునఁ బుట్ట రేఁగుఁ
జెల్లుగను నంతటను మేము చేరి వాని, దరికి నేచ్చుచు నుండ నత్తరుణామందు. 1004
- గీ. భరతసంస్కర్షమునను శాపంబు దొలగి, పూర్వజన్మస్మృతి ఘటిల్లఁ బుట్టగలరు
మ ర్మకష్టములను మీరు మహి నటంచు, నతఁడు కరుణింప నిలకు మే మరుగుదెంచి..
- సీ. జాననీతటస్థులలో జనన మొందఁ, గలిగితిమి బదరీద్రుమంబులుగ నాడు
తాతటస్థులలో జనన మొందఁ, గాందితిమి బన్మ బిల్ల పు త్యకన్యకముగ..

- క. కాపున నుద్ధారించును, గావించుగ మాకు నీవె గతి యింక మహీ
దేవోత్తమ యని వేడగ, నావిప్రుడు లోనఁ గరుణ య మతిలంగఁ. 1007
- క. గీతాత్మర్యాధ్యాయము, చేతోమోదంబు గలుగఁ జెప్పఁగ వారల్
ప్రీతిమెయి నది జపించుచు, బాతకములు తొలఁగిపోవఁ బడసిరి ముక్తిక. 1008

—: గీతాపంచమాధ్యాయపూజాత్మకము —

- సీ. కలఁడు పింగళుఁ డనుత్మోసురుం డొక్కఁడు, పురుకుండ్లపురమున భువిని మున్ను
బ్రాహ్మణధర్మంబు పరిహరించి యతండు, తౌర్యత్రికప్రసక్తలను జెంది
పరదారలోలుఁ డై తిరుగుచుండఁగ వాని, నౌర్వంబుఁ జూచి తద్భార్య యరుణ
తా నొక్కజూరునిఁ దపిలి వర్తించుచు, భర్తృనిర్బంధంబుఁ బాక్షికొనఁగ
- గీ. నొంది పల్లవసాహాయ్య మొక్కఁడేయి, గత్తిచే బింగళునితల గత్తిరించె
నంతటను బింగళుఁడు యమయాతనలను, గుడిచి గృధ్రంబుగాఁ బుట్టె గడకు నిలచు.
- క. అరుణయుఁ బతిహింసాగత, దురితమున భగంధరంబు చొరకొన దానక
మరణించి కుడిచి దారుణ, నిరయంబులు తుదకు నిల జనించెను శుశయై. 1010
- సీ. చేరె నాగృధ్ర మాచిలుకయుఁ బూర్వవా, సుసచేత నొక్క-కాననమునందె
కడచుటయును గొంతకాల మచ్చట వాని, కొకనాఁడు దివి నేఁగుచుండఁ జిలుక
ప్రాక్తనవై రానుబంధంబుచే గృధ్ర, మాశుకీవెంబడి నరిగి కొట్టె
నంతట నాశుకీ యవనిసన్మకపాల, జలములోఁ బడి ప్రాణములను విడిచె
- గీ. దానిఁ గొన వచ్చుచుండ గృధ్రంబు దాని, పైని కొక్క-కిరాతుఁడు బాణ మేసె
నంత నాడేగ శుక పడినట్టికడనె, పతిత మై వీడె శుకీవోలె బ్రాణములను. 1011
- సీ. అంతట యమదూత లరుఁడెంచి వానిని, గాలపాశములచేఁ గట్టివైచి
కొనిపోయి వై వస్వతునికడ నిలుపంగఁ, దత్పూణ్యపాపముల్ దండధరుడు
ధ్యానయోగంబుచే దర్శించి పొందు మీ, యిష్టలోకములకు నిపుడె యనియె
నంతట విస్మయం బంది శుకీగృధ్ర, ములు సమవర్తిక జలిపి ప్రణతి
- గీ. స్వామి పాపాత్ములకు మాకు సంఘటిల్ల, నిష్టలోకంబులు నిదాన మేమొ చెపుమ
నాపుడుఁ గృతాంతంఁ డధికసన్మానబుద్ధి, యేర్పడఁగ వానియెడలఁ దా నిట్లు లనియె.
- సీ. మున్ను గంగాతటంబున నుండె వటు వను, బ్రాహ్మణుం డొక్కఁడు బ్రహ్మవేత్త
యతండు గీతాపంచమాధ్యాయపరసంబు, గావించుచును సర్వకాలమందు
నొకనాఁడు కాయంబు నుడిగి కాలవశంబు, నను సనాతనధామమునకుఁ జేరె
నంతట నొకచోట నతని కపాలంబు, పడియుండఁ దద్గతాంభస్సునందుఁ
- గీ. బడి యనుత్యాగ మొనరించుభాగ్య మొదవి, నందునను మీకుఁ దత్పూణ్య మొందఁగలిగె
ననుడు నాయంధజంబులు చనియె దివ్య, యానముల నెక్కి హరినన్నిధానమునకు.

ఆ. కాన గీతలోనఁ గలపంచమాన్యాయ, ముసఁ గల్గి మహిమమును వచ్చిప
నలని గాదు బ్రహ్మ కై నను నీ కింక, నిలకంటె సభిఁ మేమిచ్చెప్ప. 1014

— గీతావష్టాధ్యాయ హాహర్మ్యము —

సీ. గౌతమీతటమునఁ గలదు ప్రతిష్ఠాన, మనుపురం బొక్కటి యవనియందు
బిప్పలేశుఁ డెరుపే నీశ్వరలింగ, నెరుపి యిచ్చి నుద్భవించె
నచట జానశ్రుతి యనుజ్ఞే జూని డుండ, స్యాకాపాలనతత్త్వరుంగ
తత్త్వైర్ని వ్యాపింప దశదిక్కులను నొక్క, డనమున హంసం దుసని జనుచు

గీ. బ్రహ్మరిల్లుజానశ్రుతిప్రాధనంబు, చూచి కొన్ని నాటిపంగిఁ జోడ్చుచుగను
నంతులెరు నెచ్చుగా నభినుతింప, దొడఁగి మఱియొన్ని స్వనిర్మలము

సీ. లఘుడు జానశ్రుతి గామాటలను పూర్తి, యు నుండి విని స్త్రుచుగను డిగ్గి
కై కర్వని దోడ్కొని ర మ్మని సారథి, కాన తీరుగ నానంద జూని నాని
కాశీగయప్రయాగములు కేదారంబు, కోల్పోవురంగును గోమతియను
ద్వారావతియును నోంకార మవతియు, గోదానగిర్యహరినరుల

గీ. గ్రమముగను దాటి సమర్థులములచేరి, గ్రామమందామరాశిక్యేర్వరాలయంబు
కేఘరంబుగ నున్న కాశ్వరపురిక, జేరి తత్త్వరంభ కచ్చెరువునొగి 1016

సీ. అవల మాశిక్యేర్వరాలయంబురంబు, సుమం గూర్చుండి ని గంగములను
గోఁతొందును విదిక్కులను జూచుచు ముగ, స దంబు నొందుచు హరిదమందు
గానంగఁబడనొక్కకాపీనధారిని, వీక్షించి యెక్కెగి తల్లి ట్టణముల

నతఁడై రై కర్వం డని లుత్పల్లో నిర్ణయ, బొసరించికొని వానియొద్ద కరిగి

గీ. ప్రణతిఁ గావించి తత్త్వాదపద్ధతులకు, స్వామి నీనామ మేమి నీ వేమి చేయఁ
దలఁచి యిచ్చెట నుంకివొ తెలుపు మనుచు, నప్పై రై కర్వంబు వానియొసనము జూచి.

సీ. నను రై కర్వం డందురు జనులు నేఁ బరిపూర్ణ, కాముండ నెట్టికాంతయును లేదు
తెలిసి నాచిత్తవృత్తిని నాకుఁ బరిచర్య, సలిపినవాఁడు తత్ఫలము నొందు
నని యూర కుంటయు నాతనిభావంబు, సారథి గ్రహియించి సత్వరముగఁ
దనతేనియొద్దకుఁ జనుడెంచి రై కర్వని, వృత్తాంత మంతయు విన్నవించె

గీ. నంత జానశ్రుతిపంథరాధినేత, హర్షమున గోవులను రత్న హరములను
గనకవనంబులను నుపాయనములుగను, గై కొని రయంబ రై కర్వనికడకు నేగి.

గీ. అమ్మహాత్మున కెరగి సాష్టాంగముగను, దాను డెచ్చినస్తవసంతతుల నెల్ల
నతనికడ నుంప నవి రై కర్వం డంటకుండ, ని ట్లనియె శూద్ర నాచిత్త మెఱుంగ వై తి.

క. కొని యివి యన్నియు శీఘ్రము, చను మని కోపమునఁ బలుక జానశ్రుతి రై
కర్వనిపదములపైఁ బడి ప్రా, ర్థన చేసె క్షమింప స్వాపరాధము నంతక. 1020

వ. రై కర్వండు సుప్రసన్నపదనుం డగుటయు జానశ్రుతి తదాననంబు నుపలక్షించి సవిన
యంబుగా ని ట్లనియె, 1021

- గీ. స్వామి నీ యలోభభావము దెను, విధిగిదియె వచింపుము కిరుణతోడ
నని యడుగరై క్షుణ్ణి డరవి కెట్లయె రాజ, యక్షితిమి గాన వినుము నే నునువువాడ.
- క. గీతావస్థాధ్యాయము, ప్రీతిమెయిన్ సరతమును జపించుచు సుంతకు
తేతస్త్రుస్తి ఘటిల్లి ని, రాతంకుడ నైతి ననుడు నరఁ డిట్లనియెన్. 1023
- క. అనఘ తదధ్యాయము గృహ, యెనయంగను నాకుఁ జెప్పు మిపు డని వేడం
గను రై క్షుణ్ణి డరవి కెట్లయె రాజ, యక్షితిమి గాన వినుము నే నునువువాడ. 1024
- క. అంతట జానశ్రుతిభూ, కాంతయె తత్త్వగనగోతకామక్రొధా
ద్యంతశ్చాత్రపుఁ డై కడు, సంతసమున నొందె మోక్షసామ్రాజ్యంబున్. 1025
- సీ. అంత రై క్షుణ్ణి డరవి కెట్లయె రాజ, యక్షితిమి గాన వినుము నే నునువువాడ
చనుదెంచి హంసవేషములతో నమరులు, వరదానకాంక్షచే వానికడకు
నిష్కాముఁ డై నవానిని జూచి విస్మితాఁ, తరు లయి డనెరి స్వధామమునకుఁ
గొంతకాలంబు రై క్షుణ్ణి డరవి కెట్లయె రాజ, యక్షితిమి గాన వినుము నే నునువువాడ.
- గీ. నొడలు విడనాడి స్వేచ్ఛచే నొక్కనాడూ, లీన మయ్యె మహేశ్వరిమేలిలోనఁ
గాన నేను దదధ్యాయమునకు యిట్టి, దని వచింపంగఁ జాల యధార్థముగను. 1026

— గీతావస్థాధ్యాయమాహాత్యము —

- సీ. మున్ను పాటలిపుత్రమున నుండె శంకక, దుండు నా నొకభూసురుండు ధరను
నాతఁడు విడిచి బ్రాహ్మణధర్మమును వశి, గ్వీష్టతే మిగుల నాడించి ధనము
కావించుకొనఁగ నాల్గవండ్లి యొకనాడు, బంధుసంతతితోడ బయలుదేలి
యరుగుచు మార్గమధ్యంబున నొకయూర, శయనించి కేయి బా మయినకతనఁ
- గీ. గాలనశమున నొకపాము కాటు వైవ, నచటఁ బడి చచ్చి పోయెత్తకృతాఘమునను
వ్యాళ మై తాను నిధి నుంచినట్టికడను, బుట్ట నిర్మించుకొని చేరి పుట్టలోన. 1027
- సీ. ఒకనాటిరాత్రి స్వకుమారులకు స్వప్న, మందుఁ గానబడి వ్యాళముగనె
తనకుఁ గల్గినయవసయును దా నుండిన, తావును దెలిపి నార-ప్రచలార
న న్నుద్ధరింపుడు నాకు మీశంతును, దిక్కు-లే దని యేగఁ దెల్లవాతె
సంత వారలు లేచి యన్యోన్యమును స్వప్న, కథ చెప్పికొనుచుండుకాలమందు
- గీ. జ్యేష్ఠుండు తరింపజేయుడ మితని ననియె, మధ్యముండు చంపి ఘోరిని హేమంబుఁ గొడు
మనియెను గనిష్ఠుఁ డహి వై తె యయ్యె యనుచు, గాలువలు గట్టి కన్నీరు గాఱ నేడ్చె.
- సీ. అంతట నాదిన బరుగంగ నారేయి, మధ్యయామంబున మధ్యముండు
తెలియకుండఁగ సోదరుల కుత్తితుం డయి, పడఁతితోడను బుట్టకడకుఁ బోయి
త్రవ్వచుండఁగఁ బుట్ట ద్రవ్యాశచే దన, పూజోడి మ న్నైత్తిపోయఁ దొడఁగె
నప్పుడు లోనుండియాశీవిషంబు కో, పంబుచే బుసతోడఁ బైకి వచ్చి
- గీ. యుద్ధత యెవండ వీవు నే నుండుపుట్ట, త్రవ్వఁ బనియేమి చెపు మను దండ్రీ నేను
నీనుత్తుండను శివుండను నిధిని గొనఁగఁ, ద్రవ్వచున్నాడఁ బుట్టను దప్పికొన్నాడు.

- గీ. అనుటయును విని సర్వ పుట్టయె వెల్లి, నీకొ ముగ నాత్మము వైస నీవు నాకు
నున్న గడజేర్చి సేవజన్మమునాడి, కొనుము నే గట్టపడి గడగదినధనము. 1030
- చ. అనుడు శివుని చిత్తముచయ, గోదవక్ గ్రాస దండకూకము
గనుగొని తండ్రి నీకు దరిణిగాను ఘోరైడికార్చి మేనియై
నను గల దేని తప్పని యునర్జేదం ద్వచ్చిరెంబులగానె స
కొను మని వేణు నుట్లనియె గూఢసంబు ప్రహర్ష మొందుచున్. 1031
- అ. తనయ గీతలోని చసకారన సమా, భాగ్యమును జపించునట్టివ్వెని
త్రాధాక్షక జేసి త్రాధింబు న్నొడుగు, కలుగు ముక్తి బానివలన నాకి. 1032
- క. అని నుడువుటయును నొరిని, తనయులు తత్రోవ్ కీర్తిని నద్రాధింబు
బాసరింప శంకుకర్ణు, డినిమిషతును నొరెం నాడిగి యమానమున్. 1033
- గీ. అంత నాతనినుతులు పుత్రార్జితార్థ, ముతియును గూడ ధర్మకార్యములకొటం
వ్యయము గావించి తుది దదధ్యాయజపము, వలన జందిరి పరమకై నల్యపదము.
- గీతాష్టమాధ్యాయ మహా తత్వము —
- సీ. ఆమర్దసిం బనునట్టిపురిం బుండె, దక్షిణాపధమున భాత్రి నొకటి
యం దుండె భావశర్మాభిధానుండైన, బ్రాహ్మణు డొకడు ధర్మన్యతుండు
తాళనపంబు నాతడు ద్రావి యొకనాడు, కంఠపర్వతము కాయ ముడిగి
స్వకృతకర్మబున జన్మించి తాళ మై, యొందుమగడంగ నృద్ధి నొక్కచోట
- గీ. నచ్చుకీకి వచ్చిరి కుశీబలాఖ్యుండైన, బ్రాహ్మణుడును గునుతి నాబళుకదీయ
భార్యయును విశ్రమింపంగ బ్రహ్మరాక్ష, సాకృతులతోడఁ దిరుగుచు నవని నెల్ల.
- సీ. అట్లు వచ్చి వసించి రాచెట్టుక్రింద నా, రాకలి దప్పయు నార్తిగోలుప
నప్పుడు కుమతి యిట్లనియె దుర్దానముల్, పట్టి సుసాదించినట్టిధనము
పాత్రదత్తము గామి బ్రహ్మరాక్షసజన్మ, ముభయులకును గూడ నొదవె మనకు
సీవినదితజన్మ మేనాటి కై నను, దొలగెడిమార్గంబు గలదె నాధ
- గీ. యనుటయుఁ గుశీబలుం డిట్లు లనియె దన్వి, యీశరీరంబు ఘోరదుష్కృతమువలన
బ్రాహ్మ మగుటను బ్రహ్మకర్మములఁగూర్చి, చేసెడివిచారమున దప్ప బాసిపోదు.
- వ. అని పలుకుటయు “ఓం తద్బ్రహ్మ కి మధ్యాత్మం ఓం కర్మ పురుషోత్తమ” యను
గీతాష్టమాధ్యాయార్థశ్లోకంబు కుమతినోట దై వికంబుగా నిస్సృతం బయ్యె. 1037
- గీ. తచ్చపణమాత్రమున బడి తాళవృక్ష, మవనిపైఁ బూర్వదేహంబు నధిగమించె
నవల నాదంపతులు రాక్షసాకృతులను, బాసి నిలిచిరి దివ్యరూపములతోడ. 1038
- గీ. అప్పు డాకాశముననుండి యరుగుదెంచి, తదానామ దివ్యయాన మాదంపతులను
దోడకొని పోయి నిలుప నింద్రునకు నెదుట, వారలను నిల్పె దివమున వాసపుండు.
- వ. అది యట్లుండ భావశర్మ తదర్థశ్లోకంబు వ్రాసికొని వారాణసికి నేగి భాగీరథీతీరం
బున నుపవిష్టం జై దానిని జపింపందొడంగె. 1040

గీ. ఆజపంబున కే సుతిరంగమందు, బరిమసంహోషమును బొంది భావకర్మ
కపునరావృత్తికిర మయినట్టివడము, నిచ్చినాడను నింక నీ కేమిచెప్ప. 1041

—: గీతావతమాత్రామహాపర్వము —

ఆ. రమణి సర్వదాతటమున మాహిష్మతి, యనెడినగెరి యుండె సంఘం గిలఁగ
మాధవుండు నాఁగి మహిదేవుఁ డొక్కఁడు, క్రతువిధానబద్ధకంఠుండు. 1042

సీ. ఆవిప్రు డొకతటి నధ్వరం బొనరింప, సంకల్ప మొనరించి సమితిలోన
యూపంబునకుఁ గట్టి యొక్కఁఁఁగమును ద, ద్విశస్సంబునకు యత్నించు చుండ
నట్టహాస మొనర్చి యాఁగాగ మి ట్లనె, మనుజవాక్కులను విస్మయము గలుగ
బ్రాహ్మణోత్తమ నశ్వరఫలంబునకును నీ, వాసింది హింస చేయంగ నగునె

గీ. జన్మమృత్యుజరాదుఃఖసంక్షయంబు, గలుగఁజేయఁగజాలనిక్రితువు లే
తెలివిలేకున్నవచే నేను సలిపి యిట్లె, మును సవంబుల హీనజన్మండ్ల నైతి. 1043

క. అనవుడుఁ దద్వాక్యములను, విని యజ్ఞ మనంబు నందు విస్మయ మొదవం
గను దానిఁ జూచి ఛాగమ, వినిపింపుము సీచరిత్ర విశదము గాఁగ. 1044

సీ. అనవుడు ఛాగ మి ట్లనియెఁ బూర్వము నేను, బుట్టి బ్రాహ్మణుఁడుగాఁ బుడమియందుఁ
జదివి వేదములను శ్రద్ధాయతుండ నై, సలుపుచు వేదోక్తసత్త్రియలను
సక్షీణఫల మేదో ప్రక్షీణఫల మేదో, యనువిమర్శంబు లేనట్టికతన
నొకతటి యజ్ఞంబు నొనరించుచును నందు, ఛాగవిశేషనము సలుపు చుండఁ

గీ. గాంచి యది దానిజనయిత్రి కన్నునీరు, గార్చుచును బ్రాహ్మణాధమ త్మోతలమున
సీచయోనులలోన జన్మింపు మనుచు, దిట్టె నను నేను జేయుచున్నట్టివనికి. 1045

సీ. అంతటఁ గపియోనియందు నే జన్మించి, యొకనాఁడు మత్స్యపయోగమునను
నాహితుండికునిచే నాకస్మికంబుగా, బంధింపఁబడి వీడి బాంధవులను
జని వానివెంట నాతనిశిక్షచేత నా, ట్యము సేయువిధమును నభ్యసించి
తిరుగుచుంటిని వాఁడు త్రిప్పాచోటుల కెల్ల, జేయుచు నాట్యంబు చిత్రముగను

గీ. నట్లు యుండంగ నొకదినమందు నేను, దరువులు దుండి చూచునాతిరుణి సుతులఁ
గాంచుచును నాట్యమును దప్పుగా నొనర్పఁ, గట్టచే గొట్టె వాఁడు నాపుట్టె పగుల.

ఆ. చేష్ట లుడిగి యపుడు క్షీతిమీఁదఁ బడి ప్రాణ, ములను విడిచి నేను బుట్టి శుభక
గర్భమందు నన్నకణ మేని దొరకమి, తుద్యధంబు నాడినొనఁగలేక. 1047

ఆ. తిరిగి తిరిగి దిమ్మదిరుగంగఁ గొంతకొం, పకును గొట్లు గొట్ట బాధపడుచు
సంతమునకు నాగ్రహంబులోనికిఁ బోయి, దూటి వంటయింట దొంగవోలె. 1048

శ. పాత్రస్థ మైనయన్నము, నాత్రముతోఁ దినుచునుండ నాధ్వని విని నా
పుత్రులు నాభార్యయు మ, ద్ధాత్రము విఱుగంగఁ గొట్ట దండంబులచే. 1049

- గీ. అవతర బడి నేను మృగనాద యవలగొప్ప, శౌర్యహీనిని టి సాయముగా సంభవించి
చేయగలదుంతకాలము చేసి ననులు, వాగ్ధాము నొక చివ యింక వృద్ధ మనుచు.
- క. నను శౌర్యహీనుడ నిద్రయ, మొసరింపగ రథ్యలోన నున్న మదీయంబు
గన యల్పద్రవ్యమునందు, గొని యింటికి నన్ను దోలుకొనిపోయి వెనక. 1051
- గీ. అత్మబలహీనుడ ద్వారకాంగు త్ర కేగి, దలచి నామిందగు గూర్కుడి తాను సుతులు
దోలగను నన్న బడోసి తోడు నేను, వారలను మోనికొని శౌర్యవజ్రుల బోయి.
- గీ. దాహ మనకును మార్గమధ్యమున జలము, బ్రావణ నెంచుకొని ప్రాదంబు బొచ్చి
క్రొత్త సలింబు దానిసర్దమములోన, గాల్చి చిగించు నిలుచుంటి గదలలేక. 1053
- ఆ. అపుడు నన్ను గొట్టి రదయంబుగను సతీ, సుఖంబు దాన నేను పొలసి యందె
పడి పరిత్యజించి ప్రాణంబులను ఛాగ, యోనియందు జన్మ మొందినాడ. 1054
- సీ. మఱియొక కథను నీ కేటెగించెదను నను, మాశ్చర్యకర మగునట్టిదాని
మున్ను కురుక్షేత్రమున నుండి సూర్యవం, శృంగుడు చంద్రవర్మ నా నొకనృపుండు
ప్రాప్తింప నొకడినమంతు సూర్యోపరా, గంబు తత్త్వవ్యాకాలంబుచందు
గావింపగా నెంచి కాలపురుషదాన, మాతండు పిలిపించి యననిసురుల
- గీ. దానమును బుచ్చుకొనియెడి దైవ్య శాసన, లెవ్వ గై పను గలగోని యిందు దెలుపు
డనుచు నొక బ్రాహ్మణుండు ధరాధినాథ, యెట్టిదానింబు నై న నా కీయు మనియె.
- గీ. అంతటను తోడు బంధునమన్వితముగ, సాన మొసరింపగా బుద్ధునదికి జనియె
నప్పు డాకాలపురుషు డిట్లనియె నట్లు, హీన మొనరించి ద్విజు లెల్ల గాలకంప
- ఆ. వెట్టి బ్రాహ్మణుండు విప్రు డెవ్వం డైన, బూనుకొనునె యిట్టిదానిమునకు
ద్రవ్యలోభమునను దనువును జేసేత, యమున కొప్పగించునట్టి డున్నె. 1057
- క. అనవుడు దదావ్యంబులు, విని బ్రాహ్మణు డిట్లు లనియె విప్రు డశేష
ఘనివారణదక్షుండు వా, నిని జెనకం దరమె ఫలనేత్రున కై నక. 1058
- వ. అని దైవ్యంబునం బలుకుటయు గాలపురుషుం డుగకుండె. 1059
- సీ. అంతట స్నాతుం డై యవనీశ్వరుండు వచ్చి, హ్మనుపర్వలకు నమస్కరించి
దానంబు గై కొనుధరణీసురుని నుప, విష్ణుని గావించి విష్ణురమున
గల్ప కరీతిని గాలపురుషదాన, మొసరింప దాని గై కొనియె ద్విజుండు
కై కొన్న వెంటనె కడువిస్మయంబుగా, గాలపురుషమూర్తి గర్భ మగలి
- గీ. దానిలోనుండి యొక్క మాతంగు డొక్క, శ్వపచతురణియు బ్రభవించి సంహరింప
దానమును గొన్నవిప్రుని దరియ నతండు, గజగజపడంకుస్వప్రతీకముల జూచి. 1060
- క. గీతానవమాధ్యాయము, జేతమున జపింపదొడగె శీఘ్రమ యంత
మాతంగీమాతంగులు, భీతి బరువిడిచి పరితపించుచు నెదలక. 1061
- గీ. అప్పు డది యెల్ల జూచి ప్రత్యక్షముగను, నచ్చెరువు నొంది ప్రభువు బ్రాహ్మణుని గాంచి
స్వామి యెటు దాటితివి వివత్సాగతంబు, ఒరువులిడువీర లెవో యేర్పడగ జెపుమ.

- సీ. అని వేడుటయును నిట్లనియె నావిప్రుడు, జననాఁగి నీయొచ్చెనయ్యుంబు
చండాలుడగుచు నీచరిసెవరనింద, చండాలి యగుచు నా సహరింప
నరుదేర దరికి నే నపుడు గీతానవ, మాధ్యాయజపము చేయంగఁజూడఁగ
వార లిచ్చట నిలువంగఁజాలక పరు, విడిచి తాపము వృద్ధి నొడఁగించు
గీ. నని నుడువ భూవరుఁడు తదధ్యాయమహిమ, మునుకు నాశ్చర్యముఁజెందియముచుండ
దదుపదేశంబు నొంది యాతనిసమక్ష, మందు జరియించుచును గాని కొండె ముక్తి.
గీ. విప్రతనువున నేను గావించినట్టి, శ్రేయమున జాతినఁస్మృతి చేకఁబడుటను
దెలుపఁగలిగితి నిట్లు లాశ్మీయచరిత్ర, మనుడు మాధవుఁడు వివేక మామతిల్ల.
వ. అధ్వరంబు నుజ్జగించి గీతానవమాధ్యాయపరంబు గావించుచు మోక్షసామ్రాజ్య
ముం బడసె. ఛాగంబును దదధ్యాయశ్రవణంబున జగ్గురాహిత్యముం బొందె. 1065

— గీతాదశ మాధ్యాయ మాహాత్మ్యము —

- సీ. మున్న కాశీపురంబున విప్రు యొకఁ డుండె, దత్త్వానుచింతకత్పిరుండు
నానాగ్రవిన్యస్తనయఁగఁ డరోస్థిలి, తాత్పుడు సంతతాహ్లాదయుతుండ
త్రిపురాంతకిద్వార దేహాస్థిం డా, తనికి నిత్యమును సదావ్రండు
హస్తావలంబంబు నతిశౌరవంబునఁ, గరుణించు చుండ భృంగిరిఁచి చూచి
గీ. దేవ యీతం దెవండు నీదివ్యకృపకు, సుత్రులంబుగఁ బత్రం జై యున్నవాడు
వీనిమహిమంబు విన నాకు వేడఁ యయ్యె, జెప్పుమని వేడ హరుఁ డిట్లు చెప్పదొడఁగె.
సీ. గణనాథ వినుము నేఁ గైలాసపార్శ్వంబు, నను నుండపున్నా గివనముచుడు
మాణిక్యవేదికానుధ్యంబునం దుప, విష్ణుండ నై యున్నవేళయందు
వీవంగ నొకచండవిషమవాయువు దాని, వెంబడి కొక్కఁ ధోవంబు గలిగె
దానివెంటనె తమోధరణిధరమువోలె, ఛిన్నపక్షం బై నశిఖరివోలె
గీ. నాకసమునుండి పడి యొకయండజంబు, పారలుచును భూమిమీఁద నాదరికి వచ్చి
ప్రణతి యొనరించి యహ్లాసపద్మ మొకటి, నావదంబులపై నుంచి నను నుతించె.
ఆ. అపుడు నేను జూచి యాఖిగంబును బత్రి, యెవరు నీవు కార్య మేమి యిటకు
రాగ నీకు ననుడం బ్రశ్రయానతగళ, మగుచు నిట్లు అనియె నాఖిగంబు. 1068
సీ. చంద్రశేఖర నేను జతురానననిహంస, నధికపాడుచ్చాయ నలరుదాన
నరుడెంచి మానసప్రదమున కొక్కది, నమున నందలిబిననాళములను
భక్షించి తృప్తిగా బ్రహ్మయొద్దకుఁ బోవ, నెగిరి వ్యోమమున క దేమొ కాని
వెంటనె పడి పృథివీపలంబునఁ జేప్ప, దప్పి శీతలమారుతంబువలనఁ
గీ. బడసి నంజను నెట్లా తత్పతనమునకు, హేతు వేమియొ యని మది నెంచు చుండ
గాలిమం బేరుపడియెను గాయమందు, దీనిఁ గనుఁగొని మిగుల జింతించు చుండ.
గీ. అప్పుడు ప్రాదంబులోనండి హంస చింత, పడఁగ నేటికిఁ దావకపతననైల్య
ములకు నుండెడి హేతువు దెలుపుదాన, ననెడుమాట వినబడి నదృశ్యతముగ. 1070

- గీ. అంతః గనఃబడి రాకసమంధః గనః, వసనులు సుగుర్ముఖులు నాంనాహానీల
కాయులు గదాబజంఖచక్రాయుధులుచ, నైగవృత్తిసహస్రసృష్టికసూరిలు. 1071
- గీ. అప్పుడు ప్రణామమును వారి కాచెడిచి, నెను మార్పొనై ల్యనినాన మరయః
జంతిలుచు నుడఁ దిత్తిరస్థితిని నెది, చ్చిత్తిరస్థిని సునఁగూర్చి యిట్లు లనియె. 1072
- సీ. కలహంస మద్విలంభునము నీసి సభంబు, సకి నీవు చెనినపాతకమువలన
బాతనై ల్యములు సప్రప్తిచె నీకుఁ ద్వ, త్వచిసంబు గాంచినానానా
మూర్ఖుని నాగంధమును ప్రస్తుతమున, కిరెగెను భ్రమరింబు లమరు లగుచు
నీకు వ్యోమమునఁ గాన్పించినపురుషు లా, శీఘ్రతె యని నీవు శానిసికొనుము
- గీ. వార లుదయించి మానికుమారులుగెను, జనినస్తమ్మజన్మంబునను నసంబు
నలిపి యీహ్రదాతీరదేశమున కొక్క, యప్పరోంగనగానంబు నాలంబి 1073
- క. దానను మనములు చెదరుట, సీనెలఁతిను గొండు నేనె యేనె యటంచుక
మానుగ నన్యోన్యము గను, గానకొట్టకొని చచ్చి కని దుర్బలక. 1074
- ఆ. పూట్టి కడకు శరభములుగ శ్యాపదములఁ జంపుచును నిరంకుశమాగ బావ
దహనమునను జచ్చి దంతు లై జనియించి, పాంధజనుల నెల్ల బాధపెట్టి. 1075
- గీ. విశిసమునఁ ద్రావి చివరకు విషజలంబు, మరణమును బొంది క్రమముగా ఖరమహంగ
వృకబిడాలంబు లై జనియించి తుదకు, పట్టదము లయి చేరి రీస్థానమునకు. 1076
- వ. యింక నావృత్తాంతముం జెప్పెద వినుము. 1077
- సీ. ఈజన్మమునకు మున్నేను దృతీయజ, స్మమునఁ గన్యక నయి క్షౌనురునకు
నుదయ మొంది సరోజపదనాహ్వయచుశోడఁ, బరగి పాత్రివ్రత్యనిరత నగుచు
నొకతటి నొక్కసారికకు మాటలు నేర్పు, చుండంగ నావల్లభుండు చూచి
సారిక వగు మని శపియింప సారిక, నై మదాచరితపుణ్యంబువలన
- గీ. బుట్టి యొకమునియింటఁ దత్పుత్రి పెంపఁ, జెందుచును వృద్ధి గీతలోఁ జెప్పఁబడిన
పదనయధ్యాయ మచ్చునిప్రతిదినంబు, జదువుచుండంగ వినునదృష్టముచు గంటి.
- వ తచ్చునామహిమంబుచేఁ గొలఁదికాలంబులోన సారికాశరీరంబు విడిచి పద్మావతి
యనునచ్చర నై పద్మాసఖత్వంబు నొంది వై కుంఠంబు సధివసించి యనవధికసుఖంబు
లనుభవించి యొకనాడు విమానంబు నెక్కి సభోమార్గంబున నేగుచు మనోజ్ఞ
బగునీసరోవరముం జూచి దిగి యిందు జలక్రీడ గావించు చుండ దైవికంబుగా
దుర్వాసుం డదడెంచి వివశ్రు నగునన్ను వీక్షింప నేను భయగ్రస్త నై పాదద్వ
యంబు పద్మద్వయంబు గాహస్తద్వయంబు పద్మద్వయంబు గా ముఖం బేకపద్మంబు గా
బంధపద్మ యగుపద్మిని నై యొడిగి యుంటి. 1079
- గీ. అపుడు దుర్వాసుఁ డాగ్రహం బామతిల్లఁ, బద్మినిరూపమున శతాబ్దములవఱకు
నిందె యుండంగ నను శపియించి చనియె, నదియె మొదలుగ నుంటి నీహ్రదమునందు.

వ. గీతావిభూత్యధ్యాయశ్రవణప్రభావంబునంజేసి పూర్వజన్మస్మృతియును మహార్తవంబును న న్నెడబాయ వయ్యె. మద్విలంఘనంబున నీకుఁ బతకములు శరీరనైల్వంబును నేర్పడియె. తదధ్యాయమాహాత్మ్యంబు నేడు నీకుఁ దెలిపించుటచే నాకు శాపము క్తి కాలంబు ప్రాప్తించె. నీ వీతామరసంబు నీశ్వరున కుచాయనంబుగా సమర్పించి తదధ్యాయమాహాత్మ్యశ్రవణఫలంబు గా మోక్షార్హజన్మంబు నొందె యీశ్వరానుగ్రహ పాత్రం బగుదువుగాక యని వాక్రుచ్చి నా కీషన్మంబు నొసంగి. 1081

క. అచ్చర యై తాఁ జనియె వి, యచ్చరమార్గమున దివితీ నాపద్మము నీ కిచ్చితి ననుచు స్వదేహము, నచ్చెరువుగ విడిచె నానమక్షమునందు. 1082

గీ. అనుటయును భృంగిరిటి పిన్నయమున దేవ, బ్రహ్మహంసం బెవఁడో ప్రాగ్భవముచంఘం దచ్చరిత్రంబు విన నాకు నిచ్చు పొడమె, నాన తి మ్మన కతని కిట్లనియె హరుఁడు. 1083

సీ. వినిచెద గణనాథ విన మామరాశంబు, ప్రాక్తనభవమున బ్రాహ్మణుచకు సుతపుం డనెడిచేర సుతం డయి జన్మించి, చరియించుచును బ్రహ్మచర్యమునకు శయనించి యుండంగ శయ్యమీఁద గురుండు, తాను సిద్రాదశాక్షిఁడగుటఁ దచ్చయ్యను స్మృశించె దనపాదమున దానఁ, బ్రాస్త మయ్యెను మహాపాతకంబు 1084

గీ. దానఁ దిర్వక్త్యమును నొంది తాను వినుట, నబివీముఖమునఁ దదధ్యాయమహిమ విడిచి నాకడ దేహంబు పుడమిలోన, సుభవము నొందె విప్రసంశంబునందు. 1084

సీ. అతఁడె యీతఁడు పూర్వమందు గీతాదశ, మాధ్యాయమును వినినందువలనఁ దద్వాసననుజేసి తనువును మఱచి తి, చ్చింతనానక్తుఁ డై సంతతమును భవపరాబ్దుభూతుఁ డై చూచుచు, హరిని నంతర్యామి యైనవాని నానందమున నోలలాడు చుండంగ నా, వీటికి వీని రావించుకొంటి 1085

గీ. నెవరిఁ బ్రసరించునో యితనిదృష్టి, వారు మోక్షంబు నొందెడివార దాన వీనిమహిమంబు నెఱుంగుట నేను వీని, కెపుడును గరావలంబన మిచ్చుచుండు. 1085

వ. అని చెప్పుటయును భృంగిరిటి విస్మయంబు నొంది యది మొదలుగ విభూత్యధ్యాయంబు పఠింపం దొడంగె. 1086

క. కాన విభూత్యధ్యాయము, నానాపాతకవినాశనము చేసి యశే పానందమూల మగుబ్ర, హ్మపాదము గలుగఁజేయు నధ్యేతలకు. 1087

— : గీతై కాదశాధ్యాయమాహాత్మ్యము : —

సీ. మును ప్రణీతాతటంబునను మేఘంకరం, ఒనియెడివగర మొం డవని నుండె నచట నునందాఖ్యుఁ డగువిప్రు డొకఁ డుండె, నతఁడు నిష్కాముఁ డై యనుదినంబు నలిపి స్నానంబు మేఖల యనుతీర్థంబు, నను నారసింహదర్శనము సేసి పరియించు చుండుటఁ బారాయణము గ గీ, తై కాదశాధ్యాయ మేకభక్తి 1088

గీ. నకలదుఃఖవిముక్తుఁ డై యొకదినంబు, నందు గోదావరీతీర్థయాత్ర సేయఁ బ్రసితం డయి వీరజితీర్థమును జేరి, చేసి స్నానంబు నచటఁ బూజించి రమను. 1088

- వ. లంతట కిహిలాసంగమంబుం జేరి తారాఘోరింబున స్నానం బొనరించి పిదప నవత్థిరంబున బిత్తతర్పణంబు నేసి కిహిలాద్వారమున కిరిగి యచ్చట స్నాతంబు మధుసూదనుని దర్శించి యారేయి నం దుండి ప్రాతఃకాలంబున సరసింహవనశ్రీరంబున రామదీర్ఘ క యందు మునింగి ప్రహ్లాదపూజితం డగునృసింహుని దర్శించి యచ్చటనుండి యంబికా పురి కిరిగి వాంఛితార్థప్రదాయిని యగునంబిక నర్చించి యవల గిరస్థానపురంబునకుం జేరి యచ్చట నద్వయహూషిణియు ననాహతిమహానాదమయియును యోగిరాజ హృదంభోజరాజహంసియును నగుమహాలక్ష్మిని బూజించి పిదప నివాహమండప పురముం జేరి యందు శయనించుటకు నేగృహంబునందును స్నానంబు లభింపక తిరుగు చుండ గ్రామపాలునిచే నొక్క విశాలమందిరంబు చూపింపబడియె.
- 1089
- గీ. లంత నాబ్రాహ్మణుం డాగ్రహణంబునందుం, బుడవకొని రాత్రి యెల్ల నిర్భయము గాంగ నుదయమున లేచి పోవుచు నున్నతఱిని, గ్రామపాలుడు చూచి యాభూమిసురుని,
- చ. అనఘ నినుం గనుంగొనంగ నప్రతిమానుడ వగుచు దోచె నా మనమునకున్ భవాదృశులు మాఱు లభించుట యన్న మాపురా తననుకృతప్రభావమె హితంబును మా కొనరింపు మీపురం బున నివసించి కొన్నిదినముల్ దయతోడ నటంచు వేడంగె.
- 1091
- క. ఆవేడికోలునకు భూ, దేవుం డంగీకరింప దినదినమును ద తేవను గ్రామాధీశుడు, గావించుచు నొక్కనాడు కనుగొని యతని.
- 1092
- గీ. స్వామి యాలింపు మొక్కవిజ్ఞాపనంబు, నీపురంబున కొకడై త్యుడ జేగుడెంచి మున్న భక్షించుచుండ నిం దున్నజనుల, నపుడు పూర్వకు లాతని నాశ్రయించి.
- వ. ప్రతిదినంబును రాత్రికాలంబున బురమందిరంబున దతనికి సరగ్రాసంబు నొసంగు నట్లును నాతండు సగరప్రజల భక్షింపకుండునట్లును సమయంబు గావించిరి.
- 1094
- సీ. అది మొదలుగఁ బొంతు లగువారలను గ్రామ, పాలకుం డగువాడు ప్రతిదినంబు శయనించుటకు రాత్రిసమయంబునందును, బంపుచుండఁగఁ బురభవనమునకు నారాక్షసుడు వారి నారగించుచు నుండె, నరిగె నట్టులె కొన్ని హాసములు దై వికంబుగను మత్తనయమిత్రుఁ డొకండు, చనుడేర నిట కొక్కదినమునందు
- గీ. వాని నారాత్రి పనిచితి నేను సగర, భవనమున కయ్యది మదాత్మభవుఁ డెఱింగి వానిఁ గొని రాఁగఁ జని పురావసథమునకు, భక్షితుం డయ్యె నాక్రవ్యభక్షిచేత.
- అ. అంత నే నెఱింగి యావార్త దై త్యుని, దరికి బోయి యేడ్చి దానవేంద్ర న్యాయ మగునె నీకు నాకుమారుని మ్రుంగ, మఱచిపోతి వేమొ మదుపకృతిని.
- 1096
- స. అని పలుకుటయు నారాత్రించదు డిట్లనియె.
- 1097
- సీ. అట్లు నేనెఱింగె యారగించితి భవ, త్తనయుని బంధసంతతులతోడ నుపకార మిచ్చెతి న్నానంపకున్నను, నపకార మొనరించునతండు మాతుండు

- నేను గృహస్థుడనై గా నొక్క-విషయము, ఎనుము చెప్పెన నీకు పెద్దదముగను
బలియించుచుండునొ బ్రాహ్మణుం డైననుగీ, తై కాదశాధ్యాయ మెపుడు గూడ
గీ. నతఁడు మహాసీయఁ డతని నే నంటఁజాల, సమ్మహాత్ముఁడు మంత్రించినట్టివలముఁ
జల్ల నామీద నా కగు శాపముక్తి, యబ్బు మద్భక్తిజనులకు హరివదంబు. 1098
- గీ. అనుడు నే నిట్లు లంటి నిశాల నీకు, శాపమేకారణంబున సంభవించె
నట్టిమాహాత్మ్యమును దదధ్యాయమునకు, నెట్లు చేకూరె ననఁగ వాఁ డిట్లు లఁయె.
ఆ. వినుము గ్రామచాల వినిచెద సీవీట, నుండె నొక్క-బ్రాహ్మణుండు మున్న
వాడు స్వకలవృత్తివలన జీవించఁగ, జాలకునికి గృహీవి జలుపదొడఁగె. 1100
- నీ. ఆధిగ గృహీవృత్తి నాశ్రయించి యతఁడు, శాలిసంరక్షణాస్త్రఁ డగుచు
నొకనాఁడు పాలములో నుండఁ దన్మార్గంబు, ననె యొక్క-సాధుండు చనుచునుండ
నాతని నొకగృధ్ర మారిగింపఁగ నెంచి, చంపుచుండంగ దత్తమయమందుఁ
గాంచుచుండియు నన్యకార్యతొల్యుంబున, నాలస్య మొనరింప నవనినురుడు
గీ. చూచి యాహింస నొకతాపసుండు దూర, భరణి నుండఁటఁ బరునె త్తి యరుగుజెంచు
నంతలో గృధ్ర మాతని నాహరించి, చనియె నప్పుడు మాని యచ్చటికి వచ్చి. 1101
- నీ. కినుఁగొని శాలిరక్షకుఁ డై నవిప్రుని, నోరి దుర్భాహ్మణ యోరి పాపి
చొరసర్పాదికృతానుగృధ్రవిహంబు, యాతుధానార్దితు లై నజనులఁ
గావ శక్తుం డయ్యు గావకండినవాఁడు, తద్వధవాపంబుఁ దాను జెందు
దాన దుర్గతులను దా నొంది చివరకు, వృకిముగా జనియించుఁ బృథివియందు
గీ. శక్త లేకున్న నార్తరక్షణమునందు, విడువు మని గట్టిగా నోట నుడివె చేని
యతఁడు వై కుంతమును బొందు నార్తరక్ష, కేసుకృతకార్యములు గూడ నీడు గావు.
గీ. ఆ ర్తసంరక్షణమునకై యత్నతనువు, లెందఁడెందఁటా విడిచి యోగీంద్రులకును
బొండఁగారానిపదమును బొంది రేల, యబ్బు నీబోటిపావుల కట్టిపదము. 1103
- క. వారణశక్తుడ వయ్యుని, వారింపక యూరకున్న వాడవు నీవా
క్రూరపత్ర త్రిని గరుణా, దూరుడ నీ కాఫలంబు తోడనె కలుగున్. 1104
- క. అని పలికె రాక్షసుడ వై, జనియించెదుగాక యనుచు శాపం బీయం
గనె యాద్విజఁ డెద నొదవఁగ, ననుతాపము వ్రాలి తాపసాఁస్రులమీఁదన్. 1105
- క. తెలియనికతమున దోషము, సలిపితి మన్నించి మదహురము నాకున్
దొలఁగింపుము శాపము నని, పలవింపఁగఁ దాపసుండు కృపాయుక్తు డై. 1106
- వ. గీతై కాదశాధ్యాయంబు నిత్యంబును బలియించుబ్రాహ్మణుం డభిమంత్రించి జలంబు
నీపయిని జల్లిన నీకు శాపవిముక్తియును ద్వద్భక్షితప్రాణివర్గంబునకు వై కుంత
మందిరావాసంబునుం జేకూరు నని ప్రసాదించి యంతర్ధానంబు నొండె. 1107

- గీ. అంత నాబ్రాహ్మణుండు నిశాచరుడయ్యె, నానిశాచరుడ నేను నీ నాన్తితోడ
నుండుటను నున్నసందర్భ మున్నయట్లు, చెప్పినాడను నీ కేరుచెప్ప నిశ. 1108
- ఆ. నిను మొకరి మఱియు విశ్వరూపాధ్యాయ, మునఁ గల్గి మహిమమును వచింతు
మున్న గృధ్ర మొకటి ముక్క-నఁ గొని యస్థిఖండ మొకటి వోవుచుండ మింట.
- గీ. పడియె నాయస్థిఖండంగు ఘటమిమోద, నొక్క-పల్వలమున ముక్క నుండి జాఱి
దానిఁ గన్గొని యొక్క-వ్హాని పచ్చి, యటకు నది తీర్చి మని యెంచి యందు మునిగి.
- గీ. చేయఁదగుతీర విధులను జేయు చుండ, నచ్చటికి నూత్రకులు కొందఁ జరుగుచెంచి
యార్య యీగుంట తీర్చి మెట్లయ్యెఁ దెల్పు, మనుడు నాబ్రాహ్మణుం డిట్లు లానెత్తిచ్చె.
- సీ. వినుండు యాత్రకులార విశ్వదంబుగను మీకు, వినిచెద నీతీర్థమయ మెల్ల
విత్తవంతుం డనుచు శ్రుతి గైకొన్న, భూసురుం డొకఁ డుండఁ బూర్వ మిలను
నతఁడు గీతై కాదశాధ్యాయమును ద్రిసం, ధ్యమును బరిచెడునట్టివాఁడ
దై వికంబుగ నొక్క-తఱి నాతఁ డేగుచు, నటవీసలమున దేహంబు విడిచె
- గీ. నప్పు డొకగృధ్ర మాతనియస్థిఖండ, మొకటి కొని యేగుచుండంగ నుప్పరమునఁ
బడియె నాముక్క- జాఱి యీపల్వలమున, దాన నిది పుణ్యతీర్థ మై తనకె భుజిని.
- గీ. ఇందు స్నానం బొనర్చిన నెవ్వ రేని, పడయుదురు ముక్తి ననుడు నాభక్తు లెల్ల
దానిలో స్నాన మొనరించి తత్త్వ ణంబ, దివ్యరూపంబులను దాల్చి దివికె జనిరి. 1113
- ఆ. పంప నీవు నగరభవనంబునకు నేను, ముట్టజూలకునికి ముక్తుఁ డైన
విప్రుఁ డొక్కఁ డుండె విశ్వరూపాధ్యాయ, పారి యతఁడు మనకు భద్రదాత.
- క. అని చెప్పె నాకు దానను, నిను శరణొందితిని మేనిసుర నాపైఁ
గనికరము నుంచి నాకో, ర్కిని దీర్చుము నాఁగ నతఁడు కృప దనరారణ. 1115
- సీ. త్వరితంబుగను నిశాచరునియంతికమున, కరుదెంచి నగరనాయకునితోడఁ
బిలిచె దై తేయునిఁ బిలుపువెంటనె వాఁడు, పలికి విప్రునియొద్ద నిలిచె నంత
బ్రాహ్మణుం డాతనిపై ని గీతై కాద, శాధ్యాయమంత్రతోయమును జల్లె
నంతట వాఁడు దై త్యాకారమును వీడి, ద్విజరూపమున నిల్చె ద్విజునియెడుట
- గీ. నపుడు రాక్షసభక్షితు లై నవార, లందఱును శంఖచక్రగదాబజులను
దాల్చి నాల్గుభుజంబులఁ దత్త్వ ణంబ, కానఁబడిరి విమానవర్గంబునందు. 1116
- ఆ. అపుడు గ్రామపాలుఁ డానందమును జెంది, యిందు నాకుమారుఁ డెవఁడో తెల్పు
మనుడు శాపముక్తుఁ డైనవిప్రుం డిట్లు, లనియెఁ జూపుచును దదాత్మభవుని. 1117
- ఆ. ఇతఁడె నీకుమారుఁ డిందీవరాక్షుండు, కనకచేలుఁ డబకరుండు తత్తు
కుండలుండు ముకుటమండనుండు చతుర్ము, జుండు శంఖచక్రశోభితుండు. 1118
- క. తేనెత్త మొంది యీతఁడు, దేవవిమానంబు నెక్కిఁ త్రిదివంబునకుఁ
బోవంగ నున్నవాఁ డున్న, శాపహిలు విషాద మాపురాధిపుఁ డంతఁ. 1119

- సీ. తండ్రి న నైవేద్యంబును తినునె యోగము నీతి, బ్రహ్మచారిని చిహ్నం బాని నేను
రమ్ము నాకడకు శీఘ్రముగా నుండును, ఎనిమిది గుండులను నుండును చిహ్నం
యెన్నిమారులు జనియించినాడోవో నీవు, నా కుండులన్నిటికొ నీతి. నేను
దండ్రి యెవ్వండు పుత్రకుఁ దెవ్వఁడు వివేకి, దృష్టితోఁ జూచి చింత యేల
గీ. యీనునుదునికృపచేత నేను దివెకి, నేగుచున్నాడె సీపులు నితనివలకు
జెంది యుపదేశమును రమ్ము శీఘ్రముగను, దత్తభావములను స్వర్గభావములను.
క. అని నుడిచి వారితోడను, జనియె దివెకి వానివెంటఁ జనియె విమానం
బున నెక్కి— శాసముక్తిం, గనినధిరామరుండు దివ్యకాయములోడె. 1121
వ. అంతట గ్రామపాలుండు సుచందునివలన గీతై కాదశాధ్యాయోపదేశముం బడసి తత్పు
రసజపంబులచే విగ్రహితపాతకుం డై సుచందునితోడం గూడి యమరాలయంబునకుం
జనియె. 1122

—: గీతాద్వాదకాధ్యాయ మహాత్మ్యము —

- గీ. పృథివిలోపల దక్షిణాపథమునందు, నుండెఁ గోల్వాపురం బనుకొక్కపురము
కలదు పరశక్తి పీఠ మక్కడ సమస్త, దేవతాబృందనిత్యనిష్ఠితింబు. 1123
ఆ. కలవు కోటితీరములు కోటిశంభులిం, గములు రుద్రగయయుఁ గనకకేతు
భాసురంబు లై నప్రాసాదతటలును, ననుపమాన మైనయూపురమున. 1124
సీ. అచ్చోటి కొక్కధరాధిపనందనుం, డరుడెంచి యొకనాడు పురము నెల్లఁ
దిలకించి మణికుండతీరంబున మునింగి, కావించి కర్తవ్యకర్మములను
బరశక్తి పీఠకేంద్రంబున యొనగ్రీమహా, లక్ష్మీని దర్శించి ప్లవక మొదవ
నిలఁబడి యామెముంగల నేత్రములు మూత, వడఁగఁ జిత్తము భక్తిపరవశముగ
గీ. సన్నుతింప మహాలక్ష్మీ సత్వరముగ, నతనియెదుటను నిల్చి ప్రత్యక్షముగను
వత్స కోరుము శీఘ్రంబ వరము నిత్తు, ననుడఁ గన్నులు తెఱచి యిట్లనియె నతఁడు.
సీ. అమ్మ నాతండ్రి బృహద్రథం డనుతోడు, హయమేధియాగంబు నాచరింప
సంకల్ప మొనరించి సవనసైంధవమును, విడిచి దైవికముగా విడిచెఁ దనువు
తద్దేహమును బక్ష్వతైలంబునం దుంచి, సలుపనుండఁగ నేను సవనపూర్తి
యంతలో నెవ్వరో హరియించిరి హయంబు, నధ్వరం బద్ధాన నాగిపోయె
గీ. తండ్రిసంకల్ప మీదేర్చుతలఁపుతోడ, ఋత్విజులయాజ్ఞ గ్రాసె యేను నిన్ను
శరణుచొచ్చితి నాపైని గరుణ నీకుం, గలుగునెడ నిమ్ము క్రతుతురంగంబు ననియె.
గీ. అంత నాతనివాక్యమ్ము లాలకించి, యిట్లు లనియె మహాలక్ష్మీ నృపకుమార
మధుఘటం డగుసిద్ధసమాధికడకుం, బొమ్ము నెఱవేర్చు భవదభీష్టమ్ము నతఁడు. 1127
క. అనవుడు నానృపసూనుండు, చనిసిద్ధసమాధికడకుం జయ్యున బ్రాణి
బానిరించి నిలువ నాతఁడు, కనుఁగొని తద్విషయ మెల్ల ఊకాలములోక. 1128

- క. తలపఁగ నిండుని మదిలో, పల వాఁడుచు పచ్చి నెఱపాణి ముసీ ద్రాం
ఘ్రులకు నమస్కా-రంబుక, జలిపి మఘాశ్వము నొసాగి చనియెన్ దివికిన్. 1129
- గీ. అంత నది యెల్లఁ గాంచి నృపాత్మజుండు, విస్మయము నొంది మానీంద్ర విదితి మయ్యె
సీప్రభావంబు దానను నీకు నలవి, గాని పని యుండ దని నాకుఁ గానఁబడియె. 1130
- క. కనికరము నుంచి నామీఁ, దను గ్రతుఫలమునకుఁ బాత్రతను జెందఁగ నా
జనకుని బ్రదికింపుము నీ, యనుగ్రహమువలన నేఁ గృతార్థుడ నగుదున్. 1131
- సీ. అని వేఁడుకొనుటయు నాత్మలోఁ గారుణ్య, ముదయింప వానిపై నుత్కటముగ
నరిగి సిద్ధసమాధి యతనితోఁ దత్పితృ, శవ మున్న-చోటికి సత్వరముగఁ
గరమున నలిలంబు గైకొని మంత్రించి, చల్లఁ దత్ప్రేతమ స్తకమునందు
నపుడు చిత్రంబుగా నువగతప్రాణుడై, యట్టిట కదలి బృహద్రథుండు
- గీ. తెఱచి లోచనములను నలైనలఁ జూచి, యాత్మజనివేదితాత్మనృత్తాంతుఁ డగుచు
నెనయ నాశ్చర్య మాత్మలో నెదుట నున్న, మానివర్చునిపదములపైని వ్రాలి. 1132
- సీ. పాదచారముగ సీపదములయొద్దకు, రావించినాఁడవు దేవవిభుని
నవహృతవాజిమేధాధ్వరతురగంబు, నిప్పించినాఁడ వొక్కింతలోనఁ
గాంచువారలకు నక్క-జము చేకూరంగ, బ్రతికించినాఁడవు మృతుని నన్ను
కోల్పాపురిని నెలకొన్నమహాలక్ష్మి, నలరించినాఁడవు సులభముగను
- గీ. స్వామి నీ కిట్టిమహిమంబు సంఘటిల్ల, నేది కారణ మగునో నా కెఱుంగఁ జెపుమ
యనుడు సిద్ధసమాధి యిట్లనియె రాజ, తెలుపువాఁడను వినుము నాకలతెఱంగు.
- క. ఏయెడ జపించు చుందును, బాయక నే గీతలోనిపండ్రెండవయ
ధ్యాయమును దాన నొదవె న, మేయమహత్త్వంబు నాకు మితి యేమిటికిన్. 1134
- క. అని తెలుపఁ దదధ్యాయం, బును సిద్ధసమాధివలన భూపతియును ద
త్తనయుఁడును గొని జపించుచు, ననిమిషలోకమున కేగి రంతమునందున్. 1135

—: గీతాత్రయోదశాధ్యాయ మహాకవ్యము :—

- సీ. భవిని దక్షిణభాగమునఁ దుంగభద్రామ, హనుదీతీరమునందుఁ గలడు
హరిహరం బనునొక్కపుర మం దొకం డుండె, హరిదీక్షితుం డనునవనిసురుఁడు
కల దాతనికి నొక్కకాంత దురాచార, యనుచేర నామధేయారశీల
యాచాన యొక్కనాఁ డరుగుచుండఁగ రేయి, నభిశసంగమకాంక్ష నడవిలోన
- గీ. దైవికంబుగ మార్గమధ్యమున వచ్చి, వ్యాఘ్ర మొక్కటి తన్నాంస మారగింప
నామెచుట్టును దిరుగుచు నార్చుచుండ, నాదురాచార కని దాని నడలుపుట. 1136
- అ. దిక్కు చేనిదాన దీనురాలను నాఁడు, దాన నన్ను జంప ధర్మ మగునె
లేన నీకు మృగము లే వేనియును ద్వీపి, క్షుత్ప్రశాంతి చేసికొనఁగ నిచట. 1137
- క. అని ఘోషించు నామెకు కాఠూలంబి ట్లనియె. 1138

- గీ. ఓసి పాపాత్మురాల నీచేసిన్బు, పాపములు పండి నేడు నాపాలఃబడితి
పంతుయును నే నెఱుంగును ననుడు నామె, యెదను నాశ్చర్యమును నొంది యిట్లు లనియె.
- క. నినుఁ జూడఁగ శాస్త్రాలము, వని తోఁజును నాకు భవదుదంతము నెల్లఁ
వినిపించి కరుణతోడను, ననుఁ జువుము పిదప నీకు నతు లొనరింతుఁ. 1140
- వ. అని వేడుకొనుటయు వ్యాఘ్రుం బాదురాచార కీ ల్లనియె. 1141
- సీ. వినుము దక్షిణదేశమున మలాపహ యను, తనని యుండె దదీయతిటముచందు
మునిపర్ణ యనుపేరుఁ గొనినపురం బుండె, నచట విప్రుం డుండె సభనుఁ డొకఁడు
పుత్రుండనై నేను బుట్టివానికి ద్రవి, కాశచేత నమూజ్యాయాజనములు
దుష్ప్రతిగ్రహములు దురితాన్నభోజనం, బులు మంత్రసిక్రయంబులును జలిసి
- గీ. వార్ధకమునందు నొకయనూవాస్యనాఁడు, తర్పణంబులు చేయుచుతలఁపుతోడ
దర్శలను గొనిపోవుచు దారిలోనె, గాలు వై చిత్రఁ గుక్కపైఁ గానరామి. 1142
- క. అది యంతటఁ జెడఁగఁజవఁగఁ, బద మేనియుఁ గదలలేక పడి యచ్చోటఁ
వదలి శరీరంబును శ్వా, పదమై పుట్టితిని స్వకృతపాపమువలనఁ. 1143
- సీ. ఎపుడో నే జేసినతపముచే నీజన్మ, మునఁ బూర్వసంస్మృతి యొనరె నాకు
దానిచేతఁ బత్తివ్రతలను సజనులను, యతులను ధర్మనిష్ఠుల విడిచి
భక్షించు చుంటి యుద్బాధానివృత్తి కై, పాపంబు చేసినప్రాణితలుఁ
బ్రాప్తిచితివి నేడు గ్రాసంబుగను నాకు, నసతిపి గానఁ బాపాత్మురాల
- గీ. యని పలికి ఘోరకరించి నఖాగ్రములనుఁ, జీల్చి తద్దేహమును రెండుచీకలుగఁ
ద్రావి తద్ద్రక్తమును మెక్కి తత్ఫలంబు, నరిగె నంతఁ గృతాంతకరులు వచ్చి. 1144
- గీ. ఆయమను దోడుకొని చని యమునికడకు, నతనియెదుటను నిలువంగ నంతకుండు
దారుణము లగునరకయాతనలలోన, దానిఁ బడవై చి యేర్చి యంతమున విడిచె.
- ఆ. అంత నాపె నరకయాతనలను నెల్ల, ననుభవించి కడకు నంత్యయోని
యందుఁ బుట్టి పేయ మగుకార్యములను జే, యుచును దై వికముగ నొక్కనాఁడు.
- సీ. వాసుదేవుం డనుభూసురుం డొకఁ డొక్క, దినమున జ్వంభకాదేవకడను
జేతఃప్రియంబుగా గీతాత్రయోదశా, ధ్యాయంబు నందఱు నాలకింపఁ
జదువుచు నరంబు సవిమర్శముగఁ జెప్పు, చుండంగఁ ద్రోవలో నొదిగి నిలిచి
యాలించి శ్రద్ధతో సంతయుఁ దనయింటి, కరుగంగఁ దలఁచుచున్నంతలోన
- గీ. నద్భుతంబుగ దివ్యదేహంబు రాఁగ, ననిమిషానీత మగుదివ్యయానమందు
నధివసించి సవిస్మయము లగుచు నెల్ల, వారలును జూడఁ దా నేగె స్వర్గమునకు. 1147

—: గీ త వ కు ర్గ కా య మా హా త్మ్య ము :—

- సీ. కలదు మేదినియందుఁ గాశ్మీర మనియెడి, నగర మొక్కటి మహానందదంబు
తనరాజధానిగా నొనరించుకొని దాని, భారతి నిత్యంబు బ్రహ్మకడకు

- హంసయానము నెక్కి యటనుండి చనుచును, నరుగులెంచుచు నుండు నద్భుతముగఁ
గరతలామలకంబుగా నుండు నం దుండు, వారి కెల్లరిటు గీర్వాణవాణి
గీ స్వామి యగుచును దానికి శౌర్యవర్మ, యనునృపుం డేలుచుండెను జనుల నెల్లఁ
దనపరాక్రమమున కోడి ధరణినేత, తెల్లవారును గానుక లిచ్చుచుండ. 1148
- వ. అట్లుండ నావిశ్వంభరాధీస్వరునకు సింహాశద్విప్రభూషణు నిర్విక్రపరాక్రమశాలి
యును నగివిక్రమసేనానినితోడ సాహర్దం గల్గిడియె. 1149
- గీ. అంత నొకనాడు శౌర్యవర్మాధిపతుడును, బంప విక్రమసేనల పార్థివునకు
హర్షసూచకముగ మృగయ ప్రవీణ, మైసళుని నొకదాని నత్యాదిరమున. 1150
- ఆ. అంతలు గ్రహించి యసారసేయిని, హర్ష మొదవ సింహాశాధినేత
శౌర్యవర్మ కనిపె సంతోషసూచకం, బుగను గజతురంగభూషణముల. 1151
- సీ. అంతలు నొకదినమందు రాజగుమార, సహితృంజ్ఞ సింహాశ్మాధిపుండు
వేటకుక్కను దనవెంటఁ బెట్టుకొని స, కొతుకంబుగ నొక్కకాన కిరిగి
బహుధనంబును బెట్టి పండెంబుగను నొక్క, ట్టిలిపసూనిని బిల్వ నతఁడు వచ్చె
నపుడు సింహాశవనుధాన్తుడును రాజ, సుతఁడును శశముపై శునుల విడువ
గీ. శశము పరువిడుచుండంగ శశమువెంట, శునులు టివ్వున నరిగె నాశుగములట్లు
పఱచి పఱచి శశంబు పైఁ బఱవలేక, పడియె నొకయాశ్రమంబునఁ బంకమందు. 1152
- గీ. అప్పుడు స్మృపాలశుని వచ్చి యతిజవమున, శశముపైఁ బడి కఱవ నాశశము చచ్చె
దత్తమంబున శునియును దనువు దొఱఁగె, నంత దివ్యవిమానంబు లరుగుడంచె.
- సీ. దివ్యదేహములతోఁ దేజరిల్లుచు నప్పు, డాశునీశశము లత్యద్భుతముగ
నావిమానములయం దధిపసింపఁగ నంత, లోన సింహాశనృపాలుండు వచ్చి
యది చూచి యాశ్చర్య మొదను డెందుచు నుండ, హసియించె మునిశిష్యుడచటనొకడు
కని వాని సింహాశత్మాపాలుండు మహాత్మ, హేళు వేమి హసింప నెఱుంగ జెపుమ
గీ. యనుటయును మునిశిష్యుఁ డిట్లనియె రాజ, వత్సుఁ డనియెడియెకిప్రవర్త్యు డిచట
నున్నవాడు తదీయశిష్యుండ నేను, బిలుతురు స్వకంధరుం డనుపేర నన్ను. 1154
- గీ. అతఁడు గీతాచతుర్దశాధ్యాయపఠన, నిరతుండై యుంట నాకును నేర్పె దాని
గురువునకుఁబోలె నా కొడఁగూడె దాని, జదువు చుండుటచే దివ్యశక్తు లెల్ల. 1155
- గీ. శశము శునియును మత్పదతొళనాంబు, పంకసంస్పర్శమునఁజేసి పడసి దివ్య
దేహముల నేగనున్నవి త్రిదివమునకు, నీశునీశశములగాధ యింక వినుము. 1156
- సీ. ప్రత్యుదకంబు నాఁబడుపురం బొకఁ డుండె, ట్టితిపై మహారాష్ట్రసీమయందు
నుండె నచ్చటఁ గేశవుం డనుపేరను, బాహత్ము డగునొక్కబ్రాహ్మణుండు
వానికిఁ గల దొక్కసైన్యసంచారిణి, యెనచాన విలోభనాభిధాన
కేశవుం డొకనాఁడు కినిసి తద్వృత్తికి, ఖండించె ముక్కముక్కలుగ దాని.

- గీ. నంత నాకాంతి స్వకృతవాసానుగుణము, లై నయమనుతల నొంది యంతిమునకుఁ
బుట్టె శుని యయి శశ మయి పుట్టె వాఁడు, స్త్రీవధాఘంబుననుజేసి టీతితలమున.
గీ. పూర్వజన్మానుగతవైరముననుజేసి, యిప్పుడు శశమును శుని వధియించె విని
జన్మవిషయంబు నాదివ్యచక్షువునకు, విదిత మగుటనుజేసి నవ్వెటిసి నేను. 1158
క. అని నుడువుటయును సత్యము, మునిశీష్యుఁడు పలికె ననుచు ముదమున శశమున్
శునియును వచించి తతఁ, మున నేగెను దివమునకు నభిమార్గమునకా. 1159
గీ. అంత విక్రమబేతాళుఁ డాత్మలోనఁ, జేంది విస్మయమును మునిశీష్యునొప్ప
నపుడె గీతచతుర్దశాధ్యాయమంత్ర, మును గ్రహించి జపించుచు ముక్తి నొందె.

— గీతాపంచదశాధ్యాయమహాత్మ్యము —

- సీ. గొడదేశంబున గలఁడు కృపాణన్య, సింహుండు నా నొక్క-ఁటితివరుండు
తనకృపాణమున నతండు దిగయమును, గావించి దశదిగంగణములందు
వ్యాపింపఁగను గీర్తి యచ్చట నచ్చట, స్థాపించి బహుజయ స్తంభములను
ఁజేసి నేలుచు నుండఁ గొంతకాలమునకు, నతనికి వారకుం బంకురించె
గీ. నపుడు తత్తైస్యనాయకుం డై నయట్టి, శరభభేరుండుఁ డాత్మీయసఖులతోడ
మంత్ర మొనరించి భూపుని మ్రుండఁజేసి, తాను రాజ్యంబు గై కొనుతలఁపుతోడ.
గీ. తత్ప్రయత్న మొనర్చుచు దై వికముగ, మ్రుంది యొకనాఁడు స్ఫోటకామయమువలన
నాత్మదుష్కృతబుద్ధిచే నశ్వముగను, జననమును బొందె సింధుదేశంబునందు. 1162
సీ. అంతట నొకవశిగాత్మజుఁ డాయశ్వ, మును గొని బహు-ముల్యమునకు నచట
దానిపై లాభంబుఁ దాను సంపాదించు, నాశతోడను గొడదేశమునకు
నరుగుదెంచి కృపాణనరసింహభూపతి, కిచ్చి దానిం గొని హేచ్చుధిసము
సంతోషమున విజనదనంబునకుఁ బోయె, నప్పుడు గొడదేశాధినేత
గీ. వేట గావించఁగను నొక్క-విషిసమునకు, నాహయంబు నధిష్ఠించి యరిగి యచట
విషిససూకరవధము గావించి యలసి, దాహ మగుటను డిగ్గి సైంధవమునుండి. 1163
వ. ఆఘోటకంబు నొక్క-పాదపశాఖకు బంధించి యచ్చటఁ దాను విశ్రమింప నెంచుచుండ
నంతలోపలఁ దనకడ కొకప త్రంబు కొట్టుకొని రా దానిం గై కొని యానందేంద్రుం డందు
లిఖింపబడియున్న గీతాపంచదశాధ్యాయశ్లోకార్థముం బదివె. 1164
సీ. అది విన్న వెంటనె యశ్వంబు పడిపోయె, టీతిమీఁద నిర్గతచేష్ట మగుచు
దానిఁ బూచుచునుండ ధరణీంద్రుఁ డంతలో, నశ్వంబు దివ్యదేహమును చాల్చి
యధివసించి విమానమందు నభిమార్గ, మున నేగఁచుండంగఁ గని వృపుండు
విస్మయం బొంది తద్విషయంబు నెఱుంగంగ, నాత్మలో నభిలాష మామతిల్లఁ
గీ. దత్సమీపస్థ మగనొక్క-తాపసాశ్ర, మమున కరిగి తపోధనోత్తమున కెరగి
స్వామి మద్వాజివృత్తాంత మేమొ తెల్పు, మని యడుగ నాతనికి నిట్టు లనియెమాని.

- ఆ. రాజ తేలిసికొంటి వాజవృత్తాంతంబు, దివ్యదృష్టివలనఁ నేటపడఁగఁ
దా నొకండు దలఁప దైవ మొండు దలంచు, మినుము నుడువువాడవిశ దముగను.
- సీ. భవదీయసైన్యాధిపతి యైనశరభభే, రుండుండు మున్ను నీ కుండయశము
సైవజాలక నిన్ను జంపి నీరాజ్యంబు, గొన దురాలోచనమును. నొనర్చి
యంతలో స్ఫటికవ్యాధిచే మరణించి, తనపాపబుద్ధిచే ధాత్రిలోన
సింధుదేశంబున సైంధవ మై పుట్టి, కొనకు నీయంతికంబునకుఁ జేరి
- గీ. దై వవశముననేడు కాంలాఠమందు, నీకు చొరకినపత్తంబు నీవు చదువు
చుండఁగను విని స్వకృతపాపాఘ మెల్ల, తుయము గాము క్షికాయు డై చనియె దివికి.
- వ. అని పలుకుటయుఁ గృపానామసంహృం శావిష్టశర్మవలన గీతాపంచదశాధ్యాయోపదేశముం బడసి నిజపురంబున కరుదెంచి తదధ్యాయనిత్యపరసప్రశాంతచేతనుండై నిజ కుమారునకుఁ బట్టంబు గట్టి తాను బరమపదంబుం బొందె.

1168

— గీతా షోడశాధ్యాయ ము హాతమ్యము —

- సీ. మహి నుండె గుర్రమండలంబునను సా, రాష్ట్రంబు బనెడిపురం బొకండు
ఖడ్గబాహుం డనుయ్యోపాలుఁ డొకఁ డుండె, నాపత్తనమునఁ బ్రతాపమూర్తి
యరిమర్దనం బనుహస్తి యాతని కొక్కఁ, డుండె నాసామజ మొక్కనాఁడు
శృంఖలాబంధంబుఁ ద్రెంచి వీధులఁ బడి, పరువెత్తఁదొడఁగెను బ్రజలు బెగడ
- గీ. హస్తిపకు లేమియును జేయ నలవి గామి, దాఁగి యుండంగ నందందు ధైర్య ముడిగి
సాధమున నిల్చి పరివారసహితముగను, డగ్గఱగిలేమిఁ జూచుచుండంగ తేఁడు.
- గీ. ఒకరు గూడను ద్రోవలో నుండకునికి, మాటామణఁగినయ ట్లుండె మార్గ మెల్ల
నప్పు డొకబ్రాహ్మణుఁడు సాన మాచరించి, పోవుచుండంగ నింటి కాత్తోవనుండి.
- ఉ. చచ్చెను బ్రాహ్మణుం డనుచు సర్వజనంబులు గోలవెట్టఁగా
హెచ్చుగ ధైర్య మేర్పడ మహీసురుఁ డాగక యేగుచుండఁగక
వచ్చి తదంతికంబునకు వారణ మల్లన మేన భీతిచే
ముచ్చెమటల్ స్రవింపఁగను మ్రొక్కి నిలంబడియెన్ వణంకఁచున్.
- సీ. అప్పు డత్యాశ్చర్య మామతిల్లఁగ తేఁడు, చనుదెంచి సాధదేశంబునుండి
యాబ్రాహ్మణునకు సాష్టాంగంబుగను మ్రొక్కి, బ్రాహ్మణోత్తమ యేప్రభావమునను
మదసామజంబును గదల కుండఁగఁ జేయఁ, గలిగినాడవొ నాకుఁ దెలుపు మనియె
నంత నాద్విజుఁ డిట్లు అనియె గీతాషోడ, శాధ్యాయపరసమాహాతమ్యమునను
- గీ. జేకుతె సమస్తసిద్ధులు నాకు భూప, దీని కాశ్చర్యపడ నేల దేవుఁ డైన
రమ్మనిన వచ్చి నిల్చు నాసమ్ముఖమున, ననుడు నాశ్చర్యమును బొంది యాప్రభండు.
- వ. అమ్మహాత్మునివలన గీతాషోడశాధ్యాయోపదేశముం బడసి యది మొదలుకొని యనుదినంబును నియతంబుగా దానిం బరించుచు నొకనాఁడు తన్మంత్రప్రభావముం బరీక్షింప నెంచి యామత్తగణంబును విశృంఖలంబుగా విడిచివుచ్చె.

1173

- గీ. అప్పుడు చెలరేగి వారిణు బడరి కెనలు, ఘోరికిరించును వెడలి నిరంకుశముగా
బలవదొడంగెను వీధులందడి భయంబు, వలన జను లెల్ల నిండ్లలోనలను దూఱు.
- ఆ. అప్పుడు తేడు మంత్రము దుండువిశ్వాస, మునను సిర్గయముగఁ బోయి దాని
దరికి నిలువబడంగ దంతి కంపించుచు, మంత్రరుద్రభాగమాడ్కి— నిలిచె. 1175
- గీ. అంతటను బట్టికొని దాని హస్తమునను, ఖడ్గబాహుండు గజశాలకడకు వచ్చి
విడిచి యచ్చోట సంతసంపడుచు మంత్ర, మహిమమున కెంత యేనియు మానసమున.
- క. తనుతుని నాత్మరాజ్యం, బున కధిపుని జేసి నిత్యమును నేకాంతం
బున నుండి తదధ్యాయం, బును జపించుచును దుదకు మోక్షము నొందె.

— గీతానంద ప్రదేశాధ్యాయమాహాత్మ్యము —

- సీ. మును ఖడ్గబాహుపుత్రునకు దుశ్శాసనుఁ, డనుభృత్యుఁ డొకఁ డుండె నధికబలుండు
బలగర్వమున వాడు పలుకుచు దంభవా, క్యముల నెల్లరు విస్మయంబు నొంద
సరిమర్దనముమీఁద నధివసించి పదంబు, చేతఁ గొట్టంగ నాసింధురంబు
క్రోధంబునను వానిఁ గూల్చి ధరిత్రిపై, ద్రోక్కి—పాదంబులతోడఁ జంపె
- గీ. నంత దుశ్శాసనుండు స్వకృతాఘమునను, బుట్టి యచటనె గజముగాఁ బూర్వజన్మ
సంస్మృతిని జెంది నిజబంధుజనులఁ జూచి, కార్పుచుండెను గన్నీరు కాల్యలుగను.
- ఆ. అట్లు కొంతకాల మరుగంగ నొకనాఁడు, ఖడ్గబాహుసుతుండు కవులఁ బిలిచి
యీయఁగను సమస్య లింపుగా నొకకవి, పూర్తి చేయ నతండు పొంది ముదము.
- క. కానుకగా నాకవి కా, యేనుంగు నొసంగె నంత నెంతయుఁ బ్రీతిక
దానిం గొని చని మాలవ, భూనాథున కమ్మె నతండు ప్రోవఁగలేమి. 1180
- సీ. అంత నాకుంజరం బనుదినంబును దన, వెలదిని సుతులను దలఁచికొనుచు
నాదుఃఖమునను నిద్రాహారములు మాసి, కన్నీరు జాలుగాఁ గార్పుచుండ
నది వ్యాధి యని యెంచి యాధోరణులు చేసి, వివిధచికిత్సలు విసివి తుదకు
మను గావింపంగ మాలవనేతకు, నాప్రభు వచ్చోటి కరుగుజెంచి
- గీ. కాంచు చుండంగ గజము నాగజము మనుజు, వాక్కుతో నిట్టు లనియె భూవర యొనర్చ
వలదు పై ద్యంబు లేదయు ఫలము లేదు, నీకు నామీదఁ గరుణ జనించె నేని.
- వ. గీతానంద ప్రదేశాధ్యాయజవహరాయణుం డగువిప్రునిం బిలిపించి తన్మూలంబున నాథో
గంబు శమింపజేయుము. 1182
- గీ. అప్పుడు నృపాలుండు గజోక్తి ననుసరించి, యనుదినంబుఁ దదధ్యాయమును జపించు
నట్టివిప్రుని రావింప నతండు వచ్చి, జలము మంత్రించి గజముపైఁ జల్లె నంత.
- సీ. ఆసామజము స్వదేహంబును విడనాడి, వేంటనె తాల్చి ప్రాగ్విగ్రహమును
దివ్యరూపంబుతోఁ దేజరిల్లుచు నుండ, దివ్యయానంబుపై దివమునందు

- మాలవాధీపుడు విస్మయమున నానెచి, నేత్రించి సుహాసేయ యెవడ నీవు
దంతిజస్మంబు నొడదగి గారాగి గేనె, యాపుడు నిన్ను నీ క్రింద నెరిగె
గీ. సంతయు వచిపు మనుటయు నాత్మగాధ, యెల్ల నుశ్వాసనుడె ఖేటశెల్ల ముగసు
దేలిసి క్షణకాలమును నాదు నిలువకుండ, నిరగె ద్రవిగణునను మహాహోదమునను.
వ. అంతట మాలవాధీశ్వరుం డాబ్రాహ్మణునికిడి గీ. సప్తశాఢ్యా యోపదేశముం
బడసి తజ్జపంబు గానించుచు సనేకసిన్దులొ వొంది దేహావసానాబున ముక్తుం డయ్యె.

— గీతాష్టాది శాఢ్యా యమా హోత్వము —

- నీ. కనకమహేంద్రశృంగమునందుఁ గల వమ, రావతి యనెడపురిం బొసంగు
ప్రమథాధిపతివినోదమున కై మును విశ్వ, కర్మచే నది యయ్యె నిర్మితంబు
దాని కీ డై నపత్తన మేదియును లేదు, విశ్వంబులం డెందు వెదికి చూడ
దాని కింద్రుండు శత్రుకతు వగుటచే, బ్రభువుగా నుండె నిరరులు గొలువ
గీ. నట్లు లుండంగ నొకనాడు హరినియోజ్య, లొక్కపురుషుని గొనిపోవుచుండ విష్ణు
సన్నిధికి వానితేజఃప్రసారమునను, నడలి సింహాసనమునుండి వడియె వజ్ర. 1186
- నీ. సింహాసనచ్యుతి జెందినయింద్రుండు, తగడు స్వర్గాధిపత్యమున కనుచు
భావించి వై కుంఠభవనంబునకుఁ దాము, గొనిపోవుపురుషుని ననిమిషులకు
నధినాథుండుగను బట్టాభిషిక్తుని జేయ, నతఁ డధిష్ఠింప సింహాసనమును
గునుమవర్షంబును గురిసిరి నిరరుల్, నభమున దేవదుంసుభులు మ్రోగె
గీ. బాడ గంధర్వు లాడ నప్పరస లొసంగ, నమరకాంతలు సీరాజనములు ఋషులు
దీవన లొనర్ప జాలోమి సేవ సేయ, భాసితె సుధర్మ నభినవవాసవుండు. 1187
- నీ. ఆవిధంబునవెల్లనభినవేంద్రుని జూచి, యింద్రుండు విస్మయం బేర్పడంగ
జలుపఁ డాయెను గ్రతుశతమును నెలకొల్ప, డాయె విశ్రాంతికై యవనిజముల
ద్రవ్వంపఁ డాయెను ధర్మకూపాదులఁ, బెట్టఁ డాయెను భిక్ష భిక్షుకులకు
సౌఖింపఁ డాయె సత్రముఁ బాంధజనులకు, జేయఁడాయెను దీర్ధ సేవనంబు
గీ. కవులఁ బూజింపఁ డాయెను గంగలోన, స్నాన మొనరింపఁ డాయెను జలుపఁ డాయె
బాత్రదానంబు వీని కేవగిది నిట్టి, దివ్యభోగంబు కలిగెనా తెలియరాదు. 1188
- క. అని వ్యాకులమానుడై, చని సత్వరముగను క్షీరసాగరమునకుఁ
వనజాక్షునిదర్శనముం, బొనరించి నుతించి వినయమున నిట్లనియె. 1189
- ఆ. స్వామి క్రతుశతంబు సలుపక చేయక, యెట్టిపుణ్యకర్మ మేని నేడు
చిత్రముగను స్వర్గసింహాసనాకూఢు, డయ్యె నెవడో తెలుపు మతనిగాధ. 1190
- వ. అని ప్రార్థించుటయు గోవిందుం డాతని కిట్లనియె. 1191
- నీ. పాకశాసన యల్పఫలదాయకము లైన, క్రతుశతంబును బుణ్యకర్మములును
సంతృప్తి గలిగింపజాలవు నాకు గీ, తాష్టాదశాఢ్యా య మట్లు గాన

- నాపురుషుడు తదధ్యాయమున శ్లోక, పంచకంబు ఒకచుఁ బ్రతిదినంబు
దాన నాతనినుకృతమునకుఁ బోలవు, క్రితుశతంబును బుణ్యకర్మములును
- గీ. దన్మహత్త్వంబునను స్వర్గధామమునకు, నాధిపత్వంబు వహించె నాద్విజుండు
చేరగలఁ డింక ముందు నాచెంత కతండు, మన్మథఃప్రీతికరుఁ డై నమహితుఁ డగుట.
- క. అని చెప్పి యన్మశ్యత్వం, బును బొందుటయును సురర్షభుఁడు స్వారాజ్యం
బున రోఁత వుట్ట స్వర్గం, బున కేఁగిక విప్రవేషమును దాచ్చి వెనక. 1198
- సీ. ధరణికి వచ్చి గోదావరీతటమున, గ్రాలెడికాఁకా గ్రామమునకు
నరిగి యచ్చుటను గీతాష్టాదశాధ్యాయ, పరుఁ డై నయొక్క భూసురునిఁ గాంచి
ప్రణమిల్లి తత్సాదపద్మంబులకుఁ పోకి, వర్షంబు గావించి వానిసేవ
యాతనివలన గీతాష్టాదశాధ్యాయ, మును గొని యుపదేశాధ్యక్షముగ
- గీ. దాని జసియించుచును సంతతమును నెక, దీక్షతోడను జాహ్నునీతీరమందు
నపునరావృత్తికరమును నక్షయమును, మహిళమును నై నమోక్షధామమును జెందె.
- క. ఏతద్గీతామహిమము, శ్రోతలకును వాచకులకు సుఖము నొసంగుక.
భూతలమున స్వర్గమునను, జేతస్సంతుష్టి గలుగఁజేసెడికతనక. 1195
- ఆ. సర్వయజ్ఞఫలము సర్వతీర్థఫలంబు, సర్వపుణ్యకర్మజన్యఫలము
సంఘటిల్లు దీనిఁ జదివిన వినినను, దానివలన మత్పదంబు దొరక. 1196
- క. అని వచియించుటయును మన, మున గీతామహిమమునకుఁ బొంది ప్రమాదం
బును విస్మయమును గీతన, గొనియాడెను లోకమాత కుతుకం బాదవక. 1197

—: భాగవతహాత్యము :—

- ఆ. మునివర్యో వినుము వినిచెడ నిలలోన, గలదు భాగవతము కలువహారము
దాని వినిన సకలధర్మంబులను విన్న, ఫలము గలుగు నెట్టిపాపి కేసి. 1198
- క. భువనంబున భాగవత, శ్రవణము లభియించు టరుదు జన్మాంతరసం
భవపుణ్యహీను లగుమా, నవులకు వాస్తవముఁ దెల్పినాడను నీకుక. 1199
- ఆ. చిత్తశుద్ధి గలుగఁజేసి శాశ్వత మగు, బ్రహ్మపదము నీయ భాగవతము
కంటె లేదు వే తొకండు దేహికి ముక్తి, సాధనంబు లై నచదువులందు. 1200
- సీ. భాగవతంబుఁ జెప్పఁగఁ బరీక్షితునకు, సభలోన శుకుఁ డున్న సమయమందు
నిజకార్యపరు లై ననిర్రు లమృతంబు, గొనివచ్చి శుకునకు వినతిచేసి
దేవ పరీక్షిన్మహిమరునకు మేము, తెచ్చినయమృతంబు నిచ్చి మాకు
నిమ్ము భాగవతామృతముఁ గ్రోలుదు మన, సుర లభకు లటంచు శుకుఁ డెఱింగి
- గీ. నన్ని కృష్ణకథామృతానంద మేడ, ననిమిషామృతముడ మేడ నమరులార
మణికిఁ గాచంబునకును సమత్వ మున్నె, మీయమృతమును గొని పొండు మీరు దివికి.
- క. అనవుడు నాశాచ్యుతు లై, యనిమిషు లేగుటయు దివికి సతండు పరీక్షి
జనపతికిఁ జెప్పె దత్కథ, యనుక్షణమ తేడు నొంకె నమృతపదంబుక. 1202

- సీ. అది చూచి విస్మయం బొడవంగ మదిలోన, లోకేశుడు స్వసత్యలోకమండు
వేదవేదాంగాదివిద్యల నొకప్రక్క, భాగవతము నొక్కప్రక్కనుంచి
తులదూఁపంగను వంగె ములు భాగవత మున్ను, కడకు ను దుందుట గౌరవంబు
దానఁ దాపను లమ్మతము నొందె విష్ణురూ, పంబుగ భాగవతంబు నెంచి
- గీ. తచ్చవఱమున నైన దత్తరసమునను, నైన మోక్షంబు ప్రాప్తించు నని వచించి
రాతంబున గృష్ణభామృతంబు, గ్రోలువా రెల్లరును ముక్తిఁ గొనెడివార. 1203
- గీ. భాగవతమును నొక్కయబ్బంబు వినెన, సౌఖ్య మొనగూడు నొక్కమాసంబు వినెన
నామతిల్లును భక్తి సప్తాహ మాల, కించునెడఁ గల్గు మోక్షలక్ష్మిని భజింప. 1204
- క. మును శుకుండు నాకు వినిపిం, చెనొ దేనిని కిష్కబుద్ధిచే గోప్యముగఁ
వినిచెద నే నడె నీకును, వినుము తపోధనవర్యో విశదము గాఁగఁ. 1205
- సీ. ఒకనాఁడు నారదుం డుండ విశాలాపు, రంబున సాధుదర్శనము చేయ
నరుడెంచి యటకు నల్వరు కుమారులు ఖిన్ను, వదనుఁ డై యున్న నారదునిఁ జూచి
మునివర్యో విసప్తధనునికై వడిఁ గానఁ, బడుచుంటివి విష్ణుభావమునను
యత్తంబు గా దిట్లు ముక్తిసంగుల నుండ, హేళు వేమియొ దీని కెఱుంగఁ జెప్పుమ
- గీ. యనుచు దేవమునీర్ద్రుఁ డి ట్లనియె నేను, భ్రాతృ కేసరించి సులభీరములఁ జూచి
యెందుచు బ్రశాంతి గలుగమి హృదయమునకు, ఖిన్నభావంబు నొందుచు నన్నుతాడ.
- సీ. భాక్తి నెల్ల సధర్మమై తిచ్చే బ్రబలిన, కలి యీక్రమించినకారణమున
సత్యంబు పోయె నప్తం బయ్యె శౌచంబు, దానంబు ష్టికించె దపము సెడియె
దయ యంతరించెను దాక్షిణ్య ముడివోయె, దరుణీస్వతంత్రత దాపరించె
స్వాకల్ బుద్ధిదాయకు లై రి యీచార, హీను లై రి సమస్తమానవులును
- గీ. నాశ్రమంబులు చెడిపోయె నాపగలును, దేవతాయతనములును దీర్ఘములును
బాలకీజనావృతము లయ్యె భ్రష్ట మయ్యె, జ్ఞానము నశించె యోగంబు సమసె సిద్ధి.
- గీ. జనపదము లన్నవిక్రయాస్పదము లయ్యె, ఘోసురులు వేదవిక్రయకారు లై రి
కోమలులు యోనివిక్రయకుళల లై రి, ఘోరకలిసంవృతము గాఁగఁ గుతల మెల్ల.
- వ. అట్లు నేను గలివిజ్ఞాంభణముం గాంచుచు బుడమి యెల్లం దిరిగి కడకు యమునాతటం
బునకుం జేరి యచ్చట విచేష్టులై పడియున్న యిరువురువృద్ధుల కుపచారముం జేయుచు
ఖిన్నమానస యై రక్షకునికొఱకు దెస లెల్ల విలోకించుచు శతస్త్రీపరివేషితయై యున్న
యొక్కతరుణి నాలోకించి యాయమకడ కేగితి. 1209
- గీ. అంతటను లేచి మ్రొక్కి నా కాలతాంగి, స్వామి నాచింత మాన్పును సాధుజనులు
దీనులను నుద్ధరింపంగఁ దిరుగు చుందు, రాత్నజనువె పరోపకారార్థ మగుట 1210
- వీ. అని వేడుటయును నేనాయమ కి ట్లంటి, నింతి నీచరితంబు నెఱుంగఁ జెప్పుమ
యనవుకునామె ట్లుట్లనియెఁ దపోధన, భక్తిసామ్యమున నే బరగుతాన

వీ రిద్వరును జ్ఞానవైరాగ్యనామధే, యాన్వితై ననానాత్మభవులు
గంగాదిదివ్యతరంగిణీల్ వీరలు, నన్ను సేవించుచు నున్నవాడు

గీ. కాని నాయాత్మ కించుక యేని శాంతి, యేరుపడదాయె నే మున్న నేమి ఫలము
ద్రవిడమునఁ బుట్టి వృద్ధిఁ గర్ణాటకమునఁ, జెంది గుర్రరమున జీర్ణజీర్ణ నైతి. 1211

గీ. ఘోరపాపండుజనులచే గుర్రరమున, ససుతముగ ఖండితాంగి నై చావు దప్పి
యెట్లా బృందావనమునకు నేగుడెంచి, బ్రదికితిని బూర్వరూప మేర్పడఁగ మేన.

క. నాకొడుకు లిట్లు వృద్ధతఁ, కై కొనఁగను నేచు దరుఁకిగా నుండంగా
నేకారణంబొ తెలుపుము, సాకల్యంబునను నాకు సంయమివర్యా. 1213

ఆ. తల్లి వృద్ధురాలు తరుణులు నుతు లన్న, మాట లోకమున సమంజసంబు
తరుణి యగుట జనని తనుసంభవులు వృద్ధు, లగుట పలకె యెచట నై నఁ జెప్పుము.

క. అనవుడు నే నొకనిమిషం, బున నెఱిగి సమస్తవిషయమును ధ్యానముచే
తను భక్తి క్షిప్తు లంటిని, జనని వచించెదను వినుము సర్వము నీకే. 1215

సీ. కలియుగం బిది మహాకలుషాత్మకం బిందు, నధిము లుందురు ప్రహర్యాన్వితులుగ
నుత్తముల్ చింతిల్లు చుండు రధర్మంబు, నాల్గుపాదఁబుల నడచు చుంటు
నస్పృశ్యులను చాల్చి యవని యేడ్చుచు నుండె, సార మెల్లను నదృశ్యతనుబొందె
నిను నీకుమారులఁ గనువాఁ డొకండును, గానంగరాఁ డెందు నేని యిచట

గీ. డై వికంబుగ నీవు బృందావనంబు, జేరుటను నిందు నినుఁ జూచువార లుంటఁ
దరుణి వై తివి మరల వార్ధకమునందె, యుండిరి భవత్సత్తులు వారి కండ లేమి.

వ. అని పలుకుటయు భక్తి యిట్లనియె. 1217

క. శిక్షార్హుఁ డైనకలిని బ, రీక్షిస్తువుఁ డేల యుంచెఁ బృథ్వీస్థలిపై
దక్షుఁ డగువారియు నేల యు, పేక్షించెనొ సార మెట్లు లేగెనొ చెప్పుమా. 1218

సీ. అనవుడు నే నిట్లు లంటిఁ దల్లి వచింతు, వినుము సత్యము నీకు విశదముగను
భుజిని ముకుందుఁ డెప్పుడు వీడి యరిగెనొ, తనపదంబునకు నాదినమునందె
కలి ప్రవిష్టం డయి యిలను దిగ్విజయంబు, సలుపుభూపాలుని శరణుఁబొచ్చె
నవుడు పఠీక్షిద్ధరాధిపుఁ డాతని, సాపించెఁ గలిజనసౌఖ్యమునకె

గీ. కలివశంబునఁ గలిగెడికలుష మెల్ల, క్షీణ మగు నొక్కవిష్ణుసంస్కృతమున
దానయజ్ఞ తపోయోగదానములను, గలుగుఫలము సంప్రాప్తింపు సులభముగను.

క. కలివలనఁ గలుగుక్లేశం, బులు వారినామమున నాశమును బొందుటచే
సులభముగ నుపేక్షించెను, జలజాతుఁడు కలిని కార్యసాధకుఁ డగుటకే. 1220

సీ. హరికథల్ నుడువుట నర్థాశ ననుచిత, సలములలోఁ గధాసార ముడిగె
దాంభిక్షుభ్ ఘోరపాతకులును దీర్ధవా, సంబు నేయుట దిర్ధసాత ముడిగె

- నొనరించుటను దిపంబును గామలోభాది, సక్తచిత్తులు తపస్సార ముడిగె
 నలుపుట యోగంబు శాస్త్రాభ్యసనమనో, జయశూన్యముగ యోగసార ముడిగె
- గీ. నిల్లె వస్తువు లన్నియు నెల్లయెడల, దండులవివరితం బైనధాన్యమట్లు
 సారరహితంబుగా నుండె ట్టొత్తలంబు, కలిమహామాయచేత నాక్రాంత మగుట.
- గీ. మహిషములువోలె బండితమ్మన్యలాత్మ, యోషలనుగూడిరమియించుచుండురెపుడు
 నంతె కాని విముక్తిపై నాస గలుగు, వాఁ డొకందును గాచంగరాఁడు కలిని. 1222
- క. తనయుల నుత్పాదించెడి, పనిలో నుండెడిసమర్థభావము లేదొ
 క్కనికిని వై కుంఠపడం, బును సంపాదించుకార్యమునఁ గలిలోనన్. 1223
- గీ. సారవరితకలిలోన సారభూత, మైన దొకక్తిష్ణనామంబె యని యెఱింగి
 యాశ్రయింపుము కృష్ణుని నఖిలదుఃఖ, ములు శమించును నీకు నీపుత్రులకును.
- గీ. ద్రావదీప్రాణమానసంరక్షకుండు, గోపకాంతాంతరంగసంతాపహారుఁడు
 త్వస్మనోవల్లభుండు గావండె నిన్ను, ద్వారకావాస యని యొక్క-సారి పిలువ.
- క. నీ వెచ్చట వసియింతువో, గోవిందుం డచట నుండఁ గుతుకం బాదవన్
 దావకరూపమె దై వము, నీవు తదాకృతియె యేల నిక్క-ము దావన్. 1226
- గీ. జ్ఞానవై రాగ్యములు ముక్తిసాధనంబు, లనియు సత్కాదియుగములయందు మూఁటఁ
 గలియుగంబున భక్తి యొక్క-టియె ముక్తి,దం బనియుఁ బలుకు-చుందురు తత్త్వవిదులు.
- గీ. కలియుగము జ్ఞానవై రాగ్యములకుఁ దావు, గామి నీపుత్రకులు వార్ధకంబు నొంది
 రీయుగంబున నైనను నించు కేని, చింత వహియింపవలదు నీచిత్తమందు. 1228
- సీ. అన్యధర్మంబుల నడఁగఁద్రొక్క భవత్ప్రీ, భావంబు నింటింటఁ బాదుకొల్పి
 హరిదాసుఁ డనెడివిఖ్యాతిని శాశ్వతం, బుగ నిల్పికొని నేను జగములందు
 భక్తియోగంబునఁ బాపాత్ములను నేని, పొందింతు వై కుంఠమందిరంబు
 భక్తియుక్తుఁడు గానఁబడినమాత్రముననె, వణకుచుండును భూతగణము లెల్ల
- గీ. సాధ్యుఁ డైనట్లు భక్తిచే జక్రపాణి, కాఁడు సాధ్యుఁడు తపమునఁ గానిజ్ఞాన
 కర్మములచేతఁ గాని నిక్క-ముగ గోప, జలజములు లిందులకు నిదర్శనము గాడె.
- గీ. ప్రాప్త మగుఁ గ్రీతి నరులకు భక్తిపైని, గడచునెడ వేయిజన్మముల్ కట్టకడకుఁ
 గలియుగంబున భక్తి యొక్క-ండె శరణు, జలరుహాత్ముఁడు భక్తిచే నిలుచు నెదుట.
- గీ. మూఁడులోకంబులందును ముప్పు నొందు, దేహి యెవఁ డేని భక్తిపై ద్రోహబుద్ధి
 జేసినట్లైన మున్ను దుర్వాసుఁ డిలను, దుఃఖమును బొందె భక్తివిద్రోహి యగుట.
- గీ. ఏల యోగంబు తీరము లేల యేల, జ్ఞాన మేల విరాగంబు ధ్యాన మేల,
 క్రతువు లేల తపం బేల కలియుగమున, ముక్తిదాయక మై యుండ భక్తి యొక్కడె
- క. అనవుడు భక్తి ప్రమోదం, బును బొంది మహాత్మ నీప్రబోధముచే గ
 ల్గెను దేహపుష్టి యైనను, మనఃజాలను సుతులయిడుమ 'మాన్మక్ యున్నన్'.

- సీ. అని వచించుటయును విని నారదుడు తన, యాత్మలో గాఢజ్ఞ ముంకరింప
భక్తిపుత్రులకేబరముల నిమిరుచు, గరములచే శ్వాసక్రము గాఢ
దత్తురములయొద్ద దనముఖం బుంచి, తయు వేదములును బెడగఁ బఠప
నావులించుచు వార లట్టిట్లు చూచియు, గదలంగజాలమిఁ గదలఁచెరి
- గీ. నారదుఁ డంతఁ దోషమి వారియెడలఁ, జేయఁదగినదికెల్ల స్వచిత్తమునకుఁ
బరితపించుచు నుండ నువ్వురమునుండి, విఠబడియెఁ జేయుము సుకర్మ మనెడిమాట.
- గీ. అంత నారదముని విస్మయంబు నొంది, యాసుకర్మంబు నెఱుంగంగ నాత్మ నెంచి
తీరముల కేగి యచటి కేతెంచికట్టి, మునులకడ నాత్మసంశయమును వచించె. 1235
- ఆ. అంత వార లెల్ల నాసుకర్మం బెదొ, యెఱుంగకునికి నిర్ణయింపఁ జెరి
వనజయోనిసుతుచకును గోచరింపని, దన్యులకు నెఱుంగ నలవి యగునె. 1236
- క. అంతటఁ జుల్కాక్రాంత, స్వాంతంబు జై నాగదుండు చయ్యన బడరీ
కాంతారముఁ జేరి తన, భ్యంతిరమునఁ దపముఁ జేయ సరయుచు నుండెన్. 1237
- క. సకకాదిమునులు నలువురు, కసంబడిరి యెదుటఁ జుండకరకోటిద్యో
తనమూర్తులు కృష్ణకథా, మననానందప్రపూర్ణ మానసు లంతక. 1238
- గీ. నారదుడు వారలకు మ్రొక్కి- గౌరవమున, మానివరులార మీమహామహిమ నెన్న
నలవి యగునది గాదు బ్రహ్మాదులకును, నల్పుడను దాని నెఱుంగ నే ననంగ నెంత.
- సీ. పూర్వకులంఁ గూడఁ బూర్వ లై నను నిత్య, మును బంచహాయనంబులను బరిగి
కృష్ణనామామృతిం బెపుడును గ్రోలుట, జర వహింపక కేళేబరములందు
నిగ్రహంబునను ననుగ్రహంబునను సా, మాన్యంబుగాని సామర్థ్య మొంది
దై వాఱుచుండు మీదర్శనం బప్రాప్య, మది నాకు నేడు పుణ్యమున నబ్బె
- గీ. సరి నగునాయెడఁ గృపాకటాక్ష ముంచి, యాసతిండు నభోవాణి య నతిచ్చి
నట్టిసత్కర్మ మేదొ నా కనుడు వారు, దివ్యదృష్టి నెఱిగి తద్విషయ మెల్ల. 1240
- సీ. నారద మము నీవు కోరినవిషయంబు, సర్వంబు మాకు విజ్ఞాత మయ్యె
జింతింపకుము నీకుఁ జెప్పెద మంతయు, దగినకార్యము నీవు తలచుకొంటి
ఋషు లనేకులు వచియించి రనేకమా, ర్గములను సద్గతిప్రదములుగను
నవి యెల్ల స్వర్గదాయకములు శ్రమసాధ్య, ములును నై యుంట నిష్ఫలము లయ్యె
- గీ. గలదు వై కుండధామంబు గలుగఁజేయు, నట్టిసత్కర్మ మొకటి రహస్యముగను
నదియె యాకాశవాణి నీ కానతిచ్చె, భక్తిజోధవిరాగముల్ బ్రతుకుటకును.
- వ. ద్రవ్యయజ్ఞతపోయజ్ఞ యోగయజ్ఞస్వాధ్యాయయజ్ఞజానయజ్ఞంబు లను పంచయజ్ఞంబు
లలోన మొదటినాల్గుయజ్ఞంబులు కర్మసూచకంబులుగను జానయజ్ఞంబు సత్కర్మ
సూచకంబుగను సిద్ధాంతీకరింపబడియె. 1242
- క. అదె భాగవతాంశం, బదె సత్కర్మాభిధాన మక్షయధామ
ప్రద మదియె లేదు మోక్ష, ప్రద మగుమార్గంబు తదితరంబు ధరిత్రిన్. 1243

- గీ. సింహరావంబు నాలకించిన వృకంబు, తెల్లు పరువెత్తిపోవునొ యల్లె పఱచు
భాగవతశబ్దనాదంబు పతిత మైన, శ్రవణములలోనఁ గలిదోషజాల మెల్ల. 1244
- క. భక్తిజ్ఞాననిరీక్షలు, శక్తములై యపుడు మోక్షసామ్రాజ్యంబు
భక్తులకు నొసఁగు భాగవ, తోక్తులసాయమునఁ బట్టి యొదవఁగఁ దమకున్. 1245
- క. అనవుడు బ్రహ్మసుతుం డి, ట్లనియెను మహనీయులార యీహ్మాయాదుల్
వినిచినను శక్తి యొదవని, యనదలు భాగవతగాధ నగుదురె శక్తుల్. 1246
- క. అని యడుగుటయును వేదో, పనిషత్సారమునఁ బుట్టి సార్థకృంబున్
గొనుటను నత్యంతమైనను, గనియెను భాగవతకథ జగత్ప్రయమందున్. 1247
- గీ. ఆవ్రుఘమున రస మున్న నధిఃముగను, నగునె యి స్వాద్యము పృథిక్త్య మంద కున్న
నిడఁపున నున్న శర్కర యెల్లయెడలఁ, జేయఁబడకున్న వేటుగాఁ బేయ మగునె 1248
- గీ. అంతటను నుండినను పీఠమందు నేయి, చెందకున్నఁ బృథిక్త్యముఁ జేయఁగలదె
యాయురభివృద్ధియును నిర్ద్రయముల కెల్ల, బలవివర్ధనమును నేర్పెట్లు నేరు. 1249
- గీ. వ్యాసుఁ డొకతఱిఁ బుత్రమోహమున శోకి, మొందుచుండఁ జతుర్శ్లోకయుక్తి మైన
భాగవతమును శిల్పి రిద్దావమునకు, శాంతిగోలుపవె మును సీవు సంయమిండ్రి. 1250
- గీ. అట్టిసీవును సంశయం బంది యిట్లు, ప్రశ్న మొసరింపవచ్చునె భాగవతము
నాలకించినఁ గలుగుశ్రేయములపట్ల, సంశయింతురుగాక యాను లిలను. 1251
- క. అని సనకాదులు పలుకుట, యును సంశయ ముడిగి పద్మజోద్భవుఁడు తపో
ధనులార జ్ఞానయజ్ఞము, నొనరింపఁగఁ దెల్పుఁ డొక్కయుచితనలమున్. 1252
- వ. అని యడుగుటయు నత్తపోధనులు నారదున ఁ ట్లనిరి. 1253
- క. నారద గంగాద్వారము, ధారుణిలోపలఁ బవిత్రతను గిన్నయనా
ధారుణతీరము నాఁగను, బేరుకొనంబడియె మానిబృందముచేతన్. 1254
- గీ. సహజవిద్యోష మొదవినజంతువులును, మైత్రి తో నుండు నచ్చటఁ జిత్రముగను
నమ్మహాత్మత్రమునఁ జేయనగును నీకు, జ్ఞానయజ్ఞంబు నది శమసాన మగుట. 1255
- సీ. జ్ఞానయజ్ఞంబు నచ్చట నీవు చేయ సం, కల్పం బొనర్చు మాక్షణములొన
భక్తియుఁ దత్తనూభవు లిద్దఱును వత్తు, రాస్థలంబునకు నాహ్లాద మొదవ
వచ్చినవెంటనె వారికి దారుణ్య, మొనగూడు భాగవతోక్తి వినుట
నని పల్కి బ్రహ్మపుత్రునితోడఁ గూడి గం, గాద్వారమునకు శీఘ్రముగ రాఁగ
గీ. నది గ్రహించి తపోధను లనిమిషులును, వేదశాస్త్రపురాణాదివివిధకలలు
నదులుఁ దీర్థంబులును నరణ్యములు గిరులు, నందఱును వచ్చి రచ్చటి కద్భుతముగ.
సీ. అప్పుడు దీక్షితుండై నారదుఁడు శ్రోత, గను నుండ నగ్రభాగంబునందు
నొకప్రక్కఁ బుషులును నొకప్రక్కఁ సురలును, నుపనిషద్వేదంబు లొకప్రక్కఁ
దీర్థంబు లొకప్రక్కఁ స్త్రీజనం బొకప్రక్కఁ, గులగిరు లొకప్రక్కఁ గూరుచుండ
ముఖభాగమున బాలమునిషదేహ్యులు నార, దానీతవీథంబు నధివసించి

- గీ. భాగవతపురాణంబును బలుకఁ దొడఁగఁ, గురిసె నుప్పరముననుండి కుసుమవృష్టి
శంఖనాదంబులును జయశబ్దములును, బయలుదేరిన దత్తభాభవనము. 1257
- వ. అంత సకాదికమారమునులు సోత్సాహంబుగ నిట్లనిరి. 1258
- సీ. నిత్యంబు సేవ్యంబు నిత్యంబు సేవ్యంబు, ప్రాణధారులకెల్ల భాగవతము
ద్వాదశస్కంధ మష్టాదశసాహస్ర, పరిమిత మది దానిఁ బలికె మున్ను
శుకుఁడు పరీక్షిత్తుచును దానిశ్రవణంబు, గావించినంతనె కలుగు ముక్తి
శుకశాస్త్రుకథ చెవి జొరకుండుదాడ నె, సుసారచక్రంబు సంచరించు
- గీ. గర్జనము చేయుచుండ భాగవతగాథ, ముక్తిదానంబునను దీర్ఘములకు వేద
శాస్త్రపారంబులకును యజ్ఞంబులకును, బరువులెత్తుచు నుండురు భ్రాతృమతులు. 1260
- క. ఏగేహము నిత్యంబును, భాగవతకథానినాదపరమవత్త్రం
బై గౌరవంబు గాంచునొ, యాగేహమె పుణ్యతీర్థ ముందురు ప్రాజ్ఞుల్. 1261
- గీ. గంగయును గాళియును బ్రయాగమును గయయు, వాఙ్మేధసహస్రముల్ వాజులెయ
శతములును భాగవతశతాంశమున కేని, సాటి గానేర వికఁ బలుమాట లేల. 1262
- గీ. అంతదాఁకనె దేహమునందుఁ బాప, సంతతులు మూఁగికొని యుండు సంతతమును
నెక్కఁకుండునొ చెవులకు నెంతదాడి, భాగవతదివ్యగాథికాపరవరము. 1263
- వ. ప్రావంబునకును గాయ తికిని బురుషసూక్తంబునకును ద్రయికిని భాగవతంబునకును
ద్వాదశాక్షరమత్రంబునకును ద్వాదశాత్మనకును సవత్సరాత్మకకాలంబునకును
బ్రాహ్మణునకును నగ్నిహోత్రంబునకును సురభికిని ద్వాదశకిని దులసికిని వసంతకును
బురుషోత్తమునకును బృథగ్భావంబు లేదు. 1264
- గీ. అర్థయుతముగఁ బఠించినట్లు లైన, భాగవతము జనుఁగోటిపాతకములు
పాటిపోవు జనార్దనభటులఁ జూచి, శమనభృత్యులు పఱచెడిపందమునను. 1265
- గీ. ప్రతిదినంబును జదివిన భాగవతము, నందు నొకశ్లోక మేని శ్లోకార్థ మేని
శ్లోకపాదంబు నేనియు శ్లోకరహిత, మైనపద మొందు బారకుఁ డైనవాఁడు. 1266
- వ. విష్ణుచింతనంబును దులసీపోషణంబును గోసేవయును భాగవతపరనంబును సమానంబు
లుగాఁ జెప్పంబడియె. 1267
- క. అలించిన భాగవతక, ధాలాపం బంతకాలమం దిం తైనా
జాలు నది విష్ణుకింకర, జాలములోఁ జేర్చి నిత్యసాఖ్యము సీయక. 1268
- వ. భాద్రపదపూర్ణిమాతిథియందు హేమసింహాయుతభాగవతగ్రంథదానంబు గావించెను
విష్ణుసాయుజ్యంబు చేకూరు. 1269
- గీ. జన్మమున నెప్పు డేని యేస్వల్ప మేని, భాగవతకథ విననివిశ్వాగ్యు డెలను
నాత్మజన్మంబు విత చేసినట్టి డగుట, నతఁడు నిజముగ మాతృగర్భార్థి కరుండు.
- క. ఎవఁ డేనియు భాగవత, శ్రవణము నిలఁ జేయకున్న స్వల్పం బైనా
దివిషడులు వాని జీవ, చృవముగఁ బశువుగను గణన సలుపుదురు దివిక. 1270

- గీ. జన్మశతకోటిపుణ్యసంసారము లేని, మానవులకు, లభించు సేవాశ్రమము
భాగవతమును వినియెడిభాగ్య మిలను, దానిమహిమంబు నెన్ని మాతరము గాదు.
- క. దిననియమము లేకుండఁగి, ననిశంబును భాగవతకథాలావంబున్
బానిసనలయు దానకు, ననవాప్యం బై నధామ మందంగలుగున్. 1272
- సీ. సత్యంబునను బ్రహ్మచర్యంబునను సర్వ, కాలంబులందును గలియుగమున
శ్రవణంబు గావింప శక్యంబు గామిని, దుర్లభం బగుటఁ జేసోజయంబు
జనుల కాయుష్యంబు సంక్షిప్త మగుటను, సాగసింతును సదాచారిసరఃశి
యధికదీక్ష వహింప నలవి గాకుండుటఁ, గలి దోషభాగ్యవ్యతిత మగుట
- గీ. నిత్యమును శ్రద్ధతోడను నియమియుతము, గాఁగ శ్రవణంబు గాని పఁ గలుగు ఫలము
సంఘటిలునట్లు సప్తాహసంశ్రవణము, చేతఁ గలియం దనుగ్రహించెను శుకుండ.
- గీ. ఇలను యోగతప్పమాధులకుఁ గూడ, నందరానిఫలంబు సప్తాహమునను
భాగవతమును వినుటచేఁ బడయంగలుగుఁ, దన్మహత్త్వంబుఁజెలుప మాతరముగాదు.
- క. జ్ఞానంబును యోగంబును, ధ్యానంబును యజ్ఞములును దపమును జపమున్
దానంబును దీర్ఘములను, గానిచి సప్తాహ మడలంగను గర్తవ్యం. 1275
- సీ. విడిచి కృష్ణుండు మున్ను పుడమిని స్వపదంబు, నకుఁ బోవ నున్నసందర్భమందుఁ
గని యుద్ధవుం డిట్లు లనియె నచ్యుత కలి, యుగము వచ్చుచు నుండె నుద్ధతముగ
దుష్టు లం దుద్ధనింతరు వారివలనఁ గ్లే, శములు సంప్రాప్తించు సాధువులకు
నపుడు భారంబు మోయంగలేకి విలపించు, ధర నోమ నీకంటె దక్షుఁ డెవఁడు
- గీ. కాన సాధుజనంబులపైనిఁ గరుణ, యుంచి పోవంగవలదు నీ పుర్వి విడిచి
యవతరించితికాదె భక్తార్థ మిలను, హాపరహితుండ వయ్యని హాపమునను. 1276
- గీ. భక్తు లెల్లరు నిర్గుణోపాసనంబు, కష్ట మగుటను ద్వద్వియోగంబుతోడ
నుండఁజాలరు ధరలోన నున్నమాట, మనవి చేసితి నీ వెఱుంగనిది కలదె. 1277
- క. అనవుడుఁ గృష్ణుం డాలో, చన చేసి మనంబులోన సవిశేషముగన్
దనతేజము భాగవతం, బున నుంచెను సాధుజనసముద్ధరణమతిన్. 1278
- గీ. కానఁ బ్రత్యక్షముగను భాగవత మంబు, జాతీమూర్తియె యని తెలియంగవలయుఁ
దప్రవణపారసేవనదర్శనముల, భస్మమై పోవు ఘోరపాపములు గూడ. 1279
- గీ. కలవు బహుసాధనములు మోక్షమును జెంద, నిలను నవ్యానికంటెను గలియుగమున
నధిక మగుసాధనంబు సప్తాహ మందుఁ, జలుపఁబడుభాగవతకథాశ్రవణ మొకఁడె.
- గీ. కలియుగంబున దారిద్ర్యకలుషదుఃఖ, కామలోభాదిశత్రువర్గముల నడఁపఁ
జాలుధర్మము సప్తాహసంశ్రవణము, కంటె నెందును వేటొందు గానరాదు.
- క. అవి మడివి భాగవతకథ, ననువుగ వదియించుటకును నారంభింప
గనె భక్తియుఁ బ్రత్యక్షమును, జనుడెంచిరి యశావనోల్లసద్ధాత్రములన్. 1282

- క. తామోద్ధృష్టిపితృ లగు, వారిని గిరి ముఖుల ధావతమహిమకు నే
పారంగ విస్మయ మొదలొ, నారదుః కామోద్ధృష్టులను నోలాడెన్. 1283
- గీ. అంతలను బారెకాంక్షల కుండలను, భక్తి క్రయితిః- రిహాభసవరలార
యెచట నే నుండవలయునొ యెఱుకపఱుపుః, కనుచు బాలమునెల్ల లాయమును జూచి.
- ఆ. అమ్మ సీవు నైష్ఠవాంతరంగగృహంబు, లండు ధైర్యమునను నభవసింపు
మాతృజ్ఞాపనన్న వగుచు సంతతమును, గలిభయంబు నీకెఁ గలుగ దండు. 1285
- క. అని బోధించు నైష్ఠవ, జనచిత్తగృహంబులందు సర్వైశ్వర్యము నసీ.
చెను భక్తి సుఖాలతోడను, దశయులకును పనికి సమ్మతి బుద్ధిగిత్. 1286
- గీ. అంతః దృష్టివల్లభుఁ డగుట శార్ఙ్గ, స్వీయధామ ప్రయోగంబు విడిచి భక్తి
యున్న వోటనె నెనసించె నుండి చెల్ల, విష్ణుభక్తులు సభలోనె పుచ్చుచు గడరు. 1287
- సీ. అపుడు నారదుఁ డిట్లు అనియెఁ దాపసులార, సప్తహామహిమ మాశ్చర్యకరము
పశుపదులును గూడఁ బరమపావనము లై, కనుపట్టుచున్నవి కెప్పు వినుటఁ
బరిశుద్ధి నొందెడివరు లెవ్వ రెవ్వనొ, సప్తహాపాడికధాప్రమామునను
దెలియఁబల్కుడు నాకుఁ దేటపడంగను, నని కోరుటయును నిట్లనిది వారు
- గీ. వినుము సప్తహాయజ్ఞంబునను విశుద్ధి, బడయుదురు బ్రహ్మహత్యాదిపాతకులును
సన్మతవాదులు శతులు దుర్వ్యసనపరులు, ఖలులు క్రూరులు కుటీలులు కాముకులును.
- సీ. ఈవిషయంబున నెఱిగింతు మొకయితి, హాసంబు పూర్వముం దవనిలోనఁ
దుంగభద్రాసరిత్కాలంబునం దుండె, నుత్తమం బగునొకప త్తనంబు
దానిలో నుండె నుత్తమగుణం దై నభూ, దేవుఁ డొక్కం డాత్మదేవుఁ డనఁగ
వానికే గల దొక్కచాన ధుంధుళి నాఁగ, స్వమతానుకూలసంచారశీల
- గీ. యట్లు లుండంగ వారు కామార్థసహితు, లయ్యు సంతానవరితు లగుటఁజేసి
తన్నిమిత్తము ధర్మంబు లెన్నొ చేసి, తుదకు విసిరి సంతతి యొదవ కనెక. 1289
- సీ. అంతతో నుండక యాత్మదేవుండు పుత్ర, తృప్తచే నొకనాడు గృహము విడిచి
చని యొక్క-కాననంబున కట నేకాంత, ముగ వసించెడియొకమునిని జూచి
పోయి తదంతికంబునకు సాష్టాంగవం, దన మాచరించి తత్పదములకు
నిలువంగఁబడియె గన్నీరు కాటుచు నుండ, దీనాననంబుతో వానియెదుట
- గీ. నపుడు యతి చూచి యతనియాస్యంబు విప్ర, చింతిలంగ నేమి హేతువొ చెపుము నాఁగ
నాత్మదేవుండు మాని కి ట్లనియె స్వామి, యేను జేసినపాపంబు నేమి చెప్ప. 1290
- సీ. నే నిచ్చునలిలంబు నిజవరితాపని, శ్వాసంబులను గవోష్ణంబు గాఁగఁ
ద్రావు చుండిరి నాపితరులు మద్ద తంబు, గొనరు క్రీతిని విప్రు లనిమిషులును
బ్రజ లేనిభవంబు ప్రజ లేనిద్రవ్యంబు, ప్రజ లేనిబ్రతుకు నిరర్థకములు
నేను బాపించెడిధేనువు గొడ్డేఱు, నేను బెట్టినచెట్టు నిష్ఫలంబు

- గీ. మన్మథుని కేతెనుమంచులము, తుమ్మ - మెప్పు నెటనె పోద్యముగను
నుండియును చేను బుత్రహుండు నగుట, లేనివాడనె యిహపరస్థానములను. 1291
- క. అని పల్కి యెచ్చె బోధన, విని యతి తద్వాద్యములను విశదంబుగఁ గ
న్తోని యోగదృష్టిచే ని, ట్లనియెను భూసుర వచింతు నంతయు నీకున్. 1292
- సీ. చూచితి నీకర్మసూత్రంబు లే దప, త్యము నీకు సప్తజన్మములవఱకుఁ
గర్మంబు తప్పింప గా దెవ్వరికి గూడ, సంతతి లే దనుభ్రాంతి వలదు
సంసారవాసనాక్షయమును గావించు, జ్ఞానంబు నార్జించి మాని వగుము
దాన శాశ్వత మైనమానంద మొడఁగూడు, సంసారిమునను నిషాద మొదవు
- గీ. సగరు డొందెను దుఃఖంబు సంతవలన, దానిపై నానపడెద వజ్రానమునను
బ్రాహ్మణుడ వదులలోపల బండితుడవు, నీకుఁ దెలియని దున్నదె నేను జెప్ప.
- గీ. అని ప్రబోధించుటయుఁ గర్మ మపరిహార్య, మగుటచే నాత్మదేవుఁ డి ట్లనియె స్వామి
యెంత బోధించినను నా క దేము కాని, సుతులు లేనట్టిజన్మంబు వితగఁ దోచు.
- గీ. ఏవిధంబున నేని నా కేరుపడఁగ, నేకసుతుఁ డేనియు ననుగ్రహింపు మట్లు
కానియెడ నుజ్జగింతు నాకాయ మిందె, యనుడు నాభీక్షుకుం డిట్లు లనియె మరల.
- గీ. చిత్రకేతువు దుఃఖంబుఁ జెందె మున్ను, బ్రహ్మలిఖితాక్షరప్రహారమువలన
నల్లె దై వోపహతుఁ డగు నాగ్రహమునఁ, గార్యసాధకుఁ డైనను గట్టకడకు. 1296
- క. అని చెప్పి యొక్కఁడల మా, తని కిచ్చి భుజించునెడలఁ ద్వద్దేహిని దీ
నిని జనియించు సుపుత్రుం, డని పలికె యదృశ్యుఁ డయ్యె నాత్రుటిహోనన్. 1297
- గీ. అంతటను నాత్మదేవుండు హర్ష మునఁ, గ్రహమునకు వచ్చి ఫలము గేహిని కొసంగి
దీని భక్షింపు ముదయించు సూనుఁ డనియె, నంత ధుంధుళి గై కొని యాఫలంబు.
- గీ. ఎన్నియెన్నియు చేసితి మింతవఱకు, ధర్మకార్యంబులను సుతార్థంబు దాన
ఫలము లేదాయె దినిన నీపండు నేడు, ఫలము కల దని నమ్ముట తెలివి యగునె.
- గీ. కాననంబున నేమాయకాండో యొసఁగె, నీఫలంబును దీనఁ గీ డేమి యగునా
యింత తలఁపక యాయమాయికుండు తెచ్చి, యిచ్చినంతనె వెట్టి నె యేను దినఁగ.
- క. అని యాలోచించి మదిన్, దినియెద స్నానంబు చేసి దీనిని బా మ్మి
వని పలక నాత్మదేవుండు, తనపనికిం బోయె నమ్మి తద్వాక్యంబున్. 1301
- సీ. అంతట ధుంధుళి యాఫలంబు భుజింప, కుండ గోవ్యంబుగా నుంచి యింట
నపుడు దై వికముగా నామెచ్చెల్లెలు రాఁగఁ, దనయింటి కామె కంతయును జెప్పి
నది యెల్ల విని యామె యక్కఱ చింతిలకుము, ప్రసవించి నేను నాపట్టి నిత్తు
గర్భిణి వై నట్లు కనఁబడు మంతదాఁ, కను నెల్లరకును నీకాశలమున
- గీ. నాకు బుట్టినట్టి విసప్త మయ్యె, ననుప్రవాదంబుఁ బుట్టింతు నపుడు నేను
ఫలపరీక్షను గావించవలయుఁ గాన, దీనిఁ జెట్టుము నీయింటిభేనువునకు. 1302

- క. అని బోధింపంగ ధుంధుక, తనచెల్లెలివాప్యములకుఁ దాను బ్రహ్మం
బును గని నెంటునె ఫలమును, దినిపించెను నిజగృహస్థధేరువుచేరక. 1303
- ఆ. అంతః గొంతకాల మరుగంగఁ గని యొక, కొమకు నామెభగిని గోప్యముగఁ
జేర్చి యక్కఱుంట నీయగర్భము నశి, యించిచ్చు వెల్లడించె వార్త. 1304
- క. ఆప్పుడు ధుంధుక భర్తకుఁ, జెప్పెను నా కండ్లకించె కిను పని మదిలో
నప్పటిల నాత్మదేవుఁ, డప్పలుకనకం బ్రమోద మానమయముచక. 1305
- గీ. భూరిదానంబుల నొసంగి భూసురులకు, హతకర్మంబు గావించి శాస్త్రవిధి
ధుంధుకియభీష్టుముచుబట్టి ధుంధుకారి, యనెడినామంబు వెట్టె సహ్యాత్మజుచకు. 1306
- నీ. అంతట ధుంధుకి యాత్మదేవునిఁ జూచి, బాలునిఁ బంపంగఁ బాలు లేవు
జనియించి నుతుండ నాస్వపకు నిన్నకె మ్రుండ, నని రింటిఁ బిలికింపు మామె చిటకుఁ
బోపింపంగల దామె పుత్రునిఁ బా లిచ్చి, స్తవ్యంబు పడుచుచుదాక నుండి
యని పలుకుటయును నెంటునె యాత్మదేవుడ, కిలిపించె నామెచెల్లెలిని చటకు. 1307
- గీ. సంతటను ధుంధుకివ్వస యర్పకనకు, స్తవ్య మిచ్చుచు నుండెఁ దత్పదసమంద
యట్లు లుండంగ నొకదినమందుఁ బుట్టె, సూనుఁ డొక్కఁడను తద్గృహధేరువునకు. 1308
- క. ఆతనికనకప్రభయును, నాతనిసర్వాంగనుందరాకారంబుక
జేతమునకు విస్మయముక, బ్రీతియుఁ గలిగింప మేదినిసురుఁ డంతక. 1309
- క. తనభాగ్యముచేఁ దనయుం, టను దేవుడె పుట్టె గోవునకుఁ బుత్రుండు గా
ననుకొని ద్విజసంస్కారము, లను వానికిఁ జేసి బహుకళావిదుఁ డగుటక. 1310
- వ. ఆకుమారునకు గోవునకుంబోలె గర్భంబు లుండుటంజేసి గోకర్ణు డనునామకరణంబు
గావించె. 1311
- గీ. ఆకుమారునిఁ జూచెడినూశతోడ, నడతెఱపి లేక వచ్చుచు నేగుచుండ
నవనిలోఁ గలజనలు నిత్యమును నాత్మ, దేవునినికేతనము పుణ్యతీర్థ మయ్యె. 1312
- గీ. అట్లు లుండంగ గోకర్ణుఁ డఖిలవిద్య, లందు ను తీర్చుడై జాని యయ్యె ధుంధు
కారి దురససాంగత్యకలుషితాత్మ, వర్తనుం డయి ఖిలసక్రవర్తి యయ్యె. 1313
- ఆ. అట్లు ధుంధుకారి యపమార్గమునఁ బడి, తగులబెట్టి యున్నధనము నెల్ల
నడ్డుచెప్పుచుండ నప్పు డప్పుడు తండ్రి, వాని నడిచి వీధిలోనఁ ద్రోసె. 1314
- పీ. అంతట బలహీనుడై యాత్మదేవుడు, పదుగురిలో నగుబాలు గాఁగ
నక్కడ నుండు నే నెచ్చోటి కేగుదు, నిక్కడ నున్న నా కెవరు దిక్కు
కనుటకంటెను గుపుత్రుని వంధ్యతయె మేలు, కాకున్న నటు మృతి గనుట మేలు
షష్టిహాసనములు జరిగినవిదవ ని, పుటికి నా కీబాము ప్రాప్తమయ్యె. 1315
- గీ. నని విలాపం బొనర్చుచుఁ బ్రాణములను, నజగింపంగ యత్నించు చుండ నప్పు
డతనియొద్దకు గోకర్ణుఁ డరుగుడెంచి, యేర్పడంగ భ క్తివినయంబు లిట్లు బనియె. 1316

- సీ. న్వామి సంసార బసారంబు దు ఖమో, హములను నొప్పదం బై సకతన
సాక్షుడంచు బలి యంచు శోకించు చుందురు, స్నేహబంధంబున జీవు లెల్ల
జక్రవర్తులకును శక్రనకును గూడ, సౌఖ్యంబు లేదు సంసారమందు
నజానమును విడిచినాడి వైరాగ్యంబు, నాగ్రహించి సుఖంపు మహిమతోన
- గీ. గలుగు నేకాంతజీవిత సులభముగను, చిత్రశాంతియు మోక్షంబుం బటించుటగను
మోహమున జచ్చిపోయెడిమూఢజనులు, ఘోరనిరంజనంబులలోపల గూలువార
- సీ. అని ప్రభోధించుటయు విని నాత్మదేవుడు, నాత్మలో గొంతవిజ్ఞాన ముకురింప
విడిచి నిజనాహునమును వేరేమార్గి, యెవగోకర్ణునిపదంబులందు వ్రాలి. 1316
- ఆ. తండ్రి స్నేహవహ్నిదగునై ననా, కేవల దిక్క-యడవి కేగి యేమి
చేయవలెనో నేను నెప్పుము నీకు న, న్నదధరించుబుద్ధి యొదవె నేని. 1317
- వ. అని దీనుండై వేడుటయు నై రాగ్యపరినిష్ఠితమానసుం డగొగోకర్ణుండు వానికిట్లనియె.
- సీ. అస్థిమాంసాస్రమయం బైనమేనిపై, నుండినయభిమాన ముజగించి
జాయాసుతాచిన్వసంబంధిజనులందు, నెనసినమమకారమును ద్యజించి
క్షణభంగురంబు గా జగమును జూచుచు, బోనికవ్యవహారములకు మనసు
వైరాగ్యమును బొంది వస్తుసంతతులందు, విష్ణువె గతి యని విశ్వసించి
- గీ. భాగవతదశమస్కంధపంచమునను, గాలమును బుచ్చు చుండుము కాయ ముడుగు
నంతదాకను దేహాంతమందు నీకు, బ్రాహ్మయ్యెడి మోక్షసామాజ్యలక్ష్య.
- ఆ. అని వచించుటయును నాత్మదేవుడు ధైర్య, మును వహించి చిత్తమునను నపుడై
పోయి యొక్క-విషినమునకు గోకర్ణుడు, చెప్పినట్ల చేసి చెందె ముక్తి. 1320
- సీ. ఆత్మదేవుడు కాన కరిగినపిమ్మట, దోషితస్వాంతరుడై ధుంధుకారి
ధనము మాతండ్రి యుంచినతావు చెపు మని, యడిగి తల్లి నెఱుంగ ననుడు నామె
చెప్పకుండిన నిన్ను జీల్చివై చెద నని, బాదంగ బట్టెను బాదినట్లు
తద్బాధపడలేక తనలోన నేడ్చుచు, ధుంధు? బావిలో దూకి చచ్చె
- గీ. నంతటను ధుంధుకారి నిరంకుశముగ, దిరుగుచును భోగినులను నేగరను నింట
జేర్చికొని వారి కెంత యిచ్చినను ధనము, చాలమిని దొంగతనమును జలుపదొడగె.
- వ. ఆతని దురాకృతంబు లెల్లం జూచుచు నింట నుండఁజాలక గోకర్ణుండు తీరయాత్ర
గావింప బరదేశంబునకుం జనియె. 1322
- గీ. అట్లు చౌర్యంబు చేసి ద్రవ్యమును భూషణములు వస్త్రంబులును దెచ్చియమితముగను
ధుంధుకారి యెసంగ సత్తొయ్యలులకు, వారు గైకొని తెచ్చినవాని నెల్ల.
- సీ. ఒకరేయి యన్యోన్య ముత్సాహమున నొక్క, స్థానంబునను రహస్యముగఁ జేరి
కావించి వీడు దొంగతనంబు నీవీట, దెచ్చినదంతయు నిచ్చె మనకు
నిది పురపాలకుం డెఱిగినచో మన, ప్రాణంబులకు గూడ హాని గలుగు
గావున నీరాత్రికాలంబుననె నిద్ర, లో నున్నవీని నె టైన జంఘి.

- గీ. పూడ్చిపెట్టి నికేతనంబునె మనము, గుప్తముగఁ బోవ మిది యెల్లఁ గొనియ బండు
జేసి యలోచనము చల్ల చేసి రెంత, నాహసము నైన నతివలు సలుపువార. 1324
- క. తరుణులవచనము లమృతము, డురభార మనంబు దానిఁ జూడక చెలులకొ
నరు తెవరు విశ్వసితంబొ, పరిభవములు పొంది దుఃఖపడుదురు వారల. 1325
- గీ. అంత నాధుంధుకారి నిజాఘమునను, బ్రేత యై వాత్సరూపంబుచేత నచట
నచటఁ దిరుగుచు శీతాతపాదిబాధ, కాకలికి నోర్వలేక యల్లాడఁదొడఁగె. 1326
- సీ. ఆవిధి బహుకాల మరుగంగ నొకనాఁడు, గయ కేఁగుడెంచి గోకర్ణఁ దుండ
నరుడెంచి యొకపాంధుఁ డతనియొద్దకు ధుంధు, కారి నశించినకథను జెప్పె
నంతట గోకర్ణఁ జాధుంధుకారికి, నచ్చట శ్రాద్ధంబు నాచరించి
స్వపురంబునకు వచ్చి స్వగృహంబునను రేయి, నిదురించుచుండ నానిద్రలోనఁ
- గీ. గనఁబడియె నాతనికి ధుంధుకారి యొక్క, నారి మేషంబుగను నొక్కసారి మహిష
ముగను నొకసారి సామజంబుగను నొక్క, పరిఁ బిసాసేగ నొకపరిఁ బురుషుఁడుగను.
- సీ. అంతట గోకర్ణఁ జాహుషముల నెల్లఁ, గని మేలుకొని చివాలునను లేచి
యెవ్వఁడ పీ వేల యీవేషములు నీకు, నీకథ యేమియొ నాకుఁ జెపును
యనవుడఁ బ్రేత నోరాడమిఁ జెప్పంగ, సారెసారెకు నేడ్వసాగె నంత
గ్రహియించి దాని గోకర్ణండు మంత్రోద, కము పైని జల్లి వాగ్ధంధ ముడిపె
- ఆ. సంత ధుంధుకారి యాత్మవృత్తాంత మం, తయును జెప్పి యెడ్చి తండ్రి నేను
ప్రేతరూపమును భరింపలే నిక నెట్లు, లేని యుద్ధరింపు మీపె దిక్కు. 1328
- క. అనవుడు గోకర్ణం డి, ట్లనియెను సోదర్య నే గయాశ్రాద్ధంబుకొ
బొనరించితి నీకొట కది, వినిహత మై పోవ నింక వే తే ముండుకొ. 1329
- గీ. ప్రేతరూపంబు దొలగింప భూతలమునఁ, జాలునది చూడగను గయా శ్రాద్ధ మొకఁడె
యంతకంటె నుపాయ మన్యంబు నీకు, డెలిసిన వచింపు మది నేను సలుపువాడ.
- గీ. అనుటయును ధుంధుకారి యి ట్లనియె దండ్రి, సలిపినను నీవు శతగయాశ్రాద్ధములను
గలుగనేరదు ముక్తి నాకలుషమునకుఁ, గాన గమనింపు మన్యమార్గమును నీవె.
- క. అనవుడు గోకర్ణండు తన, మనమున విస్మయము నొంది మార్గాంతరముకొ
గనుఁగొనియెద న తెనను, జనుము భవత్సానమునకుఁ జయ్యున ననియెకొ. 1332
- గీ. అంత నాధుంధుకారి తదాజ్ఞ వడసి, చనియె దా నుండునట్టిశ్మశానమునకు
నవల గోకర్ణఁ డతని కె టైన ముక్తిఁ, గలుగఁజేయంగ దృఢముగాఁ దలఁచి లోన.
- గీ. జానులును యోగనిఘ్నలు ధ్యానపరులు, బ్రహ్మవాదులు విద్వద్గ్రణులు గలుగు
సానమున కేగి జరిగినచరిత మెల్లఁ, డెలిపి తన్నుక్తిమార్గంబుఁ డెలుపుఁ డనఁగ.
- వ. వార లెల్లరును శాస్త్రంబుల నన్వేషించి తన్నుక్తిసాధనంబుం గానక యేతద్విషయం
బున గర్హసాక్షివచనంబు ప్రమాణం బని యేకగ్రీవంబుగా నిర్ణయింప గోకర్ణండు
సారమంత్రంబుచే నాదిత్యుని నిలిపి నమస్కరించి తనసంశయంబు నడుగ భాస్కరండు

ప్రసన్నుండై గయాశ్రాద్ధంబువలనను విముక్తి లేనిప్రేతకు సప్తాహభాగవతశ్రవణంబు
వలన విముక్తి చేకూరు నని నిర్ణయించె. 1335

సీ. అంతట ద్విజు లెల్ల నాశ్చర్యమును బొంది, ధ్వనిహృష మగురవివాక్యములకు
సప్తాహ మిచటనె సలుపుము గోకర్ణ, యనుటయు నాతఁ డాహ్లాద మొదవ
సంకల్ప మొనరించె సప్తాహయజ్ఞంబు, నాచరింపఁగి బ్రాహ్మణానుమతిని
సపుడు వచ్చిరి జను లట కసంఖ్యంబు గా, భక్తితో నాలింప భాగవతము

గీ. నంతఁ గూర్చుండి గోకర్ణఁ డాననమునఁ, జడువ భాగవతంబును మొదలువెట్ట
నత్తఱినె ధుంధుకారియు నరుగుడెంచి, శ్రవణ మొనరింపఁగను బహుశ్రద్ధతోడ. 1336

వ. తత్సమీపంబునంద సప్తగ్రంథియు క్తం బగునొక్క-వంశంబు నుపలక్షించి తాను బ్రేత
యగుట వాయురూపంబునఁ దనూర్మలరంధ్రంబునం బ్రవేశించె. 1337

సీ. అంతట గోకర్ణఁ డాదినాంతము పతి, యింది నాటికి విరమించుటయును
సపుడు గల్గఁగ విస్మయము పెద్దరొదతోడ, వంశాదిమగ్రంధి ప్రక్క-లయ్యెఁ
బ్రథమదినంబునంబలె మఱునాఁడును, జదివి యాపుటయు నాసమయమునకు
నయ్యె వంశద్వితీయగ్రంధిభేద మా, తీరున నొగి నేడుదివసములును

గీ. బ్రద్దలయ్యెను గీచకగ్రంథు లేడుఁ, దత్తణమ ధుంధుకారి ప్రేతత్వ ముడిగి
దివ్యరూపంబుతోడను దేజరిలుచుఁ, జలిపి గోకర్ణునకు నమస్కారములను. 1338

గీ. తండ్రి ప్రేతత్వ ముడిగె నీదయను నాకు, నన్నుఁ దరియింపఁజేసినపు న్నేమునను
ధన్యతను బొందితిని నీవు ధన్యతమము, భాగవతము సప్తాహంబు పావనంబు. 1339

గీ. వినినమాత్రనె సప్తాహ మనెడిమాట, కంపమును బొందుఁ బాపసంఘంబు లెల్ల
భరతవర్షంబులోపల భాగవతము, విననివారలజన్మంబు వితయ చూపె. 1340

ఆ. సర్వకర్మములును సంక్షయంబును జెందు, సంశయంబు లెల్ల సమసిపోవు
ఛిన్నభిన్నమై నశించు మనోగ్రంధి, వినిన భాగవతము వీనులార. 1341

క. అని పలుకుచుండ హరిభట, జనులు విమానంబు నెక్కి-చనుడెంచి రయం
బున నందు ధుంధుకారిని, నునిచి కొని చనంగ దివికి నుద్యుక్తులు గాఁ. 1342

సీ. వారిని గని నమస్కారంబు గావించి, గోకర్ణఁ డత్యంతకుతూక మొదవ
విష్ణుకింకరులార వీనితో సాటిగ, భాగవతము విన్న భక్తజనులు
కల రసంఖ్యాకు లిక్కడ వీరి నెల్లరఁ, గొనిపోవ రేల వైకుంఠమునకు
ననవుడు వార లి ట్లనిరి సప్తదినంబు, లుపవాస మొనరించి యుక్తముగను

గీ. శ్రవణ మొనరించి దిన మెల్ల రాత్రివేళఁ, జలిపె మనసంబు నీతఁడు శ్రద్ధతోడఁ
గాన వీనికి వీరికి గలిగె శ్రవణ, భేద మాపేతువున ఫలభేద మొదవె. 1343

సీ. హతము దార్ద్రవిహీన మైనజ్ఞానము ప్రమా, దప్రాప్త మైనశ్రుతంబు హతము
హతము సందిగ్ధ మనటిమృత్యుంబు వె, షవశూన్య మొనదేశంబు హతము

హతము పాత్రవిహీన మైనశ్రాన్తియు సగా, చారంబు లేనివంశము హతంబు
హతము పాత్రున కీయనట్టిదానము నిశ్చయముగఁ జేయనిశ్రవణము హతంబు

గీ. సత్వరంబుగఁ జేసిడిజపము హతము, మంత్రవిశ్వాసవిరహితమతి హతంబు
కాన వీ రెల్లశాస్త్రయుక్తముగ మరల, శ్రవణ మొనరింప వై కందనదన మొదవు.

క. అని తెల్పి విష్ణులోకం, బున కేగిరి విష్ణునామములఁ గీర్తనమున్
బాసరించుచు నట నుండిన, జను లెల్లరుఁ జూచు చుండ సంతోషమునన్. 1345

సీ. అంతట గోక్షర్ణుఁ డచటనె మరిల శ్రా, వణమాసమున భాగవతము భక్తిఁ
జదువంగ మొదలిడి సప్తాహమునయందు, ముగియించె జగ మెల్ల ముదము నొంద
నంతిమదినమున నచ్యుతం జేతెంచి, సపరివారముగ దర్శన మొసంగి
యెక్కించి శ్రోతల నెల్ల దివ్యవిమాన, ములయందు వైకరమునకుఁ బనిచి

గీ. తనవిమానంబునం దుంచికొని ప్రహర్ష, మెనయ గోక్షర్ణుని సుపర్వ లెల్లఁ బొగడ
నరిగె గోలోకమునకు నత్యద్భుతముగ, భాగవతసేవచేఁ గల్గుఫలమె ఫలము. 1346

వ. ఆషాఢశ్రావణభాద్రపదాశ్వయుజకార్తికమార్గ శీర్ష మాసంబులు భాగవతశ్రోతలకు
మోక్షదాయకంబులు, శ్రవణారంభమునకు సూత్రసూతకసంభవంబునంజేసి ద్వాదశి
వర్జనీయంబు. భౌమశనివారంబులును ద్రువమృదునక్షత్రంబులును ద్వాజ్యంబులు.
సప్తాహశ్రవణంబునకు భక్తాహ్వానం బవశ్యకర్తవ్యంబు. తీర్థవనగృహంబులు శ్రవణార్హ
స్థానంబులు. పాషండవాదులును నాస్తికులును శ్రవణానర్హులు. సప్తాహమధ్యంబున
క్షౌరమైధునాదికార్యంబు లప్రశస్తంబులు. మండపంబున విష్ణుప్రతిష్ఠ గావించి విష్ణు
పూజయును భాగవతగ్రంథపూజయును నిత్యంబును సంగ్రహంబుగాఁ గావించి భాగ
వతంబు పఠింపదగు. శ్రవణారంభంబున ద్వాదశాక్షరవిష్ణుమంత్రజపంబును వక్తృ
పూజయును నియమగ్రహణంబును శ్రోతలకు ముఖ్యంబులు. 1347

గీ. విష్ణుసంకీర్తనంబు గావించునట్టి, భాగవతాలయనుజను బడసి యున్న
తాసనంబునఁ గూర్చుండ నగును వక్త, యతని శుకదేవునిఁగ నెంచ నగును శ్రోత.

వ. సూర్యోదయంబు మొదలుకొని సార్ధత్రిప్రహారంతంబువఱకును బరనంబు కార్యంబు.
మధ్యాహ్నంబున ఘటికాద్వయంబు విరామంబు గొనందగు. సప్తరాత్రంబును నుప
వాసంబు గావించి శ్రవణంబు గావింపదగు. శక్తిలేనియెడల ఘృతపాయసంబునంగాని
పయఃపానంబునంగాని ఫలాహారంబునంగాని యేకవారభుక్తింగాని శ్రవణంబు గావింప
నగు. సప్తాహవ్రతములు వ్రతనియమంబులం గైకొనందగు. 1349

క. వినవలయు భాగవతమును, చనపత్ములు మోక్షకాము లరవిహీనుల్
జనవశకాంక్షులు రుగ్గులు, వనజాక్షుని కేతనాధివాసాపేక్షుల్. 1350

క. శుకశాస్త్రశ్రవణంబున, సకలప్రతిబంధములును క్షయమున్ జెందున్
సకలాఘములును దొలంగును, సుకరంబుగ నొండగల్గును శోకజయంబున్. 1351

వ. ఫలకాంతులు జన్మాప్యమీవ్రతింబునగింబోలే సప్తాహ శ్రేణింబున కుద్యా పనంబు గావింపవలయు. నిష్కాము లగుభక్తల కుద్యాపనావశ్యకత లేదు. సప్తాహయజ్ఞపరిసమాప్తియందు గ్రంథపూజయును వక్షిప్తస్మానంబును గోభూహి రణ్యాదిదానంబులును గావింపందగు. గృహస్థుం డైనచో దశమస్కంధంబునందలి ప్రతిశ్లోకంబునకును మధుసాయనఘృతతిలాన్నహవిర్ద్రావ్యంబులచే గర్మశాంతికొఱకు హోమంబు గావింపజను. హోమాశక్తి డైన దత్తలస్రాప్తికై హోమద్రవ్య దానంబు గావించి సర్వలోపనివారణార్థంబు విష్ణునామసహస్రారాయణంబు చేసి ద్వాదశబ్రాహ్మణులకు భోజనముం బట్టవలయు. శక్తుం డైనయెడల పలత్రయపరి మితం బగునువరసింహంబును లిఖితభాగవతిగ్రంథంబును బూజించి యాచార్యున కర్పింపవలయు. ఏరక్తుం డైనచో సప్తాహపరదినంబున గీతాపఠంబు గావింపవలయు. కలియుగంబునఁ ద్రింశద్వక్షికాలంబు గడచినపిదప భాద్రపదశుద్ధనవమినాడు శుకుండు పరీక్షిత్తునకును ద్విశతవర్ష కాలంబు గడచినపిమ్మట నామాథత్రావణశుక్ల నవమీదినంబు లందు గోకర్ణుండు బ్రాహ్మణులకును షడుత్తరత్రిశతవర్ష కాలంబు గడచినతరువాత కార్తికశుక్ల నవమినాడు సనకాదులు నారదునకును సప్తాహవిధానంబున భాగవతకథ వినిచి కృతార్థులం గావించిరి.

1352

క. శుకశాస్త్రముకంటెను వే, తొకమార్గము లేదు భవప్రయోధినిమగ్నుల్ సుకరముగఁ బొర మొండఁగఁ, బ్రకటింపఁగ నేటి కింక బహుభాషణముల్. 1353

—: కాళిందీ మాహాత్మ్యము :—

క. అని పలుకుటయును శౌనక, మునివర్ణుండు పొడి హస్తమును సూత వినం గను యమునామాహాత్యము, జనియించెను వేడఁ చెవుమ నవిశేషముగఁ.

వ. అని కోరుటయు సూతుం డాతని కిట్లనియె. 1355

సీ. తాపసోత్తమ మున్ను ధర్మజుం డొకనాఁడు, సౌరభికడ కేగి సవినయముగ నొనరించి వందనంబును స్వామి విన నాకు, యమునామహాత్మ్యము నాశ గలిగె నువుడు సౌరభిమునివరుండు ప్రమోద, మెనయంగ నాతని కిట్లు లనియె ధర్మజ విను మొకతటిని బర్వతనార, దులు పోవుచును నభస్థలమునందుఁ

గీ. గాంచి ఖండవవనము నక్కడను డిగ్గి, స్నాన మొనరింఁగు చుండంగ జనునలోన వేటుకై శిలి వచ్చి యావిపినమునకు, నామునీంద్రులఁ గనుగొని యమునలోన. 1356

గీ. చలిపి స్నానంబు ధౌత్యశ్రుములు వారు, కట్టుకొని వచ్చునందాఁక నట్టి నిలిచి వారు తత్తీరమునకు నేతేర నంతఁ, దత్పదాంబుజములకు వండు మొనర్చి.

పీ. శమధనులార యాచార్యులనాపదంబున, స్వర్ణ శుభాశుభు లుసంఖ్యముగను గుండునకుండు పాతకం బుట్టుముట నాన్ది, తొడదొంగిలిచ్చి శిష్యులములను

- నిచట నున్నవిశేష మేమియ్య దయతోక, తెలుపుడు నీచ నాకం గలిగె వేడ్క-
యని వేడుటయు నిట్లు లనియె నారమిడు భూ, పెరి పెచ్చిచెదను సర్వమును వినుము
- ఆ. మును హిరణ్యకశిపుఁ డనుడై తృనాధుఁడు, త్రివళులను వియింపి విచముఁ గొనంగ
నపుడు హరి నృసింహుఁడై వాని వధియించి, యిచ్చె మరల విచము వృత్రహనుక.
- సీ. అంతట వస్త్ర బృహస్పతికడ కేగి, సాష్టాంగపంజర మాచరించి
యాచార్య తిలఁచితి నస్వరంబులు సేయ, నావహిల్లంగి ద్విస్త్రీ యవ్యతనకుఁ
దత్త్రి-హార్షం బగుధామంబు నెఱిగింపు, మని వేడుటయు నిట్లు లనియె గురువు
కలదు పావన మైనఖండవవన మిల, నట నుండె యమున పుణ్యప్రసంతి
- గీ. తలఁచునెడ దాని స్వరంబు గలుగు నచట, దనువు విడిచిన బ్రహ్మపదంబు గలుగు
దత్తటంబున జేయు మధ్వరము లొదవు, హరికి సంతృప్తి కిడు నగు శుభంబు.
- సీ. అని వచింపంగ నింద్రుఁ డాహ్లాద మొదవంగ, నిచటికి సురలతో నేగుడెంచి
ఋత్విజులుగ వరియించి బ్రహ్మరుల, నారంభ మొనరించె నస్వరంబు
నపుడు విష్ణువు బ్రహ్మహరులతోడను గూడి, యరుడేర వారికి హరిహాయుండు
కావింపఁదగినట్టిగౌరవం బొనరించి, దితితనూభవనై దిడిక్కి చూచి
- గీ. జలజలోచన మూఁడుమూర్తులును నీవె, విధియు హరుఁడును నీకింట వేఱు గారు
స్ఫటికమునకు బహుత్వ మేర్పడినయట్లు, గలిగె నీకు నుపాధులవలన బహుత. 1360
- గీ. కాష్ఠములలోన గూఢంబు గాంగ నుండు, ప్ని ఘరణమున వచ్చునట్లు పైకి
నఖిలభూతాంతరాత్ముడ నై ననీవు, ప్రాప్తమగుచువు కేవలభక్త చేత. 1361
- క. వారు తరింపంగలిగిన, వా రీజగమంతయును నవాస్తవ మని ని
ర్ధారణము నేసికొని యె, వ్యారలు భజించెదరొ భవత్పాదములక. 1362
- వ. అని సన్నుతించుటయు నమందానందంబు నొంది పుండరీకాక్షుం డి ట్లనియె. 1363

—: ఇంద్రప్రస్థమాహాత్మ్యము :-

- సీ. శక్ర కోరికితోడ జలుపుటచే మున్ను, క్రతుశతంబును స్వర్గరాజ్య మొదవె
గడఁగితి నేడు నిష్కా-మంబుగను జేయ, గ్రతువుల సంతృప్తి గలుగ నాకు
నచ్చెరియము నొంద నక్కఱలే దిందు, గురువగుటనుజేసి గురువు నీకు
సలుపుచు బహుయజ్ఞ ముల నిట్లె యందు ర, త్నప్రస్థముల నిమ్ము దక్షిణలుగ
- ఆ. దాన నీసలంబు చాల్చు నింద్రప్రస్థ, మనెడివేరు తావకాఖ్య నెలయ
సర్వయజ్ఞ ములను జలిపినపిమ్మట, బ్రాప్తమగు మదీయపదము నీకు. 1364
- సీ. ప్రస్థ ప్రయాగతీరము నిల్చు మిచ్చోట, గంగాసరస్వతీసంగతము గ
గౌరీశ శివకాంచీ గాశి నిచ్చట నుంచి, యుమతోడ నీవును నుండు మిండె
బ్రహ్మత్మభవులార భవదీయమహిమచే, జలుపుఁ డిచ్చట దీరసప్తకంబు
నమరదేశక సృజింపుము నిగమోచ్చోభ, కం బునుపుణ్యతీర్థంబు నిచట

- గీ. మునిగినంతనె త్వత్తీర్థమును లభించుఁ, జదాప కున్నను వేదముల్ శాస్త్రములును
బూర్వజన్మస్మృతియు నబ్బుఁ బూర్ణముగను, నేను ద్వారక నివోచ్చట నిలుపువాడ.
- వ. నాద్వారకాపురంబున గోమతీసముద్రసంగమంబు గలుగు. మఱియును కే నిచ్చటఁ
గోసలయును మధువనంబును బ్రతిష్ఠించి వానిలో రామకృష్ణనామంబులతోడ నవత
రింతు. మఱియును సరనారాయణాస్పదం బగుబదర్యాశ్రమంబును పారిద్వారంబును
బుష్కరంబును నై మిహరణ్యకాలంజరాద్రిసరస్వతీమహానదీతటంబులం దుండుతీర్థంబు
లన్నియును నిచ్చట నెలకొల్పువాడ. 1366
- సీ. అని పలుకుటయును వెంటనె యుక్తకార్యంబు, లన్నియు జరిగె నత్యద్భుతముగ
శక్రఁ డివోచ్చట నసంఖ్యాకమఖములఁ, జేసి వై కుంకుండు చెప్పినట్లు
స్వర్గయాపంబుల స్థాపించె నిచోటు లి, దాచి యింద్రప్రస్థ మనఁగఁ బరగె
నధ్వరాంతమున బ్రాహ్మణులు వాసవదత్త, సల్కారములకు హస్తీ మును బొంది
- గీ. యింద్రున కనుగ్రహించిరి యిలను బుట్టి, యవనిసురుడుగఁ దుదీ దురీయాశ్రమంబు
బడసి నిజతీర్థమును జొచ్చి పడసి పూర్వ, జననసంస్మృతి మోక్షంబు నెనయునట్లు.
- సీ. అంతట వాసవుం డరిగి స్వర్గమునకు, హరిచింతనాసక్తుఁ డగుచు నచటఁ
బాలించి యొకకొంతకాలంబు సురలను, దత్పుణ్య ముడుగంగఁ దత్తణంబ
ధరణిలో హస్తీపురమందు శివశర్మ, యనెడిబ్రాహ్మణునకు నాత్మజుడగు
జనియించె నుముహూర్తమున నంత శివశర్మ, దై వజ్ఞుఁ డగుటఁ దద్యాన్య మెఱిగి
- గీ. యాతనికి విష్ణుశర్మావ్యయంబుఁ బెట్టి, యుక్తకాలంబున నొనర్చి యుసనయనము
ద్వాదశాబ్దంబువఱకు వేదములఁ జెప్పి, సాంగముగఁ బిమ్మటను వివాహంబు సేసె.
- గీ. అంతటను విష్ణుశర్మ గృహస్థపిఠుల, నాచరించుచుఁ దనసతియందు నొక
యాత్మజుని గాంచి సంసారమందు విరతి, గలుటను దనజనకునికిడకుఁ జేరి. 1369
- సీ. తండ్రి స్వాధ్యాయసంతతులచేత ఋణద్య, యంబు దీర్చెడిభాగ్య మభ్యే నాకు
సంసారసుఖములు జలబుద్బుదాభముల్, సక్తుఁడు గాఁ డందె సతము బుధుండు
హరిత్పక్షికై తీర్థయాత్ర గావించి స, న్నాన్యసంబు గైకొని యంతమందుఁ
బ్రారభి ముండెడునంతదాఱను నుండు, డెలచుచు హరి నొకతీర్థమందు
- గీ. నాజ్ఞ యొనగుము పోయెద నని వచింప, విబుధుఁ డగుటను శివశర్మ విని తదుక్తు
లెనయఁగను సంతసం బుంచి గృహభరంబు, స్వద్వితీయాత్మజుఁ డగునుశర్మ మీఁద
- ఆ. విష్ణుశర్మతోడ వెడలిపోయి యొనర్చి, తీర్థయాత్ర జన్మసార్థకతకు
నేగుడెంచె గడకు నీతీర్థమున కాత్మ, పుణ్యవశముచేత బుద్ధివుట్ట. 1371
- ఆ. అపుడు విష్ణుశర్మ యది చూచి పూర్వజ, స్మస్మరణము గలుగ విస్మయముగ
జనక నేను మున్ను శక్రండు నై యిటఁ, జలిపినాడ భారినవనములను. 1372
- సీ. యమునాతటంబునయందుఁ గానంబడు, స్వర్గయాపములు మత్స్యాపితముల
ప్రప్త గంగాసరస్వతులతో నీసాన, మం దేర్పఱిచినప్రయాగ మదియె

భర్తృడు తత్పూర్వభాగంబునందు మో, తదము గా నుంచినకాశి యదియె
తత్పశ్చిమముగను ధనురేకవంశతి, తమ నుగ్రకృతశివకాంచీ యదియె

గీ. దానికి ధనుర్వయిమితథాత్రియందు, ద్విపురహరకృతగోక్షిరతీర మదియె
దానికి శరాసన ప్రతిమానధరను, గృష్ణుఁ డుంచినద్వారకాక్షేత్ర మదియె. 1373

గీ. ద్వారకాక్షేత్రచాపన ప్రతిమితోచ్చి, యందు మ్రుండఁ జతుర్ముఖం డగుఁ నరుండు
కాశీలోన ద్విపంచాశదాశుగాన, మహిని జచ్చిన మరల జన్మంబు లేదు. 1374

వ. ద్వారకాక్షఁ బూర్వదిగ్భాగంబునం దష్టాదశధనుర్మితప్రదేశంబునందుఁ గోసలయును
గోసలావశ్చిమభాగంబున దశచాప్రమాణదేశంబున మధువనంబును దాని కుత్తర
భాగంబున నేకాదశధనుఃప్రదేశంబున బహుశ్రమంబును దానికి దక్షిణాంబుగాఁ ద్రింశ
ద్ధనుఃప్రదేశంబున హరిద్వారంబును దానికి ద్వాదశేష్వాసమాత్రభూభాగంబునఁ బష్ఠర
తీరంబును బ్రహ్మాంబునకుఁ బూర్వంబుగా నేకగవ్యూతిమాత్రప్రదేశంబున సప్తర్షుల
సప్తతీరంబులును గలవు. కాశీతీరసప్తకంబులం దనేకపుణ్యతీరంబులు గలవు. ప్రయా
గంబునకుఁ బశ్చిమంబుగా నేకగవ్యూతిమాత్రప్రదేశంబున బృహస్పతిస్థాపితం బగు
నిగమోద్భోధకతీరంబు గలదు. కాశీంధికీ బూర్వపశ్చిమభాగంబులం దేవయోజన
విస్తృతియును దక్షిణభాగంబున యోజనచతుష్టయవిస్తృతియును నిద్రాప్రస్థంబునకు
మర్యాదగా మహర్షులచే నేర్పఱుపబడియె. మత్స్యత్రయజ్ఞంబులందు నేను బ్రాహ్మ
ణోత్తములకు రత్నప్రస్థంబు లొసంగుటచే నీస్థానం బిద్రాప్రస్థనామమును బడసి పుణ్య
తీరం బయ్యె. అమృతశత్రులు నా కిచ్చోటఁ బూర్వజన్మస్మృతి చేకూరునట్లును
దనుత్యాగం బగునట్లును హరిపదంబు చెందంగలుగునట్లును ననగ్రహించుటంజేసి
నేను నాపూర్వవృత్తాంతంబు నెఱుంగంగలిగితి. నిగమోద్భోధకంబునందు స్నానంబు
గావించితి వేని సర్వంబును విదితం బగు నని చెప్పుటయును శివశర్మ కాతుకంబునఁ
ద తీరంబునందు మునుంగ నుద్యమించుచుండ భీతుండై పరువెత్తుకొనివచ్చునొక
భిల్లుండును వానివెంటంబడి గరించుచు నరుడెంచునొక్కసింహంబునుం గానంబడియె.

సీ. అప్పుడు వడఁచుచు నాశివశర్మయు, నావిష్ణుశర్మయు నాశ లుడిగి
యెల్ల తలుక్కున నెక్కిరి తత్తట, సంసితం బగునొకశాఖమీఁద
నంతట నాభిల్లు డటకు వచ్చెడునంత, లోన సింహము దూకి వాని బట్టె
నపుడు వాఁ డుడిగి ప్రాణాశ నెట్టులొ దాని, బొడిచి కుంతమునఁ దాఁ బడియె భువిని

గీ. కుంతఘాతంబునకు వ్రీల గుండె సింహ, ముడిగె ననువుల వాడును మడిసె నంత
భిల్లునకు సింహమునకుఁ బ్రాప్తించె దివ్య, దేహములు పూర్వజన్మస్మృతియును గలిగె.

వ. ఆసమయంబున విష్ణుభటులు దివ్యవిమానంబులతోడఁ దదంతికంబునకు విచ్చేసి విమా
నంబుల నెక్కుం డని వేడుటయు నాభిల్లుసింహంబులు వారలం జూచి. 1377

సీ. హరిభటులార పాపాత్ముల మగుమాకు, నీదివ్యదేహంబు లేల కలిగెఁ
బూర్వజన్మజ్ఞానమును నెల్లు చేకూరె, వినిపింపు డని వేడ విష్ణుభటులు

కిని వారి సీతీర్థమును జచ్చుటనుజేసి, ప్రాప్తించె మీ కమహాత్మ్య మెల్ల
నిందు మ్రొవనవారి కెల్ల సీమహిమంబు, సమకూరిం గిరుణించె శౌరి మున్ను

గీ. శ్రీఘ్రముగ రుకు మానినవేదయు, సమయ మయ్యెడి నన వారు ప్రమద మొదవ
నెక్కి- దివ్యచిహ్నంబు లేగి వెట్టి, పురమునకుఁ జేరి రాశ్చర్యకరము గాఁగి. 1378

గీ. అది పురుగొని పన్నయ మావహిల్ల, దండయు సుతుచు దిగిరి పాదపమునుండి
యంద వివశర్మ త త్తీర్థమును మునిగి, సలిసి సుధ్యాదివిధులను సక్రమముగ. 1379

వ. తత్తీర్థస్నానంబున బూర్వజన్మస్మృతి కలుగుటందేసి యచ్చెరువుపా పుండుదుఁ ద త్తీ
రంబును దువెట్టుండై విష్ణుశర్మం గాంచి యిట్లనియె. 1380

గీ. తనయ సీమాలు తస్యంబ మునిగినంత, మాత్రమున నిందుఁ బూర్వజన్మప్రవృత్తి
యంతయును గోచరం బయ్యె నమ్మతముగ, వినుము సర్వంబు వినిచెద విశదముగను.

సీ. పూర్వము భూతలంబున నుండె గాన్యకు, బంబు నాఁగిను నొక్క-పట్టనంబు
దానిలో శరభాభిధానంబునను నొక్క, యూరప్యఁ డుండె సత్కుత్తముండు
వాధికం బొదవ నావై శ్మండు చింతింప, దొడఁగె బుత్రులు లేమి కెడఁదలోన
నటు లుండ నొక్క-నాఁ డతనియింటికి వచ్చె, దేవలుం డనుయోగి దై వికముగ

గీ. నపును శరభుండు యోగి కిత్వాదరమున, బూజ గావించి తనచిత్తమునఁ గలట్టి
చింత యెఱిగింప నమక్మాని కొంతతడవు, ధ్యాన మొనరించి సర్వంబుఁ దా గ్రహించి.

సీ. ఆర్య చెప్పెద విను మంతయు నొకనాఁడు, త్వత్పత్ని సుతవాంఛ దనర మదినిఁ
జని చండికాలయంబునకుఁ బూర్వతి భవ, త్కరుణచేతను నాకు గర్భ మైన
నుత్పవంబును నీకు నొనరింతు నధికనై, భవముతోడను భవద్భవనమందు
నని మ్రొక్కి- యింటికి జనుదేర నామాస, మందె యామెకు గర్భమయ్యె నంత

గీ. నామె నీకడ కేతెంచి ప్రాణనాథ, శౌరికారుణ్యమున నాకు గర్భమయ్యె
గాన నామెకు నుత్పవ బేను జరుప, వలయును దదాలయంబున నలర దేవి. 1383

సీ. అని తెల్పుటయును సత్యానందమును బొంది, నీ వాయమను గాంచి నీరజాక్షి
పరికరంబుల నెల్లఁ బనిచి నీసఖులచే, జరిగింపు మంబికోత్సవము నచట
ననవుడు నాయుంటి తనసఖులను బంప, వా రేగి చండికాగారమునకు
జరిపి శర్వాణి కుత్సవమును జనుదెంచి, తెలిపి రావార్త నీచెలికి నీకు

గీ. వారు వచ్చినతరువాత వారినేవ, కాత్మలో శౌరి సంతృప్తి నంద కునిక
నెఱిగి తద్భుత్య విజయ తా నిట్లు లనియె, దల్లి సంతృప్తిగొలిపెన తత్సమర్పి.

వ. అని సవినయంబుగా నడుగుటయు శర్వాణి యామె కిట్లనియె. 1385

సీ. విజయ చెప్పెద నీకు వినుము వై శ్యాంగన, నిజసఖముఖమున నేడు నాకు
జరిగించిపట్టయుత్సవ మెల్ల వ్యర్థంబ, దానఁ దద్గర్భపాతంబు గలుగు
బరహ స్తకృత మైనబలి గాదు మాద్యగు, తమదేవతాత్మప్రదాయకంబు
నావుడు విజయ శున్నస్వాంత యై దేవి, యట్లు తై న నామె కెట్లగు శుభంబు

- గీ. కనికరముతోడ పచియింపు మనుషుఁ జేటి, యామె యెసను దప్పుర యెస లేక
తన్నియు క్షద్వజం జై నఁ దగునవధ్య, చేయునెడ సేమముగు సని చెప్పె గౌరి.
- గీ. ఆమెశాపంబు తెలియమి నయ్యె నింత, కాల మీరీతిఁ జుటంపఁ గారణంబు
కాన నిపు జేగి మీరలు గౌరికడకు, నేవ గావించుఁ జగు పిష్టసద్ధి మీకు. 1387
- గీ. మును వసిష్ఠప్రబోధంబునను దిలీపుఁ, జగ్గన యెసచ్చి చుదిని కతివతోడఁ
బడసెఁ బుత్రుని నట్టలె పడయఁగలవు, నుతుని నచ్చించి యుమను సేనువతితోడ.
- క. అని వినుచుటయును శరభుఁడు, మనమున సంతోష మొంది హాసీంద్రుడెసం
గను వేడుక గల్గె దిలీ, పునిచరితము చెపుము నాంతముగ నా కనియెన్. 1389

—: పిఠిపవతిప్రపదము —

- సీ. అనుడు దేవలుఁ డిట్టు లనియె వణిగ్వార, మహిని వై వస్వతమనుకులమున
జనియించెను దిలీపుఁ డనత్రేడు స్వాయంభు, వ మనువంశంబున వజ్రవోలె
వజ్రికి శచివోలె వానికి మగధేశ, తనయ నుదక్షిణ దారయయ్యెఁ
గోసలాక్షిణుడై కువలయం బెల్లను, రక్షింప దొడఁగె ధర్మమున నతఁడు
- గీ. చనఁగి బహుకాల మావిధంబుననె యొక్క, తనయుఁ డేనియు జన్మింప కునికి మదిని
జింత యెప్పుడ నొకనాడు కాంతతోడఁ, జని వసిష్ఠాశ్రమమున కాజనవిభుఁడు. 1390
- సీ. ఒసరించి వడనంబును వసిష్ఠునకుఁ ద, త్సంభాషెతుం డయి సముచితముగ
గురువర యేలితి ధరణి సేకాలిప, త్రముగఁ జేసితి సప్తతంత్రులను
సంతృప్తిపఱచితి త్కౌసురులను నన్న, దానగోభూస్వర్ణ దానములను
దీనులఁ బోషించితిని గోశమును బెంచి, తిని ధర్మసంభృతధనముచేతఁ
- గీ. బ్రచురముగ సత్రములను నారామములను, జెఱువులను బావులను బ్రతిష్ఠించినాడ
సర్వలోకసుఖంబై మత్సేన్ద్రముగను, దలఁచి లోపంబు లేకుండ మెలఁగినాడ. 1391
- ఆ. కాని నాకు నుతుడు లేనిలోపముమాత్ర, మఖిలసౌఖ్యములను నడఁగఁద్రొక్కె
దాన జీవితంబుపై నాశయును దగ్గె, నేమి చేయఁదగునొ యింకఁ జెపుము. 1392
- క. అనుడు వసిష్ఠుఁడు కనికర, మెనయఁగ మదిలోన దివ్యదృష్టిని సర్వం
బును గనుఁగొని యాతని కి, ట్లనియెను రాజేంద్ర విషయ మంతయుఁ దెలిసెన్.
- సీ. మును నీవుపాకశాసనునియొద్దకుఁ బోయి, సలాప మొనరించుసమయమందు
జ్ఞప్తి రా బుతున్నాత యెసత్వదీయ, పత్ని శ్రీఘంబుగా బయలుదేలి
వచ్చుచుండఁగ నిజావసంభంబును మార్గ, మునఁ గల్పపాదపమూలమందు
శయనించి యుండఁగ స్వర్గధేనువు దాని, కాచరింపక ప్రణామాదివిధుల
- గీ. నరుగుదెంచితి వద్దాన నది మదీయ, సంతతిని నీవు నేమింపనంతవఱకు
నుండెదవుగాక పుత్రహీనుండ వగుచు, నని శపించె జనింప లో నాగ్రహంబు. 1394

- గీ. కాన నిష్పడు తత్పుత్రికాతనూజ, మైననందినికి సవర్య యూచరించి
శాపముక్తుండ వై కీర్తిశాలి యైన, సుతుని బడయుము వంశవిస్తృతి ఘటల్ల.
- క. అని పల్కుచుండగనె నం, దిని వచ్చె వనంబునుండి దిగ్గున శుభసూ
చనముగ వత్సన్నేహ, బున బాదుగుననుండి పాలు పొటపొట గురియక. 1396
- సీ. అపుడు వసిష్ఠు డిట్లనియె రాజ స్మరించి, సంతనె నందిని యరుగుదెంచె
దీనిచే గార్యసిద్ధిని శీఘ్రముగ నీవు, చెందెడు లే దిందునందియంబు
నేవింపు మిహ్నిచెంతనె యుండి యె, ప్పడును బ్రమాకంబు బొందకండు
ననుడు దిలీపు డమ్మునియాసతిని దదా, శ్రమమునందె వసించి చానాగోడి
- గీ. నవలినాట నుపకాలమందు లేచి, జాయయును దాను వత్సద్వితీయ యైన
నందినీధేనువునకు నానంద మొదవ, బూజ గావించిరి సువర్ణపుష్పములను. 1397
- సీ. అంతట నందిని యడవికి బోవంగ, బయలుదేరి గజపాణిములను
గేల దిలీపుడు దాలించి తత్పుష్ప, భాగంబునను ఛాయపగిది నుండి
యది చన దా నేగు నది మేయుచుండ ఘా, సము దిను గండమూలముల దాను
శయనింప నది తరుచ్చాయ దా గూర్చుండు, ద్రావ దోయము నీరు త్రాగు దాను
- గీ. సమయము నెఱింగి పెట్టు ఘాసమును గోకు, బోవ గండూతి దంశముల్ పోవద్రోలు
దుడుదు జెమ్మట వలువచే గడుగు మేను, నేవకుడు వోలె బరిచర్య చేసె నతడు.
- ఆ. అట్లు ప్రొద్దు గ్రుంకు నందాక నట నుండి, ధేను వంత బయలుదేలి నతడు
దానివెంట వచ్చె దత్తురోతితరజః, కణపత్రితాత్మికాయు డగుచు. 1399
- గీ. అంత నా నందిని తదాశ్రమాంతికమున, కేగుదేర సుదక్షిణ యెదురు వచ్చి
ప్రణతి గావించి సలిపి యర్చనము దాని, కెదుట నిలువంగ గేలుదోయిని మొగిడ్చి.
- గీ. అపుడు నందిని సంతోష మామతిల్ల, నాశ్రమంబు బ్రవేశించె నంత దాని
వెంట నాదంపతులు వచ్చి వివిధగతుల, జలిపి రాగోవునకు బరిచర్య రేయి. 1401
- వ. ఆవిధంబున నేకవింశతినంబులు గడవ ద్వావింశదినంబున నందిని వనంబున యథాపూ
ర్వంబుగా దిరుగుచు భావతీభావంబు నెఱుంగం దలంచి హిమవద్గహంతికంబునకుం
జనియె. 1402
- సీ. అంతట దద్గుహాభ్యంతరముననుండి, యొకసింహ మేతెంచి యుద్ధటముగ
నందినిపై బడ నరనాథు డది చూచి, సంభ్రమంబును బొంది స్వాంతమందు
దాని గూల్చుదలంచి తనదక్షిణకరంబు, నిషుధిలోపల జొన్ని యిషువులాగి
చాపంబునను దాని సంధించి జ్యోకర్ష, ణము చేయుచుండెడిసమయమందు
- గీ. స్తంభితం బయ్యె హస్త మద్దాన తేడు, విడువ శరము నశక్తుడై విస్మయంబు
జెందుచుండంగ నలని నీక్షించి క్రూర, దృష్టితోడను నాసింహ మిట్లు లనియె. 1403
- సీ. వీర దిలీప నీవీర్యంబు నెఱుగుదు, రవివంశజు డై నప్రభుడ వీవు
కుంభోజుడం డమశంభుడానుడ నేను, దది నున్న యీదేవదారుతరువు

- చాలింపఁబడుచుండఁ బాశ్చాత్యచేతఁ ను, త్రిమమున నొక్క-తరుణమందు
నిట కొక్కసామజం జేతెంచి కలమున, రాయంగ దీని చర్యఁబు వాసె
- గీ. నది కనుగొని పాశ్చాత్యి యపుడు నన్ను, సింహముగఁ జేసి దీని రక్షించు చుండు
మిటకు వచ్చినజంతువు నెరగఁ గొనుచు, నని యొసంగఁగ నాజ్ఞ చే నట్ల యుంట్రి.
- ఉ. కావున నన్నుఁ గూల్చుగను గావు సమర్థుడ పీవు దైవ మీ
గోవును నేడు నాకః రానగూర్చెను భక్తియు గాఁగఁ బొమ్ము నీ
త్రోవను నీవు ప్రాణములతోడను మృత్యుముఖచ్యుతుండ నై
నావుడు నానరేంద్రుడు వినిమ్రతతోడను దాని కిట్లనుకొ. 1405
- నీ. మృగరాజ సర్వజ్ఞభృత్యుండ వగునీకుఁ, డెలియనిధర్మ మెందులను లేదు
గోబ్రాహ్మణుల కొడఁగూడఁనప్పుడు ప్రాణ, హాని యుపేక్షింప నగునె దాని
వాత్సల్యమున దీని వదలి భుజింపుము, మద్దేహమున నున్న మాంస మెల్ల
నష్టోర్తిమలిన మైనట్టియీమేనితో, బ్రదుకంగఱాల భూభారముగను
- గీ. చేకుఁడు దీని ధర్మవిచ్చిత్తి నీకుఁ, బ్రాప్త మగు భోజనంబును దృష్టిదీర
నాకును లభించు నుత్తమలోకవసతి, పాయుటను గోనిమి తంబు ప్రాణములను.
- క. అని వేడుటయును సింహము, విని యూరక యుండ తేఁడు వెంటనె హర్ష
బున దానియొద్దకుం జని, తనశీర్షము నుంచె సరగఁ దద్యక్తమునకొ. 1407
- ఆ. అపుడు పుష్పవర్ష మంతరితమునుండి, కురిసె దుందుభులును మొరసె దివిని
జెనినిఁ బడియెఁ బుత్ర జీవింపు మనుమాట, యంతి పృథుడు చూచి యట్లు లిట్లు.
- క. కనఁబడక యుండుటను నెఱ, దును హర్యక్షంబు విస్మితం డగుచుండ
గను మదిని మనుజభాషా, మున నందిని యిట్లు లనియె ముద మొదవంగకొ.
- క. జనవర నీభావంబుకొ, గనుగొన నే నిట్లు మాయ కల్పించి భవ
నృనమునఁ గలధర్మాగ్రహ, మునకుం బొందితిఁ బ్రమోదమును బూర్ణ ముగకొ.
- క. వర మిచ్చెదఁ గోరుము స, త్వరముగ ననుటయు దిలీపధాత్రీంద్రుడు త
చ్చరణముల కెఱగి యన్వయ, కరుఁ డగుపుత్రుని వరంబుగా ని మ్మనియెకొ. 1411
- నీ. అంత నందిని యట్లె యగుఁగాక యని పలికి, యూరకుండుటయును నుల్ల మలర
జనవల్ల భం డిట్లు లనియెఁ దల్లి త్వదీయ, శాశ్వసుధారసాస్వాదమునను
సంతర్పితండు నై తి సర్వంబు సమకూరె, నీదయాదృష్టిచే నేడు నాకు
ధన్యుండ నై తిని ద్వత్సపర్యను విశ్వ, జనపూజ్యవిద్యచే జడుండువోరె
- గీ. సమరధేనుప్రద త్తశాపమును నాకు, వరముగా నయ్యె లేకున్నఁ బరమపూజ్య
రాల వగునిన్నుఁ గొల్చుభాగ్యమును బుత్ర, లాభమును బొందుయోగంబు లబ్ధ మగునె.
- క. అనపుడుఁ దదుక్తులకు నా, నన ముత్ఫుల్లంబు గాఁగ నందిని శ్రీఘం
బున వచ్చి సాశ్రమమునకు, జననాథుడు దానివెంటఁ జనుదేరంగకొ. 1413

- క. అపుడు సుదక్షిణ దానికి, సుచిత్రే గామిచే బూర్వములై యంతక
 నృపుడు గతవిషయమును వి, స్మృత మొనరింపగ వసిష్ఠునకు నెంచి మదికొ. 1414
- సీ. తనవత్నితోడను జని వసిష్ఠునిపాద, పద్మంబులకు మ్రొక్కి- భక్తితోడ
 నిలువంగబడుటయు దిలకించి నారల, ముఖవికాసంబు నమ్మునివరూపం
 గ్రహించి సర్వంబు త్కౌతలాభిష కార్య, సిద్ధి యయ్యెనె నాని శ్రేణివరుడు
 జరిగినదంతయు సక్రిమంబుగఁ జెల్పి, యిది యంతయును భవత్కృపయై యనియె
- గీ. నంతట వసిష్ఠుఁ డతనిధన్వంతరు బొగడి, చూనతిచ్చె బురంబున కిరుగ నున్న
 ప్రణతి యొనరించి గురుపాదపద్మములకుఁ, జనియెను దిలీపుఁ డంగనాసంగంబు డిగుచు.
- వ. అంత నమ్మాసంబునంద సుదక్షిణాదేవి యంతర్వత్నియై దశమమాసంబును నొక్క
 సుముహూర్తంబున వంశవర్ధనుం డగురమువును గనియె నని చెప్పి చనియె.
- సీ. అంతట శరభుఁ డత్యంతహృదము నొంది, కైకొని పూజోపకరణములను
 జని చండ్రికాలయంబునకు నంగనతోడ, నంబకు దయగల్గునంతవఱకు
 సంకల్ప మొనరించి సలుపంగఁ దత్సేవ, నొనరింపఁ దొడఁగె దదుత్సవముల
 నట్లు సప్తదినంబు లరుగంగ నారాత్రి, ప్రత్యక్ష మై దేవి స్రుమద మొదివ
- గీ. వత్స భువిలోన భాండవవనమునందు, నలరెడిని నిగమోద్బోధకాఖ్యతీర్థ
 మందు సుతవాంఛతో న్నైన మాచరింపు, మీవు సతితోడఁ గల్గు మీ కిష్టసిద్ధి.
- క. మును నేను బుత్రవాంఛను, మునుంగంగను సప్తదివసములు నియమముతో
 డను నిగమోద్బోధకమున, జనియించెను శీఘ్రముగనె స్కందచుండ నాకొక.
- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, మును జెడదగ శరభుఁ డిటకు మోదముతోడఁ
 జనుడెంచి సతీయుతముగ, మునిగి యిచట సప్తదివసములు నియమముతోకొ.
- గీ. చనియె నిఁటికి సుతలాభసమృద్ధమున, నంతటను నెలలోపల నతనిసతికి
 గర్భ మై నవమాసముల్ గడచుటయును, జనన కైతిని దశమనూసమున నేను.
- వ. ఈవృత్తాంతం బంతయును దశాబ్దవయస్కుండ నగునాకు నాతఁడై వచియించె.
- అ. అవలఁ గొంతకాల మరుగంగ మాతండ్రి, నన్ను బిలిచి యొక్కనాడు వత్స
 విరతి గల్గె నాకు విషయంబులం దింక, నిలువజాల నింట నిమిష మేని. 1422
- క. హరిచరణంబులఁ గొలిచెడి, పురుషుఁడు విడనాడి కామముల నెల్ల నిరం
 తరమును సంతుష్టుండై, తిరుగుచుఁ దీర్థములలోన దేహము విడుచుకొ. 1423
- అ. పూర్వకృతము లైనపుణ్యపాపములచే, సంభవించునుఖవిషాదములను
 ననుభవించుచును నిరభిలాషముగ జ్ఞాని, కొలుచు హరిని మేను దొలఁగువఱకు.
- గీ. చేకుటదొ యెంతదాఁచు జత్తుఖంబు, వృద్ధి గను నంతదాఁచె విషయవాంఛ
 సమకుటదొ యెంతదాఁచు నమృతలబ్ధి, యభిరుచి జనించు దక్రమం దంతవఱకె.
- వ. విహితకర్మంబులు ఫలకాంక్షచే గావించుట ప్రవృత్తి యనియు విహితకర్మంబు
 లాచరించుచుఁ దత్ఫలంబు నీశ్వరవన కర్పించుట నివృత్తి యనియు శాస్త్రంబులందుఁ

బెప్పుబడియె. ఈశ్వరార్పణముగాఁ గాంచుచున్నట్టియులు నిన్ను బెప్పులునోలే నంకురింపకుండు. కర్మలయందె మోక్షంబు. కర్మోష్ఠ్యైత్యై యె ఒంగును. 1426

గీ. కాన నే నీశ్వరప్రీతికిరము గాఁగి, జలుపుచును నిర్మలములను విచారముగను జలిపి తీర్పాటనంబు సత్సంగ మాకు, ధము గొనఁదలంచితె భవామయము కమింప.

వ. అని నుడువుటయు నాజరకశకు నే నిట్లంటి. 1428

సీ. తిరిగి స్మరించినంతనె సర్వపాపముల్, శమింపఁపడెయ గాఁ జరించెయు
స్వర్గంబుననె త్రివిష్టము పట్టినమాన, సారపుత్రులకుఁ గొనఁగనెయు
సానమాత్రముననె సర్వకర్మశయం, బొనరించి మోక్షంబు గొనఁగనదియు
ముక్తికాములచేత భుక్తికాములచేత, ఏనువ నేనింపఁబడఁగెయును

గీ. ద్రిభువనములఁ బెత్రితీరించునదియు, నన్మదావాసభూమియైదియును
నై నభాగీరథిని విడనాడి యితర, పుణ్యతీర్థంబులకుఁ సీపు వోవ నేల. 1429

గీ. ఎవనియసులు గింగిలో నెంతవఱకు, పెండ్లిలునుకొ వివమున పెండ్లిలుగు
నంతవఱకును వాఁడు పాపాత్ముఁ డైన, నుకలోఁగలుగు నెల్లఁ బరిహరించి. 1430

గీ. కాయము దొఱంగునెడల గంగాజలంబు, నందు నేనియుఁ దల్లబమందు నేని
ప్రాప్త మగుబ్రహ్మపదము తిర్యక్కిలకును, నట్టిగంగను విడనాడి నగునె నీకు. 1431

సీ. అనవుడు నాతండ్రి విని మదీయోక్తుల, నెల్లను గడుం బా నిట్లు లనియె
వినుము వత్స వదితు విశదంబుగను నీకు, ధరణీసర్వకీర్తములకంటె
ఘన మైనతీర్థంబు కాళింది యని సూతుఁ, డెన్నమాఱులు వదియింప వింటి
ననవుడుఁ దండ్రివాక్యము నొడలను దాల్చి, గౌరవంబునను నే నూరకుంటి

గీ. సంత మాతండ్రి సర్వతీర్థాటనంబు, చేసి యరుదెంచి తుదకు నీశ్వరమునకుఁ
జలుపుచును ననుదినమును సాన మిందుఁ,దలంచుచును మాధవునిఁ గొన్ని నెలలు గడపి.

వ. ఒకనాఁడు దైవికంబుగా దారుణజ్వరాభిభూతుడై తిద్బాసచే జేష్ఠ లుడికి కొంత
కాలంబునకుఁ దెలివి రా నిట్లు తనలోఁ జింతింప వొడంగె. 1433

ఉ. అక్కట దిక్కు లేనిగతి యయ్యెను నా కిప్పు డేమి చేయుదున్
జిక్కు ఘటిల్లె నాసుతుండు చెప్పినమాటలు త్రోసిపుచ్చి నే
నిక్కడ కేగుదెంచితిని సీ యవివేకముచేత నిశకున్
నక్కలపాలు గా విధి యొనర్చెనో యేమొ మదీయదేహమున్. 1434

క. ఈ సమయంబున మదగ, మ్యాసంగమపాపమునకుఁ బ్రాయశ్చిత్తిం
బాసమెయిం జేయింపఁడె, నాసుతునిసముక్షమందు నాతను పున్నున్. 1435

క. అని బహువిధముల జిత్తం, బున వగచుచు లోచనములు మూతవడఁగ ను
డినతఱిని నొక్కపాంథుండు, చనుదెంచి తడుటజమునకు సత్వరరితిన్. 1436

క. కనుగొని మాతండ్రిని వం, దనముం గావించి మునివతంసమ సాయం
తనవేళను సిద్రింపఁగఁ, జనునె భవాదృశుల కని ప్రసంగింపంగెన్. 1437

- సీ. అది విని మాతండ్రి యతియల్నిమునఁ గనుల్, శ్రావణి పాంధునిమోము తేటి చూచి
తనగాధ యెల్ల నాతనికి నెఱింగించి, తండ్రి నీ కిత్తు నాద్రవిణ మెల్లఁ
గొనిపోమ్ము నాగృహంబున కని ప్రార్థించి, మునుముందుగాఁ గొంత ధనము నొసఁగెఁ
గొని పాంధుఁ డాధనుబును దానిలోఁ గొంత, హరియించి మిగిలినయర్థమునను
- గీ. యావ్యయానంబు మోచెడియట్టివారిఁ, దోడఁకొని వచ్చి నాతండ్రిఁ డోడుపట్టి
పండుకొనఁబెట్టి శిబికలోపలను దాల్చి, కరమునందు నద స్తీరకమలఘటము. 1438
- క. దాహ మగునపుడు శిబికా, వాహకులకు మత్పితకును స్వలశవారిఁ
దాహము దీర్చునుఁ దానిక, దాహము గాఁ దజ్జలంబుఁ గ్రావుచు నడుమక. 1439
- వ. ఈతీర్థంబునుండి కాన్యకుబ్జదేవంబునకుఁ బయనమై శిబికావాహకులు తనవెంట నడువఁ
దాను ముందు నకుచుచు శౌకకాననమార్గంబున నేఁగు చుండ. 1440
- క. వికటంబు డనియెడిరాక్షసుఁ, డొకఁ డపు డేతెంచి మిగుల నుగ్రుండై శై
బికులను బాంధునిఁ గూలిచి, తెకితేరఁగఁ ద్రావి తద్రుధిర మెల్లఁ దుదిక. 1441
- సీ. ఆమయగ్రస్తుఁ డై నట్టినాతండ్రిని, భక్షింప నెంచి తత్పార్శ్వమందుఁ
దిలకించి తీర్థంబుకలశంబు నది కొని, దానిలోనిజలంబుఁ ద్రావి కొంత
తత ణంబునయంద తనకు నచ్చేరియంబు, సంతోషమును గల్గి స్వాంతమందు
స్వప్రాగనిస్మృతి సుఖుటలుటయును, దృఢియించి యీశ్వరదాప్త మెల్లఁ
- గీ. గాంచి నాతండ్రిని మహాత్మ్య కరుణతోడఁ, డెప్పు మెవడఁదా నీవు నాచేతఁ గూల్చు
బడినవీ రెల్ల నెవరొ యీసాత్రమందు, నేరుపడియున్నపానీయ మెక్కడిదియొ. 1442
- సీ. అనుడు నాతండ్రి యి ట్లనియె రాత్రించర, ప్రవర వై శ్యావ్యయభవుడ నేను
శరభుం డనెడివాడ జ్వరబాధచేత నే, గుచు నుంటి నాకాన్యకుబ్జమునకు
నితఁడు పాంధుఁడు నాకు హితుఁడు వీరు మదీయ, శిబికాధరులు విధిచేత నీకు
నర్పింపఁబడిరి భోజ్యంబుగా నీనాడు, తెలిపెద విను మింక సలిలవార్త
- గీ. యీజలము ఖాండవంబునఁ దేజరిల్లు, యమునదరిని హరిప్రస్థ మనెడిపుణ్య
తీర్థమున నుండుగీష్వతితీర్థజలము, ప్రాగనిస్మృతి జనియింఁ ద్రావ దీని. 1443
- క. త్రావితివి నీవు దీనిం, గావున నేకారణమునఁ గ్రవ్యాదుడ వై
యావిర్భవించినాడవో, కావింపుము శ్రుతము నాకుఁ గల దిచ్చ విన్క. 1444
- వ. అని యడుగుటయు నారాక్షసుండు సవినయంబుగా మాజనకున కి ట్లనియె. 1445
- సీ. పుణ్యాత్మ వినుము నాపూర్వవృత్తాంతంబు, తెలియఁజేసెద నీకుఁ దేటపడఁగ
భూతలంబున మున్ను పుణ్యలభ్యం బైన, భూసురాన్వయమునఁ బుట్టి నేను
క్షీతిసురధర్మవర్జితుడ నై తిరుగుచు, స్వచ్ఛందముగను దుర్జనులతోడఁ
చిత్తృపితామహానమార్జిత మైనధన మెల్ల, వ్యయము సేయుచు నుండ వర్జముగను
- సీ. నపుడు నాతండ్రి మద్విషయంబు నెల్ల, త్కౌపతికిఁ దెల్పి నన్ను గ్రామంబునుండి
పెడలఁగొట్టింప నాయూరు విడిచిపెట్టి, యెట్లొ గ్రామాంతరమునకు నేఁగి నేను. 1446

- గీ. అచట నివసించి నిన్సుష్టడ నై నకతన, బిచ్చ మెత్తుచు నుండంగఁ బిలిచి నన్ను
దేవకుం డనుద్విజుఁ డొకడనమునందు, మత్పితృపితామహాదినామముల నడిగె. 1447
- ఉ. అంతట నేను వారలసమాహ్వయముల్ వదిలింప నారఁ డ
త్యంతము గౌరవించి నను దత్ప్రధితికొని యుండినట్టి
మంత్రుడు గాన నిల్పె నిజమందరమండె తదాపిగాఁగ నే
సంతస మొప్పుగా నతనినదృఢమునకొని వసించి మెక్కుచుకొ. 1448
- సీ. అతఁ డొకనాఁడు గ్రామాంతరంబున కేగ, నానాఁటికేయిఁ గామాంధ్యమునను
దద్భామినిని బలాత్కారంబునను బొంద, నామె సాశ్వేమణి యగుటఁజేసి
గరళంబు ద్రావి తత్కాలంబుననె చచ్చె, నది గాంచి నేను భయంబువలన
నెటకేని పోవంగ వెంచి త్రోవొడి, పరువెత్తు చుండ రాక్షసులు చూచి
- గీ. తఱిమికొని వచ్చి యొక యక్షలఘుతోడఁ, బట్టి ననుఁ గొట్టి చంపిరి సాస మనక
యంతటను దండధరభటు లరుగుడెంచి, నన్నుఁ గొనిపోయి యమయతనలను గుడుప.
- వ. తత్ప్రేమయాతనాక్లేశంబు వృష్టిసహస్రవరంబులు నే ననుభవించి శేషించినపాపంబున
రాక్షసుండ నై జన్మించి శతవర్షంబులు నీవపుత్తిచే గడపితి. 1450
- గీ. ఇప్పుడు నా తిట్టినవేళ మేర్పడంగఁ, గారణం బయ్యె నీతీరకలఁజలమె
యిది తటసిండుటకుఁ గూడ హేతు వొండ, కలమ విను మది నీకు నేఁ డెలుపువాడ.
- సీ. మున్న నే నొకజన్మమున హరివాసర, వ్రతము సత్సంగంబువలనఁ జేసి
ద్వాదశీదినమున నోదనంబు భుజింప, బోయెడితఱి నొక్కభూసురుండు
చనుడెంచి భోజనంబును జెట్టు మని కోర, నాతనిఁ గాంచి నే నాగ్రహమునఁ
దిట్టితి నంతటఁ దిరిగి మాటాడక, యరుగుచుండంగ నాధరణిసురుండు
- గీ. వానివెంటన పోయి నావనిత యతని, యంఘ్రులకు మ్రొక్కిఁ ప్రార్థించి యా దరమున
గృహమునకుఁ దోడుకొని వచ్చి యిట్లు లనియె, నన్నుఁ గని నాధ విష్ణుసనాభి యతిధి.
- సీ. అనపుడు నే నాగ్రహముఁ బాసి కడిగి త, చృరణముల్ వాని నాసనమునందు
నుపవిష్టనిం జేసి యొసఁగి నన్ను ము నమ్మ, హత్తుండ భుజియించి యలరి చనియె
నాపుణ్యముననె సంతప్తించె నాకు నే, డుత్తమం బై నతీరోదకంబు
పానంబు చేసెడిభాగ్యం బని వచించు, చుండంగ నంతలో నుప్పరమున
- గీ. దివ్యదేహంబులను దాల్చి తేజరిలుచు, గానఁబడి పాంధుండును యావ్యయానధరులు
వై శ్వపుంగవ యీతీర్థవారి ద్రావి, నందుచే మాకు దేవత్వ మామతిల్లె. 1453
- గీ. అందఱుము గూడ మేము ధనాశచేత, సంతకాలంబునను జచ్చినట్టికతన
నరుగుచున్నాము గుహ్య కేశ్వరునిపురికి, నని వచించి నభోమార్గమునను జనిరి. 1454
- సీ. అంతట మాతండ్రి యాశ్చర్యమును జెంది, దనుజునిసాహాయ్యమునను మరలఁ
జనుడెంచి యీతీర్థమున కిచ్చటనె యుండఁ, దలపెట్టి యనువులు తొలఁగువఱకు

న్నానంబు చేయుచుండంగి నీపుణ్యతీర్థమున దండ్రుని జూచుటలపుతోడ
నీతీర్థమునకు నే నేతెంచి బృహదాభి, లో నున్నతండ్రుని గానబడితి

గీ. నపుడు నాతండ్రుని నను జూచి హర్షమునను, విడిచి కన్నీరు వత్స మే నుడుగుకాల
మేగుడెంచెను నీ విపు డేగుడెంచు, టెంతయును నాకు సంతోషహేతు వయ్యె.

ఆ. అరుగుడెంచు నొక్కయనురుడు నామిత్రుడు, డిటకు నిపుడె వాని నీవు చూచి
యడలు చెందకుండ నభివాదనము సేయు, మలెనివలన శ్రేయ మబ్బు నీకు. 1456

సీ. అని పల్కుచుండంగ సంతలో వికటుండు, చనుదేర వానికి వినయ మొదవ
గావించితిని నమస్కారంబు నే నం, నారాక్షసుండు న న్నాదరించి
వత్స ధన్యత నొందవలసినయోగి ముం, డుటచేత వచ్చితి విటకు నేడు
మునుగు మీతీర్థంబునను మొట్టమొదటను, బూర్వజన్మస్మృతి పాడము నీకు

గీ. ననుడు నీతీర్థమున నేను మునిగి పూర్వ, జన్మసంస్మృతి వడసి యశ్చర్యముగను
వచ్చి నాతండ్రుడకు దద్దదనమునను, విని యదస్తీర్థమహిమంబు విశదముగను.

సీ. కావించుచును బిత్తసేవ సంతమును, నిక్కడ నుండి నే నొక్కనాడు
సానినార్థి యైనమజ్జనకుని నీతీర్థ, సలిలంబునను ముంచునమయమందు
దత్తాత్రులు పోయె దై వికంబుగ నంత, నరుడెంచి యాదినారాయణుండు
తనరూప మొసగి నాజనకున కేను సం, దర్శించు చుండ నత్తరుణమంద

గీ. తనగురుడవాహనమున నాతండ్రుని నుంచు, కొని రయంబున జనియె వై కుంఠమునకు
బ్రహ్మరుద్రేంద్రముఖ్యనిర్జరగణంబు, లెల్ల నుతియించుచును వెంట నేగుదేర. 1458

సీ. అపుడు నే నీతీర్థమం దుండుమహిమకు, సద్భుతానందము లామత్తిల్ల
నాతండ్రుని కిచట నొనర్పగావలసిన, యంత్యక్రియల నెల్ల నాచరించి
గృహమునం దుండెడిప్రీతిని విడిచి నా, జనకుండుండెనప్పుడలయంద
యనురునితో గూడ వసియించి యీతీర్థ, మందు జేయుచు స్నాన మనుదినంబు

గీ. కాలమును బుచ్చు చుండ నాకస్మికముగ, నొక్కగో విచ్చటికి వచ్చి యొక్కనాడు
పడుడు నీతీర్థమున దాని బట్టి లేవ, దీయగా నెంచి మదిని రాత్రించరుండు. 1459

సీ. ఈతీర్థమున దూకి యె ట్లెని గోవును, లేవదీయంగ నాగోవు లేచె
సంతలో నొక్కగ్రాహము దై త్యునిపదంబు, బట్టి లోనికి లాగ బలముకొలది
నారాక్షసుండు నిరాధారుడగుటను, బోయి లోనికి బ్రాణములను విడిచి
దేవతాకృతితోడ దివి కేగు చుండంగ, గని నేను వాని రాక్షసవర్ణ్య

గీ. మోక్షదాయక మగుతీర్థమునను జచ్చి, త్రిదివమున కేల పోయెడు తెలుపు మనుషు
వై శ్శనందన వాంఛించి స్వర్గసుఖము, నరుగుచుంటి నటంచు వాడరిగె డివికి.

సీ. ఆది యాదిగను నే నహర్నిశంబును ఘరి, భ్యానంబు సేయుచు ననుదినంబు

నీతీర్థమున నీతీర్థమున స్నానంబు, నిత్యసమయంబు గా నిదివి జూచితి.

నొకినాడు హరిపూజ యొనరించు చుండ నే, తెంచి దుర్వాసుఁ డీశ్వరిచి నన్నుఁ
దనకు సత్కారంబు నొనరింపలే దను, భావంబునను నీన్దు పట్టలేక

గీ. శాపము నొసంగె నాకు నాజన్మమందు, ముక్తి లేకుండునట్లు తమక్తి నేచు
వినుట వెంటనే హరిపూజ విడిచి లేచి, వానిచరణాంబుజంబులపై ని వ్రాలి. 1461

గీ. స్వామి నాయపరాధంబు సైచి శాప, ముక్తిని సమగ్రహింపుము భక్తజనుల
భావ మెఱుంగనివాడవు కావు సీవు, నాఁగ నమ్ముచిశాంతమనస్కుఁ డగుచు. 1462

క. జనియించి భూసురాస్వయ, మున భూతలమందు ధర్మమున నిల్చి మనం
బును దుడ తీర్థంబున, నీ మఱియు మోక్ష మొందఁగల వని పలికె. 1463

వ. అంతట మునివాక్కింబు విధ్య కానేర దని చిన్పయించుకొని స్వగృహంబున పరుడెంచి
విష్ణుభ్యాసపరాయణుడై నై కాలముం బుచ్చుచు నొకటి రెండుంబున గంగానా
నంబు గావించి తత్తీర్థంబున హరినామస్మరణంబు చేయుచుఁ బ్రాణంబు లుజ్జగించి
దుర్వాసుఁ డనుగ్రహించిన యొకటి బ్రాహ్మణగృహంబున బ్రాహ్మణుడనై జన్మించి
నేటి కీర్తనంబునకు రాగలిగితి. 1464

గీ. అనుభవించుచు దేహ మున్నంతవఱకు, నుఖమొ దుఃఖంబు యుండి యిహోచ్ఛట నేను
మరణమును బొంది మోక్షనామ్రాజ్యలక్ష్మి, నేలుకొనవాడ నని వచియించె నంత.

క. విని విష్ణుశర్మ జగకుడు, వినిచినవయంబు నెల్ల విశ్వాసము లో
నొనరఁగ నిగమోచ్చాధిక, మనుతీర్థంబున వసించె నాతనితోడక. 1466

ఆ. అట్లు కొంతకాల మాయుర్వరును నందె, యుండి హరిపదంబు నొంది రొక్క
దినమునందె వారిదివ్యచరిత్రంబు, త్రిభువనంబులందుఁ దేజరిల్ల. 1467

క. ఈతీర్థమహత్త్వంబును, జేతం బలరంగ నెవరు చెప్పుదురొ మనః
ప్రీతిమెయి నెవరు విందురొ, కాతీర్థము లేనిపదము గాంతురు వారలో.

క. అని నుహవుటయును విని శిబి, మనమున సంతోష మొంది మానీంద్ర వినం
గను ద్వారకామహత్త్వము, జనియించెను వేడుక చెపుము సవిశేషముగక. 1469

—: ఇంద్ర ప్రస్థ ద్వారకామాహాత్యము :—

సీ. అనుడు నారదుఁ డిట్లు లనియె భూమింద్ర యిం, ద్రప్రస్థపుణ్యతీర్థంబునందు
ద్వారక యనెడియు త్తమతీర్థ మొకఁ డుండె, నం దుండుబ్రాహ్మణులం దొకండు
కాంక్షిల్యదేశంబుఁ గన నేగి యొకనాఁడు, సలుపుచు గానంబు శ్రావ్యముగను
సంపరింపఁదొడంగె బంపబాణుడు నాఁగఁ, బ్రతివీధియందును బ్రాణి మెఱుఁ

ఆ. సతనిభువనమోహనాకారగానముల్, పరవశంబు సేయ భావములను
భవనములను విడిచి పౌరభామిను లెల్ల, విస్మయముగ వానివెంటఁబడిరి. 1470

సీ. అప్పుడు తద్భర్త లతని దత్పురినుండి, వెడలఁగొట్టింపంగ నెడల నెంచి
తత్పురపాలునిదరి కేగి భూపాల, మనపురి కొక్కబ్రాహ్మణుడు వచ్చె

నాతనిభవనమోహనరూపగానంబు, లేడదలఁ గలఁప మాయితఁడు లెల్ల
నతనిపెంబడిబడి యరుగఁ దొడంగిరి, వాఁ డింక నీయూరు వదల కున్న

- గీ. భ్రష్ట లగుదురు మాధర్మపత్నీ లెల్ల, మేము వసియింపజాల మీగ్రామమందు
ధర్మరక్షకుండవు గాన దాపకుండఁ, జెలిపితిమి నీకు సంతయుఁ దేటపడఁగ. 1471
- క. అని చెప్పఁగఁ గాంపిల్వండు, విని వారలనుదువు లెల్ల విశదంబుగ వి
ప్రుని రావించి నిజాంతిక, మునకుఁ దద్రూపధేయమోహితమతి యై. 1472
- సీ. భూసుర నీవు మాపురమున నుండిన, భ్రష్ట లై పోదురు పడఁతు లెల్లఁ
జనుము శీఘ్రముగ నీజనపదంబున కీవు, చన కున్నయెడ శీఘ్ర సలుపువాండ
ననవుడు విప్రుఁ డి ట్లనియె మహారాజ, లేదు నాయెడ దోషలేశ మేని
యజితేంద్రియలు తృప్తిరాంగన లగుటయె, యియనరమునకు హేతువయ్యె
- గీ. నని వచించుచు నుండెడునంతలోనఁ, బురవధూమణు లెల్ల గుంపులుగఁ గూడి
యరుగుడెంచి మనోహర యగునె నీకు, విరహకాతరలను మమ్ము విడిచి పోవ. 1473
- క. అని పరివేషింపఁగ ని, ట్లనియె మహీసురుఁడు సవినయంబుగ మీకుఁ
దనయుండను నేను నాకుఁ, జనసులు మీ రతివలార సత్యము గాఁగఁ. 1474
- సీ. పతికంటె దై వంబు పడఁతికి లే దని, వివరించుశాస్త్రంబు విశ్వసించి
పరిచర్య సేయుచు భర్తల కిహపరం, బులలోన లోపంబు గలుగకుండ
వర్తింపుఁ డద్దాన వాసుదేవప్రీతి, ఘటియిల్లు శుభములు గలుగు దాన
భర్తను విడనాడి పరపూరుషునిఁ బొందు, నతివ యర్వరను గర్వతను బొంది
- గీ. కాయ ముడిగినపిదప దుర్గతులలోనఁ, చిక్కి పడరానిబాధలు చెంది యవల
నిలను వృక్షంబులుగఁ బశువులుగఁ బుట్టి, వ్యంగయై మర్త్యయోనియందవల నొదవు.
- ఆ. అంధుఁ డైన బధిరుఁ డైన రుగ్గుం డైన, రూపహీనుఁ డైన రూపి యైన
నధనుఁ డైన నెట్టి డైనను భర్తను, సుగతి గోరునుదతి తగదు విడువ. 1476
- క. కావున మీకుం గలిగిన, భావంబుల నుడిగి పాండు భర్తలకడకుఁ
బావనము లై నయుష్మ, జీవితముల నేల పాడుచేసికొనంగఁ. 1477
- క. అనవుడు వారలు లజ్జ, వసతానన లై తదీయవాగలపూరం
బున నిజకామాగ్నిశమం, బును జెందఁగఁ జనిరి స్వగృహముల కేకమతిఁ. 1478
- వ. అంతటఁ గాంపిల్వండు ద్వారకానివాసి యగునాబ్రాహ్మణునియోగ్యతను బ్రశంసించి
వస్త్రభూషణాదులచే సమ్మానించి గౌరవపూర్వకంబుగాఁ దత్పురంబున కాతనిం బనిచె.
- ఆ. అవలఁ గొంతకాల మరుగంగఁ గారూప, జనవరేణ్యు డొక్కసమయమందు
దాడివెడలి సేనతోడఁ గాంపిల్వని, నగరి ముట్టడించె బగతుఁ డగుట. 1480
- క. అంతటఁ గాంపిల్వధరా, కాంతండు కారూపభూమికాంతనితోడఁ
వంతగను జేసి యుడము, సంతంబును నొండ్లె నాజి నాగఁగ లేఖుఁ. 1481

- క. అరివలన మానభంగము, జరుగునెశిశ్శేతి మానసములఁ గలంపన్
గరళమును ద్రావి వెంటనె, మరణించిరి సగరిలోనిమానిను తెల్లన్. 1482
- సీ. మరణించి వార లామాడ్కిని బరపురు, షాభిలాషప్రభాతాఘమునను
లంకలో దానవలలలుగ జనించి, మారుతిచే మున్న మరణ మొంది
పై శాచరూపంబుఁ బడసి పిమ్మట నుండఁ, దావు చిక్క-మివి సంతాపపడుచుఁ
జని యొకిమరుదేశమునకు డను తల్పిష్టల, కాంగంగలేక యల్లాడుచుండఁ
- గీ. జేకుతె విముక్తి ద్వారకాక్షేత్రపుణ్య, సలిలసంస్పర్శమాత్రంబువలన వారి
కనుడు శిబి విస్మయము నొంది మునివరేణ్య, చెవుము తన్ను క్రిగాధ యశేషముగను.
- సీ. అనుడు నారదుఁ డిట్లు లనియె మహారాజ, వినుము తెల్పెద నీకు విశదముగను
విమలుండు నా నొక్క-విప్రోత్తముండు మున్ను, తుహినశిలోచ్చయద్రోశియందు
వసియించు చుండంగ వానికి వార్ధకం, బున జనియించెను బుత్రుఁ డొకఁడు
విష్ణుభక్తుండు గాన విమలుఁ డాత్మజునకు, హరిదత్తుఁ డనెడియావ్యయముఁ బెట్టి
- గీ. వేదవేదాంగములు నేర్ప విద్య తెల్లఁ, జదివి యాతండు తదతసార మెఱిగి
బ్రహ్మచర్యంబునందె వై రాగ్యమునను, గొని తురీయారణ్యము నేగెఁ గొంప విడిచి.
- గీ. అంతఁ దన్మాత పుత్రమోహమున నేడ్చు, చుండ విమలుండు తద్దుఃఖ ముడువలేక
కలికి మఱియొకపుత్రుండు గలుగునట్లు, లాచరింతుఁ దపం బని యచనయించి. 1485
- గీ. అరిగి కాశీప్రయాగగయాద్యనేక, పుణ్యతీర్థంబులకు స్నానముల నొనర్చి
యందు నందుహరిప్రస్థ మనెడితీర్థ, మునకు నంతంబునను జేరి మునిగి యందు. 1486
- క. యమునాతటి నారేయి ని, యమమున శయనించి యుండ ననిమిషయుతుండై
కమలజండు వచ్చి యాతని, సమక్షమున నిలిచి యిట్లు సంభాషించెన్. 1487
- సీ. బ్రాహ్మణోత్తమ భవద్భావంబునం దుండ, వాంఛ దీర్చగ మాకు వశము గాదు
వినుము కారణము నే వినిచెద ము నొక్క, తరుణంబునను దేవతలును నేను
మేరుశృంగంబున నారాయణునిఁగూర్చి, తపము గావించ మాధవుండు మెచ్చి
వరము లిచ్చెద మీకు వాంఛింపుఁ డన సురల్, స్వస్వేష్టములు గొని చనిరి దివికి
- ఆ. నపుడు కోరితిని బ్రయాగ మింద్రప్రస్థ, మును మదీయతీర్థములుగ నుండ
నంబుజాక్షుఁ డెట్లె యగుఁగాక యని నాకు, నిచ్చి వరము మఱియు నట్లు లనియె.
- క. కమలోద్భవ యింద్రప్ర, స్థమున మహాతీర్థముగను ద్వారక నాచే
సమకూర్పఁబడియె నచ్చట, సమస్తవాంఛలును దీరు స్నానముచేయన్. 1489
- క. చలిపి తడుల్లంఘనమును, జలిపినయెడ స్నాన మెట్టిసమధికతీర్థం
బులలోన నై న స్నాతకుఁ, గలుగదు తత్సానఫలము కణికిం బై నన్. 1490
- క. అని చెప్పి తిరోధానము, గనియెను గావునను ద్వారకాతీర్థమునన్
బాసరించినయెడ స్నానము, తనయుండు జనియించు నీకు దధ్యము గాంగన్. 1491
- వ. అని ప్రబోధించి యంతర్ధానముం జెందె. 1492

- నీ. అంతట విమలుఁ డాహ్లాదించునను జని, ద్వారకాపు ష్యతీర్థంబును
 స్నానంబు గావించి స్మరియించు చుడిగి, నంబుకాశుని హృదయ లలో
 విప్ర యింటికే బొమ్ము వేగ మే లగు సేవి, నని ఎనంబడ నె కిమరవాణి
 కలశంబునను ద్వారకాతీర్థతోయాబు, గై కొని విమలుడను కడలి యపుడ.
- గీ. యరుగుడెంచుచు నుండుగ నాత్మనదన, మునకు సృతిమధ్యమయదీములు చిశామ
 లడ్డుపడి పైకి రాలేక యాగి యెరుట, న్నామి తెల్పుము నీగాధ యేమె మాకు.
- వ. అని సచినయంబుగా నడుగుటయు మలుండు తద్గీకరాకాటంబుల నొచి పీశామ
 లుగా నిశ్చయించుకొని వారి కిట్లనియె. 1494
- గీ. భూసురుండను చేరు మద్వాసభూమి, హిమగిరిద్రోణి పరగుదు నిమలుఁ డచంగ
 జలిపి బహుపుణ్యతీర్థయ త్రలలు దిరిగి, పోవు చున్నాడ నాస్పృహంబునకు నేచు.
- క. అనవుడు సతనికి వదన, మొరలించి కిసాను లెల్ల సుర్వీసుర నీ
 వనఘుండవు తీర్థంబుత్రల, నొనరెంచుట మాకు ముక్తి నొసంగుము కయతోడ. 1496
- క. అని దైన్యంబున నడుగుట, యును విమలుడు నిజకమండలూదకమును జ
 ల్లెను వారిలూదఁ గనికర, మెనయంగను నంతి వార లెల్ల త్నామలతోడ. 1497
- గీ. అప్పకొహుపముల దాల్చి యద్భుతముగ, నధివసించి మరుద్భాష్యయ నులును
 డెలచుచును ద్వారకాపుణ్యతీర్థమహిమ, చనిరి దివి కాద్విజస్మండు కనచు నుండు.
- గీ. అపుడు విమలుడు విస్మయం బావహిల్ల, ద్వారకాతీర్థజలమహాత్మ్యమున కెదను
 సత్వరంబుగ నేగి స్వస్థానమునకుఁ, దననసూమణి కిచ్చి తత్క-లశజలము. 1499
- గీ. పొలతి యిది ద్వారకాతీర్థపుణ్యజలము, గ్రోలు మిద్దాని నీకుఁ బుత్రుండు జనించు
 ననుమఁ డతాంత వెంటనే యాజలంబు, ద్రావి గర్భంబుఁ దాల్చి యర్భకునిఁ గనియె.
- వ. ఏతద్ద్వారకాతీర్థమాహాత్మ్యంబు పఠించినను విచినను నేదవిదు లగునూర్గురు బ్రాహ్మ
 ణులకు భోజనము పెట్టినఫలంబును సూక్ష్మదుగ్రహణకాలంబున విశేషిలనువర్ణ
 దానంబు గావించినఫలంబును జేకూరు. 1501
- క. అని తెలుపుటయును శిబి యి, ట్లనియెను నారద వినంగ నభిలాషము గ
 లెను నాకుఁ గోసలామహి, మను జెప్పుము నాఁగ నిట్లు మాని వచించెడ. 1502

— ఇంద్రప్రస్థకోసలాతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- నీ. కలదు కోసల యనంగను నొక్క-నగరంబు, చంద్రభాగాతటస్థమునందు
 నది పుణ్యతీర్థమై యలరారె నచటఁ జం, డకుఁ డనియెడునొక్క-నాపితండు
 బ్రదుకుచుఁ జౌర్యవర్తనముచే నొకనాఁడు, జను లెల్ల నిద్రించునమయమందుఁ
 ఋరపిథిలోనల దిరుగుచుచు ముకుందుఁ, డనెడివై ప్రస్తునిసంస్థాయమునకుఁ
- గీ. గన్నమును ద్రవ్వి చొచ్చి యగారమందు, నొక్క-గదిలోన శయ్యపై నువిదతోడ
 బండుకొని యుండఁగను ముకుందుండు వారి, కడకుఁ జని నిద్రవోయెడికళ నెఱింగి.

- క. ధ్వని కాకుండంగ ముకుం, దునిసతిహస్తముల నున్నతొడవులః గొనుచు
డినతటిని ముకుందుడు మే, ల్కవికముగను వానిః గని క్రేగంటక. 1504
- సీ. కదలక యుండి తత్కరభూషణములను, గొని వాడు మెల్లఁగాఁ జనుచు నుండ
శయ్యాతలమునుండి యొయ్యన లేచి తి, ట్పొష్టదేశంబున నేఁగి వానిః
గరయుగ్మమునఁ బట్ట గట్టిగా నాతఁడు, తనమొల నున్నశస్త్రమును లాగి
ఖండించి దానఁ దత్కరంబు బిరబిరఁ, జనియె వచ్చినత్రోవ స్వస్థహమునకు
- గీ. సంతట ముకుందునిపడంతి యడలి లేచి, షీతిని బజియున్నపరిని వీక్షించి యెడ్చి
సాధ్యి యగుటను భర్తతో సహాగమనము, చేయ దృఢముగ నిచ్చయించికొని యుండ.
- సీ. అపుడు వేదాయనం డనునొకసన్యాసి, తనకెప్పుడ డగుముకుందునిఁ గనఁగ
నాకస్మికంబుగ నచటికి విచ్చేసి, కాంచి తచ్చవమును గన్నలారఁ
బరితాప ముదయింప భావంబునను గొంత, శమియింపజేసి జానమున దాని
సహాగమనము నేయ సంసిద్ధురా లైన, తద్వహూటినిఁ గాంచి తత్క్షణంబ
- గీ. యతివ దేహము కర్మజన్యంబు జడము, జానయాపుడం జీవుఁ డజానమునను
దేహమం దాత్మబుద్ధి సంధిలుటఁజేసి, జీవునకు శోకిమోహంబు లావహిల్లె. 1506
- క. శమియించునెడల నజ్ఞా, నము జీవుఁడు బ్రహ్మ మగుట నశియింపఁడు దే
హము జడ మగుట నశించును, సమయజ్ఞులు దీని కేల సంతాపింపక. 1507
- క. జీవునకు లేదు చావును, నావిర్భావమును దత్త్వ మరసినయెడలక
జీవుఁడ దేవుం డగుటను, దేవున కుదయమును సంసిద్ధియు లేకుంటక. 1508
- వ. అని బహుప్రకారంబులం బ్రబోధించి యంతర్వర్తి యగునాయమను సహాగమనంబు
నుండి తొలంగించి ముకుందునకుః దదనుజనిచే దహనాదినస్కారంబులు గావింపం
జేసి తచ్చల్యంబు లొకశరావంబునం దుంచి యది వస్త్రంబునం గట్టి ముకుందాను
జనిచేతి కిచ్చి యతనితోడం గూడి తాను బయనం బై యింద్రప్రస్థంబున కేతెంచి
యిం దుండుకోసలాతీరంబుం జేరి యారాత్రి యమునాతటంబున శయనించి యుభ
యులనడుమ నాయస్థిశరావగ్రంథి నుంచికొని నిద్రించు చుండ. 1509
- పీ. పారమేయం బొండు చనుడెంచి యచటికి, గట్టిగా నోట నాగ్రంథిఁ బటి
కొనిపోయి యొకచోట నునిచి చీలిచి దాని, పైని గట్టినగుడ్డ పండ్లతోడఁ
దచ్చరావాంతస్థిసము లైనయస్థిసం, తతులను నోటను నమలి నమలి
విడిచిపట్టుటయును బడియె నయ్యవి కోస, లాతీరపుణ్యజలంబునందు
- గీ. దానను ముకుందుఁ డమరవిమాన మెక్కి, దివ్యదేహంబుతోడను దేజరిలుచు
దేజికుఁడు సోదరుడును నిద్రించుచున్న, చోటి కేతెంచి వారలఁ జూచి లేపి. 1510
- పీ. ప్రాచిన్లు గుర్భపావపద్మంబులకు నమ, జన్మున కాశీర్వచన మొనర్చి
మహానీతిఁబూరి యున్నదనుగ్రహమున నా, శల్యంబు ల్నిశాసమయ్యఁడు

- బడియెను గోసలూపరిమపాపసీర్ధ, వారిలోపలను దోర్క-రిణమును
 సపమృత్యుగతుండ నై యతిఘోరనరకంబు, లనుభవించుచు నుండినట్టి నాకు
 గీ. దివ్యదేహంబు ప్రాప్తించి త్రిదివమునకు, నరుగుభాగ్యంబు లభియించె నానతిండు
 చనియెద దివంబునకు మీరు సలిపినట్టి, యువకృతిని విస్మరింప నే నుండవలకు. 1511
- క. అనవుడు వేదాయనుఁ డి, ట్లనియెను నీ కట్టినరకయాతన లొదవం
 గను హేతు వేమొ నాకున్, వినిపింపుము దెలిసియున్న విశదము గాఁగన్. 1512
- వ. అని యడుగుటయు ముకుందం డాతని కి ట్లనియె. 1513
- సీ. దేశ్కోత్తమ యద స్తీర్థప్రభావంబు, వలనఁ బూర్వస్మృతి గలిగె నాకు
 దాన సర్వముఁ దెల్పదను నీకుఁ జండక, హతుండ నై చచ్చినయవల నేను
 మాతనాదేహంబునందుఁ బ్రవేశించి, యమపురంబున కేఁగుసమయమందు
 శమనభృత్యులు శిక్ష సలుపుచుండఁగను ద, ద్వాధకు సుతయుఁ దాళలేక
 గీ. కాలభలులార యేపాతకమును నేను, జేయఁ గల్గెనొ యీబాధ చెప్పుఁ డనుచు
 వేడ వారు గురుద్రోహి వేతె నీకు, జ్ఞాత మొనరింపవలెనె త్వత్పాతకంబు. 1514
- సీ. నీకుఁ బుత్రుండు జన్మించినప్పుడు త్వత్కు, లాచారమార్గంబు ననుసరించి
 యీయవై తివి పురోహితునకు గోవును, సప్రదానాచారసరిణి యుడుగఁ
 దద్గురుద్రోహపాతకము ని న్నంటుట, నీమహాబాధ నీ కేరుపడియె
 నని సన్నఁ దోడ్కొని చని కృతాంతునిమ్రోల, నిలువంగి వాఁకుచు నిలువ నేను
 గీ. గాలుండు మహాభయంకరాకారమునను, గానఁబడి నాకు గురులోపకరుండు తల్లి
 దండ్రులను నోమకుండునాతండును భూరి, పాపు లని పల్కి- ననుఁ జూచి పండ్లు కొఱికి.
 సీ. ఈహతాత్ముండు గురుద్రోహపాతకమున, సపమృత్యువును బొందినట్టివాఁడు
 వరాయుతము చొరవంబునఁ బడవై చి, యవలఁ గుంభీపాకమందుఁ ద్రోసి
 క్రిమముగా సకలదుర్గుతులలోఁ గూలిచి, ఖండింపుఁ డవల ముక్కలుగ వీని
 నని యీనతీయంగి యమకింకరులు నన్ను, గొనిపోయి ఘోరయాతనలు వెట్టె
 గీ. గడచెఁ ద్రింశద్దినమ్ములు క్షణము యుగము, గాఁగ నే మనువాడ నాకష్టదశను
 బడియె నామఱునాఁడె మద్యాగ్యమున మ, దీయశల్యంబు లీపుణ్యతీర్థమందు. 1516
- గీ. అపుడు యమభృత్యు లెల్ల దివ్యాకృతులను, గ్రాలుచుఁ బ్రసన్నముగ నాకుఁ గానఁబడిరి
 యంతటను దుర్గతివిముక్తి యగుటె కాక, యమరయానంబునాళిఁ కరుగుడెంచె.
- క. అనవుడు వేదాయనుఁ డి, ట్లనియె నద స్తీర్థమునఁ దృప్తియులు పడ నీ
 వొనరిచినపుణ్య మేమియొ, వినిపింపుము వినఁగ నాకు వేడ్క- జనించెన్. 1518
- సీ. అనుడు ముకుందుఁ డి ట్లనియె గురూత్తమ, నాగృహంబున కొక్క-నాడు మున్ను
 షీతిసురుం డొకఁడు విచ్చేయ సాయంవేళ, సతని కారాత్రి నే నన్న మొసఁగి
 శయనింప నిచ్చితి శయ్య జాని కతండు, ప్రముదితాత్ముం డయి పవ్వళించె
 నంతట నది యేమొ యాకస్మికంబుగా, వానికీ దారుణజ్వరము తగిలె

- గీ. బాధపడుచుండ దాన నాబ్రాహ్మణుండు, సలిపితిని నేను ఒహుళోపచారములను
గాని యానన్న మగుటను గాల మతఁడు, విడిచె ననువులను బ్రభాతవేళలోన. 1519
- గీ. అంతటను నేను వానికి నాచరించి, దహనకర్కంబు మంత్రయుక్తముగ నతని
యను లుంచితి గంగలో నందువలనఁ, బడియె నాయను లీర్కపాదముందు. 1520
- క. అని చెప్పి తదనుమతిఁ గొని, చనియె దివంబునకు చమకసంఘం జెల్లెన్
గొనియాడుచు నింకఁగఁ దా, మును నేసినయట్టిపుణ్యమును వేనోళ్లన్. 1521
- నీ. ఇఁకఁ జండకునిగాధ యెఱిగించెదను విను, మస్తమింప ముకుందుఁ డప్పు డట్లు
జను లెల్లఁ జండకుం డొనరించె నీవని, యని తత్పురాధీశ్వరునకుఁ జెలువ
నతఁడు విచారించి యఖిలంబు భబులను, రావించి నిజనభారంగమునకు
భబులార విశననపాత్రుఁ డిచండకుం, డయ్యెను స్వకృతకృత్యంబువలనఁ
గీ. జంద్రభాగకు నై దుక్రోశములలోన, మరణమును బొందువాఁ డొందు సురపురముఁ
గాన నీసీమలోపలఁ గాక వీని, చన్యదేశంబున వధింపు డని వచించె. 1522
- నీ. అంతట భటులు నృపాజ్ఞ నొందల దాల్చి, చితని గొనిపోయి యొకఁడొకఁడు
చంద్రభాగకు ద్వియోజనదూరమున నున్న, యొకయరణ్యంబులో నొక్కచోట
ఖండించి ముక్కముక్కలుగను జని రంతి, శమనబాధల జెంది చండకుండు
భుజగ మై యావనంబునఁ జరించుచు నిండఁ, దైర్ఘ్యంబు లట కొక్కతఱిని వచ్చి
గీ. పండుకొనియుండ నొకపాదపంబుకడను, నాఢ్యణి నిశీధకాలమునందు వారి
దరి కరుగుడెంచి యొక్కభూసురునిచెంత, నుండునొక పెట్టెలోఁ దూటి పండుకొనియె.
వ. అంతఁ గొంతసేపునకుఁ బ్రభాతం బగుటయుఁ దైర్ఘ్యంబు లెల్లరును సుత్తితులై బదరీ
నారాయణత్రైతంబునకు నడచు చుండ నాబ్రాహ్మణుండు నిజశ్రీస్థివేటికకుఁ గంబ
లంబుం జాటి స్కంధంబుమీఁదం బెట్టికొని జావ్నావీకి బయనం బై వారివెంట నరు
గుచు నారాత్రి శోనలాతీర్థంబునకుం జేరి శీతబాధ శోర్వంజాలక కిప్పికొనుటకై
మంజూపకుం జాటినకంబలంబు నూడఁదీయ దానిలోనుండి భుజగంబు చివ్వుక్కున
నచటం బడియె. 1524
- నీ. అంతట వా రెల్ల నాసర్పమును గొట్టి, చంపంగ నది మహాశ్వర్పముగను
దివ్యవిమాన మధిష్ఠించి దేవతా, దేహంబుతోడఁ దైర్ఘ్యంబు జూచి
సాధువులార నే జండకుం డనెడిత, స్కరుండ బ్రాహ్మణవధకారణమున
నపమృత్యువును బొంది యతిఘోరనరకంబు, లనుభవించి భుజంగ మై జనించి
గీ. విషమున నిన్న మీరు దై వికము గాఁగఁ, బండుకొనియున్నతఱిని మద్యాగ్రమునను
నీద్విజనిపెట్టెలోఁ దూటి యెగుడెంచి, మీరు వధియింప నేడు నామేను విడిచి. 1525
- గీ. దివ్యదేహంబు దాల్చి యీతీర్థమహిమ, మునను ద్రిదశాలయమునకుఁ బోవుచుంటి
నని వచించి దివంబున కరిగె నపుడె, చోద్యముగ నెల్లవారును జూచు చుండ. 1526
- వ. అంతటఁ గోనలాతీర్థమహిమంబునకు నంతృప్తుండై యాబ్రాహ్మణుండు గంగా

- ప్రయాణంబు నుజ్జగించి తత్తీర్థతోయంబునంద స్వపితృశల్కంబుల నిశ్శేషించె. 1527
- గీ. ఆప్పు డాతనితలిదండ్రు లమరదేహ, ములను దాల్చి కమారుడు నలిపినట్టి
పనికి సంతోష మొంది దీవన లొసంగి, స్వర్గమున కేగి రది కాంచి వార లెల్ల. 1528
- వ. ఒదరినారాయణజేత్రప్రయాణంబు మాని కోసలాతీర్థంబునంద కృతావాసు లై
గోవిందనామధ్యానంబు గావించు చుండ నందొక్కబ్రాహ్మణుడు మార్ఖ్యంబున
దత్తీర్థంబు చనాదరించి నారాయణజేత్రంబున పరుగుచుండ మార్గమధ్యంబున నారా
యణుడు వృద్ధబ్రాహ్మణహంపము దాల్చి య తని కెదురుగా వచ్చి యిట్లనియె.
- సీ. భూసుర విడనాడి కోసలాతీర్థంబు, నెటు కేగుచుంటివో యెఱుంగఁ జెప్పుమ
యనవుడు నాతఁ డిట్లనియెను ఒదరికా, శ్రమతీర్థమున నుండఁ జనుచు నుంటి
ననుటయు వృద్ధుఁ డిట్లనియెను ముక్తి నీ, కొదవ దీతీర్థంబు వదలి చనిన
సమృతవారిని విడనాడి తృపార్తుండు, చనునె శరమమయనలలమునకు.
- గీ. బాణి నున్న చింతామణిఁ బరిహరించి, తిరిపమున కేగుచుంటివి హరిని విడిచి
క్షుద్ర మగునింద్రయునుఖంబుఁ గోరుచుంటి, నీమత్తిప్రాభవము నిక నేమిచెప్ప. 1530
- క. అనవుడు నా బ్రాహ్మణుఁ డి, ట్లనియెను బొగడకుము స్వల్ప మగుతీర్థంబుక
విని యెఱుంగ దీనినామం, బును నే నెన్నడును బుదిపోయెనె నీకక. 1531
- క. అనుటయు నావృద్ధుం డి, ట్లనియెను జూచియును గన్నులార సురత్వం
బును జెందినచక్రిని ద్వీజ, జననీజనకులను నిట్లు చనునె వచింపక. 1532
- సీ. అని స్వరూపమునఁ బ్రత్యక్షమై మోక్షసా, మ్రాజ్యాశ నున్నయాబ్రాహ్మణునకు
క్షీతిసుర తీరసంతతిలోన నుత్తమ, తీర మింద్రప్రస్థతీర్థ మొకఁడె
బ్రహ్మజ్ఞులందు ధూరిటివోలె మదవత్తా, రముల రామావతారంబువోలె
భూదేవవర్ణంబువోలె వర్ణ ములందు, నద్రులలోఁ దుషారాద్రివోలె
- గీ. ననిమిషులలోన బాకశాసనుఁడువోలె, నండజములందు వైనతేయుండువోలె
నదులలో గంగవోలె నారదుఁడువోలె, వైష్ణవులలోన క్షములలో వసుధవోలె. 1533
- సీ. అట్టియింద్రప్రస్థమందు మాణిక్యంబు, బలెఁ గోసలాతీర్థ మలరు చుండు
దాని విసర్జించి తదితరతీర్థకో, టులను సేవించిన ఫలము లేదు
ఫలకాంక్ష గల్గియు ఫలకాంక్ష లేకయు, దీర సేవ యొనర్చుతై రికులకు
సకలతీర్థములలో సముచితంబుగ ఫలం, బొసఁగుచుండెడివాడ నొకఁడ నేనె
- గీ. యనుటయును విష్ణువాక్యంబు లాలకించి, మాధ్యము తొలంగ హరికి నమస్కరించి
తిరిగి యరుదెంచి కోసలాతీర్థమునకు, సాధుబృందంబుతోడ నచ్చటనె యుండి. 1534
- వ. దేహవసానంబునఱకును దత్తీర్థస్నానంబును విష్ణుధ్యానంబును గావించుచు మంతంబున
ననశనద్రతంబుచే నాతై రికులువోలె దానును బ్రాకృతదేహంబు విడిచె. 1535
- సీ. అప్పుడు గోవిందుఁ డరుదెంచి స్వయముగా, వై కుంఠముననుండి వారికడకు
స్వచరణదానభావమును స్వస్థాచార్య, మును వారి కందఱుకును నొసంగి

గిరుడాధిపానులఁ గావించి నిజధామ, మునకుఁ దోడ్కొని పోయి యునిచె నచట
నది యాదిగను జెందె నవోట్టు దక్షిణ, కోసలాత్మీరాఖ్యఁ గులలమందు

గీ. నవల సుత్తరకోసలాఖ్యను వహించె, చాళేశరథ యయి రాముఁ డుద్భవము నొంది
చట్టిచో టీసలద్వయమందు నెచట, బాసినను మేను వైకుంఠవాస మొదవు. 1536

వ. దక్షిణకోసలలోనఁ దనవు నొఱుగినవారలను బుండరీకాత్మమను నుత్తరకోసలలోనఁ
గాలభర్మంబు నొందినవారలను విష్ణుభటులును వైకుంఠంబునకుం గొనిపోవుదురు.

గీ. కాన సుత్తరకోసలకించె దశగు, కాధికంబుగ వదియింతు వార్ధ్య లెల్ల
నిలను దక్షిణకోసల నిదె విశేష, ముభయకోసలలకు ఘల మొకటె యగుట. 1538

క. అని పలుకుటయును కిది తన, మనమున సంతోష మొంది మానీంద్ర వినం
గను మధువనమహిమంబును, జనియించెను గోర్కి చెవుము సవిశేషముగక. 1539

వ. అని యడుగుటయు నారదుం డాతని కి ట్లనియె. 1540

—: ఇంద్రవ్రతమథవవమాహాత్మ్యము :—

సీ. మానవాధిప యిట మధువనం బనుపేరఁ, బరమపావన మైనపుర మొకండు
నాపింపఁబడియె మాధవునిచే మును మహేం, ద్రక్షితీకొఱకుఁ దత్ప్రసిద్ధిమందు
ప్రశాంతి యనుపేర వెలసె దీరం బొండు, దానిమహత్త్వ మత్యద్భుతంబు
దొరక దచ్చోటను మరణంబు బహుజన్మ, ములు విష్ణుసంసేవ నలువకున్నఁ

గీ. గలదు విశ్రాంతి యనుపేరు గలమఱొక్క, తీర్థరాజులు కానందితీరమంద
శౌరి యచ్చోటఁ గంసుని సంహరించె, నాయభయతీర్థములు మోక్షదాయకములు.

సీ. కలదు కిరాతనగర మనుపురము హి, మాచలోపత్యకయం దొకండు
కుద్దాలుఁ డనునొక్కఁడోణీసురుం డందు, గలఁడు దరిద్రుఁడు కవ్వజీవి
యతనికిఁ గల దొక్కయతివ సుందరి యామె, పతిని గణింపక భావమందు
జారులతోఁ గూడి సంచరించుచుఁ ద్రపా, శూన్యంబుగను నొక్కనుతునిఁ గాంచె

గీ. సంతఁ గుద్దాలుఁ డఖిలజనాపహాన, పాత్రుఁ డైరోత గలుగుట బ్రదుకుపైని
ప్రండఁ డ్రాచి విషం బొకరాత్రివేళ, లోన సంతస మొందుచు దాని కాపె. 1542

వ. మఱునాడు భర్తకు దహనాదిసంస్కారంబులు గావింపఁజేసి కొలఁదికాలంబులోన
జారార్చితధనంబుచే నుతున కుపయనంబు నొనరించి యధేచ్ఛంబుగాఁ బల్లవులతోడ
విహరింపం దొడంగె. 1543

సీ. అపుడు తదాత్మజుం డామెదుశ్చర్యకఁ, వల యెత్తుకొని యూర నిలువలేక
యొకనాడు వైరాగ్య మొదవఁ దీక్షణుగా, నామెతోఁ జెప్పుక యడవి కరిగి
సాధుసాంగత్యంబు సమకూర నచ్చోట, దానిచే నుడయియ జ్ఞాన మొదను
హరిని స్మరించుచు నాత్మలో శుద్ధజ, స్థంబు ప్రాప్తింపఁ గాయంబు విడిచె

- గీ. దత్తులవియోగదుఃఖ మింతయును లేక, సంచరించుచు నల్లె చుగాచంచలూక్షి
కొంతకాలంబునకు జరాక్రాంత యగుట, వార్ధికముఁ గట్టినీత్వంబువలనఁ గడపి.
- గీ. కుష్మరోగంబు ప్రబల మై కొఱికివై వ, భూణమును బాదయుగమును గరియుగమును
దీన యై దిక్కు లేమిని దిండికొఱుకు, నేడ్చుచుండంగఁ గని త్రోవ నేఁగుజనుల. 1545
- సీ. చూచి యాయమ నొక్కక్షోణీసురుం యోసి, పాపిని చేసినపాతకంబు
దుఃఖంబు సీయక తిలఁగిపో దిహపరం, బులలోన నెట్టివారలకు నేని
నీకర్మమునఁజేసి నీకు సాయము సేయ, నుద్భవించు బుద్ధి యొక్కఁగిని
నిదియె కాకుండ నీ కింతకంటును ఘోర, నరకబాధలు గల్గుల బరమునందు
- గీ. సులభముగఁ జేయుదురు పాపములను మూఢు, లనుభవించెడితెఱిని దదస్సులంబు
నేడ్తు రద్దాన ఫల మేమి యెగిరివడినఁ, గలుగుగాయంబు మానునె పలవరింప. 1546
- క. అని పలికి తదవలోకన, మును వేసినకతన నర్యమునిఁ జూచి మనం
బునఁ గృష్ణ కృష్ణ యనుకొని, చనియెను దనశ్రోవఁ దాను జయ్యస నంతి. 1547
- ఆ. అట్లు లేడ్చియేడ్చి యాదుష్టురాలు ప్రా, ణములు శోషిలంగ నాట్యోయిఁ
దనువుఁ దొఱఁగె నంతఁ జనుడెంచి శ్వపములు, దానిపాదములకుఁ ద్రాళ్లి గట్టి. 1548
- క. శునకంబు నీడ్చికొనిపో, యినగతి నీడ్చికొనిపోయి యెల్లరుఁ జూడం
గను నగరబహిర్దేశం, బునఁ బాఱఁగవై చి తిట్టి పోయిరి కడక. 1549
- గీ. అగ్నిసంస్కార మొనరింపఁడయ్యె నొక్కఁ, డైన నాపాపురాలికి నంత శమన
భటులు చనుడెంచి బంధించి పాశములను, నాయమను గొనిపోయిరి యమునికడకు.
- క. అంతటఁ గృతాంతఁ యొకమ, న్నంతర మాయమను ఘోర మగునరకములో
నెంతయును వేచి విడువఁగ, నంతమునకు భువని బుట్టె నాయమ యడు మై. 1551
- ఆ. అట్లు పుట్టి గోధ యై యామె యొక్కశ్మ, శానమందుఁ జేరి శవపలంబు
నారగింపఁ దొడఁగె ననదినంబును నల్లె, తినుచు నుండ నొక్కదినమునందు. 1552
- సీ. ఒకమహామునియింట నుదయంబు నొందిన, తత్పుత్రుఁ డచటికి దైవికముగఁ
జనుడెంచి యాగోధికను జూచి తద్దాధ, యెఱిఁగి సర్వము ధ్యానదృష్టిచేతఁ
దనతల్లి యగునాయమను నెట్లు లేనియు, నుద్ధరించెడిబుద్ధి యుద్భవిల్లఁ
దనతండ్రి యగుతపోధనునియెద్దకుఁ జని, తనతల్లివిషయ మంతయును దెలిపి
- గీ. యామెయుద్ధారమునకు నుపాయ మేది, యెన నెఱిఁగింపు మని వేడ నమ్మహరి
సంతసము నొంది తద్బుద్ధి కెంత యేని, వత్స తెలిపెద విను మున్నవాస్తవంబు. 1553
- వ. పుణ్యతీర్థంబునందుఁ బుత్రునివలనఁ బిండోదకంబులం గొనినవితృవర్గంబు నరకహీనజన్మో
ద్ధృతం బై స్వర్గంబును స్వర్గంబునుండి వైకుంఠంబునుం జెందంగలుగు. దానంజేసి
స్వవితృవర్గంబును బుత్రుం డుద్ధరింపకున్న నరకముం జెందు. కావున నీవు శ్రీఘంబుగా
లెమ్ము. సూర్యుం డిప్పుడు కన్యారాశిగతుం డై యున్నవాఁడు. వితృవర్గంబు నుద్ధరింప
నియ్యది ముఖ్యకాలుంబు.

- గీ. కలదు భువిలోన ఖాండవకాననంబు, కలదు కాండి దానిలోఁ గలదు దాని
తీరమందు నిద్రప్రస్థీర్థ మందు, గలదు మధువనలోఁబు కలుషహారము. 1555
- సీ. దానిలో నొనరించి స్నానసంస్కారము శ్రా, ధ్యంబు గావింపుము తత్తలమున
దాన నీతల్లి గోధారూపమును వీడి, చను విష్ణుమండరంబునకు వేగ
మధుకాననశ్రాద్ధ మధికంబు సుమి గడు, శ్రాద్ధంబుకంటెను శతగుణముల
జలుప కుండిన నట శ్రాద్ధ మామెకు లేదు, ముక్తి యర్హుడకల్పములకుఁ గూడ
- గీ. నని వచించుటయును మునితనయుఁ డతని, కెఱుగి తన్నుమనమున కేగి పూర్వ
జన్మపితృవర్ణముకీ కై శ్రాద్ధ మచట, జలిపి పట్టిండ్డిని బ్రశాంతుఁ డగుచు. 1556
- గీ. అరుగుడెంచుచునుండంగ స్వాశ్రమమున, కద్ధమస్యంబునను దేవతాకృతులను
నమరుచును నెక్కి పడ్డిమానముల నేగు, డెంచి దర్శన మిచ్చి తత్పితృగణంబు.
- గీ. వత్స కోరుము వరమును దృష్టిసాద, మునను నరకము క్తిని బొంది మేము
పోవుచున్నాము వైకుంఠమునకు దివ్య, దేహములతోడ ముద మామతిల్ల నెదల.
- సీ. అని పలుకుటయును నమ్మునిపుత్రుఁ డాశ్వర్య, మెలయంగ నాదేవతలను జూచి
మహాసీయులార యుష్మచ్ఛరీత్రములను, డెలుపుడు నాపైని వెలయు గరుణ
యనుడు నం దొక్కఁ డిట్లనియె నాయన నేను, జనకుండఁ బ్రాగ్జన్మమునను నీకుఁ
దృష్టాంత వ్యభిచారవ ర్తనంబున నిన్ని, గనుటను నా కది గామి హితము
- గీ. త్రావి విషమును జచ్చి తత్పాతకమున, రాక్షసుండ నయి మన్వంతరమును బంప
దశశతాబ్దంబులును హీనదశను నెల్ల, కడపి యీహాదశశతాబ్దకాలమందు. 1559
- ఆ. నీవు మధువనమునఁ గావించినట్టిశ్రా, ధమునఁ వొలఁగి దైత్యతనువు దివ్య
దేహ మేరుపడియెఁ డెలిపితి నాగాధ, యనుడు మునికుమారుఁ డతని కెఱుగి. 1560
- గీ. దేవ హరిభక్తి మామకభావమందు, సిరముగను బాదుకొనియుండ వర మొసంగు
మని యడుగ నాతఁ డట్టులె యగునుగాక, యని వరం బిచ్చి వైకుంఠమునకుఁ జనియె.
- గీ. లంతఁ దత్ప్రాగ్జన్మమాత్ర యతనిఁ జూచి, తండ్రి నాయెవరించినతప్పవలనఁ
గడపి యొకకల్పమును నరకములలోన, గొనకు నిలలోన గోధ నై జనన మొంది. 1562
- గీ. తినుచు శవమాంసమును ననుదినము నొక్క, కాటిలో శతవరము ల్గడపి నేడు
దివ్యతను వొందితి నికృష్టదేహ ముడిగి, సలుపుటను నీవు మధువనశ్రాద్ధవిధిని. 1563
- క. అని పలుకుటయును నామెకు, నొనరించి ప్రణామ మూరకుండుటయును నా
మునినుతుండు తదనుమతిఁ గొని, చనియెను నాకాంత విష్ణునదనంబునకుఁ. 1564
- వ. అంతటఁ దత్పూర్వజన్మపితామహుండు పత్నీసమేతంబుగా నాతనిం గని. 1565
- సీ. నాయన మేము సనాతనాచారంబు, వడలి యధర్మవివాదములను
గావించుచును సంతకాలంబువఱకును, జీవించితిమి దానజేసి మాకు
దేహాంతమునఁ దలపించె చొరవద్దుర్ల, తిని బడి దుఖి మొందెడియవ
గడచె సప్రాప్తయుగంబు లిప్పటి కింక, సంతకాలం బిట్లు లేజ్వువలెనొ

- గీ. యని వగచు చుండ మేము నిరంతరింబు, సలిపితిని నేడను మధువనశ్రాద్ధమునను
మాకు నుచ్చైఃపదస్థితి చేకఱంగ, నీవు చేసినయుపకృతి యేమిచెప్ప. 1566
- క. అనవుడు వారల కాలం, డొసరించి ప్రణామ మూరకండుంటయును నీ
వన లిచ్చి వార లతినికె, జని రతిహర్షమున విష్ణునదనంబునకు. 1567
- వ. అంతట నాతనిపూర్వజన్మప్రపితామహుం డి ట్లనియె. 1568
- సీ. తండ్రి భవత్ప్రసితామహుండను నేను, బూర్వజన్మంబున భ్రూణహత్య
కావించి తత్పాతకంబున ఘోరదు, ర్గిణులందుఁ గూలి నుఃఖములు చెంది
కడ కిలలోన సూకరగర్భమునఁ బుట్టి, మలభక్షణంబును జలిసి చలిసి
శునకగర్భంబున జనియించి తరువాతఁ, బడి పడి పడరానిబాధ లెల్ల
- గీ. నవల వృక్షంబుగను బుట్టి యమితదుఃఖి, మనుభవించి వచింప నో రాఁడ కనికఁ
గడపి మన్వంతరశతంబు కడకు నేడను, దురితము కుండ నై తి నీకరుణచేత. 1569
- క. అనవుడు మునితనయుం డి, ట్లనియెను నీ వెల్లు భ్రూణహత్యను గావించి
చినవాడవొ వచియింపుము, కనికరమున నాకు వినఁగఁ గాంఁడి జనించె. 1570
- వ. అని యడుగుటయు నాతనికిఁ దత్ప్రపితామహుం డి ట్లనియె. 1571
- సీ. మున్ను బ్రాహ్మణవంశమున నేను జనియించి, ధనలోభమున మంత్రిత్రత్రవిధుల
నేర్చి యౌషధముల నెలఁతల కిచ్చుచు, నార్జించు చుంటి ద్రవ్యంబు దాన
నధనునిజ్ఞానంబు హరియించు లోభంబు, కల్యాణంబువును రవి కొనినయల్లు
జ్ఞానంబు నశియింపఁ జలుపు సాపము దాన, నరకంబు హీనజన్మమును బొందు
- గీ. నట్లు లుండంగ నొకదిన మందు నొక్క, గర్భవతి యరుడెంచి నొకడకు స్వామి
కంటి నిప్పటి కార్దురు కన్యకలను, జెప్పు మీగర్భమున నెట్టిశిశువు కలవొ. 1572
- క. అని ప్రశ్నించుటయును నేఁ, గనులను మూసికొని బకముకై వడి ధ్యానం
బును జేసినట్లు లభినయ, మొనరించి క్షణంబు పిదప నూఁపుచు యరము. 1573
- గీ. తెఱచి కన్నుల మెల్లఁగాఁ దెఱచ నీకు, నిష్కాదును గన్యకయె పుట్టు దప్ప దంటి
నంతటను నామె పడి మదీయౌఘులందు, నేఱులుగఁ బాఱఁ గన్నునీ గేడ్వ దొడఁగె.
- సీ. అనమయమున నే నాయమ నోదార్చి, యింతి నీ వేడ్వంగ హేతు వేమి
చెపుము నావుడు నామె క్షీతిసురోత్తమ నాకుఁ, బ్రభవించె నేని సప్తమకుమారి
చావు సిద్ధం బని జాతకంబున నుండె, నేఁ జేయవలసిన దేమి యింక
ననవుడు నిదె సమయంబు ద్రవ్యము లాగ, నని యెంచి మది నిట్లు లంటి నేను
- గీ. కలిక భయపడవలదు నీగర్భకన్య, పురుషుఁ డగునట్లు లౌపధంబును నొసంగు
వాడ నని చెప్పుటయును నవ్వనిత విధిని, గన్న పేదతెఱంగునఁ గని ముదంబు. 1575
- క. తవచెఱఁగులోనిఁ గట్టి, కన్యకలం బొసఁగి నాకుఁ గిరుఁకింపుము న
న్ననుటయును శ్రీమహాకాలం, బున. నిచ్చెద నొఫధంబుఁ బుట్ట. 1576

- క. అని చెప్పి యాయమును నే, నవిపి గృహమునకుఁ బెదప నాలోచనముం
బొనరించి మానసముననె, కని హృదయపాయమును సకాతఃకమతి నై. 1577
- ఆ. పనిది నాడె గర్భపాలంబు గావించు, నౌషధంబు సపుడె యమెదాసి
చేతి కీచ్చి దాని నాతన్ని భుజియించె, గొడుగు పుట్టననెడికతుకమునను. 1578
- ఆ. అంత నాటికేయి నయ్యె గర్భప్రావ, మాపడంతి కామె యపి తృతీయ
మాన మగుట శిశువు మగవాఁకొ యాచుడొ, యెఱుంగదాయెఁ జూపి మేరుపకమె. 1579
- సీ. అంతట మఱువాఁడు చింతతో నాయుతి, యేతెంచి నాయుతి? కేడ్చి యచట
నొకటి చేయఁగఁబోవ నొకటి యయ్యె మదీయ, పాపకర్మముఁ విరాభగ్య నగుట
నని పల్కి నాద్రవ్యమును నా కొసఁగుము, చవియెడ నెచుడు నాచాన కిపుడె
మును నేను జేసె యుంచిననిశాభస్మాన్ని, తేస్టికాచూర్ణంబు చిటె చూచి 1580
- గీ. తల్లి యాయకాషధంబును ద్వన్నిమిత్త, మొనరిచితి దీనిలోన నీ వొసఁగి నెట్టి
ధనముకంటెను నిబ్బడిధనము పడియె, నడుగరా దని యిపుడు ని న్నడక నైతి. 1581
- క. అనవుడు నాయమ యేమియు, ననకుండఁగఁ బోయె నింటి కావలముఖ యై
వినిచితిని నేను గావించి, చినపాపము దాఁపకుండఁ జవరకు సీకుక. 1582
- క. మధువనతీర్థశ్రాద్ధం, బధికాధికఫలద మగుట నతిఘోరాఘో
దధినుండి గట్టుఁ జేరిచె, నభోగతులలోనఁ జిట్టి యల్లాడుచుక. 1583
- క. అని చెప్పటయును వందన, మొనరిచి మునిపుత్రుఁ డూరకంటయు నేఁగె
దనప్రపితామహుండు రయం, బున వైకుంఠమునకుఁ బ్రమోదముతోడక. 1584
- వ. అంతటఁ దత్పూర్వజన్మప్రపితామహి యి ట్లనియె. 1585
- గీ. తండ్రి నరకాగ్నిలోఁ గ్రాఁగి తల్లడిల్లు, చున్నన న్నిప్పు డమృతాబ్ధి నోలలాచ్చి
సౌఖ్యపటిచితి మధువనశ్రాద్ధమునను, నీకలంబున ధన్యత నాకుఁ గలిగె. 1586
- క. అని చెప్పి తత్ప్రణామం, బును గొని వైకుంఠమునకుఁ బోయె సుపర్యుల్
తనవెంట నరుగుదేరఁగ, వినుతించుచు విష్ణునగరవీధులలోనక. 1587
- సీ. అంతట మునిపుత్రుఁ డరుడెంచి మరలను, జనకాశ్రమమునకు సత్వరముగ
నెఱిగింప జరిగినవృత్తాంత మఖిలంబు, నమ్మహాముని ప్రమోదమ్ము నొంది
యాశ్రమభారంబు నాత్మజన్మనిపై ని, నునిచి తా మధువనంబునకు నేగి
యచ్చట స్నానంబు నాచరించుచును వి, శ్రాంతి తీర్థంబుపూరంబునందుఁ 1588
- గీ. గొంతకాలంబు గడపి నిచ్చింతముగను, స్నాన మొనరించుచును నొక్కనాఁడు విష్ణు
దర్శనము గోర శార్ఙ్గ తత్త ణమునంద, యతనిముంగల నిల్చి ప్రత్యక్షముగను. 1589
- క. తనగరుడవాహనముపై, నునిచికొని తపోధనుని మహాత్మాహమునక
జనియెను వై కుంఠమునకు, ననిమిషులును మునులు విస్మయంపడు చుండక. 1590

- సీ. అని చెప్పుటయు శిబి విని సర్వమును నొక్క, సంశయం బుదయింప స్వాంతమండు
నారద పితృగణోద్ధారకుం డగుమహా, త్ముం డేతంబునఁ గుండుఁ డయ్యె
విశదంబుగను నాకు వినిసింపుము తేదీయ, వృత్తాంతమును విస వేడె- గల్గె
ననుడు నారదుఁ డిట్లు అనియె నాతనిఁ జూచి, విశ్వంభరాధీశ వినుము వినుతుఁ
- గీ. జేరి ఋను లెల్లరును హరిద్వారమందు, జ్యేష్ఠసితదశమీతిథి నేతమున
నుండ నచ్చటి కపుడు బుధుండు రాగ, నందఱును లేచి కూర్చుండి రతఁడు మ్రొక్క.
- సీ. అం దొక్క-మునిపుత్రుఁ డది యెల్ల వీక్షించి, య శ్చర్య మొదవంక నాత్మలోనఁ
దనజనకునిఁ గనుంగొని యి ట్లనియెఁ దండ్రి, యీచిన్నవాఁ డెవ్వఁ డితఁడు రాగ
మునులెల్ల గౌరవంబున లేచి రసపుడు, వాని కి ట్లనియెచు వానిలండ్రి
తనయ యీతఁడు గురుతనయుండు బుధుఁ డను, వాఁడు చంద్రాన్వయవర్ధనుండు
- గీ. నావుమఁ దదుక్తు లెల్లఁ దన్నుందనుండు, విని మరల నిట్లు అనియెను జనక నీవు
చెప్పినది సంగతము గాదు జీవనుతుండు, హిమకరాస్వయవర్ధనుం డెట్లు లయ్యె. 1590
- సీ. అనపుడు వానికి నమ్ముని బుధజన్మ, వృత్తాంత మంతయు నెఱుంగఁజేయ
మునికుమారుండు పక్క-న నవ్వె యీతఁడు, కుండుఁడా యని యూరకండె నంత
సర్వభూతాంతరజ్ఞాత యైనబుధుండు, గ్రహియించి తద్దానకారణంబు
మునిసభలోన నమ్మునిపుత్రునకు శాప, మిచ్చెఁ గుండుండుగా నిలను బుట్ట
- గీ. నంతఁ దజ్జనకుండు బుధాంఘ్రులందు, నిజతనూజునిఁ బడవైచి నిర్మలాత్మ
తగదు బాలుని శపియింపఁ ద్యాదృశులకు, నగునె పిచ్చుకపై ని బ్రహ్మాత్మ మేయ.
- సీ. రాదు సాధువుల కాగ్రహ మెప్పుడును గూడ, నేతంబున నై న నెన్నఁ జేసి
నచ్చినఁ గ్రోధంబు వహ్నితప్తం బై న, యదకంబు శై త్ర్యంబు నొందినట్లు
క్షమచేత శపియించుఁ గాన క్షమాసారు, అని చెప్పుదురు సాధుజనుల బుధులు
జ్ఞానవివరితుం డై నబాలకుని న, నుగ్రహింపుము వీడి యాగ్రహంబు
- గీ. నని వచించుటయును బుధుం డాగ్రహంబు, నుడిగి తాపన నీపుత్రుఁ డుర్విలోనఁ
బుట్టినను గుండుఁ డై జ్ఞానమునను మేను, విడిచి జన్మాంతరంబునఁ బడయు ముక్తి.
- ఆ. అని యనుగ్రహించి చనియె నాతాపన, సుతుండు కుండుండుగను క్షీతిని బుట్టి
మ్రంది మరలఁ బుట్టి మానిసూతిగఁ బితృ, గణము నుద్ధరించి కాంచె ముక్తి, 1593
- క. ఈమధువనమాహాత్మ్యము, నేమానప్రజ్ఞేని వినిన నిహలోకమునక
క్షేమమును బొంది పరమున, దామోదరసన్నిధానదాస్యముఁ బడయుక. 1594
- క. అని చెప్పుటయును శిబి యి, ట్లనియెను మహనీయ బదరికాశ్రమమహిమం.
ఋను చిహగ నాకు వేడుక, జనియించెను మదిని జెపుము సవిశేషముగక. 1595
- వ. అని యుక్తుగుట్టును నారదుం డాతని కి ట్లనియె. 1596

— ఇంద్రప్రస్థపరికాశ్రమహాత్మ్యము :—

- సీ. జననాథ మధువనంబునకు నేకాదశ, కార్ముకపరిమితశ్శైతలమునఁ
బరమపావన మైనబదరికాశ్రమ ముండె, దానిమాహాత్మ్య మత్యద్భుతంబు
వినుము దృష్టాంతంబుగను సీకు నే నొక్క, వృత్తాంతమును వచియించువాడ
మున్ను మగధదేశమున నొక్క-భాత్రీను, రుండుండె దేవదాసుడు నాఁగ
- గీ. నాతనికి నుండె నుత్తమ యనెడిపత్ని, నామధేయార్హశీల యనఁనముఖిక
బుట్టిరంగదుఁ డనియెడిపుత్రుఁ డొక్కఁడు, వలయ యనుకన్య యొకతెయు వర్ణగుణులు.
- క. వారికి విద్యాబుద్ధులు, నేరిసి సుగుణముల కెల్ల నిధు లని లోకల్
పేరుకొనుయోగ్యతను జే, కూరిచి తలిదండ్రు లొడవఁ గుతుకం బెదలక. 1598
- గీ. యుక్తకాలములందు శాస్త్రాన్ని క్షిధిని, బరిణయంబులు సేసిరి ప్రజలు పొగడ
నవల భర్తృగృహంబున కరిగె వలయ, యంగదుఁడు గృహకార్యధుర్యత వహించె.
- గీ. అంతటను దేవదాసుఁ డాహ్లాద మొదవఁ, దనవహుటిని బిలిచి యిట్లనియెఁ దన్వి
చేయవలసినకార్యముల్ చేయఁబడియె, గొడుగు గృహకార్యసిర్వాహకులఁ డయ్యె.
- సీ. శమియింప నున్నది జవ్వనం బెనన్న, మైనది జర యచి యంటె నేని
శాంతింపజేయు సచంద్రనక్షత్రకాం, తిని బ్రభాతమువోలె నేత్రకీ
గమనమాంద్యంబును గలుగంగఁ జేయును, బంధశృంఖలవోలె బాదములకుఁ
గంపింపజేయు సంగములను మేదినీ, రుహనశంబులను మారుతమువోలె
- గీ. గాన జర రాకయుండె శీఘ్రముగ నేగి, పుణ్యతీర్థంబులకు సన్నిహములను గాయ
శుద్ధి గావించుకొని చిత్తశుద్ధి దానఁ, దనరఁ దరియించుగతి చూచుకొనఁగవలయు.
- గీ. చచ్చువఱకును మోహపాశమునఁ జిక్కి
విడువఁ జాలక సుతదారపిత్తములను
నేడ్చు చుండును మూఁడుఁడు గృహమునందె
బుధుఁడు వైరాగ్యమున సర్వమును ద్యజించు.
- ఆ. ఆత్మ నాత్మ తప్ప నన్యులు తరియింప, జేయఁజాల రసుట చివరమాట
దాని నేటికి ప్రాజ్ఞులై నవారలు భవ, రక్తి విడుతు రాత్మము క్షిగొఱకు. 1603
- క. కావుననె తీరయాత్రను, గావింపఁగ నేడు వాంఛ గలిగెను నాకు
నావుడు నుత్తమ యుత్తమ, భావ యగుట నిట్లు లనియె బహుభక్తిమెయి. 1604
- ఆ. పతిని విడిచి యుండ భావ్యంబె సాధ్వీకి, నరునివెంట నీడ యరుగ కున్న
యనుడు దేవదాసుఁ డామెభావమునకు, సంతసంబు నొంది స్వాంతమందు. 1605
- గీ. ఆమెతోడను బయన మై యాత్మజుండు, కొంతదూరంబు తమవెంటఁ గూడిరాఁగ
నతని సామోక్షులను నింటి కనిపి పైని, నరుగు చుండంగ మార్గమధ్యంబునందు.
- క. కనఁబడుటయు నొకసిద్ధుం, డొనర్చించి ప్రణామ మాగుణోత్తరునకు ని
ట్లనియె ఘృహాత్మ్య వచిపుము, వినఁగ భవద్దోష నాకు వేడుక గలిగె. 1607

న. అని వేడుటయు నాసిద్ధుడు దేవదాసుని కిట్లనియె.

1608

సీ. ధీతిసుర నే నొకసిద్ధులం సాంఖ్య మి, బ్రహ్మపుణ్యధీరులును
విష్ణుమూర్త్యులు గా వెలసిను హరిని, యెట్ల బలించుచు మునిగితిరి
నానాదం మాగురుల జోనెత్తెను స్నానములు, యమములో య్యసమన్వితముగ
జని బదిరికేత్రమానకుల విత్సూత్ర, రంగులలోను చును ని ను డె

గీ. నప్పు డొకకసురిమి వచ్చి యందు ముసిగి, అచి యట సన్నకిలులు
వాగులో నిట్లు లనియెను స్వామి యిపుడె, నున్నత్రంబయ్యె నాపురివనృగాధ.

గీ. శుభమహాపుణ్యతీర్థ మేనామమునను, నెలని యన్నగో షెప్పుము హరిగ నాకు
ననుడు మాదేశకుం డిట్లు లనియె నయ్యె, యేమొ సీమారవృత్తాంత మొలుగజెపుము.

సీ. అనుడు నామహిమ మిట్లనియె స్వామి వచితు, వినుము నానగ యెల్ల విశదముగను
చున్న నేను గిరింగమునకుం బ్రభుండ నై, ధనుమదాంధ్యముల సేత్రముల గప్ప
గామంబు తల కెక్కడ గనబడ్డనతి నెల్ల, గ్రహియించుచును. బలాత్కారమునను
వనసామజమువోలె వర్తించు చుండంగ, నన్నిలవలన భయంబు లేక

గీ. ప్రజలు నాదాప్యమును సహింపగలేమి, జనంగి బరిదేశమునకు రాప్తమును విడిచి
యద్యమించుచు నుండంగ నొక్కదినము, నందు దుర్వాసు డచ్చటి కరుగుడెంచె.

క. అరుదేరగ దుర్వాసుం, డరిగి యతనికడకు జారు లంచలు నాడు
భృతమును జెప్పి యమ్మని, చరణంబుల మీద వ్రాలి సంతోభింపక. 1612

సీ. అంతట దుర్వాసు డాగ్రహవిష్టం డై, సఖులతో నే నున్న సమయమందు
జనుడెంచుచుండ మత్సదనంబులోనికి, నతని నెట్లంగ నే ననుప భటుల
వారల నతడు హంకారమాత్రంబుచే, తీణకాలముననె భస్మం బొసర్చి
నను జూచి మహిష మై వనములో జరియింపు, మని తిట్టి స్వాశ్రమంబునకుం జోయె

గీ. సంతటను నాకు రాజదేహంబు పోయి, కాసురశరీరము జనింప గానలంగు
దిరిగి బహుకాల మిచటి కేతెంచినాడ, నాయెనర్చినపూర్వపుణ్యమున నేడు. 1613

సీ. అని వచించుటయు నిట్లనియెను గపిలుడు, వసుధాధినాథ పూర్వంబు నీవు
పానరించితివా యేమి పుణ్యంబు నుడువుము, నాగ నిట్లనియె నానరవరుడు
నెలకొల్పితిని గూపముల దలారముల వృ, త్తములను లోకోపకారకముగ
దాన నీపుణ్యతీర్థమున ముగ్ధుటయుఁ బ్రా, గన్మనస్కృతియును సంఘటిల్లె

గీ. నిక నీకాసురశరీర మెట్లు నాకు, దొలగి వెంటనె త్రిదివంబు కలుగగలదొ
చెపుము దయతోడ మఱవ నీచేయనట్టి, యుపకృతిని చెన్నటికి గూడ, నుల్లమందు.

వ. అని వేడుటయు గపిలుం డాతని కిట్లనియె.

1615

సీ. ఇది బదరీర మిందు స్నానము చేయు, నప్పు డేనంకల్ప ముప్పతిలునొ
తత్పిద్ధి గలుగు నేత తీర్థమునకే, మాడినవెంటనె యద్భుతముగ

- గావున నీక్షుద్రకాయంబు దొలంగంగ, స్వర్గంబు లుగంగ స్వాంతమందు
దలంచి యీనీటను జలుపుము స్నానంబు, కీఘంబు సేవఁ దత్సద్ధి గలుగు
- గీ. ననుచు నమ్మునివచియించినట్లు లోనఁ, దలచికోని రో-నృపాలుడు సత్సేవ నందు
స్నానమును వెంటనె తొలంగి సైరిభాంగ, మమరతను వాటిసికిఁ గల్గె నమ్మతిము.
- గీ. అంతటను శక్రం డచ్చటి కరుగుడెంచి, యతని నెక్కించుకొని దివ్యయానమందు
నరిగెఁ ద్రిదివంబునకు మును లనిమిషులును, జేయు చుండంగ నుతలను వెయినొక్క.
- క. కావున మీ రాత్రిభుజన, పావనతీర్థమున కరిగి పడయుండు ముక్తికా
గావించి యందు స్నానము, భావంబున మోక్షవాంఛ పరుగుచు సుజ్ఞా. 1618
- చ. అని వచియింపఁగక బదరిక్కాశ్రమభూమిత నేగి దానిలో
నొనరెడిపుణ్యతీర్థమున నుత్తము లై నతపోధనాగ్రముల్
మునుగుచు నుండఁ జూచి కడుమోదము సుఖతీలంగి స్నానముం
బొనరిచి మోక్షకామమున ముక్తిచి బొందిరి విప్రద-వత్సల్. 1619
- గీ. భక్తి తో విన్నయెడ హరిప్రససంస్థ, బదరిక్కాశ్రమతీర్థక్షధావ మెవ్వఁ
డేని త తీర్థమున మునుమానవునకు, గలుగుపుణ్యంబు నాదిండు సులభముగను.
- : ఇంద్ర ప్రస్థ హరి ద్వార హా హా త్యక్తము :—
- సీ. మఱియు నీ కొకగాథ యెఱిగించెదను విను, కాంగుం డెనెడితన-రుం డొకండు
చండాలకలభవుం డుండె హరిద్వార, మందు వాఁ డెపుడును నర్థవాంఛఁ
గావించరానిదుష్కార్యముల్ చేయుచు, నొకనాడు రవిపర్వ మొదవుటయును
నచటికి స్నానార్థ మరుగుడెంచినయొక, యర్చునిద్రవ్యంబు నపహరించె
- గీ. సంతటను వై శ్యసేవకు లతనిఁ బట్టు, కొనంగఁ బరువెత్తి సందర్శనను వధించి
వాడు మరణించె మూఁడనవానిచేత, నపుడు మూఁడువిమానంబు లటకు వచ్చె.
- ఆ. అరుగుడెంచినట్టియావిమానములపై, దివ్యదేహములను దేజరిలుచు
నధివసించి చచ్చినట్టియామువ్వరు, గగనవీధియందుఁ గానబడుచు. 1622
- సీ. కని యూరుజుని నిట్లు లనిరి పుణ్యాత్మ మా, తుచ్చశరీరముల్ తొలగిపోయి
దివ్యదేహములు ప్రాప్తించె నీపుణ్యతీ, ర్థమునందు విడుచుటఁ బ్రాణములను
నమరలోకమునకు నరుగుచుంటి మటంచు, జెలిపి యాక్షణమందె దివికి జనిరి
యంతట నావై శ్యుఁ డాత్మసేవకులకు, జలిపి విధ్యుక్తసంస్కారములను
- గీ. వారిశల్కంబులను హరిద్వారతీర్థ, గంగలోఁ బడవై వ నాక్షణమునంద
త్రిదివముననుండి వార లేతెంచి యిట్లు, లనిరి వై శ్యునిఁ జూచి యాహ్లాద మొదవ.
- గీ. స్వామి మృతు లై నవారలశల్కములను, నిమ్మహాపుణ్యతీర్థతోయమ్ములోనఁ
గలుప మృతులకుఁ బ్రహ్లాదోకంబు గలుగు, నలముననె యున్న ననులు గలుగు దివము.
- ఆ. కాన నీవు మాకుఁ గావించినమహోప, కారమునను దివము గడిచి మేము
చనుచు బ్రహ్మలోకమునకు నీవిషయంబు, తెలుగు నీకు వచ్చిమి మహాత్య. 1623

- క. అని చెప్పి కన్నులారంగ, గనుచుండంగ నూరుజుండు గగనవిమానం
బున బ్రహ్మలోకమునకున్, జరిగి హరిద్వారమహిమ శక్యమె పొగడన్. 1626
- గీ. అంతటను నూరుజుండు ప్రత్యక్షముగను, గాంచుటను దన్మహాత్మ్య ముక్కడనె యుండి
మునుగుచును గంగలోపల ననుదినంబు, బొందె దేహావసానమునందు ముక్తి. 1627
- గీ. అనుడు శిబి యిట్లు అనియె మహానుభావ, వింటి శ్రావ్యంబుగ ననేకవిషయములను
నింక బుష్కరతీరమహిమ వచింపు, మని యడుగి నారదుం డిట్లు లతని కనియె.
- . ఇంద్ర ప్రస్థ పుష్కర తీర్థ మాహాత్మ్యము : —
- సీ. కలఁడు విదర్భనగరమున మాళవుం, డనియెడియొక్క-బ్రాహ్మణుండు మున్న
తత్త్వజ్ఞుఁ డగుట నాతఁడు సఁస్మృతిని రోసి, సన్న్యసింపఁ దలంచి స్వాంతమందుఁ
జని గౌతమికి బ్రహ్మస్మృతి సింహగతుఁ డైన, తఱి సన్న న మొసరి ది దానిలోన
నాత్మస్వస్మృతనూజుఁ డగువుండరించు, సకలపాపనగణశాలి యగుట
- గీ. నాతని కొనుగి స్వసమారి తార మందు, సగము సగి టుచ్చి తదితరత్కృస్తురులకు
సన్న్యసింపంగ సంతఁ దత్స్వస్మృతుండు, స్వధనమున నాలుగవపాలు బుధుల కిచ్చి.
- క. కొని మిగిలినధనభాగముఁ, గొని మాతంలునాజ్ఞ విడిచి గోదావరి న
ల్లన నీపుష్కరతీరం, బునకుం జనుడెంచి స్నానమును గావింపన్. 1630
- ఆ. పుష్కరమున నొక్కభూప్రదేశమునందు, నొడలినుండి రక్త మురలుచుండ
నగతికముగఁ బతితుఁ డై యున్న భరతునిఁ, గాంచి కళహంబు గడుర మదిని. 1631
- క. లక్కట యనుజున కీగతి, యిక్కడఁ గలుగంగ నేమిపేతువో యనుచున్
బొక్కుచు నుండఁగ మదిలోఁ, గ్రక్కి రుధిర మతఁడు నోటఁ బ్రాణము విడిచెన్.
- సీ. అంత దివ్యవిమాన మటకు రా భరతుండు, దివ్యదేహంబుతోఁ దేజరిలుచు
నం దధిష్ఠించి యిట్లనియెను బుండరీ, కునిఁ జూచి యగ్రజ వనరవలదు
భవదనుజుడ నేను భరతాభిధానుండ, వినుము నాచరితంబు వినుతు నీకు
ద్యూత మాడుటయుఁ జేయుటయుఁ జౌర్యము ప్రభా,వతి యనువేశ్యతో వర్తిలుటయు
- ఆ. మదిర ద్రావుటయును మద్భాగధన మెల్ల, నార్చుటయును దెలిసినదియ నీకుఁ
గాని తెలియనట్టికార్యంబు గల దొండు, తెలుపువాడ దానిఁ దేటవడఁగ. 1633
- వ. 'మాతంలుండు దానపాత్రుండ వగునీకుఁ దనధనం బెల్ల నొసంగి తాను సన్నాసంబుఁ
గై కొనఁదలంచి నిన్నుఁ దోడ్కొని గోదావరి కేఁగె ననువార్త యొకపక్షంబు గడచిన
పిదప నాచెవింబడ నేను గామాంధుండ నగుటచే యుక్తాయుక్తంబు లెఱుంగక నీవు
'ధనముం దీసికొని పుష్కరతీరంబునకు వత్తు వనియు నశ్చట నిన్ను వధించి యాధన
ముం గొనివచ్చి' ప్రభావతికి సంతోషముం గలిగింపవలయు'వనియు నాలోచించి వచ్చి
'పుష్కరతీరంబున నీకొలుకు పేదికొనియుంటి. 1634

సీ. అంతలోపల గొంద ఇర్వులు చాణిజ్య, మున గడించి ధనంబు పూర్ణముగను

బాణిజ్యము నొనర్చుకొనినట్లుండు నిమిత్తవేళ, బాణిజ్యముగను రాత్రివేళ యగుట

- నిచటనె శయనించి చేను గూడను బండు, కొంఁది వారలుపండుకొన్నచోట
 నర్థరాత్రంబు గా నపహరింపంగఁ ద, దనమును నే లోనఁ దలఁచు చుండ
 గీ. నెవఁడో లిస్కరుఁ డపు డిట కేగుడెంచి, తదనము గొనిపోయెడి తఱిసి దాని
 నపహరింపంగ నే నెంచి యాత్మలోన, వాయువేగంబునను బోలి వానివెంట. 1635
- ఆ. అపుడు తిరిగి వెనుక కాలఁడు ననుఁ జూచి, యీటెత్తోడఁ బొడిచె నెడఁద యగల
 నంత నేను ఖడ్గహస్తంఁడ నయ్యును, బోర శక్తి లేమి భువని బడితి. 1636
- సీ. అంతట వాఁ డేగె నతిరయంబున గుండె, చెదరుటచే నేను స్మృతి తొలంగఁ
 బ్రాణావశ్యంబుండ నై యిట నుండంగ, నీ వేగుడెంచితి వింతలోన
 నిను గనుంగొనినవెంటనె ప్రాణములు పోయె, బోవుటఁ బ్రాణముల్ పుష్కరమునఁ
 బాపె నై నను నాకుఁ బ్రాప్తిఁచె స్వర్గంబు, పూతుండ నై నేను బోవుచుంటి
 ఆ. ననుడుఁ బుండరీకుఁ డాశ్చర్యమును జెంది, యనఁజ నీకు నిచట ననుచిముక్తి
 గలుగ నేమి పుణ్యకిర్యంబు చేసితి, తెలిసె నేని నాకుఁ దెలుపు మయ్య. 1637
- వ. అని యడుగుటయుఁ బుండరీకునకు భరతుం డిట్లనియె. 1638
- సీ. ద్యూతంబులో జయ మొంది నే నొకనాఁడుఁ కొని ధనం బింటికిఁ జనుచునుండ
 మార్గమధ్యంబున మాణవకుఁ డొకఁడు, మృతుఁ డయి పడియుండి నేను వాని
 నిడికొని తలపైని నేగి గంగికు దాని, తటమున శవమును దలఁలఁజెట్టి
 కలిసి తదస్థులు గంగలోఁ దత్కార్య, మునకు ద్యూతార్జితఫలము నెల్ల
 గీ. వ్యయ మొనర్చితి దత్పుణ్యవశముచేతి, నేడు పుష్కరమున నాకు నిధన మజ్ఞై
 నిచట మద్దేహమును దహియించి నీవు, చెందుము కృతార్థులను నేను జెందినట్ల.
 క. అని చెప్పి త్రిదివమునకుఁ, జనుటయుఁ దత్కార్యమునకు సంస్కారంబుఁ
 బొనరించి పుండరీకుఁడు, మనమునఁ దలఁచుచును దీర్ఘమాహాత్మ్యంబుఁ. 1640
- గీ. మాఘమాసంబునం దెల్ల మాధవుండు, నానికేతనమందు నుండంగవలయు
 ననెడిసంకల్పమున న్నైన మచటఁ జేసి, స్వగృహమున కేగి భరతునివార్తఁ దెలిపె.
- గీ. అపుడు తనబాంధవులలోన నజ్ఞు లైన, వారు శోకంబు నొందిరి వానిమృతికిఁ
 బ్రాజ్ఞు లగువారు సంతోషపడిరి వాఁడు, పడసిసత్రిష్టపావానభాగ్యమునకు. 1642
- ఆ. అంతఁ గొంతకాల మరుగంగ మాఘమా, సంబు వచ్చుటయును జక్రపాణి
 క్షీతితోడఁ బుండరీకునిగృహమున, కరుగుడెంచె గరుడి నభివసించి. 1643
- ఆ. అపుడు పుండరీకుఁ డాపంద. మొదవంగ, ననుదినంబు శౌరి కర్చనంబు
 సలుపుచును నొనర్చి జాహ్నువీహనంబు, గడపె మాఘమాసకాల మెల్ల. 1644
- సీ. అంత నాతనిభక్తి కానందమును బొంది, హరి యిట్లు లనియె. భక్తాగ్రగణ్య
 యొకదినంబునను ము నొనరించుటను నీవు, పుష్కరిసాక్షున మాఘమా
 క్షీతుండ నై యుంటి నీతపోమాస మం, తయున్న దావకనితారమున నేను
 పుష్కరై కసన్నినమునఁజేసి జాహ్నువీ, పూర్ణమాసంబునపుణ్యమెంతయు

- గీ. నని ప్రబోధించి తొల్లవాహనమున నని, సతిని నెక్కడనుండి యిది గరుగుచుంటే
ముక్తికై పుష్కరంబున మునుగిడిజేసి, ననియె నై తుంకమునకుఁ దత్సహితముగను.
క. అని చెప్పుటయును శీలి యి, ట్లనియెఁ బరీధన యితికై బ్రాహ్మణమహాత్మ్య
బును జెపుము వినఁగి నాకుఁ, జనియిం చెను గోర్క - నాఁగి నారి నాఁ డంతకై. 1645

—: ఇంద్ర ప్రస్థ ప్రయాగ హాహాత్మ్యము . —

- సీ. శిబిచక్రవర్తి నీక్షించి యి ట్లనియెఁ బృథ్వీసాల నర్కదాతీరమందు
మాహిష్యుతి యనునామమున విశ్రాంతి గిన్నె, సగరి మొంగి డాండ్ల నానగరమందు
గలదు మోహిని యనువెలయింతి యొక్క-కై, యిది సహజమునను సహజమున
సృత్యగీతములను నిశ్చేష్టుల నొనర్చి, పురుషుల బహుధనమును గిరిగిది
గీ. క్రమముగను జవ్వనమును రూపమును బోయి, వార్ధకము రాఁగి నైరాగ్యనశముచేత
దానధర్మములకుఁ దనధనము నెల్ల, న్యయము గావించి గృహమును వదలిపెట్టి.
క. చనుచుండఁగ వనమార్గం, బునఁ దన్మ-రు లొగించి మోదఁగ నాయు.
గన చేష్ట దక్కి- పడ నా, వనభూమిని జనిరి విడిచి వా రావనితికై. 1649
- సీ. ఆనమయమునఁ బ్రయాగతీరమునుండి, చనుజెంచుచును నొక్క-తెచ్చినిగొంగజలము
కొనప్రాణమునఁ గొట్టుకొనుచుండనామెను, గాంచి తాఁ దెచ్చినిగొంగజలము
కొంచె మాయమనోట నుంచి చూచుచు నుండ, నది త్రొప్పుకలమునందు నామె
మహిషిగా నుండంగి మది నెంచుచును నీదా, టను మెను కేరి శేషులకుఁ బుట్టి
గీ. సార్థకంబుగ హేమాంగి యనెడివేరు, వడసి ద్రావిడననుననీ పాలకను
మహిషి యై తనభాగ్యంబు మహిత లెల్ల, సన్నుతిమిచు నుండంగ సుతసిలుచు.
సీ. ఒకనాఁడు మంత్రిపుత్రికయును నిజవయ, న్యయు నై నకలయింగి కరిగి తాను
గావింప నామె సత్యా-రంబు గైకొని, సలుపుదుఁ దాంబూలదర్శనంబు
చెలి నీగ్రహంబునఁ బుత్రవస్తువు చూపు, మే దేని గల దేని గుప్పుడు నాకు
ననపుడుఁ గల తెచ్చి తనహేమమంజూష, నుంచి యం హేమాంగియొక్క దెలుచె
గీ. నప్పు డారాజమహిషి తదంతరస్థ, మైనపు న్నకమును గొని హస్తమునను
నద్రులను దీప్తములను సముద్రములను, ఖండములను స్రవతీలఁ గాంచి యందు.
సీ. కొనకు యమస్వస్థకూలస్థ మైనయిం, ద్రప్రసమును గాంచి దానిలోనఁ
దీర్ధరాజాఖ్యచే దేజరిల్లడిప్రయా, గముఁ జూచి తదవలోకనమువలనఁ
బూర్వజన్మస్మృతి పొడమంగ లజ్జచే, వినమితవదన యై వేగ లేచి
చని నిజమందిరంబునకు భర్తను జూచి, తనపూర్వజన్మగాథను వచించి
గీ. నాథ మన మేగవలయు నీనాఁడె తీర్థ, రాజమున సన్నిహ మొనరింప రమ్ము నాఁగఁ
గలుగమిని సమ్మకం బామెవలుకులందు, సంతయించుచు నుండంగ త్మోవరుండు.
గీ. మానవాధిప హేమాంగిమాట లెల్ల, సత్యములు సంతయింపక చనుము సర్వ
జ్ఞానాధిప హేమాంగిమాటలమున కనెడి, పలుకులు వినంబడియె వ్యోమపథమునుండి.

- గీ. పిన్నయము నొంది దానికే పేరెత్తె, సుశయము లెల్ల విడిచి తలఁగమునంక
రాజ్యమున నిల్చి ముక్తిని రిధిము నెక్కి, మాతృసతితోడ వచ్చి ప్రమాదమునంక.
- గీ. కలుగఁగను విష్ణుసత్వేతి తలఁచికోనుచు, కనకసూమణితోడ నుత్సాహమునను
సాని మొనరించె దీధరాజమున నంక, చచ్చి కేతెంచి మాధవుఁ డజనితోడ. 1655
- గీ. వారి నెక్కించుకొని నిజవైచిత్ర్యము, వాహనమునందుఁ బరమేశ్వరవాంఛవలన
సత్యలోకంబునకుఁ బోయి ఊము నెలిచి, వచ్చి వైకంఠమున కందు వారి నుంచె.
- వ. ఇంకఁ గాశీనగర శివకాంక్షితీర్థంబులమాహాత్మ్యముం జెప్పెడ వినుము. 1656
- ఇంద్ర ప్రస్థ కాశీ మాహాత్మ్యము —
- నీ. పార్థివోత్తమ హరిప్రస్థతీరమునఁ జేరి, కాశీయందుండెడికాశీలోనఁ
బూర్వము స్మరణముగంబునఁ జింతిపాహ్వానము, భరణిజంబు బాకఁ డుండె దానిమీఁద
వాయున బాకటి కలాయఁబు నిర్మించు, కొని యుండె నదానికోటరమున
వ్యాళ మొక్కటి యుండె వాత్సవే నొకనాఁడు, పడిపోవఁ జింతిపాదపంబు
- గీ. తత్ప్రసాదంబునను విషాదము చచ్చె, గాశీయను మ్రందె నంతలోఁ గలిగె వ్యాళ
శింతిపాకాకములకుఁ విచిత్రముగను, దివ్యదేహంబు లమితప్రదీప్తితోడ. 1657
- ఆ. అప్పు డేగుండెచె నమరసిమానము, లాకసంబునుండి యద్భుతముగ
నందుఁ గూరుచుండి యాదివ్యమూర్తులు, చనిరి వేగ విష్ణునదనమునకు. 1658
- క. అనవుడు శిబి యిట్లనియెను, మునివర వా రెవరో పూర్వమున నేపుణ్యం
బున విష్ణుపురికిఁ బోయిరో, వినిసింపుము నాకు నీచుగ వేడుక గలిగెన్. 1659
- వ. అని వేడుటయు నారదుండు శిబి కిట్లనియె. 1660
- నీ. మును కరుణాంగలంబున శ్రవణండు నా, నొకబ్రాహ్మణుం డుండె నుర్విలోన
నతని కుండిరి కుంఠ యనుభార్య యొక్కఁడె, యును గురంటకుఁ డనుననుజుఁ డొకఁడు
శ్రవణండు విప్రధర్మము మానుటను గోప్య, ముగఁ జేయుటను మిష్టభోజనంబు
పొందె వాయనజన్మమును గురంటకుఁడు దూ, పించుచు దేవతాక్షితిసురులను
- గీ. సలుపుచును వేదశాస్త్రదూషణము నిర్వి, శంకముగ సంచరింతుట సర్వ మయ్యె
గుంఠ తదుభయపాపానుకూలవృత్తి, నుండుటను వృక్ష మై వారి కండ యయ్యె.
- నీ. ఇంకఁ దత్పుణ్యంబు నెఱిగింతు వినుము వా, రెలు మువ్వరును నొక్క గ్రామమునకు
సరిగి యొక్కదినంబునందు వచ్చుచునుండ, రాత్రికాలమున స్వగ్రామమునకు
బధమధ్యమున నొక్కపాంథుండు నిల్చి యీ, కూపంబునందు నాగోపు పడియె
జావకపూర్వమె లేవడియుం డని, యడుగ వారిని గుంఠ యనుమఱించె
- గీ. శ్రవణండు గురంటకుండును సాహసమున, బావిలో దూకి గోవును లేవదీసి
దరికిఁ జేర్చిరి యానుకృతమున వారు, మువ్వరును గాశీలోఁ జచ్చి ముక్తు లైరి. 1662
- గీ. అవనినాథ హరిప్రస్థమందు నున్న, కాశీయను శివనగరియె కాని యిందు
మ్రందువారికి వైకంఠమందిరంబు, నందు వసతియు విష్ణుస్థానమును దొరకు. 1663

— ఇంద్రప్రస్థగోళర్థతీర్థమాహాత్మ్యము —

- సీ. గోళర్థతీర్థముం దాకాశమున నేని, స్థలజలంబులను నెచ్చుటను నేని
చచ్చినజంతువు శంకరుం డై ప్రకా, శించుచుం గైలాసఖరమందు
శివునితోఁ గూడను జెందు ముక్తిని నంతె, కాని పునర్జన్మ కాంచఁ డెలను
ముచు నాకు బ్రహ్మ చెప్పినగాధ యొక్కటి, దృష్టాంతముగ నీకుఁ డెలుపువాడ
గీ. నొక్కగచ్ఛాతిదూరమం దున్నయది ప్ర, యగమునకు మర్యాదాది యందుఁ గర్క-
టాఖ్యుఁ డగునొక్కవనచరుం డభివసించు, నాతనికి జర యనునొకనాతి యుండె. 1664
గీ. అప్పటికి నాపె భర్తల నైదుగురిని, వినముచేఁ జంపె నని తనస్వన వచింపఁ
చన్నఁ గూడను నది చంపు నన్నబుద్ధి, దానిఁ జంపంగ ఖడ్గముఁ దాల్చి వాడు.
క. అరుడెంచుచుండఁగను దన, దరి కాపె గ్రహించి యడవిదారిం బడి వే
పరువె త్తఁ దొడఁగె నాతఁడు, పరువెత్తుచు నుండ వెంటఁబడి పట్టుకొనెన్. 1666
ఆ. అట్లు పఱచి పఱచి యాజర గోళర్థ, తీర్థభూమి కేఁగుడెంచి యవలఁ
బఱవలెక పట్టుపడి వానిచేతను, ఖడ్గనిహత యగుచుఁ గాయ ముడిగె. 1667
ఆ. అంత భిల్లుఁ డపగతామరుఁ డగుచును, దననివాసమునకుఁ జనియె నామె
పుణ్యతీర్థమందుఁ బోలియుటచే దివ్య, కాయ మొంది గౌరికడకు జనియె. 1668

— ఇంద్రప్రస్థశివకాంచీమాహాత్మ్యము —

- సీ. అభివ యింద్రప్రస్థమం దుండుశివకాంచి, మహిమంబుఁ డెలుపంగ మాదృశులకు
శక్యంబు గా దిందు శర్వుఁ డారాధించి, హరిని దత్తవజ్రాన మతనివలనఁ
బడయుట మే మెల్లఁ బరమేశ్వరునిఁ గొల్చు, చుండుము శివకాంచీయందు సతము
హానునశతము బాణాసురుం డిచ్చుటఁ, గావించి తపము శంకరునికృపను
గీ. శివగణంబులలోపలఁ జేరి శివుని, స్వీయపురరక్షకునిగఁ గావించుకొనియె
నిచ్చుటను మున్న శివునకు మెచ్చి శౌరి, వెలసె శివకాంచి యనుపేర విష్ణుకాంచి.
సీ. మఱియొకగాధ నీ కెఱిగింతు వినము పే, రంబాహ్వయుం డొక్కబ్రాహ్మణుండు
శివభక్తుడై మున్న శివతీర్థముల నెల్ల, నేవించి శివకాంచిఁ జేరి తుదకు
నటనె వసించుచు నంతకాలమునకుఁ, దత్తీర్థమున మున్గి తనవు విడిచె
నప్పుడు శివభటు లరుడెంచి కైలాస, మునకు నాతనిఁ గొనిపోవుచుండఁ
గీ. ద్రోవలో నడ్డుపడి విష్ణుదూత లతనిఁ, గొని చనంగను వైకుంఠమునకు రుద్ర
భటులతో డిగొనగ రుద్రభటులు గూడ, వారితోఁ బోరఁదొడఁగిరి ఘోరముగను.
ఉ. అంతట విష్ణురుద్రభటు లాహవముం బొనరించు చుండ ది
గ్ధంతట బెగడ్డిల్లఁగను గంపము నొంద వసుంధరాతలం
బంతయు దేవతల్ బెగడి యార్చుచు నుండఁగ వచ్చి శంభుడై
త్యాంతకు లీర్వరున్ నగుచు నాసిరి వారలఘోరయుద్ధమున్. 1671

- గీ. అట్టు లాఁగంగ సంగ్రామ మచ్యుతుండు, గరుడపైని హేరంబుని గౌరవంబు
వెలయ నెక్కించుకొని తనవెంట రాఁగ, హరముఖాఖిలసురులు కావ్యాద్రి కేఁగి.
- ఆ. అచట దించి వాని హరుండు సత్కారంబు, సేయఁ జనకు దాని స్వీకరించి
స్వభటయు క్తముగను స్వపదంబునకుఁ బోయె, విస్మయంబు నొంద విబుధు లెల్ల.

— : ఇంద్రప్రస్థసప్తర్షిర్థమాహాత్మ్యము : —

- గీ. కలదు సప్తర్షిరాఖ్య గలిగినట్టి, తీర్థ మొక్కటి యీపుణ్యతీర్థమందు
సప్తములులకు నీది నొసంగినట్టి, దగఁట సప్తర్షిరాఖ్య నదె వహించె. 1674
- గీ. అది చతుర్వర్ణము నొసంగు ధ్యానమునను, స్మరణమున దర్శనంబున స్పర్శమునను
నందుఁ గల రెండటో మహాత్ము లనశనముగ, నద్భుతతపంబు గావించునట్టివారు.
- వ. సృష్టి గావించు దలంచి తత్తీర్థంబున ఘోరతపం బొక్కర్చి తీర్థప్రసాదంబున మరీచి
కశ్యపుం డనుపుత్రుని నత్రి సోముండు దుర్వాసుండఁ దత్తాత్రేయుఁ డనుపుత్ర
త్రయంబును నంగిరుం డాంగిరసు లనుపుత్రులను బులహండు దంభోః యను
పుత్రుని బులన్దుండు కుబేరం డనుపుత్రుని గ్రీతవ్ర వాళిబుద్ధు లనుపుత్రులను వసి
ష్ఠుండు రజఃప్రభృతు లగుపుత్రులనుం గాంచిరి. దానిచేతన యయ్యది యన్వర్థనామం
బయ్యె. 1676
- గీ. రాజ యింకను నీహరిప్రసమందుఁ, గలవు బహుతీర్థములు వాని గణనసేయ
శేషుం డైనను జాలఁ డశేషముగను, నింక సస్మాద్భృతులమాట యేమిచెప్ప. 1677
- ఆ. అని వచించుటయును నాశీనరుం డగు, శిబిమహీధవుండు చెంది ముదము
తనకుఁ గల్గినట్టిధన్యత కెంతేని, స్నాన మాచరించి దానిలోన. 1678
- క. మునివరులయాజ్ఞఁ గైకొని, చనియెను నిజనగరమునకు సయమివరులు
జనిరి నిజాశ్రమములకుఁ, గనుచు హరిప్రసత్తీర్థగతతీర్థములకు. 1679
- గీ. ఈహరిప్రస్థమహిమంబు నెవ్వ రేని, వినినఁ జెప్పినఁ బరియించినను సమస్త
పాతకంబులు నశియించి పడయఁగలుగు, నపునరావృత్తిదాయక మైనపదము. 1680
- సీ. అని వచించుటయును విని యుధిష్ఠిరుండు మ, హనుండును బొంది యాత్మలోనఁ
బోయి యింద్రప్రస్థమునకు సమస్తబాం, ధవనమేతముగ నాస్థానమందు
రాజసూయమహాధ్వరము చేసి కృతకృత్యుం, డయ్యె నాతీర్థంబునందు శౌరి
శిశుపాలుని వధించె జేకూర్చ మోక్ష మా, తని కంతరంగంబునను దలంచి
- గీ. భీముఁ డచ్చట గదచేతఁ బ్రదులఁగొట్టి, నట్టిదేశంబు భీమకుండాఖ్యుఁ బడసె
నందు మునిగిన సర్వతీర్థావగాహ, మాచరించినసుకృతంబు నందు నరుండు. 1681
- సీ. అనుదినంబును జేయనగుఁ బ్రదక్షిణమును, త్రేత్రంబునకు నెల్ల త్రేత్రవాసి
చెందఁజాలడు త్రేత్రసిద్ధి నొనర్పక, యున్నఁ బ్రదక్షిణం బెన్నఁ డేని
చేయుపన్న్యధు ప్రదక్షిణమును గోవింద, నామకీర్తనము నొనర్చె నేని
ప్రదక్షిణంబునను నర్చిపాపిండుఁ గలిలాప్ర, దానపుణ్యము ముక్తి దానఁ గలుగు

- గీ. సామసామస ముహురేప్రసన్నునఁ, జ్వలక్ష్మిప్రసన్నునఁ జలం నేని
రెన్నునారి ప్రవక్షిణ మొందంగలుగు, నపహాణాఖిలపాపుఁడై హరిపదంబు. 1682
- వ. ఇది చూపుమానమాహాత్మ్యము వినుము. 1683

— మామనమాహాత్మ్యము —

- క. మునివర్య ధర్మమార్గం, బుననుండి తొలంగుండ మున్నది దిలీపుం
డనుటే డయోధ్య నేలుచు, నొనరంగి మృగయేన్చి లెనకు నొకనాడొ మదిన్. 1684
- సీ. కవచంబు ధరియించి కాయంబునను మూర్ధ, మునను నీలోష్ఠీషమును వహించి
బంధించి గోధను బాంధ్యంగళులప ను, పానహంబులఁ బొక్కి పానములకుఁ
గై కొని కోదండకాండంబులను గేల, మృగయైతురంగముమీఁద నెక్కి-
యాభేటకవ్యాహ మరుదేరంగను నిరు, ప్రక్కలందును బృష్ఠభాగమునను
- గీ. నరిగి యొకకాననంబున కందులోన, నుండుకంఠీరవద్దొనిగండకాది
మృగముల వధించి తుద కొకమృగము పరువు, నెట్టుచుండింగి నద్దానిఁ గొట్ట నెంచి.
- ఆ దానివెంటఁబడి ప్రతాపంబు మెఱయంగ, నొక పెక్క-వెట్టి దిడువఁబోవు
నంతలోనఁ గనుల కది కానఁబడకుండ, నెక్కి డింప మరల నేగుచుండె. 1686
- గీ. అప్పు డద్దానిఁ గొట్టంగ నభినివేశ, మెనయంగను తేఁడు శ్రమ మని యెంచకుండ
దానివెంటనె పఱచుచుఁ గాన యెల్లఁ, దిరిగె నది త్రిప్పంగను మున్నుతిప్పలుగను. 1687
- క. తిరిగి తిరిగి విను వేర్పడ, నరపతి యాగుటకు మనమునను నెంచఁగఁ ద
త్కరగత మైనతెఱంగున, హరిణము కనఁబడుచు మరల నాసం గొలుపున్. 1688
- గీ. దాన నాతండు తత్ప్రయత్నంబు విడువ, మానసం బొప్ప ఊనిక నద్దానివెంటఁ
బడి పఱచుచుండ నది కనఁబడుచు నొక్క, తఱినిఁ గనఁబడెయ నొక్క-తఱినిఁ జనుచు.
- క. ఒకవిషమారణ్యములో, నికీ బోయి యదృశ్య మగుడు నివ్వెఱ యొదవన్
గకవిక యై భూనాథుం, డొకదారియు నొక్క-డొంకయును నట లేమిన్. 1690
- క. తపనుడు వ్యోమాంతరమునఁ, దపించుచు నుండ మిగుల దాహము గా న
వ్విషనమున నెందుఁ జూచినఁ, గృతీట మించుకయు లేమి శేదం బొదవన్. 1691
- క. దైవమే శరణం బనుచున్, సేవకయు క్షముగి గహనసీమంబడి తా
బోవుచు నుండంగను నొక, తావునఁ గనఁబడియె నొకప్రదం బాతనికన్. 1692
- సీ. సాధుచి త్తమువోలె స్వచ్ఛంబు కృపణగే, హమువోలె కైవాలకావృతంబు
తృప్తార్తిహరణసంభృతదీక్ష, మఖిలస్వ, దానంబుచేతను దాతవోలె
శశివోలె దాపప్రశమన మంతర్గాహ, భరితంబు దురనాంతరమువోలె
మరకతంబులువోని సురుచిరపద్మినీ, చ్ఛదములచేత సాచ్ఛాదితంబు
- గీ. మధురసాస్వాదమ త్తబంభరమనోజ్ఞ, నినదమేదురితము హంసనిచయరమ్య
గమనశోభితము ప్రఫుల్లకమలభాను, రమును నగునాప్రదంబు నారాజు గాంచి. 1693

- క. ధారాధరముం గాంచిన, సారంగమువోలే లక్ష్మసంతోషుం డై
చేరి తదంతర్గతజల, పూరంబునఁ జేసి స్నానమున గ్లము మాటక. 1694
- సీ. కావించి మాధ్యాహ్నికక్రియలను మృగ, యాత్రాభోజ్యంబు నారగించి
మృగయులతోడ నారేయి నందె వసించి, హింస్రమృగంబుల నెల్లఁ జంపి
యత్థితుం డై యరుణోదయంబునకుఁ బూ, ర్వమె పరీవారవర్జంబుతోడ
స్వపురంబునకుఁ బోవ సమకట్టి పోవుచు, నెదురుగా ముని యొకఁ డేగుడేర
- గీ. వదలి మార్గంబు నతనికి వందనంబు, నాచరించి తెచ్చియవృత్తాంత మడుగి
నాతఁడు గ్రహించి రాశేంద్ర యతిని నేను, వృద్ధహరితుఁ డనుపేరి నెసగువాడ.
- సీ. అమితఫలప్రదాయక మైనమాఘమా, సన్నానమును వీడి చగుట దగదు
రమ్ము నాతోడ శీఘ్రమ్ముగా సూర్యోద, యము కాకమును పె యీహ్రాదములోనఁ
జలుపఁగావలయును న్నానంబు నావుడు, నవనిపాలుండు హర్ష మామతిల్ల
ననఘ మాఘస్నానమునఁ గల్గుఫల మేమొ, కృప యుద్భవెల్లంగఁ జెపుము నాకు
- గీ. ననుడు భూమింద్ర యిది సమయంబు గాదు, జావకప్రగ్నమునకు ను త్తరము నెప్పు
మింకులాచార్యుఁ డఖిలజ్ఞుఁ డేతమున, నడుగునెడ సీత సర్వంబు సతండు నుడువు.
- క. అని చెప్పి యమ్మునీంద్రుఁడు, చనుచుండఁగ నతనివెంటఁ జని స్నానంబుక
బొసరించి ప్రాదములోపల, జనవరుఁ డరుడెంచి వేగి స్వపురంబునకక. 1697
- సీ. చని వసిష్ఠాశ్రమంబున కేతంబుగా, నెరఁగి వసిష్ఠునిచరణములకు
నాచార్య వర్ణాశ్రమాచారవిధులును, దండనీతియు రాజధర్మములును
గ్రతువిధానములును వ్రతవిధానములును, భగవద్రాధానాపద్ధతులును
జెప్పినాఁడవు నాకు శ్రేయంబు గా నస్మ, దన్వయాచార్యుఁడ వగుటజేసి
- ఆ. యిపుడు కరుణతోడఁ జెపుము మాఘస్నాన, విధియుఁ దత్ఫలమును విశదముగను
ననుడు నిట్లు లనియె నాతనివాంఛకుఁ, జెంది హర్ష మును వసిషమాని. 1698
- సీ. విడిచి యిష్టాపూర్తవిధులను వహిల్చునా, స్తిని నూర్ధ్వలోక మర్చించువారు
స్వర్ణ గోభాధాన్యవస్త్రాన్న దానముల్, చేయక దివము వాంఛించువారు
కాయంబు శోషిల్లఁ జేయక తపముచే, విష్ణుసాన్నిధ్యంబు వేడువారు
కృచ్ఛాత్రికకృచ్ఛాత్రికకృత్యంబులను గాసి, జెందక సుగతి నాశించువారు
- గీ. మకరమును బొంది రవి యుండ మాఘమాస, మునను నిత్యము విధ్యుక్తముగను స్నాన
మాచరించిన బౌద్ధజలశయమునఁ, గలుగు స్వాభీష్టసంసిద్ధి సులభముగను. 1699
- న. వైశాఖమాసంబున సలిలాన్నంబును గార్తికమాసంబునఁ దపఃపూజలును మాఘమాసం
బున జపహోమదానంబులును విశేషవిధులుగాఁ జెప్పంబడియె. 1700
- గీ. చలిసి ద్వాదశమాఘమాసంబు లదితి, స్నాన మనశనముగ మానసప్రాదమునఁ
బడసె నమితప్రభావసంఘస్మై లైన, ద్వాదశాదిత్యులను నిజతనయులుగను. 1701

- క. ఒనరించుటచే మాఘం, బున స్నానము శచి త్రిలోకమోహనరూపం
బును రోహిణి సౌభాగ్యము, గనికరము సరుంధతియును గానంగలిగెన్. 1702
- ఆ. దానశీలులకును మానులకును బిత్త, దేవతాతిథులను దృష్టిపఱచు
నట్టివారలకును బ్రాప్తించులోకముల్, మునిగె నేని మాఘమున లభించు. 1703
- ఆ. ఆనందపుణ్యములను సమరాలయమునకు, జేరువారు భవితక జేరువార
మరల రారు భవిత మాఘమాసస్నాన, పుణ్యమునును నివేదిక బోవువారు. 1704
- క. మాఘస్నాన మొకండె య, మోఘం బగునాయుఁగంబు ముగిసరుకొనినపా
పౌఘక్రూరమృగంబుల, నాఘాతింపంగ నేల యగ్రోన్తు లింకెన్. 1705
- క. దురితహయముం గోరెడి, సరులకు మాఘావగాహనముగఁబడును లే
వరయంగ నిజమనోరథ, పరిపూర్తి యెనర్పఁగలయునామాంధరిముల్. 1706
- గీ. మాఘమున స్నాన మొనరించుమానవుండొ, నరకముగఁజేసెను . క్రి- పరిశ్రమించు
నుభయకలన పురుషుల నుద్ధరించి, దివ్యదేహులొకొడ దాను కింకె నేగు. 1707
- గీ. పుష్కరమున బ్రహ్మన ర్తమునఁ బ్రయోగి, ముగం గరుశ్చేత్రిమున నొమ్ము క్తమునను
స్నాన మొనరింపఁ గలుపుఁగంబు మాఘ, మున దివ్యత్రితయస్నానమున లభించు. 1708
- వ. ఈవిషయంబున మున్ను భృగుమహర్షి కిని విద్యాధరునకును జరిగినసంవాదంబు నీకుం
జెప్పెద వినుము. 1709
- సీ. మున్ను ద్వాదశవర్షములు వృష్టి లేమిని, హిమ శైలసహ్యా శైలములనడఁచు
నున్న దేశము లెల్ల సోపల వంబు లై, స్వాహాస్వధాచివివరితము గ
క్షీణించు చుండంగ శిష్యులతోఁ గూడి, హిమ శైలమును జేరి భృగుమహర్షి
యచ్చట మణికూట మను శైలమును గాంచి, దానివై భవసమృద్ధతకు మెచ్చి
గీ. యచట వసియించి వాసార్హ మగుటఁజేసి, లవముఁ గానింపఁ దొడఁగె నంతటను నొక్క
నాఁడు తద్గిరిశృంగకందరమునుండి, యొక్కవిద్యాధరుఁడు డిగ్గి యువిదతోడ 1710
- ఆ. భృగుమహర్షి యొద్ద కేతెంచి తత్పాద, వనజములకుఁ జేసి వందనంబు
నిలువఁబడఁడు భేద మొలయంగ మొగమునఁ, గనులు దెఱచి వారిఁ గాంచి మాని. 1711
- క. ఒనరించి యచితగౌరవ, మును వారికి దేవయోనిపుంగవ మీయా
సనములయందు విపాదము, గనఁబడియెడి నాకుఁ జెప్పుము కలకారణమున్. 1712

—: విద్యాధర వృత్తాంత కథనము —

- వ. అని యడుగుటయు విద్యాధరుం డమ్మహర్షి కి ట్లనియె. 1713
- సీ. వినుము మునీంద్ర మావిషయంబు వినిచెదఁ, బ్రాకృతపుణ్యకర్మంబువలన
విద్యాధరుండ నై వెలసి దివ్యసుఖంబు, లనుభవించుచుఁ గూడ ననుదినంబు
గలుగుట శ్వాఘ్రముఖం బేమహాపాప, కృత్యంబుననొ దుఃఖ మేరుపడియె
నీదుఃఖ మి ట్లుండ నీజగన్మోహిని, వ్యాఘ్రముఖుండ నై నట్టినాకు

- ఆ. వెలది యయ్యె ననెడివేళకడుఁగింబు, సంభవించె నావిషాదమునను
యాయమకును జింత యేర్పడె మాచింత, యెల్లు టిజిగలదొ యెఱుంగె జెప్పమ.
- సీ. అని వేడుటయు భృగుమునివల్లభు, డివ్య, దృష్టిచే నెఱిగె తద్విషయ మెల్ల
విద్యాధర వచితు వినుము సీప్రాగచ్చ, వృత్తాంత మంతయు విశదముగను
చొనరించి యుపవాసమును నీవు మును మాఘ, మునను నేకాదశీదినమునందు
స్వల్పంబు గా నుండ ద్యావశి మఱునాడు, పారణ సలిపి యపర్వవేళ
- గీ. నాడె పిదప ద్రయోదశీనాడులందు, జలిపికొంటి వభ్యంగము శాస్త్రుత్త్వ
మును గ్రహింపక స్వకతర్కమునను నిర్ణ, యంబు గావించుకొని ధర్మ మాత్మలోన.
- గీ. ఆకతంబున నీకు సప్రాప్తమయ్యె, వ్యాఘ్రవక్త్రంబు ద్వాదశీయందె యట్టి
కార్య మొనరించి యున్న వ్యాఘ్ర మయి యందు, వపుడె తద్ధోరపాతకం బట్టి దగుట.

— పురుష వోవృత్తాంతకథనము :—

- సీ. మున్ను తైలాభ్యంగమును జేసికొని పురూ, రవుఁ డొకద్వాదశీదినవసమందుఁ
బ్రాప్తింపగిను గురూపంబు మేనికి దాన, బహుకాల మాత్మలోఁ బరితపించి
కొనకు హిమాహార్యమున కేగి యం దుండు, దేవికాహదతిరదేశమందుఁ
జరకాలము తపంబు సేయంగఁ దత్తప, స్సంతోషితాత్ముడై చక్రపాణి
- గీ. యాతనికి దర్శనం బిచ్చి సూత్రశ్రేణి, జలముచేతను స్నాతునిఁ జలిపె నతని
మకరరాశిగతుం డయి మాఘశుక్ల, మునను రవి యుండ ద్వాదశీదినమునందు. 1717
- గీ. అంతటఁ ద్రిలోకిమోహనం బైనసూపు, ప్రాప్తమయ్యెఁ బురూరవఃపార్థివనకు
దానిఁ జూచియె కామించె వాని స్వర్గ, యోషిదవతంస మైనట్టియూర్వాశియును.
- గీ. కాన నెంతటివారికి నైనఁ గిర్మ, గతిని దాటంగ శిష్యంబు గాదు నీకఁ
గలిగె నేని కురూపంబు దొలగె వాంఛ, సాధన మొకండు వినుతు విద్యాధరుండ.
- వ. సౌమమానశుక్ల పక్షై కాదశీదినంబు మొదలుకొని మాఘమాసశుక్ల పక్షై కాదశీవర్యం
తం బొకమాసంబు వ్రతనియమంబుల ననుసరించి త్రికాలస్నానంబును ద్రికాలసూర్య
వార్చనంబును సండిలశయనంబును గావించుచుఁ ద్యక్తభోగిండు వై ప్రతిదినంబును
బదరీఫలంబులును గదరీఫలంబులును నామలకీఫలంబులును ఘృతప్రస్థంబును దిల
ప్రస్థంబును దండలాథకంబును గూశ్మాండంబును గృసరంబును దాంబూలంబును
ననునీనవపదార్థంబులును బక్వాన్నభక్ష్యంబులును శీతార్తినివారణార్థంబు శుష్కేంద్ర
నంబులును గంచుకంబులును మాంజిష్ఠంబును రక్తవక్త్రంబులును శయనంబులును
జాతీఫలవంగకర్పూరాదిసువాసనాద్రవ్యంబులును జిత్రకంబళంబులును నిర్వాత
గృహంబులును బాదరత్నలును సుగంధ్యుద్వర్జితద్రవ్యంబులును బ్రాహ్మణుల కర్పింప
వలయు. దానంజేసి నీకు వ్యాఘ్రముఖంబు తొలగి నువదనంబు ప్రాప్తించు. 1720
- గీ. అని ప్రబోధించుటయును విధ్యాధరుండు, చేసె స్నానంబు మఃకౌటశిఖరితీర్థ
మందు సతితోడ మాఘమునందుఁ దొలగి, వ్యాఘ్రవదనంబు నురుచిరాన్యజుఁబడసె.

- కి. గరించు యోగముల గని, గరించును యోగములను గాలిచి ప్రహులకొ
దరించును దీర్ఘములను, దరించును యోగము మాతృధర్మాధికతా. 1722
- సీ. ఆయురారోగ్యంబు లగిరించువారికి, గాంక్షించువారికి గామసుఖము
దారపుత్రాదుల గోరెడివారికి, పాంథి మవారికి వాగ్విభూతి
యాశించువారి కస్త్రైశ్వర్యసింధుల, సఖిలమించెడివారి కమరసనము
వేడెడివారికి విద్యావివేముల్, ప్రాప్తించువారి కాపద్విముక్తి
ఆ. మంచిగుణములను సమంచితహుంబు, నిచ్చగించువారి కిచ్చగించి
నట్లు కాంక్ష దీర్చునది మాఘ మొక్క-యె, దాని దీడు వెళ్ళ కానరాదు. 1723
- గీ. ఇది యది యటంచు లెక్క-ంప నేల కామ, ధేనుచింతామణులుగోలె మానవులకు
నకలవాంఛార్థసిద్ధు లొసంగ మాఘ, మెయెడల నందె చినచీను చూసె. 1724
- గీ. మొదట జేసి నిత్యస్నానమును విచేయ, తారకం బగువేళను దగు నొసర్చు
నవల మరల మాఘస్నాన మనుదినంబు, దరణి యుగోదితుం డై సత్తుణామందు. 1725
- గీ. కృతయుగంబున దపమును ద్రేతయుందు, జ్ఞానమును ద్వైపరమున యజ్ఞ మును గలిసి
దానము ప్రశస్తములు ప్రశస్తములు మాఘ, మానమున నన్నియును గూడ మానవే ద్ర. 1726
- ఆ. సర్వవర్ణములకు సర్వాశ్రమములకు, మాఘమాస మనెడిమేఘమాల
ధర్మ మనెడియమృతధారను వర్షించు, భాగ్యనంబు లెల్ల బట్టుకొనంగ. 1727
- గీ. కామమున నైన లేక యకామమునను, నైన మునిగిన మాఘమునందు నెచట
నేనియు బహిరంబున నివాసంబు, లందు నెం దేని దుఃఖము నొందఁ జతంబు. 1728
- న. అంతట భృగుమహర్షి యచ్చోట విడిచి లోకోపకారార్థంబు శిష్యసమేతంబుగా వింధ్య
పర్వతంబునకుం జేరి రేవానదీతటంబున నాశ్రమంబు నెలకొల్పికొని యుండుడి తన్నదీ
తోయంబున విధ్యుక్తప్రకారంబుగా మాఘస్నానంబు గావించుచుఁ దపంబు సేయం
దొడంగె. 1729

—: పుంగళుంగమహర్షివృత్తాంతకథనము :—

- సీ. వినుము వే తొకగాధ వినిచెడఁ గృతయుగం, బున రథంతరకల్పమునను మున్ను
కలఁడు కుత్సుండు నాఁగను బేరువడినభూ, సురుఁ డొక్క-రుఁడు భోజపురమునందుఁ
గై కొని కర్దమకన్యక నాతండు, ధర్మపత్నిగను నత్తరుణియందుఁ
దనయుని వత్సాభిధుని నొకరుని గని, యతనికి జాతకర్మాదివిధులఁ
గీ. జలిపి యుపనయనము సేసె సక్రమముగ, నంత వత్సుండు బ్రహ్మచర్యాశ్రమార్హ
ధర్మముల నాచరించుచు దైవికముగ, వచ్చి కావేరికడ కొకవాసరమున. 1730
- సీ. ఉదధి కేగెడిమహానదులందుఁ బశ్చిమ, వాహినులును సుదగ్వాహినులును
గంగామయములు ప్రయాగముకంటె నధికంబు, లనెడితాత్రు మెఱిగినట్టికతనఁ
బ్రహ్మచర్యముగాఁ బ్రవహించునచ్చోట, నివసించి తన్నదీనీరమందు
విద్యుత్కాంతమున నున్నప్పుడు, మాఘమాస శ్రయంబు

- గీ. తదవగాహనపుణ్యసంతానజవిత్ర, తత్త్వవిజ్ఞానః కై నుమత్ప్రముచు విడిచి
సమ్యాజోత్తరతటసమక్షమైన, చుట్టినాకాయాద్రిపై చూపించి. 1731
- సీ. అచోట సున్నకపృథ్విరంబున, జేసి స్నానము మాఘమాస కుల్లఁ
దత్తరఃపశ్చిమతటమునఁ గూర్చుండి, తపము నేయఁ నొడంగె దారుణము
దాన సంతయు నిండి నేనె యుంటి నటన్, జానంబు జనియింప దానివలనఁ
గదలకుండఁగ మేను కాష్ఠాబువలె నుండ, నేతెంచి యచటికి మృతము లెల్ల
- గీ. నావ్రాదంబునఁ ద్రాచి తోయంబు వాని, కాయముచు శృంగములచేత జాయుచుండ
నాతినికే గల్లె మృగశృంగుఁ డనడిపేరు, యుగశతంబు క్షేపకవల గొక్కనాచు.
- గీ. తత్తప్తఃప్రీతుఁడై జనార్దనుఁడు వచ్చి, హస్తమునఁ దత్సహస్రార మంటె సంతఁ
దేఱచి కన్నుల నతఁడు ముందట వెలుంగు, చున్ననారాయణునిఁ జూచి కన్నులార.
- క. అనవధివ మైనహర్షంబు, బున లేచి సమస్కరించి పులకలు మేనక
జనియింప బాష్పములు లో, చనముల గ్రమ్మంగ భక్తి సమకూర నెదక. 1734
- సీ. ధర్మసంస్థాపనారము భూతలంబున, నవతరించుచు నుంచునాదిపురుష
చేయుచు విశ్వసృష్టిసిథిలయములఁ, దేజరిల్లుచు నుంచుదివ్యమూర్తి
యెక్కటి వయ్య ననేకరూపములతోఁ, జెలువారు చుండెడిచిత్స్వరూప
యణువుకంటెను నణు వగుచు మహత్తుకం, తెను మహత్తగుచు నుండెడియమేయ
- గీ. నిర్వికారుండ వయ్యును నిర్గుణుండ, వయ్యును వికారగుణశాలి వగుచు నుండు
వెవ్వఁ డెఱుంగు భవతత్త్వ మిట్టి దనుచు, నెన్నఁగను నిన్ను దేవ నే నెంతవాండ.
- క. శరణాగతరక్షకుండవు, సరమపురుష నీవు నేను బరిపాల్యుండఁ ద్వ
చ్చరణముల శరణుచొచ్చితిఁ, గరుణాదృష్టులను నన్ను గాంచుము చాలు. 1736
- సీ. అని నుతింపఁగ శార్ఙ్గ యాననంబున హర్ష, హాసంబు చెలువార నతనిఁ గాంచి
మృగశృంగ నీ వొనర్చినమాఘమాసాన, గాహనంబునఁ దృప్తి గలిగె నాకు
దాననె ని కిట్టితపము చేసెడిశక్తి, యును నాదుదర్శనంబును లభించె
భావిజన్మంబునఁ బ్రభవించెదవు ఋభు, వనుచేర మాని వై యపుడు నీకుఁ
- గీ. బ్రాహ్మమగు ముక్తి బ్రహ్మచర్యమున నేడు, ఋషుల సంతృప్తిపడిచినరీతి నురల
జన్మములచేతఁ బితరుల సంతృప్త, నగు నొనర్పఁ బ్రతుష్టుల సంతవలకు. 1737
- గీ. అని ప్రసాదించుటయు వత్సమునివరుండు, దేవ నీ పుండలయు నీతీర్థరాజ
మందు నని వేడ నీకోరినట్ల యుండు, నిచట నని చెప్పి శౌరి యదృశ్యుఁ డయ్యె.
- సీ. అంతట మృగశృంగుఁ డరుదెంచి యింటికి, భలిదండ్రులవదాబుములకు మ్రొక్కి
తెలియంగఁజేసి తాఁ జలిపినమాఘమ, జనమున కామతిల్లినఫలంబు
వారిని సంతోషవార్ధిలో నోలార్చి, తత్సహస్రార్పరత్వమున నుండ
నొకదినంబున నుపధ్యునికడఁ గుత్సించు, తనకుమారునిచేత్రమును జెప్ప

- గీ. సతతంబు సంతోషమును నొంది యున్నపుడై, యుగమునొప్పున నొనర్చున దగుట మాఘు
మజనంబును మూడు సునన్దరంబు, లంఘనీయ గి వాఁడని నాత్మ నేచి. 1739
- ప. తనపుత్రికినుగుణంబులు, వినఁచెన్ గుఱియు కిత ను నని పర్యవాయ
చనననయున కాయమ ని, మృని కోర సునదన్యఁ జిత్తు నని వాఁడొచ్చెన్. 1740
- వ. అంతట గుఱుండు మహానందభరింపి యున్నపుడొకప్పుడు నిద్రావృత్తి వత్తున
కెఱిగించె. 1741
- సీ. ఒకనాఁడు నిజసఖయు న్దంబుగనూ మాఘు, మునున గావేనికిఁ జని నొప్పొత్తి
యరుగోదయంబున నందు సొని మొనర్చి, వచ్చు నొనఁగి నొనఁగి వారణంబు
పరువెత్తుచును రాఁగఁ బైకి భయంబునఁ, బడి య నొనఁగి నొనఁగి నొనఁగి నొనఁగి
విడిచిరి యనువు లావృత్తాంతమును విని, యరుఁదచి యటఁగి నొనఁగి నొనఁగి
గీ. నేడ్చు చుండంగ వచ్చి యయ్యెడకు దైవి, నముగి నొనఁగి మంచి గుఱిన్యకలను
బ్రతుకఁజేయుదు వీరి నెప్పగిది నైన, మీరు గాపాఁచుఁ జేతన్పురీచులను. 1742
- చ. అని వచియించి వారికి రయంబున సహ్యాజ కేఁగుడెంచి దా
నను గళదఘ్నజీవనమునన్ నిలుచంబడి యూర్ధ్వబాహు
కనుచుఁ దడేకదృష్టిని వికర్తించి బము మృత్యుసంస్థ
బానరుచు చుండ నాకరి మహాత్మునితక్ జని వాసియొద్దన్. 1743
- క. కనఁబటచుచు సంతోషం, బును దొడఁచుచు వచ్చి ముఁగిముఁగి దా
తని నిడుకొని టయు వత్తుండఁ, కనుఁగొని తద్బాస మెడఁది నీరుకార్చియు గాన్.
- క. కొని హస్తంబునఁ దోయం, బును నిజమాఘాప్తదీపసంపుష్టంబున వెల
టనె ధారవోసి ఛన్యత, యొనఁగూడఁగి దాని కేచి యల్లమునందున్. 1745
- ఉ. అంతట నాగజంబు ద్వారదాశృతి పోవఁగ దివ్యరూప మ
త్యంతముదావహంబుగను బ్రాప్తము గాఁగ నభంబునన్ సమా
నాతరమందు నిచ్చి వినయంబున మ్రొక్క మునిఁద్రసూతికన్
వితగఁ బ్రాగనిస్మృతి జనింపఁగఁ జిత్తమునందు ని ట్లన్. 1746
- : ధర్మగుప్తవృత్తాంతకథనము :—
- సీ. స్వామి నీకృపచేతఁ జరితారతను జెందఁ, గలిగితి నేడు నాగాధ వినుము
మున్ను నైషధపురంబున ధాత్రి నొక్కవై, శృంగ డుండ విశ్వగుప్తుండు నాఁగ
నతనికిఁ బుత్రుండ నై పుట్టి ధర్మగు, ప్తాఖ్యను జెంది నామార్హముగను
దాటక న్యాయపథంబు వాణిజ్యంబు, గావించి కోటినిష్కముల నేను
- గీ. గడన యొనరించి నా కొకకొడుకు గలుగ, వానికి నొసంగి యర్థంబు దానిలోన
ధర్మకార్యంబులకు మదర్థంబు కొంత, వ్యయము సేసితి శ్లాఘింప నఖలజనులు. 1747
- సీ. మరుభూములందును మార్గంబులందును, స్థాపించితిని బ్రపాకూపములను
నెలకొల్పితిని పృథ్విములు పెక్కుచోట్లను, విశ్రమింపఁగఁ బ్రాణివితతి యెల్లఁ

- గట్టించితిని ఏవాగారంబులును విష్ణు, సదశంబులును శక్తి సదశములును
బేదసాదుల కెల్ల బెట్టించితిని నన్ను, సత్తంబులను ఒహస్థలములందు
- గీ. సలిసివాడను గోదానములును భూమి, దానములు స్వర్ణకన్నాప్రదానములును
నేమి యొనరించినను ఫల మేమి యెవియు, దక్షిణములు గావు తుండవ ఛాలాక్షరముల.
- గీ. ద్వీరదభుక్త కపిత్థంబుకరణి బోవ, దగిన దెల్లను బోవు రాదగిన దెల్ల
నారి కేళాంబువు జేఱంగునను ఘోరిల్లు, నిడియె సిద్ధాంతము బహుక్తు లేల యింక.
- సీ. అప్పుడు రసవాది యెనకాపాలికం, ఊకడు నాగ్యహమున కొక్క-నాచు
చనుడెంచి మాయచేతను నాకుఁ దనయెడఁ, బ్రభవింపఁగాజేసి ప్రత్యయంబు
నాయెద్ద నున్న ధనం బెల్ల హరియించి, నను దరిద్రునిఁ జేసి చనియె నంత
దారిద్ర్యమునకు వార్ధకము తోడై నన్ను, వేధింపఁ జూడఁగె నవ్వేళయందు
- గీ. నమ్మితిని మున్ను నే జేసినట్టిధర్మ, చయము నెల్ల గులుంబరిక్షణముకొఱకు
నవల మాఘంబునందు సప్రాప్తమయ్యె, దశదినస్నానములు నాకు డై ఓకిముగి.
- ఆ. అంతఁ గొలఁదిదినములందె నా కొనగూడె, మరణ మపుడు నేను మాఘమాస
మం దొసర్చినట్టియవగాహనమునకు, ఫలముగాఁ ద్రిష్టప్తపంబుఁ జెంది. 1751
- గీ. అచట స్వర్గసంఖంబుల ననుభవించి, యపరిమితముగ నొక్క-మన్వంతరంబు
పిదపఁ దత్పుణ్యము నశంప నుదయ మైతి, గజముగను నిల ధర్మవిక్రయముకతకు.
- ఆ. ఇప్పుడు నీవు నాకు నిచ్చినమాఘావ, గాహపుణ్యమునను గాంచఁ బోవు
చున్నవాడ సుఖము నూర్ధ్వలోకంబున, నని వచించి చనియె నమగ పురికి. 1753
- వ. అంతట మృగశృంగండు యధాపూర్వంబుగఁ గంరదఘ్నం బగుకావేరీజలంబున
నిలువంబడి. 1754
- సీ. సంజాతనూభవ సదసత్త్రి-యాసాక్షి, ధర్మస్వరూప యధర్మశాస్త్ర
శరశక్తిముసలవాశక్తిశూలాసిగ, దాంతుశవిస్ఫురదప్రవాస్త
వై వస్వత కరాళవదన ప్రలంబోష్ఠ, దక్షిణాశానాధ దండధారి
మహిషవాహన దీప్తదహననన్నిభానేత్ర, సాధులోకై కప్రసన్నరూప
- గీ. యంజనాద్రిసమచ్ఛాయ యుప్రమేయ, సత్యధర్మదమాచారశాంతిసహిత
నిత్యసంతోష సంయమసీపురీశ, శమన యమునానహోదర శరణు శరణు. 1755
- క. అని నుతియించుచు నుండఁగఁ, జనుడెంచి కృతాంతంఁ డధికసంతోషముతో
డను నిలిచి యతనిముంగలఁ, గనులను లేనగవు దొలుకఁగా ని ట్లనియె. 1756
- ఆ. వత్స తానక స్తవంబున కెం తేని, సంతనంబు గలిగె స్వాంతమందు
వరము గోరు మునుడు పత్నీఁ డత్యానంద, మొలయ యమునిపాదములకు మ్రొక్కి.
- సీ. అంతక మృతనువృత్తాదికన్యాచతు, ప్తయమును బ్రతికించి దయ యెలర్ప
నను పుఫలపతిజునిఁ జేయు మని కోరె, యముఁ డట్లె యగుఁగాక యని వదిలి

- యత్పరి తుం డయ్యె చూచిట వత్తుంటు, కన్యాశ్రవము లున్నునెను నన్నె
నపుడు కన్యలు నుప్త లై మేలుకొంచిన, కరిగెని నూదిరి నెన్నె తెల్ల
గీ. కినుగొనంగ నట్లు కన్యలు కాంచి వారి, విస్మయంబునఁ నెప్పుడునునొత్తు లెల్ల
నమ్మ బ్రదికెతె బ్రదికెతె యమ్మ యనుచు, నేడిచిది హర్ష బాష్పము తేల్చువాని. 1758
- ఆ. అవనిశయ్యనుండి యప్పు డా కన్యలు, లేచి కూరుచుండి గూచి వారి
నెల్ల విశదముగను నిట్లు వచించిరి, హర్షవిస్మయంబు లామెల్లెల్ల. 1759
- ఆ. అమ్మలార మేము యమలోకమున కేగి, కాంచి యనట నెన్నెకేసెనె
నరకములను వచ్చినారము శమనాజ్ఞ, యగుటఁజేసి స్మరించి కమ్మనొముగ. 1760
- చ. అనుటయు వార లిట్లనిరి యమ్మకచ్చెల్ల కృతాంతలోకి ముక్
గని ధరణీతలంబునకుఁ గ్రమ్మట వచ్చుట యెన్నఁడుగ్ గనుం
గొనినది లేదు విస్మయముగొల్పెడు మీపలుకుల్ వచ్చిపుడ
య్యన నవటం గనుంగొనినయట్టివిశేషము లెల్ల మాండగ్. 1761
- వ. అని యడుగుటయు వారల కాకన్యక లిట్లనిరి. 1762

—: యమ లోక వృత్తాంత కథనము :—

- సీ. పోక తప్పదు యమలోకంబునకుఁ జతు, ర్విధజంతువులు గూడ వివశు లగుచు
నీలోకమం దొక్కఁ డేనియుఁ గనరాదు, యమలోకమున కేగినట్టిప్రాణి
పోదురు సుఖమార్గమున నచ్చటికి మాఘ, మందు నుపకాలమందు మునిగి
బహిష్కలంబులు గడలేఫలంబు లా, మలకంబులును గోడుమలును దిలఁగు
గీ. బాదు కాదర్శనీకాతపత్రములును, నిలయశయ్యసనాన్న పానీయములును
స్వర్ణధనధాన్యగోభూమివస్త్రములును, ఘృతము గూళ్ళాండమును దాన మిచ్చువారు.
వ. మఱియును మాఘమాసంబునందుఁ బ్రయాగన్నాతులును హరిహరపూజాపరాయ
ణులును గజతురగవృషభశకటతండులాఢకాద్యర్థవస్తుప్రదాతలును దేవాగ్నిగురు
విప్రమాతాపితృసేవకులును నారామకూపవాపీతటాక దేవాలయయతిమఠదీనానాథ
విశ్రాంతినిలయస్థాపకులును విప్రపాదశౌచపాదాభ్యంగశిరోఽభ్యంగకర్తలును దదితర
వివిధప్రశస్తదానకర్తలును నానావ్రతకర్తలును దదితరానేకపుణ్యకర్తలును యమ
లోకంబునకు సుఖంబుగా నేగుదురు. 1764
- క. అనానావిధపుణ్యగ, కానీకముతోఁ దదీయయానంబులతో
భానుజపురంబు నిండి మ, హానందముగొల్పు చుండు ననుదినసంబుగ్. 1765
- సీ. అనుదినంబును బుణ్య లరుడెంచి రనువార్త, విని దండధరుండు సోద్యోగముగను
నుత్థితం డై భటయుతముగాఁ జని దివ్య, వాహనసితం లై నవారికడకు
సమీపంబుగ మొక్కి సలిపి యర్హ సపర్య, శ్లోకించి తత్కృతసుకృతములను
వారలలో నసోదరాకపుణ్యముల్, సలిపినవారిని స్వర్గమనకు.

- గీ. శంభుభక్తులఁ గై లాసుకై లమునకు, హరిశరణ్యుల నై కంఠపురమునకును
బ్రాహ్మమాఘప్రయాగతీర్థావగాహ, సుకృతులను బ్రహ్మలోకంబునకును బనుచు.
- క. ఎఱుంగము వా రెవ్వారలో, మఱికిందఱు పావనులు విమానంబులలోఁ
దఱచుగఁ దిరుగుచు నుందురు, గఱువతనంబున సతంబుఁ గాలునివీట. 1767
- గీ. మాతపోమాసమజనమహిమమునను, యమపురంబున రంభావనాంతరమున
నుండి సుఖముగఁ జూచి పుణ్యోత్తరులను, బడసితిమి జన్మనేత్రసాఫల్యములను.
- సీ. ఇంకఁ బాపులగాఢ యెఱిగింతుము వినుండు, ధైర్యంబు నూని చిత్తంబులందు
స్నానదానాదిహీనులు ఘోరమా, ర్గమునుండి తీవ్రదుఃఖములు పడుచు
దక్షిణదిగ్గతాంతకపురంబును బ్రవే, శింతురు ప్రాణావశేషముగను
నది మఱితిసహస్రయోజనముల, కంటె నిచ్చటి కధికముగ నుండు
- గీ. యమపురము పుణ్యవంతుల కతిసమీప
మందు నున్నట్లు సాపుల కధికదూర
మందు నున్నట్లు తోచు సామ్యముగఁ బుణ్య
మార్గము కఠోరముగఁ బాపమార్గ ముంట. 1769
- సీ. ఒకచోట సర్పంబు లొక్కచోటను వృశ్చి, కములును నొకచోటఁ గంటకములు
గ్రావంబు లొకచోట గర్తంబు నొకచోట, నొకచోటఁ గరు లేఱు లొక్కచోట
నొకచోట వ్యాఘ్రంబు లొకచోట సింహంబు, లొక్కచోట వరాహయాధములును
నొకచోటఁ శీకటి యొకచోట దావాగ్ని, యొకచోట రుజ లార్పులొక్కచోట
- గీ. రక్తపాషాణపాంసువర్షములు పిడుగు, లుఱుములు పిశాచములు చలి యుడుకు సకల
విధములను బీడనెట్టంగ వెతలుపడుచు, నేడుతురు పాతకులు శ్రోవ నేగునపుడు.
- సీ. అల్లాడు చుండ దాహంబున లభియింప, దొక్కచోటను నీటిచుక్క యేని
కాఱు చుండంగ రక్తము కాయములనుండి, కంటి కె నను మందు కానరాదు
గుడెలచే యమభటల్ క్రుశ్మఁ గ్రుమ్ముచు నుండ, హరి శివ యనఁ దొక్కప్రాణి యేని
యాడలిచేఁ బ్రాణ మనురుసు రగుచుండఁ, బ్రాప్తింప దొకపట్టె డన్నమేని
- గీ. తాముచేసిన పాపముల్ తలఁచుకొనుచు, నేడ్చు చుండంగ నాలింపఁ డెవఁడు గూడ
నార్తులై భీతితోడఁ గృతాంతపురికి, గలుషు లేఁగెడిఘోరమార్గంబునందు. 1771
- వ. ఏకాకులును బరాధీనులును బంధుమిత్రాదిపరిత్యక్తులును నగ్నులును గృశాంగులును
శుష్కకంఠోష్ఠతాలుపులును తుదగ్నిదహ్యమానులును శృంఖలాబద్ధులును గాలపాశా
కృష్యమాణులును బృష్ఠభాగవినిబద్ధభుజులును రజ్జబంధాశృప్తనాసికాజహ్వకంఠశిశ్ను
వృషణకరపాదకటిప్రదేశులును ఛిన్నసర్వాంగసంధులును నానాశ్రమహతులును గృత
కరపాదులును సరఘాదంశక్రిమిదప్తులును సప్రణలును సప్రదక్షధారానిష్ఠక్తగాత్రు
లును నిరాశ్రయులును భాగ్యవర్జితంబులును నగుపాపులను భీషణాకారు లగుయము

భటులు సంయమనీపురంబునకుఁ దోడ్కొనిపోయి నానాశృంగ్రహము నిజతనానానిధా
యుధభయంకరాష్ట్రదశకరుండంను సగుణితంత్రనిరమెనుట నిలువంజెట్లు వారెల్లరును.

సీ. ప్రభయాగ్నిరీతిని బ్రజ్వరిల్లెడివాని, తీము తేవల్లు గిద్దిగనువాని
వార్ధిని ద్రావుకె వడి జ్వలించెడివాని, దుష్టునారావత్త్రయవాని
ననలంబు నుమియుచాయను దీపిలెడఁపాని, సూర్యునివొక్కఁడే నమరువాని
జగములఁ గబళించుపగిదిఁ గ్రాలెడివాని, మేర్పఁజేల్చుకొని నివాసవాని

గీ. నూర్ధ్వకేశుని మహిషవాహుని సమర్థి, తామ్రనీత్రుని నుగ్రాని దిలకెధరుని
వానికడ నున్న మృత్యుదేవతను సతిని, పరిజనమును నూది నలలులు నొగిని. 1773

క. విలపించు చుండ లోచన, ములనుండి నిషాదబాష్పములు గురిఁకూగి
దిలకించి వారిమోముల, నెలయంగఁ గృప చిత్రిగుఱ్ఱం దిల్లి చదిమిల్.

క. కలుషాత్మలార మీరలు, సలిపినపాపంబు లెల్ల సమయంగ నరిగి
బుల ననుభవింపుఁ డావలఁ, గలుషంబులు దోలఁగు డానఁ గలుగు భుభులు.

సీ. అల్పకాలం బుండునట్టిభోగములకె, కావించితిరి నీచకార్యములను
ధారనోసితిరి శరీర మంతయును నా, పక్షాలమున రానిబాధపులకు
నారించితిరి పాతకాదుల వేదశా, శ్రుపురాణవాక్యముల్ సరకుగొనక
తలఁచికొంటిరి గృహధనదారసుతులనె, సుఖ హేతువులుగ సకడమతిని

గీ. మీరు చేసినకర్మముల్ మీతలంపు, లన్నియును గూడి యుష్మదనర్థమునకుఁ
గారణము లయ్యెఁ దుద కంతె కాని మాకు, నించుకయు లేదు హేతుత్వ మిందులోన.

గీ. ఒకనిసుఖదుఃఖములకు వే తొకఁడు గాఁడు, కారణం బెన్నఁటికిని స్వకర్మముననె
కలుగు దుఃఖంబు గాని సుఖంబు గాని, పరులపైఁ బడి యేడ్చురు పాపమగులు.

గీ. పాపములు మీరు చేయుటఁ బాపఫలము, గుడువవలయును మీరలె కుడువ రొరులు
పతితుఁ డగునెడ నొకఁడు తత్పతనబాధ, యనుభవించుట యన్యుఁ డె డైన గలఁడె.

క. ఒనరించి చేతులారఁగ, నొనరింపగరానియథుము లుత్సాహముతో
డను దత్ఫలానుభవవే, శను నేడ్చురె బుద్ధిశాలులరు మీ రెల్లఁ.

చ. అనవుడుఁ గాలుఁ డి ట్లను మహాగ్రహ మేర్పడ మృత్యులార వీ
రిని గొనిపోయి కట్టి తలక్రిందుగఁ గంబములందుఁ గ్రింద వ
హేచ్చని జ్వలయంపఁజేసి దహింపుండుఁ గొంతవిశుద్ధి యేర్పడం
గను మునుముందు ఘోరనరకంబులలోపలఁ గూల్చు డావలఁ.

క. అని యాజ్ఞాపించుడుఁ జ, యైన వారలఁ బట్టికొని కృతాంతభటులు ఘో
రనిహదరంబులఁ జేయుచు, జని చేయుదు రంతకుండు శాసించినట్లల్.

త. క్షురక శరణులకుఁ బుట్టిగించువారము, వినుడు సృష్టిచేసె విధి యనేక
మృత్యుముత్యములకుఁ గూడఁగలదు కె, పడుచు రెండు దాన బాపు లెల్ల.

—: అష్టావింశతికోటిసరకపదము :—

వ. సప్తమతలాలతోఁబడిన ఘోరితమస్సునం దష్టావింశతికోటిసరకంబులు గలవు. అందుఁ బ్రథమకోటి ఘోరిత యనియు ద్వితీయకోటి సుఘోరిత యనియు దృతీయకోటి యతిఘోరిత యనియు జతుర్థకోటి మహాఘోరిత యనియుఁ బంచమకోటి ఘోరిత సూప యనియు షష్ఠకోటి తిర్యకాఘోరిత యనియు సప్తమకోటి భయనక యనియు నష్టమకోటి కాఘోరిత యనియు సవమకోటి భయోత్కంఠ యనియు దశమకోటి చండ యనియు నేకాదశకోటి మహాచండ యనియు ద్వాదశకోటి చండకోలాహల యనియుఁ ద్రయోదశకోటి ప్రచండ యనియుఁ జతుర్దశకోటి కరాళ యనియుఁ బంచదశకోటి షిశిరాళ యనియు షోడశకోటి వజ్ర యనియు సప్తదశకోటి క్రూర యనియు నష్టాదశకోటి మహాభయ యనియు నేకోననిశకోటి యతిక్రూర యనియు వింశకోటి మహాక్రూర యనియు నేకనిశకోటి త్రికోణ యనియు ద్వావింశకోటి పంచకోణ యనియుఁ ద్రయోనిశకోటి సుదీర్ఘ యనియుఁ జతుర్వింశకోటి పరివర్తుల యనియుఁ బంచవింశకోటి సప్తభౌమ యనియు షడ్వింశకోటి యష్టభౌమ యనియు సప్తవింశకోటి దీప్తి యనియు నష్టావింశకోటి మాయ యనియుఁ జెప్పబడియె.

క. భూవలయంబున నధుములు, గామించినవారి కెల్ల గలుపవిముక్తిం గాదించుఁ గాల్చి యీయ, ష్టావింశతికోటిసరకసంసారంబుల్. 1784

వ. అష్టావింశతికోటిసరకంబులలో నొక్కొక్క కోటి కైదైదు నాయకసరకంబులు గలవు. అయ్యవి ప్రథమకోటికిఁ దొరవము మహారావము తమస్సు శీతిము నుష్ణము ననియును ద్వితీయకోటికి సుఘోరితము సుతమస్సు తీక్షణము పద్మము సంజీవనము ననియును దృతీయకోటికి శరము మహామాయము సతిలోమము సుభీమము కటంకటముననియును జతుర్థకోటికిఁ దీవ్రవేగము కరాళము విశిరాళము ప్రకంపనము మహాపద్మము ననియును బంచమకోటికి సుచక్రము కాలసూత్రము ప్రతర్జనము సూచీముఖము సునేమి యనియును షష్ఠకోటికి ఖాదకము సుప్రదీపకము కుంభీపాకము సుపాకము కూపము ననియును సప్తమకోటికి నంగారరాశి భవనము నన్మకర్పాయుప్రాదము విరామము తొండ శకుని యనియును నష్టమకోటికి మహాసంవర్తకము క్రతువు తప్తజతువు పంకలేపము పూతిమాంసము ననియును నవమకోటికి ద్రవము త్రపువు సుచ్ఛాస్వసము నిరుచ్ఛాస్వసము సుదీర్ఘము ననియును దశమకోటికిఁ గూటశాల్మలి దురిష్టము సుమహానాదము ప్రభావము సుప్రభావనము ననియును నేకాదశకోటికి ఋతుము మేషము వృషము శల్యము సింహాననము ననియును ద్వాదశకోటికి వ్యాఘ్రాననము మృగాననము సూక రాననము శ్వానాననము మహిషాననము ననియును ద్రయోదశకోటికి వృకాననము మేషవరాననము గ్రాహము కుంభీరము షక్రము ననియును జతుర్దశకోటికి సర్పము కూర్మము వాయుసము గృధ్రము నులూకము ననియును బంచదశకోటికి జలూక శార్దూలము కపి కర్కటము గండము ననియును షోడశకోటికి బూతివక్త్రము రక్త

క్షము పూతిమృత్తికము కణగూమము తుంహగ్ని మునియును సప్తదశకోటికి గ్రీమి
నిచయము నమేయము నప్రతిష్ఠము రుధిరాన్నము శ్వభోజనము సనియును సప్త
దశకోటికి లాలాభక్షము నాత్మభక్షము సర్వభక్షము వికటము సునిలాపము సని
యును నేకోనవింశకోటికి సుకటము సంకటము కటము ఘోషము క్షాంతాహము సని
యును వింశకోటికి వై తరణీనది సుత స్తలోహశంకుపు నయశ్శంకుపు ప్రసంగము సని
తాలవనము సనియును నేకోనవింశకోటికి ఘోరము సన్నిభంగము ప్రవీణకము నీలయం
త్రము సతనీయంత్రము సనియును చావింశకోటికి నిశంయంత్రము సంతము సంశ
ప్రమర్దనము మహాచూర్ణి సుచూర్ణి యనియును ద్రవ్యోవింశకోటికి వస్త్రోహమగు
శిల పర్వతము తురధారాదము మలపర్వతము సనియును జ్ఞానివింశకోటికి మూత్ర
కూపము విషాకూపము సంధకూపము పూయకూపము శాతనిము సనియును బంస
వింశకోటికి ముసలోలూలము యంత్రశిలాశనటలాంగలము తాళవస్త్రానిగహనము
మహామశకమండపము సమ్మోహనము సనియును వడ్డి శ్చకోటికి సన్నిభంగము తిప్త
శూలమయము గుండము బహుదుఃఖము మహాదుఃఖము సనియును సప్తవింశకోటికి
గత్తలము శమలము హాలాహలము విరూపము భీమగూపము సనియును సప్తవింశ
కోటికి భీమగము నేకపాదము ద్విపాదము తీవ్రము నవీచి యనియును జ్ఞానివింశ
దశికశతనాయకసరకంబు లయ్యె. చారవాద్యవీచ్యంతంబు లగు నాయకసరకంబు
లన్నియును మహాసరకమండలం బనుపేరం బరగు.

1785

- సీ. వీతిహోత్రంబున ధాతువులను మల, క్షయ మగువఱకును గాల్చుపగిది
బావులఁ గర్మానుహంబుగను నమ్మ, హాసర కాగ్నిలయందుఁ గూల్చి
కర్మక్షయంబుదాకను గాల్చి విడుతురు, కర్మశేషం బుండుకాలమందుఁ
దత్తకర్మశేష మాధారంబుగాఁ గొని, భువిలోన స్థానరంబులుగ మొదటఁ
గీ. బురుగులుగఁ బిమ్మట విహంగములుగఁ బిదప, నవల మృగములుగను దదనంతరంబ
పశువులుగ గోవులుగను నాపైనిఁ బుట్టి, యశశముగ వారు బహుదుఃఖ మనుభవించి.
క. తరువాతను జనియింతురు, మరల మనుష్యులుగ నింతమాత్రమే మాకుకా
బరిచిత మయ్యెను విషయము, పరేతరాట్పరమునందుఁ బరికింపంగకా. 1787
- గీ. కల వదృష్టంబు లశ్రుతంబులును నైన, సరకవిషయంబు లట నగణ్యంబులుగను
వాని నెల్లను జూచుట గాని లేక, తెలిసికొనుటయుఁ గాని మా కలవి గాదు.
- సీ. అని చెప్పుటయును నాయతివ లెల్లరు మహా, భయమును బొంది విభ్రాంత లగుచు
గాత్రంబు లెల్లను గంప మొందుచు నుండ, క్షీతిపైనిఁ బడిరి నిశ్చేష్టముగను
నంతట నాకన్య లతిధైర్యమునను నా, సీమంతినుల నెల్ల నేదఁ దేర్చి
చేడలార భయంబుఁ జెంద నర్హమె మీకు, భరతవర్షంబునఁ బ్రభవ మొంది
గీ. భస్మ మైపోకె సకలపాపములు గూడ, మాఘమాసంబున నొనర్చుమజ్జనమున
దగ్ధపాతక లగ్నముమ్మఁ దాక వశమె, యమనియోజ్యుల కై నను యమున కై న.

- ఆ. జన్మశతసహస్రసహాదితం బ్రహ్మ, పూర్వముననె కర్మభూమియందు
జననమొందఁగల్గు మనుజులుగని నూర్ధ్వ, గతికి మార్గ మిచటఁ గలిగియుంటు. 1790
- క. అందును బ్రాహ్మణ్యము, నొండొకభాగ్యంబుకంటె నొండొకభాగ్యం
జెందును లేన మహిమయ్య, శివజ యనుభవించ నర్హుఁ డిహపరసుఖముల్. 1791
- గీ. తపములు బుద్ధులును చాసకర్మములును
యెఱిగిములు యెఱిగిములును సురాధ్యక్షులును
ధ్యాసములును మహానీహిన్ములును
గల విచిత్ర యోగ-సాధనములును తరింప. 1792
- క. మానుషాత్మము బోధించు య, మోక్షము బగవదుగు ముక్క-ముక్కలుగాఁ బా
పాములోఁబ్రవేశముగల్గుట, నాఘాత్మికుల నేల యవి యివి యెల్లఁ. 1793
- క. అమరత్వము సమర్పించు, త్వము బ్రహ్మత్వమును జెందెదరు నరు లిటఁ బు
ణ్యముఁ జేయునాడలఁ గర్మ, ఓమ గురుగ-ఁడె స్వర్గమోక్షసాధన ముర్విఁ. 1794
- ఆ. భోగభూము అన్యభూములు గావున, నూర్ధ్వగతుల సచట నొంద వీలు
పడమఁ గర్మభూమిపై ని జనింపంగ, సభిలషిమ చుందు రనిమిషులును. 1795
- ఉ. కావున సర్వవీరములగుటను భారతవర ముఁ గడుఁ
బావన మైనదేశముగఁ బ్రాజ్ఞులు సెప్పుడు రిక్తిభూమిపై
దైవవశమునక మనుజులక నహించి జనించియుక స్వజ
న్మావిత్థత్వముక బడయనట్టివనేకహీను లాహతుల్. 1796
- గీ. ఊర్ధ్వలోకసుఖస్థితి నొందఁజేయు, పరికరము లెల్లఁ గలిగినభరతవర
ముననె గుణాత్మన్యత్వముని జేసికొననివాఁడు, పరికరవిహీన మగుచోట బాగుపడునె.
- ఆ. పరిగృహీతదానపాణేయ లై సుఖం, బుగను ధర్మరాజునగరమునకు
నేరఁగలరు మార లిక లెండు పుణ్యంబు, లాలసింపకుండ నాచరింప. 1798
- క. ఊహికము చిత్తము నిత్తము, ఊహికము ప్రాణానిలములు ఊహికంబులు గా
రుణికుఁడు గాఁడు కృతాంతంఁడు, ఊహమును ధర్మమునఁ దగదు సలుప నుపేక్షఁ.
- క. అని చెప్పుటయును వారలు, విని కన్యావచనములను విగళితభయ లై
యొనరింపఁ దొడఁగి రాష్ట్రవ, మును గావేదీకృషీలమున మాఘమునక. 1800
- క. అనవుడు దిలీపుఁ డబ్బుర, మును జెంద మదిక గృతాంతపురవృత్తాంతం
బున కాపైని వసిష్ఠుని, గనుఁగొని యి ట్లనియెఁ గౌతుకం బొడవంగక. 1801
- సీ. మునివర బహుదూరమున నున్నయమపురం, బునకు నాకన్యలు పోవ రాగ
నెంతకాలము పట్టె నెంతకాలము వారి, యెడఁకులు చెడిపోవకుండ నిలిచె
నానతి మృదుడు ని ట్లనియె వసిష్ఠుండు, నరనాథ యొక్క-మండలమువఱకు
గృతయంగం బందును ద్రేతాయుగంబులో, పలును బాదోనమండలముదాఁక
గీ. సర్ధమండల మయ్యెడునంతవఱకు, ద్వాపరయునఁ గలియుగావసరమందు

- బాదమండల మగుబాణ భద్రముగిను, బ్రహ్మసాక్షిమనుజుని సేవించి, 1802
- గీ. బుద్ధి యుండును గృతయుగంబున జటార్డు, బుద్ధుని గానము ప్రేమించుచు బుసండు
ద్రుగణముగ ద్వాపరంబున ద్విగుణముగిను, నీగిగుణముగ గలిసి స్ఫులోకమునకు.
- సీ. ద్వాదశాహమనకుఁ దరువాత యమపురం, బుద్ధుని బోధించు మర్మ్యుల నడిమాట
యగు నన్వయింపఁ బాపాత్మలనిషయ బు, సుబుధ బుద్ధులను సుద్ధి నొప్పించు
కాయంబు నుడిగినక్షణముల పోసురు, సౌమ్యమార్గంబున శేషసంపుట
మాఘమాసన్నానమహిమగుచేత నా, కన్యలు యీ యముల గాలివోలె
- గీ. శమనపురి కేగి శమనప్రసాదమునను, నరసింహులఁ దన్మానమును నెల్ల
గని మరల వచ్చి రొకమాసమునకు నంత, మును గన్దేహముల బుద్ధునివర్గ మొమె.
- వ. ప్రేతశరీరంబులకు శవాలంకారంబు గాంపమునను స్ఫుర్యహోషంబు లేను. 1805
- గీ. కృతయుగం జాట నది తచ్చరీరములకు, విశ్వప్రేమోత్సాహమును సంభవింపదాయె
నల్లె పుణ్యాత్ము లెందఱో యరిగి శమన, పురిమనకు వచ్చు చుండురు మరల నిటకు.
- క. అనుడు దిలీపుడు గురువర, మును పోయి కృతాంతలోకమునకు మథల
జనుడెంచినవా రెవ రై, నను నికను గలరె యున్న నాకుం బ్రభుమా. 1807
- వ. అని యడుగుటయు వసిష్ఠుం డాతని కిట్లనియె. 1808

—: పుష్కరత్రాహ్మణవృత్తాంతకథనము :—

- సీ. మున్ను నందిగ్రామమున నుండఁ బుష్కరం, డనియెడిసేర బ్రాహ్మణుఁ డొకండు
హరిభక్తినిరతుఁ డై యతఁడు మాఘన్నాన, ములు చేయుచును విధిపూర్వకముగ
గిడపు చుండంగను గాలంబు: దన్నామ, మున నొప్పుమఱిగిను భూసురుడు
చనిపోయె నొకదివసమున నాయారెనె, యతఁడు గని యముం డాత్మభటుల
- గీ. బుష్కరునిఁ దోడకొని రండు పోయి శీఘ్ర, ముగను మీరు నందిగ్రామమునకు నాగ
వార లట కేగి తోడ్కొని వచ్చి విష్ణు, భక్తుం డగుపుష్కరుని నిలుపంగ నెడుట.
- సీ. యముఁ డాతనిం గాంచి యాసనంబుననుండి, డిగి దిగ్గున గుండె దిగ్గు రనంగ
వందనం బొసరించి వానికిఁ బుణ్యాత్మ, సైపుము నాయపవారములను
నొకటి చెప్పంగ నే నొకటి చేసిరి ప్రమా, దమున నాభృత్యులు తప్పు జరిగె
జనుము శీఘ్రముగ సీనదనంబునకు విష్ణు, పురి కేగఁ దగినభూసురుండ పీఠ
- గీ. నావుడుఁ గృతాంత సరకమాసపులఁ జూచి, యేగెదను జూడఁగ ననుగ్రహింపు మనుచు
బలుకుటయుఁ బుష్కరుండు పితృపతి తదీయ, కాంక్ష దీర్చంగ మది నెంచి గౌరవమున.
- వ. కారవమహాకారవశ్యభోజనవిశసనతొరకర్త మాసిపత్ర వనత్ర పృకుంభక్రిమిశక్రిమిభక్షవైత
రక్షిరంభవాలకులాలాభక్షసూకరరోధనతప్తవాలుకాపీచిప్రముఖసరకపీడ్యమానులగు
పాపులఁ జూచింపు. బుష్కరుండు సర్వభూతదయాపరుం డగుటంజేసి తచ్ఛాధులు
మాడ్కింజూట్క యుత్తరంగంబున జంటిల్లుచు వారలం గాంచి. 1811

- క. కలుషాత్మజార మిారలు, సలిషిసాపంబు లేవొ సంగ్రహారీతిక
దేలుపుడు మిమ్ముల నెల్లక, చిలకింపగ నాకు గుండె నీ రైపోయెక. 1812
- సీ. అని యడుగుటయు నాతనిదయవాక్యముల్, స్వవిపాదమును గొంత శాంతిపఱుప
నమ్మహాపాపు లి ట్లనిరి మహాత్మ మా, వంటినిర్భాగ్యు లెవ్వరును లేరు
సర్వభూతములకుఁ జలిసినారము హింస, హరియించినారము న్యాసములను
గూటసాక్ష్యములచే గొంపలు గూల్చితి, మహత్ప్రతి నేసితి మాపులకును
- గీ. బ్రాద్దు పాడవకపూర్వమె పద్ది లెల్లఁ, జలుపు చుండంగ మాఘమాసంబునందు
సానములు వారలను నూచి యెనఁ జేయ, మైతి మొకనాఁడు గూడను నాల్లవంబు.
- సీ. చలివినారము ధనార్జననిమిత్తంబుగా, నశ్యయనమును నధ్యాపనమును
నన్నుం గాఁగి యుల్లాడు చుండఁగ జనుల్, భుజియించినారము పొట్ట లగల
ధార్మికు లొసరించుచుండఁబలకును గా, విచినారము బహువిఘ్నములను
గోగ్రాస మొనఁగక గోశీరమును బ్రాచి, పెరిగినారము చెల్లు పెరిగినట్లు
- గీ. సలిషితిమి భోజనంబు సత్సేతులము గాక, యపహరించితి మన్యదారారములను
జౌర్య మొనరించితిమి నిర్విశంకముగను, జేసితిమి బ్రహ్మహత్యలు చేతులార. 1814
- సీ. గోపశూన్యాలమీఁద దోషంబులను మోచి, నిందించినారము నిర్దయముగ
నిచ్చెద మని వచియించి బ్రాహ్మణులకు, నీయ మైతిమి లోభ హేతువునను
బర్వంబులందును బడఁతులతోఁ గూడి, క్రిడించినారము ప్రిడ యుడిగి
సంచరించితిమి స్వచ్ఛందంబుగను నంకు, శము లేనిమదసామజములభంగి
- గీ. శీలవతు లై ననతులఁ ద్యజించి పణ్య, తరుణులకు సర్ మంతయు ధారవోసి
ధర్మ మనుమాట యెఱుంగక దారి దప్పి, నడిచి భ్రష్టుల మైతిమి కడకు మేము.
- ఆ. స్వామి నీశరీరవాయువు సోఁకుట, వలన మాకు సరకవహ్నితాప
మాఁకె గొంత కావ నాపన్నులను నొక్క, త్వణము నిల్వ మిచటఁ జాలు నదియె.
- క. అని వేఁడుటయును యముఁ డి, ట్లనియెను బుష్కరునిఁ జూచి యనఘాత్మ యిటక
జన దీవు నిలువఁ ద్రుటియును, జనుము నిజావసధమునకుఁ జయ్యన నింకక. 1817
- గీ. అనుటయును బుష్కరుండెట్టు లనియె దేవ, యార్తులను విడనాడి నే నరుగఁజాల
నాఁగు మించుకనేపు నాయందు నీకు, నున్నచోఁ గృప యన యముఁ డూరకుండె.
- సీ. అంతటఁ బుష్కరుం డంతరంగంబును, బద్ధనాభునియందుఁ బాదుకొల్పి
సరసిజనాభుండు సర్వగతుం డయ్యె, ననుమాట వాస్తవం బయ్యె నేని
సర్వంబు హరియందు సంప్రతిష్ఠిత మయ్యె, ననుమాట నిక్కువ మయ్యె నేని
సర్వాత్మునిగ నెంచి శార్ఙ్గిని నే జేయు, నారాధనము సాధు వయ్యె నేని
- గీ. ద్వారకావాస గోవింద వాసుదేవ, కేశవ జనార్దన ముకుంద కృష్ణ శౌరి
చక్రపాణి జగన్నాథ స్వామి కాపు, మీఁమహాపాతకల నెల్ల నీక్షణంబ. 1819

- సీ. అని వచించుటయును నావిష్ణునామములతో, కన్యగిరిగిరిలు గాంగి నీరు
విష్ణురూపములతో విలసిల్లుచును నిసా, నానూపులై నెట్లునానెరిలును
నిలిచి వోయ్యమమున నర్ణించి పుష్కరభక్తి, ఘనతనమునై పుష్కరమునైన జరి
యపుడు కృతాంతంఁ జూచి శ్చర్యమును నొచి, పుష్కరమానాశ్చర్యమును నుతించి
గీ. యతనికిని దత్తుహృద్బాంధవచులకను, దచ్చగిత్తానిని స్మరించునెన్నలగాను
బాటిలగయుండ నపమృత్యుభయము వరిము, నిచ్చి చెనునెన్నల గుడిలకు వచ్చె.

—: శంబూపవదపుత్రులకటనము. —

- సీ. మఱియొకగాథ నీ కెఱిగించెద నయోధ్య, యలదు గామాదంపు భర్త మధినించి
నాల్గుపాదములతో నడపుచు ధర్మంబు, భూమంజులుగను బ్రోచు చుండి
వృద్ధభూసురు డొక్కఁ డేతెంచి తద్దావర, మునఁ జెల్లి నిజమృత్యుశ్రావణము
వత్స వచ్చెనె పంచవర్షంబులకె మృతి, యిప్పు చేసినచాప మీది కలుచు
గీ. నాయఘం బనుకొన్నను నాయెఱిగి, నంతలోన నసత్కంఠు నాడెనై తిరి
జేయనై తిని హింస నేజివి కేసి, యెట్లు ప్రాప్తింపె నీనుభు మోఖులనై తి. 1821
ఆ. ఎఱుంగ కేమి రాజకృతదోషమున నిట్టి, యాపదలు కలుగ వచ్చును బ్రజకు
నేను గూడఁ జత్తు నిటనె చిరాయు నై, బ్రదుకుఁగాక రామభద్రుఁ డిలను. 1822
క. అని పలికి పుత్రశోకం, బున నేచ్చుచు నుండ దుఃఖములం దెల్లక
విని రాముఁ డాత్మదోషం, బును దెలిసికొనగ లేమిఁ బొగులుచు నెదలోక. 1823
క. నాపూర్వకు లెల్లను ట్లో, ణీపాలనమునఁ బ్రతిష్ఠ నెలకొల్పినట్లు
చూపట్టెడి నే నొకఁడనె, పాపాత్ముడఁ బుట్టి కీడుపఱిచితిఁ గులముక. 1824
క. ఆహుతి యొనరింతునొ యీ, దేహము ననలంబులోన దిగ్గున కైలా
రోహణము సేసి పడుదునొ, దేహత్యాగంబు గాంగఁ దెగువరి నగుచుక. 1825
వ. అని బహువిధంబుల నాత్మగర్హణంబు గాంచికొని యిలచుక గూలోచించి మార్కం
డేయమాధ్యల్యవామదేవకశ్యపకాత్యాయనజాబాలిగాతమనారదులనునన్నును రాచించి
నమస్కరించి యుచితాసనంబులందుఁ గూర్చుండఁబెట్టి యాయుగంబున బ్రాహ్మణ
పుత్రుం డకాలమరణంబు నొందఁ గారణం బే మని ప్రశ్నించుటయు నస్మదభ్యను
జ్ఞాతుండై నారదుం డిట్లనియె. 1826
సీ. ఇనకులాంబుధిపంద్ర వినుము పూర్వము కృత, యుగమున బ్రాహ్మణం డొకఁడె తపము
కావించు చుండె నాకతమున నప్పుడు, మృత్యువు లేదయ్యె నెవ్వరికిని
ద్రేతాయుగంబు ప్రాప్తింపంగఁ దొడఁగెను, డ్మత్రియుండును దపఃకార్యమునకు
దాన నిప్పుడు యుక్త మైనమృత్యువు గల్గి, చరియించు చుండిరి సకలజనులు
గీ. పాప మగునెడ నిక ద్వాపరయుగంబు, సలుపు పై శ్శృండును దపంబు సకలజనులు
దానినలన యుక్తాయుక్త మైనమృతిని, గాంచుచు జరించు చుందు రాకాలమందు,

- క. కలియుగమున శూద్రుండును, జలుపుఁ దపము దాని సపుడు జనముల కెల్లఁ గలుగు నకాలప్రళయం, బలు దుర్మరణములు గలహములు దుఃఖములున్. 1828
- గీ. దశరథాత్మజ యుగిండుదడముగ నిపుడూ, త్వద్ధరాచక్రమున ఘోరతపము నొక్క-
యవరవర్ణుఁ డొనర్చు చున్నందువలనఁ, దండ్రీయుండంగఁ బుత్రుఁ డత్యయము నొందె.
- గీ. భూమిపతి యుండ నెవఁడు తత్పురిమునందుఁ, గాని తద్దేశమునఁ గాని కానికార్య
మాచరించునొ మర్గతి నందు వాఁడూ, ప్రభువు లెఱ్ఱాత్రికచతుర్థభాగ మొందు. 1830
- క. కావున సభర్మనాశము, గావింపుము నీకుఁ బాలకము లేకుండున్
జీవించు విప్రతనయుఁడు, దేవతలకు నెల్ల దానఁ దృప్తి ఘట్టెన్. 1831
- సీ. అనవుడు రాముఁ డత్యాశ్చర్య మొంది తై, లద్రోణియందు బాలకునిశవము
పెట్టించి కావలివైఱి లక్ష్మణునిఁ ద, త్సంరక్షణము సేయఁ దతఁ ణంబ
కార్ముకతూమాంగ్గఃఖిలములు గొని, కామగం బగుపుష్పకోంబు నెక్కి-
ప్రస్థాన మొనరించి పశ్చిమాత్తరపూర్వ, దిగ్దేశముల నెల్లఁ దిరిగి వెదకి
- గీ. యందు లేకుంట నొకఁడును నవగుణుండు, బోయి దక్షిణదిగ్దేశమునకు వింధ్య
తైలదక్షిణాపార్శ్వదేశమున నొక్క, వ్రాదము సీఱించి యట నొక్కయతిని గాంచి.
- గీ. పుష్పకమునుండి దిగి వానిపాంత కరిగి, చూచి తల్లక్షణములను శుద్ధుఁడగు
గనఁబడెను ని ట్లనియెఁ బారికాండీ నేను, రాముఁడ నశేషనిశ్చంధరాధిపుండ.
- క. నీ వేవర్ణమువాడనొ, కావింపఁగ నిట్లు తపము కత మేమియె నా
కావిర్భవించె వినఁగను, భావంబునఁ గోర్కె- తెలియఁబలుపుము ఋతమున్. 1834
- సీ. అనవుడు నాతఁ డి ట్లనియె మహారాజ, ప్రాప్తించుఁగాక భద్రంబు నీకుఁ
విత వీవు మా కెల్ల ష్టితిపతి నగుటఁ బు, త్రకులము నీ కేము ప్రబల మగుట
స్వర్గంబుఁ గోరి నే జలుపు చుంటిఁ దపంబు, దీనిచే సిద్ధి నొందెదవు నీవు
వేసిరాజ్యమునఁ గావించురొ తాపసుల్, తపమును సుకృతి యాధరణిభర్త
- గీ. శూద్రజాతిని బాడమితిఁ జూపె యైనఁ, గర్మమున బ్రాహ్మణత్వంబు గలిగె నాకుఁ
బేరు శంబూకుఁ డనవుడుఁ బెఱికి కత్తి, రాముఁ డొరనుండి వానిశిరంబు నఱకె.
- గీ. అంతటను మ్రోగె దుందుభు లాకసమునఁ, గురిసె రామునిమీఁదను గుసుమవృష్టి
యమరబృందంబుతో నిండ్రుఁ డరుగుడెంచి, యచ్చటికి రామభద్రుని నభినుతించి.
- క. ఇనకులవర్ధన యియ్యది, యనిమిషకార్యంబు నీకటాక్షముచే నేఁ
డొనరింపఁబడియె జగముల, కొనగూడె శుభంబు కొరు మొనఁగెద వరమున్. 1837
- వ. అని నుడువుటయు రామభద్రుండు బద్ధాంజలి యై నిలువంబడి. 1838
- క. అనిమిషవల్లభ నాపయి, ననుగ్రహము గల్గె నేని యమరుల కెల్లఁ
నిను నేఁ గోరెద బ్రాహ్మణ, తనయుఁడు జీవింప వరముఁ దదితర మెల్లన్. 1839
- క. అనవుడు రామునిఁ గని నుర, లనఘా శంబూకహనన మైనముహూర్తం
బునయందె బ్రదికె బ్రాహ్మణ, తనయుఁడు త్వత్ప్రతగరిష్ఠగర్మమువలన్. 1840

- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును గాంచగ రాఘవుండు భోదిప్రమదిం
బున మరల నయోధ్యాపుర, మునకుం జనుడెంచి కౌంది భూసురునినిన్. 1841
- చ. మనమునఁ జెందు చుండఁగ నమందముదఁబును ప్రప్రసింగుఁడొ
తనికడ కేఁగుడెంచి సృపతల్లజ యంతకలొక భాగ్యమున్
గని చనుదేరఁగలిగిని గ్రమ్మఱఁ దావసధర్మపాలనం
బున నని పల్క నందఱము పొందితి మితము లేనిహర్షమున్. 1842

— సాందీపనివృత్తాంతపద్యము :—

- సీ. మఱియొకగాధ నీ కెఱిగించెదను విను, మీనిషయముననె భూవిశ్వా
యవని నుండె నవంతి యనుపురం బొకఁడు యో, జనమితియు మనిసార్థయతిము
దానిలోఁ గలరు వేదజ్ఞులు శాస్త్రజ్ఞులు, లఖిలపురాణజ్ఞులు లవనిసురులు
వారిలోఁ గలఁ డొకవసుధామరుండు సాం, దీపని యనునామ ధీయముసని
- గీ. నాతఁడు సమస్తవేదరహస్యవిదుఁడు, సత్యవాది దఁగుఁగలఁ బాత్రి
విష్ణుపూజారతుండు వివేధినుఁడు, వాని కొక్కసుతుండుండె వరగుణుండు. 1843
- గీ. ఆకుమారుఁడు వేదవేదాంగవిద్య, లన్నియును నభ్యసించి బాల్యంబునంద
మతిమదగ్రణి యనెడికిరితి గడించి, హర్షవారాఁకి చితల నోలార్పఁ దొడఁగె. 1844
- ఆ. అట్లు గొంతకాల మరుగంగ నొకమాఘు, మాసమందుఁ బూర్ణిమాదినంబు
నందు సఖులతోడ సాందీపనిసుతుండు, చని ప్రభాసతీర్థమునకు వేగె. 1845
- క. వనజాక్ష కృష్ణ యద్యుత, మునుఁగుచు నుంటిని బ్రభాసమున మాఘమునన్
గనికరముతోడ భవవా, ర్ధినిఁ బడిపోకుండ నుద్ధరింపుము నన్నున్. 1846
- క. అని వేడి ప్రభాసంబున, మునిగి మరలఁ బైకి రామి మును తనతోడన్
జనుడెంచినసఖు లెల్లరు, జని తెలిసిరి దుఃఖవార్త సాందీపనిన్. 1847
- వ. అంతట సాందీపని తనపుత్రుండు ప్రభాసతీర్థస్నానకాలంబునం గావించినకృష్ణప్రార్థనంబు
స్మరించుకొని కృష్ణానుగ్రహంబున స్వసూనునకు డేమంబు గలుగు నని నిశ్చయించుకొని
ధైర్యంబు వహించి పుత్రమరణవార్తాశ్రవణంబున విలపించు చున్నస్వపత్నికీ
ధైర్యంబు బోధించి దుఃఖవిముక్తం జేసి బ్రహ్మానుసంధాననిష్ఠాగరిష్ఠుం డై సుఖం
బుండె. అప్పుడు గోకులంబుననుండి నందుండు రామకృష్ణులను జగత్ప్రసిద్ధుం డగు
సాందీపనియొద్దకుఁ జదువం బనిచె. 1848
- ఆ. అపుడు రామకృష్ణు లరిగి సాందీపని, సవిధమునకు వేదశాస్త్రములను
సభ్యసించి పూర్వ మభ్యసించిరొ నాఁగ, నల్పకాలముననె యదృశ్యతముగ. 1849
- గీ. తుష్టిపడ దేవుండు చతుష్పతికళల, దెలిసికొనిరి చతుష్పదివసములకు
బ్రహ్మకళ గాఁగ నిజదేవభావ నిలును, గలసమ స్తమనుష్యసంఘాతమునకు. 1850

- గీ. లాల్లు గ్రహియించి సనలవిద్యలను రావ, కృష్ణు లాచార్య నీకు దక్షిణ యొసంగ
నెంచినారము కోరు మీ పేసి చూచుడు, నతడు తచ్చక్రిష్ణాత యగుటజేసి. 1851
- క. మరణించినవిజపుత్రుని, గురుదక్షిణ గాంగ నొసంగఁ గోరుటయును వా
రిరువురును నపాంపతికడ, కరిగి ధనువు తెక్కు-నెట్ట నానమయమునక. 1852
- సీ. వరుణుడు దిగ్గున వచ్చి స్రస్యక్ష మై, నిలబడి రామకృష్ణులకు నెదుట
మహనీయులార యుచ్చుగ్గురుపుత్రుని, శంఖాసురుడు మ్రింగి జలధిలోనఁ
జరియించు చున్నాడు చంపి వానిఁ దనీయ, కుక్షి చీల్చిన వచ్చు గురుసుతుండు
నావుడుఁ గృష్ణుఁ డరవములోఁ జొచ్చి త, త్తణమంద శంఖుని సంహరించి
- గీ. చీల్చి అశ్కు-క్షి నందు దోగిసేసుకుండు, కనబడక యొక్క-శంఖంబు గానబడుట
దానిఁ గొని వచ్చి శంఖనాదం బొనర్చి, యమునికడ కేఁగె భాతృనహాయముగను.
- గీ. లాల్లుడు యముడు వారల కర్హ ముగను, బూజ గావించి తద్భావమును గ్రహించి
యూత్తకృష్ణపుత్రులభోగంబు లనుభవించు, చున్నసాందీపనితనూజ నొప్పగించె. 1854
- గీ. లులటను రామకృష్ణు లత్థిగ్గుతముగ, గురుకుమారునిఁ గొనవచ్చి గురున కొసగి
శ్లాఘ్యులను గాంచిరి సమస్తజగములందు, నిట్టిప్రాక్తనగాధ లె న్నేని కలవు. 1855
- చ. అనుడు దిలీపుఁ డతయును సచ్చెరియంబును జెంది మానసం
జన గురువర్య చిహ్నితివి పుంబ్విచరిత్రము లద్భుతంబుగక
పిని ముదిశుండ నై తిఁ గరుణించి యిశక మృగశృంగహానిగా
ధను వచియింపు ముల్లమునఁ దచ్చసూక్ష్మహ పల్లవించెడిక. 1856
- వ. అని యడుగుటయు దిలీపునకు వసిష్ఠుం డిట్లనియె. 1857

—: మృగశృంగ వివాహకాండము :—

- సీ. అంతటసంతోష మామతిల్ల సుచక్రు, డాహ్వన మొనరించి యఖిలమునులఁ
దత్తమక్షంబునఁ దనపుత్రి యగుసువృ, త్తను గుత్తమానినందనున కొసంగ
సంసిద్ధుఁ డై యుండుసమయుంబునందుఁ ద, త్తనయామణీసఖిత్రయము వచ్చి
భావించితిమి నిన్నె భర్తగ మృగశృంగ, మముఁ గొమ్ము నీకు జేమంబు గలుగు
- గీ. నల్లు గాకన్న విడుతుము ప్రాణములను, ననుడుఁ గుత్తాత్మజుడు సంశయంబు నొందు
చుండఁ దద్భావ మెఱిగి వ్యాసుండు నత్స, కన్యకల నెల్లఁ గొను మేకకాలమంద.
- సీ. దోపంబు లే దిందుఁ దొల్లి సౌభరిముని, గ్రహియించె నిజశత్రుములు గాంగ
మాంధాతృభూపకుమారికామణులను, నేబదిమందిని నేకవేళ
గ్రహియించె నట్లె దక్షప్రజాపతితనూ, జలను బల్వరను నిశాకరుండు
నావుడు వత్సుఁ డానల్వరుకన్నెల, బ్రీతితో నప్పుడె పెండ్లియాడె
- గీ. ననవుడు దిలీపుడు తపోధనాగ్రగణ్య, యేల సౌభరి మాంధాతృబాలికలను
బరిణయంబయ్యె జెప్పు మాచరిత మెల్ల, ననుడు నిట్లనియె వసిష్ఠుఁ డతనిఁ గాంచి.

— సా భ రి పు త్తా నా మ స ము —

- సీ. పూర్వము కాంపిల్యపురమున సోధరి, చూచుచున్న డాడోన నెలువల సుఖములనుండెను
సలిపి యాతండాది బాంధ్రాయముల నా, వలె చేసి మహాభక్తివంశములను
నవల బాహుళ్యము డై పిమ్మటను సిగ, శ్రీమదాంధ్ర పద్య పురాణము
జలములోపల నుండి సలుపు చుండెను ఘోర, తిష్ఠముల వల్ల నెలువలనుండెను
- గీ. సామమద మనునొక్క మత్స్యము స్వయం, పుత్రినామ్రాప్తిత్రాప్తిత్రాప్తి
బంధుపరివేష్టితం బయి ప్రభువునోకె, సుఖముల సోగ న్నెల్ల నెలువలను. 1860
- సీ. అపుడు సాభరి చూచి య మత్స్యమునా వాని, పిమ్మట నెలువలనుండెను
సలిపినిర్గతుం డయి సత్వరంబుగ నేగి, మూలభాగ్యపుష్పములనుండెను
దత్తుడితుం డయి ధరణీద్రవ సహరి, దానిభావే నిలువ నే తుచ్చి నాడె
నీకన్యకలలోన నా కొక్కగన్యక, నిమ్మ వేసూరు భద్రము నీను
- గీ. ననుడు విభుడు జరాశీర్ణాంగుం డైన, మునికు దాదాభాగ్యసౌలభ్యములను
మైనతనపుత్రి నీయలే కితండు శోష, మిచ్చు నని జగత ములును
నీ. శ్రీమధన క్షత్రియసంప్రదాయము దాటె, జన దండు రాక్షసులు సుఖమునను
గావున గన్యక కాంచి వరించిన, వరున కాయము నీయవలయు మేము
కులధర్మములు మీరు నిలుపంగలసిన, విజృంభ లగుటచే పీచించినాడె
నని యూరకుంటయు నమ్మనీంద్రుడు రాజు, నీవు పత్ని-ససలుకు నిక్క-మగబ
- గీ. కానిపింపుము నన్న నీకన్నియలకు, వానిలో నెవ్వరును గుండె గోరకన్న
వదలుకొని పిచ్చి యును వాస్తవముగ, సరిగెడ మదాశ్రమంబున కపుడ నేను.
- సీ. అనపుడు తేడ డెల్ల యెనరింతు నని వర, వరుని రానించి సత్వరము గాంగె
గంచుకీ నాపుత్రికలకడ కీవారి, కాంతి దోడ్కొనిపోయి కన్యలార
యెవతె వరించునో యితని మీలో నామె, నితనికి మీతండ్రి యిచ్చు ననుము
నావుడు గంచుకీ దేవరయాన నొక, దల దాల్చి యుతపోధనునితోడె
- గీ. బ్రభుకుమారిక లుండినభవనమునకు, నరిగి వారికె డెలిపె నృపాజ్ఞ నంత
వారలకు గానబడియె నప్పరికాంతి, కామశతకోటినుండరాకారమునను. 1863
- ఆ. అపుడు వారెల్ల నాతపస్విని గాంచి, మోహవివశ లగుచు దేహములను
విస్మరించి వాని వేషించి రాతని, భర్తగను గ్రహించుభావమునను. 1864
- సీ. అది విని మాంధాత యాశ్చర్యమును బొంది, యంతరంగమున గన్యకల నెల్ల
నమ్మనీంద్రున కిచ్చె నంత నేబదిమంది, మాంధాత్యకన్యల మానివరుడు
గ్రహించి ఘోషలు గా యథావిధి నిజా, శ్రమమున కేగి యానతులతోడ
రావించి విశ్వకర్మను, దహిబలమున, గట్టించి నిరుపమానగారములను
- గీ. ముచ్చి రావించి నాకొక్కనతిని, నఖిలభోగంబులను నోలూర్చు చుండె
ననుభవించుచు నున్నానామెల ననుర, రామ లను నొప్పు చుండి రాచాజనులేలు.

- సీ. అలలు లుచు నొక్క-నాఁ జాత్మలో నుదగుండు, చిసకుమారికలను గ నెడివేపు-
చనుటంది మాంధాత సౌభరి మ శ్రమ, బునకు దద్వైభవంబునకు నెదను
విస్మయం బొడవంగి వీగించి వీగించి, యవరియిం బైనహార మొంది
తన పెద్దకూడంగి రూడంగిసౌభరిమున కేగి, నామె లిగిడికి మ్రొక్కి- నాకరమున
- గీ. సపుత్ర ముంధాత పుత్రుని క్షుణ్ణిగి నల్లి, నిన్ను నీభర్త ప్రేమిండు చున్నవాడె
కలగె మునాదింబు నన నూరు నీకు, గలదె నీమానసమున కిడి-డ నుఖంబు. 1866
- వ. అని ముగిసెను నెన ను మాంధాత క క్షుణ్ణియె. 1867
- సీ. జనన నా కనకు నామెను లీను లోపింబు, ననరత్న గుంధితభవసములును
దివ్యనిత్రుంబులును దివ్యసోమములు, మేర మీలనిపికారికలును
షట్కల పితృబంధులును మృగసలన, గుంధితలంబులు మహోద్యానములును
నత్తిద్యుతము లై నగల సుంబులును సర్వ సౌఖ్యప్రదము లై నసుపదలును
- గీ. గలిగియున్నది గాని నాకారముం బెడిసి, మామకనసహోదరీమణుల నెల్ల
ననిశమును నాకడనె యుండు ననెడిదింత, మాత్ర మొక్కటి కలదు నామానసమున.
- గీ. అనుడు డోలాయితము గాంగ సంతరంగ, మపుడె మాంధాత తనద్వితీయాత్మజాత
గృహమునకుఁ బోయి డ్విష్టపుత్రికనుగోలె, నామె నడిగిన జనకున కాపె మ్రొక్కి.
- గీ. తనకు నెగదును లోకంబు లీ ననియు నాత్మ, వల్లభుండు తనసహజల వదలి సతముఁ
దనకడనె యుండు ననుపిషాదం బొకలడు, మాత్ర మెద నున్న దనియును మనసించేసె.
- సీ. లంతట మాంధాత ముష్కర్మమును జెంది, యెదలోన నాపుత్రయిల్లు విడిచి
మిగిలినకూడకులమేడల కన్నింటి, కిని బోయి గుంధనందనలఁ జూచి
వెనుకఁ దా నడిగినవిధమున నడుగ వా, రలు చెప్పినట్లె వీరలును జెప్ప
నవరిమితం బైన హాసంధ ముదయింప, సౌభరి యున్న కుంజమున కరిగి
- గీ. బహువిధంబుల నాతనివహింప బొగడి, తనకుఁ గల్గినధన్యతఁ దలచికొనుచుఁ
దనపురంబున కరిగె నంతటను గొంత, కాలమున కామహారాజకన్య లెల్ల. 1871
- ఆ. కనిరి ముగురుముగురుతనయులఁ బ్రత్యేక, ముగిఁ దనూనపాత్యముజ్వలులను
సౌభరిప్రభావసహితుల వారికి, గలిగి రాత్మజులును గన్యకలును. 1872
- క. వారలకుం బ్రభవించి ర, పారముగను సుతులు సుతులుఁ బ్రభవించిరి వి
స్తారముగ సుతులు సుతులును, వారలకును నేమి చెప్ప వారలవృద్ధి. 1873
- వ. అట్లు సౌభరి ద్వాదశవర్ష మాఘసాన్నిసలిలమధ్యతపఃఫలంబుగాఁ బుత్రప్రాప్తదాహి
త్రాదిబహుసంతానపరివేష్టితుం డై చిరకాల మిహుసుఖంబుల నెల్ల ననుభవించి
తుదకు సకలవత్సినమేతంబుగా నక్షయం బైన పరమపదముం బడసె. 1874
- క. ఈసౌభర్యాభ్యాసము, నాసక్తిని వినిన జనుల కాకర్ణింపం
జేసింపు నంశవృద్ధియు, వాసియు నుత్తముపదంబు వారల కొదవు. 1875

వ. అట్లు మృగశృంగుండు భార్య సహస్రమును జన్మించి నామోనమును అనువారలతోడం గూడి ధర్మయుక్తియుగ గార్హస్థ్యము నిర్వహించుచు గోరక్షణలబునకు సువృత్తయందు సకలసుగుణగణనమేతుల డగుచున్న సమయమున గని తోలు ద్రికాలజం డగుటంజేసి భవిష్యత్కాలమున మృగములు నిలకొని చామం దహోనిష్ఠాగరిష్ఠం డగునాతనిదేహంబును నమదేహములతో గానినను సమయమున సూచితంబు గా నాపుత్రునకు మృగకంఠం డగునామగర్భములు గానిది ప్రమాణముగా నుపనయనంబు చేసి సాంగలంబుగా జాతున్వేదములు జెప్పి గృహస్థాశ్రమమున కభ్యనుజ్ఞయొసంగ మృగకంఠండు ముద్దలనమాంకిత యగుమరున్వృత్తిని జన్మము విదనం గ్రమంబుగా గమలయు విమలయు సురసయు నొక్కొక్క పుత్రుని గాంచిరి. మృగశృంగుండు కమలాపుత్రునకు సుత్తముం డనియును విమలముం బుత్రునకు సుమతి యనియును సురసాసూనునకు సువ్రతుం డనియును సన్న్యసనామములులు జన్మ సకలవిద్యలం జెప్పి గృహస్థాశ్రమంబున కభ్యనుజ్ఞ యొసంగ సుత్తముండు సన్న్యసక్రియగుకుశను సుమతి సుమతితనూజ యగునత్యను సువ్రతుండు పృథువుక్రిత యగు ప్రయంవదను ధర్మవత్తులు గా గ్రహియించి వారలయందు వేదపాఠగు లగుబహుపుత్రులం గాంచిరి.

1876

- సీ. అంతట మృగశృంగుం డాత్మసతీతనూ, జన్మపాపేత్రాదినహితం డగుచు సతతంబు మాఘమాసములం దుషఃకాల, ముననె చేయుచు స్నానములను భక్తి ననుభవించి సుఖంబు లన్నియు గార్హస్థ్య, మున ఓర్క జనింప గొనను వందనం దనకుటుంబభరంబు నునిచి పుత్రులయందు, బోయి తినిననంబునకు నచట
- గీ. సర్వభూతంబులను నాత్మసామ్యమునను, గాంచుచు మృగవ్రజంబుతో గలిసి నిర్భయంబుగ జరించుచును శాంతి యావహిల్ల, గడపి యుక్తకొంతకాలంబు గాతుకమున.
- క. తనువు దొఱంగడికాలము, చనుదేరగ నశ్రమముగ స్వశరీరము నల్లన విడిచి బ్రహ్మపదముం, గని ప్రళయమువఱకు సుఖముగా నుండి యటక. 1878
- గీ. ప్రళయకాలావసానంబు ప్రాప్త మగుడు, రసను జనియించి శ్వేతవరాహకల్పమందు నజపుత్రుండుగ ఋభు వనడిపేర, నుద్ధరించి నిదాఘుని నొందె ముక్తి. 1879

— మృకండువృత్తాంతకథనము : —

వ. అంతట మృకండుండు తన కనవత్యత సంభవించినందులకు జింతిల్లుచు మాతృభార్య సమేతుం డై తద్దేశభూపాలుం డగురాష్ట్రవివర్ధనుండు సైన్యంబుతోడం బ్రసీతుండు గా నాతనిసాహాయ్యంబున విశ్వేశ్వరరాజధాని యగుకాశీపురంబునకుం జేరి గంగానా నాదికార్యములు యథావిధిని నిర్వర్తించి డుంబి ఘ్నేశ్వరపురోదేశంబున దనపేర లింగంబు ప్రతిష్ఠాపించె. కింప వల్లింగపురోభాగంబున సువృత్త సువృత్తేశ్వరలింగంబును దత్తాత్ర్యంగంబున కమల కమలేశ్వరలింగంబును విమల వేదాంతము తాజ నుద్ధరిండు మృకేశ్వరలింగంబును సురస తదేశానంత్యంగంబును సుత సేశ్వరలింగం

బును మరుద్వతి ముడికిరి కాపక్కిమభాగంబున మరుద్వతీశ్వరలింగంబును బ్రతిపాపించిరి. మృకఁడ్విశ్వరసందర్శనంబున సర్వకార్యసిద్ధియును గాశీవాసంబును సుప్రతీశ్వరదర్శనంబున సద్వృత్తియును నిర్విఘ్నతయును గమలేశ్వరదర్శనంబున సర్వకామసిద్ధియును విమలేశ్వరదర్శనంబున విమలజ్ఞానప్రాప్తియును సురసేశ్వరదర్శనంబున సురసామ్రాజ్యలాభంబును గాశీమరణంబును మరుద్వతీశ్వరదర్శనంబునఁ బునర్జన్మరాహిత్యంబునుం గలుగు.

1880

- గీ. అట్లు వారా.ఁసీక్షేత్రమందు వార, లందఱును లింగములను నిజాహ్వాయముల నిలిపి యుండిరి కాశీలోపలనె యొక్క, హాసము చేయుచుఁ దదీయయాత్ర తెల్ల.
- సీ. అంతట నొకదినమందు మృకండుమా, తలు నల్వరును వృద్ధదశను నుంటఁ గావించి ముడికిరి కాతీరమఁడు మా, భ్యాపింకన్నానంబు నల్లనల్ల నరిగి శ్రీవిశ్వేశ్వరాలయంబునకు నొ, నర్చుచును బ్రదక్షిణముల నచట శక్త చాలమిని లోచనములు దిరుగంగఁ, బడి రిలపైని విభ్రమముతోడ
- గీ. నంత విశ్వేశ్వరుండు స్వహస్తములను, బట్టికొని వారిమూర్ధముల్ ప్రణవమంత్రమును జపింపంగఁ దత్కర్ణములను వారు, తనువులను వీడి కైలాసమునకుఁ జనిరి.
- సీ. అపుడు మృకండుమహారి మాతల కెల్ల, నౌర్ధ్వదై హికకర్మ మాచరించి తనభార్య యగుమరుద్వతితోడ నివసించి, యాత్రేత్రమునయందె యనుదినంబు గంగలో న్ననంబు గావించుచును విశ్వ, నాధుని నేవ యొనర్చు చుండ నతనిభక్తికి మెచ్చి యాత్మలో నొకనాఁడు, విశ్వేశ్వరుం డామనీశ్వరునకు
- గీ. దర్శనం బిచ్చి వాంఛితార్థంబు కోరు, మిచ్చెదను నాఁగ నతఁడు మహేశ్వరునకు మ్రొక్కి సాష్టాంగముగ శర్వ యొక్కనుతుని, నా కొసంగు మపుత్రతాళోక మునుగ.
- వ. అని వేడుటయు మృకండునకు సర్వజ్ఞుం డి ట్లనియె.
- 1884
- సీ. గుణవంతుఁ డై నట్టికొడుకు గావలె నన్న, బ్రదుకు ఖండితవత్సరములు వాఁడు చిరకాలజీవి యాశిశువు గావలె నన్న, నగువాఁడు గుణహీనుఁ డై నవాఁడు వీరిలో నెవ్వనిఁ గోరుకొందువో నీవు, కోరుకొ మ్మతనిఁ జేరూర్తు నీకు నావుడు నమ్ముని భావంబులోఁ గొంత, కలక గల్గంగ దానిఁ దొలగఁ ద్రోచి
- గీ. స్వామి యల్పాయు వై నను నగుణుఁ డైన, యాత్మజని నిమ్ము నిర్గుణుఁ డైననుతుండు కల్పకోటాలు జీవించుగాక వాఁడు, కాఁడు పితృమాతృసంతోషకారకుండు.
- 1885
- ఆ. అనుడు విశ్వనాధుఁ డామృతండునకుఁ గో, రినవరంబు నిడి యదృశ్యుఁ డయ్యె నంత లబ్ధవాంఛితార్థుఁ డై సతితోడ, శమధనుండు స్వాశ్రమమును జేరె.
- 1886

—: మార్కండేయపుత్రాంతకథనము :—

- ఆ. అంతఁ గొంతకాల మతుగ మరుద్వతి, గర్భమును ధరించి కాలవిదులు సుతి యొనర్పఁ దగిననుముహూర్తమునఁ గాంచె, సుగుణభరితుఁ డైననుతుని నొకని.

- గీ. కుసుమనర్మల గురిసె నాకసుకునును, సభిమునును మ్రోగి వేసినానుగూలు వసలు
నహును స్రాపాదమును పోల నుదయతిరళి, నీరతి నానర్భిమ సుమనసగుణాతి.
- సీ. అపుత వ్యాసమహర్షి యరుచి యచ్చి, కాశ్యాయశిష్యసమన్వితముగ
జయనినాదంబులు నలుపుదుడెగి పిదప, నానాగ్రామి కై యు సమరు ల్లు
జానర్మంబును జలిపి మార్క-గ్రామము, పునఃపరు న్నీ యున్వృత్తిగూని
జయె నిగ్రామగూలునకు మృకండుకృ, అనినలగి మహాకృత్తున మునిన
- గీ. నవల గడనంగె గొంత బాల్యులు సగన, మృగము గున మృగముల గాయుర్భక్తునకు
జేసి యుపనయనంబును జెప్ప సాగె, ముగి బుడ్రమమున నేనములనా న్లు. 1889
- క. అంతట మార్క-ండేయుడు, వింత జనింప గె న్నలనిప్రళులని జ
న్మాంతరసంచితవిద్యా, సంతతులంబోలె నేర్చె సెనలగనముముల్. 1890
- వ. అప్పటికి మార్క-ండేయునకు బంపదశాబ్దంబులు గడిచి పోడశాబ్దంబు ప్రాప్తిచె.
- సీ. అపు డాత్మజుని జూచి యాత్మలో నిముడక, శోకప్రసాదములు పైక బొంగ
నాణికోనంగ శత్రుము గామిని మృకండు, తానోత్తమునంబు దత్తియియును
విలపింప దొడగిరి వీక్షించి తద్విహ, దమును మార్క-ండేయశమధనుడైన
తండ్రి మీరలు విపాదము నొంద గెత మేము, వినిపింపు మని వేడ సనయమునను
- గీ. జెప్పలేక మృకండుడు చెడ్డమాట, కొంతనటి కాత్మలోపల నిలిచి నొంప
కడకు జెప్పక తప్పనితనం జెప్పె, విజ్ఞు డగుటను జరిగిననిషయ మెల్ల. 1892
- క. అది విని మార్క-ండేయుం, డెడలో గలుగమి న్నదేర్ప మించుక యేనిక
వదనంబున లేనగ వ, భృదితము గా నిట్లు లనియె నుత్సాహమునక. 1893
- చ. వలదు భయంబు దండ్రీ శ్రీతవత్సలుం డై నలలాటనేత్రునిక
గొలిచి జయించి మృత్యువును గొందు నమర్త్యత నాగ నాత్మలో
గలుగఁ బ్రమోద మెంతయు మృకండుడు వానిని గ్రుచ్చి కాగిటక
జలుపుము వత్స యట్టులె యునంగు మహాశుడు నీకు భద్రముల్. 1894
- సీ. కాలసాశంబుచే గట్టగాఁ బడియున్న, శ్వేతకేతువును రక్షించినాడు
ప్రళయాగ్నివలె బ్రజ్వరిలుకాలకూటంబు, గ్రోలి ముజగములఁ బ్రోచినాడు
ధట్టించి యరకాల దన్ని మిత్తిని శిలా, దునితనూజాతుని మనిచినాడు
జాలకారకుం డై నజాలంధరుని నుక్క, డంచి దేవతలఁ బాలించినాడు
- గీ. త్రిపురదై త్యుల భస్మీకరించి విష్ణు, బాణమున సాధువులను గాపాడినాడు
దర్పితాంధకగర్వవిధ్వంసకుండు, శిక్షితమనోభవం డిందు శేఖరుండు. 1895
- క. కావున శరణాగతర, తావిధినిర్వహణదీక్షై కై కొనినమహా
దేవుడై శరణము నీ కింక, నావుడు చిత్తమాతృచరణనభినంబులకు. 1896
- వ. మార్క-ండేయుడు సాక్షాంగనందనంబు గావించి తదమృజం బడసి ధర్మిణార వకూల్,

బుసంఘః దనఁపర లింగంబుం బ్రతిష్ఠాపించి యచ్చట మాఘస్మానంబు గావించి
యమ్మార్కండేయలింగంబునకుఁ ద్రికాలపూజ చేసి పూజావసానంబున నానందపుల
కాక్షిగ్రాత్రం పై నాట్యం బొనర్చి శివస్తోత్రంబు గావించు చుండఁ దదాయుష్యావ
సానకాలంబు ప్రాప్తించుటయు.

1897

— : మార్కండేయయమసంవాదము . —

- సీ. దంష్ట్రాకరాభివక్త్రంబుతోడను నంజ, నాచలతుల్యకాయంబుతోడఁ
గర్భ-శాయుధయు క్షకరములతోడను, సర్పవృత్తికరోమచయముతోడఁ
బ్రజ్వలదస్త్రనేత్రంబులతోడను, దీక్షాంఘరికూరదృష్టితోడఁ
బ్రభయకాలానలోపమదీప్తితోడను, దారుణం బైనక్రోధంబుతోడ
గీ. మృత్యుదేవతతోడను భృత్యగణము, తోడ నంతకుఁ జేతించి గూర్తముగను
కాలపాశంబు దగిలించి కంఠమునకు, లాగఁ దొడఁగె మృకండుబాలకుని బలిమి.
- సీ. అపుడు మార్కండేయుఁ గాలింగమును దృఢం, బుగఁ బట్టికొని బాహుయుగముతోడ
యముని వీక్షించి కృతాంత శివస్తోత్ర, మును బూర్తి గావించుదనుక నాకు
గమభాజనశయనములు వరించెడి, వ్రత ముండుటను నంతవఱకు నీవు
తాఘము వచ్చెదఁ నరువాత నీవెంట, ధర్మంబు గాదు వ్రతంబు చెఱవ
- గీ. ననుడు దండధరుం డీట్లు లనియె మూఢ, చేయనలసికృత్యంబు చేసికొనక
యేల యలస్య మొనరించి తింతవఱకు, యముఁడు నీకృత్యములకొఱ కాఁగువాఁడె.
- సీ. పూర్వవయస్సనం బొనరించుకొనక ధ, ర్మమును మూఢుండు వార్ధకమునందుఁ
దసియించు చుండు సార్థభ్రష్టుఁ డైనయ, ధ్వగునిచందంబున దారి దప్పి
చేసినఁ గర్మంబు మాసాష్టకముదాక, నొకవత్సరము సుఖంబుండఁగలుగుఁ
గావించునెడలను గార్మంబు దిన మెల్ల, నొకరేయి సుఖముగా నుండవచ్చు
- గీ. వార్ధకంబున సుఖము కావలయు నేని, వలయుఁ జేయంగఁ బని పూర్వవయసునంద
కలుగునెడ వాంఛ చచ్చియుఁ గాంచ సుఖము, వలయు ధర్మము నొనరింపఁబోలియువఱకు.
- సీ. నలువఁగా వలయును శ్వేకార్య మీనాఁడె, యపరాహ్ణావిధిని బూర్వాహ్ణామంద
కృత మిది కర్తవ్య మిది యని చింతనఁ, గావించువారలు కాలహతుల
విశిఖతోటిసహస్రవిధుఁ డైనను జావఁ, డప్రాప్తకాలుఁ డైనట్టివాఁడు
ప్రాప్తకాలుఁడు కుశాగ్రస్పర్శ మొదవిన, యంతమాత్రముననె యంతరించుఁ
- గీ. జక్రవర్తిసహస్రముల్ శక్రశతము, లప్రతిహతంబుగ నధీను లైరి నాకు
బాలుఁడవు నీ వనఁగ నెంత పట్టువడఁగ, వదలివెట్టుము లింగంబుఁ బదర నేల.
- వ. అని తరించుటయు మార్కండేయుండు వైవస్వతున కి ట్లనియె.

1902

- సీ. సమవర్తి శంకర స్తవమున కంతరా, య మొనర్చువారి కనర్థ మొదవుఁ
గలవాస్తవంబును దెలిసినాడను నీకు, మఱియు నిం కొకమాట యెఱుంగవలయు

రాజభృత్యుల కెట్లు రాజు శాస్త్రమును ముట్టి, 'పద్ధతి'లను నట్లు నేర్చునో శాస్త్ర వారిపై లే దధికారంబు నీ కేసి, ధాత్రి కేసియు నాధికార కేసి

గీ. శైలములఁ బెల్లగింతురు సాగరములు, ప్రాపునకు పోవలెను న్యాయస్థముగను జేయుదురు శివభక్తులు చేయలేని, కాగ్యములు లేవు ధాత్రి గలిగి నేసి. 1903

గీ. ఆపదలు రావు శివభక్తులైనవారి, ననుచు నదియునుచునునునాశ్చర్యము మనకె యాగ్రహవిప్రులైన బ్రహ్మనులనును, శాశ్వతముగను నానందము నేర్పి తేను. 1904

క. అనవుడు దండధరుం డి, ట్లనియెఁ బ్రధానపక్షముల ప్రాధాన్యముగఁ గ్రోధగ బున మండిపడుచు నుర్భృతి, తను నెఱుంగు మోక్షమున నామోక్షము. 1905

క. గంగానికతాకణముల, భంగిని గిరియునగరానిగ్రహములు నానందము భంగింపఁబడిరి 'పశు-ప్ర, సుగము లేదు'కేసి గిరియు నానందములు. 1906

క. అని పలికి తెలిచి వక్రము, గిరియు మిలుముగఁ గలుగునా సుందరము యుని మ్రొంగఁ గడఁగు చుండగ, గను రాజుగ్రహము భీష్మరునిగఁ జూపె. 1907

గీ. అప్పు డాలింగముననుండి యప్తమూర్తి, శోచనశ్చనిశోడఁ బ్రాచుర్భునించి హుంకరించి యరంబున నొక్క-తన్ను, దన్ను వామపదంబున దండధరుని. 1908

గీ. ఆప్రహరంబుతోడనే యంతకుండు, పడియె దూరంబుగను నేలపై ని దండ తాడితం బైనఫణిలోలఁ దాని లేన, యంతట మృకండుతనయుండు హరునిఁ జూచి.

—: మృత్యుండు యిట్లే ప్రము :—

మత్తకోకిలము. బాలచంద్రకళావిభూషణభాసమానసపద్మనిక వ్యాళరాజగుఁగోపపన్నసువర శైలశరాసముక నాళికేక్షణబాణనిక గణనాధునిక ద్రిపురఘ్నునిక గాలకాలునిఁ జొచ్చితిక ననుఁ గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిక. 1910

మత్తకోకిలము. శైలరాజసుతాపరిష్కృతచారువామకళేబరుక హేళిలోచనహారి నీక్షణనిర్మితాఖిలలోకనిక బాలితావనపాత్రునిక మునిభావనీయచరిత్రునిక గాలకాలునిఁ జొచ్చితిక ననుఁ గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిక. 1911

మత్తకోకిలము. వ్యాళభూషణభూషితాంగుని నార్తలొకశరణ్యనిక ఫాలలోచనదగకాముని భస్మదిగళిరునిక శూలపాణి నశేషదుష్టనిషాదనవ్రతదీక్షితుక గాలకాలునిఁ జొచ్చితిక ననుఁ గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిక. 1912

మత్తకోకిలము. నాళికాసనవిష్ణునిరరనాయకాద్యఖిలద్యున త్వాళిసేవపాదపద్మని దక్షిణుజ విభరజనుక తాళిప్రణా తాళిపద్మని సర్వతాళి మహేశ్వరిక గాలకాలునిఁ జొచ్చితిక ననుఁ గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిక. 1913

- మత్తకోకిలము. నీలలోహితమూర్తి సుగ్రుని నిత్యునిక బ్రహ్మయానలా
భీలహాపనినా, బ్రాహ్మజపేకోటిసహస్రం ను
ద్వేలనక్తి ననన్వరోర్ధ్వగతిప్రదాత నమేయునిక
గాలకాలునిక బొచ్చితీక ననుఁ గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిక. 1914
- మత్తకోకిలము. బాలిళాదినిత్రాభావనని బంచవక్త్రుని శావ్యగో
త్రాల్లంబునిసాఖ్యవేద ననాది నవ్యయునిక వివ
జ్జాలశూలసమీరునిక గజచర్మధారి నలభ్యునిక
గాలకాలునిక జొచ్చితీక ననుఁ గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిక. 1915
- మత్తకోకిలము. శ్వేదసాయిని మృత్యుప్రేతను సిద్ధిదాత నశేషరు
శ్శలదాహదవాగ్ని నాశ్రితకల్పశాఖ నజ్జా దిశా
వేలునిక భగవంతునిక గుణసింధువుక బరమాత్మునిక
గాలకాలునిక బొచ్చితీక ననుఁ గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిక. 1916
- మత్తకోకిలము. కాళిశాహృదయాబుధానునిక గామితార్థమనిక మహా
కాలునిక భవరోగి నైదునిక గర్మపాదపమూలని
రూపలనక్షమనిక గుణశ్రయరూపునిక గుణానిధి
గాలకాలునిక బొచ్చితీక ననుఁ గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిక. 1917
- ఆ. కాళ్లు పట్టుకొంటిక గాలగంతునిక గలా, మూర్తి నఖిలగురుని మోక్షకరుని
ప్రిభవనాధిపతిని దేవాదేవుని, మృత్యు వేమి చేయు నింక నన్ను. 1918
- ఆ. కాళ్లు పట్టుకొంటిక గాలాగ్నిరుద్రుని, నృపభవాహనుని గిరీశు నజాని
జుండికాంతరంగసరసీరుహాంకుని, మృత్యు వేమి చేయు నింక నన్ను. 1919
- ఆ. కాళ్లు పట్టుకొంటిక గంగాధరుని మహా, సగాని శివుని దుష్టనాశకరుని
భక్తరక్షకునిక గచాలిని శూలిని, మృత్యు వేమి చేయు నింక నన్ను. 1920
- ఆ. కాళ్లు పట్టుకొంటిక గ్లాసనాధుని, సృష్టిరక్షప్రణాపికరుని
సర్వభూతిపతిని సర్వేష్టదాతను, మృత్యు వేమి చేయు నింక నన్ను. 1921
- ఆ. కాళ్లు పట్టుకొంటిక ఖండేందుమాళిని, బంచబాణహరునిక బాపహరుని
ద్రిపురదైత్యహరుని దివ్యప్రభావుని, మృత్యు వేమి చేయు నింక నన్ను. 1922
- నీ. అని నుతించుటయు మహాకాలుఁ డతనికీ, నపరిమితంబుగా నాయు విచ్చె
నంత లేచి కృతాంతంఁ డట్టమూర్తిని స్వాప, చారవిముక్తికై సన్నుతించి
తదనుజ్ఞఁ గొని నిజధామంబునకు నేఁగె, నంత నీశ్వరుఁ డదృశ్యతను జెందె
నావల సంతోష మాపహిల్ల మృకండు, పుత్రుండు స్వాశ్రమంబునకు వచ్చి
గీ. తల్లిదండ్రుల కెఱిగించెఁ దద్విశేష, మంతయును జార లది టెల్ల నాలించి
యమ్ముతానందభరితాత్ములై రి యంతఁ, జెంది యమృతత్వము మృగండునడచుటకు.

- క. కనియె బహుప్రళయములను, గనియెను బహుప్రళయములను గనిగను మిగిలిన
బున మును మృగశ్శి గుండునె, ద్విసన్నాసానులను న్నిగ్నినె రాముని పాదముల. 1924
- క. చలుపుచు మాఘున్నానం, బుల మరల గుండునెను ద్విధానన బులలలో
పలఁ దిరుగఁజొచ్చె నాయుర, కలకాలము ప్రాప్త మునగిమిమనఁ నెనునె. 1925
- ఆ. మృత్యుభయము లేదు మృత్యుభయములేదు, మును బులను మున్ను మునును బుల
జడువలేనియెడలఁ గలెను నున్నను, బెళుకునె గలెనునునును నొలను. 1926
- క. అని నుడువుటను దిలీపుడొ, మునిపుగిన మునిపుగిన ముని పొసెను
బాసరిప మాఘమానం, బున నేలెనె పుష్యము నొగి ముని నున్నెనె. 1927

— మాఘున్నానా త్తీర్థ కథనము : —

- సీ. వినుము మహారాజ మును మహారాజు బహు, గలెనును మాఘునొను బులను
గంగానమానంబుగాఁ జెప్పె రెండు నున్న, సువిప్రము న్నాన మాఘుని
నదె కాక మఱియు మునియు లై న్నిరగలు, లొనగొన్న నెల ననియును వనియు
నాదితీరంబు ప్రయాగంబు ధర్మార్థ, శామమోక్షములు గలెను బాస
గీ. నాకలంబున దీర్ఘరాజాహ్వయంబు, దాని కోడెగూడె చిన్మృత్యు దాన్వినమును
సప్తగోదావరము నె మిషమును బదరి, శాశ్రవంబును భువిపుష్కావహముల.
వ. మఱియును గురుక్షేత్రంబును గుగానాగిరిగలను ననగతియును సగయురను యము
నయును నమరావతియును సరస్వతీసింధునంగమ బును గి గానాగిరినంగమంబును
గాంచియును ద్రైయంబకంబును గాలగజరంబును బ్రహ్మసామును మహాలయంబును
నోంకారక్షేత్రంబును బురుషోత్తమంబును గోకర్ణగంబును భృగునర్ణగంబును భృగుతుం
గంబును బుష్కరంబును మంగభద్రయును గావేరియును గృష్ణయును వేణియును నర్మ
దయును సువర్ణముఖరియును వేగవతియును మాఘున్నానముఖ్యతీర్థంబులుగాఁ జెప్పె
బడియె. గయాతీర్థంబు శివుత్పత్తిదాయకంబు. పుంగోక్షతీర్థంబు లన్నియును
భౌమతీర్థంబులు. 1929

— మానవ తీర్థ కథనము : —

- క. తెలిపెద మానవతీర్థం, బుల నికను వినుము మోక్షమును జేకూర్పం
గల మని దాననె ప్రాజ్ఞులు, సలుపుదు రవానిలోన న్నానము నెపుడు. 1930
- వ. సత్యంబును ధీమయును నింద్రియనిగ్రహంబును భూతదయయును నారవంబును
దానంబును దమమును సంశోషంబును బ్రహ్మచర్యంబును నియమంబును జపంబును
నిజ్యయును శౌచంబును దపంబును వక్తృత్వంబును శ్రుతంబును జ్ఞానంబును ధృతి
యును సోపానయును ధ్యానంబును శివస్మరణంబును నాత్మశుద్ధియును మానవతీర్థం
బులుగాఁ జెప్పెబడియె. 1931
- గీ. తీర్థములలో నుత్తమతీర్థ మాత్మ, శుద్ధితీర్థంబు దానిలోఁ జొచ్చి సంత
తమిషానాత్మంబు సత్యంబు త్తమంబు కొదవు, నపునరావృత్తికర మైనయమృతపదము.

- సీ. మునిగినిమాత్రముననే జలంబున శుద్ధి, గలుగిడు న్నాతుడు గాఢు వాడు
 న్నాతుండు నా దమన్నాతుండే యుగళో, ర్థస్నాతుఁ డైన బాతకి మలిసింఁడె
 తనుమలత్యాగిమాత్రమునఁ గాఢ మలుగు, కలుగ కుండఁగఁ జిత్తమలవిముక్తి
 కలుగదు జలజంతువులకు మోక్షము జని, స్థిత్యంతములు నీటఁ జెందు చున్నఁ
- గీ. జిత్తమల మనుసీరను జెప్పఁబడియె, విషయరాగంబు విషయనివృత్తి భావ
 శుద్ధి యనుసీర నొప్పు దబ్బుద్ధి యందు, దేహి గలదోలులె సమస్తతీర్థములును.
- గీ. జ్ఞానసాక్షిత్వమును భ్యాసజలము ద్వేష, రాగమలనాశకమును నై రహి నహించు
 నట్టిమానసతీర్థమునందు మునుంగు, భాగ్యవంతుఁడు ప్రాపించుఁ బరమపదము. 1934
- గీ. దేహమును స్థూల కొన్ని ప్రదేశములకు, గలదో పూతత్వ వట్టలె కలదు కొన్ని
 ధామములకుఁ బుత్రతీర్థ భూమియందు, సమయ సమి భౌమతీర్థంబు లవనినాధ. 1935
- గీ. భౌమతీర్థంబులును జగత్పాననాబు, లయ్యె జలతేజమునను భూమ్యాగతప్ర
 భావమునగు దబ్బిధనప్రసరసాప్ర, త్రిగ్రహమునను జగమునఁ ద్రివిధగతుల. 1936
- ఆ. కాన నొప్పు భౌమమానసోభయతీర్థ, సేవ సేయ మోక్షసిద్ధికోజన
 న్నైపుణ్యకర్మ మేనియు నిలలోనఁ, దీర్థసేవతోడ దీటు గాదు. 1937
- ఆ. చేయ కున్నఁ గీర్థసేవ త్రిరాత్రంబు, లుపవసంప కున్న నొసంగ కున్న
 శక్తి యున్నకొలఁది స్వర్ణంబు గోవులు, నవనిలో దర్శింతుఁ డై జనించు. 1938
- గీ. విద్యయఁ దపంబుఁ గీర్తియు వెలయుఁ దీర్థ, ఫలము నొంధంగలరు హస్తపాదచిత్త
 సంయమము సేయువారును సంప్రహర్ష, భరితమానసులును గర్వవిరహితులును.
- సీ. కావించునెడఁ దీర్థసేవను శ్రద్ధతో, డను గృతఘ్నుం డైన నజనుడు గూడఁ
 బరిశుద్ధుఁ డగు నింకఁ బరిశుద్ధపరిశుడు, చెందెడిభాగ్యంబుఁ జెప్పఁ దరమె
 యరుగ నెంచిన నేగు నమరాలయమునకు, దలఁచిన నరుగు గంధర్వపురికి
 గాంక్షించునెడలను గైలాసమున కేగు, మోక్షార్థి యగు నేని ముక్తి నొందు
- గీ. నేది గోరిన నది గల్గు నిన్ని యేల, చెందఁడు విషాద మేలోకమందుఁ గూడ
 వానికి సమాన మగువాఁడు వాడె కాని, తగఁ డెవండును బరుండు దత్తాస్మయమునకు.
- ఆ. శ్రద్ధ లేనివాఁడు సంశయగ్రస్తుఁడు, హేతునిష్ఠితుఁడును బాతకియును
 నాస్తికుఁడును వీర లైదుగురును గూడఁ, బడయలేరు తీర్థఫలము నధిప. 1941

— : సుప్రత ద్రాహ్మజపుత్రాంతకథనము : —

- సీ. కల దగ్రహార మొక్కటి నర్మదాతీర, మందు మున్నకలంక మనెడిపేరఁ
 గల రందు బహుపండితులు వారిలో సుప్ర, తుం డనునొకబ్రాహ్మణుండు గలఁడు
 వేదవేదాంగాదివిద్య లెల్లను నేర్చి, యతఁడు లోభాక్రాంతుఁ డగుటఁజేసి
 గోవిక్రయము గన్యకావిక్రయము భృత, కాధ్యాపనము మొత్త లై నవనులు

- గీ. చేసి యార్జించి ధనమును బ్రతిగివెట్టి, బ్రతిగివెట్టి గానమును నానాధా
బ్రట్టి యొక్కలకు నిమ్మ ముల్ పోట్లపెట్టి, అంతయు కేర్చిని గడిచి నామము గామి.
- గీ. చింత నొందుచు నుండంగ సావధానమును, నాతి చెడుచు పోకడవ్వన పోయి డగుట
నొక్కదివసంబున వివేక మునయ నుండున, నుండునొక్కటి నొక్కటినికొనుచు చూడంగె.

—: సుప్రబుదివివాదము :—

- సీ. ధన మెంత గడియించినను నిప్పుకేగి గానము, శాశ్వత వాక్యమునను నవ్వెనుమునకు
నతిదుస్సహం బయ్యె నాశాశ్రవేగింబు, చాల నిప్పుకల మేర్పున నుండు
స్వస్వశక్తులు పోయి సర్వోద్రయంబులు, ప్రపంచ మెప్పుడు నొప్పున పరుగు చుండె
దను మెంతజీర్ణత్వమును వహించెనో యిది, ముందుగాను స్వభావ మెగిరినాచె
- ఆ. నాశలోన బడి వినాశంబు నొందె నా, నిప్పు లెల్ల బ్రహ్మచారి పుణ్యంబు చేసి
బుద్ధిమంతుఁ డేని బుద్ధివిహీనుడె, అంత నెంత బుద్ధిని నొచ్చునో గేరి. 1944
- ఆ. ఆశ వహితుల్య మైనది గావున, జేర్చు చిగిను చానీ, జేరునకును
బ్రతుకఁ దలంచువాడె త్రుతమానబలయతో, బానధీని నాభివృద్ధిముఖునా. 1945
- ఆ. స్వల్పదాత యైన జండాలుఁ చేనియు, నాశ గలుగుచుని నిధిగలచుగను
గానుపించు నింతకంటె నాశాగ్రస్థుఁ, తై నవాని నివచయంబు గలఁ. 1946
- గీ. అవని నాశాభిహతులు మోహనవప్ర, మున్ను లై నుండునాచు అనమాత్ర మేని
పరిగణింపక పరకృతపరిభ్రాంతి, బాధను జరించు చుండురు ప్రజలలోన. 1947
- గీ. ఇట్టికేకంబు లె న్నెన్నో యేను బొంది, మూర్ఖునము చేసినపనిగను సార్థకముగ
ధర్మకార్యంబు లొనరింపఁ దరుణ మిదియె, యని తెలఁచి సత్కీ-రసాన్నిధిఁ డయ్యె నంత.
- ఆ. ఆదినంబునంద యర్థరాత్రంబునఁ, సోచ్చి తద్దృపాంబు చోగు లతని
ధనము నెల్ల దోచికొని పోయి గొనగవ్వ, దేగిని మిగుల నండ నిగిలోన. 1949
- వ. అంతట సుప్రతుండం దుఃఖాక్రాంతచిత్తుం డై యిట్లు నిలపింపం చూడంగె. 1950
- సీ. చన దొక్కగోవు నైనను గ్రహింపఁగ నది, కొనక తప్పనియెడఁ గొనినః గాని
రెండవదాని నెన్నుండును గొనరాదు, కూడ దమ్మంగఁ గైకొనినదాని
నల్లు చేసినయెడ నాపాతకము సప్త, పురుషాంతరములకు బూదిచేయు
ననుశాస్త్రము నెఱింగియును లోభమునఁ గొని, యెన్నో గోవుల విక్రయించినాడ
- గీ. ధనము నార్జించుపనిలోనఁ దవలి యొక్క, వాసరం బేనియును సంధ్య వార్ష నైతి
విడిచినను బ్రాహ్మణోచితవిధుల నెల్లఁ, జనర కాచమనం బైనఁ జేయ నైతి. 1951
- సీ. ఒకపుష్పమునొ లేక యొకఫలమునొ మంత్ర, సహితంబుగనొ మంత్రసహితముగనొ
శివలింగమునొ నుండున నుద్ధృతం బగు, గులకోటి యదియును జలుప నైతి
స్మృతకామ్యమునొ నుండున సకలపాపములను, జహించుచువారి నైనఁ దలఁప నైతి
ప్రతిపదమునొ నుండున సర్వకార్యము, అక్షయసూ, ర్ధ్వన కైనఁ జే యెత్తి మ్రొక్క నైతి

- గీ. ఘోసపూజకు మెచ్చి విఘ్నముల నెల్లఁ, జెందుగణపతి నైనఁ బూజింప నైతిఁ
జలుపునడ సేవ యిందున సర్వకామ, సిద్ధు లిడుశక్తి నైన భజింప నైతి. 1952
- గీ. చలువ నైతిని బంచయజ్ఞములు చేయ, నైతిఁ బంచాయతనదేవతార్చనంబు
బ్రహ్మచారికి హంతకారము నొసంగ, నైతి భిక్షుకునకు నీయ నైతి భిక్ష. 1953
- వ. బ్రహ్మచారియును భిక్షుకుండును బక్వాన్నస్వాము లగుటంజేసి వారలకు బోజనంబు
నొసంగి భుజించువారలు చాంద్రాయణంబునం గాని శుద్ధి జెందవలరు. 1954
- క. ఘృతసిక్తిము లగుతిలలను, హుతాశనునియందు మంత్రయుక్తము గాంగఁ
హుత మొనరించినఁ జను నా, రితపాపము లెల్ల నదియుఁ జేయకపోతి. 1955
- సీ. చలువకపోతిని స్వర్గదాయకుఁ డైన, యతిథికి సంతృప్తి సన్న మొసంగి
శ్రోత్రియుఁ డై నప్రసాదము నీయకపోతి, నత్రుచ్చస్థి గ నొక్క-వసన మేని
పాదుకొల్పకపోతి బాదప బూకఁ డని, యమలోకమార్గతాపము శమింప
స్థాపి. పనైతిని గూప మొక్క-ం డని, పరలోకమార్గపిపాస యుడుగ
- గీ. నొక్క-గోవును సైతము నుదరింప, నైతిఁ గర్దమమగ్ని మై నట్టిదాని
నరకముననుండి యుదరణంబు గలుగఁ, దనుధనబలంబు లుండినతరుణమందు. 1956
- వ. శయ్య బాశ్వమహిమీనాసీ శ్వేతకృష్ణానతిలకరంభతో యకుంభాసనపాదుకాపాదా
భ్యంగదీప్రప్రవాప్యజనచ్చత్ర తాంబూలనిత్యశ్రాదభూతబల్యతిథిభోజనంబు లనువిశేషి
దానంబులు యమలోక మంతనానివారకంబులుగాఁ జెప్పంబడినను వానిలో నొక్కటి
యును నాచే నిర్వర్తింపఁబడ దయ్యె. 1957
- ఆ. చలువ నైతిఁ గ్రచ్చచాంద్రాయణాదులఁ, గాయమునకు శుద్ధి గలుగునట్లు
ధేనువునకు గ్రాస మేనాఁడు గూడను, నొసంగ నైతిఁ బాప ముడిగిపోవ. 1958
- క. సాలగ్రామశిలాంబువుఁ గ్రోలినఁ దలపైని జల్లుకొనినను వహ్ని
జ్వాలలు గాష్టములంబలెఁ, గాలుచు నంతర్బహిష్టకాలుష్యములఁ. 1959
- క. అని యెఱిగియు నాపనులును, నొనరింపకపోతిఁ దుదకు నొద్దకు రా గో
వును నైన గోఁక నైతిని, ననువుగ గోలోకవాస మామతిలంగఁ. 1960
- గీ. ఒక్క-కా సేనియును నర్థి కొనఁగ నైతిఁ, గలిమి జన్మాంతరంబునఁ గలుగ ట్టుధితంఁ
డైనవానికి నొకపట్టఁ డన్న మేని, పెట్ట నైతిని గలుగంగఁ బుట్ట గతులు. 1961
- ఆ. ఉపవసింప నైతి నొకకవరాత్రియు, నైత్య మొండ శివునియందు విష్ణు
త్పత్తిదముగ నొక్క-యేకాదశియు నుండ, నైతి ననశనముగ నక్క-టకట. 1962
- గీ. కష్టపడి నేను జీవితకాల మెల్లఁ, జేయరానియకృత్యముల్ చేసి గడన
నలిపినట్టిధనం బెల్ల క్షణములోన, బోయె నిలువునఁ బ్రాణముల్ పోయినట్లు. 1963
- సీ. ఆత్మానుసంధాన మాచరింపకపోతి, గర్భవాసక్తేగతి తొలంగ
దానపాత్రులకును దాన మీయకపోతి, గలుగ వుండఁగ నూర్ధ్వగతికి హాని
యునుభవింపకపోతి నాత్మకు సుఖము గా, భోగి యీతం డని పొగడ జనులు

- సాధింప నైతి మోక్షము నని తోసి ధృ, స్థిరము చేసి కనకం, గామాలు నేని
- గీ. యేమి యొనరించినట్లు యె నిలును బట్టి, పదిగి నను నెప్పులును నేర్చి ప్రతివోలె
దిరిగి గేబవలును పైచి పరిధివములు, మోక్షమును ననుమములు ననుమములు. 1964
- ఆ. నన్ను నేనె వందనుము చేసికొని శివు, తిలకం నెల్ల పుష్కలం పుష్కలం
కొంటి నుదరిగిమకొనగ నీదశాశి, నీర్వహించు నీర్వహించు నీర్వహించు. 1965
- ఆ. కాటిలోన నిడిచి వాయుబులు బరితొన, పి స్థిరమును నీ స్థిరమును నీ
రాదు విద్య ధనము రాదు భోగములు రాదు, రాదు నానాభిములు రాదు హితులు.
- ఆ. దారిబజ్జె మెత్తి-ధర్మంబె యది నాశి, గామా నుభిధి ముట్టలములను
వశము గాకయుండె వారికెమున నును, నను మోక్షంబు ధనము నేను. 1967
- గీ. ఏమి చేయుదు నే నిట్టిహింసవశము, నాచునాచుకె నెప్పు గొప్పగా నెప్పు
మునకు వై వస్త్రపురంబు కనికరింప, డెత్తికొని ఘన శివహింస వై వస్త్రపురంబు. 1968
- ఆ. దండధరునిపేరు దలచికొన్నంతనె, చేష్ట తిప్పు ముందు నీ తిమ్మమునకు
మేను బ్రాణ మున్న నేను వృత్తుండన, యునును నేర్చు ముందు నాత్మలోన. 1969
- సీ. మును దాను గాశ్మీరమునకు భూరిభనార, సమునక్త నోయినసమయముగను
గంగాతటమున మాఘసాశు తెల్లరు, గూర్పుండ జారాశికిం బకండు
చదివినమాఘమాససానసఫలశోధ, కార్తీకద్యము స్మృతి కపుడు రాగ
ధైర్యంబు వహించి తత్తణంబున సర్వ, దామహానిది కేగి దానిలోన
- గీ. సాన మొనరించి దశదివసములు దశమ, దినమునను నై త్యబాధకు దేహ మెల్ల
గజగజ వడంకు చుండంగె గదల లేక, హరి హరి య టంచు దత్తీరమంద మ్రుండె.
- సీ. అంతట బాపాత్ముడై ననువ్రతుండు మా, ఘనసానమాహాత్మ్యకారణమున
దివ్యరూపంబు ప్రాప్తిపంగ దేవము, నము నెక్కి స్వర్గలోకమున కిరిగి
యచట భోగము తెల్ల ననుభవించుచు నేర్చు, నొక్క-మన్వలతరం బుండి నివస
భూసురుం డై పుట్టి భువిని మాఘసాన, మును బ్రయోగశీత్రమున నొనర్చి
- గీ. బ్రహ్మలోకంబు నొంది తత్ఫలము గాంగె, గడపి నుభముగ నొకకల్పకాల మచట
నవల జన్మించి విప్రు డై యవనిలోన, గాశిలో మరణించి మోక్షమును ఒడసె.
- సీ. అధ్వరంబులలోన నశ్వమేధమువోలె, నద్రులలో దుషారాద్రివోలె
బ్రణవంబువోలె మంత్రములలోపలను దా, నములలో నభయదానంబువోలె
జానలలోపల సర్వమంగళవోలె, విద్యలలో నాత్మవిద్యవోలె
శంభుభక్తులలోన సరసిజాతుండువోలె, వ్రతములలో ఋతవ్రతమువోలె
- గీ. దపములందు బ్రాణాయామతపముకరణి, ధర్మములలో నహింసచందమున నాహి
హింసకె వడి బాత్రులయందు సర్వ, మాసములలోన శ్రేష్ఠంబు మాఘ మధిప.
గరుడగమనంబున విష, ధర్మములు నిర్విషము లగువిధంబునను దివా
కరుణా మతరమును శాశ్వత, తరుణమానం గళావిపరీతము లగు సఖముల్. 1973

- క. ధనవరిశుండు పాతకి, యును వృసనియు నై ననరున కున్దీసలిలోఁ
గసరాదు గలి మ తోక్కఁగి, మనుషంగ నరకంబునుండి మాఘముకంటెఁ. 1974
- క. లసయం బగు నైశ్వర్వం, బును బుష్పఃపీనభూజమును శరభరశూ
స్యనిశయు మాఘన్ననం, బును జేయనిప్రాణివర్గమును దుల్యంబుల్. 1975
- గీ. బౌర యెంతోసమాదంబొ యూర యెంత, గాఢమోహంబొ నరులకుఁ గాంచ కుండ
మాఘమాసాష్టవధిలఁగి మోఘముగను, బరిచిధులలోనఁ జెందు చుందురు శ్రమంబు. 1976
- ఆ. మాఘమజనంబె మాంగల్య మర్థసం, పాదసంబు మాఘమజనంబె
మాఘమజనంబె మనగడ సర్వంబు, మాఘమజనంబె మానప్రలకు. 1977
- ఆ. ధరను లేవు నేతె ధర్మార్థకామమో, తిములు మాఘమందుఁ జలుపునట్టి
మజ్జనగబుగింశు మానవకోటికిఁ, చెలివినాఁడ నిజముఁ దేటపడఁగ. 1978
- క. లదియె యధాగ్య ముపద్రవ, మదియె సమస్తాశుభంబు లదియె సరులకుఁ
ముదమునను మాఘమం ది, పొడవఁగ నొకన్నాన మేని యొనరునకున్నుఁ. 1979
- ఆ. మంచిభార్య నిచ్చు మంచిబిడ్డల నిచ్చు, మంచిభర్త నిచ్చు మహిమ నిచ్చు
స్వర్గ మిచ్చు మోక్షసామ్రాజ్యపద మిచ్చు, మాఘమాసమకరమజ్జనంబు. 1980
- గీ. నలుపఁచొ యెవండు సామర్థ్యశాలి యయ్యు, మాఘమాసంబునందు నిమజ్జనంబు
వాడె దృష్టిపీహినుఁడు వాడె పాద, వరితుండు వాడె ప్రాణవివర్జితండు. 1981
- ఆ. సర్వదేశములును సర్వకాలములును, సుకృతదాయకముల సకలజనులు
దానమునకుఁ బాత్రు లై నవారల రవి, మకరిముస వసించుమాసమందు. 1982
- వ. మాఘమాసంబున నిర్ఘ్నిరీసలిలన్ననం బుత్తమంబు. వాపీకూపతటాకన్నానంబు
మధ్యమంబు. 1983
- గీ. శ్రేయమును గోరువాఁ డొనరింపఁ దగిదు, స్నానమును గేహమున నుష్ణసలిలమునను
గవ్వడినకొలందిని గలిగినట్లు, సంభవింపదు పుణ్యంబు సౌఖ్యమునను. 1984
- క. శీతార్ద్ర డయ్యు మాఘ, స్నాతుండు సేవింపఁ దగిదు జ్వలనము నెపుడఁ
శీతవృథ యుడుగంగను, స్నాతుండు చెందండు దాన స్నానఫలంబుఁ. 1985
- వ. రాత్రియందు వాయుతాడితంబుగా నుంపఁబడినవకుంభజలంబు గంగాతోయకల్పం
బుగాఁ జెప్పంబడుటంజేసి నద్యాద్యభావంబునఁ దజ్జలన్ననంబు గావించుట ప్రశస్తంబు.
దేవతలు ప్రతిమాఘమాసంబునను నీటఁ దేజంబు నుంచుచుండుటంజేసి బుధులు
మాఘన్ననంబు నగ్నిప్రవేశంబుకంటె సధికంబుగా నుడివిరి. 1986
- క. ఏనియమంబులచేతను, బోనియఘంబులును మాఘమున నశియించుఁ
స్నానమునఁజేసి మాఘ, స్నానం బాపేతువుననె శ్లాఘ్యం బయ్యెఁ. 1987
- క. అనుదినము వలయు నీయం, గను శరక్కరతోడఁ దిలలు త్రొదేవునకుఁ
గన వృద్ధి నిజకులంబులు, మనములలోఁ గోర్కి యున్న మాఘన్నాతుల్. 1988

వ. మాఘావసానంబున వ్రతపరిణామమునకు ముగిసినది సాక్షాత్తులగు గామి పండుగు. లాభ్యులగువరసంబుగ నామాఘావసానంబున గామి నినువొను బ్రహ్మచర్యమును లకు మార్తంజలీతిరంబుగా పశ్చిమంబును సాక్షాత్తులగునను తెనిగి పై కథాగ తిలభాగత్రయేలానారికేనశరకమరిచుంబులు బిచ్చమును ముడిసేత్రలనొక్కొక్కంబులును సమర్పించి గోవి సుర్యబింబులను భోగించునని సాక్షాత్తులగుననుచు చివరి నిష్కాపకంబుం బ్రాపింపంగలరు. 1989

—: ధీమసేనవృత్తాంత ధీమము :—

- సీ. తిమపువోహితుం డు నభోముగ్ధునినెడ కీగ, మునగ్గొనెడని భీమునిని ప్రహర్య
సాక్షిమి నే నొనరింపజాలక యుపవాస, మారగియెచు నుండు పొంగుచుంబు
నను జూచి నింద యునర్చు చుండుచు రుష, వాసలు లానరి మునగి లెల్ల
నది నాకు నవిషవ్యా మయ్యెడి నే నేమి, చేయగలచుండు బిచ్చు మియి
గీ. ననుడు ధామ్యుండు వాని కి ట్లనియె భీమ, సూపు మునమాంశునెక్కి ట్లనును వచ్చు
హరిదినంబున నుపవాస మది రెనునగు, సర్విహవివాసగోపనాసములగ్గలుము. 1990
- క. దానను జననిందయు నీ, మానసదుఃఖమును దొలగి మహిమ ముండ
యానందించెద విహార, నానాభోగములం బొగడి నరులును మరలున్. 1991
- సీ. రాప్తంబువోలె గుప్రభువుచే ధనసంచ, యంబుచేతిను ననంగలువోలె
దానంబువోలె గీర్తనమున ద్రవీణంబు, వోలె ననంగలునునుజేసి
శ్రాద్ధంబువోలె నాగ్రహమున శిక్ష లే, కుండుటచేసి బాంధవువోలె
ననలసంయోగంబునను మంచువోలె న, బ్రంబుండును దపంబువోలె
గీ. ధేనువులువోలె దూరప్రదేశగతిని, విగళితామ్నాయతనుజేసి విద్యవోలె
బాపతతు లెల్ల హరివాసవోపవాస, మునను నాశంబు నొందు సమూలముగను.
గీ. గయయు వారాణసియు బ్రయాగమును గంగ, యును సరస్వతియును గేవయును ద్రిపుష్ట
రములు మున్నగుపుణ్యతీర్థములు సాటి, గావు హరిదినపూడశకళకు నేని. 1998
- గీ. ధరణిదానంబు నొకప్రక్క హరిదినంబు, నొక్కప్రక్కను దులలోన నునిచి తూప
సమము గాదాయె హరిదినంబుతోడ, ధరణిదానం బని వదించె ధాత మున్ను.
వ. దశమియం దేశభక్తంబు గావించి బ్రహ్మచర్యంబు వహించి యేకాదశియం దుమః
కాలంబున స్నానంబు నేసి యగ్నిహోత్రంబు నుపాసించి బ్రహ్మయజ్ఞంబు గావించి
యుపవాసంబునకు సంకల్పించి. 1995
- గీ. పుండరీకాక్ష యనశనంబుగను నియమ, సహితముగ నుండి యూదివసమున రేపు
సలిపెదను భక్తి విఘ్నంబు గలుగకుండ, మద్రస్తమణ కనుగ్రహింపంగవలయు.
క. అని ప్రార్థించి గోమయోపలిప్తం బగుశుచిప్రదేశంబున ధాన్యవీణంబునందు నానావిధ
రత్నప్రారితంబున శ్చేతవస్త్రాంశృతంబును నగుపూర్ణకుంభంబును పాశించి దాని
మీఁదఁ బ్రార్థించుచుంబు నుంచి భక్త్యుక్తవీణంబున నర్చన నందుం బగువధాహరూప

మహావిష్ణుప్రతిష్ఠితిని బ్రతిష్ఠాపించి యర్పించి వరాహునిపాదంబులును గ్రోడుని కటియును హిరణ్యగర్భునినాభియును శ్రీవత్సధారికుక్షియును సహస్రశీరస్కుని బాహువులును సర్వేశ్వరునిగ్రీవయును సర్వాత్మనిముఖంబును సుప్రభునిలలాటంబును జక్రధరునికేశంబులును బూజించి విష్ణుమాహాత్మ్యప్రతిపాదకం బగుపురాణంబు వినుచు నారాత్రి జాగరంబు గావించి మఱునాఁడు ప్రభాతకృత్యంబులు నిర్వర్తించికొని పునః పూజ గావించి మనోరథసిద్ధి యగునట్లు ప్రార్థించి కుంభంబును విష్ణుబింబంబును వస్త్రంబులును ధాన్యపాత్రంబులును బూజితద్రవ్య మంతయును దక్షిణాసహితంబుగా నాచార్యునకు సమర్పించి బంధుయక్తం డై ద్వాదశీచారణంబు గావింపవలయు.

- గీ. చేయు మీదిధి నేకాదశీవ్రతంబు, మాఘమాసంబునను నీకు మరల గర్భ వాసమఃఖంబు గలుగదు వాస్తవముగ, ననుడు భీముఁడు సుశోష మామతిల్ల.
- వ. మాఘశు కె కాదశీదనంబున సకలఫలసమృద్ధిం బగుహాస్తిసపురోద్ధానంబున కరిగి యచ్చట సహస్రనారికేంబులును నయతకనశీఫలంబులును శతపనసఫలంబులును ద్విశతపుండ్రక్షేపవులును నారగించి బహుప్రయత్నంబున నుపవాసంబు గావించి యథోక్తంబుగా వ్రతంబు నాచరించె. దానంజేసి యది మొదలు మాఘశు కె కాదశి భీమకాదశి యనుపేరం బరగె. 1999

- గీ. లోకములలోన నుత్తమలోక మనెడి, గౌరవము బ్రహ్మలోకంబు గాంచినట్లు మాసములలోన నుత్తమమాస మనెడి, వాసి గై కొనియెను మాఘమాస మధిప.
- గీ. కలదు శివరాత్రి యనఁగ మాఘంబునందు, బుణ్యతిథి యొందు దానిని భోలఁ జాల వైటితిథులును మున్నది యిచ్చె విస్మయ, యముగఁ గైలాసపదమును వ్యాధునకును.
- క. అనుడు దిలీపుఁడు విస్మయ, మును జెంది మనంబులోన మునివర నాకున్ వినిపింపుము విశదముగను, వినఁగను శివరాత్రిమహిమ వేడ్క జనించెన్. 2002
- వ. అని వేడుటయు వసిష్ఠం డామకీగావల్లభున కిట్లనియె. 2003

—: శివరాత్రిమాహాత్మ్యము .—

- నీ. వినుము మహారాజ విశదంబుగను నీకు, శివరాత్రిమహిమంబుఁ జెప్పువాఁడఁ గైలాసశైలశృంగమున నాసీనుఁ డై, యున్నశంభునిఁ జూచి యొక్కనాఁడు మున్ను పార్వతి నేడు నన్ను నీ నడిగిన, ట్లడుగంగ నామె కిట్లనియె శివుఁడు వనజాక్షి శివరాత్రి యనఁబడు మాఘకృష్ణచతుర్దశీరాత్రి శైవి యగుట
- గీ. దానికోట్యంశమునకును దానయజ్ఞ, తీరహోమవ్రతాదులు దీటుగావు దాన నుపవాస మొనరించుమానవులకు, శమనఘోరస్వరూపదర్శనము లేదు. 2004
- వ. శివరాత్రిదినంబునందుఁ బ్రభాతకాలంబునఁ బ్రబుద్ధుం డై కాల్యకృత్యంబులు నిర్వర్తించికొని శివరాత్రివ్రతాధరణంబునకు బ్రాహ్మణానుజ్ఞం బడసి సకల్పుం బొనర్చి యాదినం బెల్ల నుపవసించి రాత్రి శివలింగంబును బంచామృతంబులచే నభిషేకించి వస్త్రభూషణాదులచే నలంకరించి జాతీచంపకపున్నాగనీలోత్పలాదిపుష్పంబులచే బూ

- ప. అంతట బుగ్గిందుడు నిరాశుడు రిక్తహస్తంబులతోడ గృహంబున కేతేరిఁ దజన
కుండు వానిఁ జూచి. 2014
- క. నాయన నిన్నఁగినుండియు, నేయెడలను నీకు భుక్తి యించుకయును లే
దాయెనె నకనకలాఁడెడి, నీయుదరముఁ జూడఁ గలిగె నెవ్వగ నాకున్. 2015
- క. అనవుడు నావ్యాఘ్రు డి, ట్లనియెను బడదాయె చాలమం దొకమృగ మై
నను బక్షి యైన నిన్నుఁగి, దిన మెల్లను లేడు కనుకఁ దిండియు నాకున్. 2016
- ఆ. తెలియఁబాఁబాధ కలుగు చున్నది యేనొ, బెడిదముగను నాకుఁ గడుపులోన
నిలువఁజాల నింక నే నని పలుకఁచు, వ్రాలి భువిని విడిచెఁ బ్రాణములను. 2017
- నీ. అంతట యమమాత లరుడెంచి శీఘ్రంబు, గను బాశములతోడఁ గట్టి వానిఁ
గొనిపోవు చుండఁగఁ జని మదాఁజూకరు, లెచురుగా వారినిఁ జెదరఁ గొట్టి
యాకిరాతుని దిన్యయ నంబుపై నుంచి, కొని నాదుసాన్నిధ్యమునకు వచ్చి
జరిగిన పషయంబు సర్వంబుఁ దెలుపంగ, నాకిరాతకుని నే నాదరించి
- గీ. తన్మనోగత మైససాఘ్యసము నెల్ల
దీర్చి నాగణములలోనఁ జేర్చికొంటి
నది యటుండఁగి యమభృత్యు లరిగి యముని
కడకుఁ జెలిసిరి జరిగినగాథ యెల్ల. 2018
- నీ. అపు డంతకుండు గ్రోధారణనేత్రుఁ డై, చిత్రగుప్తునిఁ బిల్చి శీఘ్రముగను
నాపుగించునిగాధ యడిగివాఁ డతికలు, ఘం డని చిత్రగుప్తుండు చెప్పఁ
దత్తణంబున లేచి దండముద్రను గొని, చనుడెంచి కైలాసమునకు నాకుఁ
బ్రణమిల్లి మత్పదాబజములపై దండము, ద్రను సమర్పించ నే దానిఁ జూచి
- గీ. దండధర కారణం బేమొ దండముద్ర, నిర్విధంబున విడనాడ నెఱుంగఁజెప్పుమ
నావుడు యముండు సర్వజ్ఞ నీ వెఱుంగ, నట్టివిషయంబు గలదె న న్నడుగ నేల.
- నీ. దురితాత్ముఁ డై నవ్యాధునిఁ దోడుకొని రాగ, మత్సేవకులను బంపంగ నేచు
నీభృత్యు లరుడెంచి నాభృత్యులను గొట్టి, కొనివచ్చి నీయుద్ద నునుప వాని
సఖిలధర్మజ్ఞుఁడ వై ననీవును వాని, కేళియును విధియింపవై తి
తలవంపు గలదె యంతటికంటె నా కింక, నీదండముద్రను నీవె కొనుము
- గీ. తపము గావించుకొందుఁ గాంతారమునకు, నేఁగి సుఖముగ నా కేల యీశ్రమంబు
నాఁగ నే నవ్వె యంతక నయవిదుండ, వై ననీ విట్లు పలుకంగ న్యాయ మగునె.
- నీ. సృష్టించినాడను శివరాత్రి మును మహా, పాపుల నుద్ధరింపంగ నేను
దానిప్రభావ మెంతటివారి కేనియు, గ్రహియించుటకును శక్యంబు గాదు
నా కాదినంబు ప్రాణముకంటెఁ బ్రియ మైన, యది గాన శివరాత్రి యనఁగఁ బరగె
జేసిన నాఁ డుపవాసజాగరముల, నేవిధంబున నై న నెవ్వఁ డేని

- గీ. వాఁడు నాథామమున నుండువాడ కాని, కాఁడు యమలోకమున కేగువాఁడు వింటె
యనుడు శివరాత్రి యట్టిద యనియె యముఁడు, దానిపై నిట్లు లంపె నుతక స కేసు.
- వ. ఈపుణ్యందుండు శివరాత్రినాఁడు వసంబున కరిగి జుంతువు లేనియును హరికమిని నాది
నం బెల్ల నిరాహారం డై యుడ నయ్యగి యపవాసులుగను జుంతువులకొఱకు
న క్తందివంబును మేల్కొనియుండుటంజేసి యయ్యగి జుగిరంబుగను మాలుారివృక్ష
శాఖలను సెలగి పాఱవై వఁ దత్పత్రాలులు తత్తత్ప్రప్రచీనోవలిగింబునగ బడుట
వలన నయ్యది శివపూజగను నగుటజేసి శివరాత్రిప్రతీఫలగను పీనికఁ బ్రొప్పించె.
- గీ. ఆకతంబున సీభిల్లు డయ్యె నాకు, భిక్తుఁ డాదానఁ గైలాసమహిమ నొంద
ననుడు యముఁడు మమకృత నాలించి, శాంతి యొదివఁగి మన నేకగ స్వపదమునకు.
- క. శివరాత్రిమహాత్మ్యంబును, శివులకు నింపుగను గినినఁ జప్పెనును భువ
ర్భవరహితు లగుచు వారలు, నివసించురు మామకేసనిలయగుసంబం. 2024
- క. అని చెప్పుటయును బాశ్చాత్యి, విని శివరాత్రిమహిమంబు విన్నవను మొదవం
గను జెప్పఁ దొడఁగె స్వసఖ, జనమునకును విబుధు లెల్ల శ్లాఘింపంగఁ. 2025
- సీ. చివఁము దీర్ఘ యింకను మాఘమాహాత్య, మును వదిలెద ముఖ్యముగను సీకు
మును సహృద్యురంబునను దత్తాతేయుఁ, డాచరించుచుఁ దప బధిచనింపఁ
గార్తవీర్యుఁడు తత్సకాశంబునకు నేగి, ప్రణమిల్లి తత్పాదపద్మములకు
మాఘమాసస్నానమాహాత్యమును దెల్పు, మని వేడఁటయు నిట్లు లనియె నతఁడు
- గీ. రాజపుంగివ తావకప్రశ్నమునకు, హర్ష మయ్యెను సీవు న న్నుడిగెల్లు
యడుగఁగను మున్న నారదుం డబభవుని, నబభవుఁ డిట్లు లనియె నయ్యమరమునికి.
- క. మోఘం బగుఁ దజన్మము, మాఘస్నానంబు నొక్కమాత్రే నను న
ద్యోఘమునఁ జేసుకున్న న, ఘాఘపరీతాత్మ్య లై నయర్హీజనముల్. 2027
- క. ఇనవరహితదినము తెఱంగు, గునఁ జగద్రుండు లేనికోయికోమరున దీప్తిగ
గన వెట్టిపుణ్యకర్మము, లును మాఘస్నానముఖలోకకృతంబుల్. 2028
- క. పూతికలువోలె జంతు, వ్రాతంబున బుద్బుదములవలె జలమున సం
జాతు లగుచుండ్రు మాఘ, స్నాతులు గానట్టివారు చచ్చుటకె ధర్క. 2029
- సీ. విష్ణుభక్తుఁడు గాని విప్రుండు హతుఁడు క్రో, ధమునఁ గావించెడితపము హతము
దంభకృతం బైనదానంబు హత మనా, చారంబువలన వంశంబు హతము
దారిద్ర్యముంబు హతం బిహలోకంబు, దక్షిణ లేనిశ్రాద్ధంబు హతము
హతము లోభిధనంబు హత మసాక్షిభోజ, నంబు సందిగమంత్రంబు హతము
- గీ. హత మదీప్తాగ్నినిహితహవ్యంబు హతము, వృషలభిక్షును గొని యొనర్చినమఖంబు
శ్రద్ధతోడను మకరమాసంబునందు, స్నాన మొనరింపకున్న జన్మము హతంబు. 2030
- క. వచ్చు ననంగనె మాఘం, బెచ్చటనుండినను నఘము లెల్లను మనకుఁ
జచ్చటపిడుగు తెఱంగున, వచ్చెను లయకాల మనుచు వడఁకుచు నుండుక. 2031

- గీ. బ్రహ్మసూత్రస్థానిభ్యో రీచాసములు నేని, నట్టివారల నేని మే మిట్టె సరమ
పావనులఁ బోగులగు మని ప్రసలమాగను, జలము ఘోషించు మాఘమాసంబునందు.
- గీ. జలదిములనుండి భద్రవోలె నర్హసావ, వర్షములనుండి ముక్తఁడై వోల్చివోలె
బ్రజ్వరిల్లునూ రిది ముఁదిసొంక పై న, మాసమున స్నాన మొనరించుమానవుండు. 2033
- స. జానశృతి బలులును, సజ్జానశృతి బలులును బ్రమాదకృతంబులును వాఙ్మనసకాయకృతం
బులును నైన సముద్ర స్థానము లఘుస్థూలసావంబు లన్నియును మాఘస్నానంబున నన
లంబుచేఁ గావ్యమాణులగు దిగ్భాజు లగు. 2034
- క. నిలుపును మఱి యసన్న సమా, పలుషగాలు నెల్ల నడచి కలకాలంబు
లెందు ద్భాతిసవమున నీ, స్ఫులముగి హరిధర్మోత సకలజనములకొ 2035
- క. మాఘస్నానము గావ్యము, మఱి యసన్న సంద బి తపము ముత్రము లెల్లకొ
- గీ. మాఘస్నానము ఘోషము, మఱి యసన్న సుంబుంబు మఱి లేదు సుమీ. 2036
- చినురు జనశ్రుతిగాభిస్థానమున మాఘ, మాసమున స్నాన మాచరింపంగ బుద్ధి
యంత్రుల న్నిది చరముల నను భోతె, మహిని బ్రాదుర్భవించినమానవులక. 2037
- క. జనులకు న సృష్టి యె, యను గణికికొనుగి లోకమున నెందుఁ గనుం
గొనినను మఱి యసన్న స, జనశ్రుతిను నుత్తమాధ్యములు లేవు సుమీ. 2038

— యశికావృత్తంతతితనము —

- సీ. కలదు ఋషిక నాఁగను గన్య యెక్క-తె, భృగువంశమున మున్ను పృథ్విలోనఁ
బ్రాప్తించుటనుజేసి శాల్కంబునంద వై, భవ్యంబు తన కామె ధైర్యమునను
నిగ్మహీతచిత్త యై నియమాబుజ్జోడను, నాచరించుచును గృహ్చాదివిధుల
సంఘవృత్తిని భక్తి సోనరించుచును సప్త, కాలంబునను బారికాంక్షివోలె
- గీ. నలిపి స్నానంబు మన్నివగ ములదాఁక, మాఘమాసంబులందుఁ బ్రమాదరహిత
ముగను రేవాకిపిలసంగి మునను నొక్క, దినమునను నర్మదాతటంబునను వ్రుందె.
- సీ. అంతట హరిభృశ్యు లరుడెంచి యామెను, గొనిపోవ వై కుంతమునకు నచట
నండి నాలుగువేలయుగములవఱి కామె, యఖిలభోగంబుల ననుభవించి
సత్యలోకమునకుఁ జనుడెంచి పిమ్మట, నూడి నాలుగువేలయుగము లిచట
సఖిలభోగంబుల ననుభవించుచు నుండ, స్వకృతమాఘస్నానసమకృతమునను
- గీ. నపుడు సుందోపసుందాఖ్యు లై నదైత్యు, లమరులను బాధవెట్టంగ నమరు లెల్ల
నాకడకు వచ్చి వారిదుర్నయముఁ దెలుప, దైత్యనాశన మొనరింపఁ దలఁచి నేను.
- స. మాఘస్నానపుణ్యశేషంబునంజేసి సంకల్పమాత్రంబున నానతీమణినిఁ ద్రిలోకమో
హినిఁ గా నొనరించి యామెకుఁ దిలోత్తమ యనుపేరు నెట్టి సుందోపసుందనాశంబు
గావింప నానతీయ నానారీమణి నాయాజ్ఞ నొడలం దాల్చి వీణాపాణి యై నాలో
కంబునుండి బద్ధులుదేటి సుందోపసుండు లుండుపురంబునకుం జేరి తత్సమీపంబునం

నుండునశోకవనంబునం బ్రవేశించి యం దొక్క-విటసిత్రిందఁ జంద్రకాంతిలావేటపెం
గూర్చుండి జగన్మోహనంబుగా వీణాగానము నేయు మంట. 2041

సీ. ఆగానమునకును నారూపమునకును, వనపాలు రాశ్చర్యమును పహించి
కేళకూకిని జలక్రీడ గావించును, దోపసుండులనేడ కొయ్య నేగి
విన్నవింపంగ నావెలదిలావణ్యంబు, సుందోపసుండులు చోద్య మొంది
విడిచి జలక్రీడ విడిచి కేళకూకి, యమరాంగనాసహస్రమును విడిచి

గీ. కాలదండంబు లన నొప్పుగదలఁ దాల్చి, వసమునను దమ్ముఁ బాపఁగ" నచ్చిన్
మృత్యుదేవత నాఁ దేజరిల్లు చున్న, య"వసూమృగిడ కేగి 2042

క. కనుఁగొని తద్రూపంబును, గనువేదులు గదురి నీజగన్మోహిని నే
గొనియెద నేఁ గొనియెద నేఁ, గొనియెద నని కలిసి కొట్టుకొని చచ్చి రటక. 2043

సీ. అంతట నాకాంత యమరకార్యంబును, నెఱవేర్చె యత్యంతనిపుణముగను
దిరుగ మామకనన్నిధికి నేగుడెంచి వం, దనము గావింప మత్పాదములకుఁ
జెంది నే ననుపమానంద మామెకు నిచ్చి, స్థానంబు సూర్యరథంబునగుదు
నాదిత్యుఁ డుండెడునంతదాఁకను నందె, వసియింపఁగను చర మొసఁగినాడ

గీ. నాముషీక తిలోత్తమ యై సమస్త, సౌఖ్యము లనుభవించుచు సారలోక
మందు నిప్పటికిని నుండు నలవి గాదు, తెలియఁజేయ మాఘస్నానఫలము ననఘ.

క. అనవుడు నారదుఁ డెంతయు, మనమున విస్మయము గదుర మాఘస్నానం
బున నొదవుఫలమునకుఁ ద, ధ్వునతను దొడఁగెను నుతింపఁగను జగములలోక. 2045

— శ్రీ కుండల వికుంఠ లక్ష్మ తంతకథనము :—

వ. పూర్వము కృతయుగంబున నిషధపట్టనంబునందుఁ గులీనుండును దేవబ్రాహ్మణసేవా
పరుండును సత్కర్మపరాయణుండును నగుహేమకుండలుం డనునొక్కవై శృంగండు
గలండు. 2046

గీ. శాకములు తైలములును గాఢములు భాగ్య
ములును క్షీరాజ్యదధితక్రములును వస్త్ర
ములు ఫలంబులు మొదలుగాఁ గలపదార్
ములను గొని యమ్ము నావై శృంగపుంగవుండు. 2047

క. చలువును బళుపోషణమును, జలుపుక గృషి వర్తకంబు నలుపును దేనం
గలుగునొ లాభము దానిక, జలుపును వై శృంగండు లోకసమ్మతి గాఁగక. 2048

క. మెలఁగుచుఁ దలలో నాలుక, వలె లోకుల కాతఁ డట్లు వ్యాపారములక
జలుపుచును బలుతెఱంగుల, యలవుల నారించె నషహాటకకోటుల్. 2049

క. అంతట నాతఁడు బహుధన, వంతుం డని తెలఁచి వలచివచ్చె నన జరా
కాంత యరుడెంచి తేను వా, ద్యంతంబును నాక్రమించె నతిచిత్రముగక. 2050

- గీ. యేపుడు సంసారవైచిత్ర్య మాత్మలోన, నతఁడు తలపోసి తలపోసి యారి తార్జు
మందు యస్తానమును బరమార్థకార్య, ములకు వినియోగపఱిచెడితలపు గలిగి.
- సీ. హరిహరదేవాలయములు గట్టించి త, తుప్పుజుర జాలినభూము లొసంగె
నశ్వత్థజుబూతు 'మ్రుకంకేళినిం, బాదిపుణ్యానోకహములు నిలిపె
బుచ్చు-రింబులును వాపులు దటాకంబులు, ద్రచ్చించె నలిలంబు తఱుగకుండ
సన్నిపాసము లవిచ్చిన్నంబులుగ నీయ, స్థాపించె శాశ్వతసత్త్వములును
- గీ. నాల్గుడెసలను నెట్టించె నగరమునకు, బహుళపానీయశాల లేర్పఱిచె- బుచ్చ
దనములు పురాణములలోన వినినయట్టి, దానములు సేసె బ్రాహ్మణోత్తముల కధిప.
- క. జననము మొదలుగఁ గావించి, చినపాపము లెల్ల డుల్లఁ జేసికొనియె- బె
త్తనమునఁ బ్రాయశ్చిత్తము, వినయమాతోడను నతఁడు విప్రులయెదుటకొ. 2053
- గీ. అటులు చేయంగఁదగినకార్యముల నెల్లఁ, జీసి యీతఁడు పిదప శేషించినట్టి
ధనము సర్వంబు సర్పించె- దనతనూజ, లై సశ్రీకుండలవికండలాహ్వాయులకు. 2054
- ఆ. అవల వారిపై ని నాత్మీయభార మం, తయును మోసి విగతతాపుఁ డగుచుఁ
జొచ్చి వనము తనుపు శోషిల్లఁ దపము గా, వించి చేరె నతఁడు విష్ణుపదము, 2055
- వ. అంతటఁ గొలఁదికాలంబునకు సవయకావనంబు ప్రాప్తించుటయు శ్రీకుండలవికండులులు
ధనమదంబునఁ గన్నుగానక. 2056
- సీ. విహరింపఁ దొడఁగిరి వీధులలోఁ బణ్య, భామలతోఁ గూడి పాడుకొనుచు
నారింపఁ దొడఁగిరి యతిసులభంబుగాఁ, బరవసాసుసర్గపాతకంబుఁ
జేర్పంగఁ దొడఁగిరి తార్పుకత్తియలను, జాటుకారులఁ దమసనిధమునకుఁ
జరియింపఁ దొడఁగిరి సర్వకాలములందు, ద్విపహయస్యందనాదికము నెక్కి-
- గీ. తల్లి చెప్పెడిబుద్ధులు పొల్లుచేసి, పెద్దలు వచించుమాటలు బెండువఱచి
యంకుశము లేసికలభములట్లు బలిసి, తిరుగఁ దొడఁగిరి భయము భక్తియును లేక.
- క. ఒకక్షణమునఁ గలవేషం, బొకక్షణమునఁ బనికొరామి నొకటి విడిచి పై
నొకటి ధరించుచు నుండురు, వికలమశులునోలె నెల్ల వేళల వారల్. 2058
- క. ఘనసారము చందనముం, బునుఁగును గస్తురియుఁ జాందు మొదలై ననువా
ననవస్తువుల ననారత, మును దాల్తురు వారు జనులు మోహము చెందకొ. 2059
- క. చలిపి యెఱుంగరు వారలు, జలజాక్షునిపూజ యెట్టిసమయమునందుకొ
బలికి యెఱుంగరు హరి యను, పలుకును గల నై న నెట్టిపాపులొ వారల్. 2060
- గీ. కితవులను గూడి కై తవక్రీడనములు, సేయుచును జేయుచును మద్యసేవనములు
ద్రవిణమును నీతిబాహ్యకార్యముల కెల్ల, వ్యయముచేయఁ దొడంగి రావై శ్యనుతులు.
- గీ. ఊపరక్షేత్రమున బీజ ముంచినట్లు, తండ్రికష్టానితము నపాత్రములయందు
ధారపోసెదరే తాని వారు కడకు, దర్శనం బై న నీరు విద్వాంసుఁ డనిన. 2062

- గీ. అవిధంబునఁ గొన్నినా శ్లఘన నచిర, కాలముననె గిత్తిచెను గలఘనము
సర్వమును దోయనిధులును సమసిపోవె, యెడఁపైగితి తోయ నుతములెత్తి తోడ.
- క. ఎప్పుడు లక్ష్మీ తొలంగెనొ, రుప్పుడె పరివార మెల్ల సవలకుఁ దొలంగెన్
గుప్పలుగ మూఁగునీగలు, తప్పి కొనుంగాడె గుడము తిరిగినవెనుకన్. 2064
- క. అంతట వారలు చింతా, క్రాంతహృదయు లగుదుఁ జేతి గవ్వయు లేమిన్
జెంతకు నెవరును జేరమి, సంతతకు హెచ్చుఁగ్గుధిని నాఁగఁగ లేమిన్. 2065
- క. ప్రారంభించిరి చొర్యము, పారులగేహంబులుందుఁ బ్రభు వాసృత్వం
బారసి దేశమునుండియె, వారిని వెడలంగఁగొట్టె పసభూములకున్. 2066
- చ. వనమును జూచ్చి వారచట వర్తిలు మంహారాతకాత్రితో
నొనరిచి చెల్మి వేట కుపయుక్తము లై సనిధానముల్ గనుం
గొని మృగపక్షీసంతతులఁ గొట్టి తదామిషమున్ భుజియించున్
దినములు గొన్ని యావిషినదేశమునన్ వెడలించి రానిధిన్. 2067
- క. అంతటను నొక్కనాఁ డా, కాంతారమందు నొమ్మగంబును లేమిన్
జంతిలి యొకఁ డొక్కయర, క్షాంతిరమున కొకఁడొక్కయట్రకఁ బోయెన్.
- గీ. అరిగి యట మోకములను వేటాడుచుండ, విధివిధానంబుచే నొక్కవేళయగ
పెద్దపులితోటఁ బడి చచ్చెఁ బెద్దవాఁడు, పన్నగముకాటను జచ్చెఁ బిన్నవాఁడు.
- ఆ. శమనదూత లంతఁ జనుదెంచి వెంటనె, కాలపాశములను గట్టివారి
ననిలజవముతోడఁ గొనిపోయి యుంచిరి, దండధరుసినన్నిధానమందు. 2070
- చ. కనుగొని వారి సంతకండు గన్గొని తద్విషయంబు చిత్రగు
ప్తునివలనన్ సమస్తమును దూతల కాజ్ఞ నొసంగి వారిలో
ననుజుని నాకలోకమున కంపఁగ నన్నను రారవంబుసం
దునువఁగ నేగె నొక్కత్రుతియున్ నివసింపక యాసలంబునన్. 2071
- క. శమనుం డాజ్ఞాపించిన, నిమిషముననె భటఁ డొకండు నిలిపె నవలకుం
డమునం దన్నను నొకభటఁ, డమరపురికి బయలుదేఱె ననుజునితోడన్. 2072
- వ. అప్పుడు వికుండలుండు దివ్యవిమానంబు నధిష్ఠించి దేవదూతతోడ సుఖంబుగాఁ
ప్రదిష్టపంబున కేగుచు మనంబునం దొక్కసందేహంబు గలుగ నాతనితో నిల్లనియె.
- క. దేవా దేవభటుండవు, నీ వెఱుంగనిధర్మ ముంకినేర దొకండున్
గావున నామదిలోపల, నాపహిలినయొక్కసంశయము దీర్పఁగదే. 2074
- చ. కలిగితి మన్నదమ్ములము గా నొకగర్భమునందె పాపముల్
సలిపితి మొక్కతీరువనె చావును దుల్యమె యిందులోన నే
జలిపినపుణ్య మేమి సహజన్ముండ సల్పినపాప మేమి నా
కొలయఁగ నేల యూర్ధ్వగతి యొందఁగ నేల యుతం డధోగతిన్. 2075

- చ. అనవుడు సేనదూతు యతః వాణినమాటకు నుత్తరంబు గాఁ
గను నిగ్రాహకై-ఁ బ్రేమలు జగిలును దగ్గఱి యటమఁ దల్లి యం
చును సుతంఁ ఁగిదు నాఁచు యనుచును స్వస్థ యంచును భ్రాతృ యంచు సు
జ్ఞును వహింపించి పుష్కలమును జచ్చుచు నుగదురు సిద్ధిభుక్తికై . 2076
- క. ఒకచాటపమున నొనె, గెనుసంబులు పరిసల్లు జంతులతులు స్వ
స్వస్థిమిలు సనుభవముట, పోనె సొరమునఁ జేరు చుండు ధర్మిణి. 2077
- గీ. నెనునెగిగివెనులగుఁ గావలదెసల్లు, కర్మములు పుష్కములు పాతకములు యేమో
ప్రాణి తత్త్వములును సనుభవించు, చుండు తేజమును నెడతేగికుండ ననఁను. 2078
- క. ఒకచాట పేముగ గర్భిణు, నొకచాట తిత్తి-ర్భిణులము నొందును వత్స
గునక-ఁడగు పేనునెగి, పొకచాట పుష్కమును సూట నొక చాక-నికై. 2079
- క. కావున సీసహాసన్ముండ, గానించినయతభ మశుభగతి నాతనికై
గావిం చు గానింఁడు, నీ సోనెగిచినశుభంబు నీకు శుభంబు. 2080
- క. అనవుడు విశిష్టముం ఁ, ట్లనియెను నే నాదినుండి యథుములు దక్క-
బొనరించి యెఱుంగి ధర్మము, అను నొక ట్లదవె శుభ్రతలాభము చెపుమా. 2081
- క. అనుటయు నమరభంగుం ఁ, ట్లనియె పేనుండలునితోడ నెఱుంగి నీచే
ససభా-త్వ మీ నెఱుంగవు, నిను పేను వచింతు నీకు విశదము గాగి. 2082
- సీ. కానించినదానికొకంబునగు దుంగ, ననవస్థ మగుకొకయొకమంబు
హరిమిత్రుం ఁ నెడిబ్రాహ్మణునిపుత్రుం ఁ ఒక-ఁ, వాయుశ్రమంబున నభివసించె
నామానయనిగి యెను నొకభాసురునితోడ, గలిగె స్నేహము దైవిముగ నీకు
దానిచేతన గండున్నానముల్ నీకు నం, ప్రాప్తిచె యమునలో మాఘమందు
- గీ. మొదటిన్నానంబునలస సుహృదముగను, నకలసాతకములు గూడ సమసిపోయె
హస్తగత మయ్యె ననితరప్రాప్య మైన, స్వర్గలోకంబు రెడవన్నానమునను. 2083
- గీ. కాన సుఖయింపు మింక స్వర్గమున నీవు, శాశ్వతంబుగ దేవతల్ సన్నతింప
ననుభవించునుగాక మీయన్న పీఠ, యతనలు ఘోరనరకములందు గూలి.
- చ. అనుటయు భ్రాతృదాఖమును నాఁచికొనంగ వశంబు గామిచే
గనుగవనుండి బాష్పములు గాల్పలు గట్టగ నాతఁ డేడ్చె నా
నమున దీనభావమును నాలుకయందును శుష్క-భావము. 2085
- మనమున స్నేహభావమును మాటికి మాటికి బ్రస్ఫురింపగగి. 2085
- అ. అట్లు లేడ్చి యేడ్చి యాతండు పులకాంకు, రాఁకితాఖలాంగు డగుచు నపుడు
పలికె నిట్లు దేవభటునితోఁ దనయన్న, సుద్ధరించుటకును బుద్ధి గలిగి. 2086
- క. తెలిసినవాడవు స్వర్గము, దెలిపితివి ప్రమాద మయ్యె దేవా నాకు
దేలుపగవలసినవిషయము, కలదు మ తొక్కండు నీవు కరుణించినచో. 2087

- క. చేకూరునొ దుర్గతి యే, యేకర్మంబులను సుగతి యేరుపడునొ యే
యేకర్మములను నా కా, యూకర్మంబులను శెప్పమయ్య మహాత్మా. 2038
- చ. అనవుడు నావికుండలున కాతఁ డిటుల్ వచియించె నయ్య నీ
వనఘండ వై తి ధర్మముల నారయుబుద్ధి నిశుద్ధమానసం
బుననె జనించు లేనియెడఁ బుట్టదు గావున సీకు శ్రేయముకొ
వినిచెద ముందు నాకు నెఱవేర్పఁగఁ గార్యము లెన్ని యుండినకొ. 2039

—: సు గ రి దు ర్గ తి హే తు క ర్మ ణ త న ము :—

- క. మనమున వాక్కునఁ గాయం, బున నెవనికి నెట్టికాలమున నై సను హి,
సను గావింపక యుండెడి, జనములు యమలోకమునకుఁ జనరు కుమారా. 2090
- క. ఉత్తమధర్మ మహింసయె, యుత్తమదానంబు హింస యొనరింపఁబుగే,
యుత్తమతపం బహింసయె, యుత్తమగుణ మన నహింస యొకటియె వత్సా. 2091
- క. క్రిములను మశకములను న, ర్పములను బాణులను నరులఁ బ్రా.బలసందో
హము నెల్లను నాత్మోప, మ్యమునం గనువారు గనరు యమలోకంబుకొ. 2092
- క. పితృపతిపుటభేదనమున, సతఁ డొందఁడు మాదమును నయస్కీలము ప్రే
తతరంగిణి మొదలగుదు, ర్గతులను జేయఁజొ యెనఁడు ప్రాణికి హింసకొ. 2093
- సీ. స్థలజలచరజంతువులను జీవికకునై, హననంబు గావించునట్టివారు
కాలసూత్రంబునఁ గూలి భక్షించుచు, శునకమాంసము పూ.నుశోణితములు
పానంబు సేయుచుఁ బడి వసాహంకంబు, నను మునుంగుచుఁ గనుంగొనఁగలేక
యన్యోఽన్యతాడనాన్యోఽన్య ఖాదనములు, గావించుకొనుదుఁ జీకాకుపడుదుఁ
- గీ. బొడుచు చుండ నఘోముఖంబు లగుక్రిములు
మూర్ఖులుచుఁ దెప్పిటిల్లుచు మొత్తుకొనుచుఁ
గల్పము లనేకములు పుచ్చి కట్టకడకుఁ
బుట్టుదురు స్థావరములుగాఁ బుడమిలోన. 2094
- ఉ. అట్లులు స్థావరంబులుగ నై బహుకాలము మున్ను చేసియు
స్మృత్యధర్మకర్మమున కై నఫలుంబు భుజించి యంతమం
దెట్టులో తిర్యగాకృతి వహించి విగర్హ్యము లై నయోనులం
బుట్టి పురాకృతాఘఫలముకొ భుజియింతు రనేకవర్షముల్. 2095
- గీ. అట్లుం బు కర్మఫలంబువా రనుభవించి, యుదయ మొండుదురు మనుష్యయోనులందుఁ
దుదకు జాత్యంభులుగ దరిద్రులుగ బుద్ధి, హీనులుగ హీనులుగ నంగహీనులుగను.
- క. కావున లోకద్వైతమును, గావలయు న టన్నకొర్కి గలిగినవారల్
జీవులకు హింస నెట్లుకొ, గావింపఁగరాదు, త్రికరణములను వత్సా, 2097

- గీ. తలఁప నుండుగొ యెవరు ప్రాణులను హింస, కలుగదు భయంబు వారి కెక్కడను గూడఁ
దలఁచు చుందుకొ యెవరు ప్రాణులను హింస, గలుగ దభయంబు వారి కెక్కడనుగూడ.
- గీ. లాఖలనుచులును సాగరమంబుఁ జేరు, తీరున సమ స్తభర్తముల్ చేరు నిఖల
వృజినహరిణి యైనుయహింసచుండ, దానితో సాటి యెనతీర్థంబు లేదు. 2099
- గీ. లాభయమును భూతముల చచ్చునట్టివాడె, యఖలయజ్ఞంబులును జేసినట్టివాడు
ప్రాణులను ద్వేషమునఁ జూడనట్టివాడె, యఖలతీర్థంబులను మునినట్టివాడు. 2100
- గీ. చేయఁగా నెన గుయ్యన పోయవలయు, ననుచు శాస్త్రంబు విధించినట్టివిధుల
దాటఁ గలుగఁగె బోలుదుగూర్చుటకుఁ, గలుగినేరదు శమనలోకప్రసక్తి. 2101
- క. కా నాబుడంగురు బ్రోవ, సాగులునయందు బ్రహ్మచారియు గృహీయున్
వాసుప్రసాదం దులియును, మానవ నిజధర్మములను మనలర యేనిన్. 2102
- సీ. లాభ్యయగుము సగ్గువ ససయును జేసి, మరణంబు నొందినధరణిసురులు
శత్రువుల్ ముట్టిన సంగ్రామమున వెన్ని, చు పక చచ్చినశరభటులు
శరణువారిరక్షణమునై తమ, తనువు లర్పించినధార్మికులును
స్వస్వవణ్ణాశ్రమాద రధర్మము లను, ప్రించి గతించినచేతనులును
- గీ. నాపదను బొందియున్న బ్రాహ్మణుని బురదఁ, గూరుకొనిపోయి లేవనిగోవు నుద్ధ
రించినట్టిమహాత్ములుఁ ద్రిదివమందు, ననుభవెతురు దివ్యసౌఖ్యముల నెల్ల. 2103
- గీ. రోగుల ననాథులను దరిద్రులను గ్రుడ్డి, వారలను గుంటివారల వార్ధకమున
నున్నవారల నోమినయు త్రిములకు, నాకమనసుండి విచ్యుతి లేకయుండు. 2104
- క. గోవుల నధిరోహింపక, గోవులకున్ గ్రాస మిడుచు గోశుశ్రూషన్
గావించుచు జీవించెడి, పావనులకు దివము కొంగుపసిడియె వత్సా. 2105
- క. గోవులు జలపానంబుం, గావించుటకొఱకు నొక్క-గర్తం బైనన్
గావించుపుణ్యపురుషుల, నై వస్వతభటులు చూడ వణకుదు రసఖా. 2106
- క. సురలను గురులను ధరణీ, సురులను బూజించునట్టిశుద్ధాత్ములకున్
సురలోకవాసభాగ్యము, కరబదరసమాన మనుచుఁ గాంచుము వత్సా. 2107
- క. జలమందును స్థలమందును, గలప్రాణులు జలముఁ ద్రావఁగాఁ దగుకూపం
బులు గాలువలు తటాశం, బులు నిలిపిన గలుగుఁ ద్రిదివమున నిలువంగన్. 2108
- క. ప్రాతస్నానమునందుం, బాతకముల నెల్ల రూపుమాపెడివరమ
జ్యోతి వెలయుటను బ్రాత, స్నాతుల కెన్నఁడును లేదు నరకము వత్సా. 2109
- క. స్నానము సేయక తినియెడి, మానవుఁడు మలంబు దినెడిమానవుఁడె సుమీ
కానఁబడఁ డపరిశుద్ధుఁడు, కానఁబడఁడు పాపి వానికంటెఁ గుమారా. 2110
- క. పితృదేవత లన్నాయికీ, బ్రతికూలురు వాడు నరకపతితుం డగుచున్
మితి లేనిదుఃఖములు గని, క్షితిలోనఁ బురిషమందుఁ గ్రిమి యె పుట్టున్. 2111

- క. కానరు యమలోకమును గు, యోనులలోఁ బుట్టి పుట్టి నొందరు ప్రాంత
స్నానము పర్వదినంబుల, లోనం గావించునట్టిలోకము వలొన్. 2112
- క. తిలలు తిలస్రస్థంబును, చిలసాత్రంబును యథావిధిగా చానంబున్
జలిపినపుణ్యాత్మలక్షన్, గలుగెడు యమలోకవిర్యనంబు క్షమానా. 2113
- క. కానరు యమలోకము గో, దానంబును స్వర్గరజితదానంబును భూ
దానము మొదలగు బహువిధ, దానంబులు చేసిన్వహింపగల ననఘ. 2114
- క. వెలలేనిపుణ్యాదినములు, సలుపక వంధ్యముగ నుడు స్నానము దానం
బులును దమశక్తికొలదిని, జలిపినవారలకి నుగతి సంప్రాప్తింబున్. 2115
- క. దాత లగువారు కౌరవ, యుతనలక్ష బోధ దీక్ష సరిగి మరల దా
మేతించి చేసి పుట్టరు, త్కౌతలమున నిరనావసథములలోన్. 2116
- సీ. పరుషవాక్యంబులు పలుకినివాఁడను, నాచారసంపన్నుడై నవాఁడు
పరదోషములను గోపనము సేసెడివాఁడు, పరగుణంబులు బయల్పడుచువాఁడు
ననసూయకుఁడు మనంబం దైన బరధనం, బపహరింపఁ గలంపనట్టివాఁడు
నఖిలభూతములయం దనుకంప గలవాఁడు, దాక్షిణ్యగుణముచే దనరువాఁడు
- గీ. మాని యగువాఁడు దుర్బుద్ధి లేనివాఁడు, ఋతము పటికెడివాఁడును బ్రయము నుడువు
నట్టివాఁడును యమలోకయంతనలను, గడకు స్వస్థమును దైన గనరు వింతు. 2117
- క. దురితాత్మలలో నధికులు, పరాపవాదియును మఱియు బాపండుండున్
నరకములె గతులు వారికి, వరుసగ నాభూతసంస్థ వంబును వలొన్. 2118
- క. పరుషముగ మాటలాడెడి, నరులకు యమలోకమందు నరకము నూఁదన్
నరకమె తప్ప మఱొక్కటి, దొరకదు చేయూత యెంతదుఃఖంపడినన్. 2119
- క. పితృపతిదండప్రహరణ, గతి దప్ప గృతఘ్ననకు జగంబులలో ని
ష్క్రూతి థేదు తీర్థములచే, గ్రతువులచే నఖిలపుణ్యాకర్మంబులచే. 2120
- క. నియతాహారం డయి యిం,
ద్రయముల నియమించి పుణ్యాతీర్థములందున్
మెయి ముంచినట్టిమానవుఁ,
డెయిదఁడు యమభటులచేతియూఁటెలపోటల్. 2121
- గీ. చేయఁగూడదు తీర్థోపజీవనంబు, తీర్థమునఁ బాతకమును బ్రతిగ్రహమును
ధర్మవిక్రయమును జేయఁ దగదు చేసి, నేని తప్పదు నరకంబు వేని కై న. 2122
- క. సరిగావు జపతపంబులు, సరిగావు మఖంబు లెట్టిసత్కర్మములున్
సరిగావు జహ్ను తపయా, సరిదంబుకణాభిషేకసంసి క్తునితోన్. 2123
- మ. హరిపాదాగత మైనధర్మరస మై యబ్బీజ మై మాయకున్
బర మై నిర్గుణ మై నిర్వికల్పమునై బ్రహ్మత్వకలై నిరం

- తరమున్ భాసిలు మందు గాంగజల మాత త్వంబు గుర్తించుటన్
ధరియించెన్ బరసీశ్వరుండు తనమూర్ధంబును భాగీరథిన్. 2124
- క. తీగములలోన నుత్తమ, తీగం బగుగంగ నన్యతీరసముగా
నరమెఱుంగక పలికెడి, వర్ణరుం డిహపరములందు వ్యర్ణుడు వత్సా. 2125
- క. తనయునికి యోజనములు, గను నున్నను నోట గంగ గంగ యని వచిం
చినమాత్రం సులపాసము, లును డిగిచ నరుండు నిష్ఠులోకము నొందున్. 2126
- గీ. శతసహస్రజన్మాంతరసంచితంబు, లై నపాతకరాసుల నగ్నికణము
తూలరాసుల బోలి నిహ్యులముగను, కేయనది యొక్క-గంగాంబుశీతరంబ. 2127
- క. కావున గంగానీటిలో, నీ ధమున నై స స్నాన మేనాఁ డేనిం
గామింపవలయు శ్రేయము, కావలయు న తన్నుకోర్కె- గలిగినవారల్. 2128
- క. జీవనము జలము ప్రాణిక, గావున జలహాసమునను గలుగు నరులకన్
బీవనదానశలం బది, దేవస్వము నొసంగు దానిఁ డలియరు మూఢుల్. 2129
- క. కలిగియును బ్రతిగ్రహమును, జలపంగ సామర్థ్య మట్లు సలుఁగింపుల్
విలసిల్లుదు రాకెసమున, గళకళలాడుచును దారికారూపములన్. 2130
- గీ. ఓరిని ఐక్యనవ్వల సుధరించి, నట్టివారును గోష్ఠమునందుఁ బ్రాణ
ములను విడిచినయట్టివారలును గూడఁ, దార లై యుండెదరు నభస్థలమునందు. 2131
- గీ. ప్రతిదినంబును బకునాళి ప్రాణసంయ, మములఁ గావించు చుండెడిమహిమ మొక్కఁడె
బ్రహ్మహత్యను జేసినపాపి నై నఁ, బాపనిఁ జేసి నై కుంతపవముఁ జేర్చు. 2132
- క. అనుదివసమును గుళాగ్రం, బున నట్టిందువు శతాబ్దములవఱకును ద్రా
వినవారి కొదవుఫలమును, గనుఁ బ్రాణాంగముకరుండు కడు సులభముగన్. 2133
- క. ఒకమాట వినుము తీర, ప్రసరములును వ్రతశతములు క్రితుసంతతులున్
సుకృతవిధానము లన్నియు, నొకయెత్తును బ్రాణరోధ మొకయెత్తు సుహి. 2134
- క. మనమున నై నను బరకాం, తను వలవనివాఁడు త్రిభువనములును ధరియిం
చినవాఁడు వానివలననె, యునికి జగంబులకు నెల్ల నొదవెడు ననఘా. 2135
- క. దొరలించు నేకవింశతి, నరకములందును బరాంగనాసంగమ మా
తెరువునకుఁ జనదు పోవఁగ, నరకములకు భయముఁ జెందునరులు కుమారా. 2136
- క. పరసత్తుల నభిలషింపని, పురుషులు నెలకొల్పి యశము భూసలి న్నాపై
సురలోకమందు వసియిం, తురు డివ్యకళాప్రదీ ప్తితోడ సుఖముగన్. 2137
- గీ. సారెకును సారెకును గ్రోధకారణంబు, లెన్ని సమకూరినను వాని నెన్నకుండఁ
గ్రోధము జయించినట్టియగ్రోధనుండె, స్వర్గలోకంబును జయించున త్వశాలి. 2138
- క. తలిదండ్రుల దేవతలం, బలె నారాధించినట్టిపావనమూర్తుల్
ః తిలకింపరు వె వస్థల్, నిలయుంగాను గృతాఖిలాధునిగ్రహు లగుటన్. 2139

- క. తమదండ్రులకంటెను నధి, కముగా గురువులను బూజుగావించునరో
తము లేకుదు రతిథులుగా, గమలాననునిలగి కుచితగౌరవు లగుటకా. 2140
- క. శీలపరిక్షణంబున, స్త్రీలకు నిహమంబు సకలసిద్ధులు గలుగున్
గాలునిపోటులు తప్పవు, శీలము చెడ నేని యెట్టిచెలువల కై నన్. 2141
- క. ప్రతిషిద్ధకర్మకరణము, కితంబునను బాకయన్ పరణమునను
ద్గతి గలుగు శూద్రునకు న, ద్గతి గలుగును నిహితకర్మకరణమునన్. 2142
- సీ. ఆమాబ్దయ మంతయు నస్మయనము చేసి, శాస్త్రుగ్రాహిణి గలసార మెఱిగి
స్మృతిధర్మములను గుర్తించి పురాణముల్, చదివి సహితములను సంగ్రహించి
పోగొట్టుకొని పాపముల నెల్లఁ దత్తద, భ్యాసమాహాత్మ్యసంప్రాప్తివలన
నొనరించుకొని జన్మమును సార్థకంబుగా, వేదాంతనిష్ఠాపనోదమునను
గీ. బూజనీయంబు లగుధర్మబీజములను
జనులనుఖమునకై వెదచల్లునట్టి
బ్రాహ్మణులు బ్రహ్మలోకంబు వడయువారు
వారె జగములు ధరియించువారు వింటె. 2143
- క. నిగమాగమసింధూద్గత, మగుజ్ఞానామృతము నజ్ఞు లాస్వాదిగపక్ష
దగున ట్లానంగువిప్రుని, నిగమాగమములును దేవునిగఁ బూజించుకా. 2144
- క. అమితరహస్యం బగువిష, యము నీకు వచింతు వినుము హరిపదభక్తుల్
యమభటుల నైన యమలో, కము నైనను యముని నైనఁ గాంచరు వత్సా. 2145
- వ. అది యెట్లు లంటి వేని. 2146
- క. ఆచారహీను లైన న, నాచారహతాత్ము లైన హరిభక్తులు మ
ద్గోచరులు గారు గావున, నాచరితార్థులను మీర లుటకుఁ డెప్పుడుకా. 2147
- క. మనుజులలో నెవఁ డేనియు, వనరుహనాభునిఁ బ్రసంగవశమున నైనకా
మనమున నొకపరిఁ దలఁచిన, ననఘుం డయి విష్ణుపదము నానాదించుకా. 2148
- క. హరిభక్తులసాగత్యము, దురితగబుల నెల్లఁ బాఱుదోలును గానకా
హరిభక్తులతో నుండెడి, పరమపవిత్రులకుఁ దొలగి పాఱుండు మీరల్. 2149
- క. అని యముండు భటుల కనుదిన, మును నాజ్ఞాపించు చుండు మొదటను గానకా
జనులకు నులభోపాయం, బనఁ దగు హరిభక్తి యమభయంబును గడవకా. 2150
- క. నరకాంబుధిలోపలఁ బడి, పరిదేవనముల నొనర్చుపాపిష్టులకుకా
హరినామస్మరణం బను, తరణి యొకటె యుద్ధరింపఁ దగినది వత్సా. 2151
- చ. కనుగొనరాదు సీమనిగఁ గంసవిరోధిపదాంబుజంబులకా
దసమనమందు నిల్పికొని ధ్యానము సేయుచు నుండుమాలవా.
నిని నయినకా సరోజదళనేత్రునిభక్తులు వర బ్రాహ్మ్యులై
నను భువనత్రయంబును నొనర్తురు పూతముగకా గుమారకా. 2152

- క. హరినామకర్మగుణములు, హరియుఁజగదాదులు నెట్టియుఘముల నై నన్
శరణము తిత్తిగోర్తన, పరాయణతగంటె లేకు పాపాత్ములన్. 2153
- గీ. పాపాద్రుల నెల్లను బగులఁగొట్టి, సత్వరముగను ఘోరసంసారవార్ధి
గట్టు చేర్చి నుపాయంబు గానరాదు, విష్ణుసామర్థముకంటె వేఱొకండు. 2154
- గీ. నియమమునఁ గట్టిపెచ్చి యింద్రియము లెల్ల, ఘోర మైనతిపంబు కాంతారమందఁ
జనిసిఫలంబు సమకూరుఁ జేసె నేని, వాసుదేవున కొసారి వందనంబు. 2155
- గీ. ఎన్నిపాతకములు నేనియున్న గాని, యన్నియును భస్మ మైపోవు నాక్షణంబు
యఖిలపాపసంహరి యైనశౌరి, కోక్క-పరిఁ జేసెలను డాచి మ్రొక్కె- నేని. 2156
- గీ. ధరణిలోఁ గలపుష్కాంతిగములలోన, నన్నిటను స్నాన మొనరించినట్టిఫలము
గలుగు నొకసారి తేనియ లొలుకు చుండ, నెలమిఁ గృష్ణా యనుచు నోటఁ బలికె నేని. 2157
- గీ. లునితపాతి యయ్యును నంతకాల, మందుఁ బుత్రుని నారాయణా యటంచుఁ
బిలిచినంతె నె సర్వాఘములును దొలఁగి, చనియె నై శారమునకు నజామిళిండు. 2158
- గీ. సరకమం నుండి యువేదనలను బొందు, తనకులద్యయపిత్పదేవతలకు దివముఁ
గలుగఁజేయును హరిపూజ సలుపునట్టి, యనఘతీలుఁడు నిస్సంశయముగ వత్స. 2159
- క. గోవిందనామజపమును, గావించుచు మేను పడువఁగలిగినవానిన్
వై వస్వతుండు గాంచడు, వై వస్వతు నతఁడు గెడుచు వై శ్వతనూజ. 2160
- చ. మునియును ధ్యాన మంగములు ముద్రలు ఛందము దైవతంబునుం
దనరఁగ ద్వాదశాక్షరయుతం బగుమంత్రము నప్తవర్ణముల్
తనరెడిమంత్రమున్ విధిధానమునన్ జపించుచుపిష్టుభ
క్తుని బొడగాంచినన్ శుచి యగున్ ద్రుటిలోపల విప్రహంతయున్. 2161
- క. శివనిందను జేసెడివై, ప్లవనకు వై కుంతపదము సమకూరిమియున్
వింధము లగునరకములం, దవులుకొని తిలించుటయును దప్పవు వత్సా. 2162
- గీ. వెలయుఁగా శఙ్ఖచక్రముల్ విష్ణురూప, మునను భక్తులు వై కుంఠపురమునందు
భాసిలుచు నుండెదరు విష్ణుభక్తివలనఁ, గలుగుమాహాత్మ్యమున కంతు గానరాదు. 2163
- గీ. ప్రతిమయం దైన భానుబింబమున నైన, జలమునం దైన హృదయదేశమున నైన
హరిని నర్పించునట్టిపుణ్యాత్మకులకుఁ, గాను విష్ణుపదము మీఁదుగట్టఁబడియె. 2164
- సీ. వజ్రకీటుంబుచే వలనుగా నిర్మింపఁ, బడినచక్రాదిరూపములతోడ
వెలయుసాలగ్రామశీలయందు విష్ణువు, నర్పితురు ముముక్షు లైనవారు
విశ్వగతుం డయ్యు వెలుఁగొందు నద్దాన, హరి కాష్ఠముఖమున నగ్నివోలె
జక్ర కయ్యది యధిష్ఠానంబుగా నుండుఁ, గావున లోకై కపావనంబు
- గీ. సకలపాపహరంబును సర్వసుకృత, దాయకంబును ముక్తిప్రదాయకమును
గానరాదు మఱొక్కటి దానికంటె, మర్త్యధర్మప రీతు లొమానవులకు. 2165

- గీ. చక్రధరుని సాలగ్రామచక్రమందు, బూజగావించు చుండెడిపుణ్యపురుషు
లగ్నిహోత్రంబు లొనరించినట్టివారె, యఖిలభూదానమును జేసినట్టివారె. 2166
- గీ. చక్రపాణి సాలగ్రామచక్రమందు, నుండినట్టులు ప్రీతితో నుండఁ దెపుడు
నాత్మవత్సస్థు యగులక్ష్మీయందుఁ గాని, స్వాశ్రయం బగునై కుంతమందుఁ గాని.
- గీ. ఉపనిషత్తులు బ్రహ్మ మై యుండినట్టి, యచ్యుతుని నన్వహముఁ గొనియాడు చుండు
నచ్యుతుండు సాలగ్రామమందు నుండు, గాన దత్తుబ్రహ్మలు ముక్తి గనుట యరుడె.
- క. పనివడి సాలగ్రామా, ర్చనమునుబ్రతిదినముఁ జేయుసత్పురుషుండగు సొం
దును వేయి రాజసూయము, లనుదినమును జేయుచుండునట్టిఫలంబుకొ. 2169
- క. అనవధికపాపయుతుఁడై, నను గిర్మానరవిధమునను సధికారం
బానరనివాఁడైనను గె, ల్చును సాలగ్రామపూజవొప్పున యమునికొ. 2170
- వ. ఒక్కదినంబునందు ద్వాదశసాలగ్రామంబులు యథావిధిగా నర్చించుపుణ్యపురుషుండు
ద్వాదశకోటిలింగంబులు ద్వాదశకాలంబులందును సువర్ణ సద్మంబులచే నర్చించిన
ఫలంబు వడయు. సాలగ్రామశతంబు నర్చించినమహితాత్ముఁ డనేకకల్పంబులు విష్ణు
లోకంబునం దుండి కడకు భూలోకంబునఁ జక్రవర్తిగా నవతరించు. 2171
- క. కామక్రోధాదిరిపు, స్తోమార్దితుఁడైనయపరిశుద్ధుం డేనికొ
జ్జేమమున నుండు సాల, గ్రామార్చనవలన హరినకాశమునందుకొ. 2172
- క. త్రిమిజన్మంబును దిర్య, క్షమును శమనలోకనరకవాసన్యధయుకొ
సమకూరవు సాలగ్రా, మము నర్చనచేయు చుండుమహితాత్ములకుకొ. 2173
- క. ఒకపరి సాలగ్రామము, నకు నభిషేకంబు సేసినను సమకూరుకొ
సకలాఘనాశనంబును, సుకృతావాప్తియును జిత్తశుద్ధియు ననఘా. 2174
- క. సాలగ్రామశిలాకృతిక, దాలిచి హరి యున్నచోటఁ దపసులు యత్నుల్
వేలుపులు సిద్ధులును బదు, నాలుగుజగములును నుండు నై యత్యమునకొ. 2175
- గీ. శ్రద్ధతోడ సాలగ్రామచక్రమందు, బితరులను గూర్చి పిండంబుపెట్టె నేని
పితరు లతితృప్తులై కల్పశతముదాఁక, దీవన లొసుగు చుందురు త్రిదివమందు.
- క. రేవయు జాహ్నువియును గో, దావరియును మఱియు ముక్తిదములై ననదుల్
ప్రోవయి సాలగ్రామ, గ్రావాంబుకణంబులందుఁ గలవడి యుండుకొ. 2177
- క. సాలగ్రామశిలాంబువు, బోలినతీరంబు లేదు పుడమిని దానికొ
గ్రోలునెడఁ బంచగవ్యము, లేలా బహుతీరయాత్ర లేలా వత్సా. 2178
- క. సాలగ్రామజలంబును, గ్రోలినమానవుడు మరలఁ గ్రోలఁడు తా నే
వేళను మాతృస్థనము, వాలాయము విష్ణులోకవాసి యగుటచేకొ. 2179
- గీ. పురుగు లేని సాలగ్రామమునకుఁ గ్రోశ, మాత్రదూరంబులోపల మ్రందె నేని
దివ్యరూపంబుతోడ వత్తిలు విష్ణు, భక్తులను గూడి పై కుంతభవనమందు. 2180

- గీ. ఎనట నుగిస సాలగ్రామ మచోట పోర్, మనః శును యోజిత్రితయంబువఱకు
నంను జేసెడిది నామ లభించు, మును మునులు గోటగూము లై యొప్పు చుండు.
- గీ. తొమ్మిది ను సాలగ్రామిని మునిగి, దాన మొనగినయు త్తమమానవుండు
శైలవనము క్తిమగిను భూపక్ర మెల్ల, ధారవోసినశలమును దాను కెందు. 2182
- గీ. గుండ్లపుచ్చుదులను నుతిగానములను, జలిప నేని సాలగ్రామచక్రపూజ
కల్పకోటిసహస్రంబు గొనుచువఱకు, మానవుండు చుండు వై కుందమందిరమున, 2183
- గీ. భూతిలంఘన సాలగ్రామమును బరీక్షి, నేసినను నెల నిర్ణయించినగు విక్ర
యించినను గోన్న వారల కెల్లరసము, గలుగు యనులోపవాస మాకల్పముగను.
- క. ఏకాదశి గోపించున, కాళిదాసుని మునివన మాదివనమునక
జేకురినయవవాసము, నై సుందరంబునకు మెల్లు నరుసగి గట్టుక. 2185
- క. లేదు త్రిలోకములను నే, కాద్యోగో బోలునది యొకండును నఘనం
భేదనమున బావనతా, పాదనమున సరళభయవిపాటనమందుక. 2186
- క. ఒకయేకాదశి న నును, నె సె శృంగబునకు నేని యెవ డుపవాసం
బాసతిఁ జేయునొ వాసించి, దనవికలాదరు దండధరునినియోజ్యుల్ 2187
- క. ఎంతవఱకు జేయగో డు, త్యాంతకళభవాసరంబున దుపవాసం
బంతవఱకు దేహమును, దంతటనుక నిండి యుండు నంహారానుల్. 2188
- గీ. వాజమేధసహస్రముల్ రాజసూయ, శతములును గూడ హరిదివనమున జలుపు
నట్టియవవాసమున పోడ శాగమునకు, నైన సామ్యంబు వడయ నర్హములు గావు.
- క. ఏకాదశ్యుపవాసం, బేకాదశివయినమితి నేర్పడినయఘ
నీకమును జండభానుండు, చీకట్లనుబోలె జీల్పిచెండాడుం జుమి. 2190
- క. హరివాసరోపవాసము, కరుణించును సాధ్య యైనకాంతను నాయుః
పరిపూర్ణు లై ననుతులను, నరోగమును దవముం దుదకు నపవర్గంబుక. 2191
- క. హరివాసరంబునకుం బు, మృగమును గంగయును గయయు గాళియు మఱియు
దురితాపహరికము లగు, సరిత్తులును తేత్రములును సరిగావు నుమి. 2192
- గీ. హరిదినంబున నుపవాస మాచరించి, రేయి జాగరణము నొనరించె నేని
యతండు పితృమాతృదారాన్వయములలోన, నొకలుపదితరములవారి నుద్ధరించు.
- గీ. వార్ధకంబున గాని యావనమునందు, గాని శైశవమునయందు గాని విష్ణు
వాసరంబునయం దుపవాస మున్ను, వారు చూడరు యమపురద్వారములను.
- గీ. హరిదినమున నుపవసించినట్టివారు, ద్వంద్వసంగంబు విడనాడి తార్క్ష్యకేత
నములు మాలలు పీతవస్త్రములు దాల్చి, తరలిపోదురు వై కుంతధామమునకు.
- గీ. తీర్థంబునమును గాని త్రిదివనంబు, లనశనము గాని కావించి హైమతిలు
గోవులును ధానమిచ్చినవాసలకు, శాశ్వతస్వర్గలోకవాసంబు గలుగు. 2196

- క. స్నానము దపమును గాంచన, దాసంబును దీర్ఘమున యథాశక్తిగా నే
మానవుడు సేయకుండునొ, వానికిఁ జెడు నిహము పరము నై శ్యతనూబా. 2197
- క. కావించినదాసంబును, గావించినతపముఁ దెలుపఁగారాదు సుమీ
యేవేళ నై న స్వర్గము, కావలయు న తన్నవాంఛ గలిగినవారల్. 2198
- గీ. పాదుకలో వస్త్రములొ గూతపత్ర కములొ
పత్రమొ మూలమొ లేక ఫలమొ జలమొ
యిచ్చు చుండంగవలెఁ గాని యెన్నఁ జేని
వంధ్యము గఁ జేయఁగూడదు వాసరంబు. 2199
- గీ. శక్తికొలఁదిని దాసంబు నలువవలయు, ననుదినము నెంత లేనివాఁ డైనఁ గాని
యిహపరంబులలోపల నెచట నేని, పెట్టినను బుట్టు బుట్టదు పట్ట కున్న. 2200
- వ. ఒక్కయశ్వత్థవృక్షంబును నొక్కనింబవృక్షంబును నొక్కవటవృక్షంబును నొక్క కపిత
వృక్షంబును నొక్కబిల్వవృక్షంబును నొక్కయూమలకవృక్షంబును నై చు చూతవృక్షం
బులును బది తింత్రిణీవృక్షంబులును నొక్కకూపంబును నారామంబుగా స్థాపించినవారు
శాశ్వతస్వర్గలోకనివాసంబు వడయుదురు. 2201
- క. ఫలములచేతను బత్తం, బులచే బుష్పములచేత మూలంబులచే
జలుపుదురు సురలకును బీత, రులకును సతిథులకు భూసురులకును దృష్టి. 2202
- క. కావున నలువురు నడిచెడి, త్రోవలచెంతలను భూమిరుహరోహణము
గావించెడిపుణ్యాత్ములు, గావించినవారై పుణ్యకర్మము లెల్ల. 2203
- గీ. ఆతపక్లాంతు లై నట్టిచేతనులకు, నాశ్రయము లేక తిరుగువిహంగములకు
నాశ్రయములును బుష్పఫలాఢ్యములును, నగుకుజంబుల నఱకుదు రల్పమతులు. 2204
- క. వారలకును నవ్వారిని, బ్రేరేచెడువారలకును బితృసతి సేయు
గౌరవము ఘోరసరకా, గారంబునఁ గాలదండఘాతంబులచే. 2205
- క. తులసీవృక్షం బుండిన, నిలయము కనఁబడిన నచట నిలువక భీతి
గలఁగుచును బాఱిపోదురు, పులిఁ గాంచినహరిణగణమునోలె యమభటుల్. 2206
- క. తులసీవనరోహమున్, జలిసినఁ దత్పత్ర బీజసంతతిసంఖ్యం
బాలిచెడివర్ష సప్తానం, బులు వసియించెదరు స్వర్గభవనమునందున్. 2207
- క. తులసీగంధము ఘ్రాణం, బులకున్ సోకినను హస్త పూరితచిత్తం
బులతోడఁ దార్ద్రవాహన, ముల్పపై వై కుంఠమునకుఁ బోదురు పితరుల్. 2208
- క. పలుకుదురు సమంబులుగా, నిలలో మూఁటిని మహాత్ము లెల్లరు గంగా
సలిసైనము తులసీ, దశసంస్కర్మమును సర్వదాదర్శనమున్. 2209
- గీ. త్రికరణములను బ్రాణు లార్జించికొన్న, పాపముల నెల్లఁ గావించు భస్మముగను
స్థాపనమునను నేకసంస్కర్మములను, బోషణమునను దర్శనంబునను దులసి. 2210

- వ. ప్రతిపక్షములును దాన్వద్యునిచేతను లెల్లరును దులసీపూజ గావించు చుందురు. ఇట్లును నానాదాని గులసీపాపేచ్ఛపంబు గావించం జనదు. 2211
- క. కలగొత్తరత్నములును, కలముఖవాసములు సరువడినను దులసీ దళదాసులుసెదోసిన, నుగ్గును సరిగాను చుక్క-గాఁ గనుంగొన్నాఁ. 2212
- గీ. పుష్క-హరిమహాతీర్థములును ప్రపథ, గాఁపుష్కానదీసమూహములు వాసు డేవుఁ డాదాని గలుముప్పుడేచులును, నధివసెందురు తులసీదళాంతరమున. 2213
- క. హరిమారులును గులసీము, ఇరులను బూతగుమనశిజనులు నిజకళే బరిములు డిడిమిమమ్మట, మిరిలు జనరు మూత్పగిర్భమందీరములకుఁ. 2214
- ఆ. అప్రాతరునిసాస ముగ్ధాశోకమును, నిలిపిన్బ్రహ్మరీఫలము గలుగు నిలిప నిలిచుచు గులసీమములును, దానిమహిమ మేయె డైన మెఱుంగు. 2215
- క. శివపరాశరాజునిమును, కిన్నెరిగిసాపసుమును శివపూజయు ను ద్ధనముఁ దోలఁగిది ప్రాణుల, శివలోకమునందు నిల్పు జెడ కండంగఁ. 2216
- గీ. సత్యమును దాగియును సాసనంబదయును రూరతియును సాధాగ్ధులు గీరితియును వత్సరియు సునీదేవును వసుధలోన ఫలములుగ శివపుంజ కేర్పలుపఁబడియె. 2217
- సీ. మాధవునకు డ్డ త్వమర్దనంబును సృష్టి, కర్తృత్వము హిరణ్యగర్భనకును బలికద్దలకు దానపరవశత్వంబును, శౌర్యసంపద కార్తవీర్యనకును ధనసమృద్ధియు గుబేరునకు నరునునకు, జయమును ధ్రువున కుచ్చైఃపదంబు మరుదాత్మజున కద్ధితరణసామర్థ్యంబు, వాచస్పతికి మహావాగ్మితయును 2218
- గీ. ద్రాపదికి సుపతిత్వంబు బ్రహ్మవర్చ, సము వసిష్ఠున కభిషానమును గుంభ భవునకును రామునకు సేతుబంధనంబు, సంఘటిల్లుట శంభుపూజాఫలంబు. 2218
- క. సకలాఘములును దొలఁగఁగ, సకలై శ్వర్యములు గలుగ శాంభవలింగా ర్చకు సమ మగుపుణ్యము లే, దొకటియు ముల్లోకములను నూరుజతనయా. 2219
- గీ. భక్తితోడను గాని దంభమునఁ గాని, కామమునఁ గాని మఱి యేప్రకారమునను గాని శివపూజ గావించుమానవుండు, కనఁడు యమలోకమును గడకంట నైన. 2220
- గీ. మంత్రసహితంబుగను నేని మంత్రరహిత, ముగను నేనియు శివలింగమునను బుష్ప మైనఁ బ్రత్రంబు నైన దోయంబు నైన, నుంచునాతండు కులకోటి నుద్ధరించు. 2221
- క. శివపూజలు సేయుచుఁ గే, శవునిపయిన్ ద్వేష మూనుజనుఁ డెవఁ డైనన్ దవులువడి రావంబున, నివలకుఁ జేరఁడు చతుర్దశేంద్రులవలకున్. 2222
- క. శివుండును హరియును బ్రహ్మయు, నివసింపఁగ నాలయములు నెలకొల్పినమా నవులు వసింతురు తత్త, ద్భువనంబులయందుఁ గల్పములుగల్పములున్. 2223

- గీ. దంభపదమాత్ర మైనను దానిరాదు, నిస్ససము బానిసైనను నివసనా త్ర
గడసికొనుమానవులు కల్పకల్పములును, పొమ్మనిలు చుగ్గుచరు కలను త్రమందు.
- గీ. మార్గములయందు విశ్రాంతిమందిరములు, ఛర్మశాలలు నెలకొల్పుభాగ్యులకు
నెలపు గోబ్రాహ్మణులకును నెలపుకొలుపు, మూన్ములకు సానగ్గృహ మింద్రమందిరంబ.
- గీ. జీర్ణదేవాలయములు బిర్లవిస్త, మందిరములు బిర్లగోనులవరకులు
జీర్ణధర్మగృహములు సేసె నేని, యుద్ధప్రతిములుగి వాఁ డొకఁడు సూన్యపదము.
- క. యతిమరములు నెలకొలిపిన, మతిముత్యము మరల గిర్ణమిందరినరన
సితిపాల బడరు వారలు, మృణులై నను నున్నవాఁడ మహానిలగోనక. 2227
- క. యతు లుండెడిమరముల కిధి, పతి యగువాఁ డొకఁడు బిర్లగిర్ణమిందరినరన
పతితున కేనాటికినిక, గిర్ణకల్పములై నను నున్నవాఁడ మహానిలగోనక. 2228
- క. ఫల మైన బుష్ప మైనను, జల మైనను బస్త్ర మైన సలహా పుష్ప
గలిగినను జానె యతిధన, మలమట గుడుపుగి నరికఁబుతనలందుక. 2229
- క. మతి గలిగెనేని కారన, పతితునిగాఁ జేయఁ బుత్రపత్రబాంధవసం
యతముగ గోబ్రాహ్మణుర, యతికార్యములందుఁ జేయ నగు సభపతిగాక. 2230
- క. హరిహరవిరించిపూజా, పరిహరముగఁ బుష్పననము పొమ్మకొలుపున
త్పరుషులు ఏవారింతురు ని, ర్జరలోకిమునందుఁ బుత్రపతి యొక. 2231
- క. పితృదేవాతిధిత్వప్తిసి, సతతముఁ గామించు మండపసామ్రాజు ప్రజా
పతిలోకంబునకును నధి, పతు లగుదురు స్వస్థితిపూర్వపరిపాకమునక. 2232
- క. వేనిగృహంబున భోజన, పానంబులచేతఁ దృప్తిపడుదుగో యతిధుల్
వానికి నమృతాన్నము స్వ, స్థానంబున దొరకుఁ ద్రిదశనమపంక్తులలోక. 2233
- క. అతిధి యగువాఁడు పూజ్యుఁడని, పతితుఁ డయిన మూర్ఖుఁ డైన బండితుఁ డైనక
యతి యైన నెవ్వఁ డైనను, నతిధిసమాదరణ మధిక మన్నిఁగింతుక. 2234
- గీ. అతిధి తృప్తుఁ డగుచు నరిగినగృహమేధి, యరుగు బ్రహ్మయింటి కతిధి యగుచు
నతిధి విముఖుఁ డగుచు నరిగినగృహమేధి, యరుగు యమునియింటి కతిధి యగుచు.
- ఆ. అతిధి వచ్చి యన్న మడిగినప్పుడు లేదు, పొమ్మ టన్న నతఁడు పోవునపుడు
కొనుచుఁ బోవు గేస్తు జనంబు మొదలుగాఁ, బొదుపుచేసికొన్నపుణ్య మెల్ల 2236
- క. అతిధిసమం బగుధర్మం, బతిధిసమం బైనబంధు వతిధిసమం జౌ
హిత మతిధిసమం బగుస్వా, పతేయమును లేదు నిజము పరికింపంగక. 2237
- వ. అతిధ్యప్రభావంబునంజేసి ఋషులును రాజులును బ్రహ్మలోకంబునం దిప్పటికిని భం
గంబు లే కున్నవారు. 2238
- గీ. దంభమున నేనియును బ్రమాదమున నేని, జన్మమధ్యంబునం దొక్కసారి యైన
నతిధి కన్నంబు వెట్టినయట్టివాఁడు, కాలభటులకుఁ గల నైన గానరాడు. 2239

- గీ. అన్నదానంగా గాని దివ్యవాణి, స్వర్గముననుండి చుట్టూ ఉన్న వసుధలోన
బట్టి యుత్తరమును దివ్యవాణి, అట్టి యుగము సర్వభారతమునకు. 2240
- గీ. సలబలసరిగా లగునల్లదానినొకటి, సన్నగిరిములు ప్రాణము లగుటజేసి
యన్నదానంగా గాని దివ్యవాణి, ప్రాణమునగా గాని దివ్యవాణి. 2241
- నీ. పుణ్యము యేకమే యిది, స్వర్గమునందు, ధర్మమునందు బలమునును
కేసరిధర్మము యేకమే యిది, స్వర్గమునందు, నాస్తికమునును నై వస్యమును
రాజ్యమును నును స్వర్గమునందు, నేమిది, గలదేని మిదిలోన గాన నీకు
సన్నదానము యేకమే యిది, స్వర్గమునందు, మున్నదానము చేయు మునుము బలికె
గీ. యమునియగునొకటి ప్రాణమునందు, నీలవారిగా నామాట యిది నేను
గాన యేను దివ్యవాణిలోన నన్న, దివ్యవాణి నును ప్రాణమునందు. 2242
- గీ. కాలపురి కేగితిమి, పురి గాన నీ, పురివాణిగా సలము గ్రీష్మమున జేయ
దగును పేమంతమును సముద్రము పునెగి, సుమమును సన్నదానము సలుపవలయు. 2243
- వ. జానగమువలనును నొకటి, స్వర్గమునందు, ధర్మమునందు బలమునును
పాతకములను నును సముద్రము గాన కౌశ్య పరి నిధ్యమున బగుప్రాయస్కృతమున జేసి
కొనువాడు నిధ్యమునందు, దివ్యవాణిలోన దేవగంధర్వాదులనును లగుపుణ్యలోకము
లం జెందువాడు, ప్రాణమునందు, స్వర్గమునందు యములోకమున జెందువాడు. 2244
- క. గాయత్రీ జప ముపుణ్యము, చేయుచు నుగియిదివ్యము చేయును గడసి
ధ్యేయ్యై మితరమునను, గాయత్రీ ముత్రమునందు గావు సమంబుల్. 2245
- క. వైదికముత్రజపమును, నేదాధ్యయనమును సకలవిధనరకములక
భేదించు భిదుర మద్రుల, భేదించినరకగి గలుపభేదక మగుటక. 2246
- క. సాయప్రార్థనము, గాయకమానసికవాచికము లగువ్రతముల్
చేయుచు నుండివారికి, జేయె న్నిన నందు దివము సిద్ధులు వారల్. 2247
- క. తెలిపెదను వినుము తొదకుం, గలమాటను సర్వదేశకాలములందుక
గలుగును నరక మధర్మము, వలనను ధర్మమువలన స్వర్గము గలుగుక. 2248
- క. కావున బాల్యము మొదలుగ, గావింపగవలయు ధర్మకార్యము లెపుడుక
గావింపరా దుపేక్షను, నేవేళకు నేమి యగునో యెవ్వర డెఱుంగుక. 2249
- గీ. చెప్పినాడను నీకు సంతోషముగను, సుగతియును దుర్గతియు గల్గునుకృతదురిత
కర్మములు గొన్ని విన గాంతు గలిగె నేని, యింకను వచింతు నన నాతఁ డిట్లు అనియె. 2250
- క. దేవా నీవు వచించిన, పాపధర్మములు చిత్తపరితాపంబుక
బోవెట్లును నభయములు, గావే సాధువులనుడాలు గంగాంబులుక. 2251
- గీ. దురిత మగుమాట చెప్పుట యవకృతము, జలుపుటయు సాధువులకు నై సర్వకంబ
యమృతకంబు డా నవిధము చేయంగఁబడెన, శీతలుండుగ నెవ్వనిచేతనె న. 2252

గీ. స్వామి నామోద నొలయువాత్సల్యమునను, పరిపితంబు సుందరునిగాను నీలమణిగ
నరకముననుగడి నానహోదరున కింక, నేర్పు లుట్టించి గెలుగునొ యెలుగింక నెపుమ.

—: అతిధ్యమహామయము :

చ. అనపుడు దేవదూత ఊణ మాత్మను ధ్యాన మొనర్చి సర్వముకొ
గనుగొని యిట్లు వల్కె ననఘో భవదప్తమజన్మపు. 2254
గనుకను ధారవోయునెడ నారకలోకమునాడె యెల్లదినంబు
బుననె భవత్సహోదరుడు ము క్తతఁ బెరిచి ననఘో నామోదకం. 2254

గీ. అనుటయును నావికుండలం డతనిఁ జూచి, స్వామి నామోదస్వమజన్మ పునఁ
యపుడు నే నొనరించినయట్టిపుణ్య, మెట్టిదియె నామో దోదయగింక నెపుమ.

వ. అని యడుగుటయు దేవదూత పికుండలను గి ట్లనియె. 2256

క. మును మధువనంబునను శా, కుని యనుబ్రహ్మగి గలఁ డొకఁడొ సంతోషం నిజం
గన యగురేవతియందుకొ, గనియెను ననపుత్రులను గ్రహములుఁజూతెక. 2257

క. వారలలో జ్యోతిష్క, త్రారద్రునశాలిబుధులు చారలలో సేక
జేరుకొని యుండి రగ్గుల, నారాధించుచును క్రితగృహస్థాశ్రమము లై. 2258

వ. నిర్మోహజితకామధ్యానకాష్ఠగుణాధికు లనునిగిలిసనల్వరును నైరాగ్యంబు నవలం
బించి సర్వసంగపరిత్యాగంబు గావించి తురీయశ్రమగిలు నాసాటించి బ్రహ్మజ్ఞాన
సంపన్నులై క్రియారహితులై యసంశయము లై నిరాగులై నిష్కరిగ్రహులై
లోష్టాశ్మకాంచనంబుల సమానంబుగాఁ దిలకించుచు నప్రయత్నప్రాప్తం బగుదానం
బరితుష్టిం జెందుచు జతనిద్రాహారు లై శీతవాతాతపములను సహించుచు ననవరతం
బును నాత్మనిష్ఠాగరిష్ఠులై చరాచరం బగుజగిం బంతయును విష్ణుసుయంబుగాఁ
జూచుచు మానంబు వహించి గ్రామైకరాత్రంబుగా భూతలం బంతయుం ద్రిమృ
దుచు మధ్యాహ్నకాలం బగుట తుత్విపాసోపశాంతికొటకఁ బూర్వ మప్తమజన్మం
బున విప్రుండ నై సతీసుతసమేతంబుగా మార్గమధ్యగిలునం దొక్క-గ్రామగిలునం
దుండునీగృహంబునకు వచ్చుటయు నీవు భక్తిభావంబున లేచి యెదురుగా నేగి. 2259

గీ. వారలకుఁ జేసి సాష్టాంగవందనంబు, మానసంబున హర్షసంభ్రమము లొదవ
నయనములనుండి యశ్రుసంతతులు దొరల, గంతకుహారంబులోన గాడ్గద్య మెనయ.

నీ. చరితార్థ మయ్యె నాజవతపంబులు నేడు, మహిమంబు గాంచె నాగృహము నేడు
లోకోత్తరం బయ్యె నాకుటుంబము నేడు, పావనం బయ్యె నాభవము నేడు
గతు లేరుషడియె నాపితరులకును నేడు, కృతకృత్య మయ్యె నాశ్రుతము నేడు
శౌరి నాయెడలఁ బ్రసన్నుఁ డయ్యెను నేడు, ప్రవసీయ మయ్యె నాధనము నేడు.

గీ. ధన్య మయ్యెను నాచరిత్రంబు నేడు, భువనమునఁ గల్గె నాకు గౌరవము నేడు
పాపముల నన్నిటినిఁ బోవుమాపునట్టి, యుమ్మడియఁజూతెకభాగ్యోదయమున. 2261.

- గి. లోనుదు సుతిలుగుది పారిపోదూంబుజములు, కడిగి తత్తీరమును మస్తకమున దాల్చి
వీరములనిగానఁ గూర్చుండెట్టి ప్రియ, నీని వారికి నులొపచారములను. 2262
- గీ. వ్రతసోపిత మునగోచనము వట్టి, తృప్తి గావించుటనుడేసి తృప్తి నొంది
బ్రహ్మరిసనుగిల్చి లగుదు నొకాత్రి నీదు, నదినమునయంద వారు విశ్రాంతు లైరి
- సీ. ప్రాములు భూతంబులందు శ్రేష్ఠము లందు, శ్రేష్ఠముల్ మతి గలచేతనములు
వానిలో శ్రేష్ఠులు మాంపుయ్ మాంపు, లగువారిలో శ్రేష్ఠు లవనినురులు
వారలలోను విద్యారంబులు శ్రేష్ఠులు, నృతబుద్ధు లగువారు శ్రేష్ఠు లందు
శ్రేష్ఠులు నర్థులు నృతబుద్ధులందు గ, ర్థులలోన శ్రేష్ఠులు బ్రహ్మవిదులు
- గీ. వారలను నీవు భక్తిభావమున నాడని, చేసిన్బ్రహ్మభ్యుంబుచేతఁ బ్రాప్తి
మనఃపుణ్యము గావించు నలవి గాదు, వదనములు చేయి కలిగినవాని కేని. 2264
- క. గృహమేధి యెన్నఁగొని, గృహమం దొకరాత్రి యుండి నేని యతి గృహిణ్
దహించుకొనెడినాపములను, దహించుచును గామములను నహమునోలెన్. 2265
- గీ. బ్రహ్మవిదుఁ డేగృహనునిభవనమగు, హర్షమున నుండు నొకత్రుటి యీగృహనుం
డవునరావృత్తిగను నుండు నెపుడొ గూడ, శాశ్వతం బైననై నగౌరవదనమందు.
- క. కావున భవదప్తమజ, న్మావాప్తం బై నపుణ్య మయ్యెనె శెలియన్
నాపుడు నికుండలుండు ముద, మావహిలగ భారవోసె నాసుత్రంబున్. 2267
- క. అంతట శ్రీకుండలుం డ, తృంతిరయంబునను వచ్చె నంతసలోకా
భ్యంతరమునుండి విధులను వి, ధుంతుదవక్త ముననుండి శోశించినటాల్. 2268
- ఆ. అప్పు డన్నదమ్ము లనోన్యమును నత్రు, కణము లొలుకు మండ గొంగిలించు
కొని తీణంబు చేపలను దక్కి యుండిరి, ప్రేమబంధి మెంతప్రిదులనిదియొ. 2269
- ఆ. అంతఁ బుష్పవర్ష మాకసముననుండి, కురియ వారు మిగులగతుకమునను
దేవభటుండు దమకు గావించినస్రియంబు, చాటొనుచు జనిరి స్వర్గమునకు. 2270
- క. ఈయితిహాసము మానవ, నాయక వినినను బఠించినను ధేనువులన్
వేయిటిని దాన మొనఁగిన, శ్రేయము సులభముగఁ బడయు టీతి నెవఁ డేనిన్.
- గీ. మాఘమాసవిశేషంబు మఱియుఁ గొంత, వినిచెదను నీకు వినుము పృథ్వీవరేణ్య
మాసములలోన శ్రేష్ఠంబు మాఘమాస, మఖిలకర్మంబులకుఁగూడ నర్హ మగుట.
- సీ. సర్వదేశములందు సలిలంబు సంప్రోక్త, మగుటను నారాయణాత్మకముగ
మకరస్థుం డై రవి మాఘమం దుండ గో, ప్పన మంతమేఘపుష్పమున నేని
యొదవనియెడ శక్తి త్రిదినంబు లేనియు, సానంబు సేసిన స్వర్గ మొదవు
ఫలవిశేషంబుపైఁ గలిగినయెడఁ గోర్కి, సలువంగ నగు బహుస్నానములను
- గీ. సతిలఘుతహామమును నన్న సలిలవనన, ధరణిగోస్వర్గ గృహాధనధాన్యముఖ్య
దానము లభింపజేసినసాధనమును, మాధవునకుఁ ద్రికాలసమర్పనమును. 2273

- గీ. అగు నొనర్పంగ మాఘమాసాంతమగుదు, హరిదిసగుణులతో నుద్యాపరంగా
విప్రసంతర్పణంబును విష్ణుపురము, నందు శాశ్వతిముగ నొండె నొసఁగున్లు. 2274
- వ. మాఘమాసంబున గూఢసానంబు దావదశాబ్దఫలప్రదంబుగను నటసానంబు
తద్విగుణాఫలప్రదంబుగను నదీసానంబు తచ్చతుర్గుణాఫలప్రదంబుగను దేవఘాతసానంబు
తద్విగుణాఫలప్రదంబుగను మహానదీసానంబు తచ్చతుర్గుణాఫలప్రదంబుగను మహానదీ
సంగమసానంబు ద్విశతగుణాఫలప్రదంబుగను గంగాసానంబు సుత్రాసానంబు ప్రదంబు
గను గంగాయమునాసరస్వతీసంగమసానంబు లక్షగుణాఫలప్రదంబుగను పెద్ద బడయె.
- గీ. ప్రతిదినంబును వృషసహస్రము సహస్ర, హైమనిష్కములను గినిలములను
భూసురున కిచ్చినఫలంబు బొందు మాఘ, మున నితనితబలమున మునిగి నరుడు.
- ఆ. ప్రజలఘోరపాపరాసుల దహింప, సృష్టిచేసె బ్రహ్మ గులఁ బ్రహ్మ
మనెడితీరరాజమును దాని నేమించి, మాఘమగుదు మున్త మనుజుఁ డాండు. 2277
- ఆ. పంకజాసనుండు బ్రహ్మలోకమునకు, మార్గముగి నృజగన మహిని మున్న
దివ్య మగుసరస్వతీగర్భితసితానీ, తాంబూధార సురల కన్నెరువు గి. 2278
- గీ. గాంగసలిలంబునను బ్రయాగంబునందు, సాక్షు లగువారు మాఘమాసగుణులొన
నాకముననుండి ధరణికి నాల్గువేల, యుగము లగునతివఱకును దిగరు మున్త. 2279
- సీ. అశ్వమేధంబు నే నాచరించినవాడె, నని గర్వ మొందకు మగ్వమీధి
బ్రహ్మహత్యామహాపాప మేర్పడె నని, భయపడఁబోకుము బ్రహ్మహంతి
మాఘమాసమునందు మఠరస్థుఁ డై ప్రభా, కరుఁ డుండి గను బ్రయాగంబునందు
సానంబు నేసితి రేని సితాసితాం, భస్మలో మీమదభయము లుడుగు
- గీ. నని వచించె విధాత ప్రయాగతీర్థ, మహిమమును బ్రకటింపఁగా మది దలంచి
యచట మునిగినఁ బ్రాప్తింతు నమరపురము, తనువు దోఱగిన నట నమృతత్వ మొదవు.
- సీ. అనశనంబుగ శతహాయనంబులు తపం, బాచరించినవారి కగుఫలంబు
రాజసూయమహాధ్వరసహస్ర మొనరించి, నట్టివారికిఁ గల్గునట్టిఫలము
నభ్యసించిన యోగ మబ్ధితీత్రయం, బవికలంబుగఁ బ్రాప్త మగుఫలంబు
కనకభారసహస్రమును రవిగ్రహణవే, శను బాత్రునకు నొసంగినఫలంబు
- గీ. సంఘటిల్లును మాఘమాసంబునందు, సానము త్రివేణిలోన దినత్రయంబు
సలుపు నెడలను మాసవజాతి కెల్ల, మాసమహిమంబునను దీరమహిమమునను.
- గీ. సర్వతీర్థంబులును బాపసంగమమున, మలినతను జెందుటను మాఘమాసమందు
ననునమంబును వచ్చి ప్రయాగమునకు, గంగలో మున్ది పరిశుద్ధి గాంచి యేగు.
- గీ. సప్తపురములను దమకు సంప్రాప్త మైన, పాపిజనసంగదోషంబు బాపకొనఁగ
ననునమంబును వచ్చి ప్రయాగమునకు, గంగలో మున్ది చుండు మాఘంబునందు.
- గీ. అమరజనము నెల్ల మొనటివిష్ణు, మాయయు సితాసితాంబునిమజనంబు
మాఘమాసంబునందు, జేయు మాసవాల్కి, నంటఁ జాల్చు సుకృతంబు యముఁడువోలె.

- గీ. స్నానముగను సుఖమునూనబడును బ్రహ్మగ, మందు జేసిననరుడు దేహవసాన
మందు చోతోవయజగింబులందు నొగిసి, సౌఖ్యముల నెల్ల దుది జేరు శారీలోన.
- ఆ. మకరగతుండు గాంగ మార్తండుండ ప్రయోగ, మన సితాసితాంబువును స్పృశించి
నేసి వారిన్, స్వయంతియని వ్రాసి, కొనగ లేడు చిత్రగుప్తుఁ డేని. 2286
- క. త్రిగిరి శిఖరి ముగిచిపము, సకలగు నోంచు నొక్కసారి ప్రయాగో
దగమును సునిగిన సుర్యుడం, మకరమునం దుండ మాఘమాసమునందు. 2287
- ఆ. మునిగి నేని త్రిగిరిములు ప్రయోగింబును, మాఘమాసమున నిజాఘ మెల్ల
నదలి ననుల్లిన్, పుష్కలంబు గుబుసము, నేగు ద్రిదివమునకు నెవ్వఁ డేని. 2288
- గీ. జన బ్బుతనఁ దయమన్వసృసాగమమున
శ్లోకములు మనమాఘమాసంబునందు
సఖులముప్పలుని నరువది ముఱువేల
తీరములు జేరుటయు దటసిందు భూప.
- ఆ. జన్మజన్మమునను సర్గాదినుండయు, గడన నేనినట్టికలుష మెల్లఁ
శాసితపు మాఘమాసంబునం బ్రహ్మగ, మందు జేయుతిదివసాష్టవమున. 2290
- వ. గంగ యెచ్చట నున్నను బావసృంబునం గురుక్షేత్రతుల్యంబు. దానికంటెను వింధ్య
సంగతి యుగిగంగ దశగుణాధిపంబు. దానికంటెను గాఢిలో నుత్తరవాహిని యగు
గంగ శతగుణాధిపంబు. దానికంటెను యమునాసంగతి యగుగంగ శతగుణాధిపంబు.
దానికంటెను బ్రయోగంబునందు బచ్చిమవాహిని యై కాళిందీ సుస్వతులతోడం
గూడిన గంగ సహస్రగుణాధిపంబు. అయ్యది త్రివేణి యనుపేరం బరిగు. 2291
- నీ. అది మాఘమాసమగ దమృత మైయుండుట, సప్తయు విష్ణువు శంకరుడను
రుద్రు లాదిత్యులు రుద్రగణంబులు, దిక్పాలురు సమస్త దేవతలును
బ్రహ్మగణియును సుర యును లక్ష్మీయు దేవ, తాంగనామణులును సచ్చరలును
యక్షగంధర్వవిద్యాధరాదిసమస్త, దేవయోనులు పితృదేవతలును
- గీ. నందులోపల మునుంగుదు రన్వహమును, గృతయుగంబున బ్రకటశరీరులు గను
గలియుగంబున బ్రచ్చన్న కాయులుగను, దానిమహిమంబు నెన్న నాతరము గాదు.
- గీ. అశ్వమేధసహస్రంబు నాచరింప, నేర్పడినసుకృతంబును నీడు గాదు
త్రిదినములు మాఘమునయందుఁ దీర్థరాజ, మునను స్నానం బొనర్చినపుణ్యమునకు.
- క. దీనికి దృష్టాంతంబుగ, నే నొకయితీహాస మిపుడు నీకు వచింతున్
భూనాథ దాని వినుటనె, నానాపాపాఘములు వినాశము నొందున్. 2294

— కాంచనమాలినీచరిత్రకథనము —

- నీ. ఒక్కదినంబున నొకయప్పురకాంత, యభ్రమార్గంబున నరుగుచుండ
రక్కసుం డొక్క డారాజాశ్య నొడిసిప, ట్టగ నెంచి హిమగిరి డాగియుండఁ

బడియె నాడె తున్యనియెడలిపెనిం దదార్చి, వస్త్రాంగో ముగియెని నాముహూర్తిని
నంతట రాక్షసుం డత్యద్భుతంబుగా, నామ్మమనశ్శాంతి లువావహిల్లు

గీ. విసయమునఁ బిల్చి యెవఁగూలని లతాంగి, యెవ్వఁపు నీపు నీగూఢ్యు యేమి యెరుకు
నేగుచుండితి వెటనుండి పోతు వేమి, యుద్ధముగ నుగిసి నీకబర్లబరిమిలు.

క. నీయొద్దనుండి వచ్చిన, లోయగలబుస మదాత్మకాహు బిల్లు
మాయ మయి పోయె నీ క, తోయగల పట్టి వహి కర కెన" ఇపుడొక. 2216

క. తాపరూపము గనుగొనఁ, బానసశీలపురఁ గానుబడినెని నొక
దేవవహుమణి సకరూ, భావగలునఁ దెలుసు నీప్రభావము నెల్ల 2217

సీ. అని వేడుటయును నిట్లనియె నయ్యపురఁ, కొంతలెలఁమము నెరు. అహోహ
రాక్షస నే చవురసను బిల్తురు సున్నె, గాంచనమూలిన యలది సురలు
చనుచుంటి గై లాసమునఁగి బ్రహ్మగము, చుడు మాఘస్నాన మాసరించి
తద్దాంగజలముచేతను మామకాంబర, ధమ్మిల్లనులును నార్చులు లయ్యె

గీ. దజ్జలకణంబు పడుట సీతనువునందు, సమసి రాక్షసగుణములు శాంతి యుననె
నింక వినిచెద నాగాధ యెల్ల వినుము, త్రప్రభావాలు డగియు న్నగలు నీకు. 2218

సీ. పూర్వమందుఁ గలింగఁభూపతి కుంపుడు, కన్తై నై నేను భోగముల నెల్ల
ననుభవించుచు ధనయాచనసౌందర్య, మదములచే నన్యనూనినులను
బరిభవించుచు నన్యపురుషసౌందర్యంబు, ననుభవం బన్నుచు రాలములను
నార్జించి మితి లేనియర్థంబు తుదకు వా, ర్థము ప్రాప్తించినతరుణమందుఁ

గీ. జేసి పాపము లెల్ల నార్జించినట్టి, ధనమునకు సార్థకత రవంతయును గాన
రామిఁ జింతించి చింతించి రాజగురుని, కడకు నొకనాడు పోయి నాకథను వినిచి.

ఆ. కన్నునీరు గాఱఁ గాల్గులుగను నేడ్చి, పాపహంసమనఁ బడినకన్న
గట్టుజేర్ప నీవె గతి యని యిరుగేల, బట్టికొంటి నలసిపాదములను. 2219

ఉ. అంతట నమ్మహాత్ముడు గృహస్థితమానసుఁ డై వరాకీ నీ
కింతట నైన బుద్ధి జనియించెను బాపవిశుద్ధి నొందఁగా
సంతస మయ్యె నీదురితసంచయముం దొలంగింప లేదు పు
ణ్యాంతర మేది యేనియఁ బ్రయాగనిమజ్జన మొందు దక్కఁగక. 2220

ఆ. అనిమజ్జనంబు ప్రాప్తించునెక మాఘ, మాసమందు రూపుమాపి సకల
దురితములను నిలుపు నిరపాయముగ నమ, రాలయమున స్నాతు లై నజనుల.

— ఇంద్రకాప మోక్షవృత్తాంతకథనము : —

సీ. మున్ను క్షుద్రుడు గాతమునిభార్య యగునహ, ల్యను బొంది మోహంధ్య మావరింప
గాతమునిభార్య యొకఁడు మెల్ల సహస్ర, భగదీప్సితము గాఁగఁ బరితపించి

- తల యెత్తికొని లేగ నలుపురిలోపల, చేసినకార్యంబు సిగ్గుపఱుప
మేరుమనోగ్రాహనానిట్టి లభ్యంబు, సుత్తులంబున జొచ్చి గోవ్యముగను
- గీ. దనకుఁ గల్గినయ్యున్నవేమును మనోజ, కావ్యమును స్వస్థితాపరాధమును సారె
సారె గర్హించునొనుచును జావనయును, జచ్చినట్టలె కాలముఁ బుచ్చు చుండె. 2308
- సీ. లగతిట దేవత లాచులు శక్తిండు, కానరామిని భీతి గడలుకొనఁగ
నాంగిరిసునిగడ నీగి సుగాచార్యు, శక్తిండు లేడాయె స్వర్ణమందుఁ
గొమరుడని తీసివలగమునోలె శోభిల్ల, దాయె నిండ్రుడు లేనియమరపురము
కవి. పవలనికార్య మేగము యింక, నతిశీఘ్రముగఁ దగు నాచరింప
- గీ. సని నిశ్చయించుటయు పని ముగిరినుడు, తెలిసికొని సర్వమును దివ్యదృష్టిచేత
సకట ముగిరిగిరినను ముమతిల్లె, నిండ్రునకుఁ గామమున నొడ లెఱుంగ కునికి.
- క. గౌరముసిగ్ధార్య యుట ఘరు, హాతుండెట యెంతమాట యెరు లిది విన్ను
భూతిక నీతికి భూతిక, నై తిహ్యగిలునకుఁ గూడ హానియె కాదే. 2305
- ఆ. ఏమి చేయవచ్చు నిుత్తున గర్మంబు, గడవరాని దగుట చుడుకపడియె
నిండ్రుఁ డెసఁగ బుగిగొనుండె యవివేక, లాచరించువనుల కగ్గవడఁగ. 2306
- క. అని కొంతతడవు పిదగ్గన, మునకు విచారించి చిత్తమున గురు వగుట
జని యుండ్రుఁ డాన్ని వోటికి, ననిమిషు లెల్లరును వెంట నరుదేరంగ. 2307
- ఆ. దేవరాజ బయలుదోలుము శీఘ్రంబు, నీవు లేనిదివము నిష్ప్రభంబు
భాసెలున దినగబు భానుడు లేకున్న, విధుడు లేక రాత్రి వెలుంగఁగలడె. 2308
- క. అని సస్కు-తెఱుగులను నుతి, యెనరింపఁగ బద్ధకుట్టులోదరభాగం
బుననుండి విస్తృతరూపం, బున నిండ్రుడు వచ్చి వెలికి ముకుళితముఖుఁ డై. 2309
- క. అమరాచార్యునిపదయు, గ్గుముపైఁ బడి స్వామి నేను గావించినపా
పమునకు నిష్కృతి యున్నదె, నమకూరునె యింకఁ జిత్తసౌఖ్యము నాకు. 2310
- క. అని విలపించుటయును నపు, డనిమిషగురు డిట్లు అనియె నమరాధిప నీ
యెనరించినహోరాఘం, బును బాపఁగ నొకయుపాయమును వచియింతు. 2311
- ఆ. నీయదృష్టమునను నేడె మాఘము వచ్చె, నరిగి శీఘ్రముగఁ బ్రయాగమునకు
నటఁ ద్రివేణిలోన నాచరింపుము సానిన, మఘవిముక్తి యొదవు నాక్షణంబ. 2312
- సీ. అని వచింపఁగ నిండ్రుఁ డనిమిషాచార్యుని, తోడను గూడి సంతోషమునను
జనుడెంచి శీఘ్రంబుగను బ్రయాగమున క, చ్చటఁ ద్రివేణీపుణ్యసలిలమందు
మునిగి ఘోరాఘవిముక్తుఁ డై భాసిల్లె, ఘనముక్తుఁ డై నభాస్కరుడవోలె
నపుడు బృహస్పతి యధికదీప్తి వెల్లు, నమరనాథునిఁ జూచి హర్ష మునను
- గీ. గాయమున నాతనికి నున్న వేయియోను, లీక్షణసహస్ర మగునట్లు లిచ్చె వరము
నంతటను వేయికనులతో నలరె వజ్ర, యబ్జములతోడ మానసహదమువోలె. 2313

- క. సురలును మునులును సప్తాక్ష, పరివేష్టించిగా వజ్రపాణి గురుపురి
సరముగఁ ద్రివిష్టపమునకు, సరిగి స్వసింహాసనమున సహస్రనాభికా. 2314
- సీ. కావున నీవు శీఘ్రంబుగ మాఘమా, సమునఁ బ్రహుఁగతీరమున కిరిగి
యచ్చట శ్రద్ధతో నాచరింపుము స్నాన, మును సితాసితగోయపురిమంద
దాన నీ కఖిలచాత, నాశనంబును, స్వర్గలాభమును సంఘటిల్లు
నని వచించుటయు నే నమ్మహాత్మునివచి, నము నమ్ముకొని ప్రముఁగమున కిరిగి
- గీ. భూసురుఁడు చెప్పినట్లులే మాన మెల్లఁ, జేసితిని నన్నిమును గానిసిద్ధి వినుము
త్రిదినుములకు నఘక్షయల బాదవెఁ గల్గె, దేవతాత్ములు మిగిలినదవసములకు. 2315
- సీ. అటుమీఁద నే రజతాచలంబున కేగి, నివసించి శ్యామలినిపటమందు
మత్స్యాక్షునిస్నానమహిమంబునను బూర్వ, జన్మన్మత్తింతునంస్మరణ మొనవ
నరుదెంచుచును బ్రతిహాయనంబును బ్రహుఁ, గమునకు మి యిమ మింబునంబును
స్నానంబు గావించి చనుచుండు మరిల రా, జతి శైలమునకు నాచరిత మిదియె
- ఆ. యింక నీచరిత్ర మెఱిగింపు మనవుడు, దైత్యుఁ డిట్లు లనియెఁ దల్లి నీవు
నాచరిత్రమును వినంగఁ గోరుట నార్త, జనుల నోముదాన వసుచుఁ దోఁచె. 2316
- గీ. కానివోఁ బాపి నైననాగాధ పుణ్య, కాంత చగునీపంబున నేల కలుగుఁ గోర్కి
యింతకును నేను ధన్యుఁడ నీశ్వరునకుఁ, గరుణ నామీఁద నేఁగి కెఁగి నేమొ.
- గీ. అన్యవృత్తాంత మడుగుదు రాత్మగాధ, చెప్పదురు చేయుదురు పరశ్శ్రీమములను
నెనయుదురు పుణ్యమును సాధుజనులు గాన, బడసి నాలక్షిణములు నీయెడల సాధ్య.
- క. తనదుఃఖముఁ దెలిసిన స, జనులకు సుఖ మొందు దుఃఖసంతప్తుఁడు గా
వున నాపాపచరిత్రము, వినుము వచించెదను నీకు విశదము గాఁగి. 2319

—: కాశీత్రాహ్మణవృత్తాంతకథనము :—

- సీ. మును బ్రాహ్మణకులంబునను వారణాసిలోఁ, బ్రభవించితిని నేను బహ్వృచుఁడను
జదివితి వేదశాస్త్రము లన్నియును గాని, మత్స్వార్వచాపకర్మమునఁజేసి
కలిగె ధనాశ తత్కారణంబున తేత్రి, మనుశంక యించుక యైన లేక
దుర్దానములు పట్ట దొడఁగితి దగ దని, పెద్ద లెల్లరును జెప్పినను వినక
- ఆ. యట్లు గొంతకాల మారించి యార్జించి, ధనము భూమిలోన దాచిపెట్టి
తెలువకుండఁగనె సతీసుతాదులకును, నునురు విడిచినాడ నొక్కనాఁడు. 2320
- ఆ. వారణాసిలోన వసియించువారలు, సలిసినను సశేషకలుషములను
సరకలోకమునకు నరుగరు గాని త, త్వలము గుడువకుండఁ దప్పి పోదు. 2321
- గీ. సకలదేశంబులందును జలిసినట్టి, కలుషము నశించుఁ గాశిలోఁ గాశిలోన
నొనరిచినకొల ఖజలేపోషమంబు, నాకు దాననె యుద్రజన్మములు గలిగె. 2322
- గీ. గ్రద్దగనుఁగొడుమార్లు వ్యాఘ్రముగమూఁడు, మార్లుసర్పంబుగను రెండుమాఱులొక్క
మా టులొకంబుగను నొక్కమాఱు విద్య, రాహుముగఁ బుట్టి కడ కైతి రాక్షసుఁడను.

- క. ఈగ్రాశేనజస్కానః, ఘోరీశుద్భాసా నార్జునోనః జాలక కాం
తారములు దల్లిపాపము, బేరిలి గ్రమముగఁ దుమారఖరికి దుడకు. 2324
- వ. ఈదిరసస్థలకోడ నిష్కర్షణ నాకు పెట్టినయెనువేలవత్సరంబులు గడచె. 2325
- గీ. ఎంతగా నీచు చున్నను నింతవలకు, గానఁబడదాయె నించుక యేని గట్టు
మానున విషాదనాధి నేని యెప్పు, నమ్ముము యథార్థముగఁ దెల్పినాడ నీకు. 2326
- గీ. దైవయోగంబునలస నీదర్శనాబు, ప్రస్త మగుటను నేఁగు నాపాప మెల్ల
దగ్గ ముపోవు ననియెడలైర్వ మెదనె, నెల్ల కానున్నదియె తుద కీశ్వరాజ్ఞ. 2327
- శ. అతిచిత్రంబుగఁ బూర్వ, స్మృతి యిప్పుడ కలుగఁ దెలియఁజేసితి నాదు
స్మృతి యెల్ల గీరినది నీ, హింసదృష్టియె కరణముగ నే నూహింతు. 2328
- గీ. కాలుమునఁ గీర్తి ము గలుగఁ గలుగఁజేయ, సాధుసంగము ఫలము దోణమ యిచ్చు
గావుననె తీరన నేవలయు సోగు, సంగింపను పెప్పుదురు ప్రకృతముగ బుధులు. 2329
- గీ. సాధువులు గిరుణి శురు సర్వజనుల
మోచ్చుతిగులు మంచి గణియింపకుండ
క్షీరవారిధి తనలోని క్షీరధార
నిచ్చి హంసకు బుంబుర కీయకున్నె. 2330
- సీ. అని పల్కి వందన మొనరించి కన్నీరు, ప్రవియించు చుండ నేత్రములనుండి
తల యెత్తి చూచుచు నిలిచియుంటయు గని, కాంచనమాలిని కరుణతోడ
దానవోత్తమ విషాదము నొందకుము నేడు, మంచికాలంబు ప్రాప్తిందె నీకు
నని వదిలించి నిజాంతకంబున నున్న, సలిలంబు వామహస్తమునఁ బిండి
- గీ. దక్షిణకరంబునం గొని దానవునకు, దానవత్వవిముక్తికై ధారవోసె
నొకతపోమాసమందుఁ దా నొందినట్టి, న్నానఫలమునఁ ద్రిదివసన్నానఫలము. 2331
- ఉ. అంత సురారి యాత్మవికృతాకృతి మాయఁ గ దివ్యరూపము
వింతగఁ దాల్చి భానుఁ డన వెల్లుచు నాల్గుడెనల్ స్వదీప్తిచే
గాంతి వహింపఁ గే లొగించి కాంచనమాలినికొ మదంబ నే
సంతతముకొ నుఖించుటకుఁ జక్కనిమార్గ మనుగ్రహింపుమీ. 2332
- వ. అని ప్రార్థించుటయుఁ గాంచనమాలిని సానుగ్రహంబుగా నాతని కి ట్లనియె. 2333
- సీ. ధర్మమార్గంబును దక్షిణ ర్విలకుము, విడుపు మహంబుద్ధి నొడలిపై ని
తుణభంగంబుగా జగమును జూడుము, వైరాగ్యసౌధవిహారి వగుము
పరకీయదోషముల్ ప్రకటింపకుము పర, స్తవము చేయకుము సత్యమును జెపుము
తలపెట్టకుము భూతములకు హింస నొనర్పఁ, జేయుము సాధుసంసేవనంబు
- గీ. దారపుత్రాచిబంధుసంతతులయందుఁ, బరిహరింపుము మమతను హరిపదంబు
లాశ్రయింపుము భూభుములండు ప్పాన, మాచరింపుము సకలసౌఖ్యములఁ గొనుము.

- క. అని యుసదేహిచుటయును, ననువధిగిరి పునసోగి మోములు గాన
మనమున నాతం డాయమ, యనుమతి గొని పోయి యును సుమరులు గొలువక.
- గీ. అప్పు డరుడెంచి దేవకన్యకలు గూర్చి, మూలము గాననకు లోనియింపఁ బుష్ప
నృప్తి గురియించి యుమె శాసించిన్బట్టి, సర్వమును సమర్థులగు రిభి సేయిగిను.
- క. అంతటఁ గాంచనమాలిని, సుతసమన మోసము శాసించుచున్నట్లు
త్తాంతముఁ జెప్పచు వారికి, స్వాంతము లుద్ధరించి నరసంపన్నుల సేయిగి. 2337
- క. ఈకథ నాలించిర నిహ, లోకంబును సఖిలునునులును, నానా విధము
నాకమున దేవతాత్వము, గైకొని వనియు నొక సర్వమును సేయిగి. 2338
- క. అని చెప్పుటయును నంతయు, పిని సవినయోగముగను, గొన్నిదెప్పుటకు సేయిగి
బొనరించుచు మాఘములగా, దొనరించి తిప్పంబు మును సేయిగి. 2339
- ఆ. సర్వదానఫలము సర్వవ్రతఫలంబు, సర్వయజ్ఞ ఫలము సేయిగి
మాఘమాసమందు మకరాక్షయ డుండంగి, సేయిగి మోముల ముద్రా సేయిగి. 2340
- గీ. సత్యహీనులు పితృమాతృశాసకులును, బ్రహ్మహరి స్వరూపిగిరి సేయిగి
బతితులును జెందుదురు సావనతను మాఘ, మోసమును సేయిగి. 2341
- నీ. అన్నదానము చేయునట్టినా రమ్యమా, నగలు గోముదురు స్వర్గమునగును
స్వర్గదానము చేయువారలు కూర్చుండు, రమరాధిపాధిపినిగోసేయిగి
వత్సదానము చేయువార లుండురు ప్రభా, మయు లగు మాగ్నిమండలమున
గృహదాత లగువారు విహరింతురు పురంద, రామూల్యమగిసోగిసేయిగి
గీ. భూమిదానంబు గోదానమును నొనర్చు, వార లుండురు గోలోకవాసులుగను
సర్వదానఫలంబు లొనంగఁ జాలు, మాఘమును గోల్పడడివాఁడు మోసపుండె. 2342
- క. దానంబులు యజ్ఞంబులు, ధ్యానంబులు వ్రతములును సమాధులు మాఘ
సానసహస్రాంశంబున, కై నను బోలంగఁ జాల వారసి చూడక. 2343
- క. మానవుఁ డెంతటిధీరుం, కై నను సకలాఘశుద్ధి నచ్చుగ మాఘ
సానమునఁ బొందినట్లులు, కానఁగ లే డితరపుణ్యకర్మంబులచేక. 2344
- క. నానాఘాద్రులు మాఘ, సానమున సమూలముగ వినాశము నొందుకొ
నానాకాఠంబులు దీ, ప్రానలమునఁ జొచ్చి భస్మ మయ్యెడిభంగిక. 2345
- గీ. మాఘమున సానము లగువారు మరల భువికి
దిగఁ దివినుండి యెపు డేని దిగినయెడల
తలయెడల భువికి సత్యసంధులు ప్రభూత
భాగ్యులగుటయు, నగుమహాప్రభువు లగుచు. 2346
- క. త్రికరణమున నున్నట్లు, తరంబు లన్నియును బాయు దత నమున మూ
తలయెడల భువికి సత్యసంధులు ప్రభూత
భాగ్యులగుటయు, నగుమహాప్రభువు లగుచు. 2347

క. జ్ఞానముచే నైనను స, జ్ఞానముచే నైన నరులు సలిపినయనుసం
తానము సర్వము మాఘ, స్నానముచే దగ్ధమగు నసందేహముగఁ. 2348

— . గంధ ర్ష కన్య విప్రశాపకథాకథనము . —

ఆ. వినుము మాననేంద్ర విశదంబుగా ధర్మ, గర్భ యగుమఱొక్క-గాధ వినుతు
నడ యశేషపాపహరణం బొనర్చెడి, నగ్నిగర్భ యైనయరణిరోలె. 2349

ప. సుఖసంగీతుండును సుఖీలుండును స్వరవేదియును జంద్రకాంతుండును సుప్రభుండును
ననునేగురు గంధర్వులకు యథాక్రమంబుగాఁ బ్రమోహిని సుఖీ సుస్వర సుతార
చంద్రిక యనునేగురు పుత్రికలు గలరు. 2350

క. ఆకన్యలు విలసిల్లుదు, రాకారమునందు వయసునందును బనులఁ
వాకులను నెపుడు చూచిన, నేకోదరలట్లు భేద మేర్పడ కుండఁ. 2351

గీ. చంద్రికలునోలె నాహ్లాదజనిక లగుచు, దారకలునోలె నుజ్జ్వలాకార లగుచుఁ
బద్మినులునోలె సౌగంధ్యభరిత లగుచు, నొప్పు చుండిరి యీకన్య లుర్వరేంద్ర.

క. తనరారఁగ నుదయద్యౌ, వనములు నవపల్లవములవలె నానుదతుల
జనలోచనసారణముం, బొనరించిరి మిగుల లతలునోలె నృపాలా. 2353

క. హేమపరిధానములచే, హేమాభరణములచేత హేమాభలచే
హేమసుమమాలికలచే, నామానిను లొప్పు చుండి రాశ్చర్యము గఁ. 2354

క. ఆనళినముఖులు వీణా, గానంబునయందు వేణుగానమునందుఁ
దానమునందును స్వరసం, ధానమునందును విశారదలు భూపాలా. 2355

క. చెలువలకంఠస్వరములు
గలిగించును గోకిలప్రకాండంబులకుఁ
దలవంపులు గలిగింతలు
గలిగించును నమృతమందుఁ గలమధురిమకుఁ. 2356

క. సృత్యమునఁ జిత్రలేఖన, కృత్యంబునఁ దాళవాద్యభేదమున వై
యాత్యము గలిగి దివౌక, స్తుత్యలుగా నుండి రావసూమణు లధిపా. 2357

క. జనకులు లాలింపఁగ నా, వనితలు ధనదాలయమున వర్తించిరి క్రీ
డనలాలన లగుచు సురాం, గనలకు మేల్బంతు లనెడిఖ్యాతి చెలంగఁ. 2358

సీ. అటు లుండ వై శాఖమం దొక్క-నాఁ డావ, భూమణుల్ గుతుకంబుతోడఁ గూడి
యచ్చోద మనియెడిప్రదమునకుం బోయి, యాహ్లాదంబున స్నాన మాచరించి
ధరియించికొని డౌమపరిధానముల నాస్య, ములఁ గమ్మకస్తురిబొట్లు దాల్చి
మృత్తికచేత గారీడేని నొనరించి, యాభరణముల నాయమకుఁ బెట్టి

గీ. స్ఫటికవై డూర్యమాణిక్యఘటిత మైన, తత్తటంబున నిలిపి యధావిధిగను
బత్తి చిత్తంబులం దిగుర్తు చుండఁ, బూజ సేసిరి బంగరుపూలతోడ. 2359

- క. కలకండములును దాడిమ, ఘలములు హ్రాక్షయు రసాలఘలములుఁ గినుగి
ఘలములును నివేదించిరి, కలకండముల హార మొదవఁ గాత్రోయనికె. 2360
- క. నృత్తంబులు సలిపిరి నిజ, చిత్తంబులు దేవతావశీకృతములు గా
నత్తరుణీతిలకంబులు, తత్తాతకతక్క-తక్క-తక్త తక్త యనుచున్. 2361
- క. పాటలు పాడిరి వీణలు, మీటుచు గాంధర్వనిద్య మేసులతోన
చోట్టికి వచ్చెనొ యనియెడి, సూక్తి నాచెలులు నీననోసలు గురియన్. 2362
- క. అటు లాచెలు లగజకు ను, తక్కు-టహార్ ముగోడఁ జేసి క్షే గుర్తియు సు
తట నచ్చోదనోవర, తటమునఁ గూర్చుండి ర్భృతిరూమునగన్. 2363
- నీ. ఆజానులంబిబాహర్గళంబులవాడఁడు, డం బై సవత్సినైలుంబువాడఁడు
ముచ్చుట్లు చుట్టినముంజి దాల్చినవాడఁడు, హరిణాచినో స్థిరీయంబువాడఁడు
మీనుమీనమునుద్ది యెనజంబెమువాడఁడు, తినియ దండంబును బెలఁగువాడఁడు
తెలిదమ్మిజేపలఁ దెగడకన్నలవాడఁడు, సోముమిలము నోముమోమువాడఁడు
- గీ. కునుమశరఁ డనుభ్రాంతిని గొలుపువాడఁడు, బ్రహ్మచర్యవ్రతంబునఁ బరగువాడఁడు
తరుణతాభరఁ డొకధరామరుడఁడు వచ్చె, నటకు సూర్యాహ్నికసానిన మాచరింప.
- క. అరుదెంచినయాబ్రాహ్మణ, వరునకు దృక్కు-వలయముల వారలు గావించి
చిరి యతిథిపూజ యదియే, తరుణం బని మరుడఁడు శరముఁ దాలించి వింటెన్.
- క. ప్రహరించె నాలతాంగులఁ, గహకహ నవ్వుచును వేటకాడఁడు హరిణులన్
బ్రహరించినట్లు తెదలను, దహతహ వొడమంగ నానితంబిను లంతన్. 2366
- క. నవమన్మథవిగ్రహం డితఁ, డేవఁడొకొ యెపు డేని చూచి యెఱుంగము మన మీ
భవనములలోన వీనికి, సవతుంగ నిలువంగఁ దగినసాందర్యనిధిన్. 2367
- నీ. భావితమా పంచబాణునిఁగా వీని, రతిఁ బాసియుండఁగా నతని కేల
యనుకొందమా దస్రలం దొక్క-నిఁగ వీని, యుగచారు లొకఁడుగా నుండు లెట్లు
కనుఁగొందుమా పారికాంక్షిసూతిగ వీని, దాపసు లేడ నీరూప మేడఁ
దలఁతుమా భూమింద్రతనుజన్మునిఁగ వీని, రాజుల కీబ్రహ్మతేజ మేడఁ
- గీ. గాఁడు యత్నుడఁడు సిదుడఁడు గాఁడు కామ, రూపుడఁడును గాఁడు విద్యాధరుడఁడు గాఁడు
కాఁడు గంధర్వుడఁడును నిట్టికాంతి వడయఁ, గలుగుదురె వారు శతజన్మములకు నై న.
- క. చతురాశునుండు మనకొఱ, కితనికా సృజించి పంపెనేమో కాదేన్
క్షీతిభృత్కన్యక యస్మ, త్ప్రతసేవకు మెచ్చి పతిగ నిచ్చెనొ వీనిన్. 2369
- క. నేను వరించెద వీనిని, నేను వరించెదను వీని నేను వరింతున్
వీని ననుచు ఖాయగురు, చానలు గావించు చుండ సంభాషాముల్. 2370

తా. అకన్యక, తన వీణ వాణిజ్యవిద్యాహారంబు లాబ్రాహ్మణుం
దాకరింపఁబడినానొకఁడు డెట్లు మృగంబు దిట్లు తిట్టించె ను

అంతఃపురమునందును సుందరములను నొకటియొకటి నొకటి
అంతఃపురమునందును సుందరములను నొకటియొకటి నొకటి

2371

ఉ. ఏమి ప్రయాణములు గల ప్రయాణములైనను గల్గియుండిన
గామినిప్రసాదమునందును గల్గియుండిన తనదేహమునందును
ప్రసాదముచేత మనస్సునందును ప్రసాదముచేత మనస్సునందును
ప్రసాదముచేత మనస్సునందును ప్రసాదముచేత మనస్సునందును

2372

ఉ. అంతఃపురమునందును సుందరములను నొకటియొకటి
అంతఃపురమునందును సుందరములను నొకటియొకటి
అంతఃపురమునందును సుందరములను నొకటియొకటి
అంతఃపురమునందును సుందరములను నొకటియొకటి

2373

ఉ. అంతఃపురమునందును సుందరములను నొకటియొకటి
అంతఃపురమునందును సుందరములను నొకటియొకటి
అంతఃపురమునందును సుందరములను నొకటియొకటి
అంతఃపురమునందును సుందరములను నొకటియొకటి

2374

క. మలమునామ్రమంజరీకా, మలమంజరీకా నిండి వివిధదుర్వాసనలు
గలిగినవడఁగలవలయును, వలపులు గల వనుచు దలచి వలతురు మూఁడు

2375

క. క్రూరము లగుసర్పంబులు, నారీమణు లంచు బుధు లంగను విందు
వీరలు నాచెంగిరికా, జేరక మునుపె గృహంబు చేరగ వలయు.

2376

క. అని యెంచి ముంజునామ్రమంజరీకా, తనచెంతకు రాకమునుపె ధరణీసురనం
దనుడు మనోజవమున బో, యెను గనఁబడకుండ నమ్ముగోచర లంత.

2377

క. ఎక్కడ నాప్రాణేశ్వరుఁ, యెక్కడ నాహృదయచోరుఁ యెక్కడ నావా
యెక్కడ నానిధి యని తా, మక్కడనక్కడను జూచి హతవాంఛిత లై.

2378

క. కాననములు దారుణదా, వానలమున భగ్గుభగ్గు మనుచందమున
మానసములు ఘోరవియో, గాననందీపితంబు లగు చుండంగ.

2379

క. హరిణులచందంబున గా, తరలోచన లగుచు జూడ దశదిశలును నా
తరుణులకు శూన్యములుగా, బరగుటయును దొడగి రిట్లు పరితాపింప.

2380

క. కనులకుఁ గనఁబడు చుండియు, గనఁబడ వీ వెంతమాయకాండవౌ నాధా
నిను వలచియున్న కన్యల, ననాథలను జేయ నీకు న్యాయం బగునే.

2381

గీ. ఏల మామీఁద నీయంద్రజాలబలము, చూపెదవు ముగ్ధలము మేము సుందరాంగ
కానఁబడు మొక్కసారి మాకనులయెదుట, బ్రథమకబళము ముఖికాసాత మార.

గీ. ఏల రావింప మ మ్మిట కేల ప్రియుని, గానఁబడువంగ నడుమ విఘ్నంబు నలుప
నేల ధాతకుఁ గ్రీడ మార్జాలమునకు, మూషికములకుఁ బ్రాణసంశోషణంబు.

2382

- సీ. సీమానసమునకు నిలుకడదెచ్చి లేచి, మాంఘాన నీకు సమ్మనము చేసి
చిత్తంబులోనికి జేర నేర్చితి వేము, చేరి యీవలకు చానేని నేము
యపరాధములు లేనియబలామఁబల నేచ, నెఱిగియుం బరమేశ్వర ముఖుఁగి వేమె
క్రూరాత్ముడవో సుందరులమానభసమును, నన్ను-రిందెఱిగితిమి-యెవో
- గీ. మాయ లెఱిగినవాడవో మాంత్రికుడవో
మమత లేనట్టివాడవో మముఁ బగీక్ష
సలుపఁ దలపెట్టితివో కార్యసాధకుడవో
పలుకు మొకమాట నాధ సీపెఁడినోట. 2384
- క. మాకడకు నీవు రామికి, నేకారణ మైన నుండ నేని మహాత్ము
నీకడకు మేమి వత్తుము, కైక నిచో మ్మల మమ్ము గాఢీయి చట్ట. 2385
- క. నీవు గనంబడ కుండిన, జీవితము మేము నిర్నుఁ జెక్కినినానక
జీవితము జీవించిన, నీవె కదా చూకు జీవితేశుడ పిగక. 2386
- క. విని మామొఱ కృపఁగో ద, ర్శన మీయుము మరల నొక్క-సారి మహాత్మా
కనుఁగొనరు గాదె యు త్తము, లనఁ దగియెడువార లొకరినుఁగంటములక. 2387
- క. అని యీవిధమున నాయం, గనలు పరితపించి యతఁడు గనఁబడునేమో
యని కొంతకాల మచటనె, కను చుండిరి డనలు కనులు కాయలు గాయక. 2388
- వ. అటు లెంతకాలంబు నిరీక్షించినను బ్రయుండు రామింజేసి మిగుల విషాదంబు నొంది
పితృభయం బుత్తలవాటుగొలుప నట్ట కేలకు నించుక ధర్మం బవలంబించి యుం
కన్యామణులు నిజగ్రహంబులకుం జనిరి. 2389
- క. చనుదెంచినయ కన్యల, గనుఁగొని తజనను లేల కాలాత్యయ మా
యెనొ బిడ్డలార తెలుపుడు, చనుదేరఁగ మీరు నేడు సదనంబులకు. 2390
- క. మఱియును మేనులు వాడిన, తెఱఁగునఁ గనఁబడుట కేమి తెఱఁగో మాఁగో
నెఱిగింపుడు తల్లులకడ, ముఖం గేటికి బిడ్డలకుఁ గుమారికలారా. 2391
- క. అనవుడు ముగ్ధలు గావునఁ, జెనఁగొనినత్రపాభరంబుపెంపున లోగు
ట్టును బయలుపెట్టఁ జాలక, జననుల కిట్లునిరి పూర్ణ చంద్రనిభాస్వల్. 2392
- ఆ. అతికుతూహలమున నద్వోదసరసునఁ, గిన్నరులును మేముఁ గ్రీడలాడు
కొనుచు నుండఁ బ్రొద్దు కనఁబడ కుండంగఁ, జనియె నేమి చెప్ప జననులార. 2393
- ఆ. ఇటనె ప్రొద్దు గ్రుంకె నిక మన మొకత్రుటి, నిల్లు చేరఁగలుగు పెట్టు లనుచు
నలసి పొలసి రాఁగ నాయాస మొదవెను, దనువులకును గ్లాని దానఁ గలిగె. 2394
- క. మ్హనతచేఁ గాఁబోలును, మేనులకుం దాప మొదవె మే మొరువ మి
దాని కనుచుఁ దొడఁగిరి హిమ, భానుప్ర స్తరధరిత్ర బండుకొనంగక. 2395
- క. చిత్తకలకుఁ బడువు చెప్పరు, పలికింపరు శారకలను బర్హణముల కా
బలుకలకుఁ సావుదములఁ, దిలకింపరు సారసముల దిద్దరు వారల్. 2396

- క. ఆరామామమలగు వసు, అరసిమహాసము గిరిసేనోల్ల భవనే
పారుచును భావ పల్లవ, పల్లవులనానాసముల వహ్నికల్పము లాయెన్. 2397
- క. విలిచినను నానాసములము, పల్లవుల బంధులగులకోడె బలిపెదరు వీ
వలను నెనోని పరు గెల్గు, బంధులగులకోడె పల్లవులపాటలవోన్. 2398
- క. పోలిచితి యోగము లను నా, ఎరుచులు నొసగ్రదేశవిస్ఫూర్తితవృ
ష్టులను సూక్ష్మగోష్ఠిసమ, రేలుచు బురుషోత్తముగతాతరలుచు నగుటచేన్. 2399
- వ. ముఖమును నొలముగినును. 2400
- సీ. యీ పల్లవులములగురు చంద్రకోపములు, కలువవాతెడితల్లినదనముడు
యీ పల్లవులములగురు చంద్రకోపములు, లాగు వీచెడినవాతులుబుడు
యీ పల్లవులములగురు సంతాపశృంగి నా, పాదంగు జలచుగ్రభవనమందు
యీ పల్లవులములగురు చంద్రకోపములు, ప్రసరించుసాగోర్విభాగముడు
- గీ. యీ పల్లవులములగురు రోమిని పల్లవులమాజు, పల్లవులసాగోర్విభాగము
జీతలాంభోజనకములచేత బ్రదులు, ముసరుకొని తాప మాతంగ నిసరుచుండ.
- క. ఈరిదిని యుగసములుగ, నారాతిరి యెల్ల గడపె యరుణుడు ప్రాక్షే
లాకాధుర డాపను బ్రదికిన, వారల మని తలచితినుచు వారలు వేడ్కన్. 2402
- క. జననీజనకలగుమద్దగా, ననుమతిగొని పూర్వమట్లు లవోద్దసర
స్సునకుం జని శోభిపూ, జనము బాసరిచు చూచునమయమునందున్. 2403
- క. మునుపటివలె స్నానంబును, నొనరింపగ వివ్రసూతియుచు నచోద్దం
బునకుం జనుచేర నాతని, గనుగొని రూపకన్య లమితకాతుక మొదవన్. 2404
- క. ఇనదర్శనంబునను బ, ద్వినులు ప్రకాశించినట్లు దీపించిరి నె
మృనముల కిం పొలయగెం బో, యినయరము మరల దొరకె నే మని చెప్పన్.
- గీ. అట్లు లాకన్యకానులు లలరి మరల, బోవునో యేమె యతఁ డుబుద్ధి వాడమఁ
దతణమ యేగి తిత్సన్నిధానమునకు, నతినిచుట్టును బరివేషమట్లు నిలిచి. 2406
- ఆ. హావభావములు బయల్పడుచుచు నాధ, నిను వరించినట్టివనజములు
వదలిపోదు ననుచు మది నెంచ మైతిమి, యబల లన్న నంత యలుచె నీకు. 2407
- ఆ. నిన్ను నిచట నిన్ను గన్నది మొదలుగా, విషమశరఁడు మమ్ము వెతలఁ గుడుపు
చున్న నాఁడు బ్రతికి యున్నవారము నేఁడు, నిన్ను మరలఁ గాంత మన్నయాస.
- గీ. ఇచ్చటికి నేఁడు రాకున్నయెడల నీవు, కన్యకాసంహననపాతకంబు చుట్టు
ముట్టుకొని ముప్పుతిప్పులుపెట్టి యుండు, నిప్పటికె నిన్ను బలుమాట లేటి కింక.
- క. తీరగెలవలె గొగిల్లను,
నూగించెడిచిగురుబోఁడు లుండఁగఁ జెంతన్
గ్రేగంట నైనఁ జూడక,
యేగునాకో యెంతకఠినహృదయుం డైనన్. 2410

- క. నిన్ను జనియ్యు చునుటను, నెన్నుకొని గాను నీకు నీకు నిన్నుల ము
యున్నారము నీవే పని, వన్నెరిము మును గ్రహించును నీకునీకు. 2411
- చ. అనుటయు నాద్విజుండు మునునామమును నీకునీకు నీకునీకు
వనజదళాక్షులార ప్రయవాశ్యము లుగిరి నీకునీకు నీకునీకు
ద్యను గ్రహించును నీకునీకు బ్రహ్మశ్రోమాధర్మమును నీకునీకు వ్రతం
బున జరియించునే నీకునీకు పూనును జీవించి ధర్మభంగమున. 2412
- వ. ఏయినాశ్రమంబున కేధర్మంబు విహితం బున నీకునీకు నీకునీకు నీకునీకు రక్షింప
వలయు గాన నీవివాహము నాకనుచుండు బహుళము నీకునీకునీకు నీకునీకు
వధూమణులు నీకునీకు లగుచు మగ్గుమునీకునీకునీకునీకు నిట్లనిరి. 2413
- గీ. ధర్మమునజేసి యర్థ మగ్గుమునజేసి, కామమును గామచును జేసి కలుగు సౌఖ్య
మని వచింతురు పండితు ల్బ్రహ్మకామ, షుక్లము నీకునీకును నీకునీకు నీకునీకు. 2414
- క. ఆకామ మనుభవంపుము, సోల్యంబుగను మంచునుచుండు బిది భూ
నాకం బన దగునిచ్చో, నేకాంతనుభంబు గలుగునే చుచ్చులనీకు. 2415
- వ. అనుటయు నాకన్యామణులకు బ్రహ్మచారి యు ట్లనియె. 2416
- గీ. అబలలార చతుర్వర్గమందు మొదటి, పై నధర్మంబు నీకునీకు నీకునీకు
కామ మర్థంబు మోక్షంబు గలుగజేయు, స్వస్వస్థలముల లేకున్న సమయంజేయు.
- గీ. ఆసమయంబున నుద్వాహమాడ నెట్టి, అనుమతింపగల దీని వ్రత నైననాకుం
గార్యకాలం బెఱుంగనికర్త కార్య, శలము నొందుట యెపు డేని కలుగగలదె.
- క. అని వచియించుటయును న, వ్యవజాక్షులు పలికె రిట్లు వానికి ద్వైజనం
దనుడవు సకలజ్ఞుడవు, చనునే నీ కిట్టిమూర్ఖసంభాషాముల్. 2419
- క. వనితారత్నంబును నిధి, యును సిద్ధావధము సిద్ధియును సిద్ధరసం
బును మంత్రమును రసాయన, మును నబ్జివ సేవనీయములు ప్రాజ్ఞులనీకు. 2420
- ఆ. దై వవశముచేతఁ దాను గావించిన, చేత సిద్ధివడసి శీఘ్రముగ నె
ఫలము నీయనున్నపట్టున దానికి, విముఖభావ మొందువెట్టి గలఁడె. 2421
- క. ఏల యుపేక్ష యొనర్చెద, వాలస్యమువలన నమృత మైనను విష మకా
జాలును నిడ నీనయపరి, శీలన మేగురువు చదువు చెప్పిన నీకునీకు. 2422
- క. కొనఁదగు స్వర్ణమును మలం, బున నై నను సుధను గరళమున నై నను నీ
చునివలన నై న పద్వి, ద్యను దుష్కులమునను నై న నబలామణులనీకు. 2423
- క. అనురాగము రూపము యకా, వనమును గులజన్మశుద్ధి వాక్యాధుర్యం
బును గలిగి స్వయముగ వరిం, చినకన్యారత్నముల ద్వైజంతుల ప్రాజ్ఞుల. 2424
- గీ. ఏడ సురసుంధరులము మే మేడ నీవు, తాపసుండవు మనకు సంధాన మేడ
సురసుంధరులము మే మేడ నీవు, తాపసుండవు మనకు సంధాన మేడ

- క. కావున నీ విప్రుల మునుల, గొప్ప మొరలించుకొనుము గాంధర్వవిధి
జమిత మిట్లు లై నను, నాపుడు నాపుడు డంగనల కిట్లనియెన్. 2426
- క. ధర్మధను లై నపురుషులు, ధర్మము బరిత్యజింపఁ దలవరు సుమీ
ధర్మేతిర మగునుననుమ, కర్మము నా కేల చాలు గదలుం డింక. 2427
- క. అని కోపమున బలుకుట, యిను సువ్వరయును సుశీలయును బాహుయుగం
బును బాహుయును ప్రమోహిని, యిను బట్టి రతండు గదల కుండెనుభంగిన్. 2428
- క. చుంబించును జులిన న, కలుగు గట్టి నుతార గొంగిట జేర్చెన్
శంబరిపుండు సముద్ర, కలుగు నెట్టిగక యెదల నాటుచునుండన్. 2429
- ఉ. అప్పుడు కాలగ్రుచ్చు గ్రుచ్చు నావసుధామరసూతి కన్నులన్
నిప్పులు రాలు చుండును నిస్త్రుటలన్ పిశాచులన్ న
న్నిస్పృహగల గలచుండును నేర్పరగనా పిశాచహంపముల్
తప్పక మీకు నప్పుడు పొతాన వారలు వీడి వెంటనిన్. 2430
- క. అకటకట యెరిపాపము, నకు నొడిగట్టితివొ విప్రనందన నిర్మా
యికి లై న దేవతాన, స్థలపయి బిడుగు వై చినాడవు తగునే. 2431
- క. కై కొని నిను భర్తగఁ ద్రెసి, హాకపతిభోగములను నొందింపఁగ లో
నాకాంక్షించినమాకున్, జేకూర్చితి విట్టిచేటు శ్రేయమె నీకున్. 2432
- క. ఇంతటిరసికుండ వని మా, స్వాతంత్రముల దలచియున్న జనుడెంతమె నీ
చెంతకు వలచినకాలల, నాతటిధర్మజ్ఞులై న నీకు చేయు నొకో. 2433
- క. ధర్మకృతాంతండువు నీ, ధర్మజ్ఞుల డెలిసె నేమి తిప్పని మా కే
కర్మము మెడఁ గట్టితి నీ, కర్మము నిను గట్టికుడుపకయె పోవు నొకో. 2434
- క. అనురాగముతో నుండెడి, జనులయెడను భక్తు లై నజనులయెడ సుహృ
జనులయెడన్ ద్రోహము చే, సిననరులకు నిహము పరము జెడు నండు బుధుల్.
- ఆ. కాన నీవు గూడఁ గమ్ము పిశాచమ, వంచు శాప మిచ్చి రతని కంత
నాటుగురకుఁ గూడ నపుడె పై శాచరూ, పములు ప్రాప్తమయ్యె బార్ధివేంద్ర.
- ఉ. అంతట వార లాటువురు నాకలి కేడ్చుచు దత్సరోవర
ప్రాంతములం జరించుచును రాతిరియుం బవలున్ మనంబులన్
జింతిలు చుండి రే మనుచుఁ జెప్పుదు దేవత లేని తప్పు గా
వింటు మనంగరా దనుభవింపక తప్పు పూర్వకర్మముల్. 2437
- క. ఏకాలమునకు నేసితి, చేకూరఁగ వలెనొ తాము చేసినపనికి
జేకూరితీటు నాసితి, యాకాలంబునకు నెల్లయసుధారులకున్. 2438
- క. తమచేసినపుణ్యాపు, పాపము లనివార్యములు గాఁగ నాత్మచ్ఛాయా
క్రమముగను నంటి నరులకు, సమకూరఁగఁజేయు మోదసంతాపములకున్. 2439

- వ. క్షుది యిట్లు లులకు నె కేనాన్మునుబలు చూపుచున్నానాగో సుగంధములు గాముజేసి
తజననీజనకులు కీ. నలనహ్యమూసమంబుగల్గె. 2440
- క. పురములు వనములు గిరులును, సురస్సులును నెవలొకరియె
దిరుగఁబొచ్చిరి దై వము, సురలిమి నెవలొకరియె భవచే. 2441
- క. అటులు బహుకాలుము గిరిని, హిమయుగంబున నెవలొకరియె
యట కాయగోదనర, పుటమున కేవలం బుష్పగంధములు గల్గె. 2442
- ఆ. ఆపురాపు రసచు నాచుటి పూర్ణున, సూరిని సూరిని సు సురముల
యును దదీయజేజమునకు భయము, సురములు నెవలొకరియె భవచే. 2443
- క. మును చేసిననుగృహముచే, తన నెవలొకరియె భవచే భవచే భవచే
చెను సాహంగములును నే, మునుచెప్పుచు భవచే భవచే భవచే. 2444
- వ. ఆనమయంబున వేదనిధి యనుకొనక భవచే భవచే భవచే భవచే
మానసుం దై బహుదేశంబులు తిరిగి తిరిగి సుగంధములు గల్గె భవచే భవచే
రించుచు దుదకు దై నితంబుగా నెవలొకరియె భవచే భవచే భవచే
శమహామునిం గాంచి నమస్కరించి తననుజ్ఞం బుడసి యుత్తమంబులు నివేదింప
దత్తమీపంబున నుపవిష్టం డయ్యె. 2445
- ఆ. అపుడు ద్విజపిశాచ మానసుంబున పున్ద్ర, మావహిల్ల గంప మహారాజుల
గరము లొగి మానిపురుహూతులకు నిట్లు, లనియె గడ్డకును నల్లనల్లు. 2446
- క. ఏదియొ మాకు మహాభా, గోదయము లభిగడ నగచు నూహించు గోదయ
కా దేని సంఘటిల్లునె, సాచు లయినమిమ్ములొకరియె భవచే భవచే. 2447
- గీ. సతము గంగాదితీర్థరాజములయందు, సానములు సేయు చుండడిదానికంటె
తనము సమకూరినను సాధుసంగమంబు, శ్రేష్ఠ ముచును గడ్డలు పెప్పు వింటి. 2448
- గీ. స్వామి మహనీయు లగువారిసంగమంబు, కలుగఁజేయు దృష్టాద్భుత్వఫలము నలడు
సకలజాడ్యాపహారియు స్వర్గదమును, నాంతరతమాం పహారియు నగుటఁజేసి. 2449
- క. మునివర నే విప్రుడ వే, దనిధిసుతుండ నన్నిపాభిధానుండ వీరల్
తనయలు గంధర్వులకు, మును మే మనోన్యశాపముల నై తి మిటల్. 2450
- క. అది మొదలు నేటివఱ కీ, హ్రదముదరిక దిక్కు లేక యల్లాడుచు లో
నొదవినయాకటిపెల్లున, నదవద లై యున్న వార మతినిచదశక. 2451
- గీ. ఇంతలో మీరు కన్నులయెదుట మాకు, గానఁబడితిరి దైవయోగంబువలన
నేటితో మావిపత్తు లన్నియును దీతె, భాను డుదయింప జీకట్లు కానఁబడునె. 2452
- క. అనపుడు గలకటఁబడి వే, దనిధి విషాదాశ్రుధార తననయనయుగం
బుననుండి కాలు చుండఁగఁ, గనుగొని లోమశుని మెల్లగా నిట్లనియెక, 2453
- చ. మునివర నీడు నానుతుండు ము న్నిటకుక జనుడెంచి సానముం
బానరుకొనెను నెవలొకరియె భవచే భవచే భవచే భవచే

గీ. రాజసూయశ్చైవభాగ్యైరములసింహు, సింహా ముగియ నాచిచ్చునైదు నిరసాశ్రయ
మానమజ్జనమును వీడు మానప్రసాద, స్వరగితనిధి మహానానావాదములు. 2465

— వీరి నేనభద్రపవృత్తాంతపదనము :—

- సీ. విను మొకయితిహాసమును వచించెద నీశుడ, బూర్ణిషము గృహితుడుగఁగలుగు నొకండు
వీరసేనుండు చువిభాగ చూడఁ మాంలన, పసుగూఢానిధిమండు చుచుఁబోయెను
నాతఁడు ఖోడశసాయనముగఁగముల్, రాజసూయమహాశ్చ్యవమును పు
ధనరాసులను గోపులను సువర్ణంబును, బుష్ప లగముగ నిచ్చి భూమిదూరము
అ. స్వర్ణ యూవములను సూపించి నర్కనా, తీరముగను సుగంధము పుష్పములు
నాపురంబునంబు యానీనీమఁ డొకఁ డొకఁడు, నవనిసెడుఁడని భద్రాహ్మయనుచును.
- సీ. ఆబ్రాహ్మణులగు బ్రాహ్మణాగ్రంథములు మీకి, సుగంధిండు దును స్వప్నాగ్రంథముగను
జలుపరానిరసకార్యములు చేయు దుండెగ, జనులు తిరుగుచున్నప్పుడు గోస
వీరసేనునకుఁ దస్యవయాలు నెఱిగింప, భర్తృజ్ఞానము నుభయభాగములను
నెఱవఁగొట్టించె నాచిప్రునిఁ బరినుండి, యనుచిత్ర బగుట బ్రాహ్మణులగుట
గీ. భద్రకంఠ డంతటను బుభ్రస్థుఁ డగుచు, దిగిగి బుసఁబడెనుములను పైకి గిగిలఁతొడి
గలసి యెట్లొ ప్రకటించుఁ గడకుం డేరి, త్రిదిగముల మాంశమును సలఁకు గీగమాడె.
- గీ. సానమాత్రంబుచేతనె సకలసాత, కిములు మాంశము మరల స్వగ్రామమునగు
వచ్చి మఱునాడె మరణించె స్వగృహమందు, నొకమొదె సీరసేనాధిపుఁడును.
- సీ. ఒకనాఁడు నేను డై చుటముగా స్వర్గంబు, నను బోయి యమరనాయకునితోడ
భాషించు దుండంగ భద్రకంఠును సీర, సేనుండు దివ్యసినూనములను
నధివసించి నమామరాశ్చర్యరూప నాగ, దివ్యదేహములతోఁ దేజరిలుచు
నరుగుఁడెంచి సుభర్మయందుఁ గూర్చుండంగ, నాశ్చర్య మొంది నే నాత్మలోన
- గీ. ధ్యానదృష్టిని బాడంగఁ గానఁబడియె, వీరసేనశృతాపారభూరిపుణ్య
కార్యములకుఁ బ్రయాగమాఘకృతభద్ర, కాన్తవంబునకును సమ మైనధలము.
- గీ. విప్ర త్రిశదనుర్విస్తృతప్రయాగ, గాంగయీమునసలిలసంగమున మాఘ
మాసమజ్జన మొనరించుమనుజుఁ డొకఁడె, పడఁడు దిచినుండి పరు లెల్లఁ బడెడివార.
- గీ. ఎవరు మాఘంబునను స్పృశియింపఁగలరొ, యసితసితతోయమును ధన్యులనఁగ వారె
బ్రహ్మహత్యాదిఘోరపాపము లునఁగ, వారలను స్పృశియింఁడెడివారె చూపె.
- గీ. వినుడు మీ రెల్లవారును విశదముగను, వినిచెదఁ బిశాచమోక్షణ మనెడిపూర్వ
చరితమును దీని విన్నఁ బిశాచములకు, నచిరకాలంబుననె కల్లు నాత్మముక్తి. 2472

— దేవద్యుతివృత్తాంతకథనము :—

- గీ. పసుధలోన లక్ష్మప్రసవావసంబు, నందు సారస్వతతటంబునందు నొక్క
యాత్రమఘన దేవద్యుతి యునఁగ నొక్క, బ్రాహ్మణుండుండె మును వేదపారగుండు.

క. అతడు నెదిరినట్లు రహస్య, పతి యుచ్చినవరమునలన బ్రభనించిన
త్రును నెదిరినట్లు దుర్యోధనును వెడలబుచ్చి సాగె దినంబుల్. 2474

గీ. అట్లు లోన మా పనియించు నతడు గణపి, హరియనహస్రయును నొక్కహరిదినంబు
నెదిరినట్లు నెదిరినట్లు నెదిరినట్లు, నలువ దొడగెను విష్ణునం ప్రవము నిట్లు.

— యోగి సారస్వతము :—

సీ. సుతయును సుతయును సుతయును సుతయును, నీవె కావున శౌరి నిచ్చు నేను
బ్రహ్మయును బ్రహ్మయును బ్రహ్మయును బ్రహ్మయును, యెనను హరి దం బగుట భక్తి
సత్త్వయును సత్త్వయును సత్త్వయును సత్త్వయును, నిశ్చయము మగుటను నీను దీన
సూక్ష్మయును సూక్ష్మయును సూక్ష్మయును సూక్ష్మయును, లయకొని యులంపు మట్లు తేల

గీ. బ్రహ్మసంహారమును గానివాని వేద, వాగీతుని నిచ్చి నావతివాడు
సద్గుణులు చుట్టమును నెట్లు ముగించు, పంజాభక్తి స్మృత్యాదపరవశులకు. 2476

సీ. విష్ణుభక్తులు విష్ణు భక్తులు విష్ణు భక్తులు, సర్వకారణ మీవె ప్రప్త వీవె
ధర్మము సీవె శుద్ధబ్రహ్మమును సీవె, సర్వంబు నీవె ప్రజ్ఞాన మీవె
ప్రప్తినర్థము సీవె విశ్వవిద్యము సీవె, సౌఖ్యసంపదయమనీషయును సీవె
నీవె శ్రీకృష్ణుల నిద్రించెదవు సీవె, తనుభావమున మేలుకొనెద వీవె

గీ. పురుషుల విశ్వరూప పుత్రాదిభూరినామ, భేయములచేత బొల్పెడిచాయ నీవె
హరిహరయెంచి శైలవృక్షాద్యనంతి, నామముల నెల్లు చుందువు నీననాభ.

గీ. సచ్చిదానందమయముగా జగములంను, భాసలుచు నుండునట్టిరూపంబు నీవె
యత్పరిజ్ఞానమున సంశయములు గర్మ, ములును బాయునో యాదివ్యమూర్తి నీవె.

క. కానగరాదు లేకం, బేనియు నీకంటె భిన్న మీశ్వర యెందుకొ
గానిచిన నీవె సర్వము, నానాత్వము మూఢనల్పనయె యెడ్రు బుధుల్. 2479

గీ. ఖగము ఖసమము ఖాబు హృత్తగము ఖాది
ఖాధిము ఖక్రియమును నై ఖాది నెల్ల
ననుభవించి తదంతంబునను ఖమూర్తి
యగుచు దేజరిలెడిపరమాత్మ వీవె. 2480

గీ. ఆదిమధ్యాంతవిరహిత మప్రమేయ, మణువుకంటెను నణు వధికాధికంబు
నిర్గుణము నిర్వికారము నిర్వికల్ప, మఖలమయమును నై నబ్రహ్మంబు నీవె. 2481

సీ. సర్వభూతములందు సద్రూపముగ నుండు, నట్టివానిగ యోగులై నవారు
ధ్యానించు చుండుకొ వేని నెవ్వని నహం, బ్రహ్మస్మి యనుచును బ్రహ్మవిదులు
భావించు చుండుకొ పగతత్త్వముగ నెంచి, యెవనిస్వరూపంబు నెఱిగికొనిన
జనుల కనాంకారమును మమత్వంబును, మాయయు మోహంబు మాయమగుకొ

గీ. యత్ప్రబోధంబునను ధన్యు లఖలవిషయ, వాంఛలను విడనాడి నిర్వాసనముగ
దృశ్య మంతయు నాత్మగా నెంచికొనుచు, సంచరింతుకొ వాని నే శరణువొత్తు 2482

- గీ. మోహవహ్నిజ్వలజ్వనపూర్వహమందు, సుస్మను గుడిఁగనున"మమయె"ధర"లు
నండగొనుమాసపుండు దగ్ధుండు గాఁడౌ, నేనదేనో స్థిమూడు నాఁడ నిశ్చయ నాక.
- సీ. యెవనినామము స్మరియించిన నెపు యేని, పాపములు యెవని భస్మ మగునో
యెవనినామము స్మరియించిన నెపు యేని, దారిద్ర్య మునె పరిధితిమి గొనునో
యెవనినామము స్మరియించిన నెపు యేని, జంతువులు తెల్ల ధ్వజములు లగునో
యెవనినామము స్మరియించిన నెపు యేని, దుఃఖములు లన్నియుఁ బోలఁగిచునో
- గీ. యెవనినామము దలఁచిన నిహారికలు, లుగిది నీచును గలుగునో నీ మహాత్ముఁ
డాయనాదినిధనుఁ డాయనంతశక్తి, య సమస్తజగదోస్థిని యుండు నాక.
- ఆ. సకలవేదగదితసరణి జగద్వ్యాపి, హరియ యగున యేని యస్మదీయ
విష్ణుభక్తి సుంతవిష్ణు మైనను లేని, త్రిమముగను బ్రస్ఫుట గాఁగముగొన.
- గీ. అంబుజాక్షునికంటె శబ్దార్థసంప, దర్శములు వేలు గాఁచి సత్స్వరూప యేని
యగిమోక్షినిజేసి న స్మరంతు కందుఁ, గాఁ యెపుడును నుసూరింపుముగను.
- గీ. బీజమును యోనియును లేనిబీజమందు, జీవనరూపము భాసిల్లుచునదేవుఁ
డాత్మభవబీజమును స్వనిద్యాసిచేత, నీమ్రుముగి ముగ్ధ-ముగ్ధ లు చేయుగొన.
- క. త్రితిసుపులఁ దాల్చి సృష్టి, సీతలయములు త్రిగుణములను జేసెడిపరమా
ద్భుతసూండు ప్రసన్నుం డై, సతతంబును నిర్మల బొనుగొనత నాక.
- క. సురవర్ణము ప్రార్థింపఁగఁ, బరిపాలింపఁగి ధర్మపథమును పిల్వ
భరపై దశవిధముల నవ, తరించినమహాత్ముఁ డాకండ డైవము నాక.
- గీ. ఒక్కరుండనె నేను బహుత్వ మొందు, వాడ సని యెంచికోని లో నెవండు సకల
సృష్టి గావించి యందులో జేరి క్రీడి, లాడు చుండెనో వాని నే నాశ్రయింతు.
- ఆ. జగము లెల్ల నెవనిన త్తచే నిలుచునో, తేజరియనో యెవనిదీ ప్రిచేత
సంతసిలునో యెవనిసంతోషమున లేని, వయ్యుఁ బ్రేమిగుని సత్వి గొలుతు.
- సీ. కొలుచు చుండెదరు సాఖ్యులు ప్రధానమునకు, బరు డై ప్రకాశించుపురుషునిగను
శ్లాఘించు చుందురు సౌగతుల్ బుద్ధిగఁ, దర్శి-పతర్క-చితర్క-ములను
ధ్యానించు చుందురు జై నశాస్త్రజ్ఞులు, దేహప్రమాణప్రదీపితునిగ
వదియించు చుండ్రు చార్వాకులు యోగి, ద్యాప్రాణభూతచైతన్యముగను
- గీ. సచ్చిదానందరూపుని జన్మమృత్యు, వర్జితుని భేదకూన్యని వాస్తవికుని
నౌషనిషదవచోలక్ష్య మైనవాని, నద్వితీయుని బరుని నవ్యయుని నిన్ను.
- క. కొండలు శబ్దం బందురు, కొండలు చిచ్ఛక్తి యండ్రు కొండలు ప్రాణు
బందురు కొండలు దేహం, బందురు గోవింద యవిదితాత్ములు నిన్ను.
- గీ. భూభూతంబులును నింద్రియములు విద్య, యుచు నవిద్యయును శరీరమును స్రుగాది
కరణభూతంబులును మఖము, ఫలము తత్ఫలదాత్మభోక్తలును నీవె.

- క. యువశాలయెడఁగి యువబిల్లిమీఁగి, యువశోభనమోసనములు యువయెడ నెట్టుల్
తప్తమునఁగి సెల్లె సెలఁగెను, నిప్పులువనుగుగాఁగ నాహృదయము ముకుందా. 2495
- క. వసుజిత యెఁగి సెలఁగెను, లగు శోనన నీపడఁబులను బట్టినవా
నిని గాలవసరము గనుఁగ, గొనఁ బాలరు రినిని గుడ్ల గూబలువోలెక. 2496
- అ. లాశానలకె బిడ్డ లన్నియుఁ గడిచెను, సంతవలకె యథుము లజిబివై చు
నెఱవలసె. నా ప్రేమల పడఁగి మాంసపుర, డంబజాతు నీపదాంబుజముల. 2497
- క. అమ్మను దామరదళము సే, సే మృగసకలమును మునిజనములు యెన్నో
ధమ్మునఁ గాఁగెను సన్న, త్రమ్ముగి నాసర్వగతునిఁ దలఁచెను నిన్నుక. 2498
- క. బాత్రికాని గిం బాబులు, పోగోవాగిన్నెల్లలును స్పృశింపవో యెవనిక
స్వాతి, త్రోగోగిని నె, పృథ్వీగినిఁ దలుతు సంతరాత్మను వానిక. 2499
- గీ. లాశము లగు వార లేన్వని పృథ్వీగమునను, వశము గామిండుగోని యపవర్గరమను
గోగిలను గ్రుద్ది యెత్తినుభులు సనుభ, విండు చుండునో వాని భామితు నేను. 2500
- గీ. పరిభవమును గనుచో తాపప్రియంబు, కామలోభాదిశత్రుమట్టము మహర్షి
వారమును నాకుభావకారములును, దరియఁజాలక యెవని నాతని భజితు. 2501
- గీ. కార్యవర్గము నెల్లఁ దత్కారణముల, లోన లయ మొనరించుప్రజానథులు
కార్యకారణవర్జితకారుఁ డైన, వేనిలోఁ జేరుదునో నేను వాని నెంత. 2502
- సీ. ఎవనిధ్యానం బనియెడిగండగొడ్డలి, ఖండించునో పిపాదకానంబు
నెవనిధ్యానం బనియెడిమహాగ్రీష్మాత, పం బాటుచునో సంశయాంబునిధిని
గాల్చునో సకలలోకముల నెవ్వనిధ్యాన, మనియెడిప్రళయకాలానంబు
హరియించునో యవిద్య యనుతమిస్రంబు నె, వ్వనిధ్యాన మనెడిభాస్వత్రప్రదీప్తి
- గీ. యాయనాధశరణ్యని నాప్రసన్న, మూర్తి నాస్వామి నాప్రపన్నార్తిహరుని
నాదయాసాగరుని నాసమస్తవస్తు, భాసమానస్వరూపునిఁ బ్రస్తుతింతు. 2503
- సీ. వేదంబు లెల్లను విష్ణునిశ్వాసంబు, లనియెడిమాట యధార మేని
యఖిలభూతంబులు హరియుదరంబులో, నివసించు ననుమాట నిక్క మేని
జంగమసావరజగము లన్నియుఁ గూడ, శారెయె యనుమాట సత్య మేని
కర్తయు భర్తయు హర్తయు నిందిరా, దయితుండె యనుమాట తద్య మేని
- గీ. యచ్యుతునిపైని నా కుండినట్టిభక్తి, నిజగురునిమీఁద నుండుట నిజమ యేని
గురువె హరి యనుమాట నిక్కవమ యేని, నాకు దర్శనము నొసంగుఁగాక శౌరి.

—: మ హా విష్ణు వు దే వ ద్యు తి కి : ప్ర త్య క్త మ గు ట : —

- క. అని శపథంబులు పలుకుట, యును దన్నిర్వాజభక్తియోగమునకు హృ
ప్తిని జెంది సఫరివారము, గను దేవద్యుతికి శౌరి కానంబడియెక. 2504

- సీ. ముదహాసప్రభామసుహాసమునాని, నిష్కలకాంతానాని
 సంభోరుహచ్చనాయకస్త్రీములవాని, గిరులొకటామెనాని
 వై జయంతీలసద్వృత్తస్థులముచాని, గలిగింపొనగెనునాని
 సమగ్నిగోరగ్రాహసహాసమునాని, ఇలవనస్థుభుజులొకటాని
- గీ. భుజచక్రావయధ్ధృతిగబూభోజశంఖు, సప్రమోదానాని ప్రేమముగ్రాహి సమర
 బృహదపరేష్ఠీతుని ఇలవనముగ్ని, సుచక్రసాని గాని మెలకొనెనుసనిమరుడు.
- క. పులకాంతగ్రామంబు, జలముల సమ్రులు రాని సులలితమున గ
 న్ములనుండి నేలపై బడి, సలిపను సామ్రాజ్యముని బాహుల సుమం. 2507
- గీ. అప్పు బ్రాహ్మణులను నిజహరి ముని, సంతానము లొకటి సంతాన సంగీత
 బ్రహ్మభావము నొందినసుగతి నొడిచి, చిత్తమును విస్మయించి నిశ్చయించెయ్యె.
- సీ. అంతట గోవిందుడ తనిమెను స్పృహించి, గంగునవే సూర్యుని గలుగఁజేసి
 భక్తాగ్రగణ్య మద్యానంబునను సీవు, సర్వకర్మముల నన్వేషించి
 శరణుచొచ్చితివి నాచరణంబులనే దానఁ, ద్వంద్వక్షి నన్ను ద్వంద్వకుని జేసె
 ద్వత్పత్రస్తోత్రంబువలనఁ బ్రత్యక్షంబు, కాక తప్పయిని నేఁ గానఁబడితి
- గీ. మత్సరగుణరూప మిది దీని మానసమున
 భ్యాన మొనరింప నిజాత మగు మగీయ
 నిర్గుణాకార మద్దాని నిజము నెఱిగి
 భ్యాత యగువాఁడు నాలోన నైత్య మొందు. 2509
- క. మద్దర్శనం బమోఘం, బద్దాన వరంబు నిన్ను నభిలాషము సీ
 కెద్దానఁ గలవొ కోరుము, విద్దయు యుగయుగం ధనమొ నేఁ జే దనిక. 2510
- క. అనవుడు దేవద్యుతి యి, ట్లనియె విలోకించుచును దదాకారంబున్
 గనులార దేన నీద, ర్మలభామె సకలవిధవరంబులు నాకున్. 2511
- సీ. అభిలషించుచు నుండు రనవరతంబును, భవదీయదర్శనభాగ్య మొంద
 జలజాననాదినిరకోటలును గపి, లాదిసిద్ధులు సనకాదిమునులు
 సీమంగళాకృతి నిమిషమాత్రము నేత్ర, పర్వంబుగాఁ గానఁబడియె నేని
 దగ్గంబు లగు నహంతామమత్వోపల, భంబు లైనశుభాశుభంబు లెల్లఁ
- గీ. గలిగె నాజన్మకర్మబుద్ధులకు ఫలము, కాంచుటను నిన్ను నేఁ డింతకంటె నాకుఁ
 బ్రార్థనోచిత మైనవరంబు లేదు, కాన భవదంఘ్రిభక్తిభాగ్యమునె యిమ్ము. 2512
- యోగ సారస్తవమాహాత్మ్య కథనము —
- సీ. అని పలుకుటయును నారాయణుం డెంతేని, సంతోషమును జెంది స్వాంతమందు
 బ్రహ్మజ్యోత్స్వ సీవు ప్రార్థించినట్లులె, సీభక్తి సిరముగా నిలుచుగాక
 ఘోషయుఁ ద్వత్పత్రస్తోత్ర మొనమామకస్తోత్రంబు, బలియించువారు మద్భక్తిచేతఁ
 బరమహిమను మియ పడయును శైశ్వంబు, దుదకు నాలో జన్మదుఃఖ ముడుగ

- గీ. నని వచించి యుగోర్ధ్వ మయ్యె నంత, నాడునాటికి భక్తి లోననె నిమగ్నుఁ
డగుచు దేవద్యుతి వసింప నడచియంద, కలుగిమిని వాంఛ లోకసంగంబునందు.
- సీ. లాభ్యాత్మయోగతత్త్వాలంకృతిము మహా, దయాశరం బఖిలపాతకహరంబు
స్వాత్మబోధప్రదయకము మోక్షార్థిశ, రణ్య మీయోగసార స్తవంబు
వై నతేయుండ దేవద్యుతివలనఁ గై, కొని మున్న బలియించుకొనుచు దీని
సలకార్యములందు జయ ముచుచును నొక, నాడు ప్రార్థింపంగ నాకుఁ జెప్పె
- గీ. దీనిలోఁ గలమహిమంబు నేను గాంచి, పరన మొనరించు చుంటిని బ్రతిదినియు
నిట పఱచుచు నుడిసి నెడదలోన, బాపబుద్ధి జనింప దెప్పటికిఁ గూడ. 2514
- సీ. భ్రాద్రియగులకు దుర్బ్యుత్తి గల్గును మాన, నబు దురాశావశంబు గాదు
కలుగు దీక్షయును గలుగు నాగోగ్యంబు, గలుగు నైశ్వర్యంబు గలుగు బలము
బహుపుత్రిప్రాప్తిప్రాప్తిత్రాణిశాఖ, భూమితం బగువంశభూరుహంబు
సకలపాపములు భస్మం బగు ధర్మార్థ, కామమోక్షము లగుఁ గరగతములు
- గీ. ప్రేతభూతపిశాచరాత్రించరాది, బాధలును నగ్నిచోరాద్యపాయములును
నఖిలనీడలును యొలగి సుఖము లొదవు, యోగసారంబు చదివిన నొక్కమాటు.
- గీ. యోగసారంబుఁ జదివిన నొక్కమాటు, మూడుమార్లు చతుర్వేదములను సారగ
ముగను బారాయణ మొనర్చి పొందుఫలముఁ, బడయఁగావచ్చు నెంతటిపాపి యేని.
- క. ఒనగూడు విష్ణుదర్శన, మును జేసెడిభాగ్య మెట్టిమూఢాత్మున కై
నను యోగసారమును జది, విన వినినను సర మెఱిగి విస్మయముగక. 2517
- గీ. శ్రద్ధతోడను గంగాదిసకలపుణ్య, తీరములలోనఁ బలుమార్లు తీరమాడి
నట్టిపుణ్యంబు చేకూరు సార్థముగను, యోగసారంబు వినినను నొక్కమాటు. 2518
- సీ. అట్లు దేవద్యుతి హరిభక్తివివశుఁ డై, యుండ నవ్వనములో నొక్కనాడు
వచ్చి యెకపిశాచ మచ్చటి కొకవిభీ, తకవృక్షమును జేరి దానిఁదండ
గూర్చుండి యాఁకలిపేర్చిచ్చు దగ్గంబు, గావించు చుండంగఁ గాయ మెల్ల
నేడై గొల్లను వన మెల్ల మార్మోగ నా, యార్పు దేవద్యుతియాలకించి
- గీ. యఖిలభూతదయాశాలి యగుటజేసి, యేడ్పు వినవచ్చు చుండెడియెడకు వచ్చి
నత్వరంబుగ నాపిశాచమును జూచి, యెవ్వఁడవొ నీవు విలసింప నేల చెవుమ. 2519
- వ. అని ప్రశ్నించుటయు నాపిశాచంబు తత్తేజముం గాంచి యాతని మహానుభావుని
గాఁ దలంచి దూరంబున నిలువంబడి సవినయంబుగాఁ జేతులు జోడించికొని యిట్లనియె.

—: చిత్రమహారాజవృత్తాంతకథనము :—

- సీ. అమలాత్మ సాచరిత్రము నాలకింపుము, విన్నవించెద నీకు విశదముగను
ద్రవిడదేశక్షమాధ్యక్షుడను నేను సో, మాన్వయంబునఁ బుట్టినట్టివాడ

- ననుఁ జుత్రుఁ డగుదురు జను లెల్ల ఘనముగా, ఘనముగా గిన్నె గానుగి రాదు
నతతంబు స్త్రీబ్రహ్మియుండ నై నిష్ఠునా, ఇగులు నిష్ఠునాను నిష్ఠ మునిపహుడు
- గీ. విష్ణుమహిమంబుఁ బ్రతిపడినేకములును, నేనకములును బ్రాసాదమునైనను
బరిభవింతును నొప్పువలె బరుఁగింపఁ, పెన్నునాచులు నల్లు కలెను మును. 2521
- గీ. అప్పు డప్పుడు నామంత్రా లరుగుచుచి, ధర్మములు పుష్కల మును నొనరును వారి
నాలుకలు చీల్చి కత్తివేడి జిలికలుగఁ, ననుపహుగి నును గల్గి బ్రహ్మ డనును.
- ఆ. అట్లు కొంతకాల మరుగంగ నొసనాడన, కాలవసును పోనగిలుగఁచెనె
దావరిలుట దాని దాటఁగాఁ గలకత్తి, తీమి నుండగిని గినిబరింపఁ. 2523
- వ. అంతట వేదబ్రాహ్మ్యుండ నై సనాకు వేదోక్తి ఘనము నొప్పునది పరివర్తము నిర్వ
ర్తింపబడదయ్యె. 2524
- సీ. అప్పుడు యమదూత లరుచించి కాలపా, శములఁగి గట్టి గాఢముగి నమ్మఁ
బడవై చి కంటకపావకఃపలాశ్మ, ఘనస్పృహకృతిపహులును
నీడిచికొనిపోయి యేడ్చు చుండఁగ నేను, బ్రహ్మ డై మి నల్లు రక్ష మురల
నంతకునిసమక్షమందు నిల్పఁగ నాతఁ, డతిదారులై ననుజ్ఞ నొసఁగె
- గీ. నంతట గృతాంతభటులు న న్నుచటనుండి, లాగి కొనిపోయి దండకలోలాహలాది
ఘోరనరకంబులం డెల్లఁ గూల్చి కాల్చి, చీల్చి ప్రవీల్చి త్యజించిరి వివర కంఠ.
- వ. కిర్మశేషానుభవంబునకై హిమనత్పర్వతంబునఁ బిశాచజన్మముగ బడసి తుట్టిపాసా
వీడితుండ నై తిను దుండియు నుంకఁ గోకింను లేక పరిభ్రమించుచును దుద కీయరణ్య
మునకుం జేరి యుండలిచిచ్చు పచ్చుపరిగి కాల్చు చుండ నేడ్చు చుంటి. విష్ణు
ద్వేషదోషంబునంజేసి నేనెస ప్తతియగంబులు నానాఘోరనరకములను అనుభవించి
కడ కీపిశాచజన్మంబు సంపాదించుకొంటి. 2526
- సీ. ఎననినామము స్మరియించినంతనె సర్వ, పాతకంబులు గూడ భస్మ మగునొ
యెవఁడు లోకంబుల నెల్లఁ బాలించుచు, జలుపుకొ ధర్మసంస్థాపనము
నెవఁడు కర్మంబుల కెల్ల ఫలం బిచ్చు, దేవుండు గాఁగఁ గీర్తింపఁబడునొ
యెవని నిత్యము భజించుచు చుందునొ బ్రహ్మ, భవమహేంద్రాదిసుపర్వ లెల్ల
- గీ. నెవని దర్శింపఁ దాపసు లేడ్లకొలఁది, నవయు చుందునొ ఘోరకాననములందు
నఖిలలోకసమారాధ్యుఁడైనవాని, పై ని ద్వేషంబు గలిగె నాపాపమునను. 2527
- గీ. ప్రాగ్భవసహస్రబద్ధపుణ్యంబువలన, సంభవించినమత్త్రభజన్మ మెల్లఁ
దగులఁబడిపోయె నక్కట దై వహతుండ, నై ననా కింకఁ గలుగునె యాత్మశాంతి.
- గీ. అనవధికదుఃఖవీచిమాలాకులాఘు, ఘోరసాగరమునఁ బడి కొట్టుకొనెడి
నాకు నేపుణ్యమూ రి యెవను గరావ, లంబనం బిచ్చువాఁడు గలండా లేడా.
కాన నీయనామమంత్రంబు వేనాంతరీ నై న దాటి యూవలఁ బడినక

- జనువనై రిపహాజ్జ, ధ్యాససపర్యల కొనర్తు నాత్మార్పణముకొ. 2530
- క. అని సలికె యోశ్వు గొల్లున, విని దేవద్యుతి విమూఢ విష్ణుదేవ్యం
బసంగను నాత్మద్యేషమె, యనుకొను మఖిలాంతరాత్ముఁ డాతఁడె యగుటకొ. 2531
- గీ. ఎవని కిప్పి సుబడిసిన యెల్లకర్మ, ముఖును గాంచుకొ నాఫల్యమును సమస్త
కర్మఫలహార యెనుయఁ ఘనుని విడుచు, బుద్ధిగోనుండు దుర్గతి బొంద కున్నె.
- సీ. విడునులు కొంచెలు నిజబుద్ధిబలముచే, నిగమాగమాచారనియమములకు
విహితముగఁ దేసి గుంధువాదముల్, వానిచే బాలిశు లైనజనుల
సమ్మించి నిష్ఠునిదియు చేదనిందయు, భూసురినిందయు బోధపఱుపఁ
బ్రాహ్మమార్గముల్ పరిహరించి సవీన, పథములం జిక్కఁ బ్రభాంతు లగుచుఁ
- గీ. దదనమ క్షల వేదశాస్త్రములకంటె, సభిక్షముగ నెంచికొని యల్లె యాచరించి
ధనమదాంధులు మూర్ఖులు దగ్ధమతులు, కడకుఁ జెడుదురు నీవలె గతులు లేక.
- ఆ. నీకు నుగ్ధి గల్గినేరదు కోటిజ, నృముల కైన గాని మనసులోనఁ
జలిపిసట్టిపనికె గలిగెఁ బశ్చాత్తాప, మందువలన శుద్ధి నొందఁగలవు. 2534
- సీ. చని ప్రయుగఁ దేత్రిమునకుఁ దపోమాస, మున సితాసితతోయమున ఘునింగి
కర్మదోషము క్రిఁ గాంచు ముపాయాంత, రము లేకు నీకు శ్రేయము ఘటిల్లఁ
గావించె ధరణి సపావృతస్వర్గమో, క్షుద్వారముగఁ బ్రయోగమును ధాత
పాతకశృంఖలాబంధంబు ఛేదించఁ, గలకురారు స్రయాగం బొకండ
- గీ. జాహ్ను వీయమునాజలజ్వలన మేడఁ, దుష్పశాతః ఫాసనఁదోహ మేడఁ
దత్పయస్స్పర్శమాత్రపఠత్పిశాచ, కాయుండై వసు వమరలోకమున కిరిగె. 2535
- క. అని నుడువుటయుఁ బిశాచము, వినయుంబునఁ జేతు లొగ్గి విప్రోత్తమ నా
మనమునఁ దద్వసువారి, త్రను వినఁగ జనించెఁ గోర్కె దయతోఁ జెపుమా. 2536

— వ మ త్రా హ్మ జ వృ త్తాంత కథన ము —

- సీ. అని వేడుటయును ని ట్లనియె దేవద్యుతి, వినుము కేరళదేశమునను మున్ను
వేదపారగుండై నవిప్రుఁ డొక్కఁ డుండె, వసునామధేయుండు వసుఖునుండు
తదనంబును జూచి దాయూదు లోర్వక, బహువిధంబుల వాని బాధపెట్టి
యపహరింపఁగ ద్రవ్య మంతయు నాతండు, నిర్ధనుండై యూర నిల్వలేక
- గీ. పరితపించుచు దేశముల్ తిరిగి తిరిగి, చిట్టచివరకు వింధ్యాద్రిఁ జేరి యచటఁ
దిరుగుచును గాలవశమున మరణ మొంది, యచ్చటనె ప్రేత యగుచు నల్లాడఁ దొడఁగె.
- ఆ. అతఁ డదత్తదానుఁ డగుటను దత్కర్మ, ఫలము గాఁగఁ బ్రేతభావ మొదవె
దాన నగ్నితయే క్షుధాత్మష్టలును వాయు, కాయమును వికారగతియుఁ గలిగె.
- సీ. ఆత్మవిద్యను జెప్పనట్టివారలు హరి, కాత్మార్పణము సేయనట్టివారు
చక్రీతగోపప్రక్షణము సేయనివారు, పుణ్యతీర్థములకుఁ బోనివారు

వీటిహాత్రమును నొసంగు ను నునిచారు, గిరి సేవగనినార భువనము
స్వర్గ గోభాగమున ప్రాంతా భూమి, లాస్యహామము నేయనీయారు

గీ. తెలుపబడునది సదత్తహామముగ వేసి, భావప్రసాదమున వారలు సద్విదేహి
ప్రేతరక్షణమున సేరిములను, నొకటి పుట్టుదు రిమల గుహానులును. 2539

వ. మఱియును బ్రహ్మహర్షపర్వమును శ్రీకృష్ణహర్షమును బరివ్రజ్యహర్షమును బరివ్రజ
నలును భూమిహర్షమును భూమిహర్షమును గుహాహర్షమును బ్రహ్మహర్షమును భూమిహర్షమును
వరితులును బ్రహ్మహర్షమును శ్రీకృష్ణహర్షమును బరివ్రజ్యహర్షమును బరివ్రజ
లును గుహాహర్షమును సుగమహర్షమును గ్రామహర్షమును బ్రహ్మహర్షమును
పత్త్యకళత్రత్యగమును బ్రహ్మహర్షమును భూమిహర్షమును భూమిహర్షమును
బ్రహ్మహర్షమును బ్రహ్మహర్షమును భూమిహర్షమును భూమిహర్షమును
మఱియును దీర్ఘత్రయములకు బ్రహ్మహర్షమును సుగమహర్షమును బరివ్రజ్యహర్షమును బ్రహ్మహర్షమును
హింసకులును భూమిహర్షమును దేవతాగురుని భక్తులును భూమిహర్షమును బ్రహ్మహర్షమును
సదత్తహామములు గాఁ బరిగణింపబడిరి. 2540

క. ఆపాపుల కెల్లరకును, నేసిసినినై సంగాని యుహాపరమములగోర
జూపట్టదు సుఖలవమును, దాపత్రియనీహాత్రదాహము చక్కెర. 2541

ఆ. కానఁ గర్మగతిని గమనించి బుద్ధిమగ, తులు నిష్కర్మములను విడిచి
స్వర్గమోక్షములకు సాధనం బగుసగ్గ, మాదహామములకు రివ్వహమును. 2542

క. కొండలు దానము యజ్ఞము, గొండలు గురుదేవతలను గొండలు తపము
గొండలు మంత్రముల గోండలు, కొండలు దీర్ఘమును గొలిచి గొండలు సుఖము. 2543

వ. ఆవిధమున వసువు ప్రేతి యై విధ్యవర్వతంబునం దల్లాడుదు. 2544

సీ. ఒకదినమున దైవికముగా మార్గము, నందుఁ బోయెడియొక్కయవనిసురుని
గనుగొని తత్కరంబున నున్నకంభంబు, గాంచి విపాసచే గాసిలుటను
జని వానిదరికఁ బ్రాంబలి యయి ప్రార్థించె, జలముచేఁ బ్రాణంబు నిలుపు మనుచు
నంతటఁ బాంథుఁ డిట్లనియె భీకరముగాఁ, గానంగఁబడియెడివానిఁ జూచి

గీ. యెవ్వఁడవు నీవు నీకాయ విల్లు మాంస
విరహితము గాఁగ నెల్లు జీవించు చుంటి
త్వత్పదంబులు ధరణిని దాక వేల
యేల నగ్గుడ వైతి నా కెఱుంగఁజెపుము. 2545

వ. అని యడుగుటయు నాతనికిఁ బ్రేత యిట్లనియె. 2546

సీ. స్వామి చెప్పెదను మచ్చరితంబు సర్వంబు, నాలకింపుము దయాశాలి వగుచు
వసుధామరుండ నేను వసు వనియెడిపేరి, వాడఁ గేశము మద్వాసభూమి
నాశరీరము పరాన్నమునఁ బుష్పంబయ్యె, భుజియింపనైతిని భుక్తి యింట
నీగఁ గెలియుననియెదనైతి భిక్షుకుల్, వీడించినను భిక్ష పెట్టనైతి

- [illegible]

- 2557
 2558
 2559
 2560
 2561
 2562
 2563
 2564
 2565
 2566
 2567
 2568
 2569
 2570
 2571
 2572
 2573
 2574
 2575
 2576
 2577
 2578
 2579
 2580
 2581
 2582
 2583
 2584
 2585
 2586
 2587
 2588
 2589
 2590
 2591
 2592
 2593
 2594
 2595
 2596
 2597
 2598
 2599
 2600
 2601
 2602
 2603
 2604
 2605
 2606
 2607
 2608
 2609
 2610
 2611
 2612
 2613
 2614
 2615
 2616
 2617
 2618
 2619
 2620
 2621
 2622
 2623
 2624
 2625
 2626
 2627
 2628
 2629
 2630
 2631
 2632
 2633
 2634
 2635
 2636
 2637
 2638
 2639
 2640
 2641
 2642
 2643
 2644
 2645
 2646
 2647
 2648
 2649
 2650
 2651
 2652
 2653
 2654
 2655
 2656
 2657
 2658
 2659
 2660
 2661
 2662
 2663
 2664
 2665
 2666
 2667
 2668
 2669
 2670
 2671
 2672
 2673
 2674
 2675
 2676
 2677
 2678
 2679
 2680
 2681
 2682
 2683
 2684
 2685
 2686
 2687
 2688
 2689
 2690
 2691
 2692
 2693
 2694
 2695
 2696
 2697
 2698
 2699
 2700
 2701
 2702
 2703
 2704
 2705
 2706
 2707
 2708
 2709
 2710
 2711
 2712
 2713
 2714
 2715
 2716
 2717
 2718
 2719
 2720
 2721
 2722
 2723
 2724
 2725
 2726
 2727
 2728
 2729
 2730
 2731
 2732
 2733
 2734
 2735
 2736
 2737
 2738
 2739
 2740
 2741
 2742
 2743
 2744
 2745
 2746
 2747
 2748
 2749
 2750
 2751
 2752
 2753
 2754
 2755
 2756
 2757
 2758
 2759
 2760
 2761
 2762
 2763
 2764
 2765
 2766
 2767
 2768
 2769
 2770
 2771
 2772
 2773
 2774
 2775
 2776
 2777
 2778
 2779
 2780
 2781
 2782
 2783
 2784
 2785
 2786
 2787
 2788
 2789
 2790
 2791
 2792
 2793
 2794
 2795
 2796
 2797
 2798
 2799
 2800
 2801
 2802
 2803
 2804
 2805
 2806
 2807
 2808
 2809
 2810
 2811
 2812
 2813
 2814
 2815
 2816
 2817
 2818
 2819
 2820
 2821
 2822
 2823
 2824
 2825
 2826
 2827
 2828
 2829
 2830
 2831
 2832
 2833
 2834
 2835
 2836
 2837
 2838
 2839
 2840
 2841
 2842
 2843
 2844
 2845
 2846
 2847
 2848
 2849
 2850
 2851
 2852
 2853
 2854
 2855
 2856
 2857
 2858
 2859
 2860
 2861
 2862
 2863
 2864
 2865
 2866
 2867
 2868
 2869
 2870
 2871
 2872
 2873
 2874
 2875
 2876
 2877
 2878
 2879
 2880
 2881
 2882
 2883
 2884
 2885
 2886
 2887
 2888
 2889
 2890
 2891
 2892
 2893
 2894
 2895
 2896
 2897
 2898
 2899
 2900
 2901
 2902
 2903
 2904
 2905
 2906
 2907
 2908
 2909
 2910
 2911
 2912
 2913
 2914
 2915
 2916
 2917
 2918
 2919
 2920
 2921
 2922
 2923
 2924
 2925
 2926
 2927
 2928
 2929
 2930
 2931
 2932
 2933
 2934
 2935
 2936
 2937
 2938
 2939
 2940
 2941
 2942
 2943
 2944
 2945
 2946
 2947
 2948
 2949
 2950
 2951
 2952
 2953
 2954
 2955
 2956
 2957
 2958
 2959
 2960
 2961
 2962
 2963
 2964
 2965
 2966
 2967
 2968
 2969
 2970
 2971
 2972
 2973
 2974
 2975
 2976
 2977
 2978
 2979
 2980
 2981
 2982
 2983
 2984
 2985
 2986
 2987
 2988
 2989
 2990
 2991
 2992
 2993
 2994
 2995
 2996
 2997
 2998
 2999
 3000

— . వింధ్యాధిపతిరచ్చురోహించి పృథ్వాంతగఢవహుః :—

- సీ. మినుము వే టామాట విన్నపించెది నేను, గొన్నాగిత్తప్రకాయమునను
దిరుగుచు వింధ్యభూధరకానను బెల్ల, నొక్క-దినంబున నొక్క-వోట
గనుఁగొని ధూసర యనునది నొకదానిఁ, జేరితిం దన్నదీతీరమునకు
నపు డొకసారసం బరుడెంచి యచటికి, సలూసముగఁ దనచానతోడఁ
గీ. దజలంబును గిహపారఁ ద్రావి తినిసి, పులుంగుగిని చేరియున్న తిన్ననమగు
వరటతోఁ గూడి యలసి న్వవామపక్ష, సిహితశీర్షం బయి బిరాన నిదురవోయె.
గీ. అప్పుడు త తీరగతభూరుహంబునుండి, యొక్కకళ్ళి డిగ్గి నిదురించు చున్నదాని
కాళ్లు చేతులతోఁ బట్ట గదలకుండ, నెగిరె గలకల గూయుచు ఖగము లెల్ల.
గీ. అంతటను సారసము భయ మావహిల్ల, మేలుకొని కాలమృత్యువువోలె నెదుటఁ
గానఁబడు చున్నక్రోశిని గాంచి ధైర్య, మేర్పడఁగ నాత్మలోపల నిట్లు లనియె.
సీ. వానరంబ పరాపవాదశూన్యులను బ, రప్రాణివృత్తిపరాఙ్ముఖులను
ననవకార్థులను నయచకులను మాదృ, శులను హింసించుట తెలివి యగునె
శిక్షింపు మపరాధశీలుర దుష్టుల, దండనార్థులను భూధవుఁడువోలెఁ
మామకపూర్వజన్మమున మాఘున్నాన, మొనగూడుటను నాకు నొక్క-నాడు
గీ. భూతభవవివేక ముద్భూత మగుట, జాతన్మయ్య భవత్పూర్వజన్మగాఢ
మృత్యువును నాకు నీకు నే నొత్తితుండను, విడువు మిడక నన్ను సామాట విశ్వసించి,

- క. లక్ష్మీపురి సుందర్యుర్యు, లక్ష్మీ నామ మొదటి పుటకు నామ
గ్రహునిరీతిగా నేటికైన, లక్ష్మీ నామ వచిపు ముఖపై విడుతున్. 2564
- వ. లాని పులుకులయు సారసం బోవలీమియందును కి ట్లనియె. 2565
- సీ. శౌభాగ్యులైన ప్రాగ్జ్యోతిషులను సీపు, నిర్భాగ్యులైన డనుపృథ్వీభ్రమండువు
బహుళ, లక్ష్మీపురియందు భువిస్వయంబును, దురుడునట్టిపురోహితుండ నేను
నానానా నామలందు చావన చింతి మ, తయును జక్కంగను దాని వినుము
మును సీపు గ్రహుల యందు నేలుచున్నా, భవము నారంభంగి దలచి మదిని
- గీ. బహుళగణుల నేచి ప్రజల నెల్ల, దత్తప్రసాదనానలదాహమునను
మరలమును నొక బహుళభవనవహి, కీలను గాలి ముప్పదవేలయేలు. 2566
- వ. పదమూడి సర్వోత్తమము సనుభవించి భూమిపై వానరంబుగా జన్మించితివి. 2567
- గీ. బహుళ సప్రసాదనమును దురుడునరల, పుణ్యగెల గాంచి తదయుజ వడయకుండ
బలమనగలుగు గొల్గిని ప్రాగ్భవమున, గతిగ జనియించుటకు చది కారణంబు.
- ఆ. పూర్వకృతము లై సప్తాష్టాపాపముల, యందు లవము గూడ వ్యర్థముగను
నోడు సురల కై న భువిపకండుంగ, నింక నరులమాట యెత్తనెల. 2569
- గీ. ప్రాప్త మును బుక్షిదేహంబు నాకు, భూతభవ్యపరిజ్ఞానముననుజేసి
దుఃఖినుడనుండ బ్రాకృతదోషఫలము, ననుభవించుచు నుంటి నహార్య మగుట.
- చ. లనవును వానరంబు విని యంతయు సారసపక్షిరాజ సీ
కొనిరినాన మచ్చరియ ముప్పతిలంగు జేసె నీచరి
త్రను నచియింపు మింక వివరంబుగా నావుడు సారసంబు సీ
గ్గున దలవచ్చి యి ట్లనియె గొంతున జెప్పంగ నాత్మదోషమున్. 2571
- సీ. సరవర మును సీపు సర్వదానదిలోన, స్నానంబు గావించి శ్రద్ధతోడ
ధాన్యభారినతంబు ధారవోసితి రవి, గ్రహణవేళను బహుబ్రాహ్మణులకు
నాధాన్య మిప్పించునధికారము పురోహి, తుండ నై ననాకు జెందుటనుజేసి
యించుకొనుక వారి కిప్పించి మిగిలిన, దంతయు నే గొంటి నాశచేత
- గీ. నమ్మహాపాపమున జెప్ప నలవిగాని, కాలసూత్రాదిఘోరదుర్గతులలోన
ద్రవ్యయుతవత్సరములు యమయాతనలను, ననుభవించితి నది వై రి కై న వలదు.
- క. పూరోహిత్యంబు మహా, ఘోరంబు స్వభావముననె ట్లీణిసురుల కా
పూరోహిత్యము గతి గా, గూరిచె విధి దాన ద్విజులు కొందు రఘుంబున్. 2573
- క. అందును నృపప్రతిగ్రహ, మిందునకును నందునకును నొక్క ద్విజులన్
గుండువడజేయు దానను, గొందురు బ్రాహ్మణులు ఘోరఘోరాఘములన్. 2574
- గీ. దారుణాఘాఘమహినిర్దగ్ధమూర్తు, లై ససామాన్యసర్వసహానిమిషుల
ద్రవ్యము హరించుటను బురోధనుండు తదఘ, ధారి యై కూలు సరకగర్తములలోన.

వ. మహాముని పునఃసంతానము నల్లు నానందము మునునానందము నానందము నానందము
పునఃసంతానము నల్లు నానందము మునునానందము నానందము నానందము 2576

గీ. కడకు నే నెల్ల వైవయోగమును ఘోరము, అది నానందమునందే నానందము
క్షీణిని సారసముగను బట్టితిని గా న్య, పాత్రమును గొల్పితిని మునునానందము 2577

వ. నానానందము బులినదేవతలను నిలగించుట మునునానందము మునునానందము మునునానందము
నిలగించుట మునునానందము మునునానందము మునునానందము మునునానందము
పునఃసంతానము నల్లు నానందము మునునానందము నానందము నానందము
రూపం బనుదేశమున గొల్పితిని మునునానందము మునునానందము మునునానందము
మునునానందము మునునానందము మునునానందము మునునానందము 2578

ఆ. ఇట్లు మనమె కాక యింకను నెచటో, గలరు స్వస్థులను మునునానందము ననుభవించు
చుండువారు విత్వయమున దని, దగదనలము మునునానందము మునునానందము 2579

క. రాగలదు మంచికాలము
పోగల వీతుచ్చ దేహములు మనమింక
లోగడ విషాదములకు
వీగక ధృతినుండి వలయు విధి గడవంగక. 2580

చ. అనుటయు వానరంబు ప్రమదాతిశయంబున మునునానందము సారసం
బునగు మహాత్ము నీవు మునునానందము బ్రహ్మము నేనీ యుప్పుము
మనమునకుఁ ధృతిక గొలిపినాడవు నీకు శుభంబు గల్గు
మ్మని విడనాడి పోయె దనమునందును జన్మము క్త గోరుచుక. 2581

మ. విని యాసారసవానరోక్తులను నే మిగాని నై సతతం
బును జింతిల్లక ప్రేతభావమునకుఁ మోదంబుతో వింధ్యకా
ననమం దుంకి జరించుచుక వృధల నెన్నుం డైన నేప్రాణి కై
నను గల్గింపక జన్మము క్త కయి ధ్యానం బాత్మలో జేయుచుక. 2582

క. నమ్ముము నావచనము తో, యమ్ము బ్రసాదించి దాహ మార్పుము వెసఁ బ్రా
ణములు రక్షించినపు, ణ్యమ్మును గొను మేల చేసె దాలస్యంబుక. 2583

సీ. అదియును గాక ప్రయాగంబునుండి నీ, వరుగుడెంచుచు నుంటి వనుచు దోచె
దత్తారణమున ద్వత్పత్ర మైనతో, యంబు గంగాతీర్థ మని స్ఫురించె
నది నాకు ముక్తిదం బగు సంతయము లేదు, వచియింతం దత్తభావంబు వినుము
గ్రామయాజకు డై నబ్రాహ్మణుం డొక్కడ, యాజ్ఞయాజనసంభృతాఘమునను 2584

గీ. బ్రహ్మరాక్షసుడై వింధ్యపర్వతమున, నుండి వర్షావృతము తత్పుత్రుండు తెచ్చి
కలువగఁ దదను లొకనాడు గంగలోన, దత్తణమ యేగె దివికి నత్యద్భుతముగ. 2585

క. కనులొక్క గది యంతయు, గనుగొనుటను మున్ను నేను గంగానలిం
బును గలమహాముని గంటిని, గనికర మిప్పటికి నై న గలిగెనె నీకు. 2586

- గీ. ఇప్పుడేగి మూడుసేలగల పుష్పం వింధ్య, శైలమున నాకు సీతేతజన్మమునను
బ్రహ్మ సమస్తమును సీత సిగ్గు విడిచి, కరుణతోడను నిమ్ము గంగాజలంబు. 2586
- సీ. అని పలుకుటయును సత్కార్యార్థ మొదవంగ, బాంధుడు విని ప్రేతభాషణముల
దశమదిలో నిల్లు తలనియఁ దొడగె బు, కార్యపుణ్యఫలము ప్రత్యక్షముగను
గనఁబడు చుండు లోకమున దేవమనుష్య, దైత్యతిర్వక్త-టతతులవలన
సంభజన్య బాలనిగోగములను, ద్వినూర్ధ ధనిదిరిద్రతలవలన
- గీ. పట్లు కనుగొని పరిగెత్తి మనునె బగము, లండు నుండెడిరీతుల నన్వయింప
గానఁ బ్రాణులు బహువిధానములను, జేయు మందురు హైన్యంబు చేకూర్చుకొ.
- గీ. విలుగొనెడిలను సుఖముతోగలబుండు, సౌఖ్య మొందెడికోరికి సలుపవలయు
శక్తిగొలఁదని జను తెల్ల సకలాన, ములను సౌఖ్యంబు లెల్ల దత్తలమ యగుట.
- గీ. ప్రాప్త మగు చుండు దిత్త మైనదియె దీని, బ్రాప్తమగు చుండు దత్త మైనదియె భువిని
గాదు ప్రాప్యంబు దిత్తము గాని దాదు, కేనియును నివాసములం దెందు నేని.
- గీ. ఆయువును విద్యయు ననామయమును యశము
ధనమును బ్రభవత్వమును భోగమును సుఖంబు
దాత్రియము ధర్మబుద్ధియు దక్షిణయును
ద్వైర్యమును మంచి యెల్లను దానఫలమ. 2590
- సీ. అని తలచి మనగలుగఁజూచె ప్రేమిను గాంచి, కృప యామత్తిలఁ దా నిట్లు లనియె
గాంచి నేను మాఘస్నానమును బ్రహ్మ, గమనఁ దెచ్చుచు నుంటి గాంగజలము
భృగుకచ్ఛమున వసియించునాతల్లిదండ్రుల కభిషేకంబు సలుప నెంచి
యాత్తుడై నని వాసిందితిని మార్గ, మధ్యమం దిదియును మానఁ దగదు
- గీ. ప్రాణరక్షణ మఖలధర్మములకంటె, నుత్తమం బని శ్రుతలయం దుక్త మగుట
మొదట రక్షించి సీప్రాణములను మరల, నలీలమును దెచ్చి పితృపూజ సలుపువాడ.
- క. అని పలికి గాంగతీరం, బును బ్రేతకుఁ బోసి హస్తపుటమునఁ దత్స
ర్యమాత్రముననె ప్రేతకు, ననిమిషదేహము లభించె నాశ్చర్యముగ 2592
- మీ. అట్లు సంప్రాప్తదివ్యాకారుడై వసు, వాహ్లాద మొందుచు నాత్మలోనఁ
బాంధున కొనరించి ప్రణతి దివ్యదేహాన, మెక్కి శీఘ్రంబుగ నేగె దివికి
నంతటఁ బాంధుఁ డత్యాశ్చర్యభరితుఁ డై, యప్పుడె మరలఁ బ్రయాగమునకుఁ
జని యథాపూర్వంబుగనె త్రివేణీతీర్థ, మును గొని భృగుకచ్ఛమునకుఁ జనియె
- గీ. నని వచ్చించుటయును జిత్రుఁ డతనిపంపు, గైకొని ప్రయాగమునకు మాఘమున నేగి
యటఁ ద్రివేణీజలంబున నాచరించి, స్నానమును దివ్యదేహుడై చనియె దివికి.
- సీ. అని చెప్పి మాఘమునందు స్నానము నేయ, నరుగదు నేను బ్రయాగమునకు
సాక్షాత్ భూర బందలును రం డనుటయు, నాపిశాచములును నాద్విజుండు.

సామోదముగను నాలోమనమును దెలుప, జని చెందిరి ప్రామాణ్యమునకు సాతి
లోమశవకాని యాలోకించి వారల, నెల్లరఁ ద్రీనిని నీర్వహించెను.

ఆ. నిదియె తీర్థరాజ మొక్షింపుఁ డిచ్చోట, నానంది యాజ్ఞ ముఖ్యమున
సృష్టికామమునను సృజయించె జగముల, సృష్ట్యుని యాజ్ఞ నేరెనెను. 2594

గీ. సంతతమును జ్వలించెడిసప్తతంత్ర, నహ్నిన నాత్మముల నిలు నహ్ని నానంది
జెందినట్లులు సంతృప్తి జండఁ దెనుట, నేనియును నిలు ప్రాభుల్యచ సృష్ట్యుని.

సీ. ఆరసాతలజట మెసయాక్షయవట, తొమ్మిరుహం నియ్యఁ బగము లెల్ల
బ్రళయకాలములందు జలమయ బలు గాఁగఁ, బుష్పనాభానన కోకిల ప్రామాణ్య
దీనిశాఖాముఖసానన మృగందగ, సుఖఁడును సుగంధ రసస్వరము నాఁగె
సీమె శ్రీకంఠనియిల్లాలు లలిత స, మస్తామరస్తాయమస్తామరస్తాయ

ఆ. స్వర్గదాత్రి యైనజాహ్నువి యిది యిది, యరులోకిదాత్రి యెసమమమన
యేతడుభయసంగ మిది దీనిలో సాత్తు, లై సవారు మున్నె లి సవారి. 2596

సీ. నారాయణుం డెట దారకాంతును సాన, మొసరిని పుట్టెగా నోరెద రమను
దనుజసంహారవాంఛను నీశ్వరుం డెందు, మునిగి వేపుగ్గతత్వలను వధుఁడె
బడసె యయాతనిఁ గొడుంగుగా నహుఁఖుఁడె, నడనాగియు నేని సాన మివటఁ
ద్రదివేంద్రశాపసాతిత యైనయూర్వశి, మునిగి యిచ్చట స్వర్గమనకుఁ బోయె

గీ. ధననిమి త్తము శక్రుండు మునిగి యిచట, సపరిపాత మెసమమమన
సాన మొసరించి సనకాదివకాను లిచట, యోగిల్గురు పురియోగిని. 2597

సీ. నారాయణుండును సరుండును నిటఁ దెను, బాచనాచిరి హానునాముతంబు
కశ్యపుఁ డిచ్చటఁ గావించి తపమును, బ్రామాణ్యమునానానానాఁ డిచ్చ
నణిమాదిసిద్ధుల నంజె సైగీషప్రయ, డెట సత్క ర్మంబు లెల్లఁ జేసి
తపము నిచ్చట భరద్వాజుండు గావించి, సప్తరుల దయ్యె సప్తమగ్ని

గీ. యీశ్వలంబు ఫలం బిచ్చు నెల్ల కర్మ, ములకఁ గాని తపోమాసమున నొనర్చు
సానమున కిచ్చుఫలము నెన్నంగఁ జాల, సానతడనపూరితం బయ్యె స్వర్గ మెల్ల.

గీ. ముక్తి నాసించువారికి ముక్తి నొసంగు, గామకాముల కొడఁగూర్చు గామములను
సిద్ధులను గోరువారికి సిద్ధు లిచ్చు, తీర్థరాజంబు బోలినతీర్థ మున్నె. 2599

ఆ. మును ఋచీకశాపమున నొక్కగంధర్వుఁ, డొంది కాకరూప ముర్విపై ని
బడి ప్రయాగమునను బడసె శాపవిముక్తి, మాఘమాసకృతనిమజ్జనమున. 2600

—: గంధర్వకన్యావివ్రణావమోక్షకథనము —

క. జానాజ్ఞానమార్గిత, నానాపాతకవిశేషం బగు మాఘ
సానమున బ్రామాణ్యమున నొనరి యుచ్చితి మునుంగుఁ డెందఱు దీనక. 2601

- గీ. లోసుటయును నె విచారము లర్చుచు పుండ్రు, సుతవక్తకును మకరమునును సన్న
మహానాని వేదోజలమందు యోలగి, శ పములు తాలిచిరి స్వస్వరూపములను. 2602
- ఆ. లోమము వేదనిధి మహానానిమును యోది, లోమకుని నులించి స్వామి వీరి
కందమును నీ ము ముగ్ధుడమార్గము, నానతిమ్ము నాగి నమ్మహర్షి. 2603
- గీ. బ్రాహ్మణ్యము నీతనూభవుఁ డగీతి, వేదముఁడు సమాస్తనియముఁడు వీరు దేవ
దేవతలను గొంగుట్టెట్లుగా కరు మర్త్య, లభ్యులై నను బ్రాహ్మణ్యులభ్యులైరి. 2604
- ఆ. కాని నీది నల్లగై కొని యిదిగా, నమును భార్యలగిను నడిపికొనుచు
నాశ్రమము నొనరింపై సద్ధర్మింబుల, నీకమారుఁ డొందుగాని శుభము. 2605
- క. లోని పదములు చుట్టును నే, దనిధి తదుగ్ధులను నిగమ్యగర్మింబుగఁ గై
కొని తనకు మారుకుని న, వ్యనితలకును ధర్మముగి పివాహ మొనర్చెన్. 2606
- ఆ. లోమము నాడమారుఁ డానస్యమును వేద, నిధియు లోమకుఁడను నిరుపమాన
హరి వాక్కి నోలలాడరి యోగ్యునం, ఘటన మఖిలహరి లరము గాఁడె. 2607
- గీ. లోమము లోమకుఁడు స్వపదాంబుజంబు, లందు వ్రాల్చివారల కందఱకును
జగతి నొనరింపెట్లును మేరుక్షైలనున్, మొసన్నాశ్రమమున కేగె నాక్షణంబు. 2608
- ఆ. లోమ వేదనిధియు నాత్మపుత్రస్నుషా, సహితముగిను నేగి స్వపురమునకు
మొను నెడుచునటను సన్నసముల్ చేసి మా, ఘంబులందుఁ జనియె గడకు దినికి.
- వ. మఱియుం గొన్నివిశేషవిధులం బెప్పుడ నినుము. మాఘమావాస్యనాడు ప్రాతః
కాలంబునం జేయున్నవగును బ్రాహ్మణ్యులగు గోదానతీలాదాసంబులును మాఘ
శుద్ధవర్షము ముగియఁగలదుగా వింపబడునానాదాదులును ననంతఫలప్రదం
బులు. మాఘశుక్లసప్తమి సూర్యగ్రహణకుల్యంబు. నాడు యవలును నర్కవత్తం
బులును బుష్పములును బదధీశంబులును దండులంబులును సింహారంబును యజ్ఞో
పవీతంబును దామ్రపాత్రము దుంచి సూర్యనారాయణప్రీతిరంబుగా బ్రాహ్మణున
కర్పించి యపవాసము గావించిన సప్తజన్మార్చితపాపక్షయం బగు. దానంజేసి కోటి
దివ్యవర్షంబులు సూర్యలోకంబున మహాభోగంబు లనుభవించి పిదప భూమిపై
మహారాజుగా జన్మించి యారోగ్యవంతుడై పూర్వాభ్యాసవశంబున సారవ్రతంబు
నాచరించి తుదకుఁ బరమపదముం జెందు. మాఘశుక్లపక్షరవివారసప్తమి మహా
జయ యనియు మాఘకృష్ణపక్షభానువారసప్తమి విజయ యనియుం జెప్పంబడు.
విజయ కోటిలక్షఫలప్రద. మహాజయ యనంతఫలప్రద. అందుఁ గావింపంబడు
హయరత్నసువర్ణరక్తవస్త్రధాన్యదానసారవ్రతంబులు మహాఫలప్రదంబులు. హయ
దాత సప్తసముద్రముద్రితభూమండలాధిపతి యగు. రత్నప్రదాత మహేంద్రుం డగు.
స్వర్ణప్రదాత కుబేరుండగు. రక్తవస్త్రధాన్యప్రదాత సకలామరనేవ్ర్యుం డగు. సార
వ్రతకర్త జన్మరాహిత్యంబు నొందు. ఉత్తరాయణశుక్లపక్షభానువారంబున, భూమి
త్రయం దర్శనస్తమిప్రతముం జేయువాడు శాశ్వతభానులోకనివాసభాగ్యంబు

నొందు. పంచమినాఁ డేకభక్తమును షష్ఠినాఁడు సప్తమును గావించి స్వప్నమినాఁ డుపవాస మొనరించి సూర్యుని నారాధించి యష్టమినాఁడు పారిణయు బ్రాహ్మణ సంతర్పణంబును గావింపవలయు. ప్రతిమాసంబును ధానువారంబులందు సౌరనరేంద్రుని గావించువాఁడు సూర్యప్రసాదంబున నారోగ్యైశ్వర్యంబులం బొంది నిడకు సూర్య లోకంబునఁ గల్గుకోటిపర్యంతంబు నివసించి పితవః బరిమహదము నొందంగలుగు. 2610

—: మా ఘమా హా త్య వరి సక్రి పణప ల కథ న ము —

- క. ఈమాఘమాసమహిమము, వేమరు వచించుచువారు వినియెడినారుకొ-
డేమములఁ గాఁతు రిహపర, ధామంబులలోనఁ గన్బవత లేకుండక. 2611
- క. విని యేతద్ధర్మంబులు, వినిచినచోఁగొణిగి నేఁడె బని సక-
గనకాభరణంబరభూ, ధనగోధాన్యాదు లొనఁగొనఁగలలు గన్బుల్. 2612
- క. ఆరాధింతురొ యెవ్వరు, పౌరాణికుఁ డై నద్విజునిఁ బ్రాశ్నాశని వా-
రారాధించినవారల, వారికి హరి యిచ్చు నఖిలవాంఛనిచ్చున్. 2613
- క. పౌరాణికుండు సాక్షి, న్నారాయణుఁ డని యెఱిగి నరుఁ డిదిని నెవం-
డారాధించునొ వానికి, నారాయణమూర్తి ములదు నడిచుచు నుండక. 2614
- వ. అని వచించుటయు దిలీపుఁడు ముహూనందముం దొంది దివ్యభూషణంబరంబులచే వసి-
ష్ఠుని సత్కరించి తదనుమతిం గొని చనియె. 2615
- సీ. అని వచించుటయు ని ట్లనియె శౌనసమహా, ముని సూత నీవు చెప్పినది యెల్ల-
నమృతవర్షంబ భవాగ్నిలోఁ బడి తాప, మునఁ దహతహ నొందుజనుల కెల్లఁ
గాని యిం కొకమాట కలదు ని న్నడుగంగ, నఖిలధర్మజ్ఞుడ వగుటఁజేసి
పకలమానవులకు సంసారదుఃఖంబు, తొలఁగించి మోక్షింపుగలుగఁజేయ
- గీ. సులభ మగుమంత్ర మే డై నఁ గలిగియున్నఁ, డెలుపు ముపకారము సమస్తదేహులకును
జలిపినఫలంబు నొందెడు సత్యముగను, నేనుడు ని ట్లను సూతుఁ డామునివరునకు,
చ. అడిగితి వీవు మంచివిషయంబు మునీంద్ర దిలీపుఁ డిట్లె ము-
న్నడుగ వసిష్ఠమాని నతిఁ డాతని కి ట్లనియెన్ సృపాల నీ
వడిగినయట్ల మున్ను సనకాదులు బ్రహ్మను గోరఁగా నజుం-
డడిగె మురారి నప్పుడు మురారి విరించినఁ జెప్పె నీవిధి. 2617

—: లక్ష్మీ నా రాయణ మంత్ర కథ న ము :—

- క. వనజభవ కలదు సర్వల, కును మోక్షము గల్గఁజేయుగొప్పతనముతోఁ-
దనరారువల్లంత్ర మొక్కటి, యనవధికము దానిమహిమ మభివర్ణింపక. 2618
- క. పెకలిండు నఖిలపాతక, నికరము నామంత్ర మొకఁడె నిర్మూలముగక-
నక్కదుఘోరక్షామాత్రన, ప్రకాశనం బవనిజాతపంక్తలఁబోతెక. 2619

- స. నామూ ప్రాంతానిక, బ్రేము బలరాం సంస్కృతచెడివారల్
నామూబులు ధీమూబులు, సేమూబులు నాగి కేను జేయుచు నుందున్. 2620
- క. ఈమూని బాం చెర్చుం డనియును, సేమూబుం డనియు నేను వచింపన్
నామూ ప్రాంతా బనింబుండుగి, నామూదను భక్తి యున్ననరు లధికారుల్. 2621
- సీ. నూనిని భేమున బున్నిగనివూం డైన, వేనశాస్త్రాద్విప్రవీణుం డైన
విద్వాంసీగములు సేనిగింబూం డైన, నియంతిపఁపరినిష్ఠుం డైన
సర్వసంగిత్కాగనిర్వాహకుం డైన, నానావ్రతానుసంధానుం డైన
గల వైన సోగింబు లొలంగనివాం డైన, గ్రతుసమాసములకుం గర్త యైన
- గీ. బుద్ధానిగి యైన డ్రులోన్యోగ్యులైన, జూని యైనను గుణగణాసాని యైన
మోక్షసంగుల మద్భక్తి లేనిదెనుడల, గాఢు మంత్రాధికారంబు గలుగువాఁడు. 2622
- గీ. ఉచ్చరి చినచోఁ జాలు నొక్కసారి, యూర్తులకుం దీటుచుం దదారి యాక్షణంబ
తృప్తు లగుభక్తులకుం బ్రసాదించు ముక్తి, సమ్మహామంత్రమహిమ మత్యద్భుతంబు.
- వ. అన్యుల్రుంబునకు మంత్రతరత్నం బనియును ద్వయ మనియును బ్రపత్తి యనియును
శరణాగతి యనియును లక్ష్మీనారాయణమంత్రం బనియును నామాంతరంబులు
గలవు. 2624
- క. పరిశుష్టిగోలుపజాలపు, శరణాగతిమంత్రజపముచాయను నా కి
ధ్వరములు దీగూటనములు, ధరణీగోతిలహిరణ్యధనదానములున్. 2625
- వ. "శ్రీమన్నారాయణాచరణ శరణం ప్రపద్యే శ్రీమతే నారాయణాయ నమ" యనుమన్మం
త్రతరత్నంబునకు గాయత్రి ఛందస్సు. ఋషియును దేవతయును నేన. వర్ణంబులిరువది
గోచరు. పదంబు లాఱు. తత్పదపట్కంబుచేతన పడంగిన్యాసంబు గావింపజను.
- క. కోరికి గలిగి జపించెడి, వారికి న్యాసాచికంబు చలయు నొనర్పన్
గోరికి లేన జపించెడి, వారికి న్యాసాచికంబు వల దొనరింపన్. 2627
- క. కోరి ఫలంబును మంత్ర మ, వారిగ జపించునట్టివారలకంటెన్
గోరిక ఫలమును సకృదు, చార్పణ మొనరించువాఁడు సమధికుండు సుమీ. 2628
- చ. ప్రకటము సేయఁగూడదు పరాకున నేని మదీయమంత్ర మా
స్తికమతి లేనివానికి నదీక్షునకున్ గురుభక్తి లేనివా
నికి నభిమానవంతునకు నీతివిహీనున కాస లేనివా
నికి గుణి లేనివానికి వినిర్మలచి త్తము లేనివానికిన్. 2629

—: వ్రవన్న స్వరూపకథనము :—

- వ. మఱియును మచ్చకాంతత్వంబును మదీయారాధనంబును నాయంద సర్వకర్మఫలార్ప
ణంబును నన్నుం దప్ప నన్నుని నాశ్రయింపమియును నాయందు మహావిశ్వాసంబును
నన్యసాధనప్రయత్నభావంబును నాత్మీయ మేమియును లే దనునిశ్చయంబును నవై

షనసంభాషణావది నాగినిరసములు మునివృద్ధివేత్తలను సుగ్రహాస్థురంగులను ప్రసంగించును సర్వ కాలంబులందును సన్ను స్మరించుటయు దమసర్వస్వములు సన్నులగుచు వినియోగించుటయు నననీమహాగుణంబులు గలవారలు ప్రసన్ను లగు బరగుహిరు. వారు మత్రియు లగుటచేసి నైష్ఠ్యు లని చెప్పుబడుదురు. ప్రసన్నులు భృగువక్రగదాపద్మ హస్తంబును వామాస్థితరమాపరాజమానంబును విశ్వరూపమును సగుమద్వివ్య మంగిళిగ్రహంబును ధ్యానించి సన్నుల బూటించి మ త్రితత్త్వమును తెలుసు చుందురు.

ఆ. తత్కృతంబు లై నధ్యాసప్రాణామత్రి, జపములనును చేసి సుఖసిద్ధి

నేను హర్ష మొంది నిగలలోకములును, హర్ష మొంది ముగ్ధులును లగుట. 2631

సీ. అని తేల్చుటయును నిట్లనియె నంబుజయోని, స్వామి నామిందహత్ఫల్యములను

మంత్రప్రభాసనామంబులఁ జెప్పితి, భక్తుండ నైతి నీద ముజుజ్జీ

నీవే తలడివి తల్లి వీవే స్వామివి నీవే, గురుఁడవు నీవే సఖుండ నీవే

నేను నీహనుఁడ నేను నీసుతుఁడ నీ, ఛాత్రుఁడ నేను నీసఖుఁడ నేను

గీ. శరణువాచ్చితి నే భవచ్చరణములను, పలిప నియమంబు లన్నియుఁ దేటుపడంగ

జేసి మంత్రోపదేశంబు శీఘ్రముగను, సుధరింపగ నను గితి గలఁడని నీచ. 2632

వ. అని వేడుటయుఁ జనుదర్శుజండు చతురాస్యున కి ట్లనియె. 2633

క. వనజాసన మన్మత్రిముఁ, గొన సెంచిన మొదట నీక్షణిని చూచువలె

కొనవలయు మంత్ర మాచా, ర్చునివలసను నెన్వఁ డేనియును నరయింపు. 2634

సీ. బ్రహ్మవిద్యావిశారదుఁ డై నవాఁడును, శమదమాదిగుణంబు లమరునాఁడు

బ్రాహ్మణాస్త్వయమందుఁ బ్రభవ మొందినవాఁడు, పరమార్థచింత దోర్బడినవాఁడు

వేదశాస్త్రములమర్యాద మీఱనివాఁడు, కామాదులకు లోను గానివాఁడు

నన్యప్రయోజనం బభిలషింపనివాఁడు, విష్ణుభక్తుం డయి వెలయువాఁడు

గీ. సంప్రదాయజ్ఞుఁడును మంత్రసారనిధుఁడు, ధర్మపరుఁడును శుచియు సత్కర్మరతుఁడు

వందనీయుఁడు సగుణజ్ఞుఁడై వచ్చుఁడె, యర్హుఁ డాచార్యపదమున కబ్జజన్మ. 2635

క. ఆచారవంతుఁ డయి తా, నాచారమునందుఁ బ్రజల నందఱు నిలుపు

జూచునతనిఁ గా కన్యని, నాచార్యుం డనుట హంస యనుటయె బకముకా. 2636

గీ. స్రష్ట ద్వాదశి యేనియు శ్రవణ మేని, విష్ణుభక్తుండు చెప్పినవేళ యేని

తగినయాచార్యుఁ డొదవినతరుణ మేని, సముచితము చూపె మంత్రదీక్షను గొనంగ.

—: వైష్ణవ మంత్రదీక్ష విధాన కథనము :—

వ. సువర్ణంబునం గాని రజతంబునం గాని తామ్రంబునం గాని కాంస్యంబునం గాని నీర్మిం

పంబడినసుదర్శనసాంచజన్యంబులకు నాచార్యుండు పంచామృతశుద్ధోదకంబుల నభిషే

కంబు గావించి మన్మూర్తియెదుట మన్మంత్రంబుచే విధివిధానంబున వాని నర్చించి

స్వగృహోక్తవిధానంబున నగ్నిని బ్రతిష్ఠించి యయ్యగ్నిహోత్రంబున మంత్రరత్నం

బుచ్చి నాజ్ఞానోమంబులును బురుషునికాదిమంత్రములచే ఘృతపాయసహోమంబులును సమీపింపహస్తముగాని యష్టోత్తరశతంబుగాని కావించి సిద్ధప మదీయపడతర మహోమంత్రంబును నిరువడియి జ్యహోమంబులు గావించి యి వహ్నియందు శ్మశ్రుచక్రంబులు త్రుప్తంబులు నొచ్చి వానిం గై కొని శరణాగతిమంత్రంబున క్షిప్యనకు దక్షిణాభుజంబు నందుఁ బ్రక్షాళించెత్తను వామభుజంబునందు శంఖంబుచేతను నంకినంబు గావించి హోమ శేషంబు పెరిసమాప్తి నొందించి పునఃపూజ నొనరించి మంత్రపూతం బగుకలశోదకంబును ద్వయమంత్రంబుచే క్షిప్యనిశీరంబున సభిషేకంబు గావించి తద్దక్షిణాక్షరంబున మంత్రరిక్షోన్వేషణంబు చేసి మంత్రతార్థంబును వృత్తియును నియమంబులును బోధింప వలయు. అంత క్షిప్యంబు వైష్ణవంబు కృతార్థంబు నైతి నని భావించికొని యాచార్యుని క్షిప్తంబులందయు గోభాహిరణ్యవస్త్రభూషణాదులచే బహుకరించి సంతృప్తాంతరంగుని జేయవలయు. ఇది వైష్ణవమంత్రదీక్షావిధానంబు దీనం దప్ప మఱి యెంతయు నైష్ణవత్వంబు సిద్ధింప నేర దని మంత్రదీక్షావిధానంబు విశదీకరించి ప్రపన్నంబు సచతుర్ముఖునకు యథావిధిని బ్రహ్మతిమంత్రంబు నుపదేశించె. చతుర్ముఖుం డమ్మంత్రంబు నాకును నారదునకును నారదుండు నై మిపారణ్యవాసు లగుమహామునులకును నుపదేశించె. అమ్మహర్షులు మంత్రోపదేశంబు వడసి విష్ణుభక్తచే బరమపదంబు నొందిరి. నే నమ్మహోమంత్రంబు శక్తిపుత్రుం డగుపరాశరున కుపదేశించితి. 2638

క. ఆమంత్రరాజమునకును, నేమంత్రం బేని యన్య మెన గాదు సుమీ
శ్రీమద్వైకుంఠపరం, ధామున క్ష డై నదై వతము లేదు సుమీ.

క. కావున సమ్మంత్రంబును, క్షోవర గ్రహియించి విష్ణుసారూప్యంబుం 2639

గై వసము చేసికొనుమీ, నీవును బహుభాష లేల నీకు వచింపన్. 2640

క. అనుటయు దిలీపవిభుఁ డి, ట్లనియె వసిష్ఠునకు స్వామి హరిమహిమంబున్
వినినకొలందిని మఱిమఱి, వినుటకు నుత్సాహ ముద్భవించెడి నాకున్. 2641

గీ. భవసమాహ్వయకాననాభ్యంతరంబు
నందుఁ దాపత్రయాగ్నికీలాభితపు
తై నవారికి హరిభక్తి యనెడియమృత
సాగరము దప్ప మఱి యెండు శరణు లేదు. 2642

క. జలజాతునిసేవ యెటుల్, సలుపంగవలయునొ సమ స్తసంతోషములున్
దొలగి గుఱింపంగ నాకున్, దెలుపు మన వసిష్ఠుఁ డిట్లు తెలుపఁ దొడంగెన్. 2643

క. మనుజాధిప విను మిప్పుడు, నను నీ వడిగినవిధంబుననె కై లాసం
బున మున్ను శివుని గిరినం, దన యడుగుడు నామె కపు డతం డి ట్లనియెన్. 2644

సీ. విష్ణు వనంగను వేదాంతవేద్యుండు, నిత్యుండు సగుణుండు నిర్గుణుండు
సర్వలోకకరుండు సర్వలోకధరుండు, సర్వలోకహరుండు సర్వశక్తి

- సర్వాత్మగుడును సోమోత్పరుడును, సర్వోత్తీర్ణముఁడగును సర్వసత్త్వే
సంతయుఁ బరమాత్మ శాఖచంద్రితగుఁడు, క్రమసత్త్వమును బ్రహ్మసత్త్వమును బ్రహ్మ
గీ. వానిమహిమం బశేషము వాక్సంగి, శేష భావ బ్రహ్మగు లీచియును దగిరు
తైలనందిని యొకమఁడు యి. లకుంపు, మడిగితిది గాన నుడిచిన సోమో యింతో.
- క. నానిను బ్రహ్మదులకును, నీకును, సర్వంబునును నిష్కళిముగిలె
వై కుటకు డొకఁడే నేప్రకంబు, చోకూర్పు సత్త్వము సోమసింహులు ముగిసె. 2646
- గీ. దేవి చెప్పిన వినుము సందేహ ముడిగి, ప్రేమినింబు శాంతినింబు ముగిసె
నఖిలమములు నానావిధామయాములు, హరిని భజించుట నానింబులకు లెపు.
- క. గరుడధ్వజసంహితైన, పరులకు రాకుండ నేయుపద్రవ మీరికె
హరిచక్రగదాబ్రాహ్మయధ, పరిశరములు గాచుదుండు బ్రహ్మసింహులుగె. 2648
- ఆ. హరినిగూర్చి తీర్థయాత్ర యేనియు వ్రతము, నేని పుష్ప నేని బాస మీని
యెట్టిపుణ్యకార్య మేనియుఁ జేయని, పామరులకుఁ గలుగు బాధ లెల్ల. 2649
- క. ఆపదలు సంగభించును, బాపంబులవలన నాపాపము లెల్ల
రూపము హరికి రసమున, నాపద లింక నెల్లు గలుగు హరిహాసులకు. 2650
- క. హరివృషకుఁ జెంది పాత్రత, తరియింపంగ నాశ యన్నిసనిభాగులకు
హరిసేవ తప్ప నన్యము, శరణము లే నున్నమాట మిట్టి నీకు. 2651

— వైష్ణవ భక్తి విధి పాఠము :—

- ఆ. కల వనేకమార్గములు దాని నొనరింప, నచ్యుతగుడు సెప్పిన. యె యాడు
వైష్ణవంబు నాఁగి వఖిలదినోకమార్గ, మది వచింతు ముఖ్య మైన దగుట. 2652
- సీ. వినుము కాత్యాయని ద్వివిధంబు వైష్ణవ, బాభ్యంతరంబు బాహ్యంబు నాఁగ
శంఖచక్రాదిలక్షణము బాహ్యము ధన, సదనదారసుతాద్యసంగతయును
సర్వభూతదయయు శాంతియు క్షమయును, ధర్మబుద్ధియు స్వాత్మదర్శనమును
యోగరక్తియుఁ బరుషోత్తమభక్తియు, స్వాంతకుద్ధియును నాభ్యంతరంబు
- గీ. బాహ్యవర్జిత మైనయాభ్యంతరమును
సపగతాభ్యంతర మగుబాహ్యమును వితయ
కాన వైష్ణవ ముభయాత్మకంబ లెస్స
దాన వైష్ణవుఁడు తరించుఁ దప్పకుండ. 2653

— వైష్ణవ భక్తి స్వరూప విధి పాఠము :—

- వ. శంఖచక్రాంకనంబును సూర్యపుండ్రధారణంబును మంత్రపరిగ్రహంబును సర్వనంబును
జపంబును ధ్యానంబును నామస్మరణంబును గీర్తనంబును శ్రవణంబును వందనంబును
బాదసేవయును బాదోదకపరిగ్రహంబును నివేదితాన్నభోజనంబును భక్తసేవయును
ద్వాదశీవ్రతనిష్ఠయును దులస్సారోపణంబును ననుషాడశవిధంబుల విష్ణుభక్తి యల
రారు చుండు.

— : ద్వాదశ శుద్ధి స్వరూప నిరూపణము :—

హరిగృహస్థాశ్రమమును పరియనుగమనంబును హరిప్రదక్షిణంబును బాదశుడులు
గను ధర్మములు జరుగించు సత్ప్రసాదముచేయనం బొసరించుట కిరతుదిగను శౌరిని
కీర్తింపఁజూచు సత్ప్రసాదము వాక్యమృదులుగను గృహస్థాశ్రమణంబు శ్రోత్రశుద్ధి
గను గోవిందస్థానమునందున్న నేత్రశుద్ధిగను మాధనసాదోదకనిర్మాల్మమాలాధార
ణంబు నిర్యోగిని వాసుదేవనిర్మాల్మపుష్పద్యాఘ్రాణంబు ఘ్రాణశుద్ధిగను బుండ్
రీకాదోష్టానాధ్యక్షంబు మనశ్శుద్ధిగను బత్తపుష్పములు నై కంచరకార్యణంబు
గాఢాంబుల సాధ్యునిగను పృథ్వీయో ఈర్వాదశశుమ్ములు నైష్ఠమధర్మములుగా
సూరింగలెదగె.

-- . ప ర చ వి థ వి ఘ్న పూ తా స్వ రూ ప ని రూ పణ ము :—

మహాత్ముని స్వరూపుని యగ్రగమనం బనియు నుపాదానం బనియు యోగం బనియు స్వాధ్యాయం బనియు నీవై యనియం బంచవిధాబలుగాఁ జెప్పఁబడియె. దేవతా స్థానమార్జనం లగ్నిగమనంబు. గంధపుష్పాదిచయనం బుపాదానంబు. దేవతాత్మైక్య భావంబు యోగంబు. లగ్నాననంధానపూర్వకమత్రజపంబును హరిసంకీర్తనంబును సుంకెన్ద్రీతాదిసాధనంబు దత్వాదిశాస్త్రాభ్యాసంబును స్వాధ్యాయంబు. దేవతా పుంజ నిర్వయని యేకమంగవలయు.

—: చిట్టపూజా పరికరము :-

పు జూపర చహంగమునకుఁ గ్రమము గా సార్వ సామిప్యసాలోక్యసాయజ్యసాహుప్య
ము నీలు శలంబులుగాఁ జెప్పంబడియె. 2654

క. అవగణనము వైష్ణవనకు, నెవడును గావించగూడ దెన్నందును వైష్ణవుడు భువస్థితయందును, బహిర మొనరించు వర బాహ్యునినక. ౨౪౪

క. ఏయాశ్రమమున నున్నను, బొయక వైష్ణవుడు చక్రపరిధారణముం జేయంగవలయు నది యా, మ్నా యవిహిత మగుటజేసి మానగ రామిక్. 2656

—: విష్ణు చక్రవామనిరూపణము :—

వ. విష్ణుచక్రంబునుకుం బడిత్రం బనియును జరణం బనియును నేమి యనియును సుదర్శనం బనియును సహస్రారం బనియును బ్రాకృతేక్షుం బనియును లోకద్వారం బనియును సహస్రధారం బనియును నామంబులు గలవు. తన్నామంబులును దద్ధారణప్రాశస్త్యంబును శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసంబులందుం జెప్పబడియె.

—: బీజపల్లవ క్రాంతి ప్రాశస్త్య తత్వము :—

క. హరిచిహ్నంబులు చాలించి, హరినిఁ గొలిచి రేసి భక్తు లనిశంకముగఁ
హరిపదము నొందుదురు స, త్వరముగ హర్యుక్త మైనధర్మం బగుటకా. 2658

- న. వైష్ణవండు రావణీయవిధానంబున జక్రింబు నేనియు శంఖచక్రగ్రాహి నేనియు విష్ణు పంచాయధంబుల నేనియు దస్తంబు గావించి తచ్చిహ్నంబుల భూజహ్నంబులం దాల్చి విహితకర్మంబు లాచరింపడుగు. శంఖచక్రగ్రాహి శర్మకర్మంబుల చిహ్న నితర వస్తువులు సమాశ్రయణంబున కిర్మంబులు గావు. సమాశ్రయణంబున వైష్ణవండు శ్రుతి స్మృతినమ్మతం బగుటంజేసి యావశ్యగ్రాహ్యంబు. తత్త్వ త్రైవిద్య సమన్వితంబుల కను శంఖచక్రాంకనంబు విహితంబు. చక్రాంకణంబు గానివైష్ణవండు సర్వకర్మంబుల మృత్యుండును నుపదేశనర్హుండును గాన సమాశ్రయణంబు నొనరి సభికారి కానేరండు. శ్రీశ్రావణంబు జంధనంబుచేత జక్రాంకనంబు గానింపవలయు. బ్రాహ్మణునకు దస్తచక్రాంకనంబునగ నన్న వైష్ణవత్వంబు నిర్దేశంబులగు. బ్రాహ్మణుండు గానివైష్ణవండు చక్రాంకనంబు గావించ సనర్హుండు. 2659
- గీ. భవనిమగ్నల నెల్ల వైష్ణవండు తాప, నీయవిధిచేత జక్రచక్రగ్రాహి నేని పంచకర్మాధికారి మేర్పడిచి యుద్ధ, రిపవలయు జనార్దనప్రీతికొను. 2660
- ఆ. చక్రచిహ్నితున కొనంగినదానంబు, లుభయవంశములను నుద్ధరించు జక్రహీనునకు నొనంగినదానంబు, లనురునకు నొనంగినయి చూపె. 2661
- గీ. ఎవనిభుజములు చక్రచిహ్నితము లగునో, యతనిదేహంబునగ దుగడునగులతీర్థ ములును సర్వాధ్వరక్రియాపుణ్యములును, భువనపావనుఁ డైనవైష్ణవండు వాడె. 2662
- గీ. చక్రచిహ్నితు లైనవైష్ణవులు విష్ణు, పురమున సుఖంబు చుండు రధ్వరశతంబు నేసినను విద్య లెల్ల నేర్చినను జక్ర, చిహ్నిరహితు లగోగతిఁ జెందువార. 2663
- గీ. శంఖచక్రాంకనముల భుజంబులందు, దనువునను నూర్ధ్వపుండ్రముల్ దాల్చుకుండు వైష్ణవుని వెడలింపఁగావలయు గార్ద, భమున నెక్కించి పురినండి పార్థివుండు. 2664
- గీ. తనుగతము లైనపాపసంతతుల నెల్ల, దగ్ధ మొనరించుకొనియును దప్తచక్ర చిహ్నములచేత మరలను జేయరాని, యథుములను జేయునైష్ణవు లధమగతుల. 2665
- గీ. చక్రచిహ్నంబు లేనివైష్ణవునియింట, దగదు భుజియింప వైష్ణవోత్తముఁడు శంఖ చక్రవర్జితం డైనవైష్ణవుని శ్రుతులు, చాటు చుండుటఁ జండాలనన్ని భునిగ. 2666
- గీ. శ్రాద్ధమందు నిమఁత్రింపఁజనదు చక్ర, వర్జితని వైష్ణవు డగువాఁడు శంఖ చక్రహీనున కొనంగినశ్రాద్ధభోజ, నంబు గావించు బీతరుల నరకగతుల. 2667
- గీ. చక్రవర్జిత మైనవైష్ణవునిమేను, పితృవనసమాన మగుటచే నతనిఁ జనదు ఘట్టంగను గాంచంగను గూడఁ దుట్టతుడకు,దనకు డేమంబు వాంఛించుకొనెడివాడు. 2668
- క. గళమునఁ ధులసీమాలయు, లలాటమున నూర్ధ్వపుండ్రలాంఛనము భుజం బుల శంఖచక్రచిహ్నం, బులు గలిగినవైష్ణవోత్తములు సంసేవ్యుల్. 2669
- క. ఉపనిషదర్థంబగుహరి, నెపుడును ధ్యానించుకొనుచు హృదయములోనో వ్యవగతకీర్తిమణువా, రషష్టతుల నుద్గరింతు రంబుజవదనా. 2670

క. అని వచింపుటగా సార్వభౌమని ట్లను గౌరి యూర్ధ్వపుండ్రమహిమమున్
వినివేడగ్గరి లిగె దానిని, వినిపింపుము దేవ నాకు విశేషము గాఁగన్.

2671

—: ఊర్ధ్వ పుండ్ర మహా త్యక్త కథన ము :—

సీ. అనవుడు గర్వః డి ట్లనియె బార్హతి నిను, మూర్ధ్వపుండ్రమహా త్యక్త ముగ్ధుడింతుఁ
బురుజుఁ త్రిముం డూర్ధ్వపుండ్రమధ్యంబున, సభివసించు రమాసమన్విలముగ
నదానఁ బూజింపఁ దిమిందెర మగు, నూర్ధ్వపుండ్రములతో నొప్పుమేను
దానిచే నైష్ఠ్యమునకుఁ గావించి, నను వందనము నొసర్చినను బూజ

గీ. సర్వతీర్థఫలంబును సర్వదాన, ఫలము సర్వాధ్వరఫలంబుఁ బడయఁగలుగు
దాన సరిలాఘములును నగ్ధములు గాఁగ, నక్షయం బైనసౌఖ్యంబు నుదఁగలుగు.

ఆ. సర్వతీర్థమయుఁడు సర్వయజ్ఞమయుండు, సర్వదానమయుఁడు సర్వపుణ్య
కర్మమయుఁడు విష్ణుకరుణావలోకన, పూర్ణకాముఁ డూర్ధ్వపుండ్రధారి.

2673

గీ. యజ్ఞదానశీల స్తర్పణాదివిధుల, నూర్ధ్వపుండ్రంబులను దాల్చుకండఁ జేయు
నట్టివై ష్ణవఁ డధమాధమాధముండు, వ్యర్థములు వాఁడు చేయుకార్యంబు లెల్ల.

క. ఒనరించె నేని శ్రాద్ధం, బును వైష్ణవఁ డూర్ధ్వపుండ్రములఁ దాల్చి క్రమం
బునను గయాశ్రాద్ధఫలం, బును గోటిసహస్రకల్పములవఱి కొందున్.

2675

గీ. శ్రాద్ధమున నూర్ధ్వపుండ్రధారణము చేసి, నట్టివై ష్ణవనకు భుక్తివెట్టె నేని
వైష్ణవఁడు కల్పశతకోటివఱకుఁ దృప్తి, చెందుదురు వాసివీరరు లానంద మొదవ.

గీ. వైష్ణవం డూర్ధ్వపుండ్రవివరితుండు, శ్రాద్ధభోజన మొసఁగిన శాశ్వతముగఁ
బీతరులను ఘోరకారవసితులఁ జేసి, నట్టివాఁడయి తా నగు నట్టివాఁడ.

2677

గీ. ఊర్ధ్వపుండ్రవిహీన మై యుండునట్టి, వైష్ణవకేళిబరం బొకవల్ల కాడ
కానఁ దగ దది పరిశుద్ధు లైనవారు, ముట్టఁగను జూడఁగను గూడఁ దుట్టతుండకు.

క. ధరియించినను ద్రిపుండ్రము, శరీరమున వైష్ణవుండు సరగున వానిన్
బరివరింపఁగవలయున్, గరుణింపక బుధులు మద్యఘటముంబోలెన్.

2679

వ. బ్రాహ్మణుండు శుభ్రమృత్తికచే నూర్ధ్వపుండ్రంబును క్షుత్రియుండు కస్తూరిచే దిలకం
బును వైశ్యుండు గంధంబుచే బట్టాకారపుండ్రంబును దాల్చుదగు ననువిశేషధర్మంబు
లున్నను సామాన్యధర్మం బగునూర్ధ్వపుండ్రధారణం బెవ్వరికిని నిషిద్ధంబు గాదు.

గీ. ప్రోక్త మైనట్టిచక్రాంకనోర్ధ్వపుండ్ర, ధారణములు తిర్యక్పుండ్రధారు లైన
విప్రులకుఁ గావు విహితముల్ విహిత మగుట, వలన శాస్త్రంబులోపల వైష్ణవులకు.

—: ఊర్ధ్వ పుండ్ర ధారణ విధాన కథన ము :—

క. విను మింకఁ దిలకధారణ, మునుగూరిచి దానిశ్రవణమును గావించు
గను హరిసారూప్యంబును, గనఁగలుగును జూపె పాపకర్మల కేనికన్.

2682

వ. వైష్ణవం డగువాఁడు త్రిసంస్థానమును సద్విష్ణు ప్రాసాదము ధారించి యుండునలయు. విష్ణుపాదాకారము గలిగి సాంకరాధిగ బగు పుర్రులను ను నాంధ్రులగుండు లక్ష్మీ సహితంబుగా నుండుంగాన సద్విష్ణు ప్రాసాదంబునకు ర్హయ. అంధ్రులకు సాంకర్య బగు పుండ్రంబు నిషిద్ధంబు. కృష్ణతూలనీపహులును నుండుగాని గంగాతీరంబునుగడించని ద్వారవతియం దుండువాసుదేవప్రాసాదము ఁడకని సర్వత్రా గ్రంథము లిల్లములు బును జలాశయంబును నింధులీరంబును సద్విష్ణులయు వేదాంతంబు లాను శ్రీ కుంధ్యంబును బ్రయగంబును సృసింహాగ్రియ. సులక్ష్మసంస్థాన ప్రాసాదంబునకు విష్ణుభి షేకజలంబు ప్రవహించడినలంబునుగడించని సును నుంధ్రులు లగుండునకు లుండుడి ప్రదేశంబునుండికాని గ్రాహింబుంబునకుభిన్నులను విష్ణునాదంబునకు నడిపి యూర్ధ్వపుండ్రంబులు దీర్చికొనుట యుండునాను. సులక్ష్మసంస్థాన సేని సులక్ష్మసంస్థాన యగ్నిహోత్రభస్మంబున నేని కాను చుండునలంబు సద్విష్ణు ప్రాసాదంబు సర్వత్రా సులక్ష్మసంస్థానంబు. శ్యామమృత్తిక శాంతిశరంబు. రక్తవృత్తిక వశ్యశరంబు. పితృవృత్తిక సులక్ష్మ రంబు. క్లేతమృత్తిక మోక్షశరంబు. వస్తులంబును దీర్చిగనుండును సద్విష్ణు ప్రాసాదంబు ప్రాసాదంబును దీర్చంబును విష్ణుతంబును సులక్ష్మంబును వశ్యంబును పితృంబును సక్రా గ్రంబును ఛిన్న మూలంబును బదమృతంబును సులక్ష్మంబును మోక్షంబును నారక్తంబును నంగుశ్యకల్పితంబును విగంధంబును సులక్ష్మంబును సులక్ష్మ ప్రాసాదంబును బునగంధంబు. నాసికామూలంబు మొదలుకొని లలాటంబునకు నుండునాను సద్విష్ణు ప్రాసాదంబు బెండ్లంబునకు. భూమధ్యంబు మొదలుకొని యంతఃకాంతంబు సద్విష్ణు ప్రాసాదంబు. అంధ్రులకు బగుండు ద్వయప్రమాణంబును నుండుదగు. పార్శ్వంబు లుండునాను ప్రాసాదంబుగా నుండుదగు. లలాటంబునకు కేశవుని నుదరంబున నారాయణుని సత్యంబున మాధవుని గంధకూబ రంబున గోవిందుని దక్షిణకుక్షిపార్శ్వంబున విష్ణుని దక్షిణబాహువున. మధుసూదనుని గంధరంబున ద్వివిక్రముని వామకుక్షిపార్శ్వంబున వామనుని వామబాహువున శ్రీధరుని శ్రోత్రంబుల హృషీకేశుని బృహదంబున బద్ధనాభుని ద్విశంబున దామోదరుని ధ్యానించుచు ద్వాదశశీర్ధ్వపుండ్రంబులు ధరియింపగజను. కక్షీయందును దత్పార్శ్వంబులందును దశాంగుళాయతలంబును లలాటంబునందును శ్రోత్రయుగ్మంబు నందును బృష్ఠమందును ద్విశంబునందును గంధకూబరంబునందును జతురంగుళప్రమాణంబుగను బాహువులందును వక్షస్థంబునందును నష్టాంగుళపరిమాణంబుగను బుండ్రం బుండవలయు. పుండ్రంబులయంతరాంబులయందు హరిద్రను లక్ష్మీనిగా భావించుచు నుండువలయు. ఆకర్మంబునంగాని సలిలంబునంగాని చూచుచు నూర్ధ్వ పుండ్రంబులు ధరించుట యుక్తంబు. విప్రులకు దక్షిణకర్ణంబున జలంబును వేదంబులును జంద్రాదిత్యులును వాయువును గంగయును నాసికయందు హుతాశనండును నుండుం గావున దదుభస్పర్శంబునలన బారెశుద్ధ్యకాంక్షి యగుబ్రాహ్మణుండు శుద్ధిం జేందు. దత్పార్శ్వపుండ్రంబులు బ్రాహ్మణునకు విహితంబులు. క్షత్రియుండు వాసు

దేవుని భావనను మించు లలాటంబున నొక్క-పుండ్రంబును బ్రదుక్కుముని భ్యానించుచు
 ముందును నొక్క పుండ్రంబును సుమారుని రుద్రుని భ్యానించుచు బాహువు
 లును పుండ్రంబును పుండ్రంబును గోవిందుని భ్యానించుచు లలాటంబున
 నొక్క పుండ్రంబును గుర్తుని భ్యానించుచు నడంబున నొక్క-పుండ్రంబును స్త్రీ
 యొక్క-పుండ్రంబును పాదంబును భ్యానించుచు లలాటంబున దొక్క-పుండ్రంబు ధరింప
 నలయును. ఎల్లసమయము లలాటంబున ముదలుకొనియే పుండ్రధారణంబు గావింపవలయు
 నున్నది. ముందు లలాటంబున ముదలుకొనియే పుండ్రధారణంబు మొదటిదిగా జెప్పబడియె. అశ్వత్థ
 సుక్రమున గల గుణము వేణువత్తాకారంబును బద్మకుట్టలాకారంబునుం గల పుండ్రత్రయంబు
 మొదటిదిగా జెప్పబడినది. గుర్తున దండకారంబుగాని దండకారంబుగాని కిలయూర్ధ్వ
 పుండ్రంబు ధాగవత్సలంబు నిహితంబు.

— గోపీచందనహాహర్వ్యధారణవిధిరథనము. —

మణియును గోనీపుష్ప-రజస్యమృత్తిక గోపీచందనంబు. తదుద్వర్తనంబున సకలవ్యాధు
 లును నాగులును నగియిండును. గోపీచందన మున్నగృహంబు తీర్థభూత మనియు
 సచ్చిద్ర: సత్యగోణులును ఊకమోహంబులును నుండ వని విష్ణువు భాషించె. సర్వ
 కామప్రదంబును మోక్షప్రదంబును సుగుగోపీచందనంబు వైష్ణవు లగుభాగవతులకు
 సుతతధారణంబు. తత్సర్వమాత్రంబుచే నరుండు పరిత్రుండగు. తులసీకావ్యగంధం
 బును చూలనీమూలమృత్తికయును హరిచందనంబును గోపీచందనంబునుం గలిసి లేప
 నుండు గామించిన గోవిందుండు సంతృప్తుడగు. గోపీచందనధారి యగువైష్ణవుండు పిత
 రులకు గడు శ్రాద్ధంబు గావించిన ఫలముం జెందు. లలాటంబున దండకారంబును
 వక్షంబున బద్మాకారంబును బాహుమూలంబున వేణువత్తాకారంబును నన్యప్రదేశం
 బులందు దీపాకారంబునుం గా గోపీచందనం బుండంగు. దక్షిణబాహుమూలంబున
 మీదనాలుగుచక్రంబులును గ్రిందనామముద్రాద్వయంబును వానినడుమ శంఖంబును
 బార్హ్వంబులందు రెండురెండుపద్మంబులును వామభుజంబున బూర్వమట్ల నాలుగు
 శంఖంబులును నామముద్రాద్వయంబును ధరింపందగు. పార్హ్వంబులందుఁ జక్రంబును
 రెండురెండుగదలును ధరియింపందగు. లలాటంబున గదయును హృదయంబున నామ
 ముద్రయును మూడుమూడుచక్రంబులును మధ్యమున రెండురెండుశంఖములును
 ధార్యంబులు. హృదయంబునను బార్హ్వమునను స్తనోర్ధ్వప్రదేశమునను బాహువులం
 దుంబలె గదాపద్మంబులు ధార్యంబులు. కర్ణమూలద్వయంబున మూడుమూడు
 చక్రంబులును దదన్యతిలకంబులం దొక్కొక్కచక్రంబును ధార్యంబులు. తిలకధారణం
 బున బ్రాహ్మణాదిచండాలపర్యంతంబును సర్వవైష్ణవులకును బాపశుద్ధి యగు. శిష్యునం
 ప్రదాయంబు ననుసరించి తిలకంబు ధరింపందగు. అన్నియును ధరింపలేనియెడల వీనిలో
 నిచ్చానుసారంబుగా నేయొకటి యెనను ధరింపందగు. నియమంబు లేదు. గోపీచందనం

[illegible]

2683

క. ఒనరింగు దాల్చిన నీనిధ, మున నై స్తు లుగార్థవ్యసంగములు గోపించి
దనమున నొనరిచి ధరణ బై, వనముగ బొందుచురు నీనామ సప్తనామము. 2684

వ. తులసీమిత్రులను శిఖిరించును నగునలిగియును ద్రావిడును దేహమునం బ్రోక్షించి నను నమస్కరించినను గోటిజన్మపాతకంబులు నోయిగను. తగ్గిచూపు భూపతితం బయ్యె నేని యష్టకోటిపాతకంబులు సాధపిగను. జలశిఖిరిలు నరమునగ దాల్చి ప్రదక్షిణంబు గావించి నిత్యంబును దినుదశంబు శిరించునం బ్రోక్షించుకొనువానిజ న్మంబు సకలంబు. శృంహమందు శంఖంబును గిరువాన్వితం బగుఘోటయును వాసు దేవునిపురోభాగంబున నుంపనివాడు భాగవతుడు ఇ నేరచు.

— ద్వాత్రింశదపరాధస్వరూపతథనము —

యూనపాడుకలచే భగవన్మందిరిమున కేగుటయు దేవోత్సవముల సేవింపకుండటయు భగవంతుని యెదుట నమస్కరింపకుండటయు నుచ్చిష్టనమయాఁబున వందనాదు లొనర్చుటయు నాశౌచకాలంబునఁ బ్రణామంబు గావించుటయు సేకపాస్తప్రణామంబును భగవత్పురోభాగంబునఁ బ్రదక్షిణంబు గావించుటయు భగవంతునియెదుటఁ బాద ప్రసారంబును బర్యంకసేవనంబును శయనంబును భక్షణంబును మిథ్యాభాషణంబును నుచ్చైర్భాషణంబును మిథోజల్పంబును రోదనంబును విగ్రహంబును నిగ్రహంబును ననుగ్రహంబును గూరభాషణంబును గంబలావరణంబును బరనిందయును బర స్తుతియును నశ్లీలభాషణంబును నపానపాయవిమోచనంబును శక్తి యున్నను గౌణో పచారంబు గావించుటయును ననివేదితభక్షణంబును దత్తతాలోఁగ్ధవఫలాద్యనర్పణంబును వినియక్తావశిష్టప్రదానంబును స్పష్టికరించి భుజించుటయును గురుస్తోత్రంబున మూసంబును నిజస్తోత్రప్రవృత్తియును దేవతానిందయును నను నీముప్పదిరెండును భగవద్యవయకాపరాధంబులుగాఁ జెప్పబడియె.

2685

2685

క. అపరాధసహస్రము లె, ల్లపుడును గావించు చుంటి నవి యన్నియు న
 ప్రపదమున సైచి నను నీ, కృపకం బాత్తునిగఁ జేయు మే నీవాడ౯.

2686

- వ. అని ప్రసాదించి నగపప్రశామలలు గాఢము చేసి సర్వాపరాధంబులను త్తమించి నారాయణుని భక్తిసక్తి హస్తానలంబనలు నొసంగు. 2687
- క. ననుచు భక్తి నుమిను గెబళిం, బునకుం గెబళంబునకును భుజియించెడిన
జను లున్నచోపహింసి, బును పెంద రటంచు మధురిపుండు వచించెన్. 2688
- వ. వర్ణులు బుగ్గెనామిపును సవలంబం బగులశునంబును దాశలంబును శుక్లవృంతా
కంబును నైష్ఠుర్యంబు భక్తింపరాదు. వటాశ్వద్ధార్క-పత్రంబులందును గుంభీతందుక
పత్రంబులందును గిడుబకోవిదారపత్రంబులందును వైష్ణవంబు భుజియింపందగదు.
శ్రీమదామల నామ శాసనంబు భాద్రపదమాసంబున దధియును నాశ్వినమాసంబున
సౌమ్యంబున గౌర్గిమాసంబున నామిషంబును వైష్ణవంబు పరిత్యజింపవలయు. గౌర్ద్ర
పదియనెలయును గునీవారధాన్యంబులును హిలమోచికావాసక్తామూలకకాలశాకం
బులును వైష్ణవంబు నర్జింపవలయు. వైష్ణవంబు హవిష్యాన్నంబు భుజింపందగు.
శ్రీమదామల నామ శాసనంబు హవిష్యాన్నంబుగాఁ జెప్పంబడియె. పుష్కరమాలికయును
దులసీమా లికయును నామలకమాలికయును వైష్ణవకు ధార్యంబులు. తులసికాష
మాలికాధరుల పై చేయుచిత్తదేవతాకార్యంబులు కోటిగుణఫలోపేతంబు ల్గు. 2689
- స. శిరమునఁ దులసీపత్రము, ధరియించి యొనర్చుకర్మతతులకుఁ బొందున్
నరుఁ డత్యయ మగుఫలమును, బురుషోత్తమసంప్రసాదమునకున్ గుటియె. 2690

—: న్య స మం త్ర మం త్రా ర్థ క థ న ము —

- వ. న్యాసంబునందాను నర్చనంబునందును నేకమత్రం బాశ్రయింపందగదు. ద్వయం జేసి
న్యాసమత్రం జేసి వైష్ణవగురునివలనఁ గైకొనందగు. 2691
- గీ. గురుని సేవించి యొక్క-వత్సరమువఱకుఁ, బొంది తద్దయ సంస్కారములను జెంది
కైకొనందగు మంత్రయుగ్మమును నితర, విష్ణుమంత్రంబులను గూడ వైష్ణవంబు.
- క. మొదట ద్వయంబును గైకొని, పదపడి మంత్రాంతరములఁ బడయఁగ నొప్పున్
మొదటఁ గొనకున్న ద్వయమును, దదితరమంత్రాంతరములఁ దగదు గ్రహింపన్.
- క. న్యాసము ముఖ్యము వైష్ణవ, దాసుల కద్దాన శ్రేష్ఠతను వహియించున్
న్యాసపరుం డందఱలో, న్యాసమనువు దానఁ దగు వినంగను నీకున్. 2694
- గీ. న్యాసమంత్ర మష్టాక్షర మగుట దాని, విషయ మంతయు వినిచెద విశదముగను
బ్రణవ ముండుట మొదట స్వభావముననె, యమ్మహామంత్రమునకు శ్రేష్ఠ్యావహంబు.
- ఆ. బ్రహ్మరూప మైనప్రణవంబు సర్వమం, త్రములలోన మొదటఁ దగును గూర్చ
మంత్రసిద్ధి గలుగ మంత్రంబుననె యది, యున్న దత్ప్రభావ మెన్నఁదరమె. 2696
- గీ. సర్వమంత్రంబులకును నై సర్గి కముగఁ, బ్రణవ మొదవమి నష్టాక్షరమునఁబోలె
వాని కన్నింటికిని గూడ దీని కున్న, తేజు లే దనియెడిమాట తేటపడియె. 2697

సీ. అది నో మునుప నాచారం గొనటియు, నవల నచూచును పుష్కరిములు
నలుమరువాల నారాయణాచార యటన్లు, పానాచారములను పోసలంగ
సప్తాచారోపేత మునమగత్రగ బడెయ్యె, నామత్రము పునత్రానాత్మగలు
నారాయణుడె తన్మత్రాత్రాజమునకు, నీమను బుంపగను పేనెత్తగను

గీ. దనరు గాయత్ర ఛందస్సుగను నలర్చు, దీజముగె ట్రు నవలగు శ్రీ వేదెల్లు
శక్తిగను దానిన్యోసగలు నలిపికొనిన, వాడెం నాగలముగను డిగివాడె ముంజె.

వ. అకారోకరమకారాత్మ్యం బగనప్రాణమగు పేనెత్తగను ద్విత్వగలుగు బ్రహ్మపురంబును
గాఢ జెప్పబడియె. అకారంబుచే లక్ష్మీశు డెనిను ద్విత్వగలుగు బరమపురుషుడును
నిర్గుణుడను సగుణుడను జగత్కర్త - గ్నిమును జగన్మృగ్ని ధ్మమును జగదీశ్వరుండును నగు
మహాత్మ్యువును నుకారంబుచే జగదీశ్వరియగు విష్ణునకు నిత్యసహాయును జగ
దాధారభూతియును జగన్మాతయును విష్ణుస్మృతమును సగినుమహాత్మ్యమును మకా
రంబుచే త్కేత్రజ్ఞుడను దేహేంద్రియమను ప్రాణాదన్యత్తిరిత్తియగు సన్మయసాధనండును
భగవద్వేషభూతుండును నచేతనుండును బరచరిత్రుడగు నిత్యుడను నగుజీవుం
డును జెప్పబడియె. అయ్యది ప్రణవార్థంబు. భూత సమన్వేషార్థంబు వివరించెద. మకా
రం బహంకారార్థంబు. నకారంబు నిషేధార్థంబు. సమంబుదీక్షంబు విపర్యాసంబుచే
మనఃపదం బయ్యె. కావున సహాకారముగ్ని బగుమనస్సును నిషేవవలయు నని
భానంబు. అహంకారవిమూఢాత్మ్యం డిగునీర్పణ డగభూతమనఃబలం బడె. ఇంక నారా
యణపదార్థంబు వివరించెద. నారశబ్దంబునకు సరసమూహం బని యుగంబు. సరస
మూహం బగు శివసంఘంబు. అయ్య మన సాన మని యుగంబు. శివసంఘంబునకు
నివాససాన మగుటచేతను జీవసంఘంబు నివాససానంబుగాఁగలవాఁ డగుటచేతను నుభ
యవిధంబులను నారాయణుం డని చెప్పబడియె. మఱియును నారశబ్దంబునకు సర
సమూహం బనియు సయనశబ్దంబునకు గతి యనియు నగంబు. జీవసంఘంబున కెల్ల
ది క్క-గుటలజేసి నారాయణుం డయ్యె.

2699

సీ. అఖలలోకేశ్వరుం డఖలలోకవ్యాపి, యఖలలోకాతీతుఁ డవ్యయుండు
భూతభవ్యాత్మండు పురుషుఁ డచ్యుతుండు స, హాసలోచనుండు సహస్రదుఁడు
హరి మహేశ్వరుండు సహస్రశీరుండు విరా, డ్రూపుండు వేదనిరూపితుండు
పరమాత్మండు శివుండు ప్రణవస్వరూపుండు, సవిత యనంతండు శాశ్వతుండు

గీ. ప్రకృతిపరుఁ డీశ్వరుండు హిరణ్యయుండు, యజ్ఞపురుషుండు యజ్ఞంబు యజ్ఞశక్త
యజ్ఞపతి యజ్ఞఫలదాత యజ్ఞభోక్త, యద్వితీయుండు సాక్షి నారాయణుండు.

గీ. మొదట నొక్కనారాయణమూర్తి దక్క, నీకనంబడులోకంబు లెనియు లేవు
లేడు విధి పంచభూతముల్ లేవు సురలు, లేరు లేరు మహర్షులు లేను నేను. 2701

గీ. తండువుల నూర నాభిచందమున లోక, ములను వేడలింపుచును వెలుపలికి మరల
గోమత ముండుట లోనికి గుతుక మొదవ, హరి యనెడి పేరు వొందె నారాయణుండు.

వ. నారాయణుండు నిర్గుణుండు యైన బ్రహ్మసృష్టిహేయగుణరహితుండు యనియును బ్రహ్మచంబు మిథ్యాభూతంబు బల ద్విశ్వమానంబు బుద్ధునేపాద్యభూతి యనెత్తెను నెఱుంగ వలయు. నారాయణుండు ప్రకృతి యగుమహాలక్ష్మీయందు స్వస్థునిలయంబులం గావించు చుండుటండేని యాని జగత్పితయును మహాలక్ష్మీ జగన్మోయి నయ్యె. స్వభోగార్థంబు నారాయణునిచే మహాలక్ష్మీ స్వస్థునిలయించెను. అట్లు ప్రకృతి నాయ మహావిద్య జగన్మయి యోగనిద్ర మహామాయ త్రిగుణులైనట్లు ప్రధానము ననునామంబులచే బరగి మహాలక్ష్మీ సర్వస్థితిలయ హేతుభూతి యనెట్లు.

— . ఏ కి పా ద్వి ఖా తి స్వ రూ ప క త న ము : —

ప్రకృతినిర్మలం బగుబ్రహ్మాండం బుగతయును నేకపాద్యభూతి గాఁ గన్పడుచుండెను.

— . త్రి పా ద్వి ఖా తి స్వ రూ ప క త న ము : —

ప్రధానంబునకును బరమమోమంబునకును నడుమ విరజానది కిలడు. అయ్యది వేదాంగ స్వేదజనితతోయప్రసాచితి యై యుండు. దానిపరపారింబునఁ ద్రిపాద్యభూతి కలడు.

— : వై కుంఠ పూ హ ర త న ము : —

- సీ. అదియె నారాయణపదము బ్రహ్మపదం బ, సంఖ్యంబు శుద్ధియు సత్త్వమయము ప్రళయవర్జితము హిరణ్మయం బజరంబు, శాశ్వతం బమృత మక్షరము శుభము సర్వవేదమయంబు సుతత్వవై శ్వాసర, శతకోటిసమధికచ్ఛవియుతంబు జ్ఞానదృశ్యంబు బ్రహ్మానందసుఖనామ, ధేయం బనంతంబు దివ్యతమము
- ఆ. పరమపదము మోక్షపదము జాగ్రత్స్వప్న, వర్జితము సుషుప్తివర్జితంబు వేదగోపితం బనాది నై కింతంబు, మహిమసంభృతము తమఃపరంబు. 2714
- క. ఆవిష్టపదము నొందిన, పావనులకు లేదు మరల బ్రభవము వారల్ సేవించు చుండు రచట మ, హావిష్టని నిత్యమును మహానందమునక. 2715
- ఆ. అమృహాపదంబునందుఁ బ్రవేశింపఁ, గాదు సాధ్య మబజాదులకును సర్వమును నెఱుంగఁజాలిననాకును, దానిమహిమ మెఱుంగఁ దరము గాదు. 2716
- గీ. శాస్త్రమార్గోపలబ్ధిజ్ఞానమునను, గాంతు రద్దాని యోగిపుంగవులు రవియు శశియు నగ్నియు నెట్టితేజంబు గూడఁ, దత్ప్రభాసన్నిధిని బ్రదీప్తములు గావు. 2717
- ఆ. ఆత్రిపాద్యభూతియందు హిరణ్మయం, బులును నిర్వికారములును నిత్య ములును శుద్ధసత్త్వములు వేదమయములు, గల వనేకలోకములు భవాని. 2718
- సీ. కానరా వచ్చుట గామంబు క్రోధంబు, మదలోభములు మోహమత్సరములు విలసిల్లు చుండును వేదరసాంబుపూ, రమనోహరము లై నప్రదము లచటఁ బోలువారు చుండురు పురుషులు స్త్రీలును, సతులితశ్రుతిమయాకృతుల నచటఁ గావించు ముండును గలకాల్ ముచోట్ట, సామగానరవంబు శ్రవణసుఖము

- గీ. కనుబడుచు నుండఁ భావనవాచనము లైన
గోవు లచ్చట జనియుచు నాపుడాయు
దాగుమాను సీతిబాధలు ఏరికెములును
నామయహులును భయమును నచట లేవు. 2719
- కి. హరినాపామృతచాసమా, నిరితియును యెదురుండనిష్కలుషుల కా
సరహాసర మగి ; కరిసగి, సరుల లొనర్చెను నెట్టిబహు పుణ్యములకా. 2720
- వ. అన్యస్త్రాహామృతచాసగి బరమపదవిరజామధ్యప్రదేశంబు గమ్యన్తానంబు. 2721
- సీ. అనుసనుజుపదివ్యాప్తి మును మణి, ప్రాకారలోరణరాజతిమును
గాంధెనప్రాసానకమనీయమును నవ, రిత్ననిమానవిభ్రాజితిమును
నిక్రేయనగులును నిర్వాణమును నైన, మహితినై కుండరామంబుననుమ
గలదు దివ్యపురంబున డియోధ్య యనంగ, మణిగోపురద్వారమండితంబు
- గీ. భానుగోటిసహస్రప్రభావిభాన
మానమును నిత్యకల్యాణమంజులమును
నినితంప్రాప్యమును మహాహ్లాదదమును
సకలసురగణమునిజనసంస్తుతమును. 2722
- వ. పంచపంచాశద్వోజనవిస్తారాయామంబును సహస్రయోజనతుంగప్రాసాదకోటివిభూషి
తంబును నాగహాథనిత్యయావనదివ్యస్త్రీపురుషశోభితంబును నై యుండనుష్పరంబునకు
బ్రాహ్మరంబున జండప్రచండులును దక్షిణద్వారంబున భద్రసుభద్రులును బచ్చిమ
ద్వారంబున జయవిజయులును సుతరద్వారంబున ధాతృవిధాతలును ద్వారపాలకులు
గను గుముదకుముదాక్షుపుండరికవామనశంకుర సర్వనిద్రసుముఖసుప్రతిష్ఠితు లష్టది
క్పాలకులుగను నుండి రక్షించు చుందురు. తత్పురమధ్యంబున జగన్మోహనం బగు
దివ్యాంతఃపురంబు గలదు. తన్మధ్యంబున మాణిక్య స్తంభసహస్రనిరాజమానంబును
రత్నమయంబును నిత్యము క్షనమాన్తరంబును సామగానోపశోభితంబును నగునొక్క
దివ్యమండపంబు గలదు. తన్మధ్యంబున బాదవిగ్రహాలును ఋగ్వజుస్సామాధర్వరూ
పులును నిత్యులును నగుధర్మజ్ఞానైశ్వర్యవై రాగ్యదేవతలచేతను శక్తి యాధారశక్తి
చిచ్ఛక్తి సదాశివ యనుధర్మాదదేవతాశక్తులచేతను బరివేష్టితంబును నగునొక్కదివ్య
సింహాసనంబు గలదు. తన్మధ్యంబున సర్వాత్మరమయం బగుయోగపీఠంబు గలదు. రవి
యును జంద్రుండును వై నతేయుండును వహ్నియును గూర్మంబును నాగేంద్రుండును
సర్వమంత్రంబులును సకలచ్ఛందసులును దద్యోగపీఠత్వముం జెంది యుండె. తన్మ
ధ్యంబున నుదయార్క-సమప్రభం బగునొకయష్టదశపద్మంబు గలదు. తన్మధ్యంబున
సాచిత్రి యనుకర్ణి కయందుఁ గోటిసూర్యప్రకాశమానుం డగునారాయణుండు హిర
ణ్యవర్ణ యను సువర్ణరజతస్రగలంకృతయును సర్వలక్షణసంపన్నయును జతుర్భు
జయును గరద్భయగృహీతపద్మయుగ్మయును నితరకరద్భయగృహీతమాతులుంగ

బాంబూదపాత్రయును నిర్మాసపాదకయును సుగుణములన్నియును నానీయై
మహాలక్ష్మీరూపాంతరంబులుగా స్వపార్వ్యభాగియులుగను సమానీకృత భూలీలలును
సప్తద్విచాగ్రంబులయందుఁ జావరగ్రాహిణులు లగు సుపాతి యెత్తి పుణ్య భూమి క్రియ
యోగి ప్రహ్లాద సత్య యువశాస యనుసమ్మత స్త్రీలును సుపాతిపురిని సాసనులును బంధ
శతసంఖ్యాకలును సగుదివ్యాపురి స్త్రీలును సుపాతిసహాగ్రాహిణములును నిత్య
ముక్తి లగునితరభక్తులును బరివేష్టించి కోలుచు యుండు సుపాతియును నానీయవార్ధి
దేలు చుండు. పై కుంతలోకంబునను బ్రహ్మసింహుని వాసుదేవలోకమును నాగ్నేయ
దిక్కునందు లక్ష్మీలోకమును దక్షిణాదిక్కునొకను సర్వసంఖ్యాకంబును స్త్రీ గృహిణి
నందు సారస్వతలోకంబును బహ్మమదిక్కు నందు బ్రహ్మగర్భలోకంబును పాముదిక్కు
నందు రతిలోకంబును నుత్తరదిక్కు ను దసిరుదలోకంబును సీతాదేవి స్థానంబు శాంతి
లోకంబును బ్రథమావరణంబుగను బ్రహ్మగోమహాభక్తలోకంబులు ద్వితీయావర
ణంబుగను మతస్యకూర్మాదిలోకంబులు తృతీయావరణంబుగను సామ్యచ్యుతాసాతి
దుర్గావిష్వక్సేనగజాననశంఖపద్మనిధిలోకంబులు చతుర్థావరణంబుగను సర్వవాక్మయ
స్వరూపంబు లగుముగ్యజ్ఞానసామధర్మసామ్రాజ్యహాగేశధర్మమఖిలోకంబులు పంచమా
వరణంబుగను సకలశస్త్రాస్త్రయంత్రసంయుతంబు లగుశంఖుచక్రగోపదృఢాక్షశార్ఙ్గహల
మాసలలోకంబులు షష్ఠావరణంబుగను నిగ్రహాగ్నిమమనిర్మలినగువాచుకుశోకీ
శానలోకంబులు సప్తమావరణంబుగను సుగంధ మహిమును నై కుంతంబునందు విశ్వే
దేవసాధ్యమరుద్గణాదినిరర్థు లసంఖ్యాకంబుగా నిత్యులై యున్నవారు. ప్రకృతస్వర్గ
లోకంబునం దుండుమహేంద్రాదినిరర్థు లెల్లరును సనిత్యు లని తెలియందగు. 2723

ఆ. అట్లు నిత్యముక్తి లగుదివ్యభామినీ, దివ్యపురుషు లెల్ల దేజరిలుచు
నుండ మోక్షధామ మొప్పారు నుక్తికి, మనికి నగదరానిమసామగోడ. 2724

సీ. అనివచించుటయు నిట్లనియెఁ బార్వతి నాధ, యుకలుషుం డైననారాయణుండు
పరమపదంబున భాసిల్లువాఁ డేక, పాద్విభూతిని నేరుపలుప నేల
యతనికి ఫల మేమి యద్దానఁ దెలుపుము, సావుడు శర్వండు దేవి వినుము
పరమేశ్వరుండు త్రిపాద్విభూతిపదంబు, నం దుండంగను మహానందమునను

గీ. బ్రహ్మతి నుతియించి యాతనిఁ బ్రబలముగను, దేవ జానపిహినులు దిక్కు లేని
వారు హింశరీరులు ఘోరదుఃఖ, పతితు లగుజీవు లుండి రపారముగను. 2725

గీ. సర్వశక్తి వి సర్వవిజ్ఞాననిధివి, సర్వసంరక్షకుండవు సర్వభూత
హితుండవు కృపాంబునిధివి సర్వేశ్వరుండవు, వారలను నుద్ధరింపంగవలదె నీకు. 2726

సీ. అని నివేదించుటయును వాసుదేవుండు, ప్రకృతిసంసుం డయి ప్రకృతియంద
ప్రకృతములన్నియును నిహిని గాల, మును ధర్మవాత్సల్య సరస మొనర్చి

సర్వజగత్సృష్టిసంగల్పమున యోగి, నిద్రతో శయనించె నీట నంత
మునుగొనినీయనాభినమలగలు వికాస, మును జెందఁ గాలనయోగమునను

గీ. దాసిలోనుండి పుట్టి విభాత హరిని, బ్రహ్మతింపంగ లేచి నారాయణుండు
నై జనాభినయోజముననె హిరగ్నా, యుండమును సృజించి తా నందుఁ జేరి.

గీ. ఓసంగిది ముగియ భాగ్యుని, బును బుట్టి తదీయసాలమున స్వేదము భూ
మిని బజీయె చాసిలోపల, జనియించితి నేను శూలసహితము గాఁగఁ. 2728

గీ. లోలు బనియించి నేను భయంకరముగ, వినయమున మ్రొక్కి- దేవదేవునకు స్వామి
ఁబూనలి మ్రొక్కి యేయంగ నగునొ నాకు, ననుడు ని ట్లానతిచ్చె నారాయణుండు.

గీ. మామనసనగరి శాంతమున రుద్ర, నిన్ను బుట్టించితిని గాన నీవు నేయు
మృగలోకసంహారంబు ననుడు నేను, దాల్చినాడఁ దదాజ్ఞ నొందలను నంత. 2730

వ. నేత్రంబులనుండి చంద్రసూర్యులను శ్రోత్రంబులనుండి వాయువును దిక్కులను ముఖం
బునుండి యింద్రాక్షులను బ్రాహ్మణులను నాసికార్పథంబులనుండి మిత్రావరుణ
ులను బాహువులనుండి యభిలదేవతలను క్షత్రియులను రోమకూపంబులనుండి
యోషధిననంబులను ద్వచమనుండి తైలనముద్రంబులను దిర్బగ్జతులను నూరువుల
నుండి నై శ్యులను బౌదంబులనుండి శూద్రులను సృజించి జగం బంతయును
సంహరింపఁబుగా నుండుటంచేసి పిశ్చకూపంబునం దాను దదంతర్యామి యై ప్రవర్తింపఁ
జేయుం దొడంగ. మఱియును సచ్యుతుండు దాను ద్రిగుణభావంబు వహించి

—: నారాయణాంబర్యామ్య వస్తా కథనము —

ప్రద్యుమ్నాంశంబున విధిప్రజాపతికాలజనాంతర్యామి యై బ్రహ్మకుఁ బురాణోతిహాస
సహితసాగ వేదంబులం బ్రసాదించి తస్మఖంబున జగత్సర్గంబును సనిరుద్ధాంశంబున
మనుష్యాధివకాలజనాంతర్యామి యై మనుముఖంబున జగత్ప్రీతియును సంకర్షణాంశం
బున రుద్రకాలయమసర్వభూతాంతర్యామి యై రుద్రముఖంబున జగత్సంహారంబును
గావింపగ దొడంగె. పరమాత్మున కవి యన్నియును సంతర్యామ్యవస్థలుగను

—: నారాయణవిభవావస్తా కథనము :—

మత్స్యకూర్మవరాహనృసింహవామనపరశురామరామకృష్ణబుద్ధకల్కి-రూపంబులు విభ
వావస్థలుగను జెప్పబడియె.

—: నారాయణవరావస్తా కథనము :—

ఇంక నారాయణనిపరావసం దెలిపెద వినుము. అయ్యది దీపోత్పన్నదీపంబువంటిది.
అందు వై కుంతలోకంబు విష్ణులోకంబు శ్వేతద్వీపంబు క్షీరసాగరంబు ననునాలుగు
వ్యూహంబులు గలవు. పూర్వోక్తం బయినవై కుంతలోకవ్యూహంబు ప్రథమవ్యూ

హంబు. అచ్చట నుండునా పల్లెరును నిష్కంసుముహూతము నిప్పునా నుండునాగోగులును
బుసరాప్పైరిరిహింబులును గిర్మిబుగెనిము స్త్రీలును పైచుంబురు. వారిలు తమ కిచ్చ
గలిగినప్పుడు సామిత్రి భరతిసంకర శామలుగోలి భోగింబుగను బుట్టి నురల నిచ్చ
చేతన వై కంఠంబునకుఁ జేరుదుండురు. వారిలని పట్టాహాస్యమును ముఖము. బ్రహ్మ
లోకాదిసకలలోకింబులును బుసరావృత్తిలక్షణములును గిర్మిబుగెనిమురుగులును
దుఃఖమిత్రసుఖంబులును భయప్రదంబులును బహుశ్చయ సాహస్యములును పైచుండు.
అచ్చట నుండు నుఖభోగంబు నిషేషిత శాశ్వతంబుగా.

2731

సీ. పుణ్యంబు శీరాత్వమును బొందునంతనె, స్వర్గ సంగ్రహంబు లై నుండునా పల్లె
దప్పమ కర్మబంధంబున సంసార, పతనం బనిత్య మొనరిన గుంబు
దానికై చూసింది తిపియింపక మహాశ్మశ్రి, లగుంబురు హంబు పైచుంబురు
పరమపదంబును బడసి శాశ్వతముగా, సనుభవించుచు నుండు రిభింబుగింబు

గీ. నిత్యమున్తు లనంగను నిర్విషాదు
లనంగ సంసారవరితు లనంగ విష్ణు
సేవకు లనంగ నిర్మలభావు లనంగ
వైష్ణవత్వము లనంగను వార చూపె.

2732

—: విష్ణు లోక హృదయము :—

వ. ఇంక ద్వితీయవ్యాహముం బెప్పుడ విమము.

2733

సీ. విష్ణులోకంబు నా వెలయు చుండును మహా, లోకంబు నిత్యభోగై గభూమి
సలిలమధ్యప్రదేశమునూ దన్మధ్య, మున దేవనతి యుచుపురము గలను
తన్మధ్యమందు సంతోషురం బొక డుండు, దివ్యాపుర స్త్రీ సప్రదీపింబు
తన్మధ్యమున గల్పితరు వుండు సన్నీప్త, సాధూయకంబు తద్దామయూము

గీ. దనరు బద్మాననం బొండు దానియందు, రాజులుచు నుండుం బుష్పపర్యంక మొండు
దానిపై లక్ష్మీగోడ నాసీనుఁ డగుచు, దేవదేవుడు సతతంబు దేజరిల్లు.

2734

గీ. కాగిటను జేర్చి బాహుయుగ్మమున లక్ష్మీ
నితరభుజయుగ్మమున ధరియించి పాంచ
జన్యచక్రంబులను శౌరి సౌరుమోటు
ప్రహరినీయుతసీలసీరదమువోలె,

2735

వ. అచ్చట రమ రుక్మిణి సీత పద్మ పద్మాలయ శివ సులక్షణ సుశీల యనునపక్షక్తులు
మహాలక్ష్మీరూపాంతరంబులుగా లక్ష్మీనారాయణులం బరివేష్టించి యుండురు.

2736

గీ. శంఖచక్రగదాఖడ్గశార్ఙ్గముఖ్య, హేతిజాలంబు పౌరుషాకృతుల దాల్చి

సంతోషంబును మంగరత్నంబువోలె, నొక్క-మొగి విష్ణులోకంబు నోము చుండు.

2737

క. ఆలోచింపుమునకు సేగిన్, జాలుదు రతిసులభముగను నారాయణముం
త్రొలఁబునా లగ్నగురుల, గుణలోకంఘగను జాల రన్యలు దానిన్.

2738

— శ్వేతద్వీపవ్యాహకకవము —

వ. ధ్రువం ద్వియోపుష్పహముం జెప్పెద వినుము. తోయనాగరో త్తిరికూలంబు శ్వేతద్వీప
సుంబుగాఁ జెప్పింబడియె. బ్రహ్మపుత్రు లగుసనకసనండు సనాతన సనత్కుమార జాతవోధు
పంగిణియు లగునస్తయోగీంద్రులు సర్వభోగవిరక్తిం బొంది భగవన్నిత్యసందర్శనా
కాంక్షిల్లె సరినాటాయణులతోడ శ్వేతదీపంబునందు నివసించు చుండ విష్ణుభక్తాగ్రే
సగు లగువానిలగు నిత్యదర్శనం బొసంగ వాసుదేవుండు శ్వేతదీపంబునం బ్రవేశించె.

నీ. రాక్షసు చుండున స్తరావతి యనుమహా, పురము శ్వేతద్వీపమున నొకండు
అస్మద్భ్యమగుదు సుతఃపురం బొకఁ డుండు, రమణీయసౌధమిరాజతంబు
పవ్యవహరంబు చెందు దీపించు చుండుఁ ద, నృధ్యంబునందుఁ దనృధ్యమునను
నొక్క-సింహాసనం బుండుఁ దనృధ్యంబు, నం దుండు నప్పదళాబ్జ మొందు

ఆ. కేలదు గానినరసముఁ గరిక యొకఁడు త, త్కర్ణికాసనమునఁ గ్రాలు చుండు
నఖిలగుణసమేత యగులక్ష్మితోడను, నప్రమేయుఁ డగుజనార్దనుండు.

2740

క. ఒకకేలను వసుపాత్రము, నొకకేలను దర్పణంబు నొకకేలను హే
మశమలము మాతులుంగము, నొకకేలను దాల్చి లక్ష్మి యొప్పుచు నుండున్.

2741

వ. లచ్చట నీశావాస్య మహాదేవి జాహ్నువి కమలాలయ సావిత్రి సర్వగ పద్మ యను
శక్తులును శ్రద్ధ మేధ ధృతి ప్రజ్ఞ ధారణ శాంతి శ్రుతి స్మృతి మతి వస్య వృద్ధి
వృష్టి మనీషిణి యనుపరిచారికలును లక్ష్మిని నేవించు చుందురు. మఱియును సనంత
వై నతేయమరుద్గణాదినిత్యదేవత లందఱును విష్ణునిత్యకింకరు లై యుందురు.

2742

క. హరినామకీర్తనంబును, హరిమంత్రజపంబు జేయునట్టివరుల కా
హరిపదము దొరకు దొరకదు, పరులకుఁ జేసినను నెట్టిబహుపుణ్యములన్.

2743

— క్షీరసాగరవ్యాహకకవము —

వ. ఇంకఁ జతుర్థవ్యాహముం దెలిపెద వినుము.

2744

ఆ. క్షీరసాగరమున శేషపర్వంకంబు, నందుఁ బద్మనాభుఁ డధివసించి
యుండు లక్ష్మితోడ నుత్సాహమున దాన, వులను గూర్చి నిర్జరులనుబ్రోవ.

2745

గీ. కరయుగంబున హేమపంకజయుగంబుఁ, దాల్చి శౌరి నితరకరద్యయముచేత
గాఢముగ గ్రుచ్చి కౌగిటఁ గొంచు చుండు, నమరులను లక్ష్మి సకరుణాపాంగములను.

క. తమ శనురభాభగల్గిన, సమయంబున నెల్ల సురలు శరణార్థులు గాఁ
గమలాక్షుఁ డవతరించుచు, తీమపై శధియుంచు చుండుఁ గ్రహ్యాశనులన్.

2747

క. శరణాగతిమంత్రంబును, నిరణంబు జపించుచును వినిర్భయభక్తి
హరిని భజించుచు నుండెడి, సగుణగుణ దర్శనము నొనరింప నుపదేశించెను. 2748

వ. ఈవ్యాహంబు లన్నియు నై గురవమంబు లగుటచేసి తాన్వ్యాహంబు లన్నియును
వీనియందునుం గలవు. 2749

ఉ. ఇంకను నేదియైన నీన నిచ్చ జనించిన గోరు యేను ని
శృంకిముగా వచించెదను సర్వము నీకు లతాంగ నావ్రజంక
శాంకిరి సమ్మదం బెనంగ నాధా వచింపుము నేతః లోన నా
కంకురిలై వినంగ నసురార్థివతారకధాఢిధానముకన్. 2750

—: దశావతారచరిత్రపథము :—

సీ. అనవుడు శర్వుఁ డిట్లనియెఁ గాత్యాయని, హరినాభిగమలఁగు ప్తయజుండు
సలిపె ముందు నవప్రజాపతిసర్గంబు, నందు మరీచి కశ్యపుని గనియెను
గలకు కశ్యపునకు నలువు రదితిదితి, కద్రూపినిత లనుకాంతి లగుడు
సదితికి దేవత లావిర్భవించిరి, సుభవించిరి నిశాచరులు దితికి

గీ. నందు మకరాఖ్యుఁ డొక్క మహాసురుండు, బ్రహ్మలోకంబునకుఁ బోయి పద్మభవుని
నంచితునిఁ జేసి నిజమాయవలన సర్వ, నిగమములఁ గొని మ్రొగి వార్షిధినిఁ పోచ్చె.

గీ. అంతటను లోక మెల్ల మాఘాంబికార, బంధురం బంగెన్య వర్ణ నిబంధనంబు
భ్రష్ట మైపోయె నరులకుఁ బశువులకును, గానఁబడదాయ భీనంబు దానివలన. 2752

వ. అది యంతయు సర్వలోకవినాశహేతు వగుటంచేసి చతుర్ముఖుండు సకలదేవతలతోడం
గూడి క్షీరసాగరంబున కరుదెంచి యందు మహాలక్ష్మిశోడ నంతపర్యంకంబునం
బవలించియండుపుండరీకాంక్షునిం గొంచి చేతులు జోడించుకొని నిలువంబడి. 2753

సీ. సర్వవేదాత్మక సర్వేన యచ్యుత, విశ్వసృష్టిసిద్ధిపలయకారి
సర్వలోకముల కాశ్రయభూతుండవు నీవె, పరమేశ్వరుండ వీవె భవుండ వీవె
త్రిగుణాత్మకంబు నీవె భగవంతుండవు నీవె, పంచభూతస్వరూపంబు నీవె
త్వత్ప్రేరణమునఁ బ్రవర్తించు సర్వంబు, త్వత్త్వక్త మైన నంతయు నశించు

గీ. దేవ శ్రుతు లెల్ల హరియించి దితిజుఁ డొకఁడు, పోచ్చె గడలిని జగమెల్ల శూన్యమయ్యె
హవ్యకన్యంబు లొదవమి నమరు లెల్ల, బస్తుపడియున్నవారు నీపాదమాన. 2754

గీ. జంగమస్థావరాత్మకజగము లెల్ల, నండగొని వేదముల నిల్చియుండె నట్టి
వేదముల కొడఁగూడె నుచ్చేద మిపుడు, విన్నవించితి జరిగినవిషయ మెల్ల. 2755

సీ. అని యూరకుండుటయును హృషీకేశుండు, బ్రహ్మాదివిబుధవర్ణమున కెల్ల
సభయం బొసంగి చయ్యన మత్స్యరూపంబు, ధరియించి పోచ్చి సాగరములోన
మకరాసురుని బరిమార్చి చీలిచి వాని, యుదరంబు దానిలో నున్న శ్రుతులఁ,
గొనిపోచ్చి పంకజసంభవున కిచ్చి, జగదార్తి దీర్చి స్వస్థలముఁ జేరె

- గీ. సంతి సన్యోస్యనిగ్రంఘై నవేద, సంతతుల నెల్ల వ్యాసుండు చక్కఁబడిచి
లోకమునకుఁ బ్రసాదింప లోక మెల్ల, నిలిచి పూర్వస్థితిని బ్రవర్తిలఁదొడంగె. 2756
- వ. ఇంతఁ గూర్మావతారవృత్తాంతంబు నెఱింగించెద వినుము. 2757
- సి. లోత్రితనూభవుం డైనదుర్వాసుండు, చనుడెంచి యొకదివసమున దివిఁ
ననకుఁ గిన్నరు లొసంగినపారిజాతమా, లికను గానుకగ వ్రేసి నొసంగె
నది మహేంద్రుఁడు గొని యైరావతముమీఁద, పై వంగ దాని నావారణంబు
ఘొండంబుతో లాగి త్రొక్కి కాలను ద్రెంచి, విసరివై చెను నలుదెసలఁ బడఁగ
- గీ. నది నలుంగొని దుర్వాసుఁ డాగ్రహమున, శాపము నొసంగి నశియింప స్వర్గలక్ష్మి
నినియె శీఘ్రముగఁ గు ననగబునకు నంత, నుడిగి దివము నంతరాన మొందె లక్ష్మి. 2758
- సీ. యిప్పుడు పుట్టిచాస లభిశయిల్లగఁ దేవ, తాగణంబు లెల్ల దల్లడిల్లి
ప్రవృత్తకుఁ బోయి శరణాగతులు గాఁగ, వారితోడఁ గూడి వనజభవుఁడు. 2759
- క. అరుదించి శీరవాద్ధ్య, తరతటమున కచట విష్ణుదర్శనకాంతౌ
పరుడయి నలుపుచు నష్టా, తరమంత్రజపంబు ధ్యానసరణిని నుండె. 2760
- సీ. యిప్పుడు ప్రసన్నుడై వారి దర్శనం బిచ్చి, బృందారకుల కెల్ల నిట్లు లనియె
ననిమిషలూర మీ కామతిల్లినదుఃఖ, మంతయు విజాతమయ్యె నాకు
ప్రతిసూనుం డిచ్చినట్టిశాపంబున, సంపూర్ణముగఁ బోయె స్వర్గలక్ష్మి
యొమ్మె లేకుండిన నమరలోకమె కాదు, లుప్తంబులగు సర్వలోకములును
- గీ. గానఁ బుట్టింపవలయు నె టైన మరల, నాయమను దాని కొక్కయపాయ మేను
జెప్పెదను మీకు మందరక్షీతిధరంబు, కవ్వముగఁజేసి వలయుఁ బాల్కడలిఁ దరువ. 2761
- క. దానిం దాల్చెదఁ గూర్మం, బై నేను బయోధిఁ జొచ్చి యటు నిటఁ దొలఁగం
గానీక పృష్ఠదేశము, పైనిం దరువుండు మీరు భయపడకుండఁ. 2762
- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును జెందఁగ వార లెల్లఁ బోయి రయమునక
గొనితెచ్చి మందరాద్రిని, నునిచిరి క్షీరాబిలోన నుత్సాహముతోక. 2763
- గీ. అంతటను గూర్మ మై విష్ణు వర్ధి జొచ్చి, మునిగిపోకుండ మందరాద్రిని ధరింప
మందరమునకు శేషదామమును జుట్టి, తరువఁదొడఁగిరి పాలసంద్రమును సురలు.
- అ. అట్లు త్రచ్చు చుండ హరివాసరంబున, నమరు లెల్లఁ గూడి యంబుగా
నందుఁ బుట్టె మొదట హాహాలము వుట్టె, నవల జ్యేష్ఠ పిదప నమృత మొదవె.
- వ. అటతరువాత నై రావతోచ్చైశ్శ్రవోధన్వంతరి కామధేనుపారిజాతాదిబహుశ్రేష్ఠ
వస్తువు లావిర్భవించె. 2766
- గీ. అంతటను ద్వాదశీదినమందు సూర్యుఁ
డుదయ మగు చుండఁగను లక్ష్మి యుద్భవించె
గరయుగంబునఁ బద్మయుగమును గరయు
గమున వసుషాతమాతులుంగములు వెలయు,

- క. ఆయమనెంటన యున్నవ, మాయను నులన్మ్రునులు హానిలు
 బై యంతః దోషాగి రినురుగు, నేయగి లక్ష్మీస్థులందు ప్రేమిన్ ప్రేమినిఁ. 2768
- సీ. అపుడు మహాలక్ష్మి యనిమిషస్త్రిత్రులు, నకుం బిత్తమాను నుపగించి యుగ
 సురలార వరమును వరియింపుఁ డిచ్చెద, ససపుడు సమిదు లొలుకొనున ప్రాంత
 యమ్మ యస్మదక్షాగారింబు హరిసతీ, ముగ నుండు మిం నెనెనెమిదానాని
 నని వేడుటయు నల్లు యగుఁగాక యన లక్ష్మి, నెంటన ప్రేమిని నెనెనెదొద్ది
 గీ. స్వస్వరూపబుతోడ దర్శన మొసంగె, గురిసె నొకసముసనఁడె నెనెమిస్త్రి
 మొరసె దుందుభు లువ్వరంబునను నంత, నమరు లత్సరీనానాశోష మొనహిల్ల.
- క. తులసేదళవసులచేతను, జలజాతన కర్తవ్యంబు సలిపి సానన్య
 జెలిసికొని లక్ష్మి నొనగిరి, కలకాలముఁ బ్రోవఁగను జగదంబు ల్బుడ. 2770
- ఉ. అంతట శార్ణి వక్షమున నామెను దాల్చి సుపర్వకోటికై
 స్వాంతములందు ధైర్య మొదవంగె గరం బభయం బొసంగి లో
 నెంతయుఁ గౌతుకంబు జనియింప నదృశ్యత నొంద నంత ని
 శ్చింతముగా దివంగునకు జేరి నిర్జరు లాస్థికాములై. 2771
- వ. ఇంక వరాహవతారవృత్తాంతముం జెప్పెద వినుము. 2772
- సీ. మున్ను శ్వేతద్వీపమున జేయుచును విష్ణు, మందిరద్వారసరితొలుంబు
 నుండిరి జయవిజయులు నాంగ నిరువురు, విష్ణుభక్తులు మహావీర్యులు
 హరిదర్శనము నేయ నరుదెంచుననకాది, మునులను వా రొక్క-దినమునందు
 వారిచి రద్దానఁ బారికాంక్షులు శపి, యించిరి వారల నిలను బుట్ట
- గీ. నంతటను జయవిజయు లశ్వంతశోక, మావహిల్లగ నది యెల్ల హరికిఁ జెప్ప
 నంబుజాతుండు వారి కిట్లనియె భృత్యు, లార చేసేతి రనివార్య మైనతప్ప. 2773
- గీ. తత్ఫలంబు భుజింపక తప్ప దేగు, డనుటయును వార లేడ్పుచు నచ్యుతాంఘ్రి
 పద్మములపైని బడఁ జక్రపాణి కరుణ, యెడఁదలోఁ గల్గ వారల క్షిప్తు లనియె.
- సీ. సప్తజన్మములు దాస్యము నేయుచును నాకు, నవనిలోపలనుండి యవల మరల
 నన్ను జేరుదురొ లేకున్న మద్వైరులై, జన్మత్రయంబును తీమను గడపి
 యరుగుదెంతురొ మత్సమక్షంబునకుఁ జేర్పఁ, డేది యిష్టమొ మికు నేర్పడంగ
 ననపుడు వార లిట్లనిరి మాధవ చిర, కాలంబు త్వద్వియోగమున నిలను
- గీ. నుండఁబలము రిపులమెయిండి మూఁడు, జన్మముల నెట్టులేని భూనలిని గడపి
 త్వరితముగను భవత్సన్నిధానమునకు, వచ్చునట్లు కలాక్షింపవలయు మమ్ము. 2775
- సీ. అని వేడుటయు నట్లె యగుఁగాక పొం డని, యంబుజాక్షుం డదృశ్యతేషు జెంద
 వారలు నెట్లు భానమునకు జేరి, జనియింపి రిట్లు భానములు నాంగ

వారిలోనుండి పెనునామక హిరణ్యక, శివునామధేయంబుచేల నొప్పె
దనక హిరణ్యకను పంపిరి అన్నవాఁ, డాయిర్వరును నైరి యధికబలులు

గీ. వారిలో నప్రమాదపరీరుఁ డగుట, నమితగర్వింబునను హిరణ్యాక్షుఁ డడరి
ఁగొనుట ననుమింపఁ గలుగఁ నుద్వేజుట్టి, తలపయిరి బెట్టికొని రసాతలముఁ జొచ్చె.

సీ. లాగుట ననిమిషంబు లతిభయంబున క్షీర, సాగరంబును జేరి సత్వరముగ
పిష్టసన్నిధిలోన పుట్టుపం బొనరింప, నాలించి సర్వంబు నమృతండు
తొట్టి వెంటనవరాఠంబుఁ బాతాళ, మును జొచ్చి రాత్రించరుని వధించి
ధరను గ్రేవఁగ నెత్తి దగ్ధుఁడై నిలిపె య, భాపూర్వముగ నద్భుతంబు దోచ

గీ. నపుడు బ్రహ్మాండవతి లరుగుచుంచి, ప్రస్తుతింపంగ శౌరిని బహువిధముల
నారలకు నొక నిష్కృప్త వరము లొనఁగి, యెల్లరును జూచు చుండ నదృశ్యుఁ డయ్యె.

వ. ఇగ నృసింహవరాహవృత్తాంతముం జెప్పెద వినుము. 2778

సీ. తమ్ముండు మందినపిమ్మటను హిరణ్య, కశిపుండు శౌరినిగ్రహ మొనర్చ
సంకల్ప మొనరించి సత్వరంబుగ మేరు, శిఖరిపార్శ్వంబును జేరి యచట
దివ్యవర్ష సహస్రదీక్షఁ గైకొని వాయు, భక్షుఁ డై వపంచాక్షరంబు
జపించుచును ఘోరితపముఁ గావింపఁ ద, త్తపమునకు జగంబు తల్లడిల్లె

గీ. నపుడు దర్శన మొనఁగి నే నాశరునకుఁ, గోర్కి దీర వరం బిత్తుఁ గోరుమంటి
సంతట హిరణ్యకశిపుఁ డాహ్లాద మొదవ, మత్పదాంభోజములకు నమస్కరించి.

వ. దేవాసురమనుష్యదేవయోనిఘణిమక్షిత్రిమిపశుమృగరోగాయుధంబులలో దేనివలనను
స్థలజలంబులలో నెచ్చటనుం దనకు మరణంబు లేకుండ వరంబు గోర నే నల్ల వరం
బిచ్చి యంతర్ధానంబు నొందితి. 2780

సీ. వాఁ డంతట మదీయవరలబ్ధైర్వృం డై, సులువుగా ముజ్జగంబుల జయించి
శ్రేలోక్యనాథుఁ డై తన కీడు లేకుండ, సంచరించుచు నిర్విశంకముగను
నుత్తానపాదున కుద్భవం బైనక, ల్యాణినిఁ గైకొని యాత్మసతి గఁ
బ్రహ్మాంధుఁ డనెడిపుత్రకుని నొక్కనిఁ గని, యామెయందు జగత్ప్రహరకరుని

గీ. జాతకర్మాదివిధులను సక్రమముగఁ, జేసి యుపనయనంబును జేసి యుక్త
కాలమున వేదశాస్త్రాదికళల నెల్ల, నభ్యసించంగఁ జేర్చె గుర్వంతికమున. 2781

అ. అంతఁ గొంతకాల మరుగంగ నొకనాఁడు, దనుజనాథుఁ డాత్మతనయుఁ డఖిల
విద్యలను గ్రహించి విద్వాంసుఁ డై యుండు, నని తలంచి పిలువనంపె నతని. 2782

సీ. అప్పుడు బ్రహ్మాంధుఁ డరుదేరఁ దనయొద్ద, కసురాధిపతి మహాహ్లాద మొదవఁ
గొడుకుఁగుఱును జేర్చికొని కౌగిటను ముద్దు, గొని యంకమున నుంచుకొని కుమార
గురుసన్నిధికి బోయి చిరకాల మాయె నీ, వే మేమి చదివితో యెఱుంగఁ జెప్పుమ
యని యడుగుటయు నిట్లనియె బ్రహ్మాంధుఁడు, విష్ణుభక్త్యా వేశవినశుఁ డయ్యె.

గీ. జడవెత్తిని నుండ్రు సెల శత్రువులు గురువు, వెన్నెగుని సక్రమముగాఁ జేర్చిరి
కందులొక డేనిట్ల సారాగతంబు, విష్ణు నొక్కఁ డై నగున హేమ. 2783

న అనువుడు వానిమూటలనె, నాగ్రహ యేర్పడ నూనసగునినక
దనుజవిభుడు పుత్ర మునాఁడు యునెద్రుడు యేసెదను నీ
కనుచితబోధముగ జలప నాటని యెప్పుడో యి సేసెదక
గిని మని వెప్రుని గనియె గిన్నల నిష్ఠలు హలు చుండెగెన్ 2784

గీ. అపుడు జనసని యిది ప్రహ్లాదు డ్లి, అనియె పెండ్ర నివాసి యు నాగ్రహము
గురునిదోషులు గా దిది హరియె నాకు, శ్రేష్ఠుని డయ్యె నానెప్పురికునిన.

క. హరికింజె నాకు, యెడ, గురువును లో డన్యు డిదయె కొనవహట నిరిగ
తరమునా సత్తె ముగీయి, తిరిగియునా నెనుగిని చుండె దెనునెదనో తెన్.

క. అనుటయు రోమావేశం, యె నంశమునుండి శ్రోసి భూమిక బ్రహ్మ
మని డై త్యవల్లభు డి, ట్లయెను నానెంజె దేవు డన్యుడు గలఁన్. 2787

గీ. నన్ను బూచి పు మన్యునినామ నుడిగి, నీకు సర్వంబు నిచ్చెన నేనె యనాడు
నట్లె చేయుము ప్రహ్లాద యదయె ముగి, నెల్లగు హిత మని పురోహితులు పల్కె.

మ. కిని ప్రహ్లాదమడు వారి నెల్లరిని నునా-లంబు ప్రాప్తయె నే
మనువాడక సెలంబు గుర్తెడిగి ధర్మాధర్మముల్ చెప్పెగ
ల్లినివిద్యాంసులె యెల్ల లోభమునకున్ గెల్గి భాసింప నై
నను గోపించుడు లేడె సర్వగోకు డన్యాయంబు యింపగెన్. 2789

నీ. నారాయణుడె సనానిని డనియును, బుచ్చనాభుడె పరబ్రహ్మ మనియు
వాసుదేవుడె విశ్వము లెల్ల సనియును, గామోదరుడె జగత్కర్త యనియు
నచ్యుతుడె యథాగ మగువస్తు వనియును, జక్రహస్తు డె సర్వసాక్షి యనియు
బురుషోత్తముడె సర్వభూషేషు డనియును, హరియె విరించిహరాత్ము డనియు

గీ. బరమపదము జనార్దనాస్పదమె యనియు
సభయహేతువు విష్ణుదాస్యంబె యనియు
భావనీయంబు శార్జిరూపంబె యనియు
జాటు చుండవె వేదముల్ శాస్త్రములును. 2790

క. సనకాదిమహామునులును, సనిశంబును నెవని గాంచ నాత్మధ్యానం
బున మునిగి తేలు చుందురొ, కనుగొన నాతండు డై త్యఘాతయ కాడే. 2791

గీ. ఎవనిభయమున భూమియు నినుడు శశియు
నరుణు డగ్నియు వాయువు వాసవుండు
మృత్యువు హరుండు బ్రహ్మయు స్వేచ్ఛ నుండ
వణకు చుండురొ యుత్తడు శ్రీవర్ధుడె కాడే. 2792

- ఆ. ఎవడు రక్షకుండో యీజగంబుల కెల్ల, నెవని నాశ్రయింప భవపయోధి
గట్టు జేరంగలనో యెట్టినా రై నను, నమ్మహాత్ముడొక్కహరియ కాడె. 2793
- క. యీనాడు బురోహిణు లేమియు, ననజాలక యూరకున్న నంతట గ్రోధా
గ్నిని నుడుకు చుండ నొడ లె, ల్లను దనుజేంద్రుండు భృత్యులను జూచి వెనక్.
- ఉ. కంకరలూర వీడు రిపుకింకరుఁ డింక నుపేక్షనేయరా
దంకిరకాలమందె తిగటార్పగ నొప్పు విషద్రుమంబు ని
శ్శృతిము గాంగ నాయెదుటఁ జంపుడు వీని సరాత్తిర్తనా
పగవలీమసాశృతి నభాగ్యుని మత్తులకీర్తి ర్తనుక్. 2795
- క. పారి గాచునో గిరి గాచునో
దరిసిం చెదఁగాన వీనిధార్త్యము నెల్ల
ద్వరితంబుగఁ దలుగుండు మీ
నరవాలంబులను వీని గడికండలు గాన్. 2796
- క. యీ సుజాపించుటయును, దనజాధిపతులు శత్రుధరు లై పరివే
షన మొనరించిరి ప్రహ్లా, దుని భయదాశృతుల శమనదూతలువోలెన్. 2797
- క. యీ డప్టాక్షరమంత్రము, జపించుచుఁ జిత్తమందు శైలమువోలెన్
నగ్గపగతసలసుగ డై య, స్రవవిభునందనుండు నిలిచె సంతోషముతోన్. 2798
- ఉ. అంతట దానవేంద్రభటు లాగ్రహ మేర్పడ నొక్కసారి వి
క్రాంతి యెలర్ప శత్రునికరంబున వ్రేయఁగ వానిమేన నొ
క్కంతయుఁ గల్గదాయె త్తి శ్రీశకటాక్షమునన్ శరీర మా
ద్యంతము వజ్రతుల్య మయి యస్త్రము లెల్లను మొక్కవోపుటన్. 2799
- ఉ. యీప్పుడు యోధు లెల్లరు ద్రపావనతానను లై నిలంబడన్
నిప్పులు రాలఁ గన్నలను నిరరవై రివిభుండు చూచుడున్
సప్పుములన్ ఫణిశముఖసర్పము లెల్లఁ దదాత్మసూతిపై
గుప్పున దూఁకి కాటు లిడి కోరలు డుల్లఁగ నిర్విషంబు లై. 2800
- క. గ్రక్కున గ్రిందంబడియెను, జొక్కుచు సోలుచును నోటఁ జొంగలువాఱన్
గ్రక్కుచు చుధిరము నది గని, రక్కసితోఁ డొడుగఁబడి రక్క-నుకీనుకన్. 2801
- తా. ఆదేశింపఁగ దిగ్గజంబులను నత్యైద్యత్య మేపారఁగా
రోదస్యంతర మెల్ల నిండఁగ మహారోషంబునన్ జేయుచున్
నాదంబుల్ ప్రళయాంబుదంబు లన దిక్షాగంబు లేతెంచి ప్ర
హ్లాదున్ ద్రొక్కి మరుదతద్రువులచాయన్ గూలి నేలం బడెన్. 2802
- గీ. అంతట హిరణ్యకశిపుఁ డంతంత కాత్మ, రోషవహ్ని జ్వలింప రుద్రుండువోలె
మండిపడుచుఁ బ్రహ్లాదుని మంటలోనఁ, ద్రాశ్మతోఁ గట్టితోయించె దారుణముగన్.

- ఆ. అంత వీతిహోదానా సమయమున, గోత్రమును స్వయం చేయుచు ప్రామాణ్యము
వల్లబడియే పై నసాహాయ్య ముండవలెనని, వాని నేను నేని పోని నిలవ. 2804
- చ. అపుడు నిశాటనాథుని డోగం లై నను వానిని సామానియంగుల
శపథము నేని ప్రామాణ్యమును మునిగియున్న నేని
మృత్యువముగ నాకుమారుడ డబ్బ ప్రాంగి గుండునట్టి నది ప్రాంగి గుండునట్టి
ద్రవ గలుగంగ రాత్రిచరరాజవంశీయునకు మునుబున. 2805
- చ. అది గని దైత్యనాథుని పని సచ్చెరియగును నొగ్గిసెరియగును
బాదలగఁ జూచి పుత్రుని గుండు యువ ప్రాంగి దేవుని పని నీ
వదరెడిపల్లె- యెనయెడ వాస్తవ మిప్పుడు చూచు పని నీ
యెదుటను వాని నోర్తు వధియిచ్చద ని న్నుటగాన తిక్క నుక. 2806
- వ. అని తరించుటయు బ్రహ్మాదుం డాతని కిట్లనియె. 2807
- నీ. వాసుదేవుం డయ్యె ననియించుటనుజేసి, సర్వభూతిముఖమున జనపాద
జంగమసావరజగములం దెల్లడ, వ్యాపించుటను నిష్ఠ వయ్యె శోధ
హరి కయ్యె నేకాంశ్రీ యఖిలజగదులు, చరణత్రయం బయ్యె బరిమపదము
శ్రీనాథుడె నమ స్తుచిచిత్పదార్థముల్, తిద్దిన్న మగుపదార్థముల్ తేడు
గీ. కానబడు నెందు నేనియు దానవారి, నీయెదుట నను నేటికి నొక్క నమముగఁ
జూడఁగలిగిన జూడు మిచ్చోట నుండు, నిచుట పని చేసి నే నొకవాడ. 2808
- చ. అనపుడు దానవాధిపుఁ డహంకృతి మీఱఁగ నోరి వంశపాం
సన బహుళోక్తు లేమిటికి శారధరుం డఖిలసలయిలక
గనఁబడు నంచుఁ బ్రేలితి కనంబడునే యిటు నంచుఁ జూచి తా
నను డయి దూకి గ్రుడ్డ బరివద్దరణి గలయెక్క నంబముక. 2809
- క. గ్రుద్దినవెంటనె దిక్కులు, దద్దరిలక ధరణి వడఁకఁ దారలు రాలక
బెద్దరొద వుట్టె గుండెలు, బ్రద్దలుగా నసురులకు సభా స్తంభమునక. 2810
- క. ఆనాదము వినఁబడఁగనె, దానపు లెల్లరును సడల ధైర్యము చేష్ట
పీనముగఁ బడిరి సమితి, స్థానంబున ఛిన్న మూలతరువులువోలెక. 2811
- నీ. ఆవల నా స్తంభమందు నృసింహుండు, ప్రాదుర్భవించె నాన్యంబునందు
హరిరూపమును మేన నరరూపమును చాల్చి, సనిత్యోటిప్రకాశంబుతోడ
సతిఘోర మైనతదాకారముం గాంచి, దడదడ వుట్టంగ నెడఁదలొన
నిశ్చేష్టుం డై రజనీచరాధీశుండు, కీతిపై ని బడియె బర్వతమువోలె
గీ. సంత బ్రహ్మాదుం డుదదహర భావ, పూరితవిలోచనం డయి నారసింహ
మూర్తిని గమనించి తిన్న నీయందు, నఖిలభువనంబులను గాంచి యద్భుతముగ.

- కి. పురుషుల సమీపమున నున్నను, పరివర్తనమున మేను పరిగెత్తుటకాం
 గిరి ను నెలయొక గోడగోడ, నిరహరి సంస్తవమునేయ నానాగతులకా. 2813
- ఆ. అభయమున నై న్యాయోధు లనుగతుముల్లులై, లేచి చూచి ప్రజ్వలించుచున్న
 నరమృగాధిపతిని హరి వీడు కొట్టుడు, కొట్టుడు డని వడంకి గుతల మాడ్చి. 2814
- ఉ. సాయుధులైన మిథిత లగ్నిపయిం బడి చచ్చునట్లు నా
 గాయుధులైన మిథితను దురాగ్రహ మేర్పడ దూర భస్మ మై
 పోయినది గాన మిథితలభూహితభస్మముదగ్రకేలకా
 తేయని మూల చుండగని నిరరదుందుభు లొకసంబునకా. 2815
- గీ. అభయమున నై న్యాయోధు డాప్తసంజ్ఞ, డై తగలున లేచి బిట్టచ్చి కేల
 భుజమును నొక గోడ లెటుంగినిసివంబు, తోడి నిరసింహమూర్తిపై దూకె సంత. 2816
- క. హరి గజము నొడిసి పట్టిన, కరణి నృసింహుడు హిరిణ్యకశిపుని గేలకా
 బూరి బట్టి గాగి యూర్వం, తరమున బడనై చికోని ప్రతాప మెల్లకా. 2817
- క. ఏలీచి తదురస్థులముకా, వాలముల బోలుకరజవర్ణముచే నా
 భీలముగ వానిచేవులు, దాలిచి ప్రళయంతకనివిధంబున నొప్పికా. 2818
- సీ. అంతట దిద్దుప మాలోకనమునేయ, చరము గామిని దేవతావ్రజంబు
 వినుతింప లోకమాతను లక్ష్మి యేతెంచి, నరసింహమూర్తిముందటను నిలిచె
 నిలుచుటయును లక్ష్మి తిలకించి యామెన, పెంచి శాంతిని నారసింహమూర్తి
 తనయంకమున జేర్చికొని వినోదించుచు, నుండంగ ననిమిష లొక్కమొగిని
- గీ. జయనినాదంబు లొనరించి జగదధీశ, భయద మగుతావకీనరూపమును జూడ
 జాలకన్నాద మిటమీద శాంతరూప, మును వహించి భవదృక్తజనుల గనుము. 2820
- మ. అని ప్రార్థించుటయుకా నృసింహుడు ప్రసన్నాకారముం దాల్చి చ
 య్యన వీక్షింప గృహకలాతముల దేవాసీకమున్ నిరదుల్
 గని సంతోషము దత్తభావమును సంక్లాఘింప వేనోళ్ల వా
 రిని గావించి నృసింహు డిష్టవరసంతృప్తాత్ములకా బిమ్మటకా. 2821
- క. ఒనరించి డై త్యరాజ్యం, బున కథినాధునిగ నురలు పొగడంగ బ్రహ్మ
 దుని బొందె నదృశ్యత్వం, బును దానవబాధ దొలగె ముజ్జగములకుకా. 2822
- సీ. అంతట బ్రహ్మాదు డాత్మలోపల విష్ణు, భక్తి వర్ధిలంగ నపారముగను
 విష్ణుప్రసాదావైష్ణవవరాజ్యంబు, ధర్మమార్గంబును దప్పకుండ
 బాలించుచును బహుకాలంబు భగవద, ర్పణముగా వివిధాధ్వరములు సేసి
 కని విరోచను డనుతనయుని స్వనతియం, దంతంబునను జెందె హరిపదంబు
- గీ. నీనృసింహమహాత్మ్యంబు నెవ్వ రేని, వినిన బలియించినను గతవిధిపాప
 పంకలేపను లై తుది బరమపదము, జెందుదురు లేదు దీనిలో సందియంబు. 2823
- మ. ఇంతక వామనావతారవృత్తాంతముం జెప్పెద వినుము. 2824

- క. కలిగెను పిగోచునునక, బలి యనెడికి మారుడ డొక్కఁని బసఁబుర్బములుఁ
దెలిసినవారిభక్తుఁడు పై, న్యూలకుఁ జేరె డయ్య నతిఁడని నోగ్గిలమునుమున్.
- సీ. ఆతిఁడు బలశాలి యగుటను జైత్రము, త్రిను జేసి న్నోగ్గిలమును జగించి
తనకుఁ గింకరులుగా నొనరించుకొని మహేంద్ర, ద్రావిడము న్నోగ్గిలములను
బాలించు చుండంగఁ ద్రిలోక్యమును న్నూ, డజలనస్ససన్ను యలరి భాత్రి
దున్నకియె ఫలింపఁ దొడఁగె గోవులు బహు, శీలప్రదానము సేయఁ దొడఁగె
- గీ. బాదపము తెల్ల ఫలపుష్పభారమునను, వలలఁ దొడఁగెను బ్రహ్మ లెల్ల స్వస్వధర్మ
వర్తులై చేయఁ దొడఁగిరి వాసుదేవ, నామనగ్గి నాభ్యర్చునను నోగంబు. 2825
- సీ. అట్లు లుండంగఁ గిశ్యపుఁ డాత్మసుతుఁ డైన, బలన్ బిరాజున్ భిక్షమునకు
నమరుల కొదవిన హైన్యంబునకును లోక, జింతించి వారికి శీలము ముదివఁ
దపముఁ గావింపఁగఁ దలఁచి కానను బయ్యె, వ్రాతమున వేగును వత్సరములు
విష్ణురూపధ్యానవివశుఁ డై కడపంగ, సతనిదీక్షకు మేచ్చి యచ్యుతుడు
- గీ. వై నతేయాధిరూఢుఁ డై వచ్చి యొక్క, నాఁడు కిశ్యపునకు దర్శనం బొసంగఁ
గిశ్యపుడు హర్షపులకతిగాత్రుఁ డగుచు, జలజనేత్రుని మనసార సన్నుతించె. 2826
- ఉ. ఆనుతికిఁ బతుర్బుజుఁడు హర్షము నొంది మునీంద్ర కీర్తులు
దేని వరంబు నీ కిపుడె యిచ్చెద నాస్పదాఁ గిశ్యపున్ స్నే
రాననుఁ డై జనార్దన మదంతరిసంభవ మైనదుఃఖమున్
మానుపు మీపు నాయదిలిమానినియందు జనించి పట్టి జై. 2827
- సీ. అని వేడుటయును జనార్దనుం డట్టులె, యగుఁగాకి యని వరం బితిని కిచ్చి
పొంది యదృశ్యత్వమును జేరి యదితిగ, ర్భమున సహస్రచక్రంబు లందు
నివసించి యొకశుభదినసంబునను వామ, నాకృతితోడను సవతరించి
యింద్రానుజుఁడుగా నెనఁగుటను నుపేంద్రుఁ, డనియెడినామధేయంబు వడసి
- ఆ. దీర్ఘ సత్రయాగదీక్షలో నుండిన, బలిసమక్షమునకు బ్రహ్మచారి
వేషమునను బోవ విష్ణుభావమున న, భ్యాగశునకుఁ బూజ బలి యొనర్చి. 2828
- గీ. బ్రాహ్మణోత్తమ తావకార్చనమువలన, ధన్యతను జెందె నాజీవితంబు నీవు
దేనికై వచ్చినాడవో తెలుపు మిత్తు, దాని నవిశంకముగను నేతతఁబ. 2829
- చ. అనవుడు వామనుండు స్మిత మాన్యమునకా దొలుకాడ నాబలిం
గనుఁగొని యిట్లున్ మధురకంఠముతో దనుజేంద్ర నేను ని
ర్ధనుడనని దానపాత్రుడను బ్రాహ్మణవర్ణుడ నగ్ని కుండముం
బొనరిడికొంటకై ధరణి మూఁ డడుగులో నిను వేడ నచ్చితికా. 2830
- గీ. దానములలో నెల్ల భూదాన ముత్త, మం బగుట దాని నంగుష్ఠమాత్ర మేని
యచ్చిగను బుచ్చుకొన్న ను నిరూపకము, కాశ్యపబ్రహ్మలోకవాసంబు గలుగు. 2831

- గీ. మఱియును నుండునుండు నయ్యెనురునకు, భాత్రి యేమాత్ర మేనియు దానమిచ్చు
నాతనికి నుండునట్లు జన్మాంతరమున, నుద్వి యెల్లను నేలెడియోగ మధిప. 2832
- ఆ. ఇంతిన్వల్పభూమి నెట్లెత్తు నని నీవు, సంశయింప వలదు స్వాంతమందుఁ
గలుగు నీకు నీవలన జగత్ప్రయం, బును నొసంగి నట్టిభూరియశము. 2833
- క. అని వదిలుచుటయును బలి, యనవధికిం బై నహర్వ మామతిలంగఁ
మనమున నట్లులే యిచ్చెద, నని పల్కి వడంగు చుండ నవని నొసంగఁ. 2834
- నీ. ఏలెనిది తత్సర్వోహితం డై నశుక్రం డి, ట్లనియె నాతనిఁ జూచి దనుజనాథ
దేవత లెల్లఁ బ్రాణిగఘగి నిన్ను వం, చించి నీమహి యెల్లఁ జేకొనంగ
నరుండు చిన్మన రాయఁబు డితండు, విప్రమాత్రుండు గాఁడు వేగపడకు
ప్రపదభూమి గాన గిం ద్రజగంబుల నితండు, హరియించి నినుఁ గ్రింది కడంగఁ ద్రొక్కు-
గీ. నీయవల గొక్క యుడి గై న నితని కుద్వి, యిచ్చెదవుగాక వఱి యింక నేమి యెనఁ
జెప్పెతిని కిష్కుండుగ గానఁ బప్పవలసి, నట్టిసమయంబునందు తేమార్ధి నగుట. 2835
- మ. అని బోధింపఁగ నాలకంచి బలి శుక్రాచార్య ప్రహ్లాదపౌ
త్రున కీజోధము నేయ నొప్పునె భవత్రోప్త ప్రకారంబునఁ
వనజాక్షుం డగునేని యిద్వజుండు సర్వస్వంబుతోఁ బ్రాణ మి
మ్మనినఁ నే నీవు డిచ్చువాడ హరి మత్ప్రాణాధిపం డౌటచేఁ. 2836
- క. అని పలుకుటయును శుక్రఁడు, విని యూరకయుండె నంత విప్రుని దర్శి
నసమున బలి యమిష్టని, నొనరిచి హరిబుద్ధి నతని కొనరిచి పూజఁ. 2837
- ఆ. భారవోసి కలశవారిచే విప్రుని, హస్తమునఁ బదత్రయప్రమాణ
మైనభూమి దక్షిణాన్వితగలుగ మ్రొక్కి, హర్వ మామతిల్ల నాత్మలోన. 2838
- ఉ. భూసురవర్య ధన్యతను బొందెను నాజననంబు నీకు నే
జేసినభూమిదానమునఁ జేకొను మింక నభీష్టసిద్ధి గా
నీనకలప్రపంచముల నెం దయినఁ ధర నాఁగ మోమునఁ
హాసము గుల్క శౌరి దనుజాధిప చూడుము భూమి గొల్పెదఁ. 2839
- నీ. అని వచించి త్రివిక్రమాకారమునను మి, న్నుంటంగఁ బెరిగి యత్యద్భుతముగ
నసముద్రకాననశైలన ప్తద్వీప, మును బహువిధజంతుపూరితమును
నతివిశాలమును నత్యాయామయతమును, నగుధర నెల్ల నేకాంధ్రుచేత
నాక్రమించి యుడుగ్రహమరబ్రహ్మలో, కాద్యార్ధ్యవృద్ధము సంక్రమంతరమున
- గీ. నాక్రమింపుంగఁ జక్రపద్మాదిచిహ్న, భరత మగువిష్ణుపదమును బ్రహ్మ చూచి
హర్వ మున స్వకమండలుస్థాంబువునను, గడుగ నప్పదతీర్థ మక్షయ్య మగుచు.
- న. మేరుశిఖరంబునం బడి భగత్పావనతార్థంబు నాల్పదిక్కులకును బ్రవహించి నీత య్పలక
నంద చతువు భద్ర యని యధాక్రమంబుగా నామంబులం దాల్చి మేరుపుష్పకు ధర్మగా

భాగంబున సలకనంప యనియును నూర్ధ్వభాగంబున మందానీ యనియును సభో
భాగంబున భోగవతి యనియును మధ్యభాగంబున చేగవతి యనియును ప్రాసిగిం గాంచె.

గీ. అమృతహాగిగ మేరుమధ్యంబునండీ, ప్రసవించుచునుండ మూర్ధ్ధమును నేను
దాల్చి చానిసి దివ్యవత్సరసహస్ర, మంది పూతిత్వము క్షేప్రండ్ స్థలి యను. 2842

సీ. అంతట గౌతముఁ డనుమహర్షియు భగీ, రథుఁ డనెడివనఁ ఛారాధ్యక్షుఁడను
గొగానిమిత్తంబు గానింపఁగఁ దనంబు, చానికి నేను సంతసము నొందు
సర్వలోకములను, సమకూర భద్రంబు, విడిచితి గిరిగను జడలనుగడి
యది తదుభయశీతి యగుటచే గౌతమి, యనియు భాగీరథి యనియుఁ గలగు

గీ. జెప్పితఁ బ్రసంగవశమునఁ జెప్పవలసి, వచ్చుటను గాంగిసంభవవార్త నిగి
నట్లు విష్ణువు లోకము లాక్రమించి, యంఘ్రియుగ్మముచేత నుల్లసిల్లునొప్పుగి. 2843

క. బలి నుటఁగఁ ద్రొక్కి రసా, తలమునకుఁ దృతీయపానతలమును ప్రసవ
త్సలుఁ డగుటను యాదశఃఫణి, పలరాదసమూహములకుఁ బ్రభువుగఁ బేసెన్. 2844

క. అంతట సుర తెల్లరు బహు, సంశోషముతోడఁ బొగిసి, స్వారాజ్యస్థి
కాంతునిగఁ జేసి గుండ్రుని, నంతర్ధానంబు నొండె హరి చిత్రముగఁ. 2845

వ. ఇంకఁ బరశురామావతారవృత్తాంతముం జెప్పెద వినుము. 2846

సీ. కలఁడు విశ్వంభరాళిలమున జమదగ్ని, యనియెడిభృగుమానితనయుఁ డొకఁడు
తపము గాంప నాధర్మాత్ముఁ డింద్రుని, గూర్చి గంగానదీకూలముగను
నబ్దసహస్రవర్సంత మచ్చెరువుగా, నమ్ముని కొకదినమందు నట్ర
ప్రత్యక్ష మై ద్విజప్రవర కోరుము వరం, బిచ్చెద ననుడు నాముషివరుండు

గీ. పాశశాసన కరుణ నాపని నీకు, నెనఁగునెడఁ గామధేనువు నిమ్ము నాగు
ననవుడుఁ బురగదరుడఁ బ్రీతి యావహిల్లు, నిచ్చి సురభిని మాని కదృశ్యుఁ డయ్యె.

సీ. అంతట జమదగ్ని యమరధేనువుతోడ, నాత్మాశ్రమంబున కరుగుడంచె
తత్కామధేనుప్రద త్తమపైశ్చర్యుఁ డై సుఖించుచు హరిహయఁడువోలె
రేణుకనుత యెనరేణుకాదేవిని, గై కొని పత్నిగాఁ గాంక్షదీరఁ
బాలోమితో దివస్పతివోలె నామెతో, నతులభాగంబుల ననుభవించె

గీ. పుత్రకామేష్టి గావించి పుత్రకాంక్షఁ, గనియె రేణుకయందు శక్రప్రసాద
మునను విష్ణ్వంశమున నొప్పుపుత్రు నొకని, నమితవిక్రమవీర్యబలాభ్యధికుని. 2848

గీ. అంతటను దత్పితామహుఁ డై నభృగువు, రాముఁ డనుపేరు వెట్టె నారాయణాంశ
భవున కతనికి సకలతాపసవర్యో, సంసదంగణమున జగన్దాహ్యముగను. 2849

గీ. అతఁడు జమదగ్నినందనుం డగుట జామ, దగ్ధ్యసంజ్ఞ యు నతనికిఁ దనరె నతఁడు
శ్రద్ధతో విద్దియల నెల్ల జదివి తపము, సేయువాంధ సాలగ్రామశీఖరి కరిగి. 2850

సీ. అచ్చటఁ గర్మపుం డనెడిబ్రహ్మరిని, గని వందనము సేయఁగను నతఁడు
మహావీరాధ్యక్షుఁడనువామధ్యతంబు, నుపదేశ మొనరింపు యు కమృగను

మొనగెన్నెనా బలమును సర్వ కాలములందు నొకడనె యంత
నలలలుగెదిలె పుహును శివ్యుడు డగు, కార్తివీర్యుడు గొంతకాలమునకు

గీ. సర్వకాలముల బలమును సైన్యముక్తి, ముగిను జమదగ్నియ శ్రమంబునకు వచ్చి
ప్రసాదించు నొక సునికు బాధపునకు, దగినగౌరవమును జమదగ్ని నేసి. 2851

సీ. ప్రాణించి సుఖి సుఖి సుఖి సుఖి సుఖి సుఖి సుఖి సుఖి సుఖి సుఖి
పూర్వమును పుహును శివ్యుడు డగు, చృశురంగ సేనకు జలిపె విందు
కర్ణసర్పము పది గొంది విష్ణును మొంట, జమదగ్నికిడ నిల్చి సమయముగ
మూసే ని సమయ సమయము గాంక్ష, యుద్ధవింఛెను దాని నొసంగె దేని

గీ. యుద్ధ కర్ణసర్పముల నిచ్చువాడి, నెన్నిటిని నేని నాయెద్ద నున్నవాని
గౌరవకొ మ్మను బుడమిన్ని కువలయేంద్ర, లగడు కోరంగ దేవతాధనము నీకు. 2852

క. కువలయను గాగ్నిగాన్ధీ, ర్జును డాగ్రహ మొదవ నొక్కగ్రుద్దున జమద
గ్నిని బుడమి పుహును శివ్యుడు, జనియెను దద్దోపు నాత్మిసైన్యముతోడక, 2853

క. లోకమును సురభినువు మది, నిష్పతిలగఁ గ్రోధ మెంతయును దల్లెనక
సునికుగఁ గ్రుమ్మి పొమ్ముల, గుప్పలుగాఁ గూల్చి చనియె గొబ్బున దివిక. 2854

గీ. లోకమును పుహును శివ్యుడు డవగతాత్మ, సైన్యం డే చేరె వెంటనె స్వపురమునకు
నది యా గాంక్ష సపుడు నారాయణుడు, రామునకు స్వస్వరూపదర్శనము నొసంగి.

సీ. రాము చుడతిఁ బ్రహరమును నీచేసిన, తపమున కేను స్వాంతంబునందు
గామింప హింసమును చేవలకు ధరి, త్రీభార మెల్లను దీర్చుటకును
నిద్రించి మద్భక్తి నిపుడు నీ కేరిదా, విష్ణుండు నై సర్వదృష్టపుల
వధియించి యేలి భూవలయ మంతయు ధర్మ, సంస్థాపనము చేసి జగమునందు

గీ. సర్దు లె నట్టివారి సై నవనిభరము, నునిచి చివరకు మత్పిదంబునకుఁ జేరు
మని పలికి పరశువు నైష్ఠవాశ్రమములను, నిచ్చి జమదగ్ని సుతున కదృశ్యుఁ డయ్యె.

సీ. లంతలు రాముడు వారణసుతోడను, స్వాశ్రమభూమికి నరుగుదెంచి
యూలించి తనతండ్రి హైహయ ధిపునిచే, హతుఁ డయ్యె ననడిదురంతివార్త
ప్రశయగ్ని కై వడిఁ బ్రజ్వరిల్లుచు రేగి, విష్ణుశక్త్యావేశవివశుఁ డగుట
నొకకేల బరశువు నొకకేల వైష్ణవా, శ్రుములను దాల్చి యత్యద్భుతముగ

గీ. జలుప నొచి ధరిత్రి నిశ్శుత్రియముగఁ, బయన మై పోయి హైహయపతిపురంబు
జేరి నిలుచుండె దత్పురద్వారమందు, బండ్లు పటపటఁ గొఱుకుచు భయదముగను.

ఉ. అతని జూచి పౌరులు భయాకులు లై వడి నేగి హైహయ
హృతలనేతకుఁ డెలుపగా నతఁ డాగ్రహదుర్నిరీక్షుఁ డై
యాతని బట్టితేరంగ మహాబలశాలుల బంప యోధులక
గొట్టుక మొప్పు వారు ధృతఖడ్గదాశరచాపహను లై, 2858

- క. చని రాముని పుష్కరకోశానికి, అలలునుచులై బ్రహ్మచిత్తము ముహూర్తమిది నె
దను గెలిసి భుజములనా, అనుభవము సేరి తిప్పయి సేదవృత్తికా. 2859
- క. అది యెఱిగి కాన్తనిర్వహించి, మదిముని నొడఁ జెరుగు సేరి ముందున గాఢకా
రదమలుల పలుకుటఁ గోలునుచు, ముహూర్తము జనుచుచే రాముని దురితములకా. 2860
- క. అందుచిని వానిని గని
హరి గజమునుగోల రాముని పిలిగోనుమునకా
ధర్మశిష్యాధమ త్తే
నరపశుబలి వలయు నానె శ్రీమదాంధ్రా. 2861
- సీ. జమదగ్నికూనికె నొమరుగొక భృగుమహా, మునియొక శ్రీరాముని గాముడును నేను
నాజనక నా నొమరుగొక మోగునా, వ్యవస్థాధారి నే దిద్ది అది
త్వచ్చిరిమమలగునిలయ బ్రహ్మచార, నులును నేమిచినానొక సేరి
నిలువుము నాపుడొక దిలకొని గాముని, కాన్తనిర్వహించి మహాభూత నిర్వహి
గీ. బ్రాహ్మశాసనము సేరిగ్రహించి సేపు
నాశ మొందిరిగె నేమిచినానొక సేరి
గాల మాసన్న మగుటను గానియున్న
బ్రేలుచునె కాన్తనిర్వహించు నొక. 2862
- క. అని పలికి నితరబాహము, అను జాపమునుచు సుధలగఁజేసి తటా
లున నేసె బామనిగొన్నది, దశసేవము కలయు నిచ్చుతరుణం బగుటకా. 2863
- ఉ. అంతట బామనిగొన్నది లయగతికల జేమొ యితల డ తన్నవి
బ్రాంతిని గల్గజేయుచును బ్రాణుల కెల్ల గుహరిధారచే
పంతగఁ గూల్చి రాజభటురుల నెల్లను గాన్తవీర్యభూ
కాంక్షనివేయి నొకలను గాన్తమునకా దునిమో గలుకునకా. 2864
- అ. అట్లు దునిమి హైహయగోత్రుని రాముని, డాగ్రహంబు లోన నాగ కునికి
క్షత్రియులనా నెల్ల సంహార మొనరింప, నరుగు చుండఁ బ్రళయహరుడవోలె.
- గీ. అపుడు కేళక మార్గమధ్యమున వచ్చి, తొడ్డి యిత్వోకువంశ్యుల దగదు చంప
వారు సీకు మాతామహవంశ్యు లగుట, ననుచు నర్థింపగను రాముని డభయ మొనగి
- గీ. సమధికాటోపమున నేగి సకలధరణి, పాలకల నూచముట్టుగాఁ బరశువునను
నఱికి యిత్వోకువంశభూనాయకలను, భ్రష్టరాజ్యుల జేసి చంపకయె విడిచి. 2867
- గీ. ఉడిగి యావేశమును శాంతి నొంది సర్వ, వసుమతీచక్రనాథుఁ డై వాజిమేధ
యాగము నొనర్చి దానిలో నశనిసురుల, కందఱకు దక్షిణగ నిచ్చి యఖిలధరణి.
- క. చని బదరికాశ్రమమునకు, నొనరింప దొడంగె దశము నుగ్రంబుగ రా
మునిమహిమము సంపూర్ణము, గను బ్రహ్మకు నె న నలని గాదు వచింపకా. 2869

- న. నిష్కున్యాసేనోవాతారం బగుటగజేసి పరిశురామావతారం బుపాసనార్హంబు గాదు.
విష్ణుపుష్కరావతారంబు లగురామకృష్ణావతారంబు లుపాసనార్హంబులు గాఁ జెప్పం
బడియె. 2870
- క. లోలత్వ బ్రహ్మజ్ఞు లెల్లరు, సంతనమున రఘుకులాభిజాతు లగుమహీ
కాశముల నచ్చిరి మీదిని, యంతయు ధర్మమున నేల సానుగ్రహు లై. 2871
- వ. భగవత్ ప్రేరామావతి రవృత్తాంతముం జెప్పెద వినుము. 2872
- సీ. పుంధ్రము భూతిలంబునను స్వాయంభువున, డనుచేర మను యోగిఁ డవతరించె
నై మిమాగణ్యులునను గౌతమీతట, సలిని సహస్రనత్పరము లతఁడు
తపము గావింపఁ దత్తపమున కాష్ఠాద, మొదవంగ సచ్యుతుం డొక్కనాఁడు
స్వస్వరూపంబున స్వాయంభువునకుఁ బ్ర, త్యక్ష మై కోరుకొ మ్మనఁగ వరము
- గీ. సంతనము నొంది యాతఁడు చక్రపాణి, నాకుఁ బుత్రుండ వగుము జన్మత్రయంబు
వలన ననుఁ బుత్రునిఁగఁ బొందువాంఁఁగోడఁ, జలిపితి సహస్రనత్పరంబులు తపంబు.
- సీ. లోనవుడు శౌరి యి ట్లనియె స్వాయంభువ, త్వద్వాంఁఁగ నాకు సంతనముగొల్పె
శీషరక్షిణమును దుష్టశిక్షిణమును, గావింపవలసినకాలమందు
నీవు కోరినయట్ల నీకు నే జన్మించి, సలుపుదు ధర్మసంస్థాపనంబు
నని వచించి యదృశ్యుఁ డగుటయు మనువు మ, హానందమును బొందె నాత్మలోన
- ఆ. సవలఁ గొంతకాల మరుగంగ రఘువంశ, మునను దశరథుండంగ మనువు వృత్తి
సచ్యుతుండు వృత్తి నతనికి మున్ను దా, ననినయట్ల రాముఁ డనెడిచేర. 2874
- సీ. ఆరామునిచరిత్ర మాలింపుము వచింతు, నఖిలపాతకహరం బగుటగజేసి
ధరను మున్ను పులస్త్యతనయుఁ డొక్కఁ డుండె, విశ్రవుం డనుచేర విదితయశుండు
నేలఁత యయ్యెను నాతనికిఁ గేకశి యనును, మాల్విడై తేయకుమారి యొకతె
యూమె సగధ్యాకాలమందుఁ గామాంధ్యంబు, నను నిజధవునితోడను రమించి
- గీ. కాంచి రావణుఁ డనఁ గుంభకర్ణుఁ డనఁగ, శూర్పణఖ యనఁగను రక్కసులను బిసవఁ
గనియెను విభీషణుని శీలధనుని నొక్కఁ, మంచిమూర్తులను దనమగనిఁ గూడి.
- వ. అంతట రావణకుంభకర్ణులు నన్నుం గూర్చి హిమవత్పర్వతంబున ఘోరతపంబు
గావించిరి. 2876
- సీ. అందు రావణుండు సాహసమున మత్పూజ, గావింప నిజశరీరకమలములను
దానికి నే నద్భుతం బొంది వానికిఁ, బ్రత్యక్ష మై స్వయాపంబుతోడ
వరము గోరు మనంగ వాఁడు గోరెను దన, కవధంబు దేవదానవులనలన
వాఁడు గోరినయట్లై వానికి వరము నొ, సంగి చెందితి నదృశ్యతను నేను
- గీ. రావణుం డంతటను మద్వరప్రభావ, గర్వితుం డయి మూఁడులోకముల బాళ్ల
పెట్టు చుండంగ సుర లెల్ల భీతితోడ, శరణువొచ్చిరి హరిని నిశ్చరణులగుటకు. 2877

- సీ. అపుడు జనార్దనుని సేవించి సుఖ పుగ్గ, సుఖములందు భుజించి సురలారి దశరథసరసతీకి సరుండు, నై నేను రోహిణిగము పుగ్గ వధియించువాడె రావణుని సముదాల్చి, గిను బ్రహ్మశాపమునలగు మూరు ధరణీపై బుట్టి వాసరులుగా సాయగబు, గంధుమలము ముగ్ధ రస్యమునకు
- గీ. నని వచ్చిచి యుత్తరాన మగుడు సమరు, లగణులును ప్రోహలలై రిససేయదు నపుడు పుత్రార్థి యై యుత్త మాచరింపఁ, పండింగి దశరథుని సేవించుచునుండెను.
- అ. అట్లు దశరథుండు యజ్ఞము గావించి, మిండు పాపములు ముగిసి, నాచయమగు నీరు నీలమునందుండి, 2879
- సీ. వసుమతీంద్ర వరంబు వాంఛించు మిచ్చెవ, నని పల్క - దశరథుని సేవించి ప్రాంజలి యై మ్రొక్క - యద్యుతి పుత్రుండు, సగుణుని శిష్యుని ముగ్ధుని నాపుడు సస్మితానను డయి జ్ఞానార్థి, పామనాన్విత మమధి "జనులు దశరథుని కొనంగి ధరణీంద్ర యింపాయ, సము విభిన్నుని నీనుతల కప్పు
- గీ. పుత్రహంబునను నేను బుట్టువాడె, నని వచ్చిచి యుత్తరాన ముగ్ధుని సేవ దశరథుండు హర్ష మొంది తత్త ణమునాన, నిరిని సుఖించునల సద్గురుని పాది.
- గీ. రెండుభాగంబులుగ నొనరించి పాయ, సగుణ గౌసల్య భాగంగా నొనగి యొక్క-భాగంబు గైకేయి కొనగి చనియె, నంతలో వచ్చి ముగ్ధుని ముగ్ధుని ముగ్ధుని.
- గీ. కోరంగను బాయనంబును వార లాను, కాత్మభాగంబులూ విధి ముగ్ధుని నామె భాగద్వయంబును నారగించె, నారగింపంగ భాగద్వయంబు వారు. 2882
- క. అంతట మువ్వరు గూడను, నంతర్వత్తు లగు నూత్ని మగు శ్రీజముఖో నెంతయును వెలుంగె జొచ్చిరి, నంతస మెదలందు పాదల సకల జనులకున్. 2883
- సీ. అట్లు కాలము కొంత యరుగంగఁ జై త్రమా, సంబున శుక్లపక్షంబునందు దితదై వతర సంయుత మైననవమీది, నమున మధ్యాహ్న కాలమునయందు సర్వశుభగ్రహసహితలగ్నమునందు, జగదేకపతిని గౌసల్య కనియె నపుడు చల్లంగ వీచె ననిలముల్ దేసలును, నదులును సుప్రసన్నంబు లయ్యె
- గీ. మ్రోగె సురదుండుభులు వ్యోమమున నటించి, రచ్చరలు పాడ గంధర్వ లాకసమున మునులు బ్రహ్మాదులును నభంబున విమాన, గాము లై యుండి పొగడి రక్షక-టభారి.
- సీ. అపుడు కౌసల్య దీపాదిర్భవదీప, మట్లు విష్ణుద్ధతుం డై నవాని శంఖచక్రగదాంబుజధ్వజవజ్రల, కుణలక్ష్మీ తాంఘ్రహ స్తములవాని శ్రీవత్సకాన్తుభ్రీవసమాలికా, లంకృతవత్సస్థులంబువాని రవికోటిదీప్తిరూజితం డగువాని, బ్రహ్మాండపూర్ణోదరంబువాని
- గీ. వేదవిశ్వానములవాని దీప్తపల్లె ల, వార్ధిజకునంబువాని వివస్వదగ్ని జనులవాని, మూర్ధనాపవాని, బ్రహ్మశివకర్త ములవానిఁ బట్టి గాంచి. 2888

- గీ. భీతి ముందు లుట్టు లనియెం గంజాతచేత్ర, ధన్యతను జెందితిని నిన్ను దనయనిగను గనుటచే నిశి నీరూపు గానిజాల, భయము బాపుము పుత్రరూపమున నాకు.
- క. లాని నేడెందులును దశ ణ, మున మాయా మానవత్వమును నొంది జనా ర్థినుడౌ భీశుసమున రో, దనముం గావించె ముదము దల్లిం గలుగె. 2887
- గీ. లానిట నొసర్చి బాతనరూపివిధుల, నఖిలవిదుడు వసిష్ఠు డనంతరంబ యాని వ రుని. శ్రీరాము డనెడిపేరు, వెట్టె శ్రీరమణు డయినట్టికతన. 2888
- క. లానిట దండధుం డెంతయ, సంతోషముతోడ నిచ్చె త్కౌసురులకు దై వ్యునిని ప్రీతిగ భూ, దంతికనకగోధనాదిదానము లెల్లె. 2889
- గీ. అనినానిని లానిజను లాదరమున, జేసిరి మహోత్సవంబులు చిత్రముగను దనిరనిన కంఠంబున డెంతయ తనయందుగను, బుట్టె ననియెడిసంతోష ముట్టిపడెగ. 2890
- వ. లానిటయ్యుట గై నీయిం బొంచజన్మాంశంబున భరతుండును సుమిత్ర కన్తాంశంబున లక్ష్మణుండును సుదర్శనాంశంబున శత్రుఘ్నుండును బ్రాదుర్భవించిరి. 2891
- సీ. వారి లెల్లరును నై వన్యతమనుకులం, బునకు నలంకారభూతులుగను నృద్ధుని బొందుచు వేదశాస్త్రపురాణ, చాపవిద్యాదుల సానదీరి నాడునాడెడి మ హానందంబుగొలుపంగ, సాగిరి చూచెడిజనుల కెల్ల నటంబుండంగ నయోధ్య కరుడెంచి కౌశికం, డనుమునీండుం డొకదినమునందు 2892
- గీ. దశరథుడు సేసిసట్టిసత్కారమునకు, మిగుల సంతోషమును బొంది మేదిసీంద్ర క్షత్రువు నొనరించు చుండ గంగాతటంబు, నందు సిద్ధాశ్రమంబునయందు నేను. 2893
- క. దనుజులు మాంసము రక్తం, బును వై చుచు నగ్నికుండములలో యజ్ఞం బును బాడుచేయఁ దొడగిరి, కనలి శపింపంగఁ దగనికాలం బగుటె. 2894
- క. ఆయసురబాధ తొలగఁ, జేయఁగఁ బంపంగవలయు శ్రీరాముని నా సాయంబున మీ కెల్లను, శ్రేయంబులు గలుగు నేల చెప్ప బహుక్తుల్. 2895
- క. లాని వదియింపఁగి దశరథ, మనుజాధీశ్వరుడు మాఱునూ టాడక య మ్మునివెంటఁ బనిచె శ్రీరా, ముని లక్ష్మణసహితముగఁ బ్రమోదముతోడె. 2896
- సీ. అంతటఁ గౌశికం డానంద మొదవ ను, ల్లమునఁ దోడ్కొని రామలక్ష్మణులను దనయాశ్రమమునకుఁ జను చుండ మార్గమ, ధ్యంబునఁ బుష్పవరంబు గురిసె నేతెంచి తాత్త్వ డదృశ్యరూపమున ది, వ్యాత్రుంబులను దివ్యశాస్త్రములను నక్షయతూణసాయకముల దివ్యకా, ర్యకమును నిచ్చి రామునకు నేగె 2897
- గీ. దాశరథి వానిఁ గై కొని తపసివెంట, నరుగుచును నొక్కవిషయమునందు మాని యానతిని జంపె దాటక యనెడిక్రూర, రాక్షసిని నొక్కనిశితనారాచమునను. 2898
- క. ఆతాటక శ్రీరాముని, చేత నిహత యగుట విడిచి స్వీయతనువు లో కాతీతదివ్యరూపన, మేతముగను దివికి నేగె నెల్లరుఁ జూడె. 2899

- వ. అంతట విశ్వానరాయణుని రామలక్ష్మణులతోడ నిబ్రహ్మచర్యము చేసి నీరీక్షకుండ లోకనీలకణ్ఠుని యుద్ధము నారంభించె. 2898
- సీ. జరుగు చుండెడి యుద్ధము పై భవముతో, వీరిసహాధిగములు నెలుగు చుండ నరుడెంచి మారీచుఁ డనురాక్షసుండు ను, భాను బండు నాబునిభ్రాతృతోడ సవనవిద్వంసంబు నలుప లొనర్చె, మును ముందుఁ గురిచుంగి మున్నెవ్వరోత నాజాడ రాఘవుం డరసి సుబాహుని, నొక్క మార్గమున నొక్క గూర్చి
- ఆ. మారుతాస్త్రమునను మారీచుని సమద్ర, మునుఁ బొల్లెనె నెన్నియెటుగ స్వర్ణంబు శుక్ల-వర్ణంబును జోలె, రామభద్రునట్లె నేమిట పట్టె. 2899
- గీ. అబ్ధిలోఁ బడి మారీచుఁ డెల్లు కదల, మెదలఁ జూడఁ డొక్కఁ బ్రభుఁ శుదకు నెవరికిని గానఁబడకుండ నేగి తపముఁ గడంగి నొనరింప నొక్క-కాలిడనిలోన. 2900
- గీ. అంతటను శోకుండు చేసి యుగిల్పూర్తి, హర్షమున రాఘవునిట్లె నభిమతింప రాముఁ డనఁగను నాదినారాయణుండ, యని గ్రహింపఁగి నని నుచుమనుచు లెల్ల.
- సీ. అది య టుండఁగ మిథిలొక్కర్వరుండు వాడ, పేయయఁ గంబును పేయ నెంచి చూహ్యున మంప బ్రాహ్మణులకు రామల, క్షృణునమేతంబుగాఁ గోకిండు పయన మై మిథిలకు రయమునఁ జను చుండఁ గను నుచుమను నొక్క-వనములోన నశ్వ మైయున్నయహల్య చిత్రంబుగా, రామపాదము సోగి రిమిశి యయ్యె
- గీ. నవల మిథిలాపురంబున కరుగుటయును, గోకింపఁగి రామలక్ష్మణులతోడ జనకుండు యథాచిధిని గోకింతునకుఁ బూజ, నలిపి రామునివదనంబుజమును జూచి.
- క. తనహృదయంబున సతతం, బును ధ్యానంబునను జూచుపురుషోత్తమునికొ గనినట్లులు ప్రత్యక్షము, గను దనియుచు విని తరీయకథ మునినలనక. 2903
- ఆ. లక్ష్మీనోలఁ దనకు లాంగలముఖమున, నవనిలోనఁ బ్రాప్త యైనసీతఁ బత్నిగా నొసంగ భావంబునఁ దలంచి, యతిని కుచితపూజ లాచరించి. 2904
- క. శివచాపంబును జూపఁగ, నవనిజను గ్రహించునట్టి యర్హత గన రా ఘవుఁ డొకత్రుటిలో దానిని, జివ్రక్క-నను విడిచి కొనియె సీతను సతిగాక. 2905
- వ. అంతట జనకుఁ డత్యానందముం జెంది యయోధ్యానగరంబునకు విప్రోత్తములం బనిచి సపరివారంబుగా దశరథుని రావించి తత్పుత్రులగులక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నులను యథా క్రమంబుగాఁ దనపుత్రిక యగుసూర్యులను దనతమ్మునితనూజ లగుమాండవీశ్రుతకీర్తులను నొసంగి వివాహమహోత్సవంబు గావించి యథార్హంబుగా మహర్షులకును మహీపతులకును సకలజనంబులకును సత్కారంబు లొనర్చె. 2906
- సీ. ఆవల దశరథభూవరుండు గ్రహించి, పరిబర్హమును బహుప్రమద మొదవఁ దనదంపున బంధుజనపురోహితముంత్రి, పరిజనయుతముగా బయలుదేలి చనుదెంచు చుండఁగ నర్జునంబునకు జామ, దగ్గుండు పూర్ణమధ్యంబునందు సామర్థ్యముననుసంహరింపఁగ నెదురుగా, నడుదెచ్చి నిలిచి భీకరము గాఁగ

- గీ. రామున భాగ్యమును నమ్మిరిను వధించి, ధరణి నెల్లను భూసురతతికొసంగి
వసుమతినై నేను గాని నుచును దసంబు, త్వస్మహావీర్యమును నిని వచ్చినాడె. 2907
- గీ. వీర్యవంతుని సుస్వస్థ్యపుగాని, గిలడు ధర ననుమాట నాకర్ణములకు
పైనుగాని సస్వస్థులు పనిచేసెభంగి, మెనరిచినమాత్రమున గర్వ మొండవలను. 2909
- గీ. గోమధుని నమ్మి నమ్మి నేని చాలు, నిరీతుడ నయిపోవును నేను నీవు
గీని నమ్మి నమ్మి నేని నమ్మి నమ్మి, శరణుచొచ్చి త్యజింపుము శత్రుములను. 2909
- సీ. అని పోగి తొనెరి నమ్మి నమ్మి నమ్మి, చావంబు నొసంగ దాశరథి దాని
గీ. గాని గాని గాని గాని గాని తిద్దిష్టు, శక్తియు దచ్చరాసనము వంచి
చూచితిలగాను, బాని ముగిసె పుభానించి, స్మిత మానసంబున జిదులాడ
పిగిరిగిద్దిష్టు, పై నమ్మి నమ్మి గద, శక్తి యై యున్న భార్యని జూచి
- గీ. బ్రహ్మహోత్రుని గామసూక్తిని ముమాభు
నేమిది లక్ష్యములు చూచుచో యెలుగె బెపుమ
యమచ భాగ్యుని శక్తిని నమ్మి నమ్మి నమ్మి
యతిని బరమాత్మునిగె గాంచి యాత్మలోన. 2910
- సీ. రామున నిన్ని నాగాయముగ్రిగా, జెలిసికొంటిని భవద్వీర్యమునను
నీ వాడుపునుండ వీ వద్యుతుండవు, నీ వనంతుండవు నీవు హరిని
నీ వచిత్తుండవు నిర్గుణుండవు నీవు, సగుణుండ వీవు శాశ్వతుండ వీవు
స్రవ్యువు నీవు సరాత్పురుండవు నీవు, కర్తవు నీవు సంహర్త వీవు
- గీ. ప్రణవమును వేదమును నధ్వరమును గాల
మును బరబ్రహ్మమును నజండును హరుండు
సకలభవనంబులును దదీశ్వరులు నీవ
యెలుగ నీదివ్యశక్తి నే నెంతవాడె. 2911
- క. తుమియింపుము నాయవచా, రము నని ప్రార్థించి తచ్చరమునకు స్వస్వ
ర్గముఁ జూపి లక్ష్యముగ న్నా, శ్రుము లెల్ల నొసంగి లపము సలుపగ నేగె. 2912
- సీ. అంతట దశరథుం డానందమున నయో, ధ్యకుఁ జేరి సకలబాంధవులతోడ
వృతసౌఖ్యలకు రత్న సాధంబుల నొసంగి, నివసింప స్వస్వవత్సీయతముగ
బహుమానము లొనర్చి బాంధవప్రతికి, బనుపంగ వా రెల్ల జనిరి వేడ్క
నది మొదలుగ ద్వాదశాబ్దముల్ దశరథ, తనయులు స్వస్వకాంతలను గూడి
- గీ. యనుభవించిరి సకలసౌఖ్యముల నంత, దశరథుం డొక్కదినమున దలచి రామ
చంద్రునకు యావరాజ్య మొసంగఁ జాటఁ, బనిచె భటులను నిజరాష్ట్రజనుల కెల్ల.
- సీ. అని విని కై కై యతిశీఘ్రముగ వచ్చి, దశరథమేదినిధవునికడకు
దేవ భూతముల నాకు నీ విచ్చువ వ ట్లు, మరముల కిప్పుడు తరుణ మొదల

నాజి తప్పనివాడ వగుటచే నిచ్చెద, వన్ను ధైర్యమును ని న్నడగు చుంటి

రాఘవుని జుట్టున నున్న పూలుదాన, పడిరిలో నివసించి గాఢ యిచ్చి

గీ. యావరాజ్యమును నిల్పు ముగివఱును, భరతుని సటుచు గోగ నిభ్రాంతి నొంది
దశరథుడు సత్త్విబద్ధుడై తిప్ప కునిక, నానతిచ్చెను రాముని కడలి కేగి. 2914

గీ. అంతటను రాఘవుడు రావణాదిదైత్య, వశనిమిత్రము సిద్ధిచేచో వ్యాధిముగను
బయలుదేలుచు నడచి బయలుదేలి, రవనిజయు లక్ష్యబంధుని సూరిగొనెడు. 2915

సీ. అపుడు సీతా లక్ష్మణాద్వితులబుగి చాళ, రథి చని యెక్కడఁబయలుచును

నచ్చటఁ బ్రసరింపఁ ద్రొవై నివసించి, యుండంగ సంత సయోధ్యలోన

రామవియోగదుఃఖముయగ్రస్తుఁడై, తనువును విడువంగ దశరథుడు

భరతుండు రాజ్యంబు బాలిచు నొల్లక, భ్రాతృపియోగార్దు పేతుఁడగుచు

గీ. నడవి కేతెంచి రామునియడుగులందు, వ్రాలి కన్నీటఁ దణ్పినవనములను

గడిగి రాజ్యంబు నర్పింపఁ గైకొనంగ, సమ్మతింపక రాముఁడాసమయమందు. 2916

క. భరతునకు స్వపాదుకలను, గరుణించి యొసంగ నతఁడు గైగొని నానిక

మరల సయోధ్యాపురమున, కరుణించి నిజాగ్రజాజ్ఞ యవలంభ్యము గాక. 2917

గీ. రామపాదుకలం దుంచి రాజ్యభరము, చాల్చి మునివేషమును భక్తి దాహ్యంగ

ననుదినముఁ జేయుచును బాదుకార్చనంబు, ప్రజల నేలంగఁ దొడఁగెను భటుఁడువోలె.

వ. అది మొదలుకొని పౌరజనులును భరతునితెఱంగున నియతవ్రతముం బూని రామా

గమనముం గోరుచు రామనామనగీర్తనంబులు గావింపం దొడంగిరి. 2919

సీ. అది యటుండ నరణ్యమందు రాఘవుఁడొక్క, తఱిని మందాకినీతిటమునందు

శయించి యుండంగ జనకజాంకంబున, గని యింద్రసుతుఁడైన దనుజుఁడొక్కఁడు

జానకీపాండర్యసమ్మోహితాత్ముఁడై, కాకరూపమున నక్కడకుఁ జోయి

సంచరించుచును దల్పివిధమం దెగిసి టి, వ్యసం జీల్చె మైధిలీస్తనము గోళ్ళ

గీ. నది గనుంగొని రాఘవుం డాగ్రహమున, గుళను మంత్రించి విడువ నాకుశ భయంక

రముగ బ్రహ్మాస్త్ర మై కడుఁ బ్రబ్వరిలుచు, గాకివెంటను బడఁగ నక్కాకి యడలి.

ఆ. తిరిగి తిరిగి సర్వదేశంబులును సర్వ, భువనములును దన్నుఁ బ్రోవఁగలుగు

నట్టివారు లేమి నం దెందునం గూడ, రామపదములందె వ్రాలె దుదకు. 2921

సీ. అపుడు జానకి కరుణాయ త్తచిత్త యై, కావుము నాధ యీకాకి ననుచుఁ

బ్రార్థింపఁగఁ గృపార్ద్రభావుఁడై రాముఁడు, బ్రదుకుము పొమ్మని వదలె దాని

నవల నావాయసం బవనిజాశ్రీరామ, చరణంబులకు మ్రొక్కి చనియె దివికి

రాఘవుం డంత భరద్వాజముఖతపో, ధనజనకృతసమర్చనల నొంది

గీ. యరిగి యత్రాశ్రమమునకు నచట నొక్క, దినము వసియించి యత్రిపూజను గ్రహించి

తదనుమతిగొని పిమ్మటఁ దాపపాము, పూర్ణ మగుదండకారణ్యమునకుఁ జేరి. 2922

గీ. పారిపోయినా నీదేవుని సుప్రసిద్ధులు, సలిపిడివిరాధుడై త్వని సుహరించి
ప్రేమముగను శిరభంగాశ్రమమును జీరి, దర్శనం బీయ శరభంగతాపనునకు. 2923

క. శరభంగమాని కాముని, దివి సస మొసరించి దాన ధన్యుండై స
త్వరముగ బ్రహ్మపురంబున, సరిగ మునులు చూచు చుండ నాశ్చర్యముగక. 2924

వ. లోగతిట రామచంద్రుని సుప్రసిద్ధి శ్రవణమునకును సగస్త్రాశ్రమమునకును సగస్త్రాభా
క్రమమునకును సరిగి రెత్తివచ్చుచున్నట్లు పంచవటికిం జేరి యందు దుష్ట
రాక్షసాక్షిగలును మునిజనతపోరక్షులను గావించుచు నీతాలక్ష్మణులతోడ
ద్రవ్యోదయములు సుఖముగా గడపె. 2925

గీ. లోపు డెవలలో లోకభయంగముగ, రావణస్వస దైవకూర్పణలు వచ్చి
మానవతపోగతినిగదలంకారుండై స, రాఘవునిఁ బొంది సంజాతరాగ యగుదు. 2926

డ. ఎవ్వఁడ వీవు భీమహరిఁగితిగ నెవ్వతె యీపె ధన్వి వీ
డవ్వఁడు మీరు వచ్చుటకు నిచ్చటి కేమి కితంబు చెప్పమా
య్యైభిలూకు దున్నయది యుల్లము నాకు వినంగ నావుడుక
నవ్వచు రాముఁ డుత్తరము న్యాయముగా వచియించి యీపెకుక. 2927

గీ. అతివ నీ వవ్వఁగితి యిట కరుగుదేర, నేమి పేతువో యిపుడు నీ వేమి చేయ
నున్నదానవో వచియింపు మున్నయట్టి, వాస్తవంబును విన నాకు వాంఛ గలిగె.

చ. అనవుడు నాపె యి ట్లనియె నాస్యమునక బిటునవ్వ గుల్కంగక
మనసెజరూప శూర్పణఖ నాయభిధానము నేను ప్రశవ
స్తనయను రావణాసురవతంసముచల్లెల దండకావనం
బున కథినేత్రి నామది విమోహిత మయ్యెను నిన్నుఁ గాంచుటక. 2929

ఉ. ఈతనుగాత్రి నీకుఁ దగ దింతిగ నుండఁగ దీని మ్రొంగి నీ
చేతము పారనశ్యమును జెందఁగఁ జత్తజకేళిఁ దేల్చెదక
జాతువుగాక యిప్పు డని ట్లోజిజ్జపైఁ బడఁబోవ రాముఁ డా
ఘాతుకురాలిప్రణామును గర్జములుక దెగఁగోసె గత్తిచేక. 2930

క. అంతలను శూర్పణఖ ది, గద్దెలు కంపంబు నొందఁగను నేడుచు న
త్యంతజవంబునఁ జని తడు, దంతము నెఱిగించె ఖరనిశాటాగ్రణిక. 2931

నీ. అది విని ఖరుండు మహాగ్రహోదగ్రుడై, సకలదానవస్సైన్యసహితముగను
దూషణాతికిరులు తోడుగాఁ బయన మై, రామునికడకు శీఘ్రముగ వచ్చి
నాల్పదిక్కులను సైన్యముఁ బన్ని రాముని, భూలిసాయకవర్ష మునను ముంచె
నంత రాఘవుండు కాలాగ్నితుల్యము లై స, శరములు సంధించి చాపమందు

గీ. సులభముగ రాక్షసుల నెల్లఁ బిలుకుమార్చి, దండకారణ్యమును నిరాతంకముగను
జలిపి నిర్విఘ్నముగఁ దాఘనులతపంబు, లోముచు సుఖంబుగా నట నుండె నాశు.

- సీ. రావణాసురుడు సూర్యుని సూర్యుని, బులు సూర్యుని సూర్యుని నాల్గిది క్రోధతామ్రాక్షుల జే మాగిన, సహితంబుగను జనునానానకుం
జనుడెంచి రామలక్ష్మణుల మాగిమిడు, మృగహానిమునను హరిరెడప
నడ సమయం బని యవనిగాతను గొని, శీవుడు నానడంగ ద్రోవలోని
- గీ. రామసాహార్దమున సంగరంబు నేయఁ, దొడంగిన జగమును దుప్పిసూలఁ గూర్చి
యరిగి లంక కళోకవనాంతరమున, నునిది జనశాంతిజను గృహానినగుఁ జేసె. 2933
- సీ. అంతట మృగహాపుఁడై ననూరీచునిఁ, జగ రాఘవుఁడు స్వస్థానమునకుఁ
జనుడెంచి జానకి కనఁబడమిని నందు, నిలపిచు దను నిశ్చల - బలియనల్లు
వెదకుచు నీతను విపినిబునగఁ బెట్టి, నేను తిన్నోడనిఁ జనుచుఁ జనుచు
నొక్కచోటను గొనయుఁపిరితో జటా, యువు నేలపైఁ బడియుగడఁ బడి
- గీ. కనికరంబునఁ దత్సమక్షమున కిరిగి
యడుగ నాతనిగాథను నతఁడు సంగ
హముగఁ దనగాథ యెఱిగిగిది యననిజాత
గాథయు వచించి బాధచే గాయ ముడిగె. 2934
- సీ. అంతట రాఘవుం డాగృధ్రమున గంధ్య, సంస్కార మొనరించి శాస్త్రవిధిని
బరమపదంబును బ్రాసంపఁగాఁజేసి, తరువాత మూల్యవద్దిరికఁ జేరి
తచ్చెలమందు మాతంగశ్రమంబున, ఫలము లీయఁగ మహాభక్తి శబరి
యవి భుజించి యొసంగి యొమెకు మోక్షంబు, బడపడి చేరి పంపానరసంబు
- గీ. క్రూరతమునిఁ గబంధునిఁ గూల్చి యచట, నవల గోగావరికఁ జేరి యమ్మ గంగ
యవనిజను జూచితివె యని యడిగి యొమె, తమముచే నూరకున్నఁ గ్రోధనశుం డగుచు
- గీ. శాపము నొసంగుటయు రక్షనలీల గాఁగ, గంగ వడఁకుంబు జనుడంచు కాళ్ల మీఁదఁ
బడుటయును రాముఁడు కృపార్ద్రభావుఁడగుచు, నాయమనులేవ నెత్తిస్వహస్తములను
- వ. శారక్తోటిచే గోదావరియందు శబరీసాననలంబున గంగాయనమంబును భాగవత
తీర్థోదరంబును నగుశబరీతీరంబు నేర్పడిచి యేతత్పూర్ణతీర్థతోయసంగంబున నీకు
మచ్చాపనిముక్తి క్రియగు నని యనుగ్రహించి యటనుండి ఋశ్యమూకపర్వతంబునకుం
జని యచటఁ బంపానర స్తీరంబున హనూమత్సందేశంబుచే సుగ్రీవస్నేహంబు గావించి
తత్ప్రార్థనంబున వానరేశ్వరం డగువాలిని వధించి క్షిప్రంధాపురరాజ్యంబునకు సుగ్రీ
వునిఁ బట్టాభిషిక్తునిం జేసె. 2937
- సీ. అంతట సుగ్రీవుఁ డవనిజాక్షేమంబు, నరయంగ నెంచి వానరుల నెల్లఁ
బనుపంగ హరిలోఁ బశుమానసూనుఁడు, వాయువేగంబున వార్ధిఁ దాటి
లంకాపురముఁ జొచ్చి, భూమిజ కెఱిగించి రామవార్త
నొనర్చి నానాభావనలను బ్రకట, సైన్యనేతల సైన్యనాథులను

- ఆ. అని నానుగ్రహించి యననిజను గ్రహింప, సంశయించు చున్న సమయమంధు
నెఱుంగుననుచు అనినది రాముని, నెదురుట మ్రొక్కి నిలిచి యిట్లు అనిరి.
- సీ. గాఢున నీవు నొందెను బుడవు సర, బ్రహ్మమూర్తిని జగత్పాలకుడవు
భవనపరివారము పుడమి ప సనలెరింగి, చినమహాలక్ష్మి యీజనకజాతి
రావణుని భార్యని జూచుచో నులు, త్వద్వారపాలకుల్ ధాత్రిమీద
సమయముననుచు జనించిరి మారి, నుద్ధరి పగ నీమె బద్ధ యయ్యె
- గీ. నొందెను నీ నొందెను బుడవుల, జంపుటయు జచ్చి వారలు స్వర్గమునకు
జోపుటయును నెట్లనిచి దేవదేవ, జానకిని గైకొనుము నిర్విశంకముగను. 2956
- గీ. అని నెదిరెడును నుండంగ సనలశుద్ధ, యెసలేను గొనివచ్చి హవ్యవహుండు
గాఢుని నొందెను యీ భూమిజాతి, కైకొనుము నాంగ నామె రాఘవుండు గొనియె.
- సీ. అనినది సుగ్రామపాశులై నకపు లెల్ల, బ్రహ్మనరంబున బ్రదికి లేవ
గిట్టిన నల్లులు గినుంగొని రాముండు, త్యంతివారము నొంది యాత్మలోన
బుచ్చునగును నక్క భూమిజతోడ ల, క్షృణునితోడను విభీషణునితోడ
సనగభూమిదానవబలంబులతోడ, బయన మై సుర లెల్ల బ్రస్తుతింప
- గీ. మరల వచ్చి భరద్వాజమానియాత్ర, మంబునకు దత్తాత్రోహచారంబు బడసి
హనుమవలనను భరతివర్తనము నెఱిగి, మొదట జేరె నందిగ్రామమునకు సంత.
- సీ. అరుదని యెదురుగా భరతుండు పురజన, సచివపురోహితసహితముగను
రామచంద్రునకు బ్రణామంబు గావించి, తోడ్కొనివచ్చి సంతోషమునను
నర్పించె రాజ్యంబు నఖిలలోకంబును, మునులును సురలును వినుతీసేయ
నంతట భద్రవాద్యములు మ్రోగుచు నుండ, రాముండు సపరివారంబు గాంగ
- గీ. వచ్చి సాకేతపురమును జొచ్చె నంత, దానదాసీజనంబు లుత్సాహమునను
మంగళస్నానముల నొనర్పంగజేసి, వారలకు గట్టబెట్టిరి వస్త్రములను. 2959
- సీ. అపు డొకశుభలగ్నమందు నానారత్న, మండితమాణిక్యమండపమున
హైమభద్రాసనమందు పవిష్టుని, జేసి దాశరథిని సీతతోడ
వామదేవుండు పర్వతుండు నారదుండు షూ, రుండేయమాద్వల్యకళ్యపులును
జాబాలియు వసిష్ఠనయమియును నను, నష్టమహర్షు లత్యద్భుతముగ
- ఆ. బుణ్యతీర్థతోయపుర్ర సువర్ణకుం, భములతోడ వేదమంత్రఘోష
మావరింప దెసల నభిషేక మొనరించి, రఖిలజనులు జూచి హర్ష మొంద. 2960
- సీ. ఛత్రచామరములు సామి త్రి వహించు, భరతశత్రుఘ్నులు పార్శ్వములను
దాశవృంతంబుల దాల్చి వీరుచు నుండ, బవనసుతుండు దీపమును బట్ట
గపినాయకుండు పూర్ణకలశంబు దాల్చి జూ, పింప దర్పణము విభీషణుండు
పుష్పమాలను గంఠమున జాంబవంతుండు, వైవ సుషేణుండు ధ్వజము నూన్చు

- గీ. దిమ్ములబలును వాలినందను డొసంగ, నిఖిలభూపతిలను ముసానును నీయ
బ్రహ్మదాననబలములు బలిసికొలుని, రాజులె యరగించుచునోటె రాసువుండు.
- గీ. అఖిలమునిదనవేషితుం డై వెలింగె
రామదండ్రుం డయోగ్యునిగలుగునంబు
సతుయసనాతినిపదంబునందు నిశ్చ
ము క్తిపరివృత్తుం డగనిస్థుమూర్తివోలె. 2962
- ఆ. సమితిలో డయింపసోరాష్ట్రరాష్ట్రన, ర్థసముగ్రహిణయస్థిగోళం
సృష్ట్యుక్తోపు లనెడియెనమంధ్ర మంధ్రులు, గోలుని గాఢులగుని మురుమిగిలె.
- సీ. అప్పుని నేను లో నొగ్గె నొలెడి, వానిగలు ప్రసాద సమగ్రముగను
విశ్వరూపాబున నెలిగెడిగాయని, ముంగిలె డోలుల మోడ్చి నెలిచి
సృష్టిసేతిక్షయహేతుచే నిర్మిగో, సాధిరాపాయ నారాయణాయ
నిశ్చయసాచయ మ్మవే నద్విదా, సందాత్మసే జగన్నాయకాయ
- గీ. బ్రహ్మచై శాశ్వతాయ రుద్రాయ సర్వ
సాక్షిణే వేదవేద్యాయ సాత్త్వికాయ
సాధురక్షణమప్యక్షణపాయ
భానుకులభూపాయ తుభ్యం సమోఽస్మి. 2964
- ఆ. అని సమస్కరించి హస్త ముత్పాతికు, సోమిచ్చ గాగిం బులకె తెనగి మేన
నిట్టు లంటి రామ గూర్చు పంకేరుహ, లోదనుడవు నీతి లోగమాం. 2965
- సీ. సాచిత్రి జానకి నీవు విధాతవు, శ్రీకందుడవు నీవు నీతి గారి
శతమన్యుడవు నీవు జనకజ పోలోమి, నైశాగనరుడ వీవు స్వాహా నీత
యముడవు నీవు సంహారదేవత నీతి, గోహిణి నీతి చంద్రుడవు నీవు
నైదేహి సర్వ దివాకరుడవు నీవు, సరలు నీవు శ్రీహృదయవనిహతి
- గీ. యింక బహుభోగ్తులు వచింప నేల దేవ, ముజ్జగంబులలోన స్త్రీమూర్తి యెల్ల
ధరణిజయ పుంస్వరూప మంతయును నీవె, యెంతవారము మీతత్త్వ మెఱుంగ మేము.
- క. ఎపుడును నీతారకమును, జపియించుచు నుండు నేను శర్వాణియు నె
ల్లపుడును నీనామంబును, జపియించుచు నుండు మోక్షసాధన మగుటన్. 2967
- క. అందుననె లోకపూజ్యత. జెందంగలిగితిమి మేము చేకుటె యుష్మ
త్సందర్శనలబ్ధమహా, నందంబును నాకు నేడు నభినదశాక్షా. 2968
- క. వారాణసిలో మ్రండెడి, వారలకున్ బ్రాణములను నడలెడితటి నీ
తారకమంత్రమును భవో, ధారకముగ నుడువుయోగ్యతయు నా కొదవెన్. 2969
- క. అని నేను బహువిధంబుల, వినుతించుచు నుండఁ జూచి విశ్వాత్ముం డై
కనకపుష్పధామని భయమున, వనజాసనముఖ్యు లెల్ల వణకుచు నుండన్. 1970

- సీ. అపుడు రాఘవుఁడు మాంసమాంసకార, మును దాల్చి మరలను బూర్వమట్లు
కానంగఁబడుచు నేత్రానందరముగా, బ్రహ్మాదిదేవవర్గంబునకును
మునులకుఁ గెపులను జనపతులకు దాన, పులకును స్వర్ణపూజల నొనర్ప
వారు సంతుష్టులై స్వస్వధామంబుల, కరిగిరి పడసి రామానుమతిని
- గీ. సంతటను రాముఁ డవనిజాకాంతతోడ, ననుభవించుచు భోగంబు లచని నెల్ల
నేలుకోను చుండఁ గడచె నే యేండ్లు సీత, గర్భవతియును నయ్యె నాకాలమందు.
- సీ. దనుజునియింట నుండినజానకిని రామ, చంద్రుఁడు గొనివచ్చి సాహసమునఁ
దనయీరిలో నుంచికొనె నన్నయపవాద, ముద్భవంపంగ నయోధ్యలోన
మానుషధర్మంబు గానంగఁబడ రాముఁ, డవనిపుత్రిక సర్వణమున కనిచె
నంతట వాల్మీకిఁడు శ్రమంబున సీత, కుశలపు లనుకొడుకులను గాంచె
- గీ. రఘుగుణేశుగడు బ్రహ్మాసర్వనతలఁబు, బూని విశ్వంభరాచక్రమును సమస్త
జనులు గీర్తింపఁగా నేలసాగ రాజ, ధాని యైనయయోధ్యలోఁ దా వసించి. 2972
- వ. అంతట శత్రుఘ్నుఁడు లవణాసురసంహారంబు గావించి యిరువురుపుత్రులం బడసి
దేవనిర్మితం బగుమధురాపురంబుం బాలింపం దొడంగె. భరతుండు గంధర్వులను
వధించి సింధూభయపార్శ్వంబులందుఁ దనకుమారుల నిరువురను బ్రభువులుగా
సాధించె. లక్ష్మణుండు మద్రులను వధించి మద్రదేశంబునకుఁ దనపుత్రుల నిరువురను
సధిపతులం గావించి తాను సాకేతంబున రామపాదారవిందసన్నిధానంబున నివసించె.
- సీ. అపుడు రాఘవుఁడు ధర్మాతిక్రమంబుచే, తను దపించుచుకూర్చుని వధించి
మరణించినట్టి బ్రాహ్మణతనూభవుని జీ, వింపజేసి యశేషవిభుడు లెన్న
నై మిషారణ్యంబునను గౌతమీతీర, మందు మహరి సమక్షమందుఁ
గావించికోని స్వర్ణకల్పితం బైనసీ, తామహాదేవిని ధర్మసతిగ
- గీ. నయుతహయమేధవాజపేయాయతముల, విశ్వజిడ్యాగగోమేధవివిధసప్త
తంతువుల జేసి సంపూర్ణ దక్షిణలను, సర్వజనుల సమ్మానించుసమయమందు.
- సీ. వాల్మీకి తోడ్కొనివచ్చి సీతను గుశ, లపులను రామునిసవిధమునకు
రామచంద్ర వసుంధరాపుత్రి శ్రీదేవి, భవదేశమానస పరమసాధ్వీ
కై కొను మీజగత్కల్యాణదాత్రిని, బూతచరిత్రను బుత్రవతిని
ననపుడు రాముఁ డిట్లనియె మహాభాగ, నీవు చెప్పినమాట నిక్కువంబు
- గీ. కాని లోకాపవాద మీఁగంగ నేడు, పృథ్వీసుత ప్రత్యయము చూపె నేని సకల
జనయుతం బగునీమహాసమితిలోన, గ్రాహ్య యగు లేనియెడలను గ్రాహ్య గాదు.
- క. అని పల్కుటయును జానకి, విని రామునివాక్యములను విశదముగ మహా
జను లెల్లఁ జూచు చుండఁగ, వినమితముఖ యగుచు నిట్లు వేడె ధరిత్రిక. 2976
- గీ. తల్లి భూదేవి రాముని దక్క- నొరుని, దలఁపులో నేని యెపు డేని తలచ నేని,
సర్వసాక్షిణి వగునీ వఖర్వమహిమ, నిమ్ముగా నిష్టె వివరమ్ము నిమ్ము నాకు

- సీ. అని సభాసదు తెల్ల విను బలుట టయు భగ్గి, శ్వరునితోడ జనులచి ఫరిశేషు
 సీతను గరిములచే నెత్తి తార్చువా, హసముపై నెట్టి య నవ్వుతెముగ
 గను చుండ నట నున్నజను తెల్ల దినినుండి, కిరయుచు నుండగల సునామిన్పుష్ప
 గరుడి తివ్వన నేగె గగనమార్గమునాడి, తోడితోడనోడ నై నాగమూను
 గీ. సుతి రాముడు ముగిలెన్వారము డిగుచు, చిలుములను గొని సాచి మునుక డెరి
 యేలు చుండగ నిల గొంతకాలమునకి, సునిరి దశరథి పోల్చులు స్వర్గమునా.
 ఆ. అవల గొంటికల మరగిగల డానా, కరిమును సచ్చి లలుల పోలి-
 దినమునందు రాఘవుని గాంచి గొనిచి, గూర్చి లనియె నేహ ముగ్ధముగ. 2979
- సీ. రాఘవ నను బంప బ్రహ్మ నేమొదలు, వచ్చిలి నొసగోన్పువార్గం లును
 నెవడను రాగూడ దిటకు నే నున్నంత, వడకు సచ్చిను కలునాగము నాని
 సునాడు రాఘవు డెట్లె యని నియోగించి ల, శ్మశని ద్వారాభిగమించు నయా
 నావార్త నాలింప నభిముఖుం డై యుండ, గాలుర కి ట్లసియె రాఘవుని గాంచి
 గీ. రామ పదాకొండపేలేండ్లు రాబ్బ మేల, ససురసగహార మొనరిగె సమనియగిస
 నవలరించితి వాకార్య మయ్యె నింత, బయలుదేలుము నై కులభ సమనానా. 2980
- ఆ. అని వచించు చుండ సంతలో దుర్వాసు, డరుగుడెంచి ద్వారముగను సిలిచి
 ద్వార్ధు రామచంద్రున మొనరించు, వాగధోడ నేను వచ్చినాడ. 2981
- క. అని పలుకుటయును దుర్వా, సున కిప్పడు రాఘవానుజుడైన మ్రొకు- భయం
 జెనయ మది రామదర్శన, మున కిది సమయంబు గాదు మునివర యనియె.
- సీ. అంతట దుర్వాసు డాగ్రహోష్టు డై, దర్శింప నీకున్న దాశరథిని
 శపియించువాడ ని న్నిపుడె నా లక్ష్మణుం, డరిగి యన్నకుం డెట్లె సతినిరాకి
 వీక్షించి వాని నదృశ్యుడయ్యె గృతాంతం, డపుడు రాముడు నూని నాడరిగవ
 నానందభరితుం డై యరిగె దుర్వాసుండు, సౌమిత్రి రామునిశపథ మెఱిగి
 ఆ. సత్వరముగ నరిగి సరయుమహానదీ, తీరమందు మనుజదేహ ముడిగి
 తాల్చి నిజఘోరద్రవ్యపు సమానంబు, నెక్కి స్వపదమునకు నేగె సంత. 2983
- సీ. తమ్ముడు చనినయుదంతంబు నిజకర్ణ, తాడితం బగుటయుం దత ణంబ
 స్వపదంబునకు రామచంద్రు డేగె దలంచి, కుశవతీపురమును గుశున కొసగి
 లవున కొసంగి ద్వారవతీపురంబును, రాజధానులు గాగ రాజ్య మేల
 నభిషేక మొనరించి యఖిలజనంబులు, సమృత్తింపగ నిచ్చె స్వధన మెల్ల
 గీ. నపుడు తద్భావము నెఱింగి యఖిలజనులు, వచ్చి రాఘవ నీతోడ వచ్చువార
 మందఱుము గూడ మేము నీయట్టిప్రభుని, విడిచి బ్రతుకంగంజాలము పుడమిలోన.
- ప. అని వేడుటయు రామచంద్రుండు తదభ్యర్థనంబు సంగీకరించి విభీషణునకు శార్ఙ్గం
 బునుచ్చిత్తుకులదై వతం బగుశ్రీరంగ శాయిమూర్తిని నొసంగి హనుమంతునకు

గానూచు. గాధి లోగిము దుండవంతవఱకును భూమండలంబున వసించి యంతం బును నిజమిది నెదియును పొందునట్లు వరంబుఁ బ్రసాదించి ద్వాపరయుగంబున భూభార నివారణార్థము యీ దనునెందునకు దుదయించి నీతోడ సంగ్రామంబు గావించి నిన్ను ధన్యుని జేయుదు నని జాంబవంతునకుం బెప్పి తాను శుక్లాంబరధరుం డై యీతఁడు మా స్థులగును ధరించి రమాధరశీసమేతంబుగా బయలుదేరి నంత. 2985

సీ. ప్రాంతము పేదవలె ప్రాములు పురాణాతి, హాసాచిసకలవిద్యాగణంబు సామ్రాజ్యమును సమ్రాజ్యప్రకాశ్యునిమార్గ, యములును బురుషదేహములతోడ భరణిగ్రాహ్యులు పురజనులును మఱి, వర్గంబులును భృత్యవర్గములును ఋషివాసిరసానానాగణంబులు, జలగమస్తావరసంఘ మెల్ల

గీ. బంధువుల గల దననెట బాయలేక, రాముఁ డఖిలసమేతుఁ డై ప్రేమమునను సరిగి మూఁ డామడలు హృదయాస్య యైన, సరయువును జూచు సోదరసహితముగను.

క. వసజభవుగ డెప్పుడో సభం, బుననుండి సుపర్యసహితముగ రాఘవ ధా త్రిని విడిచి రమ్మ సీపద, మునకుం గృహతోడ శీఘ్రముగ నని వేడక. 2987

సీ. రాముండు విడిచి మర్త్యశరీరమును స్వకీ, యం బై వనిష్టదేహమును దాల్చి భరణిత్రాణములు ప్రాపింపఁగను దన్ను, నాత్మీయశతఖచక్రాశృతులను దేవీయుగంబుతోడ దేజరిల్లుచు దివ్య, యాప్యయానంబున నధివసించి సరయునాదీజలస్పర్శోపగతిదివ్య, కాయు లై ననిజానుగతుల నెల్ల

గీ. దనకమానంబు నెక్కించుకొని విముక్త, జనయులం బైననిజధామమునకుఁ జేరె దేవతాబృంద మెల్ల నుతించు చుండఁ, గురియుఁ చుండంగ దివినుండి కనుమవృష్టి.

క. ఏతద్రామచరిత్రము, శ్రోతలకును బాఠకులకు సుతధనదార ఖ్యాతిసుఖారోగ్యములను, బాతకనాశమును బరమపదమును నొసఁగుక. 2989

వ. ఇంకఁ గృష్ణావతారచరిత్రముం జెప్పెద వినుము. 2990

సీ. దేవమీధుం డనుభూవరుం డొకఁ డుండె, వసుధలో మును యదువంశమందు నతనికి వసుదేవుఁ డనుసుతుం డొకఁ డుండె, హరిపదాంబుజపరాయణుఁ డతండు వరగుణ యైనదేవకి నుగ్రసేనపు, త్రినిఁ బెండ్లియాడి యాదేవతోడ నుగ్రసేనునితనయుం డగుకంసుండు, రథచోదకుండుగా రథము నెక్కి

గీ. రమ్యముగ మధురాపురరాజమార్గ, మందుఁ జను చుండఁ బార్శ్వములందు బంధు వర్గ మేతేరఁ దద్రాజవై భవంబు, చూచు చుండంగఁ బ్రజ లెల్ల జోద్యముగను.

గీ. కంస దేవకియష్టమగర్భమునను, నీకు మరణంబు ప్రాప్తించు నిక్కముగను ననెడిమాటలు దివినుండి వినఁబడంగఁ, గంసుఁ డది విని వెంటనే ఖడ్గ మెత్తి. 2992

సీ. తనచెల్ల లగుదేవకిని నఱకంగ రా, నప్పుడు వసుదేవుఁ డడ్డగించి స్వాల్మిక నిలువుము చన దాఁడుదానిని, జంపంగ నీబోటిశౌర్యనిధికి

- సీ. అని సభాసదు లెల్ల విన బలుకు-టయు ఖగే, శ్వర్బసన్తో జనులు ని సర:కెడిని
 నీకును గరిములచే నెత్తి తార్చివా, హాసముపై నెక్కింప నున్నాముగ
 గను చుండ నట నెన్నుజను లెల్ల దివినుండి, కురెయును నుండంగి గ నాముప్పుట్టి
 గరు: ఆప్యన నేగె గగనమార్గమునుండి, తోజిజతోడ నై నుండఁబునుకు
- గీ. నాని రాముని దుష్కృతస్వాతం డగుచు, దునయులను గొని నాచో మునుపె పేరి
 యెలు చుండంగి నిల గొంతకాలమునకు, జనిరె దగ్గరభిష్కాటు స్వర్గమునుకు.
- ఆ. అసలు గొంతకాల మరుగింగి చాసనా, కారమునను నచ్చి నలు పోలి -
 దినమునాదు రాఘవుని గాంచి దీనించి, యిట్లు లనియె న్నీవా మార్గముగి. 2979
- సీ. రాఘవ నను గలవ బ్రహ్మ నీయొద్దను, వచ్చితి నొంగోస్యనా-ర్థం గలను
 నెవఁడను రాఘూడ దిటకు నే నున్నగతి, వఱకు నచ్చియె బ్రహ్మగారు నాని
 ననుడు రాఘవుడ డట్ల యని నియోగించి ల, త్కృతుని ద్వారాభిగింపఁ బును నీయ
 నావార్త నాలింప నభిముఖుం డై యుండ, గాలుఁ గి త్లసియె రాఘవుని గాంచి
- గీ. రామ పదోకొండువేలేండ్లు రాజ్య మేల, సగురసంహరి మొనరింప నునియొడిపి
 నవలరించితి వాకార్య మెస్య నింక, బయలుదేఱుము నై కుంభి ననఁజును. 2980
- ఆ. అని వచించు చుండ సంతలో దుర్వాసు, డరుగుచుచి ద్వారమంగు నిలిచి
 ద్వార్ధన రామచంద్రదర్శన మొనరించు, వాఁఖతోడ నేను వచ్చినాఁడ. 2981
- క. అని పలుకు-టయును దుర్వా, సున కిష్టడు రాఘవాసుజుడొ మ్రొక్కి భయం
 పెనయ మది రామదర్శన, మున కిది సమయంబు గాదు మునినరి యనియె.
- సీ. అంతట దుర్వాసు డాగ్రహాన్విత డై, దర్శింప నీకున్న దాగరిభిని
 శపియించువాడ ని న్నిపుడె నా లక్ష్మణుని, డరిగి యన్నకుం డెత్తి సతినిరాక
 వీక్షించి వాని సదృశ్యుడ డయ్యె గృతాంశుఁ, డపుడు రాముండు సుని నాదరింప
 నానందభరితుం డై యరిగె దుర్వాసుండు, సౌమిత్రి రామునిశపథ మెఱిగి
- ఆ. సత్వరముగ నరిగి సరయామహానదీ, తీరమందు మనుజదేహ ముడిగి
 తాల్చి నిజఘోషద్రతనువు సమానంబు, నెక్కి స్వపదమునకు నేగె సంత. 2983
- సీ. తమ్ముండు చనినయుదంతంబు నిజకర్ణ, తాడితం బగుటయుఁ దత్తఁ గలబ
 స్వపదంబునకు రామచంద్రుడ డేగఁ దలంచి, కుశవతీపురమును గుఱున కొసగి
 లవున కొసంగి ద్వారవతీపురంబును, రాజధానులు గాఁగ రాజ్య మేల
 నభిషేక మొనరించి యఖిలజనంబులు, సమ్మతింపఁగ నిచ్చె స్వధన మెల్ల
- గీ. నపుడు తద్భావము నెఱింగి యఖిలజనులు, వచ్చి రాఘవ నీతోడ వచ్చువార
 మందఱుము గూడ మేము నీయట్టిప్రభుని, విడిచి బ్రతుకంగఁజాలము పుడమిలోన.
- వ. అని వేడుటయు రామచంద్రుండు తదభ్యర్థనంబు నంగీకరించి విభీషణునకు శార్ఙ్గ
 బును నిచ్చి కుకులడై వతం బగుశ్రీరంగశాయిమూర్తిని నొసంగి హనుమంతునకు

అనునాచు గాని లోకము దుండునంతవఱకును భూమండలంబున వసించి యంతం బున నిజమననునముగ పొందునట్లు వరంబు బ్రసాదించి ద్వాపరయుగంబున భూభార నివారణార్థంబు యువవనశంబునకు దుదయించి నీతోడ సంగ్రామంబు గావించి నిన్ను ధన్యునిగ చేయుదు నని జాంబవంతునకుం జెప్పి తాను శుక్లాంబరధరుం డై సుగంధ పాస్త్రములుగడు ధరించి రమాధరణీసమేతంబుగా బయలుదేరి నతః. 2985

- సీ. ప్రాంతంబు సేదతో "ప్ర్రములు పురాణైతి, హాసాదినకలవిద్యాగణంబు
సూక్తియును సుస్రృగప్ర్రకార్యునిమార్గ, ణములును బురుషదేహములతోడ
భగవంత్ప్ర్రాప్త్యులు సురజనులును మత్రి, వర్గంబులును భృత్యవర్గములును
ఋషివాసుకగుణులగుగణంబులు, జంగమస్థావరసంఘ మెల్ల
- గీ. బంధులగుగణ దననెలకు బాయలేక, రాముఁ డఖిలసమేతుఁ డై ప్రేమమునను
సరిగి మూఁ డామడలు పోయిమాన్య యైన, సరయువును జొచ్చె సోదరసహితముగను.
- క. వనజభవుగ డెప్పుడు సభం, బుననుండి సుపర్యసహితముగ రాఘవ ధా
త్రిని విడిచి రమ్ము సేవద, మునకుం గృహతోడ శీఘ్రముగ నని వేడక. 2987
- సీ. రాముఁడు విడిచి మర్త్యశరీరమును స్వకీ, యం బై నవిష్ణుదేహమును దాల్చి
భరతిశక్రకుంబులు ప్రాపింపంగను దన్ను, నాత్మీయశంఖచక్రాకృతులను
దేవీయుగంబుతోడ దేజరిల్లుచు దివ్య, యావ్యయానంబున నధివసించి
సరయువాసదీజలస్పర్శపరిచివ్య, కాయు లై ననిజానుగతుల నెల్లఁ
- గీ. దనమానంబు నెక్కించుకొని విముక్త, జనయుతం బై ననిజధామమునకుఁ జేరి
దేవతాబృంద మెల్ల సుతించు చుండఁ, గురియు చుండంగ దివినుండి కనుమవృష్టి.
- క. ఏతద్రామచరిత్రము, శ్రోతలకును బాఠకులకు సుతధనదార
ఖ్యాతినుఖారోగ్యములను, బాఠకనాశమును బరమపదమును నొసంగుక. 2989
- వ. ఇంకఁ గృష్ణావతారచరిత్రముం జెప్పెద వినుము. 2990
- సీ. దేవమీధుం డనుభూవరుం డొక డుండె, వసుధలో మును యదువంశమందు
నతనికి వసుదేవుఁ డనుసుతం డొకఁ డుండె, హరిపదాంబుజపరాయణుఁ డతండు
వరగుణ యైనదేవకీ నుగ్రసేనపు, త్రినిఁ బెండ్లియాడి యాదేవతోడ
నుగ్రసేనునితనయుం డగుకంసుండు, రథచోదకుండుగా రథము నెక్కి-
- గీ. రమ్యముగ మధురాపురరాజమార్గ, మందుఁ జను చుండఁ బార్శ్వములందు బంధు
వర్గ మేతేరఁ ద్రద్రాజువై భవంబు, చూచు చుండంగఁ బ్రజ లెల్లఁ జోద్యముగను.
- గీ. కంస దేవకీయష్టముగర్భమునను, నీకు మరణంబు ప్రాప్తించు నిక్కముగను
ననెడిమాటలు దివినుండి వినఁబడంగఁ, గంఠుఁ డది విని వెంటన ఖడ్గ మెత్తి. 2992
- సీ. తనచెల్లె లగుదేవకీని నతికంగ రా, నప్పుడు వసుదేవుఁ డడ్డగించి
స్వామిక నిలువుము చన దాఁడుదానిని, జంపంగ నీబోఁటికొర్యనిధికి

- నదిగాక నీ మెయనూత లోనెచిర, ముగిసికాద్యులు తగునెయి
భయము నీ కకాశభాషణలు నేరు, నజినెవో నీమగిర్భమలు నెల్ల
- గీ. సంహరింపుము పుట్టినసమయమంద, యనుచు లలహారలగు నానుల బ్రాణులు
నుడిగి చెజనాలతో నపు దుంచి వారి, నిరుచురను గూడి భోగ్యులు నెల్ల నొసంగి.
- క. మునులను దేవతలను స, జనులను గాఢముచును నిశావరణుల
తన కనుచరు లై యుండగ, సచితముగ నెంచనాగ నతివలన దగుట.
- నీ. అంటట నొక్క-నాడెరిగి పిదిని ప్రహ్లా, నన్నిభాసమునకు నాగి ప్రహ్లా
పరమేష్ఠి రాక్షసబాధ నానాఁగిరి, బ్రహ్మలు గాఢాప్యై ప్రజల నెల్ల
సత్యశ్రావణులు సమసె లోకమాలోని, భోగిలు పరాజులు గూడ నిరి
నని నెల్ల యరుగుండునా సురార్థమున, సురగురుగ నాగి ముగిసి
- గీ. జేరి శ్రీరాత్రియు తరతరమునకు, బహుభాషుల శాస్త్రని ప్రస్తుతింప
నంబుజాతగదా ప్రత్యక్ష మై పరిచి, గుండ్లలోని నిరా తెల్ల రా నేల ఎఱును.
- క. లాని యడుగుటయును నబ్బడి, స్థనియెను ననగాని ధరికి లం గెగ బీమక
దనుజులు పెట్టెడిబాధకు, నరరుచు నున్నయెని నీన వలయును ప్రోవక.
- గీ. లాని నివేదింతులయును జనార్దనుల, నంజనభవ మీ గెగవచ్చు నింక
నేను యదువంశమందు జన్మించి భారి, హంసయ్యగ నని నెల్లి-యనిని వారి
- నీ. కని నిజమాయ ని ట్లనియె మామనోనీ, మాననితలగును కిరిగి నీవు
సరగ హిరణ్యాక్షిషట్టనూభవులను, గ్రమముగా దేవగిర్భమందు
జూనిపి యంతాంశమున గల్గదేవకీ, సప్తమగర్భంబు సమయకుండ
నసమయంబున లాగి యామనపల్ని యె, నక్షిరోహిణిగిర్భమందు నునిచి
- గీ. నందగోపసతీగర్భమందు జేరి, కలసభగినిక సప్తమగర్భమందు
నేను జనియించువేళను నీవు గూడ, జనన మొగుము నందునిసదనమందు.
- క. అటుమీద గంఠునకు ను, త్కట మగుభయ ముప్పతిల్లగాఁ జేసి మహా
ర్భటి నేగి వింధ్య మనియెడి, యటటిక వధియిపు మచటియనురుల నెల్లక.
- వ. అని యాజాపించుటయు మాయుదేవి తత్తణంబ ధరణి కరుడెంచి హిరణ్యాక్షునిత
షట్కంబును గ్రమంబుగా దేవకీగర్భంబునందు బ్రవేంపంజేసి తజననకాలంబునంద
వారల నెల్లరను యథాక్రమంబుగఁ గంఠంబు సాహరింప చిదప నంతాంశసంభూతం
బగుదేవకీసప్తమగర్భంబును బలాత్కారంబున లాగి రోహిణీగర్భంబునం దుంచి
నక్షిశువు పెరిగి భాద్రపదకృష్ణాష్టమినినంబున జన్మించి మాయాసంకరితుం
డగునామమందు బడసి వరిల్లు చుండఁ దాను నందగోపపత్ని యగు
యశోదామహిమంబు జూచ్చె.

- సీ. అంతట గుండరీకాడనుండు సుముహూర్త, మందు దేవతగర్భమందుఁ జొచ్చి
నిండఁగఁ దొమ్మిది నెల లందు వసియించి, పదియవమాసంబు ప్రాప్త మగుడుం
బ్రభునిచే సరిత్రమునందు శ్రావణ, మాస్కష్టాపమివానరమున
ననుదీపుఁ డపుడు భాస్వోక్తిదేదీప్య, మానవిగ్రహ మధుమధనుఁ జూచి
- గీ. పోని లోక ప్రశామంబు చేసి పులక, తొలగుఁ దై కృష్ణ ధన్యుడ నైతి నిన్నుఁ
బట్టిగను గాఁచుకొనినట్లు, ప్రాప్తిమగుటఁ గన్బులారంగ నీవిష్ణునను గనుట. 3001
- సీ. అని బహువిధముల సుస్తవ, మొనఁగించుచు నుండఁ గృష్ణుఁ డుడిగి స్వరూపం
బును మనవారూపంబునఁ గనఁబడి ననుదేవుఁ డపుడు కని బాలకునికొ. 3002
- ఆ. ఇంగుళినినుండ కృపాడుమార్గంబు, త్రోవ కనిక నెడఁదఁ ద్రొక్కటవడ
పట్టుమోమునెని విడిపోయె దలుపులు, భటులకనులు మూతవడియొ నంత. 3003
- సీ. అనిచుండుభి నొస్తంబులం దుంచు, కొని బాలకుని గుండె కొట్టుకొనఁగ
నటని నిటఁ గాంచుచు నాఁగుచు సూర్యుల, సల్లనల్లనఁ గ్రింద నడుగు లిడుచుఁ
చోరునిఁజూడఁగను గారాగ్రహద్యౌర, ములను మెల్లఁగ దాటి వెలికి వచ్చి
నిడిని నిప్పటికి కొక్క-గిండఁ బని తలంచి, పురవిధిలోఁ బడి యరిగియరిగి
- గీ. పేరి శీఘ్రముగను బురద్వారమునకుఁ
గుత్తి వాటంబు బాటుపనంబు తాఁకి
సన్యసిమిగఁ దద్భటులు తమోచితశులుగను
సంజయును దాటి సుఖముగా నరుగుమిండి. 3004
- వ. మార్గమధ్యంబున వరి గను భారాపాతంబుగాఁ గురియఁజొచ్చుటయు నాగేంద్రుండు
నిజభాసహస్రంబుచే వర్ష మిడుపునుం బయిం బడకుండ దేవకీనందనుని నాచ్ఛాదించి
తత్ప్రసాదాత్రం డయ్యె. 3005
- సీ. అంతట వసుదేవుఁ డధికంబుగాఁ బాటు, యమునలోపలఁ జొచ్చి యరుగు చుండ
సమ్మహానస స్రవాహం బంతయును దగ్గి, తత్తేణంబున జానుదఘ్న మయ్యె
నది చూచి వసుదేవుఁ డాశ్చర్య మొందుచు, దాటి కాలింది సుతాహమునను
యమునాతత్కృత్ మైనవ్రజంబున, కరిగి నందునినికాయ్యమును జొచ్చి
- గీ. మాయచే దద్గ్రహస్థిలమనుజు లెల్ల, మోహమును జెంది నిద్రలో మునిగియుండ
బాలుని యశోదప్రక్కలోఁ బవ్వళింపఁ, జేసి తత్కన్యకను గొని శీఘ్రముగను.
- గీ. జెల్లవాటకమున్నె యేతెంచి మధుర, కక్కు-మారిని దేవకీప్రక్కలోనఁ
బండుకొనఁ బెట్ట నప్పు డబ్బల యేడ్చె, నేడ్పు విని మేలుకొని లేచి యెల్లభటులు.
- గీ. చని రయంబున గంనునిసవిధమునకు, దేవ నీళ్ళాడె దేవకీదేవు యనుచుఁ
దతఱమున నివేదింపఁ దత్తేణంబ, కంసుఁ డేతెంచి కేల ఖడ్గమును బట్టి. 3008
- సీ. దేవకీప్రక్కలోఁ దేజరిల్లుచుం బండు, కొనియున్న బాలను గ్రూరముగను
నొకకేలఁ గొనిపోయి యూ రెల్ల వడఁకంగఁ, బెట్టి మారణశిలాప్రవృత్తమండ

ఖండింపగా నెత్త ఖిక్కులు సంకలలో, నానీల లీల యాత్మ్యునిగల్గి, బాగి
దనకాలితో వానితల దన్ని పై కేగి, యష్టబాహుబలతో ననల సేగిచి

గీ. పండ్లు పటపటం గొలుకుమఁ బ్రభయకాల

పావకజ్వాలవలె ముడిపడుచు నోరి

రాక్షసాధమ సంస నాచాయమండ

పుట్టుయినాడను నినుఁ జంపఁ బుడమిలోన.

3009

క. అని చెప్పి మామయమయ్యెను, గెనుఁగొనియెడలెని రెల్లఁ గెను నెల్లెల్లెల్ల
బును జెంది నుతిఁ గెనుఁడొ, మునుమును నుదయి ప భిముము మెత్తెన్మెల్లెల్లె.

సీ తనయొడలో నున్నదనుచునీరులు నెల్లె, లెల్లెల చానివెనునులెని

క్షీరసాగరమును జేరి చేవలె తెల్ల, సన్నుత్త్రుభావము పొగిలె నెల్లె

నతిఁప ధాత్రిని మాసవాంఛమునఁ బుట్టె, మనకు హాని గలుగఁగల్గి

మీ రిందజును నుతి యెడనిలో బలలో, త్తరులుగా నున్నగెల్లెలను నెల్లె

గీ. సంహరింపంగఁ బొండు స్వచ్ఛందముగను, నని నిడదొంది కలఁగెన్మహాలక్ష్మణుండ

దేవకపసుడేవుల బోవ విడిచి, చేరె దనమందిరమునకుఁ బాతాళగోళె.

3011

వ. అంతట వసుదేవుండు రోహిణీగర్భసంభూతుం డగునగర్వ మునిగ్గెన్గోని ప్రబలమునను

జని నందగృహంబునం దున్ననిజసందినునిఁ గాంచి యపరిమితానందభరితమానసుం

డై యశోదం బూచి.

3012

సీ. కల్యాణి వీడు సునిరణుం డనుసేరు, గలవాడు నెట్టి కలసేభతి

నిచటికె గె కొని యెత్తించినాడె నీ, బిడ్డతోడిను నీనిఁ బంపవలయు

నని పలుకుటయు నామె యెట్ల పెంచెద నని, సునిరణునిఁ గోసె నుతనమున

సంతట వసుదేవుఁ డాత్మశాంతి ఘటిల్లె, జనుఁగొని మధుర కచ్చటనె యుండి

గీ. యాత్మసుతులకు జాతకర్మాదివిధుల, నాదరి పంగి గర్గని సనుప నాతిఁ

డేగి ఘోషంబునకు నందునింట నున్న, రాజసుతులకు జాతకర్మంబు సేసి.

3013

వ. జ్యేష్ఠపుత్రునకు రోహిణీయుం డనియు బలభద్రుం డనియు రాఘుం డనియుఁ గనిష్ఠ

సూనునకు శ్రీధరుం డనియు వాసుదేవుం డనియుఁ గృష్ణుం డనియు నామకరణంబులం

గావించి యీకుమారులు లోకంబునందు రామకృష్ణ లనుఖ్యాతిం బడయంగల రని

దీవించి నందయశోదాపూజతుం డై తిరిగి మధురాపురంబునకుం జేరె.

3014

గీ. అంతటను గొన్నినాళ్లకు నతిబలిష్ఠుఁ, డైనబాలుడు ఘోషమునందు నున్న

వాఁ డని యెఱింగి కంసుండు వానిఁ జంపఁ, బనిచెఁ బూతన యనునొకబాలహంతి.

క. చని యాపూతన ఘోషం, బున కొక్కనిశీధకాలమున మానవిరా

జ్యేష్ఠునఁ దనవిషలిప్తస్తన, మును బెట్టెను నోటఁ గృష్ణమూర్తికిఁ గుడువక.

3016

అ. అప్పుడెఱిగి కృష్ణుఁ డాపె నాసురిగను, నవ్వి పెట్టికొని స్తనంబు నోటఁ

బాలతోడఁ బ్రాణంబులను సైత, మంత నాపె యార్చి యవనిఁ గూలె.

ఆ. అంబా యెఱిగి పుట్టించి యెఱిగి పుట్టించి గా, సురలు గాన పుట్టించి పుట్టించి నుండి
గోపబాలలను గోపపుమాల పుట్టించి, పుట్టించి పుట్టించి పుట్టించి ప్రాముఖ్యం. 3026

సీ. లంఠలు నా మహా మగుట గు మునునోటి, గోవత్సనోవార్ధిసలను, గూడి
రామపుష్పలు జలంబులముల పుట్టించి, భుగ్గలముల గుట్టించి కేలగి గది
కలిగిగది నాగిరి కౌసు పుట్టించి, నీడల పుట్టించి ప్రాముఖ్యం
జరుగుటయును నొకట-సాచుత్పరము ప్రాముఖ్యం, పుట్టించి పుట్టించి పుట్టించి

గీ. పరచితాంబలి యు ప్రాముఖ్యం పుట్టించి, పుట్టించి పుట్టించి భుగ్గలముల పుట్టించి పుట్టించి
పుట్టించి పుట్టించి పుట్టించి పుట్టించి, పుట్టించి పుట్టించి పుట్టించి పుట్టించి

క. పురుషోత్తమ నీవ మహా, పురుషుడవు నీవ పురుషుడవు నీవ
పురుషుడవు నీవ పురుషుడవు నీవ పురుషుడవు నీవ పురుషుడవు నీవ 3028

సీ. త్వప్రకాశమును ముట్ట నాయకత్వమునముల, పుట్టించి పుట్టించి భూమిపాము
శివయును చెనలు సీతలములను జనించు, భుగ్గలముల పుట్టించి పుట్టించి
పుట్టించి పుట్టించి పుట్టించి పుట్టించి, పుట్టించి పుట్టించి పుట్టించి పుట్టించి
ప్రాచుర్యంపై నీయనయవలయునుండి, యుగలు గాన నీవ పుట్టించి పుట్టించి

గీ. సకలసంకల నోషగులందు గ్రహము
లందా నక్షత్రములయందు సఖులగుట
నివహములయందు నాయకుని భవనియగుట
దేవతలను సుగంధశోభ నీవ. 3029

గీ. అఖలవస్త్రపులచును నన్నియెడల, నుండి యుగండిబ్రహ్మము నీవ పుట్టించి
మీన సర్వోపచివదిర్థ మీన యమృత, శివవాచ్యుడవు నీవ శివవాచ్యుడవు నీవ. 3030

గీ. నీవ చక్రుర్మయుడవు నీవ వాఙ్మయండును నీవ ఛందోమయుడవు నీవ
శ్రోత్రమయుడవు హంసవాచ్యుడవు నీవ, పంచకోశయుడవు నీవ పరమపురుష.

క. తమియింపుము నాయపరా, ధము నని ప్రాగించి బహువిధంబుల గోవ
త్సములను గోపార్ధకలను, సమర్పణముచేసి చనియె స్వనదంబునకు. 3032

చ. అమరులు పంకజాసనమర్చితగోళిశుగోపబాలసం
ఘమునకు బాలకృష్ణపరికల్పితగోళిశుగోపబాలసం
ఘమునకు భేద మించుకయు గానగరామిని నెందు గూడ జో
ద్యము గలుగంగ నాత్మలకు దన్మహిమంబు దొడంగి రెన్నగక. 3033

సీ. అవల గొన్నిచినుంబు లరుగంగ నొకనాడూ, గోపబాలలతో గూడి శౌరి
లీలమె నరిగి కాళిందీప్రదమునకు, బాలురు వల దని గోలవెట్టు
నొకటి పల దూకి యచట గాళియ మను, కాలసర్పంబును గాల నడిచి
నలిపి నీకొనుటగ శరణుపొందగ నది, యాత్మీయపుత్రదారాన్నితముగ

- స. శరణుని బహుధైర్యము, సీగలును నిలుకొనిపోయి నిర్భయమును గల
 ల్లోకములకుం గెరుఁపఁచెను, ప్రస్థావ్యుడు బాల్యమున నె చిత్రము గాఁగె. 3011
- వ. అటుపైని రామస్థులు గర్భమహర్షిచే నుపసేవలై సాగిరిమిదగ్గఁ నొలకొల్పి
 గ్రహించి గరువాఁ ఛానసారంబుగాఁ దెచ్చి ఘోరముననుండి పుచ్చిగాఁ
 దొక్కొని వచ్చి గురువేదముగా నమర్చిచిరి. అంతఁ గోయిలలందును పుచ్చును
 బను దొక్కొనాఁగినిశ్చలంబును. 3012
- సీ. శిరిమున నెనుల్గింపెము గ్రాల మోమునఁ, గిన్నెలకొల్పిలకంబులర్చి
 గర్భములందు మురిసింపెము శోభ, గర్భమున గుణమునములు పోయె
 వక్షస్థలమున శ్రీహస్తము గోస్తభం, బును వనమాలియును నెలగి
 భుజములఁ గేయారములు విలసిల్లంగఁ, గర్భముల భాసిల్లఁ గలకామములు
- గీ. భర్తచేలులు గడియందుఁ బదిములందు
 నూపురంబులు మేనను నూర్చుకోభ
 మొనయఁ జెలువొందుచును జగన్మోహనముగ
 వేణుగానంబు శౌరి గావించుచొంగె. 3013
- సీ. అంతట నాగాన మాలించి వల్లవాం, గన లెల్ల నారాత్రికాలమంద
 వ్యాకీర్ణ మూర్ధజవస్త్రులై లేచి న, య్యలనుండి లజ్జాభయములు లుడిగి
 పతిసుతభాంధుసంతతులను విడనాడి, గెలువనేయక కులగౌరవములు
 దర్పకశరశీఠస్వాంతలై వచ్చి, జనమున వెన్ననినవిధమునకు
- గీ. నతని గ్రుచ్చి నవ్వుగిళులందు నడిమి, కొని యురోజములందును గ్రోలి తడ
 రామృతంబు నతిండును నట్ల చేసి, సురితిసుఖమునఁ దేల్పుంగ సోక్కి - సోలి. 3044
- క. అనుదినమును నాతీరున, నొనరించుచు సౌఖ్యవార్ధి నోలాడుచుఁ గృ
 త్తునిఁ బాయలేమి నొకత్రుణి, యును నాతినికడన యుండి రుడిగి స్పృహములక.
- క. అని చెప్పుటయును బార్వతి, విని సర్వము నాధ తగునె విశ్వాధారం
 బొనరింప నవతరించిన, జనార్దనున కన్యదారసంగము చెపుమా. 3046
- చ. అనవుడు నమ్మి శంకరుఁ డగాత్మజ పై కది క్షీడకై వడిక
 గనఁబడుఁగాని మూఢులకుఁ గన్గొన వాస్తవముక జగచ్చరీ
 రునకుఁ బరాత్మభేదము నిరూపిత మె ట్లగు నీవె చెప్పు మే
 ననుటయె కాదు వాని జగదాత్మునిగా శ్రుతు లుగ్గడించెడిక. 3047
- క. అని నుడువుటయును శౌంభవి, తనసంశయ ముడుగ నమ్మదము నొందుచు నా
 త్మను నాధ యవలిగాధను, వినిపింపుము నాఁగ భూతవిభుఁ డి ట్లనియెక. 3048
- వ. అంతట శరత్కాలంబు సంప్రాప్త మగుటయు నందాదిగోపాలకు లండఱునుం గూడి
 గోకులంబున మహేంద్రున కుత్సవంబు గావింప నుద్యమింప గోవిందుఁడు తదుద్య
 మంబు మోక్షి గోవర నాద్రాజులనునకు నుత్సవంబు నారంభింపజేసె. 3049

- [illegible]

గీ. సామంతములు గ్రహించుచు నున్నవారెవరు, మనని కరుదెంచి నుతియించి హరిని జనియే
సిగ్గుల పూర్వకముగా నున్నవాడొకడు, వల్లపులతోడఁ గృష్ణుడు వ్రజముఁ జేరె.

సమీక్ష: అంతర్జాతీయ పరిస్థితుల ప్రభుత్వాలను, సహాపాత్రుగా నెంచి నిపుణులు
 ప్రస్తుత పరిస్థితులను బట్టి తీర్మానించి, యుగి శిక్షణానికడ ఉత్తమచేత
 పరిస్థితులను పరిస్థితులను బట్టిగా జరిగినయట్టిగా
 యుగిని పరిస్థితులను సర్వజనము, వివిధ బ్రహ్మచర్యమునకు జనియె

గీ. సాతాఁ గుహిలమును ననుచేపుఁ డానరిచి, నట్టివరాచనమును గ్రుమ్మఁ డాచనుండి
 నలిగినకామరాని మృగహారో సాఁచి తిలచి, సొంముచెడి గంజాలోపల దిగులువుట్ల.

సీ. రామలింగ ము ప్రాసాదము స్థాపించి, వారికి నారదవాక్యములను
గ్రహ్యపథానికనుకూలముపాదగాబో, వచియింపు డనగను వార లెల్ల
మంత్రుల బాసార్చి పరీమార్చి - నైనను గోప, కులతొడ రామకృష్ణులను నిటకు
రామలింగ ము రావారగమలనిహతులఁ, జలుపంగవలె నని తెలియజేయ

గీ. నవమి నామ ధనుర్మాస మాసరిషః, దలంచి ప్రకటించి రామశృష్ణులను గోప
సహితముగఁ దోడుకొని రాగ నవసమునకుఁ బ్రాజ్ఞుల నయఁకూరున కాజ్ఞ యొనఁగె.

సీ. లోగతట భాగవత్ ప్రసంగం జ్ఞాన, యక్రూరుఁ డామోద మావహిల్ల
దివ్యభూషణముల దివ్యాంగబరలుల, కై కొని వారికిఁ గానుకలుగ
నధిపనించి రథులునుదు గోకులమున, కరిగి శతాంగంబు నచట జిగ్గి
ఘృషోకింబులుఁగనికన్నులవాని, మొలనవర్షలు గులు-మోమువాని

గీ. గోపభామలతోఁ గూడుకొనినవాని, ధేనుసందోహమధ్యస్థుఁ డైనవాని
సుజనులను బ్రోచుచల నిరూపువానిఁ, గాంచి కృష్ణుని హర్షాశ్రుకణము లురల.

గీ. అరిగి యొద్దకు వజ్రచక్రాబరేఖ, లలరుతత్పాదముల మూర్ధమందు చాల్చి
కన్నులకు నదనకొని మ్రొక్కి- గాత్రమందు, బులక లాలయంగి మణిమణి జల్లిపి ప్రణతి.

క. బలరామునకుఁ బ్రణామము, సలిపి నిలంబడఁగ వారిసన్నిధిలో వా
రలు వానిఁ దోడుకొని తమ, నిలయుమునకు వచ్చి నందునీకఁ జూపింపక. 30వ

సీ. నందగోపురం మహానందంబునను యదూ, త్తమునకు సర్వపాద్యము లొసంగి
ప్రణమిల్లి తత్పాదపంకేరుహములకు, నుచితాసనమునఁ గూర్చుండఁజేర్చి
పూజించి వస్తువులతో భూషణంబులును స, మర్చింప నక్రూరుఁ డవి గ్రహించి
తాను దెచ్చినదధానభూషణములు, ప్రేమతోడను రామకృష్ణులకును

- గీ. ఘోరమనఃకరము చులతోడకు పోగు నమలర, నొసగు నేమి నొసగు నెడగి నృష్టానందములు
మునలుగొని సర్వవృత్తాంతమును వదిలి, సక్రిమిగాగి వారు నిష్కలముగా నొంద.
- సీ. నృష్టానందము నేనినకృత్యములు తెల్లను, నారదమనము వదిలి నొడవనొడవ
చులతోడకుండ కలసుండుచుండెను, పృష్టానందము దలచుచు యగుచులతోడ
ముల్లులచేతను మాతంగిచులచేత, స్థితి నృష్టానంద నిష్కలముగి
సగుండు బంగమ మెల్లలరను కోడలకునిగాని, నొసగుముగి నొసగుముగి
- గీ. నందమ మి నెల్లరును మధునితు భయముగా, నొసగుచును మనోగారి ముడుగు నిలను
సనతరెగించెను చునాచులుండ, పృష్టానందము గలగుని నిత్యము గాడెను. 3057
- క. దానము భూభారము జను, నుండునుండుమును గొను ముగిసె నెప్పుడ
గాని యిది కాదు దెట్లగు, దా నొసగుని దలచుచు నొసగు నొసగుచుండెను.
- క. లాని చెప్పియూరకుంటును, నొని సర్వము నొసగుచున్నందు చుండు
బును జెలకు చుండె గృహస్థులు, నొని నారల నొసగు మోగుని నొసగుచుండెను. 3059
- ఆ. గోపులార మిరు కొందలపా నొసగు, నలదెను నొసగు నొసగుచుండెను
భూభారము దీర్చు బోదము రం దింగ, నొసగుచు నొసగుచుండెను నొసగు. 3060
- చ. అనపుడు గోపు తెల్లరును నొసగుచుండును నొసగుచుండెను
స్థితివచనములుండ నమకు భీతిని భూగారిగోని నొసగుచుండెను
జొనువగు మానసములను కోడల మాని నొసగుచుండెను నొసగుచుండెను
జనుటకు నిష్కలము గుండుని నొసగుచుండెను నొసగుచుండెను. 3061
- సీ. యొడనోత్తముండు సయక్రంతునగు యడనో, జూడెని సయభిగాదరముగోడి
షడ్రసోపేతగోసము నెట్లగు రామ, నొసగుచుండెను నొసగుచుండెను
నతల డారగించి మహాభాగ్యము లభింప, నొని సొసగుచుచు నొసగుచుండెను
హరిభక్తుండు డగుటచే నారేయ రామకృష్ణ, స్థితి వసుంధరినిలచుమగుడు
- గీ. బండుకొని రెయ్యి-శయ్యపై బరవశుండు, గాన తామసనిద్రకు గాంచు చుండె
గనబడక రామకృష్ణులు కానబడియె, శేషులగుతుండ నశ్రీధరుండు. 3062
- ఆ. అపుడు పులకరింప నంగంబు లక్రూరు, డమిలిహగ మునను నవశుండుగుచు
సెజ్జనుండి లేచి శ్రీఘంబుగను శేష, శాయిదరికి జేరి సంభ్రమమున. 3063
- సీ. కమలనాభునిపాదకమలంబులను బట్టి, రెయ్యిచు నిగుగేల నొత్త కుండ
నిదియె ధర్మము నాకు నిదియె సామ్రాజ్యభో, గము నాకు నిదియె మోక్షంబు నాకు
బ్రహ్మాదులకు గూడ, బడయశక్యముగాని, హరిపదాబ్జములు సంప్రాప్తమయ్యె
సాఫల్య మొదలె నాజన్మంబునకు నేడ, నాపూర్వజన్మపుణ్యము ఫలించె
- గీ. నని తలంచుచు నెడ సవాజ్ఞుననగమ్య, మెనయానందవార్ధి నోలాడు చుండె
గొడచె రేయంతి-మునువోత్తె గానబడిరి, రామకృష్ణులు భూభారంతుండు.

- సీ. లోకముల గోళముల రంగులను గిరులనుకా, వర్ణముల బలములనుకా
 పృథ్వీవాసమునుండి గోళముల రంగులనుకా, పృథ్వీవాసమునుకా
 రామసృష్ట్యులు రామసృష్ట్యులతో నేరగించు, సోదనసమును నోరల హృదయమును
 గోని దివ్యవస్త్రములను రాజగృహమున, కోకరజుని దాని పోవుచుండెను
 గీ. వస్త్రముల సేయు మునికోర వాడెను గిరుల, సుమారుమును పోవుచుండెను
 బుద్ధిగోని సృష్ట్యుల డాకడనుకా, పృథ్వీ, గ్రహుల రంగులనుకా, పృథ్వీ, గ్రహుల రంగులనుకా
 ఆ. లోకముల రామసృష్ట్యులు రామసృష్ట్యులు రామసృష్ట్యులు రామసృష్ట్యులు రామసృష్ట్యులు
 సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల
 క. ఒకమూలమున రంగులను, రంగులను వాడెను భుజములను గాని ముందుగా
 లోకములనుకా, దానియందు, సుమారుమును గాని సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల
 సీ. మరల నేగించు రామసృష్ట్యులనుకా, సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల
 భృతగిరిపాత్రయై యెమరుగాడ సుమారుము, సుమారుమును గాని గాని గాని గాని
 గోరి చందనము నామము పినవ్రతము, భుజముల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల
 నందులొక గలగంధ మంతయు మేముల, నుండు దల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల
 గీ. నామములకు సృష్ట్యులనుకా, నోరగి, నుండులనుకా, పిన్నయము నోరగి సృష్ట్యులనుకా
 చనుచు, జనుచును సృష్ట్యులనుకా, శోరలొక, గాని రంగుల మునుకా, కర్మకలము.
 గీ. లోకముల సృష్ట్యుల డావలెల నామమును, సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల
 విస్తయల బోగను నుండుగి నెఱిచివై న, నిశ్చలములతోడ సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల సృష్ట్యుల
 సీ. లుట విని కలములకు సృష్ట్యుల చాణూరాని, మల్లగ్రామము సృష్ట్యులనుకా, సృష్ట్యులనుకా
 రావించి యెల్ల నుండుల రామసృష్ట్యుల, సడగార్చనలె సని సృష్ట్యుల నోరగి
 యనుజమగ్రసముకొండ మహాప్రాసాద, ముగిసిన గాని ముగిసిన జేరి
 తన్ని కేతనవత్సరములనుకా, నుండు, పీఠముల మల్లవారలముల
 గీ. నది యెఱిగియు నాగియు యజ్ఞశాల
 యంద వసుదేవనందను లభివసించి
 యుదయ మగుటయు నాగియు వడలి గుహను
 బాసి వెడలెడిహరులట్లు బయలుదేలి. 3080
- సీ. రాజగృహద్వారరక్షకుండుగ నున్న, దాని మహాశక్తి మైనదాని
 హిమయై లభిభరసామ్యమున శోభిలుదాని, సమితమదోత్కట మైనదాని
 నై రానతమదంబు నడగొడిచినదాని, నారితేజినదాని నాజులందు
 గుమలయాపీడాఖ్య గొన్నదానిని ద్రిలో, కములందు విఖ్యాతి గన్నదాని
 గీ. గజవత్సరము నోరదాని గాని రాముం, దెదను విస్తయమడు చుండగృష్టముకాగి
 శోభగొని దానితోడంబు గీతకట్టు, గిరిగిరి ద్రిప్తి వడగొట్టి భరను గడవె. 3081

- సీ. అపరాధిని నానావిధములను గీసి, రామకృష్ణులు పరాక్రమము మెరియ
నని గూర్చును గొని యాయుధములుగ మ, ల్లులతోడి యుద్ధంబు సలుపఁబూని
సాహసగ్రహములు సేయ మల్లులు గుండె, లవిసిపోవఁగఁ దదారవము వినుటఁ
బరులని స్పృహనశ్రుభవములతో బొచ్చి, బంధించికోని తత్కపాటములను
- గీ. నడఁకుచును పోని యుద్ధంబు నొవడువు నెఱిగి, సత్వరమ రామకృష్ణులు శత్రుశాల
నడఁకుచు పోని యుద్ధంబు ఖండములుగఁ, దన్ని పదములచేతను భరను గూల్చి.
- క. పోయెను సోమరాముని లో, పల నుండినదై త్యయోధబలమును బాదం
బులతో నొగింపఁగ, బులచేతను పొడిచిపొడిచి పొడిపొడి గాల్గె. 3083
- ఉ. పోయెను సోమరాముని హస్తదంబులఁ గంససద్రముక
తొచ్చి భద్రాక్షరంశృంగుల నుగ్గులు నేయుచు నడ్డగింపఁగా
వచ్చినవీరమల్లులను వారణాజములక గవాటముల్
వ్రచ్చుచుఁ బోయిపోయి పడలంబుగ. గంసునిమేడలోనికె. 3084
- ఆ. శాసనఁగఁగఁ బ్రభయకాలాంతకులువోలె, గాంచి కంసుఁ డడలి కంపిలుచును
శక్తిశాలు లై నచఁబారముప్పిక, మల్లవరులఁ జూచి యుల్లమలర. 3085
- ఉ. ఇప్పుడె మల్లులార వధియించిన మీరలు రామకృష్ణులక
దప్పక మీకు నే నొసఁగెదక రవిసాక్షిగ నర్ధరాజ్యముక
జన్మనఁ బుట్టికొండు మనసన్నిధికే రిపు లేగుడెంచి యు
న్నప్పుడు పోవనియందగ దంచు సద్దైర్యముగక వచింపఁగె. 3086
- సీ. సన్నధు లగుటయుఁ జాణారముప్పికల్, వాసుదేవుల బట్టి వధి యొనర్పఁ
గనిపించె గృష్ణుఁ డాకాలంబునను మహా, మేరువుకై వడి వారలకును
గాలాగ్నితెఱఁగునఁ గంసునకును బంచ, బాణనివిధమునఁ బడఁతులకును
దలిదండ్రులకు బిడ్డవలె గోవులకఁ జెలి, తీరున హరివోలె ద్రిదశులకును
- గీ. నంతటను గంసుఁ డడలుచు నతనుతాప, మతివ లొందుచుఁ దలిదండ్రు లశ్రుపూర్ణ
నయను లగుచును గోవులు భయముపడుచు, నమరు లానందభరితాత్ము లగుచు నుండ.
- గీ. అమృహామేరురూపంబు నవగణించి, రాజ్యలోభంబుననుజేసి రాజమల్లు
లిరువురును హుంకరించుచు నెదిరపోర, నిలువఁబడుటయు రామకృష్ణులు చెలంగి.
- గీ. చేసి యాయోధనంబు విచిత్రముగను, దమకఁ గలమల్లరణకౌశలము మెలార్ప
శౌరి చాణూరుని వధించె సీరపాణి, ముప్పికుని సంహరించె నక్షప్తముగను. 3089
- క. అంతటఁ గంసుఁడు సద్దైర్యం, బంతయును దొలంగ భీతి నటు నిటు బోనక
గంతు లిడుచుండఁగను గా, లాంతకుఁ డనవచ్చి కృష్ణుఁ డతిరభనమునక. 3090
- క. కాలం దన్నఁగ వాని గు, బేలున సాధంబునుండి పృథ్వీసలిపైఁ
గూలి సమీరోన్మాళిత, సాలముతెఱఁగునను వాడు సంతేయ మొండెక. 3091

- గీ. లోష్ణుడు సునాము సేనాధిపతినుబుడచి, ప్రబలతోమె బసలు సంగరిం బోసెన్
వారొప్ప కోగువేరింగ నీరచికి, గుముక్క గ్రుడ్డును నాపెను నుగ్గి డెంచె. 3092
- క. లోసులు గెలిసి రాడిసాగ్రేసరుల రామ, కృష్ణుల లోగినుండి సేనలొగుల
దీవరముగ దేవోపసోదీప్రుల, సునధమునకు వచ్చి సోగిముగ్గు. 3093
- క. సొనులొప్పనుమునలనును, దనకునుములనుండి శ్రీరఘోరణ గెలియె
గను వారొప్ప నిదేవ, కనియెక గనులం సోమలం గెల్గి గోలుకె. 3094
- క. కనుగొని ననుదీప్రుడును, గనుగెవ నగ్రోపులు గ్రమ్మగెను పోడి వా
గిని గెలిగిల సపును సభిం, బున మ్రోగెను సేనసంగుభిలు సేనలముక. 3095
- ఆ. లోష్ణు డిమరు లెల్ల నరుడబది రామకృష్ణుల నుగ్గిది వాటిమలను బుల
బొంది స్వర్గలోకమున కేగి రగతట, రామకృష్ణుల లోకట రిగిము నకట. 3096
- వ. కారాగ్రహంబునకుం జని యచ్చట నిబద్ధుల యున్ననిడమోకొనెను లాడును గ్ర
సేనుని బంధిమిముత్తనిం జేసి బులొకరిది వృషగిత్సంగుసం గాగిది తద్రాజ్యంబున
కబ్బిక్తునిం జేసి యక్రూరప్రముఖయమగ్రోవుల ముక్రివర్గంబుగా స్థాపించి నలదాడి
గోపబృందంబున కెల్ల దివ్యాంగరభూషణంబుల నొసంగి గోపంబునకుం బనిది ద్వీజు
లచే గంసున కార్ధ్వజహింసకృత్యంబులు నిర్వర్తింపజేసి తద్రాజ్యంబున ధర్మంబు
నెలకొల్పి మధురాపురంబునద నివసించి యుండ గంసశ్వశురుల సోగజరాసాసుడు
కంసచంబు సాలించి యాగ్రహిదగ్రుండ రామకృష్ణుల బరిమార్చి నెది యాగో
హింసహాససేనాపరివృతంబుగా జనుడబది మధురాపురంబు ముట్టడించె. 3097
- సీ. కృష్ణు డప్పుడు స్మరియ్యవంగి దారుకకు, డని నిజపుంర్వసాగని సత్తాడు
స్మరణమాత్రంబున జనుడెంచి ధరణికి, బ్రణమిల్లి కృష్ణునిపాదములకు
దివ్యపుష్పాద్యశ్చదోపవ్రమానగాను, పత్రకేశ్వరధ్వజభ్రాజితంబు
సురపుంజలము నై ననుగ్రీవపుష్పక, స్మరిదనంబును గదాద్యాయుధములు
- గీ. నప్పన మొనర్చుటయును గదానిశంఖ, చక్రశోభితభుజచతుష్టయసమేత
ముగను గృష్ణుడు రాముడు ముసలలాంగ, లాయుధయుతంబుగను నెక్కి స్వందనంబు.
- క. ద్రుమగుల్మలతాద్యాక్రం, త మగువనంబునను నగ్ని దాంకొలికినచం
దమున జరాసంధునిసై, న్యమున జోనుప దారుకుడు శతాంగము నంతక. 3099
- క. చెలరేగి జరాసంధుని, బలమును సర్వమును నొక్కప్రహారార్థమునక
బలిపెట్టి యుద్ధభూమికి, నలుపుగ గృష్ణుండు శంఖనాదము సేయక. 3100
- క. అతికోపంబున బాణ, ప్రతతులం గురియించుచును జరాసంధుండు
ధతితోడం బైకొన న, చ్యుతాగ్రజుడు సేసి ఘోరయుద్ధ మతనితోక. 3101
- ఆ. కడకు లాంగలమున బడగొట్టి సారథి, తురగయుక్తముగను సరద మిలను
బట్టి వాని గేల బలిమిచే దెగలార్చి, నెంచి మదిని ముసల మెత్తుచుండ. 3102

ఉ. అసమయంబునలడు దివితార్థుడు గావున గృష్ణు డన్న యీ
దోసము సైచి ప్రాణమాలతోఁ దృణియింపుము వీని నీపయిన్
శీనన నిట్టిదోషమును శీలిచివై చెడుగాక నావుడున్
బాసి యమర్షమున్ విడిచె నవ్వచు రాముడు వాని సంతటన్.

3103

సీ. లోరిగి జరాసుగఁగు డతిబలుగ డగుకాల, యవనునిసన్నిధి కాక్షణంబు
రామకృష్ణులసరాక్షమమును గంసాది, వధిమును స్వపరాభవమును డెలుప
వాఁడొ స్రుహుండయి స్వప్నస్థితోఁగిన, హస్తసైన్యముతోడ నద్భుతముగఁ
బ్రసింగుండ మధురాపురిం బరికట్ట, దలచి కృష్ణుండు పౌరులను గాన
గీ. నగిగడమును ద్వారక యనెడిపల్లె, నమును గట్టి త్రింశద్యోజనములవిరివి
గల్గినదోన బసండు సుకల్పమాత్ర, ముననె యటఁ జేర్చె యి సుపులను నెల్ల.

సీ. లోంతుటను బ్రభాత మగుటయుఁ గొంతసే, పునకు మేల్కొని పురజనము లెల్లఁ
గనుఁగొని రత్న కాంచనగృహస్థానాద, గోపురస్రాకారకుండ్రములను
ధనధాన్యవై భవంబును గామధేనువు, లనఁ దేజరిలు చుండనాలకదుపు
స్వస్వధర్మములందుఁ జరియించు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియౌరవ్యజ్ఞమన్యజులను

గీ. బంది యాశ్చర్యమును మహానందమును
ద్రదివమున దేవతలువోలె దివ్యసుఖము
లనుభవింపఁదొడంగి గెందును గొఱత
యనెడిమాటయె యా పురమందు లేమి.

3105

గీ. అంతటను రామకృష్ణు లత్యద్భుతముగఁ, గాలయవనునిబల మెల్ల గడియలోన
నాశ మొనరించి రమరు లాకాశమందు, నిలిచి విజయనినాడముల్ నలుపు చుండ.

క. అది చూచి కాలయవనుడు, హృదయంబున వేడిపుట్ట గృష్ణునిమీఁదన్
గదిసి యొనరింపఁదొడఁగెను, గదారణము దేవతలును గంపము నొందన్.

3107

సీ. అతనితో బహుకాల మని కృష్ణుఁ డొనరించి, యుద్ధవై ముఖ్యంబు నొంది కడకుఁ
బ్రధనరంగమునుండి పఱచు చుండఁగఁ గాల, యవనుడు గద నెత్తి హస్తమునను
నాగుమాఁగు మటంచు నార్చుచుఁ బరువెత్తు, చుండ వెంబడిబడి యగ్రుండగుచుఁ
బరువువాఱుచుఁ బట్టుపడకుండఁ జని తటా, లునఁ గృష్ణుఁ డొకగుహలోనఁ దూతె

గీ. నప్పు డాతనివెంటనె యరిగి కాల, యవనుడును దూటి గుహలోన నచట యోగ
నిద్రలో నున్న ముచుకుందనృపతివరుని, గృష్ణు డనభ్రాంతిచే గాల నెగసి తన్నె.

గీ. తత్పదాఘాతమున నవాప్తప్రబోధుఁ, డగుచు ముచుకుందుఁ డాగ్రహం బావహిల్ల
హుంకరించి కనుంగొన నుగ్రముగను, గాలయవనుడు భస్మమై నేలఁ గూలె.

3109

వ. అప్పుడు కృష్ణుడు విష్ణురూపముం దాల్చి ముచుకుందునకఁ బ్రత్యక్షుంబై తత్రా
రితం బగుమోక్షముం బ్రసాదించ నారాజుర్ని తత్రణంబ మానవదేహముం బరిత్య
జ్ఞి

అంచి నృష్ణునిము సునివాసమునోడం దొర్చివాహనంబు నధిష్ఠించి ఘనగాన్వితైరహితం బగుపరిమచమగు డెందె. 3110

గీ. కృష్ణుం డాతల సగ్రహస్వతిము గాగి, నిడిచి మధురాపురంబును సేవగల కెల్లం జలుపు ముండుగ జయనాదములను హ్వా, భక్తితుం డగుదును ద్వారకాపురం జేరె. 3111

గీ. లెప్పు డే ద్రుండు కాన్తుగా నుండు వాయు, ముఖమునను గృష్ణు సతి సప్రసాదమును ములులు చుత్తములు చామరములును నుండునట్టి, నిశ్చలగర్భించిదిను బొలుగునభిను. 3112

క. అనమాన మైనులు గి, వసభను గృష్ణుండు గ్రహించి వాము, వాసంగి ధ ర్మనభగ ద్వారకలో ను, గ్రహేనముఖు లెల్ల సజ్జగింపఁ బెట్టింపె. 3113

గీ. అంత నిత్యాక్ష మనభూకాంతం డైన, వైవర్తిండు సర్వలీలలం బ్రహ్మం బు డైవనగేవని నిజపుత్రి సచ్యుతాగ్ర, అన కొనగి పుట్టిగానించ నుండు చిగిడి. 3114

క. ఆమెను గొని పట్నిగ బల, రాముండు ద్వారవలీలోని గొల్లెను జేరి లోమిని గొని దారగ ను, త్రాముండు త్రిదవంబునను నిగాలుపగిటికె. 3115

వ. జయ విజయులు ద్వాపరయ గంబునం బై ద్వాపరయమందు శిశుపాలుడు తన క్షతుగాం బ్రభవించి మహాబలపరాక్రమములతోడ బ్రవ రెల్లు చుండ విదర్భదేశాధిపతి యగు భీష్మకు సకు రమాంశంబున జన్మించి విష్ణువత్సరం బగునృష్ణునకు భార్య గానన్న రుక్మిణీదేవిని భీష్మకుమహారాజపుత్రుం డగురుక్మ శిశుపాలుని కొనంగిం దలంచి జన కానుమతిం బడసి సుముహూర్తంబు నిర్ణయించి వివాహప్రయత్నంబు గావించు చుండ. 3116

సీ. బాల్యంబు మొదలుగా బహుళాన్ని రాగంబు, తోడం గృష్ణునికె బుట్టిగాండ నంచి కావించు చుండట దేవతాపుంజలు, దానముల్ న్రతిములు ధర్మములును శిశుపాలు నొల్లమిం జుత్తులు భర్తగా, జేకొన రుక్మిణి చింతింపఁచుం దమపురోహితునిపుత్రకుం డైనపుని, బనిచె ద్వారకకుం గృష్ణునకుం డలుప 3117

గీ. నంత నతఁ డేగి ద్వారక కామచింత, యంతయును డెల్వ గృష్ణుని కాలకంచి సర్వమును గృష్ణుం డగ్రజసహితముగను, దారుకానీత మైనరథంబు నెక్కి. 3117

క. చనుడెంచి విదర్భాపుర, మునకు రయంబునను సకలభూపతులును బెం డ్లిని జూడవచ్చి మూగంగ, గనుచును నెల్లరను నుండి కాలజుండ్లె. 3118

ఆ. సాంధ్య కాలమందు జనుచుండ రుక్మిణి, రథము నెక్కి రాజవధమునందు దుఃఖదుఃఖముగను దుర్గాలయమునకు, నాచరింపఁ బరిణయాదిపూజ. 3119

ఆ. అపుడు శ్రీఘృగతిని నరుడెంచి యామెను, గూరుచుండఁబెట్టుకొని రథంబు నందు బోవుచుండ నాత్మపురంబున, కచటినృపతు లెల్ల నడ్డగించి. 3120

శ్లో. నిలునిలు వాసుడేవ ధరణీధపు లెల్లరు జూచు చుండఁగాఁ జుట్టుకుంగ నీయకార్యమును సెతులె నాపుడు నీథస్థాని లాల

గలముసల యుధంబులను గైకొని డిగ్గి రథంబునుండి రా
టాగ-లభవులారా శక్తిగలతోడిభుల్ కొనిపొందు రుక్మిణికి.

3121

చ. అనవుడు రాజు లెల్లరును నాహవముం బొనరింపఁబూనుటక
గనుఁగొని నేవతీధవుఁడు కన్నులనిప్పులురాల లాంగలం
బున ముసలంబునక బ్రధనభూమిని నిల్చినశత్రువర్గమున్
దునుముచు నుండ రుక్మ ధృతితోడను వింటను గూర్చి బాణముల్.

3122

సీ. కృష్ణునిపైఁ బ్రయోగింపంగఁ గృష్ణుఁడు, నవ్వుచు నొకమార్గణమున వాని
ఖండించి మఱియొకాండంబునను రుక్మ, తురిగిసారథిరథాదులను గూల్చి
విరఘుఁడై రుక్మ సోద్యోగంబుగను నొక్క, కరవాలమును గొని కఠినిరాఁగ
దిగ్గన రథమును డిగ్గి కృష్ణుండు త, తడంబు నొకసాయకమునఁ దునిమె

గీ. సంతటను రుక్మ యూర్చుచు నరుగుడెంచి, కృష్ణునియరంబుపైఁ బిడికిటను గ్రుద్దఁ
బట్టుకొని వానిఁ గృష్ణుఁడు బావ యగుట, తురముచేఁ దచ్చిరము గొంత గొఱిగి విడిచె.

క. కొందఱు చచ్చిరి పాటిరి, కొందఱు దిక్కలకు మఱియుఁ గొందఱు శరణం
బొందిరి బలదేవాయుధ, సందళితాంగులయి ఘోరసంగ్రామమునక.

3124

గీ. అంతటను రుక్మ కృష్ణకృతావమానుఁ, డగుటఁ దలయెత్తికొని యింటి కరుగి లేక
యండె నురగింబువోలె నిట్టూర్పు లిడుచుఁ, గదలకుండంగ నారణాంగణమునంద.

ఆ. అపుడు వాసుదేవుఁ డచ్యుతాగ్రజుడును, స్వందనంబు నెక్కి సంతసమున
రుక్మభూష యైనరుక్మిణితోడను, జనిరి ద్వారవతికి ఊణములోన.

3126

వ. అంతటఁ గృష్ణుండు బృందాననంబునుండి నందగోపయశ్రోదాదినకలగోపగోపికాబృం
దంబును ద్వారకకు రావించి వసుదేవబలభద్రోగ్రసేనాకూరాదియదుపుంగవులును
దేవకీదేవతీరోహిణీప్రముఖయోషిద్బృందంబును నందయశ్రోదాదిగోపబృందంబును సకల
రాజబంధువర్గంబునుం గలవివాహమండపంబున నొక్క-శుభలగ్నంబునందు.

3127

సీ. అమరు లెల్లరు మహాహ్లాదంబుతోడను, గురియించు చుండఁగఁ గుసుమవృష్టి
దివమున మంగళదేవతాదుండుభుల్, మ్రోఁగు చుండఁగ మారుమ్రోఁగ దెసలు
భూసురాశీర్వాదములు గొల్పు చుండ మ, హానందమును సంతరంగములకుఁ
గావించు చుండంగఁ గర్ణసుఖంబును, వందిమాగధనం స్తవవృందంబు

గీ. నాడు చుండంగ నచ్చర లందముగను, బాడుచుండ గంధర్వలపారముగను
నందఱును జూచు చుండ వత్సదృఢతముగ, భీష్మకన్యపాలపుత్రినిఁ బెండ్లియాడి.

3128

ఆ. అవల బ్రాహ్మణులకు నవనీశ్వరులకును, గోపబృందమునకుఁ గొల్లలుగను
దివ్యభూషణముల దివ్యాంబరంబుల, నుల్లములు చిగుర్చ నొసఁగి పనిచి.

3129

క. ప్రణుతిఁప నెల్లపజలును, గణుతిఁపఁగ నమరు లెల్లఁ గౌతుక మొదవక
ఘణిమధువార్యుంబున రు, క్మిణితోడను గూడుకొని సుఖంఘృదు సంతక.

3130

వ. దుర్ద మవీర్యులును సనితరసాస్థ్యులును సహస్రస్థస్థులును నోక పాశాలును
గట్టి తమ్యుల ప్రాప్తయును స్థాస్థులసంఘమును సంత్రాన్యగోపాలతనూజ
యును సగు సత్యభామను శీలసాధుసాధులును సునన్దత్తసూర్యును సగుకొ
టలపని సులతాను సునసిమహారియును స్వయాపరసముపలభులును సగుమిత్ర
నిందనుగ సుల్లయి జి వారలహానిండు గుడి సభులును. 3131

సీ. సంత్రాన్యగోప జోక సమయగలుగుని స్వ, సులతగల సునసానక సూర్యులు
తనతమ్ముడగుప్రసన్నున బియ సుతి డెన, గాల్చి భిసెలు ముడి సురభివోల
నది గని కృష్ణుడ త్రాళ్ళెర్చుమును సేక, తన కటలు మృని త్రాను గోర
నతడ డిట్ట లనిదను నియ్యది డెన గిని నులను, సుభాగసునగి మునుసెనులు

గీ. గాన సెవనికె గూడ సుభాగి నీలు, సుభాగి గోని సుభాగియు సుభాగి దనియు
నావలను గోనిదనుసెను లరుగు గృష్ణు, సుభాగి గోనిగి మృగలుగి మృత్తి నెంచి.

వ. మృగయ ప్రవీణ లగుప్రసన్నాని సుభాగిని సుభాగిని గూడె గుభాగి మహాభాగ్యముం
బ్రవేశించి మృగంబుల వేటాడెను. 3132

సీ. లావుడు ప్రసేను డిక్కులసావనమున, సుతిహామగు నేగి యుడెలోన
నొక్కండ వధియు చు చుండి ముగలులు, నొకసిక్కిముగి హర్షక్ష ముగి
చనుచుచి తివ్రులు జుట్ట ప్రసేనుని, నద్రక్షిమును ప్రసే తనిగీర
సునియరస్థులమందు వేల్చెడిల్లి, మును గోని ముడెలో జనుచు నుండ

గీ. జాంబవంతోడు దానిని సుహాగిని, మానీకము గోని తనగుహలోన జుచ్చె
నంటలను సుమిగుల సర్వములని, బహులుండ జుగీగీపాకరుండ. 3134

ఉ. లావుడు వానుడేప్రొడనులు యలలోడెను గూడి హేమగోని
నుస్పరమందు భానిలుచును స్నహిమాంశుని గాంధుచుక జనక
జవ్వన వేటలోనిశ్రమ సర్వము నచ్చి పురలకు డేరి యె
సెప్పటియట్ల సౌఖ్యమున నిలతులలోడెను గూడియుండెగక. 3135

క. వనముననుండి ప్రసేనుడూ, చనుడేటమి గృష్ణు డెతని జుని స్యమంతం
బును గొనె ననునపవాదము, జనియించెను ద్వారకాప్రజావర్గములొక. 3136

చ. అది విని కృష్ణుడ జజ్జు జను లాడెడిమాటలక విభీతుడై
యదువులతోడ గూడి గహనాంతరభూమికి నేగి యచ్చటక
వెదకి వధింప సింహ మవని బడియున్న ప్రసేనదేహముక
బదుగురిక గనంబుచి ప్రాప్తమనఃపరితాపతాంతి యె. 3137

సీ. అంతట బోక స్యమంతకరణంబు, వెదకంగ నెంచి యుద్విషినమందు
జనుచుండ నొకగుహ కనబడుటయు నందు, జొచ్చి నిర్భయముగా జూచు చుండ
ధృతి ధోలను స్యమంతకమణి గట్టి జాం, బవదాత్మజుని నందు బండబెట్టి
జుగీగీపాకరుండ నొకగుహ కనబడుటయు, ద్వారకాప్రజావర్గము స్యమంతకము నీడె

- గీ. కొనియెఁ బఱచానసము ప్రసేనుని వధూచి, జాంబవంతుడు కొనె దాని సంహరించి
 యిడుకొనుమయ్య యింక సని పాడుచున్న, పాట ననబడెఁ జెవులకఁ బ్రమద మొదవ.
- గీ. లాంతటను వాసుదేవుఁ డత్వగృతముగ, శింఖనాదంబు గావించె జదలుముట్ట
 దాని విని జాంబవంతుడు తత్తడంబు, యాగ్రహంబున గుహనుండి యరుగుదొంచె.
- ఆ. “పుడు వారి కయ్యె నయోధిసము పది, విరము లొక్క-మొగిని దెఱపితేక
 యవల నాంబవ తా గొలిది తచ్చక్తికి, నెరిని నచ్యుతునిగ నాత్మ నెంచి. 3140
- సీ. చాలించి యుద్ధంబు స్వామి నీ వెన్వంక, వేమికార్యంబు నీ కిటకు రాఁగ
 నానతి మృని కనయంబున వేడి త, త్రిత్వత్వ తరము పేని పరమపురుష
 ధన్యుండ నైతి నీదర్శనంబున నేడు, రామభద్రావతారమున మున్ను
 నాతోడఁ బెప్పిన స్థితించితిని రణ, స్పృహ తీర్చి మోక్షంబు నీయ నాకు
- గీ. సని వచించి తదీయపదాబ్జములను, జౌళిన మొనర్చి తనపుత్రి జాంబవతిని
 నొనఁగి సతిగా స్యమంతియు క్తముగను, దానికిఁ బ్రమోదమును బొంది దానవారి.
- క. ఆకన్యారత్నంబులఁ, గై కొని వర మిచ్చి ముక్తి గలుగఁగా నాభ
 ల్లాసపతి కరుగుదొంది ని, లోకించుచు నుండ బంధులోకం బెల్లక. 3142
- వ. స్యమంతకమణి సత్రాజిత్తున కొనంగి జనాపవాదవిముక్తుం డయ్యె. సత్రాజిత్తుం
 డామాణిస్యంబు తనతనూజ యగుసత్యభామకుఁ బుత్రికాప్రేమంబున నొసంగె.
 కావున భాద్రపదశుక్ల చతుర్దశినంబునఁ జంద్రదర్శనంబు మిథ్యాప్రవాదకారణం బగు
 టుంజేసి వరస్థియంబయ్యె. 3143
- క. అనాడు చంద్రదర్శన, మైనయెడల నెవని కేని యతడు స్యమంతా
 భ్యానము విననగు దానను, వానికిఁ గలుగఁడు జనాపవాదం బెపుడుక. 3144
- వ. అలగిరిఁద నొక్క-నాడు సులక్షణ నాగ్నజితి సుశీల యనుమద్రరాజకన్యకలు
 మువ్వరు స్వయంవరంబున నడిపఁ గృష్ణుండు వారలం బత్నీలుగాఁ గైకొని
 యప్తమహిషీజనంబులతోడఁ గూడి నానాభాగంబు లనుభవింపం దొడంగె. 3145
- సీ. అటు లుండ భూపుత్రుఁ డగుసరకాసురుం, డమితపరాక్రముఁ డగుటంజేసి
 యోడించి యమరుల యుద్ధంబునను దేవ, పతిని సింహాసనచ్యుతునిఁ జేసి
 యదితీకుండలములు హరియించి ధనదుని, నిధుల నెల్ల ను గొని నిర్భయముగ
 మయవినిర్మిత మైనమాయూపురంబునం, దధివసించుచు గగనాంగణమున
- గీ. బాధవెట్టుచు నుండంగఁ బ్రజల నెల్ల, సురలు విచ్చేసి కృష్ణునిదరికి నరక
 బాధ లెఱిగింప శౌరి సుపర్వతోటి, కభయము నొసంగి తార్కుని నాత్మఁ దలంచె.
- సీ. తలచినవెంటనె తార్కుడు జీవ్వనఁ, జనుదొంచి మ్రొక్కి-కృష్ణునకు నిలువ
 వాసుదేవుడు తార్కువాహనంబును సత్య, లోడ నధిష్ఠించి తూర్ణ ముగను
 రవిమండలమువోలె దివిని వెల్లుచునున్న, కాక్షసపురము చేరంగ నేఁగి
 యజముఖాభరులకు నైన భేద్యముగాని, తత్పురావరణసంతతుల నెల్లఁ

- గీ. దరణి నిజదీప్తిచే చిముస్తతలఁగోలె, జుర్రుభారిని పోవెలె పోవెలె
యంతటఁ దగులరిస్థితు లై నైత్య, భావలు సుఖాధినిగాలూ పయలెనేని 3147
- క. ఒనరించి శోరితొడిను, నని ఘోరగుబుగను జక్రిహతిచేతను ను
త్తునియలయి కూలి రిలనిగా, చను వెజ్రచ్చిన్న భూమిధరిములుకోలె. 3148
- సీ. అంతటఁ బొంపజన్మలఁ బూరింపఁగి, గుప్తస్థలంబు నొక రుత్ గీడి నట్లు
నది విని సరికుం డాత్మాత్మోనమునను గై, కీని పరానము సర్వదానము నెట్లు
రణభూమి కేతెంచి గణనాతిగము లై న, శరములఁ గెలుగుగను శోరినిగానె
జక్రిధరుం డెరిచంద్రబాంముచేత, మ్రచి తిచ్చునలఁ మిని మలుగునా
- గీ. నతనియరమున నొక్కదివ్యాత్మ మేయఁ, నత్రిసుత్తినినను వాడెం ధరిను నూలె
నవుడు ప్రార్థింప భూదేవి యద్యుతులఁ, కనిరంగున వానినిగణిం గోయి. 3149
- సీ. రాత్రించరేంద్ర వరంబు గోరుము నాగి, సరికుం డాతిని చూచి సరిమిపురుష
సీచేతిలోమరణించుట ముక్తిదా, యశ మన్యవర మేల యుగంబుల
గోరెడ నై నను గోరు మంటిని గాన, సర్వలోకాంతిగను నలుప నుచి
నామృతిదివసంబునను మంగళిస్తాన ముంబెరించెడిను లుంబున
- గీ. నిరయసంప్రాప్తిలేకుండ వరము నీయు, మనుడం నట్లులే యగుగాన యనియ శోరి
యంత నరకుండుచు చుచు హరిపదములఁ, బ్రాంబులు వీడి నై నై నదిమం బడిను.
- వ. అప్పుడు వాసుదేవుండు సరికాలయముం బొచ్చి తిలసహృదిపదార్థముల నెల్లఁ గైకొని
తత్తత్త్వాముల కొనుగి సరికాసురుండం ప్లావుల నెల్ల జలుచి సర్వోత్కృష్టముల
నుండి కైకొనివచ్చి తనయంతఃపురంగున నిరోధించి యునిచినడోడశసహస్రరాజనిస్య
కలను దన్నిరోధినిముక్తుల గావించి. 3151
- గీ. అప్పు డాకన్య లెల్ల నసంగతాప, తిష్టలై తిన్న నరెయింప దారలుగను
నేకలగుంబునె వారి నెల్లఁ గొనియె, దాల్చి బుం దేవములను నర్చిన్భుతముగ.
- సీ. అయ్యెడ సరకాసురాత్మజు లేకొంచి, శరణుచొచ్చుటయును శార్ఙ్గనాణి
భూదేవిప్రార్థనంబున వారి నెల్లను, స్థాపించి జనకరాజ్యంబునందు
నింద్రవిమానంబు నెక్కించి యారాజ, సుతల నెల్లను ద్వారవతికి బనిచి
తా నెక్కి సత్యతోఁ దార్త్రవాహనమును, దేవమాతను జూడ దివికి నేగి
- గీ. యదితిసందర్శనము సేసి యామె కీయఁ, గుండలములను నామె యఖండముగను
సంతసించుచు బుత్రవాత్సల్యమునను, నమృతభోజనము నొసంగి యాదరించె. 3153
- గీ. అంత నాదిత్యులును మహేంద్రాదిమరులు, వసువులును రుద్రులును గౌరవం బెలర్ప
స్వర్ణపుష్పంబులను బూజ సలిపి హరికి, దన్మహాత్వంబు బొగడి రత్యద్భుతముగ.
- సీ. శచిని జూడఁదలంచి సత్య యంతటఁ దదీ, యావసథంబున కరుగ నామె
సత్యభామను మహాసంతోషమున గౌర, వింతుచు నుండ నవ్వేళయంద

పాలోను కంఠము సారిజాతనుమంబు, లనుపంగఁ దనభృత్యజనులవలనఁ
జేకొని వాని శరీరేని తుఱుముపై, మురియుచుఁ జక్కఁగాఁ శరీరకొనియెఁ

గీ. దన కొనుగొని నొకఁడుయొ కాల్పుకతన, సూనముల నెల్లఁ ద న్నునమానపటిచె
సనెడివినిను సత్య చుప్పనను లేచి, వచ్చి యటనుండి శోరి కావార్తఁ జెలిపె.

సీ. ఆరెవఁబుల నెల్ల నాలించి కృష్ణుండఁ, తలయూచి మదిలోనఁ గలుగఁ గినుక
గిరుఁదామఁగొని నాకాఁపుతోడఁ నెక్కి, చని నందనోద్యానమునకు వేగ

పొయ్యెనును నొకఁడొచ్చి దొర్లుని, పై నుంచికొని కడఁభద్రముగను
నరుఁదామఁగొని పులికి పొడిచె నా, పాదపంబును సత్యభామయింట

గీ. నది యెక్కిని పురందరుఁ డెధనమొంది, యభ్రమానింగమును గేల నకని దాల్చి
యమరయూఁగంబుతోడను నరుగుడెచి, ముట్టడించెను ద్వారకాపట్టనమును. 3156

గీ. "అంతకు ను దురహంసానంద భద్రునినొకఁ, నమ్మితి నై నసగ్రామ మయ్యె నందు
భోద కృతుని గొనియె పులికి పడిరి, నడిచి వజ్రంబు దుక్కితోఁ భుజిపొంద. 3157

క. ఆపిద్రము నొక గేలను, గోపననుడఁ పట్టి సురలగిలఁజియ లవియన్
గానించు చుండు పోనము, దేవేంద్రుడు గజమునుండి దిగి నక్రముండై. 3158

క. చునుచుచి పాద పందరి, బురఁ గృష్ణునిసన్నిధానమునకుఁ బ్రణామం
చొనరించు నిలిచి సగ్రామ, మును జేసి బహుప్రకారముల వినయమునన్. 3159

క. గోపన పాదపంబు, దేవతలకు సీదె యిచ్చియి మును దానిన్
భావలనుసానితము, గానివఁగినగునె నేడఁ క్రతుభుజు లొఱలన్. 3160

చ. అని నొకఁడొచ్చి గృష్ణుడు సురాధిప భూమికఁ బారిజాతమున్
గొని చనుకొనినొకఁడను మనుష్యహేల'ర్థము నేడు నేను భూ
మినిగెలయంతగాఁ' నిగి నేనినిలో నగు నుండ నావలన్
గొని చననచ్చు స్వర్గమునకున్ జనుఁ డిప్పుడు రిక్తిహస్తులై. 3161

క. అని చెప్పి యొకఁడొచ్చి, బును బురుహూతుఁడు ప్రమోదయునఁ గొని దానిన్
జనియెను గృష్ణునిమహిమము, వినుతించుచు సురలతోఁ ద్రివిప్తమునన్. 3162

గీ. అంతఁ గృష్ణుఁ డనేదేహములతోడ, నఖిలభార్యాగృహంబులయందు రేల
వర్తింబుచు సర్వగతుఁ డయి వారి నెల్ల, నంగజసుఖాల్లిలో నోలార్పదొడఁగె.

వ. అట్లు కొంతకాల మరుగుటయుఁ గృష్ణునకు దుక్కితోదేయంబు మదనాలశంబునఁ
బ్రదుక్తుముఁ దాదయించి శంబరాసురుని సంహరించె. ప్రస్థమున్ననకు దుక్కితనూ
జయం దనిరుగండు ప్రభవించె. 3164

సీ. బాణాసురునితనూభవ యగునువ యొక, నాటిరాతిరిని స్వప్నంబున దు
నుదరు డగుపురుషుని నొక్కరుని మహా, బాహునిబోడఁబ్రదుకెదొందులవానిఁ
గని వానితోడను గామసౌఖ్యాల్లిలో, నోలఁడి యోగఁడి మేలుకాంచి
స్వప్నలబ్ధుం డై ననాడు గజఁగజ్జామి, గందర్వశరపద్మగ్రాత్రయగుచుఁ

- గీ. జంతిలును నుండఁ దత్సఖ చిత్రలేఖ, తద్విషాదనిదాన మంతయును నామ
వలనన యెఱింగి సౌందర్యవంతౌ తై న, వారలను నెల్ల బటమున వ్రాసి చూపె.
- క. కని వారల నెల్లర నుప, యనిరుద్ధునిఁ జూచి యితఁడె యతఁ డని చెప్పం
గనె చిత్రలేఖ మాయు, తనువున ద్వారకకు నేఁగి దానిని యగుటకా. 8166
- వ. నిశీథకాలంబున నొక్కయంతఃపురముల జొచ్చి యందు మనోజ్ఞపర్యవంశునం బవ
ళిదీప్తిండు చున్నయనిరుద్ధుని నిజనూయ ప్రభాసంబునం గైహనివచ్చి బాణాం
తఃపురమై తృప్తప్రాసాదంబున నుపాశయా శ్రితలంబునం బవళింపఁజేసి చనియె. 8167
- సీ. ఆవలమేల్కొని యనిరుద్ధుఁ డతిమనో, జ్ఞం బై ననఁగి శ్రితలంబునందుఁ
డనవార్ష్యమునఁ బండుకొని యున్నదానిని, భ్రాతృహేమనన్దంబు దాని
సీలోత్పలంబుల నేలునన్నలదాని, సోమునిగో మోముమోముగాని
బింబాధరముదాని శంబరారెనరాన, నమును శని సునస్సంకులదాని
- గీ. గననవక్త్రోజములదానిఁ గొను గలనొ, తేదొ యగునందఱులూ గల్గి చుదాని
బినమృకులపాహువులదానిఁ బిన్నదాని, నుచితలంబులములదాని న పను గాంచి.
- గీ. కామనగతాడితాంగులై గాఢముగను, శౌరిటను కెక్కినొని న మనల నొత్తి
తమిని గ్రోలుచు నభరామృతమును నుదిన, కేసాస్ఫుటయోధితో నోలూర్చు.
- గీ. అట్లు లొకమాసము నిరంతరాయముగను
గడవఁగను గోప్యముగ నేమి యిడుమ గలుగఁ
గలదొ యీవార్త స్వామికే డెలుపకున్న
నని యడలి యుక్తదాని బాణునకుఁ దెలిపె. 8170
- సీ. లంతట బాణు డత్పలతరోపంబున, సంతఃపురద్రోహి ధైయనానిఁ
గొనిరండు శీఘ్రంబుగను నుపాప్రాసాద, మున కేఁగి యని చెప్పి యనున భటులఁ
జని వార తెల్లరు స్వామి చెప్పినయట్లు, సత్వరంబుగ నుపాసాధనునకు
ననిరుద్ధుని నిబద్ధు నొనరించుకొని పోవఁ, దగినసామగ్రితో దరికి రాగ
- గీ. నప్పు డనిరుద్ధుఁ డవలీల నచట నున్న, స్తంభమును బెల్లగించి యూడై తృభటుల
నెల్లరను దాన వధియింప నెఱిగి బాణు, డాతనిపరాక్రమముఁ దానె యరుగుడెంచి.
- క. అనిరుద్ధుని బంధింప, గను జూచుచు నుండ నతఁడు గ్రక్కునఁ బరిఘం
బును లొగి త్రిప్పి గిరగిర, దనుజేంద్రునిమీఁద కైచె ధరణి చలింపకా. 8172
- వ. అయ్యెడ బాణు డాపరిఘంబు నొక్కనిశితాశుగంబునం దునిమి యురగాశ్రుంబుచే
ననిరుద్ధుని నిరుద్ధునిం జేసి నిజాంతఃపురంబునం దుంచె. 8173
- సీ. నారదుం డంజట ద్వారకాపురి కేఁగి, యనిరుద్ధువార్త గృష్టునకుఁ డెలుప
వై నతేయుని నెక్కి వాసుదేవుఁడు హలి, ప్రహృష్టునహితుఁ డై బలముతోడ
నరుడెంచి బాణునిపురికి దద్వారంబు, నను గావలిగ నున్న నన్నెదిర్చి
కావించు దోడఁగ నంగ్రామంబు ఘోరంబు, గను సీరపాణి గజములునకు

- ఆ. బాహులేయునకు బ్రహ్మమునునకును యా, దవబలంబునకును భవగణంబు లకును యుద్ధ మయ్యె సకలలోకములును, దల్లడిల్లఁ దల్పొత్తాపములక. 3174
- సీ. యొడ నిఘ్నేశు డబ్రహ్మతాగ్రజనివ, ఊమున గాటముగ దంతమున బొడువఁ బాశ్చర్యజంబు ద్రదదంబుపైఁ గొట్టె, ముసలాయుధంబున వసుధ యదర నానోలునను భగ్నిమిగుటను దంతంబు, దంతముఖు డేకదంతం డయ్యె నావల బలహముఁ డెది రుద్రగణంబు, లకు బాఱఁగొట్టఁగ లాంగలమున
- గీ. యొడవలంబు చెలఁగి చెల్లాడఁ దొడఁగె, నంత నది యెల్లఁ గాంచి నే నాగ్రహమునఁ బ్రభవ మొందింపఁ దావజ్వరంబు దానిఁ, గెడప శీతజ్వరంబుఁ గల్గించె శౌరి. 3175
- వ. యొ నాజ్వరంబులు చెందును గొట్టకొని యస్మదాజ్ఞచే మర్త్యలోకంబునఁబ్రవేశించె.
- సీ. సలఁ గృష్ణులఁ మోహనాశ్రులు నేయంగ, నాపక నది బాఱఁజుముగ వచ్చి నను సలఁ గృష్ణునిఁ సయఁగిను ముఖ్యునియెఁస, ద్యుమ్నునితోఁ జేయిదురము నాఁచి క్షణికుఁడై నాగ్రహమున శోచిపై, కేతేరంగుఁ డెకజేఁబణుండు
- వారించి యొక్కహంబుకారంబునను వాసఁ, జడలు ముట్టఁగఁ బాంచజన్య మూఁడె
- గీ. శ్రవణములఁ దాఁచ నాశ్చఖరవము కితి, కఠినముగ బాణుండు సహస్రకరములందుఁ దాల్చి బహుళాయుధముల స్వందనము నెక్కి, కదనభూమికి సైన్యయుక్తముగ వచ్చి.
- క. గరియింప శౌరిమీఁదకు, శరవరము నచ్యుతండు చక్రముచేఁ ద చ్చరములన కాశ యుత్తర, కిరములను దునిమె ఖండఖండంబులు గాక. 3173
- వ. యొడనుఁడ సీ వరుగుదెంచి కృష్ణనకు మ్రొక్క దేవా పూర్వజన్మంబున నేను నీకు దాని నై కౌశలసర్వతరుణ నుండతరుణంబున నుప్రసన్నహృదయంబుతోడ నాకు శాస్త్రసాధాగ్యసిద్ధి యగునట్లు నీవు నరం బాసంగఁటంజేసి నీనామసహస్రంబులో గౌరీసాధాగ్యదాత యనునొక్కముఖ్యనామంబు మహర్షులచేఁ బేర్కొనంబడియె.
- క. ఆవరము సారకంబుగఁ, గావింపఁగ నిదియె తగినకాలం బని వా పోవఁగను మోహనాశ్రుము, గోవిందుడు త్రిప్పె మేలుకొని నే నంతక. 3180
- సీ. ప్రాంజలి నై కృష్ణచరమాత్మయెదటను, నిలువంగఁబడి సుస్తుతుల నొనర్చి యచ్యుత బలిసుతుం డై నయీబాణుండు, నన్నఁగూరిచి ము నొనర్చి తపము నమరణత్వంబును బ్రార్థింపఁగను నల్లె, యితనికి వరము నిచ్చితిని నేను తువియించి మాయపచారంబులను నెల్ల, వడలుము వీని జీవములతోడ
- గీ. నని వచింప మదీయవాక్యమునఁజేసి, వాసుదేవుఁడు బాణుచి వదలివైచె నొకలేదే సతీ యంత వృషభ మెక్కి, యరుగుదెంచితి మీరొప్పగిరికి నాఁడు.
- వ. అప్పుడు బాణసురుండు సప్రశయంబుగా రామకృష్ణప్రద్యుమ్నుల నిజభవంబు నకం దోడ్కొనిపోయి స్వర్గసింహాసనంబులం దుపవిష్టులం జేసి పూజించి సుప్రసన్ను లుం గావించికొని తదనుమతిం బడసి తనపుత్రి యగునవ ననిరుద్ధున కొసంగి సర్వ జగత్కాఘ్నంబుగా వివాహంబు గావించె. 3182

- గీ. అంతః గృహస్థుః కుషానిరుద్ధాన్వితముగ, స్వందనము నెక్కి- యన్నయను సుదనుఁడును
బాహ్యమున నుండు కుండనాలముతోడ, గాఢరకసిఁ డేలె సుదలనో వజ్రవోలె.
- వ. పిదపఁ జౌరజవవాసుదేవుం డనుకొనేగా జొంగిలడు నారాఁ గీపురూప చావ్రవశవర్షం
బులు నిరూపించు పై పంచదారెరబసాదు గామీచుచు సున్నె నెట్లనెక్కిచ్చు బుడఁ
బూటాడు నేచు సుగ్రహనన్నె నైవాసం దర్శనం బొస గి నిరంబుల గోరు మన
వాయు సుగ్ర వాసుదేవము సురూపింబు సుగ్ర ప నే నిరంబు దిక్రూపం బు సుగ్ర
హింబు యాగృహస్థుఁడైతి. 3184
- సీ. లాలింబు వాయుని గాఢాన్వితము నొకట, వాసుదేవుని గామీచుచు నెట్ల
వలయు నొక సమిర్చి హిమగ్ధాన్విత, లేనన్నె గున్నె బుగ్గో బులలు
నని బలంబు రెండును లోక లను నెల్ల, నిధిది ఘోరము బలంబు ముగి
నారదుల పోకె ననంబుల దర్శన్య, ముగియని నేనని యానందము
- గీ. భూతలాభము చువ్వరికాపురంబు వాని, దేవనామకలనను ననుదేవిభక్తుల
జున్నవాఁ డొక-గుండు వాని గుండు ముగి, నెన్న నీరు బుగ్గులు నుండ గనియె.
- సీ. యమృతహిమింబులు- లాలి చి చి ప్రసరి, వాసుదేవుని గ్రహ వశతోలె
దార్శనక కాన్వితస్య ననారూఢు, పై నాగే రుగ్గిపెన్వ నొకట
దావరకాపురముపై దండెత్తి క ఖిలు, పుంఠిప నవ్రచు శౌరి వచ్చి
సంధించి బాణమనాగము శార్దూబున, బలము నెల్లను నేలపాలు చేసి
- గీ. యొక్క-భరిమున శార్దూబు నొక్క కోల, గరుడకేతనమును నొక్క రంజమనను
శంఖచక్రంబులన. బలసన్నాహముల, నాల్గుభుజముల ఖింఠిఖింఠిమఃలు నేసి. 3186
- సీ. వదలంగఁ జక్రంబు వానిపై నది యేగి, తల్చిరంబును ద్రుంచి దాని నపుడె
పడవె చి కాశీలోఁ జౌడ్రవవాసుదే, వాంతకపురంబున నరుగుడెంచె
నాశీరమును జూచి కాశీశర్వనిపణ్ణి, యెనమ్మోశ్చువు క్రోధ మానహిల్లఁ
దనతిసూజం డై నడపడపాణికఁ బెచ్చు, వాసుదేవుని జంపవలయు ననుచు
- గీ. సోఁడు ననుఁ గూర్చి మాహేశ్వరాధ్వరంబు, సలుపఁ గృష్ణునివధియించుతలపుతోడఁ
దన్మఖంబున కేను సంతనము నొంది, కృత్య నొకదాని నాతని కిచ్చినాడ. 3187
- వ. అంతట దండపాణి జ్వాలామాలాపరీతయును సందీప్త సటాకలాపయును బింగళలోచన
యును బ్లివత్క-రాశవదనయును ద్రిశూలహస్తయును భస్మరూపితయును సరోరో
మాలాలంకృతయును సర్వతోకభయంకరాకారయును నగుమాహేశ్వరకృత్యను
గ్రహించి సపుత్రకళత్రబాంధవుం డగువాసుదేవుని దహింపు మని యభివంత్రించి
విడిచె. 3188
- సీ. అంతట నాకృత్య యాత్మతేజఃబుడే, దహింపించుచును మహీతలము నెల్ల
క్షుణ్ణముకాలాళనిపగిది. గోరనా, దంబు నేయుచును రోదసుల్క నిండ

- వాయుజవంబున ద్వారకాపురి కేగి, చొచ్చు చుండుగఁ గృష్ణునిగృహంబు
కొరి తన గమంద చక్రంబు దానిపై, విడువంగఁ గృత్య యవ్వెలుగఁ చూచి
గీ. గజగజ వడంకచును భీతితన మరలి, పతిచి కానీక జని దండపాణిగృహముఁ
జొచ్చుటయు దానివెంబడి జొచ్చి విష్ణు, చక్రము ల నలజ్జలద్వల లొలయ.
- క. నహియించి దండపాణి, సహపరివారముగి వారణాసీపురమున్
సహసర పశుభిగి పాదప, గృహహర్యసమేతముగ నహించి సలమున్. 3190
- క. లాదులెంది నాయుజవమున, హరికిరముం జొచ్చె సంత నబాహుడు సో
దరపుష్కరిపూర్ణ భాగ్య, పరివారసమేతముగను భాసిల చుండన్. 3191
- సీ. ముగిధనేశ శ్రీశుం డగుజగాను ధుండు, యుద్ధంబునను షిట్టియులను నెల్ల
నోడిగిలి కాంగృహహోమముల నేసి, నారి నెల్లను బలాఢ్య-రమునను
బ్రహ్మహాసమును గృష్ణుడై సత్తురై, నా నొక్కొకని జల నాటిరేయి
ద్రవ్యమును నెవేద్యము నేయించు భైర, వ్రనకుం బూర్విద్యోపముననుజేసి
- గీ. గు దవుల నెల్ల బ్రహ్మచాలార్పు చుండి, వానిమర్వర్తనము విచి నానుదేవుఁ
డననిభారణుఁ దీర్చంగ నవతరించి, నట్టినారాయణుం డొట నాగ్రహించి. 3192
- వ. జగానుధుండు మద్వరంబున శస్త్రావిధ్యం డగుటంజేసి మల్లయుద్ధంబున దక్క నత
నిం గెతవ సాధ్యంబు గా దని నిశ్చయించి భీమారున లతోడం గూడి క్రవేషంబున
దత్తురంబుం బ్రవేశించి యతనికి దర్శనం బీయ జరాసంధుడు వారిలకు భక్తి
ప్రకాశంబు గావించి. 3193
- గీ. త్మోసుగో త్తమూలార యుష్మత్పదాబ్జ, రేణుసంస్పర్శమునను మద్భహముపరమ
పావను పయ్యె ధన్యతఁ బడసె విమ్ము, గాంచుటనుజేసి నాదస్మర్యములును.
- క. కోరుండు మీర లెయ్యది, కోరిన నది యిచ్చువాడ, గొంకక యునుడన్
స్మేరానంబుతోడను, వారిజనాభుండు చూచి వానిమొగంబున్. 3195
- గీ. ఇతఁడు భీముండు ఘోషుండు డితఁడు నేను, గృష్ణుండను ద్వంద్వయుద్ధార్థ మేగుడెంచి
యున్న వారము నీతోడ నొసంగు మదియె, యిచ్చకొలదిని మాలోన నెవనికేని.
- క. అనుడు జరాసంధుండు భీ, మునీతోడిను మల్లయుద్ధమును ఘోరముగా
నొనరించె బంధుశత్రు, దినములు సురలకును గుండె దిగురనంగన్. 3197
- గీ. అంతటను గృష్ణవోదితుఁ డై సమీర, సూను డమ్మగధేకునిమేలు రెండు
చీలికలు గాంగఁ జీలిచి నేలమీఁద, విసరివై చిన బ్రాణముల్ విడిచె వాడు. 3198
- వ. అటుమీఁదఁ గృష్ణుండు జరాసంధునిరుద్ధు లగుపార్థవుల నెల్ల బంధనిర్ముక్తలు జేసి
భీమారునుల తోడం గూడి యంద్రప్రస్థంబున కరుడెంచి యుద్ధిష్ఠిరునిచే రాజసూయ
మహాక్రతువుం జేయించె. 3199
- సీ. ఆయధ్వరంబు సమాప్తి నొందినమీఁద, సకలధాత్రీసాధసమితిలోన
శ్రీకృష్ణునకు యుద్ధిష్ఠిరు డగ్రపూజ గాం, గేయానుమతమున జేయు చుండు

- నగపురాజకుఁ గృష్ణుఁ డిర్బంధము గాఁ డని, శిశుసాలుఁ డెనుచిలిశీలముచను
మామీచు నుండుగ రోషంబునను జగ్ర, భరుడు చక్రమునఁ దద్విర్రుంఁ ద్రుంఁచె
గీ. సంతటనుఁ గురుకలుఁడు హాసవంబు, యెందె జన్మత్రయంత మైచునులన
నవలఁ గృష్ణుఁడు బార్వతి కరిగె జనిరి, సనలనగ్ధిప్రసాదు స్వస్వసదసములన్. 8200
- గీ. లోల నుగ్ధుఁడగుచు నని యెనుగ్ధి, దంతనకు యు శోరిశోఁ దన్వనాప్ర
హరణమున సేనాంబు న్యబుచి పరిమచవము, తగిలె జన్మత్రయంత మైచునులన.
వ. ఇట్లు బంధుబంధులు సుకృతమహాముని శాపవ్యాధులన భగిన్జేల్లల్లలల ముర్ఖు
లోలన సూరిఁ బ్రియమీరణ్యశ్రుంగును రానాశకుభాన్యునిను గురుకలుఁడత
న్మైచును సంతటించి భగి చానునితన నిహానుకై బుద్ధివంతుఁ డగుచు నుండు
పదములు తె. 83.
- గీ. లోలనిగఁడఁ గృష్ణుఁడఁ యుమునానదిన దూరె, ప్రముదమునను గడి లఘున కేగి
నలనను బాసగించి నుమున, యశోద, నును ప్రగిలినవృద్ధగోపురము
దివ్యభూమామల గివ్యవత్తుంబుల, నర్పించి న్రజవాసు లదితాను
యమునానదీపులినమునఁ బ్రేమప్రేడ, గావించుచును న్రహంగనలఁ గూడి
గీ. యెంతమానవ్యుఁడు బట నుండ యచటి, నిగలవీపుల నై కింతనిలయమునఁ
బనిచి దేవదానూబుపైని నమర, వర్ణము నుతివఁగను న్నార్వరశరీర తే. 8203
- వ. లెట్లు శ్రీకృష్ణుఁడు బార్వతీకాపురంబునకుఁ జేరి వసుదేవోగ్రసేనన గిరి బ్రహ్మమూర్తిని
రుద్ధాకుఁడామలచేఁ బ్రతినిధుండునుం బూజింపఁబడుచు విశ్వమాపకరుం డై యట్లు
మహాప్రీతిగాను బోడకనసాప్రసాదత్రయమును దివ్యరత్నమయనానాగ్నిహోతరము
లందు సురతిరుసేనుమనమంచితమృదులవర్యంకంబులందఁ గుసుమశరీరకీరీసుఖభాధి
నోలూర్చుచు మహానందంబున నుండ. 8204
- గీ. ఒకనాఁడు బ్రాహ్మణుం డొకఁడు కుచేలాఖ్యుఁ, డితిదరిమఁడు ద్వారవతికి వచ్చి
తనసతీర్థ్యం డై నడతాత్మరి దర్శింపఁ, దలంచి ఖైప్రీగృహద్వారమందు
నిలువంగఁబడుటయు జలజాత్యుఁడు గ్రహించి, చనుడెంచి యటఁగ దళణమునంద
కొనిపోయి యాతనిఁ దనచంద్రశాలకు, నుచ్చాసనమునఁ గూర్చుండఁజేర్చి
గీ. కలశమున రుక్మిణీదేవి జలము నోయఁ, దత్పదంబులు గడిగి మూర్ధమునఁ జల్లు
కొని తదంబుకణంబులు గుళలవార్త, లడిగి యాతని సతసంపద నొంది. 8205
- వ. తన కర్పింప యాచించి తెచ్చినపుడుకంబు లాతనిజీర్ణ వసనంబునం దుండ స్నేహభావం
బున మందహాసంబుఁ జేయుచు నవి స్వయముగాఁ గైకొని భుజించి కుచేలున కరుగ
నాజ యొసంగె. 8206
- గీ. అప్పుడు కృష్ణుం డీయఁడాయె నేమియు నని, చింత నొందుచును గుచేలుఁ డెదను
తనదీర్ఘభుజమున వచ్చి స్వగృహంబునఁ గలధనధాన్యవస్తుసంపత్తులు జూచి

- యిచ్చుచును యిచ్చి యెల్ల శౌరిద, యానమాగతములె యిచ్చి యెఱిగి
విజ్ఞాన ప్రీతి కై వినిధయగములను, గానించి మోక్షంబు గాంచె దుదకు
- గీ. నవల ప్పశునాప్యసంధముం డగునుయోధ, నుండు పాండునృపాలసూనులను మాయ
యెఱిగి పు గుచ్చి గిరిరాజ్యుల నొనర్చి, వెడలఁగొట్టంగ వా రెల్ల నడచి కరిగి. 3207
- వ. ద్వాపరశస్త్రిలు లోకనాసుంబును నొక్క-హాయనుంబు మత్స్యదేశాధిపతి యగు నిరా
యనాధిపతి నుండు నాథునివాసమును గానించి కృష్ణనాహాయనుంబున ధార్తరాష్ట్రులతోడ
సక్రము లుండునో జూడంగిరి. 3208
- సీ. పుంసినదిగోరెనునుం జాయవలకు, ధార్తరాష్ట్రులకు యుద్ధంబు జరుగఁ
బొధపాఠి యెఱుఁ భగవానుఁ డతనిలో, స్వీయశక్తిని బ్రవేశింపజేసి
యెఱిగింపఁగొట్టి యేకాదశాక్షోహిణీయుతం, బుగను దుర్యోధనములుల నెల్ల
యెఱిగింపి పాండుసూనుల రాజ్యమునందు, క్షీతిభార ముడిపి నిశ్చేషముగను
- గీ. పాండుసూనుల గుండు తల్లఁ గునుమవృష్టి, యొకినమునుండి తననిగాద హర మునను
నొప్పునొకఁ డిది యధునతికులకెల్ల, నుతనముగొల్పు చుండ నానమయమందు. 3209
- వ. బుగి బ్రాహ్మణు డు మృగుం డై నపాచపారి కబాలకుని నొక్కనిం గొనివచ్చి కృష్ణ
ధనమగ్రాహణును యిది కృష్ణుడు నాపుత్రుని బ్రదికింపకన్న నే నిచ్చెటన ప్రాణం
బుల నిచ్చింపద నని యేడ్పు చుండ. 3210
- సీ. అననుమదాన నరునుం డేతెంచి, వాసుదేవునిఁ జూచువాఁడతోడ
నాఁపులి"లాప మాలించి నీయర్థ, కుని బ్రతికింతు నే నని వదించి
సం"లన శేవనాశ్రమములఁ బ్రయోగించి, యిచ్చి యెల్ల వృద్ధులు లగుటఁజేసి
తొలఁపఱిగి భంగ మొనగూడుటను దాను, మేను వాముట సద్యమించు చుండ
- గీ. సప్తసం భవరంబులోనుండి యరుగుడెంచి, శౌరి దర్శన మీయ నాత్మైసురుండు
కృష్ణ నాపుత్రు లార్ద్రుడు మృతిని జెంది, రింక నేచును మరణింతు నిటనె యనియె.
- క. అనవుడుఁ గృష్ణుండు కనికర, మనయంగ భూసురవర్యో యేష్వుము భవ
ర నయుల నెల్ల నొసంగెద, నని యభయము నిచ్చి యతని కతిగ్రీవుముగఁ. 3212
- గీ. అరునితోడఁ దార్త్రవాహనము నెక్కి, విష్ణులోకంబునకు నేగి ప్రసనుతుల
మాధవానజ్జచే గొని మహికి వచ్చి, త్మైసురున కిచ్చెఁ బ్రజల కాశ్చర్య మొదవ.
- క. అంతట నాబ్రాహ్మణు డ, త్యంతామోదమున సుతుల నార్ద్రుఁ గొని డై
త్యాంతకునకు బహుళాశీ, స్ఫురితకు లొనరించి చనియె స్వగృహంబునకుఁ. 3214
- వ. కృష్ణుండు తనభార్యలయందుఁ బదివేలమందిపుత్రులం గాంచి తత్పుత్రప్రాతపరంపరచే
మరల భూభారం బగు నని తలంచి యాదవుల నెల్ల ఋషిశాపవ్యాజంబున నంహ
రింప నడల్పించె. 3215
- సీ. అపుడు కృష్ణకుమారు లందఱు నర్మదా, తటమున విహరింపఁ జలచి యేగి
అనఁబడుచుండఁబు నేయుచు నున్న కృష్ణుని, గోచి తచ్చక్తిని గాంచ నెంచి

- జాంబవతీతనుజన్ముడై నట్టిసాగ, మునకుఁ ప్రేమేమంబు వసరఁ గెసె
యాయసముసలఁబు నతిగుఁ ప్తముగఁ గెట్టి, తిక్క-తీసంస్థనశ్రోములోన
గీ. వానిఁ గొనిపోయి యానందముగాఁ గెట్టి, నావలఁ దిక్కలఁ నుగివాడఁడు పుట్టఁ
గిలఁచి నానందమిచ్చుచో తెలుపుమనుచు, దెలిసికొని సర్వమును నుచ్చవృత్తిపఱచుడు.
- సీ. మూఢాత్ములార యీముసలఁబె లోకాదవా, న్యయరాశిగఁ మగు నని శపింప
వారిని భగవంతుడై ద్వారక కేసరిచి, స్పష్టమున నానందముగాఁ గెట్టి
నాముసలము వొక్కఁ బ్రాచీనులొకఁ గెట్టివలె నొకఁ గెట్టివలెనె నొకఁ గెట్టి
సముద్రమున నిష్ఠా గుళిమఁ ప్రశేషము గొట్టి నొకఁ గెట్టివలెనె నొకఁ గెట్టి
- గీ. దాని నొకఁ గెట్టి ప్రాచీన నద్వాని నొకఁ గెట్టి, వ్యాధుల నధిగమించుచు నొకఁ గెట్టి
నట్టిముసలఁబె నొకఁ గెట్టి, నావలఁ దిక్కలఁ నుగివాడఁడు పుట్టఁ
గిలఁచి నానందమిచ్చుచో తెలుపుమనుచు, దెలిసికొని సర్వమును నుచ్చవృత్తిపఱచుడు. 3217
- సీ. లోకమునఁ గల నొకఁ గెట్టివలెనె నొకఁ గెట్టి, నానందముగాఁ గెట్టి
ప్రాచీన నిష్ఠా గుళిమఁ ప్రశేషము గొట్టి నొకఁ గెట్టి, నావలఁ దిక్కలఁ నుగివాడఁడు పుట్టఁ
గిలఁచి నానందమిచ్చుచో తెలుపుమనుచు, దెలిసికొని సర్వమును నుచ్చవృత్తిపఱచుడు.
శౌరి లోక హవనవిశ్రాంతిఁ డై శయనించి, యొకఁ గెట్టివలెనె నొకఁ గెట్టి
- గీ. ముందరిని జూచునఁ బోద ముల్లమునఁ
దలఁచు చున్నది నిజమర్థమిచ్చుచు
సప్త శతావధియు నొకఁ గెట్టివలెనె నొకఁ గెట్టి
దూరమునఁ గాంచి తిప్పుచుభోరుహంబు. 3218
- గీ. దాని మృగముగ నొకఁ గెట్టి, నానందముగాఁ గెట్టి, నావలఁ దిక్కలఁ నుగివాడఁడు పుట్టఁ
గిలఁచి నానందమిచ్చుచో తెలుపుమనుచు, దెలిసికొని సర్వమును నుచ్చవృత్తిపఱచుడు.
- క. ననుగొని స్పష్టమున మానన, మున నుచ్చవృత్తిపఱచుచు నొకఁ గెట్టి
యొకఁ గెట్టివలెనె నొకఁ గెట్టి, నానందముగాఁ గెట్టి, నావలఁ దిక్కలఁ నుగివాడఁడు పుట్టఁ
గిలఁచి నానందమిచ్చుచో తెలుపుమనుచు, దెలిసికొని సర్వమును నుచ్చవృత్తిపఱచుడు. 3220
- గీ. అట్టియొక శౌరి వ్యాధుని నాదరించి, కాల మొనగూడుటను నిట్టమొన యొకఁ గెట్టి
జింతిలకు మని పలుకుచు, శేత నిమిరి, వాసమేను వై కిందఁ బాని వొనఁగె. 3221
- గీ. అనల శౌరి మనుష్యదేహంబు విడిచి, యాత్మవిష్ణుస్వరూపంబు నధిగమించి
యష్టమహిషీయుతంబుగా నధివసించి, గరుడపై నిజవిష్ణులోకమున కరిగె. 3222
- సీ. మును దండకారణ్యమున రామచంద్రుని, గామించిన ఋషిప్రకాండంబు తెల్ల
గోటిక లై పుట్టి గోకులంబున శౌరి, గా నుచ్చవృత్తిపఱచుచునొకఁ గెట్టి
దమి దీరఁ గూడ కామముచేత మోక్షంబు, జెంది రసపులు ద్వేషించి హరిని
నొకఁ గెట్టి నాతనిచేత హతు లయి, కలిగె ద్వేషమున డైత్యులకు ముక్తి
- గీ. కామమును ద్వేషమును సరకమునఁ గూల్చు, నట్టి వయ్యును భగవదుపాక్రితంబు
లగుటచే మోక్షసాధన మయ్యె నిశఁ, భక్తియొగింబునను ముక్తిఁ బడయు టరుడె.

న. అంశ బలరామదేహంబుతోడ నేవతియును బ్రద్యుమ్నశరీరంబుతోడ రుక్మపుత్రి
యును ననిరుసికభేదరంబుతోడ సుషయును వసుదేవకాయంబుతోడ దేవకియును
స్వస్వభర్తృదేహంబులతోడఁ దత్తద్యాదవాంగమును ద్వారకాపురసర్వజనంబులును
సన్నిప్రసేశంబు గావించి కృష్ణసాన్నిధ్యముం బడసిరి. 3224

గీ. గొంతటను వారలకు నెల్ల నాచరించె, నొద్దివై హికకర్మంబు నర్జునుండు
బారునిండు నిచ్చి దివ్యరథంబుమోడ, నునిచికొని పారిజాతంబు జనియె నిది.

నీ. నీవును నీ పీఠ మై ద్వారకాపురం, బుండంగ నందులో నుండలేక
నీ పీఠముననుసరితములతోడ, బార్థు డచ్చటనుండి బయలుదేతె
నీ పీఠ ద్వారకా యంబుధిలో మునె, శోధియోగార్తి సైవలమి
ప్రసన్నుడై వారిప్రసంబునకుఁ గారు, డరుగు చుండంగ మాధాంతరమునఁ

గీ. పోయి పోయి కొందఱునుని గొట్టి, శౌరకాంతలఁ గొనిపోవ సవ్యసాచి
గోవిందును శేయజాలక యేగె శౌరి, లోడనె మదియబల మని దుఃఖపడుచు.

న. సాయంగనమయనూర్తండుండువోలె వినప్తతేజుం డై యింద్రప్రస్థంబునకుం జేరె.

నీ. మును దేవగంధర్వవనిత లష్టావక్ర, పారికాంక్షిని జూచి పరిహసించి
యతఁడు శపింప వేశ్యలు గాఁగి భయపడి, వానిపాదంబులపై ని వ్రాలి
యపరాధమును సైపు మని వేడి తత్ప్రసా, దమున మాధవునిభర్తగను బడసి
తచ్చాపవశమున దస్మ్యులపా లైరి, కలుగదె కీడు పెద్దలను నవ్వ

గీ. శాపఫలమును వార లాచందమునను

ననుభవింపంగ వలసియుంటనె కిరీటి

శక్తియును జాలదయ్యె దస్మరుల గెలువ

నగజ మునులప్రభావ మే మనగవచ్చు.

3228

నీ. వేదోక్తవిధులఁ గావించుచుఁ దద్బలం, బునను మహాకాన్తత్యమును వహించి
గిర్వంబునను గిన్ను గానక రాక్షసుల్, బాధించు చుండఁ బ్రపంచములను
బుడదీకాక్షాంబు బుద్ధరూపంబున, నవనితలంబునం దవతరించి

రదింబుంచి శాపశాస్త్రమును దానను వారి, కభిరుచి గల్గించి యధికముగను

గీ. ధర్మవిముఖులఁ జేయంగఁ దగ్గిపోయె

స్వల్పకాలంబుననె దైత్యశక్తి యెల్ల

నదియె తటి యని నారాయణాస్త్రమునను

నిలుకుమార్చితి నాదురాత్ములను నేను.

3229

ఆ. జలజలోచనుండు గలియుగాంతంబున, నవతరించి కల్కి యనెడిపేర

క్షీతిసురాన్వయమునఁ జెంపాడి న్లేచుచ్చుల, నుర్వరాభరంబు నుడువఁగలడు.

3230

క. భగవదవతారచరితము, లగరాజతనూజ సంగ్రహంబుగ నీకుఁ

మిగులంగనీక చెప్పితి, విగభితమగు నథుము లెల్ల వినుటను వీని.

3231

బ్రాహ్మణుండును సగు నైషవుండు మహాభాగవతుండుగాఁ జెప్పబడియె. అతండు భగవంతునివలె సర్వలోకపూజ్యుం డగుట గురుశబ్దవాచ్యుం డయ్యె. నవకర్మ సింధుసముద్రము త్రియమనకును భగవచ్చివక్షింకనంబును సేవయుఁ దదీయాచారాధనగూను ముత్రతర్మజపంబును నామసంకీర్తనంబును వందనంబును సమపట్కర్మ (సంగళు) నై శ్యసనను నామసంకీర్తనంబును సేవయుఁ బూజయు నందనంబును దిద్దినిరాధిసంబును సమపంచకర్మయాగంబు శౌర్యదునకును విధియింపబడియె. మాససంగిం బందఱకును సమానంబు. వర్ణాశ్రమానురూపంబుగా శ్రుతిస్మృత్యుక్త కిర్మంబు లాచరించుచు వైషవుండు విష్ణుయాగంబు గావింపం దగు. శ్రుతిస్మృతి పురాణోక్తాచారంబుల నుల్లంఘించినవైషవుండు పంచపాపండత్వముం జెంది చారవ నరకంబునగ గూలు.

3241

- శ. శమమును సస్తేయము శౌ, చమును సహింసయును నామిషత్వాగంబుకే
చమమును సత్యముఁ దపమును, సమస్తజగలకును ధర్మసాధనము లగఁక. 3242
- వ. నిశాంతంబున నుత్థితం డై వైషవుండు గురునమస్కారంబును హరిస్మరణంబును గావించి కాల్యశృత్యంబులు నిర్వర్తించుకొని తులసీమూలమృత్తికను దత్పత్రి యుతిం బుగాఁ గైకొని ముత్రతర్మంబుచేతను గాయత్రిచేతను నభిమంత్రించి మృత్తికా ముత్రంబుచే మేస నలవికొని గంగాజలంబున నభుమర్షణసూక్తంబులచే న్నానంబు గొప్పించి పురుషసూక్తంబున మారనంబు చేసికొని మరల మునింగి మూలముత్రంబు నష్టావింశతివారంబులు గాని యష్టోత్తరశతవారంబులు గాని జపించి ముత్రాభిమంత్రితి సలిపరాశనం బొనర్చి యుచుమించి దేవర్షిపితృతర్పణంబు గావించి ధౌతవస్త్రధరం డై విహితమృత్తికను మూలముత్రంబుచే నభిమంత్రించి దాన నూర్ధ్వపుండ్రంబులం దాల్చి సంధ్యోపాసనంబు సేసి గృహమునకు వచ్చి విష్ణుమండపముం జొచ్చి ప్రసూ నాలంకృతం బగువీరంబునందు స్థాపనంబునం గాని స్వయంవ్యక్తంబునం గాని లక్ష్మీనారాయణుని గురూపదిష్టశౌతస్మారాగమవిధానంబునఁ గ్రియాలోపంబు లేకుండ యథాశక్తి నారాధింపం దగు. వైఖానసంబు శ్రౌతంబు. వాసిష్ఠంబు స్మార్తంబు. పాంచర్యత్రం బాగమంబు. ఆరాధనానంతరంబు వైదికాగ్నియందుఁ బురుషసూక్త శ్రీసూక్తముత్రంబులచే నాజ్యమిశ్రితనై వేద్యశేషహవిస్సు నష్టోత్తరశతవారంబులు గాని యష్టావింశతివారంబులు గాని హోమంబు గావించి విష్ణునామంబులచే బిదప నొక్కొక్కయాహుతి నుంపవలయు. పిమ్మట భూనీలావిమలాదిశక్తులను ననంత విహగేంద్రాదులను వాసుదేవాదులను గేశవాదిమూర్తులను సంతరణాదిమూర్తులను మత్స్యకూర్మాదులను జక్రాద్యాయుధంబులను గుముదాదులను జంద్రాదిదేవతలను నింద్రాదిలోకపాలులను ధర్మాదిదేవతలను నుద్దేశించి హోమంబును సర్పసంబునుం గావింపవలయు. ఇట్లు నిత్యార్చనంబు గావించువాడు భాగవతోత్తముండు. గృహ ధ్వనమునందు గృహద్వారంబునఁ బంచయజ్ఞవిధానంబుచే బలి నొసంగి పిదప నాచ

[illegible]

— బ్రహ్మ యోగము —

వేదవేదాంగపారగుండును బ్రహ్మక్రయారతుండును శబ్దచక్రాంతిండును సత్యశౌచ
యంతియు క్తుండును రాగద్వేషవరితుండును సగ్నిహాస్త్రియును సతిభూజకుండును
బాసవరాజ్యుండును దయాధర్మశీలుండును దులసీమాలాధరుండును విహితతిల
ఛారియును విష్ణువిగ్రహారాధకుండును సేవనిందావిముఖుండును సగ్రబ్రాహ్మణుండు
వైష్ణవుండు. బాల్యంబు మొదలుకొనియును విష్ణుభక్తి గలవాడను భక్తుండు. పిప్ర
సేవారతుండును విష్ణుపూజకుండును వేదసమ్మితపురాణశ్రోతయును నగుశూద్రుండు
దాసుండు. నారదాదులు వైష్ణవులుగను బ్రహ్మజగ్రహంబరిషాదులు భక్తులుగను
విదురాదులు దాసులుగను జెప్పంబడిరి. శాస్త్రదూషణభూషణంబులం బరిత్యజించి

ధిగవైష్ణవతత్వలోలుండై యుండువాఁడేకాంతి. సమస్తలోకింబును హేయబుద్ధిచేఁ
బునిత్యుడగుచి కేవలనారాయణధ్యానవశుం డై యుండువాఁడు సుహృత్కాంతి. పాప
యుక్తగ బుద్ధ్యు నేని వైష్ణవుండు తత్కాలంబును నేకాంతి తత్కాలిమంబును బరమై
శాంతి తత్సేవంబును విడువవలయు. కృత్యాకృత్యవివేకంబును సరలోకచింతనంబును
దత్తాత్రేయస్థానంబును సైష్ణవస్వరూపజ్ఞానంబును వైష్ణవునకు నచ్యుతవశ్యకింబులు.
చిత్రాంగనోర్ధ్వపుండ్రధారణంబును విష్ణు మంత్రజపంబును పుష్కర్చనంబును పుష్కలస్మర
ణంబును పుష్కలీర్తనంబును విష్ణుసేవయు విష్ణుచందనంబును వైష్ణవారాధనంబును విష్ణు
ప్రసానాతీర్థసేవయు సనునవవిధభక్తి వైష్ణవునకు ముఖ్యంబు. పుష్కలపుగం నారాయ
ణునిఁ బ్రహ్మతిచే శరణుసొందం దగు. ప్రసత్తి నాత్మిక్విరాజనతామసరూపంబునఁ
ద్రవివిధంబు. తిత్తిద్ధియుఁ ద్రివిధంబు. వైష్ణవునకు నీత్యస్తమిక్విరాజనతామసరూపంబునఁ
గృహ్యంబు త్రివిధంబు. గోవిందుని భక్తిచేఁ ద్రికాలంబులందును బ్రతిదినంబును
నర్చించుట నిత్యంబు. విశేషమాసదినంబులందుఁ జేయవలసినార్యసంబు నైమిత్తి
కంబు. కోర్కెచేఁ గావించువిష్ణుకైంకర్యంబు కామ్యంబు. ధనుర్మాసంబునఁ బ్రతిది
నంబును నుషాకాలంబున నుత్పలకరవీరకుసుమంబులచే హరి నర్చించి మాసాంతంబున
బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు చేయువాఁ డశ్వమేధసహస్రపుణ్యముం బడయు. మాఘ
మాసంబున భాస్కరాదయకాలంబున స్నానంబు గావించి ప్రతిదినంబును నుత్పలాది
పుష్పంబులచే మాధవుని నర్చించుచు మాసాంతంబున బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు
గావించువాఁడు విష్ణులోకముం జెందు. మధుమాసంబున నకుశలచంద్రకంబులచే మాధ
వుని నిత్యంబును బూజించి గుడాన్నంబు నివేదించుచు మాసాంతంబున విప్రసంతర్ప
ణంబు గావించువాఁడు సహస్రవార్షికపూజాఫలంబుం జెందు. మాధవమాసంబున
శతప్రత్యంబులచే హరిని బూజించి దధ్యన్నంబును శలంబును గుహోదకంబును బ్రతి
దినంబును నివేదించుచు మాసాంతంబున భాగవతసంతర్పణంబు గావించువానినద
సంబున నారాయణుండు లక్ష్మీనమేతంబుగాఁ బ్రేతుల పై నివసించు. జ్యేష్ఠమాసంబున
శుక్ల కమలపాటలకుసుమదంబులచే హృషీకేశుని నర్చించి ప్రతిదినంబును జాతఫలయు
తాన్నంబు నివేదించి మాసాంతంబున బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు గావించువాఁడు కోటి
గోదానంబులు గావించినఫలముం జెందు. ఆషాఢమాసంబున ననుదినంబును శౌరిని
శ్రీపుష్పంబులచే నర్చించి పాయసాన్నంబు నివేదించుచు మాసాంతంబున భూసురసంత
ర్పణంబు చేయువాఁడు షష్టివర సహస్రపూజాఫలముం జెందు. శ్రావణమాసంబునఁ
గేశవునిఁ బున్నాగ కేతకదళంబులచే బూజించి నిత్యంబును ఘృతశర్కర-రామిశ్రితా
పూషనివేదనంబు గావించుచు మాసాంతంబున బ్రాహ్మణసంతర్పణం భూసర్పవాఁడు
జన్మరాహిత్యముం బడయు. భాద్రపదమాసంబున గుండకరవీరంబులచే బుండరీ
కాశుని బూజించి నిత్యంబును గుండమిశ్రితక్షీరాన్నంబు నివేదించుచు మాసాంతం

నను ద్వైజసంకల్పములు గావించువాడు ప్రతిదినమును గోరగోరములు చేసి
 కలమున నేడు. ఆత్మయుజమానమున బురుగోత్తముని సుగోత్తముల
 మూలంబు నిత్యమును సప్తామిప్రతిరోదనివేదసంబు గావించుచు పరాసాగమును స్రవి
 నగత్సాము గావించువాడని నిజజనావృత్తుల కల్పకాగ్రహణమును పరిచి
 మనగదన నివసించు. అర్థకమసంబును సఖిగడదీపము నుంచి జ్యోతిష్యుని మహాశివుని
 సదృశములచే సచ్చిత్తుని బూలించి సారాజ్యపెర్క-కో సతిమృత్యున సాయసానుల
 గిరేవనంబు నిత్యమును గావించుచు మాసాంతమున బ్రహ్మసంకల్పముల చేయు
 నాడు పుష్పసాయుజ్యమున బెదు. అమావాస్యమందవారినె పుష్పగిరిని ప్రేమగా
 వ్యతీసాతచంద్రిసూర్యగ్రహణములుగా నున్నవై మిట్టికార్యములు గావించు పనుల
 గుహాత్మక-గిరినివసించును జన్మసతీప్రదానముగాను నై మిట్టి గావించి పుష్ప
 సంత్రులంబుల చేసే సేవి కలకాగ్ర నుగరించి పుష్పసాయుజ్యముల గావించు గెలును.
 మంత్రత్రైత్వింబుచే సప్తరాత్రులు లక్ష్మీతీర్థసహస్రవిగోమంబులు గావించి యంత
 బున నై పుష్పనానాకంబుచే నవభృథులు చేసి మహాభాగవతార్కసంకల్పములను
 గావించు సేవి నై పుష్పనానాకంబుల శాశ్వతముగా నివసించు. అవిధానమున మన
 బును నై పుష్పండు విష్ణుకంఠిర్వంబు యభాశక్తిని గావించవలయు. విష్ణ్వారాధనము
 నాకు విష్ణుభక్తారాధనంబు పరతరంబుగాఁ జేప్పంబడియె. పారని గావించి నై పు
 వార్చనము గావించు చేని వాడు భాగవతుండు గాక దాంభిశిబ్దమందుల సేను. 3243

3. కాపున నై పుష్పపూజను, గావించగ వలయు విష్ణుకంఠిర్వంబు
 గావించువాడని సతితము, గోమీదన కిదియె త్త్విష్ణోలుస్తుత మనకె. 3244

4. పర్వజగదీశ్వరుం డగునారాయణనికంఠ నన్యదేవత నుత్కల్పంబుగాఁ జేప్పవారును
 గపాలభస్మాస్థానధారులును సనై దికిలింగధారులును వానప్రస్థాశ్రమసులు గాక జు
 నిల్కలంబుల ధరించువారును సనై దికికర్మకారులును శ్రుతిస్మృతిపురాణోక్తాచార
 పరితులును భగవత్ప్రతిశూన్యులును వేదోక్తికర్మంబులు స్వచ్ఛందంబుగా నాచరించు
 వారును సమ సయజ్ఞభోక్తయును బ్రహ్మణ్యదైవతంబును నగువిష్ణుని విడిచి యన్య
 దేవతల నుద్దేశించి హోమంబులును దానంబులును జేయువారును నారాయణుని
 బ్రహ్మాద్యన్యదేవతాసమానునిగా దర్శించువారును జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థలయం
 దును మనోవాక్కాయకర్మంబులచేతను నారాయణుని నెఱుంగనివారును బాపండు
 లుగాఁ జేప్పంబడిరి. పాపండువికర్మసపతిశ్వపచదర్శనసంభాషణస్పర్శంబులు వైష్ణవు
 నకు నింద్యంబులు. విష్ణుభక్తి లేనివిప్రుండు పాపండుండు. శిఖోపవీతత్యాగి వికర్మ
 సుండు. మహాపాతకోపపాతకయు క్తుండు పతితుండు. అంత్యజుండు శ్వపమండు.

5. అని నచించుటయును నిట్లు లనియె గౌరి, స్వామి క్షమియింపు మొక్కప్రశ్నంబు నడుగఁ
 చుచితిని శ్రీ స్వభావంబువలన నిన్ను, నీవు పాపండుడవో కావో నిజము చెప్పుము.

—: ఈ శ్లోకపాదం వేషహేతుకభవము :—

- సీ. అనవుడు శంభుఁ డిట్లనియెఁ గాత్యాయని, నీసంశయము దీర్తు నిజముఁ దెలిసి
ఁగూరహస్యంబు నీ వెవ్వరికినిఁ దెల్పఁ, దగదు సుమీ యెట్టితరుణమునను
సముచిప్రముఖు లై నదనుజపుంగవులు స్వా, యంభువాంతరమనయందు మున్ను
శ్రుత్వైక్యవిధులను నిత్యంబుఁ జేయుచు, ధర్మమార్గంబును దన్నకుండ
- గీ. సుచరించుచు నుంట ససాధ్య మైన, బలమును బరాక్రమంబును గలుగి వాని
వలన గర్వితు లై దేవతల జయించి, యాక్రమించిరి స్వర్గరాజ్యంబు సంత. 3247
- సీ. ఇంద్రాదిదేవత లెల్ల భయంబుచే, దైత్యారికడ కేఁగి దనుజబాధ
నెఱిఁగింపఁగను హృషీకేశుఁ డాలోచించి, తత్తణునయంద తలఁచె నన్నుఁ
దలఁచినంత నేను దైత్యారికడ కేఁగి, హరి నన్నుఁ దిలకించి యాదరించి
చంద్రశేఖర నిశాచరులు ధర్మబలంబు, వలన నేఁచుచు నున్నవారు సురల
- గీ. వారలను ధర్మబల ముండువఱకు నేను
సహరింపఁగఁ జాల నేనరణి నైన
గానఁ దధర్మమునకు సంతయము గలుగు
సటిపని చేయవలయును మొట్టమొదట. 3248
- న. కావున నీవు దేవతాహితార్థంబు పాపండ్వేషముం దాల్చి వేదబాహ్యమతంబు నవ
లంబించి కంకాశ్చైవపాపండ్వేషమహాశైవాదిభేదంబులతోడఁ బాశుపతశాస్త్రంబు
స్వయముగా నిర్మించి తామసముషు లగుకణాదగౌతమశక్తిప్రపమన్యుడై మినికిపిల
దుర్వాసామృతండుబృహస్పతిభార్గవలయందును దదితరతామసమహర్షులయందును
భవచ్ఛక్తి నావేశింపఁజేసి తామసపురాణంబులును దామసశాస్త్రంబులును దామస
స్మృతులును రచియింపఁజేసి తద్ధర్మంబులు దానవుల కెల్ల బోధింపుము. తస్మోహంబున
వార లెల్లరును దామను లై నిన్నుఁ బరదైవముగా భాసించి వేదధర్మచ్యుతు
లగుదు రని నచియించె. 3249
- సీ. ఆభాషణములు నే నాలించి తాదృశ, పాపకృత్యమునకుఁ బాలుపడఁగ
నంగీకరింపమి సంతరంగము దాఁట, ననుచితం బగుటను నమృతాజ్ఞ
యెటు నేయుటకుఁ గూడ నేమియుఁ దోషక, చింతించు చుండంగ శ్రీధరుండు
గ్రహియించి సర్వంబు కైలాసనాథ నీ, వీకార్యమున సంశయింప వలదు
- గీ. దేవతాకార్య మగుటను దీన నీకు, స్వార్థ మేమియు లేకుంట నన్మదాజ్ఞ
దాఁటఁ దగమిని నెట్టిపాతకము గూడ, సంఘటిల్లదు నీ కిందు సత్యముగను. 3250
- గీ. కలుష మే దైన దీనిలోఁ గలుగు ననెడి, సంశయం బున్నయెడ నీకు సర్వపాప
మథనధృతకంకణం బై నమత్సహస్ర, నామములను జపింపుము తేమ మొదపు.
- వ. సహస్రనామజపంబు క్షేత్రసాధ్యంబుగాఁ దోచె నేని “క్రీరామాయ నమ” యను
మామకపడక్షరమహామంత్రంబు జపింపుము. సర్వదుఃఖంబులును నశేషపాతకంబు

క. అని నుడువుటయును బావ్యతి, విని సర్వము నాధ నాకు విష్ణుసపర్యక్
బాసరింప నాంధ సోడమెడి, సనుమతి యి మ్మనుచు వేడ హరు డిట్లనియెన్.

సీ. గారి నీకోర్కిఁగి గడు సంతసించితిఁ, మిరుపొత్తమునిపూజ పుణ్యదంబు
త్తమవి వగునిన్ను వనితఁగాఁ గొనుట నా, చేసినతప మెల్ల సిద్ధి నొందెఁ
ననుదు గుఱపదేశంబు లేకుండఁగ, సంబుజాక్షునిపూజ యాచరింపఁ
ద్యుష్టిహస్తముఁ జైనవామదేవునికడ, కరిగి తరుపదేశ మంది రమ్ము

గీ. నాపురిం భవాని మిగుల సంతసము నొంది, వామదేవునికడ కేఁగి వాసుదేవ
మంత్రనాచూర్చనాదు లహమ్మని చెప్పి, సంతయు గ్రహించి రజతాద్రి కరుగుడెంచి.

సీ. అని ముగిలు విష్ణుపూజను, మొదటను గావించి మంత్రమును నామములక
బిడప జపించుచు నిత్యము, వదలక వైకుంఠ క్రివళ యై యుండెన్.

3258

సీ. అని సచిప దిలీపుఁ డాశ్చర్యమును జెంది, గురువర నేను నీకరుఁవల
సనునగినవి శేషవిషయంబులను నెల్ల, నాలించి ధన్యుఁడ నైతి నింక
హాససంగయముమాత్ర మున్నది మదిలోన, సది తీర్ప దత్తుండ నగుదు మీ
బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరత్రిమూర్తులలోన, దధ్యంబుగను బరదైన మెవరో

గీ. దెప్పు మనుషు వసిష్ఠుఁడు క్షీతివర్యో, యడుగఁ దిగినరహస్యంబు నడిగి నాకు
సంగసముగొల్పితివి బుద్ధిశాలి నగుదు, వినిచెదను సర్వమును విను విశదముగను.

—: ప ర దై వ వి ర్ణ య ర త న ము —:

సీ. మున్ను మందరశైలమునకు స్వాయంభువ, మను వేఁగి బహుతిపోధనులతోడ
సంతల్ప మొనరించెఁ జలుప సచ్చట దీర్ఘ, సత్రయాగంబు నానమయమందఁ
జనుడెంచి రఖిలదేశంబులనుండి వి, ద్వాంసులు యోగులు దాపనులును
నప్పు గానభలోన నయ్యె నివాదంబు, పరదైన మెవ రనుప్రశ్ననుండుఁ

గీ. గొందఱు వచించి రజః డని కొందఁ టాడి
రిందుధరు డని హరి యని కొందఁ ఱిరి
యంతయును విని శుద్ధసత్త్వాత్ముఁ డెవఁడో
యతఁడె పరదైన మని మను వానతిచ్చె.

3260

గీ. అపుడు ఋషు లెల్ల మను వాడినట్టిమాట, సత్య మని సమ్మతించి తత్సత్త్వగుణము
భృగుమహర్షి యొకండె పరీక్షిసేయ, దత్తుఁ డని యెంచి యతనిఁ బ్రార్థనమొనర్చ.

సీ. భృగుమహాని యంగీకరించి తత్త్వార్థన, కైలాసమునకు శీఘ్రముగ నేఁగి
హరమందిరద్వారముం దుండునందిని, గాంచి గణేశ శంకరునిఁ జూడ
నరుగుడెంచితి భృగు వసుబ్రాహ్మణుండ నేను, శివునకు నారాధఁ జెప్పు మనియె
నది విని నంది యనాదరంబున వాని, గాంచి విప్రుండ వైన నేమి

- గీ. "స్స డాదరమేదురస్వంతః డగుచు, భృగుమహారిని లేవంగ నైత్తి కౌరి
ఋషిసతఃసమ సీయం దొకింత యేని, నేర మనునది లే దని యూరడించె. 3270
- వ. లంఠిట భృగుమహాముని వాసుదేవానుమతిం గై కొని మందరవర్షతంబున కరుడెంచి
మహర్షి జనసభామధ్యగులున జేరి తపోధనపూజితం డై యిట్లనియె. 3271
- గీ. గల రుగు తామసుడు రాజసుండు బ్రహ్మసాత్త్వికుండు వాసుదేవుడు సత్యముగను
జని త్రిమూర్తులకడకు నే ననుభవించి, తెలిసికొనినట్టివిషయంబుఁ జెలిపినాఁడ. 3272
- వ. "మనుగ డై నరుద్రుండు మచ్ఛాపంబున యోనిలింగాకారముం జెందె. తద్భక్తు
లగుశైవు లెల్లరును బాషయ లై భస్మలింగాస్థిధారణంబుం జేయుచు వేదబాహ్య
మతంబుల నవలంబించిరి. రాజసుం డై నబ్రహ్మ మచ్ఛాపంబుచేతన జగింబులందుఁ
బూజాగర్హ్యం డియ్యె. సాత్త్వికమూర్తి యగునారాయణుం దొక్కండ మత్స్యావ్య
త్యముం బడిసె నని చెప్పుటయు మనువును దపోధనులును సంశయరాహిత్యముం
జెంది సాత్త్వికమూర్తి యగువాసుదేవుని నొక్కనినె పరదైవముగా నిష్ప్రయించి
విష్ణునె వేద్యతీర్థనిర్మాల్యాదు లన్నియును గ్రాహ్యంబు లనియును మహేశ్వరుని కర్పి
తము లై నవస్తువు లగ్రాహ్యంబు లనియును సిద్ధాంతీకరించి మాధవారాధనంబు
గావింప దొడంగిరి. 3273

- క. కాచున జనవల్లభ నీ, భావంబునఁ గోర్కి- పరమపద మొందంగా
నాపేర్కవించునెడఁ బర, డై వం బగుహరిని గొలిచి ధన్యుడ వగుమా. 3274
- క. అని నుడఁపుటయు చిలీపుండు, మనమున సంతసము నొంది మాధవునేవఁ
బొసరించుచుఁ గాంచి యిహం, బున సౌఖ్యము లెల్లఁ దుదకు మోక్షము నొందెఁ.
- క. ఇది పద్మోత్తరఖండము, విదితం బొసరించినాఁడ విశదము గాఁగఁ
దుదిది యగుటఁ బాద్యమునకు, గుడిగ్రువ్వంబడియె నిందు గోప్యము లెల్లఁ. 3275

—: పద్మపురాణపరవశ్రవణాదివలకకవము :—

- నీ. సాత్త్వికుంబులు వేదసమ్మితంబును నైన, యీపురాణము నిల నెవ్వ రేని
విననఁ బడిచిన వినిచినఁ బాత్రు లై, హరిశృపాపూర్ణకటాక్షములకు
ననుభవించి యిహంబునందు సౌఖ్యము లెల్ల, నపవర్గ మొందుదు రంతనుందు
శ్రవణార్థ పూర్ణి మౌగ్రహణకాలములందు, ద్వాదశీయం దమావాస్యయందుఁ
- గీ. గాని దినదినంబునఁ గాని దీన నర్థ, పద్మమో పాదపద్మమో భక్తిఁ జదువ
నశ్వమేధసహస్రంబు నాచరించి, నట్టిఫల మొందుదురు సంశయంబు లేదు. 3277
- క. కనకకలశసముపేతము, గను బద్మపురాణపుస్తకమును సమర్పిం
చినఁ బౌరాణికఁ డగువి, పున కెపుడును దాత విష్ణుపురమున నుండుఁ. 3278
- వ. అని వచియించుటయు శౌనకాదిమహామునులు పరమానందముం జెంది సూతున
కుచితసత్కారంబు గావించి యభేచ్ఛంబుగం జనిరి. 3279

క. శ్రీనాథహృదయ హృదినయ, శ్రీనాథ ముహూర్తభీష్మ చిన్మయరూపా
య సగుహకాసనాథే. శానా శ్రీవిశ్వనాథ సద్గురునాథా.

3280

క. స్మరహర కాశీవిశ్వే, శ్వర సుహరవృధానివారణనిపుణా
హరివిధిమ హేంద్రముఖని, రరణోటికీటరత్నరంజితచరణా.

3281

—: వాణీ పృత్తి ము :—

శ్రీమధసహస్రన్నీవాస రుధసన్నుతిప్రభావా
కమలజముఖ్యనిర్జరనికాయదుర్లభాత్మా
సుమశరగిర్వినిర్మధసహూరి చంద్రాప్రకాశ
త్తిమిరివిభేదచండీకరి దేవ నిశ్వనాథా.

3282

గీ ద్య మా

శ్రీమచ్చిదంబరకసేంద్రప్రణతం బై స
శ్రీ మ దాంధ్ర ప ద్మ పు రాణంబు న
సు త్రరఖండంబు సర్వంబును
సంపూర్ణ గుణు.

శ్రీ కాశీ విశ్వేశ్వరార్పణ మస్తు.

శతావధాని శ్రీ పిసుపాటి చిదంబరశాస్త్రికృత గ్రంథములు

1.	శ్రీమదాంధ్రపద్మపురాణము	(ప్రథమసంపుటము)	క్యాలిక్ బైండు	8-0-0
	"	(ద్వితీయసంపుటము)	"	1-0-0
	"	(తృతీయసంపుటము)	"	5-0-0
	"	(చతుర్థసంపుటము)	"	5-0-0
2.	హైమవతివిలాసము	(ప్రబంధము)		0-8-0
3.	కపోతకిరాతము	(ప్రబంధము)		0-6-0
4.	శ్రీరామాంజనేయము	(నాటకము)		1-0-0
5.	శ్రీకృష్ణసందేశము	(నాటకము)		0-12-0
6.	భారతీయసబోధము	(గ్రేటిపరిస్థితుల విమర్శించుకావ్యము)		0-6-0
7.	పీరికాపురశతావధానము			0-4-0
8.	నదాబుపేటశతావధానము			0-4-0
9.	బెజవాడ శతావధానము			0-4-0
10.	రాజనభావిహారము	(అచ్చుకానున్నది)		
11.	పంచాయతనపంచశతి	(సంస్కృతము)		1-0-0
12.	అవధానాదర్శము	(సంస్కృతము)		0-2-0
	పి. సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రికృతభావబోధినివ్యాఖ్యానమలంకృతము			
13.	రాజధర్మకావ్యము	(సంస్కృతము - అచ్చుకానున్నది)		
	విద్వాన్ పి. విశ్వేశ్వరశాస్త్రికృతజయవ్యాఖ్యానమలంకృతము			
	పిసుపాటి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రికృతులు			
14.	శంకరవిజయము	(గద్యము)		1-8-0
15.	త్యాగరాజనాటకము	(అముద్రితము)		
16.	మాయావిలాసము	(ప్రబంధము - అముద్రితము)		

విద్వాన్ పిసుపాటి విశ్వేశ్వరశాస్త్రికృతులు

17.	శ్రీరత్నపాంచాలిక	(శ్రీనర్సణునింగభూపాలునిసంస్కృతకృతి కాంధీకృతి)	1-8-0
18.	దూతవాక్యము	(అచ్చుకానున్నది - భాసకృతి కాంధీకృతి)	
19.	ప్రద్యుమ్నాభ్యుదయము	.. (శ్రీరవివర్మభూపాలునిసంస్కృతకృతి కాంధీకృతి)	
	వ్యాకరణవిద్యాప్రవీణ, ఉభయభాషాప్రవీణ, సాహిత్యాలంకార		

పోతుకుచ్చి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రికృతులు

20.	పాణినీయము-కావ్యవాఙ్మయము	1-8-0
21.	అంధవాఙ్మయవిమర్శము	0-6-0

ప్రాప్తిస్థానము

శ్రీ చిదంబరగ్రంథమాల
రామరావుపేట
కాకినాడ

ప్రాప్తిస్థానము

విద్వాన్ పి. విశ్వేశ్వరశాస్త్రి
అంధ్రాధ్యాపకుడు పి. ఆర్. శాశి
నెల్లూరు

